

**T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**“ÇOCUK DÜNYASI” DERGİSİNİN
HALK EDEBİYATI VE FOLKLOR ÜRÜNLERİ AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Besime CEYLAN ERİKLİ

Balıkesir, 2019

**T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**“ÇOCUK DÜNYASI” DERGİSİNİN
HALK EDEBİYATI VE FOLKLOR ÜRÜNLERİ
AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Besime CEYLAN ERİKLİ

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ali DUYMAZ**

Balıkesir, 2019

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ONAYI

Enstitümüzün TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Anabilim Dalı'nda 201612511013 numaralı Besime CEYLAN ERİKLİ'nin hazırladığı "ÇOCUK DÜNYASI" DERGİSİNİN HALK EDEBİYATI VE FOLKLOR ÜRÜNLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ" konulu DOKTORA/YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 06/02/2019 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

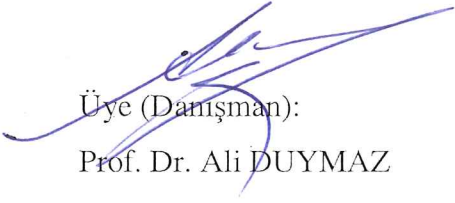
Başkan:

Doç. Dr. Hülya TAŞ

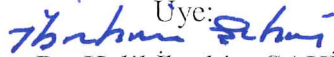
Üye (Danışman):

Prof. Dr. Ali DUYMAZ

Üye:

Doç. Dr. Halil İbrahim ŞAHİN

Üye:

Doç. Dr. Satı KUMARTAŞLIOĞLU

Üye:

Dr. Öğretim Üyesi Uğur DURMAZ

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

14.../02/2019

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Kenan Ziya TAŞ
Müdür

ÖNSÖZ

Çocuklara yönelik ilk süreli yayınlar Tanzimat döneminde başlamıştır. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra basın hayatına gelen özgürlükle birlikte çocuklara yönelik süreli yayınlarda da artış görülür. Çocuk dergileri, basın hayatının yanı sıra eğitim ve edebiyat tarihimiz açısından da birer kaynaktır. Çocuk dergilerinde yer alan masal, bilmece, fıkra, efsane gibi halk edebiyatı ürünleri ile çocuk folkloruna ait olan oyun ve eğlenceler bir taraftan çocukların eğitim ve eğlence ihtiyacını karşılarken diğer taraftan milli değerlerin ve kültürel belleğin aktarılmasını ve canlı tutulmasını sağlar. Dolayısıyla çocuk dergileri üzerinde ciddiyle durulması gereken konulardan birisidir.

Çocuk Dünyası dergisi, II. Meşrutiyet döneminde yayın hayatına atılan ve Cumhuriyet'in ilanından sonra da yayınına devam ettiren uzun soluklu çocuk dergilerinden birisidir. Dergi, folklor disiplininin inceleme alanına giren halk edebiyatının sözel ürünlerinin merkeze alındığı bir yayın politikası takip ettiğinden dolayı çalışmamızın konusunu *Çocuk Dünyası* dergisindeki halk edebiyatı ve folklor ürünlerinin incelenmesi oluşturmaktadır.

Çalışmamız *Giriş* ve *Sonuç* bölümleri ile birlikte altı bölümden oluşmaktadır. *Giriş* bölümünde II. Meşrutiyet sonrası basın hayatı ve dönemin çocuk dergilerine değinildikten sonra çalışmanın amacı, yöntemi ve kapsamı üzerine bilgiler verilmiştir.

Çocuk Dünyası Dergisi başlığını taşıyan ikinci bölümde derginin künye bilgisi, genel özellikleri, çıkış amacı, yönetici ve yazar kadrosu, özel sayıları, okurlara yönelik faaliyetler, tanıtım nitelikli duyurular ve dergi üzerine yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir. Bu bölüm *Çocuk Dünyası* dergisini tanıtmaya ayrılmıştır.

Üçüncü ve dördüncü bölüm çalışmamızın asıl kısmını oluşturmaktadır. *Çocuk Dünyası Dergisindeki Halk Edebiyatı ve Folklor Ürünlerinin Türlerine Göre İncelenmesi* başlığını taşıyan üçüncü bölüm; *Masal, Bilmece, Fıkra, Efsane, Destan, Oyun ve Eğlence, Takvim Törenleri* olmak üzere yedi ana başlıktan oluşmaktadır. Her başlık altında *Çocuk Dünyası*'nda yer alan halk edebiyatı ve folklor ürünleri bu

konuda yapılan çalışmalardan faydalanılarak nitelik ve nicelik açısından değerlendirilmiştir. *Dizin* başlığını taşıyan dördüncü bölüm ise *Çocuk Dünyası Dergisinin Sistematik Dizini* ile *Çocuk Dünyası Dergisinin Halk Edebiyatı ve Folklor Ürünlerine Göre Dizini* olmak üzere iki ana başlıktan oluşmaktadır. Derginin sistematik dizini dergide yer alan metinlerin sırasıyla başlık, yazar, tür ve bulunduğu sayfalar belirtilerek tablolar halinde hazırlanmıştır. Derginin *Halk Edebiyatı ve Folklor Ürünlerine Göre Dizini* ise *Masal, Bilmece, Fıkra, Efsane, Destan, Oyun ve Eğlence, Takvim Törenleri* olmak üzere yedi alt başlıktan oluşmaktadır. Dergide yayınlanan ve tasnif edilen bilmece metinlerinin sayısı 157'dir. Ancak bilmecelerin dizini verilirken bu sayı 85 şeklinde görölmektedir. Bunun sebebi dergide "Bilmece Müsabakası" ve "Bilmece şakaları" başlıkları altında birden fazla metnin yayınlanmış olmasıdır.

Çocuk Dünyası Dergisindeki Halk Edebiyatı ve Folklor Ürünleri başlığını taşıyan beşinci bölüm ise incelemede kullanılan metinlerden oluşmaktadır. Dergiden tespit edilen metinler günümüz harflerine aktarılmış şekilleriyle bu bölümde yer almaktadır. Bununla birlikte bazı masal metinleri birkaç sayı boyunca tefrika edilmiştir. Dolayısıyla metnin bütünlüğünün sağlanması açısından bu şekilde yayınlanan metinleri bir araya getirdik. Bununla birlikte yayınladıkları sayı ve sayfa numaralarını her bölümün sonunda belirttik. Bilmecelerin ise türlere göre incelenmesi yapılırken tümü tasnif edildiği için bu bölümde tekrar yer vermedik.

Bu alışma emek harcayarak, gayret sarf ederek ve sabrederek bir sonuca ulaşabilmenin heyecanı ile ortaya çıkmıştır. Tez danışmanlığımı üstlenerek, konunun belirlenmesi ve yönetilmesinden, çalışmamızın neticelenmesine kadar her safhada bu heyecanımı diri tutan, bilgi ve tecrübeleriyle ufkumu açan, değerli danışman hocam Prof. Dr. Ali DUYMAZ 'a teşekkürlerim sonsuzdur.

Besime CEYLAN ERİKLİ

Balıkesir, 2019

ÖZET

“ÇOCUK DÜNYASI” DERGİSİNİN HALK EDEBİYATI VE FOLKLOR ÜRÜNLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

CEYLAN ERİKLİ, Besime

Yüksek Lisans, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ali DUYMAZ

2019, 656 Sayfa

Çocuk Dünyası dergisi II. Meşrutiyet’in ilanından sonra yayın hayatına başlayan ve Cumhuriyet’in ilanından sonra da yayınına devam ettiren uzun soluklu bir çocuk edebiyatı dergisidir. Bu çalışmada Çocuk Dünyası adlı derginin harf inkılabına kadar yayımlanmış olan eski harfli 124 sayısının halk edebiyatı ve folklor ürünleri açısından incelenmesi ve dizininin hazırlanması hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda çalışmamız “Giriş” ve “Sonuç” bölümleri ile birlikte altı bölümden oluşmaktadır. “Giriş” bölümünde II. Meşrutiyet sonrası basın hayatı ve çocuk dergilerine kısaca değinildikten sonra çalışmanın amacı, yöntemi ve kapsamı hakkında bilgiler verilmiştir. “Çocuk Dünyası Dergisi” başlığını taşıyan ikinci bölümün amacı Çocuk Dünyası dergisini tanıtmaktır. Üçüncü ve dördüncü bölüm ise çalışmanın asıl kısmını oluşturmaktadır. “Çocuk Dünyası Dergisindeki Halk Edebiyatı ve Folklor Ürünlerinin Türlerine Göre İncelenmesi” başlığını taşıyan üçüncü bölümde dergide yer alan halk edebiyatı ve folklor ürünleri bu konuda yapılan çalışmalardan faydalanılarak nitelik ve nicelik açısından değerlendirilmiştir. “Dizin” başlığını taşıyan dördüncü bölümde derginin sistematik dizini ile halk edebiyatı ve folklor ürünlerine göre dizini hazırlanmıştır. Derginin sistematik dizini yapılırken dergide yer alan metinler sırasıyla başlık, yazar, tür ve bulunduğu sayfalar belirtilerek tablolar hazırlanmıştır. Beşinci bölümde ise incelemede kullanılan metinlerin günümüz harflerine aktarılmış şekilleri yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Dünyası, Halk Edebiyatı, Folklor, Dizin.

ABSTRACT
REVIEW ON “ÇOCUK DÜNYASI” MAGAZINE IN TERMS OF
FOLK LITERATURE AND FOLKLORE PRODUCTS

CEYLAN ERİKLİ, Besime
Post Graduate, Department of Turkish Language and Literature
Advisor: Prof. Dr. Ali DUYMAZ
2019, 656 p.

Çocuk Dünyası magazine is a long-running child magazine which started its publishing life after declaration of Second Constitutional Era and continued to be published after proclamation of the Republic. In this study, it is aimed to review and index 124 issues of Çocuk Dünyası magazine, published in old letters until alphabet reform, in terms of folk literature and folklore products. In line with this purpose, this study is composed six chapters, including “*Introduction*” and “*Conclusion*” chapters. In “*Introduction*” chapter, journalism and child magazines after declaration of Second Constitutional Era are mentioned briefly, then information on aim, methodology and scope of the study are given. Purpose of the second chapter, titled “*Çocuk Dünyası Magazine*”, is to present Çocuk Dünyası magazine. The third and fourth chapters constitute the essential part of this study. In the third chapter, titled “*Review of Folk Literature and Folklore Products of Çocuk Dünyası Magazine in Terms of Types*”, folk literature and folklore products published in the magazine are evaluated in terms of quality and quantity using previous studies performed in this regard. In the fourth chapter, titled “*Index*”, a systematic index of the magazine and an index according to folk literature and folklore products are prepared. Preparing systematic index of the magazine, texts published in the magazine are presented in the order of title, author, type and pages in the magazine. In the fifth chapter, Turkish translations of the texts utilized in the study are given.

Keywords: Çocuk Dünyası, Folk Literature, Folklore, Index.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iv
ABSTRACT	iv
KISALTMALAR	xx
1. GİRİŞ	1
1.1. II. Meşrutiyet Sonrası Basın Hayatı ve Çocuk Dergileri	1
1.2. Çalışmanın Amacı, Yöntemi ve Kapsamı	8
2. ÇOCUK DÜNYASI DERGİSİ	11
2.1. Çocuk Dünyası Dergisinin Künye Bilgisi ve Genel Özellikleri	12
2.1.1. 14 Mart 1329 [27 Mart 1913] / 22 Teşrinievvel 1330 [4 Kasım 1914] Tevfik Nurettin Dönemi	12
2.1.2. 9 Mayıs 1334 [9 Mayıs 1918] / 9 Kânunusani 1335 [9 Ocak 1919] Ahmet Halit Dönemi	17
2.1.3. 2 Kânunuevvel 1926 / 19 Mayıs 1927 Muallim Ahmet Halit Dönemi	18
2.2. Çocuk Dünyası Dergisinin Çıkış Amacı	19
2.3. Çocuk Dünyası Dergisinin Yönetici ve Yazar Kadrosu	21
2.4. Çocuk Dünyası Dergisinin Özel Sayıları	25
2.4.1. Donanma Nüshası	26
2.4.2. İzcilik Özel Sayısı	28
2.5. Okura Yönelik Faaliyetler	29
2.5.1. Ödüllü Yarışmalar	29
2.5.2. Posta Kutusu	39
2.5.3. Tanıtım Nitelikli Duyurular	39

2.6. Çocuk Dünyası Dergisi Üzerinde Yapılan Çalışmalar	41
3. ÇOCUK DÜNYASI DERGİSİNDEKİ HALK EDEBİYATI VE FOLKLOR ÜRÜNLERİNİN TÜRLERE GÖRE İNCELENMESİ	43
3.1. Masal	43
3.1.1. Masal Kavramı ve Tasnifleri	46
3.1.2. Masalların Tip Numaraları	47
3.2. Bilmece.....	49
3.2.1. Bilmece Kavramı ve Tasnifleri.....	52
3.3. Fıkra	78
3.3.1. Fıkra Kavramı ve Tasnifleri	80
3.4. Efsane.....	81
3.5. Destan.....	82
3.6. Oyun ve Eğlence	82
3.7. Takvim Törenleri.....	84
4. ÇOCUK DÜNYASI DERGİSİ DİZİNİ	85
4.1. Çocuk Dünyası Dergisinin Sistemik Dizini	85
I(1), 14 Mart 1329 [27 Mart 1913]	85
I(2), 21 Mart 1329 [3 Nisan 1913]	85
I(3), 28 Mart 1329 [10 Nisan 1913]	86
I(4), 4 Nisan 1329 [17 Nisan 1913].....	86
I(5), 11 Nisan 1329 [24 Nisan 1913].....	86
I(6), 18 Nisan 1329 [1 Mayıs 1913]	87
I(7), 25 Nisan 1329 [7 Mayıs 1913]	87
I(8), 2 Mayıs 1329 [15 Mayıs 1913].....	87
I(9), 9 Mayıs 1329 [22 Mayıs 1913].....	88
I(10), 12 Mayıs 1329 [25 Mayıs 1913].....	88
I(11), 23 Mayıs 1329 [5 Haziran 1913].....	88

I(12), 30 Mayıs 1329 [12 Haziran 1913].....	89
I(13), 6 Haziran 1329 [19 Haziran 1913]	89
I(14), 13 Haziran 1329 [26 Haziran 1913]	90
I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz 1913].....	90
I(16), 27 Haziran 1329 [10 Temmuz 1913].....	91
I(17), 4 Temmuz 1329 [17 Temmuz 1913]	91
I(18), 10 Temmuz 1329 [23 Temmuz 1913]	91
I(19), 18 Temmuz 1329 [31 Temmuz 1913]	92
I(20), 25 Temmuz 1329 [7 Ağustos 1913]	92
I(21), 1 Ağustos 1329 [14 Ağustos 1913]	92
I(22), 8 Ağustos 1329 [21 Ağustos 1913]	93
I(23), 15 Ağustos 1329 [28 Ağustos 1913]	93
I(24), 22 Ağustos 1329 [4 Eylül 1913].....	94
I(25), 29 Ağustos 1329 [11 Eylül 1913].....	94
I(26), 5 Eylül 1329 [18 Eylül 1913]	94
I(27), 12 Eylül 1329 [25 Eylül 1913]	95
I(28), 19 Eylül 1329 [2 Ekim 1913]	95
I(29), 26 Eylül 1329 [9 Ekim 1913]	95
I(30), 3 Teşrinievvel 1329 [16 Ekim 1913].....	96
I(31), 10 Teşrinievvel 1329 [23 Ekim 1913].....	96
I(32), 17 Teşrinievvel 1329 [30 Ekim 1913].....	97
I(33), 24 Teşrinievvel 1329 [6 Kasım 1913]	97
I(34), 31 Teşrinievvel 1329 [13 Kasım 1913]	98
I(35), 7 Teşrinisani 1329 [20 Kasım 1913]	98
I(36), 14 Teşrinisani 1329 [27 Kasım 1913]	99
I(37), 21 Teşrinisani 1329 [4 Aralık 1913].....	99
I(38), 28 Teşrinisani 1329 [11 Aralık 1913].....	99

I(39), 5 Kânunuevvel 1329 [18 Aralık 1913].....	100
I(40), 12 Kânunuevvel 1329 [25 Aralık 1913].....	100
I(41), 19 Kânunuevvel 1329 [1 Ocak 1914].....	101
I(42), 26 Kânunuevvel 1329 [8 Ocak 1914].....	101
I(43), 2 Kânunusani 1329 [15 Ocak 1914].....	102
I(44), 9 Kânunusani 1329 [22 Ocak 1914].....	102
I(45), 16 Kânunusani 1329 [29 Ocak 1914].....	102
I(46), 23 Kânunusani 1329 [5 Şubat 1914]	103
I(47), 30 Kânunusani 1329 [12 Şubat 1914]	103
I(48), 6 Şubat 1329 [19 Şubat 1914]	104
I(49), 13 Şubat 1329[26 Şubat 1914]	104
I(50), 20 Şubat 1329 [5 Mart 1914].....	105
II(51), 27 Şubat 1329 [12 Mart 1914]	105
II(52), 6 Mart 1330 [19 Mart 1914].....	106
II(53), 13 Mart 1330 [26 Mart 1914].....	106
II(54), 20 Mart 1330 [2 Nisan 1914]	107
II(55), 27 Mart 1330 [9 Nisan 1914]	107
II(56), 3 Nisan 1330 [16 Nisan 1914].....	107
II(57), 10 Nisan 1330 [23 Nisan 1914].....	108
II(58), 17 Nisan 1330 [30 Nisan 1914].....	108
II(59), 24 Nisan 1330 [7 Mayıs 1914].....	109
II(60), 1 Mayıs 1330 [14 Mayıs 1914]	109
II(61), 8 Mayıs 1330 [21 Mayıs 1914]	110
II(62), 15 Mayıs 1330 [28 Mayıs 1914]	110
II(63), 22 Mayıs 1330 [4 Haziran 1914].....	111
II(64), 29 Mayıs 1330 [11 Haziran 1914] / İzcilik Özel Sayısı	111
II(65), 5 Haziran 1330 [18 Haziran 1914]	112

II(66), 12 Haziran 1330 [25 Haziran 1914]	112
II(67), 19 Haziran 1330 [2 Temmuz 1914]	112
II(68), 26 Haziran 1330 [9 Temmuz 1914]	113
II(69), 3 Temmuz 1330 [16 Temmuz 1914].....	113
II(70), 10 Temmuz 1330 [23 Temmuz 1914].....	114
II(71), 17 Temmuz 1330 [30 Temmuz 1914].....	114
II(72), 24 Temmuz 1330 [6 Ağustos 1914].....	115
II(73), 6 Eylül 1330 [19 Eylül 1914].....	115
II(74), 11 Eylül 1330 [24 Eylül 1914].....	115
II(75), 18 Eylül 1330 [1 Ekim 1914].....	116
II(76), 25 Eylül 1330 [8 Ekim 1914].....	116
II(77), 2 Teşrinievvel 1330 [15 Ekim 1914].....	117
II(78), 9 Teşrinievvel 1330 [22 Ekim 1914].....	117
II(79), 22 Teşrinievvel1330 [4 Kasım 1914].....	117
II(80), 9 Mayıs 1334 [9 Mayıs 1918]	118
II(81), 24 Mayıs 1334 [24 Mayıs 1918]	118
II(82), 6 Haziran 1334 [6 Haziran 1918].....	119
II(83), 20 Haziran 1334 [20 Haziran 1918].....	119
II(84), 4 Temmuz 1334 [4 Temmuz 1918].....	120
II(85), 18 Temmuz 1334 [18 Temmuz 1918].....	120
II(86), 1 Ağustos 1334 [1 Ağustos 1918].....	121
II(87), 22 Ağustos 1334 [22 Ağustos 1918].....	121
II(88), 5 Eylül 1334 [5 Eylül 1918].....	122
II(89), 26 Eylül 1334 [26 Eylül 1918].....	122
II(90), 1 Teşrinisani 1334 [1 Kasım 1918].....	123
II(91), 21 Teşrinisani 1334 [21 Kasım 1918].....	123
II(92), 5 Kânunuevvel 1334 [5 Aralık 1918].....	124

II(93), 19 Kânunuevvel 1334 [19 Aralık 1918].....	124
II(94), 9 Kânunusani 1334 [9 Ocak 1918].....	124
II(95), 29 Mayıs 1335 [29 Mayıs 1919]	125
II(96), 5 Haziran 1335 [5 Haziran 1919].....	125
I(1), 2 Kânunuevvel 1926.....	125
I(2), 9 Kânunuevvel 1926.....	126
I(3), 16 Kânunuevvel 1926.....	126
I(4), 23 Kânunuevvel 1926	127
I(5), 30 Kânunuevvel 1926.....	128
I(6), 6 Kânunusani 1927	128
I(7), 13 Kânunusani 1327	129
I(8), 20 Kânunusani 1927	129
I(9), 27 Kânunusani 1927	130
I(10), 3 Şubat 1927	131
I(11), 10 Şubat 1927	131
I(12), 17 Şubat 1927	132
I(13), 24 Şubat 1927	133
I(14), 3 Mart 1927	133
I(15), 10 Mart 1927	134
I(16), 17 Mart 1927	134
I(17), 24 Mart 1927	135
I(18), 31 Mart 1917	136
I(19), 7 Nisan 1927.....	136
I(20), 14 Nisan 1927.....	137
I(21), 21 Nisan 1927.....	138
I(22), 28 Nisan 1927.....	138
I(23), 5 Mayıs 1927.....	139

I(24), 12 Mayıs 1927	140
I(25), 19 Mayıs 1927	140
I(26), 26 Mayıs 1927	141
I(29), 16 Haziran 1927.....	142
I(30), 22 Haziran 1927.....	142
4.2. Çocuk Dünyası Dergisinin Halk Edebiyatı ve Folklor Ürünlerine Göre Dizini	143
4.2.1. Masal	143
4.2.2. Bilmece	147
4.2.3. Fıkra.....	150
4.2.4. Efsane	151
4.2.5. Destan	151
4.2.6. Oyun ve Eğlence.....	151
4.2.7. Takvim Törenleri.....	152
5. ÇOCUK DÜNYASI DERGİSİNDEKİ HALK EDEBİYATI VE FOLKLOR ÜRÜNLERİ	153
5.1. Masal	153
5.1.1. Maymunlarla Yengeçlerin Hikâyesi.....	153
5.1.2. Adaletli Padişah.....	154
5.1.3. Devlin Eli.....	155
5.1.4. Parmak Çocuk.....	158
5.1.5. Tilki ile Karga.....	160
5.1.6. Öğüt	160
5.1.7. Paşa Oldun Lakin Adam Olamadın!.....	161
5.1.8. Padişah ve Kayıkçı	162
5.1.9. Tuz Ekmek Hakkı Unutuluyor	164
5.1.10. Üç Şehzade	166
5.1.11. Kurt ile Ayı.....	169

5.1.12. Altın Balık	169
5.1.13. Tilki ile Horoz	172
5.1.14. Ah ile Of!.....	173
5.1.15. Masal Müsabakasını Kazanan Masal	174
5.1.16. Kurt ile Kuzu	177
5.1.17. Hacı ile Yumurtacı.....	178
5.1.18. Devekuşu ile Maymun.....	180
5.1.19. Tavşan ile Tilki.....	180
5.1.20. Talih ile Kader	181
5.1.21. Aslan, Horoz, Eşek	183
5.1.22. Padişah ve Hamal	184
5.1.23. Bir Kurdun Hikâyesi.....	185
5.1.24. Horoz, Köpek ve Tilki	186
5.1.25. Tamahkârlığın Mükâfatı	187
5.1.26. Adsızın Kalbi.....	187
5.1.27. Tilki ve Aslan Derili Eşek	192
5.1.28. Aslan ile Fare.....	193
5.1.29. Peder ve Oğulları	194
5.1.30. Küçük Kanaatkâr Kız	195
5.1.31. Tacir Mehmet Efendi'nin Hikâyesi	196
5.1.32. Bir Günlük Halife	203
5.1.33. Hamal Recep'in Hikâyesi.....	209
5.1.34. Bir Çorapçının Hikâyesi	216
5.1.35. Benli Bahri'nin Hikâyesi	218
5.1.36. Fare ile Midye.....	227
5.1.37. Körler ve Fil.....	228
5.1.38. Tilki ile Kurt	229

5.1.39. Bir Fıçı Altın.....	231
5.1.40. Fil ve Küçük Kedi.....	231
5.1.41. Kartal ile Sümüklüböcek	232
5.1.42. Kunduracı ile Cüceler	233
5.1.43. Sülün ile Karga ve Tilki ile Keklik.....	235
5.1.44. Bahadır Şah'ın Hikâyesi	236
5.1.45. Köylü ile Yılan	238
5.1.46. Billur Tepe	239
5.1.47. Fena Huylu Karı	248
5.1.48. Of Lala'nın Hikâyesi	250
5.1.49. Tembel Oduncu	268
5.1.50. Padişahın Bir Sergüzeşti.....	271
5.1.51. Kurdun Hilesi ve Güzel Bir Nasihat.....	273
5.1.52. Padişah Nasıl İbret Aldı?	275
5.1.53. Mavi Sakal	276
5.1.54. Kuşların Dili	279
5.1.55. İki Tavşan	281
5.1.56. Bir Kadının Feraseti.....	282
5.1.57. Pey Pey ve Sihirli Lamba	283
5.1.58. Kara Karga ve Sümüklü Böcek	289
5.1.59. Akıllı Dokumacı	290
5.1.60. Aslan Kovan	293
5.1.61. Talihimdir Padişahım	296
5.1.62. Çizmeli Kedi.....	298
5.1.63. Sen mi Yaptırdın, Babandan mı Kaldı?	303
5.1.64. Ağaç Kesenin Kabahati	304
5.1.65. Balıkçı Güzeli	305

5.1.66. Kurt ve Oğlaklar	322
5.1.67. Şehzade Perçem	324
5.1.68. Kurnaz Bir Padişah	328
5.1.69. Brem Köyün Mızıkacıları	330
5.1.70. Don Dede	332
5.1.71. Marifetli Derviş ve Talebesi	335
5.1.72. İkbâl ile Mukâbbel	336
5.1.73. Sihirli Köşk	339
5.1.74. Dertli Şah	341
5.1.75. Dünyanın En Kuvvetlisi	343
5.1.76. Pirinç Tarlalarındaki Yangın	345
5.1.77. Altın Yağmuru	347
5.1.78. Bülbül	349
5.1.79. Karen, Maren ve Met	359
5.1.80. Gündüz ve Tomris	362
5.1.81. Nohut Üstünde Bir Prenses	365
5.1.82. Üç Şehzadenin Hikâyesi	366
5.1.83. Altın Kuş	368
5.1.84. Uçurucu Hâkim	373
5.1.85. Ejderha	376
5.1.86. Kedi ile Papağan	384
5.1.87. Su Perisi	386
5.1.88. Sansarın Hikâyesi	392
5.1.89. Nihayetsiz Bir Hikâye	394
5.1.90. Altın	398
5.1.91. Kurt, Koyun, Kaz ve Ördek	401
5.1.92. Bulut Perisi	403

5.1.93. Keçi Annenin Başına Gelenler	407
5.1.94. Leylekler	412
5.1.95. Dev Baba	415
5.1.96. Üç Yumurtadan Bir Kız.....	419
5.1.97. Sükût Ağacı	423
5.1.98. Beyaz Sultan	426
5.1.99. Kabak Kızı.....	431
5.1.100. Sağırın Komedyası	433
5.1.101. İnatçı Keçiler	435
5.1.102. Avcı Mehmet	436
5.1.103. Ejder Bulut.....	441
5.1.104. Padişahın Kızı Çobanın Oğluna Kısmet Olmuş	443
5.1.105. Gündüz Hasan.....	446
5.1.106. Perinin Değneği	452
5.1.107. Eski Demir Bakraç Hikâyesi	458
5.1.108. Küçük Dikencik	461
5.1.109. Neşeli Yaban Eşekleri	463
5.1.110. Örümceğin Çay Ziyafeti	465
5.1.111. Şir Aka'nın Köpeği.....	466
5.1.112. Kısmetini Bekleyen Tilki.....	468
5.1.113. Parmak Kız	469
5.1.114. Üç Elma Bey'in Hikâyesi	476
5.1.115. Atlı Periler	484
5.1.116. Kar Baba	489
5.1.117. Susana'nın Altın Pabuçları	492
5.1.118. Salyangoz Kabuğu	496
5.1.119. Kayıp Çocuk.....	500

5.1.120. Sihirli Yüzük.....	504
5.1.121. Şems Cihan.....	508
5.1.122. Sihirli Fasulyeler.....	511
5.1.123. Altın Bilezik	516
5.1.124. Geyik ile Morina.....	521
5.1.125. Sihirli At	523
5.1.126. Keloğlan.....	527
5.1.127. Bir Gece Seyahati	531
5.1.128. Perizat'ın Ejderhası.....	532
5.1.129. Ay Efe.....	534
5.1. 130. Elma Çiçeği	536
5.1.131. Çiftçi ile Hırsız	540
5.1.132. Yağ Mumu ile Bal Mumu.....	541
5.1.133. Karlar Kraliçesi.....	543
5.1.134. Keloğlan'ın Hatıratı	565
5.2. Fıkra	616
5.2.1. Padişah ve Hoca.....	616
5.2.2. Dayak.....	617
5.2.3. Hocanın Kavuğu	617
5.2.4. Ahmak Çocuk	618
5.2.5. Sınıfın En Tembeli.....	618
5.2.6. Otelde.....	619
5.2.7. Sakalın Çıkmasını Bekliyorum.....	619
5.2.8. İki Mektepli Arasında.....	619
5.2.9. Tamam Hesap	619
5.2.10. İyi Gelmemiş!	620
5.2.11. Vahşi Bir Hayvan	620

5.2.12. Yeri Kaybolmuş.....	620
5.2.13. Hangi Yoldan?.....	621
5.2.14. Çiçekler Neden Büyür?	621
5.2.15. Ayakları Rahat Değilmiş	621
5.2.16. Kuşçu Dükkânında	621
5.2.17. Nasıl Açarlar?	622
5.2.18. Canlarını Yakmıyormuş!	622
5.2.19. İnanmazsan!	622
5.2.20. Dişçide Kalmış!	623
5.2.21. Köşedeki Bakkaldan!.....	623
5.2.22. Başından Aşağı Geçmiş!	623
5.2.23. Hayırlı Dua	624
5.2.24. İnanmazsan Havluya Bak!	624
5.2.25. Ev sahibi ile Müşteri Arasında	624
5.2.26. Süt Katmasını Unutmuş.....	624
5.2.27. Mahkûm.....	624
5.2.28. Kibrit.....	625
5.2.29. Hanım ile Uşak Arasında.....	625
5.2.30. Gözlük	625
5.2.31. İki Arkadaş Arasında	625
5.2.32. Para Olmadığını Görünce	626
5.2.33. Ağaçlar.....	626
5.3. Efsane	626
5.3.1. Ateşin Zaptı	626
5.3.2. Karga ile Baykuş	628
5.3.3. İyi Hava Fena Hava	629
5.3.4. Karga ile Gündüz.....	630

5.4. Destan	634
4.1. Türk Serencamları- 1- Ergenekon- Bozkurt	634
5.5. Oyun ve Eğlence	636
5.5.1. Yumurtadan Kuş	636
5.5.2. Aile Eğlencelerinden	636
5.5.3. Aile Eğlencelerinden	636
5.5.4. Hikâye Oyunu	637
5.5.5. Pusula Oyunu	638
5.5.6. Ev Eğlencelerinden	640
5.5.7. Gölge Oyunu /Eşek, Eşek ile Sahibi	641
5.5.8. Gölge Oyunu/Ata Binen Jokey	641
5.5.9. Eğlenceli Oyunlar	641
5.5.10. Mektep Oyunları / Savurma Bol	641
5.5.11. Fenni Eğlence	642
5.5.12. Ufak Oyunlar	642
5.5.13. Eğlenceli Oyunlar	643
5.5.14. Oyunlar Şakalar	644
5.5.15. Fenni Eğlence	644
5.5.16. Fenni Eğlence	644
5.6. Takvim Törenleri	645
5.6.1. Hızır İlyas Bayramı	645
6. SONUÇ	646
EKLER	650
KAYNAKÇA	654

KISALTMALAR

AaTh	: Antti Aarne-Stith Thompson, The Types of the Folktale.
İBB	: İstanbul Büyükşehir Belediyesi
S.	: Sayı
s.	: Sayfa sayısı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TTV	: Typen Türkischer Volksmärchen
vb.	: ve benzerleri
yy.	:Yüzyıl

1. GİRİŞ

1.1. II. Meşrutiyet Sonrası Basın Hayatı ve Çocuk Dergileri

Sürelî yayınlar yenilikçi fikir ve düşüncelerin açıklanmasında ve bu fikir ve düşüncelerin toplumun daha geniş kesimlerine ulaşmasında önemli bir görev üstlenir. Osmanlı'da sürelî yayıncılık, Tanzimat sonrası batılılaşma süreciyle birlikte gelişmiştir. Tanzimat döneminde çıkartılan ilk gazeteler Takvim-i Vekayi (1831), Ceride-i Havadis (1840) ve ilk Türkçe özel gazete olan Tercüman-ı Ahval (1860)'dir. İlk Osmanlı dergileri de Tanzimat'la birlikte batıya yönelişin uzantısı olarak çıkmıştır. İlk dergi olan Vakâyi-i Tıbbiye 1849 senesinde yayınlanır (Okay 1999: 16). Münif Paşa tarafından çıkartılan ve Cemiyet-i İlmiye-i Osmaniye'nin yayın organı olan Mecmua-i Fünun (1862) dönemin ilk bilimsel dergisidir. A. Hamdi Tanpınar, Mecmua-i Fünun'un Tanzimat aydınları için bir okul olduğunu ve 18. Yüzyıl Fransız ansiklopedilerine benzer bir işlev üstlendiğini belirtir (Tanpınar 2010: 172). Bu bağlamda çocuklara yönelik ilk sürelî yayınlar da Tanzimat döneminde başlamıştır. Bu dönemde yayınlanan çocuk dergileri günlük gazetelerin haftalık ekleridir. Tanzimat döneminin ilk çocuk dergisi Mümeyyiz'dir. Mümeyyiz aynı adı taşıyan günlük bir gazetenin haftalık ekidir (Okay 1999: 34). İstibdat döneminden 1908'de Meşrutiyet'in ilanına kadar olan süreçte ise basın uzun süre baskı altında yaşamıştır. 23 Temmuz 1908'de Meşrutiyet'in ilanı siyasi hayatın yanı sıra uzun yıllar baskı altında yaşamış olan basın ve yayın dünyasına da büyük bir canlılık getirmiştir.

II. Meşrutiyet sonrası basın hayatı nitelik ve nicelik bakımından kendinden önceki dönemlerden daha zengindir. Çünkü II. Meşrutiyet'in basına getirdiği özgürlük sadece İstanbul'da değil Anadolu'nun birçok yerinde de sürelî yayınların artışına sebep olmuştur. H. Topuz, "...II. Meşrutiyet dönemi sürelî yayınlar tarihi açısından oldukça zengin bir dönemdir. İkinci Meşrutiyetin ilanından 1918 sonuna kadar, on bir yıllık dönem içinde 918 gazete ve dergi çıkartılmıştır." der (Topuz 1973: 105). Bu gelişme Türk basın tarihi açısından dikkat çekicidir. Ancak bu dönemdeki yayın ve yayınevlerinin birçoğu kısa bir süre sonra kapanmıştır.

Recep Ercan “Osmanlı’dan Cumhuriyete Fikir Dergiciliği ve Sosyolojiye Etkileri” adlı çalışmasında “...II. Meşrutiyet dönemi dergiciliği, ülkenin içinde bulunduğu koşullardan kaynaklı olarak yeni arayışlara ve farklılaşmalara gitmiştir. Bu dönemde yaygınlaşan Batıcı- liberal, Türkçü ve İslamcı akımların yanı sıra diğer sosyalist, koorparatist, meslekçi akımların da iktisadi ve siyasal yol arayışları bir takım dergi topluluklarının oluşmasına zemin hazırlamıştır. Her fikrin bir takım yayın organları tarafından temsil edildiği bir ortamda dergiciliği düşünce akımları ile birlikte ele almak gerekmektedir.” der (Ercan 2011: 57). Bu bağlamda Batıcılık akımının basın hayatındaki temsilcilerinden birisi, 1891’den beri yayınlanmakta olan *Servet-i Fünun* dergisi ile Batı uygarlığının bütünüyle benimsenmesi gerektiğini savunan ve Abdullah Cevdet’in çıkarttığı *İçtihat*’tır. Tanzimat’ın Batı ile Türk kültürünü uzlaştırıcı Batıcılığına karşın *İçtihat*, Batı hayranlığından ödün vermemektedir (Ahmetoğlu 2010: 24).

Hüseyin Hilmi’nin kısa bir süre yayınladığı *İştirak* ile Baha Tevfik’in çıkarttığı *Felsefe Mecmuası* II. Meşrutiyet döneminde sosyalist düşüncenin sözcülüğünü yapan dergilerdir (Ercan 2011: 61).

Türkçülük akımını başlatarak milliyetçi ideolojinin oluşumunda önemli rol oynayan dergiler arasında *Halka Doğru*, *Türk Yurdu*, *Genç Kalemler* ve *Yeni Mecmua* dergilerini sayabiliriz. Bunlar içerisinde en uzun soluklu olanı *Türk Yurdu* dergisi olmuştur. 25 Aralık 1908 tarihinde Yusuf Akçura, Necip Asım, Veled Çelebi gibi aydınlar tarafından kurulan Türk Derneği; Türk kültürünü yaygın hale getirmek, Türk tarihi ve Türk dilinin anlaşılır hale getirilmesini sağlamak gayelerine yönelik faaliyetlerini, Celâl Sahir’in yönetiminde haftalık olarak çıkarılan *Halka Doğru* ve *Türk Sözü* adlı dergilerle sürdürmüştür. İlk sayısı Nisan 1913’te çıkarılan *Halka Doğru* dergisinde Halide Edip, Yusuf Akçura, Ahmet Ağaoğlu, Celâl Sahir, Hamdullah Suphi, Akil Muhtar, Ali Canip, Ali Ulvi, Kazım Nami, Mehmet Fuat, Ziya Gökalp, Mehmet Emin, Memduh Şevket gibi Türk edebiyatının önde gelen isimleri yer almıştır (Ahmetoğlu 2010: 22). *Genç Kalemler* dergisi Selanik’te çıkarılmıştır. Dergide yayınlanan “Yeni Lisan” makalesi Milli Edebiyat çığırının açılması ve Türk dilindeki sadeleşme hareketlerinin başlaması açısından önemlidir. Derginin yazarları arasında Yunus Nadi, Süleyman Nesib, Celâl Sahir, Kâzım Nami, Tevfik Fikret, Hüseyin Siret, Tahsin Nihat, Aka Gündüz, Süleyman Nazif ve Şahabettin Süleyman gibi yazarlar bulunmaktadır (Ahmetoğlu 2010: 23).

Dönemin bir diğer akımı olan İslamcılıkta basın hayatında ifade bulmuştur. İslamcı düşüncüyü savunan *Sebilü'r-Reşat* ile modern İslam ve Türkçülüğü uzlaştırma çabasında olan, Halim Sabit'in yayınladığı *İslam Mecmuası* dergisi, II. Meşrutiyet döneminin düşünce akımları etrafında öne çıkan dergilerinden bazılarıdır. İlk sayısı Eylül 1908'de çıkan Sebilü'r-Reşat dergisinin sahibi Eşref Edip'tir. Derginin yazarları arasında Mehmet Akif, Manastırlı İsmail Hakkı, Şeyhülislam Musa Kâzım, Babanzade Ahmet Naim, Bursalı Mehmet Tahir, Ebu'l-ula Mardin, Mithat Cemal gibi isimler bulunur (Ahmetoğlu 2010: 23).

Bunlara ilaveten *Ulum-ı İktisadiye ve İçtimaiye Mecmuası* ve *İktisadiyat* dergisi ekonomi ve iktisat alanında, *Genç Mühendis*, *Ceride-i Adliye*, *Ticaret ve Ziraat Nezareti* dergileri de çeşitli meslek kuruluşlarıyla ilgili yayınlar arasında örnek verilebilir. Türkiye'de dergicilik, batılılaşmanın bir yan ürünü olarak doğduğu düşünülürse, gelişme özelliklerinin temelinde imparatorluğun kurtarılması arayışları yatmaktadır. Dolayısıyla Türkiye'de dergiciliği siyasal süreçlerle birlikte düşünmek gerekir. Bu bağlamda Türkiye'de belirli bir örgütlenme ya da siyasi akımlarla bağlantılı ilk politik dergiler II. Meşrutiyet döneminde yayınlanmıştır (Ercan 2011: 57).

II. Meşrutiyet matbaauatı kadınlara, gençlere ve çocuklara yönelik de pek çok yayın üretmiştir (Kocabaşoğlu 2010: 230). Dolayısıyla dönemin kadın ve çocuk okurları da bu dergi ve gazete patlamasından paylarına düşeni almışlardır. 1908-1918 yılları arasında kadınlara yönelik yaklaşık on tane dergi yayınlanmıştır. Bunların başlıcaları; Mehmet Rauf tarafından Eylül 1908'de çıkarılan *Mehasin*, yine 1908'de yayınlanan haftalık ve resimli *Demet*, 1912 yılında Ulviye Melvan tarafından yayınlanan *Kadınlar Dünyası*, 1908'de yayınlanan *Kadın* dergisi ile *Kadınlara Mahsus Gazete*'dir (Ahmetoğlu 2010: 25).

Türk Yurdu Derneği kuruluşundan itibaren, milliyetçiliğe kitlesel bir taban yaratma amacıyla, yayınladığı Türk Yurdu Dergisi'nin yanı sıra, toplumun farklı kesimlerine seslenen çeşitli dergiler de çıkartmıştır. Türk Sözü, Kadınlar Dünyası, İslam Dünyası, Talebe Defteri, Çocuk Dostu, Çocuk Dünyası bunlardan bazılarıdır. Çocuk Dünyası dergisi de Türk Yurdu Cemiyeti'nin çocuklara yönelik yayın organlarından birisidir. Karakışlar, Çocuk Dünyası dergisinin Türk Yurdu Cemiyeti ile ilişkisini şu şekilde ifade eder:

“Babıali Baskını’ndan bir ay sonra, 27 Mart 1913 günü çıkan Çocuk Dünyası, Türk Yurdu’nun kardeş yayını ve çocuklara yönelik versiyonudur. İlk sayısında idare yeri olarak “Türk Yurdu Kitaphanesi” gösterilmiştir. ... Çocuk Dünyası, İttihat ve Terakki iktidarının özlediği yurtsever ve milliyetçi kadroların oluşturulması amacıyla yönelik olarak, Meşrutiyet çocuklarına yönelik yayınıdır.” (Karakışlar 1988: 24- 28).

Cüneyt Okay “Eski Harfli Çocuk Dergileri” adlı bibliyografya çalışmasında II. Meşrutiyetin ilanından 1928 yılına kadar yayınlanan otuz çocuk dergisine yer vermiştir. Aşağıdaki tabloda bu dergilerin ilk çıkış tarihleri, yayınlandığı yıllar, kaç sayı yayımlandıkları, fiyat ve künye bilgileri kronolojik olarak verilmiştir.

Çizelge 1. II. Meşrutiyet’in ilanından 1928 yılına kadar yayınlanan eski harfli çocuk dergilerinin kronolojik listesi şu şekildedir:

Yayımlandığı Tarih	Dergi Adı	Kaç Sayı Yyn.	Yayımlandığı Yıllar	Dergi Hakkında Bilgi
13 Teşrinisani 1325,[13 Aralık 1909]	Musavver Küçük Osmanlı	3	1909	Sahib-i İmtiyaz: A. Şerif/ Sermuharrir: İbnülhilmi A. Vasfi/ Ruşen Matbaası.- Ahmet Saki Bey Matbaası./ İstanbul / Nüshası 20 para
5 Kânunusani 1325, [18 Ocak 1910]	Mekteplilere Arkadaş	14	1910	Müdür: Mithat Sadullah/ Umur-ı Tahririyye: Osman Fahri / Dersaadet Vefa’da Meziyet Kütüphanesi / İstanbul /1 kuruş
14 Mart 1329, [27 Mart 1913]	Çocuk Dünyası	94	1913- 1918	Müdür: Tevfik Nurettin/ Babıali Cd. 38 numaralı Zaman Kütüphanesi Çocuk Dünyası Müdüriyeti / İstanbul 15 kuruş
21 Mart 1329, [3 Nisan 1913]	Ciddi Karagöz	4	1913	Sahip ve Müdür: A. Nuri İsmet / Muin-i Hilal Matbaası. / Bursa
15 Mayıs 1329, [28 Mayıs 1913]	Çocuk Yurdu	7	1913	Sahib-i İmtiyaz: Giridi Rahmi / Müdür: Mehmet Nevzat / İstanbul / 10 para

15 Mayıs 1329, [28 Mayıs 1913]	Mektepli	19	1914	Sahip ve Müessisi: Hüseyin Hamit / Sermuharrir: Emin Hâki/ Babıali cd. No:83/ Artin Asaduryan ve Mahdumları Matbaası. / İstanbul / 50 para
23 Mayıs 1329, [5 Haziran 1913]	Talebe Defteri	68	1913- 1918	Müessis ve Müdürü: Ahmet Halit / Necm-i İstiklal Matbaası. / İstanbul
6 Haziran 1329, [19 Haziran 1913]	Çocuk Duygusu	61	1913- 1914	Sahib-i İmtiyaz: Leon Lütüfi / Sermuharrir: Baba Tevfik / Babıali cd. Selamet Kütüphanesi / Sancakçıyan Matbaası / İstanbul / 10 para
26 Eylül 1329, [9 Ekim 1913]	Türk Yavrusu	2	1913	Müessisi: Türk Kütüphanesi / Müdürü: Gündüz Alp / İstanbul / 10 para
1329, [1913]	Çocuklar Âlemi	10	1913	Darümuallimin Şemsülmekatip Muallimlerinden Bir Heyet / Müdür-i Mesul: Mustafa Figani / İstanbul
23 Mayıs 1329, [5 Haziran 1913]	Kırlangıç	3	1913	Dersaadette Babıali Caddesi İdarehanesi / İstanbul
20 Şubat 1329, [5 Mart 1914]	Çocuk Bahçesi	21	1914	Müdür-i Mesul: Mehmet Zihni / Hikmet Matbaası / İstanbul 10 para
1 Nisan 1330, [14 Nisan 1914]	Çocuk Dostu	13	1914	Müdür-i Mesul: Tevfik Nurettin / Necm-i İstiklal Matbaası / İstanbul
7 Haziran 1330, [20 Haziran 1914]	Mini Mini	7	1914	Müdür-i Mesul: Mehmet Fazıl / Babıali Cad. İttihad-ı Ticaret Kütüphanesi / Necm-i İstiklal Matbaası. / İstanbul
9 Mayıs 1334, [9 Mayıs 1918]	Küçükler Gazetesi	8	1918	Müdür-i Mesul: Aziz / İdarehanesi: Divanyolunda Kadınlar Dünyası / İstanbul / seneliği 150 kuruş
16 Mayıs 1334, [16 Mayıs 1918]	Hür Çocuk	3	1918	Müessisleri: Mehmet Asaf-Hüseyin Kasım / Muharriri: Avanzade Mehmet Süleyman / Kader Matbaası./ İstanbul / nüshası 5 kuruş
31 Temmuz 1335,	Haftalık	8	1919	Müdür-i Mesul: Ahmet

[31 Temmuz 1919]	Çocuk Gazetesi			Hilmi / İdarehanesi: Singer Karşısı Yeni Hayat / Vilayet Matbaası.- Muin-i Hilal Matbaası. / Bursa / fiyatı 60 para
18 Kânunuevvel 1335, [18 Aralık 1919]	Lâne	3	1919- 19120	Sahibi ve sermuharriri: Ercüment Ekrem / İdarehanesi: Babıali cad. Reşit Efendi Hanında İleri İdarehanesi / Teşebbüs Matbaası. Ahmet Hamdi ve Şürekâsı / İstanbul
Tarih Kaydı Yok.	Hacı Yatmaz	1	1920	Çıkaran: Diken Neşriyatı / Nuruosmaniye Daire- yi Mahsusa / İstanbul / Nüshası 5 kuruş
5 Nisan 1338, [5 Nisan 1922]	Bizim Mecmua	74	1922- 1927	Müdür-i Mesul: Hulusi / İdare ve Tevzii Mahalli: Babıali caddesinde Çiftçi Kütüphanesi/ Evkaf Matbaası / İstanbul / 5 kuruş
1 Şubat 1330, [1 Şubat 1923]	Yeni Yol	113	1923- 1926	Sahib-i İmtiyaz: Nedim / Müdür-i Mesul: İhsan Altay / Sermuharriri: E(lif) Şevket / Bolu'da Yeni Yol Dersaadet Sanayi-i Nefise Matbaası. / Bolu-Akhisar-İstanbul / nüshası 5 kuruş
3 Eylül 1339, [3 Eylül 1923]	Musavver Çocuk Postası	18	1923	Mesul Müdür: Süleyman Tevfik / Müdürü: Sudi / İdare Yeri: İstanbul Babıali Cad. Kitaphane-i Sudi / Teşebbüs Matbaası. / İstanbul / 100 para
17 Eylül 1339, [17 Eylül 1923]	Çıtı Pıtı	4	1923	Aile-i Tahririye: Hüseyin, Hüsnü, Aziz, Naci, Fahrettin Hemmam, H. Burhan / Sahibi ve Mesul Müdürü: İbnül Hilmi Vasfi / İdare Yeri: Babıali cad. Şems Matbaası. Hususi odadır / Matbaa-yı Şems / İstanbul
13 Teşrinisani 1340, [13 Kasım 1924]	Haftalık Resimli Gazetemiz	7	1924	İdare ve Müracaat: Babıali Cad. Resne Fotoğrafhanesi Karşısı Hususi oda / Sahip ve Mesul Müdür: Tahsin Demiray / Matbaa- yı

				Ahmet İhsan ve Şürekâsı / İstanbul
4 Kânunuevvel 1340, [4 Aralık 1924]	Resimli Dünya	21	1924- 1925	İdarehanesi: Babıali Cad. Reşit Efendi Hanında daire-i mahsusa / Müdür-i Mesul: Orhan Seyfi / Cumhuriyet Matbaası / İstanbul / fiyatı 5 kuruş
1 Kânunusani 1341, [1 Ocak 1925]	Sevimli Mecmua	13	1925	Başmuharrir: Sabiha Zekeriya / İdarehanesi: İstanbul Cağaloğlu Fırın Sok. 5 numaralı Resimli Ay İdarehanesi / Cumhuriyet Matbaası / İstanbul
24 Şubat 1341, [24 Şubat 1925]	Mektepliler Âlemi	6	1925	Sahib-i İmtiyaz: Muallim İlyas Bahri / Müdür-i Mesul: Hüsnü Osman / İdare ve Müracaat: Beyler Sokağında Sada-yı Hak Matbaası. Daire-i Mahsusa / İzmir / 5 kuruş
Teşrinievvel 1926, [Ekim 1916]	Türk Çocuğu	24	1926- 1928	Sahib-i İmtiyaz: Kırklareli Mebusu Doktor Fuat / Müdür-i Mesul: Doktor Ali Vahit / Hâkimiyet-i Milliye Matbaası. / Ankara / 15 kuruş
2 Kânunuevvel 1926, [2 Aralık 1926]	Çocuk Dünyası	30	1926- 1927	Sahip ve Müdür: Muallim Ahmet Halit / İdare Mahalli: Babıali'de Sudi Kütüphanesinin üst katı / Milli Matbaası / İstanbul
Birinci Teşrin/ İkinci Hafta	Çocuk Yıldızı	10	1927	İdarehanesi: İkinci Beyler Sokağında Türk Kütüphanesi / Sahip ve Müdürü: Hocaoğlu Salim / Bilgi Matbaacılık Anonim Şirketi / İzmir / 5 kuruş

(Okay 1999: 99- 212).

Bu dergilerden Musavver Küçük Osmanlı, Mekteplilere Arkadaş, Çocuk Dünyası, Çocuk Yurdu, Mektepli, Talebe Defteri, Çocuk Duygusu, Türk Yavrusu, Çocuklar Âlemi, Kırlandıç, Çocuk Bahçesi, Çocuk Dostu, Mini Mini, Küçükler Gazetesi, Hür Çocuk, Lâne, Hacı Yatmaz, Bizim Mecmua, Musavver Çocuk Postası,

Çıtı Pıtı, Haftalık Resimli Gazetemiz, Resimli Dünya, Sevimli Mecmua ve Çocuk Dünyası dergilerinin çıkış yeri İstanbul'dur. Ciddi Karagöz ve Haftalık Çocuk Dergisi Bursa'da, Mektepliler Âlemi ve Çocuk Yıldızı İzmir'de, Türk Çocuğu Ankara'da, Yeni Yol ise sırasıyla Bolu, Akhisar ve İstanbul'da yayını sürdürmüştür.

Çocuk dergileri genellikle haftalık olarak ve hafta tatilinden bir gün önce Perşembe günleri yayınlanmışlardır. Buna karşılık Talebe Defteri, Lâne, Hacı Yatmaz, Yeni Yol, Sevimli Mecmua dergileri on beş günde bir çıkarken, Türk Çocuğu ise aylık olarak yayınlanmıştır.

Dönemin çocuk dergileri savaş ve kâğıt sıkıntısı, siyasi ve maddi imkânsızlıklar gibi sebeplerden dolayı çok uzun ömürlü olamamıştır. Buna karşılık Çocuk Dünyası II. Meşrutiyet döneminde yayın hayatına başlayan ve Cumhuriyet'in ilanından sonra da yayımlanan en uzun soluklu dergilerden biri olmuştur.

1.2. Çalışmanın Amacı, Yöntemi ve Kapsamı

Çocuk Dünyası, Osmanlı İmparatorluğu'nda önemli bir değişim ve gelişim sürecinin yaşandığı II. Meşrutiyet döneminde yayın hayatına başlamış ve Cumhuriyet'in ilanından sonra da yayın hayatına devam etmiş olan bir çocuk edebiyatı dergisidir. Çocuk Dünyası dergisindeki halk edebiyatı ve folklor ürünleri üzerine yaptığımız bu çalışma iki amaç üzerinde şekillenmiştir. Birincisi derginin içeriğinde yer alan halk edebiyatı ve folklor ürünlerinin türlere göre incelenmesidir. İkincisi ise derginin sistematik dizini ile halk edebiyatı ve folklor ürünlerine göre dizinini hazırlamaktır.

Çalışmamızda doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Öncelikle kaynak taraması yapılarak, dergi koleksiyonlarının bulunduğu kütüphaneler tespit edilmiştir. Derginin eski harfli koleksiyonunun bulunduğu kütüphaneler ve bu kütüphanelerdeki sayıları şu şekildedir:

- Ankara'da Milli Kütüphane'de; 1- 75, 77- 78
- Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde; 1- 79; 1- 25
- İ.B.B. Atatürk Kitaplığı'nda; 1- 94; 1- 26, 29- 30
- Erzurum Atatürk Üniversitesi Seyfettin Özege Kitaplığı'nda; 1- 75, 80/1- 94
- Hakkı Tarık Us Kütüphanesi'nde; 1- 24, 26- 50, 51- 75; 1- 25

Çocuk Dünyası dergisine ait sayılar bir kütüphanede tam koleksiyon olarak bulunmadığından dolayı çeşitli kütüphanelerden yararlanılmıştır. Dolayısıyla derginin sayıları Hakkı Tarık Us, Ankara Milli Kütüphane, Seyfettin Özege Kitaplığı ve Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nden CD ve internet aracılığıyla elde edilmiştir. Elde edilen sayılar tek tek incelenip, içinde bulunan halk edebiyatı ve folklor ürünleri tespit edilerek günümüz Türkçesine aktarılmıştır. Aktarılan halk edebiyatı ve folklor ürünleri bu konuda yapılan çalışmalardan yararlanılarak nicelik ve nitelik açısından incelenmeye tabi tutulmuştur. Bunlara ilaveten dönemin basın hayatına yönelik ilgili kaynak taramaları da yapılmıştır.

Çocuk Dünyası'nın içeriği "*Çocuk Dünyası Dergisinin Sistemik Dizini ve Halk Edebiyatı ve Folklor Ürünlerine Göre Dizini*" ile ortaya konulmuştur. Derginin sistemik dizini yapılırken dergide yer alan metinler sırasıyla başlık, yazar, tür ve bulunduğu sayfalar belirtilerek tablolar şeklinde hazırlanmıştır.

Araştırmamızın kapsamı ise Çocuk Dünyası'nın yayın hayatına başladığı II. Meşrutiyet döneminden harf devrimine kadar yayınlanmış *eski harflerle* basılı 124 sayısının incelenmesi ile sınırlıdır. Derginin 2 Haziran 1927 tarihli 27. ve 9 Haziran 1927 tarihli 28. sayıları temin edilemediği ve dolayısıyla taranamadığı için çalışmanın dışında kalmıştır.

Çalışmamızda öncelikle Çocuk Dünyası tanıtılacak, daha sonra dergide yer alan halk edebiyatı ve folklor ürünleri nicelik ve nitelik açılarından değerlendirilecek, son olarak da derginin kronolojik dizini ile halk edebiyatı ve folklor ürünlerinin dizini yapılacaktır.

Çocuk Dünyası dergisinin yayın hayatı devrin sosyal, siyasal ve ekonomik sıkıntılarında dolayı zaman zaman kesintilere uğramıştır. Bu kesintilerden dolayı dergi eski harflerle yayınlandığı dönemde iki farklı ismin mesuliyeti altında çıkmıştır. Derginin ilk yayın müdürü Tevfik Nurettin, ikinci yayın müdürü ve imtiyaz sahibi Ahmet Halit'tir. Derginin mesul müdürleri değiştiği dönemlerde künye bilgilerinde, yazar kadrosunda ve içeriğinde bir takım farklılıklar göze çarpmaktadır. Dolayısıyla biz de derginin tanıtımını yaparken mesul müdürlerini göz önüne alarak dergiyi iki döneme ayırarak tanıtmayı uygun gördük. Bununla birlikte Ahmet Halit yönetimindeki ikinci dönemi de kendi içerisinde iki ayrı bölüme ayırdık. Bunun sebebi ise Cumhuriyet'in ilanından sonra derginin birden başlayarak

yeniden sayı numarası olarak yayın hayatına dönmesidir. Bu iki dönem;

- 1) 14 Mart 1329 [27 Mart 1913] / 22 Teşrinievvel 1330 [4 Kasım 1914] tarihleri arasında Tevfik Nurettin yönetiminde yayınlanan eski harfli 79 sayısı,
- 2)
 - a. 9 Mayıs 1334 [9 Mayıs 1918] / 9 Kânunusani 1335 [9 Ocak 1919] tarihleri arasında Ahmet Halit yönetiminde yayınlanan eski harfli 17 sayısı,
 - b. 2 Kânunuevvel 1926 / 19 Mayıs 1927 tarihleri arasında Ahmet Halit yönetiminde yayınlanan 30 sayısıdır.

2. ÇOCUK DÜNYASI DERGİSİ

Yukarıda belirttiğimiz gibi Çocuk Dünyası dergisinin yayını devrin sosyal, siyasal ve ekonomik sıkıntılarından dolayı zaman zaman kesintilere uğramıştır. Derginin ilk dönem yayın hayatı 14 Mart 1329'dan, 22 Teşrinievvel 1330 tarihleri arasında Tevfik Nurettin yönetiminde yayınlandığı dönemdir. 22 Teşrinievvel 1330'da 79. sayısını yayınlayan Çocuk Dünyası, 80. sayısını 9 Mayıs 1334'te yayınladı. Derginin yayın hayatının bu dönemde kesintiye uğrama sebebini derginin yine kendisinden öğreniyoruz. Dolayısıyla derginin yayın hayatına ilk ara verme sebebi müdürü Tevfik Nurettin'in askere alınmasıdır. Derginin tekrar yayın hayatına döndüğü 80/1 sayısında bu durum okurlara şu şekilde duyurulmuştur:

“Küçük Dostlarımıza

Muhterem meslektaşım Tevfik Nurettin Bey'in hizmet-i mukaddese-i vataniye iştiraki dolayısıyla bir müddet neşriyatını tatil eden Çocuk Dünyası bugün yine sizlere kavuştu ve inşallah muntazaman Talebe Defteri ağabeyisi ile birlikte küçük dostlarını ziyaret edecektir.” (II/80- 1 30 Mayıs 1334).

Ayrıca derginin Tevfik Nurettin yönetiminde çıkan bu ilk döneminde 73. sayısı, 72. sayısından yaklaşık olarak 2 ay kadar sonra çıkmıştır. Bunun sebebi ise savaş sebebiyle ortaya çıkan kâğıt sıkıntısı ve müretteplerin askere alınmasıdır. Kâğıt sıkıntısı derginin sayfa sayısının azalmasına da sebep olmuştur. Bu durum okurlara şu şekilde duyurulmuştur:

“Sevgili Okuyucularımıza

Çocuk Dünyası Avrupa cenginden dolayı kâğıt münakalatının kesilmesinden ve sonra da muvakkaten matbaalarda müretteplerin ekserisinin askere çağrılmasından çıkarılamıyordu. Fakat sevgili okuyucularından uzak bulunmamak ve onları yalnızlık zamanlarında arkadaşsız bırakmamak için birçok fedakârlıklar ihtiyarıyla tekrar intişara başladı. Şu kadar ki Dünya elde edilen kâğıdın kifayetsizliğinden sekiz sayfa metin ve dört sayfa kapak olarak neşredilecektir. Bu şekilde çıkan kapakların sayıları koleksiyona dâhil olacaklarından oraya da hikâyeler ve resimler derç edeceğiz. Lakin kapakta yer kazanmak ve karilerimize latif hikâyeler okutmak için bilmecelerimizi hal edenlerin isimlerini elliye indirmek mecburiyetinde kaldık. Ümit ederiz ki sevgili karilerimiz bu özrümüzü kabul ederler.”

(II/73, 6 Eylül 1330).

Derginin ikinci dönem yayın hayatı sorumlu müdürünün Ahmet Halit olduğu dönemdeki zaman dilimidir. Ahmet Halit yönetiminde yayınlanan bu ikinci dönemin 9 Mayıs 1334'ten, 9 Kânunusani 1335'e kadar yayınlanan süreci ilk dönemin devamı niteliğindedir. Çünkü bu dönemde sayı numarasını 80/1 şeklinde almıştır. Ayrıca müessisi Tefik Nurettin; müdürü Muallim Ahmet Halit bilgisine yer verilmiştir. Dergi söz konusu dönemde 17 sayı daha yayınlayarak 96 sayıya ulaşmıştır. 93. sayının son sayfasında “İster Misiniz?” başlıklı bir yazı ile okurlara derginin çıkarılmasına ara verilip verilmemesi gerektiği sorulur ve acele cevap istenir. Bu soruya okurların verdiği yanıtı bilemiyoruz. Ancak derginin yayını 96. sayıdan sonra tekrar durdurulur. İster Misiniz başlıklı bu yazı ise şu şekildedir:

“İster Misiniz?

On beş günde bir muntazaman Çocuk Dünyası yerine nefis ve latif bir hikâye çıkaralım. Bir müddet sonra hem onu hem de dünyayı çıkarmaya başlarız. Acele cevap veriniz. Masalları Talebe Defteri'nde basarız. Bu suretle Talebe Defterini okumakla Dünyayı da okumuş olursunuz. Kezalik bu kitaplarla da mükemmel bir kütüphaneye malik olursunuz.” (II/93, 19Kânunuevvel 1334).

Muallim Ahmet Halit idaresinde 2 Kânunuevvel 1926'dan 19 Mayıs 1927 tarihleri arasında çıkan dönem ise önceki dönemden biraz daha farklıdır. Bu dönemde Cumhuriyet ilan edilmiştir. Dolayısıyla dergi 1'den başlayarak yeniden sayı numarası almıştır. Ayrıca sahip ve müdürünün Muallim Ahmet Halit olduğu bilgisine yer verilmiştir. Dergi yayın hayatına yeniden döndüğü bu dönemde 30 sayı daha yayınlamıştır.

Dergi yayın hayatına her dönüşünde başlık altı yazısı, müdürü, fiyatı, yayınevi ve içeriği kendinden önceki dönemden farklı olduğu için bizde derginin künye bilgilerini verirken üç başlık altında değerlendirmeyi uygun bulduk.

2.1. Çocuk Dünyası Dergisinin Künye Bilgisi ve Genel Özellikleri

2.1.1. 14 Mart 1329 [27 Mart 1913] / 22 Teşrinievvel 1330 [4 Kasım 1914] Tefik Nurettin Dönemi

Çocuk Dünyası dergisinin 14 Mart 1329 [27 Mart 1913] / 22 Teşrinievvel 1330 [4 Kasım 1914] tarihleri arasında Tefik Nurettin idaresinde çıkan ilk sayısında

dergi künyesi ile ilgili olarak Şu bilgiler yer almaktadır:

“Birinci sene / Numara 1 / Perşembe / 14 Mart 1329/ Çocuk Dünyası / Çocukların Fikirlerinin açılmasına yardım eder ve haftada bir çıkar / Müdürü: Tefvik Nurettin / Müracaat Yeri Babı Ali caddesinde 77 numaralı Türk Yurdu kütüphanesinde Çocuk Dünyası Müdüriyeti / Seneliği Osmanlı Memleketi için 15 kuruş; Rusya için 2 ruble; Başka memleketler için 5 Frank /10 para” (I/1, 14 Mart 1329).

Dergi, her hafta perşembe günleri İstanbul’da çıkmıştır. Derginin ilk sayısındaki ”Küçük Dostlarımıza” başlıklı yazıda “ ocuk Dünyası’nın on beş günde bir defa çıkarılmak üzere müsaadesi alınmıŐtır. EĞer hafta içinde yeni müsaade alabilirsek ikinci nüshası gelecek Perşembe günü çıkarılacaktır.” (I/1, 14 Mart 1324) duyurusuna yer verilmiştir. İkinci sayının çıktığı tarih olan 21 Mart 1329 tarihi göz önüne alındığında haftada bir çıkma müsaadesinin alındığı açıktır.

İlk sayılarda derginin amblemi “ ocuk Dünyası” yazısından ibarettir. Ancak 25. sayıdan sonra spor kulüplerinin armasına benzeyen bir Şekil sağ üst köşede yer almaya başlar. Bu amblem ikinci yılın başlangıcı olan 51. sayıdan itibaren kaldırılır. Bununla birlikte 51. sayıdan itibaren başlık altı yazısına “*milli mecmuadır*” ibaresi ilave edilir. Dergi künyesi ile ilgili olarak verilen bu bilgiler ilk 79 sayıda küçük deĐiŐiklikler dışında korunmuştur.

Dergi, 8. sayıya kadar tek bir kapak Şeklinde çıkmıştır. 8. sayıdan sonra ise arka arkaya yer alan iki kapak bulunmaktadır. Düzenlemedeki farklılıklarla bu iki kapağı dış ve iç kapak olarak tanımlamak mümkündür. 1- 79. sayılarda hem dış hem de i  kapakta, yayın tarihi, sayısı, “ ocuk Dünyası” başlığı ve baŐlıĐın altında “ ocukların fikirlerinin açılmasına yardım eder.” ibaresi yer almaktadır. 37. sayıdan 51. sayıya yani birinci yılın sonuna kadar “Bu Sayıda Yazılanlar” başlığı ile derginin içeriği hakkında dış kapakta bilgi verilmiştir. Bu bölümde yazılar, yazarlarının isimleri ile verilmiş fakat yazıların yayınlandığı sayfa numaraları verilmemiŐtir. Bu bölüm 51. sayıdan, yani ikinci yılın başından itibaren kaldırılmıŐtır.

Derginin ilk 50 sayısı 27x19; 51-79. sayıları 24x16 ebatlarında yayınlanmıştır. 1-36. Sayılar 8; 37. sayıdan itibaren 14; 51. sayıdan sonra da 16 sayfa olarak yayınlanmıştır. Yazılar her sayfada iki sütün Şeklinde yer almaktadır.

Derginin ilk sayısının son sayfasında basım yeri olarak “*Matbaa- yı Kader*”

ibaresi yer almaktadır. Ancak on üçüncü sayıdan sonra bu ibare “*Matbaa-yı Hayriye ve Şürekâsı*”na dönüşmüş ve ilk sayfanın sonunda yer almaya başlamıştır.

Derginin ilk müracaat yeri “Babı Ali Caddesinde 77 numaralı Türk Yurdu Kütüphanesinde Çocuk Dünyası Müdüriyeti” olarak belirtilmiştir. Ancak idarehanesi onuncu sayıdan itibaren “İstanbul Cağaloğlu numara 35 Çocuk Dünyası İdarehanesi” olarak; yirmi birinci sayıdan sonra “İstanbul Nuru Osmaniye civarında Şeref Efendi Sokağında 17 numaralı daireyi mahsusa”; otuz ikinci sayıdan sonra ise “İstanbul Babı Ali Caddesinde 77 numaralı Türk Yurdu Kütüphanesi” olmak üzere dört kez değişmiştir.

Derginin satış koşullarına dair en güvenilir bilgi derginin ilk sayfasında yayınlanan “Abone Şartları” başlıklı duyurudan elde edilebilmektedir. Dergi yönetimi aboneliği ücret açısından gruplara ayırmıştır. Bu gruplama sonucunda üç farklı abonelik ücretine tabi grup ortaya çıkmıştır. Bu gruplardan birincisi Osmanlı Memleketi için belirlenmiştir ve seneliği 15 kuruştur. İkincisi Rusya için ve seneliği 20 rubledir. Üçüncü grup ise başka memleketler içindir ve belirlenen ücret 5 franktır. Derginin 1, 2, 3, 4. sayısında okurlara abonelik için kolaylık sağlamak amacıyla bir yıllık abone ücreti üç taksite bölünmüş ve okurlara “Kolaylık” başlığı ile son sayfada duyurulmuştur:

“Kolaylık

Çocuklarımıza abone yazılmak için kolaylık olsun diye abone parasını üç taksite ayırıyoruz. Birinci taksit Mart içinde beş kuruş, ikinci taksit Haziran içinde beş kuruş, üçüncü taksit teşrinievvel içinde beş kuruş.” (I/1, 21 Mart 1329).

Çocuk Dünyası dergisi yönetiminin derginin bir yıllık yayını bir cilt olarak kabul ettiği dergi içerisinde yayınlanan yazılardan anlaşılmaktadır. Buna göre bir cilt, bir yıl boyunca yayınlanmış olan 50 sayının bir araya getirilmesiyle oluşmaktadır. İkinci yıl ise 25 sayı bir cilt olarak kabul edilmiştir. Derginin 77. sayısında “*Çocuk Dünyasının İkinci Cildi*” başlıklı duyuruda derginin ikinci yılının birinci cildinin Avrupa’dan getirilen özel bir bezle ciltlendiği, bu cildi isteyen okuyucuların kütüphaneden tedarik edebilecekleri şu şekilde duyurulmuştur:

“Çocuk Dünyasının İkinci Cildi

Mecmuamızın ikinci yılının birinci cildi Avrupa’dan getirttiğimiz hususi bezle pek nefis bir surette ciltlenmiştir. Bu güzel ve kıymetli koleksiyonu arzu eden

okuyucularımız 10 kuruş fiyatla kütüphanemizden tedarik edebilirler. Taşraya posta ücretiyle beraber 12 kuruştur.” (II/77, 2 Teşrinievvel 1330).

Derginin tirajına ilişkin bilgiye dönemin haftalık gazetelerinden biri olan “Peyam-ı Edebi”nin “Cidaller Hasbıhaller” başlıklı makalesinde rastlıyoruz. Süleyman Sadi’nin kaleme almış olduğu makale II. Meşrutiyet sonrası yayınlanan gazete ve mecmualar üzerinedir. Süleyman Sadi söz konusu makalenin ilgili paragrafında II. Meşrutiyet’ten sonra babanın müdür, oğulun başyazar, dayı beyin muhasebe müdürü, kız kardeşin tercüman olduğu pek çok aile gazetesinin yayımlandığını fakat bunların uzun ömürlü olamadıklarını belirttikten sonra sene içerisinde Babıali’de çıkan dergilerin çokluğundan bahseder. Yazının devamında Çocuk Dünyası’nı fikri bir meslek namına çıkan, kazancı ile diğerlerinden ayrılan bir çocuk dergisi olarak niteler ve derginin on bin nüsha sattığından bahseder. Makalenin ilgili bölümü şu şekildedir:

“Bu şep-tablardan başka fikir bir meslek namına çıkan takımda o kadar bol ki. Mesela çocuk mecmuası olarak yalnız İstanbul’da 10 tanesini hatırlayabiliyoruz. İçlerinden kazançlarıyla mümtazları da var. Mesela “Çocuk Dünyası” on bin nüsha satıyor.” (Peyam-ı Edebi, I/28, 27 Mart 1330).

Bununla birlikte derginin 36. sayısında “1, 4, 5, 6. sayılarımız tekrar basıldı. Koleksiyonlarını eksik bırakmamak isteyenler idarehanemize uğrayarak alsınlar.” bilgisine yer verilmiştir. Aynı zamanda incelemesini yaptığımız birinci, dördüncü, beşinci ve altıncı sayılarının ilk sayfasında “ikinci tab” notu bulunmaktadır. Bu durum dergiye olan ilginin yüksek olduğunu ve tekrar basıldığını, dolayısıyla tirajının yüksek olduğunu düşündürmektedir.

Dergide yer alan bazı yazılardan anlaşıldığına göre dergi, İstanbul dışındaki şehirlerden de takip edilmektedir. Bu yazılardan 13. sayıdaki “Taşradan Hal Edenler” duyurusundan anlaşıldığı üzere dergi Ankara, İzmir, Mersin, Manisa, Karaburun, Konya ve Bahçesaray idadi ve rüştiye mektepleri öğretmen ve öğrencileri tarafından da izlenmektedir (I/13, 6 Haziran 1329).

Derginin çıktığı dönem itibariyle hedef aldığı okuyucu kitlesi iptidai, idadi ve rüştiye mekteplerinde okuyan öğrencilerdir.

Çocuk Dünyası dergisi kendisini nitelikli metinlere yer vermesi, eğitici ve öğretici olması bakımından “çocuk edebiyatı” dergisi olarak tanımlamaktadır.

Nitekim 29. sayının ilk sayfasında yer verilen “Çocuk Dünyası’nın Teşekkür ve Minnettarlığı” başlıklı yazıda, kendisinin “...memlekette yaratmak istediği milli çocuk edebiyatı gayesine doğru hemen her hafta muntazam hatvelerle ilerlediğini” dile getirir. Bununla birlikte 47. sayıda “Maarifi Umumiye Nezareti ve Çocuk Dünyası” başlığı ile yayımlanan bir başka yazıda memlekette çocuk edebiyatı konusunda bir boşluk bulunduğu ve bu boşluğun kendileri tarafından doldurulduğu belirtilmekte ve Maarifi Umumiye Nezareti’nin Çocuk Dünyası dergisini takdir ve tavsiye ettiği şu cümle ile açıklanmaktadır:

“Maarif-i Umumiye Nezareti, memlekette kök salmaya başlayan “çocuk edebiyatı”nı himayesi altına alarak bu hususta mesleğini muvafık gördüğü Çocuk Dünyası’nı takdir ve bilumum mekâtib-i rüştiye ve iptidaiyeye tavsiye ve ta’min buyurmuştur.” (I/47, 30 Kânunusani 1329).

Söz konusu sayının kapağında dönemin Maarif Nazırı Şükrü Bey’in bir resmi ile “Çocuk edebiyatını memleketimizde birinci defa olarak himaye eden Maarif Nazırı Şükrü Bey Efendi hazretleri” notu yer almaktadır. Yazının devamında Rıza Tevfik’in pedagojik bilgiler içeren dergiye gönderdiği bir mektuba yer verilmiştir. Bu mektupta R. Tevfik, Çocuk Dünyası dergisini takdir ettiğini açıklamış, bundan sonraki sayılarında Ch. Kingsley’den “Water Babies”, Voltaire’den “Migromega” ve “Fairy Tales”ın da çevirilerinin yayınlanmasını istemiştir.

Çocuk Dünyası dergisinde halk edebiyatı ürünlerinden masal ve bilmece türü diğer türlere nazaran daha yoğun yer almıştır. Bunun sebebinin düzenlenmiş olan masal ve bilmece müsabakaları olduğu düşüncesindeyiz. Söz konusu müsabakalar hem okuyucuları sözlü gelenekteki halk edebiyatı ürünlerini toplamaya teşvik etmiş hem de toplanan bu ürünler dergi aracılığı ile yayımlanmıştır. Böylelikle bir anlamda derleme faaliyeti gerçekleştirilmiştir.

Çocuk Dünyası dergisinin ilk 79 sayısında fıkra türüne ilk 5 sayısında yer verilmiştir. Bunlar birinci sayıda yayınlanan; “Padişah ve Hoca”, ikinci sayıda yayınlanan; “Dayak”, üçüncü sayıda yayınlanan; “Hocanın Kavuşu” ve beşinci sayıda yayınlanan; “Ahmak Çocuk” fıkralarıdır. Beşinci sayıdan sonra ise fıkra yayınlanmamıştır.

Çocuk Dünyası dergisinin ilk 79 sayısında “Guliver’in Seyahatnamesi” ve “Giyom Tel” tefrika edilen romanlardır. Her iki roman da resimli olarak tefrika

edilmiştir. 2. sayıdaki “Hızır İlyas Bayramı” ile 32. sayıda yayınlanan “Rusya’da Ufak Bir Seyahat” başlıklı Said Edip’in İngilizceden çevirisini yaptığı iki gezi yazısı da yer almaktadır. Dolayısıyla dergi sadece milli kültürü genç kuşaklara aktarmakla kalmamış aynı zamanda çocukların ufkunu açacak ve yeni kültürleri tanımalarını olanak sağlayacak hikâye, masal, roman ve gezi yazılarına da yer vermiştir.

Çocuk Dünyası dergisinde dönemin önde gelen şairlerinin şiirlerine de yer verilmiştir. Ziya Gökalp’ın “Alageyik”, “Türk’ün Tufanı”, “Mektep Çocuklarının İlahisi”, “Yeşil Boncuk”, “Küçük Tomris”, “Osman Gazi Kurultayda” şiirleri dergide yayımlanan şiirleridir. 57. sayıda yayınlanan Z. Gökalp’ın “Osman Gazi Kurultayda” şiirine “*Talebe Defteri arkadaşımızla birlikte çıkarttığımız Donanma nüshasına Gökalp’ın hediyesidir*” notu düşülmüştür.

2.1.2. 9 Mayıs 1334 [9 Mayıs 1918] / 9 Kânunusani 1335 [9 Ocak 1919]

Ahmet Halit Dönemi

Çocuk Dünyası dergisinin 9 Mayıs 1334 [9 Mayıs 1918] / 9 Kânunusani 1335 [9 Ocak 1919] tarihleri arasında Ahmet Halit idaresinde çıkan 80/1 sayısında dergi künyesi ile ilgili olarak şu bilgiler yer almaktadır:

“Sayı 1-80 / Çocuklar için çalışır iki perşembede bir çıkar / 9 Mayıs 1334-1918/ Bir tanesi 2, Bir seneliği 50, Altı aylığı 25 kuruştur.” Dolayısıyla derginin künye bilgilerinde ilk dikkati çeken başlık altı yazısıyla birlikte fiyatındaki değişikliklerdir.

Derginin müdürü ve idarehanesi son sayfanın altında şu şekilde verilmiştir:

“Müdürü: Muallim Ahmet Halit/ İdare Mahalli: Halk Kütüphanesi/ Ay Yıldız Matbaası”

81. sayıdan itibaren bu bilgilere “*Müessisi: Tevfik Nurettin*” ibaresi eklenmiştir.

Derginin, 81, 82 ve 83. sayılar tek kapak; 84- 90. sayıları ise dış ve iç kapak şeklinde yayınlanmıştır. Fiyatı ise 100 para, bir seneliği 60, altı aylığı 30 kuruş olmuştur.

Derginin boyutu ise 22x15 ebatında, yazılar yine iki sütun halinde yayınlanmıştır.

2.1.3. 2 Kânunuevvel 1926 / 19 Mayıs 1927 Muallim Ahmet Halit Dönemi

Çocuk Dünyası dergisinin Cumhuriyet'in ilanından sonra yayımlanan 2 Kânunuevvel 1926 tarihli ilk sayısında derginin künyesi ile ilgili olarak dış kapakta şu bilgiler yer almaktadır:

“Çocuk Dünyası/ Yıl 1/ Her yerde 5 kuruş / Sayı 1/ İdare ve Tevzi Mahalli: Babialide Sudi Kütüphanesi'nin Üst Katında / İstanbul- Milli Matbaası” (I/1, 2 Kânunuevvel 1926).

İç kapağında yer alan künye bilgileri ise şöyledir:

“Her Hafta Perşembe Günleri Çıkar / 2 Kânunuevvel 1926 / Çocuklar İçin Çalışır Mecmua / Sahip ve Müdürü: Muallim Ahmet Halit / Telefon: İstanbul 1292 / Çocuk Dünyası / Seneliği 250 Kuruş / 20 Sayılık Abone 100 Kuruş” (I/1, 2 Kânunuevvel 1926).

Bu bilgilere göre dergi yine Perşembe günleri İstanbul'da çıkmaktadır. Bu dönemde de dergi dış ve iç kapak olmak üzere iki kapaktan oluşmaktadır. Ayrıca ulaşım için bir telefon hattına da sahiptir. Satışı ise senelik 250 kuruş, yirmi sayılık aboneliği 100 kuruş olarak belirlenmiştir.

İlk sayının iç kapağında “Altın Hazineslerine Seyahat” başlıklı bir yazı ile Gazi Paşa'nın resmi ve resmin altında Halide Nusret hanımın bir şiirine yer verilmiştir. Altın Hazineslerine Seyahat başlıklı yazıda Çocuk Dünyası altın hazinelerin saklı olduğu bir kaleye benzetilmekte ve bu kalede ikram ve ziyafetlerin bolluğundan bahsedilmektedir.

Dergi yönetimi derginin altı aylık sayısını bir cilt olarak kabul ettiği yine dergi içerisinde yayınlanan yazılardan anlaşılmaktadır. Buna göre bir cilt, altı ay boyunca yayınlanmış olan 25 sayının bir araya getirilmesiyle oluşmaktadır. Derginin 25. sayısında “I. Cilt Çocuk Dünyası” başlıklı duyuruda derginin bez ve kâğıt olarak iki farklı cildinin hazırlandığı ve bu ciltlerin fiyatları şu şekilde duyurulmuştur:

“I. Cilt Çocuk Dünyası

Ciltli olarak hazırlanmıştır.

Birinci sayıdan 25. Sayıya kadar güzel bir cilt içerisinde toplanmıştır. Bez ciltlisi 160, kâğıt ciltlisi 50 kuruştur. Miktarı az olduğundan istemekte acele ediniz.

Noksan sayılarınızı da tamamlayınız.

Mevcut sayılarını ciltletmek isteyenler idarehanemize müracaat etsinler.”
(I/25, 19 Mayıs 1927).

Derginin boyutunda herhangi bir değişiklik olmamış (22x15), yazılar diğer dönemlerdeki gibi iki sütun halinde yayımlanmıştır. 11. sayıda “Bu Sayıda Okuyacaklarınız” başlığı altında ilk sayfada derginin içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Ancak bu durum sadece 11. sayıya mahsustur.

Derginin bu dönem yayınında şiire diğer dönemden daha fazla yer verilmiştir. Bununla birlikte yazarının Abdullah Ziya olduğu “Kargılı Adam” isimli roman “*Büyük Türk Romanı*” başlığı ile 9 sayı boyunca tefrika edilmiştir.

Halk edebiyatı ürünlerinden masal, bilmece ve fıkra türleri yoğun bir şekilde yer almaktadır.

2.2. Çocuk Dünyası Dergisinin Çıkış Amacı

Çocuk Dünyası dergisinin çıkış amacı konusunda en somut kaynak derginin kendisidir. Dergi çıkış amacını iki şekilde ifade etmektedir. Bunlardan birincisi başlık altı sloganıdır. İkincisi ise yayın hayatına atılışı sebebiyle yayınladığı ilk sayısındaki “*Çocuk Dünyası'nın Düşüncesi*” başlıklı yazıdır.

Osmanlı'da Tanzimat'tan itibaren süreli yayınların önemli bir bölümü siyaset-edebiyat içerikli olarak kurulmuş ve gelişmiştir. Gazete ve dergiler bu özelliklerini genellikle başlık altı sloganlarla vurgulamıştır. Çocuk Dünyası'nın da yayın politikasını özetleyen ve her sayının kapağında yer alan başlık altı sloganı “*Çocukların Fikirlerinin Açılmasına Çalışır ve Haftada Bir Çıkar Milli Mecmuadır.*” şeklindedir. Dolayısıyla dergi aynı zamanda milliyetçiliğe vurgu yapan bir fikir dergisidir. Karakışlar, Çocuk Dünyası dergisinin “*İttihat ve Terakki iktidarının özlediği yurtsever ve milliyetçi kadroların oluşturulması amacıyla, İttihatçı çevrelerin Meşrutiyet çocuklarına yönelik olarak çıkardıkları bir yayındır.*” der (Karakışlar 1988: 24- 28). Bu durum dönem yayıncılığında çocuk- edebiyat- siyaset ilişkisini ortaya koyması açısından dikkat çekicidir. Ancak burada gayemiz derginin yayınlanmasındaki siyasal nitelikleri tartışmak değildir. Nitekim derginin yazar kadrosu incelendiğinde belli bir fikir ve düşünce üzerinde toplanan kişilerce yayınlanmış olduğu görülmektedir.

Çocuk Dünyası'nın amaç ve hedeflerini ortaya koyan “Çocuk Dünyası'nın Düşüncesi” başlıklı yazının tamamı şu şekildedir:

“Bizim memleketimizde en ziyade ehemmiyet verilmek lazım gelen çocuk hayatı ve çocuk bilgisi maatteessüf şimdiye kadar en ziyade ihmal olunmuş bir ihtiyacımızdır.

Milletler arasında bu zamanki varlığımızın neden bu kadar düşkün ve geri kaldığını düşünecek olursak, belki birinci sebep olarak küçüklerimizin fikirlerini terbiye etmek bezemek hususundaki kayıtsızlığımız hatırıma gelecek...

Gençlerimizin zamanın ihtiyacıyla mütenasip bir seviye-i fikriyede bulunmalarını ve onların terakki yolunda geniş adımlar atamamalarını muahazeye kendimizde bir hak olmadığını zannediyoruz.

Gençliğin beşiği çocukluk âlemdir; sabâvet günlerini boş ve faydasız geçirmelerine göz yumduğumuz gençler, eğer zaman adamı olarak yetişmemişlerse bu kabahat onlarda değil, onları bu halde bırakanlardadır.

Bizim aile ocaklarımızda çocukların terbiyesine dikkatli bir surette çalışmak beyhude bir yorgunluk addolunur, ne okuyacakları bile düşünülmez. Hâlbuki yüksek edebiyat mecmualarından, mühim fen kitaplarından nihayetsiz siyasiyat derslerinden ziyade lazım olan bir şey varsa o da “çocuk terbiyesi”dir. Bu olmadıkça onlar daima bir yokluk içinde kalacaklardır.

Müteveffa Tolstoy, hayat-ı sayının bir kısmını çocuklar için basit, fakat son derecede nefis masallar yazmakla geçirmiş ve hatta kendi köyünde açtığı mektepte ömrünün sonuna kadar köylü çocuklarının terbiyesiyle meşgul olmuştur. Bizde ise henüz evlatlarımızın ellerine verilmeye layık bir kitap bile yoktur. Çocuk edebiyatı çocuk malumatı derin bir boşluk içindedir. İşte biz bu boşluğu doldurmak ve çocuklarımızı okumaya ve düşünebilmeye alıştırmak onların küçük dimağlarını ileride memlekete faydaları dokunacak bir halde beslemek arzusuyla “Çocuk Dünyası”nı çıkarıyoruz.

Şu birkaç sene içinde bizde bu yolda birkaç teşebbüs görüldü. Mesela eski devirde “Çocuklara Mahsus Gazete” ve sonra da “Arkadaş”, “Şebab” gibi bir iki mektepli gazetesi çıktı. Fakat yaşayamadılar. Biz bunu rağbetsizlikten ziyade çocuk psikolojisini, çocuk ruh ve ihtiyacını tamamıyla tayin edemeyerek küçüklerin anlayamayacakları yahut güç hazmedecekleri mevzular üzerinde yürümüş

olmalarına hamlederiz.

Avrupa’da çocukları esastan mütalaaaya alıştırmak fikirlerini terbiye etmek için en ziyade efsane(fable)lerden, masal(legende)lerden istifade ediyorlar. Orada çocuk asarı, edebiyatı bütün bunlarla doludur. İbare okumayı henüz söktüren bir küçüğün gözü önüne çetin ve sıkıcı yazılar yığıp da mütalaa ile arasında daha başlangıçta fena bir imtizaçsızlık, soğukluk tevhit etmektense kendisine pekte yabancı olmayan hikâyelerle ötede okumaya karşı bir sevgi ve istek uyandırmak elbette daha doğru bir hareket olur.

Biz Çocuk Dünyası için bu esası gözetiyoruz. Fransız, Alman, İngiliz ve Rus çocuk edebiyatına ait olanlardan istifade etmekle beraber asıl milli masallarımızdan müstefit olmaya çalışacağız.

“Çocuk Dünyası” ara sıra ilaveler ve hususi çocuk risaleleri neşrederek memleketimizde çocuk yoksuzluğunu olduğu kadar çabuk kaldırmaya gayret edecektir.” (I/1, 14 Mart 1329).

Dile getirilen bu ifadeler derginin çıkış amacını özetlemektedir. Dergi, çocukları ruhi, hissi ve fikri yönden geliştirip onlara yol göstermeyi kendisine amaç edindiği belirtmektedir. Çocuk Dünyası’na göre milletler arası geri kalmışlığımızın ilk sebebi küçüklerin fikirlerini terbiye etmek ve bezemek konusundaki kayıtsızlıktır. Zamanın ihtiyaçlarına bağlı olarak çocukların fikir ve düşünce dünyasını geliştirmenin yolu ise Avrupa’da olduğu gibi fabl ve masallardan yararlanmaktır. Çocuk Dünyası’nın asıl amacı ise “Milli Masallardan” yararlanmaktır.

2.3. Çocuk Dünyası Dergisinin Yönetici ve Yazar Kadrosu

Çocuk Dünyası’nın 14 Mart 1329 [27 Mart 1913] / 22 Teşrinievvel 1330 [4 Kasım 1914] tarihleri arasında yayınlanan 79 sayısının sorumlu müdürü Tefik Nurettin’dir. Tefik Nurettin’in hayatına dair herhangi bir bilgiye rastlayamadık. E. Yılmaz, Osmanlılıktan Türk Milliyetçiliğine Bir Çocuk Dergisi: Çocuk Dünyası (1913-1914) başlıklı makalesinde, yazarın Tefik Nurettin ismini yazarlık faaliyetlerinde kullandığını asıl adının Nurettin Agayev olup, Kırım kökenli olduğunu belirtmiştir (Yılmaz 2017: 209-232). Bununla birlikte yayınlamış olduğunu tespit ettiğimiz dört kitabından biri olan “Menfadan Avdet: Bir Arkadaşımın Defter-i Hayatından” adlı eserinde “Bahriye mülazımlarından Nurettin Tefik” ibaresi yer almaktadır. Okay derginin müdürü Tefik Nurettin’in harp

sebebiyle askere alınana kadar derginin yayını sürdürdüğünü (Okay 1999; 107) belirtmiştir. Nitekim 80. sayıda yer alan “Küçük Dostlarımıza” başlıklı yazıda derginin yayınına ara verme sebebinin Tevfik Nurettin’in mukaddes vatan hizmetine iştiraki olduğu duyurulmuştur. Bununla birlikte Tevfik Nurettin aynı dönemde yayımlanan ve Çocuk Dünyası’nın kardeşi konumunda olan Çocuk Dostu dergisinin de sorumlu müdürüdür (Okay 1999:134). Tevfik Nurettin’in yayınlanmış olan kitapları şunlardır:

- Menfadan Avdet: Bir Arkadaşımın Defteri Hayatından (1324), İstanbul: Matbaa-ı Ahmet Kamil.
- Sultan Murat’ın Cülusu ve Hal’i (1324), İstanbul: Karabet Matbaası.
- Sultan Aziz’in Hal’i ve İntiharı (1324), İstanbul: Karabet Matbaası.
- Millet Vekâleti (1324), İstanbul: Karabet Matbaası.

Çocuk Dünyası dergisinin ilk dönem yazar kadrosunda tanınmış isimler yer almaktadır. Tevfik Nurettin idaresinde çıkan ilk 79 sayısına Ziya Gökalp¹, Aka Gündüz², Edhem Nejat³, Mehmet Emin (Yurdakul)⁴, Ali Ulvi (Elöve)⁵, İsmail Hakkı (Baltacıoğlu)⁶, Hüseyin Ragıp (Baydur)⁷ gibi şöhretli isimler katkıda bulunmuştur

¹ Ziya Gökalp: Sosyolog, yazar, şair ve siyaset adamıdır. Aynı zamanda Türk Milliyetçiliğinin kurucularındandır. Türk Ocağı’nın yayın organı Türk Yurdu dergisi başta olmak üzere Halka Doğru, İslam Mecmuası, Milli Tetebbular Mecmuası, İktisadiyat Mecmuası, İctimaiyat Mecmuası, Yeni Mecmua, Küçük Mecmua gibi birçok dergide yazıları yayınlanmıştır. Meclis-i Mebusan’da ve TBMM’de Diyarbakır vekilliklerinde bulunmuştur (Çetişli ve vd. 2007: 253-264).

² Aka Gündüz: Yazar, gazeteci ve siyasetçidir. Asıl adı Hüseyin Enis Avni’dir. Türk Yurdu, Genç Kalemler, Halk ve Kadın, Aşıyan, Malumat, Çocuk Bahçesi, Çocuk Dünyası, Kadın, Karagöz gibi dergilerde şiirleri ve yazıları yayınlanmıştır. IV. V. ve VI. Dönemler Ankara milletvekilliğinde bulunmuştur. İlk şiirlerini aruz vezni ile yazar. Daha sonra Genç Kalemlerin dil anlayışına bağlı olarak hece veznine yönelir. Çocuklar için öğüt verici, milli duygularla süslenmiş şiirler yazmıştır (Tuncer 1994; 375-381).

³ Ethem Nejat: Eğitimci, yazar ve siyaset adamıdır. II. Meşrutiyet’in ilanında sonra öğretmenlik ve İzmir’de Darülmualiminlik Müdürlüğü yapmıştır. Türk Ocağı’nın üyeleri arasındadır. Siyasi, İktisadi ve sosyal konularda kitaplar makaleler ve hikâyeler kaleme almıştır. Çocuk Dünyası dergisinde “Kahraman Nuri” adlı hikâyesi yer almıştır. Ayrıca “Çiftlik Müdürü”, “Türklük Nedir ve Terbiye Yolları” adlı kitapları tanıtılmıştır.

⁴ Mehmet Emin (Yurdakul): Şair ve siyaset adamıdır. Türk Ocaklarının kurucularından ve Milli Edebiyat akımının önemli temsilcilerindendir. Çeşitli devlet görevlerinde bulunmuştur. İlk çıkışı “Türkçe Şiirler” le yapar. Türkçe Şiirler dili, vezni, fikri, üslubu ve dilde Türkçülüğe hizmet edişi bakımından edebiyatımıza yenilikler getirmesi sebebiyle uzun süre gündemde kalmıştır. (Tuncer 1994: 121).

⁵ Ali Ulvi (Elöve): Eğitimci, şair ve yazardır. Çocuk edebiyatımıza katkılarıyla tanınmıştır. İstanbul İlköğretmen Okulu’ndaki öğretmenliği sırasında yetmiş aşkın çocuk şiiri yazmış, bunları “Çocuklarımıza Neşideler” (1912) kitabında toplamıştır (Necatigil 1993: 121). “Çocuklarımıza Neşideler” kitabı Çocuk Dünyası’nda sıkça tanıtılmıştır.

⁶ İsmail Hakkı (Baltacıoğlu): Eğitimci, şair, yazar ve siyaset adamıdır. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi dekanlığında bulunmuş, Cumhuriyet döneminin ilk üniversite rektörü olmuştur. Ayrıca Afyon ve Kırşehir milletvekili olarak parlamentoda bulunmuştur. 1934’te yayımlanmaya başlayan aylık fikir gazetesi Yeni Adam onun eseridir (Necatigil 1993: 61-62). Çocuk Dünyası’nda

(Okay 1999: 106- 107). Derginin incelemesini yaptığımız sayılarında; Ziya Gökalp'ın 6; Aka Gündüz'ün 2; Ali Ulvi (Elöve)'nin 8; İsmail Hakkı'nın 2; Mehmet Emin (Yurdakul)'un 2; Hüseyin Ragıp'ın 1 şiiri yer almaktadır. Ziya Gökalp'ın şiirleri “Gün Alp” imzası ile yayınlanmıştır. Ayrıca İsmail Hakkı Bey ve Rıza Tevfik (Bölükbaşı)'dan gönderilen birer mektupta dergide yayınlanmıştır.

Ahmet Mithat Efendi'nin “Merhum Ahmet Mithat” imzasıyla daha önce çeşitli yayınlarda basılmış eğitici yazılarına da yer verilmiştir.

Bu ilk dönemde Çocuk Dünyası'nın genç şairi Nazım Hurrem'dir. Nazım Hurrem'in dergide 17 şiiri yer almaktadır. Bunlar; “Derse Çalış Kardeşim”, “Kahraman Türkoğlu”, “Ticaret”, “Sultan Osman'a”, Kuşun Yalvarışı”, “Küçük Türk Tarihi”, “Babacığım Nerdesin”, “Donanma”, Nuri Bey'e”, “Asi Evlat”, “Bahar”, Fatih'in Huzurunda”, “Altın”, “Zavallı Bülbül”, “10 Temmuz”, “Ticaret Ninnisi” ve “Sen Sabır Ver” şiirleridir. Ayrıca 51. sayıda şairin bir fotoğrafına da yer verilmiştir.

Dergide yayınlanan çevirilerin birçoğunda ise Senih Muammer imzası bulunmaktadır.

Çocuk Dünyası'nda derginin müdürü Tevfik Nurettin Bey'in de yazılarına rastlamaktayız. Bununla birlikte dergi adına yapılan duyuruların ve gönderilen mektuplara verilen yanıtların da Tevfik Nurettin'in kaleminden çıkmış olabileceği düşüncesindeyiz. Dergide yazısı yayınlanan diğer isimler ise öğretmen ve öğrencilerdir.

Çizelge 2. Çocuk Dünyası dergisinin ilk dönem yazar kadrosu aşağıdaki gibidir:

A. H.	Cahit Cevat	H. R.
Abdurrahman Ruhi	C.D.	Hakkı Nazım
Adil Musi	Celadet Nazım	Halil Fehmi
Ahmet Kemal	E. İhsan	Hacer Semiha
Ali Ulvi	Ethem Nejat	Hüseyin Cahit
Ali M. Mustafa	Eyüp Sabri	Hüseyin Ragıp
Aka Gündüz	Fahrettin	Hüseyin Tahsin
Besim Hilmi	F. Nazik	İsmail Hakkı
Behçet	Feridun Asım	K.A.

“Avrupa Bizi Nasıl Tanıyor?” başlıklı konferans metninin tanıtımı yapılmış ve yayınlandığı duyurulmuştur.

⁷ Hüseyin Ragıp (Baydur): Eğitmen, gazeteci ve diplomattır. Roma, Washington, Londra ve Moskova büyükelçiliklerinde bulunmuştur. Çocuk Dünyası'nda “Türklük” adlı eseri tanıtılmıştır.

Köprülüzade	Mehmet Ali	Ruhi Neşat
Küçük Ekrem	Mehmet Hakkı	S. Korkut
K. Rahmi	Mehmet Hikmet	S. Zihni
L. İsmail	Mehmet Emin	Sacide Nurettin
Lamia	Mehmet Muhittin	Said Edip
Leman Asım	M. Necati	Senih Muammer
M. A.	Mehmet Semih	Server Ziya
M. Cemal.	Mehmet Sırrı	Süleyman Sırrı
M. E.	Muallim H.	Süleyman Nesip
M. Fahrettin	Mustafa Nafız	Vahide Rauf
M. Fazlı	Nazım Hurrem	Yusuf Halim
M. N.	Necati	Zekiye İsmail
M. Selim	R. M. Fuat	
Mahmut Seyfettin	Rabia Sebati	

Derginin 9 Mayıs 1334[9 Mayıs 1918] / 9 Kânunusani 1335 [9 Ocak 1919] tarihleri arasında yayınlanan 15 sayısı ile 2 Kânunuevvel 1926 / 19 Mayıs 1927 tarihleri arasında yayımlanan 30 sayısının sorumlu müdürü ise Ahmet Halit (Yaşaroğlu)'dur. Ahmet Halit aynı zamanda Talebe Defteri ve Türk Kadını adlı dergilerin kurucusu ve sorumlusudur. Bununla birlikte dönemin Beşiktaş Numune Mektebi Müdürü'dür.

Ahmet Halit döneminde dergiye yazıları ve çevirileri ile katkıda bulunan isimler bir önceki dönemden farklıdır. Bu isimler şunlardır:

Çizelge 3. Çocuk Dünyası dergisinin ikinci dönem yazar kadrosu aşağıdaki gibidir:

A. Nurettin	İsmet Ayten	Nazan Muzaffer
Abdullah Ziya	M. Nusret	Necdet Rüştü
Ahmet İlhami	M. Sadık	Nihat Adil
Ali Muzaffer	M. Sami	Nurettin Emin
Ba. Be. Bi.	Mahmut Yesari	Nurettin Melih
Bahtaver Tevfik	Masalcı Baba	Nüzhet Sabri
Behiç Enver	Mehmet Behçet	Özer
Enver Nuri	Mehmet Faruk	Sabri Cemil
Fevzi	Muallim Harun Reşit	Selma Zafer
Halide Nusret	Muallim Hayrettin	Senih Muammer
Hasan Azmi	Muallim Namık Edip	Yusuf Ziya
İbrahim Aşki	N. A.	Ziya
İhsan İlhami	N.M.	Mehmet Ali Bey
İrfan Emin	Naci Rıza	
İsmail Hüsrev	Naime Halit	

İncelemesini yaptığımız 30 sayıda Yaşar Nabi (Nayır)⁸'in 12; Halide Nusret

⁸ Yaşar Nabi (Nayır): Yazar, şair, çevirmen ve yayımcı. Edebiyata şiirle başlamıştır. Yedi

(Zorlutuna)⁹'nin 6; Yusuf Ziya (Ortaç)¹⁰'ın 2; İrfan Emin (Kösemihaloğlu)'nun 3; Sabri Cemil (Yalkut)'un 3; Necdet Rüştü (Efe)¹¹'nin 3; Mehmet Faruk 11; Mehmet Behçet'in 3; şiiri yer almaktadır.

Mahmut Yesari¹²'nin, "Talihsiz Bahtiyar Efendi" başlıklı piyesi üç sayı boyunca tefrika edilmiştir.

Abdullah Ziya (Kozanoğlu)¹³'nun, "Kargılı Adam" adlı romanı Büyük Türk Romanı başlığı ile 12 sayı boyunca; "Keloğlanın Hatıratı" 11 sayı boyunca ve "Aykut" adlı hikâyesi 3 sayı boyunca tefrika edilen eserleridir.

Naime Halit (Yaşaroğlu), Fransızca çevirileri ve hayat dersleri ile dergiye katkıda bulunmuştur. Bununla birlikte Enver Nuri, A. Nurettin, Esmâ Zafer'in İngilizce çevirilerde; Nihat Adil Almanca çevirilerde; Nüzhet Sabri, Hasan Azmi ve Nurullah'ın Fransızca çevirilerde imzası bulunmaktadır.

M. Sami, "Yarının İzcileri/Kurt Yavruları" köşesiyle izcilik konusunda bilgiler vermiştir.

2.4. Çocuk Dünyası Dergisinin Özel Sayıları

Çocuk Dünyası yayın hayatı boyunca iki özel sayı çıkartmıştır. Bunlardan birincisi "Donanma Nüshası"dır. İkincisi ise "İzcilik Özel Sayısı"dır.

Meşale topluluğu şairlerinden biri olarak tanınmıştır. Ancak sonraları hikâye, roman, oyun ve makale türlerinde eserler vermiştir. Şiir ve yazıları Meşale, Servet-i Funun, Yeni, Kitap, Hayat, Muhit, Çığır, Yedigün ve Varlık dergilerinde yayımlanmıştır (Işık 2002: 693-694).

⁹ Halide Nusret (Zorlutuna): Öğretmandir. Milli mücadele yıllarında yazdığı şiir ve yazılarla tanınmıştır. Talebe Defteri'nin açmış olduğu yarışmada "Ağlayan Kahkahalar" şiiri birinci seçilir. Edebi kimliğinde şairliği ilk vasfı olarak kabul eden Zorlutuna, edebiyatın hemen her türünde, roman, hikâye, denem, makale, hatıra alanlarında kalem oynatmıştır (2015: 96-99). İlk şiir ve hikâyeleri Milli Mecmua'da basılmıştır. Çınaraltı, Aydıbir, Hisar vb. dergilerde şiir ve yazıları yayımlanmıştır (Necatigil 1993: 358).

¹⁰ Yusuf Ziya (Ortaç): Eğitimci, şair ve siyaset adamıdır. Aruz vezniyle yazdığı şiirlerle edebiyat dünyasına girer. Bilgi Derneği'nde Rıza Tevfik ve Ziya Gökalp'le tanıştıktan sonra Gökalp'in tesiriyle hece veznine yönelir. Türk Yurdu'nda (1914) yayımlanan "Gecenin Hamamı" adlı şiiri, hece vezniyle yazılmış ilk örnektir ve kendisine bir altın lira kazandırmıştır. Türk Yurdu, Servet-i Funun, İnci, Büyük Mecmua, Şair, Akbaba, Güneş, Aydıbir, Heray, Çınaraltı dergilerinin yayıncılığını yapmıştır. Şiir ve yazıları çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanmıştır (Tuncer 1994: 841-845). Edebiyat tarihimize Hece'nin Beş Şairi'nden biri olarak geçmiştir.

¹¹ Necdet Rüştü (Efe): Şair ve yazar. Çeşitli gazete ve mizah dergilerinde mizahi yazıları, aruz ve hece şiirleri, manzum roman ve hikâyeleri yayımlanmıştır (Işık 2002: 338).

¹² Mahmut Yesari: Yazar ve eleştirmen. Çeşitli gazete ve dergilerde karikatürist ve yazar olarak çalışmıştır. Karikatür, mizah yazıları, tiyatro eleştirmeleri ve hikâyeleri Gıdık, Diken, Yarın, Kelebek ve Yedigün dergilerinde yayımlanmıştır (Işık 2002: 1006).

¹³ Abdullah Ziya (Kozanoğlu): Türk edebiyatının tarihi roman türünde en ünlü temsilcilerindendir. Eserlerinin çoğu sinemaya uyarlanmıştır (Işık 2002: 615). Kubilay Han'ın Gelini adlı romanının baş tarafında yazarın geniş bibliyografyası bulunmaktadır.

2.4.1. Donanma Nüshası

Donanma Nüshası hükümetin satın almış olduğu bir zırhlı için derginin başlattığı yardım kampanyasına çocukları teşvik etmek ve kampanyanın toplumun çeşitli kesimlerinden duyulmasını sağlamak amacıyla “Talebe Defteri” adlı dergi ile Çocuk Dünyası dergisinin ortak çıkartmış oldukları özel sayıdır. Bu özel sayının tanıtımı şu şekilde okuyuculara duyurulmuştur:

“Çocuklar!

Tabii hepiniz babalarınızdan, ağabeylerinizden bu sevinçli haberi işitmişsinizdir.

Hükümetimiz bu hafta büyük bir zırhlı satın aldı. Bu zırhlı beş altı ay sonra yapılıp bitirilecek ve memleketimize gelecek...

Her gün gazetelerden okuyoruz, kulaktan işitiyoruz. Bu haber üzerine büyüklerimiz alınan zırhlının parasını ödemek için hemen hükümete yardım etmeye koyulmuşlar. Herkes iane veriyor. Şimdi biz bundan geri mi kalalım? Küçükler iane vermeyecekler mi? İşte bu olmaz...

Önümüzdeki haftaların birinde sevgili donanmamız menfaatine bizde bir nüsha-i fevkalade çıkaracağız. Hasılatını donanmaya terk edeceğiz. Kuvvetle umarız ki küçük dostlarımız bu hususta da bize yardım ederler ve bu suretle alınan koca (Sultan Osman) zırhlısının bir çivi parasını da biz öderiz. Karınca miktarınca... (I/42, 26 Kanunu evvel 1329).

44. sayıda Talebe Defteri'nin bir mektubu ve Çocuk Dünyası'nın bu mektuba verdiği cevap yayınlanmıştır:

“Aziz Kardeşim Çocuk Dünyası!

Donanmamızın faydasına fevkalade bir nüsha çıkaracağını yazıyorsun. Ben de böyle bir nüsha çıkarmayı düşünüyordum. İki birden daha çok ve binaenaleyh daha kuvvetlidir. Onun için seninle el ele vererek beraberce bir fevkalade nüsha çıkaralım. Olmaz mı kardeşim?”

Talebe Defteri, (I/44 9 Kânunusani 1329).

Çocuk Dünyası, Talebe Defteri'ne verdiği cevapta birlikte bir sayı çıkarmaktan son derece memnun olacağını belirtir:

“Muhterem ağabey!

Teklifine teşekkür ederek iştirak ediyorum. El birliği ile yapılan işlerin yalnız başına yapılan işlerden daha iyi ve daha faydalı olduğunu takdir ederim. Zaten taşradan birçok muallime hanımlarla muallim efendiler fevkalade nüshamıza talip oldular. Seninle birlikte başlı başına fevkalade bir nüsha çıkarırsak aboneler ve taşra bayileri bütün hasılatı donanmamıza verirdik ve taşraya satabilirdik.

Baki hürmetler”

Çocuk Dünyası ,(I/44, 9 Kânunusani 1329).

Çocuk Dünyası'nın okurlarına seslendiği yazıda ise iki kardeş derginin söz konusu özel sayıyı birlikte çıkartacağına, fiyatının 40 para olacağına, bir lira ve bir mecdiyeye verenlerin resimlerinin yayınlanacağına ve bu sayıda dönemin büyük şair ve yazarlarının eserlerine yer verileceğine değinilir:

“Talebe defteri ağabeyimizin mektubunu ve bizim cevabımızı yukarıda okudunuz. Biz eskiden bir liralık ve bir mecdiyelik bir de on paralık üç çeşit fevkalade nüsha çıkarmayı kararlaştırmıştık. Bir lira ve bir mecdiyeye verenlerin resimleri de derç olunacaktı. Talebe Defteri ile birlikte fevkalade nüsha çıkaracağımız için şimdi planımızı değiştirmeye mecbur olduk. Bir lira ve bir mecdiyeye verenlerin resimlerini derç etmekle beraber herkes için çıkaracağımız nüshanın fiyatı 40 para olacaktır.

Bu nüshamızda büyük şairlerimizin ve ediplerimizin bilhassa fevkalade nüshamız için yazdıkları yazılar bulunacaktır.

Fevkalade nüshanın ne zaman çıkacağını gelecek hafta bildiririz. Şu kadar ki Kânunusani ayı içinde herhalde çıkarılmasına çalışacağız. Bir liralık bir mecdiyelik nüshalardan isteyenler Talebe Defteri arkadaşımıza da müracaat edebilirler.”

Çocuk Dünyası, (I/44 9 Kânunusani 1329).

Donanma Nüshası'nın sistematik olarak konu başlıkları aşağıdaki gibidir:

II, 4 Mart 1330 [17 Mart 1914]

Barbaros, Mehmet Emin, s.1.

Osman Gazi Kurultay'da, Ziya Gökalp, s.2

Vatanıma, Ali Ulvi, s.3.
Bir Hitabe, İhsan Şerif, s.4.
Nöbetçi, A. Hüdayi, s.5.
Bir Malubiyetten İbarete, Ahmet Cevat, s.7.
Şanlı Şahin, Aka Gündüz, s.12.
Fethi ve Sadık Beyler İçin, Suat Fahir, s.12.
Kurtiş'in Hediyesi, Kazım Nâmi, s.13.
Ah, İsmet Vedat, s.15.
Donanma, Mehmet Refet, s.15.
İane Verenlerin Resimleri ve İsimleri.

2.4.2. İzcilik Özel Sayısı

İzcilik özel sayısı 29 Mayıs 1330 [11 Haziran 1914] günü yayınlanan 64. sayıdır. Bu sayıda genç izcinin bilmesi lazım gelen bilgilere yer verilmiştir. İzcilik Özel sayısının sistematik olarak konu başlıkları aşağıdaki gibidir:

II(64), 29 Mayıs 1330 [11 Haziran 1914]

İstanbul'un Fatihi II. Sultan Mehmet Han Resmi, s.1
İzcinin Andı, s.2.
İzcilerin Vicdani Vazifeleri, s.2- 3- 4- 5.
Yürüyüş, s.5- 6- 7.
Yol Çantası, s.7.
Seyyar Çadırlar, s.8.
Yürüyüşü Tanzim, s.8- 9.
Yürüyüşün Sıhhi Faydaları, s.9- 10.
Sıcaklara Karşı Alınacak Tedbirler, s.10.
Güneş Yakması, Güneş Vurması, s.10.
İmdatçı İzci, s.11.
Oba, s.11.

Çizgi ve İşaretler, s.12.

Küçük Hastalıklara Küçük İlaçlar, s.13.

Bir Yaralıyı Nasıl Taşınmalıdır?, s.14.

Engerek Yılanı, İnme/Felç, Zehirlenme, Kudurmuş Köpek, s.14- 15.

Posta Kutusu, s.16.

Kartpostal Mübadelesi, s.16.

Bilmece, s.16.

Kitap Tanıtımı: Guliver'in Seyahatnamesi, s.16.

Bu özel sayıda diğer sayılarda yer alan Posta Kutusu, Kartpostal Mübadelesi, Bilmece ve Kitap Tanıtımı bölümlerine de yer verilmiştir.

2.5. Okura Yönelik Faaliyetler

Çocuk Dünyası dergisi yayına başladığı günden itibaren okur ile iletişim içinde olmuştur. Bunu açmış olduğu çeşitli yarışmalar ve posta kutusu adlı köşesiyle gerçekleştirmiştir. Derginin düzenlediği yarışmalar ödüllü olup, kazananların isimleri sonraki sayılarda yayınlanmıştır. Posta Kutusu köşesinde ise okur mektupları cevaplandırılmış, abonelik ve sipariş gibi konularda açıklamalar yapılmıştır.

2.5.1.Ödüllü Yarışmalar

Çocuk Dünyası dergisinin okurlarıyla iletişim içinde olmasını sağlayan uygulamalardan ilki ödüllü müsabakalardır. Bu müsabakalar masal, bilmece, dikkat, tenkit, resim, ezber müsabakaları, dil yarışı, milli yazı müsabakası ve bir kalemde çizme yarışdır. Bu yarışmalar vasıtasıyla pek çok okur ismi dergide yer almaktadır.

Ödüllü yarışmalar süreli yayınların okuyucuların ilgisini çekmek ve okur sayısını arttırmak için başvurduğu yöntemlerdendir. Çocuk Dünyası'nda da bu yöntemle başvurulmuştur. Yarışmayı kazananlara mükâfat olarak çikolata, başörtüsü, bir şişe lavanta, kokulu sabun, kitap, el feneri, dikiş makinası, albüm, kartpostal gibi değişik ödüller vaat edilmiştir.

Ödülleri kazanan kişilerin belirlenmesinde kura yöntemine başvurulmuştur. Kurayı kazananlar “Mükâfatların İtası”, “Doğru Hal Edenler”, “Taşradan Hal Edenler”, “Geçen Sayıdaki Bilmecenin Halli”, “Mükâfat Kazananlar” gibi başlıklar altında açıklanmıştır. Kazananların isimleri ise okul ve sınıf numaraları ile birlikte

verilmiştir. “Çekilen kurada birincilik Numune-i Tatbikat Mektebi birinci sınıftan Doğu Efendi’ye, ikincilik Esat İdadisinden 92 numaralı hanıma, üçüncülük ise Darülacezeden Abdulkadir Efendiye isabet etmiştir.” gibi (I/30 3 Teşrinievvel 1329). Ödül kazananların ödülleri idarehaneden alabilecekleri hakkında bilgi de verilmiştir.

2.5.1.1.Masal Müsabakası

Çocuk Dünyası’nda masal müsabakası üç kez düzenlenmiştir. Bu yarışmalardan birincisi derginin Tevfik Nurettin yönetiminde çıktığı 2. sayıda; ikincisi Ahmet Halit yönetiminde çıktığı 86. sayıda; üçüncüsü ise yine Ahmet Halit yönetimindeki Cumhuriyet’in ilanından sonra yayınlanan 12. sayıda okurlara duyurulmuştur.

İkinci sayıda düzenlenen Masal Müsabakası okurlara şu şekilde duyurulmuştur:

“Masal Müsabakası

Ninelerinizde işittiğiniz masallardan birisini yazınız. Yazılacak bu masal hem uzun olmalı hem de nasıl işitilmiş ise öyle yazılmalıdır. Müsabaka zamanı on beş gündür. Birinciliği kazanan Zaman Kütüphanesi fihristinden intihap ederek elli kuruşluk kitap alacaktır.” (I/1, 21 Mart 1329).

Müsabaka için tanınan süre on beş gündür. Bu süre zarfında gönderilecek olan masalların ninelerden “nasıl” işitildiyse o şekilde yazılması istenmiştir.

Derginin dördüncü sayısında masal müsabakasının süresinin bittiğine dair bir duyuru yer almaktadır:

“Masal müsabakasının müddeti bugün bitti. Şimdiye kadar yirmiden fazla masal aldık. Bu hafta içinde bu masalları tetkik edeceğiz ve gelecek sayıda birincinin masalı derç edilecektir.” (I/4, 3 Nisan 1329).

Derginin 5. sayısında yine “Masal Müsabakası” başlığı ile yarışmayı kazanan ve ilk ona girmeye hak kazanan masallar, masalı derleyip gönderenin ismi, okulu ve numarası ile birlikte yayınlanmıştır:

“Masal Müsabakası

“Birinciliği Soğukçeşme Rüştüye-yi Askeriye’sinden Süleyman Ahmet Müeeyyed Bey kazanmış ve yazısı aşağıya derç olunmuştur. Atide isimleri yazılı

zatlarn masallarını da yavaş yavaş neşir edeceğiz. Masalı neşredilene bir yıldızlı kitap hediye verilecektir.

1- *Derviş ile Hamal- Numune-i Enas Mektebi talebesinden 343 Hacer Semiha.*

2- *Padişah Kızı-Cağaloğlu'nda M. Muhittin.*

3- *Afyoncu Baba- Sultan Selimde Mehmet Ferit.*

4- *Ahmak Asker- Ünye Merkez İptidai talebesinden Burhanettin.*

5- *Keloğlan- Bursa Leyli Rüştüye-i Askeriye'sinden Selimiyeli Remzi.*

6- *Üç Arkadaş- Mehmet Nedim.*

7- *Hasis ve Cömert Kardeşler- İmzası yok.*

8- *İki Kız kardeş-Darütedrisat'tan 177 Ali Nusret.*

9- ... - *Soğuk Çeşme Rüştüye-i Askeriyesi'nden A. R. Cafer."*

Söz konusu duyurunun altında müsabakayı kazanan masal yayınlanmıştır. Masalı dergiye gönderen Süleyman Ahmet Bey, derginin müdürü için bir yazı kaleme almıştır. Bu yazıda küçük yaşlardan beri hanım ninelerinden işittiği bir masalı onların ifadelerine mutabık kalarak “nasıl” yazacağı sorusuna yanıt aramaya çalışır. Aynı zamanda masalı nasıl “derlediğini” hikâye eder. Bu arada ninesi ile arasında geçen bir diyaloga yer verir. Diyalogda Süleyman Ahmet Bey’e ninesi küçük bir şartla masalı anlatacağını belirtir. Ninenin şartı şöyledir: “*O elindeki gazetenin müdürü beyine yaz. Eğer bizim evvel zamandan beri anadan evlada kalma güzel masallarımızı isterse ben sana birer birer söylerim. Sen de yazar gönderirsin. Onların böyle gazetelere geçmesi eski zaman adetlerini, ahvalini hatırlatır. Hem de şimdi gençlerin “edebiyat-ı milliye” dedikleri şeyi ihya eder.*” Ninenin son cümlesi gayet dikkat çekicidir. Zira nine milli edebiyatı yeniden canlandıracak ve geliştirecek olan durumun masalların gazetelerde yayınlanması ve böylece eski zaman adetlerinin tekrar hatırlanması olduğuna vurgu yapar. Ali Berat Alptekin “*Hayvan Masalları*” adlı çalışmasında masalların eğitici yönünü maddelerken “*Masallar halk bilimi için iyi bir kaynaktır... Doğum, evlenme, ölüm, ad koyma, bayram adetleri, hacca gitme askere gitme vb. konular masal içerisinde anlatılarak çocuğa geçmişle, günü ve geleceği arasında köprü kurmasına yardımcı olmaktadır*”(Alptekin, 2005: 26) der. Dolayısıyla Alptekin’in bu fikri ile ninenin düşüncesi arasında bir paralellik söz

konusudur.

Süleyman Ahmet Bey'in dergiye gönderdiği masalın herhangi bir ismi yoktur. Dolayısıyla biz de “*Müsabakayı Kazanan Masal*” başlığı ile vermeyi uygun gördük. Masalın konusu ise Sultan Murat Han'ın tebdili kıyafet ile halk arasında gezerek adaleti sağlamasıdır. Müsabakayı kazanan masal tenkit müsabakası aracılığı ile dergiye gönderilen bir mektupta eleştirilmiştir.

Derginin otuz yedinci sayısında “Masal Beğenmek Müsabakası” başlığı ile başlatılan bir başka yarışmada masal müsabakası için Nafia, Hediye ve Lamia Hanımlar tarafından dergiye gönderilen “Hamal Recep”, “Benli Bahri” ve “Tacir Mehmet Efendi” masallarından en çok hangisinin okurlar tarafından beğenildiği sorgulanmıştır.

Ahmet Halit idaresindeki seksen altıncı sayıda düzenlenen müsabakanın başlığı “*Büyük ve Milli Bir Müsabaka*” olup, bu yarışma da okurlara şu şekilde ilan edilmiştir:

“Büyük ve Milli Bir Müsabaka

Bugün, dünyanız büyük ve milli bir müsabaka açıyor. Hepinizin buna iştirakini arzu ediyoruz. Müsabaka şudur:

Milli Masallar... Hikâyeler

Bunları ninelerinizden duyduğunuz gibi saf ve temiz bir lisanla yazıp göndereceksiniz. Müsabakaya duhul şeraiti şunlardır:

1- Masal ve hikâyeler evvelce hiçbir yerde neşredilmiş olmayacaktır.

2- Açık Türkçe ve işitildiği gibi yazılacaktır.

3- Nihayet Eylül iptidasına kadar gönderilecektir.

4- İsim ve adres hakiki ve tamam olarak işaret edilecektir.

5- Zarfın üstüne Milli Masal ve Hikâye Müsabakası denilecektir.

6- Tercüme edilmiş ise “Tercümedir” diye işaret olunacaktır.

Eserler toplanıp tetkik edilerek muvafıkları sırasıyla derç edileceği gibi en güzellerinden birkaç tanesi ayrıca kitap halinde ve muharrirlerin isimleriyle basılacaktır. Şüphesiz bundan büyük mükâfat olamaz.” (II/86, 1Ağustos 1334).

91. sayıda “*Milli Masal Müsabakasına İştirak Edenler*” başlığı altında yarışmaya katılanlar isimleriyle birlikte yayınlanmıştır. Yine aynı sayıda yer alan “*Yazı Gönderenlere*” başlıklı duyuruda yarışmaya gönderilen 5 masalın yarım, 5 masalın unvanı milli olmasına rağmen içeriğinin tercüme olması, 9 masalın da daha önce yayınlanmış olması sebebiyle yarışmaya dâhil edilmediği, dolayısıyla yarışmaya iştirak edenlerin sayısının 54 olduğu belirtilmiştir.

92. sayıda Zümrüdü Anka, Ekici Baba ve İnsan ile Ayı masallarının da daha önce yayımlandığı için yarışmadan çıkarıldığı duyurulmuştur.

Düzenlene üçüncü masal müsabakasının başlığı ise “*Milli Masal Müsabakası*”dır. Bu müsabaka da okurlara şu şekilde duyurulmuştur:

“Milli Masal Müsabakası

Evvelce bir kitapta neşir edilmemiş olmak şartıyla ninelerinizden dinlediğiniz milli masalları duyduğunuz gibi yazarak bize gönderiniz. Münasip olanları sırasıyla yazacağız. Muvaffak olanlara da ayrıca mükâfatlar vereceğiz. Her zaman kabul edilir.” (I/12, 17 Şubat 1927).

Milli Masal Müsabakasını kazanan masallar “*Milli Masal Müsabakasından*” başlığı ile 17. sayıdan itibaren yayınlanmıştır. Yayınlanan masalların sayısı dördüttür. Bunlar; 1- Altın Bilezik, 2- Bir Gece Seyahati, 3- Ay Efe, 4- Çiftçi ile Hırsız masallarıdır. Masalların sonunda masalı dergiye gönderen şahsın ismi ile nereden gönderildiği bilgisine de yer verilmiştir. Kadıköy-Ali Muzaffer, Edirne-M. Selma, Beyoğlu On üçüncü Mektep 129 Hayrunnisa Arif, gibi.

2.5.1.2. Bilmece Müsabakası

Çocuk Dünyası dergisinin okurla iletişimi sağlayan uygulamalardan biri de ödüllü bilmece yarışmalarıdır. Bu bilmece yarışmaları sekizinci sayıya kadar son sayfada; sekizinci sayıdan sonra ise dış kapakta yer almıştır. Bilmece müsabakaları ödüllü olup, kazananların isimleri sonraki sayılarda derç edilmiştir. Okurların bilmece cevaplarını dergiye göndermeleri için derginin son sayfasında sekizinci sayıdan itibaren bir kupon yayımlanmıştır. Bu kupon iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüme gönderenin isim, mektep, numara, semt, mahalle ve hane numaralarının, ikinci bölüme ise bilmecenin cevabının yazılması istenmiştir.

Bilmeceyi doğru yanıtlayanlardan hediye kazananlar kura ile belirlenmiştir.

Bilmecelerin cevapları ve hediye kazananların isimleri ise bir sonraki sayıda “Geçen Nüshadaki Bilmecenin Halli” başlığı altında verilmiştir. Kazananlara kitap başta olmak üzere kokulu kart, takdir varakası, çikolata, başörtüsü, bir şişe lavanta, kokulu sabun, kitap, el feneri, dikiş makinası, albüm gibi ödüller verilmiştir. Katılımların çok olması sebebiyle ilk yüze girenlere takdir varakaları dağıtılmıştır.

Derginin sekizinci sayısında “*Küçük Dostlarımızla Bir Müzakere*” başlığı ile bir yazı yayımlanır. Bu yazıda bilmeceleri doğru yanıtlayanların isimlerini yayımlamaktan ziyade, çocukların dergiye gönderdikleri bilmecelerin yayınlanmasının daha faydalı olacağı konusunda uyarıldıklarının ve dergi olarak kendilerine gönderilen yüzlerce milli bilmecenin her sayıda 25-30 adet yayınlanmasının daha doğru olacağını düşündüklerinin altı çizilerek okurun fikri alınır:

“...Bazı pederlerden ve Çocuk Dünyası’na ehemmiyet veren matbaalardan mektuplar aldık. Onlar diyorlar ki nafîle yere bir sürü isim yazacak yerde çocuklarımızın idarehanemize yolladıkları eserleri, bilmeceleri derç etseniz daha faydalı olur.

...Bize gönderilmiş yüzlerce milli bilmece var. İsimler yerine her nüshamızda bunlardan yirmi beş otuz adedini gönderenlerin isimleriyle birlikte yazsak az bir müddet sonra pek kıymetli bilmeceler toplamış oluruz. Bakalım siz ne fikirde bulunuyorsunuz?” (I/8, 2 Mayıs 1329).

Derginin diğer sayılarından anladığımız üzere okurlar da bilmecelerin yayınlanması konusunda dergi yönetimi ile aynı fikirdedir. Dolayısıyla on birinci sayıdan itibaren bilmece gönderenlerin bilmeceleri isimleriyle beraber her sayıda 10-20 adet yayınlanmaya başlar.

2.5.1.3.Dikkat Müsabakası

Dikkat müsabakası ise bilmece yerine hazırlanmış olup dergide yer alan hikâye, masal veya makalelerin içine hususi olarak fazladan konulmuş bir kelimenin bulunmasıdır. Kelimeyi bulanlara çeşitli ödüller vaat edilmiştir.

2.5.1.4.Tenkrit Müsabakası

Tenkrit Müsabakası derginin dördüncü sayısında şu şekilde duyurulmuştur:

“Tenkrit Müsabakası

Çocuk Dünyası'nın yazıları içinde en çok kusuru olanları mecmuada en ziyade hoşunuza gitmeyen noktaları gösteriniz ve neden kusurlu olduklarını yahut hoşunuza gitmediğini izah ediniz.

Müsabaka zamanı on beş gündür. Çocuk Dünyası'nı en iyi tenkit eden 10 adet kitap mükâfat alacaktır.” (I/4, 4 Nisan 1329).

Derginin altıncı sayısında müsabakanın bittiğine dair duyuru yer alır:

“Tenkit Müsabakası

Tenkit Müsabakasının süresi bugün bitti. Bu hafta içinde mektupları tetkik ederek gelecek nüshada birincinin tenkit varakasını neşir edeceğiz.” (I/6, 18 Nisan 1329).

Çocuk Dünyası'nın yedinci sayısında Tenkit Müsabakası'nın sonucu ilan edilir:

“Tenkit Müsabakası

Birinciliği Hırka-i Şeriften Taraklı Redif Taburu yüzbaşısı Rifat Efendi'nin mahdumu Cemil Efendi kazanmış ve yazısı aşağıya derç olunmuştur.” (I/7, 25 Nisan 1329).

Derginin onuncu sayısında “Tenkit Müsabakası-2” başlığı ile yayınlanan yazıda ise masal müsabakasını kazanan masalın yazılışı eleştirilmiştir. Eleştiriyi yazanın ismi Beyoğlu Mektebi Sultani'den S. Sarı Kedi'dir.

2.5.1.5. Resim Müsabakası

Resim müsabakası iki kez düzenlenmiştir. Birinci yarışmada okurlardan ağlayan bir çocuk resmi, ikinci yarışmada ise gülen bir çocuk resmi çizilmesi istenmiştir.

Birinci resim müsabakası derginin altıncı sayısında şu şekilde ilan edilir:

“Resim Müsabakası

Pis ve ağlayan bir çocuk resmi yapınız. Resimlerin siyah mürekkep ile yapılması lazımdır. Birinciye bir sulu boya resim takımı hediye edilecek ve yaptığı resim Çocuk Dünyasında neşir olunacaktır.” (I/6, 18 Nisan 1329).

Resim müsabakasında okuyuculardan gülen bir çocuk çehresi yapılması istenmiş müddet olarak da iki ay zaman verilmiştir. Müsabakayı kazananların

ödüllendirileceği belirtilmiştir.

Derginin sekizinci sayısında yarışma müddetinin sona erdiği duyurulur:

“Resim Müsabakası

Resim müsabakasının müddeti bugün bitti. Birçok resimler aldık. Bu hafta içinde bunları tetkik ederek gelecek nüshamızda birkaç tanesini derç edeceğiz.” (I/8,2Mayıs1329).

Dokuzuncu sayısında “Resim Müsabakası” başlığı altında müsabakayı kazananların isimleri ve resimleri yayınlanmıştır.

İkinci resim müsabakası derginin otuzuncu sayısında şu şekilde ilan edilir:

“İkinci Resim Müsabakası

Küçük dostlarımızdan birçoğunun gösterdikleri arzu üzerine büyük bir müsabaka tertip ediyoruz. Bu müsabakamızı da evvelce yaparak pek memnun kaldığımız bir usulde tekrar edeceğiz. Bu defa müsabakaya iştirak edecek dostlarımız bize gülen bir çocuk çehresi yapacaklardır. Müddet olarak iki aylık bir zaman koyuyoruz. Bu müddet zarfında gerek taşra ve gerek İstanbul karilerimiz iştirake vakit bulabileceklerdir. Resmin mümkün mertebe karimizin kendi gayretinin olması lazım olduğundan öteden beriden çalıp bize göndermenin hiç faydası yoktur. Böylelerini alenen ilan edeceğiz.” (I/30, 3 Teşrinievvel 1329).

Duyurunun devamında yarışmaya katılanların sayısına göre mükâfatların düzenleneceği, beğenilen resimlerin dergide teşhir edileceğine ve dergide teşhir edilen resimlere ayrıca hediye verileceğine yer verilmiştir.

Otuz dokuzuncu sayıda ikinci resim müsabakasının sona erdiği, resimlerin hafta içinde incelenip kazananların ilan edileceği duyurulur:

“Resim Müsabakası

Otuzuncu sayımızda açtığımız gülen çocuk resmi müsabakasının müddeti bu hafta bitti. Gelen resimleri pek çok dostlarımız uğraşıp yapmışlar yahut yapmaya çalışmışlar. Bu cihetten gönderilenlerin hepsini takdir eyleriz. Bu hafta zarfında tetkik olunup en güzellerinden dördü beşi ayrılıp, dereceleri tayin edilecek, gelecek sayımızda mükâfatlarıyla beraber resimlerde gazetemizde neşir edilecektir.” (I/39, 5 Kânunuevvel 1329).

İkinci resim müsabakasında dereceye giren resimler kırk ikinci sayıda kazananların isimleri ve okullarıyla birlikte yayınlanmıştır.

2.5.1.6.Ezber Müsabakası

Ezber Müsabakası yirmi birinci sayının dış kapağında duyurulur:

“Ezber Müsabakası

Bu nüshamızda derç edilen Mektep Çocuklarının İlahisi nam-ı manzumeyi güzel ezberleyenlere Çocuk Dünyası İdarehanesi tarafından hediyeler verilecektir. Müsabaka zamanı on beş gündür. Ezberleyen efendiler Ağustos on ikinci Cuma günü saat sabah ondan on ikiye, üçten altıya kadar idarehanemize gelip ezberlerini okuyacaklardır. Kazanan efendilerin isimleri Çocuk Dünyası'nda ilan edilecektir.” (I/21, 1 Ağustos 1329).

2.5.1.7. Dil Yarışı

Dil Yarışı “Müsabaka” başlığı ile derginin on birinci sayısında duyurulur:

“Dil Yarışı

Otuz satırı geçmemek üzere ve beğendiğiniz bir mesele hakkında safi Türkçe yazı yazacaksınız. Müsabaka müddeti bir aydır. Yazılar Türk Derneği mensuplarından bir heyet tarafından tetkik edilecektir.

Birinciliği kazanana mücellet bir Türk Derneği koleksiyonu hediye edilecek ve sair güzel yazarların yazıları kitap suretinde neşir edilecektir. Başka bir eserden kopya edip gönderenlerin isimleri ilan olunacaktır.

Yazılar temiz bir kâğıda okunaklı bir surette yazılmak ve ayrı bir zarf içine konulmak lazımdır. Zarfın üzerine de dil yarışı kelimelerini ilave ediniz.” (I/11, 23 Mayıs 1329).

2.5.1.8. Milli Yazı Müsabakası

Milli yazı müsabakası 27 Kânunusani 1927 tarihinde yayınlanan 9. sayıda ilk kez şu şekilde duyurulur:

“Büyük Milli Müsabakamız

Bize diyorlar ki mecmuanızda son milli inkılabımıza ait yazılar az. Hâlbuki biz bunu tasdik etmekle beraber maalesef yazacak pek az kimse bulduğumuzu da söylemeye mecburuz. Bu sebeple bir yazı müsabakası açıyoruz. Müsabaka

neticesinde muvaffak olacaklardan birinciye 15 lira, ikinci ve üçüncüye 10'ar lira, onuncuya kadar 5'er lira takdim edeceğiz. Mevzular manzum veya mensur olabilir. Müddeti Martın birinci gününe kadardır.

Mevzular: *Büyük Gazi, Esat Paşa, İnönü, Sakarya, Dumlupınar, Meçhul Şehit, Kahraman Türk Çocuğu, Köye Dönüş, Zafer, Cumhuriyet'tir. Bu çerçeve dâhilinde başka konular da intihap edilebilir.*" (I/9, 27 Kânunusani 1927).

Yarışma derginin 10. sayısında okurlara tekrar şu şekilde duyurulur:

"Büyük Milli Müsabakamız

Çocuk Dünyası büyük milli bir yazı müsabakası açıyor. Mevzu son inkılabımıza aittir. Muvaffak olacaklardan birinciye 15, ikici ve üçüncüye 10'ar, onuncuya kadar beşer lira hediye edilecektir. Müddeti Mart iptidasına kadardır." (I/10, 3 Şubat 1927).

16. sayıdaki Milli Yazı Müsabakası başlıklı duyuruda dergiye istenilen ölçüde yazı gelmediği, gelen yazılar hakkında okurların fikirlerinin alınacağı duyurulur:

"Milli Yazı Müsabakası

Milli Yazı Müsabakasına maatteessüf istediğimiz şekilde hiçbir yazı gelmemiştir. Ancak gelen yazıların içlerini sırasıyla yazacak, karilerin fikirlerini soracağız." (1/16, 17 Mart 1927).

Milli yazı müsabakasında gönderilen eserler 17. sayıdan itibaren gönderenlerin isimleriyle birlikte yayınlanmıştır. Bu eserler şunlardır:

Zaferden Sonra, Yaşar Nabi,

Meçhul Şehit, Nurettin Melih,

Sakarya Şehitlerine, İstanbul Erkek Muallim Mektebi, M. Sadık,

Büyük Gazi, Nişantaşı Kız Orta Mektebi, İsmet Ayten.

2.5.1.9. Bir Kalemde Çizme Müsabakası

Bu yarışma seksen ikinci sayıda duyurulmuştur. Yarışmanın amacı verilen şekli çizgilerin üzerinden bir daha geçmemek şartıyla çizmektir.

2.5.2. Posta Kutusu

Posta Kutusu derginin okurlarına açıklama yaptığı köşedir. Söz konusu köşede okur mektupları cevaplandırılmış, abonelik ve sipariş gibi konularda açıklamalar yapılmıştır. “*Kabataş’tan Hakkı Bey’in kerimesi Nahide Hanıma: Abone bedeli alındı. Muamelatımızın intizamı için elli birinci sayıdan itibaren göndermeye başlayacağız.*” (I/48, 2 Şubat 1329) gibi. Posta Kutusundaki yazıların büyük bir bölümü, okur mektuplarının cevaplandırılmasına aittir. Mektuplar cevaplandırılırken mektup sahibi kişinin ismi, öğrenciyse okulu ve numarası belirtilmiştir. “*Kilis Rüştüyesinden 121 Mustafa Kamil Efendi’ye*” (I/47,30 Kânunusani 1329) gibi.

Bu köşede ayrıca dergiye yazı ve tercüme gönderen okurlar için değerlendirmeler de yapılmıştır. “*Alman Mektebinden İrfan Cevat Efendi’ye: yazınızın özü, mayası yok. Daha iyi yazmaya çalışınız.*” (I/19, 17 Temmuz 1329), “*Mehmet Efendi’ye: Daha ruhlu hikâyeler tercüme ediniz.*” (I/18, 10 Temmuz 1329) gibi. Bazı cevaplar ise dergiden sipariş edilenler üzerine yapılan açıklamalardan oluşmaktadır.

2.5.3. Tanıtım Nitelikli Duyurular

Çocuk Dünyası dergisindeki tanıtım nitelikli duyuruları iki başlık altında değerlendirebiliriz. Bunlardan birincisi kitap ve dergi tanıtımlarıdır. İkincisi ise reklam mahiyetinde çıkan ilanlardır.

II. Meşrutiyet döneminde birçok gazete ve dergi masraflarını karşılayabilecek satış rakamlarına ulaşamadığı için kapanmıştır. Çocuk Dünyası dergisi ise çocuk dergileri içerisinde yayın hayatı uzun soluklu olan dergilerden biridir. Aldığı reklam ve ilanlar onun ayakta kalmasını sağlayan önemli maddi kaynaklardan biridir. Derginin geneli üzerinde yapılan incelemeler sonucunda, derginin dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci sayılarında reklam şartları ve ücretleri hakkında şöyle bir duyuru yapıldığı görülmektedir:

“*Her türlü ilânât kabul edilir, ilânâtın 12 punto hesabıyla satırı 40 parayadır.*” (I/12, 30 Mayıs 1329).

Derginin kitap ve dergi tanıtımları dışında çeşitli reklamlar alması, derginin tirajının yüksek olduğuna ve maddi problemler yaşamadığına işaret etmektedir.

2.5.3.1. Kitap ve Dergi Tanıtımları

Tanıtımı yapılan dergiler; Çocuk Müzesi, Mektep Âlemi, Talebe Defteri, Türk Duygusu, Yeni Fikir, Yeni Hayat, İslam Dünyası, Âlem-i İslam, Halka Doğru, Büyük Duygu, Şehbal, Türk Yurdu, Kadınlar Dünyası, Tedrisat Mecmuası, Çocuk Dostu, Mektepli, Toprak, Ekinci, Ameli Bahçıvanlık, Resimli İdman, Mektep Müzesi, Lem'a, Bilgi Mecmuası dergilerdir. Bu dergiler, 1911 yılında kurulan Türk Yurdu Cemiyeti'nin halkın çeşitli kesimlerine hitap edebilmek ve fikirlerini yaymak için cemiyet çatısı altında çıkarttığı dergilerdir. Bunlar içerisinde yer alan Kadınlar Dünyası dergisi şu şekilde tanıtılmıştır: *“Her hafta muktedir bir heyet-i tahririye tarafından neşredilen bu mecmuayı umum dostlarımıza, hassaten hanım hemşirelerimize tavsiyeyi üzerimize borç biliyoruz. Daima biz de en ziyade ihmal edilen kadınlığın hukukunu müdafaa ve terkisini temin etmeye meşguldür. Nüshası yalnız masraftı pahasına olarak altmış paradır. İdarehanesi Nur-ı Osmaniye’de Şeref sokağındadır.”* (I/32, 17 Teşrinievvel 1329). Bu dergiler içerisinde en çok tanıtımı yapılan dergi “Talebe Defteri” dir. Kardeş dergi olarak adlandırabileceğimiz Talebe Defteri'nin zaman zaman yarım sayfa ve büyük puntolarla gayet dikkat çekici reklamları yapılmış, *“Küçük Dostlarımız! Gelecek hafta çıkacak Talebe Defteri mecmuasını her halde okuyunuz!”* şeklinde duyurulmuştur (I/41, 19 Kânunuevvel 1329).

Turan Masalları, Turunç Güzeli, Leylek Padişah, Alageyik, Gök Bayrak, Deli Terzi, Tilki Kardeşin Muhakemesi, Çiftlik Müdürü, Kızıl Maskenin Esrarı, Sihirli Halı, Türklük Nedir ve Terbiye Yolları, Türkün Kitabı, Küçük Türk Tarihi, Alageyik, Deli Terzi, Kırmızı Siyah Kitap, Harp Oyunları, Türklük, Çocuklarımıza Neşideler, Giyom Tel, Yeni Turan, Harap Mabetler, Bir Deste Menekşe, Notanın Talim ve Kıraati, Beyaz Gölgeleler, İzcilik, Çıkan Makalelerimden (Yusuf Akçaçura), Cin Ali'nin Hikâyeleri, Çocuk Hikâyeleri, Kamerde İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Ateş ve Güneş, Ay Demir, Sevgi Nedir?, İki Kardeş, Mahper Sultan, Moğol Beyi, Çin Hikâyesi, Bizim Kıraat, Bizim Tarih, de çocuklara tavsiye edilen ve reklamları yapılan kitaplardır. Kitap ilanlarında kitabın yazarı, konusu, fiyatı ve nerede basıldığı bilgilerine yer verilmiştir. Bununla birlikte tanıtımı yapılan kitaplar çoğunlukla dergide tefrika edilen eserlerdendir.

Edirne vilayeti Maarif Müdürü Galip Bahtiyar Bey tarafından Fransızca'dan tercüme edilen “Gök Bayrak” kitabının reklamı en çok yapılan ilanlardandır. Bu

ilanlardan biri Şu Şekildedir:

“*Gök Bayrak*

Eski Türklerin kahraman dedelerimizin yaşayıŐlarına, muharebelerine vakıf olmak için Gök Bayrak okunmalıdır.” (I/38, 28 Teşrinisani 1329).

2.5.3.2. Reklamlar

Çocuk Dünyası dergisinde çeşitli reklamlara yer verilmiştir. Bunlar arasında İngiliz kumaŐlarının reklamı dikkat çekicidir. “*Erkek ve kadınlar için kostümlük İngiliz kumaşları*”, “*Fabrika Fiyatına Satış*” başlığı ile verilen ilanlarda maŐazanın alafranga saat ikiye kadar açık olduğu belirtilmiştir. Bu reklam 24. sayıdan 30. sayıya kadar yedi hafta yapılmıştır.

Türk Yurdu Mücellithanesinin dergide reklamı yapılmıştır.

“*Sirkeci’de Ali Efendi Sineması*” ilanı da bir başka dikkat çekici reklamdır. Söz konusu sinema İstanbul’un en güzel sinemasıdır ve çocuklara tavsiye edilmektedir.

Bir diğer ilan Türkçe ve Fransızca muallimi ilanıdır. Ancak ilanda dikkat çekici nokta dersi verecek kişinin isminin verilmemiŐ olmasıdır. Bu dersi almak isteyenlerin derginin idarehanesine baŐvurması istenmiştir.

Son olarak bir vefat ilanının da dergide yer aldığını görmekteyiz.

Bunların dışında derginin kırk birinci sayısında “*Sevinçli Bir Başlangıç*” başlığı ile tanıtım nitelikli bir aÇılıŐ haberi yer almaktadır. Bu haber Bergamalı çocukların harçlıklarında tasarruf ederek aÇtıkları bir dükkânın duyurusudur.

2.6. Çocuk Dünyası Dergisi Üzerinde Yapılan Çalışmalar

Çocuk Dünyası dergisi üzerine bizim tespit edebildiğimiz iki çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalardan birincisi Başak Özdemir tarafından hazırlanan “*Çocuk Dünyası Dergisinde Yer Alan Çeviri Metinlerin İndeksi ve Değerlendirmesi*” başlığını taşıyan yüksek lisans tezidir. Diğeri ise Nihat Bayat tarafından 2002’de hazırlanan “*Eski Harfli Çocuk Dergilerinin (Çocuk Bahçesi, Çocuk Dünyası) Çocuk EĞitimindeki İŞlevleri*” adlı yüksek lisans tezidir.

Dergiyi makale boyutunda ele alan bir çalışma Yavuz Selim Karakışlar’ın 1988’de “*II. MeŐrutiyette Bir Çocuk Dergisi: Çocuk Dünyası*” başlıklı Tarih ve

Toplum dergisinde yayınlanmış olan makalesidir.

Ayrıca Eray Yılmaz, 2017’de “Osmanlıcılıktan Türk Milliyetçiliğine Bir Çocuk Dergisi: Çocuk Dünyası (1913- 1914)” başlıklı makalesini Tarih İncelemeleri dergisinde kaleme almıştır.

3. ÇOCUK DÜNYASI DERGİSİNDEKİ HALK EDEBİYATI VE FOLKLOR ÜRÜNLERİNİN TÜRLERE GÖRE İNCELENMESİ

Çocuk Dünyası'nda yer alan halk edebiyatı ve folklor ürünlerini masal, bilmece, fıkra, efsane, destan, oyun ve eğlence, takvim törenleri başlığı altında değerlendirdik.

3.1. Masal

Masallar evrensel olarak en yaygın geleneksel halk edebiyatı türüdür. Dünyada masal türü ürünlerine sahip olmayan hiçbir kültür yoktur. Ziya Gökalp “...Halk masalları bir milletin en zengin hazinelerinden biridir. Milletin eski seciyesi, eski mefkûreleri masallarında mahfuzdur. Avrupa'nın bütün milletleri, milli seciyelerini, eski mefkûrelerini anlayabilmek için memleketlerinde nakil olunan umumi halk masallarını zapt etmişlerdir.” der (Gökalp 2018: 263-266). Z. Gökalp yazının devamında Anadolu'da çıkan tüm gazete ve mecmualardan kendi muhitlerindeki Türk masallarını toplamalarını rica eder. Dolayısıyla Çocuk Dünyası dergisinde de okurların kendi çevrelerinden derleyip, dergiye gönderdiği birçok masal metni yer almaktadır. Nitekim Çocuk Dünyası dergisi, ilk gayesinin milli masallardan yararlanmak olduğunu ilk sayısındaki “Çocuk Dünyasının Düşüncesi” başlıklı açıklamada dile getirmiştir. Bu açıklama şu şekildedir:

“Avrupa'da çocukları esastan mütalaaya alıştırmak, fikirlerini terbiye etmek için en ziyade efsane (fable)lerden, masal (legende)lerden istifade ediyorlar. Orada çocuk asar-ı edebiyatı bütün bunlarla doludur. İbare okumayı henüz söktüren bir küçüğün gözü önüne çetin ve sıkıcı yazılar yığıp da mütalaa ile arasında daha başlangıçta fena bir imtiyaçsızlık, soğukluk tevlit etmektense kendisine pekte yabancı olmayan ötede okumaya karşı bir sevgi ve istek uyandırmak elbette daha doğru bir hareket olur.

Biz Çocuk Dünyası için bu esası gözetiyoruz. Fransız, Alman, İngiliz ve Rus çocuk edebiyatına ait olanlardan istifade etmekle beraber asıl milli masallarımızdan müstefit olmaya çalışacağız.” (I/1, 14 Mart 1329).

Masalların ilk işlevi eğlendirmek olarak düşünülse de, masallarda diğer halk

anlatıları gibi eğlencenin yanında eğitmek, ders vermek ve ruhsal açıdan gelişime yardımcı olmak işlevlerine sahiptir. Masalların çocuk terbiyesindeki önemini ilk kez vurgulayan Ziya Gökalp'tır. Z. Gökalp, Küçük Mecmua'daki "Halkiyat/Masallar" adlı yazısında konuyu şu şekilde dile getirir: "... *Masalların çocuk terbiyesinde de büyük rolü vardır. Kıraat kitapları hep bu masallarla doludur. Küçük çocukların dikkatini alakasını yalnız bu masallar celp eder. Onlar ilk kahramanlık derslerini, mefkûre için fedakârlıkları bu masallardan öğrenir.*" (Gökalp 2018: 263-266).

Çocuk eğitiminde önemli noktalardan birisi de milli ve manevi değerlerin aktarılmasıdır. Bu hususta Ali Berat Alptekin'in, Umay Günay'ın "Çocuk Eğitimi ve Masallar" adlı makalesinden yaptığı alıntıyı vermek isteriz:

"Binlerce çocuk masalları dinleyerek büyümekte, iyiye doğruya yönelmekte, kendisine masal anlatan büyükleriyle arasında sevgi bağı gelişmekte, sevmeyi ve sevilmeyi öğrenmektedirler. Gerek sözlü gelenekte yaşayan masallar gerekse kitaplara aktarılmış masallar muhteva yönünden tahlil edildiğinde masalların, söylendiği ve söylenmekte olduğu gibi mücerret ve hayattan kopuk olmadıkları anlaşılır. Masalların muhtevası anlatıldığı yörenin hususiyetine bürünerek milli bir kimlik ve üslupla karşımıza çıkmaktadırlar. İlmi metotlarla derlenip yayımlanan masallar bize, mensup oldukları milletin değer yargılarını göstermektedirler." (Alptekin 2005: 24). Bu açıdan masallar milli ve manevi değerlerin aktarımı görevini üstlenirler. Örneğin dergide yer alan "Kurnaz Bir Padişah" ve "Tamahkârlığın Mükâfatı" masallarında açgözlülüğün, harisliğin yanlış bir davranış olduğu mesajı verilirken, Danimarka Edebiyatından çevirisi yapılan "Bülbül" masalında vefa duygusunun önemi belirtilir. Fransız edebiyatından çevrilen "Karen, Maren ve Met" masalında kadının kocasına karşı itaatkâr olmasının neler kazandıracacağı vurgulanır.

Masalların bir diğer işlevi ise dil gelişimine yardımcı olmak ve çocukların dağarcıklarındaki kelime hazinesinin gelişimine katkıda bulunmaktır. Çocuk Dünyası dergisinde de bu amaçla masal türüne daha fazla yer verildiğini görmekteyiz.

Çocuk Dünyası'nda masallar "Of Lalanın Hikâyesi", "Bir Kurdun Hikâyesi", "Sansarın Hikâyesi" gibi zaman zaman hikâye olarak adlandırılmıştır. Bu durum da bize henüz masal ve hikâye arasındaki çizginin net olmadığını düşündürmektedir.

Çocuk Dünyası'nda masal metinleri verilirken metin başlıklarının altında

çeşitli yan/alt başlıklar kullanılmıştır. Bu yan/alt başlıklar şunlardır: 1- Milli Masal, 2- Çeviri Masal, 3- Hayvan Masalı, 4- Tekrarlı Masal.

Milli masal başlığı ile yayınlanan masallar, derginin açtığı müsabaka sonucunda dergi okurları tarafından derlenerek yazıya geçirilip gönderilen ve yayınlanan masallardır. Bu masalların bazıları “Milli Masal” veya “Milli Masallardan” “Milli Masal Müsabakasından” gibi alt başlıkla yayınlanmıştır. Dergide yayımlanan milli masalların bazıları oldukça uzundur. “Of Lala’nın Hikâyesi” ve “Balıkçı Güzeli” masalları bunlar içerisinde en uzun olanlarıdır. Her iki masal 6 sayı boyunca tefrika edilmiştir.

Çeviri Masal ise Alman, Danimarka, Fransız, İngiliz, Yunan, İran, Hint, İspanyol ve Japon edebiyatlarından çevirisi yapılan ve günümüzde de güncelliğini korumaya devam eden masallardır. Söz konusu masallar bazen “Grimm Hikâyelerinden Naklen”, “Japon Hikâyesi”, “Andersan’dan/Hans Andersan’dan” “La Fontanie’dan” “Arap Masallarından” “Çin Çocuk Edebiyatından” “Acem Masalı” gibi alt başlıklarla, bazense “Fransızcadan”, “İspanyolcadan” gibi ülke isimleri verilerek yayınlanmıştır.

Hayvan masalları ise hem çeviri hem de derleme yoluyla dergide yayınlanan masallardır. Bu masallar içerisinde 5, 6, 11, 16, 28, 45 numaralı masallar manzumdur. 23, 41, 92, 94, 121 numaralı masallar içerisinde manzum kısımları da bulunan, manzum mensur karışık bir yapıya sahiptir. Bununla birlikte “Bir Kurdun Hikâyesi” ve “Kara Karganın Başına Gelenler” masallarında manzum kısımlar onları özgün kılmaktadır. Çünkü “... Sazını eline alarak şöyle okumaya ve ağlamaya başlamış” “... Zavallı karakarga aldı sazı eline” ifadelerinde halk hikâyelerinin şekil üslubu görülmektedir.

“Tuttun bir horoz ey hayvan

Ye de karnını doyur hemen

Ne yapacaktın dua, ezan

Müezzin mi olacaktın?

Çocuk Dünyası, I(15), 20 Haziran1329 [3 Temmuz 1913], s. 7- 8.

Tekrarlı Masal ise Aaerne-Thompson’un kataloğunda “Zincirlemeli

Masallar” başlığı ile verilen anlatılardır.

3.1.1. Masal Kavramı ve Tasnifleri

Masal türünün bilimsel tanımı yerli ve yabancı araştırmacılar tarafından değişik şekillerde yapılmış ve bu tanımlar birçok çalışmada yer almıştır. Çalışma konumuzun niteliği gereğince masalın sözlüklerde ve araştırmacılar tarafından yapılan tanımlarına tek tek yer vermek yerine “*Masal nedir?*” sorusuna cevap olması açısından Saim Sakaoğlu’nun “*Masal Araştırmaları*” adlı çalışmasında yapmış olduğu tanıma yer vermeyi uygun gördük. Saim Sakaoğlu söz konusu çalışmasında masalı şu şekilde tanımlar:

“*Kahramanlarından bazıları hayvanlar ve tabiatüstü varlıklar olan, olayları masal ülkesinde cereyan eden, hayal mahsulü olduğu halde dinleyicileri inandırabilen bir sözlü anlatım türüdür.*” (Sakaoğlu 2016: 17).

Masal araştırmalarının başlangıcından itibaren masallar çeşitli ölçülere göre tasnif edilmiştir. Bu tasnif çalışmaları içerisinde masalları tiplerine göre 3 başlık altında tasnif eden Anti Aaerne’nin çalışması ile bu çalışmaya gereken ilave ve değişiklikleri yaparak, tip sayısını 3’ten 5’e çıkaran Stith Thompson’un “*The Types of Folktale*” adlı çalışması en önemli çalışmadır. Türk masal tipleri üzerine yapılan en önemli çalışma ise Pertev Naili Boratav ve Wolfram Eberhard’ın birlikte hazırladıkları “*Typen Türkischer Volksmarchen*” adıyla yayınlanan Türk Masal Tipleri Katalogu’dur. Masal konusunda yapılan öncü çalışmalardan bir diğeri ise Saim Sakaoğlu’nun 70 masal metnine yer verdiği “*Gümüşhane ve Bayburt Masalları: Metin Toplama ve Tahlil*” adlı doktora tezidir.

Çocuk Dünyası dergisinde incelememize konu olan 131 masal metni Antti Aaerne- Stith Thompson tasnifi kullanılarak sınıflandırıldığında, bu metinlerin sayı olarak dağılımı şu şekildedir:

1. Hayvan Masalları: 43
2. Asıl Halk Masalları: 85
3. Fıkralar: -
4. Zincirlemeli Masallar: 3

İncelememizde fıkraları ayrı bir başlık altında değerlendirdiğimiz için “Fıkra” bölümüne her hangi bir metin konulmamıştır. Bu bağlamda Hayvan

Masalları, Asıl Halk Masalları ve Zincirleme Masallar grubuna giren masalların numaraları ise aşağıdaki gibidir:

1. Hayvan Masalları: 1, 5, 9, 11, 12, 13, 14, 17, 19, 20, 22, 24, 25, 28, 29, 37, 38, 39, 41, 42, 44, 46, 52, 55, 56, 57, 61, 63, 65, 69, 72, 81, 86, 91, 93, 94, 107, 109, 110, 112, 117, 123

2. Asıl Halk Masalları: 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 15, 16, 18, 21, 23, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40, 43, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 54, 58, 59, 60, 62, 64, 66, 67, 68, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 87, 89, 90, 92, 95, 96, 98, 99, 100, 102, 103, 104, 105, 106, 108, 111, 113, 114, 115, 116, 118, 119, 120, 121, 122, 124, 125, 128, 129, 130, 131, 134

3. Zincirlemeli Masallar: 88, 97, 101

3.1.2. Masalların Tip Numaraları

Çocuk Dünyası dergisinde yayınlanan masalların tip numaraları verilirken Pertev Naili Boratav ve Wolfram Eberhard'ın birlikte hazırladıkları "Typen Türkischer Volksmarchen" adıyla yayınlanan Türk Masal Tipleri kataloğu kullanılmıştır.

Çocuk Dünyası dergisinde toplam 43 hayvan masalı yayınlanmıştır. Çocuk Dünyası'nda yayımlanan hayvan masalları genel karakterlerine uygun olarak kısa anlatılardır. Yayınlanan hayvan masallarından TTV kaynak alınarak TTV ve AaTh tip numaraları tespit edilenler şunlardır:

1. Tuz Ekmek Hakkı Unutuluyor: TTV 48, AaTh 155, 154 II ve III.
2. Altın Balık: TTV 70 of.178, AaTh 555.
3. Tilki ile Kurt: TTV 1, AaTh 41.
4. Sülün ile Karga ve Tilki ile Keklik: TTV 2, AaTh 61, 62, 222.
5. Bremen Mızıkacıları: TTV 11, AaTh 125, 130.
6. Kurt ve Oğlaklar: TTV 8, AaTh 123, 124.
7. Keçi Annenin Başına Gelenler: TTV 8, AaTh 123, 124.

Çocuk Dünyası'nda 85 asıl halk masalı yayınlanmıştır. Bu masallardan TTV kaynak alınarak TTV ve AaTh'daki tip numaraları tespit edilenler şunlardır:

1. Padişah ve Kayıkçı: TTV 235, AaTh 875.
2. Üç Şehzade: TTV 206, AaTh-

3. Hacı ile Yumurtacı: TTV 295, AaTh 821 B.
4. Adsız'ın Kalbi: TTV 284, AaTh –
5. Tacir Mehmet Efendi'nin Hikâyesi: TTV 136, AaTh 398, 398 B.
6. Benli Bahrinim Hikâyesi: TTV 46, AaTh 431.
7. Bir Fıçı Altın: TTV 363, AaTh 650 B.
8. Fena Huylu Karı: TTV 377, AaTh 1164.
9. Of Lalanın Hikâyesi: TTV 104, AaTh 313.
10. Akıllı Dokumacı: TTV 312, AaTh 924- B.
11. Talihimdir Padişahım: TTV 138, AaTh –
12. Çizmeli Kedi: TTV 34, AaTh 545.
13. Ağaç Kesenin Kabahati: TTV 178, AaTh-
14. Balıkçı Güzeli: TTV 191, AaTh 879.
15. Don Dede: TTV 60, AaTh 510 - A, 510- B.
16. Marifetli Derviş ve Talebesi: TTV 169, AaTh 325.
17. Gündüz ile Tomris: TTV 168, AaTh 450.
18. Parmak Çocuk: TTV 288,
19. Altın Yağmuru: TTV 60, AaTh 510- A 510- B.
20. Üç Şehzadenin Hikâyesi: TTV 206, AaTh-
21. Peypey ve Sihirli Lamba: TTV 180.
22. Altın Kuş: TTV 76, AaTh –
23. Uçurucu Hâkim: TTV 276, 296, AaTh 1534, 1535.
24. Ejderha: TTV 60 106, AaTh 510- A, 510- B.
25. Dev Baba: TTV- , AaTh 517 B.
26. Üç Yumurtadan Bir Kız: TTV 89, AaTh 408.
27. Beyaz Sultan: TTV 167, AaTh 408.
28. Padişahın Kızı Çobanın Oğluna Kısmet Olmuş: TTV 125, AaTh 930.
29. Gündüz Hasan: TTV 105, AaTh 400.
30. Avcı Mehmet: TTV 207, AaTh 513 B.
31. Ejder Bulut: TTV 215, AaTh 910 D.
32. Atlı Periler: TTV 206, AaTh -
33. Susana'nın Altın Pabuçları: TTV 60, AaTh 510- A 510- B.
34. Sihirli Yüzük: TTV 136, AaTh 398, 398 B.
35. Şems Cihan: TTV 60, AaTh 510- A 510- B.
36. Altın Bilezik: TTV 76,81 AaTh 550.

37. Keloğlan: TTV 206, AaTh-

38. Keloğlanın Hatıratı / Keloğlan Ördekçi: TTV 276, 296, AaTh 1534, 1535.

Çocuk Dünyası'nda 3 zincirlemeli masal yayınlanmıştır. Bu üç masalların TTV kaynak alınarak TTV ve AaTh tip numaraları şöyledir:

1. Sansarın Hikâyesi: TTV 31, AaTh 2030.
2. Sükût Ağacı: TTV 24, AaTh 2030, 2031.
3. İnatçı Keçiler: TTV 32, AaTh-

3.2. Bilmece

Çocuk Dünyası dergisinde tahkiyeli türler daha fazla olmakla birlikte birinci sayıdan itibaren bilmecelere de yer verilmiştir. Bilmecelerin cevapları daha sonraki sayılarda yanıtlanmıştır. Bununla birlikte Çocuk Dünyası dergisinde bilmece yerine zaman zaman bulmaca, şekil ve hesap sorularının da yer aldığını görmekteyiz. Örneğin on ikinci sayıda; “*Dört harfli bir kuş ismi bulunuz ki başı kesilince bir kavmin ismi hâsıl olsun.*” şeklinde bulmaca sorusu yer alırken, on birinci sayıda; “*Üç kardeşin yaşları mecmuu kırktır. Bunlardan ortancası küçükten üç yaş, büyüğü ortancadan iki yaş büyük olduğuna göre her biri kaç yaşındadır?*” şeklinde bir hesap sorusuna yer verilmiş, dördüncü sayıda ise; “*Bu şekli dört müsavi parçaya ayırınız.*” denilerek okuyuculara bir şekil sorusu yöneltilmiştir.

Yayınlanan bilmece, bulmaca ve hesapların yanıtlarının okuyucular tarafından dergiye gönderilmesi istenmiş, dolayısıyla sekizinci sayıdan itibaren yanıtlar için bir kupon yayınlanmaya başlanmıştır. Kupon iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde gönderenin isim, mektep, numara, semt, mahalle ve hane numaraları bilgilerine yer verilmiştir. İkinci bölüme bilmecenin cevabı yazılması istenmiştir.

Bilmeceleri doğru yanıtlayanlar arasından kura çekilerek, çeşitli mükâfatların verileceği duyurulmuştur. Örneğin, sekizinci sayıdaki “*Marmara Denizi'nin dibindeki taş nasıldır?*” sorusunu halledenler arasında kura çekilerek birinciye bir motor, ikinciye ve üçüncüye elektrik feneri (kızlardan kazana olursa lavanta), dördüncüden otuzuncuya kadar birer kitap, yüzüncüye kadar takdir varakası verilecektir” denilmiştir.

Çocuk Dünyası dergisi, okurların dergiye olan ilgisini canlı tutabilmek amacıyla “*Bilmece Müsabakası*” başlığı altında bir yarışma başlatmıştır. Bu müsabakaya gönderilen bilmece “*Bilmece Müsabakası*” başlığı ile ilk olarak “30 Mayıs 1329” tarihli “on ikinci” sayının “yedinci ve sekizinci” sayfalarında yayınlanmaya başlanılmıştır. Yarışmaya güzel ve milli bilmece gönderilmesi istenmiş, gönderilen bilmece, dergide gönderenin ismiyle birlikte yayınlanmaya başlanıldığı ise şu şekilde duyurulmuştur:

“Bilmece Müsabakası

Bilmece Müsabakasına iştirak edip güzel ve milli bilmece gönderenlerin bilmece isimleriyle beraber derce başladık. Her nüshada 10- 20 bilmece derç edilecektir. Altmış kişiye kartpostal vaat etmişsek de gazetemizde eserleri yazılmış olanlara mahsus hususi surette “Çocuk Dünyası Hatırası” kartları yaptırmakta olduğumuzdan arzu edenler bu kartlarımızı bekleyebilirler. Beklemek istemeyenler ise idarehanemizden kartpostalını alabilirler.” (I/11, 30 Mayıs 1329)

Müsabakayı kazanan bilmece yayınlandığı diğer nüsha ve bu nüshaların tarihleri şöyledir:

1. Çocuk Dünyası, I(13), 6 Haziran 1329[19 Haziran1913], s.8.
2. Çocuk Dünyası, I(14), 13 Haziran 1329[26 Haziran 1913], s.8.
3. Çocuk Dünyası, I(15), 20 Haziran 1329[3 Temmuz1913], s.8.
4. Çocuk Dünyası, I(19), 18 Temmuz 1329[31 Temmuz 1913], s.8.
5. Çocuk Dünyası, I(20), 25 Temmuz 1329[7 Ağustos 1913], s.8.
6. Çocuk Dünyası, I(21), 1 Ağustos 1329/1913], s.6- 7.

Çocuk Dünyası dergisine okuyucuların gönderdiği bilmece sayısı 66’tır. Bu bilmece gelenekseldir ve belirli bir konusu yoktur. Manzum olarak yayınlanmıştır. Yayınlanan her bilmece altına derleyen/gönderen kişi hakkında not düşülmüştür. “*Ahı geldi/ Vahı geldi / Dört ayaklı şahı geldi. Galata Sultanisinde 409 / Şemsettin Reşat* “ (I/12, 30 Mayıs 1329) gibi.

Çocuk Dünyası’nda yer alan geleneksel bilmece soru ve cevaplarına baktığımızda genellikle tek cevaplı olduğunu görüyoruz. Ancak birden fazla soru ve cevaba sahip olan bilmece de vardır. Bu bilmece her mısra bir cevaba karşılık

gelmektedir.

Tek sorulu ve tek cevaplıya örnek:

“Elsiz ayaksız

Çıkar merdivensiz” (Cevap: duman)

Çok sorulu ve çok cevaplıya örnek:

“Çayda çapıldar

Meşede gürülde

Obada ferman

Köyde...” (Cevap: balık, aslan, köpek, horoz)

Okurların dergiye müsabaka için gönderdiği bilmecelerin arasında “*O nedir ki*” kalıp ifadesiyle başlayan, aşağıya aldığımız bilmece de yer almaktadır. A. Çelebioğlu ve Y. Z. Öksüz’ün birlikte hazırladıkları “Türk Bilmeceler Hazinesi” adlı eserde bu tarz bilmeceler “Lügazler” başlığı altında değerlendirilmiş ve “*Klasik edebiyatta mevzuu; insan isminden başka her şey olabilen bilmecelere lügaz denilir... Lügazlar, umumiyetle manzumdurlar. Aruzun çeşitli kalıplarıyla yazılmışsa da “Failatün failatün failün” kalıbıyla nisbeten daha ziyade karşılaşılıyor... Üslup bakımından hemen hepsinde “Nedir ol kim?” veya “Ol nedir kim?” “Bir acayip nesne gördüm” başlangıcı müşterektir.*” (Çelebioğlu ve Öksüz, 1995: 17- 18) denilmektedir.

“Ol nedir ki çeşmi var parmak gibi

Giydiği ak goncayı zambak gibi

Alınca altın külahı başına

Durmaz akar gözyaşı ırmak gibi” (Mum)

Çocuk Dünyası, I(20), 25 Temmuz 1329 [7 Ağustos 1913], s.8.

Çocuk Dünyası dergisi içerisinde zekâyı sınama yollu, problem çözmeye dayalı, hesap soruları da yer almaktadır. Hesap soruları ise bugün ilköğretimde matematik derslerinde sorulan problemlerle benzerlik göstermekte olup, genel olarak ağırlık ölçüleri, yaş, yol, hız, zaman ve rakamlarla ilgili sorulardır. Problem; bilinenden yola çıkılarak bilinmeyeni sistematik ve analitik olarak ortaya çıkarmak

için yapılan düşünsel bir etkinliktir (Semerci ve Yelken, 2010: 48). Dergi içerisinde hesap adı altında verilen bu soru tiplerinin de bilmeceler içerisinde sorulduğunu tespit ettik. Bu sorular her ne kadar geleneksel bilmecedan farklı olsa da problem çözme yeteneğini geliştirmesi, düşündürücü olması ve bilgi vermesi açılarından geleneksel bilmecelerle ortak özelliklere sahiptir. Aşağıda verilen problemler bu tarz hesap sorularına örnektir:

“Üç kardeşin yaşları mecmuu kırktır. Bunlardan ortancası küçükten üç yaş, büyüğü ortancadan iki yaş büyük olduğuna göre her biri kaç yaşındadır?”(Cevap: Küçük biraderin yaşı 12, ortancanın 15, büyüğün 17’dir.)

Çocuk Dünyası, I(11), 23Mayıs1329 [5 Haziran1913], dış kapak.

“Kaf” şehri ile “Mim” şehri arası 2164 kilometredir. Aynı zamanda “Kaf” ve “Mim” şehirlerinden iki tren hareket ederek birkaç gün sonra “Kaf” ve “Mim” şehirleri arasındaki bir “Lam” istasyonunda karşılaşıyorlar. Bunlardan “Kaf” şehrinde kalkan tren günde 321 kilometre “Mim” şehrinde kalkan tren ise günde 320 kilometre yol gitmiş olursa birbirlerine rast geldikleri “Lam” istasyonu “Kaf” ve “Mim” şehirlerinden kaç kilometre uzak imiş?”

Çocuk Dünyası, I(9), 9 Mayıs1329 [22 Mayıs 1913], s.10.

Dergide yer alan bir başka soru çeşidi ise “Fenni Sual” adı ile “Bilmece” başlığı altında sorulan fen bilgisi sorularıdır. Bu sorulara örnek şu şekildedir:

“Güneş biliyorsunuz ki kışın dünyamıza daha yakındır. Acaba niçin böyle olduğu halde yazın daha çok ısınıyor da kışın o kadar ısınmıyor? (Cevap: Yazın günler uzun olduğundan güneş semamızda fazla uzun kalıyor. Hava tabakaları o nispette çok ısınıyor. Aynı zamanda güneşin ziyası yazın amuda geliyor. Hâlbuki kışın mailen geldiğinden birçok hava tabakalarından geçiyor. Böylece hararetini kısmen kaybediyor.”

Çocuk Dünyası, I(2), 9 Kânunuevvel 1926, s.15.

3.2.1. Bilmece Kavramı ve Tasnifleri

Bilmeceler diğer halk edebiyatı ürünleri gibi bir toplumun dünya görüşünü, düşünce yapısını, müşterek değerlerini ve kültürünü yansıtan sözlü edebiyat geleneğinin en eski ürünleridir. Almanca “rathsel”, İngilizce “riddle”, Amerikan İngilizcesi’nde “quiz question”, Fransızca’da “enigma”, Yunanca’da “aininigma”,

Türkçe'nin lehçelerinde ise genellikle “bil- ” ve “tap- ” fiillerinden gelen bilmece, bütün kültürlerde görülen bir halk edebiyatı türüdür. Dolayısıyla bilmece türünün tanımı bilim dünyasında yerli ve yabancı araştırmacılar tarafından çeşitli şekillerde yapılmıştır. Bu tanımlardan Şükrü Elçin tarafından yapılan tanım şu şekildedir:

“Bilmeceler, tabiat unsurları ile bu unsurlara bağlı hadiseleri; insan, hayvan ve bitki gibi canlıları; eşyayı; akıl, zekâ veya güzellik nev'inden mücerred kavramlarla dini konu ve motifleri vb. kapalı bir şekilde yakın uzak münasebetler ve çağrışımlarla düşünce, muhakeme ve dikkatimize aksettirerek bulmayı hedef tutan kalıplaşmış sözlerdir.” (Elçin 2013: 607).

R. D. Abraham ve A. Dundes birlikte kaleme aldıkları “Bilmeceler” başlıklı makalede bilmece türünü; *“Kafa karışıklığı yaratmak veya cevabı bilmeyen kişilerin nüktedanlığını denemek amacıyla oluşturulmuş sorular.”* şeklinde tanımlar (Abraham- Dundes 2015: 299- 312).

Ş. Elçin *“İnsanlığın ilk ve tabii mahsullerinden biri olan masallarda, atalar sözünde ve mukayese edecek medeniyet seviyesindeki geniş ve umumiyetle okumamış manilerde olduğu gibi ilk söyleyicilerini tespit edemediğimiz bilmeceler, iki fikri halk muhitlerinde ve bu muhitlerin sade ve yaşayan dillerinde doğmuşlardır.”* der (Elçin 2013: 608). Bu bağlamda manzum bilmecelerin kafiyeli ve ölçülü oluşları onların ezberlenmelerini ve hatırdaki kalmalarını kolaylaştırıcı bir özelliktir. Bu durum da onların birincil sözlü kültür ortamında yaratılmış olduklarını düşündürmektedir.

İlhan Başgöz ve Andreas Tietze'nin birlikte hazırladıkları “Türk Bilmeceleri I ve II” adlı çalışmada çeşitli bölgelerden derlenen bilmece metinleri beş başlık altında toplanmış ve bu beş başlıkta kendi içinde alt bölümlere ayırmıştır. Araştırmacıların tasnifi şu şekildedir:

1) Tek Karşılığı Olan Bilmeceler

2) Karşılıkları Birden Fazla Olan Bilmeceler

A. Yazı

B. Müzik Aletleri

C. Hayvanlar

D. İnsan Vücudu

3) Bilgi Ölçen Bilmeceler

- A. Hesap Bilmeceleri
- B. Soy Sop Bilmeceleri

4) Sözcüğün Parçası Üzerine Kurulan Bilmeceler

- A. Yanıltıcı Sorular
- B. Harfler
- C. Sözcüğün Ayrı Anlamı Üzerine Kurulan Bilmeceler

5) Şaka, Alay Bilmeceleri.

- A. Kurnaz Sorular

Çocuk Dünyası dergisinde 157 bilmece metni yayınlanmıştır. Dergide yayınlanan bilmeceleri sınıflandırırken, Başgöz ve Tietze'nin yukarıdaki tasnifinden faydalandık. Bununla birlikte geleneksel bilmecelerin dışında kalan, düşündürmeyi, şehir veya devlet adlarını öğretmeyi ya da bilinen bir şiirin mısralarını buldurmayı amaçlayan, derginin yazar kadrosu tarafından üretilmiş olduğunu düşündüğümüz bir takım bilmecelerinde nüshalarda yer aldığını tespit ettik. Örneğin; “*Ben altı harften mürekkep bir Osmanlı şehri ismiyim. Başımdan üç harfim bir yıldız ismi, son üç harfim bir Osmanlı kavmi adını gösterir. (Erzurum)*” (I/21, 1 Ağustos 1329). Bu tarz bilmeceleri de “**Edebi Bilmeceler**” başlığı altında sınıflandırdık. Bununla birlikte “*Yağmur neden yekpare bir su halinde yağar? İnmiyor da tane tane dökülüyor?*” (I/17, 24 Mart 1927) şeklinde derginin okurlarını araştırmaya yönelten fen bilgisi soruları da bilmeceler başlığı altında “Fenni Soru” olarak sorulmuştur. Bu şekilde hazırlanan bilmeceleri de “**Fenni Bilmeceler**” başlığı altında verdik. Bu bağlamda Çocuk Dünyası'ndaki bilmeceleri Başgöz ve Tietze'nin tasnifi esas alınarak sınıflandırdığımızda bilmecelerin dağılımı aşağıdaki gibidir:

I. Tek Karşılığı Olan Bilmeceler

1. Çivi çivi kuşlar
Sahrada kışlar
Kendi için çalışır
Ellere bağlılar (Cevap: Arı)
Çocuk Dünyası, I(1), 14 Mart 1329 [27 Mart 1913], s.8.
2. Bir muabber kubbe gördüm
Basıversem parlanır

Yarısı zer, yarısı billur

İstersen canlanır

İster canlı, ister cansız

Hastayı dermanlatır (Cevap: Yumurta)

Çocuk Dünyası, I(5)1, 11 Nisan 1329 [24 Nisan 1913], s.3.

3. Kalenin ardı bedendir beden

Yeşil bastım al çıktı, nedendir neden? (Cevap: Kına)

Çocuk Dünyası, I(6), 18 Nisan 1329 [1 Mayıs 1913], s.7.

4. Şu karşıya bir kuş konmuş, kanatsız

Ben onu tuttum topsuz, tüfeksiz

Ben onu pişirdim odsuz, ocaksız

Ben onu yedim dilsiz, damaksız (Cevap: Gönül)

Çocuk Dünyası, I(12), 30 Mayıs1329 [12 Haziran 1913], s.7.

5. Ahı geldi vahı geldi

Dört ayaklı şahı geldi (Cevap Kedi)

Çocuk Dünyası, I(12), 30 Mayıs1329 [12 Haziran 1913], s.7- 8.

6. Ufacık mezar

Dünyayı gezer (Cevap: Ayakkabı)

Çocuk Dünyası, I(12), 30 Mayıs1329 [12 Haziran 1913], s.8.

7. Bir gümüştten kale gördüm

Hapis olunmuş onda âb

Attı zerrin topunu

Fethetti onu afitâb (Cevap: Buz)

Çocuk Dünyası, I(12), 30 Mayıs1329 [12 Haziran 1913], s.8.

8. Aheste aheste

Bülbül kafeste

Yem yer su içmez

Buda bir nevrete (Cevap: İpek böceği)

Çocuk Dünyası, I(12), 30 Mayıs1329 [12 Haziran 1913], s.8.

9. Ne yerdedir ne göktedir
Cümle âlem içindedir (Cevap: Ayna)
Çocuk Dünyası, I(12), 30 Mayıs1329 [12 Haziran 1913], s.8.
10. Altın sapı gümüştür
Tak boynuna iliştir
Benim sana söylediğim
Bir yapraksız yemiştir (Cevap: Mantar)
Çocuk Dünyası, I(12), 30 Mayıs1329 [12 Haziran 1913], s.8.
11. El ile yapılır
Ete asılır (Cevap: Küpe)
Çocuk Dünyası, I(12), 30 Mayıs1329 [12 Haziran 1913], s.8.
12. Yedi delikli tokmak
Onu bilmeyen ahmak (Cevap: Kafa)
Çocuk Dünyası, I(12), 30 Mayıs1329 [12 Haziran 1913], s.8.
13. Denize batar ıslanmaz (Cevap: Güneşin ziyası)
Çocuk Dünyası, I(12), 30 Mayıs1329 [12 Haziran 1913], s.8.
14. Uzun uzun urganlar
Ucu benim elimde
Bülbüller feryat eder
Ruhu benim elimde
Bir ağacı oymuşlar
İçine nağme koymuşlar
Ya gelmiş yalan söylemiş
Kulacığını burmuşlar (Cevap: Keman)
Çocuk Dünyası, I(12), 30 Mayıs1329 [12 Haziran 1913], s.8.
15. Mavi göklerden indim

Al atlaslar giyindim
Bugün mahzun olsam da
Var yarından ümidim (Cevap: Osmanlı bayrağı)
Çocuk Dünyası, I(13), 6 Haziran 1329 [19 Haziran1913], s.8.

16. Teptim tekerlendim
Öptüm şekerlendi
Bal ile badem
Bir güzel âdem (Cevap: Kavun)
Çocuk Dünyası, I(13), 6 Haziran 1329 [19 Haziran1913], s.8.

17. Allah yapar yapısını
Demir açar kapısını (Cevap: Karpuz)
Çocuk Dünyası, I(13), 6 Haziran 1329 [19 Haziran1913], s.8.

18. Bir avuç şeker
Dünyayı gezer (Cevap: Güneş)
Çocuk Dünyası, I(13), 6 Haziran 1329 [19 Haziran1913], s.8.

19. Sular harara gider
Meyyit mezara gider
Anası kırk içinde
Oğlu pazara gider (Cevap: Bostan)
Çocuk Dünyası, I(13), 6 Haziran 1329 [19 Haziran1913], s.8

20. Yazı yazar kâtip değil
Ağaca bakar adam değil
Boynuzu var inek değil
Yün taşır eşek değil (Cevap: Sümüklü böcek)
Çocuk Dünyası, I(13), 6 Haziran 1329 [19 Haziran1913], s.8.

21. Ektim nohut
Bitti söğüt
Yaprağı dut

Kendi armut (Cevap: Pamuk)

Çocuk Dünyası, I(13), 6 Haziran 1329 [19 Haziran1913], s.8.

22. Taştandır, demirdendir

Yediği hep hamurdandır

Dünya âlemi doyurur

Kendi doymaz, nedendir? (Cevap: Değirmen)

Çocuk Dünyası, I(14), 13 Haziran 1329 [26 Haziran 1913], s.7.

23. Kat kattır ama katmer değildir

Kırmızıdır ama elma değildir (Cevap: Soğan)

Çocuk Dünyası, I(14), 13 Haziran 1329 [26 Haziran 1913], s.8.

24. Bir küçücük mezar dede

Şeytandan ders alır gece

Türlü sazendeler çalar kapılma

Frenk kuyusu deryasına sokulma (Cevap: Sivrisinek)

Çocuk Dünyası, I(14), 13 Haziran 1329 [26 Haziran 1913], s.8.

25. Bir muamma söyleyeyim ki âlemi hayran eder

Bilse de bilmesede, âlem gelip seyran eder

Üç diri gördüm, bir ölüyü sürüyüp gider

Dirilir sakıt olur, söyleyip gider (Cevap: Öküz arabası)

Çocuk Dünyası, I(14), 13 Haziran 1329 [26 Haziran 1913], s.8.

26. Cum cum çukurda mısın?

Ak pak yumurta mısın?

Hanımlar seyre gitti

Sen hala burada mısın? (Cevap: Dondurma)

Çocuk Dünyası, I(14), 13 Haziran 1329 [26 Haziran 1913], s.8.

27. Yeşildir abası

Sarıdır libası

Kırk deliği var

- İçinde iliği var (Cevap: Badem)
Çocuk Dünyası, I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz1913], s.8
28. Elsiz ayaksız
Çıkar merdivensiz (Cevap: Duman)
Çocuk Dünyası, I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz1913], s.8.
29. Çarşıdan aldım bir tane
Eve geldim yüz tane (Cevap: Nar)
Çocuk Dünyası, I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz1913], s.8.
30. Ne idim ne idim
Samur kürklü bey idim
Felek beni şaşırttı
Süprüntülüğe düşürdü (Cevap: Kestane)
Çocuk Dünyası, I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz1913], s.8.
31. Kırk delikli bezeler
Bizi gizler sizi gözler (Cevap: Kafes)
Çocuk Dünyası, I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz1913], s.8.
32. Yapılmadık duvar üstünde
Doğmadık çocuk oturuyor
Ekilmeden bostana basma diye haykırıyor (Cevap: Yalan)
Çocuk Dünyası, I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz1913], s.8.
33. Yeşil taht üstünde oturmuş bir peri
Lal, mercana benzer lebleri
Bir iki nevreste ile sohbet ederken
Geldi rakip vurdu hançeri (Cevap: Gül)
Çocuk Dünyası, I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz1913], s.8.
34. Bir münevver nesne gördüm
Boyu benzer minareye
Gecesi ay günü yıldız

- Bir padişah bir de o kız (Cevap: Kız Kalesi)
Çocuk Dünyası, I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz1913], s.8.
35. Bir kuyu var
İçinde yılan var
Ağzında mercan var (Cevap: Gaz lambası)
Çocuk Dünyası, I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz1913], s.8.
36. Felek kabzeylemiş altın şamdanı
Gümüş pervaneler tutmuş cihanı (Cevap: Edirne)
Çocuk Dünyası, I(17), 4 Temmuz 1329 [17 Temmuz 1913], dış kapak.
37. Dereden karşıya gölgesiz geçer (Cevap: Ses)
Çocuk Dünyası, I(19), 18 Temmuz 1329 [31 Temmuz 1913], s.8.
38. Bir küçücük mil taşı
İçinde beyler aş
Pişirirsen aş olur
Pişirmezsene kuş olur (Cevap: Yumurta)
Çocuk Dünyası, I(19), 18 Temmuz 1329 [31 Temmuz 1913], s.8.
39. Mavi atlas
İğne batmaz
Terzi biçmez
Makas kesmez (Cevap: Sema)
Çocuk Dünyası, I(19), 18 Temmuz 1329 [31 Temmuz 1913], s.8.
40. Uzak uzak yollardan bir acayip kuş gelir
Kırma badem dilleri söyledikçe hoş gelir (Cevap: Mektup)
Çocuk Dünyası, I(20), 25 Temmuz 1329 [7 Ağustos 1913], s.8.
41. Babası bükrüm hoca
Anası yayvan kadın
Kızı güzellere güzel

Oğlu meclislerde gezer (Cevap: Üzüm)

Çocuk Dünyası, I(20), 25 Temmuz 1329 [7 Ağustos 1913], s.8.

42. Bülbul damağı ferace inişli yokuşlu vefa dikişli
...yürüyüşlü kereviz sallanışlı berber oğları
Köpüklü su dökme çocuklu hanım geçecek (Cevap: Sümüklü böcek)
Çocuk Dünyası, I(20), 25 Temmuz 1329 [7 Ağustos 1913], s.8.
43. Ey melidi melidi Kapı üstünde kilidi
Akşam size gelen kim idi (Cevap: Uyku)
Çocuk Dünyası, I(20), 25 Temmuz 1329 [7 Ağustos 1913], s.8.
44. Nar danesi nur tanesi
Dört köşenin bir tanesi (Cevap: Gelin)
Çocuk Dünyası, I(20), 25 Temmuz 1329 [7 Ağustos 1913], s.8.
45. Bir kuşum var havayı
Yüksek yapar yuvayı
Değme kuşlar yapamaz
Kuyumcular döğemez (Cevap: Örümcek yuvası)
Çocuk Dünyası, I(20), 25 Temmuz 1329 [7 Ağustos 1913], s.8.
46. Ol nedir ki çeşmi var parmak gibi
Giydiği ak goncayı zambak gibi
Alınca altın külahı başına
Durmaz akar gözyaşı ırmak gibi (Cevap: Mum)
Çocuk Dünyası, I(20), 25 Temmuz 1329 [7 Ağustos 1913], s.8.
47. Elim elim ibrişim
Elimdedir gümüşüm
Makasla getir biçeyim
Arşın getir ölçeyim
Yedi derya içinde
Sırça saray açayım

Sırça saray içine
Hanım yengem yaraşır
Hanım yengem üstünde
Çifte bülbül dolaşır
Sinesine hançer saplasam
Elime kan bulaşır (Cevap: Tahtakurusu)
Çocuk Dünyası, I(21), 1 Ağustos 1329 [14 Ağustos 1913], s.6.

48. Şu karşıda nesne gördüm
İki kale iki renk
Gâh sulh olur, gâh cenk
Sulh olursa yıkılır viran olur
Cenk olursa yapılır mamur olur (Cevap: Tarla)
Çocuk Dünyası, I(21), 1 Ağustos 1329 [14 Ağustos 1913], s.6.

49. Attım rafa
Bir kuru kafa
Yemesi tatlı
Maymun suratlı (Cevap: Hindistan cevizi)
Çocuk Dünyası, I(21), 1 Ağustos 1329 [14 Ağustos 1913], s.6.

50. Başı yeşil emir değil
Üstü kara kömür değil
İçi beyaz peynir değil
Kuyruğu uzun fare değil (Cevap: Bayır turpu)
Çocuk Dünyası, I(21), 1 Ağustos 1329 [14 Ağustos 1913], s.6- 7.

51. Dam üstünde yarım ekmek (Cevap: Ay)
Çocuk Dünyası, I(21), 1 Ağustos 1329 [14 Ağustos 1913], s.7.

52. Kapıdan içeriye hay ettim
Yükümü yüküne tay ettim
Bir elmayı kırk kişiye pay ettim (Cevap: Selam verip almak)
Çocuk Dünyası, I(21), 1 Ağustos 1329 [14 Ağustos 1913], s.7.

53. Müşkili müşkil açar
Müşgülü üç gül açar
Günde bir saatte iki
Haftada üç gül açar (Cevap: Nokta)
Çocuk Dünyası, I(21), 1 Ağustos 1329 [14 Ağustos 1913], s.7.
54. Müşkili işkil
İşkili müşkil açar
Haftada üç
Senede bir gül açar (Cevap: Nokta)
Çocuk Dünyası, I(44), 9 Kanun- u Sani1329 [22 Ocak 1914], dış kapak.
55. Karaoğlan ağaca binmiş,
Baş aşığı gelmiş,
“Düşüyorum!”
Diye bağırırmış. (Cevap: Zeytin)
Çocuk Dünyası, I(45),16 Kanun- u Sani1329 [29 Ocak 1914], dış kapak.
56. Üç biraderler
Kevakipzâdeler
Biri havada gezer
Biri deryada yüzer
Biri haki paya yüz sürer (Cevap: Cemre)
Çocuk Dünyası, I(49), Şubat1329 [1913], dış kapak.
57. Zararın çok, faydan yok
Nedir halka kederin
Ekte seni, biçti seni
O hayırsız pederin (Cevap: ?)
Çocuk Dünyası, II(52), 6 Mart1330 [19 Mart 1913], s.16.
58. Bahar olur açılır
Hoş kokusu saçılır

Yaprakları kırmızı
Andırır atlas bezi
En çok Mayısta olur (Cevap: ?)
Çocuk Dünyası, II(58), 6 Mart 1330 [19 Mart 1914], s.16.

59. Minareden attım kırılmadı
Suya attım kırıldı (Cevap: Kâğıt)
Çocuk Dünyası, II(59), 6 Mart 1330 [19 Mart 1913], s.16.

60. Bir derin kuyu
Acıdır suyu İçinde yılan
Ağzında mercan (Cevap: Gaz lambası)
Çocuk Dünyası, II(66), 12 Haziran 1330 [25 Haziran 1914], s.16.

61. Bir karıyla bir koca
Karı der ki: hey koca
İstanbul bucak bucak
İçinde bir sandıcak
Mırmır eder her gece
Acep İstanbul nice
Çevresi mermer ocak
İçi türlü boncucak (Cevap: Nar)
Çocuk Dünyası, II(66), 12 Haziran 1330 [25 Haziran 1914], s.16.

62. İstanbul'dan çektim kılıcı
Halep'ten çıktı bir ucu (Cevap: Şimşek)
Çocuk Dünyası, II(72), 24 Temmuz 1330 [6 Ağustos 1914], s.16.

63. Duvardan atladı
Komşuda yumurtladı (Cevap: Kabak)
Çocuk Dünyası, II(84), 4 Temmuz 1334 [4 Temmuz 1918], dış kapak.

64. Avcı bir hayvan biliyormuş
Yaşiyor fakat kanı yokmuş

İşitiyor fakat kulağı yokmuş

Koşuyor fakat bacağı yokmuş (Cevap: ?)

Çocuk Dünyası, II(91), 21 Teşrinisani 1334 [21 Kasım 1918], kapak.

65. Nedir ki? Dün mevcuttu, Yarın da mevcut olacak? (Cevap: Bugün)
Çocuk Dünyası, I(24), 12 Mayıs 1927.
66. Nedir ki? Daima yürür. Köprülerden durmadan geçer. Fakat hiç birini değiştirmez? (Cevap: Nehir)
Çocuk Dünyası, I(24), 12 Mayıs 1927.
67. Benim demir dişlerim var. Yerken daima bağırırım. Ekseriya bana yiyecek verenleri ısırırım. Ben neyim? (Cevap: Testere)
Çocuk Dünyası, I(25), 19 Mayıs 1927, s. 13.
68. Yengeç canlı iken siyah, ölüyken kırmızıdır. Ben bilakis kırmızıyken bana hiç dokunmayınız. Sonra canınızı yakarım. Ben neyim? (Cevap: Kömür)
Çocuk Dünyası, I(25), 19 Mayıs 1927, s. 13.
69. Ben suların üzerinden en ağır cisimleri geçiririm. Fakat hiç hareket etmem. Ben neyim? (Cevap: Köprü)
Çocuk Dünyası, I(25), 19 Mayıs 1927, s. 13.
70. Hava aydınlıkken ben karanlığım. Soğukken ben sıcakım. Sıcakken ben soğukum. Ben neyim? (Cevap: Mahzen)
Çocuk Dünyası, I(25), 19 Mayıs 1927, s. 13.
71. Ben beyaz küçük bir evceğizim. Ne kapım var ne de pencerem. Benden çıkmak isteyenler duvarımı delmeye mecburdurlar. Ben neyim? (Cevap: Yumurta- Koza)
Çocuk Dünyası, I(23), 5 Mayıs 1927, numarasız sayfa.
72. Ben Neyim? Hem yaşatır, hem yakarım. Benden doğar kış, bahar, yaz. Ta ezelden beri varım. Ben olmasam hayat olmaz (Cevap: Güneş)

Çocuk Dünyası, I(21), 21 Nisan 1927, numarasız sayfa.

73. Ben evvela kar gibi beyazım. Sonra ot gibi yeşil. Nihayet kan kırmızı.
Çocuklar beni çok sever. Ben neyim?

Çocuk Dünyası, I(24), 12 Mayıs 1927, numarasız sayfa.

74. Biz iki kardeşiz. Her şeyi görürüz. Fakat ne birbirimizi hatta ne de kendimizi
göremeyiz. Bizi bilin bakalım? (Cevap: Göz)

Çocuk Dünyası, I(26), 26 Mayıs 1927, numarasız sayfa.

75. En çabuk resim yapan ressam kimdir? Cevap (Cevap: Ayna)

Çocuk Dünyası, I(26), 26 Mayıs 1927.

76. Babam dikenlidir, annemde siyah. Hâlbuki ben dünyaya geldiğim zaman
bembeyazım. Acaba neyim? (Cevap: Kestane)

Çocuk Dünyası, I(26), 26 Mayıs 1927.

77. Nasıl şeydir ki onu gördüğümüz zaman görmeyiz. Görmediğimiz zaman
görürüz? (Cevap: Karanlık)

Çocuk Dünyası, I(19), 7 Nisan 1927, s.10

78. Çarşıdan aldım kapkara, eve getirdim kıpkırmızı? (Cevap: Kömür)

Çocuk Dünyası, I(14), 3 Mart 1927, numarasız sayfa.

II. Karşılıkları Birden Çok Olan Bilmeceler

A. Yazı

79. Aktır tarlası

Karadır tahtası

El ile eğilir

Dil ile biçilir (Cevap: Okumak ve yazmak, yazı ve kitap)

Çocuk Dünyası, I(9), 9 Mayıs 1329 [22 Mayıs 1913], dış kapak.

B. Müzik Aletleri

80. Bir ağacı oymuşlar

İçine nağme koymuşlar
Ya gelmiş yalan söylemiş,
Kulacığı burmuşlar (Cevap: Ud, keman gibi saz çalgılarıdır.)
Çocuk Dünyası, I(11), 23 Mayıs 1329 [5 Haziran 1913], dış kapak.

C. Hayvanlar

81. Çayda çapıldar
Meşede gürüldür
Obada ferman Köyde...(Cevap: Balık, aslan, köpek, horoz)
Çocuk Dünyası, I(21), 1 Ağustos 1329/1913], s.7.

D. İnsan Vücudu

82. Altı sivri kaya
Üstü bakkal dükkânı
Sonra horhor çeşmesi
Aynacılar, kemancılar, fil yokuşu
Hastane çayırı (Cevap: Çene, ağız, burun, göz, kaş, alın ve saçlar)
Çocuk Dünyası, I(29), 26 Eylül 1329 [9 Ekim 1913], dış kapak.

III. Bilgi Ölçen Bilmeceler

A. Hesap Bilmeceleri

83. Bir sürü kaz havada uçuyorlardı. Bir tek kaz bunlara rast geldi. Sürü ile uçan kazlar:
- Selâmünaleyküm tek kaz, dediler. Tek kaz:
- Ve aleyküm selâm yüz kazlar, diye cevap verdi.
- Sen bizim yüz kazlar olduğumuzu nereden anladın?
- Çokluğunuzdan!
- Fakat biz yüz kaz değiliz. Bir bizim kadar birde bizim yarımız kadar, bir de bizim dörtte birimiz kadar kaz gelse, sende bunlara katılsan biz o zaman yüz kaz oluruz. Acaba bu sözü ile uçan kaz kaç tane imiş? (Cevap: 26)
Çocuk Dünyası, I(2), 21 Mart 1329 [3 Nisan 1913], s.8.
84. İki çocuğun “213” cevizi vardı. Birinci çocuk cevizlerinden “8” tanesini yedikten sonra kendisinde, arkadaşının cevizlerinden iki kere daha çok ceviz kaldı. Acaba her iki çocuğun kaç ceviz vardı? (Cevap: ?)

Çocuk Dünyası, I(6), 18 Nisan 1329[1 Mayıs 1913], s.7.

85. “K” şehri ile “M” şehri arası “2164” kilometredir. Aynı zamanda “K” ve “M” şehirlerinden iki tren hareket ederek birkaç gün sonra “K” ve “M” şehirleri arasındaki bir “L” istasyonunda karşılaşıyorlar. Bunlardan “K” şehirden kalkan tren günde 321 kilometre “M” şehirden kalkan tren ise günde 320 kilometre yol gitmiş olursa birbirlerine rast geldikleri “L” istasyonu “K” ve “M” şehirlerinden kaçır kilometre uzak imiş?

Çocuk Dünyası, I(9), 9 Mayıs1329 [22 Mayıs 1913], s.10

86. Üç kardeşin yaşları mecmuu kırktır. Bunlardan ortancası küçükten üç yaş, büyüğü ortancadan iki yaş büyük olduğuna göre her biri kaç yaşındadır?

(Cevap: Küçük biraderin yaşı 12, ortancanın 15, büyüğün 17’dir.)

Çocuk Dünyası, I(11), 23Mayıs1329 [5 Haziran1913], dış kapak.

87. İki kardeşin yaşları mecmuu 68 olup büyüğü küçüğünden beş kere daha büyükmüş. Acaba her biri kaçır yaşındadır?

Çocuk Dünyası, I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz 1913], dış kapak.

88. Bir at, bir inek ve bir koyun için 175 mecrediye para verdiler. Fakat ata nispetle inek için üç kere, koyun için on sekiz kere daha az para verilirse her hayvana kaç mecrediye verilmiş olur?

Çocuk Dünyası, I(16), 27 Haziran 1329 [10 Temmuz 1913], dış kapak.

89. 3 5 8
Okka okka okka

Sekiz okkalık güğüm süt ile doludur. Üç ve beş okkalık kapları kullanarak iki müsavi parçaya ayırınız. Yani beş ve sekiz okkalık kaplarda dört okkalık süt meydana gelsin.

Çocuk Dünyası, I(27), 12 Eylül 1329 [25 Eylül 1913], dış kapak.

90. Bir terzinin 156 arşın çuhası var. Terzi, bunun günde ancak iki arşınını kesiyor. Kaç günde teknil çuhayı kesecektir? (Cevap: Yedi günde kesecektir.)

Çocuk Dünyası, I(28),19 Eylül 1329 [2 Ekim 1913], dış kapak.

91. Bir fakir kadının Memiş, Gündüz, Dursun isminde üç oğlu iki tane de paltosu var. Kışın bir ay zarfında bu iki paltoyu üç oğluna yirmişer gün müddetle giydirmiş. Anlaşılmadı mı? (Cevap: Memiş’le Gündüz paltoları onar gün giydikten sonra Gündüz’ün paltosunu Dursun giyer. Memiş Dursun’la beraber on gün daha giyip paltosunu Gündüz’e verir ve ay nihayetine kadar da Dursun’la Gündüz giyerler. Bu suretle üçü de yirmişer gün giymiş olur.) Çocuk Dünyası, I(30), 3 Teşrin-i Evvel1329 [16 Ekim 1913], dış kapak.
92. Üç kabımız var. Birincisi 3, ikincisi7, üçüncüsü 10 okkadır. 10 okkalık kap süt ile dolu. Diğerleri boş. Fakat bu sütün yarısını başka yere vereceğiz. Elimizde ise terazi yok. Bunu nasıl taksim edelim ki 7 okkalık kaba 5 okka süt koyalım ve 10 okkalık kapta da 5 okka süt kalsın. (Cevap: ?) Çocuk Dünyası, II(87), 22 Ağustos 1334 [22 Ağustos 1918],dış kapak.
93. Kanadı kırık bir kuş yerde dururken üzerinden bir küme kuş geçmiş. Kanadı kırık kuş “Ey yüz kuşlar beni de götürünüz” diye bağırmış. Kuşlar kanadı kırık kuşun yanına inmişler. “Biz yüz kuş değiliz. Bir biz, bir de bizim kadar, bir de yarımız kadar, bir de yarımızın yarısı kadar daha olursa o vakit bir de sen tamam yüz oluruz” demişler. Acaba bu gelenler kaç kuştur? (Cevap: Yüz Kaz) Çocuk Dünyası, II(90), 1 Teşrinisani 1334 [1 Kasım 1918], dış kapak.
94. İkidenden dokuzaya kadar rakamları sırayla diziniz. 2 3 4 5 6 7 8 9 Şimdi bunu öyle bir rakamla darp ediniz ki neticede çıkacak adedin bütün rakamları 8 olsun. Çocuk Dünyası, I(9), 27 Kânunusani 1927, s.15.
95. 3 mislinden 3 çıkınca 3 kalan rakam nedir? (Cevap: 2’dir.) Çocuk Dünyası, I(10), 3 Şubat 1927, s.15.
96. Bir sümüklüböcek 7 metre uzunluğunda bir duvara çıkmak istiyor. Sabahtan akşama kadar 4 metre çıkabiliyor. Fakat gece olunca çıktığı yerden 3 metre aşağıya düşüyor. Bu haliyle acaba kaç gün sonra kendisini duvarın üstünde bulacaktır? (Cevap: Sümüklüböcek dört günde duvarın üstüne çıkar. Çünkü birinci gün dört metre çıkıyor üç metre düşüyor. Demek ki bir metre kazanıyor. İkinci günde bir metre kazanıyor, üçüncü günde bir metre kazanınca üç metre çıkmış oluyor. Dördüncü gün dört metre çıkınca artık

kendisini duvarın üstünde buluyor. Zaten maksat duvarın üstüne çıkmaktır.
Çocuk Dünyası, I(13), 24 Şubat 1927, s. 14.

97. Sağ elimdeki leblebi sol elimdekinin iki mislidir. Fakat sağdan sola bir leblebi koyarsam iki elimdeki müsavi olur. Acaba kaçar leblebi var? (Cevap: 4 ve 2 leblebi)

Çocuk Dünyası, I(18), 31 Mart 1927, numarasız sayfa.

98. Bir rakam bulunuz ki kendi nefesiyle darp edildiği vakitte, cem edildiği vakitte yekûn aynı olsun. (Cevap: 2'dir.)

Çocuk Dünyası, I(15), 10 Mart 1927, numarasız sayfa.

B. Soy Sop Bilmeceleri

99. Babam benim babamdır, ben babamın kızıyım. Şimdi babam benim oğlum oldu, ben babamın annesiyim. (Cevap: Vaktiyle Çin'de bir adamı açlıktan ölmek cezasına mahkûm ederler. Mahkûmun bir kızı varmış, her gün pederini görmeye gelirmiş. Kız hapishaneye girerken üstünü başını aradıklarından babasına bir şey götüremezmiş. Bir ay bu hal devam eder. Herkes mahkûmun ölmediğini hatta zayıflamadığını görüp hayret eyler. Nihayet, kızın her gün babasını emzirdiği anlaşılır ve kızın bu şefkati herkesi müteessir ettiğinden mahkûm af olunur.)

Çocuk Dünyası, I(4), 28 Mart 1329 [10 Nisan 1913], s. 7.

IV. Sözcüğün parçaları Üzerine Kurulu Olanlar

A. Yanıltıcı Sorular

100. 1325 senesi Kânunusanisi'nin yirmi birinci günü yaramaz ve zalim dört çocuk zavallı bir fino köpeğini bütün ayaklarını ve kuyruğunu kestiler. Bir havuza attılar... Acaba köpek ne oldu? (Cevap: Boğuldu)

Çocuk Dünyası, I(31), 10 Teşrin-i Evvel 1329 [23 Ekim 1913], dış kapak.

101. Kadı kızı ile müftü haremi sahraya çıkmışlar. Bir karpuzu dörde bölmüşler. Hepsi yemiş bir dilim artmış. (Cevap: Kadının kızı müftünün haremi imiş.)

Çocuk Dünyası, I(19), 18 Temmuz 1329 [31 Temmuz 1913], s.8.

102. Bir buçuk, iki buçuk daha kaç eder?
Çocuk Dünyası, I(46), 23 Kanun- u Sani1329 [5 Şubat 1914], dış kapak.
103. İki at bir çayırdaki otliyordu. Bu atlardan birisinin kuyruğu uzun, diğerinin kesik idi. Her iki at birer saat otladılar. Acaba hangi at daha çok ot yedi ve niçin? (Cevap: Onlardan uzun kuyruklu daha çok yedi. Çünkü kuyruğu uzun olduğundan sineklerini rahatça kovalayarak otunu yedi. Diğerinin ki kısa olduğundan kendisini rahatsız eden sinekleri kovalamaya kuyruğu yetişmedi ve ara sıra otunu bırakarak başını iki tarafına uzatmaya mecbur oldu.)
Çocuk Dünyası, I(33), 24 Teşrin-i Evvel1329 [6 Kasım 1913], dış kapak
104. Hangi çiçeğin karnında büyük bir hayvan oturur? (Cevap: Karan- fil)
Çocuk Dünyası, I(34), 31 Teşrin-i Evvel1329 [13 Kasım 1913], dış kapak.
105. Ölmeden mezara hangi hayvan girer?
Çocuk Dünyası, II(60), 1 Mayıs1330 [14 Mayıs 1913], s.16.
106. Bademden büyük olmadığı halde bir odayı kaplayan şey nedir?
Çocuk Dünyası, II(61), 8 Mayıs1330 [1913], s.16.
107. Bir Osmanlı altını ile bir gümüş mecdiye arasında ne fark vardır? (Cevap: 80 kuruş fark vardır.)
Çocuk Dünyası, II(83), 20 Haziran 1334 [20 Haziran 1918], dış kapak.
108. Öğrenmeden tüm lisanları kim konuşur? (Cevap: Aksi seda)
Çocuk Dünyası, II(83), 20 Haziran 1334 [20 Haziran 1918], dış kapak.
109. Hangi kralın tacı büyüktür? (Cevap: Hangi kralın başı büyükse onun tacı büyüktür.)
Çocuk Dünyası, II(86), 1 Ağustos 1334 [1 Ağustos 1918], dış kapak.
110. Dünyada en kuvvetli insandan gayri hangi hayvandır? (Cevap: Sümüklü böcek. Çünkü evini sırtında taşır.)
Çocuk Dünyası, II(88), 5 Eylül 1334 [5 Eylül 1918], dış kapak.

111. İnsanların gezemediği hangi yol vardır? (Cevap: Samanyolu)
Çocuk Dünyası, II(88), 5 Eylül 1334 [5 Eylül 1918], dış kapak.
112. Yalnız gündüzleri görünüp, geceleri görünmeyen şeyler nedir? (Cevap: Yıldızlar)
Çocuk Dünyası, II(88), 5 Eylül 1334 [5 Eylül 1918], dış kapak.
113. Pek kuvvetli fakat ülkesiz padişah kimdir?
Çocuk Dünyası, II(92), 5 Kânunuevvel 1334 [5 Aralık 1918], kapak.
114. Bir tebeşirle hem kırmızı hem beyaz hem mavi nasıl yazılır?
Çocuk Dünyası, II(89), 26 Eylül 1334 [26 Eylül 1918], dış kapak.
115. Biliyorsunuz ki bir adam bir işi dört günde görürse iki adam aynı işi iki günde görür. Şimdi: bir adam yayan olarak buradan Edirne'ye altı günde gidiyor. Acaba iki adam beraber gitseler kaç günde giderler? (Cevap: İki de aynı günde gider.)
Çocuk Dünyası, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.15.
116. Dört köşe bir oda var. Bu odanın her köşesinde bir kedi, her kedinin karşısında da üçer kedi var. Acaba odada kaç kedi var? (Cevap: Odada 4 kedi vardır.)
Çocuk Dünyası, I(17), 24 Mart 1927
117. Lütfü Bey'in beş kızı var. Her kızın bir erkek kardeşi var. Acaba Lütfü Bey'in kaç evladı var? (Cevap: 6)
Çocuk Dünyası, I(20), 14 Nisan 1927

B. Harfler

118. Badem ağacının dalı ne şekildedir? (Cevap: Badem kelimesindeki “د” şeklidir.)
Çocuk Dünyası, I(48), 23 Kanun- u Sani 1329 [5 Şubat 1913], dış kapak.
119. İzmir'in ortasında ne vardır? (Cevap: “m” harfi vardır.)

Çocuk Dünyası, II(83), 20 Haziran 1334 [20 Haziran 1918], dış kapak.

C. Sözcüğün Ayrı Anlamı Üzerine Kurulan Bilmeceler

120. İp uzun, kan kırmızı, kadı kavuğundan büyük, findıkkabuğuna sığar da, han kapısından sığmaz? (Cevap: İp elbette uzundur, kan tabiatıyla kırmızıdır, findığın kendi kabuğuna girip hanın kendi kapısından sığmayacağı aşikârdır.)
Çocuk Dünyası, I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz 1913], dış kapak.

121. Hangi kelime daima yanlış yazılır? (Cevap: Yanlış)
Çocuk Dünyası, I(19), 7 Nisan 1927, numarasız sayfa.

V. Şaka Alay Bilmeceleri

A. Kurnaz Sorular

122. Annemin annesinin, babamın kayınvalidesinin, benim büyük annemin kulaklarının mecmu ne kadardır? (Cevap: İki)
Çocuk Dünyası, I(19), 18 Temmuz 1329 [31 Temmuz 1913], s.8.

123. Marmara Denizi'nin dibindeki taş nasıldır? (Cevap: Islaktır)
Çocuk Dünyası, I(8), 2 Mayıs 1329 [15 Mayıs 1913], dış kapak.

124. Karadeniz'e kırmızı bir taş atarsanız bu taş ne olur? Cevap (Karadeniz'e ister kırmızı, ister beyaz hulasa nasıl olursa olsun bir taş atınca bu taş ıslanır sonra da batar.)
Çocuk Dünyası, I(1), 2 Kânunuevvel 1926, s.15.

125. Tüyden hafif olduğu halde beş dakika tutamayacağınız şey nedir? (Cevap Tüyden hafif olduğu halde beş dakika tutamayacağınız şey nefesinizdir.)
Çocuk Dünyası, I(2), 9 Kânunuevvel 1926, s.15.

126. Bir nehrin bir tarafından diğer tarafına gölge yapmaksızın geçebilen kimdir? (Cevap: Çıngırak sesi)
Çocuk Dünyası, I(24), 12 Mayıs 1927.

127. Bir fil ile bir zürafa arasında ne fark vardır? (Cevap: Filin hortumu aşağı, zürafanın boynu yukarı uzamıştır.)

Çocuk Dünyası, I(24), 12 Mayıs 1927.

128. Çamur sıçratmaksızın suya düşebilen şey nedir? (Cevap: Güneşin ziyası)
Çocuk Dünyası, I(24), 12 Mayıs 1927.
129. Taşsız ve tahtasız köprü yapabilen kimdir? (Cevap: Şiddetli soğuk)
Çocuk Dünyası, I(24), 12 Mayıs 1927.
130. Harp zamanı en soğukkanlı kimlerdir? (Cevap: Mermiler. Çünkü ıslık çalarlar.)
Çocuk Dünyası, I(24), 12 Mayıs 1927.
131. Oğlum Marmara Denizi nerededir? (Cevap: Haritadadır.)
Çocuk Dünyası, I(26), 26 Mayıs 1927.
132. Sütün lezzeti nerede en iyidir? (Cevap: Ağızda)
Çocuk Dünyası, I(26), 26 Mayıs 1927.
133. Oğlum söyle bakalım dünya niçin güneşin etrafında dönüyor? (Cevap: Gayet kolay. Eğer dönmese bir tarafı diğer tarafından daha fazla kızarır.)
Çocuk Dünyası, I(19), 7 Nisan 1927, s.10.
134. Hangi atlardır ki üzerlerine binilir, yorulmadan koşarlar ve hiçbir şey yemezler? (Cevap: ?)
Çocuk Dünyası, I(25), 19 Mayıs 1927, s. 13.
135. En büyük kuş hangisidir? (Cevap: En büyük kuş devekuşudur.)
Çocuk Dünyası, I(3), 16 Kânunuevvel 1926, s.15
136. En uzun boylu hayvan hangisidir? (Cevap: En uzun boyunlu hayvan zürafadır.)
Çocuk Dünyası, I(4), 23 Kânunuevvel 1926, s.15.

VI. Edebi Bilmeceleler

137. Ben yedi harfli bir ülkeyim, mazim şanlı, halim matemli, istikbalim

saadetlidir. İlk harfimle son harfim göktedir. Baştan üç harfim kadar sevilirsem yükselirim.(Cevap: Anadolu)

Çocuk Dünyası, I(16), 27 Haziran 1329 [10 Temmuz 1913], dış kapak.

138. Dört harfli bir kelimenin üçüncü harfi (Ayn) olduğu takdirde vesait-i nakliyede daima aranılan bir meziyeti, (Kaf) olduğu takdirde de serseri ve sabikalı eşhasın alelekser irtikâp ettikleri bir fiili mazmunu ifade etsin. (Cevap: Sürat, sirkat)

Çocuk Dünyası, I(19), 18 Temmuz 1329 [31 Temmuz 1913], dış kapak.

139. Bir kelime bulunuz ki ay ile başlayarak su ile bitsin ve te harfi ile birleşince zulmeti nurlara gark etsin. (Cevap: Mehtap)

Çocuk Dünyası, I(20), 25 Temmuz 1329 [7 Ağustos 1913], dış kapak.

140. Ben altı harften mürekkep bir Osmanlı şehri ismiyim. Başımdan üç harfim bir yıldız ismi, son üç harfim bir Osmanlı kavmi adını gösterir. (Cevap: Erzurum)

Çocuk Dünyası, I(21), 1 Ağustos 1329 [14 Ağustos 1913], dış kapak.

141. Dört harfli şanlı bir isim bulunuz ki yıldızların... göstereyim, birinci harfine nihayet getirip tersine okursanız yine aynı isim vücuda gelsin ve son iki harfi insan azasından biri olsun. (Cevap: Hilal)

Çocuk Dünyası, I(22), 8 Ağustos 1329 [21 Ağustos 1913], dış kapak.

142. “Az, hayır, poyraz, hızlı, su, kaba, cesur, zeki, kar, tok, zulmet, eski, şeb”
Bu kelimelerin mukabili yani manaca aksi olanlarını bulacaksınız. Bulunan kelimelerin sırasıyla ilk harflerinden bir cümle teşkil edeceksiniz. (Cevap: “Çalışan kazanır” cümlesi idi.)

Çocuk Dünyası, I(23), 15 Ağustos 1329 [28 Ağustos 1913], dış kapak.

143. Bir çiçek ismi bulunuz, ilk üç harfi arzın hareket-i devriyesinden husule gelen bir şeyin ismi, son iki harfi bir renk, ilk dört harfi milli hikâyelerimizden birinin kahraman bir kadını olsun. (Cevap: ?)

Çocuk Dünyası, I(24), 22 Ağustos 1329 [4 Eylül 1913], dış kapak.

144. İki notadan mürekkep bir hayvan ismi bulunuz ki üçüncü harfini başa

getirirseniz hayatta daima aranılan bir şey husule gelsin. (Cevap: Fare- vefa)
Çocuk Dünyası, I(25), 29 Ağustos 1329 [11 Eylül 1913], dış kapak.

145. “der-ümid”, “tak-sam-nı”, “dayı- n”, “yok-na”, “mi-zir- e”, “nehi-dem”,
“dağ-bed”, “pas-dar-he”, “nehir-ed”, “sen-keder-on”

Kavisler içindeki kelimelerin harflerini birbirine karıştırarak yurdumuzun meşhur şehirlerinden on tane isim meydana getiriniz. Mesela; “der-ümid” “Edremit” gibi... (Cevap: Edremit, Kastamonu, Aydın, Konya, İzmir, Manisa, Bağdat, Isparta, Edirne, İskenderun)

Çocuk Dünyası, I(26),5 Eylül 1329 [18 Eylül 1913], dış kapak.

146. ” بن برن و رمك دين م مسنج لواورد ”

Şu cümleyi öyle surette okuyunuz ki neticede büyük bir şairimizin ölmez bir mısrası olsun.

(Cevap: Büyük şair Mehmet Emin Bey efendinin:

Ben bir Türk'üm dinim, cinsim uludur

Sinem, özüm ateş ile doludur İnsan olan vatanının kuludur

Türk evlâdı evde durmaz, giderim. Kıtasının ilk mısrası idi.)

Çocuk Dünyası, I(32), 17 Teşrin-i Evvel1329 [30 Ekim 1913], dış kapak.

147. Hem içilir, hem giyilir, nedir? (Cevap: ?)

Çocuk Dünyası, I(35),7 Teşrin-i Sani1329 [20 Kasım 1913], dış kapak.

148. Eski zamanlarda ulu bir Türk padişahı vardı. Bu padişah elli dokuz odalı bir saray yaptırdı. Yanına gelen ulemayı bu odalarda yürüterek ne anladığını sorardı. Eğer hakiki ve dikkatli bir âlim ise kapıların üstüne asılmış büyük harfleri görüp bir şey anlar ve halletmeye çalışmış. Şimdi bizde sizi o padişah sarayının resmi üzerinde gezdireceğiz. Siz “ج” kapısından girip “ق” kapısından çıkacak ve her odaya uğrayacaksınız. Eğer bu odalarda şaşırmadan gezebilirseniz Çocuk Dünyası’nda yazılmış şiirlerden dört mısralı bir parçayı okuyup mükâfatı kazanacaksınız.

Gezdiğiniz odalardaki harfler üzerini çizerek yolunuza devam ediniz. Kirli ve karışık ve kurşun kalemlerle çizilmiş hal varakları makbul değildir.

(Cevap: Dedim Turan mülkü

Türkün yüce dileği

Yüz milyon Türk bu anda

Seni bekler Turan'da)

Çocuk Dünyası, I(48), 13 Şubat 1329 [26 Şubat 1914], s.1.

149. “دیکى ان ترو سويلیک واهکلا” Bu cümleyi doğru okuyunuz.

(Cevap: Ey sevgili ülke, yeni Turan)

Çocuk Dünyası, II(62), 15 Mayıs1330 [28 Mayıs 1914], s.16.

VII. Fenni Sorular

150. Biliyorsunuz ki her parmak bir boyda değildir. Acaba ellerimizdeki bütün parmaklar aynı uzunlukta olsaydı nasıl bir vaziyet husule gelirdi? (Cevap: Parmaklarımız aynı uzunlukta olsaydı bir şeyi alırken, toplarken şimdiki gibi rahat tutamaz, toplayamazdık.)

Çocuk Dünyası, I(1), 2 Kânunuevvel 1926, s.15.

151. Güneş biliyorsunuz ki kışın dünyamıza daha yakındır. Acaba niçin böyle olduğu halde yazın daha çok ısınıyor da kışın o kadar ısınmıyor? (Cevap: Yazın günler uzun olduğundan güneş semamızda fazla uzun kalıyor. Hava tabakaları o nispette çok ısınıyor. Aynı zamanda güneşin ziyası yazın amuda geliyor. Hâlbuki kışın mailen geldiğinden birçok hava tabakalarından geçiyor. Böylece hararetini kısmen kaybediyor.

Çocuk Dünyası, I(2), 9 Kânunuevvel 1926, s.15.

152. Gözlerimizin üstünde kaşlarımız, gözlerimizin önünde kirpiklerimiz var. Bunların faydası nedir? Beyaz yahut sarı kaşlı, sarı kirpikli insanlarla karakaşlı, kara kirpikli insanların aydınlığa bakışları bir midir? (Cevap: Kaşların başlıca vazifesi alından gelen terlerin göze girmesine mani olmaktır. Kirpiklerimize gelince, bunlar hariçten gelecek tozlara karşı gözlerimizi muhafaza ettiği gibi gözün tahammülünden fazla ziyaya karşı da gözü muhafaza eder. Karakaşlı kara kirpikli insanlar güneşin ziyasından az müteessir olurlar ve görüşleri kuvvetlidir. Sarı kirpikli insanların ziyaya tahammülleri azdır. Ancak gözlerini kırparak aydınlığa mukavemet ederler.)

Çocuk Dünyası, I(3), 16 Kânunuevvel 1926, s.15.

153. Bir şişe içerisindeki su donacak olursa neden şişeyi çatlatır? (Cevap: Su

donunca hacmi genişler. Bu sebeple bulunduğu kabı çatlatır.)

Çocuk Dünyası, I(7), 13 Kânunusani 1927, s.15.

154. Deniz suyunun buharı acaba tuzlu mudur?

Çocuk Dünyası, I(11), 10 Şubat 1927, s.15.

155. Kışın yapraklar niçin sararır ve dökülürler? (Cevap: Yapraklar bir yandan kışın denilen suyu kaybettiklerinden diğer taraftan güneşin ziyasını iyi alamadıklarından dolayı kurur, sararırlar.

Çocuk Dünyası, I(15), 10 Mart 1927, numarasız sayfa.

156. Bütün bir kışı uyku ile geçiren canlı mahlûklar var mıdır? Bunlardan bazı bildiklerinizi yazınız.

Çocuk Dünyası, I(14), 3 Mart 1927, numarasız sayfa.

157. Yağmur neden yekpare bir su halinde yağar? İnmiyor da tane tane dökülüyor? (Cevap: Seyahat ederken öğrendiklerim makalesinden okuyunuz.)

Çocuk Dünyası, I(17), 24 Mart 1927, numarasız sayfa.

3.3. Fıkra

Fıkra konu olarak günlük hayatta ortaya çıkan çarpıklıkları, komik olayları ve çatışmaları mizah ve alay yoluyla yansıtan bir türdür. S. Thompson ve A. Aarne “*The Types of the Folktale*” adlı çalışmalarında fıkra ve masalları aynı kategoride değerlendirmiştir. Ancak Dursun Yıldırım fıkralar üzerine yaptığı doktora çalışmasında fıkra ve masalın yapı, kuruluş ve içerik açısından birbirinden farklı olduğunu şu şekilde ifade etmiştir:

“Fıkraların, masallara benzeyen hususiyetlerine bakarak onu aynı kategori içinde düşünmemiz doğru olmasa gerek... Fıkra ile masal her şeyden önce kuruluş, kompozisyon ve muhteva bakımından birbirinden ayrılır. Masallar umumiyetle birden fazla meseleyi ele alır; birçok vaka zincirinden oluşur. Tahliye, tasvir unsurları, teferruat masalda mühim bir yer işgal eder. Her şey uzun uzun anlatılır. Dolayısıyla masalın kompozisyonu hacimce büyük, konu alanı geniştir. Oysa fıkralarda durum aksinedir. Anlatımda kısalık, vecizlik, sadelik az sözle anlamlı fikir söylemek, hareket etmek esastır. Söylenmek istenen şey, bazen tek bir kelime veya sözle yahut tek bir hareketle ifade edilir. Tahkiye, tasvir ve teferruata ehemmiyet

verilmez. Masallar, her türlü tasvir benzetme usullerinden yararlandığı gibi kendine has söz kalıplarına, klişe deyimlere sahiptir.” (Yıldırım 1999: 12).

Çocuk Dünyası dergisinde fıkra türüne ilk sayılarda “latife” başlığı altında yer verilmiştir. Dursun Yıldırım’ın A. Sırrı Levend’in “Türk Edebiyatında Fıkra” makalesinden yaptığı alıntıya göre; latife sözü XIV. yüzyılda fıkra karşılığında kullanılan bir terimdir. Bu yüzyılda fıkraların toplanıp yazıldığı mecmualara “Letâif” adı verilmektedir. Bunların içerisinde ise en meşhur olanı Lamii Çelebi’nin yazmış olduğu “Letaifnâme” dir. XIX. yüzyılın sonlarında ise yayınlanan kitapların kapaklarında “Letâif” adının yanı sıra “Fıkarât” kavramı da yer almaya başlamıştır (Yıldırım 1999: 3- 4).

İncelemesini yaptığımız Çocuk Dünyası dergisinin 14 Mart 1329- 9 Kânunusani 1335 tarihleri arasında yayınlanan ilk 96 sayısında toplam 4 fıkra metni yer almaktadır. Bunlar; birinci sayıda yayınlanan “Padişah ve Hoca”, ikinci sayıda yayınlanan “Dayak”, üçüncü sayıda yayınlanan; “Hocanın Kavuşu” ve beşinci sayıda yayınlanan “Ahmak Çocuk” fıkralarıdır. Beşinci sayıdan sonra ise herhangi bir fıkra metni yayınlanmamıştır. Fıkralardaki olaylar tek bir vaka üzerine kurulmuştur. Dört fıkradan ilk üçünde mekân mekteptir. Bununla birlikte bu dört fıkradaki çatışma öğretmen- öğrenci arasındadır. Dolayısıyla dergide yayınlanacak fıkralar seçilirken bağlamın göz önünde bulundurulduğu söylenilebilir.

Dergide yayınlanan fıkralar dönemin eğitim-öğretim yaşantısındaki olumsuzlukları hicvetmektedir. Örneğin “Dayak” fıkrasında çocuk “Dayak iyi bir şey olsaydı cennetten çıkmazdı!” (I/2, 21 Mart 1329) diyerek ince bir alayla yanlış bir terbiye usulü olan dayığı tenkit etmektedir.

Çocuk Dünyası dergisinde yayınlanan fıkralar içerisinde “Hocanın Kavuşu” fıkrası dışında dil ve üslup bakımından açık ve anlaşılır bir ifade tarzına sahiptir. Nitekim “Hocanın Kavuşu” fıkrasında yapılan eleştiri de dil üzerinedir. Dönemin sosyo-kültürel konularından biri dilde sadeleşmedir. II. Meşrutiyet’in ilanından sonra 1911’de Selanik’te yayınlanan Genç Kalemler dergisinde dilde sadeleşme ve milli bir edebiyatın oluşturulması adına “Yeni Lisan” makalesi yayınlanmıştır. Çocuk Dünyası dergisi de bu ideoloji doğrultusunda yayın yapmaktadır. Dergide açılan “Dil Yarışı” adlı köşede okurlardan otuz satırı geçmemek üzere ve beğendikleri bir mesele hakkında safi Türkçe yazı yazmalarını istenmekte ve bu yazıların Türk Derneği

mensuplarından bir heyet tarafından tetkik edileceği duyurulmaktadır (I/11, 23 Mayıs 1329). Dolayısıyla Hocanın Kavuşu fıkrasında yapılan dil eleştirisi ile eski ve yeni arasındaki çatışma ince bir alay yoluyla yansıtılmaktadır.

Çocuk Dünyası'nın 2 Kânunuevvel 1926-19 Mayıs 1927 tarihleri arasında yayınlanan 30 sayısında ise toplam 29 fıkra metni yer almaktadır. Bu metinler “Şakalar” başlığı altında yayınlanmıştır.

3.3.1.Fıkra Kavramı ve Tasnifleri

Dursun Yıldırım, “Türk edebiyatında Bektaşî Tipine Bağlı Fıkralar” başlıklı çalışmasında fikrayı; “*Fıkra hikâye çekirdeğini hayattan alınmış bir vak’a veya tam bir fikrin teşkil ettiği kısa ve yoğun anlatımlı, beşeri kusurlarla ictimai ve gündelik hayatta ortaya çıkan kötü ve gülünç hadiseleri, çarpıklıkları, ziddiyetleri, eski ve yeni arasındaki çatışmaları sağduyuya dayalı ince bir mizah, hikmetli bir söz, keskin bir istihza yoluyla yansıtan; umumiyetle bir fıkra tipine bağlı olarak nesir diliyle yaratılmış, sözlü edebiyatın müstakil şekillerinden ibaret yaygın epik- dram türündeki realist hikâyelerden her birine verilen isimdir*” (Yıldırım 1999: 3) şeklinde tanımladıktan sonra yedi başlık altında tasnif etmiştir. Yıldırım’ın tasnifi şu şekildedir:

- 1- Ortak şahsiyeti temsil yeteneği kazanan ferdi tipler,
- 2- Zümre tipleri,
- 3- Azınlık tipleri,
- 4- Bölge ve yöre tipleri,
- 5- Yabancı fıkra tipleri,
- 6- Gündelik fıkra tipleri,
- 7- Moda tipler (Yıldırım

Çocuk Dünyası dergisinde incelememize konu olan 33 fıkra metni Dursun Yıldırım’ın yapmış olduğu tasnif esas alınarak değerlendirildiğinde “Gündelik Fıkra Tipleri” grubuna dâhil olmaktadır. Yıldırım; sosyal hayatta karşımıza çıkan uyumsuzluların veya çatışmaların herhangi bir kişiye ya da kişinin unvanına bağlanarak hikâye edilmesinden ortaya çıkan fıkraların temsilcilerini gündelik fıkra tipleri olarak adlandırdıktan sonra bu tiplerin kalıcı olmadığı için çok çabuk

unutulduğunu ve zaman içinde kalıcı niteliklere sahip olan diğer fıkra tiplerine bağlandığını (Yıldırım 1999: 31) ifade eder. Bununla birlikte Yıldırım gündelik fıkra tiplerini üç alt grupta şu şekilde toplamıştır:

“a) Aile fertleriyle alakalı tipler. Ana- Baba, karı- koca, kaynana, baba- çocuk, anne- çocuk vd. b) Mariz ve Kötü tipler: Deli, hasis, cimri, pinti, kör, topal, sağır, dilsiz, hırsız, eşkıya, dolandırıcı, yankesici, bıçkın gibi, c) Sanat ve meslekleri temsil eden tipler: Ressam, şair, doktor, avukat, hâkim, bezirgân, bakkal, kasap, molla, imam, kadı, asker gibi.” (Yıldırım 1999: 31-32).

Sonuç olarak Çocuk Dünyası dergisinde yer alan 33 fıkradan 1, 2, 3, 4, 5, 8, 10, 14 ve 21 numaralı fıkralardaki temel çatışma öğretmen- öğrenci çatışmasıdır. 6, 7, 9, 13, 16, 20, 25, 26, 27, 29 ve 32 numaralı fıkralardaki çatışma ise çeşitli meslek grupları ve müşteri arasındadır. Dolayısıyla söz konusu numaraya sahip olan fıkralar sanat ve meslekleri temsil eden tiplere dâhil olmaktadır.

12, 15, 17, 18, 22, 24, 28, 30 ve 33 numaralı fıkralardaki çatışma aile fertleri arasında iken 11 ve 23 numaralı fıkralarda ise çatışma mariz ve kötü tipler arasındadır. Dolayısıyla bu fıkralarda konu sıradan insanların günlük yaşantılarında karşılaştıkları komik olaylar, aksak yönler ve çarpıklıklardır.

3.4. Efsane

Çocuk Dünyası’nda yayınlanan dört efsane metni bulunmaktadır. Bunlardan birincisi “*Ateşin Zaptı*”dır. Metin dergide “*Hint Efsanesi*” alt başlığı ile yayınlanmıştır. Efsanenin konusu çevik ayaklı, keskin gözlü, zeki bir çocuğun, kabilesinin dostu olan bir köpeğin önderliğinde ateş ruhlarından ateşi çalıp gelmesidir.

İkinci, üçüncü ve dördüncü efsaneler dergide “*Eskimo Masalları*” başlığı ile yayınlanmıştır. Ancak bu metinler masaldan çok efsane özelliği göstermektedir. İkinci efsane metni “*Karga ile Baykuş*” başlığını taşımaktadır. Bu efsanede neden baykuşların benekli, kargaların ise simsiyah olduğu sorusuna cevap verilmektedir. Dolayısıyla etiyolojik efsane grubuna dâhildir.

“*İyi Hava Fena Hava*” başlığını taşıyan üçüncü efsane bir tabiat olayı ile ilgilidir. Bu efsaneden de gökyüzünün neden bazen açık ve bembeyaz bulutlarla bazense fırtınalı ve siyah bulutlarla kaplı olduğunu öğrenmekteyiz.

Dergide yayınlanan bir diğerefsane metni de “*Karga ile Gündüz*”dür. Bu efsanede her zaman gece yaşanan Alaska’ya bilge karganın gündüzü yani güneşigetirerek onu aydınlığa kavuşturması anlatılmaktadır.

3.5. Destan

Çocuk Dünyası’nda yer alan destan metni derginin 8. sayısında “Türk Serencamları- 1- Ergenekon- Bozkurt” başlığı altında verilmiştir. Metnin altında yazarına ait herhangi bir isim yer almamaktadır.

3.6. Oyun ve Eğlence

Çocuk Dünyası’nda okurlara tanıtılan oyun ve eğlenceleri üç başlık altında değerlendirebiliriz. Bunlardan birincisi geleneksel oyunlardır. Geleneksel oyunlar “*Eğlenceli Oyunlar*” ve “*Mektep Oyunları*” “*Oyunlar, Şakalar*” başlıkları altında verilen 10, 11, 14 ve 15 numaralı eğlencelerdir. Bu oyun metinlerinde 5 geleneksel oyun; kuralları, oynandığı mekânlar ve oyun araçları ile tanıtılmıştır. Tanıtılan bu oyunlar; Yastık Kapmaca, Çingirak Sesi, Savurma Bol, Dede Oyunu, Yemiş Oyunu ve Musiki Oyunu isimli eğlencelerdir.

Yastık kapmaca günümüzde oynanan sandalye kapmaca oyunudur. Oyun aracı olarak sandalye yerine minder kullanılmaktadır. Mekân ise “*Odanın* bir ucuna yastık diziniz” ifadesinden anlaşıldığı üzere iç mekândır. Musiki oyunu da bu oyunun bir başka varyantıdır. Yine aynı şekilde müzik kesildiğinde oyuncular odada oturmak için yer kaparlar.

Çingirak Sesi oyununda gözleri bağlı olan çocuklar elinde çingirak bulunan çocuğu çingirakın sesini takip ederek yakalamaya çalışır. Oyun araçları çingirak ve çocukların gözlerini bağlamak için lazım gelen mendillerdir.

Savurma Bol oyunu top ile oynanan bir oyun olup iki kişinin karşılıklı yarıştığı bir oyundur.

Dede oyununda dede olan çocuk yaptığı küçük hile ile arkadaşlarını şaşırtmaya çalışır.

Yemiş Oyununda oyun aracı tabaktır. Oyuncular birer meyve ismi alır. Oyunculardan biri tabağı çevirerek bir meyve ismi söyler. İsmi söylenen oyuncu tabağı düşmeden yakalamaya çalışır.

İkincisi ise çocukların algı, dikkat, problem çözme, hayal gücü, dil gelişimi,

okuma- yazma gibi zihinsel faaliyetleri ile fiziksel becerilerini geliştirmeye yönelik eğlencelerdir.

Çocukların fiziksel becerilerini geliştirmeye yönelik olan eğlenceler; 1, 2 ve 3 numaralı oyunlardır. Bunlardan birinci eğlencede yumurta kabuğundan kuş yapımı resim ile yazısız olarak verilmiştir. Okurun resimden algıladığı ile somut olarak bir oyuncak ortaya koyması istenmiştir. İkinci oyun şişe tıparları ile oynanmaktadır ve fiziksel bir beceri gerektirmektedir. Üçüncü oyun ise oyuncak yapımıdır. Çocukların çeşitli malzemeyi kullanarak kol, el ve parmak kaslarını geliştirmeye yöneliktir.

Dergide dil becerisini ve okuma yazma gibi zihinsel becerilerini geliştirmeye yönelik olan oyun “*Hikâye Oyunu*” dur. Oyunun amacı belirlenen bir konu üzerine hikâye oluşturmaktır. Bunun için çocuklar halka şeklinde yere otururlar. İçlerinden birisi konuyu belirler. Oyunu başlatan ilk çocuk bir cümle yazar ve son üç kelimesini yanındakine gösterir. Yanındaki arkadaşı da bu üç kelimeyle alakalı bir cümle yazar ve son üç kelimesini diğerine gösterir. Böylelikle tüm çocuklar birer cümle ilave ederek hikâyeyi tamamlar. Tamamlanan hikâyeye yüksek sesle okunur.

Çocukların hayal dünyasını geliştirmeye yönelik oyun “*Gölge Oyunu*” dur. Gölge oyunu 4, 7, 8 ve 9 numaralı eğlencelerdir. Gölge oyununda ışık kaynağı aracılığıyla duvarda ya da düz bir zeminde eller değişik şekillere sokularak gölgede hayvan ve insan figürleri oluşturulmaya çalışılır. 4 numaralı gölge oyununda şapkalı bir frenk; 7 numaralı gölge oyununda Kızılderili bir insan başı; 8 numaralı gölge oyununda eşek ve eşeğin sahibi; 9 numaralı gölge oyununda ise ata binen jockeyin yapılışı gösterilmektedir.

Dergide yer alan bir diğer oyun “*Pusula Oyunu*” dur. Pusula oyunu algı ve dikkat oyunudur. Hem iç hem de dış mekânlarda oynanabilir. Bu oyunda sekiz çocuk ana ve ara yön, bir çocuk gemi, bir çocukta kaptan olur. Rüzgârın seyrine göre çocuklar şekil alırlar.

Üçüncüsü ise “*Ufak Oyunlar*” ve “*Fenni Eğlence*” başlığı altında verilen fen deneyleridir. 12 ve 13 numaralı deneylerde suyun kaldırma kuvveti sınanmaktadır.

16. ve 17. eğlenceler de matematik hesaplamalarıdır.

3.7. Takvim Törenleri

Çocuk Dünyası dergisinde “Hızır İlyas Bayramı” başlığı ile yayınlanan gezi yazısında bir takvim töreninden bahsedilmektedir. Bu tören günümüzde de halk arasında Hıdrellez olarak bilinen ve kutlanan gelenektir. Hızır- İlyas geleneğinin temelini kış mevsiminin son bulup baharın gelmesi, tabiatın canlanması esas teşkil eder. İnsanların bu vesileyle çeşitli inanmalar neticesinde yaptıkları tören ve kutlamalar vardır. Esas itibariyle Türk dünyasının birçok bölgesi ve Türkiye’de bahar bayramlarının en önemlisini oluşturur (Yücel 2002: 35- 38). Türkler İslamiyet’i kabul ettikten sonra bu bayramı İslami inançlarla birleştirmişlerdir. İslam inancında Hızır ermiş bir kişi olup, Tanrı tarafından insanlara yardım etmek için görevlendirilmiştir. Rivayetlere göre Hızır ve İlyas kardeş veya arkadaştır. Hızır ab-ı hayat suyunu içerek ölümsüzlüğe kavuşmuştur ve her yıl 6 Mayıs’ta İlyas ile buluşmaktadır.

Hızır geleneğinde törenlerin yapıldığı güne genel olarak Ruz-ı Hızır veya Hıdrellez adı verilmektedir. Ruz-ı Hızır ve Ruz-ı Kasım diye iki mevsime ayıran takvim bilgileri Ruz-ı Hızır’ı yaz mevsiminin başlangıcı sayıp 6 Mayıs’tan 8 Kasım’a kadar süren 186 günlük bir dönemi aldığını belirtir. Rumi 23 Nisan gününe rastlayan bu tarih halen kullandığımız Miladi takvime göre 6 Mayıs gününe tekabül etmektedir (Yücel 2002).

Dergide yer alan “Hızır İlyas Bayramı” başlıklı gezi yazısında Ruz-ı Hızır’ın Rumi takvime göre başlangıcı olan 23 Nisan günü öğrenciler öğretmenleriyle birlikte sabah namazında okulda toplanarak yakın bir dağın eteklerine pikniğe giderler. Yazıda o gün yapılan kutlamalardan bahsedilmektedir.

4. ÇOCUK DÜNYASI DERGİSİ DİZİNİ

Derginin sistematik dizini yapılırken dergide yer alan metinler sırasıyla başlık, yazar, tür ve bulunduğu sayfalar belirtilerek verilmiştir. Çocuk Dünyası'nın ilk beş sayısında yayınlanan metinlerin altında herhangi bir yazar ismi yer almamaktadır. Bununla birlikte çeviri ya da derleme olduğunu tespit ettiğimiz anlatı türlerinin yazar bölümünde ismin yanına çevirmen/derleyen notunu düştük.

Derginin ilk 96 sayısında tanıtım ve reklamlar son sayfalarda verilmiş ve bu sayfalar numaralandırılmamıştır. 2 Kânunuevvel 1926 tarihinden sonra yayınlanan sayılarda ise reklam ve tanıtımlar kapak arkasında yer almıştır ve bu sayfalarda numarasızdır.

4.1. Çocuk Dünyası Dergisinin Sistematik Dizini

I(1), 14 Mart 1329 [27 Mart 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Çocuk Dünyası'nın Düşüncesi			1- 2
Maymunlarla Yengeçlerin Hikâyesi		Masal	2- 3
Adaletli Padişah		Masal	3- 4
Yakalanmış Bir Serçe		Şiir	4- 5
Devin Eli		Masal	5- 8
Padişah ve Hoca		Fıkra	8
Bilmece		Bilmece	8

I(2), 21 Mart 1329 [3 Nisan 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Parmak Çocuk		Masal	1- 3
Boncuk		Şiir	3
Bir Damla Suyun Başına Gelenler		Hikâye	4
Köylü Memiş		Hikâye	4
Kız ve Mantarlar		Hikâye	5
Tilki ile Karga		Fabl	5
Dayak		Fıkra	5
Akıllı Çocuk		Hikâye	6
Paşa Oldun Fakat Adam Olamadım		Masal	6
Maymun		Hikâye	6- 7
Hızır İlyas Bayramı		Gezi Yazısı	7
Bilmece		Bilmece	8

I(3), 28 Mart 1329 [10 Nisan 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Öğüt		Şiir	1
Padişah ve Kayıkçı		Masal	2- 3
Tuz Ekmek Hakkı Unutuluyor		Fabl	3- 4
Üç Şehzade		Masal	4- 5- 6
Balonla Seyahat		Gezi Yazısı	6- 7
Hocanın Kavuğu		Fıkra	7
Dergi Tanıtımı: İslam Dünyası		Tanıtım	7
Posta Kutusu			7
Bilmece		Bilmece	8
Geçen Nüshadaki Bilmecenin Cevabı			8

I(4), 4 Nisan 1329 [17 Nisan 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kurt ile Ayı		Şiir	1
Altın Balık		Masal	2- 3
Tilki ve Horoz		Fabl	3- 4
Tembel Çocuk		Hikâye	4
Hayvanlarda Zekâ		Fenni Yazı	4- 5
Macellan'ın Devri Âlem Seyahati		Hikâye	5- 6
Peder ile Çocuk	K. Rahmi	Şiir	6
Masal Müsabakası- Tenkit Müsabakası		Yarışma	7
Posta Kutusu			7
Bilmece		Bilmece	7
Geçen Nüshadaki Bilmecenin Cevabı			8

I(5), 11 Nisan 1329 [24 Nisan 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
İki Horoz		Şiir	1
Ah ile Of		Masal	1- 2
... Ot		Hikâye	2- 3
Ahmak Çocuk		Fıkra	3
Bilmece		Bilmece	3
Tilki Kardeşin Muhakemesi		Hikâye	4- 5- 6
Masal Müsabakası	Süleyman Ahmet Müeyyid (Derleyen)	Masal	6- 7- 8

I(6), 18 Nisan 1329 [1 Mayıs 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Çocuklara	Süleyman Nesip	Şiir	1- 2
Kahraman Nuri	Ethem Nejat	Hikâye	2- 3
Tilki Kardeşin Muhakemesi		Hikâye	4- 5
Köylü ile Eşeği	A. Fazlı	Hikâye	5
Allah'ı Kendi Büyüklüğü Kadar Severim	K. Rahmi	Hikâye	6
Tembel Çiftçi		Hikâye	6
Tenkrit Müsabakası		Yarışma	6
Resim Müsabakası		Yarışma	6
Hesap Müsabakası		Yarışma	7
Bilmece		Bilmece	7
Posta Kutusu			8
Kitap ve Dergi Tanıtımı: İslam Dünyası			
İlan: Fransızca Muallimi			

I(7), 25 Nisan 1329 [7 Mayıs 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kahraman Nuri	Ethem Nejat	Hikâye	1- 2
Kedi ile Köpek	Hocanız	Fabl	2
Farelerin ...		Fabl	3- 4
Tilki Kardeşin Muhakemesi		Hikâye	4- 5- 6- 7
İyilik	H.R.	Şiir	7
Tenkrit Müsabakası		Yarışma	7- 8
Posta Kutusu			

I(8), 2 Mayıs 1329 [15 Mayıs 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Alageyik	Ziya Gökalp	Şiir	1- 2- 3- 4
Türk Serencamları - 1- Ergenekon		Destan	4- 5- 6
Tilki Kardeşin Muhakemesi		Hikâye	6- 7- 8
Bir Serçenin Feryadı	Rabia Sebati	Hikâye	8
Posta Kutusu			
Kitap ve Dergi Tanıtımları: İslam Dünyası, Yeni Fikir, Toprak, Ameli Bahçivanlık, Halka Doğru, Türk Duygusu, Tilkinin Muhakemesi			

I(9), 9 Mayıs 1329 [22 Mayıs 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Resim Müsabakası		Yarışma	Dış kapak
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Kurt ile Kuzu		Fabl	1
Hacı ile Yumurtacı	Sacide Nurettin	Masal	2- 3
Akıllı Keçiler		Masal	3
İş Zevki	Ali Ulvi	Şiir	4
Bayraktarın Şهادeti	Halil Fehmi	Hikâye	6
Sabır ve Tahammül	Sara Mehmet Ali	Hikâye	7
Eserim Niçin Derc Edilmedi?		Mektup	7- 8
Kitap ve Dergi Tanıtımları: Halka Doğru, İkinci, İslam Dünyası, Muharrerat-ı Hususiye, Notanın Talim ve Kıraati, Gülzar-ı Beyan			

I(10), 12 Mayıs 1329 [25 Mayıs 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Turgut'un Tayyaresi		Hikâye	1- 2- 3
Kırlangıç Yuvası ve Akıllı Çocuk	Ahmet Mithat	Hikâye	3- 4
Mini Mini Kardeşlerime		Şiir	4- 5
Devekuşu ile Maymun		Fabl	5
Kurnaz Kedi	İsmail Hakkı	Şiir	5- 6
Tenkrit Müsabakasından		Yarışma	6- 7
Posta Kutusu			7
Eğlence		Eğlence	8
Kitap ve Dergi Tanıtımı: Tilki Kardeşin Muhakemesi, İslam Dünyası, Büyük Duygu			

I(11), 23 Mayıs 1329 [5 Haziran 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Hesap Meselesi		Bilmece	Dış kapak
Bilmece Müsabakası		Yarışma	Dış kapak
İki Kız Kardeş	Ali Ulvi	Şiir	1

Kahraman Nuri	Ethem Nejat	Hikâye	1- 2
Dil Yarışı		Yarışma	3
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	3- 4- 5- 6
Hayvan Hikâyeleri/Tavşan ile Tilki		Fabl	6- 7
Kitap ve Dergi Tanıtımları: Çocuklarımıza Neşideler, Mektep Müzesi, Resimli İdman, Talebe Defteri, Mektepli, Tilki Kardeşin Muhakemesi			7- 8
Posta Kutusu			8

I(12), 30 Mayıs 1329 [12 Haziran 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Türk'ün Tufanı	Ziya Gökalp	Şiir	1- 2
Salyangoz	Ahmet Mithat	Hikâye	2- 3
Vatan'a	Mehmet Muhittin	Şiir	3
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	4- 5- 6
Ben Türküm	Nazım Hurrem	Şiir	7
Tenkit Müsabakasından		Yarışma	7
Bilmece Müsabakası		Yarışma	7- 8
Posta Kutusu			
Kitap ve Dergi Tanıtımları: Türk Yurdu, Halka Doğru, İslam Dünyası, Âlem-i İslam, Türklük, Büyük Duygu, Tilki Kardeşin Muhakemesi			

I(13), 6 Haziran 1329 [19 Haziran 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Edirne'deki Kardeşlerimize		Duyuru	Dış kapak
Bilmece			Dış kapak
Annem	Ali Ulvi	Şiir	1
Talih ile Kader	M. Selim (Derleyen)	Masal	1- 2- 3
Dil Yarışı		Yarışma	3
Öç Duygularından	Rodoslu Ahmet Kemal	Şiir	3
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	4- 5- 6
Tembel Bir Çocuğun Destanı	Müeyyed	Şiir	6- 7
Bir Çocuğun Vatanperverliği		Çeviri	7
Bilmece Müsabakası		Yarışma	8
Avrupa Bizi Nasıl Tanıyor?	İsmail Hakkı	Tanıtım	8
Posta Kutusu			
Kitap ve Dergi Tanıtımları: Çocuklara Neşideler, Sihirli Halı, Türk Yurdu, Halka Doğru, Yeni Fikir, Şehbal, İslam Dünyası			

I(14), 13 Haziran 1329 [26 Haziran 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Peri Sultan	Ali Ulvi	Şiir	1
Süleyman Peygamberin Bir Muhakemesi			1- 2
Semada Birleşen Ruhlar	Rabia Sebati	Hikâye	2- 3
Çocuklara	Mehmet Muhittin	Şiir	3
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	4- 5
Saksılar	Zekiye İsmail	Hikâye	6
Kuzum	Nazım Hurrem	Şiir	6
Aslan, Horoz, Eşek		Fabl	7
Bilmece Müsabakası		Yarışma	7- 8
Kitap ve Dergi Tanıtımları: Çocuklarımıza Neşideler, Mektep Müzesi, Mektepli, Talebe Defteri, Sihirli Halı, Kırmızı Siyah Kitap, Türk Yurdu, Halka Doğru, Toprak Mecmuası, Harp Oyunları, Şehbal, İslam Dünyası			
Posta Kutusu			

I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Yaşamak Zevki	Ali Ulvi	Şiir	1
Kaplumbağa Nasıl Kuluçka Yatar	Ahmet Mithat	Fenni Yazı	2
Kızıl Şahı		Şiir	3
Harun Reşit ve Veziri	Vahide Rauf	Hikâye	3- 4
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	4- 5- 6
Padişah ve Hamal	Hacer Semiha (Derleyen)	Masal	6- 7
Çalışmazsak	Muhiddin	Şiir	8
Bir Kurdun Hikâyesi	Saadettin (Derleyen)	Masal	7- 8
Bilmece Müsabakası		Yarışma	8
Kitap ve Dergi Reklamları: Türklük (Hüseyin Ragıp Bey), Şehbâl, Talebe Defteri, Sihirli Halı, Tilki Kardeşin Muhakemesi, Hayvanların Grevi.			
Posta Kutusu			

I(16), 27 Haziran 1329 [10 Temmuz 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Hesap Meselesi		Bulmaca	1
Parmaklar	Ali Ulvi	Şiir	1
Balıklar	Ahmet Mithat	Fenni Yazı	1- 2
Derse Çalış Kardeşim	Nazım Hurrem	Şiir	2
Horoz, Köpek ve Tilki		Fabl	3
Hayvanların Grevi		Resimli Hikâye	4- 5
Kirpinin Hikâyesi	M. Necati	Fabl	6- 7
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	7- 8
Tamahkârlığın Mükâfatı	Hüseyin Cahit (Derleyen)	Masal	8
Hesap Meselesi		Bulmaca	
Kitap ve Dergi Tanıtımları: Çocuklarımıza Neşideler, Türklük			

I(17), 4 Temmuz 1329 [17 Temmuz 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece			Dış kapak
Midyeler İstiridyeler	Ahmet Mithat	Hikâye	1- 2
Sağırlar		Hikâye	2- 3
Hayvanların Grevi		Hikâye	3- 4- 5- 6
Sancağını Sev Yavrum	E. İhsan	Şiir	6- 7
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	7- 8
Kitap ve Dergi Reklamları: Türk Yurdu, Halka Doğru, İslam Dünyası, Çocuklarımıza Neşideler, Türklük, Talebe Defteri			

I(18), 10 Temmuz 1329 [23 Temmuz 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
10 Temmuz		Tebrik Yazısı	Dış kapak
Çömlekçi	Mehmet Emin	Manzum Hikâye	1
Adsızın Kalbi		Masal	2- 3- 4
Tilki ve Aslan Derili Eşek		Fabl	4- 5
Aslan ile Fare	R. M. Fuat	Fabl	5
Peder ve Oğulları	Mehmet Hikmet (Derleyen)	Masal	6
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	7- 8

Kitap ve Dergi Reklamları: Türk Yurdu, Halka doğru, İslam Dünyası, Çocuklarımıza Neşideler			
Posta Kutusu			

I(19), 18 Temmuz 1329 [31 Temmuz 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Redif	Aka Gündüz	Şiir	1
Adsızın Kalbi	Hüseyin Ragıp	Masal	2- 3- 4
Kırmızı Fulyalar		Masal	4- 5- 6
Bizim Dünya	Hatipzade Abdurrahman Ruhi	Şiir	7
Bilmece Müsabakası		Yarışma	8
Posta Kutusu			8
Kitap ve Dergi Reklamları: Yeni Fikir, Mektepli, Türklük, Türk Yurdu, Halka Doğru, İslam Dünyası, Çocuklarımıza Neşideler, Talebe Defteri.			

I(20), 25 Temmuz 1329 [7 Ağustos 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Çocuk Dünyası İlaveleri		Reklam	Dış kapak
Kuşçağızlara Acıyalım	Nazım	Şiir	1
Kırmızı Fulyalar		Masal	2- 3- 4- 5
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	6- 7
Bilmece Müsabakası		Yarışma	8
Posta Kutusu			
Reklam: Mektep-i Ümit			

I(21), 1 Ağustos 1329 [14 Ağustos 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Ezber Müsabakası		Yarışma	Dış kapak
Mektep Çocuklarının İlahisi	Ziya Gökalp	Şiir	1
Çiftçi	Nazım Hurrem	Şiir	2
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	2- 3- 4
Küçük Kanaatkâr Kız	Abdullah Zihni	Masal	4- 5

İki Çocuk	Abdulaziz	Hikâye	5- 6
Bilmece Müsabakası		Yarışma	6- 7
Posta Kutusu			8
Kitap ve Dergi Reklamları: Çocuklarımıza Neşideler, Şehbâl, Türk Yurdu, Halka Doğru, Talebe Defteri, Türklük,			8

I(22), 8 Ağustos 1329 [21 Ağustos 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Üç Masal/Tacir Mehmet Efendi'nin Hikâyesi	Hediye (Derleyen)	Masal	1- 2- 3- 4- 5
Valide	Muallim İbnü'r Reşat Sedat	Deneme	6
Ateş Böceği	İsmail Hakkı	Şiir	6- 7
Bir Günlük Halife		Masal	7- 8
Posta Kutusu			
Kitap ve Dergi Reklamları: Şehbâl, Çocuklarımıza Neşideler			

I(23), 15 Ağustos 1329 [28 Ağustos 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Oğluma	Aka Gündüz	Şiir	1
Üç Masal/Hamal Recep'in Hikâyesi	Lamia (Derleyen)	Masal	2- 3- 4
Hayat Bulan Validem İçin	Rabia Sebati	Hikâye	4- 5
Bir Amanın Lisanından	Muallim İbnü'r Reşat Sedat	Hikâye	5
Haydi Altın Dağına	M. E.	Şiir	5
Bir Cevap			6
Bir Günlük Halife		Masal	6- 7- 8
Kitap ve Dergi Tanıtımları: Tilki Kardeşin Muhakemesi, Bir Afacanın Hikâyesi, Tilki Kardeşin Başına Gelenler, Şehbâl, Çocuklarımıza Neşideler,			8
İlanlar: Karabet Kütüphanesi, İngiliz Kumaşları, Fabrika Fiyatına Satış			

I(24), 22 Ağustos 1329 [4 Eylül 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Pınar	Mehmet Emin	Şiir	1
Hamal Recep'in Hikâyesi - 2-	Lamia (Derleyen)	Masal	1- 2- 3
Aslan Kalbi		Hikâye	4- 5
Bir Çorapçının Hikâyesi		Hikâye	5- 6
Bir Günlük Halife		Masal	6- 7- 8
Kitap Reklamları: Çiftlik Müdürü.			
İlanlar: Karabet Kitaphanesi, İngiliz Kumaşları, Fabrika Fiyatına Satış			

I(25), 29 Ağustos 1329 [11 Eylül 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Güller ve Arılar	Mehmet Emin	Şiir	1
Benim Kızım	Baba	Şiir	1- 2
Sırma Saçlı Sultan	Tolstoy	Hikâye	3- 4
Bir Çorapçının Hikâyesi		Hikâye	4- 5
Yazısız Hikâye		Hikâye	6
Mösyö Frank'ın Tuhaf Bir Seyahati	Fahrettin Nazım	Hikâye	6
Türkün En Büyük Düşmanıdır	T. Uluğ		7- 8
Makas Nine	Abdurrahman Ruhi Hüseyin	Hikâye	8
Posta Kutusu			
Kitap ve Dergi Reklamları: Bir Deste Menekşe, Şehbal, Talebe Defteri			
İlanlar: İngiliz Kumaşları, Fabrika Fiyatına Satış			

I(26), 5 Eylül 1329 [18 Eylül 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Üç Masal/Benli Bahri'nin Hikâyesi	Nafia (Derleyen)	Masal	1- 2- 3
İnsanlar Nasıl Uçuyor		Makale	3- 4
Filin Tulumbası		Deneme	4- 5
Basit Oyuncaklar	M. Cemal	Oyun	5

Fare ile Midye	M. Cemal	Fabl	5
Giyom Tel		Roman	6- 7- 8
Kitap ve Dergi Reklamları: Çocuklarımıza Neşideler, Şehbal			

I(27), 12 Eylül 1329 [25 Eylül 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece			Dış kapak
Benli Bahri'nin Hikâyesi	Nafia (Derleyen)	Masal	1- 2
Dübb-i Ekber'in Tarihi		Makale	3
İnsanlar Nasıl Uçuyorlar?		Makale	3- 4- 5
Körler ve Fil	Mehmet Feyzi	Masal	5- 6
Giyom Tel			6- 7- 8
Posta Kutusu			
Kitap ve Dergi Reklamları: Şehbâl, Türk'ün Kitabı			
İlanlar: İngiliz Kumaşları, Fabrika Fiyatına Satış.			

I(28), 19 Eylül 1329 [2 Ekim 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Gençlere		Şiir	1- 2
Benli Bahri'nin Hikâyesi	Nafia (Derleyen)	Masal	2- 3- 4
Hayvan Hikâyeleri/Tilki ile Kurt		Fabl	5- 6- 7
Giyom Tel			7- 8
Posta Kutusu			
Kitap ve Dergi Tanıtımları: Sihirli Halı, Tilki Kardeşin Muhakemesi, Bir Afacanın Hikâyesi, Tilki Kardeşin Başına Gelenler, Güliiver'in Seyahatnamesi, Yiğit Türkler, Şehbâl, Türk'ün Kitabı			
İlanlar: İngiliz Kumaşları, Fabrika Fiyatına Satış			

I(29), 26 Eylül 1329 [9 Ekim 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa
--------	-------	-----	-------

			No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Çocuk Dünyası'nın Teşekkür ve Minnettarlığı	Çocuk Dünyası		1
Türk Yavrusu	Ruhi Neşat	Hikâye	2
Küçük Bir Kâşif		Deneme	2- 3- 4
Kavga Nasıl Başladı?		Hikâye	5- 6
Giyom Tel			6- 7- 8
Posta Kutusu			
Kitap ve Dergi Reklamları: Şehbâl, Sihirli Halı, Tilki Kardeşin Muhakemesi, Bir Afacanın Hikâyesi, Tilki Kardeşin Başına Gelenler, Güliiver'in Seyahatnamesi, Talebe Defteri, Türk'ün Kitabı.			
İlanlar: İngiliz Kumaşları, Fabrika Fiyatına Satış			

I(30), 3 Teşrinievvel 1329 [16 Ekim 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Arap Zengi ve Keloğlan	Ali Ulvi	Şiir	1- 2- 3
Oh Ne Kadar Eğlendik		Deneme	3- 4
Turgut'un Derdi		Hikâye	4- 5- 6
Aile Eğlencelerinden		Oyun	6
Giyom Tel			6- 7- 8
İkinci Resim Müsabakası		Yarışma	8
Posta Kutusu			
Kitap ve Dergi Reklamları: Sihirli Halı, Tilki Kardeşin Muhakemesi, Bir Afacanın Hikâyesi, Tilki Kardeşin Başına Gelenler, Güliiver'in Seyahatnamesi, Türklük Nedir ve Terbiye Yolları,			8
İlanlar: İtimat Kitaphanesi			

I(31), 10 Teşrinievvel 1329 [23 Ekim 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Çocuk ve Kurt		Hikâye	1- 2
Köylü Kazları Nasıl Pay Etti?		Hikâye	2- 3
Bir Fıçı Altın	F. Naciye	Masal	3

Kraliçeye Mektup	M. Süleyman	Hikâye	3- 4- 5
Fil ve Küçük Kedi		Fabl	5- 6
Kartal ile Sümüklüböcek	Mahmud Seyfettin	Fabl	6
Guliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	6- 7- 8
İkinci Resim Müsabakası			8
Posta Kutusu			
Kitap ve Dergi Tanıtımları: Sihirli Halı, Tilki Kardeşin Muhakemesi, Bir Afacanın Hikâyesi, Tilki Kardeşin Başına Gelenler, Guliver'in Seyahatnamesi, Şehbâl, Türklük, Kadınlar Dünyası			
İlanlar: İtimat Kütüphanesi			

I(32), 17 Teşrinievvel 1329 [30 Ekim 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış Kapak
Yürü Kardeş	Nazım Hurrem	Şiir	1
Rusya'da Ufak Bir Seyahat	Said Edip	Gezi Yazısı	1- 2- 3- 4- 5
Fikri'nin Defterinden	Ruhi Neşat	Hikâye	5- 6
Aile Eğlencelerinden		Oyun	6- 7
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	7- 8
Kitap ve Dergi Reklamları: Sihirli Halı, Tilki Kardeşin Muhakemesi, Bir Afacanın Hikâyesi, Tilki Kardeşin Başına Gelenler, Gulliver'in Seyahatnamesi, Kadınlar Dünyası, Çocuklarımıza Neşideler, Giyom Tel, Türklük, Talebe Defteri, Türk Yurdu			

I(33), 24 Teşrinievvel 1329 [6 Kasım 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Yeşil Boncuk	Ziya Gökalp	Şiir	1
Türkan'la Tosuncuk		Hikâye	2- 3
Kâğıtçının Hilesi	Said Edip	Hikâye/Ç eviri	3- 4
Billur Tepe		Masal	4- 5- 6
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	6- 7- 8
Posta Kutusu			8
Kitap ve Dergi Tanıtımları: Sihirli Halı, Tilki Kardeşin			

Muhakemesi, Bir Afacanın Hikâyesi, Tilki Kardeşin Başına Gelenler, Gulliver'in Seyahatnamesi, Kadınlar Dünyası, Şehbâl, Türkün Kitabı, Talebe Defteri, Türk Yurdu, Giyom Tel.			
---	--	--	--

I(34), 31 Teşrinievvel 1329 [13 Kasım 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Kuşlar ve Yuvalar	K.A.	Şiir	1
Kunduracı ile Cüceler	Said Edip	Masal	2- 3
Sülün İle Karga	Celadet Nazım	Fabl	3- 4
Bahadır Şah'ın Hikâyesi		Hikâye	4- 5- 6
Köylü ile Yılan	M. Cemal	Fabl	6- 7
Çocuk Dünyası Büyüyor!	Müdüriyet	Duyuru	7
Aile Eğlencelerinden		Oyun	7
Karga Yoldaşın Başına Gelenler		Hikâye	7- 8
Posta Kutusu			
Kitap ve Dergi Reklamları: Kadınlar Dünyası, Türk Yurdu, Giyom Tel.			

I(35), 7 Teşrinisani 1329 [20 Kasım 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Küçük Tomris	Ziya Gökalp	Şiir	1
Kahraman Türkoğlu	Nazım Hurrem	Hikâye	2
Nasıl Oldu?	Said Edip (Çevirmen)	Çeviri	3- 4
Billur Tepe		Masal	4- 5
Bayrak	S. Zihni	Hikâye	6
Gulliver'in Seyahatnamesi		Roman	6- 7- 8
Posta Kutusu			
Kitap ve Dergi Reklamları: Sihirli Halı, Tilki Kardeşin Muhakemesi, Bir Afacanın Hikâyesi, Tilki Kardeşin Başına Gelenler, Gulliver'in Seyahatnamesi, Giyom Tel, Türkün Kitabı.			

I(36), 14 Teşrinisani 1329 [27 Kasım 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Dikkat Müsabakası		Yarışma	
Öç Türküsü	S. Korkut	Şiir	
Çalınmış Bir At	Mehmet Muhittin	Hikâye	
George Stephenson	M. Fahrettin		
Billur Tepe		Masal	
Fena Huylu Karı		Masal	
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	
Posta Kutusu			
Kitap ve Dergi Reklamları: Türk'ün Kitabı, Türk Yurdu, Bilgi Mecmuası, Sihirli Halı, Tilki Kardeşin Muhakemesi, Bir Afacanın Hikâyesi, Tilki Kardeşin Başına Gelenler, Gulliver'in Seyahatnamesi, Giyom Tel.			
İlanlar: Türk Yurdu Kütüphanesi			

I(37), 21 Teşrinisani 1329 [4 Aralık 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Teşekkür			1
Turan Yavrularına	Süleyman Sırrı	Şiir	2
Of Lala'nın Hikâyesi	Hediye (Derleyen)	Masal	4- 5
Billur Tepe		Masal	5- 6- 7
Balıkçı, Tilki, Ayı	Adile Musi	Fabl	7- 8
Top Şemsiye Taşır Mı?		Hikâye	8- 9
Necdet'in Papağanı	Server Ziya	Hikâye	9- 10- 11
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	11- 12- 13- 14
Masal Beğenmek Müsabakası		Yarışma	14

I(38), 28 Teşrinisani 1329 [11 Aralık 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Gök Bayrak		Tanıtım	2
Yetimlere	Hakkı	Şiir	3
Of Lala'nın Hikâyesi	Hediye(Derleyen)	Masal	3- 4- 5
Tembel Oduncu	Senih Muammer(Çevirmen)	Masal	5- 6
Karanfil		Hikâye	7

Billur Tepe		Masal	7- 8- 9
Bahadır Şah'ın Sergüzeşti	Türkoğlu	Masal	9- 10- 11
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	11- 12
Bir Çocuk Gazetesinin İlanı		Reklam	12
Hesap Eğlencesi		Eğlence	13
Posta Kutusu			13
Kitap ve Dergi Reklamları: Şehbâl, Türk Çocuğu, Talebe Defteri, Mektepli, Yeni Fikir, Toprak, Kemalât, Çalışalım, Lem'a, İslam Dünyası,			14

I(39), 5 Kânunuevvel 1329 [18 Aralık 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Gök Bayrak		Tanıtım	2
Fevkalade Nüsha İçin		Duyuru	3
Dertleşme	S. Korkut	Şiir	3- 4
Of Lala'nın Hikâyesi	Hediye (Derleyen)	Masal	4- 5
Kırk Paranın Tarihi	Türkoğlu	Hikâye	5- 6- 7- 8
Lambayı Kim Söndürecek		Hikâye	8- 9
Vazife	Ruhi Neşat	Hikâye	10- 11
Armut Ağacı		Hikâye	11
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	12- 13
Posta Kutusu			13- 14
Resim Müsabakası			14

I(40), 12 Kânunuevvel 1329 [25 Aralık 1913]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Gök Bayrak		Tanıtım	2
Osmancık Yurdu		Şiir	3
Of Lala'nın Hikâyesi	Hediye (Derleyen)	Masal	3- 4- 5
Öğüt	Mehmet Muhittin	Şiir	5- 6
Kapat Gözünü Nine Hikâyesi		Hikâye	6- 7
Güller		Hikâye	7- 8- 9
Osmancık Yurdu Notası			8
Baba ile Oğul/Altın Balık		Masal	11
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Roman	11- 12
Masal Müsabakasının Neticesi		Yarışma	13
Posta Kutusu			13- 14

Kitap ve Dergi Reklamları: Talebe Defteri			
---	--	--	--

I(41), 19 Kânunuevvel 1329 [1 Ocak 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bulmaca		Bulmaca	Dış kapak
Gök Bayrak			2
I. Sultan Osman Han Hz.			3
Ticaret	Nazım Hurrem	Şiir	4
Of Lala'nın Hikâyesi	Hediye (Derleyen)	Masal	4- 5
Akıllı Bir Kabile Şefi	Leman Asım	Hikâye	6- 7
Sevimli Bir Başlangıç			7
Çocuk Dünyası			7
Osman Gazi		Makale	8- 9
Kardeşlerimizi Tanıyalım			10
Fevkalade Nüsha İçin		Tanıtım	10
Türkan ile Miyav Hanım		Hikâye	11- 12
Altın Ağacı		Hikâye	13
Posta Kutusu			13- 14
Kitap ve Dergi Reklamları: Şehbâl, Talebe Defteri, Yeni Fikir, Toprak, Lem'a			

I(42), 26 Kânunuevvel 1329 [8 Ocak 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Beğenmece			Dış kapak
Gökbayrak		Tanıtım	2
Şehremini Cemil Babamıza Arzuhalçik	İstanbul Çocukları	Mektup	3
Türk Gücü	S. Korkut	Şiir	4
Of Lala'nın Hikâyesi	Hediye (Derleyen)	Masal	4- 5- 6
Bir Mektup	Yusuf Halim	Mektup	7
Kurdun Hilesi ve Güzel Bir Nasihat		Masal	8- 9- 10
Kardeşlerimizi Tanıyalım			11
Küçük Hikâye	Muallim Ali Mehmet	Hikâye	11
Resim Müsabakası		Yarışma	12
Bir Kedinin Defterinden	Pamuk	Hikâye	13- 14
Posta Kutusu			14

I(43), 2 Kânunusani 1329 [15 Ocak 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Gök Bayrak		Tanıtım	2
Dergi Reklamları: Şehbâl, Mektep Duyguları, Mektepli, Talebe Defteri, s.2.		Tanıtım	2
Bir Mektup	Adil Musi	Mektup	3- 4
Sultan Osman'a	Nazım Hurrem	Şiir	4
Çiçekler	... Behiç	Deneme	4
Padişah Nasıl İbret Aldı	... Asım (Çevirmen)	Hikâye	5- 6
Ertuğrul'un Yayı	Senih Muammer	Hikâye	6- 7- 8- 9- 10
Acaba Neydi?		Hikâye	8- 9
Merak Etme Oğlum O Yaşlar Keder Yaşları Değil	Server Ziya	Hikâye	10- 11
Çocuk Havadislerinden/Bir Oyuncak Filo		Haber	11- 12
Çatılar Üstünde		Hikâye	12- 13- 14
Posta Kutusu			14

I(44), 9 Kânunusani 1329 [22 Ocak 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Reklam ve İlanlar: Çocuk Dünyası dergisi II. Yıl Aboneliği, Türk Yurdu Mücellidhânesi, Gök Bayrak, s.2.		Tanıtım	2
Donanma Nüşhası İçin	Aliye Sultan		3
Kılıç Hüseyin	S. Korkut	Şiir	4- 5
Mavi Sakal		Masal	5- 6- 7
Turanlının Üç Büyük Vasiyeti	Mehmet Semih	Hikâye	7- 8
Kuşların Dili	L. İsmail	Hikâye	8- 9
Türk Gencinin Özü Sözü Doğrudur		Hikâye	10
Çatılar Üstünde		Hikâye	10- 11- 12- 13
Posta Kutusu			14
Dergi Reklamı: Yeni Hayat			14

I(45), 16 Kânunusani 1329 [29 Ocak 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa
--------	-------	-----	-------

			No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Reklam ve İlanlar: Çocuk Dünyası dergisi II. Yıl Aboneliği, Türk Yurdu Mücellidhânesi, Gök Bayrak		Tanıtım	2
Vatanın Ümidisin	Muallim Hicri	Şiir	3
Kanuni Sultan Süleyman'ın Adaleti			3
Mavi Sakal		Masal	3- 4- 5
Birlik Gücü		Şiir	5- 6
Tabiat Dersleri		Fenni Yazı	6- 7- 8
Donanma ve Çocuklar		Duyuru	8
Mektep Havadisleri		Haber	9
Kuşunun Zaferi	Şevki	Fabl	9
Serçe ve Çocuk/Çeviri	Senih Muammer(Çevirmen)	Masal	9- 10- 11- 12
İki Tavşan		Fabl	12- 13
Ellinci Sayı İçin		Duyuru	13
Posta Kutusu			14
Kitap Reklamı: Ticaret ve Nasip			14

I(46), 23 Kânunusani 1329 [5 Şubat 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Şaşırtmaca		Eğlence	Dış kapak
Reklam ve İlanlar: Çocuk Dünyası dergisi II. Yıl Aboneliği, Türk Yurdu Mücellidhânesi, Gök Bayrak			2
Muhammed Peygamberimiz			3
Muhterem Maarif Nazırı Şükrü Babamıza	Galatasaray Mekteb-i Sultanisi	Mektup	4
Kuşun Yalvarışı	Nazım Hurrem	Şiir	4- 5
Serçe ve Çocuk/Çeviri	Senih Muamme(Çevirmen)	Masal	5- 6- 7- 8
Tilki Kardeşin Bir Mektubu		Mektup	8
Bir Kadının Feraseti		Masal	8- 9
Kuşuk/Çeviri	Rafet Saadettin	Hikâye	10
Kara Karganın Başına Gelenler		Hikâye	10- 11
Bir Çocuğun Zekâsı		Haber	11
Papağan ve Yangın		Haber	12
Bir Mektup	Çocuk Dostu	Mektup	12
Kartpostal Mübadelesi			13
Posta Kutusu			14

I(47), 30 Kânunusani 1329 [12 Şubat 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bulmaca		Eğlence	Dış

			kapak
Reklam ve İlanlar: Çocuk Dünyası dergisi II. Yıl Aboneliği, Türk Yurdu Mücellidhânesi, Gök Bayrak		Tanıtım	2
Bilmece		Bilmece	2
Maarif Nazırı Şükrü Bey'in Resmi			3
Maarifi Umumiye Nezareti ve Çocuk Dünyası		Makale	2- 3
Çocuk Dünyası Müdürü Beyefendiye	Rıza Tevfik	Mektup	4- 5- 6- 7
Fil ile Karınca	Muallim Hecri	Fabl	7- 8
Peypey ve Sihirli Lamba		Masal	9- 10
Tabiat Dersleri	Hocanız	Fenni Yazı	11- 12
Tavşan Kardeşin Tilkiye Cevabı		Mektup	13
Kitap ve Dergi Tanıtımı: İslam Mecmuası, Ticaret ve Nasip		Tanıtım	13
On Yaşında Bir Kahraman		Hikâye	14
Kartpostal Mübadelesi			14
Posta Kutusu			15
Kitap ve Dergi Tanıtımları: Yeni Turan, Harap Mabetler, Beyaz Gölgeleler, Yusuf Akçura (Çıkan Makalelerimden), Çocuklarımıza Neşideler, İzcilik, Tedrisat Mecmuası, Şehbâl			16

I(48), 6 Şubat 1329 [19 Şubat 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Şaşırtmaca			Dış kapak
Reklam ve İlanlar: Çocuk Dünyası dergisi II. Yıl Aboneliği, Türk Yurdu Mücellidhânesi, Gök Bayrak,			2
Kardeş Öğüdü		Şiir	3
Peypey ve Sihirli Lamba		Masal	3- 4- 5
Kara Karga ve Sümüklüböcek		Fabl	5- 6
Akıllı Dokumacı		Hikâye	7- 8- 9
Tayyareler, Uçma Makinaları		Fenni Yazı	9- 10- 11
Oyun ve Eğlence	Fahrettin	Eğlence	10
Aslan Kovan		Masal	11- 12- 13
Kartpostal Mübadelesi			14
Posta Kutusu			14

I(49), 13 Şubat 1329[26 Şubat 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
--------	-------	-----	----------

Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Kitap ve Dergi Tanıtımları: Yeni Turan, Harap Mabetler, Beyaz Gölgeleler, Yusuf Akçura (Çıkan Makalelerimden), Çocuklarımıza Neşideler, İzcilik		Tanıtım	2
Donanma Nüshası			3
Candan Dinle	Süleyman Sırrı	Şiir	3
Peypey ve Sihirli Lamba		Masal	3- 4- 5
Talihimdir Padişahım	Necdet	Masal	6
Çocuk Türküsü	M. A.	Şiir	6- 7
Tabiat Dersleri/Dil	Hocanız	Fenni Yazı	7- 8- 9- 10
Beyhude Korku	Mehmet E.	Mektup	10- 11
Bir Japon Neferi	E. N.	Hikâye	11
Çalışan ve Çalışmayan	Eyüp Sabri	Hikâye	11
Oyun ve Eğlence/Pusula Oyunu	Fahrettin	Eğlence	12- 13
Posta Kutusu			13- 14
Ev Eğlencelerinden		Oyun	14
Kitap Reklamları: Mektebi Vatan, Türk Tarihi			

I(50), 20 Şubat 1329 [5 Mart 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Fethi Bey'in Resmi			Dış kapak
Çocuk Dünyası II. Yıl Programı			1
Sadık Bey'in Resmi			2
I. Yılın Sonu		Teşekkür Yazısı	2
Recaizade Ekrem Bey'in Resmi			3
Küçük Türk Tarihi	Nazım Hurrem	Şiir	3
			4
Çizmeli Kedi		Roman	3- 4- 5- 6- 7
Gezinirken	Mehmet Muhittin	Şiir	8
Sen Mi Yaptırdın, Babandan Mı Kaldı?		Masal	8- 9
Ağaç Kesenin Kabahati	A. Hami (Derleyen)	Masal	9- 10
İhtiyar Bakkalın Kalbi		Hikâye	11- 12- 13
Posta Kutusu			13
Kartpostal Mübadelesi			13

II(51), 27 Şubat 1329 [12 Mart 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Muhterem Hocam Ispartalı Hakkı	Ispartalı Hakkı	Mektup	1- 2

Bey'in Teşvik Mektubu			
Nazım Hurrem Bey'in Resmi			2
Babacığım Nerdesin?	Nazım Hurrem	Şiir	2- 3
Ay Hırsızları	Senih Muammer(Çevirmen)	Hikâye	3- 4- 5
Balıkçı Güzeli		Masal	6- 7
Kurt ve Oğlaklar		Fabl	8- 9- 10
Çizmeli Kedi		Roman	10- 11- 12
Yazısız Hikâye		Resimli Hikâye	14
Gölge Oyunu		Oyun	15
Kitap ve Dergi Tanıtımları: Turan Masalları, Küçük Türk Tarihi, Donanma Nüshası, Cin Ali'nin Hikâyeleri			16

II(52), 6 Mart 1330 [19 Mart 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Gökyüzünün Padişahı	S. M.	Hikâye	2- 3
Tabiat Dersleri/Dişler		Fenni Yazı	3- 4- 5- 6
Balıkçı Güzeli		Masal	7- 8- 9
Valiye Bir Mektup	M. S.	Hikâye	9- 10- 11
Yazısız Hikâye		Resimli Hikâye	11- 12
Üç İstek		Hikâye	12- 13- 14
Kartpostal Mübadelesi			15
Bilmece		Bilmece	16
Kitap ve Dergi Tanıtımları: Donanma Nüshası, Gök Bayrak, Küçük Türk Tarihi		Tanıtım	16

II(53), 13 Mart 1330 [26 Mart 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Donanma	Nazım Hurrem	Şiir	1
Üç Kardeş		Masal	1- 2- 3
Tabiat Dersleri/Dişler	Hocanız	Fenni Yazı	3- 4- 5- 6
Balıkçı Güzeli		Masal	6- 7- 8
Senih Muammer Bey'in Resmi			
Sihirli Keman		Hikâye	8- 9- 10- 11- 12- 13
Gölge Oyunu		Oyun	11
Muhterem Çocuk Dünyasına		Mektup	13- 14
Kartpostal Mübadelesi			14

Muamma		Bilmece	15
Posta Kutusu			16
Kitap ve Dergi Tanıtımları: Şehbâl, Donanma Nüshası, Gök Bayrak		Tanıtım	16

II(54), 20 Mart 1330 [2 Nisan 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
On Para Sandığı			1- 2
Balıkçı Güzeli		Masal	3- 4- 5
Kurnaz Tilki	Mehmet Muhittin	Fabl	5- 6
Mehmetçiğin Kurnazlığı	A. R.	Hikâye	6- 7- 8- 9- 10
Şehzade Perçem		Masal	10- 11- 12- 13
Kediler Satranç Oynuyor		Resimli Hikâye	14
Kurnaz Bir Padişah	E. N. (Derleyen)	Masal	14- 15
Posta Kutusu			16
Kartpostal Mübadelesi			16
Kitap Tanıtımı: Küçük Türk Tarihi, Gök Bayrak			16

II(55), 27 Mart 1330 [9 Nisan 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bugün Türklerin Kurtuluş Günü Bayramıdır			1
Balıkçı Güzeli		Masal	3- 4- 5
Nuri Bey'e	Nazım Hurrem	Şiir	5
İstanbul Çocuklarıyla Bir Dertleşme			6
Mehmetçiğin Kurnazlığı	A. R.	Hikâye	7- 8- 9- 10
Tabiat Dersleri/Arka Ağız	Hocanız	Fenni Yazı	10- 11- 12- 13
Kedilerin Müsameresi	Mehmet Hilmi	Hikâye	14
Posta Kutusu			15
Kartpostal Mübadelesi			16
Bilmece		Bilmece	16

II(56), 3 Nisan 1330 [16 Nisan 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Balıkçı Güzeli		Masal	1- 2-

			3- 4
Kirazlar		Hikâye	4
Brem Köyün Mızıkacıları		Masal	5- 6- 7
Kıymetli Taşlar		Hikâye	7- 8- 9- 10- 11
Yazısız Hikâye		Resimli Hikâye	9
Tilki Kardeş Avrupa'da		Resimli Hikâye	11- 12- 13- 14- 15- 16

II(57), 10 Nisan 1330 [23 Nisan 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Teneffüs Marşı	Ali Ulvi		1
Osman Gazi Kurultayda	Ziya Gökalp	Şiir	2
Kitap Tanıtımı: Küçük Türk Tarihi		Tanıtım	3
Tabiat Dersleri / Mide	Hocanız	Fenni Yazı	4- 5- 6
Tacir Ol Kardeşim	Nazım Hurrem	Şiir	6
Yumurtalar		Hikâye	7
Horoz		Hikâye	7- 8- 9- 10
Resimli Hikâye		Resimli Hikâye	8- 9
Tilki Kardeş Avrupa'da		Resimli Hikâye	10- 11- 12- 13- 14
Çocuk Dünyası'nda Kaç Kişinin Emeği Vardır?			15
Bilmece		Bilmece	15
Posta Kutusu			16
Kartpostal Mübadelesi			16
Kitap ve Dergi Tanıtımları: Leylek Padişah, Çocuk Dostu, Beşir'in Rüyası, Ala Geyik, Şehbâl, Küçük Türk Tarihi, Gök Bayrak			16

II(58), 17 Nisan 1330 [30 Nisan 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
V. Sultan Mahmut Han'ın Resmi			1
Don dede		Masal	2- 3- 4
Sepetçi		Hikâye	3- 4
En Güzel Çiçekler		Hikâye	4- 5

İnciler	C. S.	Hikâye	5
Tabiat Dersleri/Mide	Hocanız	Fenni Yazı	6- 7
Yazısız Hikâye		Resimli Hikâye	8
Tilki Kardeş Avrupa'da		Resimli Hikâye	9- 10- 11- 12- 13- 14
Posta Kutusu			15
Bilmece		Bilmece	16
Kitap ve Dergi Tanıtımları: İzcilik, Deli Terzi, Leylek Padişah, İdman			

II(59), 24 Nisan 1330 [7 Mayıs 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Yaramaz Tosun ve Direkteki Çiviler	M. H.	Hikâye	1- 2
Saat	M. N.	Şiir	3
Ceviz		Hikâye	3
Marifetli Derviş ve Talebesi	Mehmet Zeki (Derleyen)	Masal	4- 5
İlyas	Tolstoy	Hikâye	5- 6- 7
Büyük Türk Hakanı Resmi			8
Kazlar	F. Nazik	Hikâye	9
Gayet Sanatlı Bir Saat		Haber	9- 10
Altın	R. S.	Hikâye	
Tilki Kardeş Avrupa'da		Resimli Hikâye	11- 12- 13- 14- 15
Posta Kutusu			16
Kartpostal Mübadelesi			16
Bilmece		Bilmece	16

II(60), 1 Mayıs 1330 [14 Mayıs 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Asi Evlat	Nazım Hurrem	Şiir	1- 2
Küçük Bibi Büyük Bibi		Hikâye	3- 4- 5- 6
Tabiat Dersleri/Mide	Hocanız	Fenni Yazı	6- 7- 8
Üç Hırsız		Hikâye	8- 9
Çocuk Dünyası Müdüriyetine Mektup	E. C.	Mektup	10
Yanlış İşitilmiş		Hikâye	11
Tilki Kardeş Avrupa'da		Resimli Hikâye	11- 12-

			13- 14
Posta Kutusu			15
Kart Mübadelesi			15
Bilmece		Bilmece	15
Dergi Tanıtımı: İzcilik			15

II(61), 8 Mayıs 1330 [21 Mayıs 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Avrupa Bayramlarında Çocuklar			1- 2- 3
İkbal ile Mukabbel		Masal	4- 5
El İşleri			6- 7
Dört Anasır		Haber	7- 8
Mektep Havadisleri		Şiir	8
Anneçğim Bana Der Ki	Senih Muammer (Çevirmen)	Resimli Hikâye	9
Tilki Kardeş Avrupa'da			10- 11- 12- 13- 14- 15
Posta Kutusu			16
Bilmece		Bilmece	16
Dergi Tanıtımı: Çocuk Dostu			16

II(62), 15 Mayıs 1330 [28 Mayıs 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Edirne'de Mektepliler Bayramı			1- 2
Bahar	Nazım Hurrem	Şiir	2
Kırmızı Derililerin Esiri/Çeviri	N.M. (Çevirmen)	Hikâye	2- 3- 4
Bir Perdelik Çocuk Tiyatrosu			
Yazısız Hikâye/Bal Kavanozunun Başına Gelenler		Tiyatro	4- 5- 6- 7
Dolandırıcı		Hikâye	9
Tilki Kardeş Avrupa'da		Resimli Hikâye	10- 11- 12- 13- 14- 15- 16
Posta Kutusu			
Kartpostal Mübadelesi			
Bilmece		Bilmece	

II(63), 22 Mayıs 1330 [4 Haziran 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Cemil Babamıza Teşekkür Ederiz		Teşekkür Yazısı	1- 2
Sihirli Köşk		Roman	3- 4- 5
Tabiat Dersleri	Hocanız	Fenni Yazı	5- 6
Köpek ve Yılan		Fabl	7- 8
Faydalı Bilgiler			8- 9- 10
Tilki Kardeş Avrupa'da		Resimli Hikâye	11- 12- 13- 14- 15
Posta Kutusu			16
Kartpostal Mübadelesi			16
Bilmece		Bilmece	16

II(64), 29 Mayıs 1330 [11 Haziran 1914] / İzçilik Özel Sayısı

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
İstanbul'un Fatihii II. Sultan Mehmet Han Resmi			1
İzcinin Andı			2
İzçilerin Vicdani Vazifeleri			2- 3- 4- 5
Yürüyüş			5- 6- 7
Yol Çantası			7
Seyyar Çadırlar			8
Yürüyüşü Tanzim			8- 9
Yürüyüşün Sıhhi Faydaları			9- 10
Sıcaklara Karşı Alınacak Tedbirler			10
Güneş Yakması, Güneş Vurması			10
İmdatçı İzci			11
Oba			11
Çizgi ve İşaretler			12
Küçük Hastalıklara Küçük İlaçlar			13
Bir Yaralıyı Nasıl Taşımalıdır?,			14
Engerek Yılanı, İnme/Felç, Zehirlenme, Kudurmuş Köpek			14- 15
Posta Kutusu			16
Kartpostal Mübadelesi			16
Bilmece		Bilmece	16
Gulliver'in Seyahatnamesi	J. Swift	Tanıtım	16

II(65), 5 Haziran 1330 [18 Haziran 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Geçen Haftaki Büyük ve Milli Gün			1
Fatih'in Huzurunda	Nazım Hurrem	Şiir	2
Kendi Bildiğini Yapmak İsteyen Çocuk		Hikâye	3- 4- 5
Tabiat Dersleri/Bağırsaklar	Hocanız	Fenni Yazı	6- 7
Faydalı Bilgiler			7
Güzel Tavus	Senih Muammer (Çevirmen)	Şiir	8- 9
Çiğ Nedir?		Makale	10- 11
Tilki Kardeş Avrupa'da		Resimli Hikâye	11- 12- 13- 14- 15
Vefat		İlan	16
Posta Kutusu			16
Kartpostal Mübadelesi			16
Beğenmece			16

II(66), 12 Haziran 1330 [25 Haziran 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Benim Cinayetim	Mehmet Sırrı	Şiir	1- 2
Dertli Şah		Hikâye	3- 4
Sabun Köpüğünden Neler Yapılır?		Eğlence	5- 6
Nohut Çiçeği		Hikâye	6- 7- 8- 9
Akıllı Kedi		Hikâye	9- 10
Keçi		Hikâye	10
Tilki Kardeş Avrupa'da		Resimli Hikâye	11- 12- 13- 14- 15- 16
Posta Kutusu			
Bilmece		Bilmece	16

II(67), 19 Haziran 1330 [2 Temmuz 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Altın	Nazım Hurrem	Şiir	1
Dünyanın En Kuvvetlisi		Masal	2- 3

Tabiat Dersleri/Karaciğer	Hocanız	Fenni Yazı	3- 4- 5
Hasan Ağanın Hikâyesi	Senih Muammer	Hikâye	6- 7
Kocakulak		Hikâye	7- 8
Salmcak Perisi		Resim	9
Tilki Kardeş Avrupa'da		Resimli Hikâye	10- 11- 12- 13- 14- 15- 16
Posta Kutusu			

II(68), 26 Haziran 1330 [9 Temmuz 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Zavallı Bülbül	Nazım Hurrem	Şiir	1
Pirinç Tarlalarındaki Yangın		Masal	1- 2- 3
Küçük Değirmen		Hikâye	4- 5
Acele Dersler	Mustafa Nafiz	Masal	6
Yıldızların Derdi	Senih Muammer	Şiir	7- 8- 10
Kamer Sultan		Resim	9
Tilki Kardeş Avrupa'da		Resimli Hikâye	11- 12- 13- 14- 15
Bir Müsabaka		Yarışma	15
Posta Kutusu			16
Bilmece			16

II(69), 3 Temmuz 1330 [16 Temmuz 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Hatırla Ki		Şiir	1- 2
Kelebeğin Düğünü	Hüseyin Ragıp	Hikâye	2
Altın Yağmuru	M. Fahrettin	Masal	3- 4- 5
Yıldırım		Hikâye	5- 6
Tabiat Dersleri/Karaciğer	Hocanız	Fenni Yazı	6- 7- 8
Küçük Değirmen		Hikâye	9- 10
Tilki Kardeş Avrupa'da		Resimli	11-

		Hikâye	12- 13- 14- 15
Posta Kutusu			16
Kartpostal Mübadelesi			16
Müsabaka Mükâfatları			16

II(70), 10 Temmuz 1330 [23 Temmuz 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Beyazıt Meydanına Dikilecek Aslan Heykeli Taslağı Resmi		Resim	1
10 Temmuz	Nazım Hurrem	Şiir	2
Ne oldu?	Tevfik Nurettin	Makale	3- 4- 5- 6
Horoz Döğüşü	Mehmet Sırrı	Şiir	7- 8
Karen, Maren, Met		Masal	8- 9
Bülbül / Andersen	S. M. (Çevirmen)	Masal	10- 11- 12- 13
Yurt Sevgisi	M. Fahrettin	Hikâye	14
Abone Defteri			15
Posta Kutusu			16
Bulmaca		Eğlence	16

II(71), 17 Temmuz 1330 [30 Temmuz 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Çiftçinin Öğüdü		Şiir	1
Define Arayıcıları	Ahmet Hayri	Hikâye	1- 2- 3- 4- 5- 6
Tabiat Dersleri	Hocanız	Fenni Yazı	6- 7
Bülbül		Masal	8- 9- 10
Büyük Adamlar/Arşimet		Biyografi	10- 11- 12
Tilki Kardeş Avrupa'da		Resimli Hikâye	12- 13- 14- 15
Posta Kutusu			16

Beğenmece			16
-----------	--	--	----

II(72), 24 Temmuz 1330 [6 Ağustos 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Ticaret Ninnisi	Nazım Hurrem	Şiir	1
Harabenin Hikâyesi	Senih Muammer	Hikâye	2- 3- 4- 5- 6
Bülbül/ Çeviri	S.M.	Masal	6- 7- 8
Niçin sarmaşık Ağaçlara Tırmanır?		Hikâye	8- 9
Abone Müsabakasının Neticesi			9- 10- 11- 12
Tilki Kardeş Avrupa'da		Resimli Hikâye	12- 13- 14- 15- 16
Posta Kutusu			16
Bilmece		Bilmece	16

II(73), 6 Eylül 1330 [19 Eylül 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Çiçekler Arasında		Resim	1
Sevgili Okuyucularımıza		Duyuru	2
İyilik Kaybolmaz	Senih Muammer	Hikâye	2- 3- 4
Tabiat Dersleri	Hocanız	Fenni Yazı	5- 6
Bülbül/ Çeviri	S.M.	Masal	6- 7- 8- 9
Tilki Kardeş Avrupa'da		Resimli Hikâye	10- 11- 12- 13- 14- 15- 16
Bilmece		Bilmece	16

II(74), 11 Eylül 1330 [24 Eylül 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No

İlk Sevgi		Resim	1
Sen Sabır Ver	Nazım Hurrem	Şiir	2
Gündüz ile Tomris	Ayhan	Masal	2- 3- 4- 5
İyilik Kaybolmaz	Senih Muammer	Hikâye	5- 6- 7
Kurbağalar	Besim Hilmi Çakalof	Hikâye	7- 8
Tilki Kardeş Avrupa'da		Resimli Hikâye	8- 9- 10- 11
Bilmece			16
Reklam: Sirkeci'de Ali Efendi Sineması			16

II(75), 18 Eylül 1330 [1 Ekim 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Turgut'un Fotoğraf Makinası		Resim	1
İyilik Yapan	Senih Muammer	Hikâye	2- 3- 4
İlk Bebek	Matmazel Vera		
Ateşin Zaptı		Efsane	5- 6
Nohut Üstünde Bir Prenses	Andersen	Masal	7- 8
18. sayıdaki Bilmecenin Cevabı			8
Bilmece		Bilmece	9
Sevgili Okuyucularımıza		Duyuru	9
Kitap Tanıtımı: Su bebekleri		Tanıtım	9
Reklam: Sirkeci'de Ali Efendi Sineması		Reklam	9

II(76), 25 Eylül 1330 [8 Ekim 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Türklerin Büyük Hocası İsmail Bey Gasprinskiy		Makale	1
Demir ile Alp	Ay Han	Hikâye	2- 3
Köylünün 15 Lirası	Mehmet Muhittin	Hikâye	4- 5
Olimp'in Hatıraları	Senih Muammer (Çevirmen)	Hikâye	5- 6- 7
Küçük Kızlar	F. Sani	Hikâye	7- 8- 9
Köylü Mehmet	Hediye	Hikaye	9- 10- 11
Bilmece		Bilmece	12
Reklam: Mekteb-i Vatan, Sirkeci'de Ali Efendi Sineması		Reklam	12

II(77), 2 Teşrinievvel 1330 [15 Ekim 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
İnsanların Gözle Görülmeyen Düşmanları		Fenni Yazı	Dış kapak
Azrail'in İsyanı	Mehmet Sırrı	Tiyatro	1- 2
Çöllerde			3- 4- 5
Olimp'in Hatıraları	Senih Muammer	Çeviri	6- 7
Karabaş'ın Hikâyesi		Hikâye	7- 8- 9
Köylü Mehmet	Hediye	Hikâye	9- 10
Bilmece		Bilmece	11
Posta Kutusu			11
Reklam:Ali Efendi Sinaması Sirkeci'de, Hususi Muallim		Reklam	11

II(78), 9 Teşrinievvel 1330 [22 Ekim 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Amerika'nın Yüksek ve İhtişamlı Binaları			Dış Kapak
Balık Ağı	F. Safi	Hikâye	1- 2
Kara Tavuk		Masal	2- 3
Örümcek		Fenni Yazı	3- 4- 5
Köylü Mehmet	Hediye	Hikâye	6- 7
Son Bahar'a	Senih Muammer	Şiir	8
Bir İnsana Ne Kadar Toprak Lazımdır?			8- 9- 10
Bilmece		Bilmece	11
Posta Kutusu			11
Reklam: Ali Efendi Sineması Sirkeci'de, Hususi Muallim		Reklam	11

II(79), 22 Teşrinievvel1330 [4 Kasım 1914]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bugünkü Medeniyetin En Büyük Yardımcısı			1
Kuşlar ve Çocuklar	Mehmet Sırrı	Şarkı ve Oyun	2
Vatan İçin	F. Nurettin	Hikâye	3- 4- 5- 6
Öç	Besime Muharrem	Şiir	5
Öç	Ragıp Galip	Şiir	6
Yalancılar Daima Mahcup Olur			6- 7- 8

Bir İnsana Ne Kadar Toprak Lazımdır	Tolstoy	Hikâye	8- 9- 10
Bilmece		Bilmece	11
Kitap ve Dergi Tanıtımı: Türklük Mefkuresi			11
Reklam: Ali Efendi Sineması			11

II(80), 9 Mayıs 1334 [9 Mayıs 1918]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Küçük Sevenlerimize		Duyuru	Kapak
Uyku	Ömer Seyfettin	Şiir	Kapak
Nevşin		Tiyatro	2
Dünyanın En Akıllı Beygiri	Ziya Muhittin	Hikâye	4- 5- 6- 7
Üç Şehzadenin Hikâyesi		Masal	8- 9- 10- 11
Fakir Alim	Mahmut Sadi	Hikâye	11- 12
Bir Köpeğin Tercüme-i Hâli	Said Edip (Çevirmen)	Hikâye	13- 14- 15
Kitap ve Dergi Tanıtımı: Türk Kadını, Muallimler ve Muallimeler Mecmuası, Talebe Defteri, Çocuk Edebiyatı, Görünmeyen Adam, Kamer'de İlk İnsanlar, Çocuk Hikâyeleri, Halk Kütüphanesi,			

II(81), 24 Mayıs 1334 [24 Mayıs 1918]

Başlık	Yazar	Tür	SSSayfa No
Bebeğim	İrfan Emin	Şiir	Kapak
Nevşin		Tiyatro	2- 3- 4- 5
Altın Kuş- 1-	Ay Han	Masal	5- 6- 7- 8
Uçurucu Hâkim	Hamit	Masal	8- 9- 10- 11
Karıncalar ve Yaşayışları		Fenni Yazı	11- 12- 13
Bir Köpeğin Tercüme-i Hali	Said Edip (Çevirmen)	Hikâye	13- 14
Posta Kutusu			15
Kitap ve Dergi Tanıtımı: Türk Kadını, Talebe Defteri, Çocuk Edebiyatı, Görünmeyen Adam, Kamer'de İlk İnsanlar, Tilki Kardeş Avrupa'da, Çocuk Hikâyeleri, Çocuk Edebiyatının			16

Abonesi			
Karikatür Resme Yazı Yazma Müsabakası			16

II(82), 6 Haziran 1334 [6 Haziran 1918]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Serçe Kızın Mektubu	S. Muammer	Şiir	Dış Kapak
Altın Kaz	Rıfat Necdet	Manzum Hikâye	2- 3
Kurnaz Terzi	Ziya Muhittin	Masal	4- 5- 6
Altın Kuş- 2-	Ay Han	Masal	6- 7- 8- 9
Niçin Sarmaşık Ağaçlara Tırmanır?		Fenni Yazı	9- 10
Bir Köpeğin Tercüme-i Hali	Said Edip (Çevirmen)	Hikâye	10- 11- 12- 13- 14
Karıncalar ve Yaşayışları		Fenni yazı	14- 15
Bir Kalemde Çizme Müsabakası		Yarışma	16
Posta Kutusu			16
Kitap ve Dergi Tanıtımı: Sanayi Risalesi		Tanıtım	16

II(83), 20 Haziran 1334 [20 Haziran 1918]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmeceler Bulmacalar		Bilmece	Dış kapak
İhtar		Duyuru	Dış kapak
Yeni Dünya		Duyuru	İç kapak
Altın Kaz	Rıfat Necdet	Manzum Hikâye	İç kapak- 1- 2
Güneş'in Küçük Hemşiresi	Sıdkı Hamit	Hikâye	3- 4- 5- 6
Sulhu Hiç Sevmeyen	M.A. Hayati	Hikâye	6- 7- 8
Pis Oğuz'un Kardeşi		Hikâye	8- 9- 10
Büyük Kartal	Ziya Muhittin	Hikâye	11- 12
Bir Köpeğin Tercüme-i Hali	Said Edip (Çevirmen)	Hikâye	13- 14- 15
Kitap ve Dergi Tanıtımı: Türk Kadını, Halk Kütüphanesi, Şarkın Sultanları,			16
Reklam: Orhaniye Matbaası			16
Posta Kutusu			16

Bir Kalemde Çizme Müsabakası		Yarışma	
Reklam: Diş Tabibi Mehmet Hüdavendigâr			

II(84), 4 Temmuz 1334 [4 Temmuz 1918]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış Kapak
İlkbahar	Köprülüzade Mehmet	Şiir	İç kapak
Talebe Defteri		Tanıtım	İç kapak
Altın Kaz	Rıfat Necdet	Manzum Hikâye	1- 2- 3
Melekler Camii	Mahmut Hakkı	Hikâye	3- 4- 5- 6
Ejderha- 1- Kedi ile Papağan	Ay Han	Masal	7- 8- 9
		Fabl	10- 11- 12
Anadolu Köylerinin Hayatından	M. Fazlı	Deneme	12
Su Perisi- 1-	Cahit Cevat (Çevirmen)	Masal	12- 13- 14- 15
İlan ve Reklamlar: Merhum Ferhat, Halk Kütüphanesi, Haftalık Mecmua, Orhaniye Matbaası			16
Kitap ve Dergi Tanıtımları: Türk Kadını, şarkın Sultanları, Kamer'de İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Tilki Kardeş Avrupa'da			

II(85), 18 Temmuz 1334 [18 Temmuz 1918]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Altıncı Sultan Mehmet Vahdettin Han			Dış kapak
Boncuk Dadım	İrfan Emin	Şiir	Dış kapak
Bulmaca		Bulmaca	İç kapak
Ay Nine	Nüzheth	Şiir	1
Talebe Mecmuası		Tanıtım	1
Arılar	Ahmet Mithat		2- 3
Ağ	Senih Muammer	Hikâye	3- 4- 5
Güdük Kuyruğun Hikâyesi		Hikâye	5- 6- 7
Ejderha- 2-	Ay Han	Masal	7- 8- 9- 10
Su Perisi- 2-	Cahit Cevat (Çevirmen)	Masal	11- 12-

			13- 14
Kitap ve Dergi Tanıtımı: Türk Kadını		Tanıtım	15
Posta Kutusu			16
İlan ve Reklamlar: Dış Tabibi Mehmet Hüdaverdi, Almanca Kıraat Muallimi, Şarkın Sultanları, Kamer’de İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Tilki Kardeş Avrupa’da, Halk Kütüphanesi			

II(86), 1 Ağustos 1334 [1 Ağustos 1918]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Büyük ve Milli Bir Müsabaka		Yarışma	Dış Kapak
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
İlkbahar Gelirken	Rıfat Necdet	Şiir	İç kapak
Bahar	İrfan Emin	Şiir	İç kapak
Örümcek	Ahmet Mithat		1- 2
Niçin Reçineli Ağaçlar Yapraklarını Dökmezler?	Senih Muammer(Çevirmen)	Fenni Yazı	2- 3- 4
Sansarın Hikâyesi	Sedat	Masal	5- 6
Nihayetsiz Bir Hikâye	Ahmet Cemil (Çevirmen)	Masal	7- 8- 9- 10- 11
Ejderha- 3-	Ay Han	Masal	11- 12- 13- 14
Matrut	Besim Çakalof	Hikâye	14- 15
Kitap ve Dergi Tanıtımı: Türk Kadını, Talebe Defteri, Kamer’de İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Tilki Kardeş Avrupa’da, Düşünce			16
İlan ve Reklam: Dış Tabibi Mehmet Hüdaverdi, Konser			

II(87), 22 Ağustos 1334 [22 Ağustos 1918]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Fatma Fahrünnisa’nın Vefatı		İlan	İç kapak
Gül Tabiat Gülerken	Nusret	Şiir	1
Andersen Hakkında		Tanıtım	1
Ayın Hikâyeleri/Andersen	Rıfat Necdet(Çevirmen)	Masal	2- 3
Aslan ile Sivrisinek	Senih Muammer	Hikâye	4- 5- 6- 7

Ejderha- 4-	Ay Han	Masal	7- 9- 10
Eğlence		Eğlence	8
Altın	Mehmet Senai (Çevirmen)	Masal	8- 9- 10- 11- 12
Çiçek Dürbünü	İsmail Nüzhet	Oyun	13
Posta Kutusu			13
İlan ve Reklam: Dış Tabibi Mehmet Hüdaverdi,			14
Kitap ve Dergi Tanıtımı: Türk Kadını, Talebe Defteri, Kamer'de İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Tilki Kardeş Avrupa'da			15
Posta Kutusu			

II(88), 5 Eylül 1334 [5 Eylül 1918]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bulmaca ve Bilmeceler		Bilmece	Dış kapak
Eşeğin Tesellisi	Rıfat Necdet	Şiir	İç kapak
Fatmacığın Niyeti	Macit Ahmet	Şiir	İç kapak
İkinci Akşam/Andersen'den	Rıfat Necdet(Çevirmen)	Masal	1- 2
Kurt, Koyun, Kaz ve Ördek	S. M.	Fabl	3- 4- 5
Cemile ile Nuri	Rasim	Hikâye	5- 6- 7- 8- 9
Bulut Perisi	T. E. Ferit	Masal	9- 10- 1112- 13
Keçi Annenin Başına Gelenler- 1-	Mehmet Burhanettin	Masal	14- 15
Kitap ve Dergi Tanıtımı: Talebe Defteri, Kamer'de İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Türk Kadını, Şarkın Sultanları, Tilki Kardeş Avrupa'da			16
İlan ve Reklam: Dış Tabibi Mehmet Hüdavendigar, Konser			16

II(89), 26 Eylül 1334 [26 Eylül 1918]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Hatice Hanımın Bilmecesi		Bilmece	Dış kapak
Dördüncü Akşam/Andersen'den	Rıfat Necdet (Çevirmen)	Hikâye	İç kapak- 1
Çar ile Melek	Ahmet Sebil	Hikâye	2- 3- 4- 5- 6- 7

Tonton Amca	Senih Muammer	Hikâye	8- 9- 10- 11
Keçi Annenin Başına Gelenler- 2-	Mehmet Burhanettin	Masal	11- 12- 13- 14- 15
Posta Kutusu			15
Kitap ve Dergi Tanıtımı: Talebe Defteri, Kamer'de İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Türk Kadını, Şarkın Sultanları, Tilki Kardeş Avrupa'da			16
İlan ve Reklam: Dış Tabibi Mehmet Hüdavendigar, Konser			

II(90), 1 Teşrinisani 1334 [1 Kasım 1918]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Milli Masal Müsabakası		Yarışma	Dış kapak
Bilmece		Bilmece	Dış kapak
Fakir Çocuk	Mehmet Muhittin	Şiir	1
Altıncı Akşam/Andersen'den	Rıfat Necdet (Çevirmen)	Masal	2- 3- 4
Kuşların Kavgası	Mehmet Senai (Çevirmen)	Hikâye	4- 5- 6
Tonton Amca	Senih Muammer	Hikâye	6- 7- 8- 9
Leylekler /Hans Andersen	Burhan (Çevirmen)	Masal	10- 11- 12- 13
Ali Efendi'nin Papağanı	M. Fahrettin	Hikâye	14
Kitap ve Dergi Tanıtımı: Talebe Defteri, Kamer'de İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Türk Kadını, Şarkın Sultanları, Tilki Kardeş Avrupa'da			15

II(91), 21 Teşrinisani 1334 [21 Kasım 1918]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa
Milli Masal Müsabakasına İştirak edenler		Yarışma	Kapak
Bilmece		Bilmece	Kapak
Dev Baba			1- 2- 3- 4
Üç Yumurtadan Bir Kız	Saadet Zihni (Derleyen)	Masal	4- 5- 6- 7- 8
Suküt Ağacı	Mehmet İhsan (Derleyen)	Masal	9- 10- 11- 12
Dünya Ziyafetinin Ahiret Misafiri	Hüsameddin Macit	Masal	12- 13- 14
Yazı Gönderenlere		Duyuru	14

II(92), 5 Kânunuevvel 1334 [5 Aralık 1918]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Bilmece		Bilmece	Kapak
Kitap ve Dergi Tanıtımı: Türk Kadını, Talebe Defteri, Tonguz'un Rüyası, Halk Kütüphanesi-Kırtasiye şubesi		Tanıtım	Kapak
Vefat İlanı		İlan	1
Beyaz Sultan	Mehmet Şemi' (Derleyen)	Masal	1- 2- 3- 4- 5- 6- 7
Kabak Kızı	Nejat Mehmet Ali (Derleyen)	Masal	7- 8
Sağırların Komedyası	M. Fazıl	Masal	8- 9- 10- 11
İnatçı Keçiler	Naciye Said (Çevirmen)	Masal	11- 12
Ot	Mehmet Hakkı Çevirmen)	Fenni Yazı	12- 13
Halk Kütüphanesinde Bulunan Kitaplar Listesi			14
Kitap Tanıtımı: Ay Demir, Harem			13- 14

II(93), 19 Kânunuevvel 1334 [19 Aralık 1918]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Halk Kütüphanesi- Kırtasiye Şubesi		Tanıtım	Kapak
Bilmece		Bilmece	Kapak
Avcı Mehmet	Mehmet Suphi (Derleyen)	Masal	1- 2- 3- 4- 5- 6
Ejder Bulut	İsmail Nurettin (Derleyen)	Masal	7- 8- 9
Padişahın Kızı Çobanın Oğluna Kısmet Olmuş	Mehmet Cahit	Masal	9- 10- 11- 12
Tuhaf Bir Ada/Fenelon'dan	Mehmet Senai (Çeviren)	Hikâye	13- 14
Kitap ve Dergi Tanıtımı: Türk Kadını, Talebe Defteri, Tilki Kardeş, Aydemir, Küçük Türk Tarihi			15
İlan ve Reklam: Diş Tabibi Mehmet Hüdaverdi			15

II(94), 9 Kânunusani 1334 [9 Ocak 1918]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
İki Hafta Sonra Her yerde Yeşil Kitapları Arayınız		Tanıtım	Kapak
Ölen Babama	Şekibe Hilmi	Şiir	1
Gündüz Hasan	Mehmet Davut (Derleyen)	Masal	1- 2- 3- 4- 5- 6
Perinin Değneği	Ahmet Nebil (Çevirmen)		6- 7- 8- 9-

			10- 11- 12- 13- 14
Tuhaf Bir Ada/Fenelon'dan	Mehmet Senai (Çeviren)	Hikâye	14- 15

II(95), 29 Mayıs 1335 [29 Mayıs 1919]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
İyi ve Fena Çocuklar	Çocuk Dünyası		2
Bir Sultan Olsaydım	Ay Han		2
Sevgili Okuyucularımıza!		Duyuru	2
Hakikat Gerdanlığı	Senih Muammer	Hikâye	3

II(96), 5 Haziran 1335 [5 Haziran 1919]

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Hz. Musa a.s			2
Diken		Şiir	2
Tarihi Bir Ağaç			2
Avrupa Mektepleri			3
Sevgili Okuyucularımıza!		Duyuru	3
Reklam: Hak Kütüphanesi		İlan	3
Akıllı Hırsız		Resimli Hikâye	4

I(1), 2 Kânunuevvel 1926

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Çocuk Hikâyeleri, Kamerde İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Ateş ve Güneş, Ay Demir, Sevgi Nedir?, İki Kardeş, Mahper Sultan, Çin Hikâyesi, Bizim Kiraat, Talebe Defteri		Tanıtım	2
Altın Hazinelerine Seyahat		Hikâye	3
... Başı	Halide Nusret	Şiir	3- 4
Küçük Şeyler		Şiir	4
Oyuncaklar	Yusuf Ziya	Şiir	4
Eski Demir Bakraç Hikâyesi	İngilizceden	Fabl	5- 6
Küçük Dikencik	Senih Muammer	Hikâye	7
Yazısız Hikâye		Hikâye	8
En Büyük Varlık		Fenni Yazı	9- 10
Zavallı Kedi		Hikâye	11- 12
Oyun, Spor, Jimnastik Sayfası			13- 14
Eğlenceli Oyunlar		Eğlence	15
Şakalar		Fıkra	15
Taşradaki Okuyucularımıza!	Muallim Ahmet Halit	Duyuru	15
Bilmece		Bilmece	15
Fenni Sual		Bilmece	15

Şaşırtmaca		Eğlence	16
------------	--	---------	----

I(2), 9 Kânunuevvel 1926

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Çocuk Hikâyeleri, Kamerde İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Ateş ve Güneş, Ay Demir, Sevgi Nedir?, İki Kardeş, Mahper Sultan, Moğol Beyi, Çin Hikâyesi, Bizim Kıraat, Bizim Tarih, Talebe Defteri		Tanıtım	2
Ben Ateşim	Halide Nusret	Şiir	3
Sonbahar	İrfan Emin	Şiir	3
Resimsiz Resim Defteri	Hayrettin (Çevirmen)	Hikâye	4- 5
Kendini Beğenen Kız	İngilizceden Naklen	Hikâye	5- 6
Neşeli Yaban Eşekleri	İngilizceden Naklen	Fabl	6- 7
Yazısız Hikâye		Hikâye	8
Gülmeyi Seven Bir Adam	İngilizceden Naklen	Hikâye	9- 10
Seyahat Ederken Öğrendiklerim	Harun Reşit	Fenni Yazı	11- 12
Örümceğin Çay Ziyafeti		Fabl	12
Oyun, Spor, Jimnastik Sayfası	M. Sami		13- 14
Şakalar		Fıkra	15
Müdür ve Muallimlerimizden Ricamız		Duyuru	15
Reklam: Doktor Mehmet Kamil Bey, Diş Tabibi Hüseyin Hamit Bey		İlan	15
Bilmece		Bilmece	15
Fenni Sual		Bilmece	15
Şaşırtmaca		Eğlence	16

I(3), 16 Kânunuevvel 1926

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Çocuk Hikâyeleri, Kamerde İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Ateş ve Güneş, Ay Demir, Sevgi Nedir?, İki Kardeş, Mahper Sultan, Moğol Beyi, Çin Hikâyesi, Bizim Kıraat, Bizim Tarih, Talebe Defteri		Tanıtım	2
Talim ve Terbiye Dairesinin Yeni Çocuk Kitapları		Tanıtım	2
Taşradaki Okuyucularımıza!		Duyuru	2
Köylünün Evi	Mehmet Behiç	Şiir	3
Komşunun Çocuğu	Nurettin Emin	Şiir	3- 4
Resimsiz Resim Defteri	Hayrettin (Çevirmen)	Hikâye	4- 5
Şiraka'nın Köpeği	Ziya (Çevirmen)	Masal	5- 6
Müjgan'ın Hikâyesi	İngilizceden Naklen	Hikâye	7

Gözü Kapalı Banyo		Resimli Hikâye	8
Talihsiz Bahtiyar Efendi- 1-	Mahmut Yesari	Tiyatro	9- 10- 11
Seyahat Ederken Öğrendiklerim	Harun Reşit	Fenni Yazı	11- 12
Kısmetini Bekleyen Tilki		Fabl	12
Eğlenceli Oyunlar		Eğlence	12
Kurt Yavruları Kitabı	M. Sami		13- 14
Şakalar		Fıkra	15
Reklam: Göz Doktoru Nuri Fehmi Bey, İstikbal Kırtasiye, Türkiye Cumhuriyeti Haritası		İlan	15
Bilmece		Bilmece	15
Fenni Sual		Bilmece	15
Yakıştırmaca		Eğlence	16

1(4), 23 Kânunuevvel 1926

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Çocuk Hikâyeleri, Kamerde İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Ateş ve Güneş, Ay Demir, Sevgi Nedir?, İki Kardeş, Mahper Sultan, Moğol Beyi, Çin Hikâyesi, Bizim Kıraat, Bizim Tarih, Talebe Defteri		Tanıtım	2
Talim ve Terbiye Dairesinin Yeni Çocuk Kitapları		Tanıtım	2
Taşradaki Okuyucularımıza!		Duyuru	2
Kuzum Postacı Çabuk Ol!	Ahmet Halit	Duyuru	3
Küçük Tayyareci	Yusuf Ziya	Şiir	3
Kapat Gözünü Dedenin Hikâyeleri	Andersen'den	Hikâye	4- 5
Ne Olmak İsterdin?		Hikâye	5
Resimsiz Resim Defteri	Muallim Hayrettin (Çevirmen)	Hikâye	5- 6
Talihsiz Bahtiyar Efendi- 2-	Mahmut Yesari	Tiyatro	6- 7
Kendi Kendine Yürüyen Çizmeler	Sabri Cemil	Hikâye	7
Süpürgeci Cesur Ahmet Nasıl Mükâfat Gördü?		Resimli Hikâye	8- 9- 10
Çorap Deliği	İngilizceden Naklen	Hikâye	11
Vahşiler Arasında	İhsan İlhami	Makale	12- 13
Yarının İzcilerine/Kurt Yavruları Kitabı	M. Sami		13- 14
Ben	N.M.	Şiir	14
Güzel ...	Bahtiyar Tevfik	Hikâye	14- 15
Teşekkür		Duyuru	15
Bilmece		Bilmece	15
Çizmece		Eğlence	16

Kitap Tanıtımı: Üç Elma Beyin Hikâyesi, Parmak Kız		Tanıtım	16
--	--	---------	----

I(5), 30 Kânunuevvel 1926

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Çocuk Hikâyeleri, Kamerde İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Ateş ve Güneş, Ay Demir, Sevgi Nedir?, İki Kardeş, Mahper Sultan, Moğol Beyi, Çin Hikâyesi, Bizim Kıraat, Bizim Tarih, Talebe Defteri		Tanıtım	2
Taşradaki Okuyucularımıza!		Duyuru	2
Parmak Kız- 1-	Masalcı Baba	Masal	3- 4
Resimsiz Resim Defteri	Muallim Hayrettin (Çevirmen)	Hikâye	4
Kapat Gözünü Dedenin Hikâyeleri	Andersen'den	Hikâye	5
Talihsiz Bahtiyar Efendi- 3-	Mahmut Yesari	Tiyatro	6- 7
Bahriyeli Doğan		Şiir	7
Lale Adasına Doğru		Hikâye	8
Üç Elma Bey'in Hikâyesi- 1-	N. Halit (Çevirmen)	Masal	9- 10
Türkan'ın Temizliği	Sabri Cemil	Şiir	10
Baykuşun Doktorluğu		Fabl	11
Atlı Periler	İngilizceden Naklen	Hikâye	12- 13
Cevabın İyisi Böyle Olur		Hikâye	13
Yarının İzcileri/ Kurt Yavruları Kitabı	M. Sami	Makale	14
Reklam: Doktor Galip Hakkı Bey		İlan	15
Bilmece		Bilmece	15
Neredeler?		Eğlence	16

I(6), 6 Kânunusani 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Çocuk Hikâyeleri, Kamerde İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Ateş ve Güneş, Ay Demir, Sevgi Nedir?, İki Kardeş, Mahper Sultan, Moğol Beyi, Çin Hikâyesi, Bizim Kıraat, Bizim Tarih, Talebe Defteri		Tanıtım	2
Taşradaki Okuyucularımıza		Duyuru	2
Parmak Kız- 2-	Masalcı Baba	Masal	3- 4
Kapat Gözünü Dedenin Hikâyeleri	Andersen'den	Hikâye	5
Ay'ın Hikâyeleri	Muallim Hayrettin(Çevirmen)	Hikâye	6
Bir Kargaşalık		Resimli	7- 8

		Hikâye	
Üç Elma Bey'in Hikâyesi- 2	N. Halit (Çevirmen)	Masal	9- 10- 11
Atlı Periler	İngilizceden Naklen	Hikâye	11- 12
Yarının İzcileri/Kurt Yavruları Kitabı	M. Sami	Makale	13
Kanatlarını Oynatan Kelebek		Eğlence	14
Posta Kutusu			14- 15
Bilmece		Bilmece	15
Bulunuz Bakalım		Eğlence	16

I(7), 13 Kânunusani 1327

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Çocuk Hikâyeleri, Kamerde İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Ateş ve Güneş, Ay Demir, Sevgi Nedir?, İki Kardeş, Mahper Sultan, Moğol Beyi, Çin Hikâyesi, Bizim Kıraat, Bizim Tarih, Talebe Defteri		Tanıtım	2
Taşradaki Okuyucularımıza!		Duyuru	2
Parmak Kız- 3-	Masalıcı Baba	Masal	3- 4
Köylünün Değirmeni	Mehmet Behçet	Şiir	4
Kapat Gözünü Dedenin Hikâyeleri	Andersen'den	Hikâye	5
Ay'ın Hikâyeleri	Muallim Hayrettin(Çevirmen)	Hikâye	6
Yürüyen Koltuk	Sabri Cemil	Hikâye	6
Çocuk Dünyasının Masrafsız Oyuncağı		Eğlence	7
İstiklalin Çocuğu	Özer	Şiir	7
Bobi'nin Hatası		Hikâye	8
Üç Elma Bey'in Hikâyesi- 3-	N. Halit (Çevirmen)	Masal	9- 10
İyi Kalpli Kız	İngilizceden	Hikâye	11- 12
Yarının İzcilerine/ Kurt Yavruları Kitabı	M. Sami	Makale	13
Tuhaf Şeylerden	R. A.	Makale	14
Fenni Eğlenceler		Deney	14
Posta Kutusu			15
Bilmece		Bilmece	15
Yemek Yerken Okumayınız		Eğlence	16

I(8), 20 Kânunusani 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Çocuk Hikâyeleri, Kamerde İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Ateş ve Güneş, Ay Demir, Sevgi Nedir?, İki Kardeş, Mahper Sultan,		Tanıtım	2

Moğol Beyi, Çin Hikâyesi, Bizim Kıraat, Bizim Tarih, Talebe Defteri, Orhan ile Gümüş			
Taşradaki Okuyucularımıza		Duyuru	2
Kar Baba- 1-	Masalcı Baba	Masal	3- 4
Kapat Gözünü Dedenin Hikâyeleri	Andersen'den	Hikâye	5- 6
Karakış	Özer	Şiir	6
Arkadaşımın Hikâyesi	Nurullah	Şiir	6
Sabahleyin Erkenden	Esmâ Zafer (Çevirmen)	Hikâye	7
Kurbağa Kardeşin Ziyafeti		Hikâye	8
Üç Elma Bey'in Hikâyesi- 4-	N. Halit (Çevirmen)	Masal	9- 10
Susana'nın Altın Pabuçları	A. Nurettin (Çevirmen)	Hikâye	11- 12
Kurt Yavruları Kitabı	M. Sami	Makale	13
Şakalar		Fıkra	14
Ufak Oyunlar		Eğlence	15
Posta Kutusu			15
Size Soruyoruz			15
Bilmece		Bilmece	15
Kitap Tanıtımı: Arı Maya'nın Başından Geçenler			16

I(9), 27 Kânunusani 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Çocuk Hikâyeleri, Kamerde İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Ateş ve Güneş, Ay Demir, Sevgi Nedir?, İki Kardeş, Mahper Sultan, Moğol Beyi, Çin Hikâyesi, Bizim Kıraat, Bizim Tarih, Talebe Defteri, Orhan ile Gümüş		Tanıtım	2
Taşradaki Okuyucularımıza!		Duyuru	2
Kar Baba- 2-	Masalcı Baba	Masal	3- 4
Kapat Gözünü Ninenin Hikâyeleri	Andersen'den	Hikâye	4- 5
Sihirli Tokmak – 1-	Ba. Be. Bi.	Hikâye	5- 6
Tom, Tit, Tat	İngilizceden Naklen	Hikâye	7
Nasıl Başlar, Nasıl Biter?		Resimli Hikâye	8
Jumbo Crusoe'nin Başından Geçenler- 1-	Naime Halit (Çevirmen)	Hikâye	9- 10
Altı Farenin Sergüzeşti	A. Nurettin	Hikâye	10- 11- 12
Büyük Nine	Yaşar Nabi	Şiir	12
Kurt Yavruları Kitabı	M. Sami	Makale	13
Mekteplerde Seyahat		Resim	14
Her Zaman Sorabilirsiniz		Duyuru	14
Yakında Hayret Edeceksiniz		Duyuru	14
Büyük Milli Müsabakamız		Duyuru	14
Reklam: Doktor Akil Muhtar Bey		İlan	15

Posta Kutusu			15
Bilmece		Bilmece	15
Reklam: Arı Maya'nın Başından Geçenler		İlan	16

I(10), 3 Şubat 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Çocuk Hikâyeleri, Kamerde İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Ateş ve Güneş, Ay Demir, Sevgi Nedir?, İki Kardeş, Mahper Sultan, Moğol Beyi, Çin Hikâyesi, Bizim Kıraat, Bizim Tarih, Talebe Defteri, Orhan ile Gümüş		Tanıtım	2
Taşradaki Okuyucularımıza!		Duyuru	2
İnsanların Mini Minim Dostları	Naime Halit	Makale	3
Kapat Gözünü Dedenin Hikâyeleri		Hikâye	4
Ay'ın Hikâyeleri	Muallim Hayrullah (Çevirmen)	Hikâye	5
Bahar Gelse	Yaşar Nabi	Şiir	5
Mini Mini Pisi	Nazan Muzaffer (Çevirmen)	Hikâye	6- 7- 8
Mekteplerde Seyahat		Resim	8
Jumbo Crusoe'nin Başından Geçenler- 2-	Naime Halit (Çevirmen)	Hikâye	9- 10
Sihirli Tokmak- 2-	Ba. Be. Bi.	Hikâye	10- 11
Türk Cesareti	Sabri Cemil	Şiir	12
Muallim Arkadaşlardan Ricamız		Duyuru	12
Büyük Milli Müsabakamız		Duyuru	12
Salyangoz Kabuğu- 1-	A. Nurettin	Masal	12- 13- 14
Bir Hatıra	Enver Nuri (Çevirmen)	Hikâye	14
Köpek	Nurullah	Hikâye	14
Posta Kutusu			15
Bilmece			15
Kitap Tanıtımı: Arı Maya'nın Başından Geçenler, Dünya Masalları			16

I(11), 10 Şubat 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Çocuk Hikâyeleri, Kamerde İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Ateş ve Güneş, Ay Demir, Sevgi Nedir?, İki Kardeş, Mahper Sultan, Moğol Beyi, Çin Hikâyesi, Bizim Kıraat, Bizim Tarih, Talebe Defteri, Orhan ile Gümüş		Tanıtım	2

Taşradaki Okuyucularımıza		Duyuru	2
Maarif Vekili Mustafa Necati Bey Efendi		Resim	3
Arı Maya'nın Başından Geçenler	Nihat Adil (Çevirmen)	Hikâye	2- 3- 4
Karlar Kraliçesi	Masalçı Baba	Masal	5
Ay'ın Hikâyeleri	Muallim Hayrullah (Çevirmen)	Hikâye	5
Eskimo Masalları		Masal	6- 7
Jumbo Crusoe'nin Başından Geçenler- 3-	Naime Halit(Çevirmen)	Hikâye	8- 9
Ateşin Dayısına	Halide Nusret	Şiir	10
Köyüm	Namık Edip	Şiir	10
Kanatları Olan Kız	Selma Zafer	Hikâye	11- 12
Salyangoz Kabuğu- 2-	A. Nurettin	Masal	13- 14
Nasıl Olmuş?		Fıkra	15
Küçük Dostlarımızın Müşkülleri		Duyuru	14
Posta Kutusu			14- 15
Karganın Cevabı		Resimli Hikâye	15
Mekteplerde Seyahat		Resim	16
Bilmece			
Mükâfat Kazananlar			
Kitap ve Dergi Tanıtımı: Bizim Mecmua Koleksiyonu, Dünya Masalları			

I(12), 17 Şubat 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Çocuk Hikâyeleri, Kamerde İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Ateş ve Güneş, Ay Demir, Sevgi Nedir?, İki Kardeş, Mahper Sultan, Moğol Beyi, Çin Hikâyesi, Bizim Kıraat, Bizim Tarih, Talebe Defteri, Orhan ile Gümüş		Tanıtım	2
Taşradaki Okuyucularımıza		Duyuru	2
Arı Maya'nın Başından Geçenler	Nihat Adil(Çevirmen)	Hikâye	3- 4- 5
Kar Kraliçesi	Masalçı Baba	Masal	4- 5
Ay'ın Hikâyeleri	Muallim Hayrullah (Çevirmen)	Hikâye	5
Seyahat Ederken Öğrendiklerim	Harun Reşit	Fenni Yazı	6- 7
Afacan Kaya Vahşiler Reisinin Yanında- 1-	Nazan Muzaffer	Hikâye	8- 9
Kardan Dünya	Mehmet Faruk	Şiir	9
Kayıp Çocuk/Eskimo Masalları	İbrahim Aşki (Çevirmen)	Masal	10- 11
Kış	Muallim Namık Edip	Şiir	12
Milli Masal Müsabakası		Duyuru	12
Kara Boncuk ile Kardan Adam	Esmâ Zafer	Hikâye	13
Sihirli Düdük	Yaşar Nabi	Hikâye	13- 14
Teşekkürlerimiz		Duyuru	14

Kendi Kendinize Eğlence		Eğlence	14
Posta Kutusu			15- 16
Mekteplerde Seyahat		Resim	16

I(13), 24 Şubat 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Dünya Masalları, Çocuk Hikâyeleri, Kamerde İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Ateş ve Güneş, Ay Demir, Sevgi Nedir?, İki Kardeş, Mahper Sultan, Moğol Beyi, Çin Hikâyesi, Bizim Kıraat, Bizim Tarih, Talebe Defteri, Orhan ile Gümüş		Tanıtım	2
Taşradaki Okuyucularımıza		Duyuru	2
Arı Maya'nın Başından Geçenler	Nihat Adil (Çevirmen)	Hikâye	3- 4- 5
Kış ve Kar	Yaşar Nabi	Şiir	5
Kar Kraliçesi	Masalçı Baba	Masal	4- 5- 6
Köyde Kış	Mehmet Faruk	Şiir	6
Ay'ın Hikâyeleri	Muallim Hayrullah(Çevirmen)	Hikâye	6
Karga ile Baykuş/Eskimo Masallarından	İbrahim Aşki (Çevirmen)	Masal	7
Biliyorum Efendim	Nezhat Sabri (Çevirmen)	Hikâye	7
Bulmaca		Bulmaca	8
Afacan Kaya Vahşiler Reisinin Yanında- 2-	Nazan Muzaffer	Hikâye	9- 10
Bebeğim	Ayşe Yıldız	Şiir	10
Seyahat Ederken Öğrendiklerim	Harun Reşit	Fenni Yazı	11- 12
Denizin Altında	İngilizceden Naklen	Hikâye	13
Küçük Hamdi ile Dev	Enver Nuri (Çevirmen)	Masal	13
Eğlenceli Oyunlar		Eğlence	14
Şakalar		Fıkra	14
Posta Kutusu			15
Mekteplere Seyahat	Çanakkale Kız Mektebinden	Resim	16
Mükâfat Kazananlar		Duyuru	

I(14), 3 Mart 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Dünya Masalları, Çocuk Hikâyeleri, Kamerde İlk İnsanlar, Bizim Mecmua Koleksiyonu, Görünmeyen Adam, Ateş ve Güneş, Ay Demir, Sevgi Nedir?, İki Kardeş, Mahper Sultan, Moğol Beyi, Çin Hikâyesi, Bizim Kıraat, Bizim Tarih, Talebe Defteri, Orhan'ın Hayvanlar Bahçesi		Tanıtım	

Arı Maya'nın Başından Geçenler	Nihat Adil(Çevirmen)	Hikâye	1- 2
Ay'ın Hikâyeleri	Muallim Hayrullah(Çevirmen)	Hikâye	3
Kar Kraliçesi	Masalçı Baba	Masal	3- 4
Seyahat Ederken Öğrendiklerim	Harun Reşit	Fenni Yazı	5- 6
İyi Hava Fena Hava/Eskimo Masallarından	İbrahim Aşki (Çeviren)	Masal	7
Ocağın Üstünde	Mehmet Faruk	Hikâye	7- 8
Afacan Kaya'nın Başından Geçenler	Nazan Muzaffer	Hikâye	9- 10
Türk Ordusu	Yaşar Nabi	Şiir	10
Sihirli Yüzük	A. Nurettin(Çevirmen)	Masal	11- 12- 13
Küçük Terzi	Nurullah	Hikâye	13- 14- 15
Posta Kutusu			15- 16
Bilmece		Bilmece	16
Mükâfat Kazananlar		Duyuru	16

I(15), 10 Mart 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Dünya Masalları, Çocuk Hikâyeleri, Görünmeyen Adam, Ateş ve Güneş, Sevgi Nedir, Bizim Mecmua Koleksiyonu, kamerde İlk İnsanlar, Orhan'ın Hayvanlar Bahçesi, Türkçe Mushaf-ı Şerif, İlk Gençlik, Çocuk Kalbi		Tanıtım	
Arı Maya'nın Başından Geçenler	Nihat Adil (Çevirmen)	Hikâye	1- 2- 3
Kar Kraliçesi	Masalçı Baba	Masal	3- 4
Aykut- 1-	Abdullah Ziya	Hikâye	4- 5- 6
29. Çay İbriği	Nazan Muzaffer	Hikâye	6- 7
Boncuk Tavşanın Maharetleri		Resimli Hikâye	8
Keloğlanın Hatıratı- 1-		Masal	9- 10
Ateşten	Halide Nusret	Şiir	11
En İyi Mimar	Sabri Cemil	Şiir	11
Kış Gecesi Mehtabı	Mehmet Faruk	Şiir	11
Karga ile Gündüz/Eskimo Masallarından	İbrahim Aşki (Çevirmen)	Masal	12- 13
Şems Cihan	A. Nurettin	Masal	14- 15
Posta Kutusu			16
Bilmece		Bilmece	
Mükâfat Kazananlar		Duyuru	

I(16), 17 Mart 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Dünya Masalları, Çocuk Hikâyeleri, Görünmez		Tanıtım	

Adam, Ateş ve Güneş, Sevgi Nedir, Bizim Mecmua Koleksiyonu, Kamerde İlk İnsanlar, Orhan'ın Hayvanlar Bahçesi, Eski Sayıları İsteyenlere, Tilki Kardeş Avrupa'da, Benli bahrinin Hikâyesi, Tavuk Hırsızları, Kızıl Tuğ			
Arı Maya'nın Başından Geçenler	Nihat Adil (Çevirmen)	Hikâye	1- 2- 3
Kıştan Bahara	Mehmet Faruk	Şiir	3
Bahar Müjdesi	Yaşar Nabi	Şiir	3
Kar Kraliçesi	Masalıcı Baba	Masal	4- 5
Aykut- 2-	Abdullah Ziya	Hikâye	6- 7- 8
Keloğlan'ın Hatıratı/ Eşeğimle Ne Konuştuk	Abdullah Ziya	Masal	9- 10
Seyahat Ederken Öğrendiklerim		Fenni Yazı	10- 11
Sihirli Fasulyeler- 1-	Hüseyin Azmi (Çevirmen)	Masal	12- 13- 14
Geyik ile Morina	İbrahim Aşki (Çevirmen)	Masal	14- 15
Marş	Mehmet Ali Bey		15
Bilmece Şakaları		Bilmece	15
Boş mu Dolu mu?		Fıkra	15
Posta Kutusu			16
Milli Masal Müsabakası			16
Milli Yazı Müsabakası			16
Hangi Yazıları Beğendiniz?			16
Bilmece		Bilmece	
Mükâfat Kazananlar		Duyuru	

I(17), 24 Mart 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Dünya Masalları, Çocuk Hikâyeleri, Görünmez Adam, Ateş ve Güneş, Sevgi Nedir, Bizim Mecmua Koleksiyonu, Kamerde İlk İnsanlar, Orhan'ın Hayvanlar Bahçesi, Eski Sayıları İsteyenlere, Tilki Kardeş Avrupa'da, Benli bahrinin Hikâyesi, Tavuk Hırsızları, Kızıl Tuğ		Tanıtım	
Arı Maya'nın Başından Geçenler	Nihat Adil (Çevirmen)	Hikâye	1- 2
Kar Kraliçesi	Masalıcı Baba	Masal	3- 4
Zaferden Sonra	Yaşar Nabi	Şiir	4
Seyahat Ederken Öğrendiklerim	Muallim Harun Reşit	Fenni Yazı	5- 6
Çocuklar Şarkısı	Mehmet Faruk	Şiir	7
Sayalım	Sabri Cemil	Şiir	7
Kış Uykusu ile Geçiren Hayvanlar	Naime Halit		7- 8
Keloğlan'ın Hatıratı/ Dağındaki Define	Abdullah Ziya	Masal	9- 10- 11

Sihirli Fasulyeler- 2-	Hüseyin Azmi (Çevirmen)	Masal	11- 12- 13
İyi Kalpli Arılar	Esmâ Zafer (Çevirmen)	Hikâye	14
Altın Bilezik- 1-	Ali Muzaffer (Derleyen)	Masal	15- 16
Posta kutusu			16
Bilmece		Bilmece	16
Fenni Sual		Soru	16
Mükâfat Kazananlar		Duyuru	16

I(18), 31 Mart 1917

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Dünya Masalları, Çocuk Hikâyeleri, Görünmez Adam, Ateş ve Güneş, Sevgi Nedir, Bizim Mecmua Koleksiyonu, Kamerde İlk İnsanlar, Orhan'ın Hayvanlar Bahçesi, Eski Sayıları İsteyenlere, Tilki Kardeş Avrupa'da, Benli bahrinin Hikâyesi, Tavuk Hırsızları, Kızıl Tuğ		Tanıtım	
Arı Maya'nın Başından Geçenler	Nihat Adil (Çevirmen)	Hikâye	1- 2
Kar Kraliçesi	Masalçı Baba	Masal	3- 4
Meçhul Şehir	Nurullah Meliç	Şiir	4
Sabah Şarkısı	Mehmet Faruk	Şiir	5
Akşam Türküsü	İrfan Emin	Şiir	5
Gece Şarkısı	Mehmet Faruk	Şiir	5
Kırk Senelik Bir Hoca		Resim	5
Kargılı Adam- 1-	Abdullah Ziya	Roman	6- 7- 8
Keloğlan'ın Hatıratı/ Keloğlan Ördekçi	Abdullah Ziya	Masal	9- 10- 11
Çocuklar		Duyuru	11
Sihirli At- 1-	Naime Halit	Masal	11- 12
Kendi Kendinize Arayınız		Eğlence	12
Çiçeklerde Suyu Severler	Halide Nusret	Hikâye	13
Altın Bilezik- 2-	Ali Muzaffer (Derleyen)	Masal	13- 14
Posta Kutusu			15
10 Çocuk Babası		İlan	15
Bilmece		Bilmece	16
Mükâfat Kazananlar		Duyuru	16

I(19), 7 Nisan 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Dünya Masalları, Çocuk Hikâyeleri, Görünmez Adam, Ateş ve Güneş, Sevgi Nedir, Bizim Mecmua Koleksiyonu, Kamerde İlk		Tanıtım	

İnsanlar, Orhan'ın Hayvanlar Bahçesi, Eski Sayıları İsteyenlere, Tilki Kardeş Avrupada, Tavuk Hırsızları, Kızıl Tuğ			
Arı Maya'nın Başından Geçenler	Nihat Adil (Çevirmen)	Hikâye	1- 2
Seyahat Ederken Öğrendiklerim	Harun Reşit	Fenni Yazı	3- 4
Keloğlan	Masalçı Baba	Masal	5- 6- 7
Sakarya Şehirlerine	M. Sadık	Şiir	7
Tayyare	Mehmet Faruk	Şiir	7
Küçük Çoban	Yaşar Nabi	Şiir	7
Kargılı Adam- 2-	Abdullah Ziya	Roman	8- 9- 10
Bilmece Şakaları		Bilmece	10
Keloğlan'ın Hatıratı	Abdullah Ziya	Masal	11- 12- 13
Kuşlar Niçin Öterler?	Necati	Fenni Yazı	13
Sihirli At- 2-	Naime Halit	Masal	13- 14- 15
Bir Gece Seyahati	M. Selma (Derleyen)	Masal	16
Posta Kutusu			16
Bilmece		Bilmece	
Mükâfat Kazananlar		Duyuru	

I(20), 14 Nisan 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Dünya Masalları, Çocuk Hikâyeleri, Görünmez Adam, Ateş ve Güneş, Sevgi Nedir, Bizim Mecmua Koleksiyonu, Kamerde İlk İnsanlar, Orhan'ın Hayvanlar Bahçesi, Eski Sayıları İsteyenlere, Tilki Kardeş Avrupa'da, Tavuk Hırsızları, Kızıl Tuğ		Tanıtım	
Taşradaki Okuyucularımıza		Duyuru	
Arı Maya'nın Başına Gelenler	Nihat Adil (Çevirmen)	Hikâye	1- 2
Taş	Tolstoy	Hikâye	2
Seyahat Ederken Öğrendiklerim	Harun Reşit	Fenni Yazı	3- 4
Yağmur	Mehmet Faruk	Şiir	5
Kümes Hayvanları	Yaşar Nabi	Şiir	5
Abonelerimize		Duyuru	5
Aykut- 3-	Abdullah Ziya	Hikâye	6- 7
Ayı Yavrusunun Ziyafeti		Resimli Hikâye	8
Keloğlanın Hatıratı/Zümrüdü Anka Kuşu	Abdullah Ziya	Masal	9- 10
Fatiş'in Köpeği	A. Nurettin	Hikâye	11- 12- 13
Perizat'ın Ejderhası		Hikâye	13- 14
Bilmece Şakaları	M. Nusret	Bilmece	14

Ay Efe	Naci Rıza (Derleyen)	Masal	15
Posta Kutusu			15
Bilmece		Bilmece	
Mükâfat Kazananlar		Duyuru	

I(21), 21 Nisan 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Dünya Masalları, Çocuk Hikâyeleri, Görünmez Adam, Ateş ve Güneş, Sevgi Nedir, Bizim Mecmua Koleksiyonu, Kamerde İlk İnsanlar, Orhan'ın Hayvanlar Bahçesi, Eski Sayıları İsteyenlere, Tilki Kardeş Avrupa'da, Tavuk Hırsızları, Kızıl Tuğ		Tanıtım	
Taşradaki Okuyucularımıza		Duyuru	
23 Nisan Nedir?			1
23 Nisan	Mehmet Faruk	Şiir	1
Gazinin Heykeli Karşısında	Necdet Rüştü	Şiir	1- 2
Türk Zaferi	Yaşar Nabi	Şiir	2
Büyük Gazi	İsmet Ayten	Şiir	2
Arı Maya'nın Başından Geçenler	Nihat Adil (Çevirmen)	Hikâye	3- 4
Saadet Pabuçları- 1-	Masalçı Baba(Andersen'den)	Masal	5- 6
Kargılı Adam- 3-	Abdullah Ziya	Roman	7- 8- 9
Keloğlan'ın Hatıratı/Keloğlan ve Kırk Haramiler	Abdullah Ziya	Masal	10- 11
Leylek	Bedrettin (Çevirmen)	Hikâye	12
Yelek	Tolstoy	Hikâye	13
Üç Sersem	İbrahim Senai (Çevirmen)	Hikâye	13
Elma Çiçeği- 1-		Masal	14
Berberin Faresi- 1-	Aziz Hüdayi	Hikâye	15- 16
Bilmece Şakaları	M. Nusret	Bilmece	16
Bilmece		Bilmece	
Mükâfat Kazananlar		Duyuru	

I(22), 28 Nisan 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Dünya Masalları, Çocuk Hikâyeleri, Görünmez Adam, Ateş ve Güneş, Sevgi Nedir, Bizim Mecmua Koleksiyonu, Kamerde İlk İnsanlar, Orhan'ın Hayvanlar Bahçesi, Eski Sayıları İsteyenlere, Tilki Kardeş Avrupa'da, Tavuk Hırsızları, Kızıl Tuğ, Alaattin ve Sihirli Lamba		Tanıtım	

Taşradaki Okuyucularımıza		Duyuru	
Kuşlarda Hürriyeti Severler	Halide Nusret	Şiir	1
İnek ile Binek		Şiir	1
Kurt ile İhtiyar	İsmail	Şiir	1
Arı Maya'nın Başından Geçenler	Nihat Adil (Çevirmen)	Hikâye	2- 3- 4
Saadet Pabuçları- 2-	Masalçı Baba (Andersen'den)	Masal	4- 5
Kargılı Adam- 4-	Abdullah Ziya	Roman	6- 7
Kirpi ile Yaramaz Kurt		Resimli Hikâye	8
Keloğlan'ın Hatıratı	Abdullah Ziya	Masal	9- 10
Üç Hayat		Masal	10- 11
Elma Çiçeği- 2-	Muallim C.N.	Masal	12- 1- 3- 14
Çiftçi ile Hırsız	Hayrunnisa Arif	Milli Masal	14
Berberin Faresi- 2-	Aziz Hüdayi	Hikâye	15- 16
Yanlış Görünüş		Eğlence	16
Sihirli Kutular	Harun Reşit	Tiyatro	16
Posta Kutusu			
Bilmece		Bilmece	
Mükâfat Kazananlar		Duyuru	
Karilerimizi Davet Ediyoruz!		Duyuru	

I(23), 5 Mayıs 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Dünya Masalları, Çocuk Hikâyeleri, Görünmez Adam, Ateş ve Güneş, Sevgi Nedir, Bizim Mecmua Koleksiyonu, Kamerde İlk İnsanlar, Eski Sayıları İsteyenlere, Tilki Kardeş Avrupa'da, Tavuk Hırsızları, Resimli Türkçe Kılavuzu		Tanıtım	
Taşradaki Okuyucularımıza		Duyuru	
Başak	Halide Nusret	Şiir	1
Kır Türküsü	İrfan Emin	Şiir	1
Kelebeğin Ölümü	Yaşar Nabi	Şiir	1
Rus Edebiyatından	Tolstoy	Hikâye	1
Arı Maya'nın Başından Geçenler	Nihat Adil (Çevirmen)	Hikâye	2- 3
Saadet Pabuçları- 3-	Masalçı Baba	Masal	3- 4- 5
Can'ın Atı	Behiç Enver	Hikâye	5
Kargılı Adam- 5-	Abdullah Ziya	Roman	6- 7
Kurdun Postu Nasıl Çıktı?		Yazısız Hikâye	8
Keloğlan'ın Hatıratı/Çamlıbel Kahramanı	Abdullah Ziya	Masal	9- 10
Cici Anne	Çetin'in Babası	Hikâye	11- 12- 13
Yazısız Hikâye		Yazısız Hikâye	12

Üç Hayat	K. V. C.	Masal	14- 15
Kurtlar Arasında Bir Çocuk		Haber	15
Posta Kutusu			16
Bilmece		Bilmece	
Mükâfat Kazananlar		Duyuru	
Mektepliler Bayramı		Duyuru	

I(24), 12 Mayıs 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Dünya Masalları, Çocuk Hikâyeleri, Görünmez Adam, Ateş ve Güneş, Sevgi Nedir, Bizim Mecmua Koleksiyonu, Kamerde İlk İnsanlar, Eski Sayıları İsteyenlere, Tilki Kardeş Avrupa'da, Tavuk Hırsızları, Alaattin Ve Sihirli Lambası, Türk Korsanları		Tanıtım	
Taşradaki Okuyucularımıza		Duyuru	
Fesatçı İle Kurt	Senih Muammer	Şiir	1
Haftanın Günleri	Mehmet Faruk	Şiir	1
Arı Maya'nın Başından Geçenler	Nihat Adil (Çevirmen)	Hikâye	2- 3
Saadet Pabuçları- 4-	Masalçı Baba	Masal	3- 4- 5
Kargılı Adam- 6-	Abdullah Ziya	Roman	6- 7
Hırsızlar Nerede?		Resimli Hikâye	8
Keloğlan'ın Hatıratı/Akar Tunç Irmağının Hikâyesi	Abdullah Ziya	Masal	9- 10- 11
Serçe	Fevzi	Hikâye	11
İki Zavallı	Bedrettin	Hikâye	12
Bıldırıcın Avı	İbrahim Senai	Hikâye	13
Çok Pahalıya Mal olmuş Bir Kahvaltı	N. H.	Hikâye	14
Bilmece Şakalar	M. Nusret	Bilmece	15
Dünyanız Altı Aylık!		Duyuru	15
Posta Kutusu			
Bilmece		Bilmece	
Mükâfat Kazananlar		Duyuru	

I(25), 19 Mayıs 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Kitap Tanıtımı: Dünya Masalları, Çocuk Hikâyeleri, Görünmez Adam, Ateş ve Güneş, Sevgi Nedir, Bizim Mecmua Koleksiyonu, Kamerde İlk İnsanlar, Eski Sayıları İsteyenlere, Tilki Kardeş Avrupa'da, Tavuk Hırsızları,		Tanıtım	

Alaattin Ve Sihirli Lambası, Kızıl Tuğ, Türk Korsanları, Talebe Defteri			
Taşradaki Okuyucularımıza!		Duyuru	
Kırlarda İlkbahar	Mehmet Faruk	Şiir	1
İlkbahar	Necdet Rüştü	Şiir	1
Arı Maya'nın Başından Geçenler	Nihat Adil (Çevirmen)	Hikâye	2- 3
Saadet Pabuçları- 5-	Masalçı Baba	Masal	4- 5
Kargılı Adam- 7-	Abdullah Ziya	Roman	6- 7
Maymun, Tavuk ve Pelikan		Resimli Hikâye	8
Keloğlanın Hatıratı / Keloğlan Akar Tunç Kalesine Gidiyor	Abdullah Ziya	Masal	9- 10- 11
Doğduğum Günün Seneyi Devriyesi	Bedrettin	Hikâye	12
Yağmurun Masalı	Muallim Fevzi	Masal	12
Fenni Eğlence		Eğlence	13
Bilmece Şakaları		Bilmece	13
Ali Babanın Sucuğu	M. Nusret	Hikâye	14- 15
Posta Kutusu			16
Birinci Cildin Sonu		Duyuru	16
Bilmece		Bilmece	
Mükâfat Kazananlar		Duyuru	
1. Cilt Çocuk Dünyası		Duyuru	
Kura Nasıl Çekildi?		Duyuru	

I(26), 26 Mayıs 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Taşradaki Okuyucularımıza!		Duyuru	
Kitap Tanıtımı: Çocuk Hikâyeleri, Kamerde İlk İnsanlar, Görünmez Adam, Ateş ve Güneş, Sevgi Nedir? Dünya Masallarından Oduncunun Kızı, Eski Sayıları İsteyenlere, Tilki Kardeş Avrupa'da, Bizim Mecmua Koleksiyonu, Alaattin Ve Sihirli Lambası, Kızıl Tuğ, İki Çocuğun Devr-i Âlemi		Tanıtım	
Birinci Cilt Hazırdır		Duyuru	
Koca Hızır	Necdet Rüştü	Şiir	1- 2
Atı Maya'nın Başından Geçemler	Nihat Adil (Çevirmen)	Hikâye	3- 4
Kargılı Adam- 8-	Abdullah Ziya	Roman	5- 6- 7- 8
Şakalar		Resimli Hikâye	8
Keloğlanın Hatıratı/Keloğlan Akar Tunç'un Esrarını Hallediyor	Abdullah Ziya	Masal	9- 10- 11
	İbrahim Aşki		12- 13
Miras	Tolstoy	Hikâye	14
Kaya Bozguna Uğruyor	Bedrettin	Hikâye	14

	Mehmet	Hikâye	15
Şakalar	M. Nusret	Fıkra	15
Bu Sayıdan İtibaren		Duyuru	16
Kartpostal Mübadelesi		Duyuru	16
Posta Kutusu			16
Bilmece		Bilmece	
Mükâfat Kazananlar		Duyuru	
Kura Çekenler		Duyuru	
Dikkat Ediniz		Duyuru	
Kitap Tanıtımı: Resimli Türkçe Kamusu, Haritalar			

I(29), 16 Haziran 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
Taşradaki Okuyucularımıza!		Duyuru	
Kitap Tanıtımı: Çocuk Hikâyeleri, Kamerde İlk İnsanlar, Görünmeyen Adam, Ateş ve Güneş, Sevgi Nedir? Dünya Masallarından Oduncunun Kızı, Eski Sayıları İsteyenlere, Tilki Kardeş Avrupa'da, Bizim Mecmua Koleksiyonu, Alaattin Ve Sihirli Lambası, Kızıl Tuğ, İki Çocuğun Devr-i Âlemi, Kanlı Akşam			
Gelincik	Yaşar Nabi	Şiir	1
İyi Kalpli Ozan	Yaşar Nabi		1- 2
Arı Maya'nın Başından Geçenler	Nihat Adil (Çevirmen)	Hikâye	2- 3
Yol Arkadaşı – 2-			3- 4- 5
Kargılı Adam- 9-	Abdullah Ziya	Roman	6- 7
Komik Nuri'nin Maceraları		Resimli Hikâye	8- 9
Keloğlanın Hatıratı/ keloğlan	Abdullah Ziya	Masal	10- 11- 12
Fedakâr Serçe	Bedrettin	Hikâye	12
Altın Bilezik	Nurettin	Masal	12- 13
Arzum	İbrahim Senai		14- 15
Şakalar	M. Nusret	Fıkra	16
Şimdiye Kadar		Duyuru	
Posta Kutusu		Duyuru	
Bilmece		Bilmece	
Mükâfat Kazananlar		Duyuru	

I(30), 22 Haziran 1927

Başlık	Yazar	Tür	Sayfa No
İlk Mektepleri Bitirenlerin Girebilecekleri Mektepler			1- 2- 3

Türk Köylüsü	Yaşar Nabi	Şiir	3
Arı Maya'nın Başından Geçenler	Nihat Adil (Çevirmen)	Hikâye	3- 4- 5
Kargılı Adam- 10-	Abdullah Ziya	Roman	6- 7
Yağ Mumu ile Bal Mumu	Masalçı Baba	Masal	12- 13
Tatilin İlk Günleri		Hikâye	13
Burak Reis	Necdet Rüştü	Şiir	14- 15
Abonelere	M. Nusret	Duyuru	15
Yaz Tatili		Duyuru	16
Tatilde İdarehanemiz		Duyuru	16

4.2. Çocuk Dünyası Dergisinin Halk Edebiyatı ve Folklor Ürünlerine Göre Dizini

4.2.1. Masal

1. Maymunlarla Yengeçlerin Hikâyesi, I(1), 14 Mart 1329 [27 Mart 1913], s.2-3.
2. Adaletli Padişah, I(1), 14 Mart 1329 [27 Mart 1913], s.3-4.
3. Devlin Eli, I(1), I(1), 14 Mart 1329 [27 Mart 1913], s.5-8.
4. Parmak Çocuk, I(2), 21 Mart 1329 [3 Nisan 1913], s.1-2-3.
5. Tilki ile Karga, I(2), 21 Mart 1329 [3Nisan 1913], s.5.
6. Öğüt, I(3), 28 Mart 1329 [10 Nisan 1913], s. 1.
7. Padişah Oldun Fakat Adam Olamadım, I(2), 21 Mart 1329 [3 Nisan1913], s.6.
8. Padişah ile Kayıkçı, I(3), 28 Mart 1329 [10 Nisan 1913], s.2-3.
9. Tuz Ekmek Hakkı Unutuluyor, I(3), 28 Mart 1329 [10 Nisan 1913], s.3-4.
10. Üç Şehzade, I(3), 28 Mart 1329 [10 Nisan 1913], s.4-5-6.
11. Kurt ile Ayı, Çocuk Dünyası, I(4), 4 Nisan132 [17 Nisan 1913], s.1.
12. Altın Balık, I(4), 4 Nisan 132 [17 Nisan 1913], s.2 3.
13. Tilki ile Horoz, I(4), 4 Nisan 1329 [17 Nisan 1913], s.3-4.
14. Ah ile Of, I(5), 11 Nisan 1329 [24 Nisan 1913], s.1- 2.
15. Masal Müsabakasını Kazanan Masal, I(5), 11 Nisan 1329 [24 Nisan1913], s.6-7-8.
16. Kurt ile Kuzu, I(9), 9 Mayıs 1329 [22 Mayıs 1913], s.1.
17. Hacı ile Yumurtacı, I((9), 27 Haziran 1329 [10 Temmuz 1913], s.2-3.
18. Devekuşu ile Maymun, I(10), 12 Mayıs 1329 [25 Mayıs 1913], s.5.
19. Tavşan ile Tilki, I(11), 23 Mayıs1329 [5 Haziran 1913], s.6-7.
20. Talih ile Kader, I(13), 6 Haziran 1329 [19 Haziran 1913], s.1-2-3.

21. Aslan Horoz Eşek, I(14), 13 Haziran 1329 [26 Haziran 1913], s.7.
22. Padişah ve Hamal, I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz 1913], s.6-7.
23. Bir Kurdun Hikâyesi, I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz 1913], s.7-8.
24. Horoz Köpek ve Tilki, I(16), 27 Haziran 1329 [10 Temmuz 1913], s.3.
25. Tamahkârlığın Mükâfatı, I(16), 27 Haziran 1329 [10 Temmuz 1913], s.8.
26. Adsızın Kalbi, I(18), 10 Temmuz 1329 [23 Temmuz 1913], s.2- 3- 4.
27. Tilki ve Aslan Derili Eşek, I(18), 10 Temmuz 1329 [23 Temmuz 1913], s.4-5.
28. Aslan ile Fare, I(18), 10 Temmuz 1329 [23 Temmuz 1913], s.5.
29. Peder ve Oğulları, I(18), 10 Temmuz 1329 [23 Temmuz 1913], s.6.
30. Küçük Kanaatkâr Kız, I(21), 1 Ağustos 1329 [14 Ağustos 1913], s.4-5.
31. Tacir Mehmet Efendi'nin Hikâyesi, I(22), 8 Ağustos 1329 [21 Ağustos 1913], s.1-2-3-4-5.
32. Bir Günlük Halife, I(22), 8 Ağustos 1329 [21 Ağustos 1913], s.7-8.
33. Hamal Recep'in Hikâyesi, I(23), 15 Ağustos 1329 [28 Ağustos 1913], s.2-3-4.
34. Bir Çorapçının Hikâyesi, I(24), 22 Ağustos 1329 [4 Eylül 1913], s.6-7.
35. Benli Bahri'nin Hikâyesi, I(26), 5 Eylül 1329 [18 Eylül 1913], s.1-2-3.
36. Fare ile Midye, I(26), 5 Eylül 1329 [18 Eylül 1913], s.5.
37. Körler ve Fil, I(27), 12 Eylül 1329 [25 Eylül 1913], s.5-6.
38. Tilki ile Kurt, I(28), 19 Eylül 1329 [2 Ekim 1913], s.5-6-7.
39. Bir Fıçı Altın, I(31), 10 Teşrinievvel 1329 [23 Ekim 1913], s.3.
40. Fil ve Küçük Kedi, I(31), 10 Teşrinievvel 1329 [23 Ekim 1913], s.5-6.
41. Kartal ile Sümüklüböcek, I(31), 10 Teşrinievvel 1329 [23 Ekim 1913], s.6.
42. Kunduracı ve Cüceler, I(34), 31 Teşrinievvel 1329 [13 Kasım 1913], s.2-3.
43. Sülün ile Karga, I(34), I(34), 31 Teşrinievvel 1329 [13 Kasım 1913], s.3-4.
44. Bahadır Şah'ın Hikâyesi, I(34), 31 Teşrinievvel 1329 [13 Kasım 1913], s.4-6.
45. Köylü ile Yılan, I(34), 31 Teşrinievvel 1329 [13 Kasım 1913], s.6-7.
46. Billur Tepe, I(35), 7 Teşrinisani 1329 [20 Kasım 1913], s.4- 5.
47. Fena Huylu Karı, I(36), 14 Teşrinisani 1329 [27 Kasım 1913], s.6-7.
48. Of Lala'nın Hikâyesi, I(37), 21 Teşrinisani 1329 [4 Aralık 1913], s.4-5.
49. Tembel Oduncu, I(38), 28 Teşrinisani 1329 [11 Aralık 1913], s.5-6-7.
50. Padişahın Bir Sergüzeşti, I(38), 28 Teşrinisani 1329 [11 Aralık 1913], s.9-

- 10- 11.
51. Kurdun Hilesi ve Güzel Bir Nasihat, I(42), 26 Kânunuevvel 1329 [8 Ocak 1913], s.8- 9.
52. Padişah Nasıl İbret Aldı, I(43), 2 Kânunusani 1329 [15 Ocak 1913], s.5-6.
53. Mavi Sakal, I(44), 9 Kânunusani 1329 [22 Ocak 1913], s.5- 6- 7.
54. Kuşların Dili, I(44), 9 Kânunusani 1329 [22 Ocak 1913], s.8- 9- 10.
55. İki Tavşan, I(45), 16 Kânunusani 1329 [29 Ocak 1913], s.12- 13.
56. Bir Kadının Feraseti, I(46), 23 Kânunusani 1329 [5 Şubat 1914], s.8- 9.
57. Peypey ve Sihirli Lamba, I(47), 30 Kânunusani 1329 [12 Şubat 1914], s.9- 10.
58. Kara Karga ve Sümüklüböcek, I(48), 6 Şubat 1329 [19 Şubat 1914], s.3.
59. Akıllı Dokumacı, I(48), 6 Şubat 1329 [19 Şubat 1914], s.7- 8- 9- 10.
60. Aslan Kovan, I(48), 6 Şubat 1329 [19 Şubat 1914], s.11- 12- 13.
61. Talihimdir Padişahım, I(49), 13 Şubat 1329 [26 Şubat 1914], s.6.
62. Çizmeli Kedi, I(50), 20 Şubat 1329 [5 Mart 1914], s.4- 5- 6- 7.
63. Sen mi Yaptırdın? Babandan mı Kaldı? I(50), 20 Şubat 1329 [5 Mart 1914], s.8-9.
64. Ağaç Kesenin Kabahati, I(50), 20 Şubat 1329 [5 Mart 1914], s.9-10.
65. Balıkçı Güzeli, II(51), 27 Şubat 1329 [12 Mart 1914], s.6- 7.
66. Kurt ve Oğlaklar, II(51), 27 Şubat 1329 [12 Mart 1914], s.8-9-10.
67. Şehzade Perçem, II(54), 20 Mart 1330 [2 Nisan 1914], s.10-11-13-14.
68. Kurnaz Bir Padişah, II(54), 20 Mart 1330 [2 Nisan 1914], s.14- 15.
69. Brem Köyün Mızıkacıları, II(56), 3 Nisan 1329 [16 Nisan 1914], s.5- 6- 7- 8- 9.
70. Don Dede, II(58), 17 Nisan 1330 [30 Nisan 1914], s.2-3-4.
71. Marifetli Derviş ve Talebesi, II(59), 24 Nisan 1330 [7 Mayıs 1914], s.4-5.
72. İkbal ile Mukabbel, II(61), 8 Mayıs 1330 [21 Mayıs 1914], s.4-5.
73. Sihirli Köşk, II(63), 22 Mayıs 1330 [4 Haziran 1914], s.3-4-5.
74. Dertli Şah, II(66), 12 Haziran 1330 [25 Haziran 1914], s.3-4.
75. Dünyanın En Kuvvetlisi, II(67), 19 Haziran 1330 [2 Temmuz 1914], s.3-4.
76. Pirinç Tarlalarındaki Yangın, II(68), 26 Haziran 1330 [9 Temmuz 1914], s.2- 3.
77. Altın Yağmuru, II(69), 3 Temmuz 1330 [16 Temmuz 1914], s.3-4-5.

78. Bülbül, II(70), 10 Temmuz 1329 [23 Temmuz 1914], s.10-11-12-13.
79. Karen, Maren, Met, II(70), 20 Temmuz 1330 [2 Ağustos 1914], s.6-7-8-9.
80. Gündüz ile Tomris, II(74), 11 Eylül 1330 [24 Eylül 1914], s.2-3-4-5.
81. Nohut stnde Bir Prens, II(75), 18 Eylül 1330[1 Ekim 1914], s.2-3-4.
82. Üç Şehzadenin Hikâyesi, II(80), 9 Mayıs 1334 [9 Mayıs 1918], s.8-9-10- 11.
83. Altın Kuş, II(81), 24 Mayıs 1334 [24 Mayıs 1918], 5-6-7-8.
84. Uçurucu Hâkim, II(81), 24 Mayıs 1334 [24 Mayıs 1918], s.8-9-10-11.
85. Ejderha, II(87), 22 Ağustos 1334 [22 Ağustos 1918], s.7-9-10.
86. Kedi ile Papağan, II(84), 4 Temmuz 1334 [4 Temmuz 1918], s.10-11-12.
87. Su Perisi, II(85), 18 Temmuz 1334 [18 Temmuz 1918], s.11-12-13-14.
88. Sansarın Hikâyesi, II(86), 1 Ağustos 1334 [1 Ağustos 1918], s.5-6.
89. Nihayetsiz Bir Hikâye, II(86), 1 Ağustos 1334 [1 Ağustos 1918], s.7-8-9- 10- 11.
90. Altın, II(87), 22 Ağustos 1334 [22 Ağustos 1918], s.8-9-10-11-12.
91. Kurt, Koyun, Kaz ve rdek, II(88), 5 Eylül 1334 [5 Eylül 1918], s.3-4-5.
92. Bulut Perisi, II(88), 5 Eylül 1334 [5 Eylül 1918], s.8-9-10-11-12-13.
93. Keçi Annenin Başıma Gelenler, II(89), 26 Eylül 1334 [26 Eylül 1918], s.11- 12-13-14-15.
94. Leylekler, II(90), 1 Teşrinisani 1334 [1 Kasım 1918], s.10-11-12-13.
95. Dev Baba, II(91), 21 Teşrinisani 1334 [21 Kasım 1918], s.1-2-3-4.
96. Üç Yumurtadan Bir Kız, II(91), 21 Teşrinisani 1334 [21 Kasım 1918], s.4- 5- 6- 7- 8.
97. Sükût Ağacı, II(91), 21 Teşrinisani 1334 [21 Kasım 1918], s.9-10-11-12.
98. Beyaz Sultan, II(92), 5 Knnuevvel 1334 [5 Aralık 1918], s.1-2-3-4-5-6- 7.
99. Kabak Kızı, II(92), 5 Knnuevvel 1334 [5 Aralık 1918], s.7-8.
100. Sağırların Komedyası, II(92), 5 Knnuevvel 1334 [5 Aralık 1918], s.8- 9- 10- 11.
101. İnatçı Keçiler, II(92), 5 Knnuevvel 1334 [5 Aralık 1918], s.11- 12.
102. Avcı Mehmet, II(93), 19 Knnuevvel 1334 [19 Aralık 1918], s.1-2- 3- 4- 5- 6.
103. Ejder Bulut, II(93), 19 Knnuevvel 1334 [19 Aralık 1918], s.7 8-9.
104. Padişahın Kızı Çobanın Oğluna Kısmet Olmuş, II(93), 19 Knnuevvel 1334 [19 Aralık 1918], s.9 10-11-12.

105. Gündüz Hasan, II(94), 9 Kânunusani 1334 [9 Ocak 1918], s.1-2-3-4-5-6.
106. Perinin Değneği, II(94), 9 Kânunusani 1334 [9 Ocak 1918], s.6-7-8-9-10-11-12-13-14.
107. Eski Demir Bakraç Hikâyesi, I(1), 2 Kânunuevvel 1926, s.5-6.
108. Küçük Dikencik, I(1), 2 Kânunuevvel 1926, s.7.
109. Neşeli Yaban Eşekleri, I(2), 9 Kânunuevvel 1926, s.6-7.
110. Örumceğin Çay Ziyafeti, I(2), 9 Kânunuevvel 1916, s.12.
111. Şiraka'nın Köpeği, I(3), 16 Kânunuevvel 1926, s. 5-6.
112. Kısmetini Bekleyen Tilki, I(3), 16 Kânunuevvel 1926, s.12.
113. Parmak Kız, I(5-6-7), 30 Kânunuevvel 1926, s.3-4.
114. Üç Elma Bey'in Hikâyesi, I(5-6-7-8), 30 Kânunuevvel 1926, s.9-10.
115. Kar Baba, I(8-9), 20 Kânunusani 1927, s.3-4.
116. Susana'nın Altın Pabuçları, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.11-12.
117. Salyangoz Kabuğu, I(10-11), 3 Şubat 1927, s. 12-13-14.
118. Kayıp Çocuk, I(12), 17 Şubat 1927, s. 10-11.
119. Sihirli Yüzük, I(14), 3 Mart 1927, s. 11-12-13.
120. Şems Cihan, I(15), 10 Mart 1927, s. 14-15.
121. Sihirli Fasulyeler, I(16-17), 17 Mart 1927, s. 12-13-14.
122. Altın Bilezik, I(16-17), 17 Mart 1927, s.15-16.
123. Geyik ile Morina, I(16), 17 Mart 1927, s. 14-15.
124. Sihirli At, I(18-19), 31 Mart 1917, s. 11-12.
125. Keloğlan, I(19), 7 Nisan 1927, s.5-6-7.
126. Bir Gece Seyahati, I(19), 7 Nisan 1927, s. 16.
127. Perizat'ın Ejderhası, I(20), 14 Nisan 1927, s.13-14.
128. Ay Efe, I(20), 14 Nisan 1927, s.15.
129. Elma Çiçeği, I(21-22), 12 Nisan 1927, s.14.
130. Çiftçi ile Hırsız, I(22), 28 Nisan 1927, s.14.
131. Yağ Mumu ile Bal Mumu, I(30), 22 Haziran 1927, s.12-13.

4.2.2. Bilmece

1. Bilmece, I(1), 14 Mart 1329 [27 Mart 1913], s.8.
2. Bilmece, I(2), 21 Mart 1329 [3 Nisan 1913], s.8.

3. Bilmece, I(3), 28 Mart 1329 [10 Nisan 1913], s.8.
4. Bilmece, I(4), 4 Nisan 1329 [17 Nisan 1913], s7.
5. Bilmece, I(5), 11 Nisan 1329 [24 Nisan 1913], s.3.
6. Bilmece, I(6), 18 Nisan 1329 [1 Mayıs 1913], s.6.
7. Bilmece, I(8), 2 Mayıs 1329 [15 Mayıs 1913], dış kapak.
8. Bilmece, I(9), 9 Mayıs 1329 [22 Mayıs 1913], dış kapak.
9. Bilmece, I(11), 23 Mayıs 1329 [5 Haziran 1913], dış kapak.
10. Bilmece, I(12), 30 Mayıs 1329 [12 Haziran 1913], dış kapak.
11. Bilmece Müsabakası, I(12), 30 Mayıs 1329 [12 Haziran 1913], s.7- 8.
12. Bilmece, I(13), 6 Haziran 1329 [19 Haziran 1913], dış kapak.
13. Bilmece Müsabakası, I(13), 6 Haziran 1329 [19 Haziran 1913], s.8.
14. Bilmece, I(14), 13 Haziran 1329 [26 Haziran 1913], dış kapak.
15. Bilmece Müsabakası, I(14), 13 Haziran 1329 [26 Haziran 1913], s.7- 8.
16. Bilmece, I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz 1913], dış kapak.
17. Bilmece Müsabakası, I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz 1913], s.8.
18. Bilmece, I(16), 27 Haziran 1329 [10 Temmuz 1913], dış kapak.
19. Bilmece, I(17), 4 Temmuz 1329 [17 Temmuz 1913], dış kapak.
20. Bilmece, I(19), 18 Temmuz 1329 [31 Temmuz 1913], dış kapak.
21. Bilmece Müsabakası, I(19), 18 Temmuz 1329 [31 Temmuz 1913], s.8.
22. Bilmece Müsabakası, I(20), 25 Temmuz 1329 [7 Ağustos 1913], s.8.
23. Bilmece, I(21), 1 Ağustos 1329 [14 Ağustos 1913], dış kapak.
24. Bilmece Müsabakası, I(21), 1 Ağustos 1329 [14 Ağustos 1913], s.6- 7.
25. Bilmece, I(22), 8 Ağustos 1329 [21 Ağustos 1913], dış kapak.
26. Bilmece, I(23), 15 Ağustos 1329 [28 Ağustos 1913], dış kapak.
27. Bilmece, I(24), 22 Ağustos 1329 [4 Eylül 1913], dış kapak.
28. Bilmece, I(25), 29 Ağustos 1329 [11 Eylül 1913], dış kapak.
29. Bilmece, I(26), 5 Eylül 1329 [18 Eylül 1913], dış kapak.
30. Bilmece, I(27), 12 Eylül 1329 [25 Eylül 1913], dış kapak.
31. Bilmece, I(28), 19 Eylül 1329 [2 Ekim 1913], dış kapak.
32. Bilmece, I(29), 26 Eylül 1329 [9 Ekim 1913], dış kapak.
33. Bilmece, I(30), 3 Teşrinievvel 1329 [16 Ekim 1913], dış kapak.
34. Bilmece, I(31), 10 Teşrinievvel 1329 [23 Ekim 1913], dış kapak.
35. Bilmece, I(32), 17 Teşrinievvel 1329 [30 Ekim 1913], dış kapak.

36. Bilmece, I(33), 24 Teşrinievvel 1329 [6 Kasım 1913], dış kapak.
37. Bilmece, I(34), 31 Teşrinievvel 1329 [13 Kasım 1913], dış kapak.
38. Bilmece, I(35), 7 Teşrinisani 1329 [20 Kasım 1913], dış kapak.
39. Bilmece, I(37), 21 Teşrinisani 1329 [4 Aralık 1913], dış kapak.
40. Bilmece, I(40), 12 Kânunuevvel 1329 [25 Aralık 1913], dış kapak.
41. Bilmece, I(43), 2 Kânunusani 1329 [15 Ocak 1914], dış kapak.
42. Bilmece, I(44), 9 Kânunusani 1329 [22 Ocak 1914], dış kapak.
43. Bilmece, I(45), 16 Kânunusani 1329 [29 Ocak 1914], dış kapak.
44. Şaşırtmaca, I(46), 23 Kânunusani 1329 [5 Şubat 1914], dış kapak.
45. Şaşırtmaca, I(48), 6 Şubat 1329 [19 Şubat 1914], dış kapak.
46. Bilmece, I(49), 13 Şubat 1329, [26 Şubat 1914], dış kapak.
47. Bilmece, II(52), 6 Mart 1330 [19 Mart 1914], s.16.
48. Muamma, II(53), 13 Mart 1330 [26 Mart 1914], s.15.
49. Bilmece, II(55), 27 Mart 1330 [9 Nisan 1914], s.16.
50. Bilmece, II(57), 10 Nisan 1330 [23 Nisan 1914], s.15.
51. Bilmece, II(58), 17 Nisan 1330 [30 Nisan 1914], s.16.
52. Bilmece, II(59), 24 Nisan 1330 [7 Mayıs 1914], s.16.
53. Bilmece, II(60), 1 Mayıs 1330 [14 Mayıs 1914], s.15.
54. Bilmece, II(61), 8 Mayıs 1330 [21 Mayıs 1914], s.16.
55. Bilmece, II(62), 15 Mayıs 1330 [28 Mayıs 1914], numarasız sayfa.
56. Bilmece, II(63), 22 Mayıs 1330 [4 Haziran 1914], s.16.
57. Bilmece, II(64), 29 Mayıs 1330 [11 Haziran 1914] / İzcilik Özel Sayısı.
58. Bilmece, II(66), 12 Haziran 1330 [25 Haziran 1914], s.16.
59. Bilmece, II(68), 26 Haziran 1330 [9 Temmuz 1914], s.16.
60. Bilmece, II(72), 24 Temmuz 1330 [6 Ağustos 1914], s.16.
61. Bilmece, II(73), 6 Eylül 1330 [19 Eylül 1914], s.16.
62. Bilmece, II(74), 11 Eylül 1330 [24 Eylül 1914], s.16.
63. Bilmece, II(75), 18 Eylül 1330 [1 Ekim 1914], s.9.
64. Bilmece, I(1), 2 Kânunuevvel 1926, s.15.
65. Bilmece, I(2), 9 Kânunuevvel 1926, s.15.
66. Bilmece, I(3), 16 Kânunuevvel 1926, s.15.
67. Bilmece, I(4), 23 Kânunuevvel 1926, s.15.
68. Bilmece, I(7), 13 Kânunusani 1927, s.15.

69. Bilmece, I(9), 27 Kânunusani 1927, s.15.
70. Bilmece, I(10), 3 Şubat 1927, s.15.
71. Bilmece, I(11), 10 Şubat 1927, s.15.
72. Bilmece, I(13), 24 Şubat 1927, s. 16.
73. Bilmece, I(14), 3 Mart 1927, numarasız sayfa.
74. Bilmece, I(15), 10 Mart 1927, numarasız sayfa.
75. Bilmece, I(17), 24 Mart 1927, numarasız sayfa.
76. Bilmece, I(18), 31 Mart 1927, numarasız sayfa.
77. Bilmece, I(19), 7 Nisan 1927, numarasız sayfa.
78. Bilmece, I(20), 14 Nisan 1927, numarasız sayfa.
79. Bilmece/ Ben Neyim, I(21), 21 Nisan 1927, numarasız sayfa.
80. Bilmece, I(23), 5 Mayıs 1927, numarasız sayfa.
81. Bilmece Şakaları, , I(24), 12 Mayıs 1927, s.15.
82. Bilmece, I(24), 12 Mayıs 1927, numarasız sayfa.
83. Bilmece Şakaları, I(25), 19 Mayıs 1927, s. 13.
84. Bilmece, I(25), 19 Mayıs 1927, numarasız sayfa.
85. Şakalar, I(26), 26 Mayıs 1927, numarasız sayfa.

4.2.3. Fıkra

1. Padişah ve Hoca, I(1), 14 Mart 1329 [27 Mart 1913], s.8.
2. Dayak, I(2), 21 Mart 1329 [3 Nisan 1913], s.5.
3. Hocanın Kavuğu, I(3), 28 Mart 1329 [10 Nisan 1913], s.7.
4. Ahmak Çocuk, I(5), 11 Nisan 1329 [24 Nisan 1913], s.3.
5. Sınıfın En Tembeli, I(1), 2 Kânunuevvel 1926, s.15.
6. Otelde, I(1), 2 Kânunuevvel 1926, s.15.
7. Sakalın Çıkmasını Bekliyorum,
8. İki Mektepli Arasında, , I(1), 2 Kânunuevvel 1926, s.15.
9. Tamam Hesap, I(2), 9 Kânunuevvel 1926, s.15.
10. İyi Gelmemiş, I(2), 9 Kânunuevvel 1926, s.15.
11. Vahşi Bir Hayvan, I(3), 16 Kânunuevvel 1926, s.15.
12. Yeri Kaybolmuş, I(3), 16 Kânunuevvel 1926, s.15.
13. Hangi Yoldan, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.
14. Çiçekler Neden Büyür, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.

15. Ayakları Rahat Değilmiş, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.
16. Kuşçu Dükkânında, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.
17. Nasıl Açarlar, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.
18. Canlarını Yakmıyormuş, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.
19. İnanmazsan, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.
20. Dişçide Kalmış, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.
21. Köşedeki Bakkaldan, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.
22. Başından Aşağı Geçmiş, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.
23. Hayırlı Dua, I(13), 24 Şubat 1927, s.14.
24. İnanmazsan Havluya Bak, I(14), 3 Mart 1927, s.10.
25. Ev Sahibi ile Müşteri Arasında, I(26), 26 Mayıs 1927, s. 15.
26. Süt Katmasını Unutmuş, , I(26), 26 Mayıs 1927, s. 15.
27. Mahkûm, , I(26), 26 Mayıs 1927, s. 15.
28. Kibrit, I(29), 16 Haziran 1927, s.16.
29. Hanım ile Uşak Arasında, I(29), 16 Haziran 1927, s.16.
30. Gözlük, I(29), 16 Haziran 1927, s.16.
31. İki Arkadaş Arasında, I(29), 16 Haziran 1927, s.16.
32. Para Olmadığını Görünce, I(29), 16 Haziran 1927, s.16.
33. Ağaçlar, I(29), 16 Haziran 1927, s.16.

4.2.4. Efsane

1. Ateşi Zaptı, I(75), 18 Eylül 1330 [1 Ekim 1914], s.5- 6.
2. Karga ile Baykuş, I(13), 24 Şubat 1927, s.7.
3. İyi Hava Fena Hava, I(14), 3 Mart 1927, s.7.
4. Karga ile Gündüz, I(15), 10 Mart 1927, s.12-13.

4.2.5. Destan

1. Türk Serencamları / Ergenekon- Bozkurt, I(8), 2 Mayıs 1329 [15 Mayıs 1913], s. 4-5-6.

4.2.6. Oyun ve Eğlence

1. Basit Oyuncaklar / Yumurtadan Kuş, I(26), 5 Eylül 1329 [18 Eylül 1913], s.5.
2. Aile Eğlencelerinden, I(30), 3 Teşrinievvel 1329 [16 Ekim 1913], s.6.
3. Aile Eğlencelerinden, I(32), 17 Teşrinievvel 1329 [30 Ekim 1913], s.6- 7.

4. Aile Eğlencelerinden, I(34), 31 Teşrinievvel 1329 [13 Kasım 1913], s.7.
5. Oyun ve Eğlence / Hikâye Oyunu, I(48), 6 Şubat 1329 [19 Şubat 1914], s.
6. Oyun ve Eğlence / Pusula Oyunu I(49), 13 Şubat 1330 [26 Şubat 1914], s.12.
7. Ev Eğlencelerinden, I(49), 13 Şubat 1329, [26 Şubat 1914], s.14.
8. Gölge Oyunu / Eşek, Eşek ile Sahibi, II(51), 27 Şubat 330 [12 Mart 1914], s.15.
9. Gölge Oyunu / Ata Binen Jokey, II(53), 13 Mart 1330 [26 Mart 1914], s.11.
10. Eğlenceli Oyunlar, , I(1), 2 Kânunuevvel 1926, s.15.
11. Mektep Oyunları / Savurma Bol, I(2), 9 Kânunuevvel 1926, s.14.
12. Fenni Eğlence, I(7), 13 Kânunusani 1927, s.15.
13. Ufak Oyunlar, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.
14. Eğlenceli Oyunlar, I(13),24 Şubat 1927, s. 14.
15. Musiki Oyunu, I(14), 3 Mart 1927, s.10.
16. Fenni Eğlence, I(24), 12 Mayıs 1927, s.15.
17. Fenni Eğlence, Çocuk Dünyası, I(25), 19 Mayıs 1927, s.13.

4.2.7. Takvim Törenleri

1. Hızır İlyas Bayramı, I(2), 21 Mart 1329 [3 Nisan 1913],s.7.

5. ÇOCUK DÜNYASI DERGİSİNDEKİ HALK EDEBİYATI VE FOLKLOR ÜRÜNLERİ

5.1. Masal

5.1.1. Maymunlarla Yengeçlerin Hikâyesi

Maymun ile yengeç dağ eteğinde birbirlerine rast geldiler. Maymunda bir şeftali çekirdeği, yengeçte de güzel bir çikolata vardı. Kurnaz maymun çikolatayı görüp imrendi ve yengece dedi ki;

- Gel bunları değişelim. Ben sana bu çekirdeği vereyim. Sen bana çikolatayı ver.

Akılsız yengeç buna razı oldu. Yengeç çekirdeği alarak yere dikti, çekirdekten derhal bir şeftali ağacı çıkararak meyve verdi. Fakat yengeç ağacın üstüne çıkıp şeftali koparamadığından bir iki tane koparıvermesini maymundan rica etti, maymun ağaca çıktı ve olmuş şeftalileri kendisi yedi ve olmamışları yengece attı. Bu çiy şeftaliler zavallı yengece isabet ederek vücudunu ezik ve bere içinde bıraktı. O kadar ki vücudundaki eziklerden kısılcacını kımıldatamaz hale geldi.

Yengecin akrabası oradan geçerlerken onun bu halini görüp şaşıldılar. Yengeç başına gelenleri birer birer anlattı. Yengecin akrabası ve dostları maymunun bu alçaklığını öğrenip intikam almayı kararlaştırdılar.

Yengeçler maymunu misafirliğe davet edecek oldular. Lakin maymun başına geleceği iyi bildiğinden bütün arkadaşlarını toplayıp gitti.

Yengeçler maymun ordusunu görür görmez ufak bir çarpışmadan sonra kendi yollarına avdet etmeğe mecbur oldular. Yollarında büyük bir meclis kurarak maymundan nasıl intikam almak lazım geleceğini müzakere ettiler. Bu meclise tokmak, kıyma tahtası, arı ve yumurtada iştirak ettiler. Mecliste maymundan behemahal intikam almak ve bunun için bir hile tuzağı kurmak kararlaştırıldı. Meclisin planı şöyle idi: “Maymunlarla barışılacak ve maymun padişahı barışıklık kâğıdını imza etmek üzere davet olunacaktı.”

Maymun padişahı yengeçlerin bu kararını öğrenerek barışıklık olacağından dolayı memnun oldu ve hiç şüphe etmeden davete icabet etti.

Maymun, yengeç cemiyetinde barışıklık şartlarını öğrenmekte olduğu sırada, maşayı alarak mangalın ateşini karıştırmak istedi. Bu esnada gülün altında saklanmış olan yumurta “bomp!” diye patlayarak ateşi dağıttı ve sıçrayan ateşler maymunun ellerini yaktı. Maymun, sirkeye batırmak için ellerini sirke fıçısına sokmak için uzatınca, orada da arıda maymunun elini soktu. Bu sefer daha ziyade canı yanan maymun kaçmak üzere kapıya koştu. Sırada kıyma tahtası ile tokmağın hücumuna uğradı. Tahta ile tokmak maymunun vücudunu o kadar ezdiler ki az kaldı leşi yere serilecekti.

Zavallıyı yarı ölü yarı diri bir halde sokak ortasına getirip bıraktılar ve maymunlarda gelip yengeçlerin müthiş intikamına uğrayan padişahlarını alıp götürdüler.

O zamandan beri maymunlar yengeçleri gördükçe eğilip yerden bir temenna ederler ve yengeçlerde maymunların bu iltifatlarından hoşlanıp daha ziyade yan yan yürürler.

Çocuk Dünyası, I(1), 14 Mart 1329 [27 Mart 1913], s. 2- 3.

5.1.2. Adaletli Padişah

Bir Türk padişahı bir saray yaptırdı. Sarayın önünde de bir bahçe tanzim ettirdi. Fakat bahçenin en işlek bir köşesinde bir ihtiyar adamın eski bir kulübesi vardı. Padişah, bahçeye çirkinlik veren bu eski, kulübeyi satın alıp yıktırmak istedi ve pazarlık etmek için vezirini ihtiyara gönderdi. Vezir kulübeye gidip ihtiyar adama dedi ki:

- Ey ihtiyar, sen çok bahtiyarsın, çünkü koca bir padişah senin kulübeni satın almak istiyor. Bu kulübe on altın etmezken sana yüz altın verecek!

İhtiyar adam cevap verdi:

- Hayır, ben kulübemi yüz altına satmam!

- Padişah iki yüz altın veriyor!

- Hayır, hayır. Ben bu kulübeyi ne iki yüz altına ne bin altına satmam, çünkü dedem ve babam bu kulübede yaşadılar ve öldüler, ben de bu kulübede öleceğim...

Vezir avdet etti ve padişahın huzuruna girdi ve dedi ki:

- İhtiyar inat ediyor, ne kadar para verilirse verilsin satmayacağını söylüyor.

Ferman buyurunuz kulübesini zapt edelim gitsin!

Padişah:

- Hayır, dedi. Bunu istemem!

Vezir o vakit dedi ki:

Başka çaresi var mı padişahım? Bu güzel sarayın karşısında böyle pis kulübe olur mu? Saraya bakanların cümlesi, saray pek güzel ama kulübe güzelliğini kaçırıyor diyecekler ve şüphesiz padişahta şu kulübeyi satın alacak para yokmuş, fikrinde bulunacaklar. Bunun üzerine padişah cevaben dedi ki:

- Hayır, senin düşündüğün doğru değil. Saraya kim bakarsa, padişahta çok para varmış ki böyle bir saray yaptırabilmiş, diyecek... Sonra şu kulübeyi görüp, amma da adaletli padişahmış ki böyle eski bir kulübeyi yıktırmamış, hükmünü verecekler!

Çocuk Dünyası, I(1), 14 Mart 1329 [27 Mart1913], s. 3- 4.

5.1.3 Devlin Eli

Evvel zamanda Japonya'da Oyayama dağlarında dehşetli devler yaşıyorlardı. Bu devlerin padişahına Şoten Duçi derlerdi. Dev padişahı ara sıra Japonya'nın eski payitahtı olan Giyito'ya hücum eder, ahaliye akla gelmedik fenalıklar yapardı. Ahali devlerin hücumundan kurtulmak için şehrin dışarısında büyük setler inşa etmişlerdi.

Yine o zamanlarda Giyito'da Menyamo-Tutu-Rayko isminde akıllı ve cesur bir adam vardı. Bu adamın kendisi gibi akıllı ve cesaretli dört arkadaşı olup bunlardan en çok şöhret kazanmış olanın Çona idi. Rayko muharebe vaktinde arkadaşlarıyla birlikte cenge gider, barışıklık zamanlarında ise güzel ve büyük sarayında dört arkadaşı ile birlikte vakit geçirirdi.

Karanlık ve fırtınalı bir gece Rayko'nun dört arkadaşı sarayda baş başa verip geçmiş zamandan muharebelerden bahsediyorlardı. Çona diyordu ki:

- Of, ne kadar sıkıntılı ömür. Böyle eli bağlı işsiz güçsüz oturmak bizim gibi cenk ehline doğrusu pek ağır geliyor. Barışıklık zamanlarını hiç sevmem. Bize cenk lazım, cengin gürültüleri lazım...

Bu esnada odaya giren bir kahraman:

- Şimdi de cenk bulmak mümkündür, dedi. İşte devler yine eski oyunlarına başladılar.

Diğer arkadaşlar sordular:

- Hangi devler?

Çona bir kahkaha salıverdi ve dedi ki:

- Şaşarım böyle olmayacak şeylere inananların aklına! Siz buna inanıyor musunuz?

Arkadaşları cevap vermediler ve meyus meyus baş sallamakla iktifa ettiler. Dev havadisini getiren kahraman Çona'ya doğruldu ve:

- Eğer sen devlerin varlığına inanmıyorsan bir akşam Raşomon seddinde nöbet bekleyebilirsin, dedi.

Çona:

- Pek güzel diye cevap verdi. Nöbet bekleyebilirim. Fakat yalnız olmamalıyım. Arkadaşlardan birisi de bana refakat etmelidir.

Arkadaşları hep bir ağızdan devden korkmadıklarını fakat onunla yüz yüze gelmek istemediklerini söylediler. Bunun üzerine Çona ayağa kalktı ve yalnızca yola çıkmaya hazırlandı. Arkadaşları şöyle sordular:

- Fakat senin Raşomon'a gittiğine biz nasıl inanacağız? Bunu nasıl ispat edeceksin?

Çona cevap verdi:

- Bizim evin kapısındaki yazı tahtası üstüne hepinizin gözü önünde yazı yazarım. Bu tahtayı Raşomon'a götürüp bırakırım. Sabahleyin herkes onu orada görebilir.

Arkadaşları razı oldular. O gece Çona atına bindi yazı tahtasını aldı ve Raşomon'a doğru yola çıktı. Ortalık zifiri karanlıktı. Hiçbir şey görülmüyor ve hiçbir ses işitilmiyordu. Yalnız fırtınanın korkunç uğultusu ile yağmurun şırıltısı işitiliyordu. Cesur Çona hiç korkmadan etrafını araştıra araştıra ilerliyordu. Sabah yaklaştı, şafak atmaya başladı. Fırtına durmuş ve yağmur dinmişti. Birdenbire seddin yukarısında devin eli görüldü. Bu el uzandı, uzandı Çona'nın başını tuttu. Çona karşısında dehşetli dev görüyordu. Dev çirkin başında yaldızlı iki boynuzu vardı.

Çona şaşırılmış ve birazda korkmuş bir halde karşısındakinin dev padişahı “Şoten Duçi” olduğuna kâni oldu. Fakat şimdi düşünecek zaman değildi. Çona bir hareketle devin elinden kurtuldu ve kılıcını çekerek üzerine hücum etti. Çona ile devin arasında müthiş bir cenk başladı. Kahraman Çona eğer sırasını getirip bir kılıçta devin kolunu koparmamış olsaydı dev kendisini ihtimal mağlup edecek ve yiyecekti. Kolsuz kalan dev acı acı bağırarak kaçtı gitti. Çona devi bir müddet kovaladı fakat ona yetişmek kabil olmadı. Nihayet devin kopmuş kolunu alarak Rayko’nun sarayına avdet etti. Ertesi sabah Çona arkadaşlarıyla beraber akıl sormak üzere meşhur filozof Semiyo’ya gitti. Filozof Çona’ya devin elini taştan bir sandığa koyup yedi gün yedi gece başında beklemesini tembih etti.

- Bundan başka, dedi. Bunun günahlarını temizlemek için tövbe etmelisin ve bu yedi gün yedi geceyi hiçbir kimse ile lakırtı etmeksizin dua okuyarak geçirmelisin. Eğer böyle yapmazsan büyük bir felakete uğrarsın.

Çona taştan bir sandık yaptırdı. Devin elini oraya koydu. Sonra tövbe ve istiğfar ederek dua okumaya başladı. Yanına hiçbir kimseyi kabul etmiyordu. Altıncı gece oldu. Gece yarısına doğru Çona’nın kapısı çalındı. Çona sordu:

- Kim o?

- Teyzen oğlum, aç kapıyı!

- Yedi gün yedi gece hiç kimse ile görüşmemeye ahdedtim. Sana kapıyı açamam.

- Ben bunu biliyorum fakat yavrucuğum seni görmek için çok uzak yoldan geldim. Pek yoruldum. İhtiyar teyzeni kovacak mısın?

Çona kapıyı açmayacağını söyledi. Teyzesi yine dedi ki:

- Senin kahramanlığını işiterek gelmiştim. Eğer kapıyı açmazsan hakkımı helal etmem.

Çona teyzesinin ısrarına dayanamadı, kapıyı açtı. Teyzesi içeriye girdi:

- Nerede devin eli?

- El bu mermer sandık içinde!

- Sahi mi? İnanayım mı? Bu kadar sene yaşadım, böyle bir şey görmemişim. Rica ederim Çonacığım bir dakika olsun bana göster. Şöyle bir göz

ucuyla bakayım.

- Maatteessüf teyze! Ben kimseye göstermemeye ahdetmiştim. Yedi gün yedi gece geçinceye kadar gösteremem.

İhtiyar teyze ağlamaya başladı. Çona hakikaten iyi yürekli bir adam olduğu için teyzesinin haline acıdı.

- Teyze, dedi. Yalnız şöyle bir göz ucu ile bakacaksın ha! Padişah olsa göstermezdim. Fakat senin hatırını kırmak istemiyorum.

Çona sandığın kapağını açtı. İhtiyar teyze elini uzatarak eli sandıktan çıkarttı.

Çocuk Dünyası, I(1), 14 Mart 1329 [27 Mart 1913], s.5- 6- 7.

5.1.4. Parmak Çocuk

Pek çok zamanlar evvel bir köylü bir küçük köyde karısı ile birlikte yaşıyordu. Bir gün bir derviş bunların kapısını çaldı:

- Pek yoruldum, azıcık sizde dinleneyim, diye rica etti.

Köylü derviş babaya derhal bir iskemle verdi. Köylünün karısı da süt, yoğurt ve büyük bir parça ekmek getirip Tanrı misafirinin önüne koydu. Derviş baba dinlendi. Sütü içti, yoğurdu ve ekmeği yedi ve ev sahiplerine çok dualar etti. Giderken köylü ile karısından:

- Dünyada en çok istediğiniz nedir? Diye sordu.

- Ah! Diye karı koca cevap verdiler. Bizim dünyada en çok istediğimiz şey çocuktur. Allah bir tane bile vermedi. Keşke velev ki parmak kadar olsun çocuğumuz olsaydı! ...

Derviş bir elmaya dua okudu. Yarısını köylüye öbür yarısını köylünün karısına yedirdi. “İnşallah muradınız hâsıl olur.” diyerek çıktı, gitti. Az zaman sonra köylü kadın küçük bir çocuk doğurdu. Bu çocuk parmak kadar bir şeydi. Çocuğa “Parmak Çocuk” ismini koydular ve kendisini çok sevdiler.

Bir gün Parmak Çocuğun annesi börek yapmakla meşguldü. Parmak Çocuk nasılsa tencerenin içine düştü. Anası farkında olmayarak tencereyi kalaycıya verdi. Kalaycı tencereyi kalaylamaya başlayacağı zaman Parmak Çocuk bağırmaya, tepinmeye başladı. Kalaycı tencereden çocuk sesini işitince korkusundan tencereyi

fırlattı, attı. Tencere kırıldı ve Parmak Çocuk tencereden çıkarak evlerine kaçtı.

Yine bir defa Parmak Çocuğu annesi otlar üstünde uyumak için bırakmıştı. Bir inek geldi otları yedi. Otlarla birlikte Parmak Çocuğu da yuttu. Fakat Parmak Çocuk ineğin boğazını tırmaladığından inek hemen kustu, çocukta kurtuldu. Köylü çok kere Parmak Çocuğu yanına alıp tarlaya giderdi. Bir gün tarlada iken çocuğu bir karga gördü, kaptı. Hemen havaya uçtu. Karga Parmak Çocuğu havadan yere bıraktı. Çocuk deniz kenarında evinin balkonunda oturan bir adamın avucu içine düştü. Bu adam çok fenaydı. Parmak Çocuğu avucu içinde görünce kızarak denize fırlattı. Parmak Çocuk denize düşer düşmez bir balık çocuğu yuttu. Ertesi günü balıkçı balığı tuttu. Bu balık pek lezzetli olduğundan padişahın sarayına götürüp sattı. Padişahın aşçısı öğle yemeğine yetiştirmek için balığın karnını yarıp temizlemeye başlarken Parmak Çocuk bağırarak başını dışarıya çıkardı. Çocuk o kadar sevimliydi ki aşçı kendisini pek sevdi ve üstünü başını temizleyerek padişaha götürdü.

Padişah Parmak Çocuğu sarayda alıkoydu ve ona sırmalı elbiseler ihсан etti. Parmak Çocuk bir gün padişahın babasının yanına gitmek için izin istedi. Padişah izin verdi ve ne kadar para kaldırabilirse götürmesini emir etti. Zavallı Parmak Çocuk üç altından başka para kaldıramadı ve bunları alıp götürdü. Parmak Çocuk babasının evinde birkaç gün misafir kaldıktan sonra tekrar saraya döndü. Parmak Çocuk sarayda çok seneler oturdu. Kendisini herkes seviyordu. Bir gün mutfakta dolaşırken aşçının ayaklarını gıdıkladı ve aşçı elindeki büyük çorba kâsesini yere düşürdü. Bu kabahati üzerine kendisini bir fare kapanına hapsettiler ve üç gün ekmek ve sudan başka bir şey vermediler. Parmak Çocuk hapisten çıkarıldıktan sonra padişah kendisine rütbe ve kılıç verdi. At yerine de güzel eğlerlenmiş beyaz bir fare verdiler.

Parmak Çocuk buna pek sevinerek sırmalı elbiselerini giyerek, kılıcını takarak, fareye binerek sarayda dolaşıyordu. Askerler kendisini gördükçe selam durdukları zaman elini başına götürüp azametli azametli temaşa ediyordu. Fakat bir gün sarayda faresine binerek dolaşırken iri bir kediye tesadüf etti. Kedi fareyi yemek için hücum etmek istedi. Parmak Çocuk kılıcını çekerek müdafaa etti. Beş dakika kadar muharebe ettiler ve kedinin pençesinin bazı yerleri paralandı. Lakin en nihayet kedi fareyi yakaladı.

Parmak çocuk kediye karşı mağlup olduğundan dolayı pek ziyade

kederlendi. Yemedi, içmedi adeta zayıfladı. Bu mağlubiyet pek ziyade kibrine dokunuyordu. Padişah faresini sorduğu zaman gözlerini yere indirerek ahırda diye yalan söylemeye mecbur oldu. Bir gün bahçede çiçekler arsında gezerken iri bir kelebek gördü ve hemen üstüne sıçradı. Kelebek havaya uçtu ve Parmak Çocuğu uzaklara götürdü.

Padişah Parmak Çocuğu çok arattı. Her memlekette tellallar çağırttı. Fakat onu bulmak mümkün olmadı.

Çocuk Dünyası, I(2), 21 Mart 1329 [3 Nisan 1913], s.1- 2- 3.

5.1.5. Tilki ile Karga

Tilki gördü bir ağacın yanında

Gagasında peynir tutan bir karga

Gözü kaldı kargacığın aşında

Yaklaşarak dedi “Ey bülbül ağa

Sesinizin aşığıym ezelden

Biraz ötün candan kulak vereyim

Çoktan beri hasretliyim size ben

Bari bugün muradıma ereyim”

Karga kahırlanıp çirkin sesiyle

Keklik gibi şiddetle ötmesiyle

Gagasından peynir düştü toprağa

Tilki hemen onu attı kursağa

Dedi “Artık yorulmayın efendim

Peyniriniz pek lezizmiş beğendim”

Çocuk Dünyası, I(2), 21 Mart 1329 [3 Nisan1913], s. 5.

5.1.6. Öğüt

Ölür iken bir ihtiyar ikinci

Evladını hep yanına çağırır
Der ki “Bir küp dolu altın ve inci
Tarlamızın bir yerinde saklıdır
Belli değilse de onun durağı
Siz birkaç ay kendinizi üzünüz
Çalışınız hep kazınız toprağı
Bir gün bulursunuz, güler yüzünüz”
Oğulları üç ay emek çekerler
O toprakta çıkmaz öyle define
Ümitleri kalmaz ekin ekerler
Çok sürülen o tarlanın hasadı
Taşar hayli kazanç verir o sene
Anlaşılır ekincinin maksadı
Çocuk Dünyası, I(3), 28 Mart 1329 [10 Nisan 1913], s. 1.

5.1.7. Paşa Oldun Lakin Adam Olamadın!

Bir baba oğlunun fena huylarını görüp dermiş ki:

- Oğlum sen adam olmazsın.

Bu oğul, bahtının yardımıyla her nasılsa paşa oldu. Babasının eskiden kendisine söylediği sözleri yalan çıkarmak için hizmetkârlarına “Filan yerde bir ihtiyar adam var, onu alıp hemen buraya getiriniz!” diye emir verdi. Hizmetkârlar zavallı ihtiyarı kabahatli bir adam gibi tutarak getirdiler ve paşanın huzuruna çıkardılar. Paşa azametle dedi:

- Baba sen bana adam olmazsın diyordun, bak ben paşa oldum.

İhtiyar peder oğlunun bu sözlerine şöyle cevap verdi:

- Oğlum sen paşa olmuşsun, lakin yazık ki adam olamamışsın. Çünkü adam olsaydın ihtiyar babana böyle hakaret etmezdin!

Çocuk Dünyası, I(2), 21 Mart 1329 [3 Nisan1913], s. 6.

5.1.8. Padişah ve Kayıkçı

Evvel zamanda Türk padişahlarından biri tebdili kıyafet ederek veziri ile birlikte gezmeye çıkmış. Deniz kıyısında küçük bir kayıkta ihtiyar bir adamın balık tutmakta olduğunu görünce yanına giderek, selamünaleyküm ya ehli perver, der. İhtiyar, aleyküm selam cihan server, diye selamına karşılık verir.

Padişah:

- Sen benim padişah olduğumu nereden anladın?

İhtiyar:

- Hal ve şanınızdan.

Padişah:

- Altıyı ne yaptın?

İhtiyar:

- Ah efendim, altıyı altıya kattım amma otuz ikiden arttıramadım.

Padişah:

- Ya niçin er davranmadın?

İhtiyar:

- Er davrandım amma el aldı.

Padişah:

- Sana bir kaz göndersem yolar mısın?

İhtiyar:

- Yolarım efendim.

Padişah veziri ile birlikte saraya döner. Sarayda vezirine sorar ki:

- Ben demin o ihtiyar ile ne konuştum?

Veziri sıkılarak cevap verir:

- Ne konuştuğunuzu anlayamadım efendim.

- O halde sana üç gün mühlet veriyorum, bu müddet zarfında ya bilirsin, ya

başını cellada verirsin!

Vezir şaşırır, etekleri tutuşur, düşünür, nihayet ihtiyara gidip öğrenmekten başka çaresini bulamaz. Deniz kıyısına inip ihtiyarı bulur ve padişah ile ne konuştuğunu sorar. İhtiyar epey nazlandıktan sonra “Getir bin lira söyleyeyim sana!” der. Vezir buna memnun olarak acele gider, paraları getirir. O zaman ihtiyar der ki:

- Padişah benden altıyı ne yaptığımı sordu. Yani altı ay yaz ne işledin, niçin para kazanıp kışın rahat etmiyorsun, dedi. Ben de ona altıyı altıya kattım amma otuz ikiden arttıramadım, cevabını verdim. Yani altı ay yaz altı ay kış işlediğim halde otuz iki diştten arttıramadım, dedim.

Vezir bunları öğrendikten sonra saraya avdetle padişahın huzuruna dâhil olur. Padişah sorar ki:

- Ey bildin mi bakalım?

Vezir:

- Evet, efendim bildim diyerek kayıkçıdan öğrendiklerini güya kendisi düşünerek bulmuş gibi kurula kurula nakil ve hikâye eder.

Padişah:

- Bu iyi, ikincisi ne idi? Onu da söyle bakalım?

Vezir:

- Daha onu düşünmedim efendim.

Padişah üç gün daha mühlet verir. Vezir ikinci سوالin cevabını bulmak ve bu suretle ihtiyara bin lira vermekten kurtulmak için pek çok düşünür ise de bir türlü bulamaz ve ister istemez ihtiyarın yanına gider ve ikinci سوالin cevabını sorar. İhtiyar yine bir müddet nazlandıktan sonra nihayet bin beş yüz liraya razı olur ve paraları aldıktan sonra söyler:

- Padişah bana niçin er davranmadın, yani neden erken evlenip çoluk çocuk yetiştirmedin, dedi. Ben de buna karşı, er davrandım amma el aldı, yani çoluk çocuk yetiştirdimse de kız olduklarından eller aldı, dedim.

Vezir saraya döner ve padişahın huzuruna çıkarak ikinci سوالin cevabını anlatır. Padişah üçüncüyü de öğrenmesi için üç günlük müsaade verir. Vezir koşa koşa yine ihtiyara başvurur, yalvarır, yakarır, tut aşağı beş yukarı üçüncünün

cevabını iki bin liraya pazarlık eder, paraları ihtiyarın avcuna sayar. İhtiyar paraları koynuna koyduktan sonra vezire der:

- Allah padişahın ömrünü arttırsın, benim fakir halimi gördü, merhamet buyurdu, iyice yolmak için senin gibi yağlı bir kaz gönderdi. İşte ben de yoldum!

Çocuk Dünyası, I(3), 28 Mart 1329 [10 Nisan 1913], s. 2- 3.

5.1.9. Tuz Ekmek Hakkı Unutuluyor

Bir kurt kapana tutulmuştu. Çalıştı, çabaladı. Nasılsa kapandan kurtuldu. Fakat avcılar kurdun peşini bırakmayarak kovalamaya başladılar. Kurt ormanda kaçarken bir köylüye rast geldi, köylü sırtında bir çuval olduğu halde un almak için değirmene gidiyordu. Kurt köylüye yalvardı:

- Canım köylü ağa, beni torbacığına saklasana! Avcılar arkamdan koşuyorlar, sırtımdaki posta kızışıyorlar.

Köylü kurdun yalvarışına acıdı, onu çuvalına sakladı ve yoluna devam etti. Biraz sonra avcılar köylüye rast geldiler ve ondan sordular:

- Köylü baba, köylü baba! Bir kurt rast geldi mi sana?

Köylü:

- Hayır, diye cevap verdi. Avcılar uzaklaştılar. Kurt çuvalın içinden sordu:

- Köylü ağa, köylü ağa! Avcılar gittiler mi öte yana?

- Gittiler!

- Çıkar beni çuvaldan.

Köylü çuvalın ağzını açtı, kurt dışarıya kaçtı, ormanın içinde bir dolaştı, kuyruğunu sallayarak köylünün karşısına geldi dikildi ve dedi ki:

- Köylü ağa, köylü ağa! Hiç bakma sola sağa! Seni ben yiyeceğim.

Köylü cevap verdi:

- Ben seni ölümden kurtardım, iyilik eden kemlik bulur mu?

- İyilik eden kemlik bulur. Çünkü eski tuz ekmek hakkı unutulur.

Köylü işin fena olduğunu anladı ve kurda dedi:

- Peki, senin dediğin gibi olsun. Beraber gidelim. Karşımıza ilk rast

gelenden sorarız. Eğer o da eski tuz ekmek hakkı unutulur derse, o vakit sen beni yersin.

Kurt razı oldu. Bir müddet yürüdüler. Karşılarına bir at çıktı. Köylü ata:

- Merhaba at yoldaş! Dinle beni de başıma gelenlere şaş! Diyerek kurdun kendisini yemek istediğini anlattı. At düşündü, düşündü nihayet köylüye dedi:

- Ben yirmi yıl sahibime hizmet ettim, dağ demedim, bağ demedim emir ettiği yere gittim, bütün takatimi sarf ettim. Baktı ki ihtiyarladım, hizmetten kaldım, başımdan yuları aldı, beni de ovaya saldı. Ah! Eski tuz ekmek hakkı ne çabuk unutuluyor!

Kurt köylüye:

- Gördün mü ben kazandım, dedi. Köylü yine yalvardı:

- Kuzum canım kurt kardeş, gel azıcık daha gidelim, bakalım ikinci rast gelen ne söyleyecek.

Kurt yine razı oldu. Bir müddet daha yürüdüler. Bu sefer karşılarına bir köpek çıktı. Köylü köpeğe derdini söyledi. Köpek düşündü, düşündü ve dedi:

- On beş yıl sahibimin evini, her şeyini bekledim, çok kereler canımı gözüme aldım, bütün dünya ile kavgalar ettim. Yaşım arttı. Nihayet kuvvetten düştüm, yalvardım. Fakat o belime bir tekme vurdu, kapıdan dışarı kovdu. Onda sonra ne aradı ne sordu. Pek doğru eski tuz ekmek hakkı unutulur.

Kurt köylünün yüzüne baktı, köylü kurdun meramını çaktı ve ona tekrar yalvardı:

- Canım gözüm kurt kardeş gel azıcık daha gidelim, bakalım üçüncü rast gelen ne söyleyecek.

Kurt buna da razı oldu. Bir müddet daha yürüdüler. Bu defa karşılarına bir tilki çıktı. Köylü tilkiye derdini döktü. Tilki taaccüp ederek sordu:

- Nasıl olmuşta bu kadar kocaman bir kurt böyle küçük çuvalın içine girmiş. Benim buna aklım ermiyor.

Köylüde kurtta bunun doğru olduğunu söylediler. Tilki yine kendini inanmamazlığa vurdu, köylüye dedi:

- Hadi bakalım, köylü kardeş, göster bana, kurt arkadaşını nasıl soktun çuvala.

Köylü çuvalı açtı. Kurt başını çuvala soktu. Tilki dedi:

- Köylü kardeş sen kurdun yalnız başını mı sakladın?

Kurt bu sefer büsbütün çuvalın içine girdi. Tilki köylüden sordu:

- Köylü kardeş, göster bakalım sen çuvalın ağzını nasıl bağladın?

Köylü çuvalın ağzını sıkıca bağladı. Tilki yine köylüye dedi:

- Köylü kardeş! Göster bakalım sen nasıl harman döversin?

Köylü elindeki sopası ile çuvala vurmaya başladı. Yan gözle tilkiye bakıyordu. Kabarık kuyruğuna, güzel postuna imrendi. Onun kafasına da bir sopa indirdi ve dedi:

- Evet, tuz ekmek hakkı unutulur!

Çocuk Dünyası, I(3), 28 Mart 1329[10 Nisan 1913], s.3- 4.

5.1.10. Üç Şehzade

Evvel zamanda Moğol padişahlarından birinin üç oğlu vardı. Bu üç oğlun üçü de ayrı ayrı analardan doğmuşlardı. Lakin en küçüğün anası evvelce vefat ettiği için bu şehzade büyük kardeşlerin anaları elinde üvey oğul gibi terbiye görmüştü. Küçük bir kabahati olsa onu derhal büyük bir kabahat etmiş gibi padişaha haber verirler, şehzadeye nafile azar işittirirlerdi. Zavallı şehzade babasından üvey analarından azar işittikçe, hani bazı kereler dayak bile yedikçe, sarayın en izbe köşesine çekilir, için için ağlardı. Yahut ahıra giderek babasının kendisine bağışladığı küçük tayın gözlerinden öperek ona derdini dökerdi. Tay ise şehzadenin ellerini yalar, acıklı acıklı kişner, ayaklarıyla yeri eşerdi.

Zaman geçti. Şehzadeler büyüdü. Küçük şehzade de on beş on altı yaşına geldi. O zamanda Hint padişahının gayet güzel bir kızı vardı ki yedi diyar uzaktan methini işitenler ona hayran olup kalıyorlardı. Moğol padişahı bu kızın şöhretini duyup onu oğullarından birisine almak istedi. Bir gün büyük karısını çağırıp fikrini açtı. O, kızın kendi oğlu olan büyük şehzadeye pek münasip olacağını söyledi. Padişah buna razı oldu ve vezirlerinden birisini, kızını büyük oğluna istemek üzere, Hint padişahına gönderdi. Vezir altı ayda Hint diyarına gidip gelebildi ve padişaha Hint padişahından şöyle bir haber getirdi:

- Şevketli Moğol padişahı ile akraba olmayı ben de isterim. Fakat kızımın

bir ahdi vardır. Kendisi kadar hüner bilen bir adam bulursa ona varacaktır. Eğer oğlu hünerlerine güvenebilirse imtihan olmak üzere buraya teşrif buyursun.

Padişah büyük şehzadeyi çağırdı ve ona meseleyi anlattı. Şehzade, sayende ben seni mahcup etmem diyerek babasının elini öptü ve atına binerek yola revan oldu. Az gitti, uz gitti, dere tepe düz gitti nihayet Hint diyarına vasıl oldu. Hint padişahı Moğol şehzadesinin vusulünü haber alınca saraya davet etti. Ona büyük bir ziyafet çekti. Ziyafetin sonunda Hint padişahının kızı imtihan şartlarını söyledi.

Ertesi günü Hint padişahının kızı gayet güzel bir ata binmiş ve elinde kalkan ve okları olduğu halde şehrin büyük meydanına çıkmış idi. Moğol şehzadesinin o gün sultan ile imtihan olacağını bildiklerinden şehrin bütün halkı o büyük meydana toplanmışlardı. Biraz sonra padişahta vezirleri ile birlikte gelip yerine oturdu. Sultan atını koşturarak şehzadenin yanına gitti, ona bir şeyler söyledikten sonra meydanın dört bir etrafında atını koşturmaya başladı. Şehzade dahi okunu yayını hazırlamış olduğu halde sultanın hücumunu bekliyordu.

Nihayet hücumlar başladı. Daha ilk dakikada şehzade sultanın gayet mahir bir binici ve nişancı olduğunu anlamıştı. Yarım saat kadar çarpıştılar, hiç biri mağlup olmadı. Bir sefer hücumda şehzadenin atı sürçtü, kendisini tutamadı ve sultanın attığı ok şehzadenin koluna geldi, saplandı. Şehzade kolunun acısından kendini yere attı. Sultan muvaffakiyetini görünce hemen saraya doğruldu, atla sarayın merdivenlerini çıkararak kayboldu gitti.

Zavallı şehzade yerden kalktı, kolunu sardı sarmaladı, tekrar atına binerek memleketine vardı ve padişah babasının huzuruna çıktı, ağlayarak mağlup olduğunu hikâye etti.

Padişahın ikinci karısı dedi ki:

- Padişahım, müsaade et de ortanca şehzadeniz gidip kızı istesin!

Padişah müsaade etti. Şehzade Hint memleketine gitti. Lakin çok geçmedi. O da yalnız ve topal olarak avdet etti. Küçük şehzade ağabeylerinin bir kız karşısında böyle mağlup olduklarına şaşırıp kaldı. Bir gün birinci üvey annesine yalvardı:

- Ne olur, sultan ana, padişah babama söyle de beni Hint padişahının kızını istemeye göndersin!

Üvey anası:

- Hadi miskin oradan, dedi. Senden bin kat fazla hızlı ağabeylerinin beceremediği iş sana mı kaldı?

Sonra o büyük ağabeyine gidip yalvardı. Büyük ağabeyi çolak idi. Küçük şehzadenin sultan ile başa çıkamayacağını iyi bildiği için onun Hint'e gitmesini istedi. Çünkü küçük şehzadenin şimdi hiçbir kusuru yoktu. Eğer sultanla imtihan olmaya giderse her halde sakat olarak avdet edeceğinden emin idi. Ortanca şehzade dahi böyle düşündü ve ikisi de babalarına gidip yalvardılar. Padişah oğullarının ısrarına dayanamayıp razı oldu.

Küçük şehzade padişahın, analarının ve ağabeylerinin ellerini öpüp yola revan oldu. Az gitti, uz gitti, dere tepe düz gitti nihayet Hint diyarına erişti ve Hint padişahına haber gönderdi. Hint padişahı bu küçük şehzadeye de büyük kardeşlerine yaptığı gibi ziyafet çekti ve sultan ile görüşürdü. Ertesi günü büyük meydanda imtihan vardı. Akşam, şehzade ahıra gidip atı güzel güzel okşadı ve:

- Ey benim atım atım, senin elindedir namusum hayatım. Eğer ben mağlup olup da sultanı alamayacak olursam kendi kendimi öldüreceğim bunu böyle bil, dedi ve gözlerinden öperek ağladı. At, şehzadenin bu sözleri üzerine lisana gelip:

- Sen korkma şehzadem, yalnız üçüncü oktan sonra kızın yanına yaklaşırsın ve belinden kavrayıp terekene alırsın. Ondan sonra işine Allah kerim, dedi. Şehzade ertesi günü erken kalkıp atı tımarladı, üzerine sırmalı bir eğer vurdu ve şehrin büyük meydanına çıktı. Şehzadenin atını görenler parmaklarını ısıyorlardı. Padişah bile görüp pek beğendi.

Oyun başladı. Şehzadenin atı, bir ceylan gibi sekmeye, şahlanmaya ibtidar etti. Sultan hücumlarına başladı. Birinci okunu attı. Şehzade onu eliyle tuttu. Sultan ikinci okunu attı. Şehzadenin üstünden geçti. Sultan üçüncü okunu atmaya hazırlandığı zaman şehzade atını çevirdi. Sultanın arkasına doğruldu ve at yıldırım gibi süratle sultana yaklaştı. Padişah, şehzadenin kurnazlığını anlamış ve hemen süvarilerine emir vermişti. Süvariler, kuşak gibi meydanın etrafını sarmaya başladıkları zaman şehzade sultanı kavrayıp terkisine attı. Şehzadenin atı meydanı bir döndü, padişahın karşısına gelip bir şahlandı, ondan sonra havaya uçtu, çıktı gitti, bütün halk bu hale şaşırıp kaldı.

Şehzade kız ile birlikte memleketine vardı. Büyük kardeşleri ile birlikte üvey anaları şehzadenin bu muvaffakiyetini pek çok kıskanmışlardı ama ne yapsınlar

ki ellerinden bir şey gelemeydi. Padişah küçük şehzadeden pek memnun kaldı. Kırk dokuz gün kırk dokuz gece düğün yaptılar ve muratlarına erdiler.

Çocuk Dünyası, I(3), 28 Mart 1329 [10 Nisan 1913], s. 4- 6.

5.1.11. Kurt ile Ayı

Kurt kocaldı kötürüm oldu

Bunu sezen bir genç ayı

Yakaladı kurdu yoldu

Dedi: “Hadi tüysüz dayı

Yürü yine yiğitlik sat

Dar et bize yeşil yurdu

Piçlerine dedi fırsat

Kaçırmayın boğun kurdu

Zavallı kurt öldü inde

Beş yavrusu kaldı öksüz

Fakat birkaç yıl içinde

Bunlar birer yiğit, gürbüz

Kurt olarak saldırdılar

Yeşil yurttan ayıların

Vücudunu kaldırdılar

Çocuklarını ibret alın

Her bir güne var bir yarın

Çocuk Dünyası, I(4), 4 Nisan1329[17 Nisan 1913], s.1.

5.1.12. Altın Balık

Bir varmış, bir yokmuş ihtiyar bir balıkçı ile karısı varmış. Bunlar deniz kenarında eski bir kulübe içinde yaşarlarmış. Bir gün ihtiyar, ağını alarak balık tutmaya gider. Ağını deniz kenarına serer ve bekler. Bir müddet sonra çekmeye

başlar. Ağ, her taraf balıkla dolmuş gibi ağırlaşır. İhtiyar sevinerek ağı çeker, çeker, nihayet bütün ağı denizden çıkarır. Bir de ne görsün, ağda bir altın balıktan başka bir balık yok. Uzanıp altın balığı alacağı zaman balık dile gelip ihtiyara yalvarır: “Beni tutma ihtiyarcık, beni bırak denize, ne istersen sana veririm.” İhtiyar düşünür, düşünür nihayet “Bana lüzumun yok, hadi var git denizde zevk et!” diye altın balığı denize bırakır ve eve döner. Evde karısı sorar:

- Koca çok mu balık tuttun?

- Uğraşa uğraşa yalnız bir altın balık tutmuştum, lakin çok yalvardı, yakardı. Ne istersen sana veririm, dedi. Ben de haydi git denizde zevk et, diye denize bıraktım.

- Ah seni gidi deli koca! Eline en büyük bahtlılık geçti de sen kadrini bilmedin. Ah deli! Hiç olmazsa ondan buğday isteseydin.

İhtiyar, karısının dilinden kurtulmak için deniz kenarına indi ve altın balığı çağırdı:

- Altın balık, altın balık göster kuyrucuğunu, söyle buyrucuğunu!

Altın balık deniz kenarında göründü.

- Ne istersin ihtiyarcık?

- Karım başımın etini yedi. Beni buğday istemeye gönderdi.

- Hadi git evine, buğdaylar gelir yerine.

İhtiyar evine döndü, kulübesinin buğdayla dolu olduğunu gördü. Kapıdan girerken karısı karşısına çıktı:

- Buğday çok lakin görüyor musun? Bu buğdayı yıkayacak leğen yok. Hadi git, balıktan bir leğen iste!

İhtiyar yine deniz kenarına gidip altın balığa yalvardı:

- Altın balık, altın balık, göster kuyrucuğunu, söyle buyrucuğunu!

Altın balık göründü:

- Ne istersin ihtiyarcık?

- Karım başımın etini yedi. Senden leğen istemeye gönderdi.

- Hadi git evine leğen gelir yerine.

İhtiyar evine döndü. Kapıdan içeriye girerken karısı karşısına çıktı:

- Haydi deniz kenarına, git altın balıktan bize yeni bir ev iste! Böyle eski kulübede oturulmaz.

İhtiyar yine deniz kenarına gidip altın balığa yalvardı:

- Altın balık, altın balık, göster kuyrucuğunu, söyle buyrucuğunu!

Altın balık görüldü:

- Yine ne istersin ihtiyarcık?

- Bizim koca karı yeni bir ev istiyor.

- Var git evine istediğin gelir yerine.

İhtiyar evine döndüğü zaman eski kulübenin yerine büyük ve güzel bir ev gördü. Balkonda karısı oturuyordu. Kocasının geldiğini görür görmez haykırdı:

- Deli ihtiyar, deli ihtiyar! Bahtın ayağına geldi. Lakin bu kırılışı kafan kadrini bilmedi. Hiç düşünmüyor musun ki böyle bir eve kahve lazım, şeker lazım, hizmetçi lazım, uşak lazım... Bu ihtiyar halimle yine ben mi hizmet edeceğim. Hadi çabuk, git deniz kenarına, altın balıktan hepsini iste. Ha sakın araba ve atı unutma!

İhtiyar düşünce düşünce deniz kenarına indi ve altın balığa yalvardı:

- Altın balık, altın balık kaldır kuyrucuğunu, söyle buyrucuğunu!

- Yine ne istersin ihtiyar?

- Karım eve koymadı, yine sana gönderdi. Kahve, şeker, at, araba istiyor!

- Var git evine, istediğin gelir yerine!

İhtiyar eve döndü. Karısı uşaklara emir etti, ihtiyarı bir temiz dövdüler ve karısının yanına çıkardılar. Karısı yine hiddetli hiddetli dedi:

- Ben artık böyle köylü kalmak istemiyorum, şimdi koştur deniz kenarına, söyle altın balığa “Ben paşa haremi olmak istiyorum bu evde vezir konağı gibi büyük olsun!”

İhtiyar yine deniz kenarına indi ve altın balığa yalvardı:

- Altın balık, altın balık kaldır kuyrucuğunu, söyle buyrucuğunu!

- Yine ne lazım oldu ihtiyar?

- Şu bizim karı buldukça bunadı, şimdi beni gönderdi, paşa haremi olmak istiyormuş.

- Var git evine istediğin gelir yerine!

İhtiyar eve döndü, evinin yerinde şimdi büyük bir konak, konakta binlerce uşaklar, cariyeler, hadım ağalar, kâhyalar vardı. İhtiyar kapıdan girmek istedi. Bekçiler göğsünden itip içeriye bırakmadılar. O sırada ihtiyarın karısı arkasında bir sürü cariye ile konağın bahçesinde geziniyordu. İhtiyarı gördü ve uşaklarına emir etti.

- Şu kapıda duran ihtiyarı içeriye alınız, bahçeleri süpürsün. Akşamları da ahırda yatsın.

Derhal ihtiyara bir saplı süpürge verdiler ve paşa karısının emrini ona söylediler. Zavallı ihtiyar süpürgeyi eline alıp ortalığı süpürmeye başladı.

Paşa karısı bir zaman sonra bundan da usandı. Cariyelerine balıkçıyı bulup getirmelerini emir etti. İhtiyarı konakta aradılar, taradılar nihayet ahırın bir köşesinde miskin miskin düşünürken buldular. Palas pandıras paşa karısının huzuruna çıkardılar. Paşa karısı hiddetle balıkçıya dedi:

- Bir dakika durmadan deniz kenarına koştur. Altın balıktan iste “Ben artık bir cihan padişahı karısı olmak istiyorum.” Anladın mı?

İhtiyar deniz kenarına indi ve altın balığa yalvardı:

- Altın balık, altın balık, göster kuyrucuğunu. Söyle buyrucuğunu!

- Yine sana ne lazım oldu ihtiyar?

- Karım artık büsbütün delirdi, yedi cihan padişahının karısı olmak istiyor!

Altın balık hiçbir cevap vermeden denize daldı. Gitti. İhtiyar konağa döndü. Fakat ortada artık konak yoktu. Onun yerinde viran bir kulübe duruyordu. Kulübenin önünde de karısı çamaşır yıkıyordu. Onlar yine eskisi gibi yaşamaya başladılar. İhtiyar tekrar balıkçılık etti. Lakin altın balığı tutmak bir daha nasip olmadı.

Çocuk Dünyası, I(4), 4 Nisan1329[17 Nisan 1913], s.2- 3.

5.1.13. Tilki ile Horoz

Bir horoz ağaç üzerinde oturmuş, “Kukurikuu!” diye ötüp duruyordu. Bunun sesini tilki işitip ağacın altına geldi ve dedi:

- Merhaba horoz kardeş! Seni işitip seni ziyarete geldim.

Horoz cevap verdi:

- Teşekkür ederim tilki kardeş! Keyfin nasıl?

Tilki işitmemezliğe gelip dedi:

- Ne dedin? İşitemiyorum! Aramız uzak. Ne olur ağaçtan insen de karşı karşıya gelip konuşsak!

- Yok. Tilki baba. Gelemem. Biz kuşlara yeryüzünde gezmek haramdır.

- Belki sen benden korkuyorsun?

- Senden korkmasam da başka hayvanlardan korkuyorum.

- Korkma, horoz kardeş, korkma! Yeni ferman çıktı. Her yerde barışıklık olacak, kimse kimseye dokunmayacak.

- Bu çok güzel haber! İşte bak köpeklerde geliyor. Evvelki vakitler olsaydı sen çoktan kaçırdın. Şimdi korkma yerinde rahat otur.

Tilki köpeklerin sesini işitince kaçmak istedi. Horoz tilkiden sordu:

- Nereye kaçıyorsun, tilki kardeş? Hani ferman çıkmadı mı?

Tilki:

- Kim bilir belki henüz onlar fermanı okumamışlardır! Deyip kaçtı.

Çocuk Dünyası, I(4), 4 Nisan 1329[17 Nisan 1913], s.3- 4.

5.1.14. Ah ile Of!

Vaktiyle ötekinin berikinin hakkını yiyen bir kurnaz tüccar vardı. Bu adam yanında hizmet etmek üzere bir çocuk bulur ve kendisine:

- Eğer yanımda iyi çalışırsan ben sana ay sonunda beş yüz kuruş vereceğim. Fakat şu şartla ki parayı almazdan evvel bana iki şey getireceksin. Bunu yapamazsan bittabi bir metelik alamazsın. İşine geliyor mu?

Zavallı fakir çocuk beş yüz kuruş kazanacağını düşünerek hemen kabul eder, fazla izahat istemez. Yeni efendisinin yanında bir ay kalır ve gayet iyi çalışır. Ay sonunda efendisine giderek:

- Ben ayımı bitirdim getireceğim iki şeyi de söyleyiniz ve benim beş yüz

kuruşumu hazır ediniz, der.

Efendi cevap vererek:

- Bana bir “of” bir “ah” getir ve paramı al, der.

Çocuk, kurnaz herifin bu siparişi karşısında şaşırarak kendi kendine:

- Bu “Of” ve “Ah” ne biçim şey? Diye düşünür. Fakat gayet akıllı olduğundan fazla bir şey sormaksızın hemen çıkar, gider. Bir arsaya giderek taş kovuklarından bir tane kırkayak, bir tane de akrep tutar ve her ikisini de siyah bir şişeye koyarak ağzını güzelce mühürler ve efendisine getirerek:

- İşte istediğiniz of ile ahı buldum, getirdim, der.

Efendisi şişeye bakarak:

- İçinde ne var? Diye sorar. Akıllı çocuk:

- Parmağınızı içeri sokarsanız ne olduğunu anlarsınız, der ve şişeyi açar.

Efendi parmağını şişeye sokar, efendinin canı fena halde yandığından:

- Of! Diyerek bağırır. Çocuk güler:

- İşte of... Hele şişeyi biraz daha karıştırırsanız ahı da bulursunuz, derse de canı yanan efendi “ah” dan vazgeçerek hemen beş yüz kuruşu çocuğa teslim eder.

Çocuk Dünyası, I(5), 11 Nisan 1329 [24 Nisan 1913], s. 1- 2.

5.1.15. Masal Müsabakasını Kazanan Masal

“Çocuk Dünyası”nın iki numaralı nüshasında duyurduğunuz masal müsabakasını kemal-i meserretle okudum. En küçük yaşımızdan beri hanım ninelerimizden işite geldiğimiz nice latif ve zarif masallar yeniden hafızamda canlandı. Onlardan bir tanesi yazmak istedim fakat hem kısa hem de hanım ninemin tarzı ifadesine tamamen mutabık masal nasıl kaleme alınır?

Bu düşünce ile elimde gazetem, lamba önünde oturuyordum. Erkan-ı ailenin mahalli içtimaı olan odamızda hanım nenemde hafif hafif uyuyordu. Bir aralık gayri ihtiyari:

- Hanım nine, diye seslendim.

Hanım ninem:

- Ne var oğlum? Bir şey mi istersin? Dedi.

- Hanım nineciğim. Bana hem kısa hem güzel masal söylesene...

- Ne oldu bu akşam? Sen mektebe gitmeye başlayalı hiç masal bahsi açmazdın?

- Hanım nineciğim. Bizler için bir gazete çıkmış. O gazetenin müdürlüğü bir müsabaka açmış. Kısa ve güzel bir masal yazana birçok kitap verecekmış.

- Peki, oğlum. Fakat sen kitabını okuyorsun. Sana güzel mektuplar yazdırıyorlar. Ezber beyitler okutuyorlar. Sen kendin yazsana?

- Öyle ama hanım nine, senin anlattığın gibi yazmak istiyorum çünkü gazetede öyle diyor.

Hanım nine bu söz üzerine biraz güldü ve biraz düşündükten sonra:

- Bana baksana oğlum... Şimdi senin gazetene gönderilecek kısa bir masal aklıma bir türlü gelmiyor. Zihnim darmadağın. Şu masalı başka vakte bıraksak olmaz mı? Dedi.

- Yok, hanım nineciğim. Rica ederim. Bu akşam söyle ki yarın gönderebileyim. Hem kısa hem güzel olsun. Hanım ninemi yine düşünme aldı ve nihayet dedi ki:

- Ben sana bir küçük masal söylerim ama bir şartla... O elindeki gazetenin müdür beyine yaz. Eğer bizim evvel zamandan beri anadan evlada kalma güzel masallarımızı isterse ben sana birer birer söylerim. Sen de yazar gönderirsin. Onların böyle gazetelere geçmesi eski zaman adetlerini, ahvalini hatırlatır. Hem de şimdi gençlerin “edebiyat-ı milliye” dedikleri şeyi ihya eder. Yoksa senden kısacık masal isterlerse onun pekte tadı tuzu olmaz.

Bu sözleri söyledikten sonra sevgili nineciğim, şu küçük masalı nakil etti:

.....
Vakti zamanında padişahlar tebdil gezerek memleketlerindeki ahalinin ahvalini anlarlar ve gördüklerine göre tedbirler hazırlayıp herkesin saadetli bir hayat sürmesine çalışırlarmış. Böyle tebdil-i kıyafet gezmekle en çok şöhret kazana padişahlarımızdan biri de Sultan Murat Rabi’ imiş. Nakil ve rivayet ederler ki bir gün Sultan Murat tebdil ile hamal kıyafetine girmiş. O vakitler herkes bahçe kapısı tarafındaki büyük bir Pazar yerinde evine, konağına her ne lazımsa alır imiş. Hamallarda o taraflarda beklerler ve taşınacak bir şey olmazsa inkisar ederlermiş.

Sultan Murad Hazretleri Pazar yerine gelince şeyhülislamın kâhyasının öteberi aldığı görmüş, kâhyanın yanına giderek aldığı şeyleri taşımak için rica etmiş. Kâhya tebdil-i kıyafet padişaha eşyayı yükleterek bu eşyayı filan yoldan çıkarır, filan yokuş başındaki şeyhülislam efendinin konağına getirirsin. Ben orada sana para veririm demiş. Sultan Murad Hazretleri arkasındaki eşyayı yüklenmiş, derken şeyhülislamın konağına revan olmuş.

Hava yaz, pek sıcak imiş. Padişah terlemeye, yorulmaya başlamış. Fakat arkasındaki eşyayı indirecek yer bulamazmış. Yorgunluk ile düşünürken yollarda yük taşıyanların kolaylığı için mola taşları yaptırmak aklına gelmiş. İşte henüz İstanbul'da gördüğün mola taşları Sultan Murad hazretlerinin ihyakerdesidir (yaptırmasıdır).

Uzatmayalım. Padişah şeyhülislamın konağına çok yorgun bir halde varır. Kâhya hamala yol zahmeti için para verdikten sonra biraz yemek yedirmiş. Padişah:

- Kâhya efendi, ne olur müddeti ömrümde görmedim şeyhülislam efendiyi şöyle bir görebilir miyim, demiş.

Kâhya yorulmuş hamalı memnun edeyim diye:

- Gel şu kapı aralığından bak ama şeyhülislam efendi farkına varmasın, demiş.

Padişah hazretleri yavaşça perdenin arasından bakmaya başlamış. Bir de bakmış ki şeyhülislam efendi o vaktin halince uzun üç dört arşınlık bir elmas çubuğu hem içiyor hem de içerideki davacıları dinliyor. Bir de padişah ne görsün, davacının birisi:

- Aman efendi hazretleri yüzüme bak diyerek elindeki 100 altınlık torbayı, öteki de:

- Aman efendi hazretleri azıcık bana bak diyerek koltuğunun altındaki 200 altın değerindeki acem halısını gösteriyor. Şeyhülislam efendi:

- Senin yüzünü gördük, hele şunun halini de anlayalım, diyerek acem halısı elinde olan davacıyı çağırmış. Haliya şöyle bir baktıktan sonra:

- Davayı sen kazandın demiş. Padişah hazretleri bunları görüp işitince hiç ses çıkarmayarak yavaşça perdeyi kapamış ve odadan uzaklaşmış. Merdivenden inerken kâhyayı görmüş. Kâhya:

- Nasıl şeyhülislam efendiyi gördün mü? Diye sorunca padişah hazretleri:
- Gördüm. Sen ona söyle ki çubuğu kısaltıp davayı biraz uzatsa fena etmez
cevabını vermiş.

.....
Hanım ninem burada sustu. Sordum:

- Hanım nine sonra padişah ne yapmış?
- Ne yapacak adil padişah ne yaparsa onu yapmış.

Derleyen: Süleyman Ahmed Müeyyid

Çocuk Dünyası, I(5), 11 Nisan 1329 [24 Nisan 1913], s. 6-7-8.

5.1.16. Kurt ile Kuzu

- En kuvvetli her kim ise

Onun sözü hak olur-

Bir kuzucuk bir saf billur ırmaktan su içerken

Açlık ile o tarafa gelen bir kurt pür hiddet

Ona dedi: “Irmağımı bulandırmak ne cüret?

Bu suçunun cezasını göreceksin şimdi sen! ...

Kuzu ona cevap verdi: “Efendim

Kızmayınız ben bu sudan içmedim

Bak alt yanda yirmi adım uzağım

Nasıl onu bulandırır dudağım?

İsterseniz buradan uzak olayım

İçmek için başka bir su bulayım

- Bulandırdın! Hem geçen yıl ne derdin

Bilirsin ya bana küfür ederdin

- Nasıl olur doğmamıştım daha ben

Hiç bilir mi geçen yıl süt emen?

- Sen değilsen kardeşindir!

- Kimsem yok!

Sürünüzün içerisinde kuzucuk

O her halde yine sizden biridir

şimdi senden bir öç alsam yeridir

Bizlere siz, çobanınız, itiniz

Hangi vakit merhamet ettiniz?

... Bana öyle dediler.

Deyip atlar, zavallı kuzuyu yer.

Çocuk Dünyası, I(9), 9 Mayıs 1329[22 Mayıs 1913], s.1.

5.1.17. Hacı ile Yumurtacı

Evvel vakitte bir adam Hacca gidiyormuş. Gemiye bineceği zaman bir yumurtacıya rast gelerek üç yumurta satın almış. Lakin gemi demiri alıp iskeleden ayrıldığından hacı yumurta paralarını verememiş. Mekke ve Medine'yi ziyaret edip memlekete avdet ettiği zaman üstümde hakkı kalmasın diye yumurtacıyı aramış, bulmuş. Üç yumurtaya kırk para vermiş. Yumurtacı bu paraya razı olmayıp, beş yüz kuruş isterim, demiş. Hacı sebebini sormuş, yumurtacı cevabında demiş ki:

- Ben şimdiye kadar o yumurtaların civcivinin civcivinin civcivinden beş yüz kuruş para kazanırdım. İşleri büyümüş, davaya kalkmışlar, kadıya gitmişler. Kadı ne istediklerini sorunca hacı demiş ki:

- Efendim, ben hacca giderken bu adamdan üç yumurta aldım. Gemi birden bire hareket ettiğinden parasını veremedim. şimdi üç yumurtaya kırk para veriyorum, kabul etmiyor. Beş yüz kuruş istiyor. Yumurtacı da der ki:

- Efendim, kabul etmem. Çünkü ben o vakitten bu zamana kadar yumurtaların civcivlerinin civcivlerinin civcivlerinden beş yüz kuruş para kazanırdım.

Kadı düşünür, taşınır, bir türlü halledemez, nihayet davayı subaşısına havale eder. Subaşı da davacıları dinledikten sonra düşünür, taşınır o da hiçbir şeye karar veremez. Hacı ile yumurtacının davaları uzar bütün memlekete yayılır. Bir gün

subaşı yanında kâhyası olduğu halde şehir içinde gezinirken bir mahallede on kadar çocuğa rast gelir. Bu çocuklar oynamak için oyun düşünüyorlarmış. İçlerinden biri der ki haydi çocuklar yumurtacı ile hacının davasını oynayalım. Hepsi razı olur. İçlerinden en akıllı bir çocuğu kendilerine subaşı yaparlar. İki davacı ayrılır. Diğerleri de dinlemek için otururlar.

Subaşı merak ederek bir gizli yerden çocukların oyunlarına bakmaya başlar. Subaşı olan çocuk azametle sorar:

- Ne istiyorsunuz bakalım?

Hacı çocuk cevap verir:

- Efendim, üç yumurtaya bir kuruş veriyorum, almıyor.

Yumurtacı çocuk bunun üzerine der ki:

- Ben yumurtaların civcivlerinin civcivlerinin civcivlerinden beş yüz kuruş kazanırdım.

Subaşı çocuk yumurtacıdan sorar:

- Senin yumurtaların pişmiş mi idi? Yoksa çiğ mi idi?

- Pişmişti efendim.

Subaşı çocuk hiddetle bağırır.

- Bre şarlatan, pişmiş yumurtanın pilici mi olur?

Diğer çocuklar yumurtacıyı yakaladıkları gibi altı okka ederler.

Çocukların bu davalarını işiten subaşı hemen makamına koşar, oturur, davacıları acele çağırır. Davacılar gelirler. Subaşı davaya başlayarak yumurtacıdan sorar:

- Yumurtacı bu hacıya verdiğin yumurtalar çiğ mi idi? Pişmiş mi idi?

- Pişmişti efendim.

Subaşı bu sefer hiddetle:

- Seni gidi yalancı seni! Pişmiş yumurtanın civcivi mi olurmuş! Diye yumurtacıyı hapisaneye tıktırır.

Derleyen: Sacide Nurettin, İzmir

Çocuk Dünyası, I(9), 9 Mayıs 1329 [22 Mayıs 1913], s. 2- 3.

5.1.18. Devekuşu ile Maymun

Devekuşu sıcak kum üzerinde kuluçkada yatıyordu. Muzip maymun kuşu gördü ve biraz eğlenmeyi kurdu. Yavaşça ağacın dalına çıktı. Küçük küçük taş parçalarını devekuşunun başına atmaya başladı. Deve kuşu hiddet etti, ayağa kalktı. Fakat ağacın dalı kuşun boyundan yüksekti, yetişemedi. Maymun bunu iyi bildiği için bu defa daha çok alay etti.

Deve kuşu pek kızmıştı. Hemen yumurtasının üstüne çıktı. Bu defa dala kadar yetişti. Maymun bunu hiç beklemediğinden şaşırıp kaldı. Kaçamadı. Devekuşu maymunun kuyruğunu öyle ısırıp ki az kaldı koparıyordu. Maymun kuyruğunu kurtarıp devekuşuna hücum etmek istedi. Lakin devekuşunun yumurtası kırılmış, içinden yavrusu çıkmıştı.

Birisiyle başa çıkamayan maymun düşmanın ikileştiğini gördüğü gibi hemen kararı firara tebdil etti.

Çocuk Dünyası, , I(10), 12 Mayıs 1329 [25 Mayıs 1913], s.5.

5.1.19. Tavşan ile Tilki

Kurnaz tilki tepenin arkasından hain hain bakıyordu. Tavşan kardeş onu görür görmez şaşaladı. Ne yapsın? Biraz ötede köpek arkadaş vardı. Hemen yanına koştu.

- Canım köpek kardeş, kuzum köpek kardeş! Ne yaparsan yap. Beni kurtar.

- Ben seni nasıl kurtarayım tavşan kardeş? Hah buldum, buldum...

- Sen bu saplının içine gir, güzelce otur. Ha şöyle...

Köpek bunu diyerek kuyruğunu saplının sapındaki deliğe geçirdi. Tavşan kardeş arabada oturuyor gibi kurulmuştu. Tilki, tavşan kardeşi yakalamak için koşturuyordu. Az kalmıştı ki tilki yetişiyordu. Bereket versin köpek son defa gayret ederek derenin kenarına geldi ve suya atladı. Şimdi köpek arkadaş yüzüyor, tavşan kardeşin oturduğu saplıda yüzüyordu. Gel keyfim gel...

Tilki suyun kenarına geldi, fakat yüzmek bilmediğinden orada kala kaldı... Köpekle tavşan karşı yakaya geçtikleri zaman tavşan derenin öte tarafında hiddetli hiddetli duran tilkiye kulaklarıyla bir temenna çaktı. Tavşanlar yurduna gelmişlerdi.

Tavşan kardeş anası ve kardeşi ile öpüştü ve kendisini kurtaran köpek arkadaşı onlara takdim etti. Köpek arkadaş bundan sonra bu ailenin en sevgili bir dostu oldu.

Çocuk Dünyası, I(11) 23 Mayıs 1329 [1913], s. 6- 8.

5.1.20. Talih ile Kader

Evvel zamanda bir ihtiyar kunduracı varmış. Bu ihtiyarın dükkânı İstanbul'da, evi de Üsküdar'da imiş. Dükkâna giderken her gün karısı:

- Aman efendi bugün ya balık ya ciğer getir! Dermiş.

Zavallı ihtiyar ancak ekmek parası kazanabildiğinden gece evine balık ve ciğer alamadan gidermiş. Biçare adam sabır eder, karısına bir şey söylemezmiş. Bir gün ihtiyar kunduracı dükkânında kundura dikerken içeriye iki delikanlı girmiş. Meğer bunların birisi talih, diğeri kader imiş. Talih:

- Selamünaleyküm kunduracı baba, demiş.

Kunduracı:

- Ve aleyküm selam oğlum.

Talih:

- Baba! Senin evin nerededir?

Kunduracı:

- Benim evim Üsküdar'dadır.

Talih:

- Ben sana kırk lira vereyim. Üsküdar'da bir dükkân aç. Her gün buralara kadar yorulma.

Kunduracı:

- Pekâlâ oğlum, Allah senden razı olsun.

İhtiyar kunduracı ömründe görmediği kırk lirayı işitince pek çok sevinmiş. Talih kırk lirayı bir mendile koyup ihtiyara verdikten sonra gitmiş. Kunduracı dükkânı kapayarak bir vapurla doğru Üsküdar'a yollanmış.

İskeleden çıkarken deniz kenarında gayet iri ve güzel balıklar satan birisini görmüş. Elindeki mendilden bir lira çıkarıp satın almak isterken mendil elinden

kayarak denize düşmüş. Zavallı ihtiyar arkasından baka kalmış. Meyus bir halde evine dönerek kapıyı çalmış. Karısı yine kocasının eli boş geldiğini görünce:

- Aman ne yapacağız, bu gece aç kalacağız, diye her günkü hali ile karşılaşmış. İhtiyar başına gelen hali etrafıyla anlatmış. Fakat karısı:

- Bir lira olsa ne ise... Kırk liraya inanmam. Bu kadar parayı sana kim verir, demiş. Elhasıl o gece aç yatmışlar. Sabahleyin erkenden ihtiyar kunduracı karısına görünmeden dükkâna gitmiş ve yine çalışmaya başlamış. Bu sırada oradan geçen talih ile kader ihtiyarın dükkânını açık görünce derhal içeriye girmişler, talih ihtiyara:

- Baba! Neden yine geldin? Kırk lira ne oldu? Demiş.

Kunduracı:

- Ah oğlum! Ben onları denize düşürdüm, diye başından geçen hali anlatmış.

Talih:

- Ben sana yine kırk lira vereyim ama sakın sokakta açma! Git kendi evinde aç, demiş.

İhtiyar tekrar sevinerek kırk lirayı aldıktan sonra Üsküdar'a gitmiş, iskeleden çıkınca etrafına bakmadan koşu koşu evine gitmiş. Fakat yolda bir kasabın önünden geçerken çengelde asılan güzel ciğerler nasılsa gözüne ilişmez mi? Kendini zapt edemeyerek bir ciğer almış ve para dolu mendiline sıkı sıkı bağlamış... Yolda abdesti gayet sıkışmış. Hemen bir cami abdesthanesine koşarak elindeki çiviye asmış.

Oralarda dolaşan bir çaylak mendili görünce kaparak kaçmış. Kunduracı bu ikinci felaket karşısında da sersem olarak evine gitmiş, karısı eski çehre ile kocasını karşılaşmış. İhtiyar yine kırk lira kazandığını fakat çaylağın alıp kaçtığını söylese de karısı inanmamış. O gece yine aç yatmışlar. Ertesi sabah ihtiyar kunduracı erkenden dükkâna giderek tekrar çalışmaya başlamış. Talih ile kader yine dükkânı açık görerek içeriye girmişler:

- Ayol yine neden geldin? Yoksa yine mi düşürdün, deyince ihtiyar vuku hali anlatmış. Kader bu seferde ben vereyim diyerek ihtiyara kırk lira uzatmış. Kunduracı derhal dükkânı kapatarak Üsküdar'a koşmuş. Etrafına bakmadan evine gitmiş fakat karısı evde yokmuş. Bunun üzerine paraları doğru en büyük tencerenin

içerisine koymuş. Kendisi de minderin üzerinde uyumaya başlamış. Bu esnada karısı gelerek:

- Galiba yine bir şeyler yok, uyumuş, kalmış! Diye söylenirken kapı çalmış. Kadın kapıyı açmış, içeriye giren komşu bir tencerenin çok lazım olduğunu söyleyerek bir tane istemiş. Karısı hemen baştaki para dolu tencereyi bilmeyerek vermiş. İhtiyar kunduracı daldığı uykudan uyanarak karısını karşısında görünce:

- Aman karı baştaki tencereyi getir, içinde kırk lira var, demiş.

Karısı:

- Ayol ben onu komşuya verdim. Hiç para oraya konur mu? Demiş. Fakat karısı:

- Yok, ben isteyemem. Çünkü gözümle görmedim ki, demiş. Kunduracının etekleri tutuşmuş. Bu esnada kapı çalınarak komşu kadın elindeki tencere ile gelmiş.

- Hanım komşu, tencere lazım olmadı, kapağını bile açmadık, demiş. Kunduracı derhal yerinden fırlayarak:

- Aman karı tencereyi getir, demiş. Açtıkları vakit kırk lirayı içinde bulmuşlar. Kunduracı:

- Karı, nasıl işte bak! Hani bana inanmıyordun, yalan mı? Ver bana şuradan bir lira ekmek alıp geleyim, demiş. Derhal kapıdan fırlayarak balık ve ekmek almış. Balığı kestikleri vakit karnından bir de bakarlar ki ihtiyarın denize düşürdüğü kırk liralı mendil çıkmış. Karısı evvelden kocasına inanmadığı için mahcup olmuş, neyse o gece yiyip içerek, gülüp oynayarak yatar uyurlar. Ertesi sabah kunduracı evden gezmeye gider. Evine dönerken bir ağacın üstünde kendi mendilinin asılı durduğunu görür. Hemen mendili ağaçtan alır, bakar ki içinde eski paraları duruyor. Meğer çaylak yalnız ciğeri yiyerek mendili bırakmış imiş. Karısına o paraları da vermiş. Karısı hem sevinerek, hem mahcup olarak parayı almış. Şimdi onlar yeni esvaplar ve yeni evler içinde şenlikli bir ömür sürüyorlar.

Derleyen: M. Selim, Şişli

Çocuk Dünyası, I(13), 6 Haziran 1329 [19 Haziran 1913], s. 1- 3.

5.1.21. Aslan, Horoz, Eşek

Aslanın birisi aç kalmış, bir köye yaklaşmıştı. Çiftliklerden birisinde semiz

bir eşek gördü. Yavaş yavaş yanına yaklaşırken çöplükte eşelenen horozu da gördü. Aslan o vakte kadar horozu görmediği için taaccüple baktı. Horozda aslan görmemişti. O da taaccüple “Kukurikuu!” diye öttü. Küçük bir hayvandan bu kadar gürültü hâsıl olduğunu gören aslan fevkalade ürkerek tabanı kaldırıp kaçmaya başladı.

Ahmak eşek kerameti kendisinde sandı ve aslanı korkuttuğunu zannederek arkasından koşmaya başladı. Aslan biraz uzaklaşınca eşeğin kendisine doğru geldiğini görüp “Ayağa gelen kısmeti reddetmek günahtır.” Diyerek hemen hücum etti ve eşeği parçalayarak yedi, bitirdi.

Çocuk Dünyası, I(14), 13 Haziran 1329 [26 Haziran 1913], s.7.

5.1.22. Padişah ve Hamal

Vaktiyle bir padişah lalasıyla birlikte bir yokuşu çıkıyormuş. Karşlarına arkası yüklü bir hamal rast gelmiş. Bu hamal yürürken büyük bir çivi nasılsa zavallının çıplak ayağına batmış. Hamal o kadar ehemmiyet vermeyerek sarığından bir parça koparıp yarasını sarmış ve yoluna devam etmiş. Bu hal padişahın nazar-ı dikkatini celp ederek hamalı yanına çağırılmış ve eline bir kâğıt verip, al bu kâğıdı sadrazama ver, demiş. Cahil hamal, “Peki derviş baba!” diyerek kâğıdı almış ve yoluna devam etmiş.

Birkaç vakitten sonra padişah hamalı hatırlar. Vezirine kalk tebdil-i kıyafet edip sadrazama gidelim. Hamal ne yapmış görelim, der. Padişah veziri ile birlikte kıyafetlerini tebdil ederek sadrazamın konağına giderler. Sadrazam bir iş için dışarıya çıkmış olduğundan bulamazlar. Evde başka bir kimse olup olmadığını sorarlar. Uşaklar, damat beyin evde bulunduğunu söylerler. Padişah görüşmek üzere kendisine haber gönderir. Lakin damat bey rahatsız olduğundan bahsederek misafir kabul edemeyeceğini bildirir. Padişah uşaklardan, damat beyin ne gibi rahatsızlığı olduğunu sorar. Uşaklar, Has Bahçede gezerken parmağına bir gül dikenini battığını haber verirler. Padişah sadrazamın damadını derhal tanır ve gülererek uşaklardan birisine der:

- Git damat beye seni yokuşta tesadüf ettiğin derviş baba görmek istiyor, de.

Uşak gidip geldikten biraz sonra, damat bey kemal-i azametle aşağıya iner. Padişah eski hamalı tanıyarak ona der ki:

- Oğlum yokuşta ayağına batan koca çivi yi ne çabuk unuttun ki bir gl dikeninden bu kadar müteessir olursun?

Damat dervif babanın padişah olduğunu anlayarak ayaklarına kapanır ve arz-ı itizar eder.

Derleyen: Hacer Semiha

ocuk Dünyası, I(15), 20 Haziran 1329 [3 Temmuz 1913], s. 6- 7.

5.1.23. Bir Kurdun Hikâyesi

Kurdun biri bir kif günü a kalmif. şurayı burayı gezerken köyün birine yaklaşmif, bir horoz sesi işitmiş, yanına gitmiş, hemen onu tutmuş. Yemek üzere iken horoz:

- Aman kurt kardeş, canım kurt kardeş! Ben seninim. Fakat müsaade et şuracıkta bir ezan okuyayım da sonra beni ye, demiş.

Kurt müsaade vermiş, horoz ağacın en yüksek tepesine çıkararak “kukurikuuu kukurikuuu” diyerek feryada başlamif. Köpekleri yanına toplayarak kurdu oradan kovdurmuş. Kurt meyus olarak biraz ileriye gitmiş, sürüden ayrılmif bir koyuna rast gelmiş. Bunu da tutup yiyeceği zaman koyun yalvararak:

- Canım kurt ağabey! Sana bir zeybek oyunu oynayayım da sonra beni ye, demiş.

Kurttan aldığı müsaade üzerine koyun oraya sıramif, buraya sıramif, yakın olan sürünün içine kamif, gitmiş. Kurt yine meyus bir halde ormana doğru saymif ve bir ata rast gelmiş. Hiddetinden hemen atın üzerine hücum ettiği sırada at kurda hitaben.

- Kurt arkadaş, bu kadar acele etme. Benim ve senin ve bilcümle hayvanat ve haşiye ehlinin selametleri için sağ arka ayağımın altında bir berat vardır. Onu oku, sonra ne yaparsan yap, demiş.

Kurt bakayım şu berata deyince at, alnının orta yerine bir ifte indirerek hemen firar etmiş. Kurt ifte tesiriyle hemen yere serilmiş. Bir zaman sonra akılı başına gelerek mell, mahzun bir kenara çekilmiş ve sazını eline alarak şöyle okumaya ve ağlamaya başlamif.

Tuttun bir horoz ey hayvan

Ye de karnını doyur hemen

Ne yapacaktın dua, ezan

Müezzin mi olacaktın?

*

İşte buldun bir koyun

Ye de karnın doysun

Nene lazım zeybek oyun

Köçek mi olacaktın?

*

Allah verdi semiz at

Ye de keyiflen yan yat

Kahrolaydı berat merat

Kâtip mi olacaktın?

Derleyen: Dârü'l İrfan mektebinden Saadettin, İzmir

Çocuk Dünyası, I(15), 20 Haziran1329 [3 Temmuz 1913], s.7- 8.

5.1.24. Horoz, Köpek ve Tilki

Horoz ile köpek arkadaş olup beraberce seyahate çıktılar. Akşama kadar sahrada yürüyerek nihayet bir ormana vasıl oldular. Horoz ağacın yüksek dallarına çıktı, köpekte ağacın dibinde uykuya yattı. Sabah oldu. Tan yeri ağardı. Horoz kanatlarını pat pat vurarak ötmeye başladı. Serseri tilki horozun sesini işitince ağaca yaklaşarak:

- Selâmünaleyküm horoz müezzin! İn aşağıya da ikimiz bir namaz kılalım, dedi.

Horoz cevap vererek:

-Pekiye tilki arkadaş.Ağacın altında uyuyan misafiri uyandırısın, namazı cemaatle kılmış oluruz, dedi.

Tilki ağacın altına dikkatle baktı. Orada uyuyan köpeği gördüğü gibi:

- Sen azıcık bekle horoz müezzin, ben şuradaki suda abdest tazeleyeyim. Çabuk gelirim, diyerek kaçmaya başladı. Fakat köpek uyanmış ve tilkiyi ensesinden yakalamıştı.

Çocuk Dünyası, I(16), 27 Haziran 1329[10 Temmuz 1913], s.3.

5.1.25. Tamahkârlığın Mükâfatı

Köyün birinde bir zengin adam var idi. Ziraatı severdi. Ziraat için çalışanlara ve muhtaç olanlara muavenet ederdi. Bu adamı köylü duydu. Bir şalgam yetiştirdi. Ona öyle iyi baktı ki bir küfeye sığmayacak kadar oldu. Bu köylü içinde dedi ki:

- Bu adam ziraatı seviyor şalgamı götürsem belki bir miktar para verir.

Bu şalgamı küfesine koydu zengin adama götürdü. Zengin adam şalgamı beğendi, köylüye on lira verdi. Bu vakıyı bir çiftlik sahibi duydu. O da ziraatla meşgul oluyor, hayvan besliyordu. Danalardan en güzelini o zengin adama götürdü. Zengin adam hileyi anladı:

- Bu benden para koparmak için geldi, diye düşündü. Danayı kabul etmek istemedi. Çiftlik sahibi danayı kabul etsin diye zengine yalvardı. Bunun üzerine zengin adam dedi ki:

- Siz zenginsiniz size para vermek ayıp olur. Pekiyi kabul edeyim fakat ben de size öyle bir şey vereyim ki dananızdan daha pahalı olsun. Hizmetçilerinden birini çağırdı. Şalgamı getirtti, çiftlik sahibine verdi. Çiftlik sahibi hiçbir şey söylemeyerek tamahkârlığının mükâfatını aldı, gitti.

Hüseyin Câhit

Çocuk Dünyası, I(16), 27 Haziran1329 [1 Temmuz1913], s. 8.

5.1.26. Adsızın Kalbi

- 1-

Babası öldükten sonra o, kimsesiz ve öksüz kalmış yollara düşerek dağlar, tepeler aştıktan, yaylalar, çayırlar dolaştıktan sonra şimdi yanında bulunduğu ihtiyar kadının yanına gelmiş, ona evlatlık olmuştu. Aradan hayli zaman geçti. Adsız kendi ırkına mahsus bir asaletle evlatlığa kabul eden anasının yanında her gün bir hayır duasını alarak çalıştı ve büyüdü.

Bir akşam Turan'ı altın ışıklarıyla yıkayan güneş yavaş yavaş Altın Dağ'ın arkasına doğru, çekilip gözden kaybolur. Parlak ve uğurlu ay etrafın hüznü ve sükûnu içinde Tanrı Dağı'nın yüksek tepelerinden görünürken adsız, koyunlarını sağmış, çadırına dönüyordu. Çadırdan içeri girdiği sırada birden, elindeki süt kavanozunu yere düşürüvermiş bulundu. Oğlunun gelişinden haberi olmayan anası ansızın yere düşen kavanozun gürültüsünden telaş ederek:

-Aman oğul, ne yaptın?

-Korktum, dedi. Korku... Bu adsız için bilinmeyen, anlaşılmayan bir şeydi. Geniş omuzları ortasında dik duran başı, iri taneli ve keskin esmer gözleri heybetli yapısıyla mertliği temsil eden bu heybetli Türk'ün kalbinde şimdiye kadar korku denilen şey barınacak yer bulamamıştı. Ne Turan'ın ıssız ve sessiz geceleri ne Alakol nehrinin şafaktan evvel çıktığı söylenen turan perileri ne Yayık Dağları'nın korkunç kayalıkları arasında dolaşan vahşi hayvanları, onda hiçbir gün korku namına bir his uyandırmamıştı. Bunun için kazaen yere düşen kavanozun çıkardığı gürültüden dolayı anasının "Ay oğul, korktum!" demesi onu hayrete düşürdü ve sordu:

- Ana korku nedir? Korku var mıdır?

Anası ona korkuyu, korkunun varlığını anlatmaya çalıştı. O bundan mütehayyir, bir türlü inanmıyor, korku yok. "Ben görmedim, duymadım." Diyordu. Fakat anasının bu husustaki kandırıcı sözlerine karşı, büyük bir merak içinde hemen yarından itibaren korkuyu aramaya kara vererek, yattı, uyudu.

.....
Ertesi gün şafak söker, ortalık ağarır, kısraklar, taylar kişner, kuzular meler, kuşlar ötüşmeye başlarken adsız, yatağından kalktı. Bugün yollara düşecek, arayacak, tarayacak, şu "korku" denilen şeyi bulacaktı. Bu ona büyük bir merak olmuştu.

Yavaş yavaş dağarcığını hazırladı. Altın yayını, üç altın okunu taktı ve anasıyla vedalaştıktan sonra Altın Dağ'ın yolunu tuttu. O günü bütün yürüyüşle geçti. Akşam oraya vardığı zaman yüksek bir tepenin üstünde diz çökerek yerleri, gökleri, insanları yaratan Tanrı Karahan'dan sabahlara kadar yolculuğu için uğur diledi.

Bir gün sonra Adsız yollara düştü. Az gitti, uz gitti, dağlar tepeler aştı, ormanlar içinde dağlar arasında gece ve gündüz daima yürüyerek korkuyu arıyor,

fakat bulacağına delalet edecek bir iz bile tesadüf etmiyordu. Bir gün yine yoluna devam ederken karanlık simalı, silahlı sekiz adama rast geldi. Bunlar sekiz haramilerdi. Adsız, böyle tek başına nereye gittiğini sordular. O da, korkuyu aramaya çıktığını söyledi. Haramiler birbirlerine bakiştılar. Bu nasıl adamdı ki korkuyu bilmiyordu.

O zaman baş harami Adsıza, eğer onlarla birlikte gelirse bu gece kendisine korkuyu göstereceklerini söyledi. Adsız razı oldu, beraberce üç saat uzakta bir mağaraya gidip geceyi beklediler.

Her tarafı zifiri karanlıklar kapladı, gece yarısı geldiği zaman harami başı adsıza bir kazan, bir keçe ve başka lazım gelen şeyleri vererek biraz uzakta görünen mezara kadar gitmesini ve o mezarın üstünde ateş yakıp sabah için aş pişirmesini tembih etti.

Adsız bu verilen şeyleri aldı, mezara kadar gitti. Ateşi yaktı. Kazanını kurdu ve aş pişirmeye başladı. Ansızın, gecenin karanlığı içinde, mezarın bir tarafındaki topraklar kalkarak içinden bir el, uzun parmaklı bir el, uzanıyordu. Adsızın bu teklifsizliğe canı sıkıldı, keçe ile ele şiddetli vurduktan sonra:

-Dünyada yediğin yetmedi, bir de ahirette mi yemek istiyorsun? Diye güya el sahibini azarladı ve elin birden çekildiğini, kaybolduğunu gördükten sonra hiç gam getirmeksizin aşını pişirip kotarmaya baktı. Bir müddet sonra aş pişti, adsız kazanı yüklenerek haramilerin mağarasına döndü. Baş harami sordu:

- Hiç korku geçirmedi mi?

Adsız cevap verdi:

- Ne korkusu?

- A canım, mezardan bir ölü eli, bir cadı eli, çıkmadı mı?

- Ha evet, çıktı. Ben de keçe ile o ele vurarak “Dünyada yediğin yetmedi ahirette de mi yemek istiyorsun?” dedim. Sonra çekildi.

- Korkmadın mı?

- Hayır...

Haramiler hayretle birbirlerine bakiştılar. Bu korku bilmeyen adama karşı

yaptıkları hile bir işe yaramamıştı. Hakikatte haramilerin mağarasından o mezara kadar yeraltından bir yol vardı. O aş pişirilirken mezardan çıkan ve keçe yiyen el, o sırada mağaradan oraya giden bir haraminin eliydi.

Adsız, aradığı korkuyu haramilerin yanında bulamayacağını anlayınca başını alarak yine yollara düştü ve bir zaman yürüdükten sonra bir deniz kıyısına vardı. Orada henüz hareket etmek üzere olan büyük bir gemi bulunuyordu. Adsız gemiye kendisinin de kabulünü kaptandan rica etti ve bu rica kabul olunduğundan adsız artık aradığı korkuyu hiç olmazsa o enginlerin ötesinde bulabileceğini düşünerek seviniyor ve yolcular arasında müsterihâne geziniyordu. Fakat bir müddet ilerledikten sonra garip bir hal Adsız'ın dikkat ve merakına mucip oldu. Vapurda herkes ağlıyor, yas tutuyordu. Adsız işi anlamak üzere derin derin düşünüp ağlayan kaptana koştu. Meseleyi kendisine anlattılar. Meğer buldukları yerin biraz uzağında bir mahal varmış ki gemiler oraya vardığı zaman çivilenmiş gibi dururlar ve bir türlü ileriye geçemezlermiş. Birçok gemiler orada denizin dibinden gelen bir kuvvetle içeriye doğru çekilmiş. Bir gemi oradan geçerken eğer evvela suların kabardığı görünürse felaket mutlaka gelir, çatar eğer sular kabarmazsa selametle geçilirmiş. Şimdi de ta uzaktan suların karışıp kabarmaya başladığı gözüküyormuş.

Kaptandan başlayarak bütün gemi halkı korku içinde ağlaşıyorlardı. Adsız onları teskin etti. Bunda korkacak bir şey bulmadığını gemi dedikleri yere vardığı zaman kendisini bir iple denize indirmelerini söyledi.

Nihayet korkulu yere gelindi. Şimdi gemi birden sanki oraya saplanmış gibi, bir türlü ileriye doğru gidemiyordu.

Çocuk Dünyası, I(18), 10 Temmuz 1329 [23 Temmuz 1913], s. 2- 4.

- 2-

Adsız beline bir ip bağlayıp, eline bir sopa aldı ve salındığı zaman kendisini yukarıya çekmelerini kaptana tembih ederek geminin başucundan denize sallandı. Suyun hemen yüzüne yakın bir mahalde, belinden yukarısı insan ve belinden aşağısı balık şeklinde bir peri, geminin ucunu tutmuş, ilerlemesine engel oluyordu.

Adsız periye oradan çekip gitmesini ihtar etti ise de peri hiç anlamıyormuş gibi göründü ve fazla olarak da gemiyi denizin dibine doğru çekmeye başladı. Yukarıdakilerin ağlaşmaları ziyadeleşti. Adsız sulh ile işi bitiremeyeceğini anlayınca elindeki sopayı şiddetle periye vurdu. Ansızın gemi yol almaya başladı. Sular durdu,

ortalık sakinleşti. Peri denizin dibine doğru çekilmiş, kaybolup gitmişti...

Geçen şeylerden haberleri olmayan yolcular, yukarıya çıkınca Adsızın etrafını aldılar ve kendisinden olan biten şeyleri anlatmasını rica ettiler. Adsız peri ile geçen kavgayı uzun uzadıya anlattı, herkes, mütehayyir, ona şu suali soruyordu:

- Ayol, hiç korkmadın mı?

- Hayır, ben korku falan bilmem...

Adsız bir müddet daha seyahat ettikten sonra gemiyi terk etmek istediğinden kaptan onu bir dağın kenarına çıkardı... Yine Tanrı Karahan'a tevekkül ederek ve Altın Dağ'ında yola çıkmazdan evvel okuduğu duasını tekrar ederek yola düştü. Az gitti, uz gitti, dere tepe düz gitti. Nihâyet bir zaman sonra bir köye vasıl oldu...

O gün köyde bir başkalık vardı. Bütün halk bir meydana toplanmış, bir şey bekliyordu. Adsız birisine yaklaşarak:

- Bu kalabalık nedir? Diye sordu:

- Bizim köyün hakanı bu sabah öldü. Yerine başka hakan seçeceğiz. Birazdan sultan hanım kafesten bir kuş uçuracak. Kuş kimin başına konarsa hakanımız o olacak, dediler. Bir müddet sonra sultan hanım tarafından salıverilen kuş havada uçtu, uçtu, nihayet geldi, Adsız'ın başına kondu. Fakat o bunu kabul etmek istemiyor, ben hakanlık yapmam, diyordu. Halk, kuş onun başına konduğundan bu teveccühü kabul etmesi hususunda ısrar etti ve bu Adsız nihayet bu umum ısrar ve rica önünde çaresiz kalarak, sarayda hakanlık makamına çıktı...

O gün tahta oturma merasimiyle geçti. Saray fevkalade kalabalıktı. İğne atacak yer yoktu. Lakin gece olunca Adsız, etrafında hiç kimse kalmadığını gördüğünden, bu hale merak ederek, sarayın içini dolaşmak için yerinden kalktı, aşağı indi, ne ins ne cins hiç kimseler yoktu... Bir az gezdikten sonra mutfağa indi, baktı ki bir ihtiyar kadın ortaya kocaman bir kazan kurmuş, fokur fokur su kaynatıyordu. Adsız sordu:

- Bu suyu niçin kaynatıyorsun?

- Seni içine atıp pişirmek için...

Bu cevap üzerine Adsız fena halde kızmıştı, birden "dur" beni sen değil, seni ben kaynatayım, diyerek koca karıyı kazanın içine attı ve kapağını da kapatıp

yukarıya çıktı...

Sabahleyin saraya gelip bunu işiten ziyaretçiler şaşka kaldı. Meğer o ihtiyar kadın bir cadı imiş ki tahta çıkan padişahlarla çocukları öldüğü zaman mutfak duvarının arasından çıkar ve yavru şehzadeyi beşiğinden alıp kazanın içine atarak kaynatır imiş. Bu köyde iyice malum olduğundan hiç kimse hakan olmak istemezmiş...

Adsız, acuzenin ne olduğunu soranlara “Ben onu kendi kazanına attım, pişti, canı bedeninden ayrıldı” dedi. Hep aşağıya koşup kazana baktılar. Hakikaten cadı ölmüş, köyde ondan kurtulmuştu. Böyle tılsımlı bir acuzeden nasıl korkmadığını Adsız’a sual ettikleri zaman şu cevabı veriyordu:

- Ben korku bilmem. Tanrı Karahan benimle beraberdir...

.....
Hakanlığın ikinci günü sultan hanımla düğünleri oldu. Gündüz pilavlar yendi, akşam gelin ve güveyi sofraya oturdular. Sultan hanım, hakan sofraya gelmezden evvel çorba tasının içine bir kuş saklamıştı. Adsız’ın memleketinden korku aramak maksadıyla çıktığını biliyordu. Nihayet hakan geldi. Etrafında şamdanlar yanan sofraya ve sultanın karşısına oturduktan sonra kollarını sıvayarak besmeleyle sahanın kapağını kaldırdı. Birden kuş “pırrrrr” diye uçunca bu halden ansızın şaşkıran hakan:

- Aaa! Korktum, demiş bulundu.

İstanbul Sultanisi muallimlerinden Hüseyin Ragıp Bey’in milli masal koleksiyonundan.

Çocuk Dünyası, I(19), 18 Temmuz 1329 [31 Temmuz 1913], s. 2- 4.

5.1.27. Tilki ve Aslan Derili Eşek

Eşeğin biri günün birinde bir yolun kenarından gidiyordu. Yolun dirseğini dönerken orada ağacın dibinde bir şey gördü. Bu avcılar tarafından üzerine oturmak için kullanılarak unutulmuş bir aslan postu idi. Eşek bu güzel tüylü deriyi görünce çok sevindi:

- Oh dedi. Bu güzel elbiseyi giyersem herkes beni aslan zannedecek ve korkularından kaçacaklardır. O zaman meydanda kalan ne kadar yiyecek varsa hepsi benim olur. Bunun üzerine deriyi arkasına alarak bütün kuvvetiyle diğer hayvanların meclisine koştu.

Onlar bir aslanın geldiğini görünce korkularından ne yapacaklarını şaşırıldılar. Her biri bir tarafa kaçtılar. Yalnız meydanda korkmayan bir kurnaz tilki kaldı.

- Vay aslan dayı! Sabahların hayır olsun, dedi. Eşek tilkinin kendisini tanımadığını zannederek anırmaya başladı:

- Aslan şah, dedi. Bugün sende garip bir hal görüyorum. Kulakların neden o kadar uzamış?

Eşek bu soru üzerine kulaklarını saklamadığını hatırladı ve hiç cevap vermedi. Fakat tilki artık eğlencesinin de tadı kalmadığına hükmederek nihayet felsefesini söyledi:

- Biliriz, eşek o eşek ama semeri değişmiş.

Çocuk Dünyası, I(18), 10 Temmuz 1329 [23 Temmuz 1913], s.4- 5.

5.1.28. Aslan ile Fare

Elden gelen iyiliği yapmalıdır her insan,

Küçüklere karşı dahi bazen olur ihtiyaç.

Teavünden(yardımlaşma) azat etmez bu dünyada altın taç!

Dinlenmeye yatmış aslanpençesine nâgehan

Düşürmüştü yerden çıkan bir fareyi,

Ölümüne kanmış olan biçareyi.

Cenap ile esirgeyip salıverdi,

Zavallının zâil oldu havf u derdi

Sevincinden takla atıp arkasına bakmadan

Kaçtı ama iyiliği unutmadı bu şeytan,

Kim umar ki aslan gibi zorlu güçlü bir hayvan

Fare gibi bir fakire muhtaç ola bir zaman!

Bir gün ormandan çıkarken o canavar

Dikkat etmez ki önünde bir tuzak var.

Ağa tutulur, dolanır, yuvarlanır

Mahpus kalmaktan hem kızar hem arlanır.
Şiddet ile hamle edip hep ipleri koparmak
İster ise de bu gayreti olmaz asla muvaffak.
Artık taşan öfkesinden şimşek çakıp gürülder
Bu sayhayı duyan fare koşup: “Mirim, geldim” der.
Birkaç boğmak kemirerek ağı açar,
Aslan dahi kurtularak oradan kaçar...
Çocuk Dünyası I(18), 10 Temmuz 1329 [23 Temmuz 1913], s.5.

5.1.29. Peder ve Oğulları

Bir pederin üç oğlu varmış. Malını bu üç evladı arasında taksim eder. Bir pırlanta yüzük kalır, oğullarını yanına çağırır ve hepsine hitaben:

- Evlatlarım hepiniz bilirsiniz ki benim size karşı olan muhabbetim birdir. Yani birinizi nasıl seversem ötekini de öyle severim. Bu yüzüğü tabiidir ki üçe taksim edemem. Size sekiz gün mühlet veriyorum. Hanginiz bu mühlet içinde bir iyi iş işlerse ona bu yüzüğü vereceğim.

Üçü de pederlerinin yanından çıkarlar. Aradan sekiz gün geçer. Üçkardeş yaptıkları iyi işi pederlerine anlatmak üzere yanlarına gelir. Büyüğü der ki:

- Geçen hafta sizin yanınızdan çıktıktan sonra zengin bir adam bana parasını saklamak üzere vermişti. Dün geldi benden parasını istedi. Fakat verdiği zaman yanımda ne bir adam vardı ne de verdiği dair bir senet vardı. Ben kendisine iade ettim. Eğer isteseydim parasını vermezdim. Bu yaptığım hareket mükâfata layık değil midir?

Pederi ise:

- Evladım sen vazifeni ifa etmişsin, der.

Ortanca evladı der ki:

- Geçen haftanın günlerinde bir gün idi. Çayırdaki gezerken derenin kenarında bir kalabalık gördüm. Merak edip gittim. Bir çocuk dereye düşmüş validesi figan ediyorsa da kimse cesaret edemiyordu. Ben soyunmadan girdim ve o çocuğu ölümden kurtardım. Acaba şu hareketimle mükâfatınıza nail olabilir miyim?

Pederi memnun olur ve çocuğun alnından öperek:

- Sen vazifenden fazla yapmışsın. Fakat mükâfatını Cenabıhak verecektir, der.

Küçük ise der ki:

- Bir adam bana hiçbir sebep olmadığı halde kin bağlamış her tarafta ve her vakit benim ölümümü isteyen bu adamı evvelsi gün bir uçurumun yanında uyurken gördüm. Küçük bir hareketi kendisinin mahvına sebep olabilirdi. Kendisine yavaş yavaş ve teneffüs etmeyerek yaklaştım. İki elimle sıkı sıkı sarılarak kendime çektim ve onu bu ölümden kurtardım. Bu yapmış olduğum fiille acaba mükâfatı ihraz ettim mi?

Pederi oğlunu der- aguş ettikten sonra çıkarıp yüzüğü vererek:

- İcra etmiş olduğun hareketten dolayı al mükâfatını oğlum, düşmana rahm ve hilm ile muamele etmek büyük bir kalbe malik olmaya delalet eder.

Derleyen: Mehmet Hikmet, Mektebi Osmani imla muallimi

Çocuk Dünyası, I(18), 10 Temmuz 1329 [23 Temmuz 1913], s. 6.

5.1.30. Küçük Kanaatkâr Kız

Bir kıtlık zamanı zengin bir adam birkaç çocuğu kendi evine davet ederek der:

- İşte şu sepette her birinize birer tane ekme var. Onları alınız ve bereket zamanına kadar her gün geliniz. Çocuklar hemen sepete doğru koşarak kavga şamata her biri büyükçe olan ekmeği kendine almak ister. Ekmeklerini aldıktan sonra lütufkâr adama teşekkür etmeden giderler. En nihayet küçük ve terbiyeli bir kız çocuk kalan ekmeği alır. Ekme küçük yapılmış ise de kız çocuk teşekkür ederek evine gider.

İkinci günü çocuklar yine gelirler. Yine aynı vecih üzere sepete doğru kavga ederek koşuşurlar. Her biri ekmeğini aldıktan sonra bu defa da hiçbir söz söylemeksizin çıkıp giderler. Küçük kız çocukta kendine kalan küçük ekmeği alarak zengin adama çok teşekkür ederek gider. Eve geldiği zaman ekmeği keserler ve görürler ki ekme içerisinde birçok gümüş paralar var. Annesi çocuğuna:

- Yavrum, bu ekmeği götür ve bu paraları sahibine ver. Çünkü bu paralar

onundur, der. Kız çocuk paraları alıp sahibine getirir. Zengin kızcağızı görünce niçin geldiğini sorar ve paraları getirdiğini anlayınca:

- Hayır, ben paraları almam. Onlar senindir. Ben onları mahsus ekmeğin içine koydum. Kim kanaatkârlık edip o ekmeği alırsa paraları ona verecektim. İşte sen kanaatkârlık ettin. Onun için paralar senindir. Tamahkâr adam her vakit zarar eder. Kanaat et çocuğum, der.

Çocuk Dünyası, I(21), 1 Ağustos 1329 [14 Ağustos 1913], s. 4- 5.

5.1.31. Tacir Mehmet Efendi'nin Hikâyesi

Zamanı evailde Asma Altı tacirlerinden Mehmet Efendi namında bir adam varmış. Mehmet Efendi'nin bir haremi olup güzellikte yekta, ismi dahi Hidayet Hanım imiş. Bunların iki oğlu varmış. Büyüğü dokuz yaşında Refik, küçüğü yedi yaşında Şefik imiş. Mehmet Efendi'nin malı haddinden efzûn olup refah ve mesudiyetle ömür geçiriyorlarmış. Bu adam bir sabah evinden dükkânına giderken mezarlıktan bir seda gelir. (Yolu mezarların arasından geçiyormuş.) Bu seda der ki:

- Mehmet Efendi senin başına bir felaket gelecek. İhtiyarlığında mı istersin, gençliğinde mi?

Adamcağız korkar, hiç sesini çıkaramaz. O gün dükkânda nasıl oturduğunu bilmez. Akşam olur eve gelir, haremini üzmemek için sedadan hiç bahsetmez. Ertesi gün sabahleyin aynı hal. O gece eve gelir son derece meyus oturur. Zevcesi “Niçin meyussunuz?” diye sorar. Mehmet Efendi mezardan gelen sedayı zevcesine söyler, Hidayet Hanım der ki:

- Bunda düşünülecek ne var? İnsan ihtiyarlıktaki felakete tahammül edemez, yarın yine o sedayı duyarsanız gençlikte isterim deyiniz, der. O gece geçer. Sabahleyin dükkânına giderken yine mezarlıktan seda başalar. Mehmet Efendi nasıl felaket gelecekse gençlikte isterim, der. Dükkânına gider, bir saat sonra haberci gelir Galata'da yangın olduğunu söyler. Mehmet Efendi'nin aklı başında gider. Zira Galata'da üç tane dükkânı varmış. Hemen bir arabaya biner, Galata'ya gider. Bir de bakar ki dükkânları tutuşmuş. Üçü de yanar. Yangın söner. Adamcağız mahzun olur, inşallah felaketim bundan ibarettir. Zevcem ve evlatlarım sağ olsun diye müteselli olur. Döner dükkânına gelir. Dükkândaki kâtibi kendisine bir telgraf verir. Siz yokken müvezzi' getirdi der. Mehmet Efendi telgrafı okuyup Karadeniz'de zuhura gelen bir fırtına neticesinde iki gemisinin gark olduğunu öğrenir. Velhasıl

adamcağızın ne kadar malı mülkü varsa cümlesi bir gün içerisinde mahv u perişan olur. Mehmet Efendi akşam olur gelir, vuku' hali zevcesine anlatır. Zavallılar bir müddet ağlaşırlar. Mehmet Efendi zevcesine der ki:

- Ne kadar ağlasak beyhudedir. Zira Cenabı hakk'ın takdir ettiğini kimse tayin edemez. Biz kendimiz bu felaketi gençliğimizde istedik. Elim ayağım hamdolsun sağlam. Müteessif olma, ben seni ve çocuklarımı kimseye muhtaç etmem. Fakat İstanbul'da duramam. Terk-i diyar etmeliyiz. Çünkü ahbablarıma karşı sefaletten utanırım.

Bu hale zevcesi dahi razı olur. Ertesi gün evlerini ucuz fiyatla satarlar. Çocukları alıp yola revan olurlar. Bir memlekete dâhil olurlar, orada ufacık bir kulübe bulup iskân ederler. Mehmet Efendi sakalık etmeye başlar. Zevcesi de herkesin çamaşırını yıkarmış. Bir gün başka bir memleketten tacir gelip sahraya çadır kurup oturur, uşağına kirli çamaşırlarını verip "Bir çamaşırcı bul da bunları yıkat", der. Uşağı çamaşırları alır saka Mehmet'in zevcesine getirip yıkasın diye bırakır. Hatun yıkar, ütüler akşamüzeri uşak gelir çamaşırları alır efendisine götürür. Tacir bohçayı açar çamaşırları görür:

- Aman bu ne temiz çamaşır! Ben bunu yıkayan kadını mutlak görmeliyim, der.

Uşağına çamaşırcının evini kendisine göstermesini emir eder. Uşak gösterir. Efendi çamaşırcının evinin önünde bir aşağı bir yukarı piyasa eder. Kadının kapısı aralık olup çocuğun küçüğünü eşiğe oturtmuş, elinde ekmek varmış. Köpek gelip çocuğun elinden ekmeği kapar. Çocuk ağlamaya başlar, annesi hemen kapıya koşar. Çocuğunu içeriye alır. Tacir de kadını görür ve bin can ile âşık olur. Çadıra gelir, uşağına:

- Bu gece hazır olalım. Buradan gideceğiz, der.

Gece olur. Saat beş raddelerinde tacir uşağını yanına alır. Çamaşırcının hanesine giderler. Maymuncukla kapıyı açıp içeri girerler. Saka Mehmet kahveden daha eve gelmemiş, kadıncağızda o gün yorulmuş yatağına bitap serilmiş imiş. Uşak kadını sırtladığı gibi çadıra doğru koşmaya başlar. Çadırın bulunduğu yere gelirler. Hayvanlar zaten hazır. Tacir bindiği atın önüne saka Mehmet'in zevcesini alır. Uşağı da diğer bir ata biner, yola revan olur.

Bunlar gitmekte olsun. Biz gelelim Saka Mehmet'e. Saat altıya kadar

kahvede oturur kalkar, evine gelir, kapıyı açık bulur:

- Sübhanallah! Bu kapı niçin açık kalmış? Diyerek içeriye girer, yukarıya çıkar. Yatakta zevcesini göremez. Her tarafı arar bir yerde kadını bulamaz.

- Yarabbi! Ben ne günahta bulundum ki bu kadar felaketi bana reva görüyorsun? Diye adamcağız ağlamaya başlar. Sabah olur çocuklar kalkar, “Annemiz nerede?” diye sorarlar. Zavallı babası ne cevap vereceğini şaşırır. Yavrucuklar ağlamaya başlarlar. Saka Mehmet çocuklarını susturmak için “Haydi validenizi aramaya gidelim.” Der. Hakikaten kendisi de bulmak fikriyle yükte hafif pahada ağır ne varsa alıp yola reva olurlar. Bir müddet gittikten sonra bir nehre tesadüf ederler. Karşı cihete geçecekleri için evvele büyük oğlu Refik’i alıp karşıya geçirir. Küçük Şefik’i almak için döneceği sırada görür ki çocuk elindeki değneği nehre düşürmüş. Almak için eğilir, tepesi aşağı düşer. Adamcağız kurtarmak için ne kadar gayret ederse kurtarmaya muvaffak olamaz. Ağlayarakтан öbür çocuğunun yanına döner. Bakar ki bir aslan gelmiş çocuğu belinden ağzına almış. Bacakları sarkan çocuğu götürüp duruyor. Zavallı adam:

- Eyvah! Bu da mı mahvoldu? Diye bir müddet aslanın arkasından koşar. Aslan bir ormana girip kaybolur. Saka Mehmet ondan da ümidini keser, dağların başında saçını başını yolar. Meğerse başıma gelecek felaket ne büyükmüş, keşke ihtiyarlıkta istemiş olaydım belki bu hale tahammül edemeyerek ölür, kurtulurum, diye ağlar. Meyusen yine yoluna devam eder. Günlerde bir gün bir şehre dâhil olur. Şehirde büyük bir kalabalık varmış. Bu garip adam etrafına bile bakmaz yürümeye başlar. Bu esnada başına bir kuş konar, birçok atlılar koşar bunun başında kuşu görünce:

- Hey miskin senin başına mı kondu? Biz bunu saymayız, derler. Başındaki kuşu alırlar. Saka Mehmet ne olduğunu anlamaz. Şaşırır yarım saat daha yol gider. Yine evvelki kuş gelip başına konar. Arkadan atlılar yetişir:

- Yine mi bu miskin herif! Niye burada dolaşıyorsun? Diye adamcağızı döverler. Zaten biçarenin yüreği yaralı olduğundan büsbütün mahzun olur. Yine kuşu alıp giderler. Velhasıl üçüncü defa kuş yine Saka Mehmet’in başına konar. Atlılar gelir bakarlar ki yine miskin herifin başına konmuş. Derler ki:

- Artık bu adama bizim padişahımız olacak, çünkü devlet kuşu üç kere başına kondu.

Mehmet:

- Beni bırakınız, ben padişahlık falan istemem! Der.

- Hayır, muhakkak sen bizim padişahımızsın. Seni bir yere bırakmayız, derler. Adamcağız başa çıkamaz. Bunların sözüne razı olur. Meğerse o memlekette padişah vefat edince devlet kuşu uçururlarmış. Her kimin başına konarsa onu padişah yaparlarmış. Saka Mehmet padişah olur. On iki sene o memlekette padişahlık eder. Bir gün gönüllü asker yazılıyormuş, içlerinden iki delikanlı padişahın pek hoşuna gider. Bu askerler benim kapımda nöbet beklesinler diye yanına alır. Birkaç zaman böyle geçer. Bir gün tacirin biri gelip sahraya çadırını kurar. O memlekette yabancı kimse gelirse mutlak padişahın huzuruna çıkıp, nereden geldiğini ve ne gördüğünü padişaha anlatırmış. Sahradaki tacir dahi padişahın huzuruna çıkıp görüp geçirdiğini söyler. Padişah tacirin sohbetinden pek hoşlanır. Burada buldukça gelin de görüşelim, der. Tacir dahi padişahın emriyle hareket edip ertesi günü yine saraya gelir. Biraz oturup konuştuktan sonra padişah sorar:

- Satranç oynar mısınız?

Tacirde:

- Bilirim, der. Bunlar akşama kadar satranç oynarlar. Akşam olup tacir gideceği vakit padişah:

- Bu gece burada kalsanız olmaz mı? Der. Tacirde, çadırında haremi olduğunu onu yalnız bırakamayacağını söyler. Padişah:

- Benim emin adamlarım var, sabaha kadar çadırın kapısında nöbet beklesinler, der.

Artık kalmam demeye tacir cesaret edemez. “Peki, emriniz üzere kalırım.”, der. Padişah kendi kapısında nöbet bekleyen askerleri çağırır ve gidip bu efendinin çadırının kapısında sabaha kadar nöbet bekleyeceksiniz, der. Ferman padişahımızdır diye çadırın kapısına gelip beklerler.

Padişah tacirle satranç oynamakta olsun. Biz gelelim çadıra. Meğerse bu tacir Saka Mehmet’in zevcesini çalan herifmiş. On iki sene birlikte oturdukları halde kadını bir türlü zevcesi olmaya razı edememiş. Kadını tacir pek sevdiği için rızası hilafına hareketi de vicdanı kabul etmez. Belki bir gün zevcini unutup benimle izdivaç eder diye kadına tazyik göstermezmiş. On iki sene bu minvalle ticaret üzere

gezerler. Kadın zevcine mi yansın, evlatlarını mı düşünsün, her gününü gözyaşlarıyla geçirirmiş. O gün tacir saraya girer, akşam olur gelmez. Akşamüzeri bir harem ağası gelir kadına akdiniz padişahın yanında kalacak, merak etmeyiniz. Çadırın kapısında askerler bekliyor. Sakın korkmayınız, der. Kadın da:

- Hayır, korkmam, diye cevap verir. Bir gece olsun rahat uyuyacağım diye kalben sevinir. Hâlbuki evlatlarını, zevcini düşünmekten uykusu çakar, kalkar yatağından içinde oturur. Saatte altıya gelmiş. Dışarıda bir sesler duyar. Kapıdaki askerler acaba ne konuşuyorlar diye kulak verir.

Kadın dinlemekte olsun, biz gelelim kapıyı bekleyen askerlere. Saat altıya kadar şuradan buradan konuşurlar. Uykuları gelir. Mukavemet edemeyeceklerini anlarlar. Birisi der ki:

- Refik Efendi hiç başından bir vakıa geçmedi mi? Anlatsan. Uykumuz açılsın.

Refik Efendi:

- Arkadaş, eğer ben başımdan geçeni anlatacak olursam seni müteessir ederim. Belki de ağlarsın. Zira benim başımdan geçeni Allah bir kuluna vermesin. Arkadaşı Refik Efendiye hitaben:

- Benim merakımı büsbütün teşdit ettiniz. Rica ederim, sergüzeştini söyle mademki birbirimizi kardeş gibi seviyoruz hususi hallerimize de vakıf olmalıyız. Refik Efendi:

- Peki, öyle ise dinle! Diye, söylemeye başlar. Pederim Asma altı tacirlerinden Mehmet Efendi namında bir zat idi, diye bildiğimiz Mehmet Efendi'nin işittikleri dilhûn edecek sergüzeştini anlatır. Haremimi kaybedip nehrin kenarına gelinceye kadar bizce malum olan ahvalini söyledikten sonra der ki:

- Küçük kardeşimi nehir alıp götürdü. Pederim kardeşimden kat-ı ümit edince dönüp yanıma geleceği sırada bir aslan gelip beni bilmeden ağzına aldı, ormana doğru gitmeye başladı. Her ne kadar canım yanıyorsa da korkumdan haykırmaya başladım. Ne kadar yol gittiğimizi bilemem. Ormandan müsellağ birçok adamlar çıkıp beni aslanın ağzında görünce gözüne nişan alıp aslanı yere serdiler ve benim hayatımı kurtardılar. Meğerse bu adamlar eşkıya çetesi imişler. Reislerinin dünyaya evladı gelmemiş. Beni kendisine evladı manevi ittihaz edindi. Geçen seneye

kadar tahsilime terbiyeme son derece dikkat etti. Vakta ki asker yazıldığını duydum. Vicdanım muhakkak bana asker ol diye icbar ediyordu. Reis olan yeni pederim beni bu fikirden ne kadar vazgeçirmeye uğraştı ise bir tesir hâsıl etmedi. Zavallı adam ağladıkça ben yine asker olmakta sebat ettim. Baktı ki olacak iş değil. Arzuma muvafakat etmeye mecbur oldu. İşte sergüzeştim. Elan pederimin, validemin hayat ve mematlarından haberdar değilim, der.

İki saatten beri itidal demle arkadaşını dinleyen diğer asker hemen Refik'in boynuna sarıldı:

- Ah ağabeyciğim! Nehirde gark oldu zannettiğin kardeşin işte benim! Deyince Refik şaşırıldı. İkisi de meserret yaşları döktüler. Refik der ki:

- Sen de başından geçenleri anlat!

Şefik'te şu surette anlatmaya başlar:

- Beni nehir alıp götürdüğü zaman yakındaki bir değirmenin deliğine tıkar. Değirmenci suyun kesildiğini görünce acaba taş mı tıkanıp diye gelip bakar beni görüp hemen oradan kurtarır. Onun da hiç evladı olmadığından şimdiye kadar beni bakıp büyüttü. İnşallah askerliğe olan meylimiz peder ve validemizi bulmaklığımıza bir delildir, deyince çadırın içinden bir çığlıktır kopar. Sevgili evlatlarım sizi hiss-i kable'l-vukunuz aldatmamış. Beni bulmanız için asker olmaya arzunuzu arttırmış. İnşallah yakında pederinizi dahi buluruz, der. Çadırın kapısını açıp dışarıya çıkar. İki baba yiğit evladını da ağlayarak bağrına basar. Bunlar biraz hasbıhal ettikten sonra çocuklarını koynuna alıp yatar, uyur. Sabah olur tacir padişaha veda ederek ayrılır. Bir de çadırın olduğu yeri görür, askerler yok. Kendi kendine "Bu nasıl nöbet beklemek" der. Çadırın önüne gelir, kapısını açıp bakar ki kendisini istemeyen kadın delikanlıların birini bir tarafına diğerini dahi öbür tarafına alıp yatmış. "Vay edepsiz demek beni yaşım geçkin diye beğenmemiş ben şimdi o canınızı cellada teslim edeyim." Diye ters yüzüne dönüp saraya gelir. Padişah bunu görünce avdetinin sebebini sorar:

- Tacir dahi padişahım emniyetli zannettiğiniz askerler haremimin koynunda yatıyorlar! Deyince, padişah pür hiddet:

- Sahih mi söylüyorsunuz?

- Evet, padişahım. İsterseniz kendi gözünüzle görünüz! Der. Hemen padişah

kalkar. O gün meclis varmış. Orada bulunan vezir vükela cümlesi padişahın arkasından giderler, çadıra yaklaşırlar. Askerler henüz kalkmışlar çadırdan çıkmışlarmış. Öteden bir cemin geldiğini görünce biçareler validelerini buldukları için sevindikleri kadar şimdi düçâr-ı mecazet olacakları içinde o derece korkarlar. Padişah ve ahali askerlerin yanına gelirler. Padişah son derece gadapla:

- Behey edepsizler utanmadan herkesin haremini nasıl iğfal ediyorsunuz?

Diye sorar. Refik Efendi ileri gelip:

- Padişahım saye-i şahanenizde on iki senedir kaybolan validemizi bulduk.

Çadırın içindeki yabancı değil validemizdir, deyince, padişah şaşırır:

- Nasıl valideniz oluyor? Anlatınız bakalım, der. Tacirde sıfırı tüketir. Refik

Efendi malumumuz olan sergüzeştlerini anlatıncaya kadar padişah baygınlıklar geçirir. Refik Efendi:

- İşte padişahım akşam burada hem validemi hem de biraderimi bu suretle buldum, der. Padişah bulunduğu yere serilip düşer. Herkeste bir telaş, “Aman padişahımıza bir şey oldu.” Diye hemen bir doktor celp ederler. Doktor muayene eder. “Sevinç neticesi olarak bayılmış. Padişahı bu kadar sevindiren şey nedir?” Diye sual eder. Cümlesi bilmeyiz, yalnız bildiğimiz bir şey varsa o da Refik Efendi’nin sergüzeştinden midir ki sevinilecek yerde hepimiz müteessir olduk derler. Doktorun tedavisiyle padişah kendine gelir. Etrafına bakar orada bulunanlara hitaben:

- Ey ahali bana fenalık geldiğinin sebebini anlamak isterseniz size söyleyeyim. Refik Efendi’nin anlattığı Asma altı tacirlerinden Mehmet Efendi olup sonra sefalet neticesiyle Saka Mehmet olan ve şimdide cümlenizin padişah diye itaat ettiğiniz adam benim. İşte çadırdaki haremim. Şu delikanlı askerlerde evlatlarım. Benden size nasihat olsun her iyiliği ihtiyarlık zamanınızda isteyiniz. Zira insan gençliğinde her türlü cefaya tahammül ediyor, deyip evlatlarının gözlerinden öper. Ahali dahi hüngür hüngür ağladılar!

Padişah, tacirin boynu vurulsun, diye hemen cellada emir eder. O zaman çadırdan kadın:

- Padişahım, bu tacir bana her istediğini yapabilirdi. Zira ben onun elinde idim. Hâlbuki bana lütuf ile muamele etti. Arzum hilafında bir harekette bulunmadı. Bu adamın kanının döküldüğünü istemem. Bir memlekette vali tayin ediniz, der. Padişah ve vükelası bu işe razı olurlar. Tacirde sevinerek memuriyetine gider. Orada

bulunanlar dönüp saraya gelirler. Padişah haremını evlatlarını bulduğu için bir hafta memleket ahalisi şenlik yaparlar, ömürlerinin nihayetine kadar mesut olarak yaşarlar.

İşte hemşireciğim, benim masalım burada hatem buldu. Şimdi sıra size geldi, dedim.

Derleyen: Hediye

Çocuk Dünyası, I(22), 8 Ağustos 1329 [23 Temmuz 1913], s. 1- 5.

5.1.32. Bir Günlük Halife

- 1-

Halife Harun Reşit zamanında Bağdat'ta gayet zengin bir tacir vardı. Bu tacir vefat etti. Bütün serveti bir tane evladı "Ebu'l-Hasan" a kaldı. Ebu'l-Hasan bu mirası iki müsavi parçaya ayırdı. Bir parçasıyla arazi ve akar aldı diğer yarısını keyfi uğrunda sarf etmeye başladı. Az zaman içinde Ebu'l-Hasan etrafına birçok dalkavuk dostlar topladılar ve onunla temeğe, içmeye, gezmeye başladılar. Ebu'l-Hasan'ın dalkavuk dostlarla yaşaması kendisine pek çoğa mal oldu ve çok geçmeden servetinin yarısı tükendi.

Ebu'l-Hasan servetinin diğer kısmını sarf etmek istemedi. Lakin om zaman bütün dostları onu terk ederek yalnız bıraktılar. Zavallı adam, gördüğü bu vefasızlıktan pek müteessir oldu ve iyi gün dostlarının mahiyetlerini tamamıyla anlamak için her birisine ayrı ayrı müracaat ederek küçük miktarda muavenetler istedi. Fakat o zaman bunun dostları kendisinden yüz çevirerek hiçbir şey vermediler. Ebu'l-Hasan bunun üzerine arazi ve akarından bir senede aldığı parayı 365 müsavi parçaya ayırarak Allah'ın her gününü yarını düşünmeden yine zevkle yaşamaya başladı. Bundan başka her gün akşamüzeri Bağdat'ın büyük köprüsü üstünde bekleyerek ilk karşısına gelen yabancı misafiri hanesine davet ediyor ve ona ikram etmek suretiyle vakit geçiriyordu. Bu suretle Ebu'l-Hasan'ın hanesi her akşam yabancı bir misafire konak oluyordu.

Ebu'l-Hasan yine bir akşamüzeri köprü üzerinde beklemekte idi. Halifenin üstünde naçar elbisesi ve yanında bir kölesi vardı. Ebu'l-Hasan tacire selam verdi ve nereden geldiğini sordu. Tacir cevap verdi:

- Vealeykümselam. Musul'dan geliyorum.

- Müsaadeniz varsa bu akşamı fakirhanede geçirelim.

Halife bu teklife karşı müteaccip oldu ve delikanlı ile yakından tanışmak için Ebu'l-Hasan'ı takip etti. Ebu'l-Hasan misafiri hanesine getirip en güzel odada oturttu ve ona en nefis yemeklerden ikram etti. Harun Reşit iştiha ile yemek yedi, güzel şerbetlerden içti. Söz arasında halife Ebu'l-Hasan'dan hayatı hakkında malumat sordu. Ebu'l-Hasan gayet safiyetle bütün macerayı hayatını ve her akşam hanesine yabancı bir misafir davet ederek geçirmesinin esbâbını hikâyeye etti.

Halife dedi ki:

- Bana karşı göstermiş olduğunuz bu ikramdan dolayı size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum.

Delikanlı cevap verdi:

- Azizim ben hiçbir teşekkür kabul etmem ve benim bir şeye de ihtiyacım yoktur. Bilakis davetimi kabul edip fakirhanemi şenlendirdiğiniz için ben size teşekkür borçluyum.

- Acaba bu dünyada hiçbir arzunuz yok mudur?

- Hayır. Mamafih eğer ben Harun Reşit yerine halife olsaydım, komşumuz imamı dört ay hapse mahkûm ederdim. Çünkü bu hain herif benim keyfime karışır ve mahalleli arsında benim hakkımda dedikoduda bulunur. Fakat bittabi bu hülyadan ibarettir çünkü ben hiçbir zaman halife olamayacağım.

Tacir bu garip arzuya karşı kendini gülmekten alamaz. Vakit gece yarısına yaklaşmış idi. Ebu'l-Hasan dedi ki:

- Birer kadeh daha şerbet içelim de uyuyalım. Kapının sabaha kadar açık olduğunu unutmayınız.

Genç adam iki kadeh şerbet döktü. Tacir hiç sezdirmeden kaputtan küçük bir şişe çıkarıp hane sahibinin kadehine birkaç damla akıttı. Her ikisi şerbetleri içtiler. Ebu'l-Hasan, bir dakika sonra bulunduğu seddin üstünde uyuyakaldı. Halife kölesini çağırdı ve Ebu'l-Hasan'ı kölesinin sırtına yükleterek saraya avdet etti. Sarayda kölelerine emir etti:

- Bu adamı soyup benim yatağıma uzatınız.

Köleler Ebu'l-Hasan'ı soydular ve halifenin geceliğini giydirerek yatağına yatırdılar. Harun Reşid saray halkına dedi ki:

- Bu adam uyandığı zaman bana karşı yapılan bütün merasimi yapınız ki kendisinin halife Harun Reşit olduğunu kanaat etsin.

Sonra veziri Cafer'i çağırarak dedi:

- Diğer vezirler, nedimler ve bütün kölelere söyle! Onlarda bu adamı bir halife gibi tanıyacaklar ve emrine itaat edeceklerdir.

Halife bu emirleri verdikten sonra başka odaya gidip yattı. Sabah olmuştu. Saray halkı Ebu'l-Hasan'ın yattığı yatağın etrafına toplanmışlardı. Harem ağalarından birisi bir tüy parçasına sirke damlatarak Ebu'l-Hasan'ın burnuna dokundurdu ve Ebu'l-Hasan aksırarak gözlerini açtı.

Çocuk Dünyası, 1(22), 8 Ağustos 1329 [21 Ağustos 1913], s. 7- 8.

- 2-

Yatağın etrafında vezirler, nedimler ve bütün cariye ve köleler dizilmişler, halifenin uyanmasını bekliyorlardı. Ebu'l-Hasan gözünü açtığı zaman etrafına bakındı, mezin yatak saçaklarını, altın yaldızlı tavanı, etrafındaki adamları gördü ve kendi kendine Galiba ben halife olmuşum, diye mırıldandı. Lakin ne güzel rüyadır bu? Gece tacir ile konuşmuşuk ya, şimdi de rüyasını görüyorum... Ebu'l-Hasan gözlerini kapattı tekrar uyumaya hazırlandı. Harem ağalarından birisi yatağa doğru ilerledi ve dedi:

- Ya halife, sabah oldu, namaz vakti geldi!

Ebu'l-Hasan bu sefer gözlerinin yanılmış gördüğünü zannederek göz kapaklarını oynatmaya başladı. Bu esnada mızıka halifenin marşını çalmaya başlamıştı. Bu sefer merzuk:

- Ya halife! Artık kalkarak tahta oturmak ve ibadullahın ömrüne bakmak zamanı gelmiştir, dedi.

Ebu'l-Hasan artık rüya görmediğine inanmıştı. Genç cariyelerden birisini çağırdı ve kulağını şiddetle ısırmasını emir etti. Cariye Ebu'l-Hasan'ın kulağını bütün kuvveti ile ısırıldı. Ebu'l-Hasan avazı çıktığı kadar bağırdı ve kendi kendine:

- Sahihten ben uyanmışım, dedi. Fakat nasıl bir keramet beni halife yaptı? Hayır, bu tekin bir iş değil.

Yatağından kalktı. Vezir Cafer yataktan inmesine yardım için halifenin

elinden tuttu. Kölelerde giydirmeye başladılar. Yeni halife karşısında bekleyen vüzera, nedimâ vesair memurlar arasında polis müdürünün de bulunduğunu fark etti ve hemen o nu çağırarak emir eyledi:

- Sana emir ediyorum. Şimdi filan mahalleye gidip imamı tevkif edeceksin ve ona dört yüz sopa vurdurarak cezalandıracaksın.

Küçük bir odadan Ebu'l-Hasan'ın bu hallerini seyreden halife Harun Reşit gülmekten kırılıyordu. Polis müdürü emir alır almaz dışarıya çıktı ve bir saat sonra da halifenin emri ifa edilmiş oldu. Biraz sonra yeni halife vezir Cafer'e şu emri verdi:

- Beytül-maldan bin altın alıp filan mahalledeki Ebu'l-Hasan namındaki adamın validesine veriniz, ihsan ediyorum.

Ebu'l-Hasan işlerini bitirdikten sonra yemek yemek için büyük salona gitti. Yemek sofrasında kuş sütünden başka her şey vardı. Halife büyük bir iştiha ile yemek yedi. Yemeğin hitamında meyve yemek ve şerbet içmek için başka bir odaya geçti. Halife burada dahi lezzetli meyveler yedi, nefis şerbetler içti. Ebu'l-Hasan güzel bir cariyenin elinden tutarak sordu:

- Senin adın ne?

- İncili Fidan!

- Oh İncili Fidan! Senin doldurduğun bir kadeh şerbeti içmek istiyorum.

Güzel cariye kadehi doldurdu, kimseye sezdirmeden içine beyaz bir toz koydu ve Ebu'l-Hasan'a verdi. Ebu'l-Hasan iştiha ile şerbeti içti ve bir dakika sonra olduğu yerde uyuyakaldı. Bu esnada Harun Reşid içeriye girdi ve kölesine:

- Bu adamı al, dedi. Kendi evine götürüp bırak. Fakat kapısını eskisi gibi açık bırakmayı unutma!

.....
Kendi evinde seddin üstünde gözlerini açan Ebu'l-Hasan bütün sesinin kuvvetiyle haykırdı:

- Cafer, Cafer, iç ağasını çağırınız!

Anası cevap verdi:

- Evladım sana ne oldu, ne bağıryorsun?

- Evladın mı? Ne söylüyorsun ey acuze?

- Acayip, sen benim oğlum Ebu'l-Hasan değil misin?
- Ebu'l-Hasan mı? Çıldırdın mı behey karı? Ben halifeyim.
- Sen kendi valideni tanımıyor musun oğlum? Sana ne hal oldu?

Ebu'l-Hasan şaşırıldı. Adeta kendini kaybetti.

Çocuk Dünyası, I(23), 15 Ağustos 1329 [28 Ağustos 1913], s. 7- 8.

- 3-

Ebu'l-Hasan imamı nasıl dövdürdüğünü, anasına nasıl para ihsan ettiğini, nihayet yemek yediğini... Her şeyi gözü önünden geçirdi ve kendisinin halife olmadığına bir türlü inanamayarak fena halde hiddetlendi ve zavallı ihtiyar anasını bir güzelce dövdü. Bütün komşular Ebu'l-Hasan'ın bu haline teessüf ettiler ve aklını kaybettiğini zannederek tımarhaneye gönderdiler. Ebu'l-Hasan'ı tımarhanede bir odaya kapadılar ve her gün on beş sopa atmak suretiyle tedaviye başladılar.

Ebu'l-Hasan yavaş yavaş kendisinin halife olmadığına inanmaya başladı ve on beş gün sonra aklını başına tamamen topladı. Bunun üzerine kendisini tımarhaneden çıkardılar. Bir vakit sonra Ebu'l-Hasan eski âdeti üzere köprüden geçenleri misafirlğe davete başladı. Bir akşamüstü Harun Reşid yine bu köprüden geçiyordu. Ebu'l-Hasan onu gördü ve kendi kendine mırıldandı:

- Ah başıma bin bela getiren bu adamdı, bu alçaktı.

Halife Ebu'l-Hasan'a doğru yaklaştı ve ondan sordu:

- Sen benim dostum olan Ebu'l-Hasan değil misin?

Ebu'l-Hasan menfiâne cevap verdi:

- Ben seni tanımıyorum.
- Sahih mi? Sen beni evine davet etmemiş miydin?
- Ah, beni rahat bırak Allah aşkına! Sen beni çıldırttın!
- Azizim, sana ne olduğunu anlat bana. Benim hiçbir şeyden haberim yok.

Ebu'l-Hasan tacir kıyafetinde olan Harun Reşit'in bilmemezliğine inanarak onu yine evine davet etti. Evde yediler, içtiler. Son şerbetin içine yine Harun Reşit toz koydu ve onu içer içmez Ebu'l-Hasan uyudu. Halife, Ebu'l-Hasan'ı kölesiyle saraya göndererek eski minval üzerine kendi yatağına yatırttı. Sabah güneş doğarken

çalgı marşı çalmaya başladı ve Ebu'l-Hasan gözlerini açtı. Yine köleleri, cariyeleri, vüzerayı etrafında gördü.

- Ahh, diye haykırdı, yine bana o şeyler görünmeye başladı. Yine tımarhaneye gireceğim.

Ebu'l-Hasan gözlerini kapattı. Yatağın başucunda duran cariye “İncili Fidan” yeni halifeye dedi ki:

- Ya halife! Eğer henüz kalkmak istemiyorsanız sizi başka salona götürebiliriz.

Birkaç cariye Ebu'l-Hasan'ı tutunca ikinci bir salona götürdüler. Zavallı adam o zaman cariyeye dedi ki:

- İncili Fidan! Allah aşkına doğru söyle, ben kimim?

Cariye:

- Ya halife! Bizimle istihza mı ediyorsunuz? Diye cevap verdi. Daha dün imamın cezalandırılmasını, Ebu'l-Hasan'ın annesine para verilmesini, yemek yediğinizi unuttunuz mu?

- İyi iyi. Sen yine beni kandıracaksın. Yine beni tımarhaneye göndertip, haftalarca dayak yedireceksin!

- Ben yemin ederim ki siz korkulu bir rüya görmüşsünüz.

Ebu'l-Hasan yine aklını kaybettiğini zannetti. “Bakalım.” Dedi. “Halife miyim, Ebu'l-Hasan mıyım anlarız...”

Yeni halife bir köle çağırdı ve kulağını şiddetle ısırmasını emir etti. Köle Ebu'l-Hasan'ın kulağını o kadar şiddetle ısırды ki zavallı adam yerinden sıçrayarak avazı çıktığı kadar haykırmaya mecbur oldu. Ebu'l-Hasan artık kendisine malik değildi. Tamamıyla giyinmemiş bir halde yatağından fırladı, şarkı söylemeye, saçmalamaya başladı. Civardaki odadan Ebu'l-Hasan'ın bu hallerini seyreden Harun Reşit artık dayanamayarak salona girdi. Ebu'l-Hasan tacir diye tanıdığı halifeyi karşısında görünce büsbütün alıklaştı, şaşaladı kaldı. Harun Reşit o zaman dedi ki:

- Azizim Ebu'l-Hasan, uğradığın rahatsızlıkları tazmin etmeye hazırım. Dile benden ne dilersen...

Ebu'l-Hasan halifenin huzurunda ihtiramla eğilerek teşekkür etti ve

halifenin sağlığını diledi. O zaman Harun Reşit:

- İncili Fidan senin hoşuna gitmişti. Onu sana ihsan ediyorum ve seni en büyük nedimim yaptım, dedi ve İncili Fidan'ın elini Ebu'l-Hasan'ın eline verdi. Ebu'l-Hasan ve İncili Fidan'ın düğünleri o zamanın en meşhur düğünlerinden biri oldu.

Çocuk Dünyası, I(24), 22 Ağustos 1329 [4 Eylül1913], s. 7- 8.

5.1.33. Hamal Recep'in Hikâyesi

- 1-

Zamanı evâilde İstanbul'un fakirlere mahsus olan mahallesinden birinde hamal Recep namında bir adam oturuyormuş. Bunun zevcesi bir de kerimesi varmış. Kerimesi o kadar güzelmiş ki görenleri hayrette bırakmış. Zavallı Recep fakr ü zaruret içerisinde olup, taştan ekmeğimi çıkaracağım diye çalışıp çabalarmış.

Hamal Recep çalışmakta olsun biz başkalarına nakl-i kelam edelim. Padişahın kapıcıbaşısı varmış. Bunun zevcesiyle bir de oğlu varmış. Kadıncağız oğlunu evlendirmek için tamam bir sene görücü gezdiği halde tabına muvafık istediği gibi güzel bir kız bulamamış. Bir yaz günü yine görücülüğe çıkar, epey müddet gezdikten sonra sıcaktan yayılır, kendisi mülahham olduğu için büsbütün bitap kalır. Cariyelerine:

- Aman kızlar şu kapıyı çalıp bir bardak su isteyiniz, sıcaktan bayılacağım.

Cariyelerden birisi tesadüf ettikleri hamal Recep'in kapısını çalarlar. Kapı açılır, hanım efendi içeriye girerler.

- Aman kızım bana bir yudum su veriniz, der.

Hamal Recep'in kızı bir eski iskemle getirir. Hanımefendi oturur. Bir yanı kırık bardakla su getirir. Hanımefendi kızın elinden alırken bir de yüzüne bakar ki kendi oğluna aradığı gibi gayet güzel bir kız olduğunu görür. Hanımefendi kızı candan sever ve validesine:

- Aman hanım kerimenizi Allah'ın emriyle oğluma alacağım, verir misiniz, der.

Kadıncağızda:

- Siz kabul ettikten sonra cariyeniz olsun, bir defa da pederine sorayım, diye

cevap verir. Hanımefendi cebinden bir mahfaza çıkarıp kıza verir. Pederi razı olursa yarında nikâhımız olur inşallah diye vedalaşıp gider.

Bunlar anne kız yalnız kalınca mahfazayı açıp bakarlar ki ömürlerinde görmedikleri pırlanta bir yüzük. Sevinçten birbirlerinin boyunlarına sarılırlar. Akşam olur, hamal Recep gelir. Kadın hemen karşılar:

- Aman yahucuğum! Gel bak bugün bize neler oldu, der.

Mahfazayı açıp yüzüğü gösterir. Adamcağız yüzüğü görünce şaşırır:

- Ayol bu yüzüğü nerede buldunuz? Deyince kadın vuku hali nakil ve hikâye eder. Zavallı hamal sevincinden meserret yaşları dökerek kızın boynuna sarılır, hemen abdest alır, namaz kılar, ellerini açar:

- Ya Rabbi! İnşallah bu kızın yüzünden sen beni hamallıktan kurtarıp refaha erdirirsin. Her şeyi senden istiyorum, bol hazinenden rızkımızı gönder! Diye dua eder. Ertesi gün kapı çalınır, açarlar. Bir haremağası elinde sırmalı bir bohça getirir ve bunları Recep Efendi, giyip birlikte gideceğiz, der. Bohçayı içeriye alırlar. Hamal ömründe görmediği elbiseleri giyer. Bir takım validesine, bir takım kıza gayet ağır elbiseler göndermişler, onlarda ana kız giyinirler. Hamal kapının önünde haremağasının getirdiği atlara binerler. Kapıcı Paşa'nın konağına giderler. Hamal son derece ikram görür, yukarıya çıkarılırlar. Velhasıl hamalın kızını kapıcı başının oğluna nikâh ederler. Bin liraya nikâh kıyarlar. Kıza nikâhlık pırlanta, bir gerdanlık gönderirler. Nikâhtan sonra hamal kalkıp eve gelir:

- Çocuklar bu ne haldir! Sevincimden ne yapacağımı şaşırdım, der. Yine zavallılar seccadelerine oturup hem ağlar hem dua ederler.

Bunlar burada sevinmekte olsunlar. Biz gelelim kapıcı başının konağına. Kapıcı başının hareminin bir ayağı topalmış. Kendisi de o kadar kibirli imiş ki bir kimse yüzüne dikkatli baksa “Acaba kusurum için mi bakıyor?” diye muğber olurmuş. Kapıcı başı da haremini çok sevdiği için her arzusunu emir gibi telakki edermiş. Bunların konağında gündüz hizmetlerini görüp, gece evlerine giden iki kadın varmış. Birisinin ismi Emine kadın, birisi de Fatma molla imiş. Hamal Recep'in kızına nikâh olduğu gece Emine kadın Fatma mollanın evine gelir. Oturup kahve falan içtikten sonra:

- Ayol Emine, bu hamal kızının ne kadar talihi varmış. Mademki fakir kıızı

alacaklarmış, senin de kızın var. Benimde kızım var. İkisinden birini alaydılar, der.

Emine Kadın:

- Ah Fatma'cığim! Sus, sus. Dünden beri aklım başımda yok. Hamal Recep'in karısı, kızı hanımefendi olacaklar. Biz onların evine gitmeye tenezzül etmezken, onlara hizmet edeceğiz. Kabil değil, bu iş olmamalı. Şuna bir çare beceremez miyiz acaba? Cevabını verir.

Fatma molla:

- Ah hakkın var Emineciğim, bir çare bulmalıyız yoksa ben kederimden öleceğim, diye iki acuze şeytan kadın düşünüp konuşurlar, en nihayet bir çare bulup birbirleriyle kavlı karar ederler. Emine kalkar sevinerek evine gelir. O geceyi bin türlü hülyalarla geçirip sabahı ederler. Sabahleyin Emine kadın kalkar başına bir kaş bastı bağlar, kapıcı başının konağına gider bir müddet sonra Fatma mollada gelir. Zaten her gün iş görmek için gelirlermiş. Fakat bugün kederlerinden iş görecektikleri yok. Emine kadın yalpa vuran vapur gibi iki tarafına sallanarak hanımefendinin odasına gider.

Hanımefendi:

- Emine kadın geçmiş olsun ne oldun? Başına çalılık bağlamışsın. Bir yerin mi ağrıyor? Diye sorar. Emine kadın:

- Hiçbir şeyim yok hanımcığim, der. O arada Fatma molla da içeriye girer, oturur. Birbirlerinin yüzlerine manalı nazarlarla bakarlar. Hanımefendi büsbütün şüphelenir.

- Allah aşkına söyleyiniz ne varsa şimdi meraktan çatlayacağım! Der. Emine kadın Fatma mollaya:

- Ay vallahi sabır edemeyeceğim. Pişmiş aşaya soğuk su katmak iyi bir şey değil ama bile bilede hanımımın başını nara yakamam, der. Hanım daha ziyade sabırsızlanır. Zaten Emine'nin canına minnet, şu suratla söylemeye başlar:

- Efendim, hanımcığim! Siz görücü gidip de ertesi günü nikâh olmadı mı? Nikâhtan sonra kızın anası olacak nankör ah hanımcığim nasıl söyleyeyim bir türlü dile varmıyor...

Hanımefendi telaşla:

- Aman kız söyle merakım gittikçe şiddetleniyor! Diye sorar. Emine kadın sözüne devamlı:

- Hanımcığım başına bir namaz bezi örtmüş, arkasına da yırtık yeldirmesini giyip sizin taklidinizi yaparak sokaklarda bir aşağı beş yukarı aksaya aksaya piyasa etti. Ah kadını ben o nankörleri bilirim. Hiç iyilikbilmezler. O zaman söyleyecektim ama iş bitmişti.

Hanımfendi:

- Ya! Hainler... Benim taklidimi yapmayı ben onlara gösteririm. Çabuk beyi selamlıktan çağırınız! Der. Hemen Fatma molla koşar, uşak vasıtasıyla bey çağırılır.

- Aman hanım size ne oldu? Diye sual eder. Hanım birkaç kere geçirdikten sonra:

- Beyim şimdi oğlana söyle zevcesini terk edecek. Ben öyle nankör, iyilikbilmez insanları istemem, der. Beyefendi büsbütün hayretle:

- A hanım dün son derece istediğin bir kızın bugün ne kabahatini gördün ki bu kadar şiddetle reddediyorsun? Diye sorar. Hanım dahi ahvali hikâye eder. Bey anlar ki hanımın gururu kızın buraya gelin gelmesine manidir.

- Peki, sen yorulma. Ben şimdi arzunuzu yerine getiririm, diye yine selamlığa gider. Boş kâğıdı yazarlar. Delikanlıya cebren mühür bastırıp bir haremağasının eline bin lira nikâhını teslimen boş kâğıdıyla beraber kızın hanesine gönderirler. Haremağası hamalın kapısını çalar, kızın validesi kapıyı açar. Haremağası:

- Efendim kapıcı başının tarafından geliyorum. Şunları alınız, diyerek lirayı ve boş kâğıdını kadının eline verir. Biçare kadın bir şeyden haberi yok. Sevinçle velinimetlerimiz bize neler ihsan etmişler diye kızına getirip kâğıdı verir. Zavallı kızcağız meserretle zarfı yırtar. Boş kâğıdını okuyunca yıldırımla vurulmuşa döner. Validesine ne diyeceğini şaşırır. En nihayet ağlayarak anlatır. İki de akşama kadar meyus olarak ağlaşırlar. Akşam olur, hamal gelir. Başlarına gelen felaketi anlatırlar. Adamcağız o kadar müteessir olur ki hüngür hüngür ağlayarak hemen abdest alır. Seccadeye oturur ve:

- Ya rabbi! Yarınki gün sabah namazına giderken önüme her kim çıkarsa ahdim olsun kızımı ona vereceğim, diye dua eder. Karısına der ki:

- Şimdiye kadar kıza ve bize ne gönderdilerse bin lira nikâhını nişan yüzüğünü ve gerdanlığı bir bohçaya koyup ver. Şimdi götüreceğim. Kapıcı başı kim oluyor? Ben Allah'tan isterim. Kullardan gelen devlet işte bu kadar devam eder! Hemen kadıncağız bir bohça derununa cümlesini koyup hamalın koltuğuna verir. Recep'te götürüp Kapıcıbaşının konağına bırakır:

- Mademki hakkımızda edilen iftiraya inandınız, sizin şeylerinizin bana lüzumu yok, der. Kapıyı kapar. Evine gelir. O gece yarı uyur, yarı uyanık sabahı eder.

Derleyen: Lamia Hanım

Çocuk Dünyası, I(23), 15 Ağustos 1329 [1913], s. 2- 4.

- 2-

Adamcağız abdest alıp sokağa çıkar. İki adım yürür üstü başı yırtık pırtık bir derviş rast gelir. Hamal:

- Bak sana oğlum bu gece bir şeyden dolayı canım sıkıldı, sabah karşıma ilk çıkana kızımı veririm dedim, önüme sen tesadüf ettin. Benim kızımı alır mısın yoksa evli misin? Diye sorar. Derviş dahi:

- Hayır, babacığım. Evli değilim. Fakat şeyhime danışmadan size söz veremem. Bana üç gün müsaade veriniz gidip sorayım. Eğer izin verirse gelip kerimenizi Allah'ın emriyle alırım, diye cevap verir. Hamal dahi:

- Peki, üç gün sonra gel kızım senindir, diye vedalaşıp ayrılırlar. Hamal namazı kılıp eve gelir. Dervişe söz verdiğini zevcesine söyler. Zavallı kadın ne desin? Cümlesi mahzun, mukadder düşünürler. Öğle vakti olur, bir parça ekmek yiyelim diye Allah ne vermişse hazırlarlar. Sokakta bir at şakırtısı duyulur, hamalın kapısı şiddetle çalınır. Hemen adam kalkar kapıyı açar. Bir de bakar ki bir yaver:

- Recep ağanın hanesi burası mı? Diye sorar. Hamal da:

- Evet burasıdır. Cevabını verir. Yaver:

- Öyle ise şu elbiseleri giyip benimle birlikte geliniz! Der. Kızı, karısı içeride titreşirler, “Acaba babamızı nereye götüreceksin?” diye ağlaşırlar. Recep Ağa giyinir, yaverin getirmiş olduğu ata biner, yaverle sadrazamın konağına giderler. Hamal huzuruna çıkar. Sadrazam hamala hitaben:

- Efendimiz kapıcı başının size ettiği hakaretleri haber alarak kapıcı başıyı azletti. Yerine sizi nasip etti. Bir büyük konakta ihsan etti. Yarından itibaren memuriyetinize devam edersiniz, der. Hamal zavallı ne diyeceğini şaşırır. Bildiği kadar teşekkür eder. Sadrazam bir ağaya terfien Recep Bey'i (Şimdi bey oldu.) yeni konağına gönderir. Recep Bey konaktan içeri girer. Tezyinatına hayran kalır. Yukarıya çıkarırlar. Müteaddid uşaklar, mükellef surette döşenmiş bir odaya götürürler. Zavallı hamal bu halleri gördükçe içinin yağı erirmiş. "Ah zevcem kızım da benim bu halimi görseler kim bilir ne kadara sevinirler. Acaba uşağın biriyle haber göndersem herif gider mi? Diye düşünürken bir uşak gelip:

- Efendim zat-ı âlinizi haremden istiyorlar, der. Recep Bey kalkar, harem tarafını bilmediği için bittabi uşak önden gider. Bir kapının önüne gelince:

- Buyurunuz efendim! Diye, uşak geri çekilir. Bey içeri girer. Büyük bir salon, birçok cariyeler el pençe divan duruyorlar. Beyi görünce hepsi birer birer onu öperler. Cariyelerden birisi salondan bir kapı açar, beyefendi oradan da içeriye girer. Bir de ne görsün! Bir köşede zevcesi elmaslara gark olmuş, oturuyor. Kızı dersiniz güzel olduğu için arkasından gelir, büsbütün latif görünür. Hamal "Bu ne hal?" diye sorar. Kadın der ki:

- Siz gittikten sonra iki haremağası bir cariye geldiler. Üzerimizdeki elbiseleri bohça ile getirmişler. Bizi giydirdiler, arabaya binip buraya geldik, der. Cenabı hakka hamd ü sena edip mesruren (sevinerek) otururlar. Bir sabah Recep Bey konağında otururken cariyelerden birisi gelip:

- Beyefendiyi selamlıktan istiyorlar, der. Bey kalkıp selamlığa gider. Ağası der ki:

- Efendim miskin bir derviş gelmiş efendimizi görmek istiyor.

Recep Bey dahi:

- Hemen alıp buraya getiriniz! Diye, emir eder. Derviş beyin huzuruna çıkarırlar. Derviş der ki:

- Efendim kerimenizi üç gün mühlet verip bana tezevvüç etmeyi vaat etmişsiniz. Evvelce oturduğunuz haneye gittim. Kapıyı çaldım. Komşular sizin kapıcı başı olup buraya nakil ettiğinizi söylediler. Ben de buraya geldim. Fakat şimdi benim gibi bir dervişe kerimenizi layık görmezsiniz zannederim, deyince, Recep Bey:

- Oğlum söz bir, ah birdir. Ben sözümden dönmem. Lakin biz konağımızda fes kullansak olmaz mı? Tekkeye gittiğin vakit istediğini giyebilirsin, der. Derviş dahi:

- Efendi peder, bizim meşihatımıza sormadan kendiliğimizden bir iş göremeyiz. Evvelce de size söylemiştim. Bunun için de bana üç gün müsaade ediniz. Bu ciheti de sorayım, diye cevapta bulunur. Kapıcı başı dervişe üç gün daha müsaade eder. Derviş gider. İki gün sonra bir ağa vasıtasıyla Recep Bey’i sadrazam çağırır. Hemen Recep Bey arabasına râkiben sadrazamın konağına gider. Sadrazam Recep Bey’i gayet istikbal eder. Padişahımızın iradesini zat-ı alinize tebliğ etmeye memur oldum. Zat-ı şahane size ettiği lütuflara hiç memul edilemeyen bir lütuf daha inzimam etti. Kerimenizi gözdeliğe istiyor, dedi.

Recep Bey cevaben:

- Saye-i şahanede gördüğüm lütufların minnettariyım. Maatteessüf kerimem bir dervişe namzettir. Bu husus için bendelerini af etsinler, deyince sadrazam acaba Recep Bey “Tecenni mi etti?” diye hayretle yüzüne bakar ve sorar ki:

- Beyefendi zat-ı şahanenin size ettiği teklif herkesin arzu edipte nail olamadığı bir devlettir. Cenabı hak size öyle bir kerime vermiş ki güzelliği nokta-i nazarından bir sultan olmaya şayestedir. Değil ki bir miskin dervişe zevce olsun.

Recep Bey:

- Benim indimde herkes Allah’ın kuludur. Eğer evvelce dervişe söz vermemiş olaydım, zat-ı şahaneye vermekte hiç tereddüt etmezdim. Cevabını vermiş. Sadrazam hiddetlenerek.

- Ben gidip de zat-ı şahaneye Recep Bey size kerimesini vermiyor, diyemem. İsterseniz kendiniz gidip söyleyiniz, der. Recep Bey:

- Padişah bana verdiği nimeti yine geri alsa benim sözüm sözdür. Kendim gidip söylerim, diye hemen oradan arabasına binerek doğru saraya gelir. Zat-ı şahaneye kapıcı başının geldiği haber verilir, padişah dahi huzuruna celp eder. Recep Bey bildiği kadar edayı yerine getirir. Divan durup önüne bakar. Padişah der ki:

- Recep kerimenin güzelliği mesmu şahanem oldu gözdeliğe istiyorum. Sadrazam söylemedi mi?

Recep Bey cevaben:

- Cenabıhak zat-ı şahanelerine tükenmez ömürler ihsan etsin. Lütfunuzun ömrümün sonuna kadar minnettariyım. Fakat kerimemi vermekte mazurum. Çünkü bir dervişe namzettir, deyince padişah hayretle:

- Zannedersem kimin huzurunda bulunduğundan haberdar değilsin. Ben istersem kızımı cebir eda alırım. Dervişe vermekten sarf-ı nazar et. Kızın muhakkak benim zevcem olacaktır, diye gazaba gelir.

Recep Bey dahi:

- Padişahım kanım size helal olsun. Fakat kerimemi veremem, diye başını kaldırıp da padişahın yüzüne bakınca bir çılgılığı müteakiple yere düşer. Çünkü iki saattir padişah diye konuştuğu dervişe karşısında görür. Hemen padişah tahtından inip Recep Bey'i yerden kaldırır ve yanına getirtip oturtur. Biraz akli başına gelince padişah der ki:

- Ben kapıcı başının size ettiği hakareti haber aldım. Hemen o gece tebdil-i kıyafetle pencereden sizi dinledim. Ertesi günü ilk tesadüf ettiğimize kızınızı vereceğinizi duyunca derviş kıyafetine girip mahsus kapınızın önüne geldim. Hâlbuki kapıcı başı olduktan sonra bir padişaha dervişe tercih edecek kadar doğru sözlü olduğunuzu ümit etmezdim. Dervişe namzet olan yani benim nişanım olan kerimenizi şimdi resmen Allah'ın emriyle isterim, der. Recep Bey dervişe karşısında padişah olarak görüp mütehayyir olduğundan ne söyleyeceğini bilmez bir halde:

- İşte şimdi kerimem sizindir padişahım, diyerek dönüp konağına gelir. Vuku hali kerimesine anlatır. Bir hafta zarfında gayet mükemmel düğünler olarak Hamal Recep'in kızı padişahın gözdesi olur. Hamal Recep hem Cenabı Hakkın istediği hem de doğruluğu için mükâfatını görür.

Derleyen: Lamia Hanım

Çocuk Dünyası, I(24), 22 Ağustos 1329 [1913], s. 1- 3.

5.1.34. Bir Çorapçının Hikâyesi

Vaktiyle ihtiyar bir kadın köyün fakir bir köşesinde kendi oğluyla beraber yaşıyordu. Zavallı kadın kendi sefaletine ve bir de oğluna bakıyor kendi kendisine “Bu çocuğa bir sanat öğretmeliyim, onun bu kadar tembel olmasını arzu etmem, çünkü tembellik fakirlik birbirinden asla ayrılmazlar.” diyordu. Zavallı annenin bütün bu arzularına rağmen çocuk hiçbir sanat öğrenmeden büyüyordu. Çünkü o

kadar zayıf idi ki hiçbir iş sahibi kendi hizmetine kabul etmiyordu. Bir gün çocuk validesine dedi ki:

- Anneciğim, mademki ben hiçbir işe yaramıyorum, bana çorap örmesini öğret. Bari vakitlerimi boş yere kaybetmeyeyim.

Büyük annesi bu söz üzerine çocuğun haklı olduğunu düşünerek ona çorap örgüsünün usulünü öğretti. Artık onu her gün kapının önünde iğne ve çoraplarıyla meşgul görüyordu. Çocuk kendi sanatında az zaman içinde o kadar telakki gösterdi ki çorapçılığın en ince noktalarını yaptığı çorapların üzerinde gösteriyordu. Çiçekler, kuş, resimler, yapraklar gibi gayet zarif resimlerle süslenmiş çoraplarını görenler bunun bir peri tarafından yapıldığını zannediyorlardı. Çocuğun şehir içinde az zamanda şöhreti arttı. Her taraftan müşteriler geliyor, çoraplar sipariş ediyor, fazla para veriyorlardı.

İhtiyar annesi oğlunun bu sanatından pek az zaman sonra zengin oldu. Artık refah ve saadete ömür sürüyorlardı. Çocuk kendisine büyük bir mağaza alarak içerisini çorap makinalarıyla doldurdu. Birkaç senelik saadetten sonra ihtiyar kadın öldü. Çocuk annesinin ölümünden o kadar müteessir oldu ki artık o memlekette oturmaktan vazgeçti. Evini, eşyasını, mağazasını sattı ve biriktirdiği paraları beraberine alarak uzun bir seyahat yapmaya karar verdi. Çorapçı çocuk bu arada on beş yaşında dinç, güzel ve sevimli tabiatlı bir şeydi.

Seyahatin ilk zamanları rahat geçti. Fakat bu müddet zarfında hiç çalışmamış ve gittikçe tembelliğe alışmıştı. Bir gün bir şehirden uzak bir mesafeye kadar yalnızca gitmişti. O sırada o civarlarda dolaşan bir eşkıya çetesi bunu yakalayıp soydular. Ceplerinde ne kadar parası varsa boşalttılar. Zavallı çocuk kendisini çok müdafaa ediyor fakat muvaffak olamıyordu. Eşkıyanın bi-insâfâne indirdiği yumruklar çocuğu artık baygın bir hale getirmişti...

Çocuk aylarak hafızasını topladığı zaman gece olmuş ve eşkıyalar uzaklaşarak gitmişlerdi. Çorapçı ayağa kalkarak:

- İşte, dedi. Hiç olmazsa hayatımı kurtardım. Fakat beş param yok. Ne çare cesur olmalı, çalışmak lazım...

Fakat dayaktan o kadar takati kesilmişti ki ayakta gezmeye güç hal ile muvafık olabiliyordu. O geceyi geçirebilecek bir köşe, bir yer aradı. Yanı başında kalın bir duvar vardı. Bu duvarın üzerine kadar yolun kenarında yetişkin büyük bir

incir ağacının dalları yükseliyordu. Derhal tırmanmaya başladı ve duvardan atlayarak bahçeye girdi. Geceleyin serin bir rüzgâr bahçenin içinden çiçeklerin kokusunu gönderiyor, çorapçının ciğerlerini temizliyordu. Çorapçı kendi kendine:

- Bu geceyi burada geçirebilsem. Yarın sabahleyin yola çıkar, yarın sabahleyin yola çıkar ve artık sanatımla para kazanmanın çaresine bakarım, dedi.

Çocuk Dünyası, I(24), 22 Ağustos 1329 [4 Eylül 1913], s.6- 7.

5.1.35. Benli Bahri'nin Hikâyesi

- 1-

Zamanı evâilde yirmi beş yaşlarında gayet güzel bir taze varmış. O kadar fakirmiş ki akşamdan akşama bir lokma ekmeğini getirecek kimsesi olmadığından mahalle ahali haline acıyıp kendisine bir kulübe yapmışlar ve her gün sofradan kalan yemek artıklarını verirlermiş. Bu taze beş vakit namazını kılıp her vakit kıldığı zaman ellerini açıp “Ya rabbi sen benim kırk odalı bir konakta üç gece olsun yatmadıkça canımı alma!” diye dua edermiş. Parmak kapı taraflarında Hacı Mehmet Efendi namında birinin kırk odalı bir konağı varmış. Adamcağız bu konağı ne zaman kiraya verse kiracılar ertesi gün çıkarlarmış. Artık bu hali hamallarda öğrenmişte konağa bir kiracı taşındığı ertesi gün çağırmadan kendilerinden gelirlermiş. Bir gün Mehmet Efendi'nin canı sıkılır, Tellal Ahmet Ağa'yı çağırır, der ki:

- Ahmet Ağa şu bizim konağa beş yüz liraya bir müşteri bul.

Ahmet ağa:

- Canım bey hem ucuz hem niçin satıyorsunuz? Yazık değil mi? Diye sorar. Mehmet Efendi'de:

- Ben o konaktan daha beş günlük kira almadım. Hep girenler ertesi günü çıkıyorlar. Artık usandım bari satayım da kurtulayım, der.

Ahmet Ağa:

- Baş üstüne, yarından itibaren gezerim! Diye, vedalaşıp ayrılır. Ahmet Ağa mütemadiyen bir ay gezer. Kimse talip çıkmaz. Bir gün Hacı Mehmet Efendi'ye gelip:

- Bir aydır gezmediğim mahalle kalmadı. Kimse talip olmadı, der. Mehmet Efendi mahzun olur:

- Ayol bir köpek bile havlamadı mı? Deyince:

- Evet dediğiniz gibi bir yerden geçerken gayet fakir bir taze kulübeden başını çıkarıp “Baksanıza a efendibaba!” dedi. Ama ben ses çıkarmadım. Zira ekmeğini bile konu komşu veriyor değil ki kırk odalı konak alacak. Mehmet Efendi der ki:

- Para ile iman kimde olduğu belli olmaz. Sen gene o mahalleden geçte o taze seni yine çağırırsa benden ona kırk gün müsaade, varsın otursun kırk birinci gün gider parayı alırsın, der. Ahmet Ağa:

- Olur! Siz bilirsiniz, diye oradan ayrılır.

Meğerse Ahmet Ağa fakir kızın kulübesinin önünden “Parmak Kapı’da kırk odalı konak sahibi elinden satılıktır.” Diye bağırarak geçerken kız, kırk odalı lakırtısını duyunca yüreği ağzına gelir, “Ne olursa olsun hiç olmazsa sorarım. Belki Allah muradımı verir.” Diye hemen kapıya çıkıp “Baksanıza! Efendibaba!” diye seslenir. Adam bakar ki fakir bir kadın, ehemmiyet vermez. Hacı Mehmet Efendi “Para ile iman kimde olduğu belli olmaz.” Dediğinden ertesi günü yine o mahalleden geçer. Kız bir türlü dayanamaz. “Bir kere daha sorayım.” diye çıkar kapının önüne.

- Baksanıza! Efendibaba, der.

- Ne istersin kızım?

- Söylediğiniz konak nerede?

- Kızım niçin soruyorsun?

- Efendim, almak istiyorum da onun için.

Öyle ise evin sahibi kırk gün müsaade verdi. Gidip otur. Kırk birinci gün gelip parasını alırım. Fiyatı beş yüz liradır.

- Peki, kırk birinci gün gelip paranızı alınız.

Kız kendi kendisine “Ben kırk gün oturayım da beğenmedim diye çıkarım. Hamdolsun Cenabıhak muradımı verdi.” Diye yırtık pırtık eşyalarını toplamaya başlar. Ahmet Ağa’nın eşeği varmış. Üstüne eşyaları yükletip yola revan olurlar ve konağın önüne gelirler. Ahmet Ağa kapıyı açar kız içeriye girer. “Ben kırk gün sonra gelirim.” Diye Ahmet Ağa ayrılır. Kız hemen yukarıya çıkıp konağı gezer ve “Oh Yarabbi sana şükürler olsun ki beni muradıma nail eyledin.” diye hamd ü sena eder.

Aşağıdaki bir odaya eşyalarını kor, kendisi de orada oturur. Bu kız Ahmet Ağa ile gelirken karşiki konaktan sadrazam çıkıp arabasına biniyormuş. Bakar ki karşiki konağa bir taze giriyor. Hemen döner ayvaza:

- Karşiki konağı galiba temizlemeye geldiler. Bu akşam bir tablo yemek gönderiniz! Diye tembih eder. O mahallede hep vükela oturmuş. Akşam olur, Ayvaz bir tablo yemeği uşağın başına verip, karşiki konağa gönderir. Kız kapıyı açar. Uşak tablayı içeriye sürer. Kız sevincinden ne söyleyeceğini şaşırır. Uşak çeker kapıyı gider. Kız kendi kendine “Aman Allah’ım sen benim muradımı ihsan ettin, kırk odalı konak verdin. Şimdi de aç bırakmayıp rızkımı gönderdin. Senden korkmayan kâfirdir ya Rabbi!” diye söylenerek hem yemekleri içeri alır hem de akşam olduğu için abdest almak için kollarını sıvar. Bahçe kapısının önünde bir kuyu varmış. Abdest almaya çıkar. Kuyudan su çeker. Abdest alırken arkasından “Pat!” diye bir ses atlar. Kız birde bakar ki kuzgunu siyah bir kedi. Kız:

- Ah siyahım! Beni yalnız yatmasın diye sini Allah mı gönderdi? Bu gece sen benim misafirimsin. Hadi gel, içeriye gidelim, der. Kedi de mır mır edermiş. Kız kediyi alıp içeri getirir. Namazını kılar, yemeğini ısıtır. “Gel siyahım seninle yemek yiyelim.” Diye kediyi karşısına oturtur. Bir lokma kediyeye verir, bir lokma da kendisi yer. Yemeği bu minval üzere yerler. Kız yatsı namazını da kılar. “Artık yatalım siyahım sen benim misafirimsin pöstekiye sen yat, ben kuru yerde yatarım.” Der. Gider, bahçe kapısını kilitler gelir. Oda kapısını da kilitler. Yeldirmesini üstüne örter, kuru tahtaya yatar. Sabahleyin namaza kalkar, kapıyı açık bulur. Ah ah! Bu gece kapıyı sürmeledim idi. Belki unutmuşumdur diye döner kediyeye bakar. Kedi yok. Bahçe kapısını dahi açık bulur.

Derleyen: Nafia Hanım

Çocuk Dünyası, I(26), 5 Eylül 1329 [1913], s. 1- 3.

- 2-

Gider kapının başında abdest alır. Döner odaya gelir bakar ki postakinin üzerinde bir şey parlıyor. Eline alır, yumurta cisminde gayet parlak bir taş olduğunu hayretle görür. Acaba bu nedir diye evirir, çevirir. Bir şeye benzetemez mendilinin ucuna bağlar, koynuna sokar. Üç gün bu minval üzere geçer. Her gece akşam ezanı kedi geliyor, sabahleyin postakinin üzerinde birer taş bulunur. Bir gün kız kendi kendine: “Şu taşları götürüp bedestene göstersem acaba para eder mi?” diye kalkar.

Yırtık pırtık yeldirmesini arkasına giyer sokağa çıkar. Bedestene gider, etrafına bakınırken ihtiyar bedesten ağası da oralarda dolaşmış. Kıza der ki:

- Ne bakıyorsun? Bir şey mi istiyorsun? Deyince kız:

- Bir şey gösterecektim de onun için bakıyorum, diye koynundan mendilini çıkarır, çözer taşı gösterir. İhtiyar taşı görür görmez:

- Kapa! ... Kapa! Buradan defol git. Gözüm görmesin seni! Deyince zavallı kız neye uğradığını bilemez, şaşırır. Hemen koynuna sokar, tersi yüzüne döner koşmaya başlar. İyice gittikten sonra arkasından birisi eteğini tutar. Kız arkasına dönüp bakar ki bedestende kendisini paylayan adam. Kız korkusundan ne söyleyeceğini şaşırır. İhtiyar der ki:

- Kızım senin talihin varmış ki bana tesadüf ettin. Hadi sokakta konuşmak olmaz. Arkamdan gel, diye yürür. Kız da arkasından yürümeye mecbur olur. Bir müddet gittikten sonra büyük bir konağın kapısında durur, kapıyı çalar. İçeri girer, kız da arkasından içeri girer. Bedesten ağası haremine der ki:

- Hanım! Şu tazeyi hamamda yıkayınız. En ağır elbiselerden bir tane giydiriniz, diye ne yapılacaksa talimat verir. Kızı hamamda yıkarlar, en mükemmel elbiselerden giydirirler, başına ve göğsüne elmaslar takarlar, aşağıda dahi araba hazırlanır. İki harem ağasıda arabanın arkasından gelmek için hazırlanır. Kızın arabada karşısına oturmak için bir de cariye hazırlanır. Bedesten ağası kıza talimat verip bedestene gider. Kızı sultan kıyafetine koyarlar, arabaya biner. Kız zaten görenleri hayrette bırakacak kadar güzelmış. Şimdiki kıyafeti güzelliğine bir kat daha revnak verir. Araba yürümeye başlar. Tesadüf edenler fesi düzeltir, önünü kavuşturur. Velhasıl arabayı kim görse hakikaten sultan zannedermiş. Bunlar bedestene dâhil olurlar. Bedestenin kapısında araba durur. Hemen harem ağasının biri arabanın yanına gelip sultan hanımdan bazı emirler alır. Sonra bedestenden içeriye girer. Bedesten ağasının nerede olduğunu sorar. Bedesten ağası buldurulur. Güya hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi kemal-i ihtiramla arabanın yanına gelip, temenna edip durur. Kız der ki:

- Efendi gerçi şu zahmete değmezse de lütfen bir bakınız ne ediyor?

Bedesten ağası sultan hanımın elindeki taşı alıp kuyumculara gösterir. Hiç kimse taşa kıymet biçemez. Bedesten ağası gelip:

- Efendim fiyat biçemiyorlar, kasalarında bu kadar para yokmuş, der. Sultan hanım:

- Hakiki fiyatı olmasın zararı yok, der. Bedesten ağası gider kuyumculara söyler, torbalar dikilir herkesin kasasındaki parayı torbalara korlar, arabaya getirirler. Araba yine bedesten ağasının konağına gider. Kız arabadan iner. Paraları dahi içeri alırlar, beş dakika sonra bedesten ağası gelir:

- Gördün mü kızım ben seni niçin azarladım? Bu kıymetli taşı sende gören elinden almaya teşebbüs edecek. Hâlbuki sultan kıyafetinde kimse senden şüphelenmez, der. Kız hemen kalkıp ihtiyarın ayaklarına kapanır:

- Babacığım, dünya ve ahiret babam olunuz. Benim parmak kapıda kırk odalı bir konağım var. Bugün orasını düşünüp bu gece oraya nakil edelim. Siz de benimle oturunuz olmaz mı? Deyince ihtiyar dahi:

- Peki yavrum. Benimde hiç evladım yok. Sen de benim evladım ol. Ben gidip evi döşeteyim, der. Kız:

- Kırk beyaz cariye, kırk siyah cariye, kırk beyaz köle, kırk köle, ufak bir altından karyola almayı sakın unutmayınız. Gayet kıymetli bir kedim var. Karyola onun için. Bana dahi bir karyola filanca odaya şöyle döşetip bu karyolaları dahi karşılıklı koydurunuz, diye emir eder. Akşama kadar konağın her eksiği ikmal olunur. Akşamüstü bedesten ağasının ailesi de birlikte olarak Parmak Kapıdaki konağa nakil ederler. Kız odasının tefrişatını son derece beğenir. Fakat kedinin halinden kimseye bir şey bahsetmez. Birkaç gün böylece geçer. Yine kedi her gece gelip bir tane taş bırakır ve sabahleyin geldiği kapılar açık bulunurmuş. Kız bu hali merak eder. “Acaba kapıyı kediye kim açıyor? Bu gece uyumayayım da bakalım kedi ne vakit gidecek.” Diye o gecenin gelmesini sabırsızlıkla bekler. Akşam olur. Kız abdest alırken kedi gelir, kız her geceki gibi muamele eder. “Gel siyahım, namaz kılayım da yemek yiyelim.” Diye namaz kılar. Cariyelere yemek getirmelerini emir eder. Kedi ile yemek yerler. Biraz oturduktan sonra kediyi karyolasına yatırır, kendisi de girip yatar. Saat beşe kadar zor uyanık durur. Ondan sonra uykuya mukavemet edemez olur. Sabahleyin uyanır, yine kedi yok. Kapılar açık. Kız kalkar kedinin karyolasında bıraktığı taşı alıp çekmecesine kor. O gün ne hal ise akşamı eder. Akşam namazından sonra kedi gelir, yemek yerler, kız yatsı namazını da kılar. Salona çıkar, ufak bir çakı ile parmağını keserek üzerine de biraz tuz koyar. Gelir

karyolasına kediyi yatırıp, kendisi de yatar ama parmağının acısından gözüne uyku girmez. Saat yedi raddelerinde kedi kalkar, karyolasından aşağıya iner, kızın karyolasına bakar, kızın uyuduğunu anlar, kapıya doğru yürümeye başalar. Kapının önüne geldiği zaman kapı kendiliğinden “Şark!” diye açılır. Kedi çıkar arkasından kız dahi yürür gider. Kız takip eder. Bahçeye çıkarlar. Bir müddet yürüdüktan sonra bahçe duvarının önüne gelirler. Duvar “Kor!” diye yıkılır. Kedi geçer, kız dahi geçer. Birde bakar ki ağaçlar, yapraklar, yerdeki taşlar tek mil zümrütten. Kızın kulağına bir seda gelir. “Benli Bahri, Benli Bahri! Sen maşukuna kavuşmaya gidiyorsun arkadaki sevgilin nereye gidiyor?” Kız zümrütlü daldan bir tane koparıp koynuna kor. Seda kesilir oradan geçerler. Bir duvar daha yıkılır. İkinci bahçe de yakuttan. Seda yine başlayacağı zaman hemen kız yakutlu daldan koparır.

Derleyen: Nafia Hanım

Çocuk Dünyası, I(27), 12 Eylül 1329 [1913], s. 1- 2.

- 3-

Seda kesilir o zaman anlar ki dalın kopmasıyla seda kesiliyor. Yine duvar yıkılır. Üçüncü bahçeye geçerler. Bu seferki bahçe kedinin kıza verdiği taşlardan döşenmiş ve ortasında yine o taşlardan bir saray! Kedi sarayın merdiveninden çıkarak silkinir. Dünyada bir misline tesadüf edilmeyecek kadar güzel bir delikanlı olur. Yüzünün müteaddit yerlerinde kömür gibi benler kendisine daha başka bir letafet verir. Kız bu cihanı görünce dilden âşık olur. “Acaba bunun sevdiği kıza kendisine layık güzelliklerden mi?” diye düşünürken yukarıdan elinde altın şamdan ile bir kız iner:

- Beyim, sizi beklettim mi? Diye koluna girer yukarıya çıkarlar. Aşağıda kalan kız hayretle bakabilir. Benli Bahri'nin koluna giren kızın güzelliği beyden aşağıya kalmazmış. Kız kendi kendine “Bu kız doğrusu bu beye layık ama bakayım muamelesi ne yolda?” diye kıza yukarı çıkar. Merdiven parmaklığından bakar. Karşından iki oda görünür. Birinde işret takımı hazırlanmış, hanım ile bey karşılıklı oturmuş, muhabbet ediyorlar. Zavallı kız nefes almaya bile korkar. Beyin yanındaki kız kalkar, içeri ki odaya girer. Oradan bir bardak şerbet alıp getirir. Benli Bahri'ye verir. O da içer ve beş dakika sonra bulunduğu yere yıkılır. Bu sırada kız içeriden kızgın bir şiş getirip beyin ayağına batırır.

- Oh! Uyumuş hele şükür kâfir! Diyerek çekilir ve bir odaya girer.

Merdivenden bu işleri hayretle temaşa eden bu kız da, “Ne oluşa olsun şu ne yapacak bakalım?” diye kızın girdiği kapının deliğine gözünü kor. İçeri bakar ki; bir dudağı yerde bir dudağı gökte bir Arap elinde bir kamçı:

- Vay sen o edepsizle bu zamana kadar zevk mi ediyordun? Diye kamçı ile kızı dövüyor. Kapıdan bakan kız hayrette kalır. Bu kadar güzel bu delikanlıya edilen bu muamelenin hikmetini anlayamaz. Hemen oradan döner yine geldiği yoldan konağına gider. Karyolasına bitap düşer. Sabah olur. Kızın zihninden bir türlü Benli Bahri çıkmaz. Güç hal akşamı eder. Cariyelere bahçe kapısına bir sandalye kondurarak sabırsızlıkla kediyi bekler. Ezan okunur, kedi gelir. Kız meserretinden ne yapacağını bilmez. Buyur siyahım diye merdivenleri çıkar, odalarına giderler. Yemek zamanı olur. Karşı karşıya otururlar her geceki gibi bir kendi yiyip bir lokmada kediye verirken:

- Buyur beyim, der.

Kedi:

- Mavvy, diye gözlerini açar. Kız:

- Ay! Unuttum siyahım diyeceğime beyim dedim, diye tevil eder. Birkaç lokma daha yerler, yine kız:

- Buyur beyim, der. Kedi gözlerini açıp “Mavv!” demesiyle kız da “İster beni öldür istersen parala. Dün gece ben senin peşinden geldim. Her şeyleri gördüm. Hal-ı keyfiyet böyle.” Diye her ne gördüyse anlatır. “İnanmazsan ayağını kaldırıp tabanına bak.” Der. Kedi hemen silkinir, delikanlı olur. Tabanına bakar ki sünger gibi delik deşik. O zaman kıza hitapla:

- Ben periler padişahıyım. Gördüğün malik hepsi benimdir. O kâfir Arap lalamdır. Kız da haremim. Demek ki bana ihanet ettiler. Ben onlardan intikamımı alırım, bu eve her kim taşındı ise beni “pist” diye dövdü. Ben de onlara rahat vermedim. Bir geceden fazla kalamadılar. Sen beni hoş tuttu. Zaten güzelliğinde nazar-ı dikkatimi celp etmişti. Şiddetli bir muhabbetle sevmeye başladım ama tabii izhar edemedim. Şimdi benim oraya gidip gelmekliğim yedi seneye muhtaçtır. O gördüğün bir gecelik yola gidip gelmek ancak yedi senede kabil olur. Ben senin yanında delikanlı oldum. Artık tılsım bozuldu, bir daha kedi olamam, oraya gidemem, o hainleri öldüreyim. Ondandır malımı mülkümü alıp buraya gelirim. Sen de kim sorarsa benim beyim Hicaz’a gitmişti. İsmi benli Bahri’dir dersin, diye

sabaha kadar kızla birlikte oturdu. Namaz vakti vedalaşıp ayrıldılar. Benli Bahri gitmekte olsun biz gelelim kıza. Kız günden güne sararıp solar. Bir gün validesi (Bedesten ağasının haremi validesi olmuştu.) kıza:

- Kızım senin günden güne zaafın artıyor, esbabı nedir? Diye sorar. Kız zaten söylemeye yer arıyormuş:

- Ah! Anneciğim, bu vakte kadar ne siz sordunuz ne de ben söyledim. Benim beyim Hicaz'da, mektup alamadığım için merak edip onu düşünüyorum, deyince kadın şaşırır:

- Kızım gerçi bu vakte kadar öyle bir şey sormadım. Fakat ben seni kız zannediyordum, der ve münasip surette teselli eder. Konağa geleli otuz dokuz gün olduğundan kız kölelere:

- Yarın tellal gelecek, bana haber veriniz ve konağın kapılarını açarak kırk beyaz köleyi bir tarafa kırk siyah köleyi de bir tarafına oturtunuz, der. Ertesi gün tellal kalkar. Kendi kendisine “Bugün kırk gün oldu. Gidip o fakir kız evden çıkartmalı.” Diye sokağa çıkar. Konağın önüne gelir. Bir de ne görsün? Bütün kapılar açılmış, beyazlı siyahlı birçok köleler duruyor. Hayrette kalır. “Yanlış sokağa saptım” diye ters yüzüne sokaktan çıkar. Bakar ki sokak yanlış değil. Yine o sokağa girer. Köleleri görür. “Acep ben mi şaşırdım? Şunların birine sorayım.” diye kölenin birisine “Baksana oğlum burada bir fakir kız vardı?” der demez tellalın lakırdısı ağzında kalır. Karşısındaki köle:

- Aman efendim o nasıl lakırdı. Siz tellal efendi iseniz hanımefendi size muntazırdılar, deyince tellal işi anlar:

- Evet, efendim sanki fakirlere bakardı demek istiyordum, diyerek hemen sözünü çevirir. Hanımefendiye haber verirler. Hanım yukarı buyursun emrini verir. Tellal kavuğunu düzelterek yukarıya çıkar, kemal-i tazimle temenna eder. Bir de bakar ki fakir kız karşısında mükellef surette döşenmiş bir odada hanımefendi olmuş oturuyor. Kız:

- Efendi hazretleri konağın fiyatı ne kadar idi?

Tellal:

- Beş yüz lira efendim, der. Kız hemen üç bin lira çıkararak konağın sahibine ve bin lira dahi tellala ihsan eder. Tellal yüz bin temenna ile dışarı çıkar ama

sevincinden kızın boynuna sarılmadığına şükür eder. Hemen sokağa fırlayarak doğru Hacı Mehmet Efendi'nin evine gider. Kapıdan içeriye girer. Mehmet Efendi:

- Ne haber Ahmet Ağa?

Tellal:

- Sus Allah'ını seversen. Az kaldı deli olacaktım. Sen tevekkeli para ile iman kimde olduğu belli olmaz demedin. Bu sözünün ne kadar haklı olduğunu bugün gözlerimle gördüm. Fakir zannettiğimiz kızın serveti şu yolda diye vuku hali anlatır. Mehmet Efendi üç bin lirayı alır, bin lirasını tellala verir.

- Sen bana beş yüz lirada vermiş olsaydın bilmeyecektim. Bu bin lirada senin hakkın, der. Tellal biraz daha oturup kalkar evine gider. Benli Bahri gideli henüz üç ay olmuştu ki imama Bahri Bey'in hanesine verilmek üzere bir mektup gelir. O zamanlar bu gibi mersulat mahallenin imamına gelir ve onun vasıtasıyla evlere dağıtılmış. Benli Bahri'nin namına gelen mektubu da imam alarak konağa götürüp kölenin biriyle hanımefendiye gönderir. Hanım mektubu görünce hemen kasasını açar. Üç yüz lira ihsan eder. İmam altınları alınca zihnine bir hoşluk gelir. Kapının önünde üç kere döner. Hemen koşmaya başlar. Nereye gideceğini tayin edemez. En nihayet biraz akli başına gelir güç hal evini bulup kapısını çalar. İçeriye girer, haremi ve çocukları imamın bu perişan haline şaşırırlar. İmam üç yüz lira meselesini anlatır. Artık her gün mektup gelecek mi diye dört gözle bekler durur. Bu minval üzere yedi sene geçer. Benli Bahri geliyor diye haber gelir. Mahallenin sadrazam, şeyhülislam, serasker vesaire gibi teknil sekkânı Bahri Bey'i karşılamaya giderler. Biz gelelim imama. İmam Bahri Bey'in geleceğini duyar duymaz gecelik takkesiyle sokağa uğrar. Tesadüf edenler haline gülüşürlerse de o bunun farkına bile varmaksızın hemen bir kere köprüye gider. Bakar ki daha gemi falan yok. Anca gidip hanımefendiye müjde edeyim diye ters yüzüne döner. Yine içine elvermez. Köprüye koşar. Velhasıl birkaç kere döner dolaşır yine köprüye inmekte karar kılar. Orada hazır bulunan vükelâ birde bakarlar ki Sarayburnu'ndan doğru bir şey parlamaya başlar. "Acaba bu nedir?" diye hayretle temaşa ederler. Bir de yakına gelince bu parlayanın gemi olduğunu anlarlar. Gemi gelir, Sarayburnu açıklarına demir atar. Herkes sandallara binerek gemiye giderler. İmam yine sandal bulmakta müşkülât çeker. Sandallar gemiye yanaşır, geminin intizamına hayrette kalırlar. Teknesi altındandır. Direkleri altından, yelkenleri lahuri şaldan mamul olup her manasıyla

misli görülmemiş bir şey olduğunu anlarlar. Bir de yukarı çıkarlar. Başında kefiyeler sarılı hacı kıyafetiyle Benli Bahri Bey bunları istikbal eder. Herkes beyin güzelliğine müteaccip olurlar. Yine sandallara binip Bahri Bey'i de alıp konağa getirirler. Kapıdan ayrılmak isterler. Bahri Bey razı olmaz. "Buyurunuz biraz da görüşürüz." Der. Selamlığa çıkar otururlar. Haremde dahi hatmi gelin gibi süsleyip görenleri meftun edecek bir kıyafete korlar. Selamlıktaki misafirler gitmeye kalkarlar. Bahri Bey:

- Mademki oturmuyorsunuz. Ben gayet müvesvis bir adamım. Şeyhülislam efendi burada iken bir nikâh tazelese memnun olurum, der. Herkes bu kadar taassupla (tarafdarlık ederek) böyle bir delikanlı bulunmaz diye medh ü sena ederler. Nikâhta olur. Şerbet içilir. Ahali dağılır. İmam efendi mahzun bırakılmaz. Beş yüz lira ihsan alır. Salonlarda fırıl fırıl döner. Bereket versin köleler kapıyı gösterirler de imam sokağa çıkınca biraz akli başına gelir ve tımarhaneyi boylamaz. Benli Bahri Bey hareme girer. Yedi senelik âşık birbirlerine kavuşurlar. Düşmanlarını nasıl öldürdüğünü anlatır ve hayatlarının sonuna kadar çoluk çocuk sahibi olup bahtiyârâne geçinirler.

Derleyen: Nafia Hanım

Çocuk Dünyası, I(28), 19 Eylül 1329 [1913], s. 2- 4.

5.1.36. Fare ile Midye

Tecrübesiz bir fare kendisini işgal edecek bir iş bulamadığından canı sıkılır. Can sıkıntısını def etmek için büyük bir seyahate çıkar. Çok yer mesafe kat etmeden hayretinden:

- Dünya ne kadar büyük imiş. İşte Kafkasya dağları!

Demekten kendini alamaz. Zavallı hayvan için tepecikler dağ idi. Birkaç gün seyahatten sonra fare bir deniz kenarına muvasalat eder. Sahilde gördüğü midye kabuklarına râkiben denizde seyahat etmek ister. Fakat biraz ileride güneşe karşı açılmış bir midye görür:

- Ne güzel talihim varmış. Hanemde kedilerden aman yok ki hiç olmazsa şu midyelerden bir tanesini yiyeyim, der ve güzel bir taam etmek maksadıyla midyeye yaklaşır. Başını uzatır. Fakat o anda midye kapandığından başının iki kemik arasında kısılı kaldığını hisseder.

Çocuk Dünyası, I(26), 5 Eylül 1329 [4 Eylül 1913], s.5.

5.1.37. Körler ve Fil

Vaktiyle Hindistan rajalarından biri varmış. Şehrindeki âmâları toplarmış. Mahsus bir dairede onlara baktırmış. Bu rajanın bir de fillere mahsus bir büyük ahır varmış. Bir gün hatırına bir tecrübe yapmak fikri geldi. Anasından kör olarak doğanlara filleri göstermek, sonra kendilerinden bunları nasıl bulduklarını sormak! Kim bilir bu körler filleri nasıl anlayacaklardı. Doğrusu rajanın düşüncesi yabana atılacak bir şey değildi.

Raja amalar arasında anadan kör olanlarını ayırttı. Bunları fil dairesine gönderdi. Körler cesim hayvanlara yanaştılar, elleriyle ötelere berilerine dokunmaya başladılar. Onları elleriyle, parmaklarıyla yokladılar.

Kimi filin başını, kimi bacaklarını, kimi karnını okşuyor, kimi hortumunu kucaklıyor, kimi de bir seyisin muavenetiyle kocaman sırtına tırmanıyordu. Sonra raja körleri topladı, hepsine ayrı ayrı:

- Fil nasıl şeydir? Sualini sordu. Birisi:

- Fil, direk gibidir. Bu kör filin bacak tarafına rast gelmiş, orayı yoklamıştı.

Bir diğeri:

- Fil şal gibidir, dedi. Bu da kulaklarını eline geçirmiş, onları okşamış, karıştırmıştı. Bir başkası:

- Fil, dağa benzer. Hükmünü verdi. Bu ise sırtına tırmanmıştı. Bir dördüncü ise:

- Fil duvar gibidir. Cevabını verdi. Bu da hayvanın böğürlerine tesadüf etmişti. Beşincisine sıra gelince onun da cevabı şöyleydi:

- Fil, kıl süpürgesine benzer. Bunun eline hayvanın kuyruğu geçmiş idi. Raja bu cevaplara tebessüm ederek:

- Hanginiz doğru söylüyor acaba? Sualini fırlattı. Bu sual körler için bir felaket oldu. Çünkü o dakikadan itibaren kavga başladı. Her biri kendi iddiasını müdafaa ediyordu. Bu hal insanların hakikat karşısındaki mevkilerine ne kadar benzer!

Çocuk Dünyası, I(27), 12 Eylül 1329 [25 Eylül 1913], s.5- 6.

5.1.38. Tilki ile Kurt

Bir gün tilki düze çıkmıştı. Bu kurnaz ve hain hayvanın nasıl geçindiğini bilirsiniz. Daima şayan tekayyuh (irinlenme) sirkatlerle te'min-i maişet eder. İşte bu esnada yorulmaksızın bir av yakalamayı düşünüyordu. Uzaktan Ahmet Ağa'nın çiftliğini gördü. Çiftliğin bahçesinde neler olduğunu tilki rana biliyordu. Tavukların, horozların sesleri ta uzaktan duyuluyordu. Fakat Ahmet Ağa'nın müthiş köpekleri de o civarda pek meşhur olduğundan derras hayvan uzaklaşmayı muvafık gördü. Bahçenin ta köşesinde bir ufak bina vardı. Mütecessis tilki yukarı doğru bir göz attı. Bir de ne görsün! Ala sucuklar, pastırmalar, kuru etler. Anlaşılan Ahmet Ağa'nın kışlık tedarikâtı olacak. Tilki bu nefis şeylere imrendi. Karnının açlığını, yavrularının intizarını hep göz önüne getirdi. Fakat bütün arzularına rağmen binanın üst katındaki ambara yetişemeyeceğini hissediyordu. Ne yapsın, hayvancağız mahzun geri döndü. Yolda yılanlar kıvrılarak gidiyordu. Birdenbire sevinçle bağırdı ve hiçbir şey söylemeden doğru komşusu kurdun evine gitti.

- Tak tak, kapıyı vurdu.

- Kim o?

- Aç kurt arkadaş, mükemmel bir hazine buldum. Aç konuşalım

Zavallı kurt bir mühellik kazayı müteakip böyle takayyüdât içinde yaşıyordu. Bir gün bir sürü yanından geçerken kuzulara pek yaklaşmış, en körpe ve semizini seçmekle meşgul iken ensesine müthiş dört sivri dişin bütün şiddetiyle geçtiğini elim naralar arasında hissetmiş ve bu sevimsiz durumdan hayatını kurtarıncaya kadar pek fena dakikalar geçirmişti. O günden beri şüpheye düşen çoban, köpeklerini civarda salmaktan fariğ olmaz ve en kıymetli vakitlerde kurtcağızı mecbur ederdi. İyi haber getiren tilki ile musafahadan sonra kurt dedi ki:

- Ne haber komşu bir kümes mi keşfettin?

- Kümes değil. Daha ala bir fırsat. Bir ambar dolusu mükemmel et ve sucuk.

- Aman yerini haber ver de hepsini gidip indireyim.

- Yok olmaz. Yalnız gitsen boşuna yorulursun. İki kişi olmadıktan sonra sucukların kokusunu bile alamazsın.

Derken iki arkadaş yola koyuldular. Yarım saat kadar yürüdükten sonra Ahmet Ağa'nın ambarına geldiler. Ambar pek yüksekti lakin penceresi açık

olduğundan öndeki ip ve çıkırıktan istifade kabildi. Tilki dedi ki:

- Arkadaş sen benden ağırsın. İpin bir tarafına ben asılırim sen beni çeker ta pencereye kadar çıkarırsın. İçerideki etler ikimizi değil bütün köyümüz halkını doyurmaya kâfi gelecek kadar boldur. Evvela ben hoşuma giden parçaları seçerim sonra ise yükümler beraber senden daha ağır olacağımdan ipe asılınca hem ben iner hem de seni yukarı çekebilirim. Orada sen de işine gelen zevkine giden şeyleri alır, inersin.

Budala kurt boğazından başka bir şey düşünmediği için tilkinin teklifindeki bütün noksanı tetkik edemedi. Sonu kendi aleyhine çıkacağı muhakkak olan bu dolaba oburluğu sayesinde girdi.

Karar mucibince tilki ipin ilmekli tarafına asıldı. Kurt refikini kemal-i dikkatle yukarı çıkardı. Pencerenin hizasına gelince kurnaz hayvan hafifçe içeri atladı. Hemen etrafa bir göz gezdirdi. Birçok dolaştıktan, kokladıktan, iştiha ile sarkan dilini her parça üzerine sürdükten sonra üç büyük koyun budunda karar kıldı. Semere-i sirkatini bir kolu altına koyarak pencereye geldi ve kurda bağırarak:

- Arkadaş ben beğendiğimi aldım. İneceğim. Sen ipe tutun. Benim sayemde bu cennet asa yere gelirsın.

Kurt büyük bir tehâlûkle tilkinin sözünü dinledi. Ağzıyla ipi ısırıldı. Tilki yukarıda boş bacağına ilmeğe taktı ve yavaşça biri aşağı diğeri yukarı doğru harekete başladılar. Tilkinin yükü ağır fakat kalbi hafifti. Daha yere inmeden kurt arkadaşını unutmakta isticâl gösterdi. Koltuğundaki leziz yemeklerle, yavrularına vereceği ziyafeti, onların sevincini düşünüyordu. Ayakları yere gelince hemen ipi bıraktı ve kaçtı. Gelelim zavallı kurda. Hayvancağız daha pencere hizasına gelmemişti ki birdenbire ipin bırakıldığını sezdi. Tüyleri ürperdi. Gözleri fırladı ve elindeki on beş arşınlık fezada kurşun süratiyle düşmeye başladı. Nihayet vücudu yere pek ziyade şiddetle çarptı. Dişleri kırıldı, göğsü çöktü. Yüzü gözü kan içinde inliyor, kıvranıyordu. Gürültüden şüpheye düşen köpekler havlamaya ve kurdun ölüme takarrübünü (yakınlığını) daha acılıkla ihsasa başladılar. Bu esnada hain tilki ne yapıyordu bilir misiniz? Götürdüğü butlardan bir tanesini kıvrımış, serinde, bir meşe gölgesi altında rahatça uyukluyordu.

Çocuk Dünyası, I(28), 19 Eylül 1329 [2 Ekim 1913], s. 5- 6- 7.

5.1.39. Bir Fıçı Altın

Vaktiyle padişahın biri:

- Her kim bir yalan söyler ve bana olamaz dedirtirse ona bir fıçı altın vereceğim, diye ilan eder. Ertesi gün herkes gelir bir yalan söyler, kimi gökyüzüne merdiven kurmuşlar, kapak yapmışlar, kimisi horozu arabaya koşmuşlar, velhasıl herkes bir türlü yalan söyler. Padişah hepsine “Olabilir ya!” diye cevap verir.

.....
Fakir bir ihtiyar evine geldiği zaman haremi:

- Efendi! Der. Artık biz zengin olacağız.

- Hayrola?

- Biliyorsun ki padişah “Her kim bana bir yalan söyler ve olamaz dedirtirse bir fıçı altın vereceğim” diye ilan etti. Sen yarın arkana bir fıçı alır, doğru saraya gidip, “Padişahım! Benim pederinle sizin pederiniz bir imiş. Pederimiz ölmüş bize birer fıçı altın bırakmış, şimdi bir fıçı altını almaya geldim.” Dersin, der. Adamcağız sabahı dar eder. Arkasına bir fıçı yüklenip saraya yollanır. Saraya yaklaştığı zaman pencereden ihtiyarı gören padişah vezirine:

- Şu ihtiyarı görüyor musun? Bir fıçı yalanla geliyor, bir fıçı altını bu adam alacak zannederim, der.

İhtiyar huzura girer. Hareminin sözlerini aynen söyler. Padişah “Olabilir.” Dese miras olarak bir fıçı altın verecek. “Olamaz.” Dese ihtiyar bahsi kazandığından yine bir fıçı altını verecek. Bu yalan padişahın pek hoşuna gider. Adamın fıçısını doldurduktan başka bir fıçı da kendi ihsan eder. İhtiyarda fıçıları bir arabaya yükleterek memnun, mesrur, evine avdet eder. Bu fakir ailede zevcenin sayesinde sonuna kadar mesudâne hayat eyler.

Çocuk Dünyası, I(31), 10 Teşrinievvel 1329 [23 Ekim 1913], s. 2- 3.

5.1.40. Fil ve Küçük Kedi

Vaktiyle eski Türk hekimlerinden birisi çocuklarına eğlence olmak üzere bir fil yavrusuyla bir de kedi yavrusu besliyordu. Fil yavrusu sair filler gibi esmer renginde, parlak ve zeki bakışlıydı ki ismi Köse idi. Küçük kedi ise güzel, beyaz bir Van olup ismi de Kartopu idi.

Fil bir bahçeye kapanmış, kedi ise tamamıyla serbest olduğundan istediği

yere gidebilirdi. Kartopu Köse'yi çok severdi. Günde birçok defalar bahçenin parmaklıklarını tırmanarak gider koca Köse'nin oynamak için muvafakatını alıncaya kadar etrafında dolaşır dururdu. Çok defalar yalnızlıktan canı sıkılan Köse bu küçük arkadaşın vürudundan daima memnun kalırdı ve her vakit Kartopu'yu büyük bir şetaretle karşılardı. Eğlence olmak üzere bulduğu Kartopu'yu hortumuyla tutarak gezdirmek ise her ikisinin de çok hoşuna giderdi. Köse Kartopu'yu hortumuyla tutarak yukarılara kaldırır ve birdenbire haber vermeden bırakırdı. Kartopu derhal Köse'nin sırtına tırmanarak yeşil cam gözleriyle bakardı ve güya:

- Bir daha... Bir daha... Bu çok güzel! Demek isterdi. Bir gün Köse bu eğlencelerde ufak bir tebdil yapmak isteyerek Kartopu'nun yanına düşmeyi tasarladı. Uzun bir miyav, derin ve acıklı bir feryâd ortalığı çınlattı. Köse küçük dostunun kazaen üstüne düşerek onun arka bacaklarından birisini ezmişti. Köse yaptığı hayvanlığı derhal anlamakta gecikmedi:

- Zavallı Kartopu'cuğum, dedi. Ben bunu mahsus yapmadım. Ben yere yavaşca düşmek istedim. Ama... Sana bu suretle fenalık ettiğinden dolayı ne kadar bedbahtım.

Bu sırada Köse gayet yüksek sesle bağırmaya başladı. Bu sesi duyan efendisi hemen koşarak geldi. Köse Kartopu'yu hortumuyla tutarak pek mahcup ve bedbaht bir vaziyette efendisi hekime doğru uzattı. Meseleyi derhal anlayan efendisi hastayı alarak tedaviye başladı. Mamafih Kartopu yine topal kaldı. Köse ise küçük dostuna yaptığı bu fenalığı ancak onu daha ziyade sevmekle def etmeye çalıştı.

Çocuk Dünyası, I(31), 10 Teşrinievvel 1329 [23 Ekim 1913], s. 5- 6.

5.1.41. Kartal ile Sümüklüböcek

Bir kayanın üzerine bir kartal geldi, kondu. Orada gördü bir sümüklü ve hemen ona sordu:

- Ey! Salyangoz! Ne sebepten sürtünmeye savaştın, hiç haddini düşünmeyip yükseklere sataştın?

Sümüklüböcek cevap verdi, dedi ki:

- Çok dolandım, isteğime, dileğime ulaşmak için tırmandım...

Kalpte meram olur ise kim kaşı kor, nerde ki?

Ben bilirim yeryüzünde nice adam vardır ki

Ufak ufak adımlarla ulu dağlar aşmıştır,

Ve sonra da bu dünya hep, neticeye şaşmıştır.

Yavaş yavaş her şey olur, her iş sonunu bulur,

Sular damlar bir çukura, birikir de göl olur.

Çocuk Dünyası, I(31), 10 Teşrinievvel 1329 [23 Ekim 1913], s. 6.

5.1.42. Kunduracı ile Cüceler

Vaktiyle gayet fakir bir kunduracı vardı. Bu adam o kadar fakir, o kadar fakir idi ki bir çift ayakkabı yapacak kösele ve meşinden başka hiçbir şeyi yoktu. Bir gece tezgâhının başına oturarak meşini köseleyi kesti. Ertesi günü dikmek üzere kalıba çektikten sonra dükkânını kapayarak dükkânın üstünde olan odasına yatmaya gitti. Sabahleyin erkenden dükkânına indiği vakit fevkalade şaşırıldı. Ayakkabılar hazır olarak masanın üzerinde duruyorlar, adeta kendine bakarak alay ediyorlardı. Zavallı adam o kadar şaşırılmıştı ki ne söyleyeceğini ne yapacağını bilmeyerek ve ayakkabıları eline alarak muayeneye koyuldu. O kadar yakından muayene ettiği halde ne dikiş ne de başka bir tarafında hiçbir kusur bulamadı. İş hakikaten o kadar temizdi ki kunduracı ayakkabıların muhakkak bir usta tarafından dikildiğine hükmetti.

Yine o gün dükkânına bir müşteri geldi. Zavallı kunduracının yegâne sermayesi ve meçhul bir el tarafından dikilmiş olan ayakkabılar müşteriyi o kadar memnun etti ki memnuniyetini fiilen de ispat etmek için fiyatının iki mislini tediye etti. Bu halden pek menün olan fakir kunduracı derhal aldığı paranın bir kısmıyla akşama karısı ve kendi için yiyecek ve müttekisi ile iki çift iskarpinlik kösele ve meşin aldı. Akşamüzeri yine iki çifti için de her şeyi hazırladıktan sonra ertesi gün her vakitten daha erken kalkıp işe başlamayı niyet ederek dükkânını kapayıp odasına çıktı.

Ertesi sabah iskarpinlerin ikisini de yapılmış, hazır buldu. O günde iki müşteri gelerek değerinden pek fazla para verdiler. Kunduracı aldığı paranın yine bir kısmıyla biraz yiyecek aldıktan sonra kalan para ile bu sefer dört çift iskarpin için lazım olan meşin ve kösele aldı. Sabahleyin yine iskarpinleri yapılmış buldu. Kunduracı yavaş yavaş bütün köyün içinde meşhur olmaya ve epeyce de para

kazanmaya başladı.

Bir gece karısı ile mangal başında otururlarken karısına “Karı, bu gece uyumasak da ayakkabıları kimin yaptığını gözetlese nasıl olur?” diye sormasıyla kocasından meraklı olan karısı hemen hiç düşünmeden “Peki.” Cevabını verdi. Bu karar üzerine ikisi de bir köşeye saklanarak üstlerini de bir örtü ile örttükten sonra meçhul kunduracıyı beklemeye koyuldular. Gece yarısı olur olmaz kapıdan içeri iki cüce girdi. Kunduracının tezgâhının başına geçerek kesilmiş, hazır duran işi dizlerinin üzerine alarak o kadar süratle ve parmakları gözükmeyecek derecede çabuk diktiler, kestiler, çivilediler ki kunduracının ağzı açık, gözleri onların yaptıkları işe matuf olarak kaldı.

Onlar bir dakika bile durmuyorlardı. Yirmi dakikada dört çift iskarpin hazır bulunuyordu. İşleri bitince yıldırım gibi yerlerinden fırlayarak geldikleri yerden çıkıp bir saniye içinde gözden kayboldular. Ertesi günü karısı kocasına şöyle söylüyordu:

- Bana bak koca! Bu cüceler bizi zengin ettiler. Biz de onlara karşı minnettarlığımızı göstermek için bir şey yapmamız lazım gelir. Ben onların öyle çırılçıplak koşup gittiklerini görünce doğrusu çok acıdım. Zavallılar soğuktan kim bilir ne kadar muzdarip oluyorlardır. Benim aklıma bir şey geldi. Mesela ben onlara birer ceket birer yelek birer de pantolon yaparsam hem soğuktan muhafaza edilmiş olurlar ve hem de biz onlara karşı minnettarlığımızı bir dereceye kadar ispat etmiş oluruz. Nasıl fikrim, sen buna ne dersin?

Kocasını bunları işitince o da karısı kadar sevindi ve her şeyin dikilip hazırlandığı bir gece iş yerine bohça ile esvapları masanın üstüne koydular ve küçücük adamların ne yapacaklarını merak ederek yine evvela saklandıkları yere saklanarak beklemeye başladılar. Gece yarısı olur olmaz cüceler yine her gece ki gibi geldiler ve tezgâhın başına oturup ellerine alet ve edevatı aldılar. Fakat ortada iş namına bir şey yoktu. Derhal gözlerine elbiseler ilişmesiyle çekici, kerpeteni her şeyi atarak birbirlerine göz kırptıktan sonra iş gördükleri kadar çabuk değilse de ona yakın bir çabuklukla giyinmeye başladılar. Giyinmek işi bittikten sonra karşı karşıya dans ettiler, tepindiler, yavaş yavaş bahçeye çıktılar ve biraz sonra gözden kayboldular. Kunduracı ile karısı onları o gecedeki son bir daha göremediler fakat ölünceye kadar öyle güzel bir hayat yaşadılar ki vakitlerinin padişahı bile o kadar bahtiyârâne hayat sürmemiştir denilebilir.

Çocuk Dünyası, I(34), 31 Teşrinievvel 1329 [13 Kasım 1913], s. 2- 3.

5.1.43. Sülün ile Karga ve Tilki ile Keklik

Güzel renkli sülün dere kenarında geziyordu. Uzaktan bir karga türedi, sülüne musallat oldu:

- Sen bana arkadaş olur musun? Dedi. Sülün cevap verdi:

- Ben sana nasıl arkadaş olayım? Sen çirkin bir kuşsun, ikimizi hiç kimse beraber yakıştırmaz.

- Ben çirkin değilim. Bilakis bütün kuşlardan daha güzelim. Sana rica ediyorum. Benimle arkadaşlığı kabul et. Seni o kadar sevdim ki şu keskin gagamla zedelemekten korkuyorum.

- Çirkin değilim diyorsun ama bak ne kadar karasın!

- Bu karalık benim asıl rengim değil. Yavrularıma yem getirmek için bacalara girdim. Sülün düşündü. Baktı ki karganın elinden kurtuluş yok, ne yapsın?

- Peki, seni arkadaşlığa kabul ettim. Hiç olmazsa şu dereye biraz yıkan da üstün başın temizlensin. Karga sevinçle dereye indi. Suda yıkanmaya başladı.

.....
Bu sırada güzel keklik bir ağaç üzerinde akarsuya, yeşil çimenlere karşı ötüyordu. Derken kurnaz tilki çıka geldi. Kekliği aldatıp kendisine iyi bir ziyafet çekmeyi düşündü. Süzüldü, büzüldü, şöyle söze başladı:

- Ey benim ela gözlü efendim! Tanrı seni ne kadar dilber yaratmış. Tanrı'ya karşı ibadet için senin o güzel gözlerinden öpmeme izin verir misin?

Keklik tilkiye cevap verir:

- Zavallı sana çok acıdım. Dediklerini belki yapardım fakat korkarım ki sen güzel etime âşık oldun!

- Ant ederim ki sana bir zararım olmaz. Hem bundan sonra et yemiyorum, çünkü hekim yasak etti.

- Öyle olsa da küçükten beri senin korkun benim kalbimdedir. Sen bana yaklaşınca korkudan ödüm patlar.

- Onun kolayı var. Sen şu tümsek toprağa çık, gözlerini kapa, uyur gibi yap. Ben yavaş yavaş görmeden gelirim. Gözlerinden öper kaçırım. Sen beni görmemiş

olursun.

Keklik tilkinin bu sözlerine inandı. Tümseğe çıktı. Gözlerini kapadı. Tilki birdenbire atlayarak keklığı yakaladı. Keklik:

- Aman tilki abi, vakıa beni yiyeceksin fakat rica ederim benim gibi şık ve güzel bir mahlûku yemek sana kısmet olduğundan evvela Tanrı'ya şükür etmeyi unutma, dedi.

Tilki Tanrı'ya şükür etmek için ağzını açtı, keklik kanatlandı, gitti. Tilki de bu işe şaştı kaldı. Sonra:

- Bundan sonra, dedi. Karnını doyurmadan şükür eden zeytin yesin!

Keklik ağaç üzerinden haykırdı:

- Uykusu olmadığı halde uyur gibi gözlerini kapayan aptalların da gözü çıksın!

Henüz dereye yıkanıp çıkmış ve bu sözleri dinlemiş olan karga sevgili sülünün kaçıp gittiğini görür görmez meysûâne:

- Kirlenmeden yalancıktan yıkanmaya başlayıp sevgilisini kaçırانların da derisi yüzülsün! Dedi.

Çocuk Dünyası, I(34), 31 Teşrinievvel 1329 [13 Kasım 1913], s. 3- 4.

5.1.44. Bahadır Şah'ın Hikâyesi

Vaktiyle Hindistan'da padişahlık eden meşhur Türk hükümdarı Bahadır Şah vezirine dedi ki:

- Ben biraz kıyafetimi değiştirip gezmek istiyorum. Zenginlerin fakirlere nasıl muamele ettiklerini görüp anlayacağım.

O zamanlar padişahların böyle tebdil-i kıyafetle ahali arasında gezinmeleri adet olduğundan bu söze vezir hiç hayret etmedi. Yalnız kendisinin de beraber bulunmasını rica etti ise de Bahadır Şah kabul etmedi. Zira yalnız gezmek istiyordu. Ertesi sabah, padişah erken kalkıp gayet eski ve yamalı bir elbise giydi ve en zayıf bir ata binerek yola çıktı. Hava yağmurlu idi. Yağmur altında fena halde ıslanarak akşama kadar yoluna devam etti. Gece ortalığı karartmak üzere idi ki büyücek bir köye erişti ve halinden zengin bir adama ait olduğu anlaşılan süslü bir evin kapısını çaldı. Ev sahibi kapıya çıkarak:

- Kim o? Ne istiyorsun? Dedi.

Padişah:

- Efendim! Yolum pek uzak, gidemeyeceğim. Rica ederim beni bu gecelik evinize kabul ediniz, diye yalvarmaya başladı.

Ev sahibi:

Akıl yok mu idi? Bu havada yola çıkmasaydın! Diyerek kapıyı hızlıca padişahın yüzüne kapattı. Bahadır Şah bu sözleri işitip Fakirlerin haline acıyarak yürümeye başladı. Biraz gittikten sonra yine büyükçe bir evin kapısını çaldı ve evvelki sözlerini tekrar etti. Bu evin sahibi de:

- Allah versin! Fakirleri başıma toplamaya vaktim yok! Dedi. Bir başka eve müracaat etti. Fakat ev sahibi onun ricalarına cevap vermedi bile.

.....
Padişah bıkip usanmak bilmeyerek böylece otuz kadar evi dolaştı. Kimse onu kabul eylememiş, hiç bir ev sahibi haline sefil kıyafetine merhamet etmemişti. Nihayet köyün fukara mahallesine girerek yarısı yıkık gayet harap bir evceğizin kapısını çaldı. İçeriden nurani yüzlü ihtiyar bir adam çıkarak Bahadır Şah'ın sözlerini dinledi. Pek acıyarak onu içeriye aldı. Beygirini de avluya koyup padişahın üstündeki elbiseleri çıkarttı. Kendi yırtık kürkünü ona giydirdi. Islak elbiseleri temizlemek için karısına verdi. Karı koca misafire ne yemek vereceklerini düşündüler. Çünkü biraz kuru peynirle ekmekten başka bir şeyleri yoktu. İhtiyar sıkılarak eski bir tepsiye koyduğu peynir ekmeği misafirine götürdü ve:

- Misafir umduğunu yemez. Bulduğunu yer. Ne yapalım? Bundan başka yemeğimiz olsa verirdik. Kusura bakma! Deyip tepsiyi padişahın önüne bıraktı. Padişah fevkalade acıkmıştı. Peynirle ekmeğe ona o kadar tatlı geldi ki hepsini bitirdi ve odanın bir köşesinde ev sahibinin serdiği ince ve yırtık yatağa uzandı. Sabahtan beri pek yorulmuş olduğundan incecik yatakta sarayındaki kaba ve yumuşak döşekten daha rahat uyudu. Ertesi gün, hava pek güzel açılmış, güneş tatlı bir sıcaklıkla ortalığı aydınlatmıştı.

Padişah ev sahibine veda ve teşekkür etti. Cuma günü yine geleceğini söyleyip sarayına avdet etti.

.....
Bahadır Şah bu sergüzeşti kimseye açmadı. Cuma günü olmuştu. Bütün vezirlerine ümerasına haber gönderip kendisiyle beraber gelmelerini emir etti. Büyük

bir alay ile arabalar, askerler ile köye girdi. Köy ahalisi sokaklara üşüşüp onu selamladılar. Herkeste bir telaş, zenginler fakiri kapıdan kovalayanlar, padişahı misafir etmek için hazırlık yapmaya başladılar. Her zengin padişahın arabasının kapısı önünde durmasını ve kendisine misafir olmasını heyecanla, hırs ile bekliyordu. Fakat alay muttasıl gidiyor, Bahadır Şah hiçbir zengine iltifat etmiyordu. Nihayet evvelce misafir olduğu viran evin önüne gelince, arabasını durdurdu ve içeriye girdi. Eski minderlerine oturup ihtiyara bir kahve yapmasını söyledi. Bi- çare ihtiyar ile karısı ne yapacaklarını bilmiyorlar ve sevinçlerinden ağlıyorlardı. Titrek elleriyle sade bir kahve yapıp, kırık fincanlarına doldurmuşlar ve padişaha taktim etmişlerdi. Padişah kahvenin sade olmasından fakirlerin şekerlerinin bulunmadığını anlamış fakat memnuniyetle acı kahveyi içmişti. Bitirince ayağa kalktı ve ahaliye; evvelce fakir kıyafetinde geldiği zaman zenginlerin nasıl muamele ettiklerini bu fakirden de nasıl hüsnü kabul gördüğünü kısaca anlattı ve herkesin önünde ihtiyara bir daha teşekkür etti. Köyün zenginleri gerek mahcubiyetlerinden ve gerek korkularından yerin dibine geçmişlerdi.

Büyük Türk padişahı ihtiyara istediği kadar para ihsan ederek köyün en güzel yerinde bir konak yaptırmasını söyledi. Sonra ilave etti:

- Alicenaplığı elden bırakma, fakirleri unutma!

Çocuk Dünyası, I(34), 31 Teşrinievvel 1329 [13 Kasım 1913], s. 4- 6.

5.1.45. Köylü ile Yılan

Ahmet ağa, safdil köylü

Merhametli, güzel huylu,

Giderken yol üstünde

Gördü bir şey kar üstünde.

Bir yılan biçare donmuş,

Mecalsiz, yere uzanmış,

Boynu bükük hareketsiz

Zavalılık pek takatsiz.

Ahmet tutar bu yılanı,

Okşayarak bu hayvanı

Sevinç il eve koşar.
Ocak kenarına koyar.
Odadaki bu hararet,
Verir ona bir hareket
Yine başlar ıslığına
Akıldır Ahmet ağa
Davranarak baltasına
Dörde böler bu düşmanı
Hiç bırakmaz takatini.

Çocuk Dünyası, , I(34), 31 Teşrinievvel 1329 [13 Kasım 1913], s.6- 7.

5.1.46. Billur Tepe

- 1-

Vaktiyle Avrupa'nın şimalindeki adaların birinde Jak namında iyi kalpli bir adam vardı. Bunun yedi tane evladı olup en küçüğü olan Jan mektepte gayet çalışkan evde ise çok usluymdu. Jan'ın en çok sevdiği şey masallar ve hikâyeler idi. Jan birkaç hikâyeye bilen birisine tesadüf edince hepsini söyletmedikten sonra yakasını bırakmazdı.

Jan sekiz yaşında iken orta halli bir çiftçi olan amcasının yanına tatil geçirmek için gitmişti. Jan burada diğer küçük çocuklarla beraber inekleri güderdi. Nikola namında ihtiyar bir çobanda ekseri bunlarla beraber gider ve hikâyeler anlatırdı. Nikola'nın masal torbası dolu olduğundan az bir zaman sonra Jan'ın en aziz bir dostu oldu kaldı. Nikola bilhassa ineklerin otladıkları dokuz tepeler ve vaktiyle yer altında yaşayan cüceler hakkında pek çok masallar biliyordu. Devler tepeyi bırakıp gittikten sonra cüceler nasıl geldiklerini ve nasıl yerleştiklerini tamamıyla anlatıyordu.

Jan bu hikâyelerle o kadar meşgul oluyordu ki artık bunlardan başka bir şey düşünemezdi. Sözleri bile daima altın kupalar, billur pabuçlar cep dolusu paralar, elmaslar, beyazlara bürünmüş kadınlarla doluydu. İhtiyar Nikola çok defa kafasını sallayarak:

- Hey küçük Jan! Yine neler düşünüyorsun? Diye sorardı.

Mamafih Jan daima Dokuz Tepeler'e gitmek ve oralarda Nikola'nın kendisine anlattığı şu sözleri tecrübe etmek istiyordu. Bir gün ihtiyar çoban "Gerek kurnazlık gerek talih eseri olarak her kim cücelerden birinin külahını giyerse yerin dibine kolayca iner ve cücelere efendi olur." Dedi.

Gecelerin kısalıp gündüzlerin uzadığı mevsim geldi. Jan ve refikası hep bir araya toplanarak yenibaharın bayramını yaptılar. Bu sırada hikâyelerin her türlü anlatıldı. Bunları işiten Jan artık bir türlü rahat oturamıyor ve Dokuz Tepeler'e giderek bütün bu hikâyeleri gözüyle görmek istiyordu. Nihayet gece hulul etti. Jan Nikola'nın kendisine gösterdiği en yüksek tepeye çıkarak yattı uyudu. Jan tamamıyla sabit bir halde kaldı. Saat on oldu ve nihayet on ikiyi çaldı. Tam bu zamanda tepeler arasından bir takım şarkılarla karışık çan sedaları işitmeye başlandı. Biraz sonra küçük cücelerin bir kısmının el ele tutuşarak ortada döndükleri bir kısmının da çayır çimen üzerinde takla atarak binlerce maskaralıklar yaptıkları görülüyordu.

Bütün bu manzaralar karşısında Jan'ı hafif bir korku aldı. Zira cücelerin yaptıkları gürültüleri işitebilen Jan cüce külahı giymemiş olduğundan bittabi kendilerini göremiyordu. Mamafih uyuyor gibi yaparak horlamaya başladı. Ara sıra göz aralığıyla etrafına bakıyorsa da mehtabın parlaklığına rağmen yine bir şey göremiyordu.

Çok zaman geçmeden üç cüce oynayıp zıplayarak Jan'ın yanına kadar geldiler. Jan'ın orada yattığının farkına bile varmayarak esmer külahlarını havaya fırlatıp oynamaya başladılar. Nihayet içlerinden birisi arkadaşının külahını yakalayıp, uzaklara attı. Güzel bir tesadüf eseri olarak külahta tam Jan'ın başucuna düştü. İşte bu zamandan itibaren Jan'ın gözünün önünde bütün tatlı bir hayat belirdi. Sayılamayacak kadar çok olan cüceler yapmadıkları maskaralık bırakmıyorlardı.

Bu üç cüce yavaşça Jan'a doğru ilerlediler. Onlar maharetleri sayesinde külahı Jan'ın elinden kapabileceklerini ümit ediyorlardı. Fakat Jan külahı avucu içinde sımsıkı tutuyordu. Bunu yapamayacağını anlayan cüce aciz bir seda ile hayatının bağlı olduğu külahı kendisine iadesini rica ediyordu. Jan cevap verdi:

- Hayır, küçük yaramaz. Sana külahını iade etmeyeceğim. Biraz sonra hepinizle beraber aşağıya ineceğin ve yer altında nasıl yaşandığını göreceğim. Sen de bana hizmetçilik edeceksin. Nafîle işi uzatma. Ben de senin kadar hepsini biliyorum.

Cüce bütün bu sözlerden bir şey anlamamış, hiçbir şey işitmemiş gibi sakin kaldı ve külahını alabilmek için tekrar yalvarmaya ve ağlamaya başladı. Jan derhal söze başlayarak:

- Kâfi diyorum. Hadi bakalım, sem bana hizmet edeceksin. Düş önüme şöyle beraberce bir dolaşalım.

Bunun üzerine hemen eski şapkasını atarak küçük külahı kafasına geçirdi. Çünkü bütün saadetler o külahtaydı. Bir dakika kaybetmeden hizmetçisine biraz yiyecek ve içecek getirmesini emretti. Cüce bir rüzgâr süratiyle ortadan kayboldu.

Çocuk Dünyası, I(33), 24 Teşrinievvel 1329 [6 Kasım 1913], s. 4- 6.

- 2-

Biraz sonra elinde ekmek, süt ve nefis meyvelerle geri geldi. Jan cücelerin oyun ve eğlencelerini seyir ede ede yedi, ne vakit ki sabah horozu üç defa öttü, tarla kuşunun sedası ortalığa yayıldı ve gündoğusundan güneşin ilk aydınlıkları hafif hafif görünmeye başladı, herkes yavaş yavaş uyanarak çalılıklar arasına doğru uzaklaşmaya ve tepelere açılarak bu küçük adamları içeri almaya başladılar. Zira etrafına dikkatle bakıyor ve her şeyi Nikola'nın kendisine anlattığı gibi buluyordu. Bu sırada en yüksek tepenin üzerinde, gündüzleri ottan başka hiçbir şey görünmeyen bir yerinde parlak bir billur parçası görüldü. Herkes oraya doğru çıkmaya başladılar. Billur parçası bir bardak gibi açıldı. Herkes bir bir bu kupanın içinden kayarak aşağı iniyordu. Cüceler girdikten sonra kupa kapandı ve yine her şey eski halini aldı.

Bu delikten hafifçe kayıp aşağı inildiğinde büyük gümüş bir fiçı içine giriliyordu. Cüceler gayet küçük olduklarından bu fiçı onların binlercesini alabiliyordu. Jan ve hizmetçisi sairleri arasında indiler. Jan'ı bir dev kadar büyük bulan cüceler keskin sesleriyle bağıarak Jan'dan kendilerini çiğnememelerini rica ediyorlardı. Yoksa hepsi ezilirdi. Jan fiçuya inince göz kamaşmasından bir vakitler etrafını göremez oldu. Duvarlar ve tavan her taraf inci ve elmaslarla işlenmiş olduğu halde parıl parıl parlıyordu. Biraz uzaktan işitilen latif bir mızıkâ sedası işitenleri bayıltacak kadar güzeldi. Ne olduğunu bir türlü anlayamayan Jan bu güzellikler arasında uyuyakaldı. Uzun müddet uyudu. Uyandığı zaman kendisi hatırına bile getiremeyeceği kadar güzel bir yatak içinde buldu. Odası gayet güzel, hizmetçisi ise elinde yelpaze başucunda bekliyor ve bu suretle sinekleri kovuyordu. Jan gözlerini açar açmaz küçük hizmetçisi ibrik ve havluyu getirdi. Hizmete başladı. Biraz sonra

ince ipekten yeni yapılmış bir takım elbise ve bunun yanında zarif kırmızı kurdeleler ile süslenmiş, bir çift siyah bir çiftte camdan kunduralar getirdi. Sevincinden çılgın bir hale gelen Jan, yeni elbiselerini giydi. Hizmetçisi cüce hemen odadan fırlayarak biraz sonra elinde tepsi dolusu ekmek, süt ve leziz böreklerden mürekkep kahvaltayı getirdi. Her şey Jan'ın düşündüklerinden bin kat daha güzeldi. Dünyada bir eşi daha bulunmayacak olan itaatli hizmetçisi sair arkadaşları gibi pek zeki olduğundan her şeyi derhal anlıyor ve hemen koşuyordu. Bunun içinde bir baş işareti kifayet ediyordu.

Jan'ın odası gayet süslü kâğıtlarla döşenmiş ve tavanda asılı duran bir elmas sayesinde tamamen aydınlıktı. Jan kahvaltısını bitirince hizmetçisi duvarda saklı olan küçük bir kapıyı açtı. Buradan altın ve gümüş takımlarını, sepet sepet paraları, mücevherat dolu kutuları, kıymetli taşlı havi bir dolap görünüyordu. Bunlardan başka gayet pahalı ve yaldızlı kitaplar, levhalar da vardı. Jan uzun müddet bu güzel şeyleri seyretmekle geçirdi. Öğle üzeri çanlar çalındı ve Jan'ın hizmetçisi:

- Efendi, öğlen yemeğini yalnız mı yemek istersiniz yoksa teknil arkadaşlarla mı?

Jan cevap verdi:

- Şüphesiz herkesle beraber.

Hizmetçi kendisini kıymetli taşlarla süslenmiş, elmaslarla aydınlanmış birçok salonlardan geçirerek yemek salonuna götürüyordu. Ötede beride bir takım cücelerin acele acele geçtikleri şuraya buraya sıvıştıkları görülüyordu. Jan bir aralık:

- Hani nerede bu yemek salonu? Diye sormaya başlamışken, köşeyi dönünce karşlarına gayet büyük ve fevkalade mezin yemek salonu çıktı. Birçok cüce erkek ve güzel giyinmiş küçük kadınlar müteaddit kapılardan salona giriyorlardı. Herkes bir köşeye çekilmiş bekliyordu ki birden bire salonun tabanı yarılarak gayet uzun ve fevkalade süslü bir sofra meydana çıktı. Sandalyeler kendiliklerinden gelip sofranın etrafına dizildiler. Artık herkes sandalyesine birer birer oturmaya başlamıştı. Bu sırada cücelerin en büyükleri Jan'a doğru ilerleyerek kendisini selamlayıp sofraya davet etti ve en güzel kızların arasına oturttu.

Salonun bir köşesinde duran mızıkacı takımı, güzel güzel parçalarla salonu çınlatmaya başlamıştı.

Yer altında yaşayan bu adamlar fevkalade şen ve alaycı olduklarından yemek herkesin güler yüzü ve türlü türlü latifeleriyle eğlenceler içinde yeniliyor ve cücelerin hiç birisi sandalyesinde rahat oturamıyordu. Mızıkanın ruh okşayan parçaları arasında zarif kuşlar uçuşarak ötüşüyorlar ve herkesin keyfini bir kat daha arttırıyorlardı. Bu kuşlar cüceler tarafından pek büyük bir maharetle yapılmış oyuncak kuşlardı ki her biri hareketleriyle kendilerini canlı kuşlardan ayırmak pek güç oluyordu. Cücelerin hizmetçileri bizim gibi çocuklardan olup bunlar her nasılsa cüceler tarafından zabıt edilmiş, artık evlerine dönemiyor ve cücelerden başka türlü giyinmiyorlardı. Kar gibi beyaz gömlekleri, gayet zarif camdan kunduraları, başlarının üzerinde mavi külahları bir de bellerindeki gümüş kuşaklarıyla pek şık görünüyorlardı.

Sofrada iki saat kalındı. Cemiyetin en ileri geleni çanı çaldı, bunun üzerine herkes “Of!” diye bağırdı. Hemen sofraya ve sandalyeler ortadan kayboldu. Herkes ayakta kaldı ve oyuna başladı. Jan’ın iki tarafında bulunan kızlarda Jan’ı oyuna alarak çekildiler. Bu halde iki saat kadar devam etti. Jan cücelerin yanında kaldığı müddetçe her gün öğleden sonra bu kızlarla eğlendi.

Oyun bitti ve herkes işi başına dağıldı. Akşam yemeğinden sonra da yine böylece eğleniliyor ve bilhassa saf, yıldızlı gece yarısında açık havaya çıkarak orada vakit geçiriyorlardı. İlk haftayı Jan yalnız odasından yemek salonuna gidip gelmekle geçirdi. Fakat biraz sonraları hizmetçinin delaletiyle her tarafı gezmeye ve her şeyi görmeye başladı. Orada öyle gezinti yerleri vardı ki insan saatlerce gezinir ve sonunu bulamazdı. Tepe hariçten pek küçük görünüyorsa da içi çok büyüktü. Çayırklar, tarlalar, tepeler, göller pek güzel ağaçlarla süslenmiş zarif adacıklar vardı. Çiçekler o kadar latif kokuyor ve kuşlar o kadar ötüyordu ki Jan arz üzerinde bunun bir mislini görmemiş hatta söylendiğini bile işitmemişti. Hava gayet açık güneşte parlak olduğu halde yakıcı bir hararet yerine latif bir serinlik hüküm sürüyordu. Gölün dalgaları oldukça büyüktü. Fakat bundan hiçbir tehlike memul değildi. Gölde nazar-ı dikkati celbeden en büyük güzellik kuğu gibi yapılmış olan kayıkların kendi kendilerine hareket ederek herkesi taşımalarıydı.

On aydan beri cücelerin arasında bulunan Jan, bir gün kayaların arasından

kar gibi beyaz bir takım şeylerin kayarak kaybolduklarını gördü. Bunu merak ederek hizmetçisine sordu:

- Nasıl? Sizden hizmetçiler gibi beyazlar giyinmişler de var mıdır?

Hizmetçi:

- Evet, dedi. Fakat bunlar pek azdır. Yemekte ve eğlencelerde senede bir defadan fazla görünmezler. Ancak tepelerin büyük padişahının yevm-i mahsusunda meydana çıkarlar. Bu padişahta binlerce fersah derinliklerde ikamet eder.

Bunlar cücelerin en ihtiyarlarıydı. Bunların bir kısmı binlerce senelere yaşamışlar ve her şeyi bilirlerdi. Kendilerine “Akıllılar” denirdi. Bunlar odalarından ancak cüce çocuklarına ders vermek için çıkarlardı. Bunun için de büyük bir mektepleri vardı. Ertesi sabah Jan mektebe gitti ve orada gördüğü manzaradan o kadar hoşlanmıştı ki çok zamanlar oraya uğramaktan kendisini alamadı. Çocuklar burada okumak, yazmak, hesap etmek, hikâyeler söylemek gibi birçok şeyler öğreniyorlar ve birçok zarif eşya yapmasını öğreniyorlardı.

Jan bütün bu güzellikler arasında kendi memleketini düşünmeye lüzum görmeden uzun müddetler kaldı. Oyun oynadığı arkadaşları arasında en sevdiği lepiska saçlı küçük bir kız Elizabeth Karaben'di. Bu kız kendi köyünden gelmiş ve köy papasının kızıydı. Kendisini cüceler dört yaşındayken kaçırmışlardı ki Jan'da bundan bahsedildiğini birçok defalar işitmişti. Mamafih Elizabeth'i cüceler kaçırmamıştı. Kız onların eline şöyle düşmüştü:

Bir yaz günü sair çocuklarla beraber tarlalar arasında koşup eğleniyordu. Arkadaşlarıyla böylece eğlenip dururken Elizabeth, Dokuz Tepeler'de uyuya kalmış ve arkadaşları da kendisini unutup gitmişlerdi. Elizabeth gece yarısı uyanınca kendisini cüceler arasında buldu.

Çocuk Dünyası, I(36), 14 Teşrinisani 1329 [27 Kasım 1913], s. 3- 4.

- 4-

Jan'ın Elizabeth'i bu kadar sevmesi onun yalnız kendi köyünden olduğu için değildir. Aynı zamanda Elizabeth açık mavi gözleri, kıvrıcık lepiska saçları ve latif tebessümüyle gayet güzel bir kızdı.

Zaman farkına varılamayacak bir süratle geçiyordu. Jan on sekiz yaşına girmiş, Elizabeth ise on altıındaydı. Jan'ın en ziyade hoşlandığı bir şey varsa o da

Elizabeth ile yalnızca gezmek oluyordu. Zira Elizabeth hemen her tarafı güzelce tanıyor ve Jan'ı gezdirmek için hizmetçinin refakatine lüzum kalmıyordu. Jan ne kadar mesut ve şen ise arkadaşı Elizabeth o kadar mahzun duruyordu. Çünkü o yeryüzünü, orasını aydınlatan güneşi, saf gecelerin parlak yıldızlarını düşünüyordu. Bir gece yarısı yine böylece birlikte gezinirlerken cücelerin içeri girmesi için açılan tepenin ağzından gelen horoz ötüşü işittiler. Bu sırada Elizabeth kollarını Jan'ın boynuna dolayarak:

- Aziz Jan. Burada her şey güzel. Herkes mesut. Cüceler gayet nazik kimseler. Bana henüz hiçbir fenalık etmediler. Fakat yukarılarını, köyümüzü, şefkatli annemi görmek istiyorum. Sana yalvarıyorum. Bir çaresini bularak beni buradan kurtar, diyerek yalvarmaya başladı.

Jan bu sözler üzerine bu vakte kadar hissetmediği bir takım düşüncelerle mütehassıs olmaya başlamıştı. Elizabeth kalbinde pek acı bir surette doğan memleket, vatan aşkıyla ilave etti:

- Bir gün daha fazla kalmak istemiyorum. Beni burada kimse tutamaz. Elizabeth bu son sözleri söylerken bal mumu gibi sararmıştı. Çünkü o da düşünerek anlıyordu ki cüceler arasında bir hizmetçiden başka bir şey olmayan kendisi daha onlara elli sene hizmete mecburdu.

- Babam, annem öldükten sonra benim buradan çıkmaklığım neye yarayacak? Elizabeth, diyordu. Arkadaşlarımın saçları ağaracak, sen de ihtiyarlayacaksın.

Hiç düşünmediği ve düşünmek bile istemediği bu sözleri işiten Jan fevkalade mükedder oldu. Fakat yine Elizabeth'i muktedir olduğu kadar teselliye çalıştı ve sabaha kadar planlar tertibiyle uğraştı. Neticede kararını verdi ve sabahleyin hizmetçisini göndererek cücelerin en ileri gelenlerinden altı kişiyi çağırttı. Kendilerine şöylece açıldı:

- Aziz dostlarım, benim buraya bir esir gibi değil içinizden birisinin efendisi olarak geldiğimi bilirsiniz. Bu vakte kadar tamam on sene siz bana hürmet ve muhabbet ettiniz. Bunun için de hepinize teşekkürler ederim. Fakat bugün size edeceğim bir rica var ki kabul etmenizi isterim. Sizin hizmetçiler arasında benim pek çok sevdiğim, bir kız vardır. Onu bana veriniz ve ikimize buradan gitmek üzere müsaade ediniz. Zira ben güneşin parladığı ve tarlaların sürüldüğü memleketlere

dönmek istiyorum.

Jan'ın sözlerinde bir şiddet olduğundan cüceler müteredit bir halde pabuçlarının burnuna bakarak sakın kalıyorlardı. İçlerinden en ihtiyarı:

- Efendi! Siz bizim elimizde olmayan bir şeyi istemiş oluyorsunuz. Bizde cari olan kanun mucibince hizmetçiler muayyen zamanlarını ikmal etmeyince burasını terk edemezler. Sizi sevip hürmet ettiğimizden istediğiniz her şeyi yapmakta gecikmeyiz fakat size Elizabeth'i veremeyiz, dedi. Jan hiddetli bir seda ile cevap verdi:

- Siz buna mukaddersiniz ve Elizabeth'i bana vereceksiniz! ... Çıkınız ve yarına kadar düşününüz!

Ertesi günü altı cüce Jan'ın önüne geldikleri zaman Jan, kendilerine dargın bir çehre ile baktı ve hatta selamlarını bile iadeye lüzum görmeyerek sert bir seda ile:

- Evet yahut hayır? Hepsi birden cevap verdiler:

- Hayır!

Jan kaçmak için birçok planlar tasavvur etti. Fakat hepsi boşa çıktı. Bundan sonra artık bu vakte kadar sevdiği bu küçük mahlûklara nefretlerle bakmaya başladı. Sofralarına ve oyunlarına gitmez oldu. Günden güne hüznün ve kederler içine düştü. Bir gün yine böyle kederini dağıtmak için mahzun mahzun gezinirken yolu üzerinde tesadüf ettiği iki taş birbirine vururken büyükçesini kırdı. Kırılan taşın içinden bir kurbağanın çıktığını gördü. Hemen bu çirkin hayvanı yakaladı ve cebine koydu. "Hah şimdi Elizabeth'imi alacağım" diyerek eve koştu. Odasına gelince kurbağayı en kıymetli bir hazine gibi süslü bir gümüş kutu içine yerleştirdi.

Jan'ın bu derece sevinmesine başlıca sebep yer altı insanların fena kokulara, fena manzaralı hayvanlara hiçbir zaman tahammül edemeyip hemen bayıldıkları, azap çektikleri ve böyle çirkin hayvanlar sayesinde onlara her şeyi yapmanın kabil olduğu hakkında çoban Nikola'dan işittiği sözlerdi. Kutuyu odasından alarak çıktı ve tenha bir köşede rastladığı iki cücenin yanında durdu. Jan bunların yanına yaklaşınca her ikisi de inleyerek yere yuvarlandılar ve yakınlarında durduğu müddetçe ağlayıp kıvrandıklarını gördü.

Çocuk Dünyası, I(37), 21 Teşrinisani1329 [4 Aralık 1913], s. 5- 6- 7.

Elindeki kutunun şiddetinden pek memnun kalan Jan, ertesi sabah teknil ileri gelenleri, kadın ve çocuklar ile odasına çağırıldı. Kendilerine yegâne bir teklifi reddettiklerinden dolayı hepsini azarladı ve:

- İşte size son defa olarak söylüyorum. Bir daha düşününüz. Eğer yine hayır diyecek olursanız cehennem azapları kadar büyük azaplar içinde kalacaksınız. Cüceler uzun müddet düşünmeye lüzum görmeyerek ittifak ile birden:

- Hayır, cevabını vermekte gecikmediler ve bu sözü söylerken hepsi gülüyorlardı. Kendisiyle alay edildiğinden çok kızan Jan, hemen koşarak çalılarının arasına sakladığı kutuyu aldı ve daha henüz yüz adım uzaktaydı ki, cücelerin hepsi yıldırımla vurulmuşçasına yere düşerek inlemeye ve büyük azaplar çekiyormuşçasına kıvranmaya başladılar. Cümlesi ellerini Jan'a doğru uzatarak:

- Merhamet, merhamet... Sizde bir kurbağa olduğunu anladık. Bundan kurtulamayacağımızı da biliyoruz. Rica ederiz onu götürünüz. Ne isterseniz hepsini yapacağız, diye yalvarmaya başladılar.

Jan biraz daha üzdükten sonra kurbağayı aldı götürdü. Cüceler kalktılar. Jan altı ileri gelenden mâadasını gönderdi ve kalanlara:

- Bu gece, dedi. Saat gece yarısıyla bir arasında Elizabeth'le ben gideceğiz. Bana üç araba dolusu altın, gümüş ve mücevherat vereceksiniz. Odamdaki teknil mobilyaları iki arabaya yükleyeceksiniz. Sizin en güzel saltanat arabasını altı tane güzel at koşarak bana ödünç vereceksiniz. Bunlardan başkaca ne kadar hizmetçiler varsa hepsini azat edecek ve cümlesine altın ve gümüş vereceksiniz ki onlarda hayatlarında zengin yaşasınlar ve başkaca bundan sonra hiçbir hizmetçinin yirmi yaşından sonra burada hizmetçi olarak kalmayacağına dair bir kanun yapacaksınız.

Büyükler. Jan'ın tekliflerinin hepsini kabul ettiklerine dair söz verdiler. Bunun üzerine Jan kurbağayı toprağa ve pek derinlere gömdü. Cüceler uzun uzadıya çalıştıktan sonra her şeyi hazırladılar. Gece yarısı Jan ve Elizabeth gümüş fiçiyaya girerek Billur Tepe'ye çıktılar. Yaz henüz başlamıştı. Bundan tamam on iki evvel Jan'ın Billur Tepe'ye girdiği gündü. Tepe açıldı ve onlarda bulutsuz ve temiz bir gecede semada parlayan yıldızları gördüler. Ay bu kadar senelik bir hasretten sonra yine gümüş gibi yıldızlarını bunların üzerine serpiyordu. Jan son defa olarak cücelere selam gönderdikten sonra kirli külahını başından alarak üç defa salladı ve cücelerin arasına fırlattı. Bu zamandan itibaren artık onları görmez oldu. Demin civcivli bir

kalabalıkla gözü önünde kaynaşan Billur Tepe’de artık çalılar, tarlalar ve yeşil otlardan başka bir şey göstermiyordu. Bu sırada köyün saati de tam ikiyi çalıyordu.

Sabahın saat dördünde ancak köye girebildiler. Jan’ın doğduğu evin kapısı önünde durdular. Jan babasını, annesini, biraderi ve hemşiresini gördü. İhtiyar köy papazı da beyaz takkesi ve eski siyah paltosuyla oradaydı. Jan kendisini ebeveynine tanıttı, Elizabeth de kendi ebeveynini kucakladı. Jan ile Elizabeth’in izdivaçları günü hemen kararlaştırıldı. Adada bunların düğünü gibi bir düğün hiçbir vakit görülmemişti ve bundan sonra da görülmeyecekti.

Jan ve karısı hayatlarını daima hayırlı işler işlemekle geçirdiler. Hastaneler, Darülacezeler yaptırıldılar. Öldükleri zaman bütün memleket ağladı.

Çocuk Dünyası, I(38), 28 Teşrinisani 1329 [11 Aralık 1913], s. 7- 9.

5.1.47. Fena Huylu Karı

Evvel zamanda, kalbur zamanda bir adamın gayet fena huylu, aksi bir karısı vardı. Bu karı kocasını hiç dinlemez, sözlerine asla kulak asmazdı. Kocasını erken kalkmasını tembih etse o akşama kadar yatar. Uyu! Derse gözlerini kapamazdı. Bir gün karısına hiddetlenerek çıktı. Ormana gitti. Ormanda gezinirken orada, bir kör kuyu gördü. Kendi kendine dedi ki; “Bu karıdan çektiğim canıma tak dedi, acaba onu şu kuyuya atamaz mıyım? Bari bundan sonra ömrüm oldukça rahat ederim.”

Kulübesine döndü, karısına:

- Sakın karı şu ormandaki kuyuya gitme! Dedi. Kocasının her sözüne karşı aksilik gösteren fena huylu karı:

- Hayır. Şimdi ormana gidip, kuyuya bakacağım. Diye cevap verdi ve yola çıktı. Kocasını arkasından yavaş yavaş giderek karı bakarken itti, kuyuya düşürdü.

Herif üç gün üç gece rahat rahat oturdu, uyudu, yedi içti. Dördüncü günü akşamüstü subaşında bir küçük şeytan görerek kulaklarından yakaladı ve dedi ki:

- Nereden çıktın kâfir şeytan? Seni kör kuyuya götürüp atayım mı?

Şeytan yalvararak cevap verdi:

- Aman insanoğlu, beni kör kuyuya atma! Biz zaten oradan çıkıp kaçtık. Orada fena huylu bir karı var. Başımızın etini yedi. Bırak beni, sana büyük iyilikler ederim. Adam şeytanın yalvarışına karşı acıdı, kendisini bıraktı. Şeytan adama dedi

ki:

- İnsanoğlu, hadi seninle Bağdat diyarına gidelim, ben orada insanları hasta ederim. Sen de iyi ederek para kazanırsın.

Adam buna razı oldu. Az zaman içinde Bağdat'a vasıl oldular. Küçük şeytan, zengin bir tüccarın evine girip tüccarı, karısını, kızını ölüm halinde hasta etti. Hekimlerin hiç birisi dertlerine derman bulamadılar. Memlekete yeni gelen bizim köylü adamı çağırdılar. Adam, evin kapısından girer girmez şeytan öbür kapıdan kaçtı, hastalarda derhal iyi oldular. Köylünün şöhreti bütün Bağdat'a yayıldı. Bu sayede birçok paralar kazandı.

Bir zaman sonra şeytan adama dedi ki:

- Arkadaş, artık kazandığın yetiştin. Ben şimdi Bağdat'ın en zengininin evine gideceğim. Sakın hastayı iyi etmeye gelme, eğer gelirsen seni de yerim.

Zenginin dar-ı dünyada bir kızı vardı. Bir gün bu kız aklını bozdu. Gece gündüz haykırmaya başladı. Hiçbir hekim iyi edemediler. Yine yeni hekimi aradılar. Köylü adam bir kenarda gizlenmişti. Zenginin adamları, nihayet kendisini buldular ve yakalayarak doğruca zenginin huzuruna çıkardılar. Zengin emir etti:

- Kızımı iyi et! Edemezsen ölümlerden ölüm beğen!

Adam ne yapsın? Kızı iyi etmeye kalkışsa şeytan kendisini yiyecek, iyi etmese kellesi gidecek. Düşündü, taşındı nihayet şeytanı aldatmaya karar verdi. Zenginin hademelerine, cariyelerine evin penceresinin önünden "Fena huylu karı geldi, fena huylu karı geldi." diye bağıarak geçmelerini emir etti ve kendisi de hastanın başucuna gitti. Şeytan onu görünce hiddetlendi ve:

- Burada ne işin var âdemoğlu? Ben sana gelme dememiş miydim? Diye söylendi. Mademki sen beni dinlemedin, dur, ben sana göstereyim! Adam cevap verdi:

- Ben buraya hasta iyi etmek için falan gelmedim. Fena huylu karı kuyudan çıkmış, buraya gelmiş, onu haber vermeye gelmişim.

Bu esnada zenginin uşakları ve cariyeleri pencerenin önünden "Fena huylu karı geldi, fena huylu karı geldi." diye bağıarak geçmeye başladılar.

Şeytan şaşırıldı ve adama yalvarmaya başladı:

- Âdemoğlu, ben Şimdi nereye gizleneyim?

- Hadi! Kalk, koş kr kuyuda saklan. O artık bir daha kr kuyuya gelmez.

Şeytan kaçtı, kendisini kr kuyuya dar attı. Hasta iyi oldu, zengin kızını köylü adama verdi ve dünyada misli görülmemiş bir düğün yaptı.

Çocuk Dünyası, I(36), 14 Teşrinisani 1329 [27 Kasım 1913], s. 6- 7.

5.1.48. Of Lala'nın Hikâyesi

Zaman-ı evâilde bir oduncunun üç kızı varmış. Bu kızların hepsi güzelmiş fakat en küçükleri müstesna gzelliklerdenmiŐ. Bu adamcağız gayet fakir olup akşama yiyeceklerini ancak tedarik edebilirmiŐ. Her gün sabahleyin erkenden Unkapanı Köprüsü'nn başında oturur, odun yardırarak müşterileri beklemiş. Bir akşam büyük kızı der ki:

- Babacığım canım çok balık istiyor, inşallah yarın Cenabıhak sana çok kar verirde bize balık alıp getirirsin.

Babası da:

- Evladım! Yarın her ne kazanırsam onunla size balık alırım, yarın senin ksmetine gideyim. Bakalım ne kazanacağım? Diye cevap verir.

Ertesi gün adamcağız sabahleyin erkenden kalkar, Unkapanı Köprüsü'nün başına gider, her vakit ki yerinde durur, müŐterinin gelmesini bekler. Saat altıya kadar bekler. Kimse gelip de "Gel baba, Şu odunu yarırver." Demez. Adamcağız mahzun olur. Oranın balıkçılarını oğle yemeğini yemek için iskeleye çıkmışlar. Oduncu baba gidip balıkçılara der ki:

- Kuzum, evlatlarım! Biriniz bana sandalınızla oltanızı veriniz de siz yemek yiyinceye kadar belki birkaç balık tutarım.

Balıkçılarının hiçbirisi aldırılmaz. İçlerinden bir tanesi:

- Baba, benim sandalımıyla oltamı alda ben gelinceye kadar ne tutarsan bahtına! Der. Zavallı adam:

- Hay Allah razı olsun oğlum! Cenabıhak seni de sevindirsin, diyerek hemen sandala atlar. Epeyce kenardan açılır, oltayı denize atar. Bir müddet sonra oltanın sallandığını hisseder. Hemen çekmeye başalar. Oltanın ucunda gayet güzel bir balık görünür. Balığı çıkarır, oltayı tekrar denize atmaya meydan kalmadan balıkçı

iskeleye gelip:

- Haydi baba! Artık yeter gel. Ben yemek yedim, diye haykırmaya başlar. Zavallı oduncu bir balıkla iktifa ederek iskeleye gelmeye mecbur olur.

İskeleye çıkar, balıkçı sorar:

- Baba, iyi balık tuttun mu? Oduncu dahi:

- Evladım şu bir tane balığı tuttum, diye gösterir. Balıkçı doğru sözlü insanıyetli bir adammış. Balığı gördüğü zaman:

- Baba! Senin talihin varmış, bu balığı iki aydır biz arıyoruz da bulamıyoruz. Bunu padişah istemişti. Doğru saraya götür. Padişahıtan ihsan alırsın, der. Oduncu sevinerek:

- Eksik olma evladım, Allah senden razı olsun, diye baltasının ucuna balığı takar, omuzuna alır, saray doğru gitmeye başlar. Sarayın kapısına gelir. Kapıcılara:

- Padişahın huzuruna çıkacağım, der. Kapıcı:

- Hadi işine git! Bu kıyafetle padişahın huzuruna çıkacaksın? Diye adamcağızı paylar. Oduncu der ki:

- Canım oğlum, ben padişahın iki aydır arattığı balığı getirdim. Kendim gidip vereceğim, salıver beni içeriye!

Kapıcı ile kavga etmeye başlarlar. Padişahıta kapının üzerinde bir camlı oda varmış, orada oturmak için henüz odaya girmiş imiş. Kapının önünde bir gürültü duyar. Haremağasını gönderip gürültünün sebebini sordurur. Haremağası keyfiyeti anlar, gelir der ki:

- Padişahım! Bir oduncu gelip huzurunuzda çıkmak istiyor. Kapıcı da çıkmasına mani oluyor. Gürültü bundan ibaret! Padişah:

- Canım bırakın gelsin, bakalım ne istiyor? Der. Haremağası gidip oduncuyu alarak padişahın huzuruna getirir. Padişah:

- Baba! Ne istiyorsun? Diye sorar. Oduncu dahi:

- Şevketlim! Senin istediğin balığı tuttum. Getirdim, der. Padişah bakar ki hakikaten kendi arattığı balık... Memnun olur, oduncuya yüz lira ihsan eder. Oduncu sevincinden çıldırmak seviyesine gelir. Hemen padişahın boynuna sarılıp öpmek

ister. Yaverler oduncunu bu hareketine mani olurlar. Adamcağız dua ve sena ederek saraydan çıkar. Tenha bir virane bulur yere oturur. Koynundan eski paçavralarla bir de iğne iplik çıkarıp torba gibi çeker. Doksan dokuz lirayı diktiği torbaya kor, bir lirasını alıp doğru balık pazarına gider.

Bir okka uskumru balığı alır. Soğan, maydanoz, kömür, gaz, yağ, sirke velhasıl her ne lazımsa cümlesini alıp sevinerekten evine gelir. Kızlar babalarının elinde balığı görünce sevinçten ne yapacaklarını şaşırırlar. Biri ateş yakar, biri balığı ayıklar. Birisi de hem soğan salatası yapar, hem de balığa piyaz hazırlar. Balığı güzelce ızgara yaparak güle oynaya yerler. Cenabı hakka şükür ederler. Oduncu baba padişahın verdiği yüz liradan kızlarına hiç bahsetmez. O gece ortanca kızı der ki:

- Babacığım, ablamın talihine gittin. Balık parası kazandın. Benim talihime git de bakalım kazanabilecek misin? Hem bize bu kadar balık az gelir. Yarın gece de getirirsen iştiha ile yeriz olmaz mı? Babası dahi:

- Kızım senin talihine de inşallah yarın giderim, hatırın kalmasın. Kazanırsam yine size balık alıp getiririm, diye cevap verir. Kızlar sevinirler. Ertesi gün adam sabahleyin kalkar, Unkapanı Köprüsü'nün başına gelip bekler. Yine kimse şu odunu yar demez. Balıkçılar yemek yemek için iskeleye çıkarlar. Oduncu sandalını veren balıkçıya:

- Oğlum sen yemek yiyinceye kadar yine sandalını alayım mı? Der. Balıkçı dahi:

- Hadi! Baba al da ben gelinceye kadar balık tut, diye sandalını oduncuya verir. Oduncu dünkü balık tuttuğu yere gider. Yine balığın aynını tutar. Tuttuğu balığı balıkçıya gösterir. Balıkçı:

- Baba! Talihin ne yavermiş. Bunu yine padişaha götür, sana ihsan verir, der. Adamcağız bir gün evvelki gibi saraya gidip balığı padişaha verir. Yüz lira daha ihsan alır. Yine öteki liralara yanına kor. Bir lirasını alıp bozdurur. Bir gün evvel aldığı şeylerin aynını alıp, evine gelir. Kızlar sevinerek balığı pişirirler, yerler. Allah'a şükür ederler. Küçük kızı der ki:

- Babacığım! Ablalarımın talihini gördünüz. Yarında benim talihime git bakalım. Kazanabilecek misin? Ben de balık isterim. Adamın canına minnet:

- Olur, kızım. Yarında senin kısmetine giderim, der.

Derleyen: Hediye

Çocuk Dünyası, I(37), 21 Teşrinisani 1329 [4 Aralık 1913], s. 4- 5.

- 2-

Ertesi gün yine oraya gider. Balıkçının kayığına biner, balıkları tuttuğu yere gelir. Oltayı atar, sallar sallar bir şeyler yok. Balıkçı iskeleye gelir, başlar bağarmaya:

- Baba! Çabuk gel yeter artık tuttuğun balık.

Adamcağız mahzun ve mükedder iskeleye gelir:

- Oğlum, bugün balık tutamadım. Kısmetim yokmuş, der. Balıkçı da:

- İki gündür tuttuğun yeter, zarar yok, deyip kayığa binip açılır. Zavallı oduncu küçük kızının talihsizliğinden pek müteessir olur. Köprünün altındaki ikinci dubanın üzerine çıkar, baltasına dayanır. “Offf offf!” diye ah eder. O anda deniz karışır, bir dudağı yerde, bir dudağı gökte bir Arap çıkar:

- Benden ne istiyorsun, niye çağırdın? Der. Oduncu haritayı pusulayı şaşırır:

- Ben seni çağırmadım. Kendi kendime efkâr ettim, düşünüyordum, der. Arap dahi:

- Sen benim ismimi çağırdın. Of of, dedin. Benim ismim Of Lala’dır. Ben de ne istiyorsun diye geldim. Sen niçin efkâr ettin, söyle bana? Der. Oduncu da başına gelen hallerin hepsini anlatır. Arap der ki:

- Senin küçük kızın güzel mi? Oduncu:

- Elbette evladım olduğu için bana güzel görünür, diye cevap verir. Of Lala:

- Yarın küçük kızını bana getirip ver. Sana iki torba altın veririm, der. Oduncu dahi:

- Peki, yarın getiririm inşallah diyerek oradan ayrılır. Yine balık pazarına gidip evvelki gibi ufak tefek alıp eve gelir. Kızlar babamız bize yine balık getirdi diye sevinir. Neyse yerler, içerler, otururlar. Oduncu der ki:

- Baksanıza çocuklar, bugün halanıza sokakta tesadüf ettim. Biçare çok ihtiyarlamış, elimi öpüp beni bile evvelce tanımadı. Sonradan bildi ve dedi ki:

- Kardeşim senin Allah bağışlasın üç tane kızın var. Benim hiç kimsem yok. Ne olursun küçük kızını olsun benim yanına ver. Ben de küçük kardeşinizi

götürmeye söz verdim. Yarın götüreceğim. Ne dersiniz? Kızlar şaşırdılar:

- Baba biz senin kardeşin olduğunu bu zamana kadar hiç duymadık. Şimdi bu halamız nerden çıktı? Derler. Oduncu da:

- Ben şimdiye kadar kendisiyle dargındım. Dün halini gördüm, merhamet ettim de onun için konuştum, deyince kızlarda inanırlar. Ertesi gün küçük kızın gitmesi kararlaşır. Ertesi gün olur, küçük kız arkasına temizce bir entari giyer, kardeşleriyle ağlayarak vedalaşır, öpüşür, babasıyla sokağa çıkar. Unkapanı'na gelirler. Köprünün altındaki ikinci dubanın üstüne çıkarlar. Kız sorar ki:

- Baba! Hani ya halama denizden mi gideceğiz? Babası dahi:

- Kızım ben senin rahatın için çalışıyorum. Halan falan yok. Şimdi görürsün, diye cevap verir ve iki kere "Of of" diye bağırır. Deniz beyaz köpükler içinde karışarak Arap meydana çıkar. Kız korkusundan bayılacak hale gelir. Of Lala elinde iki torba altın getirir:

- Aferin oduncu baba! Hem sözünde durdun hem de kızın fevkalade güzelmiş, diye torbaları verir. Kızı kucağına alır. "Kapa gözünü kızım!" der. Kız kapar gözünü. "Aç gözünü!" der. Açar. Kendisini mükemmel bir sarayda bulur. Her şey muntazam. Etrafına baktıkça sarayın intizamına hayran kalır. Of Lala der ki:

- Kızım ne istersen emir et. Ben senin lalanım. Canın sıkılırsa sarayın içini, bahçeyi falan gez, bu saray her şey senin.

Kızda her tarafı gezer. Bahçeyi dahi gezerek gelir. Deniz kıyısındaki rıhtıma bir sandalye atar, oturur. Akşam yemeğini de orada yer. Lala elinde bir bardak şerbet getirir:

- Sultanım yemek üstüne şerbeti de iç! Diye kızın eline bardağı verir. Kızda alır, içer. Arası beş dakika kadar geçer. Kız sandalyede derin bir uykuya dalar. Ondan sonra sabaha kadar bir şey duymaz. Sabah olur gözlerini açar. Kendisini sarayın odalarından gayet mükellef döşenmiş bir yatak odasında karyolada bulur. Gece oraya nasıl geldiğini hiç hatırlayamaz. Kız bu minval üzere ora da tamam altı ay oturur. Bir gün babasını kardeşlerini düşünüp bir "Ah!" çeker. Lala'da oralarda geziniyormuş, hemen yanına koşar:

- Aman sultanım niçin ah çekiyorsun? Bir şeye ihtiyacın mı var? Bana söyle! Diye sorar. Kız dahi:

- Hemşirelerimle pederimi göreceğim geldi. Müsaade ediniz de gidip görüşeyim, der. Of Lala dahi:

- Sultanım bu gece düşünüyüm de yarın seni gönderirim, der. O gece yine eski minval üzerine yemeğini yer. Şerbetini içer sandalyenin üzerinde uyuya kalır. Bir müddet sonra Lala gelip gece yarısı olur. Deniz tarafından doğru bir mızıka sesi gelir. Birkaç sandal yalıya yanaşır, içlerinden delikanlı rıhtıma çıkar:

- Lala, sultanım uyudu mu? Der. Of Lala dahi:

- Evet, şehzadem uyudu fakat bugün öyle mahzun idi ki halini görüp acımamak kabil değildir. Babasını kardeşlerini göreceği gelmiş, benden müsaade talep etti. Ben de bu gece düşünüyüm, dedim. Ne dersiniz? Deyince, şehzade dahi:

- Ah Lalacığım ben sultanı nasıl göndereyim? Ya bir akıl öğretene olursa ne yaparım? Der. Lalası:

- Evladım o kız gayet saf, bir şeyden haberi yok. Korkacak ne var? Gider akşama kadar oturur, akşamüstü yine gelir. Şehzade biraz düşündükten sonra:

- Ah Lalacığım Âdemoğlu hilebazdır, kimse ermez fendine. Ben doğrusu korkuyorum. Fakat sen benim babam yerindesin, sözünü kıramam. Sabah erkenden gitsin, akşamüzeri gelsin, sakın gece kalmasın, der ve yukarı sultan hanımın odasına çıkar. Sabah olur kız bir sevinçle uyanır. Lalasını çağırır:

- Lalacığım beni gönderecek misin? Diye sorar. Lala dahi:

- Sultanım göndereceğim ama gece kalmayacaksın. Kimse ile de görüşme. Pederini, hemşirelerini akşama kadar gör, akşamüstü gel. Ben seni ikinci dubadan alırım. Haydi süslen. Elmaslarını tak, ablalarına da hediye götür, der. Kız kalkar kemali meserretle giyinir, kuşanır, takar takıştırır. Hemşirelerine de birer elmaslı broş alarak feracesini giyer, Lala'nın yanına gider. Lalada bir torba altın alır. "Kapa gözünü sultanım" der, kız gözlerini kapar. "Aç gözünü sultanım." Der, kız gözlerini açar. Kendisini Unkapanı Köprüsü'nün ikinci dubasında bulur. Altın torbasını da kızın eline verir:

- Hadi sultanım, Allah selamet versin. Akşamüstü gel burada "off off" diye bağır. Ben gelir seni alırım, der. Kızda:

- Sen merak etme lalacığım. Ben vaktiyle gelirim, diye oradan ayrılır. Hemen bir arabaya biner, evlerine gider. Orası fakir mahallesi olduğundan hiç araba

o sokağa girmezmiş. Şimdi fevkalade olarak bir arabanın gelmesi bütün komşuları pencerelele koşturur.

Derleyen: Hediye

Çocuk Dünyası, I(38), 28 Teşrinisani 1329 [11 Aralık 1913], s. 3- 5.

- 3-

Ablaları dahi pencereden bakarlar ki elmaslara gark olmuş bir taze, kapılarının önünde arabadan iner ve kapılarını çalar. Hemen kızların ikisi de koşarlar, kapıyı açarlar. Kapıdan içeri o hanım girer. Hem de şu türlü serzenişte bulunur:

- Hay altı ayda küçük hemşirenizi ne çabuk unuttunuz? Bana yabancı gibi bakıyorsunuz. Kızlar om zaman kardeşlerini tanırlar ve ağlayarak boynuna sarılırlar. Kimisi yaşmağını çözer, kimisi feracesini çıkarır.

Zaten güzel olan hemşirelerini büsbütün güzelleşmiş bulurlar. Kız getirdiği hediyeleri ve altın torbasını verir. Kızların meserretlerinden haykırışmalarını duyan bitişik odadaki acuze bir kadın hemen yeldirmesini arkasına alır, kızların evine gelir. Bu ihtiyar kadın kızların valideleri vefat ettikten sonra daima aralarından çıkmadığı için hem severler hem de valide bilirlermiş. İhtiyar içeri girer girmez, kız kalkar elini öper, ihtiyar dahi:

- El öpenlerin çok olsun evladım. Ayol bu zamana kadar nerede idin? Halana diye gittin, bir daha görünmedin. Aaa... Üstüme iyilik sağlık, hiç böyle hala görmedim. Anlat bakalım yavrum. Nerelerde idin? Diye kızın önüne dikilir. Kız dahi nerede bulunduğunun doğrusunu anlatır. Acuze güya meraklanmış gibi birkaç kere geçirdikten sonra:

- A benim evladım. O sarayda lalandan başka kimse yok mu? Diye sorar. Kız dahi:

- Hayır, yok. Bir lalam birde ben varım. Başka kimse yok. Cevabını verir.

Acuze müstehziyane bir tebessümle gözlerini süzerek:

- Baksana bana kızım. Senin saf kalbin böyle şeylere aldanır. Ama ben aldanmam. Benim gibi güngörmüş geçirmiş kadın bir vakitte aldanmaz, der. Kız bu lakırtıyı işitir işitmez yıldırımla vurulmuşa döner:

- Aman hanım nine o nasıl lakırtı? Der. İhtiyar dahi:

- Nasıl masıl ben bilmem. Gördüğüm hali doğru söylüyorum. Bakayım sen ne yiyip içiyorsun? Kız:

- Ne canım isterse lalama emir ederim. Pişirir, deniz kenarında masa üzerine hazırlar. Ben de orada yerim. Bir bardakta şerbet içerim. Kadın:

- Ondan sonra yatağına mı gidersin? Kız:

- Vallahi hanım nineciğim. Hiç kendim yatağıma gitmedim. Nasıl gittiğimi de bilmem. Kadın:

- Gördün mü sefayı! Sen o şerbeti içmede bak olanları seyret. Şaşkın kız altı aydır acaba ben nasıl yatağıma yatıyorum diye düşündün mü? Şimdi sen bu akşam git. O şerbeti içme. Bir bahane ile bir yere dök. Yine kendini uyur gibi yapda bak. O zaman benim sözümün haklı olduğunu anlarsın. Kız:

- Peki, öyle yaparım. Bakalım ne olacak? Diye getirdiği altından biraz koca karıya verir. Bir müddet sonra babası da gelir. Onunla da görüşür. Fevkalade rahat olduğundan bahisle babasının ellerinden öper. Akşama kadar güle oynaya vakit geçirirler. Akşamüstü babası bir araba getirir. Kız da ablalarıyla vedalaşır gider. Unkapanı köprüsünde arabadan iner. İkinci dubanın üstüne çıkar. “Of of!” diye bağırır. Deniz karışır, Of Lala çıkar:

- Aferin sultanım sözünde durdun. Kapa gözünü der, kapar. Aç gözünü der, açar. Kendisini sarayında bulur. Bir müddet sonra lalası yemeğini hazırlar, getirir. Sultan yemeği yer. Şerbeti verir, lala oradan ayrılır. Kız hemen şerbeti denize döker. Kendisini uyur gibi sandalyenin üzerine bırakır. Lala gelir, kız kucığına alır, karyolasına götürür, yatırır. Dışarıya çıkar. Kız kendi kendine:

- Dur bakalım, galiba hanım ninemin dediği çıkacak, diye vukuata muntazır olur. Saat altı raddelerinde uzaktan bir mızıka sedası işitir. Hemen karyolasından iner, pencereden bakar ki birkaç sandal. İçi erkeklerle dolmuş. Elllerinde meşaleler. Öndeki sandaldan gayet güzel bir delikanlı, sandallar rıhtıma yanaşır. Delikanlı çıkar, sairleri geldikleri tarafa dönüp giderler. Kız şaşırır. Süratle karyolasına yatar. Şehzade:

- Lala sultanım geldi mi? Diye sorar. Lala dahi:

- Evet, şehzadem dediğim vakitte geldi, der. Şehzade:

- Ah Lalacığım ben bu gece sultana itimat edip yanına gidemeyeceğim.

İnsanların hilesine akıl ermez. İhtimal bu gece hayatım tehlikededir, der. Lala:

- Şehzadem bu kız senin bildiğin hilekârlardan değildir. Yine eski minval üzere şerbeti içti, uyudu. Ben de kucağıma alıp yatırdım, der. Şehzade emin olur. Doğru sultan hanımın yanına çıkar. Bir müddet kızın cemalini meftuniyetle seyreder. Sonra yatıp derin bir uykuya dalar. Şehzadenin uyuduğunu kız hisseder etmez hemen kalkar, karyoladan aşağıya iner. Başuçlarında yanan altın şamdanı eline alır. Şehzadenin yüzünü iyice göreyim diye yüzüne doğru tutar. Şehzadenin güzelliğinden mütehayyir olup bin can ile âşık olur. Muvazenesini kaybederek elindeki şamdanı eğer. Mumun bir damlası şehzadenin yanağında güzelliğine başkaca letafet veren bir “ben” varmış. Onun üzerine damlar. Şehzadenin vücuduna bir alevdir istila eder. Kız şaşırır. Şehzade uyanır:

- Eyvah lala ben sana demedim mi? İşte mahvoldum, diye bağırır. Lala imdada koşar.

- Ne oldun şehzadem? Der. Şehzade:

- Ben sana demedim mi? İnsanoğlu hilebazdır. Kimse ermez fendine. Her kişi ne ederse yine kendi kendine. Gözüm görmesin sultanı fırına at. Benim canıma kıyan insanı vallahi istemem, der. Lala kızı tutar, yanmış fırına götürür. Biçare kız hiç söz söylemez, yalnız ağlarmış. Lala der ki:

- Kız seni evladım gibi severdim. Sen herkesin sözüne uydun. Şehzadenin cemalini seyredeceğim diye tılsımı olan yanağındaki “ben”e mum damlattın. Bir sene daha sabredemedin. Şimdi benden sana iyilik, fırına şehzadenin yemini yerine gelsin diye bir sevgili koyunu var onu atayım. Seni bir memlekete götürüp bırakayım. Çünkü kasıt edemeyeceğim. Hemen koyunu yana fırının içine atar. Kızı kucağına alıp “Aç gözünü” der, kız gözünü açar. Kendisini bilmediği bir memlekette bulur.

Derleyen: Hediye

Çocuk Dünyası, I(39), 5 Kânunuevvel 1329 [18 Aralık 1913], s. 4- 5.

- 4-

Gece yarısı karanlıkta etrafı göremez. Zavallı kız kardeşlerini görmeye gittiğine bin kere pişman olur. Ağlayarak yürümeye başlar. Bir büyük ağaç görerek üzerine çıkar. Geceyi orada bin türlü endişe ile geçirir. Sabah olur, ağaçtan iner. Yürümeye başlar, birkaç saat yürüdükten sonra bir şehre dâhil olur. Gecedен

beri meyusiyetle düşünme düşünme kendi kendine bir karar verir. Şimdi bu kararına muvafık icraya koymak için çare arar. Bir müddet daha gittikten sonra ihtiyar bir adama rast gelir. Kız mahcubiyetle sorar:

- Baksanıza efendi peder! Burası hangi memleket? İhtiyar dahi:

- Evladım burası Hint memleketidir. Sen yabancı mısın? Der. Kız:

- Efendibaba ben garibim, kimsem yok. Sizden esir pazarını soracağım. Nerededir? Bana gösterir misiniz? Der. İhtiyar:

- Evladım buranın esircisi benim. Arama, der. Güzel tesadüf benden ne istiyorsun? Cevabını verince kız:

- Ben terbiyeli yere satılmak istiyorum. Zira terbiyem kıt olduğundan başıma daha çok felaket gelmesi muhtemel. Beni güzel bir yere satınız, der. İhtiyar bakar ki kız fevkalade güzel. Yüzlerle lira edecek. Sevinir:

- Peki, kızım, seni istediğin gibi bir yere satarım. Hadi yürü gidelim, der ve birlikte yürümeye başlarlar. Epeyce yürüdükten sonra bir konağın önünde ihtiyar durur. Kapıyı çalar. Kapı açılır içeriye girerler. Kız konağın her tarafını mükemmel bulur. Müteaddit satılık köleler, cariyeler velhasıl kendisi gibi birçok talihsizlere orada tesadüf eder. Orada iki gece kalır. Üçüncü günü Hint padişahının sarayından iki haremağası gelip bir güzel cariyeye isterler. Esirci ne kadar cariyesi varsa gösterir, beğenmezler:

- Bunlardan daha güzeli yok mu? Diye sorarlar. Esirci dahi:

- Var ama biraz fiyatlıcadır, der. Haremağası:

- Ne olursa olsun, güzel olsun da! Deyince esirci hemen gider. Oduncunun kızını getirir. Lalalar pek beğenirler:

- Bunu kaç liraya satıyorsun? Diye sorarlar. Esirci de:

- Üç yüz liradan bir para aşağıya olmaz, der. Lalalar kızını pek beğendikleri için üç yüz lirayı verip kızını alırlar. Esirci kızını bir yalnız odaya götürüp der ki:

- Kızım al bu üç yüz lira senindir. Kız dahi:

- Babacığım ben parayı ne yapayım. Benim maksadım terbiye olmak. Bu para sana helal olsun, der. Esirci son derece memnun olur:

- Hadi kızım git. Alla selamet versin. Cenabı Hakta seni memnun eylesin,

diye vedalaşıp ayrılırlar.

Kız lalalarla Hint padişahının sarayına gelir. Padişahın huzuruna çıkarırlar. Padişah kızı pek beğenir:

- Hadi götürünüz de işinin neden ibaret olduğunu kendisine gösterin.

Kızı oradan başka bir odaya götürürler. Odanın içi siyahilerle döşenmiş, siyah perdeler asılmış, köşede bir karyola içinde mumya gibi sarı bir taze inim inim inliyor. Kızı götüren cariye yatağın yanına gider. Der ki:

- Sultan hanım istediğiniz gibi güzel cariyeyi esircinin hanesinde başağa efendi bulmuş, getirdi. Emrinize amadedir.

Sultan başını çevirir, bakar ve gayet ince bir seda ile:

- Hakikaten güzel beğendim. Yelpazemi getiriniz, der. Hemen cariye gider inci bir yelpaze getirir. Yeni gelen kızın eline verir:

- Senin vazifen sultan hanımı yelpazelemek, der. Odadan çıkar. Biçare kız hastanın başucuna geçer. Yelpazelemeye başlar. O yatakta ahh, off diyerek inler. Bu zavallı kız onu yelpazeler. Gece olur. Saat altıya kadar yelpazeler. Sultan:

- Hadi kızım artık git yat, der. Sultanın odasına muttasıl bir oda varmış. Kıza orada yatacağın diye gündüzden göstermişler. Gider zavallı soyunur, yatar. Fakat gözüne uyku girmez. Kendi kendine düşünür. “Acaba bu sarayda ne esrar var. Herkesin simasında bir gam ve keder nümâyân olur. Matemleri mi var? Elbet yarın cariyelerden birine sorup öğrenirim.” Ertesi gün kalkar. Yine vazifesi başına gider. Öğle yemeği zamanı olur. Sultan kıza gidip yemek yemesi için müsaade eder. Kız öteki cariyelerle sofraya oturup yemek yerken sorar ki:

- Rica ederim bu saraydaki matem nedir? Herkeste bir hüzün görüyorum? Orada bulunan cariyeler:

- Sus sende dün geldin, bugün her şeyi anlamaya kalktın, senin ne vazifen? Cevabını verirler. Biçare kız susmaya mecbur olur. O gece dahi saat altıya kadar sultanı yelpazeler. Sultan yatması için müsaade eder. Kız odasına gider. Saat yediye kadar uyuyamaz. Bir müddet daha o yana bu yana döner. Tam uyuyacağı zaman “şark” diye kapı açılır. Kız uyur gibi yapar. Gözünün aralığından gelenin kim olduğunu anlamak için bakar. Kendisini esir pazarından gelip alan haremağasının bir tanesi olduğunu görür ki bu ağaya herkes baş ağa efendi diye ihtiram edermiş. Kız

kapısının bu ağa tarafından açıldığını görünce taaccüple kendisini uyur gibi gösterir. Arap içeri başını sokar. İki defa “Kız! ... Kız! ...” diye bağırır. Hiç ses çıkmayınca “Uyumuş şeytan kız.” Der, kapıyı çeker. Kız kendi kendine “Acep bu adam beni ne yapacaktı gece yarısı. Şunun arkasından gideyim bakayım nereye gitti.” Der. Hemen yataktan kalkar salona çıkar. Başağa merdivenden iniyormuş. Kızda onu takip eder. Arap odasına gider. Bir dolap açar bir gümüş saplı kamçı, bir tabakta üç tane zeytin. Bir dilim kuru ekmek alıp dolabı kapar. Odadan çıkar, avluya iner. Kızda arkasından gider. Arap bahçe kapısını açar, bahçeye çıkar.

Bahçe, saray bahçesinden ziyade viraneliğe benziyormuş. Her tarafını otlar bürümüş, bahçeye uzun müddet bakılmadığı yek nazarda anlaşılıyormuş. Lala bahçede bir miktar yürüdüktan sonra yerden bir mahzen kapağı açar. Kapağın içindeki merdivenden aşağıya iner. Kızda arkasında iner. Lala bir odaya girer. Kızın kulağına ince bir seda gelir:

- Lala yine mi geldin? Kız kapıdan içeriye bakar ki tavana saçlarından asılmış bir delikanlı, mumya gibi sararmış, o kadar zayıflamış ki tarif olunur gibi değil. Lala hemen tavandan delikanlıyı indirir. Ekmekle zeytini verir. Zavallı çocuk aç kurt gibi ekmeğe sarılır, yer. Ondan sonra Lala:

- Bre nabekâr (haylaz) daha uslanmadın mı? Diyerek elindeki kırbaçla delikanlı bayıncaya kadar döver. Biçareyi baygın bir halde tavana asar. Kapıdaki kız işin hitam bulduğunu anlar. Laladan evvel koşa koşa odasına gelip yatar. Biçare kız yarı uyur, yarı uyanık sabahı eder. Sabahleyin yine vazifesi başına gider. Sultanı yelpazelemeye başlar. Sultan dahi her günkü gibi ah, of dedikçe kızın içi hun olurmuş. Kendi kendine düşünür. “Acep akşamki gördüğüm halleri söylesem mi? Yoksa sultanın matemi o delikanlıdan mı?” diye fikrinden geçirirken “Ne olursa olsun söyleyeyim.” Diye tekmil cesareti toplar. Sultana der ki:

- Sultan hanım sizin haliniz ve sarayın matemi andıran hali nazar-ı dikkatimi celp edip cariyelere sordum. Beni payladılar ve bir şey söylemediler. Rica ederim. Sizi bu kadar yeise düşüren hal nedir? Deyince sultan can u gönülünden bir ah çekip:

- Kızım mademki soruyorsun her ne kadar lakırdısı ile dahi fena oluyorsam da senden çok haz ettim. Söyleyeyim de meraktan kurtul!

Derleyen: Hediye

Çocuk Dünyası, I(40), 12 Kânunuevvel 1329 [25 Aralık 1913], s. 3- 5.

Bundan yedi sene evvel on dört yaşında gayet kıymetli bir oğlum esrarengiz bir surette kayboluyordu. Aratmadığımız yer kalmadı. Her memlekete bir bölük asker gönderdik. Tam üç sene mütemadiyen arattığımız halde çocuğun nam ve nişanından haber alamadık. Artık her tarafa gönderdiğimiz askerler “Bulamadık ve arayacak yer kalmadı” diye haber getirince o zamana kadar belki bulunur ümidiyle beklediğim evladımın, ciğerparemin bulunacağından katı ümit ederek meyusiyetle bu gördüğün hale uğradım. Dört sene oluyor ki yataktan hiç kalkmadım ve şimdiden sonra da kalkacağım yok.” Diye sultan ağlamaya başlar. Kız son derece müteessir olur. Der ki:

- Sultanım yedi senedir kayıp olan evladınızı ben size bulurum!

Sultan hemen kalkıp yatağının içine oturur:

- Allah aşkına söyle bulacağım dedin değil mi? Yoksa ben mi yanlış anladım. Evladım nerede söyle bana çabuk söyle! Demesiyle kız der ki:

- Sultanım benim tutup bağlayınız dediğim adamı tutup bağlarsanız o zaman oğlunuzu bulurum. Yoksa başka türlü korkarım!

Sultan hemen padişaha haber gönderir. Padişah gelir, sultanı yatağın içinde oturur görünce hayrette kalır:

- Aman sultanım bu ne hal nasıl kalktınız? Diye sorar. Sultan dahi kızın söylediğini padişaha anlatır. Padişah meserretinden ne yapacağını bilmez. Kıza der ki:

- Kızım kimi bağlamamız lazımsa söyle de bağlatalım. Kız:

- Efendim, başağa efendiyi bağlayınız, deyince padişah hayretle:

- Sen deli mi oldun? Pederimden sonra ben onu baba bilirim. Böyle hezeyan olmaz. Benim lalamdan ne istiyorsun? Der. Kız dahi:

- Siz bilirsiniz padişahım. O bağlanmadıkça ben şehzadeyi bulamam, der, keser. Sultan telaşla:

- Aman padişahım benim bile bağlanma mı arzu etse bağlayınız. Sonradan lalanızdan özür dilersiniz. Bizim evladımız bulunsun da tek varsın lala bağlansın! Der. Padişah dahi razı olur. Lalanın bir şeyden haberi yokken iki kuvvetli adam

getirip lalayı tuttururlar. Avludaki mermer direğe sıkı sıkı bağlatırlar. Lala ne olacağını bilmez. Şaşkın şaşkın etrafına bakar. Lalanın bağlandığını görünce kız meydana çıkar. Kız önden, padişah, sultan ve saray halkı arkasından yürürler. Kız lalanın yanına gelir. Yeleğinin cebinden bir anahtar çıkarır. O zaman lala işi çakar. Siması bembeyaz kesilir. Kız anahtarla lalanın dolabını açıp tabağın içindeki üç zeytini ve kuru ekmeği padişaha gösterir.

- İşte evladınızın gıdası bu kuru ekmekle üç tane zeytin! Der ve oradan bahçeye çıkarlar. Yedi senedir matemden kimse bahçeye çıkmamış olduğundan her tarafını otlar kaplamış. Otların arasından yürüyerek mahzen kapağının olduğu yere gelirler. Kız kapağı açıp merdivenden aşağıya iner. Arkasından diğerleri de iner.

Herkesin kulağına bir hazin seda gelir:

- Lala şimdi artık gündüzde mi geliyorsun? Artık dayanamıyorum.

Bir de padişah başını kaldırıp tavanda evladının asılı olduğunu görünce kendisi bir tarafa, sultan diğer tarafa yıkılıp kalırlar. Hemen haremağaları şehzadeyi baygın bir şekilde tavandan indirirler. Padişahı, sultanı ayılıp şehzadeyi de alıp saraya gelirler. Hemen doktor celbiyle tedavisine ihtimam gösterirler. Padişah kıza sorar ki:

- Kızım sen bu sırra nasıl vakıf oldun? Anlat bakalım.

Kız da gördüğünün cümlesini birer birer anlatır. Herkes lalanın ihanetine hayrette kalır. Padişah cellada lalanın asılarak idamını emir eder. Bu suretle adalet yerini bulur. Şehzadenin hastalığı açlık olduğu için birkaç günde tedavisi kabil olur. Padişah kıza der ki:

- Kızım dile benden ne dilersen? İstersen seni oğluma alayım. Yahut başka istediğin varsa ona vereyim. Ne ise arzun söyle! Kız dahi:

- Padişahım sağlığınıza isterim. Mademki bana bir iyilik etmek arzu ediyorsunuz. Ben azat kâğıdından başka bir şey istemem. Beniz azat ediniz, der. Sultan o kadar yalvarsa da bir türlü kıızı ikna edemez. Azat kâğıdını yazıp padişah mührünü basar. Kızın eline verir. Kız saray halkı ile vedalaşır çıkar. Doğru esircinin hanesine gider. Kapıdan içeriye girer. Esirci şaşırır:

- Kız niye kaçtın? Der. Kız azat kâğıdını gösterir. Esirci padişahın mührünü görünce öper başına kor, der ki:

- Kız üç günde ne yararlık gösterdin seni azat ettiler? Kız dahi:

- Senin ne vazifen, sen beni daha terbiyeli bir yere sat. Ben orada terbiye olamadım, deyince esircinin canına minnet yüzü güler:

- Olur, kızım. Sen merak etme. Ben seni bu sefer daha iyi yere satarım, der. Kız orada yine birkaç gün daha oturur. Bir gün Yemen padişahının sarayından bir haremağası gelip cariyelere bakar. Hiçbirisini beğenmez. Esirci der ki:

- İstedığınız gibi bir cariye var ama biraz pahalıdır.

Haremağası “Ne olursa olsun!” der. Yine cariye üç yüz liraya satılır. Kızı başka odaya götürüp üç yüz lirayı verir. Kız der ki:

- Babacığım ben parayı ne yapacağım. Fakat bu defa yolumuz uzak. Gurbete gidiyorum. Ne olur ne olmaz. Elli lira veriniz de yanımda bulunsun. Adam kıza elli lira verir. Kız haremağası ile yola revan olarak bir müddet sonra Yemen memleketine dâhil olur ve padişahın sarayına gelirler.

Derleyen: Hediye

Çocuk Dünyası, I(41), 19 Kanun- u Evvel 1329 [1 Ocak 1913], s.4- 5.

- 6-

Haremağası kızı padişahın huzuruna çıkarttı. Padişah kızı görünce:

- Ay, bu ne kadar güzel, pek yazık, der. Haremağası dahi:

- Efendim siz güzel olsun, şişman olsun dediniz. Bundan güzelini bulamadım, cevabını verir. Padişah:

- Götür gözüm görmesin, deyince lala kızı alıp doğru has bahçeye çıkarlar. Bahçenin bir köşesinde penceresiz, köşk gibi bir şey varmış. Haremağası gider onun kapısını açar. Kıza der ki:

- Hadi içeri gir.

Kız da içeri girer. Haremağası hemen kapıyı kapar, kilitler, gider. Kız kapının önünde bir müddet durur. Penceresi olmadığı için kız gözünü karanlığa alıştıırır. Etrafına bakar ki odanın bir köşesinde zincirlerle bağlı deli bir kız, önünde insan kemikleri yığılmış. Kız hemen karşı cihete geçip delinin tecavüzünden kurtulur. Cebinde bir çakısı varmış, başlar duvarı oymaya. Gece uykusu gelinceye kadar iyice oyar. Sonra uyur. Sabah olur, kendisinin oraya geldiği saatte yine kapı

açılır, içeriye bir kız girer kapı kapanır. Kız delinin önüne doğru yürümeye başlar. Oduncunun kızı:

- Kız buraya gel, sen deliden daha delisin. Niçin önüne gidiyorsun? Der. Yeni gelen kız bu sedayı duyunca sedanın geldiği tarafa doğru gider. İki kız biraz konuştuğundan sonra duvarı oymaya başlarlar. Dört gün bu suretle geçer. Bunlar dört kız olurlar. Münavebe (nöbetleşe) ile duvarı oyarlar. Bir baş çıkacak kadar büyütürler. Kızlarda açlıktan bayılmışlar. Hele deli açlıktan zincirleri kıracak gibi homurdanmış. Oduncunun kızı başını delikten çıkarıp bakar ki buldukları yer zeminden üç adam boyu kadar yüksek, aşağıda bahçıvan bir şeyler dikmekle meşgul. Kız:

- Bahçıvan, bahçıvan... Der. Bahçıvan başını kaldırıp kızını görünce hayretle sorar:

- Kız senin orada ne işin var? Kız:

- Kabahat eden cariyeleri buraya hapsediyorlar. Kuzum bahçıvan sana bir lira vereyim. Bana ekmek, peynir, sucuk, pastırma, gaz, kibrit bunların hepsini alıp getir. Bir lirada sana bahşiş vereyim der. Bahçıvan razı olur. İki lirayı alıp gider. Biraz sonra istediklerinin hepsini almış olduğu halde gelir. Kızlar bellerinden kuşaklarını çıkarıp uç uca bağlarlar. Aşağıya sarkıtırlar, alınan şeyleri birer birer yukarıya çekerler. Bir miktarını yiyip karınlarını doyururlar. Bunlar bu minval üzere tamam kırk gün otururlar. Eksiklerini bahçıvana tamamlatırlar. Yerler, içerler, geceleri dahi def, zilli maşa, darbuka çalaraktan zevk ü sefa ederlermiş. Kırk birinci gece gülüp oynaşırken gazları söner, kibritleri de bitmiş olduğundan karanlıkta kalırlar. Daha da uykuları gelmemiş. Oduncunun kızı pencereden başını uzatıp bakar.

- Çocuklar şurada bir aydınlık görünüyor galiba, bahçıvanın kulübesi. Gidip şu gazı yakalım, der. Cümlesi razı olurlar. Kuşaklarını çıkarıp birbirlerine bağlarlar. Kızın beline bağlayıp aşağıya sarkıtırlar. Kız belinden kuşağı çözüp koşmaya başlar. Kız yürüdükçe aydınlık uzar. Bir saat kadar yürür. Bir de bakar ki bir dağın başında bir dev karısı oturmuş. Önüne bir ateş yakmış üzerinde bir kazan kaynatıp duruyor. Kız geri dönmeye meydan bulamadan dev kızını görür. Kız bakar ki kurtuluş yok. Hemen koşar, kadının boynuna sarılıp anacığım deyip elini öper. Dev karısı:

- Eğer sen anacığım deyip elimi öpmeseydin seni şu kaynayan kazana atıp söğüş yapar, bir güzel yerdim. Kız:

- Anacığım bu kaynattığın kazanda ne var? Diye sorar. Dev dahi:

- Bu memleketin padişahının kızı bahçede gezerken oğlum görüp âşık oldu. Allah'ın emriyle istedim. Benim oğluma vermedi. Bende bir evladımı mahzun ettiği için kızının bir gömleğini çalıp, sihir ile yedi senedir kızın aklını kaynatıyorum. Kız şimdi delidir. Her gün bir insan eti yiyor. İntikamımı aldım ama yedi senedir uykusuzum, der. Kız der ki:

- Anacığım sen bana nasıl odun atıyorsun göster, yaparım. Sen uyu olmaz mı?

Devin canına minnet. Kıza gösterir. Kız odunları kazanın altına atar. Sonra der ki:

- Ben senin uyduğunu nereden bileyim de gürültü etmeyeyim? Dev:

- Ben uyuduğum zaman gözlerim cam gibi parlar, der. Oradan başının altına bir odun koyup üstüne yatar. Hemen gözleri cam gibi parlamaya başlar. Kız bakar ki dev uyudu. “Yarabbi sen bana Hz. Ali kuvveti ihsan eyle!” deyip kazanı tutar devin başından aşağıya döker. O anda devin başı patlar, içinden beyni çıkıp yuvarlanmaya başlar. Kız hemen koşar, devin beynini alıp belki lazım olur diye hemen koynuna koyar ve oradan gazını yakıp döner. Kızların bulunduğu köşke gelir:

- Beni yukarı çekin! Diye bağırır. Kızı yukarı çekerler. Kız hiç devden falan bahsetmez. Oturup yine çalarlar, gülüşürlerken deli kız:

- Aman beni niye buraya bağladınız? Kuzum beni çözünüz! Der. Kızlar deli lakırtı söylüyor, diye şaşırırlar. Oduncunun kızı keyfiyeti biliyor ya der ki:

- Kızlar deliyi çözelim, ortamıza alalım. Eğer bize hücum ederse biz kırk kişiyiz. Elbette bir kızla başa çıkarız. Cümlesi razı olurlar. Deliyi çözerler. Ekmek, peynir verip karnını doyururlar. Böylece sabahı ederler.

Sabah olur yine bunlar çalgıyı, şarkıyı bırakmazlar. Haremağasının birisi bir kız getirir. Kapıyı açar. Bir de bu gürültüyü görünce korkusundan kapıyı kapar, tersi yüzüne döner. Padişahın huzuruna çıkar:

- Efendim sultan hanımı cinler, periler basmış. Çalıp çığırıp duruyorlar. İçerisi kalabalık, diye haber verir. Zavallı padişah mukadder olur.

- Güya evladımın felaketi kendisine yetmiyormuş gibi bir de cinlerle mi

uğraşacak. Bari gidip gözümle göreyim, diye haremağası ile beraber bahçeye çıkar. Köşkün kapısını açarlar bir de içeriye bakarlar ki hakikaten gürültü kıyamet kopuyor. Sultan babasını görünce hemen ayağa kalkıp kapıya doğru gider. Der ki:

- Padişah babacığım, beni buraya niçin zincirle bağladınız? Ben deli miyim?

Padişah bakar ki kızı deliye benzemiyor. Hemen oradan teknil kızlarla beraber kızını alıp saraya gelirler. Kızları hamamda yıkayıp temiz elbiseler giydirebilirler. Padişah kızlara sorar:

- Kızımın aklını başına kim getirdi?

Kızlar dahi:

- Biz bilmeyiz, ablamız bilir diye oduncunun kızını gösterirler.

Oduncunun kızı dahi ahvali bir bir nakil eder. Sultan, padişah memnun olur. Kıza der ki:

- Kızım seni evlat edip sultanla beraber gelin edelim. Ne istersen emir et, der. Kız:

- Ben azat kâğıdından başka bir şey istemem. Bir de İstanbul'a gidecek bir gemiye beni bindiriniz. İstanbul'a gideyim, der. Bakarlar ki kızı ikna edemeyecekler. Azat kâğıdını yazarlar verirler. O gün bir gemi kalkıyormuş. Kızı kaptana teslimen İstanbul'a gönderirler. Kız İstanbul'a vasıl olur. Doğru Unkapanı Köprüsü'ne gelip ikinci dubanın üstüne çıkar. "Of of" diye bağırır. Deniz karışaraktan Of Lala meydana çıkar. Kızı görünce taaccüple:

- Kızım sen buraya nasıl geldin? Diye sorar. Kız dahi:

- Lalacığım şehzadem nasıl oldu? Der. Lala:

- Ah sultanım şehzade ümitsiz bir halde. Bıraktığın gibi elan yatıyor, der. Kız der ki:

- Kuzum lalacığım beni saraya götür de dünya gözüyle şehzademi bir daha göreyim. Lala:

- Kızım seni evladım gibi severim. "Kapa gözünü!", der. Kız kapar. "Aç gözünü!" der. Kız açar. Kendisini sarayın içinde bulur. Doğru şehzadenin yattığı odanın kapısına gelir, delikten içeri bakar. Şehzade karyolasında kukla kadar kalmış. "Yanıyorum, ölüyorum." Diye çırpınıp durur. Yanında müteaddit doktorlar tedavisi

ile meşgul. Kız der ki:

- Lala içeri gir de sor bakalım şehzadenin derdine hiç çare yok mu? Lala içeri girer, sorar:

- Oğlum şehzadenin derdine çare yok mudur? Doktor der ki:

- Vardır ama gayet güçtür. Yedi senelik sihirli su ile kaynanmış dev başı şehzadenin vücuduna sürülürse o anda afiyet bulur. Lala çıkıp kıza söyler. Kız koynunda sakladığı devin beynini lalaya verir:

- Götür bunu çekmecemde buldum, diye söyle bakalım, bu mudur? Der. Lala götürüp:

- Oğlum çekmecemde bir şey bulum. Acaba bu mudur? Der. Doktorlar bakarlar ki istedikleri beyin:

- Lala bu zamana kadar niçin şehzadeye sıkıntı çektirdin? Çabuk hamamı yak! Derler. Hamamı yakarlar, şehzadeyi çarşafıyla hamama götürürler. Köpük taşında hem ılık su ile yıkarlar. Hem de vücuduna devin beynini merhem gibi sürerler. Üç gün devam ederler. Şehzadenin vücudu iyi olur. Bir gün lalasına der ki:

- Lala benim sultanım nerede? Lala:

- Şehzadem sen o zaman yemin ettin ben de fırına attım, der.

- Lala nasıl kıydın iki canlı insana! Der.

- Şehzadem inanmazsın göstereyim, diye, şehzadeyi kucağına alıp fırına attığı koyunun yanmış kömürünü gösterir. Sonra yine yatağına getirir. Lala dışarı çıkar. Şehzade kendi kendine:

- Sultan öldükten sonra bana dünya haram olsun, diye, başucundaki hançeriyle kendisini vururken hemen sultan içeri girip:

Şehzadem ben buradayım! Diye sarmaş dolaş olurlar ve ömürlerinin nihayetine kadar bahtiyârâne yaşarlar.

Derleyen: Hediye

Çocuk Dünyası, I(42), 26 Kânunuevvel 1329[8 Ocak 1914], s. 4- 6.

5.1.49. Tembel Oduncu

Vaktiyle köyün birinde tembel bir oduncu vardı. Her gün yataktan kalkar

kalkmaz akşama kadar keseceği odunu, devireceği ağaçları düşünerek bu işten kurtulmanın çaresini arar, arar bir türlü bulamazdı.

Bir gün sabah kahvesi içtikten sonra yine akşama kadar çalışacağını düşünürken birdenbire aklına bir plan geldi. Hemen kahveden falan vazgeçerek koşu koşu tanıdığı âlim bir adamın evine gitti. Kapıyı çalarak bekledi. Biraz sonra kapı yavaşça açıldı. Saçı sakalı bembeyaz bir ihtiyar gülümseyerek karşısına çıktı. Akıllı ihtiyar oduncunun derdini dinledikten sonra dedi ki:

- Sen bir oduncusun. Onu anladık. Vazifenin güçlüğünden bahsediyorsun, hadi onu da kabul edelim. Seni bu işten kurtarmak kolay fakat idare edemezsen gösterdiğim kolaylık sonunda senin için tehlikeli, olur.

Oduncu bu sözleri dikkatle dinledi. Sonra cevaben dedi ki:

- Sen beni bu güç işten kurtar da nasıl olursa olsun, orasına Allah kerim. Ölüm nasıl olsa bir gün gelecek değil mi? Ha bir gün evvel gelmiş ha sonra! Ne bilirsiniz belki sizin düşündüğünüz gibi olmaz. Bulacağınız kolaylık ne ise hem onu idare edebilirim de. Hem ölümden hem de bu odunculuktan kurtulurum, değil mi efendim?

Akıllı adam biraz düşündükten sonra:

- Mademki sen her şeyi göze aldın, öyleyse seni odun yarmaktan kurtarmak için bir dev veriyorum. Her işini dev göreceksin. Fakat asıl mesele burada değil. Bilir misin? Sana evvelce de bu işin hakkında hayırlı olmayacağını söyledim. İşte şimdi tehlikeli noktaya geldin. Eğer sen deve iş yetiştiremezsen o zaman o seni öldürür. Benim de deminden beri düşündüğüm cihet buydu. Nasıl hala sözünde ısrar ediyormusun? Dedi.

Oduncu gülerek:

- Deve iş istediğinden çok. Tek o benim göstereceğim işleri yapsın. Ben ona dünya kadar iş bulurum, diyerek sözünde ısrar etti.

Akıllı adamın kitapları arasından çıkardığı kalın, siyah bir kitaptan bir iki satırlık ibare okumasıyla oduncunun karşısına bir dudağı yerde, bir dudağı gökte, kolları çam ağacı, bacakları servi gibi kocaman bir dev çıkınca zavallı tembel oduncu titreyerek devin yüzüne bakakaldı. Ne söyleyeceğini ne yapacağını unutmuş, adeta korkusundan küçük dilini yutmuştu.

Bu sırada dev gök gürlmesine benzeyen sesi ile:

- İş buyur! Diye bağırdı.

Oduncu bu sestən o kadar ürktü ki pek yavaş hatta işitilmeyecek derece yavaş bir sesle:

- Şu karşıki ormandaki ağaçları baştan aşağıya kadar kes. Yerine büyük bir saray yap, diyebildi.

Aradan beş dakika kadar bir müddet geçmişti ki dev o korkutucu sesiyle başının üzerinden kendisine:

- İş buyur! Diye tekrar bağırdı.

Zavallı oduncu şaşırarak beraber deve iş bulmanın pek güç bir şey olacağını derhal anlayarak bütün cesaretini topladı ve olanca sesiyle bağırarak:

- Denizde ne kadar inci varsa hepsini çıkar ve bana getir, dedi.

Dev uzaklaşır uzaklaşmaz bizim tembel oduncu da tabanları kaldırarak evine doğru deniz boyunca koşmaya başladı. Beş dakika geçmeden yine devin “İş buyur” diye bağırdığını işitince dizleri tutamaz oldu. Gözleri karardı, korkudan zangır zangır titreyerek devin yüzüne bakmaya başladı. Devın gürültülü sesi bir daha kulaklarında çınladı:

- İş buyur! Çabuk ol!

Tembel oduncu sağına, soluna, arkasına, önüne baktı. Aksi gibi aklına hiçbir şey gelmiyordu. İçinden “Şu akıllı dedikleri adam nereden aklıma geldi? Yandım başıma böyle bir bela buldum.” Derken birdenbire sevinçle gözleri parladı. Deve hitaben:

- Dev baba! Şu benim küçük köpeğimin kuyruğunu düzelt. İşte sana kolay bir iş.

Dev köpeğin kuyruğunu dibinden ve ucundan bir değneğe bağıladı. Epeyce sonra düzeldiğine emin olarak ipleri çözdüğü vakit kuyruğun eskisi gibi kıvrıldığını görünce kızarak tekrar değneğe bağıladı. Birakınca yine kuyruk kıvrılmasıyla hiddeti fazlaşmakla beraber bu işin hakkında gelemeyeceğini anlayarak oduncuya:

- Eğer sen kuyruğun düzelmesinden vazgeçersen ben de seni öldürmem, dedi.

- Oduncu bu teklifi kabul etti ve dev hemen ortadan kayboldu. Oduncu ölümden kurtulduğundan sevinçle baltasına sarılarak koşa koşa yine eski işinin başına gitti.

Çocuk Dünyası, I(38), 28 Teşrinisani 1329 [11 Aralık 1913], s. 5- 7.

5.1.50. Padişahın Bir Sergüzeşti

Pek eski zamanlarda Hindistan'da büyük bir Türk hükümeti kuran Bahadır Şah, çok defa tebdil olarak gezmeye çıkardı.

Bahadır Şah böyle gezmeye çıkarken daima pek uslu olan katırına binerdi. Bundan katırda çok hoşlanırdı. Çünkü efendisini istediği gibi gezdirir ve nihayet yavaş yavaş dönerek saraya gelir ve yemi bolca hak ederdi. Padişah tebdil olurken o kadar kendisini değiştirmeye çalışırdı ki kendisini vezirleri bile tanıyamazdı. Beyaz ve geniş bir bornoza sarınır, zengin tacirlere mahsus kavuğu başına geçirir, terlikleri ayağına koyarak katırın üzerinde ayaklarını sallar dururdu. O halde ki kendisine bir güzellik veriyordu. Bahadır Şah memleketin bu güzelliğini seyrede ede, kendisinden adalet isteyen, memleketler bekleyen milleti düşünerek çok uzaklara gitti. O kadar uzaklara gitti ki artık büyük şehrin en yüksek evleri, minareleri bile görünmez oldu. Güneş çoktan batmış olduğundan gök kararmış, Recep ayı uzaktaki dağların üstünden çıkmıştı. Semada yıldızlar birer birer parlamaya ve o zamana kadar Türk heybetinden başka bir şey görmemiş olan göğü süslemeye başlamışlardı. Gece tamamıyla geldi, ortalık iyice karardı. Fakat Bahadır Şah daima ilerliyordu. Tepeleri, dağları aşarak giden padişah nihayet çukur bir yere girmişti ki pek yakına düşen iki taştan şüphelenerek sol tarafına baktı. Sekiz tane harami Bahadır Şah'ın önünü kesmişler ve kendisini soymak istiyorlardı. Bahadır Şah bunlara hiç aldırmayarak yoluna devam etmek istedi. Fakat hepsi birden hücum ettiler. Şahı katırdan indirdiler, Bahadır Şah kendisini korkak adamlara benzeterek gözlerini açmış hiç sesini çıkarmıyordu. Haydutlar bir şey yakalamak arzusuyla uğraşıyorlar, fakat değerli hiçbir şey bulamıyorlardı. Buna kızan haramilerden birisi kaba bir sesle:

- Çıkar kesen! Diye haykırdı.

Padişah ayağa kalkarak bornozunu silkeledi ve gülerek ceplerinin içini dışına çıkardı. Bu hal haydutları büsbütün kızdırdı. Çünkü o zamanlar Türkler o kadar zengindi ki en fakirleri bile daima kesesi dolu gezerlerdi.

Haydut devam etti:

- Ne? ... Üzerinde bir altın, bir mücevher bile mi yok? ...

Hepsi birden Bahadır Şah'ı inceden inceye aradılar, taradılar. Her tarafını yokladılar. İçlerinden birisi:

- Olsun... Olsun... Öldürelim. Çıksın gitsin, diye mırıldandı.

Daha akıllı birisi:

- Bırakın! Belki bize faydası dokunacak bir iş bilir. Hey bana bak! Ne yapmasını bilirsin?

Koca Bahadır bu suale cevap vermek için hiç düşünmedi, çünkü o her şeyi biliyordu. Dimağı gibi eli de birçok maharetlerle süslenmiş idi. Tekmil Türk hakanları gibi o da daha çocukluğundan beri çok şeyler öğrenmişti:

- Ne istersiniz? Diye sordu.

- Terlik işlemek bilir misin? Hadi bakalım ya ölüm ya terlik... İkisinden birisini beğen...

Padişah:

- Pekala, dedi. Size çok pahalıya satılacak terlikler yaparım.

Bunun üzerine kendisini haydut yatağı olan bir mağaraya götürdüler. Bahadır'a oturabilecek bir yer gösterildi ve iki haydutta başına nöbetçi bırakıldı. Gerek kadınlar ve gerek erkekler için güzel, süslü ve meşhur hâkimlerin akılâne sözleri yazılmış terlikler dikmeye başladı. Mesela erkek terliklerine aile-i muhabbetten, Türklükte erkeğin vazifesinden bahseden güzel sözler, kadın terliğine ise kadınların vazifesinden, kadınlığın büyüklüğünden bahseden atalar sözü yazardı. Ahali bu güzel ve şirin aynı zamanda çok ustalıkla olan bu terlikleri kapışa kapışa satın alarak haydutlara pek çok para kazandırıyor, fakat hiç kimse kimin yaptığını, pazara kimin tarafından getirildiğini bilemiyordu. Saraydakiler ise her zaman yaptıkları gibi Bahadır Şah'ın ortada olmadığını görünce kendisinin rahatsız olup odasından çıkmamakta ve kimseyi kabul etmemekte bulunduğunu söylüyorlardı.

Haydutlar hepsi cahil olduklarından bittabi terliklerin bu kadar makbule geçmesini bir türlü anlayamıyorlar, sarayda sultanlar ise sık sık bu meşhur terliklerden istiyorlardı. Bahadır Şah haydutlar arasında artık lazım olduğu kadar kalmış ve onların her şeyi nasıl yaşadıklarını, nasıl giyindiklerini hâsılı hepsini

öğrenmişti. Fazla kalmaya lüzum görmedi ve yaptığı bir terliğe kendi sergüzeştini olduğu gibi yazdı. Haydutlar bundan hiç şüphelenmeyerek pazara götürüp esnafa verdiler. Pazardaki ihtiyar cahil bir ihtiyardı. Fakat terlik gayet güzel olduğundan ihtiyar bunu saraya daha pahalıya satabilmek için saklamıştı. Saraydan bir hizmetçi terlik aramaya gelince çıkarttı, gösterdi. Yazıları okuyup meseleyi derhal anlayan hizmetçi hemen saraya koştu. Oradan da sadrazama haber gitti. Sadrazam, yanına lazım olduğu kadar asker alarak mağarayı bastı, eşkıyaların hepsi yakalanıp muhakeme edildikten sonra asıldılar.

Çocuk Dünyası, I(38), 28 Teşrinisani 1329 [11 Aralık 1913], s. 9- 11.

5.1.51. Kurdun Hilesi ve Güzel Bir Nasihat

Zehra henüz dört beş yaşlarında küçük bir kızdı. Büyükannesi hastalanmıştı. Bir gün annesi Zehra'ya biraz yağ ve peynir vererek büyükannesine götürmesini ve hastalığının nasıl olduğunu gidip anlamasını söylemişti. Zehra bir elinde yağ ve peynir olduğu halde evlerinden çıktı ve yavaş yavaş yürümeye başladı. Büyükannesinin evine gitmek için her halde küçük bir ormanlıktan geçmek lazımdı. Ormandan geçerken önüne büyük bir kurt çıktı ve Zehra'ya:

- Nereden gelip nereye gidiyorsun ve elindekinin ne olduğunu sordu. Zehra'da hiç düşünmeyerek kurdun suallerine doğru cevap verdi. Kurt Zehra'yı uğurladıktan sonra hemen ormanın kestirim yollarından büyükannesinin evine giderek kapıyı vurdu. İçeriden:

- Yataktan kalkacak halim yok, kimdir o? Diye bir ses geldi. Kurt Zehra'yı taklit ederek:

- Büyük anneciğim ben geldim, annem gönderdi. Sana yağ ve peynir getirdim. Aç kapıyı, dedi. Kapı açılınca kurt içeriye girdi ve hemen ağzını açarak büyükanneyi yuttu.

Aradan çok geçmeden Zehra 'da geldi ve kapıyı vurmaya başladı. Kurt bu defa sesini büyükannesinin sesine benzeterek:

- Hasta halimde beni rahatsız eden kim? Kalkıp kapıyı açmaya gücüm yetmiyor. Sen kimsin? Diye bağırdı. Zehra:

- Yabancı değil, büyükanne benim Zehra. Sana yağ ve peynir getirdim. Annem gönderdi, dedi.

Kurt yavaşça kalkıp kapıyı açar açmaz yatağa fırladı ve yorganı başından çekti. Zehra içeriye girerek elindeki yağ ve peyniri rafa koyduktan sonra yatağa doğru yaklaştı ve:

- Büyükanne niçin başını çıkarmıyorsun? Hastalığın nasıl oldu? Sana yağ ve peynir getirdim, dedi.

Kurt:

- Yine eskisi gibi kızım. Çok üşüyorum. Annen nasıl? Sanki benim yağ ve peynir yiyecek halim mi var? Her ne ise, iyi etmişsin hanım kızım...

Zehra kurdun yorgandan dışarı kalan kulaklarını görerek:

- Fakat büyükanne senin kulakların ne kadar uzamış?

- Ne... Kız ne yaparsın, hastalık.

Elini yorgandan içeri sokar. Kurdun tüylü karnına dokununca:

- Ay... Bu tüyler ne büyükanne?

- Yatakta yata yata bu hale geldim. Ne yapayım? İhtiyarlıkta bir taraftan... Der demez Zehra'nın kendisine iyice yaklaştığını görerek hemen yorganını açtı ve Zehra'yı da yuttu.

Akşam olmuş, sular kararmış, yollardan ayak sesleri kesilmişti. Annesi Zehra'yı üç dört saatten beri beklediği halde gelmediğini görünce yavaş yavaş merak etmeye başlamıştı. Vakit geçtikçe merakı daha ziyade artıyordu. Yatsı ezanları okunurken Zehra'nın babası eve geldi. Annesi sabahleyin Zehra'yı büyükannesine gönderdiğini şimdiye kadar beklediği halde gelmediğini yana yakıla söyledi. Henüz işinden yeni dönen yorgun baba, biraz düşündükten sonra hemen baltasını, bıçağını alarak elinde bir fenerle yola çıktı. Ormandan geçtikten sonra büyükannenin sokağı kapısı önünde durdu.

Kurt Zehra gibi bir parça daha geldiğini zannederek yine kapıyı açincaya kadar eski sözlerini tekrar etti. Fakat kapı açılıp ta Zehra'nın babası içeri girince kurdun boynuna hemen bir balta indirdi. Bıçağı ile karnını yarıncaya büyükanne ile küçük Zehra ortaya çıktılar ve teşekkür ederek başlarından geçeni anlatmaya başladılar. Babası, Zehra'nın sözlerini sonuna kadar dinledikten sonra:

- Kızım, dedi. Sen daha pek küçüksün. Dünyanın gidişine aklın ermez. Sana

nasihatim olsun. Dünyada saflık insana çok zarar verir. Bundan sonra saf olma. Bilmediğin, tanımadığın kimselere el uzatma, laf atma, kurda karşı göstermiş olduğun saflık senin başına bu felaketi getirdi. Bu âlemde sözleri özlerine uymaz birçok kimseler vardır. Tatlı dilleri ile insanın başına umulmadık felaketler getirirler. Bu sözlerim kulağına küpe olsun... Büyükanneye de:

- Allah ısmarladık, dedikten sonra Zehra ile babası evlerine döndüler.

Çocuk Dünyası, I(42), 26 Kânunuevvel 1329 [8 Ocak 1913], s. 8- 10.

5.1.52.Padişah Nasıl İbret Aldı?

Bir padişahın bir oğlu varmış. Bir tek evladı olduğu için ölür de yalnız kalırım korkusuyla pek nazlı, kıymetli büyütürmüş. Şehzade soğuk almasın diye hiç dışarıya çıkarılmamış. Sarayın içerisinde kapalı olarak tutulur, odada daimi surette ateş yakılır, pencereler sımsıkı kapanır, kendisi de aman üzülmeyin yorulmayın diye hareketten men olunurmuş. Maiyetine birkaç adam tayin edilmiş. Bunlar şehzade bir şey istediği zaman kendisi hareket etmeye kuvvet sarf etmesin diye emrine hazır dururlarmış. Bu kadar dikkatli bakılmaya rağmen şehzade cıızlıktan kurtulmamış. Günden güne sararır, zayıflar babası da kahrından ne yapacağını şaşırılmış.

- Ben bu çocuğa elimden geldiği kadar bakıyorum hiç fayda etmiyor. Evladımı kuvvetlendirmenin hiç çaresi yok mu? Diye ağalarına sormaya başlamış.

Padişah pek inat tabiatlı olduğundan hiç kimse bu usulde çocuk büyütmenin doğru olmadığını söylemeye cesaret edemezmiş. Ağalarından pek akıllı ihtiyar biri varmış. Padişahın sualine cevap vermeksizin kendisini gezmeye davet etmiş. Kırdan gezerlerken tarlada çalışmakta olan gayet kuvvetli bir genç görmüşler. Delikanlının fakir bir adam olduğu belliymiş. Padişah şöyle bir bakınca delikanlının gücüne kuvvetine hayran olduğunu ağasına söylemiş. Delikanlıyı çağırıp demiş ki:

- Sen şu tarlada günde kaç saat çalışıyorsun?

- On dört saat çalışırım, efendim.

- Kar, yağmur yağarsa?

İşime devam ederim, efendim.

- Sen hiç soğuk almaz mısın? Öksürük olmaz mısın?

- Ben öyle şey bilmem, işime bakarım, efendim.

- Bu kadar şeyleri yapmak için muktedir olmaya ne yersin?
- Ekmek yerim, efendim. Susayınca da şu ırmaktan su içerim.
- Sen nerede yatarsın?
- Çalı çırpıdan yaptığım bir kulübede yatarım.

Padişah ağasına dönerek:

- Maşallah, amma sağlam delikanlıymış. Eğer benim oğlum gibi bir sarayda bakılacak olsa kim bilir ne fevkalade sağlam bir adam olur, der.

Akıllı ihtiyar:

- Siz bilirsiniz efendim. Bu delikanlıyı himayenize alınız. Sarayınızda bir ay kadar kapalı kalsın. Hizmetine birkaç adam tayin buyurunuz. En nefis yemekler yesin. Pencereleri açtırmayınız. Kapıdan dışarı da çıkmasın ki soğuk alıp nezle olmasın. Bir tarafına ağırlığı sızı gelmesin, cevabını verir.

Padişah bu nasihati dinleyerek delikanlıyı sarayına gönderir. Bir ay orada kendi şehzadesine bakıldığı gibi bakılır. Fakat köylünün kuvveti artacağı yerde benzi sararmaya başlar. Pazıları bir zaman demir gibi iken şimdi yumuşak olmuş. O nefis yemeklerden artık hoşlanmaz olmuş. Ateşin yanından azıcık uzaklaşsa zangır zangır titirmiş. Padişah bu hale pek şaşırılmış:

- Canım bu nasıl iş? Diye ihtiyar ağasına sormuş. Adamcağız artık dayanamayarak padişaha anlatmış ki saf hava ve zorlu işler, sade yemekler, sıhhate en ziyade yaran şeylerdir. Eğer şehzadenizin sağlam olmasını isterseniz böyle sıcak bir sarayda kapatmayıp saf ve taze hava teneffüs ettiriniz. Sinirleri, kolu, bacağı hareket etsin. Nebat gibi hareketsiz yaşayacağına insan gibi yaşasın.

Padişah akıllı ihtiyarın nasihatini kabul etmiş ve bunun üzerine oğlunun sıhhatinin günden güne arttığını görerek memnun ve mesrur olmuş.

Çocuk Dünyası, I(43), 2 Kanun-ı Sani 1329[15 Ocak 1914], s.5- 6.

5.1.53.Mavi Sakal

- 1-

Hikâye edilir ki vaktiyle Arabistan'ın eski şehirlerinden birinde zengin bir tacir yaşıyordu. Bu tacir o derece zengindi ki sarayındaki geniş sofaları döşemek için birçok para sarf etmişti. Bütün duvarların üzerinde altın ve gümüş çerçevesiz aynalar,

sofalarda gayet ince dokunmuş halılar insanın içinde tatlı bir zevk bırakıyordu. Bütün memleket bu tacirin büyük sarayını biliyordu. Fakat kendisi bu kadar para ve şöhretine rağmen bahtiyar değildi.

Onun büyük bir kederi vardı. Sakalı maviydi. O suretle ki kendisine asla hoşuna gitmeyen bir süsü veriyordu. Bu tacirin komşu kadınlarından birisinin Fatma ve Ayşe isminde iki genç ve güzel kızı vardı. Mavi Sakal –çünkü kendisine öyle isim vermişlerdi- bu hemşirelerden birisiyle izdivaç etmek için büyük bir arzu taşıyordu. Bir gün annelerine müracaatla her hangisi arzu ederse kendisine vermesini rica etti. Fakat komşu kadın böyle mavi sakallı bir adama asla kız vermek niyetinde değildi. Bundan başka bu tacirin şimdiye kadar evlendiği genç kızların ne oldukları belli olmaması komşu kadını fena halde korkutuyordu.

Mavi sakal tecrübe görmüş bir adam olduğu cihetle bir gün birçok dostlarını sahradaki köşklerinden birisine davet etti. Davetliler arasında anne ile iki hemşirede vardı. Bir hafta eğlence, raks ve teganni ile geçti fakat Mavi Sakal bu müddet zarfında Fatma'nın üzerinde güzel bir tesir bırakmış ve fena bir adam olmadığını kendisine tanıtmaya muvaffak olmuştu. Zaten Fatma'da kendilerinin biraz fakir olmaları sebebiyle Mavi Sakal ile izdivaca karar vermiş ve ailenin saadetini bu izdivacın içinde bulmuştu.

Eğlenceden pek az zaman sonra Fatma tacirin zevcesi olmuş ve hemşiresi Ayşe'yi de kendi yeni sarayına almıştı. Birkaç hafta geçti ki tacir mühim bir iş için haftalarca devam edecek uzun bir seyahat yapmaya mecbur bulunduğunu Fatma'ya anlatmış ve bu müddet zarfında zevcesinin istirahatini temin etmiş olmak için kendisine daima kuşağında taşıdığı kırk anahtarı vermişti. Mavi Sakal saraydan ayrılırken son defa olarak bir kere daha söylemişti:

- Sakın kırkinci anahtarı kullanma! Diğer otuz dokuz anahtarla açacağın odalarda senin saadetin için lazım olan her şey vardır. Son anahtar küçük odanıdır. Seni oraya girmekten men ederim. Eğer sırrımı dinlemezsen, eğer o küçük odaya girdiğini keşfedersem bilmiş ol ki mücazatın n pek dehşetli olacaktır.

Fatma daha bu sıralarda kocasına hıyanet etmek, ona itaat etmemek gibi hislerden pek uzaktı. Nihayet kendisine emir edilen her şeye itaat edeceğini vaat ederek kucaklaştılar ve Mavi Sakal birçok maiyeti ile beraber hayvanlarına binerek seyahate çıktı.

Artık Fatma'nın bütün refikaları kendisini ziyaret ediyorlardı. Yeni gelin hepsine sarayındaki odaları gezdirerek bütün servetini gösteriyordu. Refikaları evlerine döndükleri zaman Fatma tekrar odaları dolaşıyor ve bu esnada kendi kendisine kocasının niçin kırkinci odaya girilmesini men ettiğini soruyordu. En nihayet kalbindeki tahassüs ve şüphelerle beraber ne olursa olsun bu küçük odaya da girmek ve orada ne bulunduğunu öğrenmek istedi. Ayşe'de ablasına kırkinci odanın açılması için çok yalvarıyordu. Fatma artık tahammül edemeyerek titrek bir el ile anahtarı deliğe soktu ve çevirdi.

Kapı açıldığı zaman Fatma birdenbire odadaki karanlık sebebiyle bir şey görememişti. Lakin bir müddet sonra alışan gözleri kendisinden evvel tacirle evlenen altı kadının kesilmiş başlarını görmüş ve heyecandan sapsarı kesilmişti. Fatma'nın kalbi o kadar şiddetli çarpıyordu ki elindeki anahtar bu heyecan arasında odanın içine düşmüştü. Fatma derhal yerdeki anahtarı alarak dışarı fırladı ve çabucak kapıyı kapayarak yukarıya çıktı. Fakat biraz sonra ızdırapla görmüştü ki elindeki anahtarda kan lekeleri vardı. Derhal anahtarı yıkamaya ve kumla ovmaya başladı. Fakat ne çare ki lekeler bir türlü kaybolmuyordu. Bu sıralarda Mavi Sakal işlerini bitirmiş ve avdet etmişti. Akşamüzeri yemekte konuşurlarken tacir seyahatini anlatıyor ve bu müddet zarfında Fatma'dan nasıl yaşadığını soruyordu.

Çocuk Dünyası, I(44), 9 Kânunusani 1329 [22 Ocak 1914], s.5- 6- 7.

- 2-

Lakin Fatma'nın hali kesilmiş başları... Bu halden şüphelenen tacir Fatma'dan bütün anahtarları istedi. Zavallı kadın anahtarları kocasına verdiği zaman Mavi Sakal derhal küçük odanın anahtarına bakmıştı. Tacir anahtarın üzerindeki lekeleri görür görmez müthiş bir sesle:

- Bu kan lekeleri nedir? Diye bağırdı. Zavallı Fatma titreyerek "Bilmem" diyebildi.

- Bilmiyor musun? Fakat ben biliyorum. Seni men ettiğim odaya girdin. Fakat mademki bir kere girdin bir kere daha gireceksin. Bu sözlerin altında saklanan müthiş manayı anlamakta gecikmeyen Fatma derhal kocasının ayaklarına atılarak itaatsizliği için af diledi. Fakat tacir bu yalvarışlara kulak asmayarak her halde bir saate kadar kendisinin de öbür dünyaya karışacağını söyledi ve çıktı gitti.

Fatma'nın sarayından epeyce uzak bir köyde iki tane kardeş vardı. Zavallı

kadın yalnız kaldığı vakit derhal yanına hemşiresini çağırarak sarayın kulesine çıkmasını ve kardeşlerin gelip gelmediğini görmesini söyledi. Çünkü her hafta hemşirelerini ziyaret eden bu iki kardeşin bu haftada ziyaret vakti yaklaşmıştı. Fatma'nın kalbinde ancak bu ümit vardı. Bu sırada aşağıdan Mavi Sakal'ın müthiş sesi yükseldi. Tacir Fatma'nın derhal aşağıya gelmesi için bağıyordu.

- Uzakta bir toz bulutu görüyorum. Heyhat bu bir koyun sürüsünden başka bir şey değil.

Ayşe sabırsızlıkla gözlerini ufkun her tarafına çevirdi. Bu defa uzaktan iki atlı görmüşlerdi. Fatma ta kalbinden yükselen sevinçli bir sesle:

- Oh, kardeşlerim geliyorlar. Beni kurtarmaya geliyorlar, dedi. Mavi Sakal'ın aşağıda merdiven başından ikinci defa sesi gürlendi. Fatma yaşlı gözleriyle aşağıya indi. Biraz zaman kazanmak için Fatma tekrar kocasına yalvarmaya başladı. Fakat tacir dinlemedi. Sol eliyle zevcesinin saçlarından yakalayarak sağ elindeki müthiş palasını havaya kaldırdı. Ayşe bu acıklı manzarayı görmemek için bağırp kaçmıştı. Birdenbire tacirin elindeki pala aşağıya düştü ve boğazının içinden gelen bir hırlama ile yuvarlandı.

Fatma'nın kardeşleri bu vakte kadar gelmişler ve hemşirelerinin acıklı feryatlarını işiterek imdadına koşmuşlardı. Bu halden fevkalade galeyana gelen kardeşlerin büyüğü belindeki hançeri Mavi Sakal'ın ensesinden saplamaya muvaffak olmuş ve bu suretle bu zalim adamın canını cehenneme göndermişti. Fatma yerde baygın bir halde yatıyordu. Gözlerini açtığı vakit kendisini kardeşinin kucağında buldu. Ölümünden kurtulduğu için biraderinin boynuna atıldı. Bunda sonra Fatma Mavi Sakal'ın kendisinden kalan servetiyle tekrar evlenerek mesut oldu ve pek çok fakirleri de sevindirdi.

Çocuk Dünyası, I(45), 16 Kânunusani 1329 [29 Ocak 1914]

5.1.54. Kuşların Dili

Evvel zamanda bir şehirde zengin bir tüccar ile karısı ve bir de gayetle çirkin bir çocukları vardı. Bu çocuğun çirkin olmakla beraber bir meziyeti vardı. O da bütün kuşların dilinden anlıyordu. Annesiyle babası bu çocuğu hiç sevmezler, Allah'tan daha sevimli bir çocuk ihsan etmesi için dua ederlerdi. Zavallı çocuk her vakit ayrı yemek yer, daima hakaret görürdü. Bu ailenin bir de güzel bir bülbülü vardı. Karı ile koca yemek yerlerken bülbül güzel güzel öter, şakırdardı.

Bir gün tüccar ile karısı yemek yiyorlardı. Çirkin çocukta bir kenarda bir dilim kara ekmeği kemiriyordu. Bülbül bu defa o kadar acıklı ötmeye başladı ki tüccar onun sesinden müteessir oldu ve karısına dedi:

- Eğer bir adam şu kuşun ne dediğini anlayıp bana bildirirse ona pek büyük iyilikler ederim.

Çirkin çocuk babasının bu sözlerine karşı şöyle cevap verdi:

- Baba, onun dilinden ben anlıyorum ama söylemeye korkuyorum.

Babası mutlaka söylemesini emir ettiler ve söylemezse aç bırakacaklarını bildirdiler. Çocuk söylemek istemedi. Babası yumruğuyla hücum ederek:

- Yumurcak mutlaka söyleyeceksin, diye bağırdı. Eğer söylemezsen seni boğarım.

Çocuk korktu ve nihayet söyledi:

- Bu kuş diyor ki; zaman gelecek hor baktığınız çocuğun babası eline su dökecek. Annesi de havlu tutacak.

Tüccar ile karısı sevmedikleri çocuklarının bu sözüne fena halde kızdılar ve başlarından def etmek kararı verdiler. Karanlık bir gece çocuğu derin uykudayken bir sandala koydular ve denize bıraktılar. Tam bu sırada bülbül kafesten uçtu ve sandala kondu. Çocuk mışıl mışıl uyuyordu. Sabah oldu çocuk gözlerini açtı ve denizin ortasında olduğunu görünce ağlamaya başladı.

Bülbül dedi:

- Ağlama küçük çocuk. Uzakta bir gemi görüyorum. Şimdi gelecek ve seni kurtaracak.

Filhakika çok geçmeden bir gemi görüldü. Sandalı görerek yanına yaklaştı ve çocuğu aldı. Geminin kaptanı iyi yürekli bir adamdı. Çocuğu sevdi ve oğlu yerine koydu. Bir gün çocuk kaptan babasına dedi:

- Baba bülbül bana söyledi. Yakında büyük bir fırtına çıkacak. Onun için bütün yelkenleri açıp bir limana kaçmak lazım.

Kaptan çocuğun bu sözlerine kulak asmadı. Fakat birkaç saat sonra dehşetli bir fırtına çıkarak geminin yelkenlerini parçaladı. Direklerini yıktı. Az kaldı gemiyi yatacaktı. Fırtına dindikten sonra yıkılan direkleri taktılar. Yeni yelkenler dikip

astılar, yollarına devam ettiler. Çocuk yine babasına dedi:

- Baba bülbül bana dedi. Yanımızda on iki gemi ile haramiler dolaşiyor.

Kaptan bu sefer çocuğun sözünü dinledi ve civar adalardan birisine saklandı. Çok geçmeden on iki gemiyle haraminin aşağıya gittiğini gördüler. Gemi az gitti, uz gitti. Deniz derya düz gitti. Nihayet Yeşil Yurt iline erişti. Yeşil Yurt padişahın sarayının önünde birkaç seneden beri üç karga gece gündüz demeden bağırarak uçup duruyorlar ve padişahta bundan pek rahatsız oluyormuş. Ne yapmışsalar bu kargaları def etmek mümkün olmamış. Nihayet padişah kim kendisini bu kargalardan kurtarabilirse küçük kızı ile memleketin yarısını ihsan edeceğini ilan etmiş. Çocuk padişahın bu fermanını işitince doğru saraya gidip huzura çıktı ve pencerenin önüne gelip kargaları göstererek dedi ki:

- Ey benim şevketli sultanım! Siz de görüyorsunuz ki burada üç kuş var. Birisi baba, öteki anne, küçüğü de yavrularıdır. Baba ile anne çocuk hangimizin diye kavga ediyorlar. Babası benim diyor, annesi de hayır benim diyor. Onun için size gelmişler. Bu davalarının görülmesini rica ediyorlar. Siz söyleyiniz bu yavru kime aittir?

Padişah dedi:

- Yavru babaya aittir.

Padişah sözünü bitirir bitirmez baba karga ile yavru bir tarafa ana da diğer tarafa çıkıp gittiler. Padişah bunun üzerine çocuğu yanına aldı ve pek ihtimamlarla büyüttü. Küçük kızını ve memleketin yarısını ona verdi. Bir zaman sonra çocuk memleketin her köşesini gezmeye çıktı. Şehirlerin birisinde bir evde misafir kaldı. Sabahleyin yüzünü yıkarken babasının eline su döktüğünü anasının da havlu tuttuğunu gördü ve hemen kendisini tanıtarak anne ve babasının ellerini öptü. Onları payitahta götürerek uzun müddet beraberce ve mesut yaşadılar.

Çocuk Dünyası, I(44), 9 Kânunusani 1329 [22 Ocak 1914], s.8- 9.

5.1.55. İki Tavşan

Bir Çalılıarın arasında av köpeğine görünen bir tavşan uçar gibi alabildiğine koşuyordu. Önünden geçtiği dikenlerin içinden bir tavşan çıktı. Arkadaşının bu telaşına hayretle bağırarak dedi ki:

- Yahu, arkada! Dur bakalım ne var? Ne oluyorsun?

- Ne mi var? Ne olacak? Arkamda iki tazi var. Bir türlü başımı bırakmıyorlar.

Öteki tavşan gülerek:

- Evet, dedi. Hayvanları görüyorum. Görüyorum ama onlar tazi değil ki...

- Tazi değil de ya ne?

- Zağar...

- Zağar mı?

- Evet zağar.

- Hiç şakanın bu cinsini duymadım. Gözlerimle gördüğün tazılara gelmişsin de zağar diye inat edip duruyorsun.

- Hadi arkadaş yoluna git, yoluna... Senin kulağına lakırtı girmiyor.

- Asıl senin kulağına lakırtı girmiyor. Vallaha tazi, tazi...

- Billahi değil...

- Gözüm çıksın ki tazi...

Bunlar böyle tazi idi, zağar idi diye yemin edip dururlarken hemen köpekler yetişir ve ikisinin de boyunlarından yakalarlar. Kardeşlerim ehemmiyetsiz izahata atılıp asıl yapılacak işi unutanlarla bu şaşkın tavşanlar arasında hiçbir fark yoktur.

Çocuk Dünyası, I(45), 16 Kânunusani 1329 [29 Ocak 1914], s.12- 13.

5.1.56. Bir Kadının Feraseti

Zengin bir tacir mallarını deveciye teslim ederek kervana katılmıştı. Bu malları Halep'ten İstanbul'a getirecekti. Fakat birkaç saat yoldan sonra tacirin başı şiddetli ağrımaya, elleri uyuşmaya, vücudu zangır zangır titremeye başladı.

Kervanı takip edemeyeceğini anlayarak yolda durmaya mecbur olur. Tacirin mallarını teslim ettiği deveci birkaç gün kendisini İstanbul'da bekler. Bakar ki ne gelen var... Ne giden. Malları birer birer satmaya başlar. İstanbul'da deveci bunun ile meşgul iken tacir gayet mahir bir doktora tesadüf eder ve az bir zamanda arkadaş olarak taciri iyi eder. Tacir İstanbul'a gelir, haftalarca deveciyi arar, hiçbir izini bulamaz... Nihayet bir gün çarşıda rast gelir. Yanına yaklaşır mallarını ister. Deveci taciri iterek der ki:

- Ne söylüyorsun be adam? Benim öyle deve ile falan alakam yok...

Tacir deveciyi hâkimin huzuruna götürmeye mecbur olur. Pek akıllı, kurnaz diye tanınmış olan kadı düşünür, taşınır hiçbir açığını bulamaz. Birisi ben malımı bu adama verdim diyor, birisi ben deveci falan değilim diye bağıyor. Ne yapsın? Nihayet kadının aklına bir şey gelir ve deveciye der ki:

- Peki, peki haklısın oğlum. Hadi işine git...

Deveci beş on adım gider gitmez arkasından:

- Hey! Deveci yahu! Diye çağırılmaya başlar. Deveci şaşırarak hâkimin huzurunda kendisinin deveci olmadığını söylediğini unuttur ve birdenbire arkasına döner. Hâkim hemen deveciyi yakalattır. Tacirin parasını verdirdikten sonra dolandırıcılığa kalkıştığından zindana atar ve bu güç davanın içinden feraseti sayesinde kolaylıkla çıkar.

Çocuk Dünyası, I(46), 23 Kânunusani 1329 [5 Şubat 1913], s. 6- 7.

5.1.57. Pey Pey ve Sihirli Lamba

- 1-

Vaktiyle Çin’de Gayd-Gayd adında fakir bir terzi vardı. Bu adamcık o kadar fakir idi ki kazandığı gündelikle kendisini, karısını ve bir de Pey-Pey ismindeki oğlunu ancak geçindirebiliyordu. Fakat zavallı adamcık çok geçmeden öldü ve geride karısıyla çocuğunu sefil bir halde bıraktı. Pey-Pey henüz küçük olduğundan çalışmıyordu. Bununla beraber pekte cesur değildi. Yalnız pekiyi kalpli olduğundan kendisi gibi küçük arkadaşlarıyla sabahtan akşama kadar sokakta oynar ve hiç birisini incitmez, hemen hepsiyle iyi geçinirdi. Haylazlığı çalışmaktan daha ziyade seven Pey-Pey validesinin nasihatlerine kulak asmaz, çalışmak istemezdi.

Böylece bir gün sokakta oynarken Pey-Pey’in yanına hiç tanımadığı bir adam geldi ve kendisine:

- Küçük! Sen terzi Gayd-Gayd’ın oğlusun değil mi? Diye sordu. Pey-Pey’de:

- Evet, cevabını verdi ve tekrar oynamaya başladı. Yabancı adam bunu işitince hemen Pey-Pey’i kucaklayarak öptü ve:

- Ben senin amcanım, kırk seneden beri seyahatte idim, haydi beni evinize

götür, anneni göreyim, hem istirahat ederim, dedi. Pey-Pey amcası olmadığını babasından birkaç defalar işittiğinden yabancı adamın bu sözlerine hiç inanmadı. Mamafih kendisine karşı durmadı. Hemen aldı annesinin yanına götürdü. Validesi de güzel sözlerle misafire iyi bir kabul göstererek kalbini almaya çalıştı.

Yabancı adam:

- Yeğenim Pey-Pey'e güzel bir iş bulacağım. Göreceksiniz ki o da çalışacak ve çok geçmeden zengin olacak diyordu.

Misafir Pey-Pey'i alarak şehrin en güzel yerlerini gezdirdi. Daha sonraları onu şehirden uzaklaştırarak kırlardan, bayırlardan geçirdi ve ıssız çöllere getirdi. Orada yerden topladığı çalı çırpıyı parçalarıyla bir yığın yaparak ateşledi ve üzerine tuhaf tuhaf dualar okuduktan sonra tütsüler yaptı. Bu sırada yer titreyerek açıldı ve meydana üstünde bir halka buluna yuvarlak bir taş çıktı. Sihirbaz söze başladı:

- Yeğenim, bu taşın altında o kadar büyük bir hazine var ki; seni dünyanın en zenginlerinden yapabilir. Beni dinler ve bana itaat edersen bu hazineyi sana veririm anladın mı? Dedi.

Pey-Pey cevap verdi:

- Size itaat edeceğim, amcacığım.

- Öyle ise kaldır şu taşı... Pey-Pey taşı kaldırdı. Altında bir mahzene inen merdiven basamakları gördü.

- Al şu sihirli yüzüğü. Mahzene in. İçleri her türlü mücevherle dolu salonları geçtikten sonra büyük bir bahçeye geleceksin. Hiç durmadan yürü! Bahçenin en sonunda üzerinde yanmış bir lamba bulunan tahta rast geleceksin. Hemen o lambayı al ve buraya getir. Lamba elinde olduktan sonra ateşler üzerinde göreceğin meyvelerden ve salonlarda bulunan mücevherattan istediğin kadar toplayabilirsin.

Pey-Pey itaat ederek ilerledi. Nihayet lambanın önüne geldi ve onu aldı. Geri dönerken bahçeyi dolaştı ve gördüğü manzaralara şaşıtı kaldı. Çünkü bahçedeki ağaçların her biri meyve yerine büyük büyük inci, elmas, yakut taneleri taşıyor ve rüzgârla yaprakların her birisinden başka türlü sedalar çıkıyordu. Hemen ceplerini doldurdu. Altın ile gümüş dolu olan salonlara gelinceye kadar üstünde koyacak yer kalmamıştı. Üstündeki elmas ve sair kıymetli taşların kendisini zengin yapabileceğini düşünerek yoluna devam etti.

Validesinin yanına gidip bütün bunları anlatınca ne kadar memnun olacağını düşünerek çok seviniyor ve elindeki lamba ile koşuyordu. Hâlbuki zavallı Pey-Pey biraz sonra başına gelecek felaketi hiç hesaba katmıyordu. Mahzenin tam ağzına geldi, boyu kısa olduğundan son basamağı atlayamayacağını düşünerek sihirbaza yardım etmesini söyledi.

Sihirbaz:

- Evvela ver bakalım lambayı, dedi.

Pey-Pey'de:

- Ben onu cebime koydum, bana hiçbir zararı dokunmuyor.

Çocuk Dünyası, I(47), , 30 Kanun- u Sani1329[12 Şubat 1914], s. 9- 10.

- 2-

Sihirbaz kendisine lambayı vermesini bir kez daha söyledi. Mümkün mertebe çabuk çıkmak isteyen Pey-Pey yine ret ile cevap verdi. Sihirbaz bundan kızarak bir takım sözler mırıldandı ve derhal mahzenin kapısı kapandı. Zavallı Pey-Pey merdivenlerden yuvarlanarak karanlıkta kapandı kaldı. Pey-Pey bu felaket karşısında birdenbire çok korktu. Fakat hemen aklına parmağındaki sihirli yüzük geldi. "Acaba bu neye yarar?" diyerek avucu içinde ovuştururken derhal karşısında parlayan alevler içinde berberi göründü ve:

- Ne istiyorsun? Ben parmağındaki yüzüğün esiriyim. O kimde ise hemen itaat eder ve istediğini yaparım, dedi. Pey-Pey acele ile:

- Ben annemin yanına evimize gitmek istiyorum, diye cevap verdi. Pey-Pey bu sözleri daha söyleyip bitirmemişti ki kendisini oğlunun öldüğünü düşünen annesinin yanında buldu. Pey-Pey annesinin boynuna atılarak:

- Benim öldüğüme ağlayacak yerde geçirdiğim sergüzeşttime bayramlar yapmalısın anne, dedi. Amcam olduğunu söyleyen o yabancı misafir kendi kendisine ele geçiremediği bir hazineyi benim vasıtamla kazanmak istiyormuş. O beni her ne kadar öldürmek istediye de muvaffak olamadı, ben hazineyi kazandım. Annesi sordu:

- Zannediyor musun? Pey-Pey ceplerini boşaltarak cevap verdi:

- Şimdi görürsün. Pek bir kıymeti olmayan şu kirli lambadan başka elimde

ne varsa hepsi fevkalade para eder şeylerdir.

Annesi bundan pek ziyade sevindi. Aynı zamanda iyi bir ev kadını olduğundan eline kirli bir paçavra alarak lambayı da temizlemek istedi. Fakat henüz paçavrayı lambaya dokundurmuştu ki boyu tavana kadar yetişen büyük bir peri görüldü:

- Ne istiyorsun? Ben elindeki lambanın esiriyim. O kimde ise hemen itaat eder, fevkalade leziz ve nefis yemeklerle dolu büyük bir tepsi getirdi. Ana oğul büyük bir oburlukla yediler. Yemekten sonra Pey-Pey şehri dolaşmaya çıktı. Ormanlıklar arasında gezinirken Çin padişahının kızını gördü. O da hava almak için mini mini hizmetçileriyle beraber gezmeye çıkmıştı. Pey-Pey hemen bir ağaç arkasına saklanarak bunu istediği gibi seyretti ve nihayet âşık oldu. Kendi kendine:

- Oh! Ne kadar dilber bir kız. Anneme söyleyeyim de bunu bana alıversin.

Pey-Pey annesine fikrini söylediği zaman zavallı kadıncık gülererek:

- Sen deli misin yavrum? Bizim gibi fakir bir evde oturan adama padişah hiç kızını verir mi? Evvela bizi onun sarayına bile sokmazlar. Daha kapıdan kovarlar.

Pey-Pey kafasını sallayarak cevap verdi:

- Fakat bizim lambamız var, onunla neler yapılır bilir misin sen? Zaten bana sihirbaz da söylemişti. Bak demin gelen yemekten kalan kapları gördün mü? Bundan başka benim mahzenden bulup getirdiğim mücevherat var. Sen herhalde yarın saraya giderek padişaha kızını istediğimi söylemelisin. Getirdiğim mücevheratı da beraber götürürsen o razı olur. Hem benden de selam söyle, ellerinizi öpüyor diye.

Oğlunun bu ısrarına karşı duramayan annesi hemen ertesi sabah güzel bir tepsi içine mücevheratı koyarak saraya doğru yollandı. Pencerede oturmuş, etrafı seyreden padişah bunu karşıdan görünce hayret etti. Hemen huzuruna getirmeleri emrini verdi. Pey-Pey'in annesi huzura çıkınca elinde tepsiyi yukarı kaldırarak yerlere kadar eğildi ve tahtın basamağına koydu. Sonra geri çekildi ve el- pençe divan durdu. Padişah sordu:

- Bunlar kimin tarafından gönderiliyor?

- Padişahım bunları ben kulunuz oğlum Pey-Pey tarafından getiriyorum. Kendisi kerimeniz sultana âşık olduğundan sizden kızınızı istiyor. Padişah mücevheratı o kadar güzel buldu ve o kadar beğendi ki; böyle bir hediyeyi yollayan

zatin kendisine damat olabileceğini düşündü. Vezirini çağırdı ve sordu. Vezir gülerek:

- Oh padişahım, siz bu Pey-Pey'i tanımıyorsunuz galiba? Padişah:

- Evet sahih! Diyerek Pey-Pey'in validesine döndü ve:

- Oğlunuz ne zaman kırk tane köle tarafından taşınan içi böyle mücevheratla dolu kırk altın tepsi gönderirse kızımı alabilir, dedi.

Kadın eve dönünce Pey-Pey'e hikâyeyi anlattı. Pey-Pey hiç vakit geçirmeden lambayı ovdu ve lazım gelen emirleri verdi. Henüz bir saat olmamıştı ki; padişahın istediği şeyler ziyadesiyle sarayın önüne gelmişti. Hayretten parmaklarını ısırarak padişah Pey-Pey'i görmek istedi. O da büyük ve muhteşem bir alayla padişahın yanına geldi.

Çocuk Dünyası, I(48), 6 Şubat 1329[19 Şubat 1914], s.3- 4- 5.

- 3-

Padişah Pey-Pey'i görünce kızıyla izdivacına razı oldu. Fakat Pey-Pey:

- Padişahım! Ben isterim ki kızınız sizin sarayınızın karşısında kendisine layık bir sarayda otursun. Biz de orada evlenelim.

Ertesi sabah padişah uyanınca kendi sarayı karşısında bir gece içinde yapılan büyük sarayı gördü ve şaşırıp kaldı. Hemen ziyaretine koştu. ... Süse, ziynete, zenginliğe hayran oldu. Artık Pey-Pey evlendiğinden sultanla beraber gayet rahat ve mesut yaşıyordu. Fakat sihirbaz Pey-Pey'in etrafa yayılan bu şöhretini işitince bit- tabi ölümden kurtulduğunu anladı. Sihirli lambayı eline geçirebilmek için çareler aramaya koyuldu. Bir tacir elbisesi giydi, eline bir sepet alarak içine yeni lambalar koydu ve sarayın önünde:

- Eski lambaları yenileriyle değiştirim, diye bağırmaya başladı. Herkes bunu işitince bu adamın deli olduğunu sandılar ve güldüler. Fakat saraydan bunu işiten padişahın kızı gülerek hizmetçilere:

- Bizim şurada, köşede duran eski bir lambamız var. Bu hiç işimize yaramıyor belki bu adamın bir işine yarar. Götürün bakalım, bunu da bir yenisiyle değiştirmek isteyecek mi?

Hâlbuki zavallı kızcağız bilmiyordu ki sihirbazın aradığı şeyde asıl buydu.

Maatteessüf Pey-Pey evlenmek için dışarıya gittiğinden sihirli lambayı odasında bırakmış ve haremine bu hususta hiçbir şey söylememişti. Hizmetçilerden birisi lambayı alarak sokağa çıktı ve sihirbazdan yeni bir lamba alarak eskisini bıraktı. Sihirbaz sihirli lambayı eline geçirir geçirmez hemen ovarak çıkan periye:

- Bu sarayı olduğu gibi Afrika'da bir çöl ortasına götüreceksin! Emrini verdi.

Ertesi sabah padişah uyanıp her gün gözünün önünde duran sarayın yerinde yeller estiğini görünce afalladı kaldı. Kızını sordu, sarayda herkes görmediğini söyledi. Bu sırada Pey-Pey evden döndüğünden polisler kendisini yakalayıp hapse koydular. Padişahta kendisini idam ettirmek istiyordu:

- Ya bana kızımı iade et. Yahut senin kelleni aldırırım. Pey-Pey serbestçe cevap verdi:

- Sizin kızınızı size iade etmek, kendi haremimi ele geçirmek en büyük vazifemdir. Ancak kendisi hapse tıkmış olduğundan yanından hiç ayırmadığı yüzüğünü ovdu. Hemen peri karşısına çıktı. Pey-Pey emir etti:

- Hadi bakalım, çabuk beni karımın bulunduğu sarayın yanına götür. Pey-Pey henüz sözünü tamamlamadan kendisini Afrika'nın gayet ıssız bir köşesinde sihirbazın karısını hapsediği sarayın önünde buldu. Sultan hanım pencerenin önünde oturmuş ağlıyordu. Karşısında Pey-Pey'i görünce hemen tanıdı ve hizmetçilerinden birisini göndererek yanına çağırttı. Pey-Pey haremının yanına çıkınca kucaklaştılar, sultan hanım:

- Aman Pey-Pey, beni buradan kurtar, çirkin bir sihirbaz beni buraya hapis etti. Bu sözleri işiten Pey-Pey'in aklı suya erdi ve çareler düşünmeye başladı. Nihayet kararını vererek sultan hanıma:

- O, bu akşam gelince kendisini istikbal eder ve salona alırsın. Alayla, eğlenceyle sofraya oturursunuz. Yemekte şerbetin içine zehir korsun. O da geberdikten sonra birlikte buradan gideriz, dedi.

Akşam olunca sultan hanım Pey-Pey'in emirlerinden kıl kadar dışarıya çıkmadı. Sarayda her şey hazırlandı. Akşam olunca sihirbaz geldi. Sultan hanım merdivenlere kadar inerek istikbal etti. Yemeğe oturdular, cümbüşle yemek yerken kırk tane halayıkta sofranın etrafında sıralanmış çalgı çalıyorlardı. Bu sırada sihirbaz

kendi şerbet kupasına atılan zehiri görmeyerek içti. Biraz sonra bağırarak yere yuvarlandı. Orada yıkıldı kaldı. Pey-Pey saklandığı köşeden çıktı, sihirbazın üstünü başını yoklayıp lambayı aldı ve ovdu. Hemen peri görüldü:

- Baksana bu sarayı al ve eski yerine götür.

Pey-Pey daha sözünü bitirmeden saray eski yerine geldi. Pey-Pey ve sultan hanım birlikte padişahın sarayına giderek elini öptüler. Padişahta kızını ve damadını tekrar bulduğuna fevkalade sevindi. Yeniden bayramlar yapıldı. Artık bu vakitten beri sultan hanımla Pey-Pey daha mesut bir halde yaşıyorlar.

Çocuk Dünyası, I(49), 13 Şubat 1329[26 Şubat 1914], s.3- 4- 5.

5.1.58. Kara Karga ve Sümüklü Böcek

Karakarga tavuslara karşı okuduğu nutuktan bir fayda çıkmadığını anlayıp, pek ziyade kederlendi ve kendi kendisine “Ver elini çöplük diyarı!” diyerek doğruca bir çöplüğe gitti. Gagasıyla eşelenerek halini düşünmeye başladı. Bu sırada sümüklüböcek arkasındaki kamburuyla sürüne sürüne çöplüğe gelmişti. Karakarga onun gelişini duymadı. Sümüklü böcek, karganın pek yeisli olduğunun farkına vardı ve sordu:

- Hayrola karakarga, ne oldu sana? Deryada gemilerin mi battı?

Karga, böyle her taraftan terk edildiği kederli bir zamanda, bir arkadaş bulduğuna pek sevinerek acele cevap verdi:

- Merhaba sümüklü böcek, bir şeyim yok arkadaş. Şu çöplük pek hoşuma gitti de yalnız başıma eşeleniyordum.

- Yok, karga yoldaş. Senin kederin var. Bak ne kadar yaşlı yaşlı duruyorsun. Söyle bana ben belki bir akıl öğretebilirim.

- Bana kimsenin akli para etmez, derdim büyük, hem pek büyük.

- Sen benim sümüklü böcek olduğuma bakma! Benim aklım boyumdan büyüktür. Hele bana derdini söyle!

Karga yoldaş, başına gelenleri sümüklü böceğe de hikâye etti. Sümüklü böcek dikkatli dikkatli dinledikten sonra dedi:

- Ben de büyük bir şey sanmıştım. Hiç insan öyle şeylere kulak asar mı? Tüh sana... Bayağı üstüne alınıp kapkara olmuş kalmışsın.

- Neden üstüme alınmayayım? Ben de arlanma sıkılma yok mu?

- Ne gezer? Sen karga ben sümüklü böcek. Birbirimizi bilmez miyiz? Bari bunları birbirimize söylemeyelim. Her neyse, sana nasihatim olsun. Böyle ufak tefek şeylere kulak asarsan bu genç yaşında tüyelerini yolar, yitirirsin. Geniş kalpli ol yavrum. Vakıa kar karganın tavus olması hoşta gider bir iştir. Lakin foya meydana çıkarsa... Ben bile bu sümüklü böceklikten usandım. Ne yaparsın Allah bir defa öyle yaratmış. Ne yapmam nafile. Şimdi senin için en birinci çare şudur. Seninle birlikte tavusların kümesine gidelim. Kapılarının önünde açarız ağzımızı, yumarız gözümüzü. Dilimize ne gelirse söyleriz. Onları bu suretle tahkir ederek intikamımızı alırız, olmaz mı?

Karakarga bu teklifi beğendi. Hemen gitmeye hazırlandı. Sümüklü böcek dedi:

- Dur, acele etme! Malum ya “Arkadaşlık kantarla, iş miskalle.” Derler. Ben sana mühim bir hizmet ifa edeceğim. Ona mukabil bana ne vereceksin?

- Ne mi vereceğim? Şey... Söyle ne vereyim?

- Geçen sefer ki gibi çok vaat edip, az vererek aldanmayacaksın ha! ... Sonra tavuslar duyarsa yine rezil olursun. O vakit ben karışmam...

- Yok canım. Artık akıllandım. Bir daha tövbeler olsun, öyle aptalca hileler yapmam. Hem sen benim kusuruma bakma. Ben biçare bir kargayım. Akılım o kadar ermiyor. Ne yapayım?

Çocuk Dünyası, I(48), 6 Şubat 1329 [19 Şubat 1913], s. 5- 6.

5.1.59. Akıllı Dokumacı

Bütün vükela vüzerasıyla çevrilmiş olan bir kral tahtında otururken diğer bir kralın sefirini huzuruna kabul ediyordu. Bu iki kralın arası pekiyi değildi. Sefirin geldiği memlekette herkesin nefret ettiği bir şey varsa o da çok söylemek, zevzeklik etmektir. Bu memlekette kendi maharetini ya da kuvvetini göstermek isteyen bir kimseye uzun nutuklar söylemekten ziyade bilakis sessiz sedasızca işini görmek icap ediyor ve herkeste böylelerine daha ziyade itimat bağlıyordu. Bittabi böyle bir memlekette de bir kelime söylemeden fikrini anlatabilenler ve hiçbir soru sormadan karşısındakinin fikrini anlayabilenler en büyük adamlar sırasına geçerlerdi.

Sefir kralın huzuruna kabul edilince hiç sesini çıkarmayarak tahtın etrafına

bir daire çizdi. Sanki sefirin bütün vazifesi bundan ibaretti. Sonra pabuçlarını çıkarttı ve bağdaş kurup tam kralın karşısına oturdu. Ağzını kapatarak cevap bekleyen adamlar gibi sustu kaldı.

Kral tahtın etrafına çizilen bu daireden hiçbir şey anlamadı. Gözleriyle başvekiline sordu, alçak bir seda ile etrafında duran diğer vükelayı, ayanı, büyükleri isticaba başladı. Hiç birisi bundan bir şey anlamamışlardı. Kral buna fevkalade hiddetlendi. Bütün bu kadar büyük adamlar içinde sefirin istediğini kendisine izah edecek kadar akıllı birisi bulunmadığını kendisi için pek büyük bir ayıp olarak telakki etti. Duvarları, tavanları titretecek bir seda ile hepsini azarlayarak bağıracaktı fakat ne çare ki sessiz sedasız etrafına bakan yabancı bir sefirin karşısında pek kaba olacaktı. Nihayet kızgın gözleriyle baş veziri yanına çağırarak yavaş bir sesle çabuk şehre adamlar çıkararak bu işin hakkından gelecek birisinin bulunmasını emir etti ve yavaşçacık böyle bir adam bulunmazsa yarın teknil vükelasının kafasını vurduracağını söyledi.

Bir koşu şehre adamlar çıkıp dükkân dükkân, ev ev dolaşırlarken padişah ve sefir karşı karşıya hiçbir kelime söylemeden durdular. Vakıa kral muvafık bir cevap verebilmek düşünüyor gibi yapıyorsa da herhalde canı fevkalade sıkılıyordu. Etrafındakiler ise başlarına gelen bu felaketten korkarak titremeye başlamışlardı. İçlerinden yalnız sefir, hiç endişesiz rahat duruyordu. Şehre çıkan haberciler ikişer ikişer dolaşıyorlardı. Bunlardan iki tanesi methini işittikleri fakir bir âlimin evine girdikleri zaman kendilerini bir dokumacı tezgâhı karşısında buldular.

Bir katlı evceğizin üstüne çıkıp bir kapıyı ittikleri zaman odanın ortasında, içinde güzel bir kızcağız uyuyan bir beşik buldular. Pederi aşağıda çalıştığı ve validesi de pazara gittiği halde odada kimse bulunmuyor, mamafih beşikte kendi kendisine sallanıp duruyordu. Buna fevkalade taaccüp eden haberciler ufak bir merdivenden evin taraçasına çıktılar. Burada da kimseyi bulamadılar. Bununla beraber çamaşır ipine asılmış olan geniş bir hasır hiç rüzgâr olmadığı halde yavaş yavaş sallanıyordu. Haberciler bu hasırın korumak için serilmiş olan buğdayları yemeye gelen kuşları kovmaya mahsus olduğunu anladılar. Buna da şaşırıp kalan haberciler hemen aşağı inerek ev sahibini aramaya koyuldular. O da zaten en altta ve bahçeye bakan bir odada oturuyordu. Dokumacıyı odasında mekiğini atıp dururken meşgul bir halde buldular. Dokumacı kendisine sorulan suallere cevap vererek mekiğinin iki ucuna bağlı olan ipleri gösterdi. Dokumacı burada dokurken bu iki ip

gele gide bir taraftan beşığı bir taraftan da taraçadaki hasırını sallıyordu. Tabi ki bu iplerde kimsenin gözüne ilişmeyecek surette ustalıklarla odaya ve taraçaya kadar uzatılmıştı. Nitekim kralın adamları da bunun farkına vardılar. Haberciler kafalarını sallayıp birbirlerine bakıp gözleriyle “Az akıllı değil!” demek istiyorlardı. İkisi birden:

- İşte bize lazım olan adam, dediler ve dokumacıya sefirin gelip kralın tahtı etrafına bir çizgi çizdiğini ve bundan da kimsenin bir şey anlamadığını anlattılar. Nihayet:

- Hadi bizimle beraber gel. Eğer bu işin içinden çıkarsak kral sana birçok ihsanlar verir, dediler.

Dokumacı biraz düşündükten sonra çocuğun oynadığı âşıkları aldı ve cebe attı. Tam kapıdan çıkmak üzere idi ki; küçük bir piliç yiyecek aramak bahanesiyle tezgâhın bulunduğu odaya giriyordu. Dokumacı:

- Belki bana lüzumun olur, gel bakalım, diyerek hayvanı yakalayınca kuşağının içine soktu ve habercilerin arkasına düşerek saraya doğru yollandı.

Biraz sonra kralın huzuruna çıktı ve sefire lazım gelen cevabı vermeye memur edildi. Kendi kendine “Garip şey bu adam hiç laf söylemez mi?” haydi bakalım, elbette bir kolayını buluruz, diyerek cebinden âşıkları çıkardı ve sefirin önüne koydu. Yüzüne rahat rahat bakmaya başladı. Buna az çok taaccüp eden sefir derhal cebinden bir avuç akdarı çıkararak yere serpti. Dokumacı gülerken kendi kendine “Aferin benim pilicim, tezgâh odasına girmekle ne iyi ettin. Hadi bakalım sefir cenaplarına bu seferde sen cevap ver!” diyerek kuşağından pilici çıkardı ve koyuverdi. Bit- tabi piliçte darıları toplamaya başladı. Bunun üzerine sefir hemen ayağa kalktı ve pabuçlarını giyerek çıktı gitti. Sefir henüz çıkmış idi ki kral tahtından inerek dokumacının yanına geldi. Herkeste zaten üşüştü. Bunların ne demek olduğunu sordular. Dokumacı bu kadar büyük adam içinde olduğunun farkına bile varmayarak müsterih bir sesle:

- Bu adam buraya eğer kralım size ilan-ı harp ederde sizin payitahtınızı muhasara ederse ne yaparsınız? Ona teslim mi olursunuz, yoksa müdafaa mı edersiniz? Demeye gelmiş. Ben de önüne âşıkları koydum. Buda:

- Bizimle kıyas edilirdeniz siz çocuk kalırsınız, demektir. Bu sırada kral söze karıştı:

- Sahih, dedi. Çocuk iken hepimiz âşık oynadık. Haydi devam et...

Darıları yere serpererek sefir hazretleri:

- Bizim askerlerimiz darı kadar çokturlar, demek istediyse de ben pilici koyuvererek:

- Bizim bir tanemiz sizin yüz bin tanenize mukabildir, dedim.

Kral bu izahata şaşıtı kaldı ve dokumacının kendisine ettiği bu hizmeti pek büyük buldu. Çünkü sefir giderken hiçbir tehditte bulunmadı. Dokumacıyı bu kadar iltifata layık gören kral onu ihsanlara gark edecek ve hatta onu kendisine başvekil yapacaktı. Fakat dokumacı ufak bir hediyeden başka bir şey kabul etmedi ve:

- Ben bir dokumacıyı, hayatımın sonuna kadar dokumacı kalmak istiyorum, dedi. Biraz sonra da ayrılırken;

-Kralım, senden şunu rica ederim. Aciz taban içinde senin başvekilinin zekâsını geçecek bir ferasete malik adamlar olduğunu sakın unutma. Şunu da hiç hatırlından çıkarma ki; dokumacılar, kunduracılar, demirciler, dülgerler hâsılı bir sanatla hayatlarını kazananlar adi ve aptal adamlar değildirler.

Çocuk Dünyası, I(48), 6 Şubat 1329 [19 Şubat 1914], s.7- 8- 9.

5.1.60. Aslan Kovan

Eşeğin birisi sergüzeşt geçirmesini gayet severdi. Kendisi hem zeki, hem de hilekâr bir şeydi. Bir gün yola çıkarak uzun süre sahraları, kırları dolaştı. En nihayet gayet büyük ve taze otlarla bezenmiş bir çayıra geldi. Eşek gayet yorulmuş olduğu için orada uzanmış ve bir parça istirahatten sonra karnını şişirinceye kadar taze deve dikenini yapraklarından yemişti.

Tekrar yoluna devam etmek üzere iken oradan tesadüfen geçen bir aslana rast geldi. Bu aslan gayet uzaklardan gelmiş ve ömründe asla eşek görmemişti. Çayırın üstündeki garip mahlûk aslanın fevkalade tuhafına gitti. Uzun kulakları, kalın ve kör sesi adeta kendisini korkutmuştu. Eşeği bir müddet seyrettikten sonra korka korka yanına yaklaşarak sordu:

- Kardeş, senin adın ne? Eşek cevap verdi:

- Aslan kovan.

- Aslan kovan mı?

- Evet! ...

- Nasıl? Sen aslanları kovabilecek kadar kuvvetli misin?

- Kuvvet ne demek? Acaba şu koca dünyada beni yenebilecek bir hayvan var mıdır?

Aslan biraz düşünerek:

- Öyleyse, dedi. Seninle bütün hayvanlara karşı birleşelim, olmaz mı?

- Peki... Senin hatırını kırmamak için razı oluyorum.

Buna aslan fevkalade sevinerek hemen teşekkür etti ve sonra beraberce ovaya doğru yollandılar. İyice gitmişlerdi ki önlerine bir çay çıktı. Bir atlayışta aslan öbür tarafa geçti. Fakat eşek atlayamadığı için yüzmeye başladı. Zavallı az kaldı boğuluyordu. Güç hal ile öbür tarafa çıktı. Aslan eşeğin beceriksizliğini görerek mütehayyirane sordu:

- Nasıl? Sen yüzmek bilmiyor musun?

Cevap verdi:

- Ben mi? Ben bir balıktan iyi yüzerim.

- E...Öyleyse nasıl oluyor da iki saattir şu çayı geçemedin?

- Kuyruğumla öyle büyük öyle kocaman bir yılan balığı yakaladım ki ağırlığı az kaldı beni dibine alıp götürüyordu. En nihayet avımı bırakmak mecburiyetinde kaldım ve işte çıktım.

Aslan bu cevap karşısında biraz şaşırılmış olmakla beraber inanarak tekrar yola koyuldular. Epeyce gittikten sonra önlerine bir duvar çıktı. Bunun her halde üzerinden atlamak gerekiyordu. Aslan bir sıçrayışta arka tarafına atladı. Fakat zavallı eşek öbür tarafa geçebilmek için çok zahmet çekti. Evvela ayaklarını kaldırarak duvara dayadı. Kendisini sıkarak fevkalade bir kuvvetle sıçradı. Fakat öyle bir sıçradı ki duvarın tepesinde ne ileri ne de geri gidebilecek bir vaziyette kaldı. Aslan bağırarak sordu:

- Eee. Orada ne yapıyorsun? Eşek böyle en nazik zamanlarda bile zekâ ve itidalini kaybedecek cinsten olmadığı için cevap verdi:

- Görmüyor musun? Kendimi tartıyorum. Vücudumun acaba ön tarafı mı yoksa arka tarafımı daha ağır olduğunu öğrenmek istedim. Nihayet uzun göz

hesaplarından sonra duvarın tepesinden aşağıya atlayabildi.

O vakit aslan söze başladı:

- Artık bana kanaat geldi ki beni aldatıyorsun. Senin fare kadar kuvvetin yok. Bütün bu gördüklerimden ben öyle netice çıkarıyorum.

- Ah, demek inanmıyorsun? Hadi öyleyse bakalım hangimiz daha evvel şu duvarı yıkacak?

Derhal aslan duvara ayaklarıyla birkaç defa vurdu. Duvarın ancak sıvaları döküldü. Başıyla tecrübeye girişti, fayda vermedi. Nihayet aczini itiraf ederek:

- Yıkamayacağım, dedi. Bakalım sen ne yapacaksın?

Eşeğin ayağındaki demirler kuvvetliydi. Diğer taraftan duvarın o derece sağlam olmayan bir yerini tanımıştı. Birkaç tekmeden sonra duvarın bir kısmı yıkıldı. Bunun üzerine mesrurâne:

- Gördün mü? Dedi. Aslan arkadaş, şimdi benim daha kuvvetli olduğuma inandın mı? Aslan cevap verdi:

- Şimdiye kadar ben hayvanların içinde kendimi en kuvvetli zannedirdim. Demek ki aldanıyormuşum.

- Bundan başka benim daha neler yaptığımı biliyor musun?

- Acayip! Duvar yıkmaktan daha hayretli şeylerin var mı?

- Ben dikenleri yutarım...

- Dikenleri mi?

- Evet.

- Oh, bunu da görmek beni çok memnun edecek.

Eşek bu sırada çayırın otları arasında biten sarıçiçekli bir deve dikenine yaklaşarak:

- Bunu gördün mü? Dedi. Bak nasıl yiyorum. Dikeni taze yapraklarıyla sonuna kadar yedi. Bundan pek mütehayyir olan aslan:

- Hakikaten sen fevkalade bir hayvansın. Bizim padişahımız öldü. Seni onun tahtına oturtsak, ister misin?

- Benim bundan daha mühim pek çok işlerim var. Mamafih arkadaşlarında senin gibi nazik ve tatlı dilliyseleler, hatırınızı kırmak istemem.

Ertesi günü toplanan aslanlar içtimai eşeğin kendilerine padişah olduğuna karar vererek ilan ettiler. Her tarafta haftalarca şenlikler, eğlenceler yapıldı. Filhakika eşek mevkiinde uzun seneler kaldı. Bahtiyârâne yaşadı. İhtiyarlayarak öldüğü zaman kendisine muhteşem bir cenaze alayı yapılmıştı. Civar ormanlardaki birçok hayvanlar alaya davet edildiler. Davetliler miyânında tilki de vardı. Eşeği ormanın ortasındaki musalla taşına oyduklarını gördü. Fakat tabutun kenarlarından uzanan iki siyah kulağını görür görmez aslanların ne kadar aldandıklarını anladı ama sesini çıkarmadı. Artık eşeği ihtişamlı bir mezara gömüyorlardı. Her hayvanın çehresinde keder çizgileri görünüyordu. Bu hale için için gülen tilki o gün hayvanların içinde, mezar başında en çok ağlayan oldu. Hem o kadar kuvvetli ağlıyordu ki diğer aslanlar bu fazla kederin sebebini tilkiden sordular:

- Ben cenazeyi evvelden tanırdım. Her gün tavuklarını çalmaya gittiğim çiftliğin karanlık ahırında yaşardı. Zavallıyı artık ihtiyarlamış, işe yaramıyor diye çiftlik sahibi sopa ile kovmuştu. Bir gün fevkalade acınarak benim yanıma geldi. Hem yalvarıyor hem de aldatacak aptal bir hayvan yok mu diye inliyordu. Epeyce arkadaşlık ettik. İşte şimdi zavallıyı ölmüş görüyorum. Nasıl fazla ağlamayayım?

Bu söz üzerine ortalık birbirine karıştı. Padişahlarının adi bir hayvandan başka bir şey olmadığını anlayan aslanlar fevkalade kızdılar. Biraz evvel ihtiramlarla, alaylarla getirilen eşeği mezarından çıkararak parça parça ettiler.

İşte o zamandan beri bu olayı bir türlü kendilerine yediremeyen aslanlar bir eşek gördükleri zaman parça parça etmeyince bırakmazlar. Eşeklerde arkadaşlarından bir muazzebin kendilerine kazandırdığı bu düşmanlığa hala lanet ederler.

Çocuk Dünyası, I(48), 6 Şubat 1329 [19 Şubat 1914], s. 11- 13.

5.1.61. Talihimdir Padişahım

Evvvel zamanda bir padişah çirkin bir halayık almış. Bir gün padişah halayığa gayet güzel bir elmas küpe almış. Halayık “Talihimdir padişahım!” Diye bir temenna eder. Padişah hiddetlenir. “Ben bir padişah olayımda bana yalnız bir temenna etsin” der. Ertesi gün padişah bir gerdanlık alıp halayığa verir. Halayık yine “Talihimdir padişahım!” der. Padişah yine kızar fakat sabır eder. Daha ertesi gün

padişah bir taç alır. Halayık yine eskisi gibi “Talihimdir padişahım!” diye temenna eder. Padişahın sabrı tükenir. Halayığın kolundan tutarak “haydi şimdi talihini ara, bul!” diye sokağa attırır. Kız gider, gider bir ihtiyar çöpçüye tesadüf eder. Ona der ki:

- Baba beni evlatlığa kabul eder misin?

Çöpçü:

- Ederim kızım, diye cevap verir. Kızı alıp evine götürür. Kızın cebinde üç lirası varmış. Babalığa der ki:

- Şu üç lira ile kendimize bir kulübecik yapalım. Babalığı razı olur. Kulübeyi yapmaya başlarlar. Kulübenin temelini kazmak için kazmayı yere vurdukça yer güm güm diye öter. Biraz kazarlar, bir de ne görsünler üç küp dolusu altın. Artık son derece zengin olurlar. Hemen mimarı çağırıp padişahın sarayının aynı şeklinde bir saray yaptırırlar ve onun sarayı gibi döşetirler. Bir gün kız der ki:

- Baba bu günlerde padişah bu tarafa gelecek, sen en iyi kürkünü giy, elmaslı çubuklarından birini al. Eğer padişah “Bu saray kimin?” diye sorarsa “Kız kardeşimin”, dersin. “Eğer kız kardeşin kimdir?”, derse “Gir içeriye de sor.” Diye cevap verirsin.

Padişah o gün bu sarayın önünden geçer. İhtiyarı kapıda görerek sorar, ihtiyarda kızın öğrettiği gibi cevap verir. Hemen padişah içeriye girer. Bakar ki hep kendi sarayının döşemeleri... Şaşar kalır. Salona girip oturur, kapı açılır. Bir harem ağası elinde gümüş tepsi içinde gümüş tabaklar, tabakların birinde altın, öbüründe elmas, diğerinde inci dolu. Padişah:

- Bu nedir? Diye sorar. Öteden hemen kapı açılır. Kız çıkar:

- Talihimdir padişahım, der. Padişah anlar ve:

- Hakikaten senin talihin varmış, diyerek kızı alıp saraya götürür. Kırk gün kırk gece düğün yaparlar, muratlarına ererler.

Gökten üç elma düşer. Birisi söyleyenin, ikincisi yazanın, üçüncüsü de gazeteye basanın. Kabukları da okuyanların...

Derleyen: Mektep ü Vatan'dan Necdet

Çocuk Dünyası, I(49), 13 Şubat 1329 [26 Şubat 1913], s. 6.

5.1.62. Çizmeli Kedi

Vaktiyle Piyer adında iyi kalpli ve çalışkan bir değirmenci vardı. Bunun bir değirmeni, buğday ve un taşıyan sabırlı bir eşeği, çuvalları delik deşik eden ziyankâr sıçanları yemekle uğraşan sevimli ve kahraman bir de kedisi vardı.

Değirmen güzel bir çay kenarında olduğundan, suyun akışıyla dönen tekerlek pekiyi işlerdi. Eşek ise hiç sesini çıkarmayıp daima çalıştığından o da pek sevilirdi. Fakat bütün bunların en iyisi şüphesiz kediydi. Çünkü o olmasa değirmende buğday, un namına hiç bir şey kalmazdı. Fakat bu gayur kedi 298ekâlâ298land etmek isteyen sıçanların hepsini tam zamanında yakalar ve hiç amansız hemen boğaz atardı ve karnı aç olduğu zamanlarda da bittabi yerdi. Değirmenci ihtiyarladı ve ölüm döşegine yattı. Bu sırada üç oğlunu yanına çağırarak şöyle vasiyet etti. En büyük oğluna:

- Oğlum değirmeni sana bırakıyorum.

İkinciye:

- Sana da oğlum bizim emektar eşeği.

En küçüğüne dönerek:

- Senin de hissene kedi düştü, dedi.

Kediyi alan en küçük iyi bir çocuktur. Hiç şikâyet etmedi. Başını kaşıyarak kendi kendine düşündü. “Kedimi çok severim. Güzeldir, iyidir. Fakat ben onunla nasıl yaşayabilirim? Ağabeylerim çalışarak hayatlarını kolayca kazanabilirler. Halbu ki ben? Yapsam yapsam kedimi keser ve etini yiyerek derisini satar ve bununla da ancak bir gün yaşayabilirim. Bu da çok sürmez açlıktan ölür giderim.” Bununla beraber çocuk sesini çıkarmadı. Kedisini koluna aldı ve düşünerek uzaklaştı. Bütün bu sıralarda hiçbir şey yapmayan kedi birden bire konuşmaya başladı ve küçük efendisine:

- Meyus olmayınız benim sevgili ve iyi kalpli efendiciğim. Bana emniyet ediniz. Elbette bir çaresini buluruz ve mesut oluruz. Ben size her zaman için iyi bir kedinin iyi bir miras olduğunu ispata çalışacağım. Bana bir torba, bir çift de çizme verin. Sizi temin ederim ki yakın zamanda ağabeylerinizden daha zengin olacağız.

Küçük çocuk bu sözleri işitince gülmeye başladı. Bununla beraber küçük kedinin değirmende yaptığı ustalıkları, kurnazlıkları bildiğinden yine kalbinde kediye

karşı bir emniyet uyandı ve kendisine istediği şeyleri verdi. Kedi bunları alır almaz hemen çayıra koştu ve torbasını yere yayararak kendisi de yanına yattı. Ölü gibi cansız bir surette kaldı ve hiç kımıldamadı. Hâlbuki, bilakis uyanık ve tetik duruyor, bir elinde de torbanın ağzına geçmiş ipi tutuyordu. Torbanın dibine lahana parçaları koyduğundan oburlukla oraya girecek bir tavşan gözetliyordu.

Tecrübesiz ve genç bir tavşan bunu görür görmez hiç düşünmeyerek hemen torbanın içine girdi ve yakalandı. Kedi hemen tavşanı öldürdü ve gülerек:

- Hadi bakalım, bunu krala hediye götürelim, dedi.

Kral kediyi sarayında kabul etti. Kedi büyük bir ihtiramla eğilerek:

- Haşmetmeab Karabes Ülkesi'nin beyi olan efendim. Size bu hediyeyi taktim için beni gönderdi, dedi.

Kral cevaben:

- Anlıyorum ki senin efendin pek nazik bir zatmış, sen de benim tarafımdan kendisine teşekkür edersin, dedi.

Birkaç gün sonra kedi bir tavşan daha götürdü. Biraz sonra keklikler götürdü. Böylece birkaç ay krala av eti taşıya taşıya onu gırtlığına kadar doyurdu. Fevkalade obur olan kral da bundan çok memnun kalıyordu. Mamafih diğer taraftan efendisi günden güne bedbahtlaşıyordu. Artık cebinde harcanacak bir meteliği ve torbasında yenecek bir lokması kalmamıştı. Meyus olarak:

- Bugün değilse yarın açlıktan öleceğim, diye söyleniyordu. Kedisinin ettiği vaatleri düşünmek bile istemiyordu. Zaten o sözlerin hiç birisine inanmamıştı. Kendisinin bile içinden çıkamadığı bu sefaletten onu kedi nasıl kurtaracaktı?

Efendisinin pek ziyade meyus olduğunu gören kedi bir sabah dizlerine tırmanarak yumuşak bir seda ile:

- Artık senin de işe karışıklığın zamanı geldi efendiciğim.

- Evet, evet onu ben de anlıyorum. İşte her şeyim hazır. Hayatımı kazanmak için yola çıkacağım.

- Hayır.

Kedi derhal cevap verdi:

- Hayır, benim sözümü tutarsanız her ikimizde çoğa kalmaz mesut ve zengin

oluruz. Şu ayı görüyorsunuz değil mi? İŞte oraya yıkanmaya gideceğiz. İŞte bu kadar. Artık ondan ötesini bana bırakın.

Efendisi kedisinin sözünü tutarak aya girdi. Bu sırada kral arabasıyla o civarda dolaŐtıęından bunu pekâlâ bilen kedi acı bir sesle bağırdı:

- İmdat, imdat! Karabes beyi boğuluyor.

Bu sözleri işiten kral etrafı araştırırken kediyi gördü ve derhal tanıdı. Mahiyetine emir etti:

- Dostum Karabesi beyini hemen kurtarın!

Bu aralık kedi krala yaklaşarak:

- Kral hazretleri efendim yıkanırken hırsızlar elbiselerini aldılar.

Kral:

- Benim en güzel elbiselerimden birisini dostum beye götürüp giydiriniz, dedi.

Az zaman içinde fevkalade süslü bir elbise giyen ocuk teşekkür için kralın yanına geldi. Çocuğa elbiseler o kadar yakıŐmıŐtı ki kral bile bunun büyük bir aileye mensup bir bey olduğuna hiç Şüphe etmedi ve kendisini pek beğendi. Kralın yanında bulunan kızı da oğlanı görür görmez aşık olup kaldı. Kral ocuğa:

- Arabamıza binerek bize refakat eder misiniz? Diye sordu. ocuk teşekkür ederek arabaya girdi. Efendisinin kralın arabasıyla gezinmekte olduğu bir sırada kedi hiç vakit kaybetmeyerek tarlalarında çalışmakta olan köylülerin yanına koştu ve onlara:

- İŞte kral arabasıyla bu tarafa doğru geliyor. Eğer kendisine bütün bu tarlaların ormanların Karabes beyinin malı olduğunu söylemeyecek olursanız hepiniz kıymalık et gibi doğranacaksınız.

Bu sözlerden fevkalade korkan köylüler hemen itaat ettiler ve kral geçerken cümlesi birden:

- Bütün bu tarlalar, ormanlar Karabes beyinindir, dediler. Kral bunları işitince Karabes beyinin zenginliğine ağzının suyunu akıttı. Arabanın içinde bulunan çocukta bu zenginliğine ŐaŐırıyordu fakat hiç sesini çıkarmıyordu. Daima koşarak giden kedi gayet zengin bir devin elinde buluna güzel bir saraya gitti. Bu dev o kadar

zengindi ki bütün geçilen arazi onun malıydı. Kedi deve dedi ki:

- Efendim ben pek uzaklardan sizi görmek ve tanımak için geldim. Bana anlattıklarına göre siz istediğiniz bir hayvanın girebiliyormuşsunuz. Mesela durup dururken aslan olabilir misiniz? Bu doğru mudur?

ocuk Dünyası, I(50), 20 şubat 1329 [5 Mart 1914], s.4- 5- 6- 7.

- 2-

Dev:

- Tamamıyla, diye cevap verdi. İnanmazsanız işte bakınız.

Dev bu sözleri söyler söylemez hemen silkelenerek kocaman bir aslan oldu. Kedi bunda o kadar korktu ki dehşetinden yanındaki odaya kaçarak ancak dev eski haline gelince geri döndü. Bundan dev fevkalade gururlanıyordu. Kedi dedi ki:

- Siz beni hakikaten korkuttunuz. Bu ne kadar dehşetli bir şey. Ben buna hiçbir zaman inanmayacaktım. Sizin kuvvetiniz pek fevkalade. Zaten bu hal sizin vücudunuzdan da anlaşılıyor. Öyle dşunuyordum ki sizin bir pabucunuz bana en geniş bir yatak olabilecek kadar büyüktür.

Bu sözlerden daha ziyade gururlanan dev gülümsedi. Kk kedinin yüzüne gülerek oynayacağı oyundan hiç şphelenmedi bile. Çünkü kibir ve gurur kendisine her şeyi unutturmuştu. Kedi kendisini lazım olduğu kadar koltukladıktan sonra:

- Sizin mesela aslan gibi büyük bir hayvan suretine girmeniz pek o kadar büyük bir şey olmasa gerek. Çünkü zaten vücudunuzda pek büyük. Dehşetli. Fakat sizin bu büyük vücutla kk bir hayvan mesela bir fare olmanıza bir türlü inanmayacağım. Siz bunu da yapabilir misiniz? Ben işte bunu gayur kabul görüyorum.

Dev cevap verdi:

- Gayur kabil mi? Dedi ve derhal bir fare oldu. Kedi bunu görünce hemen üzerine sıçradı ve yedi. Artık ortada dev kalmamıştı. Bu sırada arabasıyla kralda sarayın önüne doğru geliyordu. Kedi hemen kapıya koşarak:

- Kral hazretleri Karabesi beyinin şatosuna uğurlar getirdiniz, dedi.

Memlekette devin ortadan kalkmasından herkes pek memnun olarak geniş çocuğu tebrike koştular. Gerek arazinin intizamına gerek sarayın güzelliğine hayret

eden kral:

- Doğrusu Karabesi beyi arazinizin feyzine gerek benim en güzel saraylarımdan daha güzel olan sarayımıza hiçbir diyecek yok, sözleriyle çocuğu tebrik ediyordu. Çocuk ise henüz sebebini anlamadığı ve bu saadet ve zenginliğin karşısındaki hayretini saklayarak mümkün mertebe az sözlerle krala teşekkür ediyordu. Hakikatte bu işlere kraldan fazla şaşırın kendisiydi. Kendi kendine:

- Kimin hatırına gelirdi ki ufacık bir kedi beni bu kadar zengin yapacak, bana saraylar nihayetsiz tarlalar kazandıracak ve kralın dostu yapacak, diyordu.

Bunu efendisinin gözlerinden anlayan kedi:

- Acele etme benim sevgili efendiciğim, daha henüz bitmedi. Yapılacak işlerimiz pek çok. Yalnız kralın dostu olmakla kalmayacaksınız, ondan daha yüksek olacaksınız, diye cevap verdi.

Çocuk soruyordu:

- Daha ne olacak?

Kedinin söylediği tamamıyla çıktı. Filhakika çocuk daha yüksek bir mevki kazandı. Birkaç gün sonra bütün memleket ahalsinin şenlikleri arasında kralın kızıyla evlendi. Bu dakikadan itibaren gerek efendisinin ve gerek kralın iltifatlarına, ihsanlarına gark olan kedi artık sarayda ne fare arkasından koşuyor ne de bahçeye tavşan avına çıkıyordu. Delikanlı ise sevgili kedisinin arzusuyla Karabesi beyi oldu, kaldı. Biraz sonra da kralın arzusuyla tahta çıkararak memlekete hâkim oldu.

Çocuk tahta geçer geçmez ilk işi tabeasının saadeti için geceli gündüzlü çalışmak oldu. Zaten evvelce de bütün oraları yakıp kavuran devin vücudunu ortadan kaldırmakla büyük bir hizmet işlememiş miydi? Kraliçe de kocasına yardım ederek birçok işler vücuda getirdiler. Tabealarının rahatına saadetine yarayacak ne varsa hepsini yaptılar. İhtiyar kral damadının yanında rahat rahat yaşıyordu. Kediye gelince günden güne semizlenerek daha ziyade güzelleşiyordu. Bir gün efendisi kendisini kucağına alarak:

- Sevgili kediciğim, senin bana yaptığın iyiliğe nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum, dedi.

Kedi derhal efendisinin sözünü keserek:

- Benim sevgili efendim, bunula nafile meşgul olmayınız. Zira sizinle beraber ben de istifade ediyorum. Görüyorsunuz ya benim rahatım da sizinkinden aşağı kalmaz.

- Vakıa orası doğru. Fakat ben sensiz ne olacağım? Hiçbir zaman bu halimi bulamayacak hatta kralın yüzünü bile göremeyecektim. İşte bak senin sayende kocaman bir kral oldum.

Kedi cevap verdi:

- Efendiciğim, bütün bu saadeti siz bana değil, fakat pekiyi olan kalbinize borçlusunuz. Babanız beni size bıraktığı zaman siz kuyruğumdan tutunca fırlatır tahkir edersiniz, babanızdan işe yarayacak başka bir şey isterdiniz fakat öyle yapmadınız. Beni kucağınıza alarak okşadınız, bana emniyet ettiniz.

- Fakat hayatta muvaffak olmak için yalnız iyi bir kalbe sahip olmak kifayet etmez.

- Vakıa doğru. Şunu da unutmamalıdır ki hainlik daima fenalık getirir. İyi kalbi olmak ise saadet getirir. Bundan sonra da ustalık gelir. Ben ustalığı yaptım fakat bununla beraber siz de iyi kalpliydiniz.

- Bundan ne çıkar?

Kedi cevap verdi:

- Bundan çok şeyler çıkar. Her şeyden evvel herkese hatta hayvanlara bile iyi muamele etmek lazımdır, cevabını verdi.

Çocuk Dünyası, I(51), 27 Şubat 1329 [12 Mart 1914], s.10- 11- 12.

5.1.63. Sen mi Yaptırdın, Babandan mı Kaldı?

Eski padişahlarımızdan biri bir gün tebdil kıyafet ederek seyahate çıkmış. Tabeası içinde gezip dolaşarak hallerini yakından tetkik ederken akşam olmuş. Geceyi bir çobanın çadırında misafirlikle geçirmiş. Sabahleyin ayrılacağı zaman çobana adresini vererek, herhalde bir gün kendisini ziyaret etmesini söylemiş. Rivayete göre bu padişah sultan Murat imiş.

Aradan bir müddet geçtikten sonra çoban günlerden bir gün hediye olmak üzere heybesine biraz yağ ve peynir koyarak İstanbul'a gelmiş ve Sultan Murat'ın sarayını arayıp sormaya başlamış. Fakat padişah, çobandan ayrılırken adresini

“İstanbul’da Murat Ağa’nın konağı” suretinde yazdığından çoban, “Murat Ağa’nın konağı nerededir?” diye sorduysa hiç bilen olmamış. Artık çobanın geze geze son derece canı sıkılmaya başlamış. Yorgun ve geldiğine pişman bir halde sarayın önünden geçerken Sultan Murat pencereden çobanı görmüş. Hemen hizmetçilerinden birine emir ederek çağırtmış.

Çoban padişahın huzuruna giderken geçtiği yerlerde gördüğü ziynet ve ihtişamdı mütehayir bir halde etrafına bakınarak yürüyor, bir taraftan da hiç farkında olmayarak ıslık çalıyormuş... Nihayet huzura girmiş ve hemen:

- Murat Ağa ya! Kime sorduysam seni tanımadıklarını söylediler. Fakat görüyorum ki oturduğun konak pek süslü. Bu konağı sen mi yaptırdın, babandan mı kaldı? Diye sormuş. Padişah cevap vermeden:

- Herhalde babandan kalmış olmalı, sen yaptırsaydın elbette seni tanıyan bulunurdu, demiş.

Çocuk Dünyası, I(50), 20 Şubat 1329 [5 Mart 1914], s. 8- 9.

5.1.64. Ağaç Kesenin Kabahati

Bir zamanlar İstanbul’da sık sık zelzeleler olmuş. Herkes büyük bir korku içerisinde kalmış. Her ağızdan bir ses çıkıyor, bunun sebebini araştırıyorlarmış. Nihayet bir ihtiyar meclisinde şöyle düşünmüşler. “Bunu bilmeyecek ne var, Kâğıthane’deki o büyük ağaç yok mu işte o ağacın bir an evvel kesilmesi... Halk iyi havalarda Kâğıthane’ye gidiyorlar, o büyük ağacın gölgesinde güneşten kendilerini koruyorlar, türlü türlü eğlencelerle, zevklerle vakit geçiriyorlar. Eğer o ağaç kesilirse Kâğıthane’ye giden olmaz. Herkes evinde işiyle gücüyle meşgul olur.”

Hakikaten Kâğıthane’de de büyük ve ulu bir ağaç varmış. Etrafına saldıği uzun uzun kollarla, dal ve budaklarla altında iki yüz halkı eğlendirebilecek bir gölgelik vücuda getiriyormuş. Bu gölgelikte Cuma ve Pazar günleri oyunların türlü türlü oynanır, davul ve zurnaların beşi onu bir arada çalınır, ahenkler olurmuş. Mecliste mevcut bulunanlar iyice kanaat etmişler ki bunca zelzelelere sebep hakikaten bu ağaçtır.

Ertesi günü içlerinden birisi baltasını omuzladığı gibi doğru Kâğıthane’ye gitmiş. O ağacın yanına varır varmaz kollarını sıvayarak ağacı kesmeye başlamış. Bittabi bir iki vurur vurmaz beş on adım ileriden yerden bir cin çıkmış ve ağacı kesen

ağaca yaklaşarak:

- Aman ne yapıyorsun? Sana yalvarırım bu ağacı kesme...

Demişse de dinlettirememiş. Bakmış ki çare yok, ağaç kesilecek. O zaman:

- Bir çift sözüm var, bir dakikacık müsaade et, demiş. Ağaç kesenin müsaadesini alınca:

- Seninle bir güreş yapalım. Eğer sen beni alt edersen ne ala, edemezsen o zaman ağacı kesemezsin, diye şart koymuş. Her ikisi de bir güreş yapmışlar, şeytan alta gelmiş. Herif hemen doğrularak baltasını kaptığı gibi yine ağacı kesmeye başlamış. Hâlbuki ağacın kesilmesi şeytanın hiç işine gelmediğinden, düşünmüş, taşınmış demiş ki:

- Sana bir teklifim daha var. Eğer kabul edersen bu senin içinde karlı bir iş. Sen kendi menfaatin için bu ağacı kesmekle bir şey kazanmayacaksın. Ben her gün senin yatağının altına beşer kuruş bıraksam, sen bu ağacı kesmekten vazgeçer misin?

Herif para lakırdısını işitince vazgeçmiş, evine dönmüş. Şeytanın dediği gibi her sabah kalktığı vakit yatağının altında beş kuruş buluyormuş. Fakat bu çok devam etmemiş, beş altı gün sonra kesilmiş. Herif bir gün beklemiş, iki gün beklemiş, paraların sonu çıkmayınca baltasını omuzladığı gibi yine Kâğıthane'ye gitmiş. Tak tak ağacı kesmeye başlamış. Cin yine çıkmış. Ağacı kesebilmek için güreş yapmalarını teklif etmiş. Güreş yapmışlar. Fakat bu defa ağacı kesecek olan adam alt gelmiş. Bir... Bir daha... Bir daha... Derken üç defa güreş yapmışlar. Üçünde de yenilmiş. Şaşkın bir halde cine sormuş ki:

- Bu nasıl olur? Geçen gün bir demeden seni altıma aldım idi. Fakat bugün her üçünde de beni mağlup ettin!

Cin şöyle cevap vermiş:

- O zaman senin niyetin başkaydı. Şimdi ise para almak maksadıyla bu baltayı sallıyorsun!

Derleyen: A. Hami

Çocuk Dünyası, I(50), 20 Şubat 1329 [5 Mart 1914], s. 9- 10.

5.1.65. Balıkçı Güzeli

Zaman-ı evâilde bir balıkçı varmış. Bu balıkçının bir haremi, on yaşında

gayet güzel bir de oğlu varmış. Balıkçı sanatından o kadar usanmış ki oğlunun da kendisi gibi olmaması için tahsiline terbiyesine som derece dikkat etmiş. Beş sene bu suretle geçer. Adamcağızın gayreti semeresiz kalır. Zira çocuk okumaya istidadı(kabiliyeti) olmadığı için beş sene zarfında hiçbir şey öğrenemez. Bir gün balıkçı oğluna der ki:

- Oğlum beş senedir sana harcadığım paranın, verdiğim emeğin beyhude gittiğini anlıyorum. Senin halin ne olacak? Okumazsan sonra pişman olur, benim gibi ekmek parası kazanacağım diye sıkıntı çekersin. Oku da efendi ol. Ben de senin sayende son zamanımda rahat edeyim.

Çocuk babasının lakırtısı bitinceye kadar dinledikten sonra der ki:

- Babacığım söylediklerin doğru. Lâkin beni değil beş sene on sene okutsan yine beyhudedir. Çünkü senin sanatında benim gözüm var. Muhakkak ben de balıkçı olacağım. Ben de senin gibi mahalleleri dolaşıp balık satacağım.

Adamcağız çocuktan bu sözleri duyunca neye uğradığını bilmeyip:

- Eyvah! Bütün emeklerim mahv u heba mı oldu. Yazık sana oğlum, son pişmanlık fayda vermez sen bunu sonra anlarsın ama iş işten geçmiş bulunur, der ve hiddetle kalkıp haremının bulunduğu diğer odaya gider. Yahu hali keyfiyet böyle! Oğlan benim gibi balıkçı olmak hevesinde imiş. Ne yapacağız? Diye hasbıhalde bulunur. Haremi dahi:

- Mademki öyledir, çocuğun arzusuna muvafakat etmekten başka çare yok. Bir tanecik sevgili evladımızı okutacağız diye mezara mı sokalım? Haydi git. Ne lazımsa tedarik et. Varsın sanatkâr olsun. Sen balıkçısın da hamdolsun şimdiye kadar aç mı kaldık yoksa açıkta mı? Elbette o da adam olup evini besler, cevabını verince biçare adamın biraz yüreğine su serpilir. Hemen sokağa çıkıp on beş yaşındaki çocuğun kaldırabileceği kadar ufak bir balık tablası yaptırır. Çocuğa bir takım balıkçı elbisesi, sırmalı camadan alır. O kadar özenir ki her şeyin en iyi cinsinden almasına dikkat eder. Balık pazarına gider, üç okka barbunya balığı alarak eve gelir. Çocuk sevincinden merdivenleri ikişer, üçer atlar, babasını karşılar. Babası:

- İşte oğlum, istediklerin! Cenabıhak başına hayırlı yazsın, kar açıklığı versin, diye getirdiği elbiseleri çocuğun arkasına giydirir. Balıkları tablaya güzelce istif eder ve ilave ederek “Oğlum sakın uzaklara gitme. Ben senin kazancında değilim. Başına bir felaket falan gelir, aman evladım civarımızda sat, elverir!” oğlan

dahi:

- Peki babacığım. Sen merak etme, sözünden dışarı çıkmam, der ve sokağa çıkar.

Çocuğa balıkçı elbiseleri o kadar yaraşmış ki; zaten kendisi güzel, elbiseler büsbütün güzelliğine revnak vermiş. Hele sedasının güzelliği tarif olunur gibi değilmiş. Köşenin başını döner dönmez, o muharrik sedasıyla “Balık alın balık” diye bir kere haykırmış. Sokaktan geçenler durup çocuğun yüzüne bakmaya mecbur olmuşlar. Kimisi “Suphanallah! Bu ne yakıcı seda! Hiç böyle ses ömrümde işitmedim.” Kimisi “Allah kimin evladı ise bağışlasın, adamakıllı giyinse paşazade zannedilir. Biçare çocuk balıkçı olmuş ne takdir-i Huda” diyerek beyan-ı teessüf eder. Velhasıl çocuğu görüp te bigâne kalmak mümkün değil. Herkes bir surette güzelliğini sedasını takdir ederler, çocuk iki adım atar atmaz başından tablayı indirmeye mecbur olurmuş. Zira çocuğun sedasını duyan evlerden “Bu nasıl balıkçı, şunu görelim.” Diye çağırıp hem cemalini seyrederler hem de balık alırlarmış. Üç okka balığın ne ehemmiyeti olur? Daha yarım saat olmadan tablada balık kalmaz. Çocuk eve gelir. Babası şaşırır:

- Oğlum balıkları köpek mi kaptı? Der. Çocuk dahi sattığını söyler. Nihayet o gün akşama kadar tabla üç kere dolar, boşalır. Babası çocuğun balıkçı olmasını istemezken, bu kazanca hayrette kalıp sevinir. Ertesi gün yine tablaya balıkları donatıp sokağa çıkar. Balıkçı yoluna devam etmekte olsun. Biz balıkçının yarım saat sonra gideceği bir mahalleye nakli kelâm edelim.

Derleyen: Hediye Hanım

Çocuk Dünyası, II(51), 27 Şubat 1330 [12 Mart 1914], s. 6- 7.

- 2-

Bir gün evvel geçtiği mahallenin birinde komşular şöyle konuşuyorlardı:

- Hu Fatma Hanım!

Fatma Hanım dahi:

- Buyurun Emine’ciğim ne istiyorsun?

İki komşu yarıya kadar kafesleri açarlar. Konuşmakta devam ederler.

- Aman Fatma’cığim dün buradan geçen balıkçı güzelini gördün mü?

- Emine Hanım nasıl balıkçı güzeli o?

- Aaa! Ayol sedasının güzelliği, simasının sevimliliği herkesi hayran etti.

İki komşu böyle söylenirken balıkçı güzeli dahi:

- Balık alın balık, diye oradan geçer. Bu defa Emine Hanım dayanamaz balıkçıyı çağırır. On para yirmi para biriktirdiği birkaç kuruşla bir okka balık alır. İşte bu iki komşu her gün balıkçı güzelinin lakırdısını ederek yolunu gözlerlermiş. Bir gün balıkçı güzeli yolunu uzatır. İki saat kadar gider. Yolu sarayın önüne tesadüf eder. “Balık alın balık!” diye haykırır. Hanım sultanın odası da sokak üzerinde imiş. Bu sedayı duyar duymaz:

- Aman dadı şu güzel seda ile bağırın her kimse korkutmadan buraya getirsinler, der. Dadı gidip bir haremağası vasıtasıyla balıkçı güzelini celp edip sultanın huzuruna çıkarırlar. Sultan da on altı on yedi yaşlarında gayet güzelmiş. Balıkçı güzelini görüp bin can ile âşık olur. Yanına alıp oturtur. Kim olduğunu peder ve validesinin bulunup bulunmadığını sorar. Çocukta her halini anlatır. Sultan der ki:

- Ben senden pek hoşlandım. Yarın yine gel. Birlikte oturalım. Saat on bir buçuğa kadar sultanla otururlar. Balıkçı güzeli yarın yine geleceğini vaat ederek ayrılır. Aşağı iner bakar ki tablasını beyazlara sarmışlar. Başına alır, ağır olduğu için eve güç hal ile götürebilir. Validesi, pederi dahi pencerenin önünde merakla çocuğun gelmesini bekliyorlarmış. “On bir buçuğa kadar hiç kalmazdı acep bir felakete mi uğradı?” Diye düşünürlerken köşenin başından tablası beyazlara sarılmış çocuk görülünce hemen kalkıp aşağıya koşarlar. Başından tablayı indirirler. Bir de içerisini açıp bakarlar ki ne görsünler? Tablanın ortası altın dolu. Adamcağız şaşırır:

- Oğlum sen nerede idin? Bu altınları sana kim verdi? Deyince oğlu dahî:

- Baba büyük bir konağın önünden geçiyordum. Beni çağırdılar, tablayı başımdan indirdiler. Beni yukarıya çıkardılar. Orada gayet güzel bir kız vardı. Beni bu vakte kadar göndermedi. Sonra sabahta geleceğimi söyledim. O vakit müsaade etti. Kim olduğunu bilmem, der. Adamcağız meyus olarak:

- Eyvah! Evladımı elimden alacaklar. Tarife bakılırsa sen saraya gitmişsin. Bakalım Cenabıhak ne gösterecek? Yarın ben de seninle beraber gideyim, girdiğin yeri göreyim, der. O gece ne hal ise yatarlar. Ertesi günü nadide balıklardan alarak balıkçı güzelinin tablasını donatırlar. Babası da birlikte olarak yola çıkarlar. Bir

müddet gittikten sonra sarayın bulunduğu sokağa gelirler. Çocuk uzaktan gösterir:

- İşte burası, der. Biçare babası:

- Ben zaten anlamıştım, Allah başımıza hayırlar yazsın, diye söylenir. Ters yüzüne dönüp eve gelir. Vuku hali zevcesine söyler. İkisi de meysus olurlar. Biz gelelim oğlana. Yine dünkü gibi “Balık alın balık!” diye haykırır. Zaten haremağaları tembihli imişler. Balıkçı güzelini çağırıp içeriye alırlar. Tablasını başından alıp çocuğu sultanın yanına götürürler. O günde güle oynaya akşamı ederler. Balıkçı güzelinin gitme vakti gelir. Sultan der ki:

- Pederine ağırlığınca altın verip seni satın alsam razı olur musun? Çocuk dahi:

- Evet. Razıyım, diye cevap verir. Sultan der ki:

- Yarın pederini de birlikte getir de konuşalım. Balıkçı güzeli dahi muvafakat ederek vedalaşıp ayrılır. Yine tablasına altın korlar. Çocuk evine gelip validesine, pederine sultanın dediğini anlatır. Zavallı valide ve peder ağlaşmaya başlarlar. Adamcağız der ki:

- Ne olursa olsun evladımı veremem. Kim bilir cariyelerden bir çerkez midir nedir? Çocuğu elimden alacak. Yarı gider söylerim, diyerek ertesi gün gitmeye karar verir. Sabah olur. Bu defa tabla falan almazlar. Baba oğul yola revan olurlar. Biraz sonra saraya vasıl olurlar. Adamcağızı mükellef surette döşenmiş bir saraya alırlar. Sultan kapıya gelir der ki:

- Efendi peder, oğlunuzu ağırlığınca altın verip alacağım. Ne dersiniz? Adam dahi:

- Bir tanecik evladımı veremem. Zira validesi ve ben onun için dünyada yaşıyoruz. Eğer evladımız olmazsa bu hayattan hiçbir lezzet almayız. Bunun için veremem, cevabını verir.

Derleyen: Hediye Hanım

Çocuk Dünyası, II(52), 6 Mart 1330 [19 Mart 1914], s. 2- 3.

- 3-

Sultan der ki:

- Güzel söylüyorsunuz ama ben de padişahın bir tanecik kerimesiyim.

Oğlunuzu görüp, sevdim. İstedğim gibi tahsiline terbiyesine gayret edip kendi yanımda büyüteceğim. Bu çocuktan ayrı olursam ben de yaşayamam. Güzellikle olursa ağırlığınca altın verip alırım! Vermemekte inat gösterecek olursanız cebren dahi oğlunuzu alabilirim.

Adam sultan olduğunu öğrenince işin değiştiğini anlayıp çar ve naçar razı olur ve oğlunun ağırlığınca altını alıp gözlerinden öper ve ağlayarak ayrılır. Peder valide oğullarının hasretiyle ağlamakta olsunlar. Biz gelelim sultanla balıkcı güzeline.

Sultan oğlanı hemen hamama gönderir ve bir kat kız elbisesi giydirip kız kıyafetine sokar. Akşam olur, padişah yemeğe inerken bu kıza etek öptürürler. Sultan hanım yeni cariye aldı derler. Padişah dahi inanır. Sultan bu oğlana müteaddit muallimler tayin eder. Evvelce okumaya hevesi olmayan çocuğun aşk ile istidadı artar. Musiki muallimleri gelip saz öğretirler. Velhasıl beş sene zarfında bu çocuk öyle okur ki her lisanı öğrenir. Hele sazına uyar olmaz. Sedasının güzelliği sazına bir kat daha revnak verir. Çocuğun sazını işitip de ağlamamak kabil değilmiş. Lakin her kemalin bir zevali olur derler. Bu çocuk yirmi yaşına geldiği için bıyıkları terlemeye başlar. Bir gün sultan der ki:

- Ayrılık zamanı geldi. Şimdiye kadar benim gayretimle beraber yaşadık. Şimdiden sonra da siz gayret edip beni almaya muvaffak olmalısınız. Ben size bir gemi yaptırtırım, her şeyin mükemmel olmasına dikkat ederim. Siz gemiye binip Çanakkale'sine gidiniz. Oradan Hint padişahının tarafından bir name yazıp pederime gönderiniz. Yola çıkardığımız tatarla güzelce tembih ediniz. Kendisine sorulduğu zaman Hint'ten geliyorum desin. Cenabıhak bize acısın, belki bu suretle muvaffak oluruz.

Oğlan buna razı olur. Gemi ısmarlanır, bir ay zarfında tekmil olur. Ağlayarak sultan ile vedalaşır. Gemiye biner, Çanakkale'sine müteveccihen hareket eder. Günün birinde Çanakkale'sine vasıl olur. Kızın söylediği gibi bir name yazar. Tatarın eline verip İstanbul padişahına gönderir. Zavallı sultan babam ne cevap verecek diye gece uykularını terk etmiş, padişah nameyi alıp okur:

- Allah, Allah. Ben bu zamana kadar Hint padişahımın dünyaya evladı geldiğini hiç duymadım. Acep niçin sakladı? Kim bilir herkesin bir fikri var. Ondan iyisine mi kızımı vereceğim? Diyerek kendisi dahi şu yolda name yazar:

“Ben de verdim. Fakat kerimem bir tane olduğu için oraya gönderemem. Siz şehzadeyi bu tarafa gönderiniz.” Nameyi mühürler. Kendi tarafından bir tatar çıkartıp Hint’e gönderir. Bir de sultan duyar ki Hint’e tatar gitmiş, şaşırır. Kızla oğlan kendi tatarlarıyla padişah cevap gönderir zannetmişler. Sultan son derece kederlenir. İşin sonuna muntazır olur. Padişahın gönderdiği tatar Hint’e gider. Hint padişahına nameyi verir. Hint padişahı nameyi alıp okur. Kendi kendine:

- Sübhanallah, İstanbul padişahı çıldırmış mı? Benim dünyaya zürriyetim geldiğini bilmiyor mu? Yoksa benimle eğleniyor mu? Diye taaccüp ederken aklı başına gelir. Anladım. Bu sultanın işidir. Benden ona iyilik bu sırrını saklamaktır, diyerek hemen adamlarına emir eder üç gemi hazırlatır, içine antikalar, güzel kumaşlar, o zaman kıymetli olan şeylerden gemilere yükletir. İstanbul padişahından gelen tatarın eline, tatar nameyi getirdikten on gün sonra üç gemi sultana hediye gönderiyorum. Oğlum dahi geliyor diye bir name yazar, verir. Tatar nameyi alıp padişaha getirir. Padişah memnun olur. Sultan da daima babasının yazıhanesine gelip bakarmış. Hint padişahından gelen nameyi görünce hemen balıkçı güzeline Hint padişahının gemileri geliyor, Çanakkale’den geçerken siz de birlikte olarak geliniz, diye haber gönderir. Aradan on gün geçer, gemiler Çanakkale’sinden geçerken oğlan da peşlerine takılır. İstanbul’a Hint padişahının oğlu geliyor, diye haber gelir. Yollara şallar yapılır, askerler dizilir. İskeleye kadar padişah gelip damadını karşılar. Alayla saraya gelirler. Şeyhülislam nikâh kıyar, düğüne mübaşeret ederler. Köleler, halayıklar azat olunur. Kurbanlar kesilir. Bir mübarek Cuma gecesi sultan ile şehzadeyi güveyi korlar. Şehzade ilk söz olarak der ki:

- Ey, sultanım! Size bir şey söyleyeceğim. Eğer benim evvelce balıkçı olduğumu yüzüme vuracak olursanız şimdiden müfarekat (ayrılma) edelim, benim müsterih olduğumu isterseniz böyle bir harekette bulunmayacağınızı temin edersiniz. Sultan söz verir. Şehzade sultanım ahdinizde sebat etmeyecek olursanız o anda dilim tutulur, nutka mecalim kalmaz. Aman sultanım rica ederim ahdinizi bozmamaya gayret ediniz, der. Sultan dahi ahdinde sebat edeceğini tekrar vaat eder.

Derleyen: Hediye Hanım

Çocuk Dünyası, II(53), 13 Mart 1330 [26 Mart 1914], s. 6- 8.

- 4 -

Bunlar iki sene güzel güzel geçinirler. Şehzade bir gün şakalaşırken nasılsa

sultanın kolunu acıtır. Sultan öfkelenir:

- Balık tablası mı zannettin? Sultan kolu bu? Der. Şehzade şaşırır, köşeye çekilip boynunu büker, oturur. Sultanın aklı başına gelir, hemen şehzadenin ayaklarına kapanır.

- Aman beyim, ağızımdan kaçtı kusurumu affediniz. Bir daha böyle terbiyesizlikte bulunmam. Rica ederim cevap veriniz, diye ağlayarak yalvarır. Fakat şehzadenin çoktan dili tutulmuş, nutka mecali yok ki cevap versin. Sultan o kadar gözyaşı döker o kadar yalvarır ki tarif edilemez. Tamam üç gün üç gece şehzadenin önünde ayaklarına kapanarak ağlar, yalvarır. Şehzade cevap vermez. Yalnız omuzunu kaldırmakla iktifa eder. Dördüncü gece sultan bu kadar uykusuzluğa, ağlamaya mukavemet edemez karyolasına bitap serilir hemen uyur. Sultanın uyuduğunu şehzade görünce bulunduğu yerden kalkar. Üzerindeki elbiseleri çıkarır, bir iç donu bir gömlekle kalır. Oda kapısından dışarıya çıkar, doğru bahçeye gider. Bahçenin bir ufak kapısı varmış ki nöbetçi falan beklemezmiş. Kimse görmeden o kapıdan sokağa çıkar. Koşa koşa Galata Köprüsü'ne gelir. Bakar ki büyük bir gemi kalkmak üzere bulunuyor. Rıhtımdan elini sallamaya başlar. Bunun el salladığını kaptan görerek bir sandal indirtir. Delikanlıyı vapura getirtirler. Kaptan:

- Kimsen yok mu? Sen neden böyle çırıl çıplaksın, diye sorar. Biçare delikanlı kimsem yok diye başıyla işaret eder. Kaptan dilsiz olduğunu anlar. Bu kadar güzel delikanlının dilsiz olduğuna müteessif olur. Şehzade vapurun güvertesine çıkar bakar ki adamın birisi oturmuş çığırta çalıyor. Şehzade her musikiye aşına olduğu için bir türlü duramaz. İşaretle:

- Ver ben çalayım, der. Adam dahi:

- Senin nutka mecalin yok, bunu nasıl çalacaksın? Diye cevap verir.

Yine dilsiz işaretle yalvarır. Adamcağız dilsiz verir. Dilsiz çığırtamayı eline alır, saraya karşı yüzünü döner, bir “Ey gaziler, yol göründü.” Diye çalar ki veren adam hayrette kaldıktan sonra vapurda ne kadar insan varsa hepsi dilsizin başına toplanır. Aşk olsun sana... Var ol, ah senin dilin olaydı gibi lakırdılar söylenmeye başlar. İçlerinden birisi dilsiz fazla olan pantolonunu verir. Birisi ceket, kimisi yelek birisi de fes verip dilsizi donatırlar. Kaptan dahi gelmiş, kalabalığın içinde bulunuyormuş:

- Bu dilsiz benim olsun, mademki kimsesi yokmuş birlikte memleketleri

gezeriz, der. Gemi İskenderiye'ye gidiyormuş. İskenderiye'ye vasıl oluncaya kadar dilsiz vapurda bulunanlara çığırtma çalar, eğlendirir. Günün birinde İskenderiye'ye muvasalat ederler. Her seferinde gemi yirmi gün kadar orada kalırmış. Kaptan dahi Mısır padişahı ile ahabap olduğundan her ne zaman gelse Mısır'a padişahın sarayına gider, hareket edinceye kadar sarayda oturmuş. Bu defa dilsizi de beraber alarak Mısır'a gidip saray dâhil olurlar. Padişah kaptanı pek severmiş, geldiğine memnun olur. Yanındakinin kim olduğunu sorar. Kimsesiz bir delikanlı olup yanına aldığını söyler.

Bir müddet oturup oradan buradan konuşurlar. Akşam yemeği vakti olur. Padişah, misafirleri sofraya inerler. Padişahın mutadı yemek yerken bir takım saz çalarmış. Sazendeler çalarken dilsizin boğazından bir türlü yemek geçmezmiş. Kaptana ben de çalayım diye işaret eder. Padişah ne istediğini sorar. Kaptan da saz çalmak istiyor diye söyler. Padişah bir keman getirmelerini emreder. Kemana getirirler, dilsiz hemen alır. Çalgıcı başının üst tarafına geçip otururlar. Çalgıcı başı öfkelenir ama padişahın yanında belli etmez. Suzinaktan öyle bir taksim yapar ki ne padişahta yemek yiyecek takat kalır ne de sazendelerde saz çalacak hal! Cümlesi mebhut (hayrette kalmış), mütehayyir, gaşy (kendinden geçme) olurlar. Böylece sazendelerin kimisi birlikte çalar, kimisi çalmaz. Mükemmel bir fasıl yaparlar. Padişah kaptana der ki:

- Sen gezenti bir adamsın, bu dilsiz sana ayak bağı olur. Yanında taşıyacağına bana ver de sazende başı yapayım. Kaptan dahi:

- Zaten ben de size taktim etmeye getirdim. Hediyem olsun, der. Padişah son derece memnun olur. Dilsizi sazende başı yapar. Yalnız dili söylemediği için pek müteessif olur. Mısır'da ilan eder:

- Bu dilsizi kim söyletirse ihya ederim. Ne kadar doktor varsa 313ekâ 313ekâ saraya gelmeye başlarlar. Bu kadar mualece (ilaç yaparlar) ederler hiç birisi fayda etmez. Mısır'da doktor kalmaz, hocalar dahi gelip cümlesi birer defa dilsizi nefes ederler. Her şey tesirsiz kalır. Padişahta ümidini keser. Yalnız saziyle iktifa edip durmuş. Dilsiz Mısır'da saz çalmakta olsun, biz gelelim sultana...

Sultanın ne kadar müddet uyuduğu malum değil. Yüreğinde bir acı olduğu halde uyanır, kalkar. Bir de şehzadenin oturduğu yere bakar ki kimseler yok. Belki dışarı çıkmıştır diye kalkar dışarı çıkar. Ağlamaktan gözleri şişmiş, yüzünü yıkar.

Tekrar odaya gelir, şehzadenin elbiselerini görür ve kaçtığını anlar. Ağlayarak pederine gider:

- Babacığım, ben şehzademi bir şeyden dolayı gücendirdim. Elbiselerini bile bırakmışta öyle gitmiş. Muhakkak kendim nereye gitmiş ise arayıp bulacağım yoksa ben onsuz yaşayamam, der. Padişah şaşırır. Cevap verir ki:

- Kız, senin aramaklığın olmaz. Ben taburla asker göndereyim. Her tarafı arasınlar.

Sultan razı olmaz, mutlak kendim arayacağım diye ısrar eder. Padişah bakar ki kızına söz geçiremeyecek muvafakat etmeye mecbur olur. Sultan der ki:

- Babacığım! Sizden bir gemi isterim teknesi altından, direkleri gümüşten, yelkenleri lahuri şaldan, tayfa olarak da kırk tane kız isterim. Yalnız erkek olarak bir kaptan isterim. Bunlar kırk güne kadar muhakkak ikmal olunmalı fazla bekleyemem.

Padişah evladını pek sevdiği için her sözünün harfiyen icra olunacağını söyler ve gemiyi ısmarlatır. Kırk gün olunca hepsi ikmal olunur. Kız pederiyle vedalaşır gemiye biner. İstanbul'dan uzaklaşmaya başlarlar. Sultan ve tayfa olan kızlar erkek elbisesi giyerler. Her memlekete uğradıkça sultan gemiden çıkıp dilsiz bir delikanlı görülüp görülmediğini ahaliden sorarmış. Herkesten görmedik cevabını almış. Gezmediği memleket, gitmediği diyar kalmaz. Biçare sultan meyyus olarak ümidini keser:

- Eyvah, bunca emeklerim mahvoldu. Keşke beyimin dili tutulacağına benimki tutulaydı da balıkçı olduğunu söylemeseydim, diyerek ağlar. O kadar ağlar ki kendinden geçer. Kamara kapısının şiddetlice vurulduğunu bile duymaz. Kapı açılır, içeri kaptan girer:

- Sultan hanım bu ne kadar dalgınlık? İki saattir kapınızı vuruyorum. Açılmıyor. En nihayet merak ettim, açıp girmeye mecbur oldum. Üç saat oldu. İskenderiye'ye gelip demir attık. Sizi çıkacak diye bekledim çıkmadınız yoksa çıkmayacak mısınız? Deyince kızın aklı başına gelir. Kendisine biraz çeki düzen verip yanına kaptanı alarak İskenderiye'ye çıkar.

Derleyen: Hediye Hanım

Çocuk Dünyası, II(54), 20 Mart 1330 [2 Nisan 1914], s. 3- 5.

Bir kahveye gidip otururlar. Kahvede beş on kişi varmış. Bunlara dilsiz bir delikanlı gördünüz mü diye sorarlar. Onlarda cevap verirler ki “Bu memlekette hiç dilsiz yok. Mısır’da tarifiniz gibi bir delikanlı var ama o da padişahın sazende başısıdır.” Sultan bu sözü işitince baygınlıklar geçirir. Adamlar ilave ederler ki “Fakat şimdi padişah Mısır’dan İskenderiye’ye nakil etti. Birkaç ay burada oturacak.” Kız bu söze büsbütün sevinerek kaptanla beraber gemiye gelirler. Sultanın gemisi ne kadar memleket dolaşmışsa herkes seyrine gelmişler. Görenler görmeyenlere methedip ağızdan ağıza geminin güzelliği her tarafa yayılmış. İskenderiye’de dahi seyirciler gelip gemiyi dışarısından seyredemiş. Bazısı da içine girip her tarafını gezermiş. Bir gün padişahın lalası gelip gemiyi seyrederek, içerisini dahi görmeye merak eder. Bir sandala binip gemiye gider. Sultan lalayı karşılar, geminin her tarafını gezdirir. Lala kızın nazikâne muamelesinden pek hoşlanır. Akşama kadar oturup sonra saraya gelir. Doğru padişahın huzuruna çıkar, der ki:

- Padişahım limana bir gemi gelmiş bunca yıl yaşadım böyle gemi ne gördüm ne de işittim. Zahmet edipte bu gemiyi görseniz memnun olursunuz. Hele bir sahibi var. Öyle güzel delikanlı ki tarif edemem.

Padişah gemiyi görmeye merak eder. Ertesi gün arabasına binerek rıhtıma gider, sandalına rakiben gemiye çıkar. Sultan padişahın geleceğini zaten anlamış. “Lala nasıl olsa gemiyi metheder. Muhakkak yarında padişah gelir.” diyerek, kendisi ve tayfaları yeni elbise giyerler. Sultan padişahı aşağıdan istikbal eder. Yukarıya çıkarlar. Kahveler, şerbetler içilir. Biraz sohbet edildikten sonra sultan:

- Arzu ederseniz gemiyi gezelim, der. Padişahın canına minnet. Muvafakat edip gemiyi gezerler. Padişah geminin mükemmeliyetine hayran kalır. Hele delikanlının nezaketinden pek hoşlanır. Sultanın ne memuriyette olduğunu sorar. Sultan da cevaben:

- Hiçbir memuriyetim yok, merakım her memleketi dolaşmaktır, diye cevap verir. Padişah:

- Burada bulunduğunuz müddet saraya teşrif ederseniz memnun olurum, der. Akşama kadar eğlenirler, akşamüzeri padişah delikanlı ile vedalaşır ve saraya geleceğini vaat ettirerek ayrılıp sarayına gelir.

O gece sultanın gözüne hiç uyku girmez. Ertesi günü ipe çeker. Güç hal sabah olur. Sultan süslenir, yine erkek elbisesi giyerek, güzel bir delikanlı halinde

sandalına binerek rıhtıma çıkar. Saray gelir. Müteaddit haremağaları sultanın istikbaline şitabân olurlar (acele ederler). Yukarı çıkarlar. Padişah dahi merdiven başına kadar delikanlının istikbaline gelir. Mükemmel surette tefriş olunmuş salonda otururlar, bir müddet konuşurlar. Bir haremağası gelip öğle yemeğinin hazır olduğunu söyler. Padişahla sultan yemeğe giderler. Yemek salonundan içeri girerler. Sultanı bir titremek alır. Hemen önüne gelen sandalyeye oturur. Padişahın yemeği saz ile yediği malum, sazende başı dahi sultanın sevgilisi olan balıkçı güzeli veyahut dilsiz olduğundan sultan içeri gelir gelmez nazarı sazende başıya tesadüf etmesiyle, kendisine baygınlık gelerek düşmemek için ilk sandalyeye oturmasının sebebi buymuş. Biçare sultanın nutka mecali kalmaz. Saz çalınmaya başlar. Padişah der ki:

- Bu kadar memleket gezdiğinizizi söylüyorsunuz. Benim sazende başım gibi bir keman çalana hiçbir memlekette tesadüf ettiniz mi? Fakat bir kusuru vardır. Dili söylemez. Memleketin bütün hekimleri bir çaresini bulamadılar. Teessüf ettiğim cihet budur, deyince sultan dahi:

- Padişahım, hakikaten fevkalade keman çalıyor. Lakin bu dilsiz değildir. Ben bunun dilini söyletirim, der. Padişah hayretle:

- Kabil mi? Ben bu zamana kadar uğraştım, bir semere hâsıl etmedi. Siz nasıl söyleteceksiniz? Diye sorar. Sultan der ki:

- Padişahım bu gece dilsizin yatağını da benim odama yaptırınız. Eğer sabaha kadar söyletemezsem gemimin içinde kırk tane kız tayfam vardır. Çünkü kız tayfalarla memleketleri dolaşmak mutadımdır. Cümlesi sizin olsun. Şayet söyletirsem benim tayfalarım kadar güzel kırk tane kız isterim. Razi mısınız? Padişah müteaccibane dinledikten sonra:

- Oğlum! Bilirim ki değil sen, senin gibi birçokları da söyletemezsiniz. Bu bahse girişmemiş olsan herhalde hakkında hayırlıdır. Zira ben bir bahse girişirsem, katiyen benimle bahis edene merhamet etmem. Zannetme ki kırk tayfanı alıp sonradan sana acıyarak iade ederim. Bahsi kazanırsan kırk cariye veririm. Bahsi kaybedersen emin ol ki tayfaların bir saat sonra haremimdedirler. Sen de buna razı mısın? Der. Sultan dahi:

- Evet razıyım. Sabahleyin saat üçe kadar bahsimiz. Eğer üçe kadar söyletemezsem tayfalar sizindir, diye padişahla kavl ü karar ederler. Sultan padişaha gemisini gezdirdiği için padişahla sultanı alıp sarayın tek mil içerisini gezdirir.

Akşam olur yemek yenir. Biçare sultanın yemek boğazından geçmez. Yarı aç yarı tok sofradan kalkar. Kahveler, şerbetler içilir. Sultan bir miktar daha oturur. Padişahın müsaade talep edip dilsizi dahi birlikte alarak kendisine tahsis edilen odaya giderler. İçeri girer girmez sultan kapıyı kilitler. Dilsiz gider kanepenin üzerine oturur. Sultan erkek elbiselerini çıkarır. Arkasında bir kat kız elbisesi varmış. Onlarla meydana çıkar.

Zaten dilsiz sedasından, simasından sultanı tanımış ama hiç hayret eseri göstermez. Sultan yine ayaklarına kapanarak ağlamaya başlar, der ki:

- Beyim kolumu acıttığınız zaman can acısıyla bilmeyerek bir hatada bulundum. Sarayımda üç gün üç gece ayaklarınıza kapanıp gözyaşlarıyla yalvardım. Kusurumu itiraf ettim. Sizden af diledim. Af etmeyip beni bırakarak karar ettiniz, pederim her ne kadar sizi buldurmak için askerler göndermek istediyseniz de ben sizi kendim bulup ve kusurumu af ettirmek için bunca zahmetleri ihtiyar ettim. Sizi buluncaya kadar ne fırtınalar, ne korkular geçirdim. En nihayet sizi burada bulmaya muvaffak oldum. Şimdi yine ayaklarınıza kapandığım halde yalvarıyorum. Daha beni af etmeyecek misiniz?

Sultan ne söylerse dilsiz yalnız omuzunu çekmekle iktifa eder.

Derleyen: Hediye Hanım

Çocuk Dünyası, II(55), 27 Mart 1330 [9 Nisan 1914], s. 3- 5.

- 6-

Sultan sabah kadar gözyaşı döküp, yalvarır. Dilsiz bir lakırtı söyletmez. Sabah olup saat üçe gelmiş. Odanın kapısı “küt küt” vurulur. Sultan hemen erkek elbiselerini arkasına giyip teessürlerle dışarıya çıkar. Padişahın sabırsızlıkla delikanlıyı bekliyormuş. Görür görmez:

- Nasıl? Söyletebildiniz mi? Diye sorar. Sultan dahi:

- Hayır padişahım. Söyletmedim, der. Padişah:

- Size evvelce söyledim. Bu dilsizin söylemesi ihtimal haricinde. Şimdi bahsi ben kazandım. Tayfalarınız benimdir, der.

Hemen adam gönderip kırk kız tayfayı saraya getirtir. Sultan mahzun mukadder o günde akşamı eder. Akşam yemeğinde padişaha der ki:

- Padişahım bu gece dilsizi yine benim odama gönderiniz. Eğer söyletmezsem bu defa gemi sizin olsun. Eğer söyletirsem hem gemimin aynını isterim hem de tayfalarımı. Bundan başka da tayfalarım kadar kız isterim. Buna da razı mısınız?

Padişah delikanlının bu derece inadına öfkelenmeye başlar ve razıyım. Gemisiz kalacağınızı düşünüp bu işten vazgeçmelisiniz. Vazgeçmediğiniz takdirde geminizi kızaklar vasıtasıyla havuza çektiririm, cevabını verir. O gece de bir gece evvelki gibi gözyaşlarıyla sabahı ederler. Sultan dilsizi söyletmeye muvaffak olamadan oda kapısı vurulur. Kız hemen erkek elbiselerini giyerek padişahın bulunduğu odaya gelir. Padişah:

- Ne yaptın? Diye sorar. Sultan:

- Söyletmedim, cevabını verir. Sultanın gemisi padişahın havuzuna çekilir. Akşam olur. Yemek zamanı gelir, sofraya inerler. Sultan dilsizi görünce yine tahammülü kalmaz. Padişaha der ki:

- Padişahım dilsizi bu gece dahi benim odama gönderiniz. Eğer söyletmezsem canımdan başka verecek bir şeyim yok. Beni asınız kanım size helal olsun. Eğer söyletirsem hem gemimi ve gemimin aynını ve cariyelerimi ve kırk tane de cariye hem de dilsizi isterim. Zira söyletemeyecek olursam mukabilinde canımı veriyorum. Ne dersiniz? Padişah hayretle:

- Oğlum sen şaşkırdın mı? Bu dilsiz söylemiş, söylememiş sana ne? Bu uğurda bu kadar malımı telef ettin. Bir de canını mı kurban edeceksin? Yoksa cinnet mi getirdin? Der. Sultan dahi:

- Muhakkak söyleteceğim ve yahut bu dünyada yaşamam, der. Padişah:

- Oğlum gençliğine acırım zannetme. Senin gibi inatçılara ibret olmak üzere yedi yaşından yetmiş yaşına kadar tellal çağırıp ahaliyi toplarda seni öyle astırırım. Benim şakam yoktur. Ya bu inattan vazgeç söyletmedim diye otur yahut namusun hakkı için dediğimi yaparım. İkisinden birini tercih et, der. Sultan söyletmekte ısrar eder. Yine sabahı üçüne kadar bahse girerler. Akşama kadar zavallı sultanın yüreği titrer. Gece olur herkes odalarına çekilir. Sultanla dilsiz dahi odalarına giderler. Sultan der ki:

- Beyim, sofrada padişahla konuştuklarımızı işittin ya senin yoluna canımı

dahi kurban edeceğim. Allah aşkına ne olur bir lakırtı söyle. Ölsem de gam yemeyeyim. Eğer lakırtı söylemeyecek olursan genç yaşında benim katilim olacaksın. İşte yine sabah oluyor. Sultan o kadar ağlar yalvarır ki karşısında taş olsa lisana gelecek. Dilsiz omuz çekmekle iktifa eder. Saatte üçe gelmiş, kapıları vurulur. Kız dışarı çıkar. Padişahın odasına gider. Padişah:

- Gel bakalım inatçı bey, dilsiz söyledi mi? Der. Sultan dahi:

- Hayır padişahım. Söylemedi, der. Padişah:

- Ben sana evvelce söyledim ki benim şakam yoktur. Şimdi senin hükmünde benim zerre kadar günahım yok. Kendin ettin kendin buldun, der. Sultan dahi:

- Padişahım Cenabıhak benim ölümümü böyle istemiş. Takdir-i Huda'ya ne denir? Ben bahsi kaybettim. Kaderim böyleymiş, der.

Padişah delikanlının asılmasını emir eder. Büyük bir meydan varmış. Oraya kumlar serpilir. Orta yere darağacı dikilir. Tellallar her mahallede padişahın dilsiz çalgıcı başısını söyleteceğim diye inat eden bir delikanlı bugün asılacak. Görmek isteyenler büyük meydana gelsinler, diye bağırlar. İskenderiye'nin içi birbirine girer. Zaten meşhur gemisi olan delikanlının dilsizi söyleteceğim diye uğraştığı ağızdan ağıza yayılmış, herkes duymuş. Şimdi bu güzel delikanlının asılacağını işiten göreyim diye büyük meydana koşarlar. Saat sekiz raddelerinde delikanlıya bir şey isteyip istemediği padişah tarafından sorulur. O da:

- Padişah ve dilsiz dahi benim asıldığım yerde bulunmalı. Son arzum budur, cevabını verir. Padişah zaten delikanlıya acıyormuş. Bari son sözünü yerine getireyim diye kendisi, vükelası, dilsiz hep büyük meydana giderler. Orta yerde darağacı iki tane cellat kayışları yağıyorlar. Darağacının önüne bir sandalye korlar. Dilsizi oturturlar. Yanına padişah oturur. Onların yanına dahi herkes rütbesi sırasıyla otururlar. Cümlesinin yürekleri heyecanlanır. Bu kadar güzel delikanlı nasıl asılacak? İnşallah affı şahaneye mazhar olur diye kalben temenni ederler.

Cellat kayışı sultanın boynuna geçirir. Sultan cellada der ki:

- Biraz müsaade et. Söyleyecek sözüm var. Cellat dahi kayış elinde durur. Sultan dilsiz der ki:

- Ey dilsiz, işte senin uğruna ölüyorum. Elan lakırdı söylemeyecek misin? Dilsiz kayıtsızlıkla omuzunu kaldırır. Yine indirir. Sultan tekrar sorar:

- Daha söylemeyecek misin? Allah için bana bir sözünü işittir. Ondan sonra öleyim, der. Dilsiz dudağını büker. Cellat biraz daha çeker. Bu defa kızın yüzü biraz morarır. Yine indirir. Sultan der ki:

- Artık bu defa üçüncü oldu. Muhakkak asılacağım. Rica ederim bir söz söyle gençliğime acı! Dilsiz ehemmiyet vermez. Herkesin ellerinde mendil. Hüngür hüngür ağlamaya başlarlar. Cellat bu defa asmak üzere şiddetlice çekerken hemen dilsiz yerinden kalkıp celladın kolunu tutar:

- Ne yapıyorsun? Balık tablası değil bu sultan kellesi, der. Celladın kolu şiddetle sarsılınca delikanlının fesi başından düşer ve sırma gibi uzun saçları meydana çıkar. Bu hali görenler mütehayyir olurlar. Padişah sultan lakırdısını işitince bulunduğu yere yıkılıp bayılır. Dilsiz hemen arkasından ceketini çıkararak kızın başına örter. Ahali şaşırır. Vükela padişahın başına toplanırlar. Kimisi su serper, kimisi vücudunu ovuşturur. Hâsılı baygın bir halde saraya getirirler. Sultan ve balıkçı güzeli dahi saraya gelirler. Padişah iyice kendine geldikten sonra sultanı ve dilsizi huzuruna çağırıp:

- Senin dilin nasıl söyledi? Sultan kellesi ne demektir? Diye sorar. Balıkçı güzeli dahi sergüzeştini anlatır. Padişah hayrette kalır. Delikanlı zannettiği kız olup hem de İstanbul padişahının kızı! Böyle büyük bir padişahın kızına reva gördüğü muameleden son derece ettiğinden çok pişman ve müteessir olur. Son derece mahcup olur. Sultandan affını diler. Sultan dahi:

- Bilmeyerek ettiğiniz bu iş hata neticesi ve benim isteğimle oldu. Bunda sizin hiç kabahatiniz yok, diye cevap verir. Padişah der ki:

- Mademki birbirinizi bu derece seviyorsunuz senin ettiğin inat nedir? Niçin bu zamana kadar kendini dilsiz gibi göstererek sultana bunca eziyet çektirdin? Böyle muhabbet mi olur? Dilsiz dahi:

- Padişahım, benim sultana yaptığım eziyetler hep muhabbetimin ziyadeliğindedir. Zira ahdin kefareti yoktur. Muhakkak ahdinde sebat etmediği için sultan uğrayacaktı. Benim kendisine yaptığım eziyetler kefareti idi. Zira Cenabıhak ahdin kefareti ölümdür buyurmuş. Sultanda darağacına kadar gidip cellat üç defa boynunu kayışa sıkarak yukarı çekti. Belki Cenabıhak artık kusuruna bakmaz da ahdinde sebat etmediği için bir felakete uğramaz. İşte padişahım bu kadar eziyeti çekmek bir cilve-i kaderdir, der. Padişah dahi dilsizin sözünün doğruluğunu takdir

eder. Bahsi kaybettiği için sultanın gemisi gibi gemi yapılmaya mübaşeret olunur. Gemi bitinceye kadar sultanın ve balıkçı güzelinin şerefine padişah her gece ziyafetler verir. Bir ay sonra geminin hazır olduğu haberi gelir. Padişah gayet güzel cariyelerden kırk tanesini yaptırdığı gemiye gönderip sultana hediye eder. Sultanın kendi gemisini dahi denize indirirler. Velhasıl her şeyler hazırlanır. Padişahla vedalaşıp gemilerine binerler. Kendileri gitmezden evvel İstanbul padişahına sultan hanım “Beyini bulmuş geliyor” diye haber gönderirler. Padişah ağlamaktan gözlerinde fer kalmamış. Bu habere pek çok sevinir. Kurbanlar kesilir. Günün birinde gemiler Sarayburnu’ndan görünür. Toplar tüfekler atılıp sultanla şehzade karşılaşılır. Babaları boynuna sarılıp evlatlarını gözlerinden öper. Sultan dahi balıkçı güzelini nasıl görüp sevmişse babasına anlatır. Padişah hayrette kalır. Der ki:

- Aşk olsun Hint padişahına ki senin sırrını saklamış. Şimdi ben dahi bu iyiliğine mukabilen sizi oraya gönderiyorum. Ne dersin kızım? Sultan hanım dahi razı olup bir iki ay kadar kendi pederinin yanında olup lazım olan şeylerini hazırlarlar. Bir gemiye rakiben Hint’e müteveccihen hareket ederler. İstanbul padişahı evvelce Hint padişahına bir name yazıp teşekkür ettikten sonra mademki evlatlığa kabul ettiniz ben de iki evladınızı size gönderiyorum, der. Hint padişahı gayet ihtiyarmış. Bu haberden son derece memnun olup Cenabı hakka bin kere şükür ki bana ihtiyar zamanımda evlat muhabbeti gösterecek diye meserret yaşlar döker ve birçok şenlikler yapılması için hazırlanmalarını adamlarına emir eder. Her şeyler mükemmel surette hazırlanır.

Bir gün İstanbul padişahının kızı ve damadı geliyormuş diye haber gelir. Toplar atılır, şenlikler yapılır. Biçare ihtiyar padişah titreyerekten sultanı ve şehzadeyi karşılar. Gözlerinden öper. Bir miktar otururlar. Padişah şehzadeyi alıp bir salona götürür. Orada tek mil vükela mevcutmuş ve padişahın tahtı dahi orta yerdeymiş. Padişah ahaliye hitaben:

- Şimdiye kadar ben sizin padişahınızım. Bundan sonra ibadetle meşgul olacağım. Şimdiden sonra işte benim evladım sizin padişahınız, diyerek elinden tutup balıkçı güzelini tahtına cülus ettirirler. Orada bulunan vezir vüzera balıkçı güzeline biat ederler. Balıkçı güzeli ve sultan mesrur olurlar. Balıkçı güzeli bir tabur asker gönderip İstanbul’dan pederini ve validesini aldırır. Ömürlerinin nihayetine kadar çoluk çocuk sahibi olarak mesudâne yaşarlar.

Derleyen: Hediye Hanım 11 Kanunu evvel 329

Çocuk Dünyası, II(56), 3 Nisan 1330 [16 Nisan 1914], s. 1- 5.

5.1.66. Kurt ve Oğlaklar

Bir keçinin yedi küçük oğlağı vardı ki bir annenin oğullarına olan sevgisi kadar oğlaklarını severdi. Bir gün yavrularına yiyecek bulmak için ormana gitmeye hazırlandı. Oğlaklarını başına çağırarak:

- Çocuklarım, dedi. Ben ormana gidiyorum. Kuttan kendinizi güzel saklayın. Eğer buraya girerse hiç şüphesiz hepinizi paralar. Hain hayvan, çok defa kıyafetini değiştirir. Fakat onu kalın sesinden ve ayaklarından tanımak kabildir.

Oğlaklar açığöz olarak oturacaklarını ve annelerinin hiç kaygısız ormana gidebileceğini söylediler. Bunun üzerine anneleri allahısmarladık demek için meledi ve ormanın yolunu tuttu.

Keçi anne gideli daha çok vakit geçmemişti ki birisi kapıyı çalarak bağırdı:

- Uyanınız çocuklarım. İşte anneniz geldi ve her birinize güzel yiyecekler getirdi.

Oğlaklar kurdun kalın sesini tanıdılar ve cevap verdiler:

- Açmayız. Sen bizim annemiz değilsin. Onun ince sesi var. Hâlbuki senin ki ne kadar kalın. Sen kurtsun.

Kurt giderek hatmi çiçeklerinden bir hamur yaptı ve onu yavaş yavaş boğazından içeriye kaydırıldı. Artık kurdun sesi incelmış ve tatlılaşmıştı. Tekrar kapıya geldi:

- Açınız çocuklarım. İşte anneniz geldi ve her birinize güzel hediyeler getirdi.

Fakat kurdun ayakları kapının alt aralığından görüldüğü için oğlaklar bu defa da kendisini tanıdılar:

- Açmayız. Annemizin ayakları senin ki gibi siyah değil. Sen kurtsun.

O zaman kurt doğruca bir fırıncıya acıklı bir sesle:

- Efendim, dedi. Ayaklarımdan yaralandım. Bana biraz un ver de onunla ovalayayım ve hiç olmazsa ağrısı geçsin.

Fırıncı kendi kendisine “Kurt galiba yeni bir kapan hazırlıyor.” Dedi ve her ne kadar un vermek istemedi ise de kurt kendisini tehdit etti:

- Eğer istediğimi vermezsen seni parçalarım.

Korkudan sapsarı kesilen fırıncı kurdun ayaklarını un ile bembeyaz yaptı. Kurt üçüncü defa olarak oğlakların kapısına gitti ve:

- Açınız çocuklarım, dedi. İşte küçük anneniz geldi. Sizin hepinize güzel şeyler getirdi.

Oğlaklar cevap verdiler:

- Evvela bize ayaklarını göster. Anlayalım bakalım. Sen bizim annemiz misin, değil misin?

Kurt kapının ardından beyaz ayaklarını gösterdi. Yavrular bu sefer sahihten annelerinin geldiğini zannederek kapıyı açtılar. Fakat içeriye kim girdi? Simsiyah bir kurt... Oğlaklar kaçmak veya saklanmak istediler. Kimi masanın altına girdi, kimi yatak çarşafına dolandı, kimi sobanın içine saklandı. Dördüncüsü fırının içine, beşincisi dolaba, altıncısı çamaşır teknesine, yedincisi ve en küçükleri de duvar saatinin içine girdiler. Fakat kurt hepsini girdikleri delikten çıkarttı ve birbiri arkasına hepsini de yuttu. Fakat duvar saatinin içine giren en küçükleri kurdun elinden yakasını kurtarmak saadetine erdi.

Kurt bol bol karnını doyurmuştu. Artık güzelce uyumak lazım geliyordu. Ormanda bir elma ağacının gölgesine uzanarak derin bir uykuya daldı. Çok geçmedi keçi anne ormandan döndü. Fakat gözleri acıklı manzara karşısında kalmıştı. Kapı nihayetine kadar açıktı. Masa, sandalyeler devrilmiş, yatağın yastık ve yorganları ayak tarafına yığılmış bir haldeydi. Zavallı anne beyhude yere oğlaklarını aradı. Hepsini ta büyüğünden itibaren adlarıyla bir bir çağırırdı. Fakat sıra en küçüğe geldiği zaman gayet güç işitilir bir ses geldi:

- Küçük anne, ben saatin içindeyim.

Keçi oğlağı saatten çıkarttı. Küçük bütün felaketi annesine söyledi. Kim bilir zavallı keçi annenin kalbi ne kadar kırıldı. Üzüntüden ne kadar çok ağladı. Keçi anne ağlayarak evini bıraktı. Yavru da annesinin arkasından gitti. Ormanın bir tarafından geçerken elma ağacının altında uyuyan kurda rast geldiler. Hayvan o kadar horluyordu ki nefesinden yapraklar titreşiyordu. Zavallı keçi anne ümitsizlikle

hain kurdu seyredirken kocaman karnında bir şeylerin oynadığını gördü:

- Ah Allah'ım, dedi. Benim zavallı yavrularım. Onlar acaba yaşıyorlar mı?

Çabuk küçüğü eve makas, iğne ve iplik almaya gönderdi. Küçük istenilen şeyi getirince kurdun karnını bir makasta yardı. Derhal içinden bir yavrunun başı çıktı. Delik büyüyünce yavruların altısı da birbiri arkasından dışarıya sıçradılar. Zavallı kurt... Onları o kadar oburcasına ve o kadar iştiha ile yemişti. Ah, ne saadet... Şimdi oğlaklar annelerinin etrafında sevinerek sıçraşıyorlardı. Keçi anne:

- Hadi şimdi hepiniz büyük taşlar getirin. Kurt daha uyuyor. Uyanmadan şunun karnını dolduralım, dedi.

Çocuklar kurdun karnına alabildiği kadar taş doldurdular. Sonra keçi anne kurdun karnını öyle bir ustalıklarla dikti ki uyandığı vakit kurt bile farkına varmadı. Nihayet kurt uyandı. Fakat daha ayağa kalkmadan çok susadığını hissetti ve en yakın pınara gitmeye başladı. Yolda giderken karnındaki taşlar takır takır yapıyordu. Zavallı kurt kendi kendisine söylendi:

- Ne ağırlık ne hararet bana oldu. Çabuk gitsem şu pınara içsem sudan bir yudum. Ciğerim mi taşa döndü yoksa demin yuttuğum keçiler mi taş oldu da şu aç midem de doldu.

Nihayet dereye vardı. Su içmek için biraz eğildi. Fakat şimdiye kadar hiç alışmadığı karnındaki taştan ağırlık zavallı kurdu suya yuvarladı ve boğdu. Yedi küçük oğlak kurdu uzaktan uzağa gözden kaçırmıyorlardı. Fakat suya yuvarlandığını görünce annelerine doğru koşarak bağıştılar:

- Kurt öldü, küçük anne... Kurt öldü. Bunun üzerine oğlaklar sevinçlerini göstermek için pınar başında hep beraber şarkı söyleyerek oyuna daldılar.

Çocuk Dünyası, II(51), 27 Şubat 1330 [12 Mart 1915], s. 8- 10.

5.1.67. Şehzade Perçem

Eski padişahlardan birisinin zevcesi bir gün dünyaya öyle çirkin bir çocuk getirdi ki uzun vakitler yeni doğanın insan şeklinde olduğuna kimse inanmadı. Doğurma günü sultanın odasında bulunan bir peri temin etti ki küçük şehzade pek akıllı olacak ve hatta kendi zekâsından başkalarına da bağışlayabilecek bir kuvvet kazanacaktı. Perinin bu sözleri ile çirkin bir oğlana malik olduğu için pek çok gözden düşen sultanı azıcık sevindirdi. Sahihçe çocuk daha güzelce konuşmak bilmediği

halde öyle güzel düşünceler anlatıyor, hareketlerinde öyle hayret verici eserler gösteriyordu ki saray halkı parmaklarını ısıırıyordu.

Yedi sekiz yıl sonra komşu padişahlardan birisinin karısı gün gibi güzel bir kız doğurdu. Kızın annesi o kadar çok seviniyordu ki herkes bu sevincin sultana bir fenalık getirmesinden korkuyordu. Şehzade Perçemek doğduğu gün orada hazır bulunan aynı peri bu defa da komşu sultanın odasında bulunuyordu. Sultanın bu kadar yüksek sevincini azaltmak için yeni doğan kızın pek aptal hatta güzelliği derecesinde ahmak olacağını söyledi. Perinin bu sözleri sevinçli sultanı biraz kederlendirdi ve sordu:

- Acaba onun bu ahmaklığını, bu zekâ eksikliğini giderecek bir şey bir vasıta yok mudur?

Peri cevap verdi:

- Hanım sultan, akıl cihetinden bir şey yapmak elimden gelmez, fakat güzellik cihetinden ona arzu ettiği kimselere kendi güzelliğinden verebilecek bir kuvvet bağışlarım...

Sultan büyüdükçe günler geçtikçe daha ziyade ahmaklaşıyordu. Bir şey sordukları zaman ya cevap veremiyor yahut herkesi güldürecek ahmakçasına bir şey söylüyordu. İşlerinde öyle çelimsizlik vardı ki dört porselen vazoyu bir ikisini kırmadan bir masanın üzerine yerleştiremeye muvaffak olamıyordu. Su içerken bardağın yarısı elbiselerinin üzerine dökülüyordu. Evvelleri güzelliği için herkes kendisini seyretmeye gelirken aptallığından usanan saray halkı onu bir daha görmek istemiyorlardı.

Kız sultan da bu kendi halinden çok kederli idi. Biraz akıl alabileceğini zannettiği adamlara her gün güzelliğinden bağışlıyor, fakat akıl namına bir şey kazanamıyordu. Bir gün herkesten uzak olmak ve kendi halinde doya doya ağlamak için civar ormanlarından birine gitti. Bir ağacın altında ağlarken kendisine doğru gelen temiz ve şık giyinmiş fakat gayet çirkin bir adam gördü. Bu şehzade Perçem idi. Kızı ağlıyor görünce bütün nezaketiyle, lisanının bütün inceliğiyle yanına yaklaşarak sordu:

- Anlayamıyorum, hanımefendi, dedi. Sizin gibi güzel bir hanım kız nasıl olurda görüdüğünüz gibi kederli bulunuyor? Size nasıl inandırırım bilmem ki... Ömrümde sizin kadar güzel bir kız daha görmedim. Kız sultan:

- Bunu söylemek sizin hoşunuza gidiyor, dedi ve başka bir şey ilave etmedi.

Perçem tekrar söze başladı:

- Güzellik öyle iyi bir şeydir ki ona malik olanlar hiç bir vakit keder yüzü görmemişlerdir.

- Keşke ben de sizin gibi çirkin olsaydım fakat azıcık aklım olsaydı. Akıllı bir hayvan olmayı böyle benim gibi güzel bir ahmak olmaya tercih ederim.

- Vah vah, hanımefendi, eğer siz bunun için kederleniyorsanız ben sizin bu acılarınıza bir nihayet verebilirim.

- Fakat nasıl?

- Nasıl mı? Ben de öyle bir kuvvet vardır ki sevdiğim her insana dilediğim kadar akıl ve zekâ bağışlayabilirim. Mademki siz şimdi öyle bir insanın yerini tutuyorsunuz, bende size istediğiniz kadar akıl verebilirim. Fakat bunun için benimle evleneceğinize dair söz vermelisiniz. Kız sultan hiç sesini çıkarmadı. Şehzade Perçem tekrar söze başladı:

- Görüyorum ki bu teklif hiç hoşunuza gitmedi, dedi. Fakat ben bunun için hayret etmem. Çünkü pekâlâ biliyorum ki ben çok çirkinim. Şimdi size istediğiniz kadar akıl verebilirim ve bunun üzerine evlenmezden evvel bir yılda bağışlayabilirim. Ta ki bu kadar zaman içinde bu son teklifime yavaş yavaş alışmaklığınız mümkün olsun.

Kız sultanın akli o sırada o kadar az ve ona malik olmak içinde arzusu o nispette çok olduğundan bu yılın pek uzun nihayeti gelmeyecek derecede uzun olacağını zannederek şehzade Perçem'in son sözlerini kabul etti. Kabul sözünü henüz bitirmişti ki derhal kendisini başka türlü hissetmeye başladı. Söyleyeceği bir söz için en nazik en güzel kelimeler birbiri arkasına sanki dökülüyor ve ta çocukluğuna ait en küçük vakaları bile hatırlayabiliyordu.

Kız sultan saraya gidip bir saat geçirmemişti ki herkes kendisinde büyük bir değişiklik olduğuna inanmaya başladılar. Çünkü konuşması, hareketleri, bilgileri, sözlerindeki incelikleri bu değişikliğin açık birer şahidi idiler. Artık bütün saray sevinçten titriyordu. Bu haber derhal her tarafa yayıldı. Komşu padişahların oğulları kendilerini kız sultana sevdirmek için birçok hediyeler gönderiyorlar ve izdivacını talep ediyorlardı. Fakat kız sultan kendisini isteyenlerin o kadar akıllı olmadıklarını

gördüğünden sadece onları dinlemekle vakit geçiriyor fakat izdivaç için bir tek kelime söz bile vermiyordu.

Bir gün şehzade Perçem'e rast geldiği ormana kadar bir gezinti yapmak istedi. Fakat ormanda gezerken ayağının altından doğru bir takım gürültüler işitmeye başladı hatta bu gürültülerin arasında bir takım yüksek seslerinde bağırdığını hissediyordu. Kız sultan dikkatle kulağını uzattığı zaman bir sesin “Şu tencereyi bu tarafa getir.”, öbürünün “Şu kazanı bana ver.”, bir diğerrinin de “Ateşe birkaç odun sal!” dediklerini işitti. Biraz ötede hayretle gördü ki yeraltından bir takım adamlar çıkıyorlar, sanki bir ziyafet hazırlığı yapıyorlarmış gibi hiç durmadan çalışıyorlardı. Otuz kadar kebabçı ormanın bir tarafında uzun bir masanın etrafına geçerek intizamla çalışmaya koyuldular. Bu halden pek ziyade şaşırın kız sultan çalışanlardan birisine, bu gidip gelmelerin bu hazırlığın sebebini sordu. Kebabçılardan birisi cevap verdi:

- Hanımefendi, bu hazırlık şehzade perçem hazretleri içindir. Çünkü kendisi yarın evlenecektir.

Kız sultan o vakit hatırladı ki bir yıl evvel yine aynı günde oradaki ağacın altında Perçem'e kendisiyle evleneceğine dair söz vermişti. Kız sultan bu vaadini tamamıyla unutmuştu. Çünkü geçen yıl şehzade perçeme söz verirken henüz aptal ve asla düşünemeyecek bir haldeydi. Oracıktan otuz adım uzaklaşmamıştı ki şehzade Perçem üzerinde şahane bir güvey elbisesi olduğu halde karşısına çıktı.

- Hanım sultan, dedi. Görüyorsunuz ki sözümü tamamıyla tuttum ve zannederim ki sizde bugün buraya etmiş olduğunuz vaadi icra için geldiniz. Artık bundan sonra insanların en mesudu olacağız, değil mi?

- Size gayet açık olarak söylerim efendim ki bu iş için şimdiye kadar bir şey düşünmüş ve karar vermiş değilim. Sizinle evlenirsem ne dereceye kadar mesut olacağımı daha ölçmedim.

- Anlıyorum ki buna biricik sebep benim çirkinliğim. Evet, biliyorum, pek çirkinim. Fakat bende bundan başka sizin hoşunuza gitmeyen bir şey var mı? Benim zekâmdan, sözlerimden, hareketlerimden memnun değil misiniz?

- Evet, o tek kusurunuzdan başka beni memnun etmeyecek bir kusurunuz yok.

- O halde ben bütün insanların en mesudu olabilirim. Fakat lazım ki siz de o güzelliğinizden bana biraz bağışlasanız.

- Fakat bu nasıl olur?

- Pek kolay... Doğduğum gün bana herkes için zekâ verebilmek iktidarını bağışlayan peri size de doğduğunuz gün sevdiklerinize güzelliğinizden verebilmek kuvvetini bağışladı. Onu unutuyor musunuz?

- Eğer böyle ise ben bütün kalbimle arzu ederim ki siz de bütün insanların en güzeli olasınız.

Kız sultan sözünü bitirmeden şehzade Perçem gayet güzel bir civan şekline girdi ve beraberce kızın sarayına giderek padişah'tan evlenme iznini aldılar. Ertesi gün bütün dünyayı sevinçler içerisinde bırakarak genç hayatlarını birleştirdiler.

Çocuk Dünyası, II(54), 20 Mart 1330 [2 Nisan1914], s. 9- 11.

5.1.68. Kurnaz Bir Padişah

Evvel zamanlarda Türkistan'da üç hükümdar icrayı hükümet ederlerdi. Bunlardan biri gayet adil ve tedbirli, diğer ikisi ellerinden geldiği kadar ahaliye zulüm ederler, hiç düşünmeden iş yaparlardı. İki zalim hükümdar müttefik olduklarından adil padişah adaletini layıkıyla tatbik edemiyordu. Adil padişahın memleketi küçük, ahali fakir olduğu halde hazineleri altınla dolmuştu. Müttefik hükümdarların zulmünden bizar olan ahaliye adil padişaha iltica ediyorlardı. Adil padişah millettaşlarına yapılan zulmün önünü almak, adaletini layıkıyla tatbik etmek için bir çare düşündü.

Adil hükümdarın gayet güzel bir oğlu müttefik hükümdarlardan birinin de bir kızı vardı. Adil hükümdar bir alıcı göndererek eğer kızını oğluna verirse memleketinin yarısını, malının da üçte birisini hediye edeceğini vaat etti. Açgözlü zalim hükümdar derhal razı oldu. Düğün hazırlıkları başlar, etraftan memleketin en büyük adamları toplanır, iki müttefik hükümdarları da vezirleriyle beraber adil padişahın sarayında istikbal ederler.

Adil padişah müttefik hükümdarları sarayında, hazinelerinde gezdirirken zaman böyle küçük, fakir bir memlekette bu kadar malın nasıl toplandığını sorarlar. Adil padişah şu surette cevap verir:

- Benim iki kuşum var. Neye ihtiyacım varsa şu karşıdaki meydana büyük

ateş yaktırırım. Şu iki kuş ve bütün ailem ateş yakılacak odunlar içindeki odaya kapanırız. Bu kuşlarda bizim ruhumuzu cennete götürüp bize ne lazımsa hepsini getirirler. Kül içinde üç gün kadar kaldıktan sonra tekrar dirilir, saraya geliriz.

Bu söze müttetik hükümdarlar pek taaccüp ederler. Kendileri ve bütün ahali karşısında bu işi yapmasını adil hükümdardan rica ederler. Adil hükümdar askerlerine derhal odun toplanmasını emir eder. Odun hazır olduktan sonra padişah üç gün sonra geleceğini vaat eder. Kuşlarını alarak ailesiyle beraber meydandaki küçük odaya girer.

Askerler odanın etrafını odunla doldurup ateş yakarlar. Oda tutuştuğu vakit padişah kuşları salıverir. Kuşlar da havaya uçarlar. Şimdi siz bu hikâyeyi okuduğunuz zaman padişah ailesiyle beraber yanmıştır zannedersiniz. Hâlbuki padişah ne yandı ne de cennete gitti. Size bunun kurnazlığını anlatayım. O meydandaki küçük odanın döşemesi büyük taş parçalarından yapılmış. Taşlardan biri kaldırıldığı zaman altına incek bir merdiven, oradan da padişahın sarayına gidecek yol varmış. Adil padişah oradan sarayına gelir, üç gün rahat rahat sarayında oturduktan sonra elbiselerini değiştirir. Beyaz elbise ve birçok mücevherat ile odanın yandığı küller arasından çıkarlar. İki müttetik hükümdar, vüzera, ahali parlak bir surette padişahı istikbal ederler. Adil padişahın bu hilesine inanan tamahkâr müttetik hükümdarlar, bu kuşları verip cennete gönderilmelerini adil padişahıtan istirham ederler. Bunun üzerine padişah meydana tekrar küçük bir oda yaptırır. Müttetik hükümdarlara kuşları taktim eder. Cennetten getireceği hazineleri yükletmek için müttetiklerin zalim vezirlerini de oraya kapadılar. Sonra odanın etrafına odun toplatıp yaktılar. Bir vakit sonra kuşlar havaya uçar. Müttetik hükümdarlar ateşte kebab gibi kavrulurlar. Üç gün sonra müttetik hükümdarları istikbale gelen ahaliye adil padişah şöylece cevap verir:

- Cennet dünyadan güzel ve her şey orada bulunduğu için müttetik hükümdarlar dünyaya geri dönmek istememişler. Kuşlarımla gönderdikleri mektuplarını cümlenize ilan ediyorum. “Ey benim sevgili tabealarım! Biz cennette büyük saadetlere nail olduk. Dünyaya geri dönmek istemiyoruz. Bu saadete adil padişah vasıtasıyla nail olduğumuzdan sizleri de böyle saadetlere nail eder ümidiyle cümlenizi ona teslim edip arz u veda eyleriz.”

Zaten müttetik hükümdarların zulmünden bizar olan ahali böyle adil bir

padişahın tabealığını kabul ederler. Adil padişahta akli ve tedbiri sayesinde bütün milletin işlerini birleştirmiş, müttefiklerin zulmünden kurtarmış olur.

Derleyen: E.N / İzmir

Çocuk Dünyası, II(54), 20 Mart 1329 [2 Nisan 1914], s.16- 17- 18.

5.1.69. Brem Köyün Mızıkacıları

Uzun senelerden beri ihtiyar bir eşek efendisinin un çuvallarını değirmene götürüyor ve bu suretle hizmet ediyordu. Fakat ihtiyarlık günden güne kuvvetlerini azaltmış ve kendisini artık çalışmayacak bir hale getirmişti. Eşegin tembelleştığını hisseden efendisi bir gün yeni ve genç bir eşek alarak kendisini salıvermiş ve ovalar içinde terk etmişti. Artık tamamıyla yalnız kaldığını hisseden eşek yiyecek bulmak için Brem Köyü'nün yolunu tuttu. Daha yarım kilometre gitmemişti ki yol üstünde zayıf ve takatsiz bir köpeğe rast gelerek kendisinden hastalığının sebebini sordu. Köpek bir içini çektikten sonra:

- A, dedi. Ben ihtiyarım, kuvvetten kaybettim. Artık ava gidecek iktidarım yok. Fakat karnımı doyurmak için şimdi ne yapacağım?

- Ben Brem köyüne gidiyorum. Orada mızıkacılık yapacağım. Benimle beraber gel. Orada ben flüt çalarken sen de basucılık yaparsın.

Bu fikir köpeğin hoşuna gitti ve beraberce gittiler. Biraz sonra yolun kenarında yorgunluktan uyuya kalmış bir kediye rast geldiler. Zavallının zayıflığı iki arkadaşın kalbinde bir merhamet hâsıl etti. Eşek söze başladı:

- Ey sivri bıyıklı orada ne yapıyorsun? Kedi uyanarak cevap verdi:

- Ah, siz benim halime düşseydiniz, kim bilir ne olurdu? Görüyorsunuz ki ben çok ihtiyarım. Ocağın yanı başında oturmak en birinci zevkimdir. Hiç ben şu halimle fare arkasından koşabilir miyim? Evdeki koca karı da beni fare tutmuyor diye kovdu. Şimdi bana siz bir nasihat veriniz. Ben karnımı nerede doyuracağım?

- Bizimle beraber Brem Köyü'ne gider, mızıkacılık yaparsan karnını doyurabilirsin.

Bu fikir kedinin hoşuna gitti ve beraberce yollandılar. Biraz sonra bir çiftliğin önünden geçerken, yüksek sesle öten bir horoza rast geldiler. Eşek:

- Neden bu kadar bağıryorsun? Diye sordu. Horoz cevap verdi:

- Bizim hizmetçi kadın çamaşırlarını kurutmak istiyordu. Ben de güneş doğsun diye ötmeye başladım. Hâlbuki o beni mükâfatlandıracağı yerde aşçıbaşıya “Yarın bunu kes, çorba yap” demesin mi? İşte yarın kesileceğim. Ben de bu sebepten kuvvetim yettiği kadar bağıracağım, bağıracağım. Eşek:

- Hay zavallı, dedi. Bizimle Brem Köyü’ne gelsen kurtulurdun. Sen bu sesinle güzel şarkılar söyler, biz de mızıkacılık ederdik ve bu çok güzel bir şey olurdu.

Bu fikir horozun çok hoşuna gitti ve beraberce yola koyuldular. Fakat köy çok uzak olduğundan geceyi yollarının üstündeki ormanda geçirmek istediler. Eşek ile köpek büyük bir ağacın dibine uzanarak uyumak istediler. Kedi ile horoz da dalların üzerine çıktılar. Horoz kendisine daha emin bir yer bulmuş olmak için tepelere çıktı. Uyumadan evvel tepeden bir kere etrafa göz gezdirdi ve biraz uzakta parlak bir ziya gördü. Derhal aşağıya inerek arkadaşlarını ziyadan haberdar eyledi. Eşek:

- Ziya varsa orada ev de vardır. Hadi öyle ise yola çıkalım. Belki orada işimize daha güzel gelecek bir şey buluruz, dedi.

Köpek birkaç parça kemik bulabileceğini düşünerek en önden gitmeye hazırlandı. Görülen ziyaya doğru yollanmaya başladılar. Oraya vardıklarında karşısına gayet iyi aydınlanmış bir ev çıktı. Burası hırsızların ocağıydı. Eşek pencereye yaklaşarak içeri baktı. Horoz sordu:

- Ne görüyorsun?

- Ne mi görüyorum? Bir masa, üstünde ala yemekler, etrafında hırsızlar sıralanmış konuşuyorlar. Oh... Bu ziyafetin önünde bir sıralanmış olsaydık.

Dördü birden düşündüler. Bu hırsızları bu evden kovalaya bilmenin çaresi neydi? Bakınız akıllarına ne geldi. Eşek ayaklarını pencerenin kenarına koydu. Köpek boynuna sıçradı, kedi de köpeğin üstüne çıktı, horozda kedinin başının üzerine yerleşti. Her şey olup bittikten sonra curcuna mızıkası başladı. Eşeğin anırması, köpeğin havlaması, kedinin miyavlaması, horozun keskin kukirikusu garip bir ahenk teşkil ediyordu. Ortalığı bir dehşettir kapladı. Bunun üzerine dostlarımız pencereden içeriye yallah ettiler. Bu gürültüden baskına uğradıklarını zanneden hırsızlar soluğu ormanın öbür ucunda aldılar. Eşek ve arkadaşları masanın başına geçerek güzelce karınlarını doyurdular. Sofradan kalktıkları zaman lambayı

söndürerek uyumaya gittiler. Hepsi kendisine muvafık bir yer arıyorlardı. Eşek bahçe kapısının yanına yerleşti. Köpek iç kapının arkasına yattı. Kedi ocaktaki sıcak külün yanına yanaştı. Horoz da evin tepesine çıktı. Artık hepsi uyumuşlardı...

Ormanın öbür ucunda hırsızların reisi ne olup bittiğini anlamak için adamlarından birisini gizlice eve gönderdi. Herif ortalıkta gürültü işitmeyince yavaşça evin içerisine girdi, lambayı yakmak için elindeki kibriti hazırladı. Karanlıkta parıl parıl parlayan kedinin gözünü küller arasında kalmış bir kor parçası zannederek kibriti oraya doğru uzattı. Fakat bizim kedi dostumuz bu gibi gürültüleri sevmediğinden hırsızın yüzüne sıçradı, ısırıldı, tırnaklarıyla her tarafını tırmaladı. Bu halden korkan adam var kuvvetiyle kaçmak istedi. Fakat kapıdan çıkarken gürültüden uyanan köpeğin dişlerine uğradı, oradan da hissesini alınca kendisini bahçeye attı. Bahçe kapısından fırlayıp kaçmak isterken eşeğin evvelden hazırladığı tekmelerden iki tanesi hırsızın beline doğru indi. Horoz da tepeden “kukurikuuu” diye bağırdı. Zavallı ormanın öbür ucunu nasıl bulduğunu anlayamadı. Soluk soluğa hırsız başıya anlatmaya başladı:

- Bizim evi periler mi tutmuş ne olmuş, bilemiyorum. Ocak başında birisi yüzümü, ellerimi yırttı. Kapıdan kaçarken bir adam da ayaklarıma doğru iki bıçak salladı. Dış kapıdan çıkarken oranın bekçisi belime doğru öyle bir sopa indirdi ki az kaldı bayılıyordum. Yukarıdaki pencereden birisi:

- “Kırkori kafasına koy.” Diye bağıryordu. Aman Allah’ım kendimi buraya nasıl dar attığımı bilemiyorum.

Bu zamandan sonra artık hırsızlar evlerini terk ederek uzaklara gittiler ve bir daha o taraflara yaklaşmaya cesaret edemediler. İşte bu suretle Brem Köyü’nün dört mızıkacısı istediklerinden ala bir eve sahip oldular.

Çocuk Dünyası, II(56), 3 Nisan 1330 [16 Nisan 1914], s.5- 6- 7- 8- 9.

5.1.70. Don Dede

Eski zamanda bir yıl öyle bir kar, öyle bir kış oldu ki mislini ne insanlar hatırlar, ne kargalar. Bir akşam köyde bütün yaşını başını almış dil ebesi, geveze kötü komşular, Kuruca Ayşe’nin evinde toplanırlar. İçlerinden çiftçi Kanber’in yetmişlik karısı:

- Hu, baksanıza kadınlar, dedi. Don dede bizim ormana gelmiş, bu akşam

gözüme ilişti, gördüm. Evlenmek istiyor. Hem de bugün yarın kendisine bir yavuklu yollamazsak hayvan, insan seçmeyecek. Yok edecek.

Bu laftan herkesin yüreğine bir sıkıntı ulaştı. O bunak herife kimin gidebileceğini düşünmeye vardılar. Araştırmaya başladılar. Kuruca Ayşe dedi ki:

- Ne bu kadar merak ediyorsunuz? Yarın ola hayır ola. Ona sabahleyin bizim Fatma'yı gönderir nişanlarım...

.....
Fatma onun üvey kızıydı. Memiş'ten evvelki kocasından yalnız bir oğlu vardı. İbiş.

Fatma gelmiş, yetişmiş, boylu poslu edalı bir kızdı. İbiş yirmisindeydi. Ama o da annesi gibi kuru ve çehre züğürdü idi. Bunun için onu Sümsük İbiş çağırırlardı. Üstüne de Fatma'yı beğenmezdi. Ertesi sabah Kuruca Ayşe kocası Memiş'e:

- İhtiyar, dedi. Hadi beriçkayı koştta Fatma'yı ormana götür. Don Dedeye nişanla. Eğer dediğimi yapmazsan burada ne insan yaşar, ne hayvan. Hepsi de donar çatlar. Onu bul. Mutlaka çam yolu ağzında bir köşede bekliyor. Koca Memiş mevhum cadıdan ziyade karısından korkardı. Hiç cevap vermeye yeltenmedi. Arabasını koştu, Fatma'yı aldı. Ormana götürüp bıraktı. Ağlaya ağlaya ondan ayrıldı.

.....
Beriçka gider gitmez Don Dede göründü. Karlı çamlar altında düşe kalka Fatma'ya yanaştı. Burnu morarmış, gözleri yaşlı, buzdan sakallı idi. Cılız vücudu üzerine delik deşik paçavralarını kavuşturarak, sıkarak üşüyor, titriyordu. Kızcağıza:

- Çok donuyorum, dedi. Hırkanı bana verir misin?

Fatma hemen çıkarıp verdi.

- Çok acıktım, dedi. Yiyecek sepetini bana verir misin?

Fatma sepeti de verdi. O yine:

- Çok düşkünüm, dedi. Beni sevindirmek için elimi öper misin?

Fatma durakladı. Ama ihtiyar dede o kadar fakir, o kadar yalvarıcı bir tavır ile duruyordu ki acıya acıya elini öptü. O zaman dede belini doğrulttu. Başını kaldırdı, heybetli, aydınlık bir ihtiyara benzedi. Şaşakalmış olan kızcağıza:

Fatma, dedi. Sen iyi yürekli bir kızsın. Ben kendim için yavuklu aramıyorum. Nazlı oğlum, dilber evladım Nisan Bey'e seni alacağım, onunla

evleneceksin. Üç defa ellerini çırpı. Havadan bir anka indi. İkisini de geniş kanatları üstüne alarak bir göz yumup açincaya kadar Safa Adası'na götürdü ve o gün nikâhları kıyıldı. Düğünden sonra Fatma babasını görüp müjde vermek istedi. Nisan bey onu iptida güzel bir gemiye sonra yaldızlı bir arabaya bindirip babasının evine gönderdi. Kuruca Ayşe ile oğlu Sümsük İbiş'in önlerine süslü çiçek gibi çıkıp da onu tanıdıkları zaman, ikisi de şaşkınlıklarından, kıskançlıklarından morardılar kaldılar.

.....
Ertesi kış İbiş, Ayşe'ye dedi ki:

- Anne ben de ormana gideceğim. Don Dede bana da bir yavuklu bulsun.

Beriçka koşuldu. İhtiyar Fatma gibi onu da ormana götürdü. Araba gidince Don Dede göründü. İbiş'e:

- Çok donuyorum, dedi. Kebeni bana verir misin?

İbiş:

- Ben de çok üşüyorum, diye cevap verdi. Kebem bana lazım.

İhtiyar:

- Çok acıktım, dedi. Yiyecek sepetini bana verir misin?

İbiş:

- Ben de açım, sepet bana lazım.

İhtiyar:

- Çok düşkünüm, dedi. Beni sevindirmek için elimi öper misin?

İbiş cevap verdi:

- Babalık ben senin elini öpmeye değil, senden güzel, körpe bir yavuklu dilemeye geldim.

O zaman Don Dede üç defa elini çırpı. Derken birdenbire önlerinde gayet mükellef billurdan parlak bir konak dikildi. İçinden beyazlar giymiş bir alay kızlarla, önlerinde yine bembeyaz ve berrak, güzel bir hanım kız çıktı. İbiş bunun yanına giderek elinden tutmak istedi. İliklerine kadar korkunç bir soğuk duydu. Eli altında gözü önünde onun eridiğini, sıyrıldığını duydu. Hakikaten o dünyanın en güzel kızı idi. Ama yazık ki... Kardandı.

.....
İbiş korka ve solgun bir halde geri çekildi. Tan yeri ağarıyor, fecir

başlıyordu. Doğan günün ilk ışıkları konak üzerinde parıldıyordu. Buz duvarlar şemsin ardınca düşen yıldırıma uğramış gibi hemen yukarıdan aşağıya yarılarak bütün bina biçarenin etrafında yıkılıyordu.

Kendine geldiği zaman baktı ki orman içinde, çamlar altında soğuktan donmuş, bir kolu bir bacağı kırılmış, yapa yalnız kalmış. İbiş köye kadar sürüklendi. Üç ay yatakta kalmış idi. Nihayet her ne olursa olsun, evlenmek istedi. Araya taraya zevce olarak tek gözlü, topal bir ihtiyar buldu. Karısından en az haftada bir defa dayak yemeye başladı. Günün birinde Fatma büyük bir hazırlıkla ihtiyar babasını alıp da her dem bahar memleketine götürmek ve birlikte yaşamak için geldi. O zaman Sümsük İbiş ve Kuruca Ayşe öyle köpürdüler ve öfkeleniler ki nihayet ikisi de sarılığa uğrayarak ölünceye kadar şaşkınlık kaldılar.

Çocuk Dünyası, II(58), 17 Nisan 1330 [30 Nisan 1914], s. 2- 3- 4.

5.1.71. Marifetli Derviş ve Talebesi

Vaktiyle adil bir padişah ile gayet güzel bir kızı vardı. Padişah kızını pek severdi. O memlekette bir fakirinde gayet sevdiği biricik oğlu vardı. Bir gün çocuk padişahın kızını almak merakına düşüp babasına padişahın kızını istemesi için babasına yalvardı. Hâlbuki o zamana kadar her kim kızını istemişse padişah reddetmişti. Fakir adam oğlunu pek sevdiğinden bu arzusunu yerine getirmek için padişahın huzuruna çıkarak oğlanın, sultan hanımı istediğini arz etti. Padişah bu söze hiç hiddet etmeyerek tatlılıkla:

- Kabul ederim, dedi. Fakat oğlunuz her türlü sanatı bilmeli ve ben de onu imtihan etmeliyim.

Fakir adam bu sözden pek memnun olarak müsaade diledi ve evine giderek oğluna anlattı. Beraberce her türlü sanatı bilen bir kimse aradılar. Memleketin haricinde yer altında bir mağarada bir derviş oturuyordu. Bu dervişin bir marifeti vardı. Kendisini istediği vakit her şeye, mesela kedi, köpek, elma, armut vesaireye döndürüyordu. Fakir adam bunu duyar duymaz dervişe koşarak bu marifeti oğluna öğretmesini rica eyledi. Derviş cevaben dedi ki:

- Ben bu marifeti oğluna öğretirim. Fakat öğrenince onu öldüreceğim.

Babası bu şartı kabul ederek oğlunu dervişe teslim etti. Dervişte marifeti öğretmeye başladı. Bir müddet sonra derviş çocuğa “Öğrendin mi?” diye sordu.

Çocuk iyice öğrenmişti. Fakat ölümden kurtulmak için “Hayır!” diye cevap verdi. Artık arada sırada derviş çocuğa “Öğrendin mi?” diye soruyor, o da “Hayır!” diye cevap veriyordu. Nihayet çocuk bu marifeti o kadar güzel öğrendi ki hocasından üstün oldu. Fakat derviş usandı. Çocuğun aptallığına hükmedip yanından kovdu. Çocuk hemen babasının yanına gitti ve ona biraz para kazandırmak için dedi ki:

- Baba ben şimdi bir at olacağım. Beni çarşıya götürüp sat.

Hemen güzel bir at oldu. Babası onu pahalıca sattı. Fakat at geceleyin köpek olup ahırdan kaçarak evine geldi. Ertesi gün inek oldu. Babası onu yine sattı. Üçüncü günü eşek olmuştu. Lakin derviş o esnada çarşıda idi ve eski talebesini karşıdan tanımıştı. Çocukta dervişi görür görmez hemen fare olarak bir deliğe gizlendi. Derviş ise kedi olup deliğin başında beklemeye başladı. Halk hayrette kalmıştı. Ne olacağını görmek için kediyi tuttular. Karakuş olarak uçtu. Kedi de kartal olarak onu kovalamaya başladı. Kuş doğruca padişahın bahçesine girerek bir çiçek oldu. Kartal ise bir kurt olup çiçeği kemirmeye başladı. Bu esnada oradan bahçıvan geçiyordu. Çiçeği pek beğenerek kopardı. Padişaha taktim etti. Derviş bu defa bir dilenci oldu. Padişahın kapısına gelerek dilenmeye başladı. Buna her ne kadar para, yemek verilirse de gitmeyip çiçeği istedi. Padişah merhametli olduğundan bu fakirin gönlünü hoş etmek için çiçeği verecekti. Fakat çiçek elma oldu. Bu defa dilenci elmayı istiyordu. Padişah elmayı vereceği sırada nar oldu. Artık padişah kızdı ve narı yere fırlattı. Nar yere düşünce parçalanıp taneleri yere serildi. Dilenci horoz oldu ve taneleri yemeye başladı. Çocuğun bulunduğu tane uzağa gitmişti. Horoz diğer taneleri yerken, o ansızın tilki oldu ve arkasından horozu yakalayıp yedi. Nihayet güzel bir delikanlı olup padişahın eteğini öptü, karşısında divan durdu. Bütün bunlar padişahın gözü önünde olmuş ve padişah hayrette kalmıştı. Bu kadar hünerli bir gencin kızına layık olduğunu tasdik ederek düğüne başlanılmasını emir etti.

Derleyen: Mehmet Zeki

Çocuk Dünyası, II(59), 24 Nisan 1330 [7 Mayıs 1914], s. 4- 5.

5.1.72. İkbal ile Mukabbel

Bir zamanlar insanlardan, şehirlerden uzak büyük bir ormanın içindeki köşkünde ihtiyar ve çirkin huylu bir peri kadın oturuyordu. Gündüzleri baykuş ve yahut bir kedi kıyafetine giriyor, fakat geceleri daima cadı kadın şeklinde geziniyordu. Eğer bir erkek köşke yaklaşmak isterse peri kadın onu yüz adımlık bir

mesafede taş gibi hareketsiz bırakıyor ve zavallı erkekte peri kadını tekrar o halde kurtarmadıkça sallanmaya bile mukadder olamıyordu.

Peri kadın köşküne yaklaşmak isteyen kızları, erkekler gibi hareketsiz bırakmayarak kuş kıyafetine sokuyor altın kafeslerinden birinin içerisine koyarak köşkündeki büyük salonuna asıyordu. O vakte kadar peri kadının bu salonunda yedi yüz kuş bulunuyordu. Bu günlerde her nasılsa oralarda gezmeye çıkmak isteyen iki nişanlı, İkbal ile Mukabbel köşke doğru yürümeye başladılar. Bunlar birbirlerini çok seviyorlar ve bir dakika yekdiğerinden ayrılmıyorlardı. Bu sırada güneş ağaçların yeşil yaprakları arasından süzülüyor ve ormanın içerisine sakin bir kimsesizlik hüznü veriyordu.

İkbal ile Mukabbel iyice gezdiler, fakat bir aralık ikisi de ruhlarında öyle anlaşılmaz bir keder hissettiler ki sebebini bir türlü keşfedemediler. Artık güneşte yavaş yavaş yaprakların arasından güçlkle fark edilen tepenin arkasına çekilmiş ve ormanın içini korkunç bir karanlık kaplamıştı. İkbal ile Mukabbel yolu şaşırılmışlardı. Artık şimdi bilmedikleri dar yollardan yürüyorlardı. Birdenbire Mukabbel kendisini ormandaki sihirli köşkün eski ve harap duvarları önünde görünce hayret etti. Derhal arkasına döndü fakat heyhat! İkbal kuş şekline çoktan girmiş ve bir ağaç dalının üzerinde ötüyordu:

- Güzel Mukabbel, acı bana! Ayrılığın zehri dağlamaz mı senin için titreyen kalbimi? Ben kuş oldum bak daldayım. Ağlatıyor her yeri şu perinin sihri...

Bu aralık Mukabbel sevgili kuşun etrafında bir baykuşun üç defa dolaştığını ve her dolaşmasında “tü... tü... tü...” dediğini işitti. Kendisi hiç kımıldayamıyor, ağlayamıyor, İkbal’i kurtarmak için eli bile oynamıyordu. Güneş artık çoktan batmıştı. Baykuş derhal ihtiyar bir kadın kıyafetine girerek Mukabbel’e doğru ilerliyordu. Kan çanağına dönmüş gözleri, gayet sivri ve eğri burnuyla gözleri kendisine korkunç bir kıyafet vermişti. Elini uzatarak dalın üzerindeki kuşu aldı ve köşkün harap kapısından içeriye girerek kayboldu.

Mukabbel derhal kendisinde bir başkalık hissetti, artık yürüyebiliyor, koşabiliyordu. Periyi aramak için köşke girdi ve onu kapının önünde bulunca derhal diz üstü yere düşerek İkbal’i kendisine bağışlaması için yalvardı. Fakat ağlamaları, yalvarmaları fayda vermemişti. Çünkü peri kadın kendisine:

- Hayır, olamaz ve şunu da bil ki bir daha onu görmeyeceksin, diyerek

çekilip kayboldu.

Mukabbel ruhundaki gizli yarayı kimseye söylemeyerek uzak memleketlere gitti. Oralarda çobanlık yaparak hayatını kazandı. Aradan üç sene kadar bir zaman geçmişti ki bir gün Mukabbel rüyasında bir çiçek gördü. Bu çiçeğin ortasında büyük bir inci tanesi vardı. Mukabbel bu çiçeği kopartarak İkbâl'i kaybettiği ormandaki köşke girmiş ve çiçeğe temas ettirdiği her kuşu eski şekillerine sokmuştu. Ertesi sabah uyandığı zaman gözlerinden iri iri sevinç yaşları döküldü. Derhal kırlarda rüyasında gördüğü çiçeği aramaya koyuldu. Dokuzuncu günün akşamına doğru dikenli bir çalının altında bulmuş olduğu çiçeğin ortasında büyük bir inci tanesi gördü. Derhal yola düzüldü. Günler, geceler uzadılar ve nihayet ormana vardı.

Mukabbel köşke o kadar yaklaşmış olduğu halde eskisi gibi hareketsiz, taştan bir heykele benzemiyordu. Köşkten içeriye girdi. Büyük salonun kapısından daha birinci adımı atmadan ihtiyar periyi yedi yüz kuşa yiyecek dağıtmakla meşgul gördü. Peri kadın Mukabbel'i görür görmez hiddetinden o kadar kızdı ki acı acı bağırmaya ve Mukabbel'in yüzüne doğru zehirden tükürüklerini saçmaya başladı. Mukabbel artık periye hiç ehemmiyet vermiyor ve kuş kafeslerinin olduğu yere doğru ilerliyordu.

Yarabbi! Yedi yüz kuşun içinden İkbâl'i nasıl bulup çıkarmalıydı? Mukabbel ne yapacağını düşünüp dururken peri derhal yukarıdan bir kafes indirerek içindeki kuşu öldürmek için aceleci bir hareket gösterdi. Fakat peri daha kafesin kapağını açmadan Mukabbel derhal yetişerek çiçeği perinin başına sürdü ve sonra saçlarından yakalayarak kapının eşiğine kadar sürükledi.

Çiçeklerin teması perinin sihirlerini mahvetmişti. Bunun üzerine Mukabbel derhal kafesi açarak çiçeği kuşa sürdü ve karşısında eskisinden daha ziyade güzelleşmiş olan sevgili İkbâl'ini gördü. Artık Mukabbel hiç durmuyor ve her kuşu çiçekle temas ettirerek hepsine eski şekillerini veriyordu. Kurtulan genç kızlar Mukabbel'in ellerine ayaklarına sarılıyor ve ona teşekkür ediyordu.

O gün İkbâl ile Mukabbel kollarının birbirlerinin boyunlarına dolamış, süslü bir alayla köşkün harap kapısından çıkarlarken ihtiyar peri kapının önünde son nefesini tamamlıyordu.

Çocuk Dünyası, II(61), 24 Nisan 1330 [7 Mayıs 1914], s. 4- 5.

5.1.73. Sihirli Köşk

Bir yaz günü müthiş bir kuraklık İspanya'nın bütün mahsullerini yakmış ve sonbaharda hasat edilecek bir şey kalmamıştı. Bütün köylüler kırkarda, şehirlerde iş arkasında dolaşıyor fakat hiç olmazsa karınlarını doyurabilecek bir şey bile bulamıyorlardı. Bu zavallılar içinde Yuhan Lopez isminde çalışkan ve cesur bir çocuk vardı. Anası, babası çoktan ölmüş, bir müddetten beri yanında çalışarak hayatını kazandığı ustası da iflas etmişti.

Bir akşam Yuhan aç ve yorgun bir halde Garnata'ya vardı. Yatacak bir yeri olmadığından şehrin kenarında ta garipler zamanından kalma eski bir köşk harabesinin yıkık duvarları arasında uyumak için uzandı. Fakat tam gözlerini kapayacağı sıradaydı ki bir el omuzuna dokundu. Yuhan doğruldu ve karanlıkların içinde parmaklarındaki mumla güya davet ediyormuş gibi işaretler yapan bir el gördü. Lopez açlıktan yarı ölü bir halde ayağa kalktı ve eli takip etti. Bu el kendisini gayet güzel ve süslü bir salona götürdü. Bu salonun ortasında beyaz örtülü bir masa, masanın üzerinde de en nefis yemekler vardı. Yuhan büyük bir sevinçle yemekleri yedi. Karnı doyduğu zaman el tekrar bir işaret yaparak çocuğu geniş bir yatak odasına götürdü. Yuhan soyundu, ipek geceliğini giydi ve yatağın içine uzanarak derin bir uykuya daldı.

Sabahleyin Gırnata'nın horozları ötünce el tekrar gelerek çocuğu uyandırdı. O dakika gayet tatlı bir ses işitildi.

- Yuhan, sen beni takip etmekle gayet iyi ve cesurane bir harekette bulundun. Şimdiye kadar bu cesareti senden başka kimse gösteremedi. Ben sana bir şey sormak isterim. Bana cevap ver. Biraz daha cesur ve metanetli olmak ve bedbaht bir kızı kurtarmak ister misin?

Yuhan sordu:

- Peki, isterim. Fakat bunun için ne yapmalı?

- Üç gün daha bu odada ve bu yatakta yatman lazımdır. Lakin bu üç gece içinde sana ne yapılırsa yapılısın bağırılmayacak ve kımıldamayacaksınız.

- Peki, bu üç geceye katlanmaya gayret edeceğim.

Birinci gece bir takım gizli adamlar Yuhan'ı kalın bastonlarla öyle dövdüler ki zavallı çocuğun kafatası ve kemikleri kırıldı. Yuhan bayıldı. Fakat ne sallandı ne

bağırđı. Sabahleyin el tekrar görüldü ve odanın içerisine sihirli bir takım kokular serpti. Bu kokular Yuhan'ın bütün ağrılarını yok etmişti.

İkinci gece Yuhan aynı felaketi geçirdi. Fakat yine bağırmadı. Ertesi sabah el tekrar gelerek çocuğun ağrılarını geçirdi.

Üçüncü gece pek müthiş geçmişti. Yuhan az kaldı mukavemet edemeyecekti. Gün doğduğu zaman iki evvelki geceler gibi bu defa el görünmedi. Onun yerine gayet güzel bir kız girerek Yuhan'ın üzerine bir takım sular serpti. Akşamki durumdan ölü gibi yatan çocuğu ayağa kaldırdı. Yuhan gayet pahalı kumaşlardan yapılmış bir elbise giydi. Büyük salona geçerek hazırlanmış süslü bir masanın üzerinde kızla beraber yan yana yemek yediler.

Kız o derece güzeldi ki Yuhan ömründe daha bunun gibisini görmemişti. Pembe çehresi siyah ve büyük gözleri kendisine saf bir tatlılık veriyordu. Yuhan sordu:

- Siz hakikaten bir İspanyol değil misiniz?

Kız:

- Hayır, dedi. Ben Fas sultanının kızıyım. Şimdi sihirler bozulduğu için artık babamın yanına dönmeliyim. Beni takip et ve bul.

Bu sözleri söyler söylemez ortalıkta bir değişiklik oldu. Kız kaybolmuş ve Yuhan eski yırtık elbiseleriyle harabenin iki yıkık duvarı arasında kalmıştı. Lopez artık kızını bulmak için yola çıkmıştı fakat cebinde parası bulunmadığından ancak birkaç sene sonra Fas sultanının sarayına varabildi. Sultanın kızı Yuhan'ın öldüğünü yahut kendisini aramaya çıkmadığını zannettiğinden Arabistan padişahının oğluyla nişanlanmıştı. Artık düğünler başlamıştı fakat bu sırada Yuhan'da elbiseleriyle içeriye sokmadıklarından kapının önünde boynu bükük bekliyordu.

Düğün arabası geldi ve sarayın kapısında durdu. Bir müddet sonra sultanın kızı çıktı. Fakat arabanın basamağına ayağını atacağı sırada kapıda kederinden deli gibi bekleyen Yuhan'ı gördü ve tanıdı. Fakat sesini çıkaramadı. Arabaya girerken içeride bekleyen nişanlısına sordu:

- Çok zaman oluyor ki odamdaki mücevherat kutusunun anahtarını kaybetmiştim. Bunun için tekrar bir yenisini yaptırdım. Fakat işte kaybettiğim anahtar şimdi buldum. Size sormak isterim. Acaba hangi kutuyu kullanmak

doğrudur?

Arabistan padişahının oğlu:

- Şüphesiz birincisini, diye cevap verdi.

Bunun üzerine kız sultan Yuhan'ın yanına kadar giderek elinden tuttu ve arabanın yanına kadar getirdi.

- İşte dedi. Benim bahsetmek istediğim şey buydu. Bu çocuk beni sihirli köşkten kurtaran genç ve cesur Yuhan Lopez'dir. Ben ona ayrılırken beni bulursa kendisiyle evleneceğime söz vermiştim. Mademki şimdi beni buldu sözümü yerine getirmeliyim.

Sultanın kızı hakikaten sözünü yerine getirdi ve Arabistan padişahının oğlu nişanlısının hakkını teslim ederek memleketine döndü ve oradan artık Müslüman olan Yuhan ile zevcesine kıymetli hediyeler gönderdi.

Çocuk Dünyası, II(63), 22 Mayıs 1330 [4 Haziran 1914], s. 3- 5.

5.1.74. Dertli Şah

Bahtsız bir Acem şahı vardı. Her kavgada üstün gelmiş, zengin ve ünlüydü. Fakat yalnız bir derdi vardı ki onu yıllarca düşündürmüştü. Hiç oğlu yoktu. Bu dert onu uzak bir adacığın üzerinde büyük ve ihtişamlı bir saray yaptırtmış ve içinde kapanmaya mecbur etmişti.

Günün birinde saray bir tacir geldi. Bu adam esir tüccarlığı yağıyor ve insan alıp insan satıyordu. O günde şaha gayet güzel bir kızı esir adı altında sattı. Şah esiri o kadar güzel bulmuştu ki büyük bir sevinçle onu aldı ve sarayının sultanı yaptı. Artık yeni sultanın incili elbiseleri, gerdanlıkları, mücevherleri büyük zarif salonları, denize bakan geniş odaları vardı. Bundan başka hizmetinde yirmi kadın yirmi erkek tahsis olunmuştu. Fakat yalnız tuhaf olan nokta şuydu ki yeni sultan asla konuşmuyordu. Her gün sabahtan akşama kadar odasında pencerenin kenarına oturuyor ve denizin mavi dalgalarına, bulutlara, ufkun kızartılarına bakıyordu.

Bir yıl sonra şâh ve sultanın güzel bir çocukları dünyaya geldi. Dertli şah sevincinden kendisini adeta bilmiyordu. Artık taht ve saltanatın yerine geçecek bir oğlu dünyaya gelmişti. Derhal sultanın odasına giderek onun ayaklarına kapandı ve:

- Ey sevgili sultanım, neden sen asla kimseyle konuşmuyorsun? Benim

saadetimin içinde yalnız senin dudaklarından dökülecek bir kelimecik eksik, dedi.

Hanım sultan nihayet gülerek cevap verdi:

- Ey sevgili şah, ben senin sarayına bir esir suretinde geldiğim halde sen bana en tatlı şefkatlerinle muamele ettin. Fakat düşünün ki ben de bir padişah kızı olduğum halde sana esir olarak satılmışım.

Şah bağırdı:

- Nasıl? Sen bir padişah kızı mısın?

Hanım sultan biraz daha vakur cevap verdi:

- Ben Denizgülyüm. Kardeşim Selahattin Şah dalgaların derinliklerindeki en güzel ve en zengin memleketlerde hüküm sürüyor. Fakat bir gün nasılsa kendisiyle kavga ettik. Geçen yıl bizim memleketimiz düşman ayakları altında çiğnenmiş ve sarayımız yıkılmıştı. Kardeşim beni düşmanların ellerine düşürmemek için toprakta hüküm süren bir padişahın oğluyla evlendirmeye kalkmıştı. Onun bu teklif ve kararı üzerine ben çok müteessir olarak denizin derinliklerinden kaçtım ve bu adanın bir kenarına çıktım. Fakat işte tan orada bir adam beni yakalayarak sizin huzuruza çıkardı ve bir esir gibi sattı.

Şah o zaman:

- Lakin ben size bir esir gibi muamele etmedim, dedi.

Denizgülü yavaşça:

- Hayır, dedi. Ben sana serzeniş yapmıyorum. Yalnız şunu söylemek istiyorum ki ben bu saraya sultan olduktan sonra artık burasını bırakamadım. Pekâlâ biliyorum ki siz beni çok seviyorsunuz. Fakat benim tekrar kardeşimin memleketine dönmeye niyetim vardı. Mademki şimdi bir çocuğumuz var artık ben kardeşim Selahaddin'i çağırarak oğlumuzu kendisine gösterebilirim.

Denizgülü hizmetçilerinden birisine bir buhurdan getirmesini emir etti ve küçük bir sandıktan bir parça od ağacı çıkararak buhurdanın içinde yaktı. Çıkan duman açık pencereden çıkarak uzaklara gitti. Denizgülü anlaşılmayan bir dil ile bir iki şey söyledi. Bunun üzerine deniz kabarmaya ve dalgalar büyüyerek ayrılmaya başladı. Bir dakika sonra suların ortasından başında elmas bir taş bulunan genç ve yakışıklı bir adam çıktı. Bir alay kadın ve asker onun etrafını kuşatmıştı.

Selahattin Şah maiyetiyle suların üzerinden yürüyerek karaya çıktı ve doğruca saraya girdi. Hemşiresini orada görerek:

- Muazzez hemşireciğim, Denizgülü, dedi. Ben bütün düşmanlarımı kovdum. Onların pis ayaklarından büyük ve güzel memleketimi temizledim. Cenkleştim. Galip ve muzaffer oldum. Artık şimdi memlekete dönebilir ve istediğin bir deniz şehzadesiyle evlenebilirsin.

Denizgülü cevap verdi:

- Aziz kardeşim Selahattin, görüyorsun ki ben artık evlendim. İşte zevcim Acemistan şahı ve işte küçük oğlumuz. Selahattin çocuğu kucağına aldı ve Acem şahını hayret ve dehşet içinde bırakarak denize doğru koştu ve suların arasında kayboldu.

Denizgülü:

- Merak etme, dedi. Kardeşim Selahattin'in ne yapacağını ben bilirim. O çocuğumuzun bütün deniz sakinleri gibi suyun içinde de yaşayıp yaşayamadığını anlamaya gitti.

Denizgülü doğruyu söylemişti. Beş dakika sonra Selahattin çocuğu kolları arasında tutarak güle güle tekrar saraya geldi. Küçük şehzade suyun içinde de havada olduğu gibi nefes alabilmiş ve tuzlu su elbisesinin hiçbir tarafını ıslatamamıştı. Acemistan şahı:

- Allah'ım bu ne garip bir gün, diye bağırdı. Eğer bütün bunları gözümle görmemiş olsaydım hiçbir vakit inanmazdım.

Acem toprağının şahı denizin dibine giderek bu garip ve haşmetli memleketleri gezemeyeceği için pek çok kederlendiyse de Denizgülü ile Selahattin Şah mavi suların sinesinde geçen güzel ve hayret verici hikâyelerle onun bu kederini avuttular.

Çocuk Dünyası, II(66), 12 Haziran 1330[25 Haziran 1914], s. 3- 4.

5.1.75. Dünyanın En Kuvvetlisi

Vaktiyle fareler milletinin bir padişahı ve onunda pek güzel bir kızı vardı. Bu kız o derece güzeldi ki bunun için annesiyle babası bütün komşu hükümet padişahlarına karşı mağrurdular. Padişahın kızı evlenme çağlarında vezirin oğlu

beyaz fareyi çok sevmeye başlamış ve her halde onunla evlenmeye karar vermişti. Anne ile baba kızın bu düşüncesinden tamamıyla habersizdiler ve onların biricik istedikleri şey de kızlarını dünyanın en kuvvetlisine vermektir.

Günler aylar geçiyor ve kız sultana çıkan taliplerin hiç birisi dünyanın en kuvvetlisi olarak görünmüyorlardı. Nihayet farelerin padişahı pek akıllı bir ihtiyar olan amcasının yanına giderek bu husustaki fikrini sordu. Amca fare pek derin düşünceli tecrübe görmüş ve âlim bir şey olduğundan padişahın sorgusuna cevap verdi:

- Hiç şüphesiz dünyanın en kuvvetlisi güneş olmalıdır. Çünkü onsuz buğdaylar sararmaz.

Farelerin padişahı bunun üzerine doğruca güneşin yanına gitmek için en yüksek dağlara tırmandı. Çünkü yükseklerle çıkıldıkça güneşe daha ziyade yaklaşıyor. Akşama doğru güneşe dağın arka tarafındaki evine girmek üzereyken rastladı. Güneş yeni ve yabancı ziyaretçiyi görünce:

- Ne istiyorsun küçük ve aziz arkadaş, diye sordu.

Farelerin padişahı:

- Sizi büyük bir resmiyetle ziyaret ediyorum, dedi. Buna da sebep kızımın elini size vermektir. Çünkü mademki siz dünyanın en kuvvetlisisiniz.

Güneş gülerken ve gözünü kırparak cevap verdi:

- Eğer böyle olsaydı ey aziz padişah kızınızla evlenerek pek mesut olurum fakat heyhat ki dünyanın en kuvvetlisi ben değilim. Çünkü bir bulut ne zaman semayı kaplarsa ben onu delerek öbür tarafa geçemiyorum.

Bunun üzerine padişah:

- Öyleyse siz aradığım adam değilsiniz, dedi. Allahısmarladık deme lüzumu bile görmeyerek geri döndü.

Zavallı iyi kalpli güneş bu hale gözünü kırparak için için gülüyordu. Fareler padişahı daha epeyce yol yürüdü ve nihayet bulutu sivri bir kayanın tepesinde buldu. Siyah bulut yeni geleni görünce:

- Ne istiyorsun aziz kardeş, diye sordu.

- Kızımı size vermek istiyorum. Güneşin dediği gibi siz hakikaten dünyanın

en kuvvetlisi bulunuyorsunuz.

Bulut içini çekerek:

- Hayır, dedi. Güneş sizi aldatmış. Ben dünyanın en kuvvetlisi değilim. Rüzgâr benden daha kuvvetlidir. Çünkü o beni ne taraf isterse o tarafa sürükleyebiliyor. Ben ona mukavemet edemiyorum.

- O halde siz benim aradığım adam değilsiniz.

Farelerin padişahı bir müddet daha yürüyerek rüzgârı büyük bir meşe ağacının yaprakları arasında yayılmış, otururken buldu. Rüzgâr padişahın geldiğini görünce öyle bir güldü ki sesinden bütün ağaçlar ve hayvanlar titrediler.

- Neye güldün ey aziz kardeş?

Farelerin padişahı dünyanın en kuvvetlisi olduğu için rüzgâra kızını vermek istediğini anlattı. Fakat rüzgâr yanaklarını şişirerek müthiş bir ısıklık gibi:

- Hayır, dedi. Dünyanın en kuvvetlisi ben değilim. Önüme bir duvar çıkınca ben öte tarafa geçemiyorum.

Farelerin padişahı artık gökyüzünde işi olmadığını anlayarak toprağa indi ve doğruca bir duvarın dibine gelerek sordu:

- Ey duvar! Artık muhakkak öğrendim ki sen bu dünyanın en kuvvetlisi bulunuyorsun. Sana kızımı vermek istiyorum. Her halde cevabını şimdi beklerim.

Duvar:

- Hu HUUU, diye mırıldandı. Ben dünyanın en kuvvetlisi değilim. Sen yanıyorsun. Mahzendeki fareler milletin vezirinin oğlu olan beyaz fare benden daha kuvvetlidir. Çünkü şu eteğimin dibinde gördüğün deliği o deldi.

Fareler padişahı artık en kuvvetli ve en yakın bir adamı bulmuştu. Derhal beyaz fareye giderek kızını kendisine vermek istediğini söyledi. Beyaz fare sevgilisinin babasından böyle bir teklif vaki olduğunu duyunca sevincinden çıldırma derecelerine geldi ve derhal kabul etti. Artık bu iki mesut çift talihin bu güzel tesadüfüne teşekkür ederek, bahtiyarane yaşadılar.

5.1.76. Pirinç Tarlalarındaki Yangın

Aşağıda, ta Japonya'da ihtiyar bir adam vardı ki bir dağın tepesinde küçük oğluyla beraber yaşardı. Fakir kulübesinin etrafı epeyce geniş ve düzdü. Burada

pirinç tarlaları vardı. Bu tarlalar aşağıda ta mavi denizin kenarındaki dar sokaklı bir köyde yaşayan Japonlara ait bulunuyordu. Bu köy o kadar dardı ki ancak ev yapmak için yer bulmak kabil oluyordu. İşte bu sebepten ahalisi dağın tepesindeki geniş ve düz mahalli kendilerine pirinç tarlası yapmışlardı.

Sabah akşam ihtiyar ve oğlu aşağıda köyün dar sokaklarında gidip gelen ahaliyi görürler ve bu yüksek yerden denizi ta uzak çevresine kadar seyrederdiler. İhtiyarın küçük oğlu “Yon” bu tarlaları çok severdi. Çünkü babası ile kendisini fakir kulübede besleyen bu tarlalardı. Pirinçleri sulamak için kanal açarken babasına yardım eder ve hasat vakti pirinçleri yemeye gelen fena kuşları öldürmek için de çok çalışırdı.

Bir gün pirinçler kemale gelmiş ve sarı başaklar güneşe karşı hafif hafif sallanmaya başlamıştı. İhtiyar bekçi ayakta ağızındaki sigarasının dumanlarını savurarak uzaklara bakıyordu. Birden ufukta tuhaf bir bulut gördü. Sanki denizin suları uçuyor ve semaya karışıyordu. İhtiyar sağ elini gözlerinin üzerine kaldırarak daha dikkatle bakmaya başladı. Baktı, baktı ve sonra sigarayı bir tarafa fırlatıp çocuğuna bağırdı:

- Yon... Yon... Ocağa koş. Çabuk bir ateş.

Küçük Yon babasının ne yapmak istediğini anlamayarak şaşkın şaşkın ocağa koştu. Çünkü onun daima büyüklere itaat etmek âdeti vardı. İhtiyar çocuğun getirdiği ateşi alır almaz tarlaya koştu. Yon hayretten hayrete düşerek babasını takip etti. İhtiyar alevli odunu pirinç tarlasının ortasına fırlattığı zaman Yon büsbütün şaşırıp. Bağırarak:

- Baba! Baba! ... Ne yapıyorsun? Dedi. Fakat ihtiyar:

- Çabuk Yon bir ateş daha... Bir yanmış odun daha, diye bağırdı. Yon babasının çıldırdığına zâhip oluyordu. Hıçkırıklarla ağlayarak ocağa koştu. Aldığı bir ateşli odunu tarlanın ortasına fırlattı. Kırmızı alevler sık ve kuru pirinç tarlaları arasından siyah dumanlara karışarak yükseldiler. Güzel ve kıymetli tarla yanmaya başladı.

Aşağıda küçük köyün sakinleri yukarıdaki dehşetli manzarayı görür görmez yangını söndürmek için bağırarak tırmanmaya başladılar. Geride kimse kalmadı. Kadınlar bile çocuklarını arkasına alarak yukarıya çıktılar. Yangın yerine vardıkları zaman hiddetle bağıyorlardı:

- Bize bu hıyaneti kim yaptı? Bu yangın nasıl başladı?

Bu sırada soğukkanlı ihtiyar bekçi bu kızgın halkın ortasına gelerek:

- Tarlaları ben ateşledim, dedi. Yon hüngür hüngür ağlıyordu. Ahali yumruklarını ihtiyara karşı sıkmaya başladılar:

- Neden? Neden? Diyorlardı. Neden tarlalarımızı ateşledin? İhtiyar döndü ve koluyla ufku göstererek:

- Oraya bakınız, dedi.

Küçük dar köyün şimdi tepede sıkışan sakinleri gösterilen yere baktılar. Bir saat evvelki mavi deniz şimdi simsiyah sanki sudan yapılmış yüksek duvarlarla karaya doğru hücum ediyordu. Tepedeki halkın dudaklarında ufak bir ses bile yoktu. Hepsi dalgaların hareketini heyecanla takip ediyordu. Kalpler atıyor ve sudan duvarlar siyah bulutlar içinde karaya doğru ilerliyordu. Ufak bir beklemeden sonra müthiş bir gürültü içinde, ta aşağıdaki dar sokaklı küçük bu sudan duvarlar altında kaybolduğu görüldü.

Köyün sakinleri yukarıda bulduklarından hayatlarını kurtarmışlardı. İhtiyarın ne yapmak istediğini anladıktan sonra hepsi de ağlaşarak onun boynuna ve ayaklarına sarıldılar. Köy mahvoldu, tarlalar yandı fakat hayatlar ölümden kurtuldu.

Çocuk Dünyası II(68), 26 Haziran1330 [9 Temmuz 1914], s. 2- 3.

5.1.77. Altın Yağmuru

Vaktiyle bir dul kadının iki tane kızı vardı. Bunlardan birisi gayet güzel ve çalışkan, diğeri ise tembel ve çirkindi. Bununla beraber valideleri çirkin kızı daha çok seviyor, öteki ise evin bütün işlerini görüyordu. Zavallı kıza sanki o kadar iş yetmiyormuş gibi bir de çorap ördürürlerdi. Artık o her gün kuyunun başına gider ve orada çorap örerd. Hatta bazı defa elleri bile kanardı. Yine bir gün elleri daha çok kanadı ve yün akan kandan kıpkırmızı oldu. Kız da onu yıkamak için suya batırdı. Fakat yün elinden kayarak suya düştüğünden hemen ağlamaya başladı. Eve gelerek ağlaya ağlaya annesine geçen işi anlattı. Koca karı çocuğu güzelce payladıktan sonra mutlaka gidip yünü sudan çıkarmasını söyledi. Kız da ne yapsın? Kuyunun başına gidip yünü alacağım diye uğraşırken suyun içine düştü ve bayıldı. Uyandığı vakit kendini güzel bir çayırda buldu. Yeşil çimenlerin üstünde yavaş yavaş ilerlemeye başladı. Geze geze bir fırının yanına geldiği zaman içeride bulunan ekmekler; “Bizi

buradan çıkar!” diye bağırmaya başladılar. Kız hemen ekmeklerin hepsini çıkarttı. Biraz daha yürüdükten sonra bu sefer bir elma ağacının yanına geldi. Elmalar; “Bizi silkin, bizi silkin!” diye bağıldılar. Kız hemen ağacı silkerek elmaların hepsini yere düşürdü. Biraz daha yürüdükten sonra bir kulübenin önüne geldi. Pencereden kocaman dişli bir karı bakıyordu. Kız bunu görür görmez korkmaya başladı ve kaçmak istedi. Fakat koca karı çocuğa kendisinden korkmamasını ve ona bir şey yapmayacağını söyledi. Kız içeriye girdiği vakit kadın dedi ki:

- Eğer evimin işlerini görürsen ve döseğimi güzelce yaparsan sana bir şey yapmam.

Bu sözleri o kadar güzel ve tatlı tatlı söyledi ki kızda korku falan kalmadı. Hatta o günden itibaren işine başladı. Çalışkan kız cadının evinde oturalı epey olmuştu. Artık annesini, kardeşini çok göreceği gelmişti. Bir gün dayanamayarak koca karıya söyledi. Artık iş göremeyeceğini de ilave etti. Koca karı pek memnun oldu ve ertesi gün yola çıkarken kuyuya kadar beraber gitti. Kız tam eşiği geçeceği bir sıradaydı ki üzerine altın yağmuru yağmaya ve altınların hepsi de eteklerine yapışmaya başladı. Koca karı:

- Al kızım bunların hepsi senindir. Çünkü sen benimle iyi geçindin ve ben de seni 348ekâlâ348landırmak istedim, dedi.

Kapı kızın ardından birden bire kapandı. O da kendisini evinin yanında buldu. Tam bu sırada horozlar ötmeye başladılar:

- Kukurikuu, kukurikuu

Altın kızımız yine geldi...

Kız eve girdiği vakit annesini iş görmekle meşgul buldu. Anne kızının böyle altınlarla dolu olarak geldiğini görünce ondan bu kadar şeyi nereden ve nasıl tedarik ettiğini sordu. Saf kız da hepsini bir bir anlattı. Hain valide tembel kızının da böyle zengin olmasını istiyordu. Onun da eline bir parça yün verdi ve kuyunun yanına gönderdi. Kız orada ellerini dikenlerin içine batırarak güzelce kanattı ve yüne bulaştırdı. Hemen mahsustan yünü kuyuya düşürdü ve hemen arkasından kendi de atladı.

Filhakika kız kardeşinin dediği gibi kendisini çimenler arasında buldu ve ilerlemeye başladı. Fırının yanına geldiği vakit ekmekler bağırmaya başladılar. “Bizi

buradan çıkar, bizi buradan çıkar!”. Tembel kız hemen “Sizin için ellerimi mi yakayım?” diyerek oradan uzaklaşmaya başladı. Biraz daha yürüdükten sonra bir elma ağacına rast geldi. Elmalar hemen “Bizi silkin, bizi silkin” diye bağıştılar. Tembel kız ise “Sizin için kafamı mı yarayım?” diyerek uzaklaştı. Biraz daha yürüdükten sonra bir kulübenin önüne geldi. Pencerede büyük dişli karıyı gördü. Fakat hiç korkmadı. Çünkü onun kendisine hiçbir şey yapmayacağını biliyordu. Kulübeden içeriye girerek koca karının işlerini görmeye başladı. Birinci gün her şey iyi gitti. Fakat ikinci gün esnemeye başladı. Üçüncü gün artık bir şey yapmadı. Koca karıda kızarak ertesi günü kıza evine göndereceğini söyledi. Çirkin kız ise seviniyordu. Ertesi gün koca karı, kızını alarak kapıya kadar götürdü. Kız eşığı geçerken altın yağacağı yerde katran yağmaya başladı. Tembel kızda saç baş katran içinde olduğu halde ağlaya ağlaya eve döndü. Horozlar kızını böyle pis halde görür görmez bağırmağa başladılar:

- Kukurikuu, kukurikuu

Pis hanım yine geldi...

Eve girdiği vakit anne katranları çıkartmak istedi. Fakat onlar öyle yapışmıştı ki kimse muvaffak olamadı ve kızda tembelliğin cezasını buldu.

Çocuk Dünyası, II(69), 3 Temmuz 1330 [16 Temmuz 1914], s. 3- 4- 5.

5.1.78. Bülbül

- 1-

Bundan o kadar çok seneler geçti ki hiç şüphesiz bu uzun hikâyeye de uzun müddetin karanlıkları içinde unutuldu, kaldı. Fakat ben okuyucularıma bu hikâyeyi hatırlatmak ve nakil etmek istiyorum. Vaktiyle Çin İmparatorlarından birisinin büyük bir sarayı ve bu sarayın içinde de dünyanın en garip şeyleri vardı. Gayet ince porselenden yapılmış köşkler, o kadar zarif o kadar nazikti ki onlara hatta dokunabilmek için büyük dikkatler ve ihtiyatlar lazımdı. Bahçeleri en güzel çiçeklerle bezenmişti. Pek nadir olan çiçeklerin üzerine bahçede gezenlerin dikkatlerini celp etmek için altın ve gümüşten yapılmış küçük küçük çanlar takılmıştı.

Bahçede her şey gayet büyük imkânlar sarf edilerek tertip edilmiş, kıymettar

porselenden yapılmış büyük çiçek vazoları, beyaz mermerden ayaklar üzerine oturtulmuştu. İmparatorun bahçesi pek büyüktü. Hatta bir gün bahçıvan bile elan bahçenin öbür ucunu bulamadığı ve nerede bittiğini anlayamadığını orasını ziyaret edenlerden birisine söylemişti.

Bahçenin bir ucunda büyük ormanlar ve derin göller vardı. Ormanın öbür ucunu da geniş ve mavi deniz kaplamıştı. Büyük gemiler ormanın suya doğru sarkan yüksek ve sık yapraklı dalları arasında gezebiliyordu. İşte buralarda tek ve kimsesiz bülbül yaşıyor, her gün mavi denize, yeşil ağaçlara, bulutlara, tabiata karşı acı acı sanki ağlayarak ötüyordu. Zavallı balıkçı bile hayalini her gün dolduran hayat kaygılarıyla sabahtan akşama kadar çalışmak mecburiyetinde iken işini bırakıyor ve bülbülün hazin sesini dinlerken “Allah’ım ne kadar güzel!” demekten kendini alamıyordu. Geceleri beyaz ay, denizin sinesine gümüşten titrek ışıklar sererken balıkçı sadece bülbülü dinlemek için yine ormanın kenarına kadar geliyordu.

Ertesi gün tekrar iş başına geçerek bülbülün sesini bir müddet için unutmak isterken yine muvaffak olamıyor ve işini olduğu gibi bırakarak tekrar bu hazin ve latif sesi dinlerken “Allah’ım ne kadar güzel!” diyordu. Dünyanın her köşesinden birçok ecnebiler imparatorun sarayına geliyor, sarayı ve büyük bahçeyi hayretle temaşa ediyorlardı. Fakat işte kulaklarına uzaklardan bülbülün sesi gelince hep birden “İşte bu hepsinden güzel!” diyorlardı. Memleketlerine döndükleri zaman hep bundan bahsediyorlar muharrirler seyahat hatıralarını en ziyade bülbülün güzelliğini anlatıyorlar, şairler deniz kenarındaki ormanın bu küçük şarkıcısı için en latif şiirlerini inşat ediyorlardı. Bütün bu yazılan kitap ve şiirler dünyayı dolaştıktan sonra imparatorun da eline varıyordu.

Altın tahtının üstünde büyük Çin ülkesinin hükümdarı bu kitapları büyük bir dikkatle okuyor ve gösterilen sitayişler için kitabın belki her satırında hafifçe gülerek başını sallıyordu. Fakat kitabın en güzel bir kısmına gelmişti ki imparatorun dikkati daha ziyade arttı. Nihayet:

- Yarabbi, dedi. Bir bülbül mü? Fakat ben onu nasıl oluyor da tanımıyorum. Benim bahçelerimde şu büyük malikânemde böyle bir kuş bulunuyor da ben ondan bahsedildiğini bile işitmiyorum.

Derhal baş musahibini çağırdı. Bu adam çok kibirli ve dik başlı birisiydi. Kendisine bir şey söylenir ve yahut bir başkası sorulursa “Of” diye mukabele ederdi.

Hâlbuki bu kelime “Artık beni sıkıyorsunuz, defolup gidin!” demekten başka bir mana ifade etmezdi. Bu defa imparator kendisine:

- Benim bahçelerimde bülbül adında bir kuş var, dedi. Diyorlar ki bütün hükümetimin içinde bundan daha güzel bir şey yokmuş. Neden şimdiye kadar kimse bana bundan bahsetmedi?

Baş musahip cevap verdi:

- Ben bu ismi hiç işitmedim. Sarayda böyle bir kuşun bulunmadığını zannedirim.

İmparator:

- Hayır, diye bağırdı. Bu kuş bu akşam bulunacak ve benim önümde ötecek. Bütün dünya bu kuşun bende bulunduğunu söylüyor. Hâlbuki onu bilmeyen ve işitmeyen yalnız ben.

Baş musahip titrek bir sesle:

- Doğrusunu söylüyorum efendim ki bu ismi ilk defa sizden işitiyorum. Fakat mademki varmış, onu arayıp bulacağımı vadederim, dedi.

Evet, aranıp bulunacaktı, fakat nerede? Baş musahip sarayı alt üst etti. Salonları dolaştı, bahçenin yollarında arana arana gezinirken rast geldiği adamlara soruyor fakat kimse bülbülün nerede bulunduğuna dair açık bir cevap veremiyordu.

Çocuk Dünyası, II(70), 1 Temmuz 1330 [14 Temmuz 1914], s. 10- 11- 12.

- 2-

Baş musahip iyice dolaştıktan sonra padişahın huzuruna çıkıp kitapların bu noktayı doğru yazmadıklarını zannettiğini söyledi:

- Haşmetmaâb, bu yazılara itimat göstermesin. Çünkü kendisi orada masallardan ve efsun hikâyelerden başka bir şey bulamayacak.

İmparator başını ciddiyetle sallayarak:

- Hayır, dedi. Bu okuduğum kitabı bana Japonya imparatoru gönderdi. Bunda asla yalan masallar ve efsun hikâyeleri yoktur. Sana tekrar söylüyorum ki bülbülün sesini hatta bu akşam dinlemek isterim. Benim en büyük hulusum ona bağlı kalmıştır. Eğer onu bulup getirmezsene yemekten sonra herkese senin karnını çığnettirim ve seni tepelerim.

Baş musahip koştı, tırmandı salonların, koridorların içinden dolaşarak geçti. Fakat bülbülün yerini asla bulamadı. Saray halkının yarısından fazlası bülbülün arkasına dökülmüşlerdi. Çünkü kimse tok karnına midesinin üstüne tekme yemek istemiyordu. Nihayet mutfakta çalışan fakir küçük bir kız:

- Ey büyük Allah'ım, dedi. Bülbül mü? Fakat ben onu tanıyorum. Oh, evet. Deniz kenarında kulübesinde hasta yatan anneciğime biraz yiyecek götürüyorum ve oradan dönerken yorgun bir halde ormanın yeşil yaprakları altında otururken bülbülün sesini işitiyorum. O evet, annemin beni kucakladığı zamanki gibi gözlerimden yaşlar geliyor ve sebebini bilmeden sessiz sessiz ağlıyorum. Bunun üzerine baş musahip kıza dönerek:

- Küçük melek kız, dedi. Sana sarayda en şerefli bir hizmeti bağışlayacağım. Sana imparatorun nasıl yemek yediğini göstereceğim. Yalnız sen bizi bülbülün yanına kadar götür. Çünkü o bu akşam bize pek lazım.

İşte hepsi de bülbülün öttüğü ormana doğru yürümeye başladılar. Hiç şüphesiz bu alayda saray halkının belki yarısından fazlası vardı. Yolda bir ineğin böğürdüğünü işittiler. İçlerinden birisi:

- İşte yakaladık, diye bağırdı. Fakat bir kuşun bu kadar kuvvetli sesi olmak kabil mi? Hem ben bu sesi birkaç defa işittiğimi zannediyorum. Küçük aşçı kız:

- Hayır, bu böğüren bir inekten başkası değildir. Gideceğimiz yer daha uzaktır, dedi.

Kurbağalar bir su birikintisinin kenarında vak vaklıyorlardı. Sarayın sadakacısı:

- Ne latif, dedi. Bülbülün sesini dinlediğimi zannedirim.

Küçük aşçı kız tekrar:

- Hayır, bunlar kurbağalardan başkası değil, dedi. Fakat dinleyiniz, dinleyiniz. İşte şimdi, ah işte şimdi sevimli bülbülün sesi ve eliyle bir ağaç dalının üzerindeki kırmızı renkte bir kuşu gösterdi. Baş musahip:

- Lakin bu kabil mi? Dedi. Ben bu kuşu asla böyle tahayyül etmiyordum. Bu ne kadar adi bir şey imiş. Belki bu kadar insan çokluğu karşısında güzel renklerini kaybetmiştir.

Hizmetçi kız:

- Küçük bülbül, dedi. Haşmetli efendimiz huzurunda senin birkaç defa şarkı söylemekliğini arzu ediyor. Gelmez misin?

Bülbül:

- Pek güzel, küçük melek kız, dedi. En güzel sesiyle ötmeye başladı.

Baş musahip:

- Eğer kuşu gözümle görmeseydim, bu sesi camdan yapılmış küçük küçük çan sesleri zannederdim, dedi. Görüyor musunuz? Küçük boynu nasıl hareket ediyor? Bunu şimdiye kadar işitmeyişimiz bizim için pek gariptir. Ah, kim bilir sarayda ne büyük bir şerefe mazhar olacak.

İmparatoru kendisini arayan halk arasında zanneden bülbül:

- İmparator için daha ötecek miyim? diye sordu.

Baş musahip:

- Benim aziz ve sevimli bülbülüm, diye cevap verdi. Bu akşam seni sarayda yapılacak büyük şenliğe davet ederim. Orada latif ve tatlı sesinle imparatorun ruhunu mest et.

- Ben burada yeşil ağaçlar arasında daha güzel öterim.

Fakat bir büyük imparatorun kendisini davet ettiğini anlayınca alayı takip etti. Sarayda büyük hazırlıklar yapılmıştı. Porselenden yapılmış olan duvarlar ve tavanlar binlerce altın lambaların ışığıyla parıl parıl yanıyordu. Sofalara en kıymetli ve nadir çiçekler konmuştu. Rüzgâr estiği zaman küçük altın ve gümüş çanlar öyle bir ses çıkarıyorlardı ki insan kendisinin periler memleketinde yaşadığını zannediyordu.

İmparatorun oturduğu büyük salonun ortasına altından bir tünek konmuştu. Sarayın biricik bülbülü bunun üzerine konacak ve en güzel şarkılarını çağıracaktı. Bütün saray halkı oradaydı. Küçük hizmetçi kız da kapının arkasında durmak iznini almıştı. Baş musahip ona mutfak başısı diye yeni ve şerefli bir sıfat dahi vermişti.

Sarayın adamları en güzel elbiselerini giymişlerdi. Şimdi hepsi bu salonda tünek üstündeki küçük kuşa bakıyorlardı. Bülbül öttü. O kadar güzel öttü ki bundan pek müteessir olan imparatorun gözlerinden iki damla yaş çıkararak yanaklarından

aşığıya yuvarlandı. Bülbülün sesi pek nefis bir şeydi. Doğrudan doğruya kalbe gidiyordu. İmparator o kadar mesut olmuştu ki altın işlemeli boyunluğunun kuşa geçirilmesini emir etti.

Fakat bülbül buna pek çok teşekkürler ederek:

- Ben bir imparatorun gözlerinde iki damla yaş gördüm, dedi. Bu benim için en zengin hazinelerden kıymetlidir. Bir imparatorun gözyaşları misli bulunmaz bir hazinedir. Evet, ben kendimi kâfi derecede mükâfatlanmış addediyorum.

Yeniden ötmeye, en tatlı, en ince, en hazin sesiyle ötmeye başladı.

Çocuk Dünyası, II(71), 17 Temmuz 1330[30 Temmuz 1914], s. 8- 9- 10.

- 3-

Sarayın kadınları “Bundan daha latif bir şey işitmedik.”, diye konuşuyorlardı ve ağızlarına bir parça su alarak kuşun şakırtılarını taklit etmek istiyorlardı. Güya böylelikle hepsi de kendilerinin bülbül olduklarını zannediyorlardı. Şehirde ve bütün Çin’de bülbülün adını işitmeyen kalmadı. Hatta yeni doğan çocuklara bile o ismi vermeye başladılar. Şimdi sarayda bülbüle yeni bir kafes vermişler ve ona gündüzleri iki, geceleri de bir defa dışarıya çıkmak için müsaade bağışlamışlardı. Bülbülün kaçmaması için ayağına bağlanan on iki ipeği, o iki hizmetçi kız tutuyorlardı. Fakat bu gezinişler bülbülün asla hoşuna gitmiyordu.

Bir gün saraya üzerinde kalın harflerle “Bülbül” yazılı büyücek bir paket geldi. İmparator:

- Galiba bu da biricik bülbülümüz için yazılmış bir kitap, dedi.

Fakat bu bir kitap değildi. Bu küçücük bir kutu içerisinde bülbül şeklinde gayet sanatlı bir surette yapılmış bir oyuncaktı. Onun kanatlarında pırlanta ve yakut taşlar vardı. Anahtarı kurulduğu zaman tıpkı hakiki bülbül gibi gayet güzel bir surette ötüyor ve aynı zamanda altın ve gümüşten yapılmış kuyruğunu da sallıyordu.

Japonya imparatorunun bu hediyesini getiren adam derhal “İmparator bülbüllerinin büyük getiricisi” unvanını aldı. Çin ülkesinin büyük imparatoru şimdi iki kuşu da yan yana getirerek şarkılar söyletiyordu. Fakat bu pek hoş bir şey olmuyordu. Çünkü hakiki bülbül kendi isteğine kendi his ve kalbine göre ötüyor, hâlbuki diğeri daima aynı şarkıyı tekrar ediyordu. Sarayın mızıkacı başısı:

- Fakat şevketlim, bu oyuncak bülbülün kabahati değil, dedi. Görüyorum ki o bütün Çin’de tatbik ettiğim mızıkta kaidelerini pek muvaffakiyetle takip ediyor.

Bunun üzerine canlı bülbülü ayırdılar. Artık sanatlı bülbül yalnız başına ve hep o bildiği şarkıyı teganni ediyordu. Fakat buna rağmen saray halkı onu daha ziyade sevdiler çünkü o öterken kanatlarındaki ve kuyruğundaki taşların husule getirdiği parıltı o kadar hoş oluyordu ki bir göz onları saatlerce seyretmekten doyamıyordu.

Sanatlı bülbüle beş altı defa şarkı söylediler. İmparator biraz da canlı bülbülü dinlemek istedi. Fakat o ne olmuştu? Kimse onun açık pencereden ormandaki yurduna gitmek için uçtuğunun farkına varmamıştı. Bütün saray halkı başlarını eğdiler, artık hepsi de canlı bülbülü velinimetine karşı nankörlükle itham ediyorlardı. Bunun üzerine sanatlı bülbül tekrar ötmeye mecbur oldu. Bütün saray aynı parçayı otuz dördüncü defa olarak dinliyordu ki içlerinden henüz hiç birisi öğrenememişti. Çünkü bu parça pek güçlü.

Salondakilerin arasında dolaşan sarayın mızıkacı başısı yeni bülbülün, yalnız kanatlarındaki pırlanta ve kıymetli taşların güzelliğinden değil, bilhassa sesinde tam bir muganni edası bulunduğundan canlı bülbüle mürecceh olduğunu söylüyordu.

- Haşmetli efendimiz, bu kıymetli bülbülün güzel sesini hangi makinanın ve ne suretle husule getirdiğini görmelidirler. Acaba dişli tekerlekleri bu sanatlı bülbülün vücuduna nasıl yerleştirilmiştir? Onlar döndükleri zaman bu muhtelif ve güzel sesler ne suretle husule gelir? Bunu anlamalıdır...

İşte sarayın mızıkacı başısı, bu sözleri üzerine ertesi Pazar herkesin önünde küçük kuşun karnını açmak ve makinaları göstererek sedanın nasıl meydana geldiğini anlatmak iznini aldı. Hep birden çay başına oturdular. Artık herkes ellerini havaya kaldırarak:

- Oh, diye bağıyorlardı. Büyük hükümdarımız için dualar edelim, çünkü gelecek Pazar çok başka şeyler göreceğiz

Hâlbuki eski ormanın suya doğru sarkan yeşil yaprakları altında ihtiyar bir balıkçı vardı ki ne vakitten beri işitemediği bülbülün sesini tekrar duyunca yine işini yarım bırakarak “Allah’ım ne kadar güzel!” demekten bir türlü kendisini alamıyordu.

Artık hakiki bülbüle Çin ülkesinden nefy olunmuş nazarıyla bakıyorlardı. Sanatlı bülbül imparatorun yatağının yanı başında ipekten bir yastık içinde onun yerini tutmuştu. Kendisine hediye edilen inci gerdanlıklar, zümrüt ve yakut taşlar etrafına sarılmıştı. İmparator büyük bir lûtf-ı mahsus olmak üzere ona “Saraydaki imparator salonunun büyük şarkıcısı” unvanını vermişti.

Sarayın reisi ruhanisi sanatlı bülbül için yirmi beş fasıllık büyük bir kitap yazdı. Bu adam, çok âlim, Çinlilerin en büyük bilgiçlerinden birisiydi. Aradan bir yıl geçti. İmparator saray ve bütün Çin memleketleri kuşun şarkısını en adi notasına kadar ezberden biliyorlardı. Bülbül teganni ederken herkes ince, kalın sesleriyle ona refakat edebiliyorlardı. Sokaktaki yaramazlar bile “ 356 ekâl glu glu” diye bu şarkıyı söylemekten büyük bir zevk duyuyorlardı.

Bir akşam imparator kendi yatağında başucundaki bülbülün sesini dinlerken birden “Çat!” diye bir ses işitti. Bir şeyler kırılmıştı. Kırrrr... Bülbülün karnındaki tekerlekler çılğincasına bir süratle döndüler ve sonra ses kesildi. İmparator derhal yatağından sıçrayarak doktorunun çağırılmasını emir etti. Fakat bir doktor ne yapabilirdi?

Nihayet bir saatçi getirdiler. Sanatkâr adam kuşun karnını derin bir tetkikten geçirdikten sonra tekerlek dişlerinin çok kullanılmaktan aşındığını ve yeniden bir başka tekerlek yerleştirmenin imkânı olmadığını söyledi. Artık çok çalışmak, bu tekerlekleri tekrar işe yarar bir hale getirmek lazımdı. Lakin ne kadar olsa da muhakkak olarak biliniyordu ki ses eskisi gibi şen ve ahenkli olmayacaktı. Makinalar düzeltildi fakat eski bülbülün sesine pek ziyade alışan kulaklar bu defaki ötüşü yabancı buldular. Yine öyle iken sarayın mızıkacı başısı verdiği küçük bir konferansta tamirden sonra ki sesin eskisinden güzel ve daha kaideli olduğunu deliller göstererek ispat etmeye kalkıştı.

Aradan beş yıl daha geçti. Memleketin semasına büyük bir matem girdi. Bütün Çinlilerin pek ziyade sevdikleri imparatorları hasta düştü. Doktorlar artık onun ölüme mahkûm olduğu kanaatindeydiler. Halef imparator intihap edilmiş halk sokak sokak dolaşarak yeni baş musahipten yeni haberler sormaya başlamıştı. İmparator bitkin ve solgun, büyük ve ihtişamlı karyolasına gömülmüş yatıyordu. Bütün saray

onu ölmüş zannettiklerinden yeni imparatorun önünde sıkışıyorlar ve onu selamlıyorlardı.

Odalara ve koridorlara ayak sesinin çıkmaması için halılar konmuş olduğundan hiçbir taraftan ses işitilmiyordu. Bu esnada imparator henüz hayattaydı. Fakat artık pek güçlkle nefes alabiliyor ve göğsünün üstünden doğru ağır bir yükün kendisini ezdiğini zannediyordu.

Bir aralık gözlerini açtı fakat Allah'ım ne görüyordu? Ölüm başının ucunda dikilmiş duruyordu. Altın tacını, kıymetli kılıcını, zarif ve süslü sancağını almıştı. Karyolasının kıvrımları arasından bazen melek gibi güzel, bazen de şeytan gibi çirkin tuhaf tuhaf başlar görünüyordu. Bunlar imparatorun hayatında yaptığı iyi ve fena işlerdi. Sanki hepsi de:

- Hatırlıyor musun? Diye mırıldanıyor gibiydiler. Hatırlıyor musun?

Fakat imparator bu buhranlı vaktinde hayatının bütün iyi ve fena vakalarını hatırlayamadığından pek muzdarip dakikalar yaşıyordu. Birden silkelenerek:

- Mızık... Mızık... Diye bağırdı. Ey küçükbaşlar, ben artık sizi görmek istemem. Ben son biraz mızık olsun dinlemek isterim. Benim aziz ve sevgili altın bülbülüm. Biraz öter misin? Ben sana inciler, yakutlar, zümrütler verdim. Altın işlemeli senin boynuna geçirdim. Ne olur, şu son dakikamda biraz öt.

Fakat kimse anahtarını kurmadığı için bittabi bülbül ötemiyordu. Ölüm, boş ve çukur gözleriyle imparatora bakıyor, odada derin bir sukut öldürücü bir kimsesizlik hüküm sürüyordu.

Tam bu sırada pencerenin kenarından latif bir ses işitildi. Yeşil ve sık yapraklı ormanın biricik bülbülüydü. İmparatorun pek ziyade hasta olduğunu işittiğinden şarkılarıyla kendisine biraz ümit vermek için buraya kadar gelmişti. Bu ses üzerine korumaların arasındaki tuhaf başlar sarararak kayboldular. Kan imparatorun damarlarında daha çabuk dolaşmaya başladı. Ölüm bile bu sese kulak kabartarak:

- Oh, devam et. Küçük bülbül, devam et, dedi.

Bülbül cevap verdi:

- Evet, dedi. Devam edeceğim fakat bana kıymetli kılıcı, zarif ve süslü sancağı, altın tacı vermelisin.

Ölüm kuşun istediklerini birer şarkı mukabilinde terk etti. Artık bülbül Asude Mezarlık şarkısını söylüyordu. Orada beyaz güller açıyor, yüksek serviler oranın havasını kendi kokularıyla dolduruyorlardı. İnsanların gözyaşlarıyla ıslanan taze çimenler asude mezarlıkta tabiatın kendi eliyle serdiği yeşil halılara benziyordu. Bu şarkı üzerine ölüm, kendi bahçesini tekrar görmek arzusuna mukavemet edemedi. Beyaz donuk bir sis şeklinde pencereden çıkarak kayboldu.

İmparator:

- Sana pek çok teşekkürler ederim, diyordu. Ben seni tanıdım. Sen pek haksızlıkla Çin ülkesinden def ettiğim zavallı bülbülsün. Sen ne kadar iyi kalplisin ki şimdi ömrümün en son dakikasında bile beni ızdıraplardan, buhranlardan kurtarıyorsun. Varol, seni nasıl mükafâtlandıracağımı bilemiyorum.

Bülbül:

Sen beni lazım geldiği kadar mükafâtlandırıdın. Ey büyük hükümdarım, dedi. İlk defa saraydaki salonda şarkı söylediğim zaman sen gözyaşları dökmüştün, ağlamıştın. Ey büyük hükümdar! Ben bunu asla unutmadım ve unutmayacağım. Şimdi rahat ve mesut uyu. Ben senin için şarkılar söyleyeceğim.

Bülbül öttü. İmparatorda ızdıraplarını uyutan bir uykuya daldı. Uyandığı zaman güneş hayat verici bir ışıkla odayı aydınlatıyordu. Henüz hiçbir hizmetçi içeri girmemişti. Çünkü artık herkes imparatorun öldüğü kanaatindeydiler. İmparator hala pencerenin kenarında öten bülbüle dedi ki:

- Sen daima benim yanımda kalacaksın ve istediğin zaman öteceksin. Sanatlı bülbülü artık parçalasınlar.

Bülbül:

- Yapma, dedi. Onu parçalama... Çünkü o elinden geleni yaptı. Bilakis onu sakla ve muhafaza et. Ben artık sarayda oturamam. Fakat istediğim zaman gelip seni görmekliğime müsaade et. Her akşam yine bu pencerenin kenarındaki dalda senin için şarkılar söylerim. İzdırap çekenler, mesut olmak isteyenler için ötmek benim en birinci zevkimdir. Benim sesimden göl kenarındaki fakir balıkçılarda mahzuz olurlar, imparatorlar da... Büyük küçük insan kalpleri takdise değer hazinelerdir. Ben onları çok severim. Hatta senin kalbini altın tacından daha ziyade takdis ederim. Her akşam yine o kalp için sana şarkılar söyleyeceğim. Lakin bana bir şey vaat et.

Artık yataktan kalkarak şahane elbisesini kendi kendisine giyen imparator:

- Her şeyi benim aziz bülbülüm. Sana her şeyi vaat ederim, dedi.

Bülbül:

- Ben senden yalnız bir şey isterim. Kimseye sana her şeyi söyleyen küçük bir bülbüle malik olduğunu söyleme. Bu benim için kâfidir, dedi ve uçtu.

Bu sırada saray erkânı ve hizmetçiler imparatoru artık ölmüş zannederek içeriye girdiler. Fakat kıymetli kılıcını kalbinin üzerinde sıkan imparatoru ayakta görünce donup kaldılar. Artık tamamıyla hastalıktan kurtulan Çin ülkesinin büyük hükümdarı şimdi içeriye giren maiyetine doğru ilerleyerek:

- Sabahlarınız hayır olsun, aziz çocuklarım, diyordu.

Çocuk Dünyası, II(73), 6 Eylül 1330[19 Eylül 1914], s.6- 7- 8- 9.

5.1.79. Karen, Maren ve Met

Vaktiyle bir adamın Karen, Maren ve Met adında üç güzel kızı vardı. Bu kızları isteyenlerde eksik olmazdı. Bu üç kız babasının bilhassa bazı düşünceleri vardı. Evvela üç kızının düğün alayını bir günde yapmak istiyordu. İkinci arzusu da kızlarına bir talip çıktığı zaman üçünü birden göstermek ve beğenilen kızı kocasına itaatli bir zevce olmak isteyip istemediğini sormaktı. Çünkü zavallı adam şimdiye kadar pek itaatsiz olan karısıyla hiç geçinememiş ve ömrü boyunca karısının elinden çekmediği kalmamıştı.

Bir gün bir talip geldi. Karen'i beğendi. Kızdan kocasına itaat edip etmeyeceğini sordular. Karen yerlere kadar eğilerek:

- Bir kadın kocasına daima itaat etmelidir, dedi.

Bunun üzerine ikisi nişanlandılar. Bir başka gün ikinci bir talip Maren'i beğendi. O da ablasının verdiği cevabı söyleyerek yeni talibe nişanlandı. Üçüncüye gelen talipler sorulan main suale karşı kızdan daima "Zamana göre, hale göre." Cevabını alarak boş dönüyorlardı. İki büyük hemşire Met'in bu münasebetsiz cevaplarından düğünlerinin geciktiğini görerek pek çok müteessir oluyorlar, ağlıyorlar, hatta ara sıra Met'i tahkir bile ediyorlardı. Artık köyde Met'e evlenme elini uzatacak bir genç kalmamıştı.

Bir gün bir başka köyden Joset adlı gayet güzel bir delikanlı gelerek Met'i

istedi. Joset'in pek güzel bir atı kocaman bir de köpeği vardı. Met'e yaklaşarak:

- Bana karşı muti bir zevce olmak ister misin? Diye sordu. Lakin Met eskisi gibi:

- Zamana göre, diye cevap verdi. Joset bu cevaba pek memnun olmuştu:

- Oh ne ala, dedi. Tam aradığım bir cevap.

Bunun üzerine ikisi de nişanlandılar. Düğün günü tayin olundu. Birçok davetliler geldi. Eğlence içinde bu tatlı günü nihayete erdirdiler. Akşamüzeri Joset, Met'e atın ön tarafına güzelce yerleşmesi için yardım ederken, arkadakilere:

- Tam vakitte evimde bulunmak isterim. Bu akşam yemekte beraber bulunamayacağımdan hepiniz beni mazur görün, dedi.

Bu hal herkes gibi Met'e de pek tuhaf gelmişti. Lakin Joset hiçbir şeye aldırılmayarak yola koyulmuştu. Met kocasına itaatsizlik göstermek için vesileler yaratmak istiyordu. Sorarak:

- Ne güzel atınız var, dedi. Joset gayet ciddi cevap verdi:

- Evet, en ziyade sevdiğim pek kıymetli atım budur.

Met tekrar:

- Ne güzel köpeğiniz var, dedi.

- Evet, bir eşi daha yoktur. Köpeğim başlı başına bir servettir.

İlerliyorlardı. Joset eldivenini mahsustan yere düşürerek köpeğe alıp gelmesi için emir etti. Köpek sıçradı, havladı fakat eldiveni getirmede. Bunun üzerine pek ziyade kızan Joset revolverini çıkararak köpeği öldürdü. Bundan fevkalade mütehayyir olan Met sordu:

- Neden Joset bu kıymetli hayvanı öldürdün?

- Ben bir şeyi iki defa tekrar etmesini sevmem.

Bu sırada bir nehir kenarına geldiler. Geçmek icap ediyordu. Joset hayvanına "Dikkat aslanım!" dedi. "Sudan geçerken çok dikkat et. Yeni gelinin elbisesine bir damla su bile değmemelidir." Nehri geçtiler fakat zavallı Met sırsıklam oldu. Bunun üzerine Joset tekrar silahını çıkarıp hayvanı da öldürdü. Met artık pek mütehayyir tekrar sordu:

- Yazık pek ziyade sevdiğin bu kıymetli hayvana nasıl kıydın?

Bu defa Joset daha ciddi ve hatta kızgın cevap verdi:

- Bir sözü iki defa tekrar etmek istemediğimi zannedersen demincek de söylemiştim.

Met kızarak sustu. Fakat Joset'in kızgınlığı hala üzerinden gitmiyordu. Hayvanın eğerini hiddetle çekip çıkararak karısının üstüne yükletti ve tekrar yola koyuldular. Zavallı Met hiç sesini çıkaramıyordu. O sabah Joset'in çiftliğine vardılar. Bir sene geçti. Met kocasına karşı bir kuzu gibi muti olmuştu. Joset bir gün:

- Met, dedi. Sen ananı, babanı görmek itemez misin?

- Ah, şüphesiz... Hiç istemez olur muyum?

- Öyleyse giyin. Yarım saate kadar araba ile seni kapıda beklerim. Met giyindi. Tam vaktinde yola çıktılar. Giderlerken yollarının üstünden bir siyah karga sürüsü geçti. Joset kollarını sallayarak:

- Oh, ne kadar güzel beyaz kuşlar, dedi. Met derhal:

- Lakin hayır Joset, yanılıyorsun. Bunların hepsi de siyah karga, dedi. Joset sesini çıkarmadı sadece göğe baktı:

- Hava gayet güzel, dedi. Fakat akşama kadar böyle devam etmeyecek. Islanmadan geri dönelim.

Döndüler. Aradan bir sene daha geçti. Yine bir gün yola çıkarak aynı mevkiye geldiklerinde büyük bir koyun sürüsünün yolu kaplamış olduğunu gördüler. Joset:

- Oh, ne korkunç kurt sürüsü, dedi. Fakat Met:

- Hayır dostum. Bunların hepsi de koyun, diye cevap verdi. Joset tekrar göğe bakarak:

- Ah, hava yine bozulacak. Islanmaktansa geri dönelim, dedi.

O sene de yolculuk yarım kaldı. Üçüncü sene aynı mevkide bir sığırcık sürüsüne rast gelmişlerdi. Joset parmağıyla göstererek:

- Ah, ne kadar dilber leylekler, dedi.

Met artık bu sefer:

- Evet, dedi. Ne kadar güzel. Hakikaten ömrümde bu derece güzel leyleklere rast gelmedim.

Artık o gün hiç şüphesiz hava gayet iyiydi. Islanmak korkusu falan kalmamıştı. O akşam köye varınca sevinç içinde karşılandılar. Kayınpeder, diğer iki hemşireyi de kocalarıyla beraber davet etti. Akşamüzeri ihtiyar baba üç güveyi bir araya toplayarak gizlice:

- Biraz bekleyiniz. Size bir şey göstereceğim, dedi ve giderek büyük bir kese ile avdet etti. Bu kesenin içi altın doluydu. İhtiyar kayınpeder damatlarına dönerek:

- Bunu üçünüzün zevcelerinden kocasına en muti olanına bağışlayacağım, dedi. Şimdi tecrübe için hepiniz birer birer karılarınızı çağırınız.

Hep birden kapıya gittiler. Birinci damat “Karen, buraya gel!” diye bağırdı. Karen “Aman kocacığım Maren’e bir çift laf söylüyorum. Şimdi gelirim. Biraz bekle!” dedi. Karen gelerek kocasından ne istediğini sorunca o suratını asarak “Hiç biraz bekle!” dedi. İhtiyar kayınpeder kahkahalarla gülüyordu. İkinci damat “Maren, buraya gel.” Dedi. Mutfaktan Maren’in sesi işitildi. “Şimdi geliyorum. Şu yemeği ocaktan indireyim.” Maren’de gelerek kocasından ne istediğini sorunca o da asık bir suratla “Birazdan söylerim.” Dedi. Bu defa ihtiyarın kahkahası ziyadeleşti. Sıra üçüncü damada gelmişti. Joset kısa ve hafifçe “Met!” dedi. Tam bu sırada bir şangırtı işitildi. Zavallı Met kendisinin çağrıldığını işitince aceleden elindeki tabağı düşürerek kırmıştı. Koşarak Joset’in yanına geldi ve “Ne istiyorsun?” diye sordu. Joset bahiste artık Met’in kazandığına kani olarak ihtiyar pedere söz bırakmadan:

- Ne mi istiyorum, dedi. İşte şu gördüklerini sana bağışlamak!

Masanın üzerinden altın kesesini alarak Met’e uzattı.

Çocuk Dünyası, II(71), 10 Temmuz 1330 [16 Temmuz 1914], s. 6- 7- 8- 9.

5.1.80. Gündüz ve Tomris

Vaktiyle ihtiyar bir oduncu Gündüz ile Tomris adlı iki çocuğuyla bir ormanın kenarında yaşıyordu. Çocukların anneleri ölmüş ve yerine gelen üvey annelerinden çekmedikleri kalmamıştı. İhtiyar oduncu bu pek fakir ailesini güçlkle besleyebiliyordu. Yoksulluk zamanlarında hatta aç olarak yatağa giriyorlardı. Bir kış memlekette büyük bir kıtlık oldu. Üvey anne çocuklara bakarken içini çekerek:

- Ah, bu çocuklar olmasaydı, diye düşünürdü. Her şey iyiydi. Biz iki kişi nasıl olsa yaşardık. Fakat dört kişi açlıktan ölüyoruz. Bir akşam kadın düşüncesini kocasına anlattı:

- Yarın, dedi. Çocukları ormana götürelim ve orada bırakalım. İkisi de şüphesiz açlıktan ve soğuktan ölürlər. Biz de kurtuluruz.

Zavallı ihtiyar oduncu çocuklarını pek ziyade sevdiğinden karısının bu sözüne pek cevap verememişti. Mamafih bir müddet düşündükten sonra:

- Kadın istediğın gibi yap, dedi. Yatakta henüz uyumayan bu iki çocuk bu müthiş muhavereyi işittiler. Küçük Tomris korkusundan yorgan altında ağlamaya başladı. Fakat Gündüz:

- Korkma Tomris, diye teselli etti. Terbiyeli bir kız gibi uyu ve az daha bana sokul.

Bir müddet sonra fakir kulübe halkı kâmilen uyudular. Dışarıda ay ormanın sık yapraklarını gümüşlüyordu. Bir aralık Gündüz yavaşça yorganı kaldırdı ve sessizce dışarıya çıktı. Ay ışığında cebini mümkün olduğu kadar çok çakıl taşıyla doldurdu ve yine yavaşça yatağına girerek uyudu. Ertesi sabah erkenden üvey anne çocukları uyandırdı:

- Hadi çocuklarım, evden gezmeye gideceğiz, dedi.

Yola çıktılar. Gündüz en geriden gidiyor ve akşamdan topladığı çakıl taşlarını geçtiği yola birer birer serpiyordu. Nihayet ormanın içinde biraz açıkça bir mahalle vardılar. Ana, baba büyük bir ateş yaktılar ve çocuklara birer parça ekmek vererek:

- Biz derinlere odun kesmeye gideceğiz, dediler. Siz burada oturun. Birazdan gelir, sizi alırız.

Gündüz ile Tomris bu sözlerin ne demek olduğunu 363ekâlâ biliyorlardı. Fakat asla seslerini çıkarmadılar. Ekmeklerini yiyerek ateşin kenarında derin bir uykuya daldılar. Uyandıkları zaman ortalık iyice karanlıktı. Ayın ışığı güçlkle yaprakların arasından girebiliyordu. Tomris ağlamaya başladı. Fakat Gündüz tatlı bir sesle:

- Korkma kardeşim, dedi. Gelirken ektiğim çakıl taşlarını takip ede ede evimizi buluruz.

Cesur çocuk hemşiresinin elinden tutarak beyaz çakıl taşlarının arkasından yürümeye başladı. Oduncu ile karısı çoktan evlerine girmişler, düşünüyorlardı. Acaba zavallı çocuklar ormanda ne hale gelmişlerdi? Vahşi kurtlar şimdiye kadar onları parça parça etmişler miydi? Bundan başka oduncuya ne zamandan beri sekiz yük odun borcunu veremeyen, ötedeki köyde bir çiftlik sahibi şimdi borcunu bir adamla oduncuya göndermişti. Bu para ile ekmek bulmak ve çocuklarla bir müddet daha yaşamak kabildi. Düşünürlerken birden kapı vuruldu. İki ince ses:

- Baba, anne açınız çok üşüyoruz, dediler.

İhtiyar oduncu sevincinden parlayan gözleriyle kapıya koşarak, açtı. Çocukları gözlerinden öperek içeriye aldı. Bir müddet hep beraber yaşadılar. Epeyce zaman sonra yeniden kıtlık baş göstermişti. Bu defa Gündüz çakıl taşı toplamak için kapıyı açamamıştı. Geçtiği yolu belli etmek için cebindeki ekmeği ufalayarak serpti. Çocuklar bu defa dönmek istedikleri zaman yolu bulamadılar. Çünkü kuşlar ne kadar ekmek ufakları varsa hepsini toplamışlardı. Ertesi gün sabahtan akşama kadar ormanda dolaştılar. Buldukları yabani meyvelerle aç karınlarını doyuruyorlardı.

Üçüncü günün sabahına doğru ağaç üzerine konmuş beyaz bir kuş bunları uyandırdı. Derhal kuş yavaş yavaş sekerek uçmaya başladı. İki kardeşle kuşu takip etmeye koyuldular. Nihayet önlerine tuhaf bir ev çıktı. Duvarları ala poğaçadan, kiremitleri çikolatadan, pencereleri de akide şekerinden yapılmıştı. Gündüz ile Tomris derhal kiremitleri yemeye başladılar. Bu sırada içeriden bir ses:

- Evimi kimler kemiriyor, diye bağırdı.

Kapılar açıldı. Kırmızı gözlü, eğri burunlu korkunç bir ihtiyar dışarıya baktı. Çocuklar pek ziyade korktular. Lakin ihtiyar ikisine de pek şefkatle muamele ederek içeriye aldı. Küçük bir masada yemek yedirtti. Beyaz ve temiz bir yatakta yatırdı. Bu ihtiyar ufak çocukları yeme âdeti olan çirkin bir büyücüden başkası değildi. Gündüzü ertesi gün bir yere hapsederek güzel yemekler vermeye başladı. Çünkü Gündüz'ü semizledikten sonra yemek istiyordu. Bir gün fırını hazırladı. Tomris'e:

- Git, fırına bak. Gündüz'ü pişirecek kadar kızmış mı? Dedi. Tomris:

- Ben nasıl bakayım? Diye sordu.

Kapağımı açıp içine girersin, Eğer sıcaksa gelir, bana haber verirsin.

- Lakin ağız pek dar. Ben oraya nasıl girerim?

Şüphesiz karilerim büyücü kadının maksadını anlamışlardır. O evvela Tomris'i yemek ve onu daha evvel fırında kızartmak istiyordu. Küçük Tomris'e "Bak nasıl girilir" diye göstermek istedi. Fırının kapağını açtı, yarı vücudunu içeriye soktu. Tam bu sırada Tomris'in zihninden şimşek gibi bir fikir geçti. Derhal zayıf ve ihtiyar kadını arkasından iterek fırının kapağını kapadı. Ah, içeriden ne müthiş bir hırıltı işitilmişti. Tomris derhal Gündüz'ü hapsoldüğü yerden kurtarmaya koştu. İki kardeş büyücünün kulübesine son defa olarak girdiler. Her köşede yığın yığın mücevherler, inciler buldular. Ceplerini kıymetli taşlarla mümkün olduğu kadar çok doldurduktan sonra babalarının orman kenarındaki kulübelerine döndüler.

Bir gece ay ışığında içinde doğdukları fakir kulübeye eriştiler. Üvey anneleri ölmüş, ihtiyar babaları ise çocuksuz bir bedbaht olmuştu. Artık düşününüz karilerim, çocuklarını gece yarısı sağ ve salim karşısında görünce ihtiyar oduncu ne kadar sevindi. Bundan sonra mücevherleri satarak parasıyla şehirden evler aldılar, mağazalar açtılar ve ömürlerinin nihayetine kadar mesudâne yaşadılar.

Çocuk Dünyası, II(74), 11 Eylül 1330 [24 Eylül 1914] s. 2- 5.

5.1.81. Nohut Üstünde Bir Prenses

Vaktiyle bir prens, hakiki bir prensesle evlenmek istiyordu. Bütün dünyayı dolaştı. Bu suretle birçok prensesler bulmuştu fakat tesadüf ettiği prenseslerin hakiki olduklarına gönlü bir türlü inanmak istemiyordu. Onlara bakıyor, bir şeyler soruyor, fakat en nihayet dimağında yine şüpheli bir nokta kalıyordu. Bu şüphe ile kimseyi intihap edemedi memleketine döndü. Artık arzusuna göre bir kız bulamadığı için pek kederli ve pek yaşlı idi.

Bir akşam hava gayet fenaydı. Şimşekler çakıyor, gökler gürlüyor, yağmur gökten sel gibi akıyordu. Birdenbire köşkün kapısı vuruldu. Prens hemen koşarak açtı. Bu bir prensesti fakat nasıl? Yağmur ve rüzgâr altında sırsıklam olmuştu. Su saçlarından ve elbisesinden oluk gibi akıyor, kundurasının burnundan girerek ökçesinden çıkıyordu.

Prensin annesi yaşlı, tecrübeli bir kadındı. Yeni gelenin hakiki prenses olup olmadığını anlamak için bir hile düşünmüştü. "Siz hiç sesinizi çıkarmayınız, şimdi her şey anlaşılır." Dedi ve yeni gelen prensese geceyi geçirmek için verdiği yatak odasına gitti. Karyoladan bütün yatakları kaldırarak gayet sert bir nohut koydu. Sonra

bu nohudun üzerine yirmi iki yatak ve yirmi yerleştirdi. K c k prenses hiçbir Şeyden habersiz bu güzel ve kaba yatağı görünce sevine sevine yattı. Ertesi sabah kendisine geceyi nasıl geçirdiğini sordular. Herkes bin heyecanla kızın cevabını bekliyordu. Hele prensin annesi. Nihayet k c k kız cevap verdi: “ok fena” dedi. “ok rahatsız oldum. Bütün gece ancak bir saat uyuyabildiğimi zannederim. Allah bilir bu yatağın içinde sert bir Şey vardı. Beni uyutmadı. Ben Şimdi akŐamkinden daha yorgunum. Ah, ne felaket...”

Bu cevap üzerine herkes onun hakiki bir prenses olduğuna kani oldular. Düşününüz yavrucuklarım ki kırk iki yatağın altındaki ufak nohudun sertliği hissetmiş ve uyuyamamıŐtı. Prensın annesi bu kadar nazik bir deriye ancak prenseslerin malik olabileceğini bildiğinden k c k kızı derhal oğluna tezvi etti. Zaten bütün dünyayı dolaşarak bir Şey bulamayan zavallı prens, bunun üzerine çok memnun oldu. Nohudu müzeye götürdüler. K c k m tecessisler onu seyretmek için doğruca müzeye koşuyorlardı. Eğer açık güzel birisi nohudu yerinden almadıysa siz de k c k karailerim gidip görebilirsiniz.

ocuk Dünyası, II(75), 18 Eylül 1330[1 Ekim 1914], s.2- 3- 4.

5.1.82. Üç Şehzadenin Hikâyesi

Vaktiyle bir padişahın üç oğlu vardı. Bunlardan büyük ve ortancası son derece akıllı ve zeki, k c k ise biraz budalaca idi. Bu sebepten onu aptal kardeş diye ağırırıldardı. Padişah ihtiyarladığım zaman evlatlarımdan hangisini yerime geçireyim diye düşünmeye başladı. En nihayet üçünü de yanına çağırarak:

- Evlatlarım, gidin dünyayı gezin. Artık ben ihtiyarladım. Hanginiz bana en iyi bir halı getirecek olursa onu yerime padişah yapacağım, dedi.

Aralarında kavga çıkmaması için üçünü de sarayın önüne çıkararak üç tane tüyü rüzgâra bıraktı ve onlara:

- Her biriniz bu t y n gittiği istikamete gidin, dedi

T ylerden birisi cenuba, birisi de garba doğru uçtu.   nc  tüy ise biraz havalandıktan sonra yere düşüverdi. O zaman   kardeşten büyüğü cenuba, ortancası garba hareket ettiler ve t y n düŐtüđü yerde kalan k c k kardeşleriyle eğlendiler. K c k Şehzade yere oturdu, düşünmeye başladı. Birdenbire gözleri t y n yanında duran bir halkaya ilişti. Hemen halkayı kaldırdı. Bir de ne görsün? Bir merdiven ve

nihayetinde bir kapı. Merdivenin basamaklarını indi. Kapıyı vurdu. İçeriden tuhaf bir seda:

- Giriniz, dedi.

Kapı kendi kendine açıldı. Şehzade gördüğü manzaradan şaşırıldı. Kocaman oda. Orta yere büyük bir kurbağa oturmuş ve etrafında da bir sürü küçük kurbağacıklar sıralanmışlar. Büyük kurbağa:

- Ne istiyorsunuz? Diye sordu.

Şehzade:

- Dünyanın en güzel halısını isterim, diye cevap verdi.

Büyük kurbağa hizmetçilerinden küçük bir kurbağaya seslendi. Duvarın üzerinde duran büyük kutuyu buraya getir. Küçük hemen efendisinin emrini ifa etti. Kutuyu açtılar. İçinden en güzel, o kadar güzel ki eşi bulunmaz bir halı çıktı. Bunu aptal kardeşe verdiler. Aptal kardeş onlara birçok teşekkürler ettikten sonra merdivenleri çıktı ve kapıyı kapattı. Bu müddet zarfında diğer kardeşleri küçük budalanın hiçbir şey götürmeye muvaffak olamayacağını zannederek ilk rast geldikleri bir çoban kızının örtüsünü alıp padişaha götürdüler. Padişah küçük budalanın getirdiği halıyı gördüğü zaman:

- Zannedersem padişah bu olacak, dedi.

Bunun üzerine kardeşleri kıskandılar ve bunu saymayacaklarını söylediler. Padişah bilmeceburiye ikinci bir tecrübeye rıza gösterdi. Haydi gidin. İçinizden hangisi bana en güzel bir yüzük getirecek olursa onu yerime padişah yapacağım, dedi. Yine oğullarını sarayın önüne götürdü ve üç tüy uçurdu. Biri şarka, biri şimale uçtu ve iki büyük şehzade bu istikamete gittiler. Küçüğü ise yine biraz uçuktan sonra olduğu yere düşüverdi. Şehzade tekrar kuyunun kapağını kaldırdı. Merdivenleri indi ve kurbağayı yine eski yerinde hiç kımıldanmamış gibi buldu. Bu sefer yine kurbağa niye geldiğini sordu. En güzel bir yüzük istediğini söyledi. Yine büyük kurbağa kutudan son derece güzel bir yüzük çıkararak verdi. Aptal kardeş birçok teşekkürden sonra çıktı. Bu esnada iki birader, küçük budalanın altından bir halka bile bulamayacağını düşünerek güldüler ve en nihayet bir yük arabasının eskimiş takımlarından bir bakır halka çıkararak padişaha getirdiler.

Padişah, aptal kardeşin yüzüğünü gördüğü zaman en küçük oğlum yerime

gececek, dedi. Bu seferde iki kardeş itiraz ettiler ve babalarını bir üçüncü tecrübe yapmaya kandırdılar. Padişah bu defa içlerinden hangisi bir güzel zevce getirirse onu padişah yapacağını söyleyerek yine üç tüy uçurdu. Küçük şehzade bu seferde kuyuya gitti. Kurbağaya arzusunu söyledi. Biraz düşündükten sonra:

- Şimdi hatırladığım böyle bir zevce yok. Mamafih sana bir tane bulurum, diyerek cevap verdi ve ona içi oyulmuş ve altı tane fare koşulmuş bir şalgamı göstererek kurbağalardan bir tanesini içine koymasını söyledi. Hemen o şalgam parçası güzel bir arabaya, sıçanlar altı tane arabaya, küçücük kurbağa da genç ve melek gibi güzel bir kadına tahavvül etti. Küçük budala büyük kurbağanın elini öptü ve bulunduğu güzel kadını padişaha göstermeye koştu. İki kardeşte bu esnada geldiler. Onlar küçük budalanın güzel bir kadın bulamayacağını zannederek ilk rast geldikleri güzel köylü kızlarını alarak padişaha getirmişlerdi. Bu seferde padişah “Ben öldükten sonra en küçük oğlum yerime geçecek” dedi.

Fakat büyük şehzadeler tekrar razı olmak istemediler. Birçok itirazlarla babalarının başını ağrıttılar. En sonunda üç kadının salonda yükseğe asılacak bir halkada atlamalarını ve bunda kim muvaffak olursa onun kocasının padişah olmasını kararlaştırdılar. Büyüğü bunda kendi zevcelerinin atlayacaklarını çünkü zaten böyle işlerle uğraştıklarından alışık olduklarını, küçük budalanın zevcesinin ise bu işi beceremeyerek düşeceğini ve öleceğini zannettiler. İki köylü kız atladılar. Fakat birisinin bacağı, diğerinin ise kolu kırılarak düştüler ve öldüler. Küçük budalanın zevcesi ise bir ceylan gibi sıçrayarak halkadan geçti. Artık iki şehzade itiraz edemediler ve küçük budala padişah oldu. Memleketini uzun müddet güzelce idare etti.

Çocuk Dünyası, II(80), 9 Mayıs 1334 [9 Mayıs 1918], s.8- 9- 10- 11.

5.1.83. Altın Kuş

- 1-

Vaktiyle bir padişahın sarayının bahçesinde altın elmalar veren bir ağaç vardı. Meyveler kemale erdiği zaman padişah her akşam bir tanesinin eksildiğini gördü. Buna pek çok hiddet ederek bahçıvanına her gece ağacın altında nöbet bekleyerek elmaları kimin çaldığını anlamasını emir etti. Birinci gece bahçıvanın büyük oğlu nöbet beklemeye çıktı. Fakat gece yarısına doğru uyuduğundan elmaların biri daha eksildi. İkinci gece bahçıvanın ortanca oğlu nöbete çıktı. Fakat o da büyük

kardeşi gibi uyuduğundan elmaların biri daha çalındı. Üçüncü gece bahçıvanın en küçük oğlu nöbet beklemeye karar vererek ağacın altına uzandı ve uyumamaya azmetti. Gece yarısı olunca ağacın dallarında bir çıtırtı işitti ve dikkat etti. Altın bir kuş gagasıyla bir elma koparmak istiyordu. Derhal doğrularak kuşa bir ok attı. Fakat ok kuşun kuyruğuna tesadüf ederek bir tüy düşürdü ve kuş kaçtı.

Ertesi sabah bahçıvanın oğlu tüyü padişaha götürdü. Derhal has meclis toplanarak bu kadar zarif ve kıymetli bir kuyruğa malik olan bir kuşun padişahın bütün ülkesi kadar değerli olacağına hükmedildi. Bunun üzerine padişah:

- Ben bu kuşa malik olmak istiyorum, fakat bunu bana tutup getirecek babayiğit nerede? Dedi.

Bahçıvanın büyük oğlu kuşu bulmak için yola koyuldu. Bir ormandan geçerken kenarda bir tilki gördü ve derhal yayını doğrultarak bir ok atacağı zaman tilki ona yalvarmaya başladı:

- Öldürme beni insan kardeş, sana faydalı olacak bir nasihat vereceğim. Biliyorum ki sen altın kuşu aramaya çıktın. Bu akşam önüne çıkacak olan köyde birbirine karşı iki misafirhane göreceksin. Bunlardan biri fakirane olduğu halde diğeri şarkı ve oyun gürültüleriyle doludur. Bunlardan fakir ve mütevazı olanına gir ve geceyi istirahat ile geçirerek ertesi gün yoluna devam et.

Fakat delikanlı kendi kendine “Bir hayvan ne bilir?” diyerek oku çekti. Tilki ise çoktan kuyruğunu doğrultarak çoktan ormana kaçmıştı. Bahçıvanın büyük oğlu yoluna devam etti. Henüz akşam olmamıştı ki karşısına bir köy çıktı. Burada tilkinin dediği gibi karşılıklı iki otel gördü. Birisinde zevk ve neşe gürültüleri olduğu halde diğesinde fakirlik ve sefalet göze çarpıyordu. “Ben bu fakir eve girmek için budala olmalıyım.” Diyerek diğer eve girdi. Oyun gürültüleri ve ziyafetler içinde altın kuşu unuttu. Vakit geçti. Bahçıvanın büyük oğlu avdet etmedi ve altın kuşu bulmak üzere ortanca delikanlı yola çıktı.

Ağabeyinin başına gelenler gibi o da ormanda tilkiyi gördü ve aynı nasihatleri aldı. Fakat iki misafirhanenin önüne geldiği zaman eğlenceli evin penceresinden büyük kardeşini görerek o da oraya girdi.

Vakit geçiyordu. Bu sefer bahçıvanın küçük oğlu yola koyuldu ve ormanda tilkiyi öldürmeyi tecrübe etmedi. Bunu üzerine tilki:

- Sırtıma bin iyi kalpli kardeş, dedi. Bu süratle seyahatini erkenden bitirebilirsin.

Çocuk tilkinin sırtına atladı. O kadar hızlı gidiyorlardı ki tilkinin kuyruğu ve çocuğun saçları havada ıslık çalıyordu. Köye geldikleri zaman delikanlı tilkinin nasihati mucibince hiç önüne ardına bakmadan fakir olan misafirhaneye girdi ve bütün geceyi istirahat ile geçirdi. Sabah olunca tekrar yola çıktı ve biraz yürüyünce dostu tilkiye rast geldi. Tilki dedi ki:

- İleriye doğru gidersen bir kaleye rast gelirsin ki etrafında uyuyan ve horuldayan askerler vardır. Korkmaksızın içeriye gir. Kalenin ortasında odundan bir kafes derununda altın kuş rast geleceksin. Onun yanında altından boş bir kafes daha vardır ki sakın kuşu buraya koyma! Sonra pişman olursun:

Bu sözleri söyleyerek tilki çocuğun yanına geldi ve çocuk tilkinin sırtına atladı. Tilki ok gibi ilerlemeye başladı. O kadar hızlı gidiyorlardı ki tilkinin kuyruğu ve çocuğun saçları havada ıslık çalıyordu. Kalenin önüne geldikleri zaman her şey tilkinin dediği gibi çıktı. Bahçıvanın oğlu içeriye girerek altın kuşun bulunduğu mahalle geldi. Altın kuş ağaçtan bir kafes içindeydi. Yanı başında da altın kafes vardı. Çocuk kendi kendine:

- Bu pek gülünç olacak, dedi. Bu kadar güzel bir kuş eski ve harap bir yuvada oturamaz.

Kuşu alarak altın kafese koydu. Fakat kuş o kadar keskin bir sesle haykırdı ki bütün askerler uyandılar ve bizim delikanlıyı bir mahpus gibi kendi padişahlarının huzuruna çıkardılar. Padişah delikanlıyı ölüme mahkûm etti. Ancak rüzgâr gibi uçan altın atı kendisine getirirse hayatını bağışlayacağını ve altın kuşu da kendisine vereceğini vaat etti. Genç adam meyus ve mukadder bir halde oradan ayrıldı. Derhal eski dostu tilki geldi ve:

- Nasihatlerimi dinlemediğin için hiçbir şeye muvaffak olamadın. Şimdi sana altın atı nasıl bulabileceğini söylemeye geldim. Doğruca gidersen ikinci bir kaleye rast gelirsin ki altın at buradadır. Hizmetçileri etrafında uyurlar. Hayvanı yavaşça çözerek kaç. Fakat üzerine deri eyerini tak. Yanı başındaki altın eyeri takmak istersen pişman olursun, dedi.

Çocuk tilkinin sırtına atladı. Tilki ok gibi ilerlemeye başladı. O kadar hızlı gidiyorlardı ki tilkinin kuyruğu ve çocuğun saçları havada ıslık çalıyordu.

Her şey iyi gitti. Muhafızlar uyuyorlardı. Altın eyeri ise sınıksız tutmuşlar ve öyle uyumuşlardı. Delikanlı içeri girdiği zaman kendi kendine “Her şeye hakkını vermelidir” dedi ve deriden eyeri bir köşeye atarak altın eyeri muhafızların elinden çekti, aldı. Fakat derhal muhafızlar uyandılar ve delikanlıyı yakalayarak padişahlarının huzuruna götürdüler. Padişah delikanlıya kendisine dünya güzeline getirirse altın hayvanı vereceğini, aksi halde cellada teslim edeceğini söyledi. Meyus ve mukadder yola koyuldu. Derhal eski dostu tilki geldi:

- Niçin beni dinlemiyorsun? Dedi. İşte sana bir defa daha nasihat vereceğim. Doğruca gidersen bir kaleye daha rast gelirsin ki dünya güzeli buradadır. O gece yarısı banyoya çıkar. Geçerken ona doğru ilerle ve selam ver. O seni takip edecektir. Fakat asla peder ve validesine allahısma marladık demesine müsaade etme, dedi.

Çocuk tilkinin sırtına atladı. Tilki ok gibi ilerlemeye başladı. O kadar hızlı gidiyorlardı ki tilkinin kuyruğu ve çocuğun saçları havada ısıklık çalıyordu. Kaleye geldikleri zaman her şey tilkinin dediği gibi çıktı. Gece yarısı delikanlı dünya güzeline mülaki oldu. Kız delikanlı ile gitmeye razı oldu. Fakat peder ve validesini terk ederken allahısma marladık demeden ayrılamayacağını söyledi. Delikanlı buna karşı geldi. Fakat kız ağladı ve yalvardı. Gencin ayaklarına kapandı. Onu baba ve annesiyle veda etmeye razı etti. Bir dakika sonra bütün saray halkı uyandı ve delikanlı yeniden hapis edildi. Onu padişahlarının huzuruna götürdükleri zaman, padişah:

- Eğer sekiz gün içinde şu pencerenin önünde dikilen tepeyi yok edebilirsen sana kızımı veririm, valla başını keserim, dedi.

Bu tepe ise o derece büyüktü ki bütün dünya çalışsa bunu sekiz gün zarfında yok edemezdi. Zavallı genç yedi gün çalıştı, çabaladı ise de bir şeye muvaffak olamadı. Artık hayatından ümidi kesti. Fakat yedinci gün akşamı eski dostu tilki gelerek:

- Sen yat ve uyu! Dedi. Ben senin yerine çalışacağım.

Sabahleyin delikanlı uyandığı zaman gözlerine inanmadı. Filhakika tepe ortadan kaybolmuştu. Koşarak padişahı buldu. Tepenin kalktığını söyledi. Padişah

sözünü tutmaya mecbur oldu. Delikanlı dünya güzeliyle beraber yola çıktı. Yolda yine dostu tilkiye rast geldi. Tilki ona:

- Yalnız dünya güzeli kifayet etmez. Altın hayvan ve altın kuşu da almak lazım, dedi. Delikanlı:

- Doğrudur, dedi. Fakat büyük müşkil.

- Benim nasihatlerimi harfi harfine tatbik ederseniz, muvaffak olursunuz. Şimdi dünya güzelini isteyen padişahın huzuruna çıkararak kendini takdim edersin. Bittabi onlar dünya güzeline mukabil sana altın hayvanı vereceklerdir. Fakat sen hayvanın üzerine atladığın gibi arkanda duran dünya güzelini kucaklar ve dört nala firar edersin.

Her şey harikulade bir surette geçti. Delikanlı altın hayvanla beraber dünya güzelini de kaçırmıştı. Emin bir mahalle vasıl oldukları vakit yine tilki geldi ve delikanlıya:

- Altın kuşun bulunduğu kaleye geldiğin zaman biz dünya güzeliyle seni kapıda bekleriz. Sen altın hayvanla içeriye girersin. Onlar senin altın hayvanı aldığını gördükleri gibi sana altın kuşu getireceklerdir. Kuşu kafesle beraber sana verdikleri gibi hayvanı mahmuzlayarak dört nala kaçarsın, dedi.

Her şey tilkinin sözü üzerine yapıldı ve delikanlı kuşu yakalayarak avdet etti. Dünya güzelini ata bindirdiler. Tilki delikanlıya dedi ki:

- Bir çayın kenarında oturmaktan ve idama götürülen iki mahkûmu kurtarmaktan çok sakınmalısın. Delikanlı:

- Eğer iş bu kadarsa kolaydır, diye cevap verdi ve yoluna devam etti. Bir müddet sonra iki biraderinin bulunduğu köye geldi. Büyük bir velvele ile iki adamın asılmaya götürüldüğünü gördü. Bu iki mahkûm kardeşleriydi. Delikanlı kıyafetinden hâkim olduğu anlaşılan bir adama bunları kurtarmaya çare olup olmadığını sordu. Cevap mukabilinde para ile hayatlarını satın alabileceğini söylediğinden derhal istenilen miktarı tediye etti ve biraderlerini kurtardı. Beraberce yola koyuldular fakat biraderleri küçük kardeşlerinin bu kadar muvaffakiyet kazanmasını kıskandıklarından buna bir oyun oynamayı zihnen kararlaştırdılar. Önlerine bir dere çıktığı vakit en büyükleri:

- Şurada biraz istirahat edelim. Bu sebeple bir parça kanımızı doyururuz,

dedi.

En küçükleri tilkinin nasihatini çoktan unutmuştu. Derenin kenarına oturdu. Bu arada ağabeyleri zavallı çocuğu arkasından iterek suya düşürdüler ve dünya güzeli ile hayvan ve kuşu alarak memleketlerine vasil oldular ve padişahın huzuruna çıktılar. Padişah ve bütün maiyeti onların bu muvaffakiyetlerine inanarak büyük şenlikler tertip ettiler. Fakat herkesteki şevk ve şetarete mukabil kuş hiç ötmüyor, hayvan hiç yemek istemiyor, dünya güzeli ise daima ağlıyordu.

Bahçıvanın küçük oğlu suda ölümle pençeleşiyordu. Tam bu sırada eski dostu tilki görünerek kuyruğunu uzattı ve çocuğu kurtardı. Delikanlı tebdil kıyafet ederek saray bahçesinin küçük bir kapısından içeriye girdi. Kuş bunu pencereden gördü, hayvan kokusunu aldı, sultan da sesini işitti. Bu halde kuş yırtılırcasına sevinçle ötmeye, hayvan büyük bir iştah ile yem yemeye başladı. Sultanda ağlamayı keserek delikanlının istikbaline koşmak üzere bahçeye çıktı. Bütün bunlardan mütehayyir olan padişah sultanı çağırarak bu değişikliğin sebebini sorduğu zaman “Zannedersem beni kurtaran geldi.” Cevabını aldı. Padişah saraydaki adamlardan kafesinin huzuruna çıkmasını irade eylediğinden bahçıvanın küçük oğlu da geldi ve dünya güzeliyle buluştu. Dünya güzeli başlarına gelen her şeyi nakil ettiğinden hazır bulunanlar delikanlının cesaret ve fedakârlığına hayran oldular. Zaten pek ihtiyarlamış olan padişah tahtına bu mert oğlanı geçirerek ahir ömrünü münzeviyane imrar etti. Sarayda kırk gün kırk gece düğün devam ederken iki hain kardeşler hapishanenin ağır zincirleri altında inim inim inliyorlardı.

Çocuk Dünyası, II(82), 6 Haziran 1334 [6 Haziran 1918], s.6- 7- 8- 9.

5.1.84. Uçurucu Hâkim

Eski zamanda bir şehrin valisi pek ziyade sevdiği kazlarından birisini uşağıyla fırına yollayarak güzelce kızartılmasını emir etmiş. Birkaç saat sonra kaz kızarmış ve o sırada fırının önünden geçen hâkim efendinin gözüne ilişmiş. Tepsideki cazibe hâkim efendiyi çekmiş olmalı ki düşünceli fakat kurnaz adımlarla fırına yaklaşır. Kavuğunu arkasına atarak fırıncıya hitaben:

- Fırıncı sen bu kazı uçur, der.

Bera- yı ihtiram ayağa kalkmış ve ellerini kavuşturmuş olan fırıncı şaşkın şaşkın:

- Ölmüş kaz uçar mı efendim? Cevabını verir.

- Canım sen uçur.

- Nasıl uçurayım efendim?

- Mademki sen bilmiyorsun bizim eve yolla! Ben onu uçururum.

- Fakat kaz benim değil vali beyin!

- Ne çıkar? Kimin olursa olsun sen yolla!

- Hiç olur mu sonra bana darılırlar.

- Uzattın ama. Sen yolla. Vali beyin uşağı gelince onu da bana yolla!

- Artık ısrarın beyhude olduğunu düşünen ve esasen hâkim efendinin sözünden çıkamayacağı tabi olan fırıncı çıraklarından birisiyle kazı yollar. Valinin uşağı kazı almak için fırına gelir ve sorar:

- Kaz kızardı mı?

- Çoktan... Ama uçtu.

- Ne? Uçtu mu?

- Ya, uçtu.

- Herif ölmüş kaz uçar mı?

- Bilmem. Hâkim efendi uçurdu, deyince uşak hemen oradaki fırın küreklerinden birisini yakalar ve fırıncının üzerine atılır. Miskin ve tembel bir adam olduğu halde korkuyla caddeye fırlar ve tabanları kaldırır. Kaçmaya başlar. Tabi ki uşakta takip eder. Fırıncı koşarken önüne gelen bir Yahudi'yi yüzüne indirdiği bir tokatla yolunun üzerinden savar. Fakat pek kuvvetli inen bu darbe adamcağızın gözünün birisini çıkarır. Sığınacak bir yer arayan fırıncı kapısı açık kalmış bir minareye merdivenleri dörder beşer atlayarak çıkar. Uşak burada da takibine devam eder. Minareden atlamaktan başka kurtuluş yolu kalmadığını gören fırıncı, kendini aşağıya atar. Minarenin dibinde para saymakla meşgul olan iki kardeşten birisinin üzerine düşer. Çocuğun kemikleri hurdaşş olarak ölür. Artık takati kalmayan fırıncı polisler tarafından yakalanarak hapisaneye tıklılır.

Mahkeme günü salonda vali bey, Yahudi, kardeşlerden biri hazır bulunuyorlardı. Muhakemeye başlanacağı ilan edilir edilmez hâkim efendi salonda

göründü ve kürsüsüne kuruldu. Evvela vali beyin işi görülecekti. Fırıncı aleyhine ikameyi dava eden vali bey izahatı şu suretle veriyordu:

- Efendim, ben fırına kızartılmak üzere bir kaz yollamıştım. Bu adam fırıncıyı göstererek uçtu diyerek uşağıma kazı vermemiş. Hiç ölmüş bir kazın uçtuğu vaki midir?

Hâkim efendi kürsü üzerinde bulunan büyük yeşil kaplı kitabı karıştırarak:

- Hak teâla bu âlemi yoktan var etti. İman ettiniz mi?

- Hay hay...

- Ölüyü diriltti, diriye öldürdü. İman ettiniz mi?

- Hay hay...

- Uçanı uçmaktan men etti. Uçmayanı uçurdu. İman ettiniz mi?

- Hay hay...

- Öyleyse demek ki sizin kaz da uçtu.

Hüküm verilmişti. Vali bey salondan imanı kâmil ile çıktı. Bu sefer huzura gelen Yahudi fırıncıyı göstererek:

- Efendim, bu adam benim gözümü çıkardı, dedi.

Hâkim efendi yeşil kaplı kitabın sayfalarını çevirerek:

- Gayrimüslimin iki gözü İslâm'ın bir gözüne muadildir. Şimdi fırıncı sana bir tokat daha vursun öteki gözünü de çıkarsın. Sonra sen onun bir gözünü çıkar.

Yahudi düşünür. Gerçi fırıncının bir gözünü çıkaracak. Bu iyi. Fakat kendisi büsbütün kör olacak.

- Aman efendim, hakkımdan vazgeçtim, diyerek huzurdan çıkar.

Üçüncü olarak giren kimse ölen çocuğun kardeşiymiş. Bu da fırıncıyı göstererek:

- Efendim, bu adam minareden atlarken kardeşimin üzerine düşerek ölümüne sebep oldu, dedi.

Hâkim efendi yine kitabında bir şey araştırıyor gibi sayfalarını çevirerek:

- Katlin cezası kısastır, dedi. Bunun üzerine çocuk hemen kılıcına sarıldı.

Fakat hâkim:

- Acele etme. Gerçi kısastır fakat aynen sen de minareye çıkacaksın. Fırıncı minarenin dibinde duracak. Onun üzerine atlayacak ve öldüreceksin.

- İyi ama efendim, ya üzerine düşmez de başka yere düşersem?

- Ben ona karışmam. Gözüne kestiriyorsan yap.

Çocuk şüphesiz talebinden vazgeçmeye mecbur olur. Mahkeme de biter. Hâkim efendi bütün ahvali hayretle takip eden fırıncıya dönerek:

- Gördün mü? Kaz nasıl uçuruluyormuş? Der.

Hakikaten hâkim efendi kazı kimsenin bilmediği mükemmel bir tarzda ta midesine kadar uçurmuş.

Çocuk Dünyası, II(81), 24 Mayıs 1334 [24 Mayıs 1918], s.8- 9- 10- 11.

5.1.85. Ejderha

- 1-

Pek eski bir zamanda bir memleketin bir padişahı vardı. Bu padişah kuvvetli bir hükümeti, hesaba sığmaz derecede altınları, gayet güzel şehirleri ve sayısız askerleri olmasına rağmen dünyada bir çocuğa malik olmadığından dolayı pek üzüntülüydü. Bütün kuvvet ve iktidarı, serveti ona bu kederi unutturamıyordu.

Bir gün bahçelerinden birinde yalnız ve kederli dolaşırken birden bire yavrularıyla oynayan bir yılan gördü. Yavru yilancıklar valideleriyle oynamak için onun boynuna dolanıyorlar, karnının altından sıyrılıp çıkıyorlar, küçük çatal gibi dillerini çıkararak ıslık çalıyorlardı. Bir çalı demetinin arkasına saklanarak bu manzarayı uzun müddet temaşa eden padişah en nihayet içini çekti ve kendi kendine söylendi:

- İşte bir yılan bile evlat muhabbetini taşıyor. O da meserretini onların nevazişinde arıyor. Ben bütün kalbimle bir evlada malik olmak istediğim halde muvaffak olamıyorum. Ne olurdu oğlum yerine bir yılan doğsaydı, belki beni müteselli ederdi.

Padişah bu kelimeleri düşünmeksizin söylüyordu. Birkaç dakika sonra büsbütün unuttu bile. Fakat bundan tam bir sene geçmişti ki sultan hanım dünyaya bir küçük yılan getirdi. Bu yilancık doğar doğmaz büyüme korkunç bir süratle

büyümeye başladı. Birkaç dakika zarfında küçük bir ejderha cesametini aldı. Sultan ve mahiyetini büyük bir korku istila ettiğinden hepsi de kaçtılar. Yeni doğan mahlûk kendisini böyle yalnız bıraktıklarını görünce ağlamaya başladı. Fakat öyle korkunç bir suretle bağıarak ağlıyordu ki bütün sarayı titretti.

Kimse padişaha sultanın bir yılan dünyaya getirdiğini söylemeye cesaret edemiyordu. Fakat yılanın feryatları padişahın kulağına aks edince bu gürültünün nereden geldiğini etrafındakilerden sordu. Onlarda hakikati söylemeye mecbur oldular. Padişah bahçede söylediği sözlerini hatırladı. Parmaklarını ovuşturarak mahiyetine sordu:

- Bu ejderin boyu ne kadardır? Bir adamdan da büyük mü?

- Hayır, diye cevap verdiler. Daha bir adam boyunda değilse de o kadar çabuk büyüyor ki yakında bunu da geçecek.

Padişah bir müddet düşündü ve kendi kendine:

- Neye karar vermeli? Artık ne olduysa oldu. Yılan veya ejderha mademki benim oğlumdur ölmemesi için ona bakmak ve yemek vermek lazımdır, dedi.

Ejderhaya her nevi yemeklerden götürdüler fakat o hiç birisini kabul etmeyerek feryatlarına devam etmekteydi. Padişah memleketin bütün âlimlerini toplayarak bir meclis kurdu ve onlara dedi ki:

- Bu yılanın açlıktan ölmesini istemiyorum. Yemek için kendisine ne vermeliyiz?

Âlimler bir müddet düşündüler. Nihayet içlerinden en ihtiyarı ayağa kalkarak:

- Kitaplarımdan birisinde okuduğuma göre, dedi. Bu kabil ejderhanın yiyebileceği ancak genç kızlardır.

Diğer âlimler ihtiyarın sözünü tasdik ettiler. Oğlunun açlıktan ölmesine mahal bırakmamak istemesine rağmen padişah, iyi ve insaniyetli bir adam olduğu için bu fikir hoşuna gitmedi. Âlimleri bir kere tecrübe etmek için en evvel bu tavsiyeye sizden başlayarak sıra ile hepinizin kızlarını alacağım. Siz de tavsiyenizi o zaman tahsin edeceksiniz. Âlimler titrediler. İhtiyar âlim dedi ki:

- Padişahım, biz bütün kızlarımızı oğlunuzun hayatını temin için fedaya

hazırız. Ancak bütün bunlar bittikten sonra ne yapacaksınız? Herkes bizim gibi itaat göstermez. Bir ihtilal koparak bütün tahtınızı belki de hayatınızı kaybedeceksiniz. Diğer memleketlere birçok adamlar gönderin. Bunlar oradaki bütün kızları kaldırarak getirsinler.

Padişah bu fikri de katiyen beğenmedi. Fakat oğlunun da açlıktan ölmesini istemiyordu. Hiçbir şey söylemeden ve ne yapacağına karar vermeden çekildi. Zaten akşam olduğundan derin düşünceler içinde uykuya daldı. Uykusu esnasında ihtiyar olmasına rağmen güzel ve tatlı bakışlı bir kadını rüyasında gördü. Gümüş gibi saçları pırıl pırıl parlıyor, az buruşmuş olan çehresi nur saçıyordu. Padişaha:

- Sen iyi yaptın, dedi. Kalbin masum genç kızların kurban gitmesine razı olmadı. Fakat ben sana ihbara geldim ki sen hiçbir fenalık yapmaksızın âlimlerin nasihatini tutabilirsin. Bütün memleketlerinden kaldırılacak kızlar iade edilecek, yalnız bir tanesi kalacaktır. Onu da ben himaye ediyorum.

Padişah sordu:

- Fakat sen kimsin? Bana bu teminatı nasıl veriyorsun?

- Ben güneşin validesiyim.

Bu kelimeleri söyler söylemez ateşin bir ziya ortalığı kapladı ve ihtiyar kadın bunun içerisinde kayboldu. Padişah uyanır uyanmaz kalbi ümitle dolu olduğu halde âlimlerin nasihati mucibince civar memleketlerdeki kızların kaldırılarak kendi memleketine getirilmesini emir etti. Bu halde birkaç gün geçti. Padişah kızların getirilmesini sabırsızlıkla bekliyor, sultan büyük bir hacalet (utanç) ve felaket içerisinde kıvranıyor ve ejderhada kendisine getirilen yemekleri reddederek daima bağıırıyordu.

Çocuk Dünyası, II(84), 4 Temmuz 1334 [4 Temmuz 1918], s.7- 8- 9.

- 2-

Diğer bir memleketin küçük bir köyünde bir adam vardı ki karısı ve iki kızıyla birlikte yaşamaktaydı. Bu adam iki defa evlenmişti. Büyük kızı birinci karısından doğmuş ve validesi ise çoktan beri vefat etmişti. Birinci karısının vefatından sonra ikinci bir kadınla izdivacından küçük kızı dünyaya gelmişti. Bu adam her iki kızını da birbirinden tefrik etmeden seviyordu. Fakat karısı fena bir

kalbe malik olduğundan büyük kızını kocasına karşı çekiştirmekten bir an hali kalmazdı. Büyük kızın ismi Gündüz, küçüğün ki Kaya idi. Gündüz pek güzeldi. Diğeri ise esmer ve bir yabancı erik ağacı gibi dallı budaklı bir vücuda malikti. Validesi Gündüz'ün güzelliğinden nefret ediyor ve onu da Kaya gibi çirkin yapmak istiyordu. Bütün gün ekmek pişirmek, bulaşıkları yıkamak, inekleri sağmak, ağır ot yığınlarını götürmek ve sair bu gibi zahmetli işleri Gündüz'e yaptırırdı.

O ümit ediyordu ki bu suretle genç kızın beyaz çehresi kararacak, nazik elleri kabalaşacak, boyu kısılacak, kuvvet ve sıhhatini kaybederek pek genç iken bir çiçek gibi solacak! Lakin Gündüz bilakis günden güne güzel ve kuvvetli oluyordu. Hâlbuki Kaya hiçbir şey yapmadığı halde gittikçe daha zayıflıyor ve çirkinleşiyordu.

Gündüz, hiç işten korkmazdı. Kendisine verilen işleri bütün kalbiyle ve muktedir olabildiği kadar çabuk yetiştirirdi. Bu meşakkatli işlerini bitirdiği zaman yine boş durmaz dokumaya ve örmeye koyulurdu. Su getirmek için çeşmeye gittiği zaman işini de beraber götürür ve çeşme başında çene yarıştıracığına iplik örmekle vakit geçirirdi. Her şeyde maharet ve dirayeti vardı. Ziraat etmesini bilir, kumaş dokumasını, elbise biçmesini, dikmesini, yemek pişirmesini, yağ çıkarmasını ve kendisine emir olunan her şeyi yapmasını becerirdi. Bir kelime ile bu kız emsalsiz bir şeydi. Fakat talih kendisine bir kurt kadar vahşi bir üvey validenin eline düşürmüştü. Her ne yaparsa üvey annesinin hoşuna gitmez ve beğendiremezdi. Üvey annesi onu yere çarpmak, tekmelemek, saçlarını yolmak, ağzını burnunu kan içinde bırakmak için daima fırsat bulurdu.

Zavallı Gündüz'e bu kadar fenalık yapmayı da kâfi görmez, onu pederine inatçı ve fena bir kız olarak gösterirdi. Gündüz kendini terbiye ettirmek için ağzını bile açmazdı. Bazı kere teselli bulmak için validesinin mezarına giderek önünde diz çöker, ağlar ve kalbi rahatlanırdı. Bazen de mezarlığın üstüne başını kor, uyur rüyasında validesini görür ve onun boynuna kollarını sarardı. Validesi ona daima iyi bir kız olmasını ve kederlere karşı cesaretini muhafaza etmesini söylerdi. Genç kız uyandığı zaman kalbinde yeni bir kuvvet duyar, çektiği meşakkatleri unutarak bir gül gibi açılırdı.

Üvey annesi hayvanların bile nefretini kazanmıştı. Köpek ona karşı havlar, kedi tırmalamaya çalışır, inek sütünü sağdırmaz, öküz dik dik bakar, beygir ürker, koyun ve keçi kaçarlardı. Hâlbuki aynı hayvanlar Gündüz'ü gördükleri vakit etrafını

ihata ederler ve yanına gelmek için birbirlerini iterlerdi. İnek kendisini rahatça sağdırır, çeşmeye giderken köpek kendisini muhafaza etmek için arkasından giderdi.

Bir vakitler köyde tarlaya yalnız giden genç kızların kayboldukları ve bir daha görünmedikleri şayi oldu. Deniliyordu ki bir ejderha tesadüf ettiği kızları yutuyor. Üvey ana bu haberi duyunca kalbinde büyük bir meserret hissederek kendi kendine dedi ki:

- Bu kız meraya göndermeliyim. Orada ejderhanın ağzına düşsün. Ertesi gün inekleri ve öküzleri Gündüz'ün önüne kattı ve ona dedi ki:

- İşte sana bir günlük ekmek ve bir öreke ile yün. Gecedен evvel gelme.

Zavallı kız inek ve keçileri önüne katarak meraya gitti. Hayvanların otlamaya başladıklarını görerek yere oturdu ve elindeki yünü örmeye başladı. Güneş batmak üzereydi ki elindeki iş bitti. Hayvanları eve getirmek için kalktı. Birden bire padişahın rüyasında gördüğü ihtiyar kadını karşısında gördü. Derhal köpeğe doğru koşarak yabancı kadını ısırması için önüne geçti. İhtiyar kadın bunu görünce güldü ve:

- Korkma Gündüz, dedi. Köpek beni ısırmasın. O iyi biliyor ki ben bir dostum. Görmüyor musun? Nasıl meserretle kuyruğunu sallıyor?

Gündüz:

- Fakat, dedi. İyi valide sen kimsin? Ben seni katiyen görmedim. Sen bizim köyümüzden değilsin.

- Ben hiçbir köyden değilim. Bu dünyadan da değilim. Ben güneşin validesiyim. Senin elemelerin beni müteessir etti. Senin iyiliğini ve masumiyetini sevdim. Seni bütün arzularına nail etmek istiyorum.

Gündüz, fevkalade müteaccip (şaşıarak) ihtiyar kadının yüzüne baktı. O dünya mahlûkundan hiç birisine benzemiyordu. Gözlerinden güneşin ziyasına benzeyen ışık saçılıyordu. Sesi o kadar tatlı o kadar ahenkliydi ki genç kız kendi hakiki validesi karşısında zannetti. Gündüz, güneşin validesi önünde boyun kırarak diz çöktü. Eteğini öpmek istedi. Fakat ihtiyar kadın onun başını kaldırdı. Ona şöyle dua etti:

- Ayaklarının altında menekşeler açılsın, tebessümün bir gülün açılmasına, gözyaşların incilere benzesin. Seni akrep ve yılan ısırmasın. Evin tavanları

kıymettar taşlardan duvarları altın ve gümüşten yapılmış bir saray olsun. Alnının üzerinde bir taç görüyorum. Aziz çocuğum felaketin hamisi ol ve kimsenin başından bir tel saç bile kopartma!

Bunları söyledikten sonra ihtiyar kadın genç kızı kaldırdı ve kucakladı:

- Bu buse, dedi. Güzelliğine güzellik ilave etsin.

Sonra genç kıza içerisinde elbise bulunan bir paket verdi. Elmaslarla ve incilerle donanmış olan bu elbise ne pamuğa ne de adi ipeğe benzemiyordu. O güneşin yıldızlı ipeklerinden yapılmıştı.

Çocuk Dünyası, II(85), 18 Temmuz 1334 [18 Temmuz 1918], s.7- 8- 9- 10.

- 3-

- Bu elbiseyi, dedi. Gelin olacağın zamana kadar kalbinin üzerinde sakla. Ancak o zaman giy. Daima iyi ve saf ol. Ben gidiyorum. Beni bekle.

Bu kelimeleri söyler söylemez altından bir bulut gibi afaka doğru kaydı. Güneş batmak üzereydi. Onunla birlikte kayboldu.

Mütehayyir kalan Gündüz, rüya görüp görmediğini kendi kendisine sordu. Fakat göğsünün üzerinde duran elbiseleri görünce rüya olmadığını anladı.

- O halde rüya görmüyorum, dedi. Mahsuniyeti mesudiyete tebdil etti. Köpeğine daha sevinçle haykırdı. İneği ve koyunları daha şevkle okşadı. Hep birlikte evin yolunu tutular. Yürüdüler, yürüdüler. Birden kendilerine doğru ilerleyen birçok silahlı süvari gördüler. Köpek mahzun mahzun hanımının yüzüne baktı. Gündüz'de gelenlerin iyilik için gelen adamlardan olmadığını anladı. Fakat bunlardan nasıl kurtulmalı? O küçükken işitmişti ki bazı çeteler böyle küçük çocukları, kızları tutarak başka yerlere götürürler ve esir gibi satarlar. Mallarının güzel olmasına göre daha çok para kazanırlar. O halde bu adamlara güzel bir av olmamak için çehresini ve ellerini çamurla sıvadı ve ineğin yanında yine yola koyuldu. Heyhat... Tedbiri, ihtirazı beyhudeydi. Süvariler yaklaşırlarken bu çirkin, çamurlu kızı gördüler:

- Güzel veya çirkin. Ne de olsa ejderhanın karnına gitmeyecek mi? Dediler ve yüksek sesle haykırdılar.

- Hey kız. Kaçmaya kalkma! Bizim hayvanlarımızdan birisinin terkisine bin. Seni götürmemiz lazım geliyor.

Gündüz durdu. Ne yapmalıydı? Bu adamlarla mücadele etmek gayrı mümkündü. Sonra eğer kendisini götürürlerse yalnız üvey annesinden daha fena bir yere mi düşecekti? Köpeğine “Allahaismarladık!” dedi. Onu kucakladı. İneğin ve koyunların gözlerinden öptü. Süvarilerle birlikte bir hayvana binerek gitmeye başladı. İnek böğürmeye, koyunlar melemeye başladı. Hâlbuki hanımları uzaklaşıyordu. Köpek havlayarak onları takip etti. Fakat onun da kuvveti kalmadığından yarı yolda kaldı. Üç hayvanda evlerine mahzun ve mükedder avdet etti. Gasplar kayalık bir yere vasıl oldular. Atlarından inerek bir mahalle vasıl oldular. Atlarından inerek Gündüz’ü civardan kaldırılmış seksen kadar genç kız bulunan geniş bir mahalle götürdüler. Diğer adamlar onları muhafaza etmekteydi. Bedbaht kızlar ağlayarak merhamet talep ediyorlardı. Gündüz onları teselli etmeye çalıştı. Eğer kendilerini esir gibi satarlarsa kaçıp kurtulmak ve yine memleketlerine avdet etmek kabil değil miydi? Fakat içlerinden pek çoğu kendilerini ejderhaya yedirmek için götürdüklerini biliyordu. Çünkü bu haber bütün memleketlere dağılmıştı. Gündüz’ün bundan haberi yoktu. Kendisini hazırladı. Eğer ölmek icap ediyorsa ölümü cesaretle karşılayacaktı. Aynı zamanda ihtiyar kadının kendisine olan vaadini düşünüyor ve ölümden halas olacağını da ümit ediyordu. Mağaraya birkaç kız daha getirdiler. Sonra yola çıkmak için hazırlanmaya başladılar. Gece oldu. Kamer bütün ziyasıyla ortalığı aydınlattığı halde artık yakınına geldikleri payitahta doğru ilerlemeye başladılar. Her süvari hayvanının terkisine bir kız almış olduğu halde bütün gece seyahat ettiler. Nihayet sabahleyin ejderhanın babası olan padişahın oturduğu payitahta vasıl oldular. Bütün şehir halkı gelenleri görmeye şitap etmişti. Ne hayret... Ne fevkalade şey... Bütün bu kızların her biri birbirinden daha güzeldi. Ejderhanın karnına gidecek bu kızlara herkes acıdı. Yalnız Gündüz yüzündeki çamurlarla pek çirkindi. Vakit yaklaşıyordu. Gittikçe büyüyen ve fevkalade acıkan ejderhaya bu genç kızlardan birisinin kurban olması padişaha da tesir ediyordu. Fakat ihtiyar kadının teminatı hatırına geldi. Bu kızların bir dairede iskân olunarak iyice iâşe olunmalarını ve bir tanesinin de ejderhaya götürülmesini emir etti. Gardiyanlar bu emri aldıkları gibi birinci kurbanı çıkarmak üzere eve geldiler. İçlerinden Gündüz’ü intihap ettiler. Çünkü o hiç korku göstermediği gibi yüzündeki çamurlarıyla pek çirkindi.

- Evvela bunu götürelim, dediler. O tereddütsüz diğerlerine de cesaret verecek.

Gündüz'ü kolundan tutarak ejderhanın bulunduğu mahalle götürmeye başladılar. Yolda diyorlardı ki:

- Biz seni evlendirmeye götürüyoruz. Nişanlı padişahın oğludur. Bir sultan olacaksın.

Böyle söylerlerken bir bahçeye geldiler. Ejderhanın dairesi bu bahçeye muttasıldı. Bahçenin ortasında berrak sulu bir havuz vardı. Gardiyanlar kızı atmak için dairenin kapısının önüne geldiler. Gündüz bu sırada dedi ki:

- Siz şimdi beni padişahın oğlunun yanına götürüyorsunuz değil mi? Bir lahza beni yalnız bırakınız. Ellerimi ve yüzümü yıkayayım. Elbisemi giyeyim. Çünkü bu kıyafetle onun yanına çıkmaktan pek mahcup olacağım.

Muhafızlar razı oldular. Onu bahçeye bırakarak kaçmaması için de kapıyı muhafaza altına aldılar. Gündüz yalnız kalınca ellerini ve yüzünü yıkadı. İhtiyar kadının kendisine verdiği elbiseyi giydi.

Çocuk Dünyası, II(86), 1 Ağustos 1334 [1 Ağustos 1918], s.11- 12- 13- 14.

- 4 -

Bir lahza sonra muhafızlar geldiler. Onu bu halde görünce fevkalade taaccüp ettiler. Zannettikleri gibi karşılarında güneş doğmuş... Hiç birisi deminki pis çocuğun bu güzel kız olduğuna ihtimal vermek istemiyordu. Fakir ve çirkin bir kız halinde semadan nüzul etmiş bir peri zannettiler. Şimdi de kendini hakiki surette gösteriyor diye düşündüler.

Gündüz onlara dedi:

- Niçin ağzınız açık? Şaşkın şaşkın bakakaldınız? Beni nereye götürecekseniz götürünüz.

O zaman hepsi de genç kızın ayaklarına düştüler ve:

- Affet, affet dediler. Biz seni izdivaç için sevk etmiyoruz. Belki bu odada oturan bir ejderhaya bir yemek olmak üzere götürüyoruz. Kabahatimizi affet. Eğer istiyorsan biz seni kurtarız. Bunun için asılsak da zararı yok.

Gündüz bundan hiç korkmadı. O hissediyordu ki mahmiye (himaye) eden kadının kendi üzerinde bazı gizli tasavvuratı vardır. Bu halde de kaçmaya lüzum yoktur. Metin bir sesle dedi ki:

- Sizi bir ölüme sevk etmek istemem. Bana kapının anahtarını veriniz ve gidiniz. Ben ejderhadan korkmam. Anahtarları aldı, kapıyı açtı. Dehlizi geçti. Büyük bir salona dâhil olunca büyük bir divanın üzerine yayılmış olan büyük bir ejderha gördü. Evvela biraz korktu. Sonra cesaretini toplayarak ejderhaya birkaç adım yaklaştı ve:

- Seni selamlarım padişahın oğlu, dedi. Güneşin validesi tarafından sana gönderildim. O sana saadet ve uzun ömürler temenni ediyor.

Ejderha başını kaldırdı. Ateşler saçan gözleriyle genç kıza baktı. Gündüz'ün bütün azayı vücudu titredi. Saçları ürperdi fakat gözlerini indirmede. Sabit bir nazarla ona doğru baktı. Kendi bakışının genç kıza korkuttuğunu gören ejderha gözlerini çevirdi ve halkalardan ibaret olan vücudunu genç kıza yaklaştırmaya başladı. Etrafında uzun müddet döndü. Dolaştı. Her hareketi genç kıza bir raşe(titre) husule getiriyordu. Nihayet Gündüz metanetini takındı. Güneşin validesinin sözleri hatırına geldi. Cesaretle dedi ki:

- Padişahın oğlu, niçin etrafımı dolaşıyorsun? Eğer beni yemeyi arzu ediyorsan vakit geçirmeksizin beni yut. Fakat bir hayvan vücudu içinde bir insan ruhu taşıyorsan güneşin validesi namına sana emir ediyorum, kabuğundan çık.

Bu sözler henüz söylenmişti ki ejderha kendi üzerinde bir defa döndü. Büyüdü ve titredi. Birdenbire bütün sarayı sarsacak bir gürültü ile çatladı. Padişah tahtı üzerinde bir kere hopladı. Bütün hizmetçiler ne olup bittiğini görmek için her taraftan koşuştular. Ejderhanın gömleği yere atılmış kozasının içerisinden kurtulmuştu. Bir kelebek gibi asil ve kibar tavırlı beyaz yün elbiseli bir delikanlı meydana çıkmıştı. Yanında güneş gibi parlayan bir güzel kız olduğu halde gelenlere mütebessimane bakıyordu. Padişahla sultan hanım sevinçlerinden kendilerini kaybetmiş bir halde oğullarını ve gelinlerini kucaklamaya geldiler. Büyük, pek büyük bir düğün yapıldı. Bu düğün kırk gün kırk gece devam etti.

Bütün diğer genç kızlar birçok hediyelerle memleketlerine iade olundular.

Çocuk Dünyası, II(87), 22 Ağustos 1334 [22 Ağustos 1918], s.7- 9- 10.

5.1.86. Kedi ile Papağan

Eskiden bir kedi ile bir papağan vardı. Bir gün bunlar birbirlerini yemeğe davet etmek arzusunu gösterdiler. Sıra kedinindi fakat o pek hasis olduğundan

masanın üstüne azıcık süt, biraz balık ve bir tane kurabiye koymuştu. Papağan çok nazik bir mahlûktu. Lakin kedinin bu davetinden hiçte memnun kalmadı. Sıra kendisine geldiği zaman kediyeye gayet güzel bir yemek sofrası hazırladı. Kuzular kızarttı. Meyveler, çaylar, poğaçalar, kurabiyeler getirdi. Bu kurabiyelerden bir sepet içinde beş yüz tane vardı. Papağan misafirine hürmet ettiğinden dört yüz doksan sekiz kurabiyeyi kedinin önüne ve iki tanesini de kendisine aldı.

Kedi kuzuyu yedi. Çayı içti, meyvaları yuttu. Poğaçayı sildi süpürdü. Her şeyi hatta dört yüz doksan sekiz kurabiyeyi de yedi. Sonra papağana dönerek:

- A, dedi. Karnım doymadı. Başka yiyecek yok mu?

- İki tane kurabiyem var. Eğer isterseniz...

Kedi iki kurabiyeyi de yedi. Sonra patisiyle bıyıklarını silerek:

- Karnımın hala aç olduğunu hissediyorum. Başka yiyeceklerin kalmadı mı?

Diye sordu. Bundan pek ziyade kızan papağan:

- Sahiden, diye cevap verdi. Senin gibi obur kimseyi hiç görmedim. İstersen beni de ye!

Papağan sözünü bitirmeden kedi bıyıklarını silerek ağzını açtı ve gulup gulup onu da yuttu. Papağana iş gören ihtiyar bir hizmetçi kadın vardı. Kadın kedinin oburluğunu görünce:

- Sen nasıl benim hanımımı ve kendi hemşireni yiyorsun? Dedi.

- Evet, dedi. Senin hanımın fakat benim için bir papağan nedir? ben seni bile yiyecek bir iştihaya malikim. Gulup, gulup, gulup ihtiyar kadını da yedi. Sonra sokağa çıktı. Yolda eşeğiyle giden bir adama rast geldi. Adam:

- Biraz öteden git miyav bey, diyordu. Benim acele işim var. Sonra eşeğimin ayakları altında ezilirsin, dedi.

Kedi:

- Evet, dedi. Senin eşeğin fakat benim için bir eşek nedir? Ben beş yüz kurabiye yedim. Refikam papağanı yedim. Bir ihtiyar kadını yedim. Öyleyse neden seni ve senin eşeğini yemeyeyim? Gulup, gulup, gulup, eşeği ile sahibini de yuttu. Kedi yoluna devam ediyordu. Biraz uzakta padişahın düğün alayına rast geldi. Alayın etrafı askerlerle kuşatılmıştı. En arkadan sıra ile yüz tane fil geliyordu.

Padişah pek iyi kalpliydi. Kediye:

- Biraz öteden git, miyav bey, dedi. Sonra filler seni ezecek.

Kedi:

- Evet, dedi. Senin fillerin. Fakat benim için filler nedir? Ben beş yüz kurabiye yedim. Refikam papağanı yedim. Bir ihtiyar kadını yedim. Bir eşekle sahibini yedim. Öyleyse neden seni ve mahiyetini yemeyeyim? Gulup, gulup, gulup padişahı, sultanı, askerleri ve filleri de yuttu. Yoluna devam etti. Fakat artık eskisi gibi hızlı gidemiyordu. Belki karnı pek doymuştu. Biraz ötede iki yengece rast geldi. Onları da gulup, gulup, gulup yuttu.

Kedinin karnındakiler içeride geziniyorlardı. Burası pek karanlık bir yerdi. Padişah bir köşeye oturmuş ve kolunda korkudan bayılan sultanı tutuyordu. İçindekiler hep birbirlerinin ellerini sıkarak tanıştılar. Yengeçler:

- Kardeşler, dediler. İşe başlayalım ve bu cehennem yerden kurtulalım. İkisi de kırak kırak kırak çalışmaya başladılar. Kedinin karnında bir delik açtılar. Dışarısının ışığı görünür görünmez ikisi de çıktılar. Sonra sıra ile padişah, sultan, askerler, filler, eşek ile sahibi, ihtiyar kadın ve papağan çıktılar. Papağanın elinde iki kurabiye vardı. Çünkü o iki kurabiyeden fazla yemek istememişti. Açgözlü kedi ise şimdi karnında açılan yaranın acısından ağlayarak kıvranıyor ve oburluğunun cezasını çekiyor.

Çocuk Dünyası, II(84), 4 Temmuz 1334 [4 Temmuz 1918], s.10- 11- 12.

5.1.87. Su Perisi

- 1-

Vaktiyle derin bir çayın kenarındaki değirmeninde yaşayan bir değirmenci vardı. Gerçi çocukları olmamıştı. Fakat kendi ve zevcesi pek bahtiyardı. Çoktan beri işleri yolunda gidiyordu. Değirmenin kocaman çarkı bile meserretle dönüyor, bu süratle her gün biraz daha zengin, mesut oluyorlardı. Lakin bu çok devam etmedi. Her tarafta büyük bir kıtlık baş gösterdi. Bütün saadetlerini, zenginliklerini yavaş yavaş kaybetmeye başladılar. Artık hiç kimse değirmene öğütülmek için buğday getirmiyordu. Nihayet zavallı değirmenci maişetine yegâne medar olan değirmenini satmak mecburiyeti karşısında bulundu.

Bir yaz sabahı yatağında bütün geceyi uyumadan adeta ızdırıp içinde

geçirdiği uzun saatlerden sonra kalktı ve dışarıya çıktı. Değirmenin yanındaki su bendinden geçerken güneş tulu ediyordu. İlk ateşin zıyasını çayın berrak hafif hışırtılarla akan suyuna tevcih etmiş orada güya renk renk kıvılcımlar saçarak gözleri kamaştırıran bir nevi pırlantalar tevlit ediyordu. Fakat bu sefer su, pek yabancı ve şiddetli sesler neşrederek akıyordu. Değirmenci bunun üzerine telaşla arkasını çevirdi. O zaman gayet güzel bir kadının suyun dibinde mütemadiyen yukarıya doğru çıktığını gördü. Uzun sarı saçları omuzları üstüne dökülmüş, tıpkı bir yaşmak gibi güzel, dilber çehresini örtüyordu. Fakat değirmenci bunun katıyen bir kadın olmadığını biliyordu. O hiç şüphesiz “Su Perisi” idi. O zaman kaçmak kurtulmak istedi. Fakat kadının en tatlı ve munis bir seda ile:

- Kaçma, niçin kaçıyorsun? Dediğini işitti.

Bunun üzerine değirmencininin telaşı biraz zail oldu, durdu. Kadın tekrar:

- Biliyorum sen bedbahtsın. Bana çektiğin bütün sefaleti anlat, dedi. Kendisine bu kadar tatlılık ile konuşulduğunu işiten değirmenci cesaretlendi, çektiği bütün elem ve meşakkati anlattı. Vaktiyle zengin olduğunu fakat şimdi ne yapacağını şaşırılmış pek ziyade fakru ızdırıp arasında yuvarlandığını bir bir söyledi. O yine nevazişkâr sesiyle devam etti:

- Müteessir olma! Ben seni evvelkinden daha zengin ve bahtiyar yapabilmek iktidarına malikim. Fakat sen de bana evinde ilk doğacak olan mahlûku vermeyi vaat etmelisin, dedi.

Çocuk Dünyası, II(84), 4 Temmuz 1334 [4 Temmuz 1918], s.12- 13- 14- 15.

-2-

Değirmenci bu kadar cazibedar olan sesleri işitmek istemiyordu. Fakat zengin olmak istediği için bu kendisine tevcih edilen zenginliği satın alacak bir kedi veya köpek yavrusu ile pek ucuz olarak tediye edebileceğini düşündü ve bunun için Su Perisi’ne kendisinden istemiş olduğu şartı kabul edebileceğini vaat etti. O da o anda su içerisine gömülerek gözden kayboldu. Bundan sonra değirmenci ağır ağır yürüyerek evine avdet etmeye başladı. Evinin eşiğinden geçip içeriye gireceği zaman hizmetçi kız memnuniyet ve sevinç alametleri izhar eden çehresi ile dışarıya çıktı. Değirmenci hayretle sordu:

- Ne var? Bu memnuniyet neden?

Hizmetçi:

- A benim efendim, yeni ve pek güzel bir haber. Bizim hanımın gayet güzel bir erkek çocuğu dünyaya geldi.

Biçare değirmenci birden bu sözleri işitince yıldırım ile vurulmuş gibi oldu. Güzel fakat hain Su Perisi'ne vermiş olduğu vaatten acı acı pişman oldu. "Ah, keşke kendisini dinlemek ahmaklığında bulunmasaydım." Odaya o kadar dermansız ve mukadder olarak girdi ki zevcesini taaccüp ve hayret içinde bıraktı. Zevcesinin:

- Küçük yavruya biraz olsun bakmaz mısın? Sualine karşı sükût ile cevap vermesi kadının büsbütün endişesini mucip oldu. Yanına yaklaşarak:

- Bu kadar güzel bir oğlana malik olduğundan bahtiyar değil misin? Diye sordu. O da başından geçeni ve söylediği korkunç vaadi anlatmaya mecbur oldu. Bu mesele için birçok düşündü. Arkadaşları ve küçük yavruyu ziyarete gelen komşular ile görüştü, konuştu fakat kendisini müşkülattan kurtaracak bir çare bulamadı. Bununla beraber günler geçtikçe artık Su Perisi'nden hiç konuşulmuyor ve nihayet vakit geçip de çocuk büyüdükçe değirmencinin ailesi bu musibetli vaadi unutmaya çalışıyordu.

Bundan sonra her şey hakikaten zail olmuştu. Hububat değirmene mebzuliyetle geliyor değirmenci her teşebbüs ettiği işte muvaffak oluyordu. Kasaların sanki kendilerine geceleyin doldukları zannolunuyordu. Çocuk henüz yürümeye başlamıştı ki kendisi evvelkinden daha çok zengin olmuştu. Bu kadar zengin olduğu halde yine bahtiyar değildi. Çünkü bütün gayretlerinin hilafına olarak Su Perisi'ne vermiş olduğu vaadi unutamıyordu. Değirmenci çayın yanından her geçtiği zaman derinliklerden belki bir şey çıkar zannı ile pek ziyade korkuyordu. Oğluna da katiyen oraya yaklaşmamasını tembih ediyor "Oğlum dikkat et çünkü eğer bir defa oraya dokunacak olursan, kocaman bir el çıkacak ve seni alıp suyun dibine çekecek." diyordu. Bu sözleri işiten çocukta korkuyor hiç o taraflarda oynamıyordu.

Seneler geçti. Çocuk yürüdü fakat hiçbir şey zuhur etmedi. Bunun için değirmenci de müsterih oluyor, artık tehlikenin geçtiğini söylüyordu. Bununla beraber müdebbirane düşünerek kendisi gibi oğlunun ne bir değirmenci olmasını ve ne de su kenarında yaşamasını istemiyordu. İşte bu düşünce üzerine iyi bir nişancı olsun diye bir av bekçisinin yanına yolladı. Çocuk gayet zeki olduğundan az

zamanda maharet kesbetti. Bilahira oraya yakın bir şehre ikamet eden büyük bir emlak sahibi zengin bir zat kendisini hizmetine av bekçisi olmak üzere aldı.

Bu şehirde gayet genç ve güzel iyi kalpli bir kız vardı. Genç avcı bunu sevdi ve ona zevcesi olmasını teklif edince kız muvafakat etti. Zengin zat bu yeni haberi işittiği zaman kendilerinin ikameti için akareti üzerinde bir küçük ev vereceğini söyledi. Onlarda razı oldular ve bahtiyarane yaşamaya başladılar.

- 2-

Bir gün genç avcı bir geyiği takip ediyordu. Hayvan ormanlardan ayrıldı, tarlalara doğru kaçtı. Genç adam onu takip etti ve tek bir kurşun ile devirdi. Avcı geyiği yüzdü. Parçaladı. Sonra kirlenen ellerini yıkamak için orada çimenler arasında akan dereciğin yanına gitti. Yaptığı işin vermiş olduğu dalgınlık ile bu derenin babasının yanından geçen çayın aynı olduğunu hiç aklına bile getirmede. Ellerini su içerisine henüz daldırılmışken Su Perisi dipten yükseldi dehşetli bir tebessüm izhar ederek üzerine atıldı. Kolları ile kucaklayarak suyun dibine sürükledi. Sonra dalgalar onun üzerini örttü ve her şey yine eski sükûnetine dâhil oldu.

Akşam olup da avcının evine avdet etmediğini gören zevcesi büyük bir merak ve endişeyle onu aramak için dışarıya çıktı. Değirmencinin Su Perisi'ne kazara vermiş olduğu o musibetli vaatten kendisine birçok kere bahsedilmişti. Bunun için korktu. Derenin yanına gitti. Birçok zaman sahil boyunca dolaşmaya başladı. Biraz sonra geyiğin parçalarını ve suyun kenarında zevcinin tüfeğini gördü. Artık o zaman zevcinin başına gelen felaketin vukua geldiğini anlamıştı. Bunun üzerine birkaç saat durdu. Ellerini havaya kaldırdı. Su Perisi'ni merhamete getirmek için dualar ederek ağlıyordu. Suyun etrafında dolaşarak büyük ricalar ve istirhamlar ile kocasını istiyordu. Fakat hiçbir cevap alamıyor su yine mutadı vecih ile şırl şırl sakit ve sakin akıyordu.

Nihayet genç kadın mukadder, yorgun bir halde derenin kenarında uzandı, uyudu. Biraz sonra garip bir rüya gördü. Rüyada kendisini bir dağın dibinde buldu. Sonra kayaların, çamlıkların, böğürtlenlerin arasından dağa tırmanmaya başladı. Yağan yağmur suratını kamçılıyor, esen rüzgâr uzun saçlarını harekete geçiriyordu. Fakat dağın tepesine eriştiği zaman büsbütün başka bir manzara karşısında bulundu. Gök mavi, hava ılıktı. Daracık bir yol yeşillikler ve çiçekler ile tezyin edilmiş dağı takip ederek bir ovaya uzanıyordu. O bu yoldan indi. Güzel yapılı fakat küçük bir

kulübeye vasıl oldu. Açık olan kapısına doğru ilerledi. Orada saçları ağarmış kendisine lütuf ile bakan bir ihtiyar kadın gördü. Fakat ona yaklaşp konuşacağı esnada uyandı.

O zaman gün doğmuştu. Etrafına tepelere bakındı. Fakat ne kadar tuhaf! Bütün bu şimdi karşısında bulunduğu manzara rüyasında gördüğü kadar hakiki bir müşahebet arz ediyordu. Bunun üzerine hiç tereddüt etmeden kalktı. Dağa doğru ilerlemeye başladı. Tesadüf ettiği, gördüğü her şey rüyasındakinin aynıydı. Çamlıklar arasından kayalıkları tırmandı. Sonra zirveye vasıl olduğu zaman sahne değişmişti. Kendisinin aşağısında çiçekler ile mezin çayırliklar uzanıyor, onlar arasında küçük kulübeciği de müşahede ediyordu. Dar yoldan bütün sürati ile indi. Nefes nefese gelmiş bir halde açık olan kapının önünde durdu. İçeride saçları ağarmış olan kadın oturuyordu. Kendisini görür görmez hüsnü kabul etti. Yanına oturttu. Sonra ona dönerek:

- Senin galiba büyük bir keder ve musibetin var. Yoksa böyle olmasaydı ihtimal benim bu تنها neşin kulübemi gelip ziyaret etmezdin, dedi.

Genç kadın ona başından geçen her şeyi ağlaya ağlaya anlattı. O zaman ihtiyar kadın:

- Biçare evladım, sen cesur ol, gayret göster. Ben senin imdadına geleceğim. Şu altın tarağı al. Kamer bedir haline gelip tulû ettikten sonra derenin yanına git, otur. Uzun saçlarını taramaya başla. Tarayınca tarağı suyun kenarına bırak ve bekle, dedi.

Avcının zevcesi ihtiyar kadına bütün kalbiyle teşekkürler ettikten sonra ayrıldı. Acele ile dağdan aşağı indi evine gitti. Ay bedir haline geldiği zaman dereye yollandı. Orada oturarak uzun saçlarını taramaya başladı. İşi bitince tarağı derenin kenarına koydu ve kalbi heyecan içinde beklemeye başladı. Az zaman zarfında su galeyana ve dalgalanmaya başladı. Bir mevce yükseldi. Altın tarağı alıp götürdü. Dibe gider gitmez sular dağıldı. Onların arasından avcının başı görüldü. Kederli çehresini zevcesine tevcih etti. Fakat yeniden gelen bir dalga onu örttü. Biraz sonra her şey eski sükûnete avdet etti.

Zavallı kadın pek meyyus bir halde için için ağlayarak evine döndü. Fakat geceleyin evvelki rüyayı tekrar gördü. Bunun üzerine şafak sökmeden kalktı. Dağa yollandı. Gördüğünü ihtiyar periye anlattı. İhtiyar kadın kendisini birinci sefer gibi

teselli ettikten sonra ona bir altın düdük verdi ve:

- Şu düdüğü al. Yine kamer bedir haline geldiği zaman suyun sahilinde otur. Bildiğin en latif şarkılardan birini çalmaya başla. Bitirdikten sonra onu bırak ve bekle, dedi.

Genç kadın tamamıyla perinin söylediğini yaptı. Derenin yanına henüz düdüğü bırakmıştı ki su birden galeyana başladı ve mevce gelerek onu aldı. Biraz sonra sular yarıldı. Avcı vücudunun yarısına kadar yükseldi. Bedbaht zevcesine kollarını uzattı. Fakat nafîle! Bir dalga onu yine örttü, dibe yolladı ve her şey eski sükûnetine rücu etti.

İkinci defa olarak kadın evine acı acı ağlayarak avdet etti. Geceleyin eski rüya yine kendisini ziyarete geldi. Bunun üzerine fecirden evvel uyandı. Doğru dağdaki kulübeye gitti. Hikâyesini anlattı. O zaman ihtiyar peri ona:

- Bu çıkırgı al. Ayın bedir haline gelmesini bekle. Sonra derenin kenarına oturmaya git ve eğin doluncaya kadar ör. İşin bitince çıkırgı suyun yanına bırak ve bekle, dedi.

Kadın bu seferde büyük teşekkürlerle periden ayrıldı. Kamerin bedir haline gelmek için geçen zaman kendisine pek uzun göründü. Bir gece vakit muin gelince kalktı. Kalbi heyecanla yerinden kopacak gibi atıyordu. Derenin kenarına gitti ve ihtiyar perinin söylediklerini harfi harfine ifa etti. Biraz sonra kuvvetli bir dalga yükseldi. Çıkırgı alıp götürdü. Sonra sular dağıldı. Avcının başı, bütün vücudu teknil su üstüne çıktı. Şimşek kadar seri bir hareketle sahile atıldı. Zevcesinin elini yakaladı. Beraber kaçmaya koyuldular.

Derenin suları büyük bir uğultu ve inilti ile yükseldiler. Takip ve tutmak için üzerlerine dökülüp yayıldılar. Fakat sular onları kavrayacağı sırada zevç ve zevce kurbağalara tahavvül etmişlerdi.

İşte bu suretle Su Perisi'nin iktidarı tükenmiş, bir şey yapamamıştı. Sular tekrar yataklarına çekildi ve evvelki gibi kuru toprak göründü. Kurbağalarda eski şekillerine rücu ettiler. Avcı ve zevcesi memnuniyetle evlerine avdet ettiler. İşte bundan sonra rahat ve asude bir hayat geçirdiler.

Çocuk Dünyası, II(85), 18 Temmuz 1334 [18 Temmuz 1918], s.11- 12- 13- 14.

5.1.88. Sansarın Hikâyesi

Vaktiyle ihtiyar bir kadının canı muhallebi istemiş. İki okka süt alarak rafa koymuş. Kendisi yukarıya çıkararak pirinç ayıklamaya başlamış. Çıkalı bir çeyrek saat olmamış ki aşağıda bir gürültü kopmuş. İhtiyar kadın koşarak aşağıya inmiş. Bir de ne görsün? Süt tenceresi devrilmiş, sütlerin yarısı içilmiş, yarısı da etrafa saçılmış. Kadın hırsızın kim olabileceğini düşündüğü sırada rafın üzerinde bir sansar kuyruğu görmüş. Kendi kendine “Dur hele seni çapkın sansar, sen şimdi gelir kuyruğunu ararsın.” demiş.

Birkaç saat sonra sansar cenapları teşrif ederler. Ağlayarak “Aman koca karı, canım koca karı, kuyruğumu ver.” diye yalvarır. Koca karı:

- Seni gidi kâfir sansar seni benim sütümü döktün de bir de utanmadan benden kuyruk istiyorsun öyle mi? Defol buradan. Bir daha gözüm seni görmesin” diye cevap vermiş.

Sansar:

- Aman nineciğim ver kuyruğumu tavuklar bundan sonra benden korkmayacaklardır.

Koca karı merhamete gelip:

- Hadi öyleyse sütlerimi getir de al kuyruğunu, demiş.

Sansar koşar koyuna:

- Kuzum koyun kardeş bana süt ver.

Koyun:

- Sütü ne yapacaksın?

Sansar:

- Nineye vereceğim. Nine kuyruğumu verecek. Ben de sılaya gideceğim.

Koyun:

- Bana çimen getir de sana süt vereyim.

Sansar koşar tarlaya:

- Aman tarla bana çimen ver.

Tarla:

- Çimeni ne yapacaksın?

Sansar:

- Koyuna vereceğim. Koyun süt verecek. Sütü nineye vereceğim. Nine de bana kuyruğumu verecek. Ben de sılaya gideceğim.

Tarla:

- Bana su getir de sana çimen vereyim.

Zavallı sansar yine koşmaya başlar. Dereye gelir:

- Aman dere bana su ver, der.

Dere:

- Suyu ne yapacaksın?

Sansar:

- Tarlaya vereceğim. Tarla çimen verecek. Çimeni koyuna vereceğim. Koyun bana süt verecek. Sütü nineye vereceğim. Nine de bana kuyruğumu verecek. Ben de kuyruğumu alıp sılaya gideceğim.

Dere:

- Güzel oyuncu kızlar getirir, karşımda oynatırsan veririm.

Sansar oyuncu kızlara koşar:

- Kuzum hanım kızlar, derenin karşısında biraz oynayınız.

Kızlar:

- Peki, oynarız ama derler. Kırmızı püsküllü patik isteriz.

Zavallı sansar koştuktan yorgun yine koşar patikçiye.

Patikçi:

- Patiği ne yapacaksın?

Sansar:

- Kızlara vereceğim. Kızlar oynayacaklar. Dere görüp bana su verecek. Suyu tarlaya vereceğim. Tarla bana çimen verecek. Çimeni alıp koyuna vereceğim.

Koyun bana süt verecek. Sütü alıp nineye götüreceğim. Nine bana kuyruğumu verecek. Ben de kuyruğumu alıp silaya gideceğim.

Patikçi:

- Peki, der. Bana yumurta getir de vereyim.

Sansar koşar tavuklara. Bana yumurta verin. Bir daha size gelmem, der.

Tavuklar:

- Bize arpa ver de verelim. Yoksa vermeyiz, derler.

Sansar:

- Ben de öyleyse sizi yerim, der.

Tavuklar:

- Yağma yok. Biz kuyruksuz sansardan korkmayız, derler.

Zavallı sansar yine koşmaya başlar. Nihayet arpacıya da derdini söyledikten sonra arpacı beş kuruş ister. Zavallı sansar yorgunluktan düşecek gibi sallana sallana sarrafa gider. Ağlamaya başlayarak derdini döker. Neyse sarraf merhamete gelerek beş kuruş verir. Sansar pek çok teşekkür ederek parayı arpacıya verir. Arpayı alır tavuğa verir. Tavuk yumurtayı verir. Yumurtayı alır, patikçiye verir. Patikçi patikleri verir. Patikleri kızlara verir. Kızlar derede oynar. Dere su verir. Suyu tarlaya verir. Tarla çimen verir, çimeni koyuna verir. Koyun süt verir. Sütü koca karıya götürür. Koca karı sütü alır:

- Seni çapkın külhani seni, bir daha hırsızlık et de bak kuyruğunu veriyor muyum, diye kuyruğu verir. Sansar kuyruğu alır. Arkasına bile bakmadan kaçır. Bir daha da hiç kimsenin malına el sürmemeye yemin eder

Çocuk Dünyası, II(86), 1 Ağustos 1334 [1 Ağustos 1918], s.5- 6.

5.1.89. Nihayetsiz Bir Hikâye

Vaktiyle padişahlardan biri hikâyeye pek ziyade meraklıydı. Padişahın icrayı hükümet ettiği esnada hikâye kitapları daha basılmamıştı. İşte bunun için padişaha hikâyeler adamları tarafından söyleniyordu. Kendisi hikâyeleri sabahtan akşama kadar dinler ve hitamında pek çok canı sıkılırdı. Arzusu üzerine bir hikâye biter bitmez diğerleri başlamak üzere hazırlanırlardı. Fakat bazı hikâyesiz zamanlarda olurdu. Bu vakit padişah pek hiddetli bulunurdu.

Bir gün canı sıkılarak böyle kısa kısa söylenen hikâyelere bir nihayet vermek istedi ve bana her kim olursa olsun, nihayetsiz bir hikâye söyleyecek olursa ben öldükten sonra padişah olacak ve kızımı nikâhla alacaktır. Fakat yine her kim olursa olsun söylediği hikâyeye bir nihayet verecek olursa hapse konulacak ve bir daha oradan çıkamayacaktır, dedi.

Sultan hanım pek güzel kızlardandı. Padişahlık ise şüphesiz pek tatlıydı. Bunlara malik olmak için uzak ve yakından asil ve kibar adamlar hikâyeleriyle geldiler. Birincisi sabahtan akşama kadar söyledi. İkincisi üç gün söyledi. Fakat nihayete gelmişlerdi. Üçüncüsü dört gün düşünmeden söyledi. Fakat beşinci gün daha fazla düşünemiyordu. Nihayet kekeleyerek durdu.

Padişah sordu:

- Hepsi bu mu? Hadi geç. Genç asil bir söz söyleyemedi. Hapse atınız, diye padişah bağırdı. Diğeri gelsin.

Diğeri gelerek hikâyesine başladı. Günlerce söyledi, haftalarca söyledi. Nihayet bir noktaya geldi ve durdu. O da diğerleri gibi hapse gönderildi. Bundan sonra daha birçok kimseler gelmişlerdi. Bazısı haftalar, bazısı aylarca söylemişti. Fakat hikâyelerine hep nihayet veriyorlardı ve hepsi de hapse konulmuştu. Bu meseleden padişahın pek çok canı sıkılmaya başlamıştı. Her gelen söylüyor, nihayet duruyorlardı. Hikâye anlatanlar hapse tıkmışlardı. Hikâye söyleyecek kimse yoktu. Her gelen sultan hanıma ve saltanata kavuşmayı düşünmüştü. Kimse hapishaneyi hatırına getirmemişti. Bunun üzerine hikâyesiz kalan padişah bir, iki, üç gün bekledi. Haftalar geçti. Kimse hikâye söylemeye gelmiyordu. Padişah sabırsızlık içinde kıvranıyordu. Hikâye istiyordu. Nihayet düşündüğü bir plan ile herkesi hapisten çıkaracak ve birer defa daha müsaade verecekti. Fakat o esnada gelen bir genç bu vakıya mani olmuştu. Gerçi bu adam asil bir kimse değildi. Fakir bir çiftçinin çocuğuydu. Padişahın sarayına pek yakın yerde yaşadıklarından padişah fakir genci tanıyordu. Onu görünce:

- Ne var? Ne istiyorsun? Diye sordu. Genç adam şu cevabı verdi:

- Bir hikâye anlatmaya geldim. Evet. Nihayetsiz bir hikâye.

Padişah:

Mümkündür, diye sabırsızlıkla bağırdı. Ümit eder misin ki birçok şehzadeler

ve asil adamlardan daha iyi söyleyesin?

Genç fakir:

- Çalışmaya hazırım, diyebildi.

Padişah sevinçle:

- Öyleyse hemen başla! Fakat hatırında olsun ki durduğun zaman hapse gideceksin'

Fakir çiftçi gülümsedi ve:

- Bir sualım var padişahım, dedi.

Padişah:

- Nedir? Diye sordu.

- Nihayetine kadar dinlemeye söz verir misiniz?

- Evet, evet. Sen yalnız başla.

Genç fakir başladı:

Vaktiyle padişahlardan biri bir ambar inşa ettirmişti. Burası dünyanın en büyük bir ambarıydı. Bunun genişliğini kat etmeye saatler ve uzunluğunu kat etmeye günler lazımdı. Bir kimse ambarı ancak haftalarla tamamen dolaşabilirdi. Bununla beraber padişahın emri ile her tarafa buğday ekilmişti. Kilometrelerle mesafeler yazın sapsarı buğday tarlalarıyla kaplanmıştı. Hiçbir şey görünmüyordu. Yalnız buğday her tarafı kaplamıştı. Buğday kemale erdikten sonra padişah bütün bunları evvelce inşa ettirdiği ambara koydurdu. Fakat ambar dolmuştu. Diğer sene yine aynı iş yapıldı. Tekrar buğdaylar ambara konuldu. Fakat hala ambar dolu değildi. Seneler ... Seneler... Tekrar buğday ekildi. Ambara yığıldı. Fakat ambar dolmamıştı. Nihayet padişah öldü. Ambar hala boştu. Padişahın oğlu tahta geçti ve her tarafa buğday ektirdi. Onları da ambara koydu. Hala ambar tamamıyla dolmamıştı. Birçok senelerden sonra padişah öldü. Fakat ambar dolu olmamıştı.

Padişahlar birbirini takip etti. Hepsi de aynı işi yaptırıp buğdayları toplattılar. Ambara koydular. Ambar tamamıyla doldurulamamıştı. Nihayet onuncu padişah ambarı ağzına kadar doldurmaya muvaffak olabilmişti. Padişahın emriyle bütün ambarın kapıları kapandı ve her pencere iyice kapatıldı. Sabırsızlıkla birden bire padişah hemen bağırdı:

- Dünyada bu kadar buğday hiç yoktu. Hiçbir deliği yok muydu?

Fakat mağrur padişah hata etmişti. Ambar etrafının bir köşesinde büyücek bir toplu iğne başı kadar bir delik vardı. İşte bu kâfiydi. Bir gün aç bir karınca ambarın köşesinde geziniyordu. Nihayet deliği gördü ve içeri girdi. Delik tamam yol verecek kadar büyüklükteydi. Karınca içeri girdi ve bir buğday tanesi alarak çıktı.

O çıktıktan sonra diğer bir karınca içeri girdi ve bir buğday tanesi alarak çıktı.

Bu da çıktıktan sonra başka bir karınca içeri girdi ve bir buğday tanesi alarak çıktı.

Sonra bu da çıktı. Başka bir karınca içeriye girdi ve bir buğday tanesi alarak çıktı.

Sonra diğer bir karınca içeriye girdi ve bir buğday tanesi alarak çıktı.

Bütün gün genç fakir hikâyesine şu suretle devam ediyordu: sonra diğer bir karınca içeri girdi ve bir buğday tanesi alarak çıktı. Sabahleyin tekrar hikâyesine başladı. Sonra diğer bir karınca içeriye girdi ve bir buğday tanesi alarak çıktı. Her bir karınca içeriye girerek bir buğday tanesi getirmiştir. “Sen hikâyene devam et!” diye padişah sabırsızlıkla bağırdı. Genç çocuk “Hayır hayır!” dedi. Büyük bir tepe otlarla kaplanmıştı. Bunun üzerine hikâyesine devam etti. Sonra diğer karınca içeri girdi ve bir buğday tanesi alarak çıktı. İlah, ilah...

Padişah büyük bir sıkıntı ile tekrar sordu:

- Şüphesiz hepsi ambardan içeri girip bir buğday tanesi çıkarmışlardır.

Genç hikâyeci:

- Doğru, dedi. Şimdi tekrar hepsi gidiyorlar. Devam etti. Sonra diğer bir karınca içeri girdi ve bir buğday tanesi alarak çıktı. İlah...

Haftalarla sabahtan başlayarak hep böyle sözleri işiten padişah hakikaten sıkılmaya başlamıştı. Dayanamayarak tekrar sordu:

- Karıncalar çok yaşamazlar. Şüphesiz hepsi ölmüştür?

Genç cevap verdi:

- Doğru onlar öldüler. Şimdi onların yerlerini çocukları tutuyor. Bu böyle hep intikal ile gidecek. Sonra diğer bir karınca:

-“Dur!” diye padişah bağırdı. O sözleri bırak. Hikâyeye devam et.

- Hayır padişahım. Burası benim hikâyemin mühim bir kısmıdır. Onu söylemeden devam edemem. Hem vaadiniz mucibince nihayete kadar dinleyecektiniz ve tekrar devam etti. Sonra diğer bir karınca içeri girdi ve bir buğday tanesi alarak çıktı.

Padişah çar ve naçar dinliyordu. Aylar bu suretle geçti. Nihayet sabırsızlıkla patlayarak:

- “Dur” diye bağırdı. Hiçbir kelime daha söyleme. Kızımı al, tahtı al, her şeyi al. Fakat bir daha karınca veya buğday diye bana hiçbir kelime söyleme.

Nihayet hikâyesinin tevkifine fakir genç razı olmuştu. İlk işi hapisten adamları çıkartmak oldu. Sonra güzel sultanla izdivaç ederek mesut oldular. Fakat padişahlığı kayınpederinin vefatından evvel almadı.

Çocuk Dünyası, II(86), 1 Ağustos 1334 [1 Ağustos 1918], s.7- 8- 9- 10- 11.

5.1.90. Altın

Eski Yunanistan’a tabi Phrygia hükümetinin kralı olan Midas gayet adil bir hükümdar olup tebasına çok iyi muamele ederdi. Kendisinin Viyolet isminde güzel ve terbiyeli bir kızı vardı. Midas onu pek ziyade severdi. Bu kadar iyi tabiatlı olan Midas’ın şayanı nefret yalnız bir tabiatı vardı ki o da altına tapmasıydı. Evet. Midas altını dünyada her şeyden ziyade severdi. Hatta kızı küçük Viyolet’ten bile. O daima:

- Dünyada benim için saadet dokunduğum her şeyin altına tahavvül edivermesidir, derdi.

Bir gün yine bu temenniyatını tekrar ederken mütebessim çehreli genç bir şahıs, şüphesiz harikulade bir mahlûk olacak çünkü Midas onun girdiğini görmemişti, gözüne göründü.

- Artık bahtiyar ol Midas, yarın güneşin doğmasıyla beraber her dokunduğun şeyi altın yapabileceksin, dedi ve başka bir kelime ilave etmeksizin kayboldu.

Midas o geceyi pek fena geçirdi. Humma nöbetleri içinde güneşin ilk ışıklarını bekledi. Sabahleyin aydınlığın yatak odasının tül perdeleri arasından

girmeye başladığını görünce hemen yerinden fırladı. Odada her rast geldiği şeye dokunarak dolaşmaya başladı. Yatağının sütunlarından birine elini sürer sürmez mermer sütun birdenbire Midas'ın gözleri önünde sapsarı olarak parlamaya başladı. O koca mermer bir altın sütun olmuştu. Midas rüya görmediğine emin olabilmek için önünde bulunan masanın üzerinden büyük bir kitap alarak sayfalarını çevirmeye başladı. Bu beyaz yapraklı kitap Midas'ın eline geçer geçmez altın varaklı bir mecmua haline gelmişti. Midas bu hal karşısında memnuniyetinden ne yapacağını bilemiyordu. Bir çocuk gibi koşarak ve sıçrayarak doğru sarayın bahçesine çıktı. Bahçe latif gül ağaçlarıyla süslenmişti. Midas bu gül ağaçlarının arasında rast geldiği güllere dokunarak dolaşmaya başladı. Çiçeklerde yukarıdaki eşya gibi altına tahavvül ettiklerini görünce sevinci nihayet dereceyi buldu. Bu keyifli sabah gezintisi iştihasını açmış olduğundan biraz kahvaltı etmek üzere doğru yemek salonuna girdi.

Küçük Viyoleet daha gelmemişti. Pederi kendisini araştırdı. Sonra küçük Viyoleet çehresi yaşlarla ıslanmış olarak geldi. Eteğinde biraz evvel pederinin temasıyla altına tahavvül etmiş bir kucak gül vardı. Üzüntülü bir sesle:

- Ah babacığım, ne felaket! Güzel güllerimiz solmuş. Ötekilerin hepsi de bunlar gibi sapsarı. Hiç kokuları kalmamış. Hem yaprakları da o kadar sertleşmiş ki koklarken zavallı burnuma batıyorlar, diyerek ağlamaya başladı. Midas hakikati Viyoleet'e söylemeye cesaret edemeyerek onu teselliye başladı.

- Ağlama yavrum! Dedi. Hadi otur da sütünü iç. Birkaç saat sonra solacak adi bir güle böyle daima aynı tazeliği ile kalacak olan altın bir gülü tercih etmelisin evladım, diyerek masanın kenarındaki iskemlelerden birine oturdu ve yemeğe başladı. Fakat heyhat! Ağzına götürdüğü bir kaşık süt dudaklarına dokunur dokunmaz erimiş bir altın haline geldi. Sonra katılaştı. Bu halden ürken Midas dehşetle bağırdı...

Bu sesi işiten Viyoleet henüz yaşı kurumamış olan gözlerini pederine çevirerek:

- Ne var babacığım? Bir şey mi oldu, diye sordu.

Kral ruhunun bütün yeisi ile:

- Hayır, evladım. Hayır. Hiçbir şey yok. Sen soğumadan sütünü iç, diye cevap verdi. O zaman Midas önünde bulunan beyaz ve pişkin ekmeklerden birini yakalayarak ikiye böldü. Fakat Midas'ın böldüğü bu beyaz ve sıcak ekmek derhal

parlak ve ağır iki parçaya tahavvül etti. Bu kıymetkar iki altın külçesi dahi Midas'ın parmakları arasından kayarak masanın üzerine düştüler. Bu sefer Midas'ın gözleri tabakta iştiha aver bir surette dizilmiş olan nefis elmalara dikildi. Midas onları oradan alıp yemeye bir türlü cesaret edemiyor, onların da dudaklarına temas ile altına tahavvül edeceğinden korkuyordu. Bir müddet böyle tereddütler içinde kaldıktan sonra nihayet Midas elmalardan birini şiddetle kaparak altın olmadan evvel yutabilmek emeliyle süratle ağzına götürdü. Fakat zavallı Midas'ın dişleri sert bir maden külçesine tesadüf etmişti. O vakit Midas kederinden dehşetle bağırarak yerinden fırladı. Pederinin bu ızdırabından müteessir olan Viyolet şefkatle yerinden sıçrayarak gelip pederini teselli etmek üzere küçük kollarıyla onun dizlerine sarıldı.

Midas kızının bu derece rikkat kalbinden müteessir olarak onu kucaklamak üzere eğildi. Fakat heyhat! Midas'ın dudakları Viyolet'in alınına temas eder etmez çocuğun gül gibi olan çehresi derhal altına tahavvül ettiler. Viyolet'in bütün vücudu pederinin kolları arasında sert ve ağır müteharrik kalmıştı. Şimdi Viyolet altın bir heykelden başka bir şey değildi. Midas teessürün son derecelerine gelmişti. Dehşetinden gözleri yerinden fırlamış saçları dimdik olduğu halde kolları arasında birdenbire altına tahavvül ediveren sevgili kızının heykelini temaşa ediyordu. Oh, yarabbi. Midas şimdi Viyolet'i hali aslisine getirebilmek iktidarına haiz olsaydı. Fakat heyhat! Kızının karşısında duran altın heykeline karşı hiçbir şey yapamamaktan mütevellit bir acizlikle üzüntüden saçlarını yolmaya başladı. O şimdi altından artık nefret ediyordu. Evvelce dünyada altından daha kıymetli hiçbir şey tasavvur edemezken şimdi etrafındaki bütün eşyayı bilhassa sevgili kızı Viyolet'in altına tahavvül etmiş bir heykelinden başka bir şey olmadığını gördükçe bu manzarayı temaşaya tahammül edemeyerek bir müddet gözlerini kapadı.

Midas gözlerini açtığı zaman karşısında önce kendisine her şeyi altın yapmak iktidarını vermiş olan genç adamı gördü. Midas ona yalvarmak, dokunduğu şeyleri altın yapmak arzusundan vazgeçtiğini beyan etmek fakat buna mukabil kendisine bu altına tahvil ettiği eşyayı hali aslisine irca edebilmek iktidarını bahşetmesini rica etmek istedi. Fakat buna bir türlü muvaffak olamıyordu.

Heyecanından ve korkusundan dili tutulmuştu. Sonra genç adam sanki Midas'ın kalbinden geçen şeyleri anlamış gibi söze başladı:

- Ey Midas, görüyorum ki bugün dünkünden ziyade uslusunuz ve

zannederim ki artık altına muhabbet hissinden kurtulmak istersiniz. Eğer yleyse ormanın kenarından geçen ırmağa gidip yıkanınız. Beraberinizde bir de testi götürüp ırmaktan doldurunuz. Eğer nedametiniz hakiki ise altına tahvil ettiğiniz eşya üzerine o testinin suyundan serperseniz onlar yine hali aslilerine rücu ederler, diyerek kayboldu. Őahsı meçhulün kaybolmasını müteakip Midas elinin temasıyla altına tahavvül etmiş olan bir testi alarak doğruca ırmağa gitti. O kadar acele ediyordu ki elbiselerini bile çıkarmaya vakit bulamadan ırmağa girdi. İrmağın berrak suyuyla dolan altın testinin toprak bir testiye tahavvül ettiğini gören Midas pek ziyade sevindi. İrmaktan çıkar çıkmaz süratle saraya gitti.

Midas Şüphesiz en evvel sevgili kızını hali aslisine irca etmekle işe başladı. Filhakika Midas testinin suyundan heykele bir iki defa serpince heykel derhal küçük Violet'e tahavvül etti. Sonra her ikisi beraber bahçedeki glleri sulamaya gittiler. Biraz evvel güneşin ışıkları altında parıldayan sarı, camit(donmuş, cansız) gller sihirli suyun temasıyla derhal hakiki güle tahavvül ederek etrafa latif kokular neŐre başladılar. Pederi sulamakla meşgul iken bunların hali aslilerine tahavvül ettiğini gören küçük Violet sevincinden pederinin etrafında koşup sıçramaya başladı. Bir glfidanından diğerine koşuyor ve sevgili gllerini öpüyor, kokluyordu.

Midas artık her dokunduğu Şeyi altın yapmak kudretinden mahrum kalmıştı fakat bu mahrumiyetten hiç müteessir olmadı. Çünkü o bizzat bu hissini acısını çekmiŐti.

ocuk Dünyası, II(87), 22 Ağustos 1334 [22 Ağustos 1918], s.8- 9- 10- 11- 12.

5.1.91. Kurt, Koyun, Kaz ve rdek

Vakti zamanında bir koyun, bir kaz ve bir ördek vardı ki yekdiğerinden pek güzel anlaŐarak yaşıyorlardı. Bunların pek yakınındaki ormanda da bir kurt vardı. Bir gün üç arkadaş kendilerine bir ev inşa etmek istediler. rdek ormana giderek yosun yapraklar topladı. Kendisine güzel bir ev yaptı. Kaz da ördek gibi ormana giderek yaprak, yosun, çalı, ırpı topladı. O da kendisine bir ev yaptı. Fakat koyun düz tahtaları çekiçle ivileyerek kendisine pek sağlam bir hane meydana getirdi. Bu evin çatısının üzerinde sivri uçları havaya doğru çakılmış çiviler vardı. Her Şey olup bittikten sonra günün birinde kurt geldi. Doğruca rdeğin yaptığı eve giderek:

- rdek kardeş kapıyı aç, dedi.

Ördek:

- Ne yapacaksın? Diye sordu.

- Senin yanına gelmek istiyorum.

- Hayır. Ben sana kapı açmam.

- Fakat o zaman evinin üzerine çıkacağım. O kadar sıçrayacağım, o kadar tekmeleyeceğim ki yıkacağım.

- İsteddiğini yap.

Bunun üzerine kurt evin üzerine çıkarak evi yıktı. Bu sırada ördek kazın yaptığı eve kaçarak kurtulmuştu. O zaman kurt kazın evine giderek:

- Kaz kardeş kapıyı aç, dedi.

Kaz sordu:

- Ne yapacaksın?

- Senin yanına kaçan ördeği istiyorum.

- Hayır. Ben sana kapı açmam.

- Fakat o zaman evinin üzerine çıkacağım. O kadar tekmeleyeceğim ki yıkacağım.

- İsteddiğini yap.

Bunun üzerine kurt kazın evinin çatısına çıktı ve yıktı. Fakat kaz ördekle beraber koyunun evine kaçmaya muvaffak oldular. Kurt o zaman koyunun evine giderek:

- Koyun kardeş kapıyı aç, dedi.

- Ne istiyorsun?

- Senin yanına kaçan ördekle kazı istiyorum.

- Hayır. Ben sana kapı açmam.

- Fakat o zaman evinin üzerine çıkacağım, o kadar sıçrayacağım, o kadar tekmeleyeceğim ki yıkacağım.

- İsteddiğini yap.

Bunun üzerine kurt çatıya çıktı. Sıçramaya ve tekmelemeye başladı fakat

koyunun çaktığı çiviler ayaklarına battığından çabucak indi. O zaman kapının anahtar deliğinden içeriye bakıp ne olup bittiğini anlamak istedi. Koyun iki arkadaşına anlatıyordu:

- Şimdi biraz mısır darısı kaynatırız. Ördek ateş yakar, kaz su getirir. Ben de darının kabuklarını soyarım.

Kurt delikten bakarken yavaşça:

- Oh ben de şu kabukları soyulan darıdan yemek isterim, dedi.

Bunu koyun işiterek sordu:

- Ne söylüyorsun koca kurt?

- Oh, diyorum ki kaz gayet iyi su taşıyor. Ben de şöyle güzel soyulan mısır darısı haşlamasından yemek isterim.

- Ne diyorsun koca kurt?

- Oh, diyorum. Sen gayet iyi darı soyuyorsun.

Darılar soyulup bittikten sonra koyun hepsini de soğuk suyla dolu bir tencereye boşalttı ve ateşin üstünde büyük bir tahta kaşıkla karıştırmaya başladı. Kurt daima delikten bakıyordu. Haşlama artık güzelce kaynadıktan ve piştikten sonra koyun bağırdı:

- Sen de istiyor musun koca kurt?

- Elbette.

- Öyleyse elini uzat!

Koyun kapıyı hafifçe aralık yaptı. Kurtta açılan bu aralıktan içeriye girmeyi tasarlayarak elini uzattı fakat koyun sıcak haşlamanın kaynar suyunu kurdun çıplak ayaklarına boşalttı. Zavallı hayvan acıdan bağıra bağıra ormana doğru kaçtı ve o zamandan beri bir daha bu taraflara gelmedi.

Koyun, ördek ve kaz bundan sonra hiç kavga etmeksizin hayatlarının sonuna kadar hep beraber yaşadılar.

Çocuk Dünyası, II(88), 5 Eylül 1334 [5 Eylül 1918], s.3- 4- 5.

5.1.92. Bulut Perisi

Vaktiyle Hindistan'da icrayı hüküm eden padişahlardan birinin hiç evladı

olmuyordu. Zavallı hükümdar bundan ziyadesiyle sıkılıyor her namazında ellerini semaya kaldırarak.

- Ya Rabbi, bu bahtsız kuluna merhamet et de sultanımı yabancı ellere düşürme, diyordu.

Bu padişahın âlim, fazıl, müdebbir ve namuslu bir veziri vardı ki bir gün elinde kocaman bir kitap olduğu halde taht salonuna girip padişahın eteğini öperek:

- Ey ulu sultanım, derdinize derman arayan aciz bendeniz Yemen hakanının memleketinde Mail-Ahmer denilen suyun civarında sihirbaz bir çoban bulunduğunu haber aldım. Cenabı Allaha temenni ederiz ki o adam sultanımızın derdine derman bulabilsin, sözlerini söyledi.

Hint padişahı derhal bir kabile ihtarını emir ile vezirini türlü hediyelerle yola çıkarttı. Vezir uzun müddet çullarda devesinin üzerinde seyahat etti. Nihayet Yemen'e vasil oldu. Derhal hükümdara bir elçi yolladı. Sonra da kendisi sarayda misafir kaldı.

Yemen padişahı vezirin esbabı ziyaretini öğrenince sihirbaz çobanı araması için ona müsaade verdi. Vezir hemen işine başladı. Lakin ne çare ki aylarca aradığı halde o isimde bir memleket değil bir kasaba bile bulamadı. Bütün sulara dikkat etmiş ise de onların gayet berrak ve saf olduklarını görmüştü. Bir akşam artık avdet etmeye karar verdi ve yattı. Uyuyunca rüyasında gayet güzel bir peri göründü ve:

- Ey vezir, yarın uyandığın zaman yastığının altında bir yaprak bulacaksın. O yaprağı uçurup sen de arkasından gidesin. Muradına nail olursun, dedi.

Vezir hayretle:

- Sen kimsin? Diye sordu.

- Ben bulut perisiyim, sözlerini söyleyerek kayboldu.

Vezir ertesi günü yastığının altında yeşil bir yaprak buldu. Derhal onu uçurdu. Rüzgâr olmadığı halde bile yaprak bir kuvvet tarafından itiliyormuş gibi süratle gidiyordu. Hemen peşine düştüler. Az bir yol gitmişlerdi ki şiddetle akan kırmızı bir suya tesadüf ettiler. Burası Mail-Ahmer'di. Dere boyunca kaynağa doğru ilerlediler. Yaprak havada bir iki defa sallandıktan sonra yere düştü. Birdenbire toprak açıldı. Vücuduna hayvan postu örten siyah sakallı bir cüce çıkarak:

- Ne istiyorsun ey insanoğlu? Diye sordu.

VeZir derdini anlattı. Bunun üzerine sihirbaz koynundan siyah bir kutu çıkararak:

- Bunun içindeki tütüsyü Hint padişahıyla karısının yalnız buldukları bir odada yakını, deyip geldiği gibi yerin içine girdi.

VeZir sevinçle avdet edip sergüzeştini padişaha hikâye etti. Derhal tütüsyü yaktılar. Sultan ana o akşam hamile kaldı ve vakti gelince nur topu gibi gürbüz güzel bir şehzade dünyaya getirdi.

Artık padişahın meserretine nihayet yoktu. Kırk gün kırk gece şenlik yapıldı. Esirler azat edildi. Küçük şehzadenin başı uğurluymuş ki doğduğu gün düşmandan büyük bir memleket zapt edildi.

Şehzade pek çabuk büyüyor ve gittikçe de kuvvetleniyordu. Bulut perisi ona kuvvet, akıl, zarafet, nezaket ve zekâvet (zekilik) bahşetmişti. Hint hükümdarı oğlunu havasının letafetiyle meşhur olan İstanbul'a gönderdi ve oğluna gayet güzel bakılmasını Rum kasrından rica etti. Çoktan beri Hint padişahından aman dileyen Rum Kasrı bu fırsatı ganimet bilip şehzadeye iyi bakılması için emir verdi. Şehzadeyi her gün dağa çıkarırlar ve tabiattan istifade ettirirlerdi. Bir gün yine saray halkı kır âlemi yapmaya karar verip çocuğu aldılar. Erkekler silahlarını kadınlar mücevherlerini takınıp dağa çıktılar. Orada çiçek toplamak için birbirlerinden ayrıldılar. Yalnız kalan küçük şehzade yavaş yavaş kendine yaklaşan bir ceylanın sırtına bindi. Bundan pek ziyade ürken ceylan kaçmaya başladı. Erkekler silahlarını kapıp peşine düştülerse de biraz sonra ceylanın bir kartala tahavvül edip şehzadeyi pek uzaklara semanın cinler sakin olan siyah renkli kısmına götürdüğünü gördüler. Bu kartal bulut perisinin en birinci hasmı olan cinlerin reisi Rukanu'du.

Rukanu çocuğun üzerine yeşil bir su döküp onu kurbağa yaptı ve sonra arabasına binerek Hindistan'a gitti. Bir bahane ile bahçıvan kıyafetine girip padişahın has bahçesindeki havuza attı. Bu zamanlarda ise Bulut perisi başka iyilikler işlemekle meşgul bulunduğundan şehzadenin düştüğu felaketten haberdar olamamıştı.

Zavallı yeşil kurbağa her gün sabahları güneşe karşı parlayan başını saraya çeviriyor ve hüngür hüngür ağlarken gözyaşları arasında:

Bir hain cin elinde
Ne yaslara bulandım
Ben Tanrımın himaye
Kılıcına dolandım

Şarkısını söylüyordu. Her aybaşında Rukanu gelir ve şehzadeye:

- Halinden memnun musun? Diye sorardı.

Şehzade sabır ve metanetle:

- Memnunum. Defol, deyip haini firara mecbur ederdi. Aradan on beş sene geçti. Bir gün Rum kasrının sarayında zannettiği şehzadeyi görmeye giden Bulut Perisi bu fena havadisi bir kelebekten işitti. Bunun üzerine en hızlı yol alan bir buluta binip süratle Hint'e geldi. Bütün kurbağaları gözden geçirdi. Lakin heyhat! Kurbağaların hiç birisi insandan dönme değildi. Kan ter içinde etrafı araştırırken kulağına gayet basık bir sesle söylenen şu şarkı vasıl oldu:

Neredesin ey güzel
Kalbi bulut meleği
Duymuyor mu yüreğin
Bu acıklı dileği

Bulut Perisi aradığı kurbağayı bir taşın üstüne çıkmış ağlarken buldu. Derhal kucağında sıkarak yaşlı iki gözünden öptü. Orada uzun müddet dertleştiler. Ne çare ki onu insana çevirmek Bulut Perisi'nin elinde değildi. Kurbağanın tekrar şehzadeye dönmesi ancak cinin ölmesiyle kabil olabilirdi. Bulut Perisi bu cihetleri kurbağaya söyledi ve:

- Lakin diye ilave etti. Hain Rukanu'nun boynundaki muskayı koparabilirsek kurtulursun. Çünkü o başka türlü ölmez.

Bulut Perisi'nin avdetinden sonra cinlerin reisi gelerek:

- Nasıl bakalım pis kurbağa halinden memnun musun? diye sordu.

Kurbağa hiç cevap vermedi. Cin aynı suali bir adım daha ilerleyerek tekrar etti. Kurbağa yine cevap vermedi. O vakit kurbağanın ölmüş olmasından şüphe eden cin iyiden iyiye yaklaştı. Fakat birdenbire sıçrayan kurbağa cinin boynundaki sihirli muskayı kopardı.

Cin:

- Ah hain Bulut Perisi, diye bağırdı. Olduğu yerde iki defa sendeledikten sonra yere düşüp bir duman haline kalboldu (değiştı). Artık ölmüştü.

Bu anda göğün siyah renkli memleketinden gürültüler işitildi. Yavaş yavaş siyahlık mahvolarak berrak bir renk halini aldı. Sonra göğün kapıları açılarak al tüllere bürünmüş birçok kızlar artık gayet yakışıklı bir delikanlı kıyafetine girmiş olan şehzadeyi selamladılar. Bunlar cin Rukanu'nun esir edip şeytan haline kalbeylediği ve şimdi eski güzelliklerine tekrar rücu eden sultan kızlardı. Şehzade yanında bu kızlar olduğu halde saraya girdi ve annesine, babasına kavuştu. İhtiyar ebeveyni gözlerinden server yaşlar döküldüğü halde şehzadeyi kucaklarken Bulut Perisi'de bereketli kanatlarını Hindistan'ın üzerine yayıyordu.

Çocuk Dünyası, II(88), 5 Eylül 1334 [5 Eylül 1918], s.8- 9- 10- 11- 12- 13.

5.1.93. Keçi Annenin Başına Gelenler

- 1-

Vaktiyle bir keçi annenin yedi yavrusu vardı. Keçi anne yavrularını pek büyük bir muhabbetle severdi. Güzel bir ilkbahar sabahı güneş ufukta renkleri baygın, zıya dalgaları arasından gülümseyerek yeşil çimenlerin ötesine berisine serpilmiş çiçeklerden ağaçlardan hâsıl her şeyden neşeler kahkahalar fışkırıyordu. Hafif hafif esen serin bir rüzgârın sanki kolları arasında uyuyan köhne bir kulübe derin sessizliğe bürünmüştü. Burası keçi anne ile yavrularının mesut bir yuvasıydı. Çok geçmeden keçi anne uyandı. Kilere inerek büyük bir dolabın kanatlarını açtı. Tabi küçük yaramazlar her şeyi silip süpürmeyi ihmal etmemişlerdi. Bu esnada uyuyan yavrularını toplayarak:

- Sevgili çocuklarım, ben ormana gidiyorum. Kurttan sakınınız. Bir içeri girerse alimallah hepinizi tüylerinizle beraber yutar. Dikkat edin. Habis ekseriya

kıyafetini de değiştirir. Siz onu sert ve kalın sesle siyah pençelerinden tanıyacaksınız, dedi.

Bunun üzerine yavruların en büyüğü:

- Sevgili anneciğim, sen hiç merak etme! Biz o haine aldanmayız. Kendimizi koruruz, cevabını verdi.

Diğerleri de bunu tasdik edince keçi anne itimat ve istirahati kalp ile yola koyuldu. Çok geçmemişti ki birisi evin kapısını vurmaya ve sert bir sesle bağırmaya başladı.

- Açın sevgili çocuklar, anneniz geldi ve hepinize ayrı ayrı yemişler getirdi.

Küçük keçiler bu sert ve çirkin sesi işitince derhal meseleyi anladılar. İçlerinden birisi:

- Kapıyı mı açalım? İyi ama annemizin ince ve nazik sesi yanında seninki pek kaba ve çirkin görünüyor, diye bağıdı.

Bunun üzerine kurt arkadaş bakkal giderek büyük bir parça tebeşir aldı ve onu yutarak sesini inceltti. Sonra tekrar kapı önüne geldi ve incelmif sesle:

- Açın yavrularım, ormandan geliyorum. Size yiyecek getirdim, diye haykırdı.

Fakat bizim kurt arkadaş siyah pençesini pencere içine dayamıştı. Yavrular bunu görünce “Kurt bizi aldatıyor!” diye bağırmaya başladılar. En küçüğü pencereden bağırarak:

- Kurt arkadaş, kurt arkadaş! Bizim anneciğimizin ayakları seninkiler gibi siyah değil. Sen galiba acele ile ayaklarını boyamayı unutmuşsun, diye eğlenmeye başladı.

Kurt arkadaş büyük bir hiddetle pencereye doğru atıldı ise de yaramaz yavru pencere önünden çoktan ayrılmış bulunuyordu. Kurt arkadaş yavaş yavaş oradan ayrıldı. Ekmekçiye gitti. Yüzünü buruşturarak:

- Kuzum ekmekçi ölüyorum, ayağımı taşa vurdum. Fena halde acıyor. Üzerine biraz hamur sar, diye rica etti.

Ekmekçi kurt arkadaşın ricasını hemen yerine getirdi. Kurt ekmekçiden çıkınca pek de uzakta olmayan değirmenciye gelerek selam verdi ve:

- Değirmenci baba! Ayağıma biraz un serp.

Değirmenci kendi kendine:

- Galiba birisini aldatmak istiyor, diye düşünerek razı olmamak istediye de kurt arkadaş hiddetle:

- İstediyimi yapmazsan seni yerim, tehdidini fırlatınca naçar razı oldu ve hamurun üzerini iyice unladı.

Çocuk Dünyası, II(88), 5 Eylül 1334 [5 Eylül 1918], s.14- 15.

- 2-

Bu esnada kulübenin yaramaz sakinleri en küçük kardeşlerinin etrafına toplanmış mütebessim ve pür neşe kurt arkadaşın aptallığı ile eğleniyorlardı. Arada sırada tiz ve çılgın kahkahalarla etrafı çınlatıyorlardı. Birdenbire kapı hafifçe vuruldu. Küçük yavru:

- Kimdir o? Yoksa yine kurt baba mı? Diye bağırdı. Küçük yavrunun bu sözü de latif bir kahkaha içinde çalkalandığından kurt arkadaş hiçbir şey anlayamamıştı. İncelmiş sesle:

- Açınız yavrularım, ormandan geliyorum. Çok yoruldum. Size yemişlerde getirdim, diyerek elindeki paketleri yavrulara gösterdi. Zavallı yavruların kurt arkadaştan gözleri yılmıştı. İnanmadılar. Fakat hiç birisi de bir şey söylemeye cesaret edemiyordu. Nihayet küçük yavru atıldı:

Ayaklarınızı gösteriniz bakalım!

O zaman kurt arkadaş değirmenci babaya unlattığı ayağını pencereye dayadı. Yavrular artık annelerinin geldiğine katiyen inanmışlardı. Derhal kapı açıldı. Fakat içeri giren kimdi? Eyvah hain kurt!

Birdenbire evin içinde dehşetli bir fırtına koptu. Yavrular ağlıyor, bağılıyor her biri saklanmak üzere bir köşeye kaçıyordu. Biri masanın altına, öbürü yatak içine, bir diğeri sobanın içine, mutfığa, çamaşır teknesinin altına, hâsılı her biri bir yere sınıyordu. Fakat kurtulmak mümkün mü? Kurt arkadaş hepsini birer birer saklandıkları yerden çıkarıyor, midesine gönderiyordu. Yalnız küçük yavru kurtuldu. Çünkü onu bulamamıştı. Kurt arkadaş midesini doldurunca kulübeden çıktı ve büyük bir ağacın koyu gölgesi altına yatarak derin bir uykuya daldı.

Keçi anne ormanda müteazzimane yükselen bir meşenin altına oturmuş, yüzünden akan iri ter damlalarını siliyordu. Zavallı valide pek yorulmuştu. Yanında kocaman bir torba ile birkaç paket bulunuyordu. Fakat biçare sebebini anlayamadığı hafif bir heyecan, garip bir korku içinde kalbinin sıkıldığını duyuyor, sabırsızlanıyordu. Daha ziyade duramadı. Yorgunluğuna bakmayarak torba ile paketleri yükledi. Kulübesine doğru yollandı.

Yemişlerin ağırlığı zavallıyı daha ziyade yormuştu. Tüylü çehresinden akan terler vücudunu örten kıllarından süzülüyordu. Kulübesine yaklaşmıştı. Şefkatli valide getirdiği yemişlerle yavrularını memnun edeceğini düşünerek yorgunluğuna hiç ehemmiyet vermiyordu. Başını kaldırdı ve içinde yavrularıyla beraber mesut bir hayat geçirdiği kulübesini temaşaya koyuldu. Fakat birden bire ürkererek bir adım geri çekildi. “Eyvah kapı açık!” diye bağırdı. Hakikaten kapı açıktı. Bu sefer bütün kuvvetiyle koşmaya başladı. Acaba bir kaza mı olmuştu? Yavrularını bir daha göremeyecek miydi? Ne olmuştu? Yıldırım gibi süratle kulübeye yetişti. Elindekileri bir tarafa bırakarak etrafı aramaya başladı. Masalar, iskemleler, sıralar devrilmiş çamaşır teknesi ters keçe olmuş, yastık, yorgan, ayna, dolap, hâsılı her şey birbirine girmişti. Zavallı valide şaşkın, bitap ne yapacağını bilmiyordu. Yavrularını aradı. Fakat birisini bulmak kabil değildi. Nihayet isimleriyle çağırılmaya başladı. Fakat yine ses seda yok. Yalnız en küçüğünü çağırırken ince bir ses cevap verdi. Bu ses keçi annenin telaşını bir parça teskin etti. Koşarak yavrusunu saat kutusundan çıkarttı. Kucakladı. Öptü ve o zaman bütün o müthiş felaketi yavrusunun ağzından dinledi. Zavallı keçi anne hüngür hüngür ağlıyordu. Bir aralık evladına baktı. O da ağlıyor feryat ediyor “Ah kardeşlerim!” diye inliyordu.

Nihayet ızdıraplar, kederler içinde sokağa fırladı. Küçük yavru da annesini takip ediyordu. Selviler hazin bir hışırtı çıkararak matemi ilan ediyorlardı. Her taraf derin bir sessizliğe bürünmüş, güneş kızgın, rüzgâr, kuş, ağaç her şey uyuyordu. Ya kurt arkadaş? O da midesine çektiği mükemmel ziyafetten sonra bir ağacın güneşten muhafaza eden kucağına çıkmış uyuyor, horluyordu. Uzaktan keçi anne yavrusuyla beraber gözüktü. Her tarafı arıyor, tarıyordu. Birden bire koşmaya başladı. Kurt arkadaşı görmüştü. Yanına yaklaştı, karnını muayeneye başladı. Fakat heyhat! Hiçbir eser yok. Bedbaht keçi anne tekrar hıçkırarak ağlamaya başladı. Küçük keçi ise daha ziyade acınacak bir haldeydi. Gözlerinden dökülen yaşlar biçare keçi anneyi nihayetsiz ızdıraplar, kederler içinde boğuyordu. Birdenbire kurt arkadaşın ağzına

kadar dolmuş hemen patlamak üzere bulunan midesinde bir şeyin kımıldadığını hissedince geniş bir nefes aldı. Dudakları üzerinde mesut bir tebessüm belirdi. Hemen yavrusuna ve gidip makas, iğne ve iplik getirmesini tembih etti. Küçük yavru kardeşlerine bir an evvel kavuşmak için koşuyor adeta uçuyordu. Biraz sonra yavru elindeki kocaman makasla gözüktü. Keçi anne derhal ameliyata başlayarak yere diz çöktü. Koca makası kurt arkadaşın karnına daldırdı. Pek az kesmişti ki bir yavru küçük kafasını çıkararak etrafına bakınmaya başladı. Keçi sevincinden ne yapacağını bilemeyerek kurt arkadaşın karnına büyük bir delik açmıştı. O zaman yavrular hep birden kurt arkadaşın karnından bu karanlık kuyudan fırlayarak annelerinin boynuna sarıldılar, kucaklaştılar, öpüştiler.

Bu esnada keçi annenin aklına gayet güzel bir fikir gelmişti. Yavrularına hitaben:

- Hadi şimdi gidin. Büyük taşlar getirin. Hainin midesini dolduralım, dedi. Yavrular derhal büyük kaya parçalarını yuvarlayarak getirdiler. Keçi anne ise kurt arkadaşın midesini alabildiğine doldurdu. Yavrular annelerinin kurt arkadaşın garip bir tarzda intikam almasına kahkaha ile gülüyorsa da anneleri arada sırada bir göz işaretiyle onları susturuyordu. Nihayet mide ufak bir taş almayacak derecede ağzına kadar dolmuştu. O zaman ihtiyar küçük yavrusunun elinde tuttuğu iğneyle ipliği alarak kurt arkadaşın karnını belli olmayacak derecede dikti. Kurt arkadaşta hemen uyanmak üzere bulunuyordu. Bu iş biter bitmez yavrularını alıp iki üç ağaç vasıtasıyla siper halini alan kuytu bir tepenin arkasına gizlenerek kurt arkadaşın ne yapacağını gözetlemeye koyuldu.

Kurt arkadaş uyandığı zaman çok susamıştı. Ayağa kalkarak en yakın olan bir çeşmeye doğru yollandı. Karnındaki taşlar kendisini yürümekten menediyordu. Arada sırada birbirine çarpıyor, kurt arkadaşın karnını fena halde acıtırıyordu. Çeşmeye henüz yaklaşmıştı ki önüne bir kuyu çıktı. Kurt arkadaş çeşmeye gideceğine buradan su içmek istedi. Bu esnada karnını kuyuya çarptı. Midesindeki taşlar birbirine çarparak kurt arkadaşın kuyudan biraz ötede yere yuvarladı.

Fakat kurt arkadaş su içmekten vazgeçmedi. Tekrar kuyunun yanına gelerek su içmek için eğildi. O zaman taşlar bütün ağırlıklarıyla kuyunun içine doğru toplanmış olduklarından kurt arkadaş muvazenesini kaybederek kuyunun içine yuvarlandı. Suyun yüzünde durmaya çalıştıysa da taşların ağırlığı onu suların

derinliklerine doğru çekti, götürdü. İşte kurt arkadaş bu süratle sular arasında bağırarak ölürlen yavrular ince seslerle:

Kurt öldü, kurt öldü!

Yavrularda kurtuldu!

Diye şarkı söylediler ve kuyunun etrafında oynadılar. Bu defadan sonra yavrular hilekârlara karşı pek kıymetli bir tecrübe ile silahlanmış bulunuyorlardı.

Kurt arkadaşına rahmet, yavrulara selamet, keçi anneye şefkat, hikâyeye nihayet.

Çocuk Dünyası, II(89), 26 Eylül 1334 [26 Eylül 1918], s.11- 12- 13- 14- 15.

5.1.94. Leylekler

Bir küçük köyün son hanesinin damında ilkbahardan beri örülmüş leylek yuvaları vardı. Leylek anne her gün dört yavrusuyla beraber kalır, henüz sararmaya yüz tutmayan siyah gagasını dışarı çıkartarak sallandırır. Yuvaya çok uzak olmayan damın tepesinde aile reisi leylek tek ayak üzerinde bir heykel gibi dururdu. O böylelikle bütün yuvanın istirahatini temin ve çocuklarını bekleyen bir karakol vazifesini ifa ediyordu.

Bir sürü haylaz, çapkın çocuk aşağıda sokağın başında oynuyordu. Onlar leylekleri görünce içlerinden ne cesuru bir şarkı tutturdu. Sonra hep birden leylekler hakkında yazılmış havayı söylediler:

Leylek, leylek tek ayak üzerinde

Çocukların yuvası gözünde

Leylek hanım yuvada

Dört çocuğu orada

Çocukların birincisi asılacak

İkincisi de gırtlığından boğulacak

Üçüncüsü çırpıplak alevden geçecek

Dördüncüsü dahi kıtır kıtır yenecek

Mini mini yavrular:

- Anne bak hele Şu apkınlr ne söylüyorlar. Bakın bize neler yapacaklarmıŐ!

Yavrularım siz o yaramaz ocukların Őarkılarına aldırmayarak beni dinleyin. Benim nasihatlerimi tutun. Sizin için daha iyi olur, diye valideleri teselli etti. Yaramaz ocuklar hayli eğlendiler, içerinden Kaya isminde küçük, akıllı birisi leylekleri göstererek:

- Arkadaşlar, biliyor musunuz leyleklerle oynamak o kadar fenadır ki gece ryamıza girer, uzun bacaklarıyla bizi korkuturlar.

Leylek valide yavrularımı küçük çocuğun bu sözü üzerine mutmain etmek maksadıyla babaları gibi hiç korkmamalarını akıllı çocuğun doğru söylediğini anlattı. Fakat yavrular:

- Anne biz o kadar korkuyoruz ki, diyerek başlarını yuvalarının en dibine daldırdılar.

Ertesi gün küçük yaramazlar sokağa oyun oynamaya çıktıklarında:

- Hepsi mahvolup gidecek, diyorlardı.

- Biz hakikaten dünyaya ölmek için mi geldik? Diye küçük yavrular validelerine sordular.

- Şüphesiz hayır yavrularım. Siz daha çok Şey ğreneceksiniz. Kırlarda, dağlarda dolaşacaksınız. Bizi selamlayan kurbağaları ziyaret edeceksiniz. Onlar “vırac vırac” diyecekler. Biz de onları kemali afiyetle yiyeceğiz.

Mini miniler kurbağaları nasıl yakalayacaklarını sorduklarında valideleri onları öldürmek için bir gaga darbesi kifayet edeceğini söyledi. Yavrular, tekrar korktuklarını ileriye sürerek:

- Demek biz de uamaz burada kalırsak tıpkı onlar gibi olacağız. Bakın yine bizim Őarkımız söyleniyor. Nasıl yapsak acaba?

- Siz o Şarkıyı dinlemeyin. Ben size ne mjdeleyeceğim, bilseniz onları dinleyin. Biz kışın buradan sıcak memleketlere gideceğiz. Mısır denilen güzel Şehri ziyaret ederek ullarında  köŐeli büyük büyük taşlar göreceğiz ki tepeleri göklere

doğru uzanır. Bunlara ihram derler. Burada Nil denilen büyük nehir vardır ki etrafında çamur yığınlarından kum çuvallarından başka bir şey gözükmez. Biz oralarda kurbağa, solucanları yakalayarak yiyeceğiz.

- Oh, ne hayat. Ne güzel şey diye yavrular bağıldılar.

- Evet, pek hoştur. Bütün gün yemek değil mi? Evet burada ise soğuktan bir yaprak kalmayacak: fırtına her tarafı alt üst edecek. Bulutlar bile donarak beyaz beyaz pamuk gibi yerlere düşecekler.

Leylek anne burada karları anlatmak istiyordu. Küçük yavrular:

- Her şeyin donduğu gibi küçük çocuklarda donacak mı?

- Evet, her şeyin donduğu gibi onlarda kapalı odalarda tiril tiril titreyecekler. Siz ise istediğinizi yiyecek, istediğiniz yerde dolaşacaksınız.

Bu muhavereden hayli zaman geçti. Küçük yavrular ancak yuvanın içinde ayakta durabiliyorlardı. Pederleri her gün onlara yeni yeni yiyecekler getiriyordu.

Bir gün valideleri onlara dedi ki:

- Yavrularım sizin için gayet ehemmiyetli olan uçmak vaktiniz geldi. Bunun üzerine onları damın üzerine götürdü. Acemiler o zaman birden bire bir baş dönmesine maruz kaldılar. Düşmemek için ayaklarını kiremitlere sıkıca geçirmeleri lazım geliyordu. Lakin onlar bu gayretlerine rağmen yuvarlanmak üzereydiler ve valideleri:

- Buraya dikkat edin, başınızı bu vaziyette tutarak kanatlarınızı bir iki, bir iki, işte böyle çırpınarak dünyayı dolaşacaksınız, dedi. Göstermek üzere bir parça havalanarak geri döndü.

Mini mini yavrular beceriksiz kanatlarıyla çırpındılarsa da uçmaya muvaffak olamayarak düştüler, çünkü vücutları kanatlarına göre pek ağırdı. İçlerinden biri:

- Anne ben uçmayacağım, diyerek geri çekilmek istediyse de validesi:

- Eğer kış gelince burada donmak istiyorsan öğrenme, diye onu tehdit etti. Mini miniler tekrar çabalamaya başladılar. Ertesi gün haylaz çocuklar leyleklerin çalıştıklarını görünce onlarla eğlenmeye başlamışlardı:

- Leylek leylek uç!

- Anne biz oraya kadar uçup da gagalarımızla onların gözlerini çıkartamaz mıyız? Diye yavrular soruyordu.

Anneleri:

- Hayır, onları kendi hallerine bırakınız. Beni dinlerseniz daha iyi olacak. Şöyle bir iki kanatlarınızı kımıldatınız. Az zamanda uçarsınız. Yarın ben sizi bir derenin kenarına götüreceğim. Oraya gayet zarif leylekler gelecek. Onların içinde gayet mahir bir selam vererek beni sevindiriniz yavrularım.

Küçük çocuklar bunlara aldırılmayarak:

- Lakin biz bu haylazlardan intikamımızı almayacak mıyız?

- Yavrularım siz bulutların arasında yükselirken onlar kapalı odalarda mangal başlarında soğuktan titreyecekler. İşte sizin intikamınız. İhramların yanında eğleneceksiniz, burada ise ne yeşil yaprak ne de yaş bir meyva kalacak.

Yavrulat sükût ettiler. Sonra birbirlerinin kulaklarına fısıldayarak tekrar uçmaya gittiler. Haylaz çocuklar o gün sabahtan akşama kadar leylekleri kızdırdılar. Fakat bunların içinde on yaşlarındaki çocuk arkadaşlarını men etmeye çalışıyordu. Leylekler bunu kendilerinden pek çok büyük olduğundan 90- 100 yaşında zannediyorlardı.

Sonbahar geldi. Kâinatı şenlendiren yapraklar, çiçekler döküldü. Leyleklerde sıcak memleketlere hareket ettiler. Kafilelere ayrılarak dağlar, ovalar, denizler aştılar. Şehirlerin, ormanların üzerinden geçtiler ve her ziyaretgâhlarında kendilerini istikbal eden leziz kurbağalara rast geldiler. Valideleri onları yanına toplayarak:

- Siz çoktan intikam almayı fikrinizde kuruyorsunuz. Benim sözümü tutup o küçük çocuğa da mükâfaten bir kardeş getirsek nasıl olur? Dedi. Dört kardeş validelerinin sözünü tasdik ettiler. Valideleri onların isimlerini küçük çocuğu daima yâd için “Kaya” koydu. İşte bundan böyle bütün o memleket leyleklerinin adı akıllı çocuğun ismine izafeten Kaya kaldı. Bundan böyle hep onlar bu ismi taşırlar.

Çocuk Dünyası, II(90), 1 Teşrinisani 1334 [1 Kasım 1918], s.10- 11- 12- 13.

5.1.95. Dev Baba

Bir varmış, bir yokmuş. Vaktiyle bir padişahın dünyada bir kızı varmış. Bir

gece hanım sultan rüyasında annesinin leğen tuttuğunu, babasının su döktüğünü görür. Sabahleyin şah babasının yanına gider. Şah babacığım ben bu gece rüyamda annemi leğen tutarken sizi de su dökerken gördüm, der. Padişah fevkalade hiddetlenir. Vay ben sana su dökeceğim öyle mi? Diye lalasını çağırır der ki:

- Çabuk bunu al. Dağ başında kes. Gömleğini kanına bula bana getir.

Lalası sultanı alır. Dağa giderler. Sultana lala:

- Sultanım seni kesmek benim elimde değildir. Kesemem haydi sen git. Yolun açık olsun. Allah selamet versin, der. Sultan ağlayarak yola revan olur. Lala hemen bir kaplumbağa tutar, keser. Kanını gömleğe bular. Doğru padişaha götürür.

Sultan gider gider. Dere tepe düz gider. Bir iğne boyu yol gider. Bir dağa gelir. Biraz dinlenmek için oturur. Bir de büyük bir saray görür. Sultan sevinir. “Oh burası benim kısmetim” diyerekten saraya girer. Akşama kadar gezer. Akşamüzeri bir gürültü olur. Arkasından bir dev gelir. Sultan korkar. Korkar ama belli etmek istemez. Koşar. “Safa geldiniz dev babacığım.” diye devin ellerini öper. Bundan hoşlanan dev sultana “Safa bulduk hanım kızım.” diye mukabele eder. Sultan devin hoşuna gitmiş. Dev seni bana Allah gönderdi, benim kızım ol, der. Zaten sultanın aradığı şey. Hemen kabul eder.

Sarayda her gün sultan yer, içer, giyinir, kuşanır, gezermiş. Bir gün sultana dev bir anahtar verir. Der ki:

- Al bu anahtarı. Bahçenin köşesinde bir hamam vardır. Yanında da bir oda vardır. Ama sakın açma! Hamamda yıkan gel, der.

Ertesi gün sultan gider. Bir de bakar ki odunu ot ağacından. Suyu çiçek suyundan. Nalinleri altından. Havluları incili bir hamam. Yıkanır, havlulara sarınır, eline elmaslı tarağı alır. Dev baba fena olan bir yerin anahtarını bana vermezdi. Ben açar bakarım der ve odayı açar.

Bir de ne görsün? Bir mermer oda. Ortasında bir havuz. Havuzun ortasında büyük beyaz bir kuğu oturuyor. Karşısında saç sakalı uzamış sarı benizli, üstü başı pejmürde bir adam. Boynunu bükmüş oturuyor. Sultan bunları görmemiş gibi havuzun kenarına oturur. Saçını taramaya başlar. Bundan hiddetlenen kuğu:

- Saçaklı kız, saçaklı kız! Beyimi almaya beyimi ayartmaya mı geldin? Diye

bağırmaya başlar. Sultan şaşırır, hemen onları bırakı, çıkar. Akşam olur. Dev gelir. Sultana ne yaptığını sorar. Sultan hepsini anlatır. Dev:

- Pekâla. Yarın yine yıkan, odaya gir. Sana kuğu sorunca “Evet.” de, der.

Ertesi gün sultan yine gider. Yıkanır, odaya girer. Saçını taramaya başlar. Kuğu yine:

- Saçaklı kız, saçaklı kız! Beyimi ayartmaya mı geldin? Beyimi almaya mı geldin? Deyince sultan “Evet” cevabını verir. Kuğu kabırır. Kabırır. Kabırır. Çat diye çatlar. Oradaki adam kalkar. Sultanın karşısına gelir:

- Sen beni buradan kurtarmaya mı geldin? Der.

Sultan ses çıkarmaz. Bunun üzerine olanı anlatmaya başlar:

- Ben bir padişah oğluydum. Bu gördüğün kuğu bir periydi. Beni çaldı. Buraya getirdi. Yedi senedir. Ben bunun karşısındaydım. Sen beni kurtardın. Şimdi al da götür, der.

Sultan hem devden korkar hem de haydi gel gidelim, der. Şehzadeyi bir odaya götürür. Yemek verir. Karnını doyurur. Kendi gider. Kapının önünde dev bekler. Akşam olur. Dev gelir. Sultan hal ve keyfiyet böyle böyle deyince dev:

- İyi ettin. Ona iyi bak. Yemeklerle kuvvetini iadeye çalış, der.

Sultan sevinir. Hemen şehzadenin saçını, sakalını kestirir. Giyindirir. Her gün güzel yemeklerle şehzade iyileşir. Böylece aradan iki ay geçer. Bir gün dev sultana:

- Artık şehzade iyidir. Ona çok para ve yiyecek ver. Memleketine gitsin, der. Sultan:

- Peki, babacığım. Diyerek yemek hazırlar. Para alır. Doğru şehzadenin yanına gider:

- Artık dev baba memleketine gitsin dedi, der.

Paraları, yemekleri verir. Şehzade sevinir. Kıza teşekkür, deve selam eder. Çıkar gider. Az gider, uz gider. Dere tepe düz gider. Kendi memleketine vasil olur.

Geldiği zaman babası sevincinden donanmalar yapar. Şenlikler olur. Toplar tüfekler atılır. Zaman geçer. Şehzadeyi evlendirmeye kalkarlar. Şehzade razı olmaz. Nihayet der ki:

- Bana filan memleketteki devin kızını alırsanız evlenirim.

Padişah:

- Aman evladım, dev kızı alınır mı? Sonra bizi yer. Başkasını alalım derse de para etmez. Şehzade de sultanın sergüzeştini bilmiyormuş ki anlatsın. Yalnız ısrar ediyormuş. Neyse hemen bir tabur askerle birkaç saraylı o memlekete doğru yola revan olurlar. Onlar gide dursun. Biz gelelim deve. Bir akşam dev sultana der ki:

- Yakında misafirler gelecek. Onlara çok riayet et. Seni götürmek isteyecekler. Sakın gitmem deme. Onlarla beraber git, der. Sultan:

- Ben senden ayrılamam dev babacığım, diye ağlamaya başlayınca dev:

- Yok. Olmaz sonra ben sana darılırim, der.

Her neyse. Gün geçer. Bir gün sultan gelenleri görür. Hemen karşılar. Otururlar. Yedirir, içirir, riayetler eder. Saraylılar dev kızı diye beklediklerini kendileri gibi insan ve güzel görünce şaşırırlar. Sultan giyinir, kuşanır. Gidecekleri zaman bir gürültü olur. Herkes korkusundan bir tarafa kaçar. Sultan her ne kadar “Korkma beybabam geliyor.” derse de yine korkuları gitmez. Biraz sonra gürültü geçer. Kapının önüne yakuttan, altından, elmastan yapılmış bir araba gelir ki görülmemiş bir şey. Gözleri kamaştırıyor. Herkes şaşırır. Sultan “Dev babamın bana bu hediyesi.” der. Sultan ve münasip kimseler o arabaya biner. Yola revan olurlar.

Az giderler, uz giderler memleketlerine vasıl olurlar. Donanmalar yaparlar, şenlikler olur. Toplar tüfekler atılır. Kırk gün kırk gece düğün olur. Sultanı şehzadeye alırlar. Gel zaman git zaman sultan hanım dünyaya bir şehzade getirir. Sultanın asıl annesi ve babası bu padişahla dostmuşlar. Bir torunu olduğunu duyunca tebriye gelmişler. Sultan bunları görünce tanımış fakat kendini belli etmek istememiş. Bir gün hep beraber otururlarken bir gürültü kopar. Sultan her ne kadar korkmayın, dev babam geliyor derse de korkuları gitmez. Bu gürültü arasında elmastan, altın ve yakuttan bir karyola ile dev baba gelir. Sultana bir hançer verir. Der ki:

- Benim gırtlığıma bu hançeri sapla!

Sultan her ne kadar yapamam ben sizi nasıl öldürürüm derse de “Olmaz, batırmazsan seni yerim” der. Sultan korkusundan hançeri batırır batırmaz bayılır. Dev de kaybolur. Herkes acaba sultan nasıldır, diye koşarlar. Bir de bakarlar ki

sultan görülmemiş bir karyolanın içinde baygın yatıyor. Hemen sultanın annesi orada bulunan bir leğeni tutar. Babası ibrikle su döker. Sultan yüzünü yıkar.

Artık sultan dayanamaz. Babacığım benim rüyam nasıl çıktı? Ben bir kere böyle bir rüya gördüğümü söylediğim zaman hiddetlendiniz, beni attırtınız, diye başından geçenleri anlatır. Padişah ve sultan evlatlarını yeniden bulunca sevinçlerinden donanmalar yaparlar, şenlikler olur. Toplar, tüfekler atılır. Yeniden kırk gün kırk gece düğün olur. Ölünceye kadar hep beraber rahat rahat yaşarlar. Onlara ömür, bizlere kömür!

Çocuk Dünyası, II(91), 21 Teşrinisani 1334 [21 Kasım 1918], s.1- 2- 3- 4.

5.1.96. Üç Yumurtadan Bir Kız

Vaktiyle padişahlardan birinin bir erkek evladından başka çocuğu yokmuş. Padişah oğlunu çok sever ve her istediğini yaparmış. Bir gün oğlu babasına daima yanında bulunmak üzere bir hizmetçi vermesini rica etmiş. Padişah hemen hizmetçilerin kâffesini çağırarak oğluna hangisini istediğini sormuş. Yaramaz şehzade ihtiyar bir Arap kadını almış. Padişah sevgili oğlunun memnuniyetini görünce hemen terziyi çağırıp Araba bir kat elbise yaptırmış ve oğlunun yanından katiyen ayrılmamasını emir ve tembih etmiş. Küçük şehzade o kadar yaramazdı ki bin türlü oyunlarla dadısını kızdırırdı. Artık kadıncağız bu yaramazdan bizar oldu. Fakat ne yapsın padişahın kati emri vardır. Çocuğun her türlü yaramazlıklarına oyunlarına sükût eder ve ona yalnız şu sözleri söylerdi:

- Oh, yumurtadan bir kız alasin.

O bundan bir şey anlamayarak güler ve dadısıyla eğlenirdi. Nihayet çocuk büyüdü. Büyüdükçe ava merakı arttı. Dadısını hiç aramıyordu. Çünkü ona ihtiyacı kalmamıştı. Bazen yanında birkaç kişi bulunmak üzere ufak tefek avlara gider ve sarayına gayet geç dönerdi. Bir gün pederine yalnız başına ava gideceğini, kendisinin büyüdüğünü ve kimseye ihtiyacı olmadığını anlattı. Fakat pederi razı olmadı. Çocuk ağlayarak rica etti. Ricası kabul olunmazsa kaçacağını söyledi. Nihayet pederinden müsaade alabildi. Güzelce hazırlanarak atına bindi. Yola revan oldu. Gitti. Gitti. Günler, aylar geçti gelmedi. Padişah merakından çıldırıyordu. Oğlu ise elan gelmiyordu.

Dağlarda, bayırlarda av peşinde koşarken karşısında derviş kıyafetinde bir zat gördü. Derviş mütebessim bir çehreyle:

- Nereye böyle oğlum, dedi.

Şehzade:

- Ava gidiyorum baba, diye cevap verdi.

Derviş tekrar söze başlayarak:

- Gel yavrum, sana bir şey vereceğim. Senin kısmetin bendedir, dedi ve cebinden üç tane yumurta çıkarıp çocuğa verdi. Bu yumurtalardan birini önce bir su kenarında kırarsın. İçinden bir kız çıkar. Üç defa su, sus, su diyecek. Suyu yetiştirebilersen ne ala. Yetiştiremezsen ölür gider. Hemen su vermeye gayret et, dedi ve gözden kayboldu.

Şehzade yumurtalar elinde düşünmeye başladı. Herhalde dervişin dediğini yapmalıydı. Orada bir müddet kaldıktan sonra tekrar yürümeye başladı. Epey gitmişti. Önüne bir çeşme çıktı. Hemen suyun kenarına giderek orada yumurtanın birini kırdı. İçinden güzel bir kız çıktı. Üç defa su, su, su diye bağırdıysa da şehzade suyu veremeyince öldü. Bundan çok müteessir olan şehzade bir ikincisini kırmaya karar verdi ve kırdı. Onun da içinden ondan daha güzel bir kız çıktıysa da maatteessüf ona da su veremedi. O da öldü. Naçar üçüncü yumurtayı kıracaktı. Cebinden çıkardığı zaman dadısının sözleri hatırına geldi. İstical ile o yumurtayı da aynı su kenarında kırdı. İçinden çıkan kız diğerlerinden çok güzeldi. Bir defa su diye bağırdı. Şehzade hemen suyu yetiştirerek kızın canını kurtardı. Artık muvaffakiyetten çok memnun olmuştu. Fakat şimdi bu kızı ne yapacağını düşünüyordu. Kıza ismini ve kendisi saraya gidip elbise ve sair lüzumatı getirinceye kadar nerede oturabileceğini sordu. Kız cevaben:

- Benim ismim Ay- Yıldız'dır. Sen saraya gidip gelinceye kadar ben şu ağacın üzerinde otururum, dedi. Bunun üzerine şehzade Ay- Yıldız'ı ağaca bindirerek kendisi yola düştü. Saraya gittiği zaman bütün şehir ahalisi padişahın oğlu geldi diye şenlik yapıyorlardı. Pederi oğlunu kucakladı ve çok memnun oldu. Şehzade başından geçen vukuatı pederine tamamen anlattı. Burada her şey hazırlanıyordu. Uzun bir müddet geçtiği halde şehzade meşguliyetinden Ay- Yıldız'ı almaya dönemedi. Ay- yıldız yalnız oturuyor ve çok canı sıkılıyordu. Ağacın karşısındaki çeşmeye her zaman bir Arap kadın gelir, su doldururdu. Ay- Yıldız'ın güzelliği güneşten çeşmeye aksetmişti. Kadın bunu kendisi zannederek:

- A ben ne kadar güzelmişim. Bu kadar güzel olayım da hanıma su

taşıyayım. Hiçbir zaman bu olamaz. Hanım benden güzel değil, der ve su testisini kırar. Eve döndüğü zaman hanım:

- Testi nerede? Su nerede? Diye sorunca kadıncağız:

- Hanımcığım, siz benden güzel değilsiniz ya! Ben bu kadar güzel olduğum halde vallahi billahi su taşıyamam, demiş.

Hanım gülerek:

- Bir aynaya baksan, demişse de hizmetçi çeşmeye gittikçe ve güzelliğini gördükçe gururu artmaya başlamış. Nihayet bir gün su doldururken başını kaldırıp ağaca doğru çevirmiş. Kızı orada görünce şaşırılmış. Hemen testiye bırakıp ağaca çıkmış. Kızın yanına giderek:

- A küçük hanımcığım niçin böyle yalnız oturuyorsun? Kimi bekliyorsun? Gibi sualler sorunca canı sıkılan Ay- yıldız cevaben:

- Şehzadeyi bekliyorum. Beni almaya gelecek lakin çok eğlendi. Canım sıkılıyor. Siz bana refakat eder misiniz? Dedi. Kadın:

- Peki, cevabını verdi. Ay- Yıldız başından geçen vukuatı kendisinin peri olduğunu, ne zaman isterse uçabileceğini anlattı. Kadın şeytani bir his ile dinliyordu. Ay- Yıldız'a nasıl uçarsın? Göreyim, deyince Ay- yıldız:

- Başıma bir iğne batınca hemen uçarım. Fakat şimdi ihtiyacım yok ki niçin uçayım, dedi. Kurnaz kadın bu haberden pek memnun olmuştu. Kızın saçlarının güzelliğinden bahis ile saçlarını okşuyordu. O sırada hain kadın elinde bulunan bir toplu iğneyi Ay- Yıldız'ın başına batırdı. Kız hemen bir kuş olup uçtu, gitti. Arap yaptığı fenalıktan gayet memnun şehzadenin vürudunu sabırsızlıkla bekliyordu. İki gün geçmişti ki şehzade mutantan bir arabayla geliyordu. Ağaca yaklaşınca araba durdu. Şehzade doğruca inip ağaca çıktı. Arap kadını görünce şaşırıldı. "Bu ne hal?" diye sual etti. Şehzadenin canı çok sıkıldı. Kadını alıp arabaya bindirdi. Yola çıktılar. Geleceği günü tayin ettiği için pederi muhteşem bir alayla oğlunu istikbale çıktı. Bütün memleket ahali sokaklara dökülmüş bekliyorlardı. Şehrin içine girince herkes sevindi. Yalnız şehzadenin yüzünden teessürler dökülüyordu. Pederinin de bundan canı pek çok sıkıldı. Saraya geldiler. Birkaç gün böyle vakit geçirdiler. Kadını her gören taaccüp ediyordu. Şehzade teessüründen her sabah bahçeye çıkar, kuşlar ve çiçeklerle kederini izale etmeye çalışırdı. O sabah bahçedeki ağaçların

birine gayet güzel ve sevimli bir kuş kondu mu, gayet hazin bir sesle “Şehzadem, şehzadem konduğum dallar kurusun.” dedi ve gitti. Ertesi sabah şehzade mutadı vecihle yine bahçeye çıktı. Bir de bahçedeki kıymetli ağacın dallarının kurduğunu görünce taaccüp etti. Fakat kuş her sabah geliyor ve ağaçları birer birer kurutuyordu. Şehzade bunlara ne olduğunu bir türlü anlayamıyordu. Kurnaz Arap kadın bunu anlamıştı. Şehzadeye bu kuşun tutulması lazım geldiğini söyledi. Kuşu tutmak kabil değildi. Nihayet şehzadenin hatırına gelen bir kararı icraya koyuldu. Ne yapacaktı? Umum ağaçlara tutkal koydurdu. Sabah kuş gelince bir ağacın dalı üzerinde kaldı. Hemen tutup bir kafese koydular. Şehzadenin yanına getirdiler. Kuş gayet güzeldi. Şehzade bunu okşayınca yumurtadan çıkan kızı hatırlıyor ve bununla gönlünü eğlendiriyordu. Kuşun tutulduğu günden beri Arap kadın hastalandı ve yatağa düştü. O daima şehzadeye:

- Ah yarabbi bu kuş kesilse de yesem, hastalığım bir anda geçecek.” diyordu. Fakat şehzade kuşun kesilmesine razı olmayınca Arap kadının hastalığı da kesbi şiddet ediyor, hastalığının ne olduğunu hiçbir tabip anlayamıyordu. Arap kadının hastalığından artık bizar olan şehzade kıymetli kuşunu kestirmeye karar verdi. Kuşu şehzadenin yanına getirdiler. Zavallı artık kesilecekti. Kuş yavaş yavaş şehzadenin yanına geliyordu. Şehzade kuşu okşayarak bu güzel kuşu kesmeye nasıl kıyılıyorsun, dedi. Fakat kurnaz kadın:

- Hayır. Bu kuş kesilmeyince benim hastalığım geçmez, diyordu. Şehzade kuşu daima okşuyordu. Okşarken tepesinde katı bir şey olduğunu hissetti. Dikkatle bakınca bunun bir toplu iğne olduğunu gördü. “Bari şunu çıkarayım.” dedi. Toplu iğneyi çekince o güzel kuş yumurtadan çıkan kadının aynı oldu. Şehzadeye hitaben:

- İşte beni senden ayırıp bu hale koyan bu hain kadındır. Fakat Allah sabır edenin yardımcısıdır, dedi.

O zaman şehzadenin sevincinden gözleri yaşarmış, Arap kadından alacağı intikamı düşünüyordu. Arap kadının ise gözleri fırlamış ne yapacağını şaşırılmıştı. Şehzade kadına:

- Kırk at mı, kırk bıçak mı? İstersin? Dedi. Kadın mağrurane tavrıyla:

- Kırk bıçağı ne yapayım, kırk at isterim ki memleketime hanımımın yanına gideyim, dedi. Şehzade:

- Peki, cevabını verdi.

Uşaklarına kırk at hazırlamalarını emir etti. Kırk at hazırlandı. Kadını kırk yerinden iplerle kırk ata bağladılar. Hayvanları koşturdular. Hain karı kırk parça oldu. Ay- yıldız ile şehzade ise büyük bir düğün yaparak saadetle dolu bir hayat geçirdiler.

Hiçbir zaman fenalık cezasız, sabır mükâfatsız kalmaz!

Çocuk Dünyası, II(91), 21 Teşrinisani 1334 [21 Kasım 1918], s.4- 5- 6- 7- 8.

5.1.97. Sükût Ağacı

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir adam çocuğuyla beraber gezmeye çıkarlar. Az giderler, uz giderler. Dere tepe düz giderler. Nihayet bir dağın başında bir ağacın dibine otururlar. Çocuk çok terlediğinden fesini çıkarır ve ağacın alçak dallarından birine koyar.

Kendileri yemek yemeye ve konuşmaya başlarlar. Bir müddet sonra gidecekleri esnada çocuk fesini giymek üzere almak ister. Lakin bakar ki fesi yerinde yok. Bununla beraber dalda da yok. Çocuk fesini ararken fes, yüksek dallardan birinde gözüne ilişir. Fesi almak üzere ağaca çıkmak ister fakat muvaffak olamaz. Nihayet ağaca yalvarmaya karar verir. Ağaca:

- Kuzum ağaç! Canım ağaç! Ne olursun eğil de fesimi alayım.

Ağaç kibir ile cevap verir:

- Ah efendim! Asmasaydın. Rahat rahat dururken şimdi eğilip senin fesini veremem.

- Sonra seni baltaya söylerim gelir keser!

- Git söyle! Bunun üzerine çocuk meyasane baltaya gider ve:

- Canım balta! Şurada benim bir ağacım var. Rica ederim gel de kes. Ben de fesimi alayım.

Balta:

- Maşallah beyimiz! Burada rahat, keskin otururken gidip de senin ağacınla körlenmeye vaktim yok.

Ne olursun rica ederim. Sonra seni gider ateşe söylerim. Ateş seni körletir.

- Git söyle!

Çocuk bundan da meyus olarak ateşe yollanır. Nihayet ateşe giderek:

- Kuzum ateş, canım ateş! Gel de şu benim baltamı körlet. O da korkudan ağaca gidip kessin de ben fesimi alayım.

- Tamam, bulduk. Sen ne akıllısın. Ben burada harıl harıl yanarken gidip de senin baltanı körelteceğim diye sönmeye vaktim yok.

- Ya! Ama sonra suya söylerim de gelir seni söndürür.

- Git söyle!

Çocuk sefer daha çok kederlenerek suya doğru yürüdü. Nihayet bir gölün kenarına geldi ve suya:

- Ah su! Pek rica ederim. Şurada bir ateş var. Gel de söndür. O da korkudan baltaya gitsin. Baltayı köreltsin. Baltada korkudan ağaca gitsin. Ağacı kessin. Ben de fesimi alayım.

- Hayır efendim! Ben burada rahat rahat oturup eğlenirken rahatımı bozup da bin meşakkatle senin ateşini söndürmeye uğraşamam.

- Sonra seni kuzuya söylerim. Gelir içer.

- Ne yaparsan yap.

Çocuk bu sefer kızdı. Doğruca kuzuya gitti. Yalvarmaya başladı:

- Rica ederim kuzu! Gel de şu göldeki suyu iç. O da korkusundan ateşi söndürmeye gitsin. Ateşte korkudan baltaya hücum etsin. Balta da ağacı kessin. Ben fesimi alayım.

- Burada berrak güzel ırmak suyu dururken gidip de senin pis suyunu içemem.

- Öyle ama gider seni kurda söylerim. O seni gelir yer.

- Git!

Yollandı. Bir müddet sonra kurdun yanına geldi ve:

- Ah kurt kardeş! Gel de şu kuzuyu ye! O da korkudan suyu içmeye gitsin. Su da ateşi söndürmeye gitsin. Ateşte baltayı köreltmeye, balta da ağacı kesmeye gitsin. Ağacı kessin. Ben de fesimi alayım.

- Bana bak! Burada dört tavuğum varken ben senin kart kuzunu yer miyim?

- Sonra gider tüfeğe seni söylerim o da seni öldürür.

- Git söyle! Ne yaparsan yap!

Çocuk fevkalade kızarak tüfeğe gitti ve:

- Aman tüfek! Gel de şu kurdu öldürüver de o da korkudan kuzuya gitsin. Kuzu da suya gitsin. Su da ateşi söndürmeye, ateş de baltayı köreltmeye, baltada ağacı kesmeye gitsin. Ağacı kessin ben de fesimi alayım.

- Bir defa düşünsene! Ben hiç rahatımı bozup da senin kurdunu öldürmeye gider miyim?

- Öyleyse ben de seni gider fareye söylerim. Senin kayışını yer. Seni oradan düşürür.

- Hadi söyle de, düşür!

Çocuk bundan ateşlenerek doğru fareye yollandı. Fareye giderek:

- Aman! Rica ederim. Gel! Şuradaki tüfeğin kayışını ye de yere düşsün!

- Ha ha ha! Ben buradaki yumuşacık unu bırakıp da senin kaskatı kayışını yiyemem. Yiyip de ne olacak?

- Sen onu ye. O korkudan kurda gitsin. Kurt da korkudan kuzuya gitsin. Kuzu da suya, su da ateşi söndürmeye, ateşte baltayı köreltmeye gitsin. Balta da korkudan ağacı gidip kessin. Ben de fesimi alayım...

- Oh babam oh! Bunlar böyle hepsi olacak mı?

Farenin istihzasından çocuk çok hiddetlenerek:

- Sen kayışı yiyecek misin yoksa seni kediye söyleyeyim mi?

- Söylersen söyle! Yerimden bile kıılmıdamam.

Çocuk bundan pek müteessir oldu. Ağlamak derecesine gelerek kediye müracaat etti. Derdini anlatmaya başladı:

- Ah kedi! Benim derdime bari sen bir çare bul, dedi. Ağlamaya başladı. Sonra devam etti. Benim fesimi ağaç aldı. İstedim vermedi. Baltaya söylerim dedim. Korkmadı. Gittim baltaya söyledim. Balta aldırmadı. Baltayı ateşe söyledim. Ateş köreltmedi. Ateşi suya söyledim. Su söndürmedi. Suyu kuzuya söyledim. Kuzu

içmedi. Kuzuyu kurda söyledim. Kurt yemedi. Kurdu tüfeğe söyledim. Tüfek öldürmedi. Tüfeği fareye söyledim. Fare yemedi. Ah kedi kardeş! Sen git fareyi yemeye. Fare tüfeği yemeye gitsin. Tüfek kurdu öldürmeye gitsin. Kurt kuzuyu yemeye gitsin. Kuzu da suyu içmeye gitsin. Su da ateşi söndürmeye gitti. Ateş de baltayı köreltmeye gitsin. Balta ağacı kessin, ben de fesimi alayım.

Bu kadarcık bir iyiliğin dokunsun!

Kedi buna merhamet etti. Fareyi tutmaya koştu. Fare korkudan çocuğun dediğini yapmak için tüfeğe koştu. Tüfek hiç ummadığı böyle bir şeyin hücumundan korkarak kurda koştu. Kurt da kuzuyu yemeye koştu. Kuzu da suyu içmeye koştu. Su da ateşi söndürmeye koştu. Ateş de baltayı köreltmeye koştu. Balta da ağacı kesmeye koştu. Ağaçta korkudan eğildi. Çocuğun fesini verdi. Çocuk bin meşakkatten, bin ricadan sonra fesini aldı. Ağaca beddua etti. Bu ağacın dalları daima sarkık kaldı.

Rivâyete nazaran bu ağaç söğüt ağacıymış.

Çocuk Dünyası, II(91), 21 Teşrinisani 1334 [21 Kasım 1918], s.9- 10- 11- 12.

5.1.98. Beyaz Sultan

Vaktiyle uzak pek uzak ülkelerin birinde bir sultan vardı. Bu zavallı sultanın hiç çocuğu olmuyordu. Kış günüydü. Ortalık hep karla örtülmüştü. Sanki bütün dünya beyaz bir yorgana bürünmüştü. Sultan siyah abanoz çerçevesi penceresinin kenarında dikiş dikerken parmağına iğne battı ve iki damla kan karların üzerine yuvarlandı.

Beyaz karların üzerine düşen bu iki damla kırmızı kan sultanın o kadar hoşuna gitti ki bütün yüreğinde:

- Oh Allah'ım! Ne güzel şey. Benim de bir çocuğum olsa. Yüzü kar gibi beyaz, yanakları kan gibi kırmızı ve saçları da bu abanoz çerçeve gibi siyah olsaydı, temennisinde bulundu. Yüce tanrı onun bu duasını kabul ederek bir sene sonra bir kız evladı verdi. Bu tıpkı istediği gibiydi. Çocuğunun bu güzelliğinden memnun kalan sultan ismini "Beyaz Sultan" koydu. Beyaz Sultan gittikçe büyüyor ve güzelleşiyordu.

Fakat b u saadet çok sürmedi. Sultan bir müddet sonra öldü.

Bir sene sonra memlekette büyük şenlikler yapılıyordu. Çünkü padişah

dünyanın en güzel bir kızıyla evleniyor ve sultanı çoktan unutmuş bulunuyordu. Bütün bu şenliklere bigâne kalan birisi vardı ki o da bedbaht Beyaz Sultan'dı. Bu yeni sultan dünyada kendisinden güzel bir kadın bulunmadığına kaniydi. Buna da sebep kendisinin ufacık bir aynası vardı. Her gün aynanın karşısına geçer ve sorardı:

- Ey küçük ayna, ey küçük ayna!

Kimdir en güzel bütün cihanda? Ayna bu sual üzerine dile gelerek:

- Hanım sultan sizsiniz en güzel bütün dünyada! Derdi.

Güzel sultan aynanın bu cevabından pek memnun olurdu. Çünkü aynanın yalan söylemeyeceğine çok enindi. Beyaz Sultan yedi yaşına gelince sultanı geride bırakacak kadar güzel oldu. Bir gün sultan küçük aynayı alarak güzelliğinin berdevam olup olmadığını sordu. Bu sefer ayna şu cevabı vermişti:

- Hanım Sultan siz burada en güzelsiniz

Fakat Beyaz Sultan bütün dünyada en güzeldir.

Bu cevap sultanı o kadar hiddetlendirdi ki kıskançlıktan çehresi ilk evvel sarı, sonra yeşil bir renk aldı. O dakikadan itibaren Beyaz Sultan'dan fevkalade nefret ediyor ve her an onu mahvetmek çarelerini düşünüyordu. Çünkü kıskançlık kalbinde bir ağaç gibi kök salmıştı. Gece gündüz hiçbir istirahate malik değildi.

Nihayet bir avcıya rast gelerek ona zavallı Beyaz Sultan'ı tevdi etti ve dedi ki:

- Bu çocuktan şiddetle nefret ediyorum. Bunu uzaklara dağ başlarına götür ve orada öldürerek karaciğerleriyle akciğerlerini bana getir.

Birkaç saat sonra avcı ile Beyaz Sultan ormanda bulunuyorlardı. Bedbaht kız avcının fikrini anlayarak hayatını bağışlamasını rica etti. Akşama kadar ormanı dolaştılar. Beyaz Sultan yorgunluğa galebe edemeyerek uyudu. Avcı derhal bir koyun kesti. Ciğerlerini alarak sultana götürdü. Beyaz Sultan sabah olup uyandığı zaman o büyük ormanın içinde kendisini yalnız ve kimsesiz buldu. Fevkalade korkarak ağlamaya başladı. O sırada bütün kuşlar ve hayvanlar sultanın etrafında dolaşmaya başladılar. bu halleriyle ona bir şey yapamayacaklarını anlatmak istiyorlardı.

Akşama kadar kendi kendine dolaştıktan sonra küçük bir ev görerek içeriye

girdi. Evin içindeki şeylerin hepsi gayet ufak fakat gayet temizdi. Küçük bir odanın ortasında beyaz bir masa olup üzerinde yedi ufak tabak, yedi ufak çatal, yedi ufak bardak bulunuyordu. Beyaz Sultan büyük bir iştihâ ile her tabaktan birer parça yemek ve her bardaktan birer yudum su içti. Evi gezmek üzere yukarıya çıktı. Yukarıdaki odalardan birinde yedi tane yatak bulunuyordu. Fakat bunlardan altısı beyaz Sultan'a göre değildi. Nihayet yedinci yatak kendisine gayet iyi geldi ve dua ederek uyudu. Ortalık iyice karardıktan sonra evin sahipleri geldiler. Bunlar yedi tane cüceydiler ki dağ başında altın toplamakla meşgul oluyorlardı. Eve geldikleri zaman hepsi yedi tane küçük lambalarını yaktılar. Oda ışıklandığı zaman evlerine birisinin girdiğini anladılar. Çünkü bıraktıkları zaman her şey gayet muntazamdı.

Birinci cüce:

- Ah, acaba koltuğumda kim oturdu?

İkinci:

- Acaba yemeğimden kim yedi?

Üçüncü:

- Ah, acaba ekmeğimden kim kopardı?

Dördüncü:

- Ah, acaba suyumdan kim içti?

Beşinci:

- Ah, acaba çatalımla kim yedi? Diye bağırarak yedinci cüce yatağına doğru ilerlemeye başladı ve Beyaz Sultanı görerek diğer altı cüceyi çağırdı. Onlarda lambalarını alıp küçük cücenin yanına geldiler. Beyaz Sultan'ın güzelliği karşısında hayretler içinde kalarak:

- Ah, yarabbi! Bu ne kadar güzel çocuk, diye bağırdılar. Bu güzel kızın evlerinde bulunması onları çok sevindirdi. Beyaz Sultan'ın uyanmaması için hepsi yavaşça yataklarına girdiler. Yedinci çocukta sabaha kadar her cücenin yanında bir saat yattı. Nihayet sabah olduğu zaman Beyaz Sultan uyandı. Fakat etrafında bu acayip mahlûkları görünce pek ziyade korktu.

Cüceler onun korktuğunu anlayarak:

- Korkma güzel çocuk, biz sana bir şey yapmayız. İsmi nedir? diye

sordular. Çocuk:

- İsmim Beyaz Sultan'dır, cevabını verdi.

Bunun üzerine cüceler Beyaz Sultan'ın nasıl olup da burada bulunduğunu sordular. O da üvey validesinin tercüme halini anlattı.

Büyük cüce:

- Çocuğum eğer sen bizim evimizi intizama koymayı ve yemeklerimizi pişirmeyi ahdedersen burada kalabilirsin ve biz seni himaye ederiz. Yalnız üvey validen yakın zamanda senin burada bulunduğunu haber alacaktır. Bunun için bizim iznimiz olmaksızın eve kimseyi alma, dedi.

Bu andan itibaren Beyaz Sultan her sabah işlerini muntazaman görmeye başladı. Güzel Sultan ise Beyaz Sultan'ın öldüğüne iyice emindi fakat tekrar aynasına sordu:

- Ey küçük ayna, ey küçük ayna!

Kimdir en güzel bütün cihanda?

Ayna:

- Hanım sultan burada en güzelsiniz

Fakat Beyaz sultan dağlar üzerinde

Sizden bin kat güzeldir!

Aynanın bu sözleri sultana avcının kendisini aldattığını ve Beyaz Sultan'ın henüz hayatta olduğunu bildirdi. Bu hakikat onu çıldırttı. Tekrar bütün geceler istirahatini kaybederek üvey kızının mahvı için çareler aramaya başladı. Nihayet bir gün yüzünü boyadı, köylü elbiseleri giyerek çerçi kadın kıyafetine girdi. Tanınmayacak bir hale geldikten sonra cücelelerin evine doğru ilerledi. Kapının önüne geldiği zaman zili çekti ve bağırmaya başladı:

- Oh, ne güzel ve ucuz eşyalarım var.

Beyaz Sultan pencereyi açtı ve:

Sabahlar hayır olsun sevgili hanım. Satmak için neler var?

- Güzel ve ucuz işler, her türlü renkten kurdeleler, demekle beraber kurdeleleri göstermeye başladı.

Beyaz Sultan kendi kendine bu kadın namuslu bir kadına benziyor, bunu içeri alırsam hamilerim de bana darılmaz, diyerek kapıyı açtı. Sultanı içeri aldı. Sultan gayet müşfik bir tavırla:

- Gel evladım gel. Senin saçlarına kurdele takayım, diyerek çocuğu önüne getirdi. Kurdeleyi boynuna geçirerek o kadar şiddetle sıktı ki nefes almaya muktedir olamayarak ölü gibi yere serildi. Akşam olduğu zaman yedi cüce evlerine geldiler ve sevgili sultanlarını ölü gibi yerde buldular. Hemen boynundan kurdeleyi çıkardılar ve kollarını, bacaklarını hareket ettirerek kendine getirmeye muvaffak oldular. Beyaz Sultan kendine geldiği zaman köylü kadının yaptıklarını anlattı. Cüceler hep birden:

- Evet. Bu densiz sultanın işidir. Kendini iyi muhafaza et ve kimseyi içeri alma, dediler.

Fena kalpli sultan tekrar aynanın karşısına geçerek aynı suali sordu ve ayna da Beyaz Sultan'ın yaşadığını ihbar etti. Sultan derhal bir tarağı zehirledi. Yine dağ başına gitti. Kapıyı çaldı. Beyaz Sultan pencereden bakarak:

- Haydi git. Kimseyi içeri alamam, dedi.

Fakat sultan onu iğfal ederek kapıyı açtırdı. Başını taramak bahanesiyle başına tarağı sapladı. Beyaz Sultan aklını kaybederek yere yuvarlandı. Sultan kindar bir nazarla baktıktan sonra:

- Sen bu dünyada güzelliğin timsalisin öyle mi? İşte cezanı buldun! Sözleriyle uzaklaştı. Akşam cüceler geldiler. Sultanın üvey annesinin hıyanetine kurban olduğunu anladılar. Çocuğun başından tarağı çıkardılar. Sultan kendine gelerek başından geçenleri nakletti. Hep cüceler birden:

- Sana son defa olarak söylüyoruz. Kimseyi içeri almayacaksın, dediler ve tekrar işlerine gittiler. Sultan saraya geldiği zaman aynadan bu cevabı almıştı:

Evet. Beyaz Sultan sizi geride bırakmıştır

Her halde sizden güzeldir!

Bu sefer sultan hiddetinden mosmor kesildi. Titreyerek şu sözleri söyledi:

- Beyaz Sultan ölmelidir. Bu benim hayatım pahasına bile olsa yine vazgeçmeyeceğim. Yattı. Sabaha kadar rüyasında Beyaz Sultan'ı öldürdüğünü görerek sevindi. Bir hafta müddetle yalnızca bir odaya çekilerek yarısı zehirli yarısı

zehirsiz bir elma yaptı. Bu zehir o kadar tesirliydi ki bundan yiyenin derhal öleceğine şüphe yoktu. Elmayı bitirdi. Beyaz Sultan'ın evine gitti. Fakat sultan şüphelendi. Bunu içeri almak istemedi. Hilekâr kadın.

- Yavrum zehirli elma olmasından mı korkuyorsun? İşte elmanın yarısını ben yiyorum ve yarısını da yarısını da sana hediye edeceğim, dedi. Beyaz Sultan köylü kadının elmanın yarısını yediğini görünce emin olarak pençeden elmayı aldı ve yedi. Biraz sonra Beyaz Sultan ölmüştü. Sultan yumruklarını sıkarak:

- Bu sefer yedi cüce değil hiç kimse seni uyandıramayacaktır, dedi. Saraya giderek aynasına sordu. Ayna da Beyaz Sultan öldüğünden artık kendisinin en güzel kaldığını, söyledi.

Filhakika bu sefer yedi cücenin o kadar çalışmalarından hiçbir muvaffakiyet hâsil olmadı. Beyaz Sultan ölmüştü ve öyle kalacaktı.

Zavallı cüceler üç gün üç gece Beyaz Sultan'ın başucunda ağlayarak ve onu bir türlü kara topraklara tevdi edemediler. Nihayet billurdan bir tabut yaptılar. Tabutun üzerine altın yazılarla bir padişah kerimesi olduğunu yazdılar. Yanına cücelerden birini bekçi bırakarak gittiler. Bütün hayvanlar ve kuşlar gelerek Beyaz Sultan'ın başucunda ağladılar. Sultan taaffün(kokuşmak) etmeyerek uzun seneler tabutun içinde kaldı. Bir gün bir şehzade dağlarda ava çıkmıştı. Tabutu gördüğü zaman kızın güzelliğine hayrette kaldı. Cücelerden pek çok para mukabilinde onu istedi. Cüceler vermek istemediler fakat şehzadenin yalvarmasına dayanamayarak verdiler. Şehzadenin hizmetçileri tabutu götürürken bir ağacın dibinde ayakları kaydı ve sendelediler. Bu sırada Beyaz Sultan'ın boğazındaki zehirli elma sarsıntıdan çıktı. Sultan tekrar hayata avdet etti. Şehzade son derece memnun kaldı ve onu memleketine getirdi. Muhteşem düğünlerden sonra mesudane yaşadılar.

Çocuk Dünyası, II(92), 5 Kânunuevvel 1334 [5 Aralık 1918], s.1- 2- 3- 4- 5- 6- 7.

5.1.99. Kabak Kızı

Vaktiyle bir kadının hiç kızı olmazmış. Bir gün bu kadın bir yerde bir kabak olduğunu haber alır. Bu kabağı kim yerse çocuğu olurmuş. Kabağı alır getirir. Ateşe koyar ve kendisi komşuya gider. Kocası gelir, evi arar, tarar bir şey bulamaz. Bir de bakar ki tencerede bir kabak kaynıyor. Kabağı tencereden indirir ve sofraya koyar. Yer. Kadın komşudan gelince kabağı bulamaz. Kocasına sorar. O da “Yedim” diye

cevap verir. Kadın:

- Eyvah o çocuk ilacıydı, der. Biz gelelim kocasına. Derken kocası gebe kalır. Dokuz ay on gün olunca bunun ağrısı tutar. Adam:

- Benim ağrım tuttu, der. Kadın da:

- Benim başımdan def ol da nerede doğurursan doğur, der. Kocasını bir ormana gider. Bir ağaca tutunarak güç hal ile bir kabak doğurur ve kurtuldum diye koşarak eve gelir.

- Karı ben doğurdum, der.

Karısı:

- Ne doğurdun? Diye sorar.

Kocasını:

- Bir kabak doğurdum, der.

Kadında koş o kabağı getir. O bizim çocuğumuzdur, der. Adam gider. Kabağı alır, getirir. Gel zaman git zaman kabak dile gelip annesine:

- Anne beni mektebe ver, demeye başlar. Annesi bir hoca tutar ve kız çabucak okuyup yazma öğrenir. Aradan birkaç sene geçer. Kız anne bana gergef al, der. Annesi de bir gergef alır. Kız öyle bir çevre işler ki dünyada emsali yokmuş. Kabak:

- Baba al şu çevreyi götür sat, der. O da çevreyi götürürken bir şehzade görür. Hemen parasını verip çevreyi alır. Bunu yapan kız Allah'ın emriyle isterim.

Adam:

- Benim kızım. Yalnız bir kabak vardır derse de şehzade dinlemeyip ertesi günü annesini yollar. Kabağı aldırır. Bir düğün yaparlar. Kabak hiç laf söylemez. Her zaman ve şehzade giderken kabak merdivenden inerek şehzadeyi geçirirmiş. Bir gün komşuda düğün olur. Kaynanası:

- Kabakcığım, seni düğüne götüreyim, der.

Kabak hiç ses çıkarmaz. Aşağıya iner kaynanasını geçirir. Kaynanası giderken kabağı eliyle vurur. Sonra kabak yukarıya çıkarak ortadan yarıılır. Bir güzel kız olur. Yanında üç kız daha. Hepsini beyaz elbise giyinmiş olduğu halde düğüne

giderler. Düğün evinde kaynanası bunu görünce sorar ki:

- Kızım hangi mahalledensin?

Kız:

- Beş pençe mahallesindenim, der. Eve gelir. Kabağına girer. Yine ertesi gün kaynanası giderken başına keçe ile vurur. Kız dünkü gibi yapar. Bu sefer kaynanası sorunca ona:

- Başına keçe vuran mahallesindenim, diye cevap verir. Kız eve gelir. Saate bakar. Daha erkendir, der. Uyur. Derken şehzade gelir. Bir de bakar ki odada bir kız uyur. Hemen kızı uyandırır. İşi anlar. Annesi düğünden gelir:

- Aman oğlum bugün düğünde bir taze gördüm öyle güzel, öyle güzeldi ki, der. Şehzade:

- Anne gel. O taze buradadır, der. Annesini götürür. Tekrar kırk gün kırk gece düğün yapar.

Çocuk Dünyası, II(92), 5 Kânunuevvel 1334 [5 Aralık 1918], s.7- 8.

5.1.100. Sağırın Komedyası

İlkbahar mevsimine tesadüf eden bir ramazanı şerifin yirmi dokuzuncu günümüştü. Artık ekinler biçiliyormuş. Güç Ali adında sağır bir çoban, sabahleyin erkenden sürüsünü almış, gütmeye götürmüştü. Öğleye kadar hoş kokulu bahar çiçekleri arasında bülbüllerin, kuşların hazin nağmelerini dinleyerek sürüsünü otlatır. Öğle vakti koyunlar hep gölgelere çekildiği zaman Güç Ali de biraz uyku kestirmek dinlenmek için bir gölgeye yatar ve uyur.

Kalktığı zaman güneş yüksek dağın uçlarına gelmiş. Ortalık serinlemişti. Güç Ali ağıla dönmek için koyunları toplamaya başladı. Lakin boynuzu kırık, kısır bir koyun yoktu. Güç Ali etrafına bakındı. Gezdi, aradı fakat koyunu bulamadı. Koyunu sormak üzere orada ekin biçmekte olan sağır bir çiftçinin yanına gitti. Selam verdi:

- Selamünaleyküm, çiftçi dayı!

- Arpa biçiyorum.

- Boynuzu kırık, kısır bir koyun gördün mü?

- Demincek erkek bir merkebe binmiş –eliyle işaret ederek- şu yoldan geçti.

Güç Ali bu cevabı alınca Allah senden razı olsun” diyerek çiftçiden ayrıldı. Onun işaret ettiği yola doğru gitmeye, koyununu aramaya başladı. Tesadüfen koyunu bir çalı gölgesinde bulunca, çiftçinin doğruluğundan çok memnun oldu ve “Haydi şu koyunu çiftçiye hediye edeyim.” diye çiftçinin yanına geldi:

- Çiftçi baba! Sen çok doğru bir adamsın. Al şu koyun sana hediye olsun!

- Canım valla çoban bu koyunun boynuzunu ben kırmadım.

- Yahu! Al sana hediyem olsun!

- Billah ben kırmadım!

O sırada yoldan bir süvari geçiyordu. Çiftçi hemen süvariye doğru koşmaya başladı. Çoban da arkasından koyun da. Süvarinin yanına vardılar ve süvariye durdurttular. Çiftçi hemen söze başladı:

- Yahu şu çobana bak! Koyunun boynuzu kırılmış. Bana “Sen kırdın.” diyor.

- Yahu koyunu hediye ediyorum da almıyor.

Belaya bak ki süvari de sağır mış. O da:

- Aman kardeşlerim. Ben beygirimi üç yıl evvel falan kimseden satın aldım. Billahi çalmadım. Madem siz bana çaldı diyorsunuz, hadi öyleyse düşün önüne kadiya gidiyoruz. O meseleyi halleder, der. İki sağır önüne katar. Şehre doğru gitmeye başlarlar. Yolda ihtiyar ve sağır bir nineye tesadüf ederler. Nine bunlara sorar:

- Evlatlarım, nereye gidiyorsunuz? Düğüne mi?

Süvari:

- Canım valide! Ben bu beygirimi üç yıl evvel birisinden satın aldım. Şimdi bunlar bana “Sen bunu çaldın, bu hayvan bizimdi” dediler.

Çiftçi;

- Billahi şu koyunun boynuzunu ben kırmadım.

Çoban:

- Nine koyunu hediye veriyorum da almıyor.

Nine:

- Hadi öyleyse. Çoktan beri düğün pilavı yemedim. Ben de sizinle geleyim, der. Onlara katılır.

Akşamüzeri bunlar kadının yanına varırlar. Süvari der ki:

- Kadı efendi –çiftçi ve çobanı göstererek- bunlar bana başkasından satın almış olduğum beygiri bizimdir, diye iddia ediyorlar. Bana sen bunu çaldın, diyorlar.

Çiftçi:

- Efendim billahi boynuzunu ben kırmadım.

Çoban:

- Koyunu hediye veriyorum da almıyor.

Nine:

- Hâkim efendi! Biz düğüne gidiyoruz.

Kendileri gibi sağır olan kadı da hiddetle:

- Ben böyle dava hiç görmedim. Mademki şevval ayını gördünüz, öyleyse yarın bayram. Hadi bayram topları atılsın, der. Toplar atılır. Ertesi günü de Ramazanın otuzuncu günü bayram yapılır.

Çocuk Dünyası, II(92), 5 Kânunuevvel 1334 [5 Aralık 1918], s.8- 9- 10- 11.

5.1.101. İnatçı Keçiler

Vaktiyle bir çocuğun üç keçisi vardı. Bütün gün üç keçi koşar ve oynardı. Bir akşam çocuk keçileri eve getirirken keçiler şalgam tarlasına atladılar. Çocuk dışarı çıkaramadı. Sonra bir tepeciğin üzerine oturdu ve ağlamaya başladı. Çocuk oturur oturmaz bir tavşan geldi ve sordu:

- Niye ağlıyorsun?

- Keçiler tarlaya kaçtı, çıkaramadım. Ona ağlıyorum.

Her ne kadar tavşan da çalıştı, çabaladı. Lakin çıkaramadı. Sonra tavşan da çocuğun yanına oturdu. Beraber ağlamaya başladılar. Derken bir tilki çıktı geldi:

- Niye ağlıyorsunuz?

- Çocuk ağlıyor, ben de ağlıyorum. Çocuk keçileri şalgam tarlasına kaçırılmış ona ağlıyor.

- Adam sizde. Ne ağlıyorsunuz? Ben size şimdi çıkarırım.

Tilki de çalıştı. Çalıştı. Fakat kandırıp bir türlü çıkaramadı. Onların yanına geldi. Ağlamaya başladı. Biraz sonra bir kurt geldi ve sordu:

- Niye ağlıyorsunuz ya hu?

- Tavşan ağlıyor diye ağlıyorum. Tavşan da çocuk ağlıyor diye ağlıyor. Çocukta keçilerini şalgam tarlasına kaçırmış ona ağlıyor.

- Amma tuhaf şey ha! Durun ben size keçileri çıkarıvereyim.

Tarlaya daldı. Çalıştı, çabaladı. Fakat keçiler şalgam tarlasından çıkmadı. Kurt da döndü geldi. Onların yanına oturup ağlamaya başladı.

Derken bir arı vızıldaya vızıldaya kurdun yanına geldi:

- Ne ağlıyorsun kurt baba?

- Ne ağlayacağım arı bey, tilki ağlıyordu da ona acıdım. O da tavşanın ağlamasına dayanamamış. Tavşan da zavallı çocuğa acımış. Çocuğun keçileri şalgam tarlasına kaçmış. Hepimiz çalıştık. İnatçı keçileri şalgam tarlasından çıkaramadık. Aman arı biz ağlamayalım da kim ağlasın?

- Vah zavallılar vah! Üç keçiyi bu kadar çalışıp da bir şalgam tarlasından ayıramazsanız sahiden ağlamaya hakkınız varmış. Hadi susun artık ben size şimdi çıkarıyorum, dedi.

Vızlayarak gitti. Keçinin kulağına küçük iğnesini hemen batırdı. İğnelenen keçi sıçradı. Dışarı kaçtı. Ötekilerde arkasından koştu. Çocuk sevincinden keçilerinin yanına geldi. Hepsinin ağlaması dindi.

Çocuk Dünyası, II(92), 5 Kânunuevvel 1334 [5 Aralık 1918], s.11- 12.

5.1.102. Avcı Mehmet

Vaktiyle fakir bir kadının Mehmet isminde bir erkek çocuğu varmış. Bu çocuk mektepte okuyormuş. Bir gün muallimleri tek mil çocukları çağırır. Bu günden sonra hiç kimse mektepte okumayacak. Babalarının sanatı ne ise o mesleğe girecek, der.

Mehmet'te herkesle beraber evine gider. Ağlayarak annesine vuku hali anlatır. Babasının ne sanatta olduğunu sorar. Basının avcı olduğunu, av atlarının izbede olduğunu anlayınca hemen sevinçle izbeye iner. Orada bir kırık ok, bir pash

yay ve sair av aleti bulur. Bunları bir parça temizler. Yağlar. Sırtına alı ve annesine:

Allahaismarladık anneciğim. Ben babamın sanatına gireceğim. Bize babanızın sanatına gireceksiniz, artık okumayacaksınız dediler, deyip kapıdan dışarı çıkar.

Biraz yürüdüktan sonra bir ormana girer. Uzaktaki ağaçların birinde gayet ziyadar bir parıltı hisseder. Oraya doğru koşar ve ağaca tırmanır. Ne görsün bir altın yumurta. Yumurtayı alır. Doğru eve gelir. Sevinerek annesine yumurtayı gösterir. Sonra yumurtayı kuyumcu çarşısına indirir. Kuyumculara ne kadar kıymeti olduğunu sorar. Fakat hiç birisi buna paha biçemez. Bu sırada o zaman padişahının veziri oradan geçerken bunu görür. Yumurtanın padişaha layık olduğunu söyleyerek çocuğu saraya götürür. Bu yumurtayı padişaha gösterirler. Padişah ben dünyada böyle yumurta görmedim diyerek yumurtayı alır. Çocuğa bir ölçek altın verilmesini emir eder.

Vezir çocuğu altın vermek için dışarı çıkarır. Fakat bir ölçek altını kendi alır. Çocuğa bir ölçek buğday verir. Çocuk buğdayı alır ve bak anne bana saraydan ne verdiler diye eve gider. Buğdayı annesine verir. Annesi gidip buğdayı satar. Akşam için ekmek alıp gelir. O gece karınlarını doyururlar. Biz gelelim vezire:

Yaptığı şeyin duyulacağını anlar. Mehmet'in öldürülmesi için desiseler düşünmeye başlar. Padişaha giderek yumurtanın bir de kuşu olduğunu ve Mehmet'in bunu bulmasını söyler. Padişah Mehmet'in bulamayacağını söylerse de vezir padişahı aldatır. Hemen Mehmet'i çağırırlar. Padişah yumurtanın kuşunu getirmesini ve 40 günde getirmediği takdirde cellada teslim edileceğini söyler. Mehmet saraydan çıkarak doğru eve gider. Okuyla yayı birkaç da ökse alır. Annesiyle vedalaşıp ayrılır. Ormana doğru koşmaya başlar. Yumurtayı bulduğu ağaca çıkar. Bütün ağacı ökseledikten sonra ağacın altına yatıp uyur.

Biraz sonra uyanınca ağaçta bir kuşun çırpındığını hisseder. Hemen ağaca tırmanır ve altın kuşu sevinçle alıp doğru saraya götürür. Padişaha müjdeciler gider. Padişah kuşu alır. Çok memnun olduğundan vezirini çağırıp çocuğa iki ölçek aştın verilmesini emir eder. Vezir yine iki ölçek altını kendine ve o kadar buğdayı da çocuğa verir. Çocuk sevinerek eve gider. Buğdayı annesine verir. Annesi de bunu satıp parasıyla bir ekmek alır. O gece de karınlarını güzelce doyururlar. Fakat vezir Mehmet'in yeryüzünden hala kalkmadığını gördükçe aldığı üç ölçek bir gün mutlaka

duyularak mahvına sebep olacağını düşünerek padişaha:

- Padişahım, bu Mehmet çok cesur bir çocuk. Gitsin Kaf Dağı'nın arkasındaki hamama. O hamamda bir peri kızı var. Onun elinde de bir altın tas vardır. İçinden dökülen su altın olur. Bunu getirsin, dedi.

Padişah:

- Ben bu kadar askerimi feda ettim aldıramadım. Mehmet nasıl alır? Olmaz, dediyse de vezir padişahı kandırdı. Bunun üzerine Mehmet'i çağırdılar. Ya bu taşı kırk güne kadar getirmesini yoksa cellada teslim edileceğini Mehmet'e söyledi.

Çocuk meyusane saraydan çıktı. Eve gidince vuku hali annesine anlattı. Vedalaşarak yola revan oldu. Mehmet Kaf Dağı'na vasıl olup karşıda bir hamam görünce bu hamama doğru ilerledi. İçeride bir gürültü hissetti. Fakat son cesaretle içeri girdi. Bir de ne görsün. Saçlarından duvara aslı bir peri kızı. Elinde altın tasla duruyor. Gider gitmez doğru kızı saçlarından kurtardı. Bunun üzerine peri kızı:

Dile benden ne dilersen, der. Mehmet elindeki taşı istediğini söyler. Peri:

- Bu pek ağır teklif. Fakat beni kurtardığına mükâfaten taşı veririm, der.

Mehmet taşı alınca doğru saraya gider. Padişaha verir. Padişah gayet memnun olur. Vezirini çağırarak çocuğa üç ölçek daha altın vermesini emir eder. Fakat vezir yine altınları kendisi alır. Çocuğa buğday verir. Çocuk ses çıkarmadan yine annesine götürür. O da satıp ekmek alır. Karınlarını o gece de güzelce doyururlar.

Ölçekler ziyadeleştikçe vezirin vesvesesi de ziyadeleşir. Mehmet'in yeryüzünden kalkması için desiseler aramaya başlar. Padişaha:

- Padişahım Mehmet gitsin Hint padişahının kızını alsın. Getirsin. Bize vermedi belki Mehmet bir kolayını bulup getirir, der. Padişah Mehmet'in getiremeyeceğini söylerse de vezir padişahı kandırır. Padişahta Mehmet'i çağırarak:

- Eğer Hint padişahının kızını kırk güne kadar getirmezse cellada teslim edeceğini söyler.

Mehmet:

- Padişahım bana üç gün müsaade et. Düşüneyim. Cevap vereyim, der.

Üç gün sonra Mehmet padişahın huzuruna çıkar ve:

- Padişahım düşündüm. Yalnız bir şartım var. O olursa kızı getiririm, der.

Padişah şartın ne olduğunu sorunca Mehmet der ki:

- Bana bir gemi yaptıracaksınız. Direkleri altından, çivileri elmastan olacak. İçinde saz salonlar, gazinolar, nakkaş haneler bulunacak. Hulasa emsali görülmemiş bir gemi. Kaptan ben olacağım. İçine kırk kız konacak. Kırk birincisi vezirin kızı olacak ve siz bu sefîneye bir para sarf etmeyeceksiniz. Hepsini vezir yaptırarak.

Bunun üzerine padişah vezirini çağırarak Mehmet'in şartını söyler. Vezir sırrının meydana çıktığını anlayınca benzi sapsarı kesilir. Dudakları patlar. İster istemez sefîneyi yaptırmaya başlar. Gemi yapılır. Her şey tamamlanır. Fakat vezirin ne evi, ne yeri ne altınları ne de kızı kalır.

Gemi yapıldığını Mehmet'e söylerler. Mehmet akrabaları ile vedalaştıktan sonra büyük bir alayla teşyi edilir. Kaptan köşküne çıkıp gemiyi kaldırır. Hindistan'a doğru hareket eder. Bir gün beş gün derken Hindistan'a giderler. Gemiyi demirlerler. Hint padişahı gemiyi görünce ne olduğunu anlamak için adamlarını gönderir. Adamlar gelip gemiyi gezerler ve padişaha gidip haber verirler. Padişah ertesi gün sandala binip gemiye doğru hareket eder. Bu sırada bir kuş geminin üstüne gelerek:

- Mehmet, Mehmet! Padişah geliyor. Kalk kendine gel, der. Mehmet beyaz beyaz elbiseler giyer ve tayfaya da beyazlar giydirip hepsini bir işe oturtur. Padişahı karşılamaya çıkar. Neden sonra padişah gelir. Gemiyi gezerler. Padişah geminin güzelliğine hayran olur. Kendinden geçer. Akşam olur. Padişah gitmeyi düşünmez. Saraydan padişahı merak etmeye başlarlar. Neden sonra akli başına gelip saraya gider. Vuku hali büyük sultana anlatır. Ertesi gün onların gidip gemiyi görmesini fakat küçük sultanın duymamasını tembih eder. Ertesi gün büyük sultan kahyâ kadın ile gemiye gitmeye hazırlanır. Bu sırada yine kuş gemiye gelerek:

- Mehmet, Mehmet kendine gel. Büyük sultan geliyor, der. Bunun üzerine Mehmet tayfaya kırmızılar giydirir. Hepsini bir vazifeye koyar. Kendi de al elbiseler giyerek sultanın istikbaline çıkar. Sultan gelir. Gemiyi gezer. O da hayrette kalarak sandala biner. Saraya döner. O gece küçük sultana dadıları geminin güzelliğini ve padişah babasından izin alarak onun da gidip görmesini söyler. Sultan babasına yalvarır. Padişahda dadısı ile birlikte gidip görmesine müsaade eder. Dadısı ile küçük sultan gemiye gitmek için saraydan çıkar.

Tam bu sırada yine kuş gelerek küçük sultanın gelmekte olduğunu

Mehmet'e söyler. Bunun üzerine Mehmet teknil tayfasına yeşiller giydirerek hepsini bir vazifeye koyar. Kendi de yeşil elbiselerini giyerek geminin demirlerini tarattıktan sonra sultanın istikbaline çıkar. Dadısı ile sultan gelirler. Gemiye gezerler. Artık saraya giderlerken ilk önce dadıyı indirirler. Sultan ineyeği sırada gemi kalkar. Sultan gemide kalır. Padişaha haber gider. O kadar toplar atılır, o kadar askerler çıkar gemiyi yakalayamazlar. İstanbul'a yaklaştıkları sırada Mehmet uykuya yatar. Fakat bir parça uyumadan bir derviş gelerek:

- Mehmet, Mehmet uyuma! Padişahın tavlasından senin ile sultana iki at ayırdılar. Bunları sihirlediler. Sakın ne sen bin ne de sultan binsin

Mehmet korku içinde uyanır. Rüya görmüşüm diye tekrar yatar. Uyur. Fakat yine o derviş gelerek:

- Mehmet, Mehmet hala uyuyor musun? Kalk! Sarayın kapılarını sihirlediler. Sakın kapıdan girme. Başka kapı açtır da gir, der.

Bunun üzerine Mehmet yine uyanır. Rüya gördüm diyerek tekrar yatar. Uyur. Yine o adam gelir:

- Mehmet, Mehmet çabuk kalk! Padişahla sultanın güvey girdiği gece iki ejderha gelecek. Bunları öldür, der.

Mehmet tekrar korku içinde uyanır. Artık ne olursa olsun uyumayacağım, der.

İstanbul'a yaklaştıklarını haber alınca alaylarla istikbaline hazırlanırlar. Mehmet'in gemisi görüldüğü zaman mızıklar çalmaya başlar. Gemi gelir. Sultanla Mehmet çıkar. İki at getirmiştiler. Mehmet hemen bunları öldürür. Vezir kızı da ses çıkaramaz. Başka iki at gelir. Saraya kadar döşenen halıların üstünde sultanla Mehmet at sırtında ilerliyorlardı. Fakat bir türlü Mehmet sarayın kapısından içeriye girmez. Ayrı kapı açtırıp oradan girer. O gece sultanla padişah güvey girer. Hemen Mehmet gizlice yüklük içine saklandı. Gece yarısı padişahla sultanın ayakucuna iki ejderha geldi. Mehmet hemen ejderhaları öldürdü. Bu sırada padişah uyandı. Mehmet'i isticvap(sorgu)a başladı. Mehmet'in "Ne sorun ne söyleyeyim!" demesi üzerine padişah hiddetlendi. Mehmet'e mutlaka söylemesini emir etti. Mehmet bilmeceburiye söylemeye başladı:

- Yolda gelirken bir parça uyudum. Bu sırada birisi gelerek "Mehmet,

Mehmet uyuma! Padişahın tavlasından senin ile sultana iki at ayırdılar. Bunları sihirlediler. Sakın ne sen bin ne de sultan binsin.” Bunu der demez Mehmet yarı bele kadar taş kesildi. İlerisini söylememesi için padişaha yalvardı. Padişah mutlaka hepsini söylemesini emir ettiğiinden devam etti. “Yine uyudum. Bu adam yine gelerek bana sarayın kapısını sihirlediklerini ve oradan geçmememizi tembih etti.” Mehmet hemen göğsüne kadar taş kesildi. Padişahın merhamet etmesini, ilerisini söyletmemesini rica etti. Padişahın ısrarı üzerine Mehmet yine söylemeye başladı. “Biraz daha uyudum. Bu adam yine geldi. Padişahla sultan güvey girdiği gece ayakuçlarına iki ejderha gelecek. Onları öldür. Eğer bunları söylersen taş ol.” dedi.

Bunları der demez Mehmet baştan ayağa kadar taş kesildi. Padişah pişman oldu fakat ne çare!

Aradan zaman geçti. Bir gece padişahla sultan bir rüya gördüler. Fakat ikisinin de gördüğü rüya yekdiğerinin aynıydı. Rüyalarında bir derviş geldi. Çocuklarının kanını Mehmet’e sürerlerse Mehmet’in dirileceğini söyledi. Ertesi gün sultanın bir çocuğu olduğunu padişaha haber verdiler. Çocuğu padişaha verdiler. Padişah hemen çocuğu ikiye ayırarak kanını Mehmet’e sürdü. Mehmet aksırarak dirildi. Padişah sultanın yanına gitti. Fakat ne görsün? Çocuk sultanın kucağında meme emiyor. Hemen hıyanetine vakıf olduğu vezirin katlini emir etti. Mehmet’i vezir yaparak rahat rahat yaşamaya başladı.

Çocuk Dünyası, II(93), 19 Kânunuevvel 1334 [19 Aralık 1918], s.1- 2- 3- 4- 5- 6.

5.1.103. Ejder Bulut

Ol zaman içinde, kalbur saman içinde Yemen padişahlarından birinin darı dünyada bir evladı varmış.

Bir gün şehzade kendine bakacak bir hizmetçi aramaya gider. Bir dükkânın üzerinde bir levha görür. Levhada “Bunu alan da pişman, almayan da pişman.” kelimeleri yazılı. Şehzade bundan çok şüphe eder. Ne olursa olsun diye levhanın bedelini verip alır. Derhal karşısına bir dudağı yerde, bir dudağı gökte bir Arap çıkarak “Emir edin şehzadem” der. Şehzade birden bire korkar. Fakat Arap korkmamasını söyler. Şehzade eve gelir ve Arap’tan pek memnun olur.

Yine bir gün odasında otururken canı sıkılıp şah babasının odasına oturmaya gider. Odada duvarda asılı ayın on dördü gibi bir kız resmi görür. Buna canı

gönülden aşık olur. Babasına sorar ki:

- Bu kız kimdir? Ben bu kızı hangi memlekette oturuyorsa alıp getireceğim.

Babası cevaben:

- Oğlum, o kız için ben çok muharebeler ettim. Fakat yine muvaffak olup alamadım. Sen nasıl alırsın? O İran şahının kızıdır.

Bu malumatı alan şehzade Araba böylece anlatır. Arap yol tedariki görmesini söyler. Her şey hazır olduğu halde ertesi günü şafak sökmeden yola revan olurlar. Kırk gün kırk gece yürürler. Kırk birinci günü karşıdan büyük bir saray görürler. Şehzade sevinir. Saraya geldik de şaha haber gönderirler. Şehzade ve Arap saraya kabul olunur.

Şehzade Allah'ın emriyle, peygamberin kavliyle kızı ister. Şah kabul eder fakat bir şartla. Kızımın kim yarış edipte geçerse ona veririm, der. Şehzade kabul eder. Kız ile Arap yarış eder. Kız çok koşarmış fakat Arap'ın ayakları büyük olduğundan kızı yarı yolda bırakır. Şah bunu saymaz. Eğer bir çayır dolusu hayvanatı yerseniz kızımı o zaman veririm, der. Arap hemen içine çeker, şah şaşırır. Bunu da saymam hak oyunu üçtür. Eğer şuradaki kaynar hamamda yıkanarsanız kızımı alın, benden size helal olsun, der. Hamama girerler. Çok sıcak olduğundan yıkanamazlar. Arap hemen üfler. Hamam buz gibi olur. Girip yıkanır. Şah naçar kızını vermeye mecbur olur. Hepsi birden yola revan olurlar. Sultan hanımın çok sevdiği bir köpeği vardı. Bunu da yanına almıştı. Bu köpek pek hassastı. Giderlerken köpek çalılıklar arasından yürümeye başlar ve havlar. Şehzade köpeğin "Bu yoldan gidin." demek istediğini anlar. Fakat onu dinlemez. Arap'ın uykusu gelince olduğu yerde kütük kesilir. Evvelce şehzadeye "Serçe parmağını kesip kanatırsan ben uyanırım." demişti. O sırada Arap uyanır. Birkaç adım ötede kırk zincir ile bağlanmış, bir mahlûk görürler. Şehzade düşman zannederek kılıcını çekip üzerine hücum eder. Bağlı olduğunu görünce kılıcını kınına koyar. Bu mahlûka "Ejder Bulut" derlermiş. Bu sultan hanımı görünce aklı başından gider. Sultanım beni kurtarmak istersen beni mahkûm eden zincire dokun, der. Sultan dokunur dokunmaz zincirler çözülür. Ejder bulut kızı alıp mavi kırmızı bulut olup semaya yükselir.

Köpek gelip Ejder Bulut'un bağlı olduğu yere bir işaret koyar. Şehzade şaşırır. Arabı uyandırmak için hemen serçe parmağını keser. Arap gerile gerile uyanır. Şehzade geçen vakıayı anlatınca Arap kızar. Hemen köpeğin işaret ettiği

yerde ‘‘Sultan Hanım!’’ diye bağırır. Buluttan ‘‘Efendim!’’ denir. Arap, Ejder Bulut’un hayatından malumat almasını söyler.

Kız Ejder Bulut ile gitmeye razı olmuyormuş. Kız:

- Eğer senin canımı bana söylersen ben seninle yürürüm, der. Ejder Bulut:

- Benim canım Elmas Dağı’nın içinde bir kaz yumurtasıdır. O kırılırsa benim hayatım mahvolur, der.

Kız hemen aşağıya böylece söyler. Hemen Ejder Bulut zerine atılır. Alt st olurlar. Arap hemen dağa koşar. Bir tekme de yıkar. Yumurtayı alıp gelir. Bu iş o kadar olmuştu ki Ejder Bulut daha sultanın üzerine yeni atılmıştı. Arap yumurtayı sıkınca Ejder Bulut kızı bırakır. Aşağı inmeye başlar. Araba canıma kıyma, diye yalvarır. Arap:

- Sultan hanımı getirirsen o zaman öldürmem, der. Ejder Bulut sultanı gidip getirir. Arap da yumurtayı kuvvetiyle yere vurur. Ejder Bulut parçalanıp ölür. şehzade kıza kavuştuğuna çok memnun olur. Nihayet babalarının yanına gelir. Kırk gün kırk gece düğün ederler. Derken babaları ölür. şehzade padişah olur, Arabı da vezir yapar.

ocuk Dünyası, II(93), 19 Kânunuevvel 1334 [19 Aralık 1918], s.7- 8- 9.

5.1.104. Padişahın Kızı obanın Oğluna Kısmet Olmuş

Vaktiyle büyük bir padişah varmış. Bir gün dünyaya bir kızı gelmiş. Bu kız gayet müstesna gzelliklerdenmiş. Padişah çocuğu görünce kalbine bir gurur gelmiş. Ben bu kadar büyük bir padişahım kızım bu kadar güzel. Acaba ben kızımı kime vereceğim, diye düşünmüş. Hemen müneccimleri toplamış. ‘‘Kızımın ikbaline bakınız!’’ demiş. Mneccimler bakmışlar ve ‘‘Sizin kızınız bir çobanın oğluna kısmettir.’’ demişler. Padişah pek ziyade gazaplanmış. ‘‘Vay ne demek benim kızım bir oban oğluna layıktır? O oğlan neredeyse gidip öldüreyim.’’ diyerek müneccim başını alıp tola revan olmuş. Birkaç gün gitmişler. Bir ln ortasında eski bir çadır görmüşler.

Müneccim başı ‘‘İşte padişahım çobanın meskeni burasıdır.’’ demiş. Çadıra varmışlar. Akşam olmuş. oban çadıra girip bunlara selam vermiş. Arkasından hamile olan karısı gelmiş. Bunlara gece misafirlerine kudretleri olduğu kadar ikram etmişler. Aradan bir iki saat geçtikten sonra arap bunlara yerde arkasında yatmakta

olan karısının bir çocuk getireceğini ve ağrısı ziyade olduğunu, kendilerinin çadırdan çıkıp biraz dışarıda beklemelerini rica etmiş. Bunlar dışarı çıkıp bir iki saat kadar beklemişler. Çoban gelip dünyaya bir erkek evladı geldiğini haber vermiş. Bunları tekrar içeriye almış. Çocuğu göstermiş. Hakikaten gayet güzel çocuğu olduğunu görmüşler. Müneccim yavaşça:

- İşte padişahım senin kızını alacak olan budur, demiş. Sabah olunca zavallı çobanla harami hiçbir şeyden haberleri olmayarak beşikte uyuyan çocuğu ve misafirleri uyandırmadan işlerine gitmişler. Padişah kalkıp doğruca beşiğin yanına gelmiş. Uyumakta olan güzel çocuğun yüzüne bakmış ve usulca elmaslı hançerini çıkarıp çocuğun göğsüne saplamış. Beşiğin yastığının altına bir avuç altın bırakıp çocuğu almış. O çevrede akmakta olan suya atmış. Oradan sarayına avdet etmiş. Zavallı araplar ise akşam çadırlarına döndükleri zaman beşikte çocuğu bulamayıp altınları bulunca bunun akşamki misafirlerin işi olup çocuğun ne olduğunu anlamayarak ağlayıp sızlamaya oturmuşlar. Çocuk ise suya atıldıktan sonra bir değirmen bendine dayanmış. Çark dönmeyince değirmenci merakla “Acaba ne takıldı?” diyerek dışarı çıkıp bakmış. Bir de ne görsün? Suyun içinde ayın on dördü gibi bir çocuk.

Hemen bu çocuğu alıp evine götürmüş. Çocuğun göğsünden hançeri çıkarmış. Kalbinin hafifçe çarpmakta olduğunu hissetmiş. Acele ilaçlar yapıp yarasını sarmış. Süt verip beslemeye başlamış. Değirmencinin karısı iyi bir kadınmış. Evladı da olmadığından çocuğa kendi evladı gibi bakmış. Çocuk beş yaşına girince gayet güzel bir çocuk olmuş. Bir gün o civardan geçmekte olan zengin bir tüccar bu çocuğu görmüş. Evladı da olmadığından değirmencileri razı edip çocuğu almış. Tüccar pek çok zengin olduğundan bu çocuğu kendine evlat edinmiş. Tahsil ve terbiyesine pek ziyade itina ile fevkalade parlak bir surette yetiştirmiş.

Padişahın kızı ise on beş yaşına gelmiş. Öteden beriden bazı talipler zuhur etmiş. Padişah yine bir gün müneccimlerini toplamış. Kızının talihine baktırmış. Müneccim başı:

- Padişahım, öldürdüğünüz çobanın oğlu yaşıyor. Kızınızı alacak, demiş.

Padişah gazaba gelmiş:

- Behemehâl yine o çocuğu öldürmeliyim, diye müneccim başıyla yola revan olmuş. Birkaç gün gittikten sonra bu müteabber tüccarın hanesine misafir

olmuşlar. Tüccar ise esasen padişahla ülfeti bulunduğundan pek ziyade memnuniyetle ikram etmiş. Söz sırası gelince bir oğlu daha doğrusu evlatlığı bulunduğunu söylemiş. Padişahta görmek istemiş. Akşam olup çocuk mektepten gelince padişahın huzuruna çıkarmış. Padişah çocuğun gerek güzelliğine gerek haline meftun olmuş. Hatta beşikte iken göğsüne saptanmış olduğu elmaslı hançeri belinde görmüş. Bunun böyle hayatta olduğuna hayret etmiş. Lakin öldürmek arzusundan kendini alamamış. Bir tedbir düşünmüş. Ertesi gün veda ederken vekili bulunan vezirine bir fermanı olduğunu ve bunu da kendi oğlu ile göndermek arzu ettiğini tüccara söylemiş. Tüccar da çar naçar emre itaat etmiş. Ferman çocuğa verilip yola çıkarılmış. Padişah arzusu vecihle uzun bir seyahat yapmak için oradan ayrılmış. Çocuk fermanı alıp birkaç gün yol gittikten sonra gideceği şehre vasil olmuş. Şehre girmeden gayet güzel bir köşk görmüş. Bunun büyük bahçesinin kapısını açık bulunca atıyla beraber dalmış. Atını bir tarafa bağlayıp kendisi pek yorgun olduğundan güzel bir havuzun kenarına yatıp uyumuş. Meğer o köşk padişahın kızının sayfiyesiymiş. Sultan o gün gezmek için oraya gelmiş. Köşkün içinde gezerken gelip pencereden bahçeye bakınca bir de ne görsün? Gayet güzel bir delikanlı havuzun başında yatıyor. Bunun cebinden bir kâğıt sarktığını görmüş. Kız merakla bahçeye inip yavaşça delikanlının cebinden kâğıdı almış. Bakmış ki pederine ait bir ferman.

Bu güzel delikanlıda ki fermanın ne olduğunu merak etmiş. Zarfı açıp okumaya başlamış. Fermanında şöyle yazılıymış:

“Benim vezirim fermanımı size getiren delikanlıyı asla vakit geçirmeden idam ediniz.”

Kız bu fermanı okuyunca aklı başından gitmiş. Hemen bir tedbir düşünmüş. Pederinin fermanını takliden şöyle yazmış:

“Benim vezirim, fermanı getiren delikanlıya hiç sormadan kızımı akdedip serien cemiyeti icra ediniz.”

Bu kâğıdı yine olduğu gibi delikanlının cebine koymuş. İçeri girip dayesine git şu delikanlıyı uyandır. Buradan gitsin, demiş. Daye gidip yavaşça uyandırarak:

- Evladım, kalk burası padişah sarayıdır. Seni görmesinler, demiş.

Oğlan da:

- Aman efendim yabancı olduğumdan bilemeyerek girdim. Affedersiniz, diyerek çıkıp doğruca vezirin sarayına gitmiş. Kâğıdı vezire vermiş. Vezir okur okumaz hemen meclisi kurmuş. Kızın akdini icra etmişler.

Düğün olmuş. Şenlikler yapılmış. Böylece padişahın kızını çobanın oğluna vermişler. Padişah ise o zamanın adeti vecihle uzun bir seyahatten sonra gelmiş. İstikbalciler arasında çobanın oğlunu da görmüş. Şaşırılmış.

Nihayet saraya girince dünyaya gelip o zamana kadar yürümeye başlamış olan kızının çocuğunu takdim ettikleri gibi hayretle sormuş:

- Kızım benden habersiz kime verildi? Kim verdi? Bunun üzerine vezirimize gönderdiğiniz ferman mucibince dedikleri zaman daha ziyade hayret ve hiddetle dışarıya fırlayıp veziri istintaka(sorguya) başlamış. Vezir de fermanı göstermiş. O zaman fermanın taklit olduğunu mukadderatı ilahiye karşı gelemeyeceğini anlamış. Kızını çobanın oğluna vermemek için inat edip cenabı hakka asi geldiğine nadam olarak tahtını, tacını damadına bağışlamış. Kendisi de ahir ömrünü ibadete hasretmiş. Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine.

Çocuk Dünyası, II(93), 19 Kânunuevvel 1334 [19 Aralık 1918], s.9- 10- 11- 12.

5.1.105. Gündüz Hasan

Vaktiyle bir padişahın üç kızı vardı. Bir gün padişah kızlarıyla konuşurken onlara:

- Kızım ben hacca gideceğim. İşte size üç yüzük. Bu yüzüklerden kimin yüzüğü kararırsa onun ahlaksızlık ettiğini anlayacağım. Onu cellada verip kestireceğim, der.

Birkaç gün sonra padişah hacca gitmek üzere yola çıkar. Az gider uz gider. Dere tepe düz gider. Nihayet hacca varır. Ortanca kız pederinin gittiğinde istifade ile ahlaksızlığa başlar. Ama en küçük kızla en büyük kız hep ibadetle meşgul olurlar. Pederlerinin hacdan gelme vakti yaklaşmıştı. Küçük kız abdest alırken yüzüğü sandığa koyuyordu. Ortanca kız bunu gördü. Bir hile ile kendi yüzüğünü küçük kardeşinin sandığına koyup onun yüzüğünü parmağına taktı. Bir iki gün sonra şah babaları gelir. Kızlarına “Bakayım yüzüklerinize!” der. Hep birden “Bakınız babacığım.” derler. Küçük kızının yüzüğünü kara gördüğü için onu evden kovar ve

bir cellada teslim ederek der ki:

- Al bunu bir dağın tepesine götür de kes.

Cellat kızı alır, dağa götürür. Keseceği zaman insafa gelerek kıza der ki:

- KIZIM ben senin gibi civan bir kıza kıyamam. Hadi sen buralardan git. Belki kısmetin çıkar. Bir daha sarayın önüne gelme. Gelirsen ikimizi de keserler.

Bununla beraber:

- KIZIM ben sana yemek getiririm. Seni hiç aç bırakmam, der ve kızın yanından ayrılır. Saraya avdet eder. Doğruca padişahın huzuruna çıkar, “Kestim efendim.” der ve birçok bahşış alarak çıkıp gider.

Zavallı kız artık tek başına dağlarda dolaşmaya alışmıştı. Oralarda ne in var, ne cin var. Hiç kimselere rast gelmiyordu. Bir gün artık dayanamadı. Bir ağaca dayanarak uyudu. Sabaha doğru bir hışırtı işitti ve uyandı. Bir de ne görsün? Bir at yanında bir tepsi içinde türlü türlü yemekler olduğu halde kızın yanına geldi ve somurtarak “Al bunları ye!” dedi. Kız yemekleri yedi. At onları alarak geldiği tarafa doğru götürdü. Bir hafta bu minval üzere at kıza her gün yemek getiriyordu. Bir gün kızın yanına geldiği sırada kız onun bacağından yakaladı ve sordu:

- Ey at! İn misin, cin misin? Yoksa beni âdem misin?

- Ne inim ne de cinim. Ben de bir insanım. Sen benim kısmetimsin. Benim ismim Gündüz Hasan’dır, dedi.

Gündüz Hasan ile kız tam pederinin karşısında bir ev yaptırdılar. Orada bir müddet yaşadılar. Bir gün bu kız en büyük kardeşini davet etti. Kardeşi giderken eline bir kutu vererek dedi ki:

Sakın bu kutuyu eve gitmeden açma!

Ablası eve dönünce kutuyu açtı. Bir de ne görsün? İçinde güzel bir kürk çıktı. Bu artık ablasına dert olmuştu. “Ah yarabbi acaba bu kız bu güzel kürkü nerede bulmuştu?” nihayet bunu pederleri duyar ve o eve bir cadı göndermeyi düşünürler. Bir cadı bulunur. O eve gönderirler. Cadı eve girmek için kendisini bir dilenci kıyafetine koyarak onların evinin önüne oturur ve:

- Aman evlatlarım açım. Susuzum., der. Bunun sesini nihayet Gündüz Hasan duyar. Cadıyı eve alır. Cadı evde üç gün oturur. Birinci ve ikinci gece cadı

Gündüz Hasan'ın bir sinek olup anahtar deliğinden çıkıp gittiğini öğrenir. Üçüncü gece anahtar deliğini çimento ile sıvar. Kapatır. Bu gece çıkamaz. O anda cadı fırlar. Padişahın evine gelir ve keyfiyeti anlatır. Birçok bahşış alır. Zavallı Gündüz Hasan bu fenalığın cadıdan olduğunu anlarsa da ne yapsın? Elinden bir şey gelmez. Tılsımlı olduğu için hemen kıza bir demir ayakkabı ve asa vererek bunlar ne zaman çürürse o vakit ben senin imdadına yetişirim. Sen beni o vakit görürsün ve doğuracağın vakit bu kemeri belinden çıkar, der. Elini bir sallar. Köşkü ortadan yok eder. Kızı selamete çıkararak, kaybolur gider.

Zavallı kız şimdi eskisi gibi hep dağlarda dolaşırken uzaklarda bir devin hamur yoğurmakta olduğunu görür. Devın yanına gider. Hemen memesine sarılır. O vakit dev kıza:

- Aman kızım mememe sarılmasaydın. Seni hemen yiyecektim, der ve kıza bir tokat vurur. Hemen kız bir süpürge olur. Devın çocukları “Oh beni Adem kokusu var. Oh beni âdem kokusu var.” demeye başlarlar. Anneleri der ki:

- Birer kazık elinde dişinizi karıştırın. Belki dişinizin kovuğunda birer et parçası kalmıştır.

Yine dev çocuklarına:

- Çocuklarım, size bir kardeş getirsem ne yaparsınız? Diye sorar.

- Yeriz, derler.

Fakat en küçüğü “Severim.” der. Dev kıza bir tokat vurur. Ufak bir kız çocuğu yapar. Şimdi kız devin çocuklarının hepsinin elini öper ve sorar:

- Kardeşlerim Gündüz Hasan'ın evini bilir misiniz?

- Hayır. Bilmiyoruz, derler.

O vakit kız deve der ki:

- Hanımanne bunu kim bilir?

Dev:

- Bizim yengemiz bilir, der ve kızın eline bir fındık verir. Der ki:

- Ne vakit beşiğe bir dert gelirse bunu kır. Ben senin imdadına yetişirim.

Kız bunların yanından ayrılır. Biraz ileride yine hamur yoğuran bir deve

daha rast gelir. Hemen bu devin de memesine sarılır. Bu da aynı suretle “Kız mememe sarılmayaydın seni yiyecektim.” der. Kıza bir tokat vurur. Onu bir elma yapar. Yine devin çocukları:

- Oh beni âdem kokusu var, diye başlarlar. Anneleri:

- Birer kazık elinde dişinizi karıştırın. Belki arasında bir et parçası kalmıştır, der.

Sonra çocuklarına dönerek:

- Size bir kardeş getirsem ne yaparsınız? Der. Hepsi birden:

- Yeriz, derler.

Fakat en küçüğü “Severim.” der. O vakit dev kıza bir tokat vurur. Kız hemen ufak bir çocuk olur. Devin çocuklarının ellerini öperek sorar:

- Gündüz Hasan’ın evini bilir misiniz?

Hepsi:

- Bilmeyiz, derler. Bilse bilse bunu bizim amcamızın çocukları bilir, derler.

O vakit dev kıza bir ceviz verir ve der ki:

- Kızım al bu cevizi. Ne vakit beşiğe bir felaket uğrarsa bu cevizi kır. Ben senin imdadına yetişirim.

Bunların yanından da ayrılır. Biraz ileride hamur yoğuran bir deve daha rast gelir. Bunun da aynı suretle memesine sarılır. Bu da “Aman kızım mememe sarılmasaydın seni hemen yiyecektim.” der. Kıza bir tokat vurur. Bir testi yapar ve içine sokar. Elini yüzünü yıkarken çocukları:

- Oh beni âdem kokusu var, diye başlarlar. O vakit dev çocuklarına:

- Birer kazık alında dişlerinizi karıştırın. Belki et parçası kalmıştır, der.

Sonra çocuklarına:

- Evlatlarım size bir kardeş getirsem ne yaparsınız?

Hepsi:

- Yeriz, derler.

Fakat en küçüğü “Severim.” der. Kıza hemen bir tokat vurur. Kız bir çocuk

olur. Hepsinin ellerini öper ve tekrar sorar:

- Gündüz Hasan'ın evini bilir misiniz?

Hepsi:

- Bilmiyoruz, derler.

Fakat en küçüğü "Evet biliyorum." der ve yerini de tarif eder. "Şuradan gidince çeşmenin arkasındadır." Bu dev de kıza bir badem verir ve:

- Kızım ne vakit başına bir felaket gelirse o vakit bu bademi kır. Ben yetişirim, der.

Kız oradan ayrılır. Gündüz Hasan'ın evine yaklaşır. Gündüz Hasan'ın üvey ve hain bir validesiyle hain bir hizmetçisi vardı. Hepsi bu Gündüz Hasan'ın öldüğünü istiyorlardı. Kız kapının önüne kadar gelerek evin hizmetçisine:

- Abla şuradan bir su içeyim mi? Der.

Hizmetçi sert bir sözle:

- İç. Pis kız, cevabını verir.

Kız su içer. Sonra:

- Beni bu akşam eve alır mısınız? Der.

Hizmetçi:

- Almam, der. Sonra biraz insafa gelerek "Kümeste yatarsan alırım" der. Kız bunu kabul ile o gece kümeste yatar. Biraz sonra fıncığı kırar. Bakar ki fıncık güzel bir küpe oldu. Hemen onu kulağına takar. Gezinmeye başlar. Hizmetçi bunu görünce:

- Kız o küpeyi nerede buldun? Diye sorar.

Kız:

- Allah gönderdi, der.

Hizmetçi:

- Onu bana ver de seni bu gece Hasan'ın odasına çıkarayım

Kız:

- Peki, der ve küpenin mukabilinde o gece Hasan'ın odasına çıkarılır. Kız

Hasan'ın odasında Şu suretle Őyleniyordu:

- Uyan Hasan, uyan! Kuşak belimi sıkıyor. İki gũnũm kaldı.

Ama Hasan ebedi uykuya dalmıştı. HiÇ uyanmıyordu. Sabah oldu. HizmetÇi bunu yine kũmese koydu. O gũnde kız cevizi kırdı. Baktı ki cevizden gũzel bir nalin oldu. Yine hizmetÇi sordu:

- O nalinleri nereden buldun?

Kız:

- Allah gŕnderdi, dedi.

HizmetÇi:

- Onu bana ver de seni bu gece de Hasan'ın odasına çıkarayım, dedi.

Kız:

- Peki, dedi.

Nalini hizmetŐiye verdi. Bunun mukabilinde bir gece daha Hasan'ın odasına çıkarıldı. Kız yine Hasan'ın odasında Şu suretle Őyleniyordu:

- Uyan Hasan, uyan! Kuşak belimi sıkıyor. Bir gecem kaldı.

Kız ah ve figan ediyor, Hasan hiÇ de uyanmıyordu. Yine biraz sonra sabah oldu. Kız bu sefer bademi kırdı. Bademden de gũzel bir kũrk ıktı. HizmetÇi kũrkũ gŕrdũ ve sordu:

- Bunu nereden buldun?

Kız:

- Allah gŕnderdi, dedi.

Kũrkũ hizmetŐiye verdi. Bunun mukabilinde bir gece daha Hasan'ın odasına çıkarıldı. Bu seferde kız Hasan'ın odasında Őŕyle Őŕyleyerek ah ve figan ediyordu:

- Uyan Hasan, uyan! Kuşak belimi sıkıyor. HiÇ gecem kalmadı.

Lakin bu ah hiÇ fayda vermiyordu. Bir aralık kız Hasan'ın aŐzından sarkmıŐ olan bir sũnger parçası gŕrdũ. Hemen onu çekti. Bunu çeker ekmez Hasan uyandı. Kızın belindeki kemeri ŕzdũ. O anda kız dũnyaya nur topu gibi gũzel bir evlat getirdi. Şimdi kız Hasan'a yapılan hıyaneti anlamıştı. Gũndũz Hasan'ın validesiyle

hizmetçisi bunu öldürmeye karar vermişler ve süngeri bunun boğazına koymuşlardı. Bunun için Hasan da uyanmaz uykuya dalmıştı. Biraz sonra Gündüz hasan silahlandı. Üvey validesini ve hizmetçisini öldürdü. Kızın pederinin sarayı karşısında bir saray yaptırdı. Kız yüzüğünü çalan ablasını da öldürttü. Babası meseleyi anladı. Kızına kavuştuğu için Allahü Tealâ'ya dua etti. Gündüz Hasan ile zevcesi ahir ömürlerine kadar bahtiyarane yaşadılar.

Çocuk Dünyası, II(94), 9 Kânunusani 1334 [9 Ocak 1918], s.1- 2- 3- 4- 5- 6.

5.1.106. Perinin Değneği

- 1-

Her perinin kendisine ait bir değneği vardır. Periler kendi azametlerini bu değneğin vasıtasıyla kazanmışlardır. Bu değnek herhangi bir perinin olursa olsun elinde tuttuğu zaman bütün arzuları husul bulur. Her ne isterse bir saniyede vücut bulur. Fakat bir peri kendi değneğini kaybedip de ölürse azametinden eser kalmaz. Diğer âdemler gibi olur. İşte bunun için der ki periler esrarlı değneklerini büyük bir dikkatle saklarlar ve kaybetmemeye çalışırlar.

Bir gün insanlar dünyasındaki ormanlar arasında koşup oynamak hevesini tatmış olan küçük bir peri kendi memleketini terk ile oynamak için uzun otlar arasına gelmiş. Renkli kokulu çiçekler arasında oynamaya başlamıştı. Bazı bir bal arısı ile konuşur bazı ırmakta yüzen balıklara bakardı. Bu esnada sarı bir kelebeğin geldiğini gördü.

- Oh, dedi. Ne kadar güzel bir kelebek! Ben bunu tutup periler memleketine götüreceğim.

Bu sözleri müteakip var kuvvetiyle kelebeğin arkasından koşmaya başladı. Bazen bir ufak tepeye çıkıyor ve iniyor bazen sağa ve sola kelebek arkasından koşuyordu. Bir aralık kelebeğin bir çiçek üzerine konduğunu görünce elini uzatarak onu kapmak istedi. Fakat heyhat! Kelebeği yine kaçırmıştı. Birden bire vızlayarak geçen bir rüzgâr terlemiş ve kıpkırmızı olmuş olan yanaklarına çarptı.

- Oh! Ne kadar yorulduğum, dedi. Bu kadar zahmetten sonra kelebeği yakalayamadım. Zaten akşam oldu. Periler memleketine dönmek isterim.

Küçük peri bu arzusunu söylediği zaman bir saniye gözlerini kapadı. Gözlerini açtığı zaman kendisini evinde bulacağını zannetmişti. Hâlbuki olduğu

yerden bile kıvıldamamıştı.

- Değneğim, değneğim, diye avazı çıktığı kadar bağırdı. Altın değneğimi kaybettim. Oh! Şimdi ne yapacağım?

Korku ona yorgunluğunu unutturmuştu. Büyük bir dehşetle koşmaya başladı. Düşünüyordu. Nerede olabilirdi? Uzun otların arasına baktı. Yaprakların altını aradı. Irmağın kenarını koşarak geçti. Her adımda yerleri muayene etti. Kelebeği tutmak için koştuğu yerlere baktı. Değnek yok, yok olmuştu.

Zavallı küçük peri! Artık kendi memleketine dönemeyecek anne ve babadan mahrum kalacaktı. Karanlık basmaya başladı. Küçük peri kaybolacaktı. Yorgunluğunu bir derece unutmuş müthiş bir açlık içini kemirmeye başlamıştı. Ağlaya ağlaya şişen gözleri kapandı. Küçük peri artık bir ağacın dibinde uyuyordu.

- 2-

Zavallı perinin kaybettiği değnek ormandan geçen yolun yanındaki büyük otlar arasında kalmıştı. Ertesi sabah güneşin parlak ziyası altın değneği parlatmış, onu meydana çıkarmıştı. O esnada mektepten avdet eden bir kız otlar arasında parlayan değneği gördü.

- Oh! Ne kadar güzel bir değnek, dedi. Acaba nereden geldi?

Değneği otlar arasından kaldırdı. Sevincini annesine göstermek için eve doğru koşmaya başladı. Eve koşarken yorulmuş ve hasta gibi görünen bir fukaranın yolun kenarında oturduğunu gördü:

- Neden burada duruyorsun, dedi. Hasta mısın? Sana ne suretle yardım edebilirim?

- Evet. Hasta ve aynı zamanda çok yorgunum. Cebimde beş para olmadığı gibi hasta vücudunla çalışamadığımdan evdeki ailem aç! Oh! Çok hem pek çok yorgunum.

Küçük kız nazikâne:

- Zavallı adam, dedi. Ne yapayım? Ah! Bitmez tükenmez bir kese param olsaydı...

Küçük kız bunu söylediği zaman kitap çantasına bir şey düştüğünü işitti ve baktı. Ne görüyordu? Bir kese ağzına kadar dolu altın paralar. Ne kadar şaşırılmıştı.

Bizde onun gibi tabii hayret etmeyiz. Çünkü kızın bu arzusunu söylediği zaman altın değneği elinde tuttuğunu biliyoruz.

Mektep çantasını altınla doldurarak fukaraya verdi. Kesedeki paralar hiç bitmiyordu. Kесе yine evvelki gibi ağzına kadar doluydu. Fakir büyük bir sevinçle:

- Ah! Dedi. Çok teşekkür ederim. Fakat yalnız şu çantayı bir değneğe geçirerek omuzuma koysam daha rahat yürüyeceğim.

- İşte sana adi bir değnekten daha güzel bir değnek.

Bu sözleri müteakip küçük kız esrarlı değneği fakire uzattı. Zavallı adam çocuğun iyiliğine çok sevindi ve.

- Çok çok teşekkür ederim kızım. Her vakit böyle herkese nazik davranmanı ve herkesin seni çok sevmesini cenabı haktan niyaz ederim, dedi.

Perinin değneğinin fakir adamın elinde bulunması sebebiyle söylediği sözler hep hakikat oldu. Küçük kız yaşadığı müddetçe herkese nazik ve terbiyeli muamele etti. Her görüştüğü kimseler unu pek seviyorlardı.

- 3-

Küçük kız fukaraya bu iyiliği ettikten sonra esrarlı para kesesiyle mesruren (sevinçle) eve döndü. Zavallı adam da ağır yüküyle yola koyulmuştu. Yolda giderken kendi kendisine diyordu:

Zevcem ve çocuklarım artık aç kalmayacaklar. Ondan pek çok mesrur fakat ah bu ihtiyarlık. Hani bir genç olsaydım. Şimdi...

Sözünü henüz bitirmemişti ki vücudu doğruldu. Adımları büyüdü. Tekrar genç olmuştu. Artık hiç yorulmayacak ailesini beslemekte zahmet çekmeyecek ve hiç de hasta olmayacaktı. Mesruriyetinden (sevincinden) dudakları açıldı. Gayri ihtiyari ıslık ile bir hava çalmaya başladı. Para dolu çanta omuzunda asılı ve esrarlı değnekte elindeydi.

Bu yolun uzaklığı ona hiç tesir etmiyordu. Az zamanda evine vardı. Islık çalarak içeri girdi. Kendisini bekleyen zevcesi birisinin ıslık çalarak sert adımlarla eve geldiğini işiterek baktı. Zevci değildi. Tanımamıştı! Zevci iri adımlarıyla içeri girdi ve zevcesine hitaben:

- Bak, dedi. Çantaya. Para dolu. Bana da bak. Ne kadar gençleştim.

Kuvvetim var. Artık çalışmakta zahmet çekmeyeceğim.

- Zevcim, zevcim, sen ha!

Zavallı kadın gözlerine bir türlü inanamıyordu.

Az zamanda mesrur zevç birçok işler buldu. Hapsini yapmaya nazlanıyordu bile. Biraz zaman sonra zengin oldular. Artık hayatları büsbütün değişmişti. İki zevç ve zevce pek bahtiyardılar. Fakat adamın zevcesi hala zayıf, toplu ve ihtiyardı.

Bir gün zevcinin odasını temizlerken yüksek bir rafta bulunan esrarlı değneği görerek aldı. Üstünde bulunan tozları sildi. Altınlar ve elmaslar güneşin aydınlığından parlamaya başladılar. Kadın o dakikada ihtiyarlığını unutarak o değneği eline alıp aynanın karşısına geçti. Ah! Kendisine bu değnek yakışmıyordu. Çirkindi! Birden bire kendi kendisine bağırdı. Ah! Genç, güzel ve kuvvetli bir kadın olsaydım bu değnek ne kadar bana yakışacaktı! Sözüünü henüz ikmal etmişti ki aynaya bakan gözleri büyüdü. Hayali değişmişti. Güzelleşmişti. Zevç ve zevce pek çok memnun oldular. Artık ikisi de güzel, zengin ve bahtiyardı. Artık onlara bu oturdukları ev çok ufak geliyordu. Büyük bir ev yaptırdılar içini saray gibi döşediler. İki zevç ve zevce çok memnun ve mesrurdular.

- 4-

Yaptıkları evin dünyada eşi yoktu. O kadar zengin kimse o zaman dünyaya gelmemişti. Evleri altın, elmas, yakut, zümrüt gibi kıymetli madenlerle doluydu.

İki müthiş hırsız bu adamın zenginliğini işitmişlerdi. Kıskançlık onları fena yola sevk etmişti. Kıymetli maden ve taşlardan biraz da kendileri almak istiyorlardı. Bir karanlık gecede zengin adamın evine girdiler. Buldukları kıymetli eşyayı, zümrütleri, altınları, gümüşleri, elmasları, sessizce hep topladılar. Büyük bir çuvala doldurdular. Çuval çok ağır olmuştu. İkisi birden taşımaya mecbur oldular. Henüz evi terk etmek üzereyken hırsızlardan biri ayın dökük ziyası altında parlayan bir peri değneği gördü ve:

- Bak birader! Bu çok para eder. Bunu da alalım diyerek cevap beklemeden değneği yerden aldı. Çuvalda yer bulunmadığından esrarlı değneği elinde tutmaya mecbur olmuştu.

Az zaman sonra evden pek uzakta ormanın sık ağaçları altınaydılar. Çuval gittikçe ağırlaşıyordu. Birisi diğerine:

- Şimdi sıra senin, çuvalı sen al, dedi.

Öteki hırsız çuvalı alıp arkasına koymaya çalışırken bir taşa basarak ayağı kaydı. Gecenin karanlığı içinde çuval ile birlikte yere düştü. Çuval taşlara çarparak parça parça oldu. Eşyalar etrafa saçıldı. İki hırsız diz çökerek ellerini etrafa sürmeye elmasları aramaya başladılar. Sık çalılar ellerine batıyor üstlerini parça parça yapıyordu. Elmasları bulmaya muvaffak olamadılar. Peri değneğini sıkı sıkı tutan hırsız hiddetlenerek:

- Keşke bunlar eski yerlerinde olsaydı da beladan kurtulsaydık, dedi. Hiç şüphesiz bu söz üzerine elmasların ne olduklarını biliyoruz. Bir saniyede her şey yine eski hallerine dönmüşlerdi. Fakat iki hırsız karanlıkta ne olduğunu görmediklerinden etrafı hala arıyorlardı. İki saat devam eden taharriyat boşa çıkmıştı. Elmaslardan eser yoktu. Bunun üzerine ikisi de kavga etmeye birbirlerini dövmeye başladılar. Bu esnada bir gürültü işittiklerinden birisi yavaşça fısıldadı:

- Hişşşt! Nedir o? Birisinin geldiğini işitiyorum.

- hiçbir şey değil. İstersen bak.

- Sus belki bir polistir.

- Bir polis olsun. Keşke olsa da seni yakalayıp hapishaneye atsa!

Bu sözler henüz bitmişti ki büyük uzun boylu bir polis ikisini de yakalayıp sürükledi. Kollarını bağladıktan sonra hırsızları hapishaneye doğru götürmeye başladı. Bu arzusunu beyan eden hırsız elinde bulunan değneği hiddetle sıkıyor, onun esrarından bihaber bulunuyordu. Bu işte ne zengin adam fakir olmuş ne de hırsızlar zengin olmuştu.

- 5-

Az bir zaman sonra polis iki hırsız salimen hapishaneye götürdü. Hapishaneye kapatılmadan her şeylerini itiraf etmişler ve ellerinde yalnız kalan esrarlı değneği hapishane gardiyanının odasında bırakmışlardı. Bu hakiki bir gardiyan olmayıp fakir bir adamdı. Aldığı borcunu vaktinde iade edememesi kendisini hapishanede hizmetçilik etmeye sevk etmişti. Bir sabah odasını temizlerken peri değneğini görerek aldı ve:

- Ne kadar güzel bir değnek, dedi. Acaba benim küçük topal çocuğum bunu gördüğü zaman ne kadar memnun olacaktır. Ah! Şimdi evde olsaydım.

Birden bire biçare peder kendisini kendi evinde sevgili oğlunun yanında buldu. Ne kadar şaşırmişti. Biçare topal oğlu sevinçle:

- Ah! Babacığım, Nasıl geldin? Borcunu verdin mi? Diye bağırdı.

- Hayır çocuğum. Borcum ödenmedi. Hâlbuki en arzu ettiğim şey o borcumu ödemektir.

Bunu diyerek boş sandığı cebine elini müteessirane soktu. Elini çıkardı. Ne görüyordu? Cebi para ile doluydu. Hayretleri gittikçe tezayüt ediyordu. Artık paraları vardı. Borçları tediye edilebilirdi.

- Ah! Baba o değneği nereden buldun? Bana versene!

- Al senin olsun çocuğum. Eğer bu seni memnun ederse ben çok bahtiyar olacağım. Hiç düşünme. Ben borcumu verdikten sonra tekrar çalışır para kazanırım. O vakit sana daha güzel oyuncaklar alırım.

Bahtiyar ve memnun peder borcunu tediye etmeye gitti. Aynı zamanda biçare topal çocuğu değneklerine dayanarak gölgeli ormana daldı. O her vakit gelir, gölgelerin altında yatar. Bu onu pek hoşnut ederdi. Epeyce koştuğundan yorulmuş bir meşe ağacının gölgesinde uyuya kaldı. Fakat peri değneği hala elindeydi. Bu gölgelik perinin değneğini kaybettiği ormandı. Peri, zavallı mahlûk! Mütemadiyen değneğini ormanda aradı. Çocuk beş altı dakika kadar uyumuştur ki perinin çalıları kaldırıp bir şey aradığını işiterek uyandı. Çocuğu gören peri kendi değneğinin çocukta olduğunu gördüğü vakit:

- Ah! Değneğim, değneğim! Diye bağırdı.

Zavallı perinin feryadı merhametli çocuğun kalbini yaktı. Karşısında gördüğü periye bakıyordu. Çünkü daha evvel hiçbir peri görmemişti. Aynı zamanda elinde tuttuğu değneğin bir periye ait olduğunu da bilmiyordu. Peri:

- Kuzum, benim değneğimi ver. Rica ederim. O benimdi. Kaybetmişim. Hep arıyordum. Merhamet et bana, onu iade et, dedi. Peri o kadar tatlı bir sesle konuşuyordu ki çocuk bu kadar güzel ses hiç hayatında işitmemişti.

- Hiç şüphesiz vereceğim, diyerek değneği periye uzattı. Ben onu kendimin zannetmişim. Bana bu sabah pederim vermişti.

Peri değneğine tekrar nail olduğundan çok memnun olmuştu. O şimdiye

kadar böyle çok sevinmemiştir. Aynı zamanda çocuğun lütüfkârlığı (iyilikseverliği) onu çok memnun etmiştir. Onu mükâfatlandıracaktı. Çocuğa hitaben:

- Sen benim bu değneğimi tekrar bana iade etmekle beni çok memnun ettin. Sana nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Fakat teşekkürden maada daha sana bazı şeyler yapmalıyım. Sen her arzu ettiğin şeylere malik olacaksın.

Çocuk perinin bu sözleri üzerine arzusunu söylemek için ağzını açmıştı ki peri tekrar ilave etti.:

- Eve gittiğin zaman çok hayretini mucip olacak haller göreceksin.

Bu sözler üzerine lütüfkâr peri altın bastonu ile periler memleketine doğru gözden nihan oldu.

Perinin kaybolmasını bekleyen total çocuk birden bire sıçradı. Koşuyordu. Hayret! Koşarken değneklerini almamıştı. Demek artık total değildi. Eve avdet ettiği zaman evvelki küçük evlerinin yerinde büyük bir saray vardı. Binanın etrafı renkli çiçeklerle kaplanmıştı. Hanenin içi döşenmişti. Sofralar kurulmuş, ala yemekler tabaklara konmuştu. Yemek masasının kenarında bir kese altın duruyordu. Biraz sonra bahtiyar peder de avdet etti. O da şaşırılmıştı. Evinde vuku bulan şeylerden bir şey anlamıyordu.

Artık zengindiler. Bahtiyarlıkta beraber mevcuttu. Ömürlerinin nihayetine kadar mesudane yaşadılar.

Çocuk Dünyası, II(94), 9 Kânunusani 1334 [9 Ocak 1918], s.6- 7- 8- 9- 10- 11- 12- 13- 14.

5.1.107. Eski Demir Bakraç Hikâyesi

Bir leylek, bir yeşilkertenkele ve bir tavşan bir ormanda ve büyük bir dere kenarında güzel güzel yaşıyorlardı. Hayatları pek şen ve mesut geçiyordu. Derken bir gün tilkinin biri çıkageldi. Onlara dedi ki:

- Kuzum siz eski demir bakraç hikâyesini işittiniz mi?

Bunlar işitmediklerini söylediler. Tilki derin bir teessüfle:

- Ah vah! Ne yazık işitmemişsiniz. Çok parlak bir hikâyedir. Allhâsımarladık, dedi ve kaçtı.

Leylek:

- Vah vah... Şu güzel hikâyeyi dinlemek isterdim dedi. Arkadaşlar bu hikâyeyi dinlemeyince uyumak için gözlerini kapamayacaklarına ve bunun için her şeyi yapacaklarına karar verdiler. Böylece üçü birlikte eski demir bakraç hikâyesini kendilerine söyleyecek birini bulmak için yola çıktılar.

Ormandan uzaklaşarak dereyi geçtiler. Orada bir ağaç gövdesine kurulmuş bir kunduz gördüler. Buna:

- Siz eski demir bakraç hikâyesini işittiniz mi? Diye sordular.

Kunduz cevap verdi:

- Hayır işitmedim. Güzel miymiş?

Üç arkadaş birden haykırdılar:

- Güzel de söz mü? Onu öğrenip geldiğimiz vakit sana da söyleriz.

Tekrar yola çıktılar. Az gittiler, uz gittiler. Dere tepe düz gittiler. Nihayet baştanbaşa papatyalar, çiçeklerle süslü parlak bir çayıra geldiler. Orada bir çoban köpeği gördüler. Köpeğe:

- Eski demir bakraç hikâyesini işittiniz mi? Diye sordular.

Çoban köpeği cevap verdi:

- Hayır işitmedim. Acaba iyi bir şey miymiş?

- İyi de söz mü? Çok güzelmiş. Dönüşte sana da anlatırız. Tekrar yollarına devam ettiler. Derken bir ağacın dalına konmuş bir karga gördüler. Üç arkadaş:

- Günaydın Karga Bey! Acaba kazara eski demir bakraç hikâyesini işitmişliğiniz var mı? Diye sordular.

Karga:

- Hayır dedi. Hikâyesini işitmedim ama bakracın nerede olduğunu biliyorum.

Üç arkadaş sevinçle haykırdılar:

- Aman çabuk söyle! Neredeymiş?

Karga pençesiyle göstererek:

- Şu karşığı dağın tepesindedir. Sıçarsanız çıkarsınız. Fakat hikâyeyi

öğrenince geçerken bana da anlatmayı unutmayınız.

Üç ahbap söz verdiler ve dağın yolunu tuttular. Bu yeşilkertenkele için tırmanması kolay olmayan sarp bir dağdı. Nihayet uğraşa uğraşa yetiştiler. Orada eski demir bakraç gördüler. Gözleri sevinçle parlayarak üçü birden sevinçle haykırdı:

- İşte! İşte!

Hakikaten orada üçayaklı bir bakraç duruyordu. Fakat bunun kenarları o kadar yüksek ve paslıydı ki ancak leylek yüksek bacaklarının üzerinde dikilirse içerisini görebilirdi. Leylek ağabey bundan dolayı böbürlenerek uzun boyuyla kırta kırta bakracın yanına gitti. İçine bakarak haykırdı:

- Vay! Amma tuhaf ya hu! Ayol bunun içi tam takır. Hiçbir şey yok. Sonra göstermek için arkadaşlarını birer birer kaldırdı. Tavşan ve yeşilkertenkele bakracın içini meraklı gözlerle süzerek:

- Sahih ya! Bir şey yokmuş, dediler.

Böylece dağdan ters yüzü döndüler ve gele gele nihayet karga ile buluştular. Karga sordu:

- Şu eski demir bakraç hikâyesi neymiş? Aman ben de öğreneyim. Arkadaşlar cevap verdiler:

- İçinde hiçbir şey yokmuş.

Bu sözler üzerine karga korkunç bir suretle haykırdı ve tatsız tatsız baktı. Üç arkadaş yollarına devam ettiler. Gele gele çoban köpeğine eriştiler. Çoban köpeği sordu:

- Eski demir bakraç hikâyesi neymiş kuzum?

Cevap verdiler:

- İçinde bir şey yokmuş. Bu söz üzerine çoban köpeği homurdandı ve “Def olunuz” dedi. Bizim arkadaşlar yine yola düzıldüler. Kunduzu görünceye kadar yürüdüler. Kunduz hala ağacın üzerinde oturuyordu. O da:

- Ya hu eski demir bakraç hikâyesi neymiş? Diye sordu.

Ona da bir şey olmadığını söylediler. Kunduz:

- Amma ettiniz ha! Dedi. Bunun nesini, tuhaf buluyorsunuz? Ve bir damla

bile su sıçratmaksızın dereye daldı gitti. Ahbaplar tekrar yola koyuldular. Nihayet ormanlarına geldiler. Tilki orada kendi kendine oturmuş, bakınıyordu. Onu görünce sordular:

- Eski demir bakraç hikâyesini işittiniz mi?

Tilki cevap verdi:

-Evet. İçinde hiçbir şey yoktur. Bunu ben siz gitmeden evvelde biliyordum ve arkasını dönerek gözünden yaş gelinceye kadar güldü.

Çocuk Dünyası, I(1), 2 Kânunuevvel 1926, s.5- 6.

5.1.108. Küçük Dikencik

Vaktiyle küçük bir dikenli çalı vardı. Yapraklı ağaçların ortasında yaşardı. Dikenlerinden başka hiç, hiçbir şeyi yoktu. Bu haline ne kadar canı yanıyordu bilseniz...

- Bütün arkadaşlarımın güzel, yemyeşil yaprakları var. Fakat benim dikenlerimden başka bir şeyim yok. Ah, benim de altın yapraklarım olsaydı, diyordu.

Ertesi sabah uyandığı zaman neşeden parladı.

- Dikenlerim nerede? Hepsi kaybolmuş. Fakat yerine istediğim altın yapraklar gelmiş. Ah, ne kadar memnunum, dedi.

Küçük dikeni bu halde gören komşuları birbirlerine söyletiler:

- Küçük dikencik hep altın olmuş.

Fakat işte bir adam, fena bir hırsız ormandan geçerken ağaçların bu sözünü işitti. Altın yaprakları görünce gözleri parladı.

- Oh! İşte benim işim, dedi ve geceleyin büyük bir torba ile tekrar gelerek bütün yaprakları hatta bir tane bırakmaksızın topladı.

Ertesi sabah zavallı dikencik uyandığı zaman kendisini çır çıplak buldu ve ağlamaya başladı.

- Artık altın yaprak istemem, dedi. Hırsızlar bir tane bırakmadan hepsini toplamışlar. Keşke camdan yapraklarım olsaydı. Onlar da altın gibi parlıyor.

Ertesi gün tekrar uyanınca istediği yaprakları buldu. Bundan çok memnun olarak kendi kendine söylenmeye başladı:

- Altın yaprak yerine şimdi camdan yapraklarım var. Artık çok müsterihim. Çünkü bunları çalmayacaklar.

Bütün bu hali gören komşu ağaçlar kendi kendilerine:

- Ah, küçük dikencik hep cam olmuş, dediler.

Fakat akşam olunca fırtına uğuldamaya başladı. Küçük dikencik çok yalvardıysa da fayda vermedi. Fırtına ve yağmurlar bütün cam yaprakları kırdılar. Gece geçti. Artık gündüz olmuştu. Küçük dikencik felaketi görünce ağlamaya başladı.

- Ah, ne bedbahtım, dedi. İşte bir defa daha çıır çıplak oldum. Altın yapraklarımı çalmışlardı, şimdi de cam yapraklarım kırıldı. Keşke bütün arkadaşlarım gibi benim de yeşil yapraklarım olsaydı.

Ertesi sabah küçük dikencik tekrar istediğine nail oldu.

- Oh, artık müsterihim, dedi. Şimdi bir şeyden korku kalmadı.

Bütün bu hali gören ağaç komşular:

- Vay küçük dikencik, bak bak o da bizim gibi olmuş, dediler. Fakat gün tekrar gelince keçi ana ile yavruları eriştiler.

Anne yüksek sesle:

- Geliniz yavrularım. Geliniz çocuklarım. Güzelce karnınızı doyurunuz. Hiçbir şey bırakmayınız, dedi.

Küçük yavrular sıçrayarak geldiler. Bir saniye de hepsini yediler. Akşam olunca küçük dikencik zavallı bir çocuk gibi titreyerek ağladı. Yavaşça şöyle söyledi:

- Hepsini de yediler. Artık bir şeyim kalmadı. Yapraklarımı taze ve yeşil yapraklarımı da kaybettim. Eğer tekrar bana eski dikenlerim verilseydi eskisi gibi mesut kalırdım.

Ertesi sabah küçük dikencik tekrar uyanınca eski dikenlerini üzerinde buldu. Artık ne kadar mesuttur. Bilseniz... Kendisini nasıl büyük bir sevinçle seyrediyor. Artık bütün o eski kibir ve azmet hastalığından kurtuldu.

Kendisinin sevinçten güldüğünü işiten bütün eski komşular:

- Küçük dikencik yine eskisi gibi olmuş, diyorlardı.

Çocuk Dünyası, I(1), 2 Kânunuevvel 1926, s.7.

5.1.109. Neşeli Yaban Eşekleri

Hepsi birbirinin hısımlı akrabası altı tane yabani eşek vardı. Bunlar kendi aralarında gayet iyi geçinirler, günlerini çok zaman eğlenceye sarf ederlerdi. Bir gün yine böyle birlikte vakit geçirirlerken akıllarına aralarında bir koşu yapmak geldi. Koşuyu yaparlar. Sonunda en büyükleri birinci geldi. Çünkü onun bacakları hepsinden uzundu. En küçükleri de ikinci geldi. Çünkü onun vücudu en hafif olduğu için koşarken kendisine fazla ağırlık vermiyordu. Geriye kalan dördü hep aynı derecede koştukları için berabere kaldılar. Daha sonra bir ikinci, bir üçüncü, bir dördüncü yarışta hep aynı neticeye varıyorlardı. Her ne kadar çalışıp çabalayıp bu sırayı değiştirmek istedilerse de bir türlü kabil olamıyorlardı.

Koşulacak yeri mesafeyi kısaltırsak belki iş değişir diye düşündüler. Fakat yine eski birinci; birinci, ikinci; ikinci geldi. Yirmi altıncı yarıştan sonra nihayet nefes almaya oturdukları zaman kendi aralarında dediler ki:

- Bizim böyle kendi aramızda koşup durmamızda hiçbir fayda yok. Nasıl olsa hep aynı netice çıkıyor. Gidip başkalarını bulalım da onlarla yarışa girelim.

Nihayet en büyükleri bir zürafa ailesini yarışa davet teklif etti. Bunun üzerine hep birden zürafaların yaşadığı akasya koruluğuna doğru koşular. Orada zürafa ağaçların yapraklarını yemekle uğraşıyordu. En büyükleri bu uzun boyunlu hayvana seslendi:

- Efendim Lütfen gelip bizimle bir yarış yapar mısınız? Hep kendi aramızda koşu yapmaktan bıktık. Çünkü yarışın sonunda hep aynı sırayla geliyoruz.

Kendilerine lakırtı söyledikleri bir anne zürafaydı. Akasya dallarını bırakarak bunlara cevap verdi.

- Ne yazık ki teklifinize peki diyemeyeceğim. İki tane yavru zürafa var ki dışarıda dolaşıyorlar. Hem ben böyle koşulara giremeyecek kadar ihtiyarım. Şayet hipopotam ailesini davet ederseniz belki onlar sizi geri çevirmezler.

Bu söz üzerine altı yaban eşiği ailesi, hipopotam ailesinin yaşadığı nehir kenarına gittiler. Hipopotamlar nehirde yıkanıyorlardı. Yarışlarda birinci gelen en büyük eşek:

- Lütfen bizimle yarış yapar mısınız? Dedi.

İkinci gelen en küçükte:

- Artık kendi aramızda koşular yapmaktan bıktık usandık, dedi.

Üçüncü gelen diğer dört tanesi şu sözleri söylediler:

- Çünkü yarışlar hep aynı şekilde nihayet buluyor.

Hipopotamlar cevap verdiler:

- Bizim bacaklarımız pek kısa olduğu için karada sizinle koşamayız. Fakat isterseniz nehirde bir yüzme yarışına girişelim. Sonra altı yaban eşiği birden gözlerini ırmağa diktiler. Orada kaç tane timsahın yüzdüğünü gördüler. Bunun üzerine:

- Teşekkür ederiz, dediler. Bu sabah yüzmekten hoşlanmıyoruz. Soğuk alırız diye çekiniyoruz.

Bu cevaptan sonra oradan ayrıldılar. Yayladaki ormanlıkta yaşayan fil ailesini bulmak üzere tepenin yolunu tuttular. Tepeye ilk önce en büyük olanları arkasından en küçük, daha arkadan dört ortancası çıkmışlardı. Orada fil ailesine rast gelince ilk işleri onlara da bir yarışa girmek için rica etmek oldu. Filler:

- Biz şimdi ağaçları yemekle meşgulüz, dediler. Hem bize yarış teklif edeceğinize niçin kendi aranızda yarış etmiyorsunuz?

Bu suale en büyük şu cevabı verdi:

- O zaman ben hep birinci geliyorum.

Küçük:

- Ben de hep ikinci geliyorum.

Ortancalar bir ağıdan cevap verdiler:

- Biz de hep berabere geliyoruz.

Baba fil hortumunu aşağıya indirerek:

- Bunun önüne nasıl geçileceğini bakın ben size göstereyim, dedi. Dört tane ortanca eşiğe dönerek:

- Şurada dört tane dikenli ağaç var. Görüyor musunuz? Oraya gidin ve birer mesafe ile oraya dikilin bakalım, dedi. En küçüklerine de dönüp dedi ki:

- Bu yoldan ileriye doğru git ve ta uzakta dur, bekle.

Nihayet en büyük eşeğe:

- Sen de git, dedi. Ta ileride bir ağaç var. Onun yanında dur. Nihayet onları bu biçime koyduktan sonra seslenerek:

- Şimdi benim hortumumla vereceğim işarete bakın. Ben işaret verince hepiniz koşup şu tepeye tırmanırsınız, dedi. Sonra işaret verince bu hısım akraba altı yaban eşeği birden tepeye doğru koşmaya başladılar. Ortancaların en büyüğü birinci, en küçüğü de ikinci geldi. Hepsinin en büyüğü üçüncülüğü kazandı. Bütün yarışlarda ikinciliği alan en küçükleri de bu sefer dördüncü olmuştu. Geriye kalan öteki ortancalar da en sonra tepeye varmışlardı. Tepeye çıkınca hemen yere oturup konuştular. Dediler ki:

- İşte pekâlâ aralıklı bir yarış. Bunu ne diye önceden düşünemedik?

Altı yaban eşeği file gittiler. Kendilerine yol ve kolaylık gösterdiği için teşekkür ettiler. Yeni yeni koşular yapmak üzere kendi yurtlarına döndüler. Yalnız mutlaka yarışlarını böyle aralıklı yapmaları lazımdı. Yoksa bir türlü ilk yarışlardaki sıra değişmiyordu.

Çocuk Dünyası, I(2), 9 Kânunuevvel 1926, s.6- 7.

5.1.110. Örümceğin Çay Ziyafeti

Bir gün örümcek kelebeği kendi yuvasına bir çay içmeye davet etti. Hava güzeldi. Güzel çiçeklerin arasında uçup güzel kokular dinlemek dururken bir örümcek ağının üstünde çay içmek işine gelmiyordu. Hem bu kelebek çok akıllıydı. Örümcek çok defa biçare sinekleri aldatıp yanına çağırdıktan sonra onlara oyun oynadığını biliyordu. Onun için derhal:

- Çok teşekkür ederim benim sevgili dostum, senin ziyafetine gelmeyi ne kadar isterdim. Fakat aksi gibi işim var. Öteberi almak lazım geliyor. Beni bu gün hoş gör. Bir başka zaman gelir, çayını içerim, dedi.

Siyah yüzlü, siyah kollu korkunç örümceğin yanın dan uçarak gitti. Bir gül dalına kondu. Örümcek uçup gidince örümcek suratını astı. Ağır başını birkaç defa salladı ve homurdandı.

- Eyvah, dedi. Kelebek benim çay ziyafetime gelmedi. Bu suretle asıl ben

mükemmel bir ziyafeti kaçırmış oldum.

Çocuk Dünyası, I(2), 9 Kânunuevvel 1916, s.12.

5.1.111. Şir Aka'nın Köpeği

Bundan çok zaman evvel Japonya'nın küçük bir köyünde Şiraka isminde iyi kalpli ve namuslu bir ihtiyar yaşardı. Bu adamın sokakta bulup evine aldığı bir köpekten başka arkadaşı yoktu. Bu dört ayaklı arkadaş zavallı Şiraka'ya karısının ölümünü unutturamıyorsa da kederini azaltmaya çalışıyordu. Bunun için birçok hokkabazlıklar yapıyordu. Köyün çocukları da bu köpeği çok seviyorlardı.

Şir Aka bir gün kırlarda gezerken köpeğinin yeri şiddetle kazmakta olduğunu gördü. İhtiyar, köpeğin gözlerinin “Benimle beraber kaz” demek ister gibi kendisine çevrilmiş olduğunu görünce hemen yere eğildi. Bir çeyrek kadar uğraştılar. Nihayet toprakların arasından birkaç altın meydana fırladı. Şir Aka şaşkın bir halde mütemadiyen kazıyor ve etrafa altınlar dağılıyordu. Yorgun argın işi bıraktığı zaman topuklarına kadar altın birikmişti. Oraya pek yakın bir kulübede oturan ve fena huylu bir adam olan İsi ile karısı bütün bunları görmüşlerdi. İsi hemen ihtiyara yaklaştı:

- Birkaç saat için bana köpeğinizi verir misiniz? Onu size güneş doğmadan evvel iade ederim. Onun sayesinde belki bizde bu sefaletten ve fakirlikten kurtuluruz, dedi.

Zavallı köpek çok yorulmuştu. O kadar gayretle çalışmıştı ki şimdi ayaklarının üzerinde zorla durabiliyordu. Şir Aka, iyiliği sevdiği için komşusunun talebini reddetmedi. Eliyle köpeğe işaret ederek:

- Haydi, elinden geldiği kadar çalış. Komşuma hizmet et güzel köpeğim, dedi.

Zavallı hayvan dili dışarıya çıkmış bir halde İsi'nin önünde yürümeye başladı. Nihayet İsi bir yerde durdu ve önünde yürüyen köpeğe bağırdı:

- Haydi, kaz bakalım hain köpek. Daha nereye kadar seni takip edeceğim. Bu sabah bir şeyin yoktu. Şimdi hasta mı oldun? Çabuk kaz. Yoksa seni gebertirim.

Köpek durdu. Yeri kazmaya başladı. Hain ihtiyar hırstan parlayan gözlerini köpekten ayırmadı. Bulacağı paralarla komşularını nasıl kışkıracacağını düşündükçe sevincinden ağzı kulaklarına varıyordu. Toprak birkaç santim kadar kazılmıştı ki etrafa fena bir koku yayıldı. Bir müddet sonra da meydana bir kedi

ölüsü çıktı. Fena huylu ihtiyar hiddetlendi. Komşusunun ne kadar müteessir olacağını düşünmedi. Köpeğe bir kazma indirerek öldürdü. Sonra geri dönünce Şir Aka'ya köpeğin dağa kaçtığını o kadar bağırıp haykırdığı halde bulamadığını söyledi.

Zavallı Şir Aka bir şey söylemedi. Köpeğini bulmak için dağa çıktı. Aradı. Nihayet onu buldu. Fakat heyhat! Hemen köpeğin soğuk ölüsünü kucakladı. Isıtmak istiyormuş gibi sıktı. Sonra onu küçük bir çam ağacının dibine gömdü. Çam ağacı o anda büyüdü. İyi kalpli Şir Aka köpeğinin mezarı başına bir taş dikti. Bu taşı büyük sanatkârların güzel yazılarıyla doldurdu. İsi'nin karısı akşamüzeri oradan geçerken Şir Aka'nın bu ufak mezar önünde dua ettiğini gördüğü zaman:

- Hay ahmak herif hay... Bir köpek için bu kadar para ve vakit kaybediyor, dedi ve komşusuna bir fenalık yapmayı düşünerek oradan uzaklaştı.

İyi kalpli ihtiyar mezarın başındaki sihirli çamın birkaç dalını koparttı. Bir demet yaptı. Sırtına yüklenerek kederli bir halde evine döndü. Şimdi evi ona boş gözüküyordu. Çünkü artık köpeği yoktu. Kederini unutmak için bir işle meşgul olmak istedi. Getirdiği dallarla bir küçük kulübe yapmaya başladı. Fakat bir anda kulübe bir pirinç değirmeni oldu. Şir Aka bu değirmen vasıtasıyla pirinçlerini öğütmek istedi. Fakat değirmenden un yerine altınlar çıkmaya başladı. Zavallı adam bunu komşusundan saklamadı. Çünkü hiç fenalık düşünmeyen iyi bir kalbi vardı.

İsi ile zevcesi değirmenden istifade etmeyi düşündüler. Şir Aka'dan bir müddet için değirmeni kendisine vermesini rica ettiler. Şir Aka değirmeni verdi. Fakat bunların öğütmek istedikleri pirinçler altın değil toz olup uçtular. Buna fena halde hiddetlenen İsi ile karısı hemen değirmeni yaktılar. Şir Aka hiç şikayet etmedi. Yalnız değirmenin küllerini topladı. Kendi kendine:

- Köpekten çam ağacına ve oradan değirmenin içine giren sihir her halde bu küllerin içerisinde, diye söylendi.

Sonra birkaç seneden beri kurumuş bir kiraz ağacına çıktı. Ağacın kurumuş dallarını bu külden bir avuç serpti. O anda ağaç yeşillendi. Çiçek açtı, yemiş verdi.

O esnada oradan parlak bir alayla Japon veliahdı geçiyordu. Bu hali gördü. Hemen alayı durdurdu. Şir Aka'nın müsaadesini alarak sihirli kirazlardan birkaç tane yedi. Bu kirazlar dünyanın en iyi meyvesi idi. Bir tane koparılnca yerine on tane çıkıyordu. Prens gitmeden evvel iyi kalpli Şir Aka'ya birçok hediyeler verdi. Ağaca

iyi bakmasını tavsiye etti. İsi ile karısı buna hasetle bakıyordu. Koca karı İsi'ye dedi ki:

- Komşumuz burada yokken evine girelim. Birkaç avuç kül alalım. Veliht kapımızın önünden geçerken biz de böyle yapalım.

Bir gün veliaht gezmeden dönüyordu. Kurumuş bir armut ağacı üzerinde uzaktan karga zannettiği iki ihtiyar gördü. Armut ağacının yanına yaklaşınca bunlardan biri:

- Prens hazretleri hürmetlerimizi taktim ederiz, dedi. Bunlar İsi ile zevcesiydi. İsi veliahda sihirli marifetini göstermek için üzerinde bulunduğu armut ağacının dallarına doğru çaldığı külden bir avuç serpti. Fakat küller rüzgar tarafından savrulularak veliahdın adamlarının gözüne girdi. Veliht fena halde hiddetlendi. Hemen adamlarına emir etti. Bu hain karı kocayı yakaladılar. Ağacın dibinde dayakla öldürdüler. Bundan sonra Şir Aka kendisini zengin eden hayvanını hiç unutmadı. Ölünceye kadar düşmansız ve rahat yaşadı.

Çocuk Dünyası, I(3), 16 Kânunuevvel 1926, s. 5- 6.

5.1.112. Kısımını Bekleyen Tilki

Tilki bir gün kırlarda dönüp dolaşırken yolu güneş ışıklarıyla suları parlayan bir ırmağın kenarına düştü. Karnı acıkmıştı. Etrafındaki kümeslerde dişe dokunur bir av ele geçirememişti. Oraya oturdu. İrmakta irili ufaklı ördekler yüzüyorlar, tilkinin orada oturup kendilerine bakmasına aldırmıyorlardı. Aç tilki:

- Hah, dedi. Tam yerine gelmişim. Şimdi burada durup beklerim. Elbette bunlar yüzdükten sonra karaya çıkacaklar. O zaman kısmetim ayağıma gelir. Kısmetimde varsa kaşığında çıkar.

Orada tembel tembel tilki kısmetini bekleyedursun ördekler suların akıntısına kapılarak aşağıya doğru yüzüp gittiler. Onlar gidince güneş altında saatlerce beklemekle vakit geçiren aç tilkiye de avcunu yalamak düştü. Hâlbuki biçare tilki ördekler kısmet olsun da bu tarafa gelsin karnımı doyururum diye beklemişti. İşte çocuklar herkes çalışıp alınının teriyle karnını doyurmalı. Bu tilki gibi yerinde durup da kısmetten yiyecek bekleyen şişmansa zayıf, paralı ise yoksul olur gider.

Çocuk Dünyası, I(3), 16 Kânunuevvel 1926, s.12.

5.1.113. Parmak Kız

Bir vakitler çocuksuz bir dul kadın vardı. Zavallı yalnız başına o kadar sıkılıyordu ki her vakit:

- Ah parmak kadar bir kızcağızım olsaydı, diye içini çekerdi. Bir gün bir büyücü kadın buldu ve ona:

- Bir çocuğum olmasını istiyorum. Bana bu iyiliği yapabilir misin diye sordu.

Büyücü:

- Pek kolay. Şu buğday tanesini al. Sakın bunun tarlada yetişen cinsten olduğunu zannetme! Bunu bir saksıya dik. Arzun olacaktır, dedi. Kadıncağız sevinçle teşekkür ederek büyücüye sekiz tane gümüş para verdi. Evine döner dönmez buğday tanesini dikti. Hemen topraktan bir filiz fişkirdi. Yapraklara açtı. Laleye benzer bir çiçek verdi. Fakat henüz gonca halindeydi. Kadın:

- Aman ne güzel çiçek! Diye bağırdı. Dudaklarının ucuyla goncaya dokundu.

Hafif bir çıtırtı duyuldu. Çiçek açıldı. Ortasında mini mini zarif şeker gibi bir kızcağız oturuyordu. Boyu parmak kadardı. Onun için adına “Parmak Kız” dediler. Annesi ona bir ceviz kabuğunun yarısını yaldızlayarak güzel bir beşik yaptı. Yatağını pembe bir gül yaprağıyla örttü. Yorgan yerine de bir tane menekşe yaprağı koydu. Kızcağız geceleri burada yatıyordu. Gündüzleri annesi masa üstüne su dolu bir tabak koyar içine çiçekler bırakırdı. Parmak kız bir lalenin içine otururdu. İki saman çöpünü kürek yerine kullanarak tabağın etrafını dolaşırdı. Aman bu ne kadar hoş bir manzaraydı. Kızcağızın öyle güzel ve tatlı da bir sesi vardı ki duyanlar bir daha unutamazlardı.

Bir gece camın kırık yerinden içeriye bir kurbağa girdi. Çirkin, pis, fena bir kurbağaydı. Masanın üstüne sıçradı. Zavallı parmak Kız yatağında mışıl mışıl uyuyordu. Kızı görünce:

- İşte benim güzel oğluma layık bir zevce, dedi. Ceviz kabuğunu omuzlayınca bahçeye sıçradı. Bahçenin kenarında geniş ve derin bir dere vardı. Kenarları bataklık ve sazlıktı. İşte o çamurların içinde kurbağa oğluyla beraber

oturuyordu. Oğlu da babası gibi çirkin ve iğrenç bir hayvandı. Ceviz kabuğunun içinde uyuyan zarif kızı görünce:

- Kuvak kuvak, diye öttü. Aklı sıra güzel bir lakırtı söylemiş oluyordu.

Babası:

- Böyle bağırma, dedi. şimdi uyanır elimizden kaçar. Böyle mini mini bir mahlûk yakalamak o kadar kolay şey değil. Onu şu nilüfer yapraklarından birinin üzerine koyalım. Oradan dünyada kaçamaz. Biz de senin için çamurdan güzel bir yuva yapalım. Bitince nikhınızı kıyarız.

Derede birçok nilüferler vardı. İhtiyar kurbağa yüzerek derenin ta ortasındaki yaprağa kadar gitti. Parmak Kızı oraya bıraktı. Ertesi sabah erkenden parmak kız uyandı. Derenin ortasında bulunduğunu görünce ağlamaya başladı. O sırada yuva yapıyorlardı. Baba kurbağa yuvasının duvarlarına çiçekler yapıştırarak süsledi. Böylece güzel gelinine layık bir ev kurmak istiyordu. İşleri bitince baba oğul parmak kızın yanına geldiler. İhtiyar kurbağa su içinden derin bir selam vererek söze başladı.

- İşte kk hanım size zevcinizi taktim edeyim. Onunla beraber güzel bir evde ömür sreceksiniz.

- Fevkalade kuvak. Aptal oğlan söyleyecek başka söz bulamamış vak vaklamıştı.

Kk yatağı alıp çamur eve götürdüler. Zavallı kızcağız yaprağın üstünde yine yalnız kaldı. Ağlamaktan boğuluyordu. Bu irkin hayvanlarla beraber yaşamaktansa ölmek onun için daha iyiydi. Derenin balıkları olanı biteni işitmişlerdi. Kurbağanın gelinini görmek için başlarını sudan çıkarttılar. Fakat kızı o kadar güzel buldular ki haline acıdılar. Hemen dişleriyle nilüfer yaprağının sapını kestiler. Akıntı yaprağı ve üstündeki kızı aldı götürdü. Biraz sonra kız o kadar uzaklaşmıştı ki kurbağalar dünyada yetişemezlerdi. Parmak Kız birçok köylerden ormanlardan geçti. Onu gören her kuş:

- Ah ne güzel kızcağız, diye tyorlardı. Böyle gide gide başka yabancı memleketlere vardı. Bir beyaz kelebek başının üstünde uçtu. Uçtu. Nihayet yaprağın kenarına kondu. Parmak kızı pek beğenmişti. Parmak kız hemen kuşağını çıkarttı. Bir ucunu kelebeğin beline diğer ucunu da yaprağın ucuna bağladı. Kelebek uçarken

yaprağı da çekmeye başladı. Ansızın bir ağustos böceği kızı yakalayınca bir ağacın üstüne götürdü. Yaprak yoluna devam etti. Kelebeğe bağlı olduğu için ayrılmadı. Uzaklaştılar. Gözden kayboldular.

Çocuk Dünyası, I(5), 30 Kânunuevvel 1926, s.3- 4.

- 2-

Parmak Kız çok korkmuştu. Kelebeğe de pek acıyordu. Zavallı hayvan bağımlı çözemeyecek açlıktan ölecekti. Ağustos böceği bir yeşil yaprağa kondu. Kızı oraya bıraktıktan sonra çiçeklerden biraz sarı toz toplayarak getirdi, karnını doyurmasını söyledi. Etrafındaki komşu ağustos böcekleri ziyarete geldiler. Parmak Kız2A dikkatle baktılar. İçlerinden bir hanım:

- Ah zavallı, dedi. İki ayağı var.

Bir diğeri de:

- İki ayaklı, iki ayaklı, diye tekrarladı.

Hepsi:

- Aman bu insanlar gibi çirkin bir şey, diye güldüler. Kızı getiren ağustos böceği de bu kadar söz üzerine ondan tiksindi. Ağaçtan indirdi. Bir koyungözü çiçeğinin üstüne bıraktı. Parmak Kız ağustos böceklerini bile iğrendirecek kadar çirkin olduğuna pek müteessir olmuştu. Hâlbuki onlar kadar nazik ve güzeldi.

Böyle ormanda yapılmış kaldı. Saman kırıntılarında bir yatak yaptı. Üstüne de yapraktan bir tente kurdu. Çiçeklerden sarı toz toplayıp yiyor, çiğ damlalarıyla susuzluğunu gideriyordu. Yaz ve sonbahar geçti. Kış geldi. Bütün küçük kuşlar kaçtılar. Artık ormanda şarkıları duyulmaz oldu. Ağaçlar yapraklarını döktüler. Çiçekler soldu. Kızın altında oturduğu gelincik kurudu. Sarı bir saptan başka bir şey kalmadı. Yavrucuk yırtık esvaplarıyla ısınamıyor, titriyordu.

Kar yağmaya başladı. En ufak kar parçası bile Parmak Kız'ı ağırlığıyla eziyordu. Kuru bir yaprağın altına sığındı. Fakat ısınamadı. Titredi durdu. Nihayet sıcak bir yer aramaya çıktı. Ormanın kenarında bir buğday tarlasına vardı. Buğdayları biçmişler yerlerde saplardan başka bir şey kalmamıştı. Kızcağz bir tarla faresi deliği gördü. Fare yuvasının önüne oturmuş etrafı seyrediyordu. Parmak Kız ondan bir arpa tanesi dilendi. İki günden beri ağzına bir lokma yiyecek girmemişti.

Fare acıdı:

- Zavallı yavru, dedi. Gel yuvama gir. Beraber yemek yiyelim.

Parmak Kız yuvaya girdi. Yemekten sonra tarla sığıcı:

- Bütün kış benim yanımda kal. Seni evlatlık alayım, dedi. Yalnız evimi temiz tut. Bir de bana her akşam bir hikâye anlat. Ben masalları çok seçerim.

Parmak Kız sevinçle teşekkür etti. Yuvada kaldı. Bir gün fare dedi ki:

- Bugün misafirimiz var. Komşum köstebek her hafta beni ziyarete gelir. Çok kibar ve zengindir. Büyük bir evi, siyah ipekli bir kürkü vardır. Ah seninle evlenmek istese ne kadar iyi olurdu. Fakat yazık ki gözleri görmüyor. Kendini beğendirmek için güzel bir hikâye söylemelisin.

Parmak Kız aldırmadı bile. Kürkü ne kadar güzel olursa olsun, bir köstebekle evlenmeyi hiç istemiyordu. Köstebek geldi. Hakikaten nazik bir hayvandı. Fakat güneş ile çiçeklerden bahis olunduğu zaman fena halde hiddetleniyordu. Çünkü ömründe onları görmemişti. Parmak Kız'dan şarkı söylemesini istediler. O da:

- Kelebek ne güzel uçuyorsun, şarkısını söyledi. Köstebek efendi kızın sesine bayılmıştı. Fakat kibar bir adam gibi hareket etti. Hiçbir şey söylemedi. Kendi yuvasıyla fareninki arasına bir dehliz kazmıştı. Parmak Kız ile fareyi evine davet etti. Fakat evvela:

- Koridorlarımdan birinde ölü bir kuş göreceksiniz. Bu pis hayvan nereden düşmüş bilmem. Soğuklar bastırınca ölüvermiş. Korkmayın. Size ziyarı dokunmaz, dedi.

Ağzına bir çürük odun parçası aldı. Ağaç çürüğü karanlıkta ateş gibi parlar. Öne düştü. Yuvasını gezdirmeye başladı. Ölü kuşun bulunduğu odaya gelince köstebek burnuyla tavana vurdu. Topraklar döküldü. İçeriye biraz aydınlık süzüldü. Yerde bir kırlangıç yatıyordu. Güzel kanatlarını kapamış, başını tüylerinin arasına sokmuştu. Zavallı hayvan donmuştu. Parmak Kız çok acıdı. Bütün yaz kendisine güzel şarkılar söyleyen kuşları çok seviyordu. Fakat köstebek kuşu ayağıyla yana fırlattı ve:

- Artık hiç ötemeyecek! Aman Allah'ım benim soyumdan hiç birini kuş olmak felaketine uğratmasın. Yazın bir iki defa cik cik... Sonra kış gelince haydi

öbür dünyaya...

Fare:

- İşte beğendiğim bir söz. Hakikaten kışın bunlar ne yapabilir? Yazın yem biriktirmek akıllarına bile gelmemiştir, diye tasdik etti.

Parmak Kız sesini çıkarmamıştı. Fakat ötekiler uzaklaşınca eğildi, kuşun tüylerini ayırarak kapalı gözlerini öptü.

- Belki bu zavallı yazın dinlediğim kuşlardan biridir, diye düşündü.

Köstebek dostlarını misafir odasına götürdü. Fare ile ikisi uyudular fakat Parmak Kız gündüzleri uyumaya alışmamıştı. Samanlardan bir örtü yaptı. Götürüp kuşun üstüne örttü. Sonra:

- Allah'a ısmarladık. Güneşte ısındığım ve çiçeklerle oynadığım zamanki şarkıların için teşekkür ederim, güzel kuş, diye kuşun başını göğsüne bastırdı. Fakat birden irkildi. Elinin altında bir şey kımıldamıştı. Dikkat etti. Kuşun kalbi atıyordu. Hayvancık ölmemiş soğuktan uyuşmuştu. Şimdi ısınca yavaş yavaş canlanıyordu.

Sonbaharda kırlangıçlar hicret ederler. Fakat içlerinden bazıları gecikir. Soğuk bastırınca yere düşerler. Kar onların mezarları olur. Parmak Kız titriyordu. Bütün cesaretini topladı. Kuşun etrafına samanlar yığı. Eve koşarak gitti. Yorgan vazifesi gören nane yaprağını getirdi. Onunla kuşun başını sardı. Ertesi gece eline bir ağaç çürüğü alarak kuşun yanına geldi. Hayvancık gözlerini biraz aralık ederek bu hafif aydınlığa baktı. Sonra:

- Teşekkür ederim, aziz çocuk dedi. Yavaş yavaş kuvvetimin yerine geldiğini duyuyorum. Ah bir kere güneşe kavuşabilsem.

Parmak Kız cevap verdi:

- Fakat dışarıso soğuk. Her taraf kar içinde. Burada yat ben sana bakarım.

Kırlangıca avuçlarıyla su taşıyarak içirdi. Kuşçağız biraz canlanınca uçarken nasıl bir dikenli çalıya çarparak kanadından yaralandığını anlattı. Zavallı ondan sonra uçamamış ve arkadaşlarıyla sıcak memleketlere gidememişti. Nihayet soğuk bir rüzgâr onu yere sürmüştü. Ondan sonrasını hatırlamıyordu. Hatta bu yer altındaki dehlize nasıl geldiğini bile bilemiyordu.

Çocuk Dünyası, I(6), 6 Kânunusani 1927, s.3- 4.

Zavallı kırlangıç bütün kış köstebeğin yuvasında kaldı. Parmak Kız onu iyi etti. Birbirleriyle dost oldular. Fare ile köstebek hiçbir şeyden şüphe bile etmemişlerdi. Eğer farkına varsalar şüphesiz kırlangıcın hali pek fena olurdu. İlkbahar güneşi ortalığı ısıtmaya başlayınca kırlangıç Parmak Kız'a veda etti. Kız tavandaki deliği büyüttü. İçeriye parlak bire aydınlık doldu. Kırlangıç ayrılmazdan evvel Parmak Kız'a beraber gitmeyi arzu edip etmediğini sordu. İsterse onu sırtına alacak ve ormana kadar uçuracaktı. Parmak Kız tarla faresinin ettiği iyiliğe karşı böyle bir harekette bulunmak istemiyordu.

- Hayır, bunu yapamam, dedi.

- O halde allahısmarladık kardeşim!

Kırlangıç uçtu. Kızcağız gözleriyle mahzunane onu takip etti.

Kuş:

- Kuru kuru diye öterek uzaklaştı. Gözden kayboldu.

Parmak Kız çok mahzundu. Aradan aylar geçti. Tarlada yeniden buğdaylar yetişti ve büyüdü. Bir gün fare:

- Yaz geldi. Artık düğününü yapalım, dedi. Köstebek efendi seninle evlenmek istiyor. Hadi hazırlan bakalım.

Zavallı kız çırkık başına oturup iplik bükmeye mecbur kaldı. Dört örümcekte onun için kumaş dokuyorlardı. Her akşam köstebek geliyordu. Yaz geçip güneşin şiddeti azalınca düğün olacaktı. Parmak Kız her sabah güneş doğarken ve akşamları batarken yuvanın önüne çıkıyor, rüzgâr buğdayları yatırdığı zaman mavi göğü görmeye çalışıyordu. O zaman hep ormanı, çiçekleri ve kırlangıçla gitmeyi reddettiği için elinden kaçan saadetini düşünüyordu. Sonbahar geldi. Çeyiz hazırlanmıştı.

Fare:

- Dört hafta sonra nikâh olacak, dedi.

Kızcağız ağlamaya başladı. Köstebeği istemediğini söyledi.

Fare:

- Hadi hadi, dedi. Böyle naz etme. Şimdi seni ısırırım maskara! Böyle büyük

bir kısmeti tepmek olur mu? Vallahi prenseslerin bile o kadar güzel kürkü yoktur. Allaha dua edecek bir de bak neler söylüyor!

Düğün günü geldi. Köstebek kızı evine götürecekti. Artık güneşi görmek yoktu. Çünkü köstebek efendi aydınlığı hiç sevmezdi. Kız son defa dışarıya çıktı. Ellerini kaldırarak “Allahısmarladık güneş!” diye bağırdı. Biraz uzaklaştı. Artık tarla yeniden biçilmişti. Tekrar “Allah’a ısmarladık!” diye kollarını kırmızı bir çiçeğe uzattı. “Allah’a ısmarladık.” Eğer dostum kırlangıcı görürsen benden selam söyle birden başının üstünde:

- Kuu kuu diye tatlı bir ses işitti. Baktı. Kırlangıç uçuyordu.

Parmak Kız görünce sevincinden deli gibi oldu. Kızcağız da ona bütün dertlerini köstebekle evlenmeye mecbur olduğunu artık güneşi göremeyeceğini anlattı.

Kırlangıç:

- Kış geliyor. Sıcak memleketlere gideceğim. Benimle beraber gelir misin? Sırtıma bin. Kemerinle kendini bağla. Köstebekten ve o korkunç yuvasından kaçalım. Uzaklara dağların arkasına gidelim. Orada güneş o kadar parlak ve güzeldir ki... Her vakit yaz hüküm sürer. Renk renk çiçekler açar. Beraber kaçalım. Sen beni ölümden kurtardın. Ben de seni bu ızdıraptan kurtarmalıyım.

Parmak Kız:

- Gidelim, diye bağırdı.

Kırlangıcın sırtına bindi. En kuvvetli bir tüye kemeriyle kendini bağladı. Kuş havalandı. Ormanların, karlı dağların üstünden aştılar. Kızcağız soğuktan titriyordu. Fakat tüylerin arasına gizlendi. Yalnız etrafı görmek için başını çıkardı. Nihayet sıcak memleketlere vardılar. Orada güneş aydınlık ve renk vardı. Gök daha yüksek görünüyor, gözün alabildiğine limon ve portakal ormanları uzanıyordu.

Yollarda güzel çocuklar oynuyordu. Kırlangıç durmadı. Daha uzaklara uçtu. Yeşil ağaçların altında mavi bir göl kenarında beyaz mermerden yıkık bir saray vardı. Direklerine asmalar ve sarmaşıklar sarılmıştı. Kırlangıcın yuvası bunlardan birinin tepesindeydi.

- İşte evim, dedi. Aşağıdaki çiçeklere bak. Seni oraya bırakmamı ister misin?

Kız ellerini çırparak:

- Evet, evet. Dedi.

Üç parça olmuş bir mermer direğin etrafında büyük çiçekler yetişmişti. Kırangıç kızı üstüne koydu. Fakat şaşılacak şey! Çiçeğin içinden bembeyaz ve şeffaf bir adam çıktı. Başında altından bir taç vardı. Omuzlarında iki beyaz kanat çıkmıştı. Her çiçeğin içinde de yine böyle Parmak Kız kadar ufak kadıncıklar ve adamicıklar vardı. Fakat en güzeli beyaz çiçekteki adamdı. Küçük adam kırangıçtan fena halde korktu. Çünkü pek mini mini pek nazikti. Fakat Parmak Kızı görünce korkusunu unuttu. Başından tacını çıkarttı. Kızın başına koydu. Adını öğrendi. Sonra zevcesi olmak isteyip istemediğini sordu.

Bu köstebeğin yahut kurbağanın izdivaç teklifine benzemiyordu. Onun için Parmak Kız hemen razı oldu. O zaman her çiçekten bir erkek ve bir kadın peri çıktı. Hepsi güzeldiler. Fakat hiçbiri bizim nişanlılara benzemiyordu. Parmak Kız'ın omuzlarına da bir çift kanat taktılar. Artık istediği gibi çiçekten çiçeğe uçabilecekti. Herkes sevinç içindeydi. Kırangıç ötüyor, çiçeklerin meleği:

- Artık senin adın Parmak Kız değil, dedi. Bu fena bir isim. Senin adını inci kız koydum. Sıcak memleketleri bırakıp bize şimale dönün kırangıç.

- Allah'a ısmarladık, Allah'a ısmarladık yine görüşürüz, diye fisıldadı.

Kırangıcın yazlık yuvası bu hikâyeyi bize anlatan adamın penceresinin kenarındaydı. Kuu kuu diye bütün bunları ona anlattı. Biz de böylece öğrendik.

Çocuk Dünyası, I(7), 13 Kânunusani 1327, s.3- 4.

5.1.114. Üç Elma Bey'in Hikâyesi

Bana bu masalı tamam 120 yaşında bir akbaba anlatmıştı. Yalnız resimlerini ben çizdim. Eğer bu masalda inanmayacağınız şeylere tesadüf ederseniz günahı Akbaba'nın boynuna...

Belki yüzlerce sene evvel ihtiyar bir kadın bir de bunun kocası vardı. Bunlar bir ormanın ortasındaki evlerinde rahat rahat yaşıyorlardı. Ancak komşuları olmadığı için çok kere bir yalnızlık duyuyorlardı. Fakat buna alışmışlardı. Bunların genç bir kızları vardı. Onu evlendirmişler, uzak bir köye yollamışlardı. Bir gün hiç beklemedikleri bir haber aldılar. Zavallı kızları ölmüş, küçük bir çocuk bırakmıştı. Birkaç gün bu çocuğa bakan eski bir dostları bir hafta sonra küçüğü kendilerine

getirip teslim edeceğini bildirmişti.

İki ihtiyar kızlarını kaybettikleri için çok üzüldüler. Acaba küçük torunları onları teselli mi edecekti? Yoksa senelerden beri yalnız başına sürdükleri hayatlarının şeklini değiştirerek rahatlarını alt üst mü edecekti?

Nihayet Ağustos ayının güzel bir gününde torunları geldi. Daha birkaç gün içinde bu mini mini yavru onların kalbinde büyük bir yer tutmuştu. Bu yavrunun pembe bir yüzü ipek gibi saçları başında da kırmızı bir külahı vardı. Yalnız bir şeye çok üzülmüyordu. Boyu çok kısaydı. O zamana kadar bunun gibi kısa bir çocuk asla görülmemişti.

Büyükannesi:

- Senin adın ne yavrum, diye sordu.

Küçük:

- Efendim beni herkes Üç Elma Bey diye çağırır, cevabını verdi. Büyükannesi gülmeye başladı.

- Hakikaten ancak üç elma boyundasın. Sana bundan güzel bir isim olamazdı, dedi. Artık dedesiyle ninesi de bunu Üç Elma Bey diye çağırıyorlardı.

Üç Elmacık burasını o kadar çok sevmişti ki...

Her gördüğü şeyden istifadeye çalışıyor, her şeye dikkat ediyor, her şeyi öğrenmek istiyordu. Bir gün bahçede dolaşıyordu. Güzel yamuk tulumbanın koluna oturmuş kuşları gözlüyordu. Tavşan kardeş ise bir demir kafes içinde lahana kabuklarını geveliyordu. Derken küçük bir saksagan sıçraya sıçraya Üç Elma Bey'in ayakları üstüne çıktı. Yaramaz, alaycı bir hal ile yüzüne bakmaya başladı. İki dakikada ikisi can ciğer arkadaş olmuşlardı. Evin bahçesinde onun hoşuna giden bu kadar güzel şeyler vardı. Fakat acaba ormanın biraz daha ilerisinde daha güzel şeyler yok muydu?

Bunları öğrenmek için öyle şiddetli arzular duyuyordu ki... Büyükannesi bir gün onu bir saman yığını üzerine oturmuş, dalgın dalgın uzaklara bakarken ve bir şeyler düşünürken gördü. Ne düşündüğünü sordu. Üç Elma Bey:

- Evimizin etrafını kaplayan şu ormanda neler olduğunu öğrenmek için çıldırıyorum. Ah bir kere gidip öğrensem...

Büyükannesi:

- Sakın oralara gitmeyi aklına getirme yavrum. Orman yırtıcı, vahşi hayvanlarla doludur. Sonra kurtlar, tilkiler, yılanlar sana hücum ederler. Eğer uslu durursan birkaç gün sonra kuru odun toplamaya giderken seni de beraber götürürüm, dedi.

Büyükannesinin bu sözleri onun merakını büsbütün arttırdı. Ormana gidecekleri günü sabırsızlıkla bekliyordu. Nihayet Üç Elma Bey'in dört gözle beklediği bu gün geldi. Fakat artık sonbahar olmuştu. Ağaçlar boynunu bükmüş, yapraklar sararıp solmuştu. Üç Elmacık büyükannesinin izinden ayrılmıyordu. Büyükanne kuru odunlar topluyor bunlardan demet yapıyordu. Derken Üç Elma Bey'in canı sıkıldı. Çalıdan çalıya sıçrayan bir sincap gördü. Bunu kovalamadan kendini alamadı. Sincabın arkasından koşmak onu çok eğlendirdi. Fakat geri dönmek istediği zaman yolunu bulamadı. Büyükanne oralarda değildi. Zavallı Üç Elmacık Kaybolmuştu. Birden bire:

- Günaydın Üç Elma Bey, diye arkasından bir ses işitti. Başını çevirdiği zaman kibar bir tavşan gördü. Tavşan alaylı alaylı kendisine bakıyordu.

- Günaydın tavşan kardeş! Fakat benim ismimi nereden biliyorsun?

Tavşan kardeş:

- Sizin isminizi bilmek için sizi görmek yetişir küçük dostum. Fakat sizde garip, şaşkın bir hal görüyorum. Bunun sebebi nedir?

- Ah büyükannemi kaybettim. Yahut da büyükannem beni kaybetti. Artık siz nasıl dersiniz deyiniz.

Çocuk Dünyası, I(5), 30 Kânunuevvel 1926, 9- 10.

- 2-

Tavşan kardeş:

- Vah vah, demek yolunu kaybettin. Öyleyse artık gitme. Sonra büsbütün şaşırırsın. Elbet bir gün ya büyükannen sana yahut sen büyükannene tesadüf eder buluşursunuz. Şimdi zannederim karnınız açıtır. Buyurun da öğle yemeğini beraber yiyelim.

Üç Elma Bey dostunu takip etti. Yolda giderken birçok başka tavşanlar,

fareler, kuşlar ve en tuhafı küçük orman perilerine rast geldiler. Bunlarla hemen tanıştılar. Zavallı Üç Elmacık artık ailesini bulmaktan kesmeye başladı. Nihayet yeni arkadaşlarıyla beraber yaşamaya karar verdi. Bütün hayvanlar onu seviyorlardı. Üç Elmacık ihtiyar bir meşe ağacının oyuğunda kendisine güzel bir ev yaptı. Arkadaşları kendisini sık sık ziyaret ediyorlardı. Elleri ve ayakları sayesinde bütün arkadaşlarından çok şey yapabiliyordu. Arkadaşları da onun fikrini almadan hiçbir işe girişmiyorlardı. Üç Elma Bey adeta ormanın reisi olmuştu. Orman perileri bile kendisine hürmet ve riayet ediyorlardı. Bunlardan kızıl burun ismindeki peri ona sihirli bir kitap hediye etti. Arkadaşlarından geri kalmamak için Üç Elma Bey'in mektebe de devamla başladı. Hocası ihtiyar bir baykuş hanımdı. Üç Elmacık burada o zamana kadar duyup işitmediği birçok şeyler öğrendi.

Yalnız Üç Elma Bey nedense hocasını bir türlü sevemiyordu. Onu hiddetlendirmek için birçok şeyler yapıyordu. Hatta arkadaşlarını da hoca hanımı kızdırmak için teşvik ediyordu. Nihayet bu yaramazlıkları yüzünden hoca hanım kendisinden tamamıyla soğudu. Bu arkadaşlar arasında dört tanesi yani karga bey, tavşan kardeş, fare hanım, sincap hanım kendisiyle sıkı sıkı dosttular.

Bir gün Üç Elma Bey arkadaşlarıyla oturuyordu. Sincap hanım bir kasırğa gibi üzerlerine geldi. Halinde büyük bir telaş görülüyordu.

Karga bey:

- Ne bu telaş? Böyle koşa koşa niye geldin? Diye sordu.

Sincap hanım:

- (Güçlkle nefes alarak) baykuş hanım diyebildi.

- Pek ala Baykuş hanıma ne olmuş?

- Baykuş hanım artık Üç Elma mektebe kabul edilemeyecek demiş.

Duydunuz mu?

Üç Elma Bey:

- Bunun aslı yok. Hatta şimdi oraya gidiyorum. Bundan sonra da gideceğim.

Karga Bey:

- Üç Elma Bey neden kabul edilmeyecekmiş?

- Çünkü hepimize fena bir örnek oluyormuş.

Üç Elma Bey:

- Ne saçma şey! Ben hakikaten sizin için fena bir örnek oluyor muyum?

Karga Bey:

- Bilakis efendim. Üzerimizde sizin öyle büyük bir tesiriniz var ki, siz olmadan oyunlarımızın maskaralıklarımızın yarısını yapamayız.

Karga Beyin bu sözlerine hepsi birden gülmeye başladılar. Saat ikiye geliyordu. Mektebe yetişmek için hemen yola koyuldular. Hele Üç Elma Bey adeta dört ayakla koşuyordu. Sınıf kapısının eşiği üzerinde duran baykuş hanım Üç Elma Bey'i görünce:

- Siz sınıfa giremeyeceksiniz, dedi.

Üç Elma Bey sordu:

- Neden?

- Çünkü siz uslanmıyorsunuz. Fazla olarak da arkadaşlarınızı yaramazlığa teşvik ediyorsunuz.

Üç Elma Bey başını arkadaşlarına çevirerek dedi ki:

- Size ben mi yaramazlık öğretiyorum?

Hepsi birden cevap verdiler:

- Evet. Fakat biz bun dan o kadar memnunuz ki...

Sonra hep birden gülmeye başladılar. Yalnız Baykuş Hanım ağırbaşlılığını muhafaza ediyor, söz söylemiyordu. Fakat birden bağırdı:

- Siz çok fena çocuksunuz. Hadi çabuk gidiniz. Uslu olmaya ve elinizden geldiği kadar beni memnun etmeye çalışınız. Yola gelmeyecek olursanız bir daha buraya adım atamazsınız.

Derken büyük bir gürültü koptu. Bütün mektepliler bağırmaya itiraza başladılar. Sevgili arkadaşlarından ayrılmak istemiyorlardı. Fakat hoca hanım onları sınıfa sürükledi. Sınıfın kapısını da Üç Elmacığın suratına kapattı.

Üç Elma Bey ilk dakikalarda bu yalnızlıktan çok üzüldü. Hatta ağlamak arzusunu duydu. Fakat bu mektepten kovuluş onun asla cesaretini kırmadı. Çünkü o böyle kolaylıkla mağlup olacak bir tabiatta değildi. Daha torbasında gizli birçok

şeytanlıklar vardı. Bir dakika düşündü. Dershanenin duvarına doğru yürümeye başladı. Burası yer sarmaşıklarıyla örülmüştü. Bu otların üzerinde ayaklarının uçar gibi kaydığını hissetti. Nihayet kendisini mektep damının üstünde buldu. Orada kendi kendisine bir şeytanlık düşünmeye başladı. Eğer çok küçük mesela fare kadar olsaydı neler yapabilecekti! Derken kızıl burun perinin kendisine verdiği sihirli kitabı hatırladı. Bunu açtı. bin birinci sahifeyi aradı. Orada şunları okudu:

“Derin derin nefes al. Yüzünü güneşin doğduğu tarafa çevir. Dört defa bu kelimeleri tekrarla: Tarbust! Tarbust! Beni küçült!”

Üç Elma Bey bunu yaptı. Aman yarabbi! Önce bir karga derken bir fare kadar oldu. Nihayet bir fareden de küçüldü.

Çocuk Dünyası, I(6), 6 Kânunusani 1927, s.9- 10- 11.

- 3-

Üç Elma Bey böyle birden bire küçüldüğünü, değiştiğini görünce bilerseniz ne kadar sevindi. O sırada gözlerini görseydiniz yapacağı şeytanlıktan dolayı fırl fırl dönerek parlamasına kahkaha ile gülerdiniz. Artık kararını vermişti. Kendisini ocağın bacasından aşağıya bıraktı.

Bumba da bum bum!

Üç Elma Bey her tarafı ocak kurumundan kapkara olduğu halde sınıfın ortasına düşmüştü. Bu esnada Baykuş Hanım tabiat tetkikatına ait bir ders vermekle meşguldü. Üç Elma Bey korkunç bir hal almıştı. İlk bakışta tanınamayacak bir şekildeydi. Baykuş Hanım o kadar korktu o kadar korktu ki... Kendisini bir sandalyenin üzerine attı. Eteklerini kaldırdı. Bağırmağa başladı:

- Aman çocuklar bu bir hacir-i semavidir - yani gökten düşen taş- bu bir hacir-i semavidir. Kaçınız. Kurtulunuz. Çabuk kaçınız.

Hakikaten kendisi de kaçmak hususunda talebesine ön ayak oldu. Bütün talebe o kadar korkmuştu ki hocalarının ikinci ihtarına meydan vermeden kendilerini dışarıya attılar.

Üç Elma Bey yüzünü güneşin doğduğu tarafa çevirdi. Büyük bir ciddiyetle dört defa bağırdı:

- Tarbust! Tarbust! Beni büyüt!

Tekrar eski boyunu aldı. Üç Elma Bey çok yorulmuştu. O akşam erkenden yatağına uzandı. Henüz uyumuştı ki penceresine tık tık diye vurulmaya başladı. Üç Elma Bey uyandı. Can sıkıntısıyla doğruldu. Penceresinin dışarısında bilir misiniz kimi gördü? Kızıl Burun periyi. Peri kendisine bazı işaretler yapıyordu.

Üç Elma Bey:

- Kimdir o? Bu saatte ne istiyorsunuz?

Peri:

- Pencereyi açınız. Hızlı bağırmayınız.

Üç Elma pencereyi açtı. Yedi kat yerin dibindeki hazinelerin tılsımını elinde tutan Kızıl Burun Peri içeriye girdi. Elinde bir fener tutuyordu. Peri Üç Elma Bey'e dedi ki:

- Size mühim bir şey söyleyeceğim. Düşmanınız olan Baykuş Hanım size büyük fenalıklar yapmaya muktedirdir.

- Peki, ne demek istiyorsunuz?

- Şunu demek istiyorum ki sizden intikam almak istiyor. Hoca hanım yeğenine bundan bahsederken Karga Bey işitmiş. İntikamı da bu gece alacaktır.

Üç Elma Bey:

- Ne ala. Bekliyorum gelsin. O beni korkutamaz ki!

Bu esnada Kızıl Burun:

- Sus, dedi ve önüne bir baş yastığı koydu.

Peri:

- Galiba biri geliyor, dedi.

Üç Elma Bey dinledi. Dalların çatırtısından ve yaprakların hışırtısından başka bir şey duymadı. Cesur olmaya gayret etti. Fakat bütün bunlara rağmen işittiği korkunç sesler karşısında titremekten kendisini alamadı.

- Hu hu hu kuur, hu hu hu kuur, hu hu hu kuur!

Üç Elma Bey hafif bir fısıltı ile:

- Acaba bu bir cadı mı? Diyebildi. Bütün azası tir tir titriyordu.

Peri:

- Hayır hayır. Bu baykuş hanımdır, dedi.

Üç Elma Bey:

- O ne tuhaf, diye kahkaha ile güldü. Artık kendinde korku namına bir şey kalmamıştı. Üç Elma Bey pencerenin kenarına geldi. Oradan baykuş hanımın korkunç sesini duydu:

- Ben fena huylu çocukları terbiye etmeye geldim

Fakat Baykuş Hanım henüz sözünü bitirmemişti ki boynundaki şalından çekildiğini hissetti. Evvela pencerenin kenarına çekildi. Sonra da yatağın ortasına düştü.

Çocuk Dünyası, I(7), 13 Kânunusani 1327, s.9- 10.

- 4-

Peri elindeki feneri Baykuş hanımın gözlerinin önüne kadar getirdi. Zavallı o kadar korkmuştu ki! Çivilenmiş gibi olduğu yerde kaldı.

Üç Elma Bey baykuşun bu haline acıdı. Ona doğru ilerleyerek:

- Size karşı yaptığım kusurlardan dolayı affımı rica ediyorum, dedi.

Baykuş hanım kulaklarına inanamıyordu. Bu sözlere şaşırılmış kalmıştı.

Peri dedi ki:

- Üç Elma Bey yaramaz değildir. Yalnız şakayı çok sever. İşte bu kadar.

Baykuş Hanım:

- Doğrudur. Ben de onu memnuniyetle affettim. Artık tekrar mektebe gelebilir, dedi.

Ertesi gün çocuklar mektepten çıkarken büyük bir işe niyet ettiler. Baykuş hanımın küçük hemşiresi epeyce zamandan beri kaybolmuştu. Hepsi bunun devin sarayında hapsedildiğini biliyorlardı. Saray çok uzaklarda bir tepe üzerinde gözükiyordu. Baykuş hanımın hemşiresini kurtarmak için aralarında karar verdiler. Üç Elma Bey'in idaresinde büyük bir cesaretle yola çıktılar. Bir hayli yürüdüler. Üç Elma Bey çok acele ediyordu. Arkadaşları bir türlü ona yetişemiyorlardı. Nihayet onu gözden kaybettiler. Üç Elma Bey tek başına saraya erişti. Artık akşam olmuştu.

Yavaşça kapıyı çaldı. Genç bir baykuş kapıyı açtı.

Üç Elma Bey:

- Siz baykuş hanımın hemşiresisiniz değil mi? Ben sizi kurtarmaya geldim.

- Fakat ben gitmeye cesaret edemem. Dev iki dakikada bizi yakalar.

Üç Elma Bey:

- Devi de göreceğiz, dedi. Yavaşça devin odasına girdi. Dev derin bir uykundaydı. Üç Elma Bey'in gözüne bir ip ilişti. Bununla devin bacaklarını sıkıca bağladı. Sonra Bayat'ın elinden tuttu. Kaçıp kurtuldular. Baykuş Hanımın evine gelinceye kadar dakika bile durup dinlenmediler.

Baykuş Hanım:

- Siz hakikaten pek cesur bir çocuksunuz. Pek çok yorulduunuz. Geliniz Üç Elma Bey, dedi.

Sonra onu kollarından tutarak yavaşça kendi tüyünden yapılmış yatağına koydu. Üç Elma Bey orada çabucak uykuya daldı. Uyandığı zaman kendisini örgü ören büyükannesinin yanında gördü. Fevkalade şaşırıldı kaldı.

- Beni nasıl bulabildiniz büyükanne? Diye şaşkın şaşkın sordu.

- Sen ihtiyar nişanın kovuğunda uyuyordun. Çehren o kadar yorgun bir haldeydi ki seni kucağıma aldım. Kendi yatağıma getirdim.

- Büyük anneciğim ben kaybolalı kaç sene kadar oluyor?

Büyükanne yavaşça güldü:

- Oh, dedi. O kadar uzun zamanlar geçti ki doğrusu ben hesabını unuttum, yavrum.

Çocuk Dünyası, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.9- 10

5.1.115. Atlı Periler

Zengin bir çiftçi vardı. Bunun birçok tayları vardı. Bir gün çiftçi büyük oğluyla beraber tayların bulunduğu çayırlığa gitti. İçlerinden birkaç tay alıp pazarda satmak istiyordu. Fakat tayların hepsini tembel tembel uyuklar bir halde buldu. Hepsi de bütün gece koşmuş ve dermansız kalmış gibiydi. Çiftçi şaşırıldı. Sonra bir de baktı ki her tayın uzun yelesi örülmüş. Çiftçi yaramaz çocukların taylarına bindiklerine ve

onları bu hale getirdiklerine hükmetti.

- Artık bunları alıp çarşıya götürmede bir fayda yok. Çünkü hepsi yorgun. Bunları piyasaya çıkaracak olursak bir şey kazanamayız, dedi.

O gece çiftçi eline kalın bir sopa aldı. Çayırın bir kenarındaki çalılıktan etrafı gözetmeye karar verdi. Ay bütün parlaklığıyla etrafı aydınlatıyordu. Çok geçmeden ihtiyar çiftçi derin bir uykuya daldı. Uyandığı zaman ortalık ağarmıştı. Yine bütün taylar sabaha kadar çalışmış gibi yorgundu.

Çiftçinin üç oğlu vardı. Büyük oğlu ile ortanca oğlu babalarından yevmiye alırlardı. Fakat altın saçlı, mavi gözlü küçük oğlu hepsinden fazla çalıştığı halde kendisine bir şey verilmezdi. İhtiyar çiftçi evine döndüğü zaman oğullarını toplayarak hepsine tayların halini anlattı.

Büyük oğlu:

- Baba artık sen ihtiyarlamışsın. Ben bu akşam giderim. Yaramaz çocukları yakalar, hepsini terbiye ederim, dedi.

Fakat o da babasından fazla bir şey yapamadı. O da uyumuş sabahleyin uyandığı zaman bütün tayların köpük saçtığını görmüştü. Büyük oğlan tayların başına ne geldiğini anlayamadan döndü. Ertesi gece ortanca çocuk nöbet bekledi. Fakat o da uyudu. Üçüncü gece küçük oğlu:

- Bu akşam ben giderim, dedi.

Ağabeyleri:

- Sen mi? Dediler. Bizim yapamadığımız işi sen mi başarabileceksin? Hadi tarlaya git de lahanalara bak!

Küçük:

- Hayır, dedi. Ben de gideceğim fakat bir şartla. Muvaffak olursam bana izin vereceksiniz, kalkıp dünyayı dolaşacağım. Bir şey kazanmaya çalışacağım.

Büyük ağabeysi onunla alay etti:

- Zavallı, dedi. Neler yapacak. Taylara binenleri yakalayacak, dünyayı dolaşacak, paralar kazanacak. Daha neler de neler yapacak. Sen yabancı memleketlerde yapsan yapsan elini uzatarak dilenirsin.

Babaları:

- Oğlum, dedi. Muvaffak olursan git. Fakat benden beş para bekleme. Hatta sana bir elbise falan vereceğimi de zannetme!

Ortanca oğlan:

- Gidersen çabuk dönersin. Nafile yorulma, dedi.

Hâlbuki küçük akıllı bir çocuktı. Düşündü. Sonra bütün gün uyudu. Akşam olunca uyandı. Ceplerini şeker parçaları ve elmalarla doldurdu. Sonra kalktı, çayıra gitti. Bütün taylar onu tanır ve severlerdi. Hepsini de etrafına toplanmıştı. Cebinden bir ipek yumak çıkardı. Bunu tayların yelelerine üleştürdü. Sonra tayların her birine birer parça şeker verdi. Hepsini okşadı. Böylece geceyi yarladı. Nihayet çalığa girerek bir elma aldı, yemeye başladı.

Derken uzandığı yerin yakınında bir hışırtı duydu. Baktı. Ürken bir tavşan gördü. Tavşan küçüğün bakışlarına cesaretlenerek kendisine yaklaştı. Hatta kendini okşattı. Tuhaf tuhaf hayvanlar ve kuşlar yanından geçti, uçtu. Burada görülecek ve işitilecek o kadar çok şey vardı ki küçük ömründe bu kadar uyanık ve bu kadar dikkatli olduğunu hissetmemişti. Birden bire bir hışırtı bir patırtı koptu. Kahkahalar ve ayak sesleri duyuldu.

Küçük:

- İşte geldiler, dedi. Hakikaten bir sürü acayip kıyafetli çocuklar gelmişti.

Çocuk Dünyası, I(5), 30 Kânunuevvel 1926, s.12- 13.

- 2-

Küçük bu cüceleri görünce gözleri açıldı. Dünyada ne kadar mücevher varsa hepsinin canlandığını zannetti. Bu cücelerin kimisi zümrüt, kimi yeşil, kimi altın gibi sarı, kimi yakut gibi kırmızı kimi de firuze gibi mavi renkli bir şey giymişlerdi.

Küçüğün gözleri o kadar kamaştı ki bir müddet çayıra niçin geldiğini unuttu. Fakat çabucak kendine geldi. Yavaşça güldü. Sonra ıslık çalarak çalıktan çıktı. Bütün taylar küçüğün ıslığına duyar duymaz onun etrafına toplandılar. Cüceler tayları koşturmak için ne yaptılarsa hepsini boşuna gitti. Taylar küçüğün elinden birer parça şeker daha ümit ediyor ve efendilerinin etrafında sımsıkı toplanıyorlardı. Periler tayların sırtlarından inmek istediler. Hâlbuki ellerinin ve ayaklarının ipek tellere takıldığını gördüler.

Periler:

- Aman bizi serbest bırak, diye bağıştılar. Küçük bunlara bakarak güldü.

Bir müddet böyle bakıştılar. Nihayet perilerde gülmeye başladılar. İçlerinden biri:

- Ne güzel, ne yakışıklı bir çocuk, dedi.

Biri de:

- Çok nazik bir çocuğa benziyor. Bakınız taylar onu ne kadar seviyor!

Bir başkası:

- Çocuk çok cesur bir çocuk. Bakınız bizi nasıl yendi, dedi.

Bir başkası da:

- Küçük bey, biz sana bir şey yapamayacağız. Çünkü sen kendi toprağının üstündesin. Sen bizi yendin. Gel bizi şafak sökmeden bırak da sana periler memleketinden ne istiyorsan onu getirelim, dedi.

Küçük:

- Peri memleketinde atlar var mı? Dedi.

Perilerden biri:

- evet. Hepsi süt gibi beyaz yüzlerce atımız var.

Küçük:

- Öyleyse bana bir beyaz peri atı, bir kırmızı esvap, beyaz tüylü bir şapka, bir kılıç bir kese de altın getiriniz.

- Beni salıver de getireyim.

Küçük hemen o periyi salıverdi. Peri birdenbire kayboldu. Bir dakika geçmemişti ki bütün takımları gümüşten bir süt gibi beyaz bir at getirdi. Atın üzerinde altın ile işlenmiş kırmızı bir esvap, beyaz tüylü bir şapka ve muhteşem bir kılıç vardı. At küçüğü görünce kişnedi. Küçük de onu okşadı. Sonra kırmızı esvabı giydi. Cebinde bir kese altın vardı. Beyaz tüylü şapkasını başına geçirdi. Kılıcını taktı. Sonra perilere döndü:

- Şimdi hepinizi salıvereceğim. Fakat bana söyleyiniz sizin memleketinizde böyle güzel atlar var da niçin bizim taylarımıza dokunuyor ve onları yoruyorsunuz?

Perinin biri:

- Değişiklik olsun diye, dedi.

Küçük:

- Öyleyse size daha hoş bir değişiklik göstereyim. Bir daha taylarımıza dokunmayacağınıza söz verirsiniz size anlatırım.

Periler:

- Aman anlat! Bir daha dokunmayacağız, dediler.

Küçük anlattı:

- Şu koca ağacı görüyor musunuz? Orada bir sürü baykuş yaşar. Bunlar bütün gün uyurlar. Geceleyin uçarlar. Tam bunlar uçmaya başladıkları zaman yuvalarına giriniz. Baykuşlar çok uçarlar. Onların sırtlarına bininiz ve yüksekte bütün dünyayı seyrediniz. Baykuşların sırtında dağların tepelerine yükselir, yıldızlara daha fazla yaklaşırsınız. Gecenin bütün sırlarını temaşa edersiniz.

Cücelerden biri:

- Çok doğru, dedi. Yarın gece baykuşların sırtına bineriz.

Küçük bütün perileri serbest bıraktı. Periler de gittiler. Şafak sökerken çiftçi ve oğulları geldiler. Bütün tayların bir beyaz at etrafında otladıklarını atın sırtında şanlı bir yiğidin bulunduğunu gördüler ve hayret ettiler. İhtiyar dikkat etti:

- Yahu, bu bizim küçük, dedi. Üçü de küçüğün hikâyesini açıkçağızla dinlediler. Küçük son söz olarak:

- Artık gidebilirim, dedi. Kendime bir iş ve bir eş bulacağım.

Kardeşleri ona haset ediyorlardı. Nihayet büyük oğlan:

Canım periler sözlerini tutmazlar, yine gelirler. Biz de istediğimizi alırız, dedi.

İkisi de nice geceler beklediler, beklediler fakat periler gelmedi.

Çocuk Dünyası, I(6), 6 Kânunusani 1926, s. 11- 12.

5.1.116. Kar Baba

Kar Baba:

- Aman ne tatlı bir soğuk var, diyordu. Bütün vücudum keyfinden çıtırdıyor. Oh ne de güzel kar ile esiyor. Ömrümde hiç böyle iyi hava görmedim. Yalnız şu parlak şey fena halde canımı sıkıyor. Suratıma neden böyle dik dik bakıyor bilmem. Akli sıra gözlerimi mi kamaştırarak? İşte ben de ona gözlerimi kırpmadan bakacağım.

Güneşten bahsetmek istiyordu. Göz yerlerine yerleştirilmiş olan kömür parçalarını kımıldatmadan öyle durdu. Ağzı eski bir bahçe tarağından yapılmıştı. Onun için babacan, mütemadiyen sırtıyordu.

Kar Baba kızakların patirtisi, gülüşerek kartopu oynayan çocukların çığlıkları arasında doğmuştu. İlk işittiği sözde:

- Yuhaaa! Kardan adama bakın, narası olmuştu.

Güneş battı hemen öte taraftan ay doğdu ve mavi gökte parıladı:

- İşte yine o yuvarlak şey, dedi. Fakat bu sefer arkamdan bakıyor. Neyse haddini bildirdim de terbiyesizlikten vazgeçti. Aydınlığını da azalttı. Şimdi rahatsız olmuyorum. Yalnız bir şey tuhafıma gidiyor. Bu yuvarlak gökte nasıl dolaşılıyor? Ben yerimden kımıldanamıyorum. Ah elimden gelse hemen gider kızak kayardım. Şeytan çocuklar ne de güzel oynuyorlar.

Avlunun köşesinde bağlı olan köpek:

- Vay vay, diye havladı. Zavallı hayvan evden kovuldu kovulalı nezleden kurtulamıyor. Onun için hav diyecek yerde vay diye bağırıyordu. Güneş sana yakında yürümeği de öğretir. Koşmayı da. Senin gibi çoklarını gördüm, vay! Hepsi de gürültüye gitti.

Kar Baba:

- Laflarını anlamadım arkadaş, diye cevap verdi. Eğer şu yuvarlağın bana yürümeği öğreteceğini söylemek istiyorsan şaşarım aklına zavallıya bir defa dik dik baktım. Korkusundan sıvıştı. Şimdi yüzüme bile bakamıyor.

- Daha dün doğduğun nasıl da belli! Ağzındaki pipoya bakanlar seni yaşlı başlı bir şey zanneder. Şimdi gördüğün şey Ay'dır. Demin bakana da Güneş derler.

O yarın yine doğacak. Sözüme inan. Bir gün seni şu hendeğe kadar koşturacaktır. Zannedersem o gün pekte uzak değil. Galiba hava değişiyor. Arka sol bacağımın romatizma ağrıları yine tuttu. Aman aman ne de fena karıncalanıyor. Vay vay!

Köpek samandan yatağında üç defa döndü ve yattı.

Kar Baba:

- Ne budala şey, diye homurdandı. Laflarını anladımca canım çıksın. Yalnız zannedersem Güneş bana pek düşman gözüyle bakıyor. Kendimi sakınmalıyım.

Hakikaten hava değişti. Fakat ısınmadı. Sabaha karşı ortalık koyu bir sisle örtüldü. Arkasından buzlu bir rüzgâr her tarafı dondurdu. Güneş doğunca her yer parıl parıl parladı. Ağaçlar beyaz dallarını uzatıyor rüzgâr estikçe ufacık kıvılcıklar gibi kar parçacıkları dağıtıyorlardı. Ovalar yakut, elmas, zümrüt parıltılarıyla göz alıyordu. Bir genç kız nişanlısıyla gezmeye çıkmıştı. Etrafa doya doya baktı. Sonra:

- Ah ne güzel, diye bağırdı. Artık yazı aramıyorum. Böyle güzel manzara baharda bile görülemez.

Nişanlısı:

- Hele şu maskaraya bak, dedi. Pipo da yansa büsbütün adama benzeyecek

İkisi de kahkaha ile güldüler. Sonra uzaklaştılar. Ayaklarının altında kar ezilirken nişasta gibi gıcırdıyordu. Kar baba köpeğe:

- Bunlar kimdir? Diye sordu. Pek fena adama benzemiyorlar. Fakat biraz terbiyeleri kıt. Sen bunları tanıyor musun?

- Nasıl tanımam! Her gün beni okşarlar. Karnımı doyururlar. Babamı ısıtırım da onlara dokunmam. Bu hanım evin kızı, yanındaki de nişanlısıdır. Yakında şu yukarıdaki eve taşınacaklar. Umarım ki beni de beraber götürürler.

- Yukarı ki ev mi? Ben ev falan görmüyorum. Herhalde arka tarafımda olacak. Yalnız bir şeyi merak ediyorum. Bunlar bizim gibi doğma büyüme kibar mıdırlar?

- Amma saçmalıyorsun ha! Onlar efendi cinsindedir. Daha dün doğduğun nasıl da belli. Bu kadcık şeyi bile anlamıyorsun. Ben neler gördüm neler. Her vakit böyle soğukta titremezdim. Vay vay!

Çocuk Dünyası, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.3- 4.

Soğuk sevilmecek bir şey mi? Boynundaki zincirden şikâyet etsen hakkın var. Şingirtısı bayağı sinirime dokunuyor. Neyse bunu geçelim. Bana biraz hayatını anlatsana!

- Vaf! Vaf! Vaktiyle küçüktüm. O zaman beni herkes okşar severdi. Evin en güzel odalarında efendilerimle beraber oturur sırmalı kadife koltuklarda yan gelir, uyku kestirirdim. Evin kızları bana bayılırlardı. Her vakit yavrum, kuzum diye beni öperlerdi. Bir gün artık büyüdüğümü söylediler ve kâhya kadının odasına yolladılar. Burası evin alt katındaydı. Bak şu pencereden içerisi görünüyor ya işte orası. Kadıncağz beni çok seviyordu. Vakıa odası pek süslü değildi. Fakat çocukları uslu melek gibi yavrulardı. Beni mıncıklamıyorlardı. Her gün sobanın yanına uzanır, keyif çatarım. Ah o zamanları ne kadar arıyorum. Hala bazı geceler rüyamda o sıcacık sobayı görürüm. Vaf! Vaf!

- Bu soba nasıl şeydir kuzum? Bana benzer mi?

- Nerede! Dünyada sana hiç benzemeyen bir şey varsa odur. Bir defa karga gibi siyahtır. Boynunda bakır bir çemberi vardır. Boyuna odun yer. Ateş püskürür. Hem anlatmaya lüzum yok. Bak pencereden görünüyor. Ah benim sevgili sobacığım!

Kar Baba evin içinde parlak, temiz ve ağzından alev çıkaran bir şey gördü. Kendi kendine bunun mutlaka kibar bir hanım olduğuna hükmetti. Köpeğe:

- Sonra neden soba hanımdan ayrıldın? Diye sordu.

Köpek:

- Mecbur oldum, diye uludu. Evin en küçük çocuğu ele avuca sığmaz bir yumurcak kemiğimi kaptı. Ben de onu hart! Diye ısırardım. Avaz avaz bağırdı. O günden beridir beni buraya bağladılar. Artık gelip almıyorlar. Güzelin sesim kısıldı. Bak ne fena havlıyorum. Vaf! Vaf! İhtiyar ve romatizmalıyım. Fakat talihim yine seninle değişmem.

Artık Kar Baba köpeği dinlemiyordu bile. Birkaç dakikadan beri gözleri sobaya dikilmişti. Birden:

- Ah! Diye bağırdı. Ne olurdu bir kerecik şu odaya girsem ve soba ile ahbapça şöyle baş başa konuşsam. Köpek gülmekten katıldı:

- İşte dünyada olmayacak bir şey! Dedi. Hem o odaya girer girmez başına ne gelir bilirmisin? Ah gençler hep böyle olmayacak hüyalara kapılırlar.

Kar Baba aldırmadı. Bütün gün sobaya baktı durdu. Gece oldu. Soba yandıkça yine bir ışık pencereden göğsüne vuruyordu.

Kar Baba:

- Ah! Diye bağırdı. Bu kadar saadet çoktur. Ben artık ölmeliyim.

Gece uzun sürdü. Soba görünmez olmuştu. Kar Baba tipinin, boranın altında hep onu düşündü. Ertesi sabah pencere buz çiçekleriyle örtülmüştü. Sobayı görmek mümkün olamadı. Köpek:

- Sana acıyorum, diye söylendi. Ömrünü böyle kuruntularla geçireceğine biraz sonunu düşün. Vaf! Yine hava değişiyor. Bu sefer de sağ bacağıma ağrımaya başladı. Vaf! Vaf!

Buzlar çözülmeye başladı. Ortalık ısındı. Kar Baba yavaş yavaş zayıfladı. Fakat hiç sesini çıkarmadı. Gözleri sobasına dikili öyle damla damla eridi. Bir sabah büsbütün yok oldu. Yerinde ne kalsa beğenirsiniz? Eski bir kömür kovasına dikilmiş bir süpürge sapı! Çocuklar bunların etrafına karları yığarak adam biçimine koymuşlardı.

Köpek:

- Şimdi anladım, dedi. İşte bu kömür kovası karnında olduğu için sobayı o kadar seviyormuş. Zavallı! Vaf Vaf!

Kardan adamı yapan çocuklar şimdi el ele tutuşarak:

- Bahar geldi! Bahar geldi! Diye zıplıyorlar. Ormanda öten guguk kuşu da:
- Geldi, geldi! Diye tekrarlıyordu. Artık Kar Baba'yı köpek bile hatırlamadı.

Çocuk Dünyası, I(9), 27 Kânunusani 1927, s.1- 2.

5.1.117. Susana'nın Altın Pabuçları

Binlerce sene evvel Nineva şehrinde Susana isminde bir kız vardı. Susana Ninava'nın en zenginlerinden birinin kızıydı. Fakat küçüklüğünden beri fena kalpli bir üvey anne elinde kaldığından mesut olamıyordu. Bu kadın Susana'ya daima kaba muamele eder ona evin en ağır işlerini gördürürdü. Yırtık, kirli esvaplar giydirir, sabahtan akşama kadar mutfaktan dışarıya çıkartmazdı. Çanakları temizletir,

çamaşırları yıkatırdı. Bununla beraber Susana'nın her gün garip bir sevinçle ve neşeyle bir iki dakikası olurdu. O da öğle yemeği için ocakta kaynayan tencerenin içinden geliyormuş gibi:

Küçük kız küçük kız, dinle beni!

Sabır ve sebat kurtaracak seni!

Diye bir ses duymasıydı. O zaman Susana'nın dudaklarında hafif bir tebessüm görülürdü. Yüzünü sesin geldiği tarafa çevirir, tencereyi kendine bakan ve tebessüm eden güzel bir çehre şeklinde görürdü. Ona daha dikkatle bakmak için biraz yaklaştığı vakit tencereyi eski halinde bulurdu. Kalbine garip bir sevinç veren bu halin tesiriyle dalgın bir iki dakika geçirmeden ekseriya tencere taşar, o sırada gelen üvey annesinden de güzelce bir dayak yedi.

Nihayet zavallı Susana'nın mahzun olduğu günlerden biri geldi. Nineva hükümdarı büyük bir zaferden dönmüştü. Şehrin muhtelif yerlerine birçok zafer takları kurulmuştu. En önde muzaffer hükümdar, arabasında olduğu halde şehre girecek, arkasında güzel parçalar çalan çalgıcılar gelecek, bunları binlerce asker ve esirler takip edecekti. Böylece şehrin büyük caddesinden geçilerek saraya gelinecekti. Kral sarayda büyük bir ziyafet verecek, sabaha kadar herkes eğlenecekti.

Zavallı Susana diğer iki üvey hemşiresinin saraydaki ziyafete gitmek için sevinçle hazırlandıklarını boynu bükük, gözleri yaşlı olarak seyir ederken "Ah şu alayı hiç olmazsa uzaktan bir görsem" diye düşünüyordu.

Biraz sonra anası, babası, kız kardeşleri hükümdarın davetine gittiler. Arkadan efendilerinden izin alan bütün hizmetçilerde çıktılar. Koca evde tek başına kalan zavallı Susana "Bari kimseye gözükmeden ben de kapıdan seyredeyim." diyerek bahçeye çıktı. Epey zamandan beri görmediği çiçekleri görür görmez bir sevinç duydu. Uzaktan gelen çalgı sesleri onu bir an evvel sokağa bakmak için koşuttu.

Sokak kapısına doğru giderken bahçenin diğer tarafından kanatlı korkunç bir boğaya binmiş ne güzel bir kadının yavaş yavaş kendine doğru geldiğini gördü. Susana korkusundan olduğu yerde durdu. Titremeye başladı. O anda uzaktan gelen çalgı sesleri ona şöyle söylüyormuş gibi geliyordu:

Küçük Susana, sevin sevin

Çektiklerin sonuna erdi

Seni mesut etmek için

Bu atlı hanım gökten indi.

Bu ses Susana'nın kulağına o kadar tatlı geliyordu ki bir anda korkusu zail oldu. Genç hanımın yüzüne hayretle baktı. Yabancı:

- Kızım korkma! Dedi.

- Fakat siz kimsiniz? Nereden geliyorsunuz?

- Evet, kızım. Beni tanımamakta haklısın. Ben buranın çok eski kraliçesi Semiramis'im.

O zamanlar Nineva halkı kraliçe Semiramis'in bir güvercin şekline girip göklere uçtuğuna ve bir daha geri gelmediğine inanıyordu.

Semiramis:

- Susana, dedi. Siz de saraydaki eğlentiye gitmek istiyor musunuz?

- Ah mümkün olsa çok menün olacağım.

- Öyleyse en iyi elbiselerinizi giyiniz.

- Çok müteessirim ki bu sırtımdakilerden başka yok. Bunlarda o kadar pis ki bir hükümdar sarayına yakışmaz.

Bundan sonra Semiramis elindeki altın halkayı sallayarak:

Güzel kostümler, beyaz inciler

Yeşil zümrütler, kıvılcık yakutlar

Susana çabuk süslensin

Her gören parmak ısırısın

Dedi. Derhal Susana kendisini gayet kıymetli bir elbise içinde buldu. Parmaklarında yüzükler, kollarında bilezikler, başında pırıl pırıl parlayan bir taç vardı.

Semiramis etekliğinin cebinden bir çift altın pabuç çıkararak Susana'ya verdi. "Bunlar Mısır'dan geldi." dedi. Ay doğmadan eve dönmesini tembih etti. Aksi takdirde giydiği ve takındığı bu güzel şeylerin kaybolacağını söyledi. Sonra uzun

boyunlu bir vazoya elini dokundurarak onu muhteşem bir araba haline soktu. Altındaki korkunç hayvanında alnını okşayınca derhal kanatları kaybolarak gayet güzel bir at oldu. Bunu arabaya bağladı. Susana'ya arabaya binmesini söyledi. Susana da Semiramis'in tembihlerini tutacağını vaat ederek şen şatır saraya doğru arabasını sürdü. Kapıcılar Susana'yı görünce "Küçük prenses geldi." diye içeriye haber verdiler. Yüzlerce hizmetçi Susana'yı karşılamaya koştu. Onu sarayın en iyi yerine götürüp oturtular. Her türlü ikramı yaptılar.

Susana farkında olmadan epey vakit geçti. Pencerenin kenarına konan beyaz bir güvercin Susana'ya Semiramis'in tembihlerini hatırlattı. Hemen yerinden kalktı. Kapıya koştu. Fakat artık iş işten geçmişti. Ay doğmuş, bir anda elbiseleri kaybolmuş, eski yırtık paçavralar içinde kalmıştı. Yalnız ayağında altın pabuçların bir teki duruyordu. Hükümdar o kadar çok hiddetlendi ki kapıcılarıyla hizmetkârlarından birçoğunun vazifelerini yapmadıkları için idam edilmesini emir etti. O zamanlar hatta yakın vakte kadar padişahlar istediklerini kimseye sormadan asar, keserlerdi. Hâlbuki bu zavallılar masumdu. Onlar Susana'yı paçavralar içinde görünce biraz evvelki prenses olduğunu nasıl tanısınlar?

Bereket versin Semiramis bu zavallıları kurtardı. Tam idam edilecekleri sırada meydana bir sürü güvercin gelerek her biri bir adamın başına kondu. Bunu gören hükümdar Semiramis'in bu adamları himaye ettiğini anlayarak onları affetti. Mamafih hükümdarın kederi zail olmadı. Neşesi kaçtı. Ziyafetten hiçbir şey anlamaz oldu. Can sıkıntısıyla odasına giderek yattı. Biraz sonra rüyalı bir uykuya daldı. Rüyasında Susana'nın altın pabucunu gördü. Koydukları çekmecedan çıktı. Yerde sandalyelerin üstünde sıçramaya başladı. Sıçradıkça:

Ben bir tane değilim

Nerede arkadaşım?

Çabuk isterim onu

Götür ona sen beni

Zavallı şimdi yalnız

Ağlıyor benim için

Her yerde arayınız

Emri Semiramis'in

Diyordu. Hükümdar uyanır uyanmaz akıllı hocalarına rüyasını tabir ettirdi. Onlar prensesin şehirde saklı olduğunu söylediler. Her tarafı bir hafta sıkı sıkıya aradılar. Susana'yı bulamadılar. Zavallı Susana o sırada eskisi gibi mutfaktan dışarıya çıkamıyordu. Bir hafta sonra hükümdar başka bir çara buldu. En iyi adamlarından üç tanesini ayırarak altın pabucu bunlara verdi. Şehirde zengin, fakir, güzel, çirkin kim olursa olsun herkese giydirmelerini emir etti. Adamlar Susana'nın evine de geldiler. Üvey annesi Susana'nın pabucu giymesine mani olmak istiyordu. Fakat hükümdarın adamları muhakkak giyeceğini söylediler ve onun ayağına da tecrübe ettiler. Şüphesiz altın pabuç Susana'nın ayağına tıpa tıp geldi. Bunu görenler hemen hükümdara müjdeye koştular. Hükümdar sevincinden arabasına binerek doğru Susana'nın evine geldi. Susana'yı pis, kirli bir halde görünce az kalsın şüpheye düşüyordu. Bereket versin o sırada Susana'nın başına konup hemen kalkan bir güvercin Susana'yı ziyafetteki haline soktu.

Hükümdar Susana'yı derhal tanıdı. Babasının iznini alarak arabasına bindirdi. Halkın "Prenses bulundu!" avazları alkışları arasında saraya geldiler. Bundan sonra Susana sarayın hakiki bir prensesi oldu.

Çocuk Dünyası, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.11- 12.

5.1.118. Salyangoz Kabuğu

Vaktiyle periler bir bahçede büyük bir balo veriyorlardı. Perileri menün etmek için bütün çiçekler, böcekler baloda kendine bir hizmet bulmuşlardı. Çiçekler saplarından aşağı doğru eğilerek bol bol kokularını döküyorlar, bülbüller nameleriyle balonun ahengini temin ediyorlardı. Bir ay ışığı olmasına rağmen binlerce ateş böceği de karanlık kuytu yerleri aydınlatıyorlardı.

Bilhassa o gece mehtap o kadar güzeldi ki bütün periler bundan çok memnun olmuşlar, hiç sabah olmasını istemiyorlardı. Zavallı periler güneşi hiç sevmezlerdi. Çünkü güneş onların gözlerini kamaştırır, etrafı göremez olurlar.

Periler, böylece dans edip dururlarken birdenbire davul gürültüsü gibi bir ses işittiler. Bu sabah getiren bey (horoz) kukurikusuydu. Sabah olduğunu etrafa ilan ediyordu. Ta uzaklarda sema kızışmaya bile başlamıştı. Neredeyse güneş bile doğacaktı. Genç perilerden bazıları dansa devam edilmesini istiyorlardı. Bereket versin ihtiyarlar mani oldular. Kral da askerlerini ve maiyetini toplayarak kraliçenin yanına geldi. Saraya dönüleceğini bildirdi. Kraliçe gitmek taraftarı değildi.

- Dans bittiği için çok müteessirim, dedi. Bu gece ne kadar mesuttum.

Kral cevap verdi:

- Ben de çok müteessirim. Ne yapalım her şeyin bir nihayeti var. Yarın gece yine dans ederiz.

Kraliçenin yerinden kımıldanmak istemediğini gören kral:

- Rica ederim geliniz. Diye bağırdı. Ortalık epeyce aydınlandı. Neredeyse güneş doğacak. Sonra sarayımızın yolunu bulamayacağız.

- Oh bıktım artık bu saraydan. Ben bu bahçede kalmak istiyorum. Burası oradan bin kat güzel.

Kral ne yapacağını şaşırmişti. Aynı zamanda kraliçeyi çok sevdiğinden onu incitmek istemiyordu. Gündüzün her tarafta insanlar dolaşır. Bir insan ne kadar iyi olsa bile perilere fenalık etmeden duramaz. Çünkü insan perileri göremediği gibi perilerde gözlerinin kamaşması sebebiyle insanlardan kaçarlar.

Nihayet kral:

- Burada katiyen kalamayız, dedi. Bütün tebamız bizi sabırsızlıkla bekliyor.

- Onlar gitsinler. İsterseniz siz de gidiniz. Ben burada kalacağım.

Kral düşünüyor ne yapacağını bilemiyordu. O sırada zabıtlardan biri imdadına yetişti. Bir adım ileri atarak krala:

- Müsaade eder misiniz? Bir teklifim var.

Kral derhal söylemesini emir etti. Zabıt yerlere kadar eğilerek “Kraliçemizin arzularını duyduk. Daima sizleri menün görmek isteriz. Bendelerine müsaade ederseniz kral ve kraliçemize layık münasip bir yar arayalım.”

Kralın mahiyeti derhal bahçeye dağıldı. Duvar diplerini, çiçek aralarını, taşların altını her tarafı aradılar. Zabıtlardan biri kendini toparlak üstü kubbeli gayet hoş bir sarayın karşısında buldu. Sevincinden bağırdı. Arkadaşlarını topladı. Hep birden saraya girdiler. Bu saray taşa benzeyen bir maddeden yapılmıştı. Fakat duvarları o kadar inceydi ki güneşin aydınlığı içerisine tatlı pembe bir renk veriyordu. Biraz evvel krala bir yer aranmasını teklif eden zabıt yeni sarayı görünce çok sevindi. Haber vermek için hemen kralın yanına koştu. Kraliçe sarayı görür görmez çok beğendi. Ellerini sevinçle çırparak:

- Niçin bunu daha evvel bulamadık? Bizim saraydan çok güzel, dedi.

Sonra büyük kapıdan girdiler. Kendilerini döne döne ta kapıya kadar çıkan bir merdivenin başında buldular. Yavaş yavaş yukarıya çıktılar. En tepede tavanı kapalı gayet güzel bir oda vardı. Kral kraliçeye dönerek:

- Sevgilim, burası sizin odanız olsun, dedi.

Kraliçe ellerini bir daha sevinçle çırparak “Oh ne güzel! Bu güne kadar böyle güzel bir odada yatmadım” dedi. Alt kattaki büyük bir odaya kral, diğer odalara da maiyeti yerleşti. Biraz sonra kapının iç tarafında bekleyen nöbetçilerden maada herkes derin bir uykuya daldı.

Şimdi size bu sarayın bir salyangoz kabuğu olduğunu söyleyebilirim.

Bunun sahibi genç genç bir salyangozdu. Annesinin babasının tembihlerine rağmen çok ağır olduğu için evini sırtında taşımak istemiyordu. Bir aralık annesinden uzak bir yere gitti. Orada kimseye görünmeden kabuğundan çıktı. Biraz oynamak eğlenmek için usulcacık evinin yanından uzaklaştı.

İşte tam bu sırada küçük periler kabuğu buldular ve onu kendilerine saray yaptılar. Eğer bir gün bahçede dolaşırken boş bir kabuk bulup da kulağınıza yakın getirirseniz ekseriya bir çıtırtı duyarsınız ki bu kabuğun içinde nöbet bekleyen askerlerin konuşmalarıdır.

Nihayet öğlen oldu. Sabahtan beri koşup eğlenen salyangoz efendi epeyce yoruldu. Bir yandan da güneş etrafı yakıp kavuruyordu. Aklına evi geldi. Fakat hemen şimdi yanında yoktu. Sırtında taşımadığına bin kere pişman oldu. Çaresiz evini aramaya başladı. Birçok müşkülattan sonra kabuğunun yanına gelebildi.

Çocuk Dünyası, I(10), 3 Şubat 1927, s. 12- 13- 14.

- 2-

Zavallı salyangoz rahat rahat evine gireceğini zannediyordu. Çünkü perilerin mevcudiyetinden hiç haberdar değildi. Aksi gibi o sırada nöbetçiler susmuş, konuşmuyorlardı. Yavaş yavaş arkasını döndü. Kuyruğunu delikten sokmaya çalıştı.

Salyangozlar başlarının kapı tarafına gelebilmesi için kabuklarına önce kuyruklarını sokarlar. Salyangozun kuyruğu kapıdan girer girmez nöbetçilerden biri gördü. Hemen arkadaşlarına haber verdi. Derhal yerlerinden kalkarak düşmana

hücum ettiler. Elleriindeki mızrakları sokmaya başladılar. Zavallı salyangoz can acısıyla kuyruğunu çekti. Ne olup bittiğini bilemiyordu. Merakla başını sokup içerisini görmek istedi. Bu sefer aynı darbeler yüzüne vurdu. Birkaç tanesi de boynuzuna tesadüf etti. Bir salyangozun boynuzuna dokununca derhal boynuzu kısılır ve etrafı göremez olur. Bu sebepten salyangoz da içerisini göremiyordu. Çaresiz tekrar kuyruğuyla girmeye çalıştı. Fakat yine muvaffak olamadı. Canı o kadar çok yandı ki derhal evinden uzaklaşmaya başladı.

Salyangoz efendi şimdi ne yapacağını bilemiyordu. Annesinin de yanına gidemiyordu. Çünkü onun sözünü dinlemediği için dayak yemekten korkuyordu. Zavallı hayli gittikten sonra serin bir yer buldu. Uykuya daldı.

Nihayet akşam oldu. Sert soğuk çıktı. Salyangozlar çok sıcak sevmedikleri gibi çok soğuğu da sevmezler. Bizim salyangoz efendi de üşümeye başladı. Tekrar evini hatırlayarak korka korka bir daha gitmeye teşebbüs etti. Evine yaklaştığı zaman artık ay ufuktan yükselmiş, her tarafa gümüş ışıklarını döküyordu. Bunu gören periler de dışarı çıkıyorlardı.

Salyangoz efendi biraz uzaktan canını yakan kendini evinden mahrum eden şeylerin ne olduğunu anladı. Kral ile kraliçeyi takip eden zabıtları askerleri gördükten sonra “Şurada herkes gözden kayboluncaya kadar bekleyeyim, sonra gidip evime girerim.” diye düşündü.

Fakat periler salyangoz efendiden daha akıllı davranmışlardı. Nöbetçilerin yüzbaşısı gündüz saraya girmek isteyen kara devî nasıl defettiklerini saray nazırına anlatmıştı. Nazırda şimdi sarayın boş kalmasına razı olmuyordu. Bu yüzden birkaç yüz askerin sarayın içinde beklemelerini emir etmişti. Zavallı salyangoz kral ve kraliçe mahiyetiyle çiçeklerin kökleri arasında gözden kaybolur olmaz bir daha yuvasına doğru sürünmeye başladı. Kapıya gelip kuyruğunu içeriye soktuğu zaman evvelkinden daha şiddetli bir acı ile hemen çekildi. Hızlı hızlı giderek yaprakların altında saklandı. Orada sabaha kadar soğuktan titredi. Nihayet uykuya daldı. Artık fecir vakti gelmişti. Kral ve kraliçe mahiyetiyle yeni saraylarına geliyorlardı. Bunları gören muhafızların yüzbaşısı koşa koşa kralın önüne giderek yerlere kadar eğildi.

- Haşmetmeap, dedi. Gündüz sarayımıza girmek isteyen dev yine geldi.

Kral taaccüple:

- sahi mi söylüyorsun? Dedi. Sonra ilave etti. Bundan anlaşılıyor ki o dev

sarayın boş kalmasını bekliyor. Bu fırsatı ona vermeyelim. Henüz horoz bir defa öttü. Güneşin doğmasına daha az bir zaman var. Hepimiz o canavarı arayalım. Hep birden hücum edip işini bitirelim.

Derhal bütün askerler etrafa dağıldı. Biraz sonra bir tanesi zavallı salyangozu bir yaprağın altında uyurken gördü. Bir saniye içinde bu havadis etrafa yayıldı. Kral, askerlerin kılıç ve mızraklarla hep birden hücum etmelerini emir etti. Zavallı salyangozu öyle devirdiler, öyle yaraladılar ki canının acısından sağa sola kıvrıldı. Topraklar içinde yuvarlandı.

Beri tarafta kraliçe ile nedimleri saraylarını zapt etmek isteyen canavarın haline gülüyorlardı. Sevinçlerinden ellerini çırpıyorlardı. Bundan anlaşılıyor ki periler hala asıl mal sahibinin kim olduğunu bilmiyorlardı. Nihayet kral çektiği ızdıraptan baygın yatan bu kara devin öldüğüne hüküm ederek askerlerini geri çağırıldı.

Biraz sonra kendine gelen salyangoz ağlaya sızlaya oradan uzaklaşmaya başladı. Şimdi böyle yara bere içinde arkadaşlarının çıkamayacağını düşünüyordu. Çaresiz kuytu, karanlık bir yer bulup oraya sığındı, kaldı. Mamafih çocuklarım! Annesinin sözünü dinlemeyip evini sırtından bırakan salyangoz yalnız bu değil bunun gibi daha nice genç salyangozlar her gün evlerini bırakıp oyuna eğlenceye dalıyorlar. O zaman her yerde dolaşan periler boş buldukları kabukları kendilerine saray yapıyorlar. Salyangozları evlerine sokmuyorlar. Üstelik bir de güzel dayak atıyorlar. O zaman her tarafları yara bere içinde kalan bu zavallı salyangozlar da annelerine, arkadaşlarına görünmeye cesaret edemeyerek ıssız yerlerde gecelerini üşüyerek, gündüzlerini de güneşin altında sıcaktan baygın bir halde geçiriyorlar, kendilerini yağmurdan kardan muhafaza edemiyorlar. İşte biz insanlar böyle kabuksuz gördüğümüz salyangozlara sümüklü böcek diyoruz.

Çocuk Dünyası, I(11), 10 Şubat 1927, s. 13- 14.

5.1.119. Kayıp Çocuk

Yıllarca evvel Alaska'nın şimal denizi sahilindeki bir köyde bir ada, karısı bir de oğlu varmış. Çocuk pek zeki ve cesurmuş. İyi bir avcı olmuş ilkbahar olunca ava çıkar, zıpkınıyla bir balina vurmuş. Lakin babası gibi balina balığına tapmazmış. Babası bu balıkları büyük kuvvet ve kudret sahibi zanneder ve ara sıra onlara yalvarırmış. Bir kış günü çocuk av peşinde dolaşırken üzerine çıkıp gezindiği

dereli tepeli buz parçası asıl sahilden kopup ayrılır. Rüzgârla karadan açılmaya başlar. Biraz sonra sahil ile orada geniş dalgalı ve pırıltılı bir deniz hâsıl olur. Çocuk şaşırır. Bakar ki engine açılmış. Sahile yürüyerek, yüzerek gitmenin imkânı yok. Eyvah, der. Hâlbuki felaket onunla kalmaz. O esnada bir fırtına çıkar. Şiddetli uğultularla rüzgâr esmeye başlar. Denizde dağ gibi dalgalar peyda olur. Derken ada gibi, memleket gibi olan o koca buz parçası fırtına ile parçalanır. Çocuk bakar ki pek yüksek. Pek sivri. Bir buz tepesinin üzerinde kalmış. O kadar sivri o kadar dikmiş ki çocuk minare tepesindeymiş gibi yerinden kımıldanamamış ve bütün gece korkudan soğuktan olduğu yere yapışmış, büzülmüş kalmış.

O hal ile sabah olur. Çocuk bakar ki buzdan bir minare. Üstünde yalnız başına duruyor. Gayet koyu mavi bir deniz her tarafı çevirmiş. Hiçbir sahil görünmüyor ki insanın gözü aydınlansın. Gönlü açılsın. Buz tepesi de rüzgâr, akıntı ve dalgaların sevkiyle bir tarafa doğru alabildiğine akıp gidiyor. Çocuk eyvah, der. Bir kapana tutulduk ki kurtulmak imkânı yok. Gayet mahzun ve meyus bir halde denizleri seyrederek ufukları gözetleyerek akşamı eder. Gece olur. Karanlık çöker. Yer gök korkunç bir hal alır. Zavallı çocuk aç, uykusuz, soğuktan titrer. Mecalsizlikten, ümitsizlikten titrer. Ne yapacağını şaşırıp bari kendimi öldüreyim de kurtulayım der ve avcı bıçağını kınından çıkarır. Tam bıçağı kendine saplamak üzere kaldırdığı vakit elini birisi tutar açık ve gür sesle:

- Sakın ha! Ne yapıyorsun? Kendine yazık etme, der.

Çocuk şaşırır. Akli başından gider. Elindeki bıçakta denize düşer. Sonra birde bakar ki ayakları yerden kesiliyor. Gökyüzüne doğru çıkıyor. Aman ne oluyor diye bayılır. Kim bilir ne kadar sonra ayılır. Gözünü açıp bakar ki gökyüzüne çıkmış, her taraf gündüz aydınlık. Ne üşümesi kalmış ne de kederi!

Çocuk gayet bol ziya ve latif hava içinde bir müddet hayran hayran bakınırken bir merhametli adam peyda olur ve çocuğu alıp evine götürerek sevgili bir baba gibi yedirip içirir.

Gelelim beri tarafta çocuğun asıl babasıyla annesine. Bunlar pek büyük kederli onsuz yedikleri içtikleri zehir oluyor, ne yapacaklarını bilemiyorlar. Komşularda onların haline acıyor ve onlara teselli vermeye çalışıyor. Bütün köy halkı çocuk için eyvah, ne iyi çocuktü, yazık yazık diyorlar. Köyün kenarında bir küçük kulübede bir ihtiyar kadın ile torunu bir küçük kız çocuğu varmış. Bir gün o

çocuk annesine demiş ki:

- Büyükanne! Ben o kayıp çocuğu bulup getirsem iyi olur değil mi?

- Öyle kızım. Keşke. Keşke. Ama bütün köyün akıllı adamlarının yapamadığı bir şeyi senin gibi küçük bir kız çocuğu nasıl yapabilir? Keşke. Keşke...

Hâlbuki kızcağız hep onu düşünüyor, annesiyle babasının hallerini hatırlayarak onlara acır çocuklarını bulup getirsem ne büyük saadet, der. Gece gündüz bu düşünce zihninden bu arzu gönlünden çıkmaz. Hep bununla meşgul ola ola artık bir şey düşünmez olur. Hatta ne yemek içmek aklına gelir ne uyku gözüne girer.

Bir gece annesi uyurken çocuk oturur ve eski taş kandile gözlerini diker. Herkesin sevdiği çocuğun kaybolup gitmesiyle köye gelen mahzunluğu tasavvur eder. Kandildeki fitilin titreyen ışığına dalar, dalar. Ona öyle gelir ki ışık titredikçe ona göz kıpıyor ve güya “Senin gönlündekini ben biliyorum” demek istiyor. Kız bu hayal ile annem duymasın, uyanmasın diye yavaşça:

- Canım kandil, gözüm kandil! Gidip şu çocuğu bulabilir misin? Senin gözlerin o kadar keskin ki her şeyi görürsün. Seni gören ne kadar zeki der. Allah’ını seversen git de şu çocuğu bul, diyerek yalvarmaya başlar. Sanki Tanrının huzurundaymış gibi diz çöker, boynunu bükerek öyle durur.

İhtiyar kadın bu esnada ayı postu yatağında rahatsız olmuş gibi sağına soluna döner. Kandil kızın gözü önünde bir söner, bir yanar. Titremeye başlar. Sonra hup hup diye havaya sıçrar. Gittikçe yükselir, yükselir. Nihayet kıza gülerek veda eder gibi iki tarafa sallanır ve her Eskimo evinin tepesinde bulunan delikten kaybolur, gider. Kız sevincinden:

- Aman anneciğim, bizim kandil gökyüzüne o çocuğu getirmeye gitti, diye bağırır. Annesi uyanır, titremeye başlar. Çünkü kandilsiz hem karanlık hem soğuk olur. İhtiyar kadın üşür. Çocuğu çekip yanına alarak büyük ayı postlarına iyice sarılır. Yine uykuya dalar.

Kandil gökyüzüne çıkınca doğru o çocuğun olduğu eve gider. Hup hup sıçrayarak pencereden içeriye girer. O kadar hızla girer ki yere biraz yağ bile dökülür. Evin sahibi kandili tutmaya çalışır. Hâlbuki o tuttum, tutuyorum dedikçe kandil onun elinden sıyrılıp kaçıyor ve köşede oturan çocuğa gel, gel diye işaret

ediyor gibi havada hup hup sıçrıyor. Çocuk hemen yerinden fırlar. Kandilin üstüne çıkıp oturur. Kandil çocuğu alınca “Hadi küçük kızın küçük kulübesine!”

Kız sabah olunca gözlerini açar bakar ki kandil yerinde eskisi gibi parlayıp sönerek yanıyor. Hiçbir şey olmamış gibi kızın yüzüne masum masum bakıyor. Zavallı çocuk “Zahir rüya görmüşüm.” der. Derken kandilin önüne bir gölge bir karaltı gelir. Dikkatle bakar ki kaybolan çocuk onlara bakıp gülüyor. Kız çocuğu görünce sevinir ve rüya dediğim gerçekmiş, der. Fakat yine şaşalar. Hele annesi bir müddet öyle bakakalır.

Biraz sonra o şaşkınlık geçer. Konuşmaya başlarlar. Çocuk annesini, babasını ve bütün bildiklerini sorar. Uzun uzadıya konuşurlar. Çocuğun annesiyle babasını birdenbire şaşırtmak ve sevindirmek için bir güzel oyun düşünüp bulurlar. Evvela ihtiyar kadın vakit geçirmeksizin çocuğun evine gider. Esvabının eskiliğinden ve bedbahtlığından bahis ile elbise istemeye fakat hiç belli etmeyerek güya kendisi giyecekmiş gibi istemeye karar verir.

Kadın çocuğun evine gider, bunu gayet iyi karşılarlar. Ne istediğini sorarlar. Kadın der ki:

- Bize oğlunuzun elbiselerinden bazısını verseniz ne iyi olur. Kızımın da benimde üstümüzde bir şey kalmadı. Havalarda pek soğuk gidiyor.

Çocuğun babası:

- Ah bizim oğlan anlaşıldı ki artık öteki âleme gitti. Gelip de elbise mi giyecek? Hiç olmazsa sizin giydiğinizi görür de sevinir, diyerek çocuğun en iyi parkasını ve biraz da yiyecek verir. Kadın sevinerek dua ederek çıkar. Koşa koşa evine gelir. Çocuğun annesiyle babasını pek kederli gördüğü için onlara ziyadesiyle acır. Hasretlerine bir an evvel kavuşturmak için gayet acele ve telaş eder.

Çocuk kendi elbisesini giyer. Akşam olduğu için – çünkü gündüz orada pek kısadır- hepsi oturup biraz yiyecek yerler. Sonra iki çocuk el ele tutuşup kasabaya giderler. Köylü orada şarkı söylemek, çalgı çalmak, oyun oynamak için toplanmış. Küçük kız evvela içeriye girerek türkü söylemek için izin ister. Peki, deyip eline bir davul verirler. Kız türküyü başlar. Hiç kimsenin o ana kadar işitmediği bir türkü... kız bir rüya görmüş hep onu naklediyor. Kandil çocuğu nasıl bulup getirdiyse onu güzelce anlatıyor.

Çocuğun annesiyle babası soluk benizleriyle bir köşede oturuyorlarmış. Annesi “Aman evladım” diye haykırır. Babası da “Ah keşke bu rüya hakikat olsa!” diye haykırır. Tam bu esnada çocuk kakhaha ile gülüp oynayarak içeriye girmez mi? Şaşırırlar. Sevinirler. Ana baba ne yapacağını bilmez. Çocuğa sarılırlar, öpüşürler, ağlaşırlar. Artık ne hale gelirler tasavvur ediniz. Küçük kız onları o halde bırakıp güle güle evine döner. Büyükannesine der ki:

- Anneciğim işte bu gece rahat uyurum. Çünkü şimdi bütün köy halkı gülüyor.

Ertesi gün çocuk gelir. İhtiyar kadın ve kızını davet eder ve bir aile gibi birlikte oturmak istediklerini söyler. Kadın ile torunu onlara giderler. Refah ve saadet içinde yaşarlar. Çocuk birinci avcı olur. Evlerinde hiç yiyecek eksik olmaz. Bol bol sıcak kürklere sarılıp hiç üşümezler. Küçük kız büyür. Büyükannesi evi idare eder. Eskimo memleketinde büyükanneler böyle olur.

Çocuk Dünyası, I(12), 17 Şubat 1927, s. 10- 11.

5.1.120. Sihirli Yüzük

Vaktiyle Bağdat'ta Kasım isminde zengin bir tüccar vardı. Kasım her gün Bağdat'ın en büyük caddesindeki dükkânını eşya ile doldurup bunları birer birer satardı. Komşular dükkânın bir gün kumaşlar ve şallarla başka bir gün antika silahlarla üçüncü gün türlü türlü yemişler, dördüncü gün mücevherlerle dolu olduğunu gördükçe hayret ederler, acaba “Kasım bunları nereden buluyor?” Diye birbirlerine sorarlardı.

Hakikaten bu hayret edilmeyecek bir mesele de değildi. Her sabah muhtelif eşya ile ağzına kadar dolu olduğu görünen bu dükkâna hiç kimse bir tek paketin bile girdiğini görmemişti. Öyleyse Kasım bu eşyayı nereden buluyordu? Hele son günlerde Kasım zevcesi ve iki çocuğuyla hiç meşgul olmuyordu. Geceleri evine gayet geç geliyordu. Hemen yatağa yatıyor, sabahleyin erkenden çıkıp gidiyordu. Nihayet bir sabah zevcesi Kasım'a:

- Efendi bu işlerin ne zaman bitecekte biraz da çocuklarıyla meşgul olacaksın? Dedi.

Bunun üzerine Kasım çok hiddetlendi. Gözlerini dört açarak zavallı kadını fena halde tekdir etti. Evden kovdu. Sonra da:

- Katiyen bir daha buraya gelme. Gelirsen seni bir çuvala attığım gibi derhal nehre atarım, dedi.

Ortalık karardıktan sonra daha Kasım dükkândan dönmeden kadıncağız eve geldi. Eşyasını topladı. İki çocuğu da kucağına alarak tekrar çıktı. Bağdat'ın kenar bir mahallesine geldi. Sabaha kadar bekledi. Niyeti Bağdat'tan bir gün kadar uzakta olan ufak bir kasabadaki ağabeysinın yanına gitmekti. Sabah olunca şehirden çıktı. Gideceği yolda yürümeye başladı. Biraz sonra çingirak sedasına benzer bir şey işitti. Bunun bir kervan olacağını ümit ederek etrafına bakındı. Fakat bir şey görünmüyordu. Çocuklarını şalına sararak yolun kenarına bıraktı. Etrafını iyice görmek için yüksek bir yer aradı.

Zavallı kadın biraz uzağa gider gitmez yolun kenarındaki çalılıklardan bir aslan çıktı. Çocuklardan birini ağzına alarak geldiği yere döndü. Otların arasında gözden kayboldu. Kadıncağız geri döndüğü zaman çocuğu bulamayınca çok merak etti. Hemen aramaya başladı. Birçok çalışmasına rağmen bir şey bulamadı. Diğer çocuğunun yanına döndüğü vakit hayretle onun da yerinde olmadığını gördü. Tam nehrin kenarına gelip suya atlayacağı zaman dört beş atlı Arap ile karşılaştı. Bunlar kadıncağızın mücevheratını aldılar. Yeni esvaplarını soydular. Sırtına yırtık pırtık bir elbise giydirdiler. Sonra da satmak için esir ettiler.

Kasım eve geldiği zaman hizmetçileri zevcesinin çocukları alıp gittiğini söylediler. Adamcağız bunu işitince çok müteessir oldu. Eyvah çocuklarım, diye saçını başını yoldu. Kasım çocuklarını çok seviyordu. Daha biraz evvel de bir arkadaşına çocuklarının zekâlarını, güzelliklerini medh ede ede bitirememişti. Etrafa bütün adamlarını dağıttığı halde bir şey bulamadılar. Zavallı Kasım kederle mangalak başına oturdu. Kendi kendine "Ah!" dedi. "Niçin kadıncağızı kovdum. Benim yaptığım işler hakikaten bir insanın dikkatini celp eder. Zavallı kadına iyi muamele etmeliydim. Sihirli yüzüğümün getireceği karla her zamana mesut olurduk." Kasım'ın aklına sihirli yüzük gelince hemen yerinden fırladı. "Az kaldı unutuyordum. Sihirli yüzüğüm şimdi çocuklarımı bana getirir." diyerek dolaba koştu. Lakin yüzüğü orada bulamadı.

Önce hizmetçilerinin çalmış olmalarından şüphelenerek onları hapsetti. Fakat para etmedi. Çünkü onlar çalmamıştı. Bir müddet sonra hizmetçilerini serbest bırakmaya mecbur oldu. Artık Kasım'ın ticareti de yolunda değildi. Eskisi gibi

dükkânı dolmuyordu. Bilakis günden güne boşalıyordu. Komşularının da hiç biri ona muavenet etmiyordu. Çünkü herkes Kasım'ın çocuklarıyla zevcesini öldürdüğünü zannediyordu. Nihayet zavallı adam dükkânını kapayıp Bağdat'tan biraz uzak başka bir kasabada oturan kardeşinin yanına gitmeye karar verdi.

Aslan kaptığı küçük çocuğu inine götürdü. Orada bedevi Araplar aslanı yakaladılar. Bir Arap kadın da küçük çocuğu evlat edinerek yanına aldı. "Mesrur" ismini taktı. Mesrur bedevilerin yanında büyüdü. Onlar gibi ata binmeyi ok atmayı öğrendi. Zavallı kadın aslanın götürdüğü çocuğu aramakla meşgulken yolun kenarında bıraktığı diğer yavrusunun yanından Ali Hasan isminde zengin bir tüccar geçiyordu. Bu çocuğu anası babası tarafından terk edilmiş bir yavru zannederek yanına aldı. Evine götürdü. İsmi Abdullah koydu.

Ali Hasan Abdullah'ı evladı gibi severdi. Onu okuttu. Abdullah çok akıllı ve zeki bir çocuk oldu. Ali Hasan böyle güzel bir evlada malik olmakla iftihar ediyordu. Nihayet bir gün Ali Hasan Abdullah'ı da yanına alarak kervanlarından birine tecavüz eden bedevilerin muhakemesine gitti. Muhakeme salonunda şaki Araplar sıralanmışlardı. Abdullah bunların önünden geçerken gayet garip ve gülünç genç bir bedevi buna fena halde hiddetlendi. Abdullah hücum etti. Derhal dövüşmeye başladılar. Diğer tarafta Ali Hasan gençlerin dövüşmesine mani olmaya çalışıyor, "Eyvahlar olsun, Abdullah ne yapıyorsun? Hâkimin huzurunda dövüşmekle idama mahkûm olacaksın" diyordu. Biraz sonra bedevi Abdullah'tan yediği dayaklardan yarı ölü bir halde yere yuvarlandı. Mücadele bitince herkes acaba hâkim Abdullah'a ne yapacak? Diye merak ediyordu.

Fakat hâkim Abdullah'a bir şey yapmadı. Gayet güzel dövüştüğü için Abdullah'ı affetti. Fakat muhakeme huzurunda bir kavgaya sebebiyet verdiği için mesruri genç Abdullah'ın kardeşinden başkası değildi. İdama mahkûm oldu.

Mesrur elan kanlar bereler içinde yerde baygın yatıyordu. Abdullah Mesrur'a acıyarak hâkimden affetmesini rica etti. "Müsaade ederseniz kendime köle yapayım" dedi. Hâkim Mesrur'u Abdullah'a verdi. Abdullah Mesrur'u derhal evine götürdü. Yumuşak yataklara yatırarak yaralarını tedavi ettirdi.

Mesrur gözlerini açtığı zaman Abdullah'ın kendisine gösterdiği iyi muameleden çok memnun oldu. Biraz evvelki hiddetini unutarak Abdullah'ın köleliğini kabul etti. Zaman geçtikçe yeni efendisini sevmeye başladı. Bir gün Ali

Hasan mal satmak için Abdullah'ı Bağdat'a gönderdi. Ayrılmadan evvel de bir yüzük vererek "Bu yüzük seni bulduğum zaman şalının içinde bağlıydı. Şimdiye kadar küçük olduğun için ben saklıyordum. Artık parmağına tak. Belki bir gün ailene rast gelirsin de bu yüzükle seni tanırlar" dedi.

Abdullah yüzüğü aldı. Parmağına taktı. Parlatmak için biraz ovaladı. Derhal karşısında yeşil sarıklı, mavi cübbeli bir Arap hâsıl oldu. Arap yavaş yavaş büyümeye başladı. Kafası ta tavana değdi.

Abdullah hayret ve korku ile:

- Sen kimsin ve ne istiyorsun? Diye bağırdı. Arap kocaman kapkara kafasını aşağı doğru eğerek:

- Ben elindeki yüzüğün perisiyim. Yüzüğü ovan insanın derhal yardımına koşarım. Şimdi benden ne istiyorsun? Söyle! Dedi.

Bunun üzerine Abdullah Ali Hasan'ın biraz evvel söylediklerini hatırlayarak:

- Peki. Bana annemle babamın ne olduğunu söyler misin? Diye sordu.

Peri:

- Evet. Baban da annen de yaşıyor. Annen Mısır'da zengin bir adamın yanında esirdir. Abdullah:

- Öyleyse hemen annemin bulunduğu yeri bana söyle. Aynı zamanda onu buraya süratle getirmenin yolunu da öğret.

Peri:

- En seri vasıta bana derhal "Getir" diye emir etmendir.

Abdullah:

- Öyleyse çabuk annemi buraya getir!

Bir dakika kadar peri ortadan kayboldu. Sonra annesiyle beraber tekrar görüldü. Ali Hasan kadını görünce "Kardeşim, kardeşim!" diye bağırdı. Meğer Ali Hasan kocasının ondan kovulduktan sonra kadıncağızın gitmek istediği ağabeysiymiş.

Kadın Ali Hasan'a dönerek:

- Bu çocuk kimdir? Diye sordu.

Abdullah annesine doğru bir adım atarak:

- Anneciğim ben senin oğlunum, dedi.

Abdullah annesiyle birbirine kavuştuktan sonra annesinin hikâyesini dinledi. Kendi gibi kaybolmuş bir biraderi olduğunu işitir işitmez hemen yüzüğü ovaladı. Derhal peri meydana çıktı. Abdullah:

- Söyle kardeşim nerede?

Peri:

- Gülerek, Mesrur senin hakiki kardeşinden başkası değildir. Birkaç dakika içinde Mesrur ile de kucaklaştıktan sonra tekrar periyi çağırdı. Babasını getirmesini emir etti.

Bir saniye geçmedi ki babalarını eski püskü esvaplar içinde önlerinde buldular.

Artık bütün aile efradı beraber toplanmıştı. Herkes başından geçen hikâyelerini bir bir anlattı. Kasım eline geçirdiği sihirli yüzüğüyle eski ticaretine başladı. Az zamanda dünyanın en zengini oldular.

Çocuk Dünyası, I(14), 3 Mart 1927, s. 11- 12- 13.

5.1.121. Şems Cihan

Vaktiyle Tahran'da Şems Cihan isminde güzel bir kız vardı. Şems Cihan dünyaya geldikten altı ay sonra annesi ve babası ona büyük bir servet bırakarak bir hafta ara ile ölmüşlerdi. Kimsesiz kalan Şems Cihan'ı amcası Cafer yanına aldı. Cafer, sözde Şems Cihan'ı evlenebilecek bir yaşa gelinceye kadar büyütecek, babasından kalan serveti güzelce muhafaza edecekti. Fakat hakikatte öyle olmadı. Cafer çok fena huylu ahlaksız bir adamdı. Kardeşinin Şems Cihan'a bıraktığı parsaya göz koydu. Şems Cihan'a babalık yapıyor diye istediği gibi zavallı kızın servetini yemeye başladı.

Bu hususta o kadar ileri gitti ki öz kızının bir dediğini iki etmedi. Hâlbuki Şems Cihan, kendi evinde yavaş yavaş yengesinin ahiretliği amcazadesinin eğlencesi gibi bir şey oldu.

Nihayet Şems Cihan on dört yaşına geldi. Babasının arkadaşlarından

hakikati öğrendi. Senelerden beri gördüğü haksız ve fena muameleye kızdı. Hele parasını çalan amcasıyla şımarık amcazadesine karşı sönmez bir kin duymaya başladı. Amcazadesinin çifter çifter hizmetçileri varken Şems Cihan'ın işini görecektik hiç kimse yoktu. Zavallı kızcağz odasını kendi süpürüyor, yatağını kendi yapıyor, hatta çamaşırlarını kendi yıkıyor, söküklüklerini kendi dikiyordu.

Hizmetçiler bile evde Şems Cihan'a kimsenin ehemmiyet vermediğini görerek onunla alay ederlerdi. İcap ederse kendi işlerine de yardım etmesini emir ederlerdi. Şems Cihan gayet sabırlı bir kız olduğu için boynunu bükerek "Görünüşte benim bu hizmetçilerden bir farkım yok bir insan kapı yoldaşına yardım etmekle ne olur?" diye düşünür onlara yardım ederdi. Böylece birçok zahmete meşakkate katlanırken kendini teselli edecek şeylerde bulurdu. Zavallı her gece odasına çekildiği vakit pek sevdiği Susana'nın Altın Papuçlarını okurdu. Kendi hali Susana'nın haline çok benziyordu. Bu hikâyeyi okuduğu zaman daima tahayyülata dalarlardı. Ekseriya gözünün önünde bir peri belirirdi. Bu Şems Cihan'ı kanadının kenarına oturtarak şahın huzuruna götürür, orada Şems Cihan bütün çektiklerini birer birer şaha anlatır, peri de şehadet ederdi. Şah gazaba gelerek Cafer'in derhal hapse atılmasını, amcazadesinin de kel kambur bir adama cariye verilmesini emir ederdi. Zavallı Şems Cihan böyle hülyalar kura kura nihayet uykusu gelir, gözlerini kapardı.

Şems Cihan bir gece odasında hakikaten periyi gördü. Fakat Şems Cihan'ı kanadına oturtup şaha götürmedi.

Yalnız ona:

Ey güzel Şems Cihan

Kurtulacağın zaman

Geldi, diyorum sana

Bundan tam üç gün sonra

Sabahleyin çok erken

Amcan hamamdayken

Cebinin cebindeki

Kesenin içindeki

Anahtarı alınca

Evden yengen gidince

Kırmızı kapıyı aç

Dediğimi yaparsan

Kurtulursun o zaman

Dedi. Sonra da kayboldu. Şems Cihan gözlerini açınca bunun bir rüya olduğunu anladı. Tabi ehemmiyet vermedi. Fakat ertesi gece aynı peri tekrar rüyasına girdi. Bir gece evvel dediklerini tekrar etti. Ertesi sabah Şems Cihan yine aldırmadı. Üçüncü gece rüyada peri tekrar görüldü. Sözlerini tekrar etti. Şems Cihan sabahleyin uyanınca amcasının hamamı yakmalarını emrettiğini işitti. Yengesinin de sokağa gitmek için hazırlandığını gördü. O zaman galiba rüyamda Susana'yı kurtaran periyi gördüm. Belki beni de kurtaracak. Hadi onun sözlerini dinleyeyim, diye düşündü.

Amcası hamamdayken kimseye gözükmeyen cübbesinin cebini karıştırdı. Hakikaten orada bir kese kesenin içinde bir anahtar buldu. Hemen anahtarı aldı. Göğsüne sakladı. Biraz sonra amcası evden çıktı. Arkasından yengesinin tahtirevana binip gittiğini gördü. Şems Cihan elleri titreyerek merdiven başındaki kırmızı kapının yanına geldi. Onu açtı. Kendini karanlık bir yerde buldu. Merakla içeriye bir adım atar atmaz arkasından kapı kapandı. Karanlıkta kaldı.

Şüphesiz çok korktu. Hemen geri dönmek istedi. Fakat muvaffak olamadı. Çünkü kapı sımsıkı kapanmıştı. İçeri taraftan bir türlü açılmıyordu. Çaresiz el yardımıyla yürümeye başladı. Biraz sonra önüne bir merdiven geldi. Duvarlara tutuna tutuna merdivenleri indi. Önüne bir düzlük çıktı. Orayı da geçti. Tekrar yürüdü. Belki bir saat bu karanlık yollarda dolaştı. Nihayet ufak bir pencere ile aydınlanmış bir merdivenin alt başına geldi. Bin bir heyecan bin bir korku içinde bu merdiveni de çıktı. Kendini aralık bir kapının önünde buldu. Bunun aralığından geçince uzunca bir koridor gördü. Nihayetinde girdiği kapı gibi ufak bir kapı vardı. Bunun da aralığından lamba ziyası geliyordu. Yavaş yavaş oraya gitti. İçeriye baktı. İçerisi geniş bir odaydı. Odanın ortasında büyük bir masa vardı. Masanın etrafına sekiz kişi oturmuştu. İçlerinden birisi yüksekçe taht gibi bir yere kurulmuş, amcası da onun yanında ayakta durmuş anlatıyordu:

- Kudretli, efendimiz hazretleri, süratle hareket etmezsek başımıza büyük bir felaket geleceğini hissediyorum. Bu sabah buraya gelirken cübbemin cebindeki anahtarı bulamadım. Buraya ormandaki mağaranın içindeki gizli yoldan gelebildim.

Anahtarı bizi ele vermek için birinin çaldığını zannediyorum.

Tahtta oturan zat:

- Cafer, şu halde ne yapmak istiyorsun? Onu söyle.

Cafer:

- Bir an evvel şahlığımızın ilanı için faaliyete geçmemize emir vermenizi bekliyorum. Ben her şeyi hazırladım. Vaat ettiğiniz vezirlik rütbesine liyakat kesp etmek için gece gündüz çalıştım. Duvarı deldim. Biranda bu delikten şahın yatağının yanındaki dolabın içine girebiliriz. Hiçbir ses çıkartmadan hançeri ta kalbine kadar sokarız.

Şems Cihan derhal bu sekiz kişinin buraya ne maksatla toplandıklarını anladı. Şahın biraderi kardeşinin yerine tahta geçmek için Şems Cihan'ın amcasına şahı öldürtecekti. Sonra da onu hizmetine mükâfat olarak vezir yapacaktı.

Şems Cihan söylenen sözlerden gördüğü ahvalden o kadar çok korktu ki orada daha fazla duramadı. Hemen geri döndü. Koridoru geçti. Aralık duran birinci kapıdan çıktı. Korku ve yürek çarpıntısı ile kuvveti kesilmişti. Daha bir adım atamadı. Duvara dayandı. O anda büyük bir gürültü ile arkası üstü yuvarlandı. Yaslandığı yer amcasının duvarda delip bir kapakla hafifçe kapadığı yerdirdi. Şah içeride yeni kalkmış, elini yüzünü yıkamakla meşguldü. Etrafındaki hademe dolaptan gelen gürültüye koştu. Dolabın kapısını açınca güzel bir kızın baygın yattığını gördüler. Şah duvardaki deliği görür görmez şüpheye düştü. Hemen adamlarını delikten içeriye gönderdi. Biraz sonra şahın kardeşi de dâhil olmak üzere sekiz kişiyi huzura getirdiler. Şems Cihan işittiklerini birer birer anlattı. Şah kendini öldürmek isteyen bu adamların hepsini idam ettirdi. Şems Cihan'ı da hayatını kurtardığı için kendi oğluna verdi.

Neticede Şems Cihan babasının servetine kavuştuğu gibi üstelik bir de şahın oğluna vardı. Belki de Susana'dan daha mesut oldu.

Çocuk Dünyası, I(15), 10 Mart 1927, s. 14- 15.

5.1.122. Sihirli Fasulyeler

Eskiden sizin tahayyül edebileceğiniz kadar güzel bir köyde Demir isminde bir çocukla annesi vardı. Demir'in babasını bir gün korkunç bir dev öldürmüş, zavallı annesi böylece dul kalmıştı. Fakat bahçelerinde ineğe kifayet edecek kadar ot

bulunmadığından hayvan erimeye başlamış, kemikleri meydana çıkmıştı. Demirle annesi bazı akşamlar aç bile yatıyorlardı. Çünkü yiyecek bulamıyorlardı.

Demir sabahları ineği otlatmak için bahçeye çıkarırdı. Bir gün annesi ağlayarak bahçeye geldi. Demir annesine niçin ağladığını sordu. Annesi de:

- Ah evladım. İneğimiz açlıktan ölecek bahçemizde ot bile yok.

- Canım sen merak etme. Bahçemiz bir gün zenginleşecek ve biz de zengin olacağız.

Annesi oğlunun bu saçma lakırdıları karşısında omzunu silkeledi ve içeriye girdi. Bir akşam yemekte ineği satmaya karar verdiler. Demir sabahleyin ineği aldı. Pazara doğru yollandı. Epeyce yürümüştü ki ihtiyar bir kadın Demir'e nereye gittiğini sordu:

Demir:

- Pazara ineği satmaya gidiyorum, dedi.

Yabancı kadın içi renk renk fasulyelerle dolu olan önlüğünü açtı. Demir'e dedi ki:

- Oğlum, ineği bu fasulyelerle değiştir misin?

Demir'in gözleri kamaşmıştı. Buna razı oldu. Kadından fasulyeleri aldı ve koşarak eve geldi. Annesi onu kapıda bekliyordu. Annesi oğlundan iyi bir haber alacağını zannederken, Demir:

- Anne bak ineği işte bu fasulyelerle değiştirdim, sözleri üzerine beyninden vurulmuşa döndü. Fena halde sinirlendi. Oğlunun elinden fasulyeleri kaptı. Bahçeye fırlattı. Artık durmadan söyleniyordu:

- İşte bir ineğimiz vardı. O da gitti. Şimdi ölmemizi beklemekten başka bir çaremiz kalmadı. Vah zavallı ineğimiz.

Demir annesinin hiddetini geçirdikten sonra bahçeye çıktı. Saçılan fasulyeleri topladı. Onları gübreli bir toprağa koydu. Suladı. Şimdi alacağı semereyi düşünüyor ve kazanacağı parayla satılan ineğe benzer bir inek alacağını hesaplıyordu. Akşam oldu. Demir'de yatağına uzandı. Sabahleyin uyandığı vakit penceresinden gördüğü manzara karşısında parmağını ısırды. Çünkü akşam diktiği fasulyeler o kadar büyümüşlerdi ki karşısındaki kavak ağaçlarını geçmişler ve

bulutlara karışmışlardı.

Demir sevincinden çıldıracak gibi annesine koştu:

- Anneciğim fasulyelerimize bak, ne kadar büyümüşler. O kadar ki bulutlara karışmışlar. Annesi pencereye baktığı vakit oğlunun söylediği sözlerin doğru olduğunu tasdik etti. Demir sevinçle:

- Anne ben bunların nerede bittiklerini öğrenmek istiyorum. Tepelerini buluncaya kadar tırmanacağım.

- Oğlum sonra düşer ölürsün.

- Hayır. Hayır anne. Ben fasulyelerimden eminim.

Annesi bir şey diyemedi. Demir tırmanmaya başladı. Bir hayli tırmandı. Bir de aşağıya baktı ki evleri görünmüyordu. Bulutlara kadar geldiği vakit durdu. Çünkü fasulyeler orada bitmişlerdi. Etrafındaki bulut kümeleri kuşbaşı yağın karlar gibi ayaklarının altına serpiliyorlardı. Demir şaşkın şaşkın etrafına bakarken kelebek gibi kanatlı bir kadın meydana çıktı. Demir'e doğru gelmeye başladı. Yanına gelince ona dedi ki:

- Sana fasulyeleri veren benim. Ben bir periyim. O dev senin babanı öldürdü. Sen ondan intikam almak istemez misin? Öyleyse bini dinle! o şimdi bir şatonodur. Bu şatonun kapısında bir tavuk yem yer. Anladın mı? Git onu bul ve öldür. Ben seni muhafaza edeyim.

Demir bu sözlerden cesaret alarak devini öldürmeye karar verir. Bu suretle babasının intikamını alacaktır. İlerlemeye başlar. Biraz yürüdükten sonra bir şatonun kapısının önünde yem yiyen benekli bir tavuk gördü. Kendi kendine:

- Perinin tarif ettiği yer burası olmalıdır diyerek kapıyı çaldı. Kimse cevap vermedi. Fakat bu sefer öyle hızlı çaldı ki bir kadın başını pencereden uzatarak ona sordu:

- Ne istiyorsun oğlum?

- Ben yolunu kaybetmiş biriyim. Açlıktan ölüyorum. Lütfen bir lokma ekmek veriniz. Birkaç gün de yanınızda misafir ediniz.

- Ah yavrum seni ben nasıl bu eve alayım? Burasının bir dev evi olduğunu unutuyorsun galiba

- Zararı yok. Ben küçük bir yerde saklanırım. Dev'in karısı buna muvafakat etti ve Demir'i içeriye aldı. Ona yemek verdi. Demir yemek yerken dışarıdan gök gürültüsünü andıran bir takım sesler işitmeye başladı. Kadın korkak bir sesle ona:

- Aman zevcim geliyor. Sakın, dedi. Demir koşa koşa gitti. Biraz sonra kapıya yumruklar vurulmaya başladı. Kadın seslendi:

- Kim o?

Kalın bir ses:

- Benim aç, dedi.

Çocuk Dünyası, I(16), 17 Mart 1927, s. 12- 13- 14.

- 2-

Dev'in karısı kapıyı açmaya koştı. Dev içeriye girer girmez:

- Burada taze et kokusu var, dedi.

Karısı cevap verdi:

- Canım bugün senin kestiğin insanların etinden bir çorba yaptım, onun kokusu işte.

- Aferin sana, hadi getir şu çorbayı bakalım.

Karısı çorbayı Dev'in önüne koydu. Dev bir hamlede çorbayı bitirdi. Karısına bağırdı:

Tavuğu da getir.

Karısı biraz sonra koltuğunda bir tavuk olduğu halde kapıdan içeri girdi. Tavuğu Dev'e verdi. Devde onu masanın üzerine koydu ve karşısına geçti.

- Hadi kuku lütfen!

Tavuk masanın üzerine bir altın yumurta bıraktı. Dev evvelki sözleri tekrarladı. Tavuk yine bir altın yumurta yumurtladı. Bir üçüncü defa Dev:

- Hadi kuku lütfen, dedi. Tavuk yine bir yumurta yumurtladı. Bunun üzerine:

- Aferin, iyi. Hadi artık git istirahat et. Tavuk yere atladı. Kapıdan çıktı, gitti. Demir bütün bunları saklandığı fiçimin deliğinden görüyordu. Biraz sonra Dev

horlayarak uyumaya başladı. Demir saklandığı yerden çıktı. Masaya yaklaştı. Yumurtaları cebine koydu ve pencerenin kenarına geldi. Buradan aşağıya kadar kaydı. Tavuk yine orada yem yiyordu. Demir onu da kucağına alarak fasulyelerin tepesine geldi. Oradan aşağıya indi. Eve girince annesini ağlar bir halde buldu. Annesi:

- Ah yaramaz senin dönmeyeceğini zannediyordum. Nerelerdeydin?

Demir annesini teselli maksadıyla tavuğu yere bıraktı ve:

- Kuku, lütfen, dedi.

Tavuk hemen bir yumurta yumurtladı. Demir bu sözleri bir daha tekrarladı. Yine yumurta yumurtladı. Annesinin sevincine nihayet yoktu. Bu yumurtaları şehirde para işle değiştirdiler. Demir annesine dedi ki:

- Anneciğim ben bu devi öldüreceğim. Beni peri muhafaza ediyor. Bu suretle memlekette bu afetten kurtulmuş olur. Yalnız sen ağlama. Allahısmarladık. Ben yine gelirim.

Koşa koşa fasulyelerin yanına geldi ve tırmanmaya başladı. Yukarı çıktı. Fakat bu sefer hemen devin kapısını çalmadı. Düşündü. Belki karısı ile dev onu yakalayacaklar, tavuğu çalmanın cezasını vereceklerdi. Bunun için akşamı bekledi. Dev girerken o da beraberce şatoya girdi. Fakat Demir'in girdiğinden devin haberi yoktu. İçeri girer girmez asabiyetle bağırdı:

- Hadi benim arpımı getir. Kederlerimi o izale edecektir.

Karısı arı getirdi. Dev onu odanın ortasına koydu. Harp kendi kendine derhal güzel bir parça çalmaya başladı. Öyle güzel çalıyordu ki...

Müzik bitti. Dev kendinden geçerek uyudu. Demir bunu fırsat bilerek arı kucakladı ve oradan dışarı çıktı. Zincirden kaymaya başladı. Fasulyelerinin yanına yaklaştı ki harp:

- İmdat, imdat! Diye bağırmaya başladı.

Dev uyandı. Bu küçük çapkını yakalamak ve öldürmek için topuzunu yakaladı. Demir'i takip etti. Fakat o fasulyelerden inmişti. Dev de oradan iniyordu. Hemen içeriye koştu. Koca bir balta yakaladı. Köklere vurmaya başladı. Ağaç kesildi. Dev de yuvarlandı. Beyni patladı. Bu suretle memleket bu fena mahluktan

kurtuldu.

Demir köyün en güzel bir kızıyla evlenirken annesiyle birlikte büyük bir köşkte yaşamaya başladı. İhtiyaçları oldukça ara sıra tavuğa altın yumurtlatıyorlar ve canları sıkıldıkça arpı getirip eğleniyorlardı.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine!

Çocuk Dünyası, I(17), 24 Mart 1927, s. 11- 12- 13.

5.1.123. Altın Bilezik

Pek eski zamanda ihtiyar bir değirmenci vardı. Bu değirmenci gayet fakirdi. Fakat çok namuskârdı. Üç tane de oğlu vardı. Alnının teriyle çalışıyor, sayının karşılığını vererek bahtiyar bir hayat geçiriyordu. Bir gün zavallı hastalandı. İhtiyar değirmenci artık kurtulmanın ihtimal haricinde olduğunu ve öleceğini anlamakta gecikmedi. Yalnız hayatını kurtarabilecek bir şey vardı ki bu da sırça dağın arkasında bir mezar içerisindeki ölünün kolunda bulunan bilezikti. Bu ölü diriydi. Zira ona kolundaki bilezik hayat veriyordu.

Değirmenci öleceğine yakın oğullarını yanına çağırdı. Onlara:

- Oğullarım, dedi. Öleceğimi zannediyorum. Artık belki de hayatımın sonu gelmiştir. Beni bu ölümden yalnız bir şey kurtarabilir.

Hepsi birden merakla sordu:

- Muhterem pederimiz, bunun ne olduğunu söyler misiniz?

İhtiyar Sırça Dağın arkasındaki adamdan, onun kolundaki bilezikten, onun nasıl yaşadığından bahsetti.

Çocuklar hep birden:

- Peki, muhterem peder, arzularınızı yapacağız, dediler ve hemen ertesi günü büyük oğlu Sırça Dağın seyahatine çıktı. İssiz bir ormanda bir dere kenarında su içerken bir ağaç üstünde ötmekte olan fakat insan gibi konuşan bir kuş ona şu sözleri söyledi:

- Delikanlı, görüyorum ki sen Sırça Dağına gidip orada ki altın bileziği almak istiyorsun. Buna muvaffak olursun fakat benim sözlerimi dinlemek şartıyla... bu bileziğe nail olabilmek için Sırça Dağına ayak basıncaya kadar bir damla su içmeyeceksin! Fakat bunu yapmazsan karışmam. Zararı kendine!

O bu sözleri dinlemedi bile. “Budala kuş, sanki akıl öğretiyor. Meramı beni öldürmek” diyerek kana kana sudan içti. Sonra yürümeye başladı. Fakat henüz birkaç dakika gitmişti ki kıvrılarak müthiş bir ağrıya düştü. Son nefesini verdi. Ölmüştü. Sebebi ise basitti. Kuş ona iyilik söylemişti hâlbuki o bu iyiliği bilmemiş derenin zehirli suyunu içmişti.

Zavallı hasta peder günden güne solmakta devam ediyorken oğlunun ölüm haberini aldı. Ormandan geçen bir adam onu yerde ölü olarak görmüştü. İhtiyar çok meyus ve muzdarip oldu. Çok ağladı.

Ertesi hafta da ortanca oğlu yola çıktı. Onun da aynı akıbete duçar olduğunu söylemeye hacet yok. Peder bu oğlunun da ölüm haberini aldı. Bunun üzerine küçük oğlu yola çıkmaya karar verdi. Pederi büyük oğullarının yapamadığı bir işi küçük oğlunun nasıl yapabileceğini düşündü ve onu tehlikeye atmamaya azmetti.

- Yavrum evladım, dedi. Gitme! Büyük kardeşlerinin yapamadığı şeyi sen nasıl yaparsın? Korkmuyor musun? Ben hayatımdan vazgeçtim. Senin tehlikeye girmeni istemem.

Küçük o kadar ısrar etti ki nihayet babası razı olabildi.

Bir iki gün geçmeden o da yola çıktı. Kardeşlerinin öldükleri ormana geldi. Küçük bir taş kenarından berrak bir su akıyordu. Hemen eğildi. Suyu içmek üzere ağzını uzattığı zaman suyun üstünden gelen bir ses onu bu teşebbüsten vazgeçirdi.

- Delikanlı! Sen de biraderlerin gibi bileziği almaya gidiyorsun. Sözlerimi dinlersen dünyanın en bahtiyarı olursun. Fakat dinlemezsen sen de kardeşlerin gibi ölüp gidersin. Sözüm bu sudan içmedir. Anladın mı?

Delikanlı kardeşleri gibi fena bir kalbe malik olmadığından kuşun bu sözlerini dinledi ve hemen suyun başından kalktı. Bunu gören kuş:

- Aferin, dedi. Sen iyi bir çocuksun. Bunun için sana şu sözleri söyleyeceğim. Altın bileziği almaya gittiğin zaman dağın eteğinde otur. Geceyi bekle. Sonra geceleyin mezarın yanına git. Dikkat et. Eğer adamın gözleri açıksa bileziği süratle kolundan çek. Kapalıysa hemen saklan. Gözlerinin açılmasını bekle.

Küçük.

- Peki, güzel kuş, dediğinizi yapacağım dedi ve yola revan oldu. Kardeşlerinin cesetlerini gördüğü zaman kardeşlik duygusuyla üzerlerine kapanarak

bol bol ağlamak kederlerini dökmek istedi. Fakat bir ses onu bu ulvi arzusundan vazgeçirdi. Baktı. Karşısında yeşilli bir cüce vardı. Çocuk ona:

- Sakın diye bağırma. Eğer onlara elini sürersen dirilir, seni öldürürler.

- Peki, sözünüzü tutuyor ve kardeşlerime dokunmuyorum, dedi. Bunu müteakip cüce kayboldu. Küçük çocuk az gitti uz gitti. Dere tepe düz gitti. Nihayet güzel bir günde ormandan çıktı. Sırça Dağ uzaktan bir hayal gibi görünüyordu. Bu sırada bir tilki karşısına dikilip ona:

- Delikanlı Sırça Dağına gidiyorsun değil mi? Öyleyse sırtıma bin. Ben seni oraya götürürüm, dedi.

Delikanlı hemen tilkinin sırtına bindi. Tilki bir rüzgâr süratiyle koşarak Sırça Dağına geldi. Delikanlıyı bıraktı:

- Koşun ve yeşil ve yeşil cücenin nasihatlerini iyi hatırla! Eğer bir tehlikeye uğrarsan sana vereceğim şu üç kılı birbirine sür. O zaman beni karşında gör, dedi. Üç kılı verip kayboldu.

Gece olmuştu. Delikanlı hemen dağa çıktı. Diri ölünün gözleri kapalıydı. Saklanmak istedi. Fakat ölü bunu gördü ve öyle keskin bir bağırış bağırdı ki etrafında uyuyan bütün askerler gelip delikanlıyı tuttular. Bu askerler padişahın askerleriydi. Ölü de onun ölen büyük oğluydu.

Yapılan muhakeme neticesinde çocuk idama mahkûm oldu. İdamdan yalnız bir şartla kurtulabilirdi. O da şuydu. Hayalet suyundan alıp getirirse.

Kendisine on gün mühlet verildi. Bunun üzerine zavallı genç çocuk düşünmeye başladı. Bir aralık kıllar aklına gelerek hemen birbirine sürttü. Tilkiyi karşısında gördü:

- Delikanlı emrin nedir?

- Sevgili tilki, padişah benden hayat suyu istedi. Getirirsem idamdan kurtulacağım. Getirmezsem bu hüküm tatbik olunacak. Rica ederim söyle bunu nerede bulabiliriz.

- İş bu kadarsa kolay. Ben sana bir bakraç hayat suyu getireyim.

Ertesi akşam tilki bir bakraç su getirdi. Saray erkânı bu sudan bu sudan bir bardak içerlerse hepsi genç ve zinde olacaktı. Evvela kendinde bir tecrübesini yaptı.

Suyu içer içmez kendinde fevkalbeşer bir kuvvet buldu. Eliyle dokunduğu yer sarsılıyor, devrilecek gibi oluyordu. Bu akla hayret verecek kuvveti bulunca önüne geleni yumruk, sille, tokatla döverek saraydan kaçtı.

Alabildiğine koşuyor ve Sırça Dağına çıkıyordu. Bu sırada önüne çıkan askerlerin boyunlarını elindeki kılıçla birer hamlede ayırarak dağa çıktı. İlerledi. Mezarın yanına geldi. Padişahın oğlu gözleri kapalı duruyordu. Delikanlıyı görünce avaz avaz bağırdı.

Çocuk Dünyası, I(16), 17 Mart 1927, s.15- 16.

- 2-

Fakat askerler öldüğünden kimse gözümedi. Üzerine süratle fırladı. Mezardaki kılıcı alıp hışmına süratle hücum etti. Fakat delikanlı bir hamlede ölünün kılıcını elinden düşürüp üzerine çullandı. Kolundan bileziği zorla aldı. Tam bu sırada padişahın oğlu da ruhsuz yere yuvarlandı. Zira ona hayat veren bilezikti. Bittabi bilezik kolundan çıkınca ölmüştü. Hemen koşarak indi. Geldiği yollardan yürüyerek içerisi ıssız ormana girdi.

Çok gitti. Artık fena halde acıkmıştı. Susuzluktan midesi iki kat olmuş ve hayatının sonu geldiğini anlamıştı. Düşünceli bir halde ilerliyordu. O kadar dalmış ve canını kurtarmak için çare aramaya başlamıştı kibir ses:

- Dur delikanlı, dedi.

Durdu. Karşısında bir metre boyunda bir cüce gördü. Bu cüce bir ihtiyar kadın bir sihirbazdı. Sihir kuvvetiyle bu hale gelmişti.

Delikanlı:

- Ne istiyorsun? Dedi.

Bunun üzerine sihirbaz karı, delikanlıya birkaç adım atarak tam karşısında durdu. Belinde bir su matarası bulunuyordu. Bu matarayı göstermek için de delikanlıya hep mataralı tarafını dönüyordu. Nihayet göstermeye muvaffak oldu. Delikanlı ihtiyara yalvararak:

- Nineciğim, bir yudum su ver! Ne olur, dedi. Sihirbaz karı şeytan şeytan güldü. Şüphesiz delikanlı bunun farkına varmamıştı. İçti, içti, içti. Kanasıya içti. Sonra bu esrarengiz sihirbaz karıya teşekkür ederek birkaç adım attı. Fakat

kuvvetinin kesildiğini görerek durdu. Bir müddet dinlenmek üzere oturdu. Derken göz kapakları bir kurşun ağırlığıyla inerek kapandı. Uyuyup kalmıştı.

Bunu gören sihirbaz karı, hemen ilerledi. Esrarlı altın bileziği alarak hemen gözden nihan oldu. Delikanlı kendine geldiği zaman orman kapkaranlıktı. Kalktı. Elini cebine soktu. Bileziğin yerinde yeller esiyordu. Bunu sihirbaz karının götürdüğünden bihaber dövünmeye başladı. Fakat pek az sonra kendine oynan oyunu anladı. Deli gibi hareketlerde bulunurken karşısında tilkiyi buldu.

Tilki:

- Hepsini biliyorum, dedi. O sihirbaz karı bileziği çaldı. Fakat sen merak etme. Manan ormanına git. Orada birkaç peri kızını ateş yakmış, ısınır bulacaksın. Rica et. Yalvar. Ateşten bir parça al. Vereceğim kutuya koy. Ateş benim sihirli kutumda sihirbaz karıyı yakalayınca kadar yanacaktır.

Tilki kayboldu. Genç yola çıktı. Birkaç gün sonra Manen Dağına geldiği zaman tilkinin kendisini aldattığını anladı. Zira dağda ne ateş ne de peri vardı.

Bu sırada tilki yine gözüktü.

- Aziz arkadaşım, dedi. Beni affet. Sakın yalan söyledi zannetme. Şimdi arkadaşlarımdan birinden öğrendim. Bu ateşi Manen sarayında bulacaksın. Oraya git ve perilere rica ederek ateşi al. Eğer kendi bildiğini okursan düşeceğin uçurum müthiştir.

Bu sözleri müteakip kayboldu.

Geceleyin genç Manen Sarayına vasıl olup doğruca içeriye gitti. Halvete girdi. Orada yedi peri kızı ateş yakmış, bir tanesi oynuyor diğerleri etrafında konuşuyorlar. Genç tilkinin nasihatini unuttu. Ricaya falan lüzum görmeden ateşten bir parça aldı. Fakat bu anda peri kızlarından hepsi birden öyle bir bağırış bağırıldılar ki hemen askerler yetişip yakaladılar. Yapılan muhakemede yapılan muhakemede gencin idamına hükmü karar verildi. Bundan yalnız bir şartla kurtulabilecekti. Altın bileziği bulup getirirse! Hem bunu bulduğu takdirde padişah ona kızını verecekti.

Genç bu işin ateşte olduğunu bildiğinden ateş istedi. Peri kızının ateşinden alıp yola revan oldu. Manen Dağına geldiği vakit yeşil elbiseli cüceyi gördü.

Cüce:

- Arkadaş, dedi. Eğer sihirbaz karıyı arıyorsan onu Sırça ormanında bulursun ve hemen kayboldu.

Delikanlı Sırça ormanına gitti. Sırça Ormanı, Sırça Dağının yanındaydı. Oraya geldiği vakit büyücü cadıyı görüp hemen ateşi baş aşağı itti. Cadı karı alevler içinde yandı. Onun sihri her şeye kaimdi. Fakat ateşe kuvveti yoktu. Delikanlı bileziği aldı. Tekrar ona kavuştuğundan memnundu. Saraya gelirken yolda tilkiye rast geldi. Tilki ona bir bakraç hayat suyu vererek:

- Bunu babana içir. Bileziği de Manen padişahına ver, dedi. Artık bahtiyar ol. Ben bir periydim. Gördüğün cüce ile küste benim evlatlarımdı. Şimdi bütün mevcudiyetimi sana verdiğim için ben öleceğim. Herhalde beni unutmaz ve hayırla yâd edersin. Elveda aziz yoldaşım. Elveda dünya!

Bunu müteakip kayboldu. Bir daha gözükmeydi. Saraya geldi. Bileziği padişaha takdim etti. Padişah sözünde durarak ona kızını verdi. İzdivaçları pek büyük bir merasimle icra kılındı. Delikanlı babasını hayat suyuyla genç ve zinde bir hale getirerek saraya davet etti. Pek çok sene Manen sarayında hayat geçirdikten sonra birçok cihangir evlatlar terk ile dünyalarına veda eylediler.

Ben bu hikâyeyi bundan otuz sene evvel yüz doksan yaşında bir ihtiyardan dinlemiştim ki bu ihtiyar delikanlının babasıydı. Bu ihtiyar pek uzun zaman yaşadıkten sonra iki yüz üç yaşında vefat eyledi.

İster inanın ister inanmayın. Burasına ben karışmam.

Çocuk Dünyası, I(17), 31 Mart 1917, s.13- 14.

5.1.124. Geyik ile Morina

Eski şimal denizinin kenarında güzel bir kumsal üzerinde bir vakit bir geyik geziniyor ve latif havada pek ziyade sevdiği deniz tuzundan istifade ediyordu. Sahilden denize doğru uzanmış bir yeri dolaşırken denizde bir morina balığı sudan başını çıkarıp:

- Geyik kardeş, ne yapıyorsun? Der. Geyik durur ve balığa der ki:

- Seninle bir yarış edelim, diyorum. İyi olmaz mı? Sen ne dersin? Geyik mi hızlı gider, morina mı? Bu meseleyi hazır halletmiş oluruz.

Morina balığı bir müddet düşünüp durur. Sonra şu cevabı verir:

- Birader bugün pek meşgulüm, yarın bu vakit gelirsen dediğin gibi yarış ederiz.

Ayrırlılar. Geyik kaybolunca balık o sulara bulunan bütün morinalara haber gönderir. Ertesi gün sabah vakti bir geyik ile yarış edeceğini söyler ve yarış esnasında sahilden “Balık burada mısınız?” diye sual edince “Evet buradayım.” cevabı verilmesini tembih eder.

Ertesi gün güneş doğunca geyik sözleştikleri yere gelip “Balık burada mısınız?” der. Hemen “Evet, buradayım. Seni bekliyorum.” der.

Geyik hadi diye koşmaya başlar. Hâlbuki morina balığı kendi kendine güler ve denizde hiç yerinden kıvıldamayıp durur. Geyik hızla koşar. Koşar. Bir kilometreden ziyade yol alır. Sonra durup:

- Balık burada mısınız?

Diye sorar. O esnada orada bulunan başka bir balık cevap verir:

- Evet, geyik kardeş buradayım. Deminden beri seni bekleyip duruyorum. Yoksa ileride olacaktım.

Bunun üzerine geyik biraz daha hızlı koşmaya başlar. Bir müddet sonra yine durur.

- Balık burada mısınız? Der. Yine başka bir balık cevap verir.

- Evet, geyik kardeş, buradayım. Deminden beri seni bekleyip duruyorum. Yoksa ileride olacaktım.

Geyik bunları hep aynı balık zanneder. Kendini son derecede zorlayarak bir müddet rüzgar gibi gider. Nihayet durup yine:

- Balık burada mısınız? Diye sorar. Bu sefer yine başka bir balık cevap verir.

- Evet, evet, buradayım. Canım sen ne kadar yavaş gidiyorsun. Hep geri kalıyorsun.

Artık geyikte takat kalmaz. Zaten yorulmuş bir de bu cevabı duyunca bütün ümidi kalmaz. Kumsal üzerine boylu boyuna uzanır. İşte bu suretle morina balığı yarışı kazanır.

Çocuk Dünyası, I(16), 17 Mart 1927, s. 14- 15.

5.1.125. Sihirli At

Vaktiyle İran'da Nevruz denilen senenin birinci günü şenlik yapmak adetti. Bütün bu şenliklerin en muhteşemi tabii sarayda verilen eğlencelerdi. Nitekim bir sene sarayda şahın maiyeti muhtelif eğlencelerle meşgulken muhafızlar yepyeni bir keşfi göstermek isteyen bir Hintliyi huzura götürdüler. Hintli tahta bir atı şaha götürüyordu.

Hintli dedi ki:

- Bu hayvan o kadar sanatkârane yapılmıştır ki kimse bunun derecesinde bir eseri görmemiştir.

Şah atı tetkik etti. Bunda bir hususiyet göremedi. Dedi ki:

- Elbette bu atı yapmak için birçok zaman sarf edilmiştir. Fakat eminim ki diğer sanatkârlar bunu kolaylıkla taklit ve imal edebileceklerdir.

- Affediniz haşmetmeab! Bu atın hayrete şayan bir meziyeti vardır. Tek bir meziyeti bu at süvarisini birkaç dakikada dünyanın öbür ucuna götürmeye kabildir. Yalnız onu harekete getirmenin yolunu bilmelidir ki bu da benim sırrımdır. Bu at satılmaz. Bunu bana veren sihirbaz yürütmesini öğretti. Bana bunu satmamaklığımı yemin ettirdi. Mübadele dahi edemem.

Şah:

- İsteddiğini sana vermeye hazırım. Hatta eğer hükümetim içerisinde en güzel şehri stersen vereyim. Ölene kadar oranın sahibi olarak mesut ve müreffeh yaşa.

Orada hazır bulunanların çoğu şahın bu cömertliğine şaşırıp kaldılar. Fakat Hintli dedi ki:

- Haşmetmeab, sahavetinizi takdir ederim fakat daha sözümü bitirmemiştım. Diyecektim ki ben yemin ile taahhüt ettim ki şahlardan hangisi kızını bana verirse bu atı ona terk edebilirim.

Şah bu adamın gururu karşısında şaşırıldı ve muvafakata karar verir gibi oldu. Derhal oğlu Firuz kuvvetle bağırdı:

- Babacığım ümit ederim ki bu teklifi kabul etmezsiniz. Böyle çirkin bir pazarlık edilemez.

Şah:

- Bilirim, karar vermezden evvel epeyce anlamak isterim. Oğlum bu sihirli atı bir tecrübe et.

Genç şehzade Hintliye istifhamkar bir suretle baktı. Hintli muvafakat ediyordu. Atın üzerine atladı. Atı harekete getirecek düğmeye bastı. Hintli eyeri bağlamak için yaklaşıyordu. Bir çığlık kopardı. Ümitsiz bir halde ellerini havaya kaldırdı. Hâlbuki Firuz havalarda kayboluyordu.

Şah merakla:

- Şehzade çıktığı gibi yere kolayca inebilecek mi? Diye sordu. Fakat Hintli mahzuniyetle cevap verdi.

- Haşmetmeap, şehzade öyle hiddetle ata sıçradı ki aşağıya nasıl inebileceğini göstermek için bana vakit bırakmadı.

Şah fevkalade hiddetlendi. Hintliyi hapse attırdı.

- Felaketime sebep oldun. Eğer oğlum üç ay zarfında dönmezse idam edileceksin, diye bağırdı.

Bu esnada Firuz o kadar yükselmişti ki görmeye imkân yoktu. İnmek için çevrilecek bir düğme aradı. Fakat bunu yerine vakıf olamadı. At yükseldikçe yükseliyordu. Şehzade büyük bir endişe ile hayvanın bütün vücudunda basılacak bir düğme aradı. Fakat hayvanın başı, sırtı, yanları bir aynadan daha mücellaydı. O zaman mahvolduğunu düşündü. Ümitsizlikle hayvanın sol yanağını araştırdı. Parmaklarının altında küçük bir düğme olduğunu anladı. Kuvvetle bastı. Hayvan derhal büyük bir süratle yere inmeye başladı. Firuz yeni dağlar ve vadiler gördü. Biraz sonra mezra bir arazi üzerine indi. Burada vasi bir bahçenin ortasında muhteşem bir saray bulunuyordu. Saray bahçesinin ortasında da genç bir prenses vardı. Altın işlemeli yastıklar ve halılarla süslenmiş bir divan üzerine yaslanmıştı.

Bu kız Hindistan sultanının kızıydı. Gökten düşen bu âdemden birden ürktü. Kaçmak istedi. Bu sevimli prensi gören Firuz'un gözleri kamaşmıştı. Hemen kızın ayakları dibine oturdu ve bütün sergüzeştini ona hikâye etti. Firuz'un hikâyesi bitince prenses bahçede gezinmek istedi. Beraberce uzun zaman gezdiler. Birkaç gün sonra Firuz kızdan izdivaç talebinde bulundu. Prens babası da razı olursa kendisini takip edeceğini söyledi.

Firuz:

- Fakat ben burada yalnızım. Sultan bana avcı veya sergüzeştci diye bakıp razı olmayacaktır. Babamın sarayına kadar beraber gidelim. Bir elçi gönderelim. O benim tarafımdan izdivacınızı talep etsin, dedi.

Prenses Firuz ile beraber gitmeye karar verdi. İkisi de sihirli atın üzerine bindiler. At havada yükselmeye başladı.

Çocuk Dünyası, I(18), 31 Mart 1917, s. 11- 12.

- 2-

Prenses evvela biraz üzüldü. Fakat Firuz'un teminatı üzerine rahatladı. Birkaç dakikada İran toprağına gelmişlerdi. Firuz nişanlısını muhteşem bir merasimle saraya götürmek istiyordu. Onun için şehrin haricinde inşa edilmiş yazlık bir saraya götürdü. Birkaç saat burada kendisini beklemesini istirham etti. Kendisi yalnız olarak saraya gitti. Babası oğlunu tekrar gördüğü için sevincinden çıldıracaktı. Çünkü oğlunu ölmüş zannediyordu.

Firuz ona bütün başından geçenleri anlattı. Hindistan sultanının kızını beraberinde getirdiğini söyledi.

- O şimdi buraya yakındır babacığım. Beni yazlık sarayda bekliyor, dedi.

- Seninle beraber gidelim, aziz çocuğum. Bugünden senin düğününe başlayacağım.

Bugüne kadar hapiste olan Hintliyi de serbest bıraktı. Ona sihirli atını iade etti. Bir daha kendi hükümeti dâhiline gelmemesini tembih etti. Sonra düğün için hazırlanması lazım gelen şeyleri emir etti. Oğlu ile beraber prensesi saraya getirmek için yola koyuldular. Bütün mahiyeti ile beraber giderken sihirli atın havada uçtuğunu ve üzerinde Hintlinin prensesi kucağında tutarak yıldırım süratiyle uzaklaştığını göturdüler. Hintli kurtulur kurtulmaz yazlık saray gitmişti. Prensese kendisinin kral tarafından gönderildiğini ve prensesi saraya götürmeye memur olduğunu söylemişti. Zavallı prenses bunu doğru zannederek ata binmiş Hintli düğmeye basınca onunla beraber buradan kaçmıştı.

Bu manzara karşısında herkes şaşırıp kaldı. Kral müthiş hiddetlendi. Zavallı nişanlı prensin hali büsbütün acınacak vaziyetteydi. Herkes kendisini teselliye çalışıyor, bütün ailesi ümit vermeye uğraşıyordu. Firuz ebeveynlerinin müsaadesini aldı. Derviş kıyafetine girerek bütün dünyayı dolaşmaya karar verdi. Belki sevgili

nişanlısını bulacaktı.

Hintli, prensesi Keşmir sultanının hükümeti civarında bir ormana indirdi. Bu orman gayet uzaktı. Bütün geceyi zavallı kız endişe ve kederle geçirdi. Sabah olunca kızcağız açlıktan şikayet etti. Hintliye yiyecek bir şey bulmasını söyledi. Hintli kız kaçmasın diye bir ağaca sıkı sıkı bağladıktan sonra gitti.

Keşmir sultanı ormanda ava çıkmıştı. Tesadüf oradan geçerken bu garip manzarayı gördü. Fevkalade müteessir oldu. Kızın bağlarını çözdü ve alıp sarayına getirdi. Sultan kıza âşık olmuştu. Evlenmek niyetiyle merasim hazırlıklarına başladı. Müthiş bir kalabalık yollarda alayın geçmesini seyir etmek için bekliyordu. Derken prensesin çıldırdığı haberi duyuldu. Sultan hükümeti dâhilinde ki bütün meşhur doktorları çağırdı. Bunlar her taraftan geldiler fakat hiçbiri hastalığa çare olamadılar. Çünkü prensesin hastalığı göstermişti. Kendisini korkutan düğün merasimini böylece savuşturmak istiyordu. Bu oyunda muvaffak da oluyordu.

Firuz bu esnada dünyayı dolaşıyordu. Her yerde prensesi arıyordu. Bir gün Hindin büyük bir şehrinde bir masada otururken yanındaki satıcıların sözleri dikkatini celp etti. Az zaman evvel Keşmir'e gelen yabancı bir güzelden bahsediyorlardı. Bunun çıldırdığını kimsenin çare bulamadığını anlatıyorlardı. İçlerinden biri sihirbaz bir Hintli refakatinde sihirli bir atla buraya geldiğini ifade etti. Prens büyük bir sevinçle kalktı. Keşmir yolunu tuttu. Hekim elbisesi giydi. Şehre gelir gelmez saraya gitti. Hastayı iyileştireceğini söyleyerek sultanın yanına kabul edildi.

- Hastanın aklını yerine getirmeye söz veriyorum. Siz yalnız dediklerimi yapınız. Prens buraya sihirli atla geldi değil mi? Yarın siz sihirli atı sarayın önündeki geniş meydana getirirseniz tecrübemi prensesi ata oturtarak yapacağım. Neticede muhakkak prenses kurtulacaktır, dedi.

Ertesi gün sultan sihirli atı getirmeleri için emir etti. Çünkü doktora fevkalade emniyet ediyordu. Bunun maharetine o kadar itimat etmişti ki... Prens ve hizmetkârları sultan ve saray halkı ile prensesin akıllandığını görmek isteyen büyük bir kalabalık etrafı kapladı. Sahte doktor prensesi ata oturtmasını emir etti. Atın dört tarafına birer mangal koydurdu. Hizmetçilere mangallara güzel kokulu şeyler günlük tütsüler atmalarını söyledi. Derhal kokulu bir duman bulutu prensesin ve atın etrafını kuşattı. Sahte doktor ellerini havaya kaldırdı ve prensesi teshir edecek

birçok şeyler söyleyerek nişanlısının arkasına geçti. Duman bulutu onun hareketini etraftakilere göstermiyordu. Ata yerleşince düğmeyi çevirdi ve iki nişanlı o dakikada havada yükseldiler. Aşağıda müthiş bir velvele koptu.

Sultan kendisine oynanan bu oyun karşısında hiddetini zapt edemiyordu. Bütün halk öldürmeli diye bağıyorlardı. Onlar bir dakika içinde görünmez olmuşlardı. Yalnız mangala atılan tütsülerin dumanları etrafa hala intişar ediyordu. Birkaç dakika sonra iki nişanlı İran toprağına geldiler. Prensesin babası o kadar ihtiyarlamıştı ki elçisiyle İran hükümdarına kızının kaybolduğunu haber veriyor ve ne taraftan aramaya başlamak lazım geldiğini soruyordu. Nihayet bu iki hükümdar beraberce aramaya karar verdiler. Fakat nişanlıların muvasalatı iki babaya da sevinç yaşları döktürdü. Hemen düğüne karar verdiler. Öyle muhteşem bir düğün yapıldı ki bu defa hiçbir mani çıkmadı. Bunun üzerine İran hükümdarı uzun zaman üzüntülerine sebep olan atı ortadan kaldırmak için yaktırdı. Bundan sonra kimse böyle bir şey yapmaya teşebbüs etmedi.

Çocuk Dünyası, I(19), 7 Nisan 1927, s.13- 14- 15.

5.1.126. Keloğlan

Vaktiyle bir konakta zengin bir adam ve iki oğlu otururdu. Bu çocuklar o kadar çok şeyler bilirdiler ki onların yarısı kadar bilgiç olmak insan için kafiydi. Bir gün kralın kızı sözlerine en iyi cevap verecek adamla evlenmek istediğini ilan ediyordu. Bunun üzerine bizim kardeşlerin ikisi de boy ölçüşmek arzusuna düştüler.

Sekiz gün vakit verilmişti. Gençler hazırlanmaya başladılar. Zaten malumatları kafi derecedeydi. Birincisi Arapça ve Acemce bütün lügat kitaplarını, on seneden beri çıkan bütün gazetelerin isminden ilan sayfalarına ezbere biliyor bunları baştan sona sondan başa kadar çatır çatır okuyordu. Öteki dünyadaki bütün şehirlerin, köylerin isimlerini ezberlemişti. Bundan başka güzel nakışta işliyordu. İkisi de kendi kendilerine:

- Mutlaka ben kazanacağım, diyorlardı.

Babaları her birine güzel bir at verdi. Gazete ve lügatları ezbere bilenin atı simsiyah, diğerrinin süt gibi beyazdı. Kolaylıkla lakırtı söyleyebilmek için dillerini badem yağıyla ovdular. Ata binecekleri zaman teşyi için bütün hizmetçiler avluda toplanmışlardı.

Tam bu sırada üçüncü kardeşleri geldi. Bunlar üç kardeşiler. Fakat sonuncuyu kardeş saymıyorlardı. Bu pek cahil bir çocuktü. Kafasında fırça gibi saçları olmasına rağmen adını da “Keloğlan” koymuşlardı.

- Kardeşler! Böyle güzel güzel giyinmiş nereye gidiyorsunuz? Diye sordu.

- Şehre gidiyoruz. Kralın kızını alacağız. İlanları duymadın mı?

İşi Keloğlan’a anlattılar. O da:

- Durun. Ben de sizinle beraber geleyim, dedi.

Kardeşleri kakhaha ile güldüler ve uzaklaştılar.

Keloğlan:

- Baba bana da bir at ver, diye bağırdı. Ben de evlenmek istiyorum. Eğer prenses beğenir de bana varırsa ne ala... Varmazsa ben onu alırım!

Babası:

- hayır, diye cevap verdi. Sana at değil eşek bile veremem. Bu kafa ile mi prensesi alacaksın? Olmaz!

Keloğlan:

- Vermezsen verme, dedi. Ben de tekeye biner öyle giderim.

Tekesinin sırtına bindi. Ayaklarıyla vurarak koşturmaya başladı. Biraz sonra ben de geliyorum, bekleyin be! Diye bağırdı. Kardeşleri ileride hiç konuşmadan atlarını sürüyorlardı.

Keloğlan:

- Hop hop! Diye bağırdı. İşte size yetiştim. Bakın yolda ne buldum!

Eline ölü bir karga almıştı.

- Zavallı Keloğlan, bunu ne yapacaksın?

- Kralın kızına vereceğim.

Diğerleri:

- Ya! Sahi mi? Diye gülüştüler. Tekrar atlarını dörtlüye kaldırdılar.

- Hop hop! İşte geliyor. Bakın bu sefer ne buldum. Bugün talihim pek yerinde.

Kardeşler Keloğlan'a dönüp baktılar.

- Keloğlan bu tabanı parçalanmış eski pabucu da kralın kızına mı götüreceksin? Diye sordular.

Keloğlan:

- Evet, ona vereceğim, cevabını verdi.

Kardeşleri gülüştüler ve tekrar uzaklaştılar. Biraz sonra Keloğlan yeniden:

- Hop hop! İşte geldim, diye bağırdı. Aman bu gün neler de buluyorum. Bu seferki hepsinden daha güzel.

Kardeşleri:

- Yine ne buldun? Diye sordular.

- Bu sefer ki yaman. Kralın kızı öyle sevinecek ki...

Ötekiler:

- Aman bu pis çamuru da nereden buldun? Murdar Keloğlan! Diye azarladılar.

Keloğlan:

- Evet, fakat her yerde böyle ince çamur bulunmaz, dedi ve ceplerini doldurdu.

Kardeşleri yeniden atlarını koşturdular. Keloğlan'dan evvel şehrin kapısına vardılar. Polisler gelenlere birer numara vererek sıraya koyuyorlardı. O kadar kalabalıktı ki insan kolunu bile oynatamıyordu. Onun için hiç dövüş olmadı. Yalnız epeyce ağız kavgası çıktı. Bütün şehir halkı sarayın etrafına toplanmış, içeriye girenleri seyrediyorlardı. Zavallı adamcıklar içeriye girer girmez vık! diye dilleri tutuluyor bir kelime bile söyleyemiyorlardı.

Prenses de:

- Başkası gelsin! Diyordu.

Bizim lügatları ezbere bilen gence sıra geldi. Fakat zavallı içeriye girer girmez bildiklerini hep unuttu. İmtihan odasının döşemesi parıl parıl yanıyordu. Tavanı da aynadan yapılmıştı. Onun için insana baş aşağı yürüyormuş gibi geliyordu. Her pencerede bir kâtip oturmuş, cevapları yazıyordu. Her söz hemen gazeteye

basılıyor ve sokağın köşesinde sayısı elli kuruşa satılıyordu. Adam bu kâtiplerin duruşundan ürküyordu. Üstelik salondaki altı sobayı öyle yakmışlardı ki kıpkırmızı olmuşlardı.

Genç:

- Burası çok sıcak, dedi.

Kralın kızı:

- Babam bu gün piliç pişirtecek, dedi.

Vay! Çocuk şimdi buna ne cevap versin? Ağzını bile açamadı.

Prences:

- Bu da işte yaramazın biri. Hadi başkasını getirin, diye zavallıyı kovdu. Sıra öteki kardeşe geldi. O da:

- Burası fena halde sıcak, dedi.

Prences de:

- Bugün piliç pişirteceğiz, diye cevap verdi.

Öteki:

- Ah! Ah! Nasıl? Dedi. Bütün kâtipler defterlerine “Ah! Ah! Nasıl?” Diye yazdılar.

Prences yine bağırdı:

Bu da işe yaramaz. Başkasını getirin!

Sıra Keloğlan’a gelmişti. Odaya tekesinin boynuzundan tutarak girdi.

- Burası ne kadar sıcak, diye bağırdı.

Kralın kızı:

- Elbette. Bugün piliç pişireceğiz, dedi.

Keloğlan:

- Hay Allah razı olsun. Şu benim kargayı da pişirsenize, diye cevap verdi.

Kralın kızı:

- Kabın kacağın var mı? Bizim tenceremiz falan yok ki, dedi.

Keloğlan:

- İşte kabım, dedi. Kargayı eski pabucun içine koydu.

Prenses:

- İyi bir yemek olacak. Fakat salçasını nereden bulayım? Diye sordu.

Keloğlan:

- Oh! Bende dolu. Dedi ve bir avuç çamur çıkardı.

Prenses:

-Hah işte bu iyi, dedi. Sen söz söylemeyi, cevap vermeyi biliyorsun. Sana varacağım. Fakat konuştuğumuz sözlerin hepsini kâtipler yazdılar. Yarın gazetelerde çıkacak. Hele şu pencerede oturan ihtiyar hepsinden beterdir. Buna ne çare bulacaksın?

Keloğlan:

- Şu kır saçlı herifler mi? Dur ben onların payını vereyim, dedi. Ceplerini boşalttı. Bütün çamurları kâtiplerin yüzüne attı.

Prenses:

- Aferin, aferin, diye bağırdı. Bunu ben bile düşünemezdim.

Keloğlan prensesi aldı ve günün birinde memleketin başına geçti. Ben bu hikâyeyi Keloğlan'ın gözüne ilişmeyen bir kâtibin kâğıtlarından okudum. Fakat acaba tamamen doğru mu yazılmıştı bilmiyorum.

Çocuk Dünyası, I(19), 7 Nisan 1927, s.5- 6- 7.

5.1.127. Bir Gece Seyahati

Küçüktüm, yatak odamın penceresinden bahçeyi seyrediyordum. O gece mehtap çok güzeldi. Böyle havaya bayılırdım. Küçük bebeklerimi alıp annemi uyandırmadan bahçeye çıktım. Havuzun yanında kanepeye oturdum. Hafif bir rüzgar yeni açmış bahar çiçeklerinin güzel kokularını etrafa dağıtıyor, her yer mis gibi kokuyordu. Birden gözlerim gökteki yıldızlara ilişti. Elmas gibi parlayan bu ateşleri neye benzetiyordum biliyor musunuz? Gökyüzü bir mektep ay hoca hanım, yıldızlar talebe. Ben böyle düşünürken ne oldu bilmem. Bir zil sesi duydum ve kendimi onların arasında gördüm. Bir talebe koşa koşa hoca hanımı çağırdı ve beni gösterdi.

Ay hanım beni tanır gibi gülümsedi. İçeri aldı. Beyaz bir odaya girdik. Konuştuk. İkinci ders birinci sınıftaymış. Sizi mini minilere göstereyim. Öyle çalışkanlardır ki dedi. Biraz sonra zil çaldı, sınıfa girdik. Hepsi tertemiz giyinmişler, saçları muntazam örülmüş, pırıl pırıl parlıyorlardı. Bu sevgili yavrulara hoca hanım beni dünyadan gelen misafirim diye takdim etti. Onlarda teşekkür ettiler.

Hoca hanım Zühre isminde bir talebeyi derse kaldırdı. Sorduğu suallere güzel, doğru cevap aldığı için çok memnun oldu. Gülümserken bana sınıfın en çalışkan talebesidir. Diye Zühre'yi takdim etti. Birkaç talebe derse kalktıktan sonra zil çaldı.

Bizde talebe ile bahçeye çıktık. Hepsi halka halka olup oynadılar. Derken biri düştü. Dünyadayken işitmişim. Şahap uçarmış. Herhalde yıldızlar oyun oynarken düştükleri zaman bizde şahap uçtu diyoruz. Az sonra hoca hanım eve gitti. Geldiği zaman onu siyahlara bürünmüş gördüm. Üşümüştü. Ben de üşümüştüm. Talebe de... Müthiş bir fırtına çıkmış, üstümüzü bulutlar kaplamıştı. Talebeyi içeriye soktuk. Birkaç saat süren fırtına durmuş, akşam olmuştu. Talebeler evlerine gittiler. Ben de Ay hanıma veda ettim, ayrıldım. Eve geç kaldım diye koşuyordum. Ayağım bir taşa takıldı, düştüm. Birden gözlerimi açtım. Oturduğum kanepeden aşağıya düşmüşüm. Henüz sabah oluyordu. Anneme görünmeden yatağıma geldim, yattım. Fakat artık uyumak mümkün değil idi. Bu kadar güzel rüya daha ömrümde görmemiştim. Tekrar onları görmek için gözlerimi sıkı sıkı yumdum. Uyuyamadım. Düşünüyordum. Küçük aklımla kendime sualler soruyordum. Diyordum ki sanki dünyadaki güzel mektepler sevimli mektepliler, çalışkan muallimler gökyüzündekiler kadar güzel ve çalışkan değil midirler?

Çocuk Dünyası, I(19), 7 Nisan 1927, s. 16.

5.1.128. Perizat'ın Ejderhası

Bir memlekette bir ejderha vardı. Birçok kimseler çalışmış çabalamış fakat onu öldürememişti. Ejderha bir dağ eteğindeki mağarada yaşıyordu. Her gün ne yapıp yapıp bir adamı yutuyordu. Bir gün bir çiftçi tarlasında çalışırken başka bir gün bir postacı mektupları götürürken yahut ekmekçi ekmek taşırken ejderhanın hücumuna uğruyor, mahvoluyordu.

İş senelerce böyle devam etti. Herkes ejderhadan bıkmıştı. Fakat ona bir şey yapamıyorlardı. Ejderhanın bulunduğu mağaranın yanından artık kimse geçmeye

cesaret edemediğinden ejderha aşağı inmeye mecbur olmuş, bunun üzerine ahali hükümete müracaat etmeye karar vermişti. Hükümet düşündü, taşındı fakat bir şeye karar veremedi. Ejderhaya karşı asker gönderse bir şey kazanılamayacaktı. Bunun üzerine kral şöyle bir fikir teklif etti. Memleketin içinde hangi bir yiğit kalkar da ejderhayı öldürürse ona büyük bir çiftlik ve büyük bir para verilecek, memleketin en güzel kızı ona varacak.

Memleketin en güzel kızı Perizat'tı. Muvaffak olan kahraman bu kızı alacaktı. Perizat herkes tarafından sevilen bir hanımdı. Tahsilini büyük muvaffakiyetle bitiren bu hanım kızın en büyük merakı hayvan beslemektir. Kendisinin ejderhayı öldürmeye muvaffak olan kahramana verileceğini öğrendiği zaman kızdı. Hayvana, ejderhaya yazık değil miydi?

Birçok kahramanlar hükümete müracaat ettiler. Hepsi de Perizat'ı almaya layık olduklarını söylediler. Fakat bunların biri de geri dönmedi. Öldüler mi kaldılar mı kimse anlayamadı.

Nihayet bir gün, pazartesi günüydü hükümet konağına iki yiğit daha geldi. Biri çok yakışıklı bir gençti. Adı Ali'ydi. Öteki meşe gibi bir adamdı. Adı Veli'ydi.

Veli, Çarşamba günü gidip ejderhayı öldüreceğim, dedi. Bu beşinci ejderha olacak. Sonra da Perizat'ı alıp evime götüreceğim.

Ali, ben Salı günü gideceğim. Perizat bana bir gül hediye ederse ben neler yapmam. Çünkü hiçbir ejderha onun gülünü solduramaz, dedi.

O gün Perizat bir aralık evinden kayboldu. Aradılar bulamadılar. Baktılar ki sokaklar alkış sesleriyle çalkalanıyor. Acaba ne oluyor? Halk sokağa dökülerek bağırıyor, çağırıyordu. Çünkü Perizat bir ipe bağladığı ejderhayı sürükleyip getirmişti. Perizat halkın alkışları arasında ilerliyor, ejderhayı evine götürüyordu.

Perizat bunu nasıl yapabildi? Perizat Ali'ye âşıktı. O yakışıklı genci ejderha yutarsa ister istemez o kaba saba Veli'ye varacaktı. Hem de zavallı ejderha öldürülmüş olacaktı. Perizat ihtiyar bahçevanıyla görüşmüş ona ejderhaya ne yapılması lazım geldiğini sormuştu. İhtiyar hayvanlardan anlardı. Perizat'a ejderhanın da bazı köpekler gibi kendisinden korkanları kovaladığı ve onlara fenalık ettiğini anlattı. Bunun üzerine Perizat dağa çıkmaya karar verdi. Perizat macerasını şöyle anlatıyor:

- Dağa vardığım zaman ejderha üzerime atıldı. Kımıldamadım. O zaman ejderha durdu. Kuyruğunu sallamaya başladı. Öyle ya herkes ona fenalık ediyordu. Onu öldürmek istiyordu. Peki, şimdi ejderhayı ne yapacaktı? Sinirleri yatıştıktan sonra onu tekrar mağarasına götüreceğim.

Veli vakıayı öğrendiği zaman savuştu, gitti. Fakat Ali geldi. Ne yapılacağını sordu. Perizat'a soralım dediler.

Ali Perizat'a:

- Buyurun gülünüzü, dedi.

Perizat gülü aldı. Öptü. Sonra yine Ali'ye verdi. Bir sene geçtikten sonra bu gül solmazsa yine gel, mükâfatını al, dedi. Çünkü bu gül bir peri ağacından koparılan bir güldü. Onu taşıyan sevgililerin gönlünde tam bir sene solmadan dururdu. Fakat sevgililerin gönlü bozulursa mutlaka solardı.

Çocuk Dünyası, I(20), 14 Nisan 1927, s.13- 14.

5.1.129. Ay Efe

Vaktiyle İzmir taraflarında bir balıkçı Kaya Baba vardı. Bu ihtiyar adam zengin değildi. Fakat çok mesuttu. Deniz kenarında ufak bir evi, bahçesinde en güzel çiçekler vardı.

O her sabah katranla boyanmış siyah sandalına binerek balık tutmaya gittiği zaman dünyadaki kadınların en güzeli olan kızı İnci bahçeye çıkar, akşama kadar bu çiçeklerle meşgul olur. Onları sular, kurumuş yapraklarını, böceklerini ayıklardı. Akşamüstü de babasının geleceği saatten yarım saat evvel çiçeklerin arasına bir sofraya kurar ve mehtabın altında güzel kokuların içinde baba kız yemeklerini yerlerdi.

Yine bir gün Kaya Baba siyah sandalıyla denize açılmış, İnci de her vakit ki gibi çiçeklerinin yanına gelmişti. Öğlenin sıcağı onu epeyce terletmişti. Biraz elini yüzünü yıkamak için deniz kenarına indiği vakit karşısında büyük yelkenlerini şişirmiş yepyeni kocaman bir geminin geldiğini gördü. Babasının da böyle bir gemisi olması için Allaha yalvararak onu seyre daldı.

Bu gemi Girit korsanlarının reisi Roko'nun gemisiydi. Oradan geçen tüccar gemilerini soymak için dolaşıyordu. Roko bir geminin gelip gelmediğini görmek için dürbününü aldı ve yüksek direklerden birine çıktı. Etrafa bakınırken karşı sahilde dünya güzeli olan İnci'yi gördü. Hemen geminin o tarafa gitmesi emir etti. Beş

dakika sonra gemi Kaya Baba'nı evinin biraz ilerisine demir atmıştı. Reis en kuvvetli adamlarından iki tanesini yanına aldı ve bir kayığa binerek karaya çıktı. İnci bu kocaman adamlardan korkarak içeriye kaçtı. Kapıyı arkasından sürmeledi. Fakat üç adam kuvvetli omuzlarıyla kapıya dayanarak kırdılar. İnci'yi zorla sürükleye sürükleye kayığa oradan da gemiye götürerek oradan uzaklaştılar.

Kaya Baba o gün çok balık tutmuş, kayığını epeyce doldurmuştu. Artık erkence evine dönerek dinlenmekten başka işi kalmamıştı. Evine geldiği zaman kızını bahçede göremedi. Belki içeridedir diye yürümeye başladı. Kapının önüne geldiği vakit şaşırdı, kaldı. Çünkü kapısı kırıktı. Birkaç defa İnci! İnci! diye bağırdı. Fakat içeriden hiç cevap gelmedi. Kederli kederli bahçenin her tarafını aramaya başladı. Tekrar deniz kenarına geldiği vakit uzakta büyük bir gemi gördü. Bunun kocaman bayrağından korsanların reisi Roko'nun gemisi olduğunu tanıdı. Kızını da bu geminin kaçırdığını anladı. Şimdi ne yapmalıydı? Hemen aklına dağdaki Ay Efe geldi. Kızını kurtarsa kurtarsa bu Ay Efe kurtarırdı.

Ay Efe genç kuvvetli bir adamdı. Bütün İzmir ahalisi onu severdi. Çünkü o herkese iyilik ederdi.

Kaya Baba evinden çıktı. Koşa koşa birçok çayırlar, kırlar, dereler geçti. Nihayet yüksek bir dağı da tırmandıktan sonra Ay Efe'nin yanına geldi. Başından geçenleri anlattı. Efe bunu duyar duymaz hemen adamlarından birkaç kişi çağırdı. Hepsi birden atlarına bindiler. Kaya Baba'ya da bir at vererek dörtnala deniz kenarına doğru koşmaya başladılar. Birçok çayırları, kırları, dereleri geçtiler. Kaya Baba'nın evine geldikleri vakit güneş batmış, her taraf karamış, gemi de kaybolmuştu. Ay Efe ile Kaya Baba siyah sandala öteki efelerde komşularının sandallarına atlayarak açıldılar. Efelerin kuvvetli kolları kürekleri öyle çekiyordu ki bütün sandallar gemiden çok hızlı gidiyorlardı. Nihayet uzaktan geminin ışığını gördüler ve küreklere daha hızlı asılarak gemiye sessizce yanaştılar. Hemen bir ip attılar. İlk önce Ay Efe çıktı. Bir direğin dibinde duran nöbetçinin üstüne atılarak öldürdü, denize attı. Sonra bütün efeler aşağıdakilerin üzerine hücum ettiler. Onları da bağlayıp denize attılar.

Ay Efe reis Roko'nun odasının önüne geldiği zaman pencereden bakınca zavallı İnci'nin iplerle sımsıkı bağlı olduğunu gördü. Hemen kapıyı açarak masanın başında rakı içen Roko'nun üstüne atladı. Roko da hemen bıçağını çekerek efenin

üzerine atılmak istedi. Fakat efe kuvvetli kollarıyla onun bileklerini yakaladı ve bıçağını yere düşürdü. Boğazını sıkarak korsanı öldürdü.

Artık gemide hiç düşman kalmamıştı. Hepsi birden gittiler. İnci'nin bağlarını çözdüler. Ondan sonra Roko'nun bayrağını indirerek denize attılar. Yerine Türk bayrağını taktılar. Sabaha karşı yavaş yavaş sahile geliyorlardı. Kumluğun üstünde birçok ahali birikmiş onları bekliyordu.

Bundan bir hafta sonra Ay Efe ile İnci evlenmişlerdi. Düğünleri kırk gün kırk gece sürdü. İzmir'in bütün dağları davetlilerle doluydu. Roko'dan aldıkları gemiyi de Kaya Baba'ya verdiler. O da kocaman bir balık taciri oldu.

Çocuk Dünyası, I(20), 14 Nisan 1927, s.15.

5.1. 130. Elma Çiçeği

Çok eski zamanlarda bir peri vardı. İsmi gayet uzundu. Bu genç peri kızını hayatında hiçbir fena arzu beslememişti. Onun için kendisine “Güzel arzu perisi” namını vermişlerdi. Hakikaten onun temiz kalbini ve saf düşüncelerini anlatabilmek için bu isim çok münasipti. Fakat iyilik yapabilmek için yalnız güzel arzulara malik olmak kâfi değildi. İstenilen şeylerin yapılabilmesi için biraz da düşünmek lazımdı. Zavallı genç peri ise bundan tamamıyla mahrumdu. Onun için o kadar budalaca işler gördü ki periler kraliçesi güzel arzu perisinin elinden sihirli değneğini almaya karar verdi.

En meşhur perileri davet ederek büyük bir meclis kurdu. Leylak, menekşe, bulut, fırtına, bahar ve fenalık perisi sırayla oturmuşlardı. Kraliçe elindeki küçük değneği heyecandan titreyen zavallı güzel arzu perisine uzattı ve dedi ki:

- Kızım, güzel arzu perisi. Seni yüz sene müddetle bir yere kapatacağım. Orada yaptığın fena işler için tövbe edeceksin. Seni böyle bir cezaya mahkûm ettiğim için çok üzülüyorum. Fakat ne çare ki bunu yapmaya mecburum

Leylak perisi birden bire:

- Ah! Sevgili kraliçe, affet, diye bağırdı. Bu müddet çok uzundur. Yüz sene beyaz bir küçük fare olarak kaldığım için ne kadar üzücü olduğumu biliyorum.

Fenalık perisi homurdanarak:

Ben onu affettirmeye çalışırım. Çünkü yaptığı şeylerin çoğu benim işime

yarar, diyordu.

Kraliçe bu sözleri işitmişti. Dedi ki:

- Azizim, fenalık yapmak senin sanatındır. Fakat bu zavallı kız ise bilmeyerek yapıyor. Hadi bakalım güzel arzu kendini müdafaa etmeyecek misin?

- Heyhat. Muhterem kraliçem. Ben iyi şeyler istemekten başka hiçbir şey yapamam.

- Evet, doğru söylüyorsun. İyilik yapacağım diye gidip bir aslanın kafesini açtın. Zavallı hayvana hürriyet vermek istiyordun. Hâlbuki aslan şiddetle oradaki insanlara hücum etti. Birçoklarını parçaladı. Birçoğu da korkudan öldüler. Onu kafesinde bırakmak daha muvafıktı değil mi?

Zavallı güzel arzu perisi kederinden başını önüne eğmişti. Kraliçe devam etti:

- Ya o cesur balıkçıyı hatırlıyor musun? Küçük kayığını ne güzel idare ediyordu. Fakat aptalca bir arzuda bulunarak büyük bir gemiye malik olmak istedi. Sen derhal güzel bir yatla onun kayığını değiştirdin ve balıkçıyı kaptan yaptın. Üç ay sonra bedbaht balıkçı kaptanlığı bilmediği için yatı batırdı ve kendisi de dalgalar arasında öldü, gitti.

Güzel köylü kızı Binnaz'ı biliyorsun değil mi? Binnaz köyü terk edip şehre kaçabilmeyi çok istiyordu. Sen derhal onu bir hanımefendi yaptın. Fakat düşünmedin ki bu hal onu mesut edemez. Çünkü zavallı Binnaz'ı serbest köy hayatının hicranı gittikçe sardı. Nihayet bir türlü alışmadığı resmiyetten içi sıkılarak kederinden öldü.

Bir ihtiyar hâkimin kızına da iyilik yapmak istedin. Naciye kendi çirkinliğine alışmıştı. Herkes onu çok severdi. Çünkü gayet tatlı, sevimli, ince fikirli, mütevâzi bir kızdı. Adeta evin bir hazinesiydi. Hafif bir değnek darbesiyle onu ay gibi güzel yaptın. Fakat Naciye aynı zamanda bütün meziyetlerini kaybetmiş, yalnız kendini beğenen bir mahlûk olmuştu. Artık on parmağı onu süslemekten başka bir işe yaramıyordu. Bütün bunları iyilik olsun diye yapmıştın değil mi?

Bedbaht peri:

- Hiç düşünmemiştim, diye mırıldandı.

- Pekâlâ, yüz sene vaktin var. Güzelce düşünebilirsin.

Bütün periler haykırdılar:

- Ah! Yazık. Affediniz. Kendisine bir parça daha müsaade edelim. Bundan sonra herhalde düşünmeden iş yapmayacaktır.

- Hadi öyleyse güzel arzu bir sene daha bekleyeceğim. Bu müddet zarfında ümit ediyorum ki daha düşünceli hareket edeceksin.

Çocuk Dünyası, I(21), 12 Nisan 1927, s.14.

- 2-

Çok eski zamanlardan beri büyük kazlar çiftliği namıyla anılan güzel bir çiftlik vardı. Burada bir zamanlar şehrin en güzel ve iri bir kazı yaşamış olduğundan sonra da ismi unutulmamıştı. Ayşe nine ile Ali baba bu çiftlikte çalışıyorlardı. Bir ilkbahar akşamı kollarında küçük bir çocuk taşıyan bedbaht bir kadın çiftliğin kapısında düşüp bayılmıştı. Çıktılar. Derhal kadını yatağa yatırdılar. Fakat zavallı talihsiz misafir bir kelime bile söyleyemeden öldü. Çiftçiler küçük kızı evlat edindiler ve ismini “Elma Çiçeği” koydular. Çünkü kızın çiftliğe ilk geldiği gün bahçedeki elma ağacı ilk çiçeğini açmıştı.

Elma Çiçeği büyüdü. Şetaretli çok güzel bir kız oldu. Evde daima faydalı bir iş görmeye çalışıyordu. Biraz daha büyüyünce Ayşe nine Elma Çiçeği’ni kazlara bakmaya memur etti. Eline küçük bir değnek verip evin karşısındaki çayıra gönderir, işlerini görürken aynı zamanda Elma Çiçeğini de gözünden kaçırmazdı.

Elma Çiçeği’nin kalbi çok temiz, merhametliydi. Çiftçileri çok seviyordu. Çünkü onlar kendisini büyütmişlerdi. O kazlarını da çok severdi. Her sabah elinde değneği ile Elma Çiçeği meydana çıkar çıkmaz kazlar birbirlerini iterek ve uçuşarak onun yanına koşarlardı. Yazın uzun günlerinde bazen canı sıkılırdı. Derhal kazlarıyla konuşmaya başlardı. Öyle ümit ederdi ki kazları kendisini çok güzel anlıyorlar. Yalnız konuşamadıkları için cevap veremiyorlardı.

Bir gün güzel arzu perisi oradan geçiyordu. Elma Çiçeği’nin tatlı sedası çok hoşuna gitti. Fakat genç peri kederliydi. Çünkü bugün ona verdikleri bir senelik müddetin sonuydu. Henüz peri kraliçesinin istediği gibi hiçbir faydalı iş yapamamıştı. Acaba yarın yüz sene müddetle tövbeye mi mecbur edilecekti? Güzel arzu perisi düşünüyordu. İyi kalpli genç bir kralı himaye etmek istemişti. Fakat komşu hükümetler inu o kadar kıskandılar ki nihayet genç krala harp ilan ettiler.

Birçok askerler harpte ölüp gittiler. Güzel arzu bu defa bedbaht bir valideyi teselli etmek istedi. Çünkü oğlu çok fena kalpliydi. Zavallı annenin kederlerini azaltmak için yaramaz oğlunun kusurlarını gizlemeye çalıştı. Nihayet çocuk o kadar yaramaz fena bir insan oldu ki annesi oğlum demeye utandı. Küçük ve fakir bir kıza gayet güzel bir bebek vermişti. Fakat kızcağz bebeğinin güzel elbisesini görünce kendi halini beğenmeyerek her gün ağlamaya başladı.

Velhasıl zavallı güzel arzu perisi de hiçbir iyi iş yapamadan bütün seneyi geçirmişti. Kazlarıyla konuşan Elma Çiçeği'ni dinlemeye başladı. "Benim güzel mini minilerim. Birbirinizi itmeyiniz. Hepiniz için ot vardır. Gümüş renkli kazım şu geyik otunu bırak da beyaz kaz yesin. O senden daha evvel onu görmüştü. Hadi hepiniz yiyiniz. Bu güzel otları her zaman bulamazsınız. Sen bilmiyor musun benim ihtiyar kazım? Bizi burada görürlerse bırakmazlar. Çünkü onlara verecek paramız yok. Ah, param olsaydı. Param olsaydı fakat küçük kızlar onu nereden bulacak?"

Güzel arzu perisi bir müddet düşündü. Nihayet Elma Çiçeği hanıma doğru yürüdü. Küçük kız ondan korkmamış bilakis güzelliği karşısında hayran kalmıştı.

- Sabahlar hayır olsun peri hanım, diyerek güzel bir reverans yaptı.

- Teşekkür ederim küçüğüm. Sen benim çok hoşuma gittin. Sana iyilik yapmak isterim. Arzu eder misin seni bir prenses yapayım?"

- Ah! Hayır, peri hanım. Beni büyüten çiftçileri terk etmek istemem.

- Fakat onlar seni terk etmeyecekler. Sana güzel bir şato vereceğim. Oraya onları da götür.

Elma Çiçeği bir müddet düşündü.

- Peri hanım, bu olamaz. Geçenlerde şu karşıdaki köşede oturan küçük hanımefendi beni oynamak için çağırmıştı. Gördüm. Konuşurken bir takım tavırlar alıyor, yürürken kırıtıyordu. Öyle olmak benim canımı sıkıyor. Fakat eğer isterseniz...

Evet, söyle bakalım. Ne istersin?"

- Peri hanım, bizi buradan kovacaklar. Çünkü çiftliğin efendisi öldü. Çocukları kalan paraları paylaşmak istediler. Onun için burasını satacaklar. Geçen gün Ali Baba ile Ayşe nine konuşuyorlardı da işittim. "Burasını başka bir adam alacak. Ah! Eğer param olsaydı. Çiftliği alır ve Elma Çiçeğiyle ne kadar bahtiyar yaşardık." diyordu.

Güzel arzu perisi sihirli değneğini kaldırdı ve üç defa havada çevirdi.

- Kazlarını eve götür küçük kız. Dolaptaki kısa ceketinin ceplerine bak. Orada istediğin şeyleri bulacaksın, dedi ve kayboldu.

Elma Çiçeği acele eve koştu. Çünkü peri kızının kendisini aldatmayacağını biliyordu. Dolaptan ceketini aldı. Ne kadar da ağırlaşmıştı. Odadaki tahta masanın üzerine paraları boşalttı. Ali babayı da çağırıp saydılar. Büyük Kazlar Çiftliğini alabilecek kadar paraları vardı. Ali baba dedi ki:

- Elma Çiçeği, sen bizim hanım efendimiz olursun.

- Yok. Ben sizin kızınızım ve bu çiftlik üçümüze aittir.

Bu sözleri söyleyen Elma Çiçeği aynı zamanda bahtiyar çiftçileri kucakladı.

O gece güzel arzu perisi, periler kraliçesinin meclisinde hazır bulunuyordu. Fakat kraliçenin yüzü gülüyordu. Bütün periler sevinip bayram yaptılar. Çünkü güzel arzu cezadan kurtulmuştu. Yalnız fenalık perisi bundan hoşlanmadığı için bir köşeye çekildi. Hiddetle homurdandı.

Çocuk Dünyası, I(22), 28 Nisan 1927, s. 11- 12- 13.

5.1.131. Çiftçi ile Hırsız

Bir gün bir çiftçi tarlasında çift sürerken iki hırsız gelmiş. Nasıl yapsak da şu öküzlerden birini çalsak diyorlarmış. İki hırsız düşünürken bir tanesi demiş ki:

- Sen burada tarlaya yakın dur. Ben bir hile düşündüm. Çiftçiye buradan götüreceğim. Çiftçi ayrılır ayrılmaz sen öküzün bir tanesini çalarsın.

Tarlanın karşısında yüksek bir tepe varmış. Öteki hırsız oraya çıkmış. “Anlayamadım, anlayamadım, anlayamadım!” diye bağırmaya başlamış. Bunu gören çiftçi adamın neyi anlayamadığını sormak için tepeye gitmeye karar vermiş. Öküzleri bırakarak yola koyulmuş. Öteki hırsız da fırsat ele geçince öküzün birini çalmış, gitmiş.

Çiftçi:

- Be adam! Neyi anlayamadın? Diye sorunca hırsız:

- Şunu anlayamadım ki tek öküzle nasıl çift sürüyorsun? Demiş.

Çiftçi arkasına dönüp tarlaya bakınca bir de ne görsün? Öküz tek.

Düşünmeye başlamış.

Hırsız:

- Sormuş ne düşünüyorsun?

Çiftçi şöyle demiş:

- Vallahi ben de anlayamadım. Acaba sabahleyin öküzü tek mi çıkartmıştım?

Çocuk Dünyası, I(22), 28 Nisan 1927, s.14.

5.1.132. Yağ Mumu ile Bal Mumu

Vaktiyle büyük bir bal mumu vardı. Değerini bilir ve kurumlanırdı. Her vakit kendi kendine “Ben baldan çıkmayım, arılar en güzel çiçeklerin özünden beni yoğurdular. Bir kalıba döküldüm. Aydınlığım kuvvetlidir. Çok dayanırım, çabuk erimem. Benim yerim muhakkak gümüş şamdanlar yahut billur avizelerdir.” derdi.

Bir gün yağ mumu ona:

- Ne güzel talihin var, dedi. Ben bir koyunun iç yağından yapıyım. Kalıptan çıkmada değilim. Beni, fitilimi yağa batırarak meydana çıkardılar. Fakat bir şeye seviniyorum. Tam sekiz defa battıktan sonra bu hale geldim. Hâlbuki bazı kardeşlerim iki defada çıkarıldı ve cılız kaldılar. Evet, ben yine halimden memnunum. Elbette bal mumundan yapılı olmak başka iç yağından olmak da başkadır. Fakat ne yapalım, kısmet! Sen güzel salonlarda gümüş şamdanlarda kırıtacaksın. Beni de mutfakta yakacaklar. Fakat mutfakta öyle ehemmiyetsiz bir yer değildir. Bütün ev halkı hatta efendi bile oraya muhtaçtır.

Bal mumu:

- Kibarlar yemeğe pek ehemmiyet verirler. Danslar, ziyafetler, davetler işte asıl yaşasın bunlar. Parlamalı, başkalarını da parlatmalı. Bu akşam balo var. Bütün hemşirelerimle beraber davetliyiz.

Salondan hizmetçi geldi. Bütün mumları topladı. Fakat yağ mumunu da aldılar. Evin hanımı- çok kibar bir kadın- kendi eliyle onu mutfığa götürdü. Orada küçük bir erkek çocuk elinde bir sepetle duruyordu. Hanım çocuğun sepetini patatesle doldurdu. Bir okka kadar tereyağı ve birkaç meyva da verdi. Sonra:

- Bunları annene götür yavrum, dedi. Bu mumu da annene ver. Kadıncağız

geç vakte kadar çalışıyor. Bunu yaksın.

Evin genç kızı bu sırada mutfığa girmişti. Geç vakte kadar lafını işitti. Sevinçle:

- Ben de bu gece geç vakte kadar oturacağım, dedi. Balomuz var. Kırmızı ipekten yeni kemerimi takacağım.

Ah! Güzel yüzü sevinçle nasıl da aydınlanmıştı. Hayır, hiçbir balmumu bu kızcağızın gözleri kadar parlamıyordu. Yağ mumu bunu gördü. Kendi kendine:

- İşte öyle sevinç aydınlığı ki ömrümün sonuna kadar unutamayacağım. Herhalde artık hiç böyle güzel bir şey göremem, dedi.

O sırada onu da sepete koydular. Çocuk aldı. Götürdü.

Mum:

- Şimdi nereye gidiyorum? Diye düşündü. Herhalde fakir bir eve. Belki bakırdan bile şamdanları yoktur. Öte yanda bizim bal mumu arkadaş şimdi gümüşler ve altınlar içindedir. Kim bilir aydınlığında ne kibar insanlar dans edeceklerdir. Ne yapalım. Kaderim böyleymiş. Ben iç yağından yapılıyım. Bal mumundan değilim ki...

Yağ mumu kibar konağın karşısında ufak bir yer odasına geldi. Burada zavallı bir dul kadın üç çocuğuyla oturuyordu. Kadıncağız:

- Allah bu iyi kalpli hanımdan razı olsun, dedi. Bana ne güzel bir mum göndermiş. Herhalde gece yarısına kadar beni aydınlatır.

Akşam oldu. Yağ mumunu yaktılar.

Mum:

- Tü, tü! Diye tükürdü. Sonra kendi kendine söylendi. Aman ne fena kipritleri var. Ne kadar pis kokuyor.

Karşıdaki güzel konakta da ışıkları yakmışlardı. Bütün sokak aydınlık içindeydi. Arabalar davetlileri taşıyordu. Balo başladı. Çalgı sesleri etrafa yayıldı.

Yağ mumu:

- İşte şenlik başladı, dedi. Ah o küçük kızın yüzü şimdi bir kat daha güzelleşmiştir. Gözleri benim kurumlu arkadaşımı bile gölgede bırakıyor. Ah ne

olurdu o güzel gözleri bir kez daha göreydim.

Dul kadının en küçük çocuğu odaya girdi. Bu mini mini güzel bir kızcağızdı. Kardeşlerini kucakladı ve kulaklarına:

- Bu akşam yağda kızarmış patates yiyeceğiz, diye fısıldadı. Bunu söylerken gözleri sevinçten parlıyordu. Karşiki evin kızı bile:

- Bu akşam kırmızı kurdele kemerimi takacağım, dediği zaman bu kadar mesrur değildi.

Mum:

- Demek kızarmış patates yemek bu kadar sevinilecek bir şey, diye düşündü. Çocuğun gözlerine baktı ve pek beğendi. Aksırdı, tükürdü. Böylece takdirini anlattı. Birkaç dakika evvel kibritten şikâyet ederken de böyle yapmıştı. Ne denir. Mumlar bir kelime bilir ve bütün hislerini onunla anlatırlar. Sofra kuruldu. Patatesler geldi. Çerez olarak her çocuğa birer de elma düştü. Sonra o küçük dua etti.

- Allah'ım lütuflarına şükür ederiz, dedi. Annesine:

- Anne bu akşam iyi dua edebildim mi? Diye sordu. Annesi onu gözlerinden öptü. Biraz sonra çocuklar yattılar ve hemen uyudular. Kadıncağız dikişe başladı. Geç vakte kadar başını kaldırmadı. Evlatlarını yetiştirmek için çalışıyordu. Karşıda büyük konakta avizeler ve şamdanlar daima yanıyor, şen bir musiki ortalığı çınlatıyordu. Gökte ay fakirlerinde zenginlerin de evlerine aydınlıklarını bol bol döküyordu.

Yağ mumu:

- Gecem pek sevinçle geçti, dedi. Herhalde bal mumlarının benim kadar mesut olduklarını zannetmem. Bizim kibirli arkadaşı sona kar yanmazdan evvel görmek isterdim.

Tam sönerken ona sevinçle parlayan iki çift göz gördü. Gerçi birini bal mumu ötekini de yağ mumu aydınlatmıştı. Fakat bunlar ayırt edilemeyecek kadar birbirlerine benziyorlardı.

Çocuk Dünyası, I(30), 22 Haziran 1927, s.12- 13.

5.1.133. Karlar Kraliçesi

Birinci Hikâye

Ayna Parçaları Ne İşler Yaptı?

Şeytan bir gün çok keyifliydi. O gün yepyeni bir ayna yapmıştı. Fakat bildiğimiz aynalar gibi insanı olduğu gibi gösteren cinsten değil. Büsbütün başka türlü bir ayna. Bunun içinden görünen her şey çirkin, biçimsiz şekiller alıyor, en ufak kusurlar büyüyor, en güzel çehreler iğrenç ve korkunç görünüyordu. Şeytan bu aynaya bakınca her yeri görebiliyordu. Dünya yüzünde bir adamın merhametten gözleri yaşarsa aynadaki şekli o kadar gülünç oluyordu ki şeytan gülmeden bayılıyordu.

Yavru şeytanlar aynayı aldılar ve bütün dünyayı dolaşarak herkesi onunla seyrettiler. Her adama ayrı ayrı baktıktan sonra bir kere de göğe çıkmak istediler. Yükseldiler, yükseldiler bulutlardan daha yukarıya çıktılar. Fakat birden ayna ellerinden kurtuldu. O kadar yüksekte yere düştü ve parça parça oldu. Keşke kırılmasaydı. Bu sefer fenalık daha arttı. Rüzgârla savrulan ayna tozları ötekinin berikinin gözlerine kaçtı. Bu zavallı adamlar o günden sonra dünyayı sanki şeytanın aynasından seyrediyor gibi görmeye başladılar. Artık her şeyle eğleniyor ve hiçbir şeyi beğenmiyorlardı.

Bu tozlar bazılarının kalbine kaçtı. O adamlar da merhametsiz taş kalpli oldular.

Şeytan bu işe pek sevindi. Güldü. Güldü. Hala da gülüyor. Çünkü havada bu tozlardan bu gün de dolu.

Çocuk Dünyası, I(11), 10 Şubat 1927, s.5.

İkinci Hikâye

İki Küçük Arkadaş

Büyük şehirlerde o kadar çok ev vardır ki bahçelere yer kalmaz. Onun için pek çokları pencerelerine koydukları saksılarda çiçek yetiştirir ve onlara bakarak ferahlanırlar. Bir zamanlar böyle kalabalık bir şehirde iki küçük arkadaş vardı. Karşı karşıya iki evin üst katlarında oturuyorlardı. Fakat iki binayı ayıran sokak o kadar dardı ki birinin penceresinden diğerine kolayca atlanabilirdi. Çocukların anneleri iki pencere arasına büyük bir sandık yerleştirmiş ve içine toprak doldurmuşlardı.

Yazın bu küçük sandık asma bir bahçeye benzerdi. Çocukların ektiği nohut ve fasulye çatılara kol atar ve güzel bir gölgelik vücuda getirirdi. Sandığın iki ucuna

birer gülfidanı dikmişlerdi. Güller açıldığı zaman asma bahçe büsbütün güzelleşirdi. Çocukların biri kız diğeri erkekti. Kızın adı Jerda, erkeğin Kay'dı. Bütün yaz kardeş kardeş bahçeciklerinde oynarlar kışın da birbirlerine misafirlige giderlerdi.

Yine bir kıştı. Jerda Kay'ın evine gelmişti. O gece lapa lapa kar yağıyordu. Kay'ın büyükannesi:

- Bunlar beyaz arılardır, dedi.

Kay mektepte arıların bir kraliçesi olduğunu öğrenmişti.

- Bunların da kraliçesi var mı büyükanne? Dedi.

Büyükanne:

- Elbette yavrum, dedi. Dikkat et. Ara sıra büyük bir kar parçası uçuyor ya işte kraliçe odur. Geceleri insan kıyafetinde sokakları dolaşır. Baktığı pencereler hep buz çiçekleriyle örtülür.

Küçükler:

- Evet, evet. Biz her sabah pencereleri öyle buluyoruz, diye bağırdılar ve artık hikâyenin doğruluğuna inandılar.

O akşam Kay yatmadan evvel bir iskemleye çıktı. Buzlarla örtülü pencerenin bir yerini kazıyarak dışarıya baktı. Kar yağıyordu. Büyük bir parça çiçek saksısının üstüne kondu. Büyüdü. Büyüdü. Jerda'dan daha büyük bir kız oldu. Çok güzeldi fakat buzdandı. Gözleri açık bir kış gecesindeki yıldızlar gibi parlıyordu. Pencereye doğru baktı. Eliyle Kay'a işaret etti. Çocuk korktu. İskemleden atladı. Dışarıda büyük bir kuş uçuyormuş gibi hışırtı duyuldu. Sonra ses kesildi. Ertesi sabah ortalık donmuştu. Saçaklardan buzlar sarkıyordu.

Bahar arkasından da yaz geldi. Yine pencereler açıldı. Çocuklar asma bahçelerine çıkmaya başladılar. Bir gün oturmuş bir kitabın resimlerine bakıyorlardı. Kay ansızın bağırdı:

- Aman gözüme bir şey kaçtı. Kalbim de fena halde ağrıdı.

Küçük kız arkadaşının gözkapasını kaldırarak baktı. Fakat bir şey göremedi.

Kay:

- Geçti, geçti. Artık ağrımıyor, dedi. Fakat zavallı gözüne kaçanın hani o iyi şeyleri göstermeyip hep fena şeyleri gösteren şeytan aynasının tozu olduğunu

bilmiyordu. Parçanın biri de kalbine girmişti. Dik dik Jerda'ya baktı:

- Aman ne çirkin suratın var, dedi. Bu güller de ne kadar biçimsiz. Şunları da koparıp atalım.

Hemen avuç avuç gülleri yolmaya başladı. Jerda hüngür hüngür ağlıyordu. O günden sonra mahallenin en terbiyesiz ve alaycı çocuğu Kay oldu. Büyükannesinin bile taklidini yapıyor, gelene geçene taş atmaktan zevk alıyordu. Kış gelince bol bol yaramazlığa fırsat buldu. Bir gün kızağını omuzuna aldı. Jerda'ya:

- Ben meydana arkadaşlarımla kızak kaymaya gidiyorum, diye seslendi. Meydan çocuklarla doluydu. Kay'da onlara karıştı. Ansızın beyaz boyalı büyük bir kızak görüldü. İçinde beyaz kürk ve başlıklı bir adam oturuyor ve kızağı beyaz örtülü bir at çekiyordu. Kay, kızağını büyük kızağa bağladı. Beraber kaymaya başladı. Büyük kızak yan sokaklardan birine saptı. Gittikçe hızlanıyordu. İçindeki adam ikide bir dönüp Kay'a bakıyor ve beraber gelmesini işaret ediyordu. Şehrin kapısına kadar geldiler. Tipi öyle bastırdı ki artık insan buranın ucunu göremiyordu. Kay kızağının ipini çözdü. Fakat küçük kızak yine bağıymış gibi büyükle beraber gitmeye devam etti.

Kay bağırmaya başladı. Fakat kimse işitmedi. Kar yağıyor, kızak uçuyor, uçuyordu. Zavallı çocuk dua etmek istedi. Aklına kerrat cetvelinden başka bir şey gelmedi. Kar taneleri gittikçe irileşiyordu. Nihayet her biri bir beyaz piliç oldu. Birdenbire büyük kızak durdu. İçindeki adam ayağa kalktı. Başlığını çıkardı. Kay karlar kraliçesini tanıdı. Çocuğu kendi kızağına aldı:

- Üşüyor musun yavrum, dedi. Sana kürkümü vereyim. Isın.

Kürkünü Kay'a örttü. Çocuk bir yığın kar altında kaldı. Kraliçe Kay'ı elinden öptü. Dudakları buz gibiydi. Bu soğukluk çocuğun iliklerine kadar işledi. Kızağı piliçlerden birine bağladı. Uçtular, uçtular. Etraflarından siyah bulutlar geçiyordu. Ormanların, göllerin ve denizlerin üzerinden aştılar. Altlarında buzlu rüzgâr korkunç bir şarkı söylüyor, çığlar uçuyor, kurt uluyor, siyah kargalar bağırarak uçuyorlardı. Üstlerinde de ay tatlı yüzüyle gülümsüyordu. Fakat Kay hiçbir şey göremiyor ve işitemiyordu. Karlar kraliçesinin ayakları dibinde derin bir uykuya dalmıştı.

Çocuk Dünyası, I(12), 17 Şubat 1927, s.4- 5.

Üçüncü Hikâye

Büyücü Kadın ve Söz Söyleyen Çiçekler

Kay bir daha geri gelmedi. Nereye gittiğini de kimse öğrenemedi. Yalnız çocuklardan bazıları onun büyük bir kızağa takılarak şehirden çıktığını görmüşlerdi. Kayıp çocuk için çok gözyaşları döküldü. Hele Jerda uzun zaman ağladı. Nihayet herkes Kay'ın dereye düşüp boğulduğuna kani oldular.

Bahar geldi. Güneş gülümsemeye başladı. Küçük Jerda ona:

- Kay uzaklarda öldü. Senin haberin var mı? Diye sordu.

Güneş:

- Zannetmem, dedi.

Kızcağız yuvalarını tamir eden kırlangıçlara:

- Benim arkadaşım Kay öldü. Duydunuz mu? Dedi.

Onlar da:

- Zannetmeyiz, cevabını verdiler. Jerda'da artık Kay'ın öldüğüne inanmadı.

Bir sabah Kay'ın daha görmediği kırmızı patiklerini giyip dereye gideyim. Bakalım o ne diyecek, diye düşündü. Vakit pek erkendi. Uyuyan büyükannesini öptü. Kırmızı patiklerini giydi. Evin arka kapısından çıkarak dere kenarına gitti. Eğilerek:

- Benim arkadaşımı sen mi aldın? Onu bana geri ver. Sana bir çift kırmızı patik vereyim, dedi.

Dere sessiz sessiz akmasında devam etti. Jerda mini mini dalgacıkların kendisine selam verdiğini zannetti ve dünyada en kıymetli malı olan patiklerini suya attı. Fakat bir dalga onları tekrar karaya çıkardı. Kızcağız bu sefer daha uzağa atmak istedi. Kenarda bir kayık duruyordu. Onun içine atladı. Ta ucuna kadar giderek yeniden patiklerini attı. Fakat sarsıntıdan sandal yerinden ayrıldı. Bağlı değildi. Akıntıya kapılarak gitmeye başladı.

Jerda hiç korkmadı ve kendi kendine:

- Dere beni mutlaka Kay'ın olduğu yere götürüyor, dedi. Sandal saatlerce yoluna devam etti. Derenin kenarlarında güzel çiçekler, büyük ağaçlar ve geniş

çayırklar vardı. Fakat tek adam görünmüyordu. Nihayet akşama doğru bir kiraz bahçesi görüldü. Kırmızı kırmızı yemişlerle yüklü ağaçların arasında tuhaf bir ev vardı. Pencereleeri kırmızı ve mavi camlı çatısı samandı. Kapısının önünde tahtadan yapılmış iki asker nöbet bekliyordu. Jerda bunları canlı sandı ve bağırmaaya başladı. Fakat tabii ki cevap alamadı. Bereket versin akıntı sandalı bu bahçeye doğru götürüyordu. Jerda daha hızlı bağırıldı. Evin kapısından ihtiyar, çok ihtiyar bir kadın çıktı. Başında çiçeklerle süslü bir hasır şapka vardı. Bir koltuk değneğine dayanarak yürüyordu. Jerda'yı görünce dere kenarına kadar geldi ve koltuk değneğini utanarak sandalı çekti. Sonra Jerda'yı elinden tutarak karaya çıkardı. Kızcağız toprağa ayak bastığı için seviniyor, fakat koca karıdan da biraz korkuyordu. Kadın Jerda'ya nereden geldiğini sordu. O da bütün başına gelenleri anlattı ve nihayetinde Kay'ı görüp görmediğini sordu.

Kadın:

- Şimdiye kadar buradan anlattığın gibi bir çocuk geçmedi. Fakat her halde bir gün o da gelir. Şimdi sen rahat et, dedi ve Jerda'yı bahçeden geçirerek eve götürdü. Yol kenarlarını süsleyen çiçeklerden her biri bir hikâyeye biliyordu. Eve girdiler. İhtiyar kadın bir kapı açtı. Jerda geniş ve renkli camlı pencerelerle aydınlanmış bir odaya girdi. Ortada bir masa üstünde koca bir tabak kiraz vardı. Jerda hemen yemeye başladı. O sırada ihtiyar kadın onun saçlarını sihirli bir tarakla tarıyordu. Jerda saçları tarandıkça başından geçenleri, Kay'ı, büyükanneyi hep unuttu. Bu ihtiyar kadın bir büyücüydü. Fakat büyülerini hep iyilik için kullanırdı. Jerda'ya:

- Birçok sene evvel senin gibi güzel bir kızım ölmüştü. Onun için hala ağlarım. Şimdi senin derdini unutturacağım ve seni kendime evlat edineceğim yavrum, dedi. Jerda'nın zihninden eski şeyleri kovduktan sonra bahçeye indi. Koltuk değneğiyle gülfidanlarına dokundu. Bütün güzel güller toprağa gömüldüler ve kayboldular. Yerleri bile belli olmadı. İhtiyar kadın Jerda'nın gülleri gördükçe Kay'ı hatırlamasından korkmuştu.

O gece Jerda çok süslü bir yatakta rahat rahat uyudu. Ertesi gün bahçeye çıkarak akşama kadar oyun oynadı. Artık Jerda bütün çiçekleri tanıyordu. İçlerinden bir cinsin eksik olduğunu hissediyor fakat bir türlü hangisi olduğunu kestiremiyordu. Bir gün ihtiyar kadının şapkasında büyük bir gül gördü. Kadıncağız bunu çıkartmayı

unutmuştı.

Jerda:

- Vay! Bu bahçede hiç gül yok mu? Diye bağırdı. Bütün bahçeyi koşa koşa dolaştı. Aradı, aradı. Bir tane bile gül bulamadı. O zaman yere oturdu ve ağlamaya başladı. Gözyaşları tamam güllerin gömüldüğü yere düştü. Toprağı ıslattı. Hemen yerden bir gülfidanı fıskırdı. Çiçek açtı. Jerda onları koklar koklamaz kendi gülleri sonra da Kay geldi. Güllere:

- Siz Kay'ı gördünüz mü? O sahiden uzaklarda öldü mü? Diye sordu.

Onlarda:

- Hayır, dediler. Biz toprak altındaydık. Bütün ölüleri gördük. Aralarında Kay yoktu.

Jerda:

- Teşekkür ederim, dedi. Birer birer dolaşarak Kay'ı sordu. Bütün çiçekler bir hikâye biliyor ve anlatıyorlardı. Fakat hiç biri Kay'a ait bir şey söylemedi. Evvela kırmızı zambaklar söze başladı:

- Davulun bitmek tükenmek bilmeyen sesini duyuyor musun? Bum bum. Daima bu iki ses. Rahiplerin duaları, kadınların hazin şarkıları insanı titretecek kadar acıklı. Zavallı Hintli dul kadın. Odun yığınını üstüne çıkmış alevler unu ve ölü kocasını sarıyor. Kadın onları görmüyor bile! Gözleri önündeki sevgili ölüye dikili. Ölümünü bekliyor. Acaba kalp atışları bu alevlerin içinde yok olabilir mi?

Küçük Jerda:

- Ben ne bileyim, dedi. Fakat kırmızı zambaklar artık susmuşlardı.

Kahkaha çiçeği de hikâyesini anlattı:

- Derin bir uçurum kenarında eski bir şato var. Etrafında yetişen sarmaşıklar harap duvarlarını ta yukarılara kadar sarmışlar. Şatonun balkonunda bir genç kız duruyor. Çiçekler kadar güzel yüzü neden bu kadar kederli? Gözlerini vadinin nihayetine ta uzaklara dikmiş. Bekliyor. Sular kararıyor, akşam oldu. Fakat vadide bir tek yolcu bile yok. Kız balkondan eğildi. Şimdi akşam sisleri içinde seçilmez olan karlı dağlara doğru baktı ve:

- Acaba hiç, hiç gelmeyecek mi? Diye mırıldandı.

Jerda:

- Kim? Kay mı? Diye sordu.

Otların arasından tatlı bir ses duyuldu. Kardelen çiçeği de hikâyesini anlatmaya başladı:

- Büyük bir ağaç dalına iplerle bir tahta bağlamışlar ve bir salıncak kurmuşlar. İki küçük kız üstünde sallanıyor. Esvapları kar gibi beyaz. Şapkalarının yeşil kurdeleleri rüzgârda uçuyor. Ağabeyleri arkalarında kollarını iplere geçirmiş, ayakta duruyor. Bir elinde bir saman çöpü diğerinde bir kâse sabunlu su var. Mütemediyen sabun köpüğü şişiriyor ve üzerinde binlerce renk kaynaşan balonlar yapıyor. İşte bir tanesi yeni şişiyor. Rüzgâr estikçe çöpün ucunda titriyor. Belli ki o da uçacak. Küçük siyah fino koştu. Sonra durarak havlamaya başladı. Salıncağa binmek istiyor. Fakat çocuklar onu almadılar. Bu sırada balonlar birer birer patlıyor, kayboluyorlar.

Jerda:

- Söylediklerin çok güzel. Fakat neden böyle kederli bir sesle anlatıyorsun? Dedi. Kardelen boynunu büktü ve hiç sesini çıkarmadı.

Jerda son defa bir de aslanağzı çiçeğine Kay'ı sordu. O da:

- Bir bayram günü, dedi. Güneş daracık bir avluya bol bol ışıklarını döküyor. İhtiyar bir büyükanne iskemlesini atmış, dışarıda oturuyor. Torunu koşa koşa geldi. Bu mini mini güzel bir hizmetçi kızdı. Hanımından birkaç dakika için izin almış. Büyükannesine sarılarak öptü. Ona ufacak bir hediye bile getirememişti. Fakat bu öpüşte kalbinin bütün serveti gizliydi ve büyükanne hayatında en büyük serveti bununla duydu.

Jerda:

- Ah, benim sevgili büyük anneciğim diye içini çekti. Şimdi hem benim hem de Kay için ağlıyordur. Artık şu çiçekleri bırakalım. Bunlar yalnız kendilerini düşünüyorlar. Ben artık arkadaşımı arayacağım.

Eteklerini beline soktu. Kapıya doğru koştu. Kapı sürmeliydi. Jerda sürgüyü açtı. Dışarıya fırladı. Kaçarken dönüp dönüp arkasına bakıyordu. Nihayet dermanı kesildi. Bir taşın üstüne oturdu. Başucundaki bir ağaca bakınca mevsimin sonbahar olduğunu anladı. Hâlbuki beş on dakika evvel çıktığı bahçede güneş parlak, her

mevsimin çiçeği açıktı.

- Allah'ım, ne kadar vakit kaybetmişim. Sonbahar olmuş, diye bağırdı ve birden kalktı.

Ayakları yorgundu. Üşüyordu. Bütün ağaçlardan yapraklar dökülüyor, söğütler ağlar gibi sular damlatıyorlardı. Yalnız koca yemiş fidanları üzerinde kırmızı, buruk meyveler göze çarpıyordu. Dünya üzerinde her şey gül renkli ve ıslaktı.

Çocuk Dünyası, I(13), 24 Şubat 1927, s.4- 5- 6.

Dördüncü Hikâye

Prenses ve Prens

Jerda yine oturmaya mecbur oldu. Birkaç dakikadan beri karşısında kocaman bir karga duruyordu. Jerda'ya baktı, baktı. Nihayet kafasını sallayarak.

- Gak gak! Diye bağırdı. O memleketin selamı da böyleydi. Fakat karga efendinin dili biraz bozuk olduğundan iyi anlayamıyordu. Mamafih Jerda anladı. Karga ile konuşmaya başladı. Kuş kızcağıza böyle yalnız başına nereye gittiğini sordu. O da bütün başından geçenleri anlattı ve Kay'ı görüp görmediğini sordu.

Karga düşündü:

- Belki, belki... Dedi.

Jerda:

- Aman sahi mi? diye kargayı öyle kucakladı ki hayvancık az kaldı boğuluyordu. Avazı çıktığı kadar:

- Bırak, bırak, diye bağırdı. Evet. Bir küçük çocuk gördüm. Belki de Kay'dı. Fakat o olsa bile artık seni unutmuş. Bir prensesle beraber oturuyor.

- Bir prensesle beraber mi?

- Evet. Dinle anlatayım. Fakat insan gibi konuşmak bana pek güç geliyor. Sen kargaca bilir misin?

- Hayır, bilmem. Büyükannem bilirdi. Ama ben öğrenemedim.

- Neyse elimden geldiği kadar anlatırım. Fakat sarf yanlışları yaparsam kusuruma bakma.

Karga hikâyesine başladı:

- Şimdi bulunduğumuz yerin hükümdarı çok akıllı bir prensedir. Bu yakınlarda babasının yerine geçti. Fakat söz aramızda bundan hiçte memnun olmadı. Bir gün kendi kendine “Ben neden evlenmiyorum” şarkısını söylüyordu. Ansızın aklına evlenmek geldi. Hemen mahiyetindeki hanımları çağırdı. Fikrini anlattı. Hepsi “Ya, zaten bizde hep bunu düşünüyorduk.” Dediler. Karga burada sözünü kesti ve gözünü kırparak- sözlerime inan. Ben hep bunları sarayın bahçesinde oturan nişanlımdan öğrendim, dedi.

Nişanlısı da bir kargaydı. Çünkü karga beyler daima karga hanımlarla evlenirler.

- Ertesi gün bütün gazeteler kenarları kalp resimleriyle ve prensesin markasıyla süslü olarak çıktı. Baş sayfada büyük harflerle yazılmış bir ilan okunuyordu.

“Akıllı ve güzel bütün gençler prensesin sarayına giderek imtihan olacaklardır. Bunların içinde ne muvaffak olanı prensesle evlenecektir.”

Karga:

- Ah ah, dedi. Allah seni inandırсын saraya giden sokaklar adam almıyordu. Fakat birinci ve ikinci gün kimse imtihanda kazanamadı. Hepsi dışarıda bülbül gibi konuşuyorlardı fakat sarayın kapısına gelip de sırmalar giymiş kapıcıları görünce şaşırıyorlardı. Sonra parlak merdivenler, aydınlık salonlar onları büsbütün ürkütüyor hele altın bir koltukta oturan prensesin karşısına gelince ağızlarını bile açamıyorlardı. İnsan bunların hepsini afyon yutmuş zannediyordu. Fakat sokağa çıkınca yine bülbül kesiliyorlardı. İçeri girip çıkanların ardı arkası kesilmiyordu. Ben de sarayın damından hepsini seyrediyordum.

Jerda:

- Ya Kay? Küçük Kay ne oldu?

- Dinle! Şimdi sırası geliyor. Üçüncü gün ta uzaklardan arabasız, atsız gelen küçük bir adam gördüm. Gözleri senin gibi parlak, saçları uzundu. Fakat pek fena giyinmişti. Jerda sevinçle ellerini çırpı ve:

- İşte Kay, dedi. Mutlaka odur. Artık buldum.

- Sirtında bir torba vardı.

- Hayır, hayır. Kızaktır. Sen yanlış görmüşsün.

- Beki de öyledir. Neyse bu çocuk içeriye girdi. Kapının önünde dimdik duran kapıcıları görünce hiç istifini bozmadı. Selam verdi ve “Böyle durmaktan bıkmıyor musunuz?” diye sordu. Geçtiği salonlar aydınlık içindeydi. İçeride herkes gürültü etmemek için terlikle geziniyordu. Fakat beriki altı çivili çizmelerle paldır küldür yürüyerek doğru prensesin karşısına gitti. Prenses araba tekerleği kadar bir inci üzerine oturmuştu. Etrafında kibar hanımlar, hizmetçileri, hizmetçilerinin hizmetçileri dizilmişti. Daha kenarda yaverler, yaverlerin uşakları, uşaklarının uşakları duruyordu.

Jerda:

- Aman ben olsam ödüm patlardı. Kay ne yaptı, dedi.

- Vallahi eğer ben insan olsaydım ancak bu çocuk kadar güzel konuşabilirdim. Benim kargaca söylediğim sözler kadar iyi lakırdılar söyledi. Söyledi diyorum ama ben işittim zannetme. Bunları hep nişanlım anlattı. Velhasıl bu adam imtihanı kazandı.

Jerda:

- Muhakkak Kay’dır. Mektebin en akıllı talebesi zaten oydu. Kerrat cetvelini su gibi bilirdi, diye bağırdı.

Karga:

- Ne olursa olsun bir kere görmeden inanmak doğru değil. Fakat senin gibi bir küçük çocuk saraya nasıl girer. Mamafih bir kere nişanlıma sorayım. Belki çaresini bulur. Beni bekle. Şimdi sana haber getiririm, dedi ve uçtu.

Alacakaranlıkta döndü:

- Gak gak! diye bağırdı. Nişanlım sana selam söyledi. Bu ekmeği gönderdi. Karnın açtır. Bunu ye! Gündüzün böyle çıplak ayakla saraya giremeyeceksin. Kapıcılar sana müsaade etmezler. Fakat ağlama. Nişanlım bir gizli merdiven biliyor. Seni oradan içeriye alacak.

Çocuk Dünyası, I(14), 3 Mart 1927, s.3- 4.

Dördüncü Hikâye

Prenses ve Prens

Bahçeye girdiler. Solgun yapraklarla örtülü yolda beklediler. Sarayın aydınlıkları birer birer söndü. Sonuncu pencerede kararınca karga Jerda'nın önüne düştü. Aralık bir kapıya kadar götürdü. Jerda'nın yüreği çarpıyordu. Fena bir iş yapmaya gelmiş kadar korkuyordu. Hâlbuki bütün arzusu yalnız Kay'ı görmek onun yüzünden başına gelen şeyleri anlatmak ve tekrar evine, büyük annesinin yanına dönmektir.

Bir merdivene geldiler. Kenarda küçük bir masa üzerinde küçük bir idare lambası yanıyordu. Nişanlı karga hanım yerde duruyordu. Başıyla Jerda'ya selam verdi. Jerda da büyükannesinin öğrettiği gibi mukabele etti. Karga hanım:

- Nişanlım sizin bütün hikâyenizi bana anlattı. Pek acıdım. Onun için siz prensesin odasına kadar götüreceğim, dedi.

Jerda:

- Arkadan biri geliyor galiba, dedi. Hakikaten ıslık gibi bir ses duyuluyordu. Jerda döndü baktı. Hiç gürültü çıkarmadan kayıp giden birçok gölgeler gördü. Bunlar dağınık yelesi, ince bacaklı atla, koşuşan av köpekleri, atlarını kamçılaman avcılardı.

Karga:

- Bunlar rüyalar, dedi.

Birinci salona girdiler. Burası kırmızı döşemeliydi. Yanlarından rüyaların geçtiği çıkardıkları ıslıktan anlaşılıyordu. Fakat o kadar süratle geçtiler ki Jerda onları göremedi. Birbirinden güzel birçok salonları, odaları geçtiler. Nihayet yatak odasına geldiler. Burası yeşillerle döşenmişti. Odanın iki kenarında altın ayaklı iki karyola vardı. Birisinin örtüleri beyazdı. Bunda prenses yatıyordu. Öteki kırmızı örtülüydü. Jerda doğruca bunun yanına gitti. İçinde yatan genç adamın yalnız güneşten yanmış ensesi görünüyordu. Jerda onu Kay zannetti. Sevinçle bağırdı. Rüyalar geldikleri gibi hızla çıkıp gittiler. Adam uyandı, döndü.

Bu Kay değildi. Prenseste uyanmıştı. Jerda hıçkırarak ağlamaya başladı. Niçin geldiğini ne aradığını baştan aşağıya anlattı. Kargalardan gördüğü iyilikleri de söylemeyi unutmadı.

Prens ve prenses:

- Zavallı çocuk, dediler ve kargaları çağırarak onlara:

- Serbestçe hırsızlık etmek mi, yoksa mutfaktaki artıkların size verilmesini mi istersiniz? Diye sordular.

Kargalar mutfak artıklarını tercih ettiler.

Karga bey:

- İnsanın irade sahibi olması ihtiyarlık zamanı için çok lazımdır, dedi.

Prens kalktı. Kendi yerine Jerda'yı yatırdı. Kızcağız kendisini bu kadar iyi insanlar ve hayvanlara rast getiren Allah'a dua etti. Uyudu ve rüyasında Kay'ı kızığını çekerken gördü. Sabahleyin kıza baştan ayağa kadar ipek ve kadife esvaplar giydirdiler ve ömrünün sonuna kadar sarayda kalmasını teklif ettiler. Kızcağız yalnız bir küçük araba ve bir çift terlik istedi. Dünyayı dolaşacak ve Kay'ı arayacaktı. Prens Jerda'nın istediklerini yaptı. Bir de manşon hediye etti. Sonra bütün saray halkı kıızı kapıya kadar teşyi ettiler. Karga hanımla karga bey artık evlenmişlerdi. Onlarda arabanın üstüne kondular. Arabanın içi türlü türlü yiyeceklerle ve şekerlerle doluydu. Prens ve prenses:

- Allahısmarladık, diye bağırıyorlar.

Jerda ağlıyordu. Kargalarında gözlerinden fındık gibi yaşalar dökülüyordu.

Bir saat yol gittikten sonra kargalar da Allahısmarladık dediler. Sonra bir ağaca konarak araba ta uzaklarda gözden kayboluncaya kadar kanatlarını çırpıyorlar.

Çocuk Dünyası, I(15), 10 Mayıs 1927, s. 3- 4.

Beşinci Hikâye

Haydut Kız

Karanlık bir ormandan geçiyorlardı. Fakat araba yanmış kömürler gibi parladığı için ta uzaklardan görünüyordu. Yol kenarında pusuya yatan haydutların gözleri kamaştı:

- Bu araba mutlaka altından yapılmıştır, diye bağırıyorlar. Koştular. Atların gemlerini bağladılar. Seyisleri ve uşakları öldürdüler. Jerda'yı arabadan indirdiler. Haydutların hizmetçisi bıyıklı, kalın kaşlı bir koca karı:

- Aman ne kadar semiz, ne kadar yumuşak. Eti mutlaka kuzu eti kadar lezzetlidir, diye bağırıyordu. Kocaman bıçağı çekti ve korkunç bir tavırla ilerledi. Fakat

aynı zamanda:

- Ay aman, diye bir ıglık kopardı. Kendisi kadar yırtıcı olan kızı atılmış kulağını ısırmişti. Koca karı:

- Allah'ın belası yumurcak, dedi. Yine Jerda'yı kesmek için davrandı. Haydut kız:

- Bu kız benimle oynasın, dedi. Maşununu ve esvabını bana versin ve benim yanımda yatsın.

Yeniden annesinin kulağını ısırıldı. Kadın keçiler gibi bağırdı. Haydutlar gülmekten bayılıyorlardı. Kız:

- Ben arabaya bineceğim, dedi. Kimse ses çıkarmadı. Çünkü hepsi bu ufacık kızı seviyorlardı. Arabaya Jerda ile beraber bindi. Ormanın sık köşelerine doğru gitmeye başladılar. Haydut kız Jerda kadardı. Fakat ondan daha kuvvetliydi. Omuzları geniş, saçları ve gözleri siyahtı. Jerda'yı belinden tutarak:

- Beni kızdırmazsan sana kimse bir şey yapamaz. Fakat söyle bakalım. Sen bir prenses misin, dedi.

Jerda:

- Hayır, diye cevap verdi ve bütün sergüzeştini küçük Kay'ı ne kadar sevdiğini anlattı. Haydut kız başını salladı.

- Artık seni ben darılsam bile kimse üzemez, dedi. Sonra Jerda'nın gözyaşlarını sildi.

Araba durdu. Haydutların mağarasına gelmişlerdi. Etrafta kargalar uçuyor ve bir sürü köpek bağışarak koşuyorlardı. Bir köşede yedi sekiz at bağlıydı. Her tarafa paslı silahlar, hayvan postları, yırtık pırtık esvaplar atılmıştı. Haydut kız Jerda'yı elinden tutarak indirdi. Jerda karanlıkta yürüyemiyor, sendeliyordu. Mağaranın ortasında büyük bir ateş yanıyor, ortalığı dumanla dolduruyordu. Büyük bir tencere ateşte kaynıyor, bir sürü tavşan şişe geçirilmiş kızarıyordu.

Haydut kız:

- Bu gece benim ve hayvanlarımla beraber yatarsın, dedi.

Yemek yediler. Sonra bir saman yığını üstünde yattılar. Üstlerinde bir tünekte yedi sekiz güvercin tünemişti. Uyur gibi duruyorlardı. Fakat kızlar gelince

başlarını kaldırdılar.

Haydut kız:

- Bunların hepsi benimdir, dedi. Bir tanesini yakaladı. Şiddetle salladı. Hayvancık çırpınmaya başladı ve kız sözüne devam etti.

- Şu kafesteki iki tanesi orman güvercinidir. Eğer kapılarını açık bıraksam hemen kaçarlar. Şu ren geyiğine bak hele. Bu hayvanı çok severim.

Bu kocaman ihtiyar bir geyikti. Tatlı gözleriyle haydut kıza bakıyor ve merhamet etmesini rica eder gibi duruyordu. Bakırdan bir tasmayla duvara bağlanmıştı. Zavallı geyiğin tüyleri bir bir dökülmüştü. Vücudunda yara izleri görünüyordu.

Kız:

- Bunu da sıkı bağlamak lazım. Yolunu bulsa bir dakika bile durmaz, dedi. Duvarın aralığına sokulmuş olan kocaman bir bıçağı çekerek ucunu zavallı hayvanın boynuna batırdı. Geyik korkuyla sıçradı. Haydut kız kahkaha ile gülüyordu. İki kız yattılar. Jerda mümkün olduğu kadar ötekenden uzak duruyordu. Fakat kız:

- Benden ne kaçıyorsun? Diye sordu.

- Ben uyuduğum zaman daima bıçağımı yanımda bulundururum. Kim bilir belki bir hücum falan uğrarız. Neyse sen bana hikâyeni yeniden anlat. Neden böyle uzun bir seyahate çıktın?

Jerda anlatmaya başladı. Anlattıkça bulunduğu korkunç yeri ileride başına gelecek felaketleri unutuyor, sanki Kay ve büyükannesiyile konuşuyormuş sanıyordu. Anlattı, anlattı. Güvercinler kafeslerinde hu hu çekiyor, fakat diğer kuşlar uyuyordu. Haydut kız da bıçağı elinde olduğu halde derin bir uykuya dalmıştı. Jerda uyuyamıyordu. İleriden ateşin ateşin etrafına toplanan haydutlar şarkı söylüyorlar ve içki içiyorlardı. Birden bire kafesteki güvercinler:

- Hu hu... biz küçük Kay'ı gördü, dediler. Karlar kraliçesinin kızıağına binmişti. Beyaz bir piliç onları uçuruyordu. Biz ormandaki yuvamızda oturuyorduk. Kar kraliçesi bize doğru üfledi. Çok kardeşlerimiz öldüler. Yalnız ikimiz kurtulduk. Hu hu...

Jerda:

- Ne diyorsunuz, diye bağırdı. Kar kraliçesi onu nereye götürdü biliyor musunuz?

- Her halde Laponya'ya götürmüştür. Çünkü orada her vakit kar ve soğuk vardır. Fakat bunu ren daha iyi bilir. Ona sor.

Ren:

- Ah evet, dedi. Orada her vakit kar ve soğuk vardır. Pırıl pırıl parlayan beyaz kırlarında bir vakitler ben de koşardım. Kraliçeyi kaç defalar gördüm. Fakat sarayı kutup memleketlerinden adasındadır.

Jerda:

- Ah zavallı Kay, diye mırıldandı.

Haydut kız uykunun arasından:

- Uslu dur. Yoksa şimdi bıçağı karnına saplarım, dedi.

Sabahleyin Jerda güvercinlerin söylediklerini arkadaşına anlattı. Kız ren geyiğine:

- Sen Laponya'yı bilir misin? Diye sordu.

Geyik cevap verdi:

- Benden daha iyi kim bilir. Ben orada doğdum. Büyüdüm ve karla örtülü toprağında beslendim.

- Kar kraliçesi Laponya'da mı oturur?

- Hayır. Fakat memleketimde her vakit karla örtülüdür. Ah beyaz dağlar, beyaz kırlar, tepeler...

Haydut kız:

- Sus geveze hayvan, diye bağırdı. Ben sana Laponya'nın dağlarını sormuyorum. Eğer susmazsan seni şimdi bıçağımla okşarım.

Sonra geyiğin korkudan titrediğini görerek ilave etti:

- Mademki Laponya'yı biliyorsun. Oraya birini götürebilir misin?

- Oraya gözlerim kör olsa bile gidebilirim. Laponya benim yurdumdur.

Kokusundan bulurum.

Haydut kız Jerda'ya:

- Dinle, dedi. Bak bütün arkadaşlar gittiler. Yalnız annem kaldı. Fakat o da birazdan bir şişe içki içer. Sonra uyur. Bir defa o belayı da savdıktan sonra sana bir iyilik etmek istiyorum.

Yataktan atladı. Annesinin yanına koştu. Bileklerini çekerek:

- Sabahlar hayır olsun. İhtiyar keçi, dedi.

Kasın kızmadı. O da şaka olsun diye kıza öyle bir tokat attı ki kızın burnu morardı. Biraz sonra kadın içkisini içti. Bir iki defa esnedi. Horlamaya başladı. Haydut kız kapıyı açarak dışarıya baktı. Sonra Jerda'yı elinden tutarak renin yanına götürdü. Hayvana:

- Seni elden kaçırmak istemezdim. Fakat ne yapalım bu kıızı Laponya 'ya göndermek lazım. Şimdi seni çözeceğim. Jerda'yı doğruca kar kraliçesinin sarayına götüreceğim ve orada Kay'ı bulacaksın.

Ren sevincinden sığıyordu. Haydut kız Jerda'yı kucaklayarak geyiğe bindirdi. Rahat etmesi için bir de küçük yastık buldu. Sonra:

- Kürklü terliklerin var. Ayakların üşümez. Annemin eldivenlerini giy. Herhalde dirseklerine kadar örter, dedi.

Eldivenleri giydirdi. Sonra gülerek sözüne devam etti:

- Ellerin bizim ihtiyar keçinin ellerine döndü.

Jerda sevincinden ağlıyordu.

Kız:

- Böyle ağlama, dedi. Biraz sevin. Gül. İşte ekmek ve sucuk. Bunlar seni Laponya'ya kadar idare eder.

Yiyecekleri renin sağırsına bağladı. Dışarı çıkarak köpekleri kapadı. Reni çözdü:

- Haydi, diye bağırdı. Jerda koca eldivenler içindeki ellerini uzatarak Allahaismarladık, diye bağırdı. Ren çalılardan atlayarak ormana daldı. Olanca kuvvetiyle koşuyordu. Kurtlar uluyor, tilkiler bağıırıyordu. Gökten doğru:

- Kut kut! Diye bir ses geliyordu. Sanki birisi aksırıyor denilebilirdi.

Ren:

- Bu benim sevgili fecri şimalim, dedi. Bak nasıl parlıyor.

Koştular, koştular. Gece gündüz koştular. Ekmek ve sucuk bitti. Nihayet Laponya'ya vardılar.

Çocuk Dünyası, I(16), 17 Mart 1927, s.4- 5.

Altıncı Kısım

Laponyalı Kadınlı Finlandiyalı Kadın

Küçük kulübede ses seda duyulmuyordu. Buraya kulübe bile denemezdi. O kadar alçak tavanı, basık ve daracık bir indi. Kapısı o kadar küçüktü ki burada oturanlar yerde sürünerek dışarı çıkıyorlardı. İçeride ihtiyar Laponyalı kadın fena halde is çıkararak bir fok yağı kandilinde balık pişiriyordu. Ren geyiği evvela kendi başından geçenleri sonra da Jerda'nın hikâyesini ona anlattı. Zavallı kızcağız soğuktan lakırdı bile söyleyemedi.

Laponyalı kadın:

- Ah zavallı yavrularım, dedi. Yolunuz daha çok uzun. Buradan Finlandiya'ya gitmeniz lazım. Kar kraliçesi orada oturur ve akşamları kırmızı meşalesini yakar. Oraya birkaç günde ancak varabilirsiniz. Finlandiya da bir ahbabım var. Ona bir mektup göndereyim. Size yol göstereyim. Yalnız kâğıdım yok. Bir kuru balık parçasına yazacağım.

Jerda karnını doyurdu ve fok lambasında ısınmaya başladı. Koca karı kuru balığa mektubunu yazdı ve Jerda'ya teslim etti. Sonra kızı yeniden rene bindirdi. Hadi! Ren dörtlü kalktı. Rüzgâr gibi gitmeye başladı. Gökte yine Kut kut diye aksırığa benzeyen ses iştiliyordu. Bu uzun fakat gecelerini aydınlatan fecr şimalin sesiydi. Nihayet Finlandiya'ya vardılar. İhtiyar kadının evini buldular. Kulübenin kapısı yoktu. Bacasını vurdular.

Kulübenin içi o kadar sıcaktı ki kadın hemen hemen soyunmuş oturuyordu. Kısacık boylu, buruşuk yüzlü bir nineydi. Jerda'ya hemen kürkünü, eldivenlerini çıkarmasını söyledi ve renin başına büyük bir parça buz koydu. Çünkü soğuktan birdenbire bu kadar sığa girmek insanı öldürebilirdi. Sonra kuru balığa yazılı olan

mektubu okumaya başladı. Bitirdikten sonra da tencereye attı.

Ren yine evvela kendisinin sonra da Jerda'nın hikâyesini anlattı. Kadın zeki gözlerini kırptı. Fakat hiç ses çıkarmadı.

Ren:

- Sen bu kadar çok şeyler bilirsin, dedi. Senin için bütün rüzgârları makara tiresiyle bağlamıştır diyorlar. Eğer bir düğüm çözersen hafif bir rüzgâr çıkarmış. Eğer birini daha çözersen rüzgâr şiddetlenir, üçüncü ve dördüncü de fırtına çıkar ve ağaçları kökünden sökermiş. Bize büyüdü bir ilaç ver. Kuvvetimiz artsın ve kar kraliçesini mağlup edelim.

Finlandiyalı:

- Evet. Size bu lazım, dedi. Sonra dolaptan kocaman bir kâğıt tomarı aldı. Alnından terler akarken uzun uzun acayip yazılar okumaya daldı.

Ren yeniden yalvardı. Jerda gözlerinden yaşlar akarak kadına öyle acıklı bir nazarla bakıyordu ki ihtiyar nihayet dayanamadı ve reni bir köşeye çekti. Başındaki buzu tazelerken kulağına mırıldandı:

- Küçük Kay karlar kraliçesinin yanındadır ve oradan ayrılmayı düşünemiyor bile. Şimdi yaşadığı yeri dünyanın en güzel yeri zannediyor. Çünkü hem gözünde hem de kalbinde büyük birer cam parçası var. Evvela bunları çıkarmalı. Yoksa kıyamete kadar karlar kraliçesinin elinde kalacak.

- Küçük Jerda'ya muvaffak olabilmesi için bir şey veremez misin?

- Onun kuvveti kâfidir. Şimdiye kadar neler yaptığını görmedin mi? Bütün insanlar ve hayvanlar ona yardıma mecbur olmadılar mı? Mini mini bacaklarıyla bu uzun yolları nasıl geçti? Onun bütün kuvveti kalbinde, sağlığında ve tatlılığındadır.

Eğer o karlar kraliçesinin yanına gidip Kay'ı kurtaramazsa bu işi dünyada başka kimse yapamaz. Karlar kraliçesinin bahçesi buradan iki saat ötededir. Kızı al. Karlar içinde kırmızı yemişler veren büyük çalılığa kadar götür. Oraya bırak ve gevezelik etmeden hemen dön!

Kadın Jerda'yı rene bindirdi ve geyik yine rüzgâr gibi koşmaya başladı. Ansızın Jerda:

- Terliklerimle eldivenlerimi unuttum, diye bağırdı.

Ayaklarının ve ellerinin üşümesi bunları hatırına getirmişti. Fakat ren durmadı. Ta kırmızı yemişli çalıya kadar koştu. Orada kızı yere indirerek yüzünden öptü. Sonra gözlerinden yaşlar dökerek geriye döndü. Küçük Jerda çıplak el ve ayaklarıyla buzlarla örtülü Finlandiya sahrasında yalnız kaldı.

Bütün kuvvetiyle koşmaya başladı. Yerde kar parçaları yuvarlanıyor ve yuvarlandıkça büyüyorlardı. Jerda bunları görünce memleketinde bir gün Kay'ın gösterdiği taneleri hatırladı. Fakat bunlar canlıydılar. Acayip şekilleri vardı. Bazıları kirpiye bazıları da başlarını kaldırıp bakınan yılanlara benziyorlardı. Bir takımları da tüyleri diken diken olmuş irili ufaklı beyaz ayılar gibi görünüyordu. Hepsi beyazdı. Hepsi de kardan yapılmaydı.

Jerda duaya başladı. Soğuk o kadar şiddetliydi ki nefesi havaya yayılınca bir sisi şeklini alıyor ve bu sisler birer melek kıyafetine giriyordu. Bu meleklerin başlarında miğfer, ellerinde mızrak ve kalkan vardı. Her biri korkunç kar parçalarını öldürüyorlardı.

Jerda korkusuzca ilerleyebildi. Melekler üşümemesi için ellerini ve ayaklarını ovuyorlardı. Nihayet kar kraliçesinin sarayına vardılar. Fakat evvela Kay'ın ne halde olduğunu öğrenelim.

Zavallı çocuk tabi Jerda'yı düşünmüyor ve hele sarayın önünde olabileceğini aklına bile getirmiyordu.

Çocuk Dünyası, I(17), 24 Mart 1927, s.3- 4.

Yedinci Kısım

Kar Kraliçesinin Sarayı

Sarayın duvarları kar tipisinden, pencere ve kapıları karayel rüzgârından yapılmıştı. İçeride belki yüz tane salon vardı. Hepsinde de lapa lapa kar yağıyordu. Fecir şimali ile aydınlanmışlardı. Hepsi büyük buzlu ve parlaktı. Bu sırada hiçbir şenlik olmazdı. Beyaz ayılar soğuktan dans edemezler, beyaztilkiler dolaşamazlardı. Bu sayısız kocaman salonlardan birinde donmuş bir göl vardı. Üstünde buzları kırılmış ve tamamen birbirine benzeyen parçalara ayrılmıştı. Kar Kraliçesi sarayına geldiği zaman bu gölün ortasında otururdu.

Küçük Kay oradaydı. Soğuktan morarmış, hatta kararmıştı. Fakat hiç üşümüyordu. Çünkü hissini kaybetmişti ve kalbi bir buz parçası gibiydi. Yassı buz

kırıklarını yan yana getiriyor ve bir takım şekiller yapıyordu. Bu oyuna zekâ oyunları adı verilirdi. Yaptığı şekiller daima şeytan aynasının tesiri altında olan gözlerine güzel görünüyordu. Fakat Kay bir kelime arıyordu.

Buzları bin türlü şekilde yan yana getiriyor bir türlü aradığını bulamıyordu. Bu kelime “Allah” kelimesiydi. Kar Kraliçesi bu kelimeyi yazdığı zaman seni serbest bırakacağım ve bir çift ayak kızağı vereceğim. O zaman bütün dünya senin olacak, demişti.

Fakat çocuk muvaffak olamıyordu. Kar Kraliçesi bir gün:

- Artık biraz sıcak memleketlere gideyim, dedi. Bakalım siyah tencereler ne âlemde?

Vezu, Atina gibi yanar dağları söylemek istiyordu. Onları biraz beyazlattırayım. Eteklerinde yetişen portakallar ve bağların manzarası büsbütün güzelleşsin.

Kraliçe gitti ve Kay yine yalnız kaldı. Buz parçalarına dalgın dalgın bakıyordu. Vücudu çıtırdıyordu. Rüzgâr yüzünü kesiyordu. Fakat kız akşam duasını etti ve rüzgar sanki uykuya dalmış gibi kesiliverdi. Jerda büyük ve soğuk salona girdi. Orada Kay’ı gördü. Tanıdı. Koşarak boynuna sarıldı:

- Kay, benim güzel kardeşim. Seni nihayet buldu, diye bağırdı. Fakat Kay hissiz, hareketsiz ve soğuk öyle duruyordu. Küçük Jerda ağlamaya başladı. Gözyaşları arkadaşının göğsüne döküldü. Kalbine kadar sızdı ve cam parçasını eritti. Kay arkadaşına baktı. Sonra o da hıçkırıqlarla ağladı. O kadar ağladı ki nihayet gözündeki cam parçası çıktı. O zaman arkadaşını tanıdı ve sevincinden deli gibi bağırdı:

- Jerda! Benim mini mini kardeşim Jerda! Bu kadar vakittir neredeydin? Ya ben, ben neredeydim? Etrafına bakındı:

- Burası ne kadar soğuk, boş ve büyük, dedi. Hem ağlayan hem de gülen Jerda’yı kucakladı. Bu o kadar güzel bir manzaraydı ki buz parçaları bile sevincinden zıplıyordu. İki de buzun üstüne oturdular. Fakat hayret... Buz parçaları öyle şekilde yan yana geldi ki aranılan kelime kendi kendine yazıldı. Artık Kay serbestti ve Kar Kraliçesi ona bütün dünyayı vermeye borçluydu. Jerda arkadaşının yüzüne üfledi. Kay’ın yanakları eski rengini aldı. Sonra gözlerini, ellerini ve ayaklarını da eski

haline getirdi. Kar Kraliçesi neredeyse dönecekti. Çünkü buzlar parlamaya başlamışlardı. El ele tutuştular ve saraydan çıktılar. Nereden geçerlerse rüzgâr duruyor ve güneş parlıyordu. Kırmızı yemiş veren çalıya geldiler. Ren oradaydı. Onları bekliyordu.

Yanında sütlü bir geyik daha vardı. Bu sevimli hayvancık çocukları öptü. Onlara bol bol süt verdi. Kay ile Jerda evvela Finlandiyalı kadının evine gittiler. Orada ısındılar. Yollarını öğrendiler. Sonra Laponyalı kadına gittiler. O da bunlara yeni esvaplar dikti. Kay'ın kızıağını tamir etti.

İki geyik ta hududa kadar çocuklarla beraber geldiler. Artık ilk otlar büyümeye başlamışlardı. Jerda ile Kay geyiklerle vedalaştılar. Kuşların sesi duyuluyordu. Orman yeşillenmişti. Uzaktan Jerda'nın sırmalı eyerinden tanıdığı bir at üzerinde kırmızı başlıklı bir kızın geldiğini gördüler. Bu haydut kızdı. Ormanda otura otura bıkmış şimale, ta yorulacağı zamana kadar şimale gitmek istiyordu. Jerda'yı tanıdı. İkisi de pek sevindiler.

Haydut kız Kay'a:

- Sen pek yaman bir şeysin, dedi. Acaba hakikaten bu kadar aramaya değer misin?

Jerda prenses ve prensten haberi olup olmadığını sordu.

Kız:

- Ecinni memleketlerine seyahate çıktılar, dedi. Ne zaman dönecekleri de belli değil.

Jerda:

- Ya kargalar, dedi.

- Karga efendi öldü. Hanımı dul kaldı. Ayağına matem işareti olarak siyah bir bez parçası takıyor ve siyahlar giyiniyor. Acı acı ağlıyor ama zannedersen yakında yeniden evlenecekmiş.

- Ah zavallı karga efendi. Bana ne kadar iyilik etmişti. Mutlaka mutfakta kalmak yüzünden hastalandı.

Haydut kız:

- Ha ha ha! Mide fesadından patlamıştır. Fakat bunu bırakalım. Sen Kay'ı

nasıl buldun?

Kay ve Jerda hikâyelerini anlattılar. Haydut kız onların ellerini sıktı ve bir gün ziyarete geleceğini vaat ederek yoluna devam etti. Kay ve Jerda el ele yürümekte devam ettiler.

İlkbahar gelmişti. Her yerde çayırlar ve çiçekler vardı. Uzaktan şehirlerinin kulelerini gördüler. İçeriye girdiler. Evlerine geldiler. Merdivenden yukarı çıkarak odalarına girdiler. İçerisi hiç değişmemişti. Saat yine tık tık diye saniyeleri sayıyordu. Fakat büyükanne artık dünyada yoktu. Pencerenin önünde güller açılmıştı. Mini mini iskemleler yine duruyordu. Oturdular. Büyükanneleri semadan onları seyrediyor ve tatlı tatlı gülümsüyordu.

İkisi de artık büyümüşlerdi. Fakat kalpleri daima temiz çocuk kalbiydi. Gökte güneş sıcak, hayat verici bir yaz güneşi parıl parıl parlıyordu.

Çocuk Dünyası, I(18), 31 Mart 1927, s.3- 4.

5.1.134. Keloğlan'ın Hatıratı

- 1-

Konuşan Duvar

İnsanlar gariptir. Karşılarındaki bir kimse zeki, güzel, akıllı olursa muhakkak onunla alay ederler. Bana verilen Keloğlan ismi de öyle zannedirim ki güzelliğimi çekemeyen hemcinslerimin yıllardan beri yapmış oldukları haksızlıkların en fecisidir.

İnsanın kel olmakla çirkin olması lazım gelmez ya! ... Fakat nasıl resmimden oldukça yakışıklı olduğumu görüyorsunuz. Hatıratımı okurken de göreceksiniz ki sizin akıllı dediğiniz değme domates kafalıları taş çıkartacak kadar da zekiyim!

Bir gün bizim mahallede bir haber çalkalandı. Hacı kadın namında bir ihtiyar kadıncığın oturduğu evin duvarları konuşuyormuş. İş benim kulağıma gelinceye kadar epey ilerlemiş. Bir gece Hacı kadın evinde mısır patlatırken duvarın içinden bir ses gelir:

- Çıkayım mı?

Hacı kadın korkar. Hemen sokağa fırlar. Ertesi akşam birkaç cesur komşu erkekleri evde yatmaya karar verirler. Tam gece yarısı duvarlar tekrar bağırır:

- Çıkalım mı?

Komşular hemen kaçarlar. İçlerinden en cesaretlisi ne olursa olsun ben kalırım, der. Fakat duvarlardan birbiri arkasına sesler gelir.

- Çıkayım mı?

- Çıkalım mı?

Nihayet gürültüler o kadar şiddetlenir ve korkunç olur ki zavallı adam dayanamaz. Dehşetinden ödü patlayıp ölür. Ben o sıralarda on dört yaşında kadar vardım. Babam benim dokuz diyara yayılan Keloğlan lakabımdan fazla sinirlenirdi. Zaten bende damlası bile bulunmadığına bilatereddüt yemin edeceği aklın azlığından da müşteki olduğundan bir akşam beni karşısına çekti:

- Bana bak Keloğlan!

- Buyur babacığım!

- Şu konuşan duvarları işittin mi?

- Evet babacığım.

- Sen bu işe ne dersin?

- İçerisine kedi yavrusu saklanmıştır, derim.

- Oğlan, kedi yavrusu konuşur mu hiç?

- Babacığım, duvar konuştuktan sonra kedi yavrusu haydi haydi konuşur.

Babam kızdı:

- Sen adam olmayacaksın. Zaten ben de ekmek paramızı güç kazanıyorum. Senin yattığın odayı kiraya vereceğiz. Mademki o perili evde duvarlar konuşmuyor, kedi yavrusu vardır diyorsun, git yat!

- Fakat babacığım!

- Ulan sen kedi yavrusundan korkar mısın?

- Hayır ama...

- Sus bre aptal! Mademki korkmuyorsun defol git. Orada yat. Ben başka laf

dinlemem.

Babamın bana hiç acımayacağını biliyordum. Çünkü feleğin cilvesine ne denir? Herkesin başını saçlı yaratan benimkini Bayrampaşa çömleği gibi böcek yuvası olarak intihap etmişti. Anamın söylediğine göre de bu uyuz başla kimse tarafından sevilmecliğimin imkânı yokmuş. Anamın gözyaşları mahalle çocuklarının hep bir ağızdan beni teşyi eden “Ala ala hı” ları arasında perili eve güç indim. İçinde mahallenin en cesur erkeklerinin bile bir gece barınmadığı bir yerde ben günlerce nasıl yatacaktım? Fakat artık her taraftan aptal, keloğlan, salak apti gibi muhteşem unvanlarla karşılanı karşılanı hayatımdan da bezmiştim. Şu işin eninde sonunda ölümden daha beter bir şeyi yoktu ya? Bense ölümden artık o kadar korkmuyordum. Herkes tarafından iğrenilerek alçak görünmekliğime sebep olan kel başımı ellerimle kaşıyarak, perili evde akşamı yaptım. Sokaklarda yavaş, yavaş mahalleli azaldı. Yatsı ezanı okundu, geçti. Daha duvarlarda konuşmak şu yana, nefes aldıklarına bile delalet edecek bir hareket yok. İlk önce korkudan yüreğim keşkek tenceresi kapağı gibi atarken yavaş, yavaş bu sessizliğe alıştım. Tam uyumak üzereydim ki zayıf bir ses işittim:

- Çıkayım mı?

Acaba kulak dolgunluğuyla bana mı öyle gelmişti? Nefesimi bile kesip dinledim. Bu sefer daha yüksek bir ses duvarın içinden gelir gibi haykırdı:

- Çıkalım mı?

Soğuk bir ürperme bütün vücudumu dolaştı. Dişlerim başladı hamam nalını gibi tıkırdamaya! Fakat dilimi sıkıp yorganı daha iyice kafama çektim. Bununla beraber ses yine tekrar etti. Bu sefer adeta gök gürlüyordu:

- Çıkayım mı?

Şeytan hemen yataktan fırla sokağa kendini at, diyordu. Fakat nereye gidecektim? Babam odamı kiraya vermişti. Komşularsa benden iğrenirdi. Burada kalmaya mecburdum. Duvarın içinden artık kalınlı inceli gâh gülererek gâh ağlayarak bağırır bir dev sesini andırır sedalar kulaklarımda çınılıyordu:

- Çıkayım mı? Çıkalım mı?

- Çıkalım mı? Çıkalım mı?

Aman yarabbi çıldıracağım. Büzüldükçe büzülüyordum. Hayatımda bu

kadar korktuğumu bilmiyorum. Fakat diğer hatıratımda göreceksiniz ki daha korkunçlarıyla karşılaşmak kel başımıza yazılıymış. Kulaklarım uğulduyor:

- Çıkayım mı? Çıkalım mı?

Artık korkunun son haddine geldim. Ölüm bu azabın yanında hiç kalırdı. Sanki ne olacaktı? Dişimi sıkıp bağırdım:

- E artık kafa şişirdin! Çıkacaksan çık. Bakalım ne olacak?

Ben bu sözü sarf eder etmez duvarlar gürrrrr... Diye yarıldı. Birde ne göreyim? Şakır şakır odaya altın yağıyor. Birkaç dakika ben sapsarı altın yığılı ufak bir dağın ortasında sevincimden ne yapacağımı şaşırılmış bir şekilde ağzım bir karış açık, donup kalmıştım.

Meğer ben tılsımlı bir evdeymişim de haberim yokmuş. Anamdan işitirdim. Eski zenginler mallarını tılsımlayarak sakladıklarını. Bilmem ne dağında bir deve varmış ki onun yularını tutmak kabil olsa baştan aşağı altın kesilecekti. Yine bilmem nerede bir yılan varmış ki onun gömleğini elde etmek mümkün olsa Maltepe’de saklı bir defineyi bulmak mümkünmüş. Anam iş bu tılsımların nasıl bir şey olduğunu bilip malları çıkartmakta derdi. Fakat kimin aklına gelirdi ki Keloğlan herkesin korktuğu şu evde dişini sıkıp da “Çık bakalım” der demez bu altınları alacak. Ben bin türlü hülyalarla uyuya kalmışım. Sabahleyin uyanınca bir de bakayım ki ortada bir altın bile yok. Duvarlara koştum. Onlarında yarıldıkları hiç belli değil.

- Acaba ben geceleyin rüya mı gördüm?

Her neyse uzun sözün kısası bu her gece böyle devam etti. Duvarlar “Çıkayım mı?” diye bağıyor, ben “Çık bakalım ne olacak?” diyorum. Altınlar dökülüyor. Sabah ezanı okundu mu tekrar kayboluyorlar. Birkaç defa avcumda saklayayım dedim. Fakat sabah oldu mu elimde tuhaf bir boşluk hissediyordum. Altınlar kayboluyordu. Bunu kime anlattımsa bana güldü. Gelin beraber deneyelim teklifime de kimse korkudan yanaşmıyordu. Tılsımın bir kısmını halletmişim fakat asıl mühim olan cihetini yani altınları başka bir yere taşımaya yapamıyordum. Nihayet sözlerime inanan bir ihtiyar derviş bana:

- Keloğlan, dedi. Hint diyarında Heyumen Tağur derler bir sihirbaz vardır. Bu tılsımı ancak o halleder. Benim bir eşeğim var. Çok zekidir ve peri tayfasına

mensuptur. Bir de sihirli kamçım vardır. Onunla vurunca konuşur. Sana onu vereyim. Üzerine bin ve Tağur'a git, danış bakalım ne diyecek?

Dervişin elini öpüp, eşeğine binerek:

- Ver elini Hint diyarı, deyip ertesi sabah yola çıktım.

Çocuk Dünyası, I(15), 10 Mart 1927, s. 9- 10.

- 2-

Eşğimle İlk Önce Ne Konuştuk?

Sıcak bir yaz günü altımda dervişin hediye ettiği merkep yola koyuldum. Adam gibi konuştuğu iddia olunan yol arkadaşımınla konuşmak ihtiyacıyla sihirli kamçıyı vurup sordum:

- E, sen bu işe ne dersin eşek kardeş?

Eşek derhal cevap verdi:

- Hangi işe Keloğlan?

Derhal tepem attı. Bu pis hayvan bile bana Keloğlan diye hitap ediyordu:

- Bana Keloğlan demeye sıkılmıyor musun?

- Ya sen bana niye eşek diyorsun? Yiğit lakabıyla anılır. Sen kelsin, Keloğlan diyorlar. Fakat ben eşek değilim. Bak biz ne kadar akıllı mahlûklarız. Bir hikâye anlatayım da dinle!

- Anlat dinliyorum, dedim.

Eşek hikâyesine şöyle başladı:

- Bizi siz insanlar daima aptal ve mankafa akılsız bir mahlûk olarak tanırırsınız. Sizin nazarınızda eşek sözünden daha fena bir söz yoktur. Hâlbuki biz sizin bütün sözlerinizi anlarız. Sizin sade kendinizi beğenmenize karşı geliriz. Bir gün beni zengin bir çiftçi satın almıştı. Çifte sürülen bir öküzle beraber aynı ahırda yatıyorduk. Zavallı arkadaşım bana şöyle dert yandı:

- Eşek kardeş benim bu halim ne olacak? Her merhametsiz efendim sabah karanlığı alıp akşam ezanına kadar çalıştırdıktan sonra beni getirip buraya atıyor. Çalışmaktan artık bıktım. Sen benim bu halden kurtulmaklığım için bir çare biliyor

musun?

- Vallahi arkadaş, dedim. Biz bu insanların bir kere eline düşmüşüz. Bunlar bizi istedikleri gibi kullanacaklar. Eğer sen yarın çalışmamak istiyorsan kolay bir çare var.

- Aman söyle!

- Yarın hastalanmış gibi yap. Yiyeceğini yeme. Yalancıkta yere çök. Efendi seni hastalandı diye çıkarmaz.

Öküz dediğimi yaptı. Filhakika çiftçi onu hasta görünce gidip efendisine işi anlattı. O da:

- E, ne yapalım. Boş duracak değiliz ya! Mademki öküz hasta tut eşeği çifte koş!

Kabak benim başıma patladı. Başkasına iyilik yapayım derken biz fenalık görmüştük. Hiç alışmadığım halde akşama kadar çalıştım. Yorgunluktan kulaklarımı bile oynatamayacak bir halde ahıra döndüm. Öküz hemen sordu:

- Vah zavallı eşek kardeş çok yoruldu.

Hiddetle cevap verdim:

- Öyle ama artık sen iyi olmalısın.

Hain öküz kahkahalarla güldü:

- Ne münasebet! Benim yalancıkta hasta olduğumu kim anlayacak? Ben artık iş görmek istemiyorum. Bu ahırda yatmak daha hayırlı.

O vakit böyle sendeki gibi sihirli kamçı da yok ki vursunlar da öküzün yalan yaptığını anlatayım. Birkaç gün daha çifte çıktım. Baktım olacak gibi değil. Bir akşam öküz yine alayla beni karşıladı:

- Akşamlar hayır olsun eşek kardeş! Nasıl bugün iyi çalıştın mı?

Ciddi bir tarzla cevap verdim:

- Havada fena arkadaş!

Öküz merakla sordu:

- Ne ki?

- Ben bugün efendiyle çiftçinin konuştuğunu işittim. Efendi, öküz yarın da iyi olmazsa kesiver gitsin, dedi. Yani senin anlayacağın yarın kalkmazsan kesileceksin.

Öküz bu sözüme aldandı. Ertesi sabah kalkıp işine gitti. Ben de kurtuldum. Nasıl akıllı değil miyim?

Yol arkadaşımın ferasetine emanet getirerek:

- Doğrusu zekiymişsin, dedim.

Çocuk Dünyası, I(16), 17 Mart 1927, s. 9- 10.

- 3-

Dağındaki Define

Vallahi ne kadar gittiğimizi bilmiyorum ama eşeğim ile konuşarak epey yol almıştık. Önümüze iki papaz çıkarak bize frankça bir şeyler söyledi.

- Çelebi, dedim. Elimizdeki kırbacın sayesinde eşekçeden anlıyoruz. Ama frankları adam akıllı konuşuracak bir kırbaç elde edemedim. Derdini Türkçe anlat.

Onlar bir müddet daha sayıp döktükçe ben ne olur ne olmaz belki bana küfür ediyorlar diyerek içimden mukabele ediyordum. Nihayet baktılar ki onlar kendi lisanlarınca söyledikçe benden cevap almanın imkânı yok, Türkçe sordular:

- Efendi! Sen Müzülman?

Herif, efendi sen Müslüman mısın, diyor. Hemen elimi göğsüme koydum:

- Elhamdülillah!

- Sen müzülman?

- Elhamdülillah!

- Sen müzülman yoksa değil?

- Elhamdülillah dedik, a be adam! Evet, Müslümanım. Ne istiyorsun?

- Buğda kayış dağ neğde biliyorsun?

- Kayış Dağı'nı mı soruyorsun? Te! Şu gözüken tepe!

- Bizi orada götürürsen?

- Ben Hint diyarına gidiyorum. Orada işim yok.

Frenkler benim bu cevabım üzerine bir müddet aralarında konuştular. Fon fin ettiler. Nihayet benimle biraz evvel konuşan Frenk tekrar sordu:

- Sen muz limon? Biz buralarda yabancı. Bizi Kayış Dağa da götür. Seni yapacağız çok zengin. Orada vardır para. Ama çok para. Biz o parayı bulacağız. Sen de zengin biz de zengin.

Anlaşılan bizim kel başa böyle gizli defineleri bularak zengin olmak yazılı olacak ki iki de bir tılsımlı hazinelerle karşılaşıyorum. Böyle ayağa gelen devlete ne denir? Ben önde onlar arkada Kayış Dağ'ı yolunu tuttuk. Papasın bozuk Türkçesinden anladığıma göre bunlar kendi kiliselerindeki eski kitapları karıştırırken görmüşler ki Konstantinapol dedikleri İstanbul şehrinde bir Kayış Dağ varmış. Bu dağda da bir manastır bulunuyormuş. İşte bu manastırın baş papası civarda bir yere bir define saklar ve tılsımlar. Tabi tılsımlı olan bu hazineyi kimse keşfedemiyor. Adamların sözleri akla yakın geliyor. Hakikaten biz yazın komşular falan toplanır, kuzu dolması irmik helvası yapar öküz arabalarıyla Kayış Dağı'na giderdik. Yemekler yendikten sonra bacağına güvenen dağın tepesine tırmanırlardı. İşte bir kere ben de bu tapaya çıkmış, orada birçok mağaralar, dibi görünmez kuyular yıkılmış manastır duvarları, yerlerde kilise resimlerinde kullanılan ufak renkli taşlar görmüştüm.

Papazlar bana yolda tembih ettiler ki her ne görürsem göreyim, her ne işitirsem işiteyim sakın ağzımı açıp bir laf söylemeyeceğim.

- Peki, siz merak etmeyiniz. Beni parçalasalar ağzımı açmam, dedim. Bende Keloğlan inadı var. Konuşmam, dedim mi konuşmam.

Neyse uzun sözün kısası Kayış Dağa vasıl olduk. Herifler kocaman sarı bir muşamba çıkardılar. Üzerindeki siyah çizgilere bakarak yerleri karışladılar. Ölçtüler, biçtiler. Nihayet birisi ayağını yere vurarak bir şeyler söyledi. Diğeri de eğilip yere baktı. Nihayet mutabık kaldılar. Buldukları yer küçük bir su kaynağıydı.

- E, çelebi! Buldunuz mu? Dedim.

Papaz eliyle bana sükût işareti verdi.

- Daha yalnız birini bulduk. Şimdi tılsımı bozacağız. Sen söylediklerimizi unutma! Ne görürsen, ne işitirsen işit ağız açık yok.

Sonra diğeri yanıma yaklaşıp:

- Başını aç, duaya başlayacağız, dedi.

- Ne dedin? Dedim.

- Başını aç!

- Ne yapacaksın?

- Başını aç be adam. Uğur getireceğiz.

Ben başımı açar açmaz herif gülüp de elindeki muşamba ile kel başımı okşamaz mı? Tepem attı.

- Ne yapıyorsun çelebi?

- Uğur gelsin diye tılsımı başına sürüyorum.

- Kendi başına sürsene!

- Benim başımda kel yok. Uğur kel başta var.

Hiddetten kıpkırmızı oldum.

- Behey budala! Diye bağırdım. Benim başımda uğur olsa kel olmazdım. Eğer şimdi define bulmak gibi mühim bir işe başlamak üzere olmasaydık ben sana uğurlu kel başın köteğini iyi tanıttırdım. Karşında senin babanın eğlencesi yok!

Diğeri papaz yanıma gelerek gönlümü aldı:

- Kızma arkadaş! Bizim büyükler “Kel başta uğur vardır.” demişler. Arkadaşım da uğur gelsin diye senin başını okşadı. Bundan ne çıkar?

- Ne çıkar, ne demek? Sahibine sormadan böyle şey olur mu?

Neyse bu kavgayı tatlılıkla yatıştırdık. Papazlar koyunlarından kitaplar çıkarıp okumaya başladılar. Ben merakla durmuş ne olacak diye bakıyordum. Herifler okudular, okudular, okudular. Artık ben de sabır denilen şeyin son kertesini kaldı. Gırtlığıma dayandı. Fakat bir kere lafa hiç karışmayacağımı söylemişim. Nihayet yerden dehşetli bir alev fişkırdı. Ben kamaşan gözlerimi ovuştururken bir de ne göreyim? Ayın on dördü gibi bir kız. Baştan aşağı süslü tüllere bürünmüş meydana çıktı. Hey yarabbi bu kız bu kadar güzel yaratacağına benim başıma kerem edipte bir parça saç lütuf etsen ne olurdu? Papazlar baktım onlar hiç tınmıyorlar bile. Sanki kızın çıktığını görmemişlerdi. Mütemadiyen hala fon fin fon, diye okuyup

duruyorlar. Kız başladı ağlamaya. Kız ağladı onlar okudu. Onlar okudu kız ağladı. Yalvardı. Baktı artık olmayacak çıkarıp üstündeki tüllerden birisini yere attı. Papazlarda yine hiçbir hareket yok. Hala başları önde okuyorlar. Kız tekrar ağlayıp yalvardı. Papazlar hala okuyorlar. Çıkarıp üstündeki tüllerden birisini daha yere attı. Papazlar hala okuyor. Artık içime fenalık çöktü. Kız o kadar acıklı ağlayıp yalvarıyordu ki insanın yüreği taştan olsa dayanmazdı. Zaten kızın bu hali bizim Karaoğlan'a da dokunmuş olacak ki evvela hafif tertip gözyaşı akıttı. Hıçkırdı. Sonra birden bire bütün kuvvetiyle anırmaya başladı. Birde bakayım ki papazlar gözlerini dikmiş bana bakıyorlar. Ellerinden gelse nazarlarıyla Karaoğlan ile beni bir bakışta öldürecekler. Hemen kulaklarına yapışıp eşeğimi sükûta davet ettim.

Papazlar yine okumaya başladılar. Kız ağladı. Onlar okudu. Onlar okudukça kız hem ağlıyor, hem soyunuyordu. Allah bilir ama! Böyle belki altı saat okuduk. Heriflerdeki çene kuvvetine bakınız ki benim beklemekten sabrım tükendiği halde onlar okumaktan bıkip usanmıyorlardı.

- Fon fin fon...

Artık yüreğim sızlamaya başladı. Zavallı kız bir iç çamaşırıyla kalmıştı. Hala ağlıyor. Hiç olmazsa kendilerine bu elbiselerini bağışlamalarını rica ediyordu. Artık son haddine gelmiştik. Ne kadar olsa başımızda saç yok ama akıl var. Anladım ki kız şu son gömleği de çıkardı mı tılsım bozulacak. Fakat kız öyle yalvarıyor, ağlıyor ki insanın “Hadi be, define de senin olsun, para da senin olsun” deyip vazgeçeceği geliyor. Kız başladı hüngür hüngür ağlamaya. Şaçını başını yolmaya. Fakat gömleğine de el attı, çıkaracak. Tam bu sırada deminki ihtarına rağmen Karaoğlan kendisini tutamayıp başlamaz mı zırlamaya. Kulağına asıldım olmadı. Kuyruğunu çektim olmadı. Karnını çektim olmadı. Papazlar öyle müthiş bakıyorlar ki deme gitsin. Baktım eşeğimi susturmak imkân haricinde. Papazlar da dik dik bakıyor. Artık dayanamadım.

- Yahu ne yapayım, eşeğim bizden hassas çıktı. Kıza acıdı. Ağlıyor. Siz eşek ağlamasın diye bir şey söylemediniz. Sen konuşma dediniz. Ben konuştum mu? Keşke ağzımı açmasaydım. Vay sen misin konuşan? Birden bire yer sarsıldı. Dehşetli bir gök gürültüsü işittim. Kasırgaya uğramış saman çöpü gibi yerimden kaldırıldım. Sanki uçuyoruz. Ellerim Karaoğlan'ın kulaklarına yapışmış havada uçuyoruz. Aman yarabbi bu ne sıcaklık, bu ne fırtına, bu ne rüzgâr. Dehşetli bir sarsıntı ile

bayılmışım. Kendime geldiğim vakit etrafıma baktım ki hiç tanımadığım bir diyardayım. Buraya nasıl uçup geldim? Karaoğlan hala başucumda. Her tarafım sızlıyor. Uzaktan bir çiftçi çift sürüyor. Yanına kadar gidip sordum:

Merhaba hemşeri!

- Merhaba delikanlı!

Çiftçi şüpheli şüpheli yüzüme baktı.

- Nasıl neredeyiz?

- Yani soruyorum ki bu memleketin adı nedir? Kayış Dağı'ndan çok uzak mı?

- Kayış Dağ neresi oğul? Buraya Konya derler. Delikanlı kendine gel.

Ağzım bir karış açık kaldı:

- Yanlışlığın olmasın babacığım?

- Ne gibi?

- Yani buraya Konya diyorlarsa?

- Oğlan kel başlı! Sen ya sarhoşsun ve yahut benimle alay ediyorsun. Ben babamdan, babam babasından o da babasından duymuş ki buraya Konya derler. Anladın mı? Hadi bakayım git işine!

Vay canına! Bak ağzımı açar açmaz kendimi nerde bulmuşum. Ya maazallah ben daha fazla konuşsaydım? Demek şimdi kim bilir dünyanın hangi ucunda olacaktım. Oturup iki rekât namaz kılarak canımı bana bağışlayan Tanrıya dua ettim. Dilimin belasıyla hem paradan olmuş, hem de böyle yabancı bir yerde kimsesiz kalmıştım. Fakat ne kadar hoş olmasa da buraya kadar beleşten seyahat etmiş hem dede bir parça daha yaklaşmıştık. Bütün hayatımca bir söz uğruna kaçırdığım bu defineye acır, papazların kıza okuduklarının ben talihsiz başa okurdum.

Çocuk Dünyası, I(17), 24 Mart 1927, s. 9- 10- 11.

- 4-

Keloğlan Ördekçi

Bu uzun seyahate çıkarken hiç düşünmediğim bir şey varsa o da karnımı

nasıl doyuracağımdı. Bu sebepten beni Tanrı misafiri diye yanına alan ihtiyar kadın:

- Oğlum! Dedi. Sen böyle boşu boşuna oturursan ben seni besleyecek iktidarda değilim. Fakat benim ölen kocam ördek satardı. Evde satamadığı dört tane sıska ördek var. Al şunları sokağa çık. Belki bir müşteri bulursun. Fakat sakın ördekleri elinden kaptırma. Akşama aç kalırız.

Sokağa çıktım. Birkaç saat bağırp çağırıdıktan sonra nihayet gayet büyük bir evden pencere vurulup çağırıldım. Ördekleri hiç pazarlık etmeden içeriye alıp kapıyı kapadılar. Parasını verecekler diye bekledim. Bir saat bekledim, iki saat bekledim. İçeriden hiç kimse çıkmıyordu. Nihayet kulağıma bir ses geldi. Evin beyi bağıırıyordu:

- Ben hamama gidiyorum. Ördekleri kızartıp gönderin. Fakat arka kapıdan getirsinler. Ön kapıdaki serserinin de ensesine bir şaplak atıp def edin gitsin.

Bu sözleri işitince tokadı yemeden caddeyi tutmanın daha muvaffak olacağını düşündüm. Tabanları yağladım. Fakat evinde misafir olduğum ihtiyar kadın akşam ördeklerin parasını isteyecekti. Bunun için bir müddet sonra konağın arka kapısını gidip çaldım.

- Kim o?

- Beyefendi hamamda yıkanıyor. Piştiyse ördekleri ve yeni elbiselerini istiyor.

Konaktakiler benim öbür kapıdan beyefendinin emirlerini işittiğimi bilmediklerinden ördekleri ve bir kat da yeni elbiseyi verdiler. Bunları kaptığım gibi ihtiyar kadının evine getirdim.

- Bunlar ne oğul?

- Sus teyze. Bir iştir oldu. Ben o herife gösteririm. Keloğlan'ın ördeklerini alan o memleketteki valinin efsuncu başısıydı. Hamamda bekledi, bekledi. Baktı ki ördekler gelmiyor. Kalkıp hiddetle bağıra çağıra evine geldi.

- Bre edepsizler, ördekleri niye kızartıp göndermediniz? Uşaklar korkudan tir tir titrediler.

- Efendim, atı aliniz istetmiştiniz. Bir çocuk alıp götürdü.

Bir de kapıya baktılar ki tebeşirle "Sen bir efsuncu başısın. Ben de bir

Keloğlanım. Bak sana daha neler yapacağım.” diye yazılmış. Ertesi günü:

Teyze bana bak, dedim.

- Ne var oğlum? Yine ne yapacaksın?

- Senin gençliğinde giydiğin feraceni, başörtünü bana ver!

Kadının feracesini, giydim. Yüzüme allık pudra sürdüm. Efsuncu başının konağı önünde bir aşağı bir yukarı gidip gelmeye başladım. Efsuncu başı penceresinde oturup caddeyi seyrediyordu. Bir de baktı ki çok süslü bir kadın konağının önünde gidip geliyor. “Zahir bana âşık olmuş” diyerek gözüyle kaşıyla işaret ederek yanına çağırdı.

- Hanımefendi, fakirhaneyi teşrif buyurmaz mısınız?

Yüzümü daha fazla örterek kırttım:

- Aman efem, korkarım efem. Evde kimse olmazsa gelirim efem, dedim. Efsuncu başı karar verdi:

- Siz emrediniz sultanım. Yarından tezi yok evde kimseyi bırakmam, deyip beni ertesi günü evine davet etti. Konakta hemen o akşam bir haber çalkalandı. Beyefendi en ufak hizmetçiden hanımefendiye kadar evde kim varsa yarın çayıra gönderiyordu. Helva, dolma yapılmasını ve hep birden gitmelerini söylemişti. Beyefendinin otuz seneden beri böyle bir lütfunu görmeyen hane halkı sevine sevine hazırlanıp ertesi sabah erkenden hazırlanıp çayıra gezmeye gittiler. Biraz sonra da ben kırtta kırtta eve geldim. Hemen efsuncu başı:

- Buyurun buyurun, diye yukarıya aldı.

- Evde kimseler yok mu efem, diye sordum.

Hayır sultanım. Kimseler yok. Emriniz vecihle kimseyi bırakmadım.

- Ben bütün odaları gezmek isterim.

- Emredersiniz, deyip efsuncu başı bütün daireleri gezdirdi.

- İşte bu kızımın odası. şu konsolda elmasları, şu dolapta esvapları vardır.

Bu benim odam. Paralarım şu köşededir.

- Daha görelim.

- Burası mutfaktır. Burada yemek pişer.

- Şu tepedeki asılı olan nedir?
- Ekmek zembili.
- A, ne tuhaf! İndir onu da ben onun içine bineyim.
- Fakat nasıl olur sultanım.
- A, isterim, isterim. Zembile binmek isterim.

Benim ağladığımı görünce efsuncu başı bir makara ile yukarıya çıkıp zembili aşağı indirdi. Zembilin içine girip:

- Hadi çek, dedim.

Efsuncu başı zembili yukarı çıkartınca sevinçle ellerimi çırptım.

- A, ne güzel, ne güzel. Çayır gözücüyor. Sizinkiler oturmuş dolma yiyor. Karında vekilharç ile eğleniyor.

Efsuncu başının aklı başından gidip:

- Aman bende çıkıp bakayım, dedi.

Zembilin içinde efsuncu başıyı yukarı çıkarır çıkarmaz zembili bağladım. Efsuncu başı tavanda asılı kaldı. Hemen koştum. Evde ne kadar pahada ağır yükte hafif eşya varsa topladım. Bütün kapıları açtım ve üzerlerine “Sen bir efsuncu başıysan ben de bir Keloğlanım. Bak daha sana neler yapacağım” diye yazıp ihtiyar kadının evine gittim.

Akşamleyin hane halkı eve avdet edince bir de ne görsünler? Bütün kapılar açık.

- Zahir efendi kömür satın almış, dediler. Fakat her odadan bir ses geliyordu.

- Eyvah elmaslarımı çalmışlar!
- Eyvah elbiselerim kaybolmuş!
- Aman yarabbi! Çıldıracağım. Paralarım kaybolmuş.

İhtiyar Arap karısı da mutfağa gitti. Bir de baktı ki beyefendi ekmek zembilinin içinde tavanda asılı.

- Ayy! Sen ne yapıyoo orada? Nasıl şıktı oraya?

Efsuncu başı ağlar gibi bir sesle yalvardı:

- Aman bacı kimseye söyleme! Eve hırsızlar geldi. Beni buraya çıkardılar. Makaranın ipini çöz de ineyim.

Eyvaa efendi! Hırsızlar faralarımızın hefsini çalmışlar.

Bacı efsuncu başıyı indirdi. Zavallı adam Keloğlan'a oynadığı oyuna çoktan pişman olmuştu. Fakat ben daha bakınız ona neler yapacaktım.

Ertesi günü efsuncu başı valinin konağına gitmek üzere yoldan geçerken bir de baktı ki ihtiyar bir derviş oturmuş bağılıyor:

- Kapıdan haber veriyorum. Çalınan mallarınızı buluyorum. Ayağınıza getiriyorum.

Efsuncu başı benden başkası olmayan bu dervişe yaklaştı:

- Sen her kapıyı bulabilir misin derviş?

Takma sakalımı sıvazlayıp cevap verdim:

- Elbette. Senin de mallarını çaldılar değil mi?

- Kim çaldı bilir misin?

- Bir ördekçi!

Efsuncu başı benim her şeyi bildiğimi görünce "Aman ocağına düştüm. Benim kayıp mallarımı bul." Dedi. Bende:

- Sen bu akşam bütün arkadaşlarını evine çağır. Kerimeyi evlendiriyoruz, nikâh cemiyetimiz var. Geliniz dersin. Tam kırk kişi olsunlar. Sonra eve gelince meselenin doğrusunu söylersin, dedim.

Filhakika o akşam efsuncunun kırk arkadaşı düğün var diye en yeni elbiselerini giyininip, takınıp takıştırıp geldiler. Efsuncu başı meselenin aslını anlattı. Biraz sonra da koltuğumda iri bir kitapla eve girdim.

- Kırk hasır hazırlayın, dedim. Ben okudukça siz soyunacaksınız. Her bismillah da arkanızdan bir şeyi atacaksınız. Nihayet çıırçıplak kalınca hasırlara sarınırsınız. Ben yine okuyacağım. Âmin deyince çıkarsınız. Sakın âmin demeden hasırlardan çıkmayın.

Derken ben okumaya başladım. Her bismillahta adamlar arkalarından bir

şey çıkarıp yerdeki çarşafın içerisine atıyorlardı. Nihayet son bismillahta çıırçıplak kalınca hasırlara büründüler. Hemen çarşafı toplayıp sırtlandığım gibi kapıların üzerine tekrar “Sen efsuncu başıysan ben de bir Keloğlanım. Bak sana daha neler yapacağım” diye yazıp fırladım, gittim. Şimdi adamlar beklediler, beklediler. Baktılar âmin diyen yok. Nihayet içlerinden birisi:

- Yahu, ben dayanamıyorum. Çıkacağım, dedi.

Bir de başını çıkarıp baksın ki ne hoca var, ne de elbiseler. “Eyvah, mahvolduk” diye bağırdılar. Bu iş valinin kulağına gitti. Şu Keloğlan’ı görmek istiyorum, dedi. İçlerinden birisi “Bir deve süsleyelim. Sokağa bırakalım.” Dedi. Bunu her halde Keloğlan alır. Filhakika dediği gibi bir deve süsleyip şehrin içerisine bıraktılar. Arkasına da bir gözcü koydular. Fakat ben gözcünün gözlerine bir avuç kül serptim. Zavallı adan gözlerini ovuştururken deveyi alıp götürdüm. Bu hareket hiçbir fayda vermemişti. Evvelce deveyi şehre salıvermeyi akıl eden adam:

- Bu sefer bir tellal çıkaralım. Vali hastadır. Deve pastırması istiyor diyelim, dedi. Herhalde Keloğlan bu deveyi pastırma yapmıştır. Hangi evden deve pastırması verilirse tellal üzerine işaret koysun.

Ertesi günü bir tellal çıkıp bağırdı:

- Vali rahatsızdır. Kimde bir parça deve pastırması varsa versin. Ziyadesiyle memnun edilecektir.

Ben kahvede olduğumdan ihtiyar kadın:

- Bir parça deve pastırmasından ne çıkar, sevaptır. Vereyim gitsin demiş. Tellal pastırmayı alınca evin üstüne kırmızı bir işaret koymuş. Kahvede tellalın bağırdığını duyunca “Sakin bizim koca karı pastırma vermesin?” diye koşa koşa eve geldim. Birde baktım ki kapının üzerinde kırmızı işaret var. Kurnazlığı anladım. Bütün o sokaktaki kapıların üstüne aynı işareti koydum. Bu hilede bir netice vermeyince vali başka bir tellal çıkardı.

- Bu Keloğlan kimse meydana çıksın. Faydam dokunur, zararım dokunmaz.

- Teyze, dedim. Senin eski kocan kestiği ördeklerin tüylerini ne yapardı?

- Yastık yapardı oğlum!

- Getir o yastıkları. Bakkaldan iki okka da bal al. Bir de büyük zembil bul.

Çırçiplak soyunup balları süründükten sonra yastıkların içindeki tüylerin üzerinde yuvarlandım. Başıma çingiraklı bir külâh geçirdim. Sırtıma bir zembil aldım. Doğru efsuncu başının evine gittim. Zavallı adam kederinden hasta olmuş yatıyordu. Kapıyı çaldım.

- Kim o dediler.

- Açın Azrail geldi. Beyefendinin canını alacağım. Uşaklar korkudan kaçıştılar. Efsuncu başının yanına gittim. Zayıf bir sesle:

- Kimsin? Ne istiyorsun? Dedi.

- Azrail'im canını alacağım, dedim.

Sonra tuttuğum gibi zembile tıkarak doğru valinin konağına gittim. Beni böyle tüylü tüylü ve başında bir çingirak ile gören valinin adamları kaçıyorlardı. Orada da:

- Azrail'im. Vali hastaymış. Canını almaya geldim, dedim.

Vali bu sözümü duyunca işi anlamış. Gülerek:

- Bırakın gelsin, demiş.

Valinin yanına çıkıp selam verdim.

- Kimsin? Dedi.

Azrail'im, canınızı alacağım, dedim. Gülerek:

- Efsuncu başı nerede? Dedi.

- Bağırınız cevap verir, dedim.

Vali bağırdı:

- Bre efsuncu neredesin?

Efsuncu başı korkudan titreyerek zembilden başını çıkardı:

- Buradayım efendim!

- Oğlan seni efsuncu başılıktan azlettim. Beriki (Keloğlan) oğlanı tayin ettim. Yıkıl karşımdan, dedi.

Çocuk Dünyası, I(18), 31 Mart 1927, s. 9- 10- 11- 12.

Otuz Üç Başlı Ejderhayı Nasıl Öldürdüm

Efsuncu başıya oynadığım oyunları vali dinledi. Çok memnun oldu. Beni orada alıkoymak istedi. Fakat ben bir kere aklıma koyduğum şeyi yapanlardan olduğumdan muhakkak Hint diyarına kadar gitmek istiyordum. Ertesi günü tekrar dervişin verdiği eşeğe binip ver elini Hint diyarı diyerek yola koyuldum. Bir hayli zaman yol aldıktan sonra yorgunluğumu dinlendirmek için serince, gölgeli bir ağacın altına uzandım. Uyuya kalmışım. Birden bire kulağıma bir ses geldi. Ufacık bir kız çocuğu ağlıyordu. Hemen yanına gidip niçin ağladığını sordum. Hıçkırma hıçkırma:

- Ağabeyimi dev kaptı, dedi.

- Bu dev nasıl şeydir, dedim. Yanıma oturup anlattı.

- Bizim köy eskiden ama pek eskiden çok güzelmiş. Her taraf yeşillik ve meyva ağaçlarıyla doluymuş. Bir gün ihtiyar bir yolcu köyümüze uğrar. İlk rast geldiği evin kapısını çalar. “Karnım aç, bana biraz yiyecek verin, “ der. Oradan “Ekmeğimiz yok” cevabını alır. Zavallı ihtiyarı bundan sonra hangi kapıyı çalarsa “Ekmeğimiz yok, Allah versin” diye başlarından savarlar. Zavallı ihtiyarda o gün aç karnına sürüne sürüne köyden çıkıp gider. Bunun üzerine zahir cenabı hak bizim babalarımızın bu hareketine kızmış olacak ki köye bir dev geldi. Her hafta köydeki gençlerden birini alıp götürüyor. Bizde bu deve bir şey yapamıyoruz.

- Niye? Çok mu kuvvetli, diye sordum.

- O kadar o kadar büyük ki bizim sokaklarımıza bir bacağı zor sığıyor. Otuz üç tane başı var, dedi.

Aldı mı beni de bir korku. Yüreğim başladı takırdamaya. Ne dedim de buralardan geçtim. Şimdi ister misiniz dev gelip beni kapsın. Hoş, kel başım o kadar lezzetle yenilecek değilse de derimi yüzdükten sonra iştihayla yiyebileceği kadar semiz ve körpeyim. Kızın yanından usulcacık kalkıp sıvışmak niyetindeydim. Fakat koluma yapışıp yalvardı:

- Aman kardeşim, benim güzel kardeşim. Bana yardım et! Bu kızın bana Keloğlan demeyip güzel kardeşim demesi hoşuma gitti. Fakat ona nasıl yardım edebilirdim?

- Küçük hanım kız, dedim. Sana yardım etmek isterim. Fakat ben de âdem oğluyum. Bir devle nasıl başa çıkarım?

Küçük kız ellerime yapıştı:

- Sen bana yardım etmeye söz ver, ben sana akıl öğretirim.

Kadın kısmının işine akıl ermemekle beraber sordum:

- Nasıl akıl öğreteceksin?

Kız elime yapışıp beni kaldırdı:

- Ta şu tepede bizim babalarımızın kovduğu ihtiyar oturuyor. Gidip ona yalvaralım. Mademki devi o bizim başımıza musallat etmiş belki deve söz geçirir de kardeşimizi kurtarırız.

İşin içinde kavga asıp kesmek falan gibi tehlike bulunmadığından ikimizde benim eşeğe binip ihtiyarın tepedeki mağarasına gittik.

Kuytu bir yerde kayaların üstünden sekerek ağzı karanlık bir mağaraya girdik. İçeriye girer girmez korkudan yüreğimin ağzıma geldiğini hissettim. Kızın söylediği ihtiyar bir ateş yakmış başında ısınıyordu. Yanında beyaz benekli iki siyah kedi vardı. Duvarlarda birçok baykuşlar uçuşuyordu.

İhtiyar bizi güler yüzle karşıladı. Kız o kadar yalvardı yakardı ki nihayet razı oldu. Duvardaki bir kovuktan enli bir kılıç çıkarıp elime verdi. Arkamı sıvadı.

- Bu kılıçla devin karşısına çık. Hiçbir şeyden korkma! Ben seni buradan koruyorum. Devin bütün başlarını teker teker kes. Fakat sakın kalbine fenalık getirme. O dakika da kılıcın sihri bozulur. Sende devin karşısında adi bir insanoğlu olursun.

İhtiyarın elini öpüp kılıcını sırtlayarak yola koyuldum. Hakikaten ihtiyarın elinde zahir bir keramet olacak ki kendimi değil bir devle birçok devlerle mücadele edebilecek iktidarda görüyordum. Neyse uzun sözün kısası epey bir yol almıştık ki birden bire hava tahammül olunamayacak kadar ısındı. Dehşetli bir kasırga çıktı. Etraftaki büyük kayalar, ağaçlar, taşlar bir topaç gibi dönmeye başladı. Gök gürültüsünü andırır korkunç bir seda kulaklarımı dolduruyordu. Küçük kızla ben rüzgârın şiddetinden yerimizden oynuyorduk. Kız ağlayarak bana sordu:

- Ah kardeşim galiba dev geliyor. Rüzgârı bu kadar şiddetli olan bu devi sen

nasıl öldüreceksin?

Zaten bende onu düşünmeye başlamıştım. Kel başıma gelen şu işe ne denir? Kendi kendini öldürmek diye işte buna denirdi. Fakat birden bire ihtiyarın sözü aklıma geldi. “Kendinden hiç şüphe etme! Cesur ol!” demişti. Yüreğimi sağlam tutarak kılıcıma daha sıkı yapıştım. Rüzgâr gittikçe şiddetlendi. Sıcak gittikçe arttı. Hele gürültü neredeyse kulaklarımızın zarını patlatacaktı. Gözlerimi yumdum, yürüdüm. Nihayet birden bire dev karşımıza çıkıverdi. Hey yarabbi! Ben devî çok büyük tahmin etmiş fakat bu türlü olacağını bu kadar korkunç ve dehşetli olacağını kestirememiştim.

Elim ayağım başladı titremeye. Dizlerimin bağı çözülüyordu. Gök gürültüsü, şimşek, alev, sıcak... Dev nefes mi aldı? Konuştu mu? Bize bir şey mi söyledi? Bilemiyorum. Birden bire yerden kaldırıldığımı hissettim. Dev'in otuz üç başı ile karşı karşıyayım. Bütün başlar kurt kaynıyor gibi vıcık vıcık oynuyor. Hepsinin de gözü ve ağzı açılmış. Baktım ölüme doğru yıldırım süratle gidiyoruz. Kendimize gelmezsek cennetin yolunu tuttuğumuzun resmi. Hemen ihtiyarın sözünü hatırlayarak gözlerimi yumdum. Kılıcı iki elime kavrayıp bütün kuvvetimle savurdum. Başın birisi koptu. O kadar koyu ve kırmızı bir kan sütunu fışkırdı ki... Fakat durur muyum ben? Kafaları kesmekte devam ettim. Dev homurdanıyor, bağıyor fakat bir şey yapamıyordu. Altıncı kafayı kesince bayağı bana cesaret geldi. İşin vakıa bidayetindeydim. Ama altı kafasını kestiğim halde dev hala bana bir şey yapamıyordu. Tekrar kafaları kesmeye başladım. Yedi, sekiz, dokuz... on dört, on beş, on altı... Yarısına yaklaşıyordum. On sekiz, on dokuz yarısını geçtik. Artık pırasa doğrar gibi kafaları kesmekteyim. Büyük bir gürültü oldu. Hatırı sayılacak kadar şiddetli sarsıldım. Galiba yere yıkıldı. Gözümü yumdum. Dişimi sıktım. Kesmekte devam ediyorum. Otuz, otuz bir, otuz iki... Bir tane kaldı. Bir baş daha kesersem her şey bitecek. Birden bire aklıma bir şey geldi. İşte devî öldürmek üzereydim. Acaba ihtiyar bana yalan mı söylemişti? Acaba benim arkamı sıvaması, kılıcın sihirli olduğunu söylemesi yalan mıydı? Bütün bu işleri benim pazımın kuvvetiyle yapmadığım ne malumdu? Fakat daha ben bunları düşünür düşünmez kılıç elimden bir yağ gibi kaydı. Uçtu, gitti. İhtiyarın söylediği olmuş, ben kalbime fenalık getirdiğimden sihirli kılıç elimden kaçmıştı. Birden bire hayret ve dehşetle açılan gözümün kestiğim kafalar tekrar canlandı. Gelip devin başına yapıştı. Korkudan yüreğim takır takır vuruyor. Neredeyse göğsümü yarıp çıkacak. Ne dedim

de aklıma bu kötü şeyi getirdim? Dev beni eline aldı. Dehşetli bir sıcaklık hissettim. İlk tahminimin tamamen zıddına dev benim kel başımdan hiç iğrenmeyerek ağzına götürdü. Başımı ısırıyordu. Dilinin temasını duydum. Korkudan dehşetli bir çığlık atarak uyandım.

Ah yarabbi! Rüyaymış! Fakat kafamda hala devin dilinin dolaşmasını duyuyordum. Bir de baktım benim eşekbaşımı yalamıyor mu?

- Ne yapıyorsun be, diye sordum.

Kulaklarını dikerek cevap verdi:

- Uyurken çok titrek ve korkunç sesler çıkarttın. Seni uyandırmak istedim.

Başımdan geçen vakanın rüya olmasına sevinmekle beraber ne olur ne olmaz diyerek eşeğime atladığım gibi bu yerlerden uzaklaştım.

Çocuk Dünyası, I(19), 7 Nisan 1927, s.11- 12- 13.

- 6-

Zümrüdü Anka Kuşu

Size anlattığım korkulu rüyayı geçirdikten sonra epey yol aldık. Nihayet akşam oldu. Bir ağacın altında uzanıp uyudum. Bir de dehşetli bir gürültüyle uyandım ki başımda büyük bir kuş kanat çırpıp duruyor. İlk önce korktum. Benzim attı. Başucumdaki karaltı nedir diye merak ettim. Fakat kuş tatlı nazarlarla bana bakıyordu. Ne olursa olsun şununla konuşayım diyerek elimdeki sihirli kırbaçla sırtına vurup sordum:

- Senin adın nedir?

Kuş derhal cevap verdi:

- Bana Zümrüdü Anka derler. Hiç işitmedin mi?

- Dedelerimden işitirdim, dedim.

- Âdemoğlu, senden bir ricam var, dedi.

- Nedir? Diye sordum.

Onun üzerine yere konup şunları anlattı:

- Ben her sene Şu altında uyuduğun ağacın üzerinde yumurta yapar, yavru çıkarırdım. Fakat benim burada yavrularım olduğunu bir tilki haber almış. Tam yavrularım uacakları zaman ağacın altına gelip, homurdanırdı.

- Zümrüdü Anka! Zümrüdü Anka!

- Ne istiyorsun tilki kardeş?

- At bana bir yavru!

Tabii ben yavrularımı vermek istemezdim. Onun için:

- Ne yapacaksın, diye sordum.

Tilki yine homurdandı:

- At bana bir yavru!

- Atmam!

- Ben de kuyruğumla ağaca vurur, yıkarım, deyip ağacı sallamaya başladı.

Yavrularımdan birini iim sızlayarak attım. Tilki yavrumu alıp gitti. Artık kurtuldum zannediyordum. Fakat ertesini günü tekrar gelip bağırdı:

- Zümrüdü Anka! Zümrüdü Anka!

- Ne var? Dedim. Fakat sesim titriyordu.

- At bana bir yavru, dedi.

- Atmam, dedim.

Tilki homurdandı:

- Ben de kuyruğumla ağacı yıkarım.

AĞacı sallamaya başladı. Ona bir yavru daha attım. Bu senelerce böyle devam etti. Ne vakit bir yavrum olsa tilki gelip alıyordu. Nihayet bir gün bir tazıya rast geldim. Tilkinin bana yaptığı haksızlığı anlattım.

- Seni ondan kurtarayım. Fakat bir Şartla, dedi.

- Ne istiyorsan vereyim, dedim.

- Çok bir Şey değil. Bana bir kangal sucukla bir bakraç yoğurt bul, dedi.

- Ben de bulurum, dedim.

Vakti geldi. Yumurtalardan yavrularım çıktı. Tilki kardeş neredeyse gelirdi. Tazıyı civardaki şu gördüğün sazların arasına sakladık. Filhakika her zamanki gibi tilki tekrar gelip haykırdı:

- Zümrüdü Anka! Zümrüdü Anka!

- Ne var? Ne istiyorsun?

- At bana bir yavru!

- Atmam!

Tilki homurdandı.

- Kuyruğumla ağacı salları, yıkarım.

Hakikaten ağacı sallamaya başladı. Yavrularım korktular. Ben sapsarı kesildim. Fakat tazı birden bire olduğu yerden fırladı. Tilki onu görünce hemen tabanlarını yağlayıp caddeyi tuttu. Tazı durur mu? Peşine takıldı. Ben de bakalım ne olacak, diye arkalarından gittim.

Tilki kaçtı, tazı koştu. Tazı koştu, tilki kaçtı. Bir türlü aralarındaki mesafe azalmıyordu. Ben heyecandan renkten renge giriyordum. Eğer tazı yakalamadan tilki yuvasına girerse felaketti. Tazı atladı. Fakat ne kadar yazık ki tilki yuvaya girmişti. Ben hemen bakalım burada ne yapıyor, diye üstüne kondum. Tazı da kapıda pusuya yatmış bekliyordu. Tilki kendi kendine konuşuyordu:

- Oh, kulaklarım duyduğunuz için size elmas küpe alayım. Yoksa hain tazı beni yakalaysaydı halim ne olurdu? Oh, gözlerim. Gördüğünüz için size gözlük alayım. Oh, burnum. Kokusunu duyduğun için sana mendil alayım. Oh, ayaklarım. Güzel kaçtığınız için size kırmızı pabuç alayım!

Tilkinin kuyruğu kızıp homurdandı:

- Bana bir şey yok mu?

Tilki güldü:

- Hadi miskin, sen ne yaptın? Elbet sana bir şey almayacağım.

Bu cevabı alır almaz tilkinin kuyruğu hemen kıvrılıp yuvadan kendini gösterdi.

Tazıda atılıp kuyruğundan kaptığı gibi tilkiyi dışarıya çekti ve parça parça

doğradı.

Zümrüdü Anka devam etti:

- İşte tazı beni tilkiden böylece kurtardı. Fakat ben ona borcum olan bir bakraç yoğurt ile bir kangal sucuğu bir türlü bulamadım. Sen şu iyiliği bana yapar mısın?

Şu zavallı kuşa yardım etmek isterdim. Fakat böyle dağ ortasında yoğurt ile sucuk nereden bulunur? Bir müddet kel başımı kaşdım.

- Vallahi, yoğurt ile sucuğu nereden bulayım bilemiyorum, dedim.

Zümrüdü Anka imdadıma yetişti:

- Şurada bir tarlada fakir bir çiftçi çalışıyor. Onun kızı her gün babasına yoğurt, sucuk ve ekmek götürür. Elinden alabilirsen!

Bir müddet daha düşündüm.

- Aklıma bir şey geliyor, dedim. Şimdi sen o kızın geçtiği yola gider, kanatların düşük, halsizce yatarsın. Kız seni tutmak ister. Yoğurdu elinden bırakır. Sen biraz kıyımlar uzağa konarsın. Kız seni kovalar. Böylece siz biraz uzaklaşır uzaklaşmaz ben yoğurdu aldım mı giderim.

Dediğimiz gibi yaptık. Kızın geçtiği yola Zümrüdü Anka konup ölü taklidi yaptı. Kız onu tutmak için yiyecekleri bırakıp üstüne gitti. Onlar böyle biri kaçıp diğeri kovalayarak epey yol alınca hemen ben yoğurt bakracını ve sucuğu kaptığım gibi oradan uzaklaştım. Yolda eşeğim:

- Gel oğul gel. Şu yoğurt ile sucuğu biz yiyelim. Zümrüdü Anka'ya vermeyelim, dedi.

Kızdım:

- İnsanın verdiği sözü yapması lazım geldiğini, her iyiliğin bir gün mukabele göreceğini kendisine anlattım. Biraz sonra Zümrüdü Anka geldi. Yoğurtla sucuğu aldı ve bu iyiliğimizi hiçbir gün unutmayacağını söyledi. Biz de kendisiyle vedalaşıp tekrar yolumuza devam ettik.

Çocuk Dünyası, I(20), 14 Nisan 1927, s. 9- 10.

Keloğlan ve Kırk Haramiler

Zümrüdü Anka'ya yođurt ile sucuđu teslim ettikten sonra tekrar yola koyulduk. Epey bir müddet böylece gittikten sonra yolun ucundan bir toz bulutudur koptu. Mesafe çok uzak olduđundan meselenin ne olduđu belli olmuyordu. Fakat ben ne olur ne olmaz diye hemen ešeđimden inip oracıkta bir kayanın arkasına saklandım.

Biraz sonra yerden bu kadar toz kaldıran kalabalık yanıma yaklaştı. Bir de ne göreyim? Kırk tane atlı, kırkı da baştan aşığı silahlı... Kırkı da korkunç... Derhal aklıma geldi ki bu herifler Kırk Haramiler diye ismini işittiğim dađ uğruları olsa gerektir. Başladım ben olduğum yerde titremeye. Dizlerimin bağı çözöldü. Haramiler tam benim hizama gelince yolun ortasında dımdızlak duran ešeđime yaklaştılar:

- OO, burada sahipsiz bir ešek var!

İçlerinden reis olduğu anlaşılan biri bağırdı:

- Yularından tutup götürelim!

Bu sözleri işitince ne yapacağımı şaşırđım. Meydana çıksam bir türlü, çıkmasam bir türlü. Fakat çıkmamayı daha ihvan bulduğumdan hiç ses çıkarmadım. İçlerinden ikisi ešeđimi tutup götürmek isterken diğerleri de atlarını sürüp yol aldılar. Fakat bizim Karaođlan öyle kolay kolay yürüyeceğe benzemiyordu. Haramilerin kendisini niçin götürmek istediğini anladığından ayaklarını germiş gitmemek için anırıyordu. Herifler ešeđimin kolaylıkla yola gelmeyeceğini anlayınca kırbaç, tekeme gibi muavenetleri de işe karıştırdılar. Bu sırada diğer arkadaşları oldukça yol almışlardı. Şimdi yerimde başkası olsa muhakkak bu iki herife kendini gösterip kabadayılık ederdi. Fakat bende o yürek nerede? Nihayet herifler kırbaç kuvvetiyle ešeđimi yürütmeye başladılar. Yavaş yavaş gözden kayboluyorlardı. Birden bire aklım başıma geldi. Ben böyle el diyarlarında ešeksiz ne yapardım? Ta Hindistan'a neyle gidebilirdim? Ne olur ne olmaz diyerek ešeđimi götürenlerin peşine takıldım. Elbette bir kolayını bulur zavallı hayvanı ellerinden alırdım.

Neyse uzun sözün kısası onlar gitti, ben gittim. Böylece epey yol aldık. Nihayet yol dikleşti. Yüce bir dađa tırmanıyorduk. Kendimi göstermemeye çok gayret ediyordum. Fakat ne olur ne olmaz diye haramilere mümkün olduğu kadar yaklaştım. Yol gittikçe darlaştı. Nihayet büyük bir kaya ile karışlaştık. Ešeđimi götürenlerden birisi bağırdı:

- Aç Karadayı biz geldik!

- Bu sözü söyler söylemez kaya olduğu yerde dönüp açıldı. Eşeğimi de çekerek içeri girdiler. Kaya tekrar kapandı. Büsbütün kayaya yaklaştım. Yokladım. İttim. Kendi kendisine açılmanın imkânı yok. Birden bire aklıma onlar gibi bağırarak geldi. Bakalım açılır mı, diye bağırdım:

- Aç Karadayı biz geldik!

Bu sözü söyler söylemez kaya olduğu yerde dönüp açıldı. Fakat karşımda da dev gibi bir herif belirdi. Kel kafayı kurtarmak için yegâne çareyi ters yüze dönmekte bulmuştum. Yavaş yavaş geri döndüm. Birden bire bir ok gibi fırlayıp kaçacaktım. Fakat enseme dehşetli bir el yapıştı ve bir ses kulağımda gürledi:

- Nereye delikanlı? Gir içeri bakalım!

Yüreğimin korkudan ağzıma geldiğini hissettim. Geri çekildim. Kayadan içeri girdim. İşte şimdi sağlam hapyı yuttuk. Beni sille tokat götürüp eşeğimin yanına attılar. İçeride birçok haramiler oturmuş yemek yiyorlar ve uğruladıkları malları taksim ediyorlardı. Bana bir köpek kadar bile ehemmiyet verip bakmadılar. Karadayı dedikleri kapıcı reislerine beni tanıttı:

- Şu Keloğlan nasılsa bizim adamların ardına takılmış. Kayayı açtırmak için söyledikleri sözü duymuş. İçeriye girmek istiyordu. Yakalayıp getirdim, ne yapayım?

Reis beni bir kere süzdü. Sonra ehemmiyetsiz bir şeyden bahseder gibi omuz silkti:

- Ne yapacaksın? Hiç! Tut bacağından uçuruma sallandır.

Aman yarabbi hiç bu da aklıma gelir miydi? Buradan nasıl kaçmalı? Bereket Karadayı beni derhal uçuruma sallandırmaya kalkışmadı. Yoksa halim bitikti. Bir müddet baktım ki bana aldırın yok. Cebimdeki kırbaçla yavaşça eşeğime dokundum. Tılsım bozuldu. Sordum:

- Aman Karaoğlan bir çare bulalım!

Eşeğim meyus bir sesle cevap verdi:

- Çare yok. Keloğlan sen niçin benim arkamdan buraya geldin?

- Seni nasıl bırakabilirdim.

- Öyle ama bak şimdi de seni öldürecekler.

- Benim aklıma bir kurnazlık geliyor, dedim. Sen şuradan yavaş yavaş uzaklaş git. Ötede bir insan gibi bağır.

- Ne diye bağırayım?

- Yetişin! Koşun! Diye.

Eşeğim yavaşça uzaklaştı. Göze görünmeyecek bir yere vasil olunca başladı bağırmaya:

- Yetişin! Koşun!

Haramiler evvela bir kere şaşırıldılar. Sonra hep birden silahlarını kaptıkları gibi sesin geldiği cihete koştular. Baktım etrafımda kimseler yok. Hemen rastgele koşmaya başladım. Maksadım buralardan kaçmaktı. Bir müddet böyle gittim. Yalnız uzaktan haramilerin:

- Biri bağırdı ama nerede? Diye etrafı aradıklarını duyuyordum. Zavallılar nereden bilsinler ki bağıran benim eşektir.

Bir müddet böyle şaşkın koştum. Fakat her tarafım kayalıktı. Etrafımda birçok mağaralarda haramilerin çaldıkları mallar yığılı duruyordu. İnsanın bunlardan birini alması zengin olması için kâfiydi. Fakat o sırada can kaygısına düştüğümünden böyle şeyler düşünemiyordum.

Böyle ne kadar koştum bilmiyorum. Nihayet birden bire haramilerden biriyle karşılaşmayayım mı? Olduğum yerde uskuru kırılmış çatana gibi zıncı diye durdum. Derhal geriledim. O iki adım ileri attı. Ben de iki adım geri attım. Velhasıl o yürüdü ben geriledim. Ben geriledim o yürüdü. Nihayet arkam bir duvara dayandı. Kendi kendime içimden:

- Keloğlan öbür dünyayı ziyaret etmenin zamanı geldi. Allah'ına dua et, dedim. Harami hiç ses çıkarmadan beni bilmeden kavrayıp havaya kaldırdı. Hani bazı kuzular vardır. Kesilmek için kasap tarafından yakalanınca hiç olmazsa çırpınarak kurtulmaya çalışırlar ben de zahir onlar kadar nefsimi müdafaaya iktidarım olmadığına emanet getirmiş olacağım ki sımsıkı yumduğum gözümü bile açmaya cesaret edemiyordum. Böyle bir müddet gittik. Nihayet birkaç defa havada sallandım. Sonra boşluğa doğru uçtum. Anlaşılan haramiler reisinin söylediği uçuruma atılıyordum. Can havliyle kollarımı açtım. Tutunacak bir yer arıyordum. Nihayet ellerim kayaları birkaç defa sıyırttı. Sonra takılıp kaldım. Yerle gök arasında

yaylı terazi gibi sallanıp duruyordum. Yüreğim heyecandan öyle atıyor ki deme gitsin. Nihayet ayaklarım da bir kaya oyuğuna ilişti. Yüreğime biraz cesaret geldikten sonra etrafıma bakayım dedim. Keşke bakmasaydım. Gördüğüm manzaradan tüylerim diken diken oldu. Ayaklarım hemen duvarın dibine değmek üzere. Yerlerde birçok insanların kafa, kol, göğüs iskeletleri üzerlerinde kurumuş ve kokmuş etler yığılı duruyor. Demek ki benim gibi kaç kişi daha buraya atılmıştı. Zavallılar açlıktan birbirlerinin üstüne kıvrılmış yatıyorlar. İşte ölüm buna derler. Şu talihsiz kel başımı kırsam da bari daha seyahatimin başlangıcında başıma gelen bu kadar musibetlerden ve gelecek afattan kendimi korusam. Ben bu düşünceleri daha bitirmeye kalmadan başucumda “Gak!” diye bir ses işittim. Birde başımı kaldırayım ki kendisine yardım ettiğim Zümrüdü Anka kanatlarını açmış başımda uçuyor. Sevincimden yüreğim ağzıma geldi. Hemen bağırdım. Süzülüp uçurumdan aşağı indi. Kanatlarının arasına yerleştim. Beni kaldırdı. Uçup gittik. Mesele eşeğimi de kurtarmaya kalmıştı.

Çocuk Dünyası, I(21), 21 Nisan 1927, s. 10- 11- 12.

- 8-

Eşeğimi Nasıl Kurtardım?

Şimdi aldı beni bir düşünce. Daha yolun yarısına vasıl olmadan bedava yoldaşlık ve arabalık eden Karaoğlan'ı kaybetmiştim. Onsuz yola devam etmekliğime hemen hemen imkân yoktu. Bunu Zümrüdü Anka'ya anlattım.

- Arkadaş ben eşeği kırk haramilerin elinden kurtarmadan taş çatlasa şuradan şuraya gitmem. Bana bir çara bul!

İkimiz karşı karşıya düşündük, taşındık. Çare yok. Kırk haramiler görmeden o kayalardan içeriye girmek hele eşeği çıkarmak imkânsızdı. Böylece iki gün geçti. Bu arada Zümrüdü Anka'ya bir kartal misafir gelmişti. Derdimi ona anlatıp bir çare bulmasını rica ettim. Bana şu akli öğretti:

- Buraya dört günlük mesafede bir dağ vardır. Bu dağın tepesinde bir kale vardır. Bu kalede tam dokuz yüz doksan dokuz cüce vardır. Bunların bir de padişahları vardır. Ederler bin. Eğer içlerinden birisinin yeni bir çocuğu olursa padişahı öldürür ve en ihtiyarlarını onun yerine geçirirler. Böylece bu dokuz yüz

doksan dokuz cüce hiçbir gün ne eksilir ve ne de fazlalaşır. Bunların padişahı başına taç yerine kırmızı külah giyer. Bu külahı giyen kim olursa olsun âdem oğlunun gözüne görünmez. İşte Keloğlan sen bu külahı ele geçirebilirsen eşeğini kurtarırın.

Vakıa bu iş biraz güç gözüküyordu ama eşeğimi hem çok seviyor, hem de ziyadesiyle kendisine muhtaç bulunuyordum. Kartala rica ettim. Beni sırtına bindirip cüceler kalesinin bulunduğu dağın eteğine bıraktı. Kollarımı sıvayıp kel başımı bir güzel kaşdıktan sonra bütün zekâmı topladım. İşe girişmeye karar verdim. Evvela dağın çevresini bir kolaçan ettim. Bir şeyler yok. Derken akşam oldu. Hava karadı. Ben uzaktan duvarları gözüken kaleye doğru yaklaştım. Yollarda birçok fareler dolaşıyordu. Zahir yiyecek arıyorlar diye aldırmandan geçtim. Tam geniş bir meydanlığa vasil olmuşum ki uzaktan kurbağa sesleri gibi birçok sedalar kulağıma geldi. Bir de bakayım bir sürü cüce geliyor. Hemen oradaki bir kayanın arkasına saklandım. Cüceler gittikçe yaklaştılar. İki de birde eğilip kalkıyor yerden bir şeyler topluyorlardı. Aramızda oldukça mesafe bulunduğundan ne topladıklarını göremiyordum. Birden bire yanı başımda “Cik cik” diye bir ses işittim. Ne oluyor diye dönüp bakınca birde ne göreyim? Zavallı bir tarla faresi kuyruğunu tuhaf bir kapana kaptırmış. Çıkaracağım diye uğraşıp duruyor.

Yanına yaklaştım. O vakit işi anladım. Cüceler buralara bir sürü fare kapanı kurmuşlardı. Her akşam yakalanan fareleri topluyorlar kim bilir ne yapıyorlardı. Hemen farenin başını kapandan çekip kurtardım. Küçük hayvan bu iyiliğime mukabele karşısında selam verip eğildi:

- Keloğlan canımı kurtardın. Dile benden ne dilersen?

Hayvanın bu haline güldüm:

- Sen bana nasıl yardım edebilirsin?

Fare tekrar önümde diz vurdu:

- Dile benden ne dilersen!

- Hiçbir şey, dedim.

Fare bu cevabıma kızmayarak sordu:

- Burada ne arıyorsun?

Kendisine maksadımı anlattım.

- Gördün mü, dedi. Ben olmasam sen imkânı yok cüceler padişahının külâhını ele geçiremezdin. Çünkü kaleye girmek hele padişahın yanına yaklaşmak imkânsızdır. Ama sen burada bekle! Ben bu gece kaledeki fare arkadaşlarımıza söylerim. Külâhı usulca çalıp bize getirirler.

Bu sözleri müteakip fare önde ben arkada epey gittik. Nihayet ağzı dar bir mağaradan içeriye girdik. Burada bir sürü irili ufaklı fare kaynaşıyordu. Bunlardan bazıları ağlaşıyordu. Sebebini sordum. Bunlar bu gece anaları, babaları kapana tutulan farelermiş. Onların arkasından ağlıyorlarmış. Bana yol gösteren fare işi diğerlerine anlattı. Hemen etrafımı sarıp ayaklarımı teşekkür makamında yaladılar. Ondan sonra hepsi burun buruna verip konuştular. İçlerinden bir kaçı fırlayıp gitti. Birkaç saat sonra tekrar geldiler. Bu sefer yanlarında kendilerine benzemeyen fareler vardı. Bu yeni gelenler kaledeki ev fareleriymiş. Ölümünden kurtardığım fare onlara beni tanıttı. Külâhı tarif ettim. Şimdi getiririz deyip fırladılar. Filhakika fareler yıldırım gibi koşarak gittiler. Birkaç saat sabırsızlıkla bekledim. Nihayet birde baktım farenin ikisi yan yana sırt üstü yatmış, diğerleri onların üstüne kırmızı ufak bir külâh yüklemişler, kuyruklarından çekip getiriyorlar. Külâhı aldım. Farelere teşekkür edip yamaca geldim. Kartal orada bekliyordu. Muvaffakiyetimi görünce sevindi. “Başına giy de bakalım kaybolacak mısınız?” dedi. Külâhı başıma koydum. Kartal sevinçle kanat çırdı.

- Gözükmüyorsun, çıkar!

Külâhı çıkarıp kartalın sırtına bindim. Doğru haramilerin dağına geldik. Külâhı tekrar giyip kayaya yaklaştım ve bağırdım:

- Aç Karadayı biz geldik!

Karadayı kayayı açtı. Yavaşça içeri girdim. O bir şey görmüyordu. Bakındı, bakındı. Ortalıkta bir şey yok.

- Zahir yanlış işittim, deyip içeriye çekildi. Kapıyı kapadı. Ben doğru eşeğimi buldum ve kulağına yavaşça işi anlattım. Çok sevindi. Az kalsın sevincinden anıracaktı. İstihasını sonraya saklamasını söyledim ve ona bir akıl öğrettim. Şimdi ben yine Karadayı’ya kapıyı açtırırım. Sen dört nala tabanları yağla kaç. Ben de arkandan çıkıyorum. Eşeğim kayaya yaklaştı. Ben tekrar Karadayı’nın yanına gelip bağırdım:

- Aç Karadayı biz geldik!

Karadayı kapıyı açtı. Eşëime atladım. Yıldırım gibi önünden geçip kaçtım. Karadayı'nın ağzı açık kaldı. Eşëin üzerinde beni görmediğinden yalnız başına onun böyle dörtnala kaçmasını bir türlü havsalası almıyordu. Hem kendisine kim "Aç Karadayı biz geldik!" demişti. Zavallı adam perilerin şerrine uğradığına zahib olarak kapıyı tekrar kapattı ve bu vakadan kimseye bahsetmedi. Ertesi günü eşëimle beraber biz tekrar yol alıyorduk.

Çocuk Dünyası, I(22), 28 Nisan 1927, s. 9- 10.

- 9-

Çamlıbel Kahramanı

Eşëimle yine epey yol almıştık ki geçtiğimiz yollar birden bire değişip hoş manzaralar aldı. İki yüce dağın arasını oyup kendine dar bir yatak açan şırıltılı bir dere çağlıyordu. Derenin kenarında tek tük çamlar yamaçlara doğru uzanıyordu. Epey keyifli dakikalar geçirdik. Derken birden bire karşıma elinde geniş bir yatağan dağ gibi bir adam dikelip gürlledi:

- Hey! Delikanlı. Nereden gelip nereye gidiyorsun?

İkinci bir kırk haramilerle karşılaşmış olmayı düşünerek tüylerim ürperdi. Fakat derhal tekbir getirip Tanrıma dayanarak cevap verdim:

- Ne soruyorsun kabadayı?

- Ulen! Tiz cevap ver! Nereden gelip nereye gidersin?

- Arkamda bıraktığım yoldan gelip, önümde görünen yola giderim.

- Bana bak Keloğlan! Gözünü aç! Yoksa ben öyle bir açarım ki bir daha kıyamete kadar kapayamazsın. De bakalım adın nedir?

Bu sefer yiğitliğin para etmeyeceğine aklım iyiden iyiye yattığından cevap verdim:

- Bana Keloğlan derler. Hint diyarına bir derviş aramaya gidiyorum. Yolum buraya rastladı.

Dağlı bir müddet düşündü. Benim doğru söylemiş olduğuma kanaat getirmiş olmalı ki:

- Arkamdan gel, dedi.

O önde ben arkada bir müddet gittik. Fakat gittikçe de yükseldiğimizi hissediyordum. Nihayet bir büyük kale ile karşılaştım. Bu kalenin dibinden demin vadiyi yardığını gördüğümüz dere kaynıyordu. Kaynağın etrafında birçok çam ağaçları vardı. Kaleye hayretle bakmak için durdum. Önünde giden yatağanlı adam sordu:

- Niye durdun delikanlı?

- Bu yüce kaleye bakarım ağam. Acep hangi ulu bey bunun sahibidir?

Yatağanlı adam bıyıklarını mağrur bir tavırla büktü:

- Bu kalenin sahibi namı yedi cihana yayılan bahadır Köroğlu'dur. Ona Çamlıbel kahramanı derler.

- Bu Çamlıbel kahramanı nice bahadırliklar yapmıştır?

- Köroğlu'nun babası Konya beyinin veziriydi. Bir gün bey vezirini şehirde kurulan panayırdan en güzel beygiri almak üzere şehre yolladı. Vezir en güzel atı seçip beyine getirirken önüne büyük bir dere rastladı. At dereyi bir türlü geçemedi. Bunun üzerine başka bir at beğendi. O da dereyi geçemedi. Nihayet en sona sıska, topal bir at kaldı. Vezir bilmeceburiye bu atı alıp götürdü. At dereyi geçirdi. Fakat bey vezirin getirdiği atın çok kötü olduğunu görünce onun gözlerini oydurup atına ters bindirerek dağlara saldı. Vezirin küçük bir oğlu vardı. Bu babasına edilen zulmün ahını çıkarmaya ant içti. Beyin beğenmediği o atı besledi. Terbiye etti. Çok yavuz bir hayvan yaptı. Üzerine binip dağa çıktı. Bu kaleyi yaptı. Beyden babasının öcünü aldı. İşte bu kalenin sahibi Çamlıbel kahramanı böyle yavuz bir kişidir.

Neyse uzun sözün kısası adam bizi Köroğlu'nun yanına çıkardı. Önünde titremedim desem yalan olur. İnsanın yüreğine kadar işleyen keskin bir bakışı vardı.

- Gel bakalım evlat, dedi. Sen Hint'e gidiyormuşsun öyle mi?

Önünde diz vurup kafa eğdim:

- Evet, bahadır. Tanrı sağlık versin!

- Ne edeceksin orada?

Kendisine başımdan geçen bütün vakayı anlattım. Çok beğendi. "Seni burada alıkoyacağım. Yavuz delikanlıymışsın. Çok görmüşsün. Elbet çok bilirsin"

dedi. Kendisine ne kadar kararımın kati olduğunu Hinde gitmekten beni hiçbir kuvvetin alıkoyamayacağını söyledimse de dinlemeyip bağırdı:

- Kim var orada? Alın şu Keloğlanı bir oda gösterin! Dikkat edin. Bir yere gitmesin. Artık bizim adamımızdır.

Kel başıma gelen ve artık sayısını unuttuğum bilmem kaçınıcı felakette “Eyvallah” deyip bana tahsis edilen odaya çekildim. Fakat kararım katiydi. Ertesi sabah erkenden muhakkak kaçacaktım. Filhakika daha kalede kimse uyanmadan güneş ortalığı aydınlatırken ben yerimden kalktım. Yüreğime cesaret gelsin diye iki rekât nafîle namaz kılıp üç ihlas bir Fatiha okuyarak adını bildiğim sayısız evliyalara, peygamberlere gönderdim. Ayaklarımın ucuna basarak kafamı kapıdan uzattım. Görünürde kimseler yok. Aşağıya indim. Eşeğimi ahırdan aldım. Kapıda bir nöbetçi bekliyordu. Fakat zavallı sabah keyfiyle sızmış. Hemen önünden usulcacık eşeğime atladığım gibi mümkün olan en son süratle kaçmaya başladık. Fakat bir de bakayım ki ardımdan bir toz bulutudur geliyor. Hemen oracıkta bir kaya oyuğu bulup eşeğimle beraber ardına sindik. Biraz sonra yaklaşan gürültüden atlıların saklandığım yerin önüne geldiklerini hissettim.

İçlerinden biri bağırdı:

- Keloğlan işte tam buralarda kayboldu.

Köroğlu'nun müthiş sesini işittim:

- Etrafı delik deşik edip şu pis sıskayı meydana çıkarın. Bacaklarından çam ağacına asacağım!

Bu nevi asılmanın dehşetine vakıf olmakla beraber parmağımın ucundan kafamın tepesine kadar bütün vücudumdaki tüyler diken diken oldu. Hani yer yarılrsa da “Gel içeriye” deseler hemen dalacağım. Etrafta beni aradıkları kulağıma kadar gelen gürültüden hissediyordum. Nihayet sesler tekrar yakınlaştı:

- Bulamadık efendim.

- Hiçbir köşede yok!

- Acaba yere mi girdi?

Köroğlu onları susturdu. Garip bir saz sesi işittim. Adeta Çamlıbel'de çağlayan derelerin vızıltısına benziyordu. Bu sazın arkasından Köroğlu gürlledi:

Ben bir Koroğlu'yum, dağda gezerim

Esen rüzgârlardan hile sezerim

Şimdi topuz ile kafan ezerim

Tez gel meydana çık haydi Keloğlan!

Eyvah! Çıksam bir türlü çıkmasam bir türlü. Saz hala çalıyor. Koroğlu haykırıyordu:

Şimdi topuz ile kafan ezerim

Tez gel meydana çık haydi Keloğlan!

Ne olursa olsun deyip saklandığım yerden fırlayarak Çamlıbel kahramanının ayaklarına kapandım. Yalvardım. Hint'e gitmeyi bir defa aklıma koyduğumu, ölsem gideceğimi söyledim. Kahraman temiz yürekliydi:

- Hadi sana acıdım. Canını bağışlıyorum. Eğer kendiliğinden çıkmasan boynun kıldan inceydi, diyerek bana destur verdi. Elini öptüm. Heybemi para ve yiyeceklerle doldurdular. Tekrar yola düştüm.

Çocuk Dünyası, I(23), 5 Mayıs 1927, s. 9- 10.

- 10-

Akar Tunç Irmağının Hikâyesi - 1-

Bir gün yolumuz bir su kaynağına geldi. Başında yüce bir çınar, çınarın altında da küçük bir kulübe vardı. Garip diyarında ayıp olmaz. Kulübenin kapısını çalıp Tanrı misafiri olduğumuzu destur verilirse bu gece burada kalacağımızı söyledik. Kulübeden başında saç kalmamış aksakalı yerleri süpüren bir ihtiyar çıktı. Beni içeriye aldı. Biraz hoşbeşten sonra duvardaki bir oyuğun içinde eski kopuk bir ip parçası görüp:

- Bu nedir? Diye merakla sordum. İhtiyar bir müddet iç çektikten sonra bana şu hikâyeyi anlattı:

- Pek eski zamanlarda rûy-ı zeminde büyük bir hükümdar vardı ki cenabı hak onu bütün hayvan ve insanların üstüne peygamber kılmıştı ve adını Süleyman koymuştu. Ona bir Akar Tunç pınarı vermişti ki bu pınar hazreti Süleyman için sende üç gün akardı. Bir gün Süleyman peygamber devleri, perileri cem eyledi. Onlara emir

etti ki bu Akar Tunç ırmağında bir kale yapsınlar. Bu kale kıyamete kadar dayansın. Çok büyük olsun ve hiçbir âdemoğlu onu bulamasın. Çünkü ben oraya bütün hazinelerimi ve kitaplarımı koyacağım, dedi.

Mağrip taraflarında Endülüs derler bir şehir vardı. Onun yanında da büyük bir çöl vardı. Bu çöl o kadar büyüktü ki yirmi gün gitse bir âdemoğlu içecek su ve yiyecek ot bulamazdı. Hazreti Süleyman:

- Kaleyi bu çölün ortasına yapınız, dedi.

Devler büyük bir şehir ve büyük bir kale yaptılar. Yer altından da bir yol açtılar ve yolu tıslımladılar. Kimseye bildirmediler. Artık bu kaleyi hiçbir adam oğlu bulamazdı. Ta o zamandan Emevi hükümdarlarından Abdülmelik bin Mervan zamanı olunca ya kadar kimse böyle bir şehir olduğunu düşünemedi ve bulamadı. Çünkü gitmek isteyenler açlıktan ve susuzluktan ölüyordu. Fakat Abdülmelik emir olunca Musa bin Nasr namında yaman bir Arap serdarı ile Tarık bin Ziyat adlı kumandan bu Endülüs'ü zapt eylemişler ve Musa bin Nasr kendisini oraya serhat başbuğu yapmıştı. Bir gün Abdullah bin Mervan ulema, hocalar ve sihirbazlarla oturup konuşurken içlerinden birisi bu Akar Tunç ırmağının hikâyesini anlattı. Hükümdar bu şehri görmek istedi. Musa bin Nasr'a bir name yazdı. Name şöyle başlıyordu:

“Ya Musa şöyle işittim ki Endülüs çöllerinde tunçtan bir kale varmış. Eni ve uzunluğu her taraftan kırk kırk zira yermiş. Hazreti Süleyman aleyhisselamın hazineleri ve kitapları ondaymış. İmdi sana mektubum yetiştiği anda tez askerini cem edip iş bilir kimselerden ve tedbir ehli kimselerden ve ad çıkarmış bahadırlardan kim varsa alalım ve ol şehri bulalım. Tez bana haberini bildiresin” dedi.

Musa mektubu alır almaz etrafa kol salıp asker topladı. Bu askerler evvela gelen mektubu okuduktan sonra sordu:

- Sizden kim ola kim kırk günlük atının ve kendisinin yiyeceğin bile götüre ve benim ile yoldaşlık ede?

O kadar bahadır arasından kırk yiğit çıkıp selam verdiler:

- Beğenirsen biz sana yoldaşlık edelim!

Musa emir etti. Hazırlandılar. Akar Tunç şehrini aramaya başladılar. Çölde böylece kırk gün gece gündüz gittiler. Nihayet kale gözüktü. Fakat şehrin üstünde

garip güneş gibi iri ışık verir yıldızlar parlıyordu. Musa ve arkadaşları korkmakla beraber kaleye yaklaştılar. Fakat kapıya benzer bir şey göremediler. Çevresini birkaç kere dolaştılar. Hiçbir tarafında girecek bir medhal yoktu. Duvarda o kadar yüksekti ki üzerine kedi bile çıkamazdı. Musa kızdı:

- Buraya kadar bunca zahmet edip geldik. Geri dönmek budalalıktır. Kim bu kalenin üstüne çıkar ve içinde ne bulunduğunu bana haber verirse ona kendi kesemden yüz bin dinar vereceğim.

Derhal bir kahraman Musa'nın huzurunda diz vurdu:

- Emir eylersen ben duvara çıkayım!

Hemen bütün asker toplandı. Bu kahraman bütün at eyerlerini ve etrafta bulup getirdikleri şeyleri üst üste yığıp duvara dayadı. Üzerine çıktı. Birkaç ipi birbirine bağlayıp attı. Kalenin mazgalına geçirdi. Sonra tutuna tutuna zahmetle üstüne çıktı. Ayakları üstünde doğrulup kalenin içine baktı. Fakat birkaç kere kahkahalarla güldükten sonra kaldırdığı gibi kendisini içeriye attı. Kayboldu. Birkaç zaman beklediler. Kalenin içinden hiçbir haber çıkmadı. Bu sefer başka bir yiğit geldi:

- Yüz bin dinarı bana verin. Ben de çıkayım, dedi. Bittabi artık merakı iyiden iyiye galebe çalan Musa bunu kabul etti. O yiğitte bin zahmetle kale burcuna çıktı. Doğrulup içeriye baktı. Bakar bakmaz bu da diğeri gibi acı acı güldü. Kaldırıp kendisini kaleden içeriye atarak kayboldu.

Bütün Arapları korku ve dehşet aldı. Artık kimse kalenin üstüne çıkamıyordu. Fakat tamahkârın biri:

- Ben de çıkacağım, dedi. Fakat benim ayağıma bir ip bağlayın. Eğer içeri kendimi atmaya kalkarsam çeker bırakırsınız. Çok doğru olan bu fikir kabul olundu. Adamın ayağını bağladılar. Duvara bin zahmetle tırmandı. İçeri bakar bakmaz bu da evvelkiler gibi acı acı güldü. Kaldırıp kendisini içeriye atmak istedi. Fakat yerdekilerin hepsi birden asılıp bırakmadılar. İp gerildi ve yavaş yavaş arkadaşlarını çekmeye başladılar. Tam bu sırada semada bir siyah duman belirdi. Kanatlı bir adam şeklinde olan bu duman ipe sürünüp geçti. İp derhal bıçakla kesilmiş gibi koptu. O adamda kalenin içine düşüp kayboldu. Artık iyiden iyiye korkan Musa'nın adamları bulacakları ve Musa'nın vaat ettiği mallardan vazgeçip canlarını kurtarmanın daha selamet olduğunu düşünerek geri döndüler. Fakat Musa:

- Yahu buraya kadar geldik. Şimdi gider olduk. Bari şu kalenim çevre yanını arayalım. Şayet bir türlü nişan bulursak Abdülmelik'e haber verelim, dedi.

Aradılar. Nihayet biraz yüksekçe bir yerde şu yazıları okudular ki kalenin duvarına kazılmıştı:

“Ey kuvvetine ve ömür uzunluğuna mağrur olan kişi bile siz ki dünyada kimse baki kalmaz. Eğer mal çokluğuyla ve leşker çokluğuyla, ilim kuvvetiyle dünyada kimse kalsaydı Süleyman bin Davut ölmezdi. Bilesiniz ki ben Davut oğlu Süleyman'ım. Allahu Tealâ'dan Akar Tunç pınarını istedim. Bana verdi. İşbu kaleyi buraya cinlere ve devlere yaptırttım. Kireç ve balçığı bakır ve tunçtandır. Harcını akar tunçtan yaptım. Yeryüzünün bütün cevahirini ve hazinelerini koydum ki kıyamet kopuncaya kadar durup eskimeye... ey siz ki buraya gelen ademoğulları. Bu kalede burada göresiniz ve bilesiniz ki dünya mülkü kimseye kalmaz. Hemen Allah'ındır. Vermek de Tanrı'nın, almak da Tanrı'nındır.”

İhtiyar burada sakalını sıvazladı:

- İşte oğlum, hikâye bitti.

Ben garip bir düşünceye dalmış bir halde sordum:

- Peki, bu ip?

İhtiyar hayret ve dehşetten ipe baktı:

- İşte bu bir ucu Musa'nın adamları elinde kalan iptir.

Biraz daha düşündükten sonra ihtiyar kendi başından geçenleri anlattı. Dedim ki:

- Ben Hint diyarına gitmeye azmetmiştim ve beni kimse yolumdan döndüremeyecekti. Şimdi bu fikrimi değiştiriyorum. Ne olursa olsun gidip bu kaleyi göreceğim.

İhtiyar ne kadar ısrar ettiyse de bir kere benim kel kafama girip bu fikirden caydıramadı.

Çocuk Dünyası, I(24),12 Mayıs 1927, s. 9- 10- 11.

Sabahleyin ihtiyara veda edip yola çıkmak isteyince bana sordu:

- Demek muhakkak gideceksin oğlum?

- Evet babacığım. Size anlattığım hatıratımdan da öğrenmişsinizdir ki kel kafama koyduğum bir şeyi yapmayınca içim rahat etmez. Ben muhakkak bu Akar Tunç kalesinin tılsımını bozacağım.

- Peki, oraya kadar neyle gideceksin?

- Tabi şimdiye kadar bana yoldaşlık eden eşeğimle!

İhtiyar bu sözüme güldü:

- Oğlum Endülüs diyarı buraya nice fersah mesafededir. Arada deniz bulunan ırak bir memlekettir. Hiçbir ufacık eşekle oraya kadar gidilebilir mi? Ben seni bu fikrinden caydırmak isterdim. Fakat mademki muhakkak gitmek istiyorsun sana tılsımlı bir kuşak hediye edeceğim. Bu kuşaktan bir kıl koparıp yaktığın gibi derhal iri bir sopa olacaktır. Bu sopaya binince seni istediğin yere uçurur.

Bu sözü müteakip ihtiyar bana yeşil bir kuşak verdi. Bismillah deyip alarak belime sardı. Sonra ihtiyarın elini, eşeğimin gözlerini öpüp ayrıldım. Biraz yürüdüktan sonra yeşil kuşaktan bir kıl koparıp yaktım. Kuşak derhal bir sopa şeklini aldı. Bunun üstüne bindim. Beni havaya doğru uçurdu. İlk önce başım döndü. Korktum. Fakat yavaş yavaş buna da alıştım. Ayaklarımın altında dağlar, dereler, ağaçlar, evler, birer yıldırım süratiyle geriye doğru kaçıyordu. Bulutların arasından süzülüp gidiyordum. Böylece epey gittikten sonra biraz daha alçaktan uçmak isteyerek yere yaklaştım. Bir de ne göreyim? İki yabani kedi bir ağaca sımsıkı bağlanmış bir âdemoğlunu parçalamak için üstüne atlıyorlar. Hemen yere indim. Tılsımlı sopamla vurarak kedileri kaçırdım. Sonra ağaca bağlı olan adamı çözdüm. Yaralarını tımar ettim. Biraz sonra gözlerini açıp bana dedi ki:

- Adın nedir delikanlı?

Yiğit lafıyla anılır derler. Ama bu çeşitte yiğit adı olmaz. Bir uyuz eşeğe takılmak lazım gelen lakabımı çaresiz önüme bakarak mırıldandım:

- Bana Keloğlan derler.

Ölümden kurtardığım adam bir müddet düşündü.

- Sen beni ölümden kurtardın. Öcümü almaklığıma yardım ettin. Ben de

sana bir iyilik etmek isterim. Dile benden ne dilersen, dedi.

Böyle zamanda insanın akli başından uçuyor. Hele benim gibi çıplak kafalısı olursa! Bir müddet kafamı kaşıdıktan sonra nihayet mırıldandım:

- Başımda saç bitsin de şu yedi cihana yayılan pis unvandan kurtulayım!

Karşımdaki kahkahalarla güldü:

- Bunun ne ehemmiyeti var oğlum. Ben zannettim ki sen benden çok yavuz şeyler isteyeceksin. Mademki bunu istedin artık iş işten geçti. Fakat ben sana iyilik etmek isterim. Aç başını bakayım.

Adamın yüzüne alık alık bakmakla beraber kel başımı açarak karşısında gerdan kırdım.

- Say bakayım başında kaç saç var, dedi.

Hemen cevabı yapıştırdım:

- Aman dayıcığım, sayı da laf mı? Acaba çoğaldılar mı hülyasıyla ben onları günde seksen defa sayarım. Tamam, yedi tanedirler.

- Ala! Bu yedi adet saçı tıslımladım. Gönlün ne isterse bir tanesini koparıp yakınca olacaktır. Böylelikle dünyada istediğin yedi şeye derhal nail olursun. Yedinciye de yakınca artık isteyeceğin bir şey kalamaz.

Adamın bu lütfuna teşekkür edip tekrar sopaya atlayarak yol aldım. Şimdilik oldukça kıymet kesp eden kal başımdaki saçları ihtiyat olarak bir kere daha saydıktan sonra sımsıkı sararak muhafaza altına aldım. Böylece de bir müddet uçtuk. Kara bitti, denize açıldık. Günlerce de böyle gittim. Yolda birçok batan korsanlar tarafından malları uğurlanıp yakılan gemilere rast geldimse de kendimde denize inip yardım edecek kadar yürek sağlamlığı bulmadığımdan görmemezlikten gelip geçtik. Hemen cenabı hak taksiratımı affetsin. Nihayet kara gözüktü. Yere indim. İlk rastladığım adama:

- Burası neresidir, diye sordum.

- İspanya derler, dedi.

Ben Endülüs diyarını arıyorum, dedim. Adam tarif etti. Tekrar sihirli sopaya binip yol aldım.

Nihayet önümde yüce bir şehir belirdi. Yere inip tıslımı bozduktan sonra

kuşığı belime sarıp şehre girdim. Tuhaf şeyler satan birçok dükkânların önünden geçtim. Etrafa aptal aptal bakıyordum. Ne yapacağımı şaşırılmıştım. Birden bire arımdan bir ses işittim. Her ne kadar kızıp aldırış etmemek daha doğruysa da böyle yabancı bir diyarda tanınmaktığı da oldukça garipti. Birisi:

- Keloğlan! Keloğlan! Diye bağıyordu.

Dönüp baktım. Aksakalı yerleri süpüren bir keşiş bir kilise kapısında durmuş beni çağırıyor. Yanına yaklaşıp kaşlarımı çattım:

- Keloğlan diye beni mi çağırıyorsun?

Keşiş kekeledi:

- Zannedersen sokakta sizden başka keloğlan yoktur. Evet sizi çağırıyordum.

- İyi ama aksakallı! Hiç insana keloğlan diye bağırlır mı? Benim ya başka adım varsa?

Keşiş güldü:

- Kızma a canım! Başka adın varsa söyle onunla çağıralım.

Bu cevabı alınca keşişe hak verdim. Çünkü bende artık Keloğlan diye çağrıla çağrıla asıl adımı unutmuşum.

Keşişe sordum:

- Peki, beni ne diye çağırdın?

Keşiş:

- İçeri gir de söylerim, diyerek beni bir odaya aldı. Duvarları hep siyah kumaşlarla kaplıydı. Meğer keşişe benim oraya geleceğimi yabancı kedilerin pençesinden kurtardığım esrarengiz adam haber salmış. Keşiş de benim yolumu beklemiş.

- Bu gece bu odada kal da sabahleyin görüşürüz, dedi. Önüme yiyecek koydu. Yiyip yattım. Şöyle bir parça uyumuştum ki rüyama bir adam girdi ve bana bağırdı:

- Keloğlan kalk, tavana bak! Ne görürsen unutmaya çalış. Yarın sabah hemen yola çık. Kimseye bir şey söyleme. Cenabı hak sana yardım edecektir. Fakat

sakin başındaki son kılı harcama. Onun yakılması lazım geldiği zaman sana ben söyleyeceğim.

Korkudan soğuk terler dökerek uyandım. Baktım ki odan nereden fişkırdığı belli olmayan münevver, tuhaf bir ziya ile dolu. Başımı tavana kaldırıncaya ağzım bir karışık açık kaldı. Tavan baştan aşağı yazılarla doluydu. Derhal rüyamda gördüğüm adamın öğüdünü dinleyerek yazıları okumaya başladım.

Bunlar benim yolda göreceğim müşkülâtı nasıl karşılayacağımı, Akar Tunç kalesinin nerede bulunduğunu, nasıl hareket etmeliğimi lazım geldiğini bildiriyordu. Hele birkaç yerinde mahsusmuş gibi mütemadiyen evvele kalenin üstünde sopamla bir gezinti yapmaktığı fakat zinhar içerisine bakmamaktığı yazılıydı. Zaten evvelce de ihtiyarın hikâyesini dinlerken içerisine bakanların kahkahalarla gülüp akıllarını kaçırmak kaleden aşağı düştüklerini duymuştum. Bunlardan sonra en mühim bir şey dikkatimi celp etti. Ahu gözlü, keman kaşlı, hokka dudaklı, sırma saçlı bir dilberin resmi de tavanda adeta canlı gibi duruyor, bana gülüyordu. Gözleri o kadar tatlı bakışlıydı ki göğsümde çırpınan kalbimin onu görünce hendeği kaymış araba tekerleği gibi zıncı diye durduğunu hissettim. Tatlı bir heyecan bütün dimağıma istila etti.

- Acaba kimdir bu güzel? Dünya güzeli midir nedir? Diye etrafımı araştırdım. Resmin altında şu yazılar yazılıydı:

Hokka dehan

Ayine cihan

Peri padişahımın kızı Safiye Sultan!

Koca peri padişahımın kızı, bahusus böyle sırma saçlı olursa benim gibi bir Keloğlan'a elbette iltifat eylemezdi. Bu resmi buraya koyup da hiç yoktan benim garip, yoksul, kimsesiz kalbimi sızlatan münasebetsize oldukça iltifat savurduktan sonra tekrar uyumak istedim. Fakat yüreğimde hala peri padişahımın kızı Safiye Sultan'ın düşüncesi kalmıştı. Ah şu başım kel olmasa, bu kadar çirkin olmasam...

Birden bire uyandım. Sanki görünmez bir el beni dürtmüştü. Anladım ki vakit gelmiştir. Hemen iki rekât namaz kılıp Tanrıya duadan sonra uşağımy belimden sıyrıp bir kıl yakarak Endülüs şehrinin üstünden Akar Tunç'a doğru yol aldım. Şehir bittikten sonra nihayetsiz bir yol ufuklara doğru uzanıp gidiyordu. Musa bin Nasr'ın

geçtiği çöllerden ben de geçiyordum. Derken dehşetli bir surette susadım ve karnım acıktı. Adeta başım dönyordu. Birden bire sapsarı kesildim. Ne yapacaktım? Geri mi dönecektim? Yanıma hiç yiyecek ve içecek almadığıma ne kadar budalalık etmiştim. Nihayet birden bire aklıma geldi. Böyle yerde yiyecekten ala hazine olamazdı. Kafamdan bin ihtiyatla bir kıl koparıp yaktım. Derhal dehşetli bir fırtına koptu. Gök gürledi. Şimşek çaktı. Bir dudağı gökte bir dudağı yerde kanatlı bir Arap karşımda belirdi.

- Emret delikanlı!

Hemen yiyecek ve içecek istedim. Sema ile yer arasında bana acayip bir sofraya kuruldu. Karnımı güzelce doyurdum. Suyu da içip tekrar yol aldım. Fakat yüreğimde hala iki sızı vardı. Biri kel kafamdan bir saç daha eksilmesi, diğeri sırma saçlı Safiye Sultan'ın hayali. Hey gidi felek, yaptığın işin sen de farkındasın ya! Beni ne diye bu kadar akıllı yaratacağına bir parça suratına bakılır bir aptal hayvan yaratmadın? Birden bire sevinçle titredim. Ufukta büyük bir karaltı gözükte. Anladım ki Akar Tunç kalesine geliyorum. Hemen hazırlandım. Derunen tekbir alıp yüreğime cesaret saldıktan sonra kalenin etrafında geniş bir kavis çevirdim. Kale hakikaten çok yüksek, insanın gözünü karartacak kadar simsiyahtı. Yerlerde buraya kadar Süleyman aleyhisselamin hazinelerini almaya gelip de muvaffak olamayan biçarelerin iskeletleri sürünüp duruyordu. Bir tarafta da Musa bin Nasr'ın yığıldığı taşlar ve at eyerleri çürümüş, yığılıp kalmıştı. Gözümü kapayıp sihirli sopamı kalenin üstüne sürdüm. Maksadım içine bakmaktı. Birkaç defa gözüm havalarda dolaştım. Fakat şeytan bu ya! Bilmiyorum nasıl oldu, merakımı galebe çalamadım. Yoksa ihtiyarın anlattığı hikâyenin tesirinde mi kaldım, ne oldu? Gözlerim aşağıya kaydılar. Aman yarabbi! Of ne görüyorum... Bunu hiç ümit bile etmezdim. O ne? Of... Gülüyorum... Hem de kahkahalarla... Şimşek ve gök gürültüsü, alev ve dehşetli bir kasırga... Uçuyorum... Gidiyorum... Yere doğru gidiyorum. Sihirli sopam bu şiddetli kasırgaya mukavemet edemiyor. Ölecek miyim? ben Keloğlan! Burada ölecek miyim?

Çocuk Dünyası, I(25), 19 Mayıs 1927, s.9- 10- 11.

- 12-

Keloğlan Akar Tunç Esrarını Hallediyor

Size geçen defa aşığıya doğru uçuğuğumu anlatmıştığım. Bu sefer bu felaketten nasıl kurtulduğuğumu söyleyeceğim. Baktım ki baş döndüren bir süratle kaleden aşığıya doğru uuyorum. Kalenin ortasında büyük bir saray. Sarayın çevresinde de geniş bir bahçe vardı. Bahçenin her köşesinde birer ejderha pençelerini germiş, kafalarını semaya doğru kaldırmışlardı. Kuyrukları o kadar büyüktü ki diğer n görmüyordum. İşte bu ejderhalar ağızlarını açmış, dehşetli bir rüzgâr husule getirerek kalenin burcuna çıkan kimseyi kendilerine çekiyorlardı. Bu manzarayı bir lahzada kavradım. lme doğru yıldırım süratle gidiyordum. şayet herhangi bir suretle bir şeytanlık bulamazsam ben de Musa bin Nasr'ın adamlarının akıbetine uğrayacaktım. Bütün bu size anlattığım kadar zaman geçmemişti. Birdenbire aklıma başımdaki saçların sihirli tesiri geldi. Hemen kel başa el attım. Bir tanesini daha çekip kopardım. Kibriti aktım. Bizim sa cız diye üzerindeki böceklerle beraber yandı. Derhal karşımda bir dudağı yerde bir dudağı gökte bir Arap belirdi:

- Emredin efendim!
- Aşığıya uuyorum, ne yapayım?
- Sopaya emrediniz dursun, dedi.

Hemen gözlerimi silip bağırdım:

- Dur!

Sopa durdu. Yerle gök arasında muallakta kaldım. Yerde ejderhalar köpürüyor, ağızlarından ateş çıkararak beni kendilerine çekmek istiyorlardı. Arap'a tekrar sordum:

- Buradan kurtulmak için ne yapayım?
- Sopaya emredin geri dönsün!
- Hayır. Muhakkak yere inmek istiyorum. Bu işin sonuna kadar gideceğim.
- Bu işi bu sopayla yapamazsınız. Burada bekleyin. Ben size Hz. Süleyman'ın yedinci kat gökte olan sihirli atıyla kılıcımı getireyim.
- abuk ol, dedim.

Arap bir bulut şeklinde semaya doğru uçarak ufalıp kayboldu. Biraz sonra baktım ki sihirli ata binmiş, yalın kılıç geliyor. Yanıma geldi. At al bir kheylandı. Ağzından köpükler saçıyor, acı acı kişniyordu. Sırtında iki büyük kanat vardı. Arap

derhal attan inip yularını bana uzattı:

- Bininiz!

- Nereye?

- Ata bininiz!

- Sen benimle alay mı ediyorsun yahu? Böyle havada uçan ikide bir şaha kalkan ata ben nasıl binerim?

- Ben atın sihirli olduğunu size söylemiştim. Bundan böyle sizin muti bir kölenizdir. Ne emir ederseniz onu yapacaktır, bininiz!

Sopamdan inip ata bindim. Fakat ne olur ne olmaz diye sopanın tılsımını bozup belime sardım. Kılıcı elime aldım. Arap kayboldu. At bir kere şahlandı, kişnedi. Havada uçarak bir kere daha kalenin üstünde dolaştım. Yerde ejderhalar tepiniyor, beni yutmak için bütün kuvvetleriyle çalışıyorlardı. Fakat altımdaki hayvan o kadar yavuzdu ki yalnız ara sıra ufak bir sarsıntıyla işi atlatıyordum. Bu kale yüce bir bahçeyi çevreliyordu. Bahçenin ortasında dört köşesinde birer kule bulunan muhteşem bir köşk vardı. İşte bu dört ejder dört kulenin altında yaşıyordu. Artık ineceğim yeri iyiden iyiye kararlaştırınca kılıcı sıyırdım. Kalbimi Tanrıya bağlayarak gökten süzülüp çimenlere kondum. Bir kere nümayiş olsun diye atımla bahçede dolaştıktan sonra eğilip ejderlerden birinin karşısında durdum. Fakat tüylerimde diken diken oldu. Öyle korkunç ve müthiş bir hayvandı ki tasavvur ve tasviri mümkünsüz. Portakala çalar sarı bir renk, kızıl bir dil, yarasa kanadı gibi kırılmış kanatlar, birer deniz feneri gibi parlayan kıvılcımlı gözler, sonra da bunların hepsinden müthiş ağızından fişkıran sıcak alev, duman sütunları.

Kılıcımı sıyırdım. Atıma ejderhanın çevresinden geçecek suretle yavaşça dokundum. Hayvan bir kere şahlandı. Yıldırım süratiyle uçtuk. Gözümü yumup kılıcı bütün kuvvetimle savurdum. Bir toz bulutu koptu. Dehşetli bir feryat, ejderhanın bir gözünü suratının yarısıyla beraber uçurmuştum. Havaya doğru koyu kızıl bir kan fişkırdı. Tekrar geri döndüm. Ejderha yerinde çırpınıyor, tepiniyor, iri kuyruğunu kaldırıp vurdukça yer gök inim inim inliyordu. Kılıcı bir kere daha savurdum. Bir feryat bir kan sütunu bir titreme! Bir kılıç, bir kılıç daha. Artık kolumun bütün kuvvetiyle vuruyordum. Etrafımda sade kan, duman, ateş, toz var. Nihayet durdum. Kendimden yüzlerce defa büyük olan bu hayvana galip gelmiştim. Mağrur olmadım desem yalan olur. Kel başımı azametle kaşıyarak şöyle bir müddet düşündüm.

Yollarda gördüğüm o nice kahramanlar Çamlıbel'in Köroğlu, Kırk Haramilerin reisi acaba bu işi başarabilir miydi? Ne gezer? Tekrar atıma bindim. Daha öldürülecek üç ejder vardı. Neyse çok baş ağrıtmayalım. Onları da temizledim. Fakat oldukça da yorulmuştum. Böyle olmakla beraber dinlenmek hatırıma gelmiyordu. Her şeyden evvel Hz. Süleyman'ın buraya sakladığı rivayet olunan hazinelerini, kitaplarını görmek istiyordum. Bahçede başka dikkati celp edecek bir şey yoktu. Atımı yularından tutup köşkün kapısına yaklaştım. Daha içeri girmek üzere adım atmamıştım ki hava birden bire karardı. Semada dehşetli şimşekler çaktı. Ortalık inim inim inledi. Sıcak bir kasırga ortalığı kasıp kavurdu, geçti. Fakat atım ayaklarını, kanatlarını germiş burun deliklerini açmış, yerinden kıpırdamadı. Hemen can havliyle yelesine sarıldım. Birden tepemde dehşetli bir ışık belirdi. Semaya bakayım ki küçük küçük yıldızlarla şu kelimeler bir meçhul el tarafından göğe yazılıp duruyor:

“Keloğlan, girdiğin köşk Hz. Süleyman tarafından kapısı bir âdemoğluna açılmamak üzere yapılmıştı. Sen sihir kuvvetiyle bunu bozuyorsun! Dikkat et! Gözünü aç! Zaaflına kapılma! Yoksa bu cesaretini hayatınla ödersin!”

Bu sözleri okur okumaz ortalık ışıldadı. Yine eski halini aldı. Biraz düşündüm. Acaba rüya mı görmüştüm? Hayır! O halde ne olmuştu? Bu yazı neydi? Adam sende! Deyip kapıya doğru yürüdüm. Ben bir kere kafama koydum. Buraya gireceğim. Sanki ölsem ne olur? Hiç. Bir kel baş daha dünya yüzünden eksilirdi.

Oradaki bir sütuna hayvanımı yularından bağlayıp dalkılıç içeri girdim. Baktım. Büyük bir divan. Tavanlar yaldızlı türlü türlü resimlerle süslenmiş. Altın sütunların mezin başlıkları aşağıya doğru sarkıyor. Pencerelerdeki ipek perdelerin sırmalı püskülleri yerleri süpürüyor. İnsan yalnız bu sütunlardan bir parça koparsa zengin olup gider. Böyle şaşkın şaşkın etrafıma bakarak bir müddet gittim. Nihayet bir yüce dört yol ağzı geldi. Karanlık, loş bir koridor bu yolları nihayetlendiriyordu.

Acaba hangisine gireyim, gibilerden etrafıma bakındım. Birden ortalık ışıldadı. Her yolun üzerinde bir yazı belirdi. Birisinde şöyle yazıyordu:

“Bu yol Süleyman peygamberin zümrüt, elmas ve kıymetli taşlarının saklı olduğu büyük salona gider”

Diğerlerinde de şöyle yazıyordu:

“Bu yol Süleyman peygamberin altın, gümüş ve kıymetli madenden

yaptırđığı heykeller, vazolar ve mezin eşyalarla paralarının bulunduğu yere gider.”

“Bu yol Süleyman peygamberin birçok cihanın meçhul esrarını yazan kıymetli kitaplarının saklı bulunduğu yere gider.”

“Bu yol dünya güzeli peri padişahının kızının mahpus bulunduğu daireye gider ki buraya giren ilk âdemoğlunun eşi olacaktır.”

Bu son cümleyi okuyunca hoşuma gittiğinden mi yoksa başka bir sebepten mi güzel dişlerimi gösterecek kadar hafifçe sııttım ve kendi kendime söylendim:

- Bu dördüncü yol pek tekin değıl Keloğlan! Hz. Süleyman’ın buraya sakladığı ve senelerce beklediğı rivayet olunan dünya güzeli eğer hakikaten buraya ilk giren Keloğlan’a eş olacaksa ya aklını kaçırmıştır ve yahut senelerden beri artık kakırdamış ihtiyar bir kocakarı olmuştur. Hâlbuki bir deli veyahut bir koca karı ile karşılaşmak işime gelmez. Yavaşça yan çizip elmas ve zümrütlerin saklı bulunduğu yola doğru bismillah diyerek sihirli yatağan elimde daldım. Böylece bir müddet gittim. Baktım ki büyük süslü bir kapı karşımda duruyor. Üstü hep elmas ve pırlanta kakmalı. Hafifçe ittim. Açıldı. Açılmasıyla karşımda bir aslan, bir kurt, bir köpek belirdi. Hep birden üzerime atıldılar. Hemen sihirli kılıcı savurup üçünü de yere serdim. Bir de ne göreyim? Süslü camekânların içinde en ufağı ceviz büyüklüğünde boy boy zümrütlü taşlar, yeşil, sarı, kırmızı, lal, elmas, yakut, zebercet, zümrütler parıl parıl parlıyorlar. Her köşede ufacık tepeler teşkil edecek kadar yığınla hazineler dolu. Bunlara elimi sokup bir müddet sevinçle karıştırdım. Fakat burada durup vakit kaybetmektense gidip diğeri odaları görmek daha hayırlıydı. Tekrar geri döndüm. Üzerinde altın ve gümüş heykellerin muhafaza olunduğu yazılı bulunan odaya doğru gittim. Bu sefer her türlü ihtimale karşı hazır olmak için elimde yatağanımı sımsıkı tutuyordum.

Fakat altın yaldızlı ve kakmalı olan bu kapıyı itince ardından hiçbir şey çıkmadı. İçeriye girdim. Altın envai kâseler, vazolar, paralar, külçeler dağ gibi yığılı. Bir köşede birçok güzel kızları tasvir eder altın sütun üstünde gümüşten heykeller parıl parıl parlıyor. Yaklaşıp bunların altını okudum. Bunlar Seba melikesi Belkıs’ın ve daha birçok meşhur kadınların heykelleriydi.

En son gördüğüm heykel evvelce tavanda resmini gördüğüm kızın heykeliydi ve altında da şu satır yazılıydı:

“Buraya ilk önce girebilecek olan bahadırın eşi olacak peri padişahının

kızı!”

Sözün nihayetini okumadan hemen sendeleye sendeleye buradan dışarıya kendimi zor attım. Üçüncü olan kitap odasına girdim. Buranın kapısında da hiçbir muhafız yoktu. Birçok kitaplar üst üste yığılmış duruyordu. İçlerinde büyük ve süslüce bir tanesi dikkatimi celp etti. El atıp açtım. Keşke açmasaydım. Sanki talih benimle alay ediyor gibi aynı kızın resmiyle karşılaşmayayım mı? Resmin altında yine aynı satırlar. Aynı yazılar. Fazla olarak bu güzelin derin bir uykuya yattığı ve güzelliğine letafetine helal gelmeden senelerce uyuyacağı. Kendisini uyandıracak olan bahadırı beklemekte olduğu yazılıydı. Ne olursa olsun bu bahadırılığı ancak ben yapmıştım. Fakat ne çare ki kafam ke, yüzüm çirkin hatta değil böyle güzel bir sultan bir kör, total kızın bile sevmeyeceği kadar çirkindim. Kendi kendime:

- Zavallı kız, dedim. Bak seni buradan kurtaracak topu topu bir adam çıktı. Yazık ki onun da kafası kel. Suratı maymunlarla müsabakaya girecek kadar berbat.

Fakat yüreğimde de şu kızı görmek için dehşetli bir arzu vardı. Böyle olmakla beraber kıza kendimi gösterip de alay ettirmeyi de istemezdim. Bana bakar bakar da:

- Ya hu! Benim bu kadar resimlerimi, heykellerimi gördükten sonra karşıma ne cesaretle geldi, derse ben ne derdim?

Fakat kitapta kızın uyuduğu yazılıydı. Uyandırmadan onu seyretsem sanki ne olurdu? Hiç olmazsa içimi kemiren şu dertten kurtulurdum. Yürüyüp dördüncü koridora saptım. Biraz gittim. Artık arkasında bir şey olmadığına emin olduğumdan kapıyı açtım. İçeriye adımımı attım mı, atmadım mı hatırlamıyorum. Yalnız bir şey oldu. Havada bir kere sallandım. Sanki uyuyordum. Sonra sert bir yere çarptım. Kafam sızladı. Bayılmışım.

Kendime geldiğim vakit bir de bakayım ki daracık kuyudayım. Etrafımda yılanlar, fareler, çıyanlar kaynaşiyor. Yukarıya baktım. Çok yüksek. Yetişmek kabil değil. İşte ihtiyatsızlığımın cezası. Semaya yazılan sözleri dinlemediğimden akıbet burada açlıktan ölecektim. Hey gidi dünya!...

Çocuk Dünyası, I(26), 26 Mayıs 1927, s.9- 10- 11.

Havada uçarak yıldırım gibi gidiyordum. Dağlar, tepeler, ovalar ayaklarımın altında geri kaçıyordu. Atım kanadını iki de bir salladıkça hoş rüzgârlar beni yelpazeliyordu. Büyük dalgaları köpüren denizlerden ucu bucağı görünmeyen çöllerden, karlı dağlardan geçtim. Nihayet kubbeleri parıldayan Hint. Esrar, define, acayip zenginlik memleketi. Yavaşça yere indim. Bir vahadayım. Uzakta bir ağaçlık gözüksü. Yanına gittim. Birkaç yerli oturmuş konuşuyorlar:

- Selamünaleyküm Müslümanlar, dedim.

- Esselamü aleyküm Müslüman, dediler.

Hemen ziyaretimden maksat Tağur namında bir Hint âlimini görmek olduğunu söyledim.

- Ne yapacaksın, dediler.

- Görüp elini öpeceğim ve bir müşkülüm var soracağım, dedim. Birisi önüme düşüp beni götürmeye razı oldu.

- Fakat çok para isterim, diyordu. Çünkü yol çok uzaktır.

Güldüm:

- Benim için yol kısalığı, uzunluğu yoktur, dedim. Mamafih para da vereceğim.

Yürüyüp atımın yanına geldik. Hintli hayretle bakıyordu. Korkma bin, dedim. Bindi. Uçtuk. Birkaç saniye sonra Hintli âlimin dağdaki inzivagahı önüne konduk. Biz daha yere inmemiştik ki mağaramsı bir yerden beyaz sakalı yerleri süpüren bir ihtiyar belirdi. Hintli derhal secde etti ve bir takım şeyler okudu. Anladım ki bu benim senelerden beri aradığım Hintli Tağur'dur. Koşup elini öptüm. Müessir bir sesle:

- Hoş geldin evladım, dedi.

- Hoş bulduk babacığım, dedim.

Hintliyi savdık. Beni içeriye aldı. Burada ciltlerce eski kitaplar ve bir taş masa birkaç demet kuru ottan başka bir şey yoktu.

- Otur evlat, deyip altıma biraz ot serdi. Oturdum. Sakalını karışlayarak bir müddet yüzüme baktı. Başımı önüme eğdim. Bir müddet böyle sustuk. Nihayet o birdenbire sordu:

- Sultanı niçin beraber getirmedi?

Şaşırdım kaldım. Demek o benim bütün yaptıklarımı biliyordu.

- Nasıl getirirdim, dedim.

- Atın arkasına bindirirdin.

- Fakat sizi görmek için başımdan külahımı çıkaracaktım. O zaman o da beni görecekti.

Görsün ne çıkar?

Fakat ben!

- Aptal oğlan!

Bu yeni ve muhteşem unvanı duyunca kızmadımsa yalan. Fena değil evvela Keloğlan, sonra aptal oğlan,

Hintli âlim devam etti:

- İstanbul'dan çıktığımdan beri seni adım adım takip ediyordum. Kayış Dağı'nda yaptığın aptallığı görünce "Bu çocuk buraya gelemez." dedim. Fakat geldin.

- Fakat geldim.

- Dur sözümü kesme. Ya hele Köroğlu seni ararken niye sihirli giymedin de saklandın?

- Ben külahı giyseydin eşeğim ne olacaktı? Köroğlu onu alıp giderdi. Ben eşeksiz yoluma nasıl devam ederdim?

- Neyse bunda haklısın. Peki, ne diye Akar Tunç'ta "Sultan buraya girecek kahramanıdır." diye yazıldığı halde külahı başına giyip kendini göstermedin.

- Çok çirkindim.

- Bre aptal!

- Aman efendim.

- Çok laf istemez. Aptal oğlan atla atına git sultanı buraya getir.

- Külahı giyecek miyim efendim?

- Tabi giymeyeceksin. Yoksa korkuyor musun?

- Benim devletli efendim, kalbini parçala diye emir et, yapayım. Fakat külâhı başımdan çıkarıp kendimi sultana gösteremem.

- Niçin?

- Çünkü suratımın hele kel kafamın yenilir yutulur nesne olmadığını ben pekâlâ takdir ediyorum.

Hintli âlim sakalını kaşıyarak bir müddet önüne bakıp düşündü. Ne dehşetli adamdı yarabbi! Sonra yavaşça başını kaldırdı:

- Bana bak evlat!

- Emredin efendim.

- Sen şimdi beygirine atla! Git sultanı çabuk buraya getir.

- Külâhla beraber değil mi?

- Evet, külâhı giy. Yine gözükme. Ötesi bana ait.

Elini öpüp:

- Tez gidip gelirim, diyerek atıma atladığım gibi doğru İspanyadaki keşişin evine yol aldım. Sultanı görmek zamanı yaklaştığından yüreğim atıp duruyordu. Külâhı başıma giydim. Yine kayboldum. Evin önünde yere inip kapıyı çaldım. Sultan çıktı. Etrafına bakındı. Tabii kimseyi göremiyordu. Seslendim:

- Benim Naliğ Valik.

Sultan sevinçle titredi:

- Ne çabuk geldiniz beyim.

- Sizi de beraber götüreceğim.

- Nereye?

- Hint'e.

- Dünyanın öbür ucuna bile giderim, deyip beygire sıçradı. Ben de tekrar arkasına atladım. Havaya uçtuk. Böylece bir müddet gittik. Yolda sordum. Beni özlediniz mi?

- Hep arkanızdan ağladım.

- Fakat yüzünü bile görmediğiniz bir adamın arkasından nasıl ağlıyorsunuz?

- Size kırk defa söyledim ki benim dünyada hiç ehemmiyet vermediğim şey yüz güzelliğidir. Ben kendime heykel değil arkadaş arıyorum. Heykeller seyredilmek ve nihayet kırılıp atılmak içindir. Böyle yüzü güzel, kendi cahil aptal adamlarda bu heykellere benzer. Fakat kalbi temiz, cesur, asil bir adam her zaman sevilir ve kendisini sevdirir.

- Siz ben müteessir olmayayım diye yalan söylüyorsunuz.

- Tecrübesi kolay. Yüzünüzü açın. Göreceksiniz ki sizi daha çok seveceğim.

- Bu teklifi yapmaktan vazgeçin. İmkânı yok açmam.

- Pekala, siz bilirsiniz.

Sonra sultan birdenbire titredi. Bir müddet bir şey dinler gibi durdu. Yüzü güldü.

- Ne oluyorsunuz, dedim.

- Hiç başım döndü. Biraz aşağıya inelim.

Yere konduk. Serin bir ağaç altına oturduk. Biraz su içtik. Meyve yedik. Birdenbire uykum geldi. Çocukça bir arzuya kapıldım.

- Dizinizi uzatın, yatacağım.

Sultan ha ha görünmeyen fakat ağırlığı hissedilen başımı dizine koydum ve derhal uyudum. Rüyada Hint'teki âlimle karşılaştım. Beyaz sakalıyla karşıma geçmiş gülüyordu:

- Keloğlan aldandın, dedi.

- Kim aldattı?

- Sultan seni aldattı. Sen dizinde uyurken külahını başından çıkaracak.

Filhakika başımda bir hafiflik hissettim. Külahım çıkarılıyordu. Zorla gözkapaklarımı açmak, haykırmak, uyanmak istedim. Muvaffak olamadım.

- Bırakın uyanacağım!

- Hayır! Sultan şimdi senin yüzünü görüyor.

İş işten geçti. Mahcubiyetten ağladığımı hissettim.

- Şimdi benden öğrenecek.

- Bilakis daha çok sevecek.
- Uyanayım artık.
- Hayır, daha bir müddet seni uyurken görsün.
- Peki, söyleyin ne düşünüyor?
- Senin tahmin ettiğin kadar çirkin olmadığını. Hatta güzel olduğunu.
- Kel başımı görüyor mu?
- Evet. Tılsımlı saçlarını bile saydı.
- Ne felaket! Artık böyle uyuz eşek gibi teşhir olduğum yeter.

Hintli Tağur kızdı:

- Niçin?
- Benim merhamete, merhametle verilen sevgiye ihtiyacım yok. Ben size ne fenalık yaptım ki bana bu işi ettiniz?
- Ben sana iyilik ettim.
- İyilik beni uyandırmaktır. Uyandırın. Artık uyanmak istiyorum.
- Öyleyse kalk!

Birdenbire silkinip uyanımdım. Gerindim. Sultan gülererek yüzüme bakıyordu. Hemen külahıma el attım. Yerinde duruyor. Ya hani sultan bunu başımdan çıkarmıştı? Hafif bir şüpheyle titredim.

Çocuk Dünyası, I(29), 16 Haziran 1927, s. 10- 11- 12.

5.2. Fıkra

5.2.1. Padişah ve Hoca

Vaktiyle padişahın biri, bir köyden geçerken köyün mektebini görüp içeriye girer. Hoca, gelen zatın padişah olduğunu anlar ise de, hiç istifini bozmadı. Çocukları okutmakta devam eder. Ders biter, çocuklar azat olur, ondan sonra hoca gelip padişaha layık olduğu ihtiramatı ifâ eyler. Padişah, evvelce niçin aldırmadığını sorunca hoca der ki:

- Padişahım, bu yaramaz çocuklar dünyada benden büyük adam olduğunu

bilmezler. Eğer onların yanında size tazimatımı icra etmiş olsaydım “Vay hocadan büyük adam varmış!” diyerek başıma binerlerdi.

Padişah hocanın bu cevabından çok memnun olarak kendisine nişan vermiştir.

Çocuk Dünyası, I(1),14 Mart 1329 [27 Mart 1913], s. 8.

5.2.2. Dayak

Mektepte dayak yiyen bir çocuk, babasına hocasından şikâyet etmiş. Babası “Oğul dayak cennetten çıkmıştır.” deyince zeki çocuk: “İyi bir şey olsaydı cennetten çıkmazdı.” diye cevap vermiş.

Çocuk Dünyası, I(2), 21 Mart 1329 [3 Nisan 1913], s.5.

5.2.3. Hocanın Kavuşu

Eski zamanlarda iki kelime ile söylenecek şeyleri uzun cümlelerle ifade ederlerdi. Sözleri uzatabilmek ve o sözlere Arapça, Acemce kelimeler doldurabilmek pek büyük bir meziyet zannedilirdi. Sözü nü uzatan böyle bir hoca varmış. Bu hoca “Bir bardak su içtim” diyecek yerde “Bir kadeh ab-ı hoşkar ile teskin-i ateş defkar ve iktisab-ı ferah pişmar eyledim” demek lazım geleceğini şakirtlerine söyler dururmuş. Bir gün ders esnasında işbu hocanın başındaki kavuşa mangaldan kıvılcım sıçrar ve biraz sonra kavuk yanmaya başlar. Şakirdandan biri hocanın başı dumanlandığını görürse de “Hoca efendi kavuk yanıyor” da diyecek olsa hocanın tenbihi hilafına gitmiş olacağını bildiğinden güzel ve uzun bir cümle bulmak için hayli müddet düşünür.

Nihayet ayağa kalkar ve hocaya hitaben der:

- Ey hâce-i bî-misâl, v'ey üstâd-ı zî-kemâl! Bu şâkird-i pür-ihmâl, şol vechile arz-ı hâl eyler ki; bu hikmetullahi teala müte'âl, nâr-ı mangaldan bir şerâre-i cevval sıçrayarak pertâb ile ser-i âliyyü'l âlinizdeki kavuşu işgal eylemiştir.

Cümle biter hoca işi anlar amma kavuşu da artık işe yaramayacak dereceye gelir.

Çocuk Dünyası, I(3) 28 Mart 1329[10 Nisan 1913], s.7.

5.2.4. Ahmak Çocuk

Vaktiyle zengin bir ahmak oğluna ilm-i rimel okutmak arzu ederek bir hoca celp eder. Çocuk tahsilini tekmil ettikten sonra hocası pederine der ki:

- İşte efendim! Mahdum beye ilm-i rimele dair bildiğim kaidelerin kâffesini öğrettim. Şimdiden sonra çocuğun istidat ve dirayetine aittir. Yani öğrettiğim kavaidi derece-i aklına göre tatbik eyler.

Bunun üzerine peder mahdumunu celp ederek ve avcunun içine bir yüzük koyup elini yumarak der ki:

- Oğlum, şu avcumun içindeki şey nedir? Bil bakalım?

Çocuk:

- “Bir kâğıda rimel dökerek” sizin avcunuzdaki şey madeniyattan bir şey.

- Aferin oğlum.

- Hem ortası da delik.

- Maşallah, maşallah, dediğin gibi şimdi ne olduğunu söyle bakalım?

Çocuk:

- Madeniyattan ortası delik bir şey! ... Diyerek hayli düşündükten sonra cevap verir. “Değirmen taşı”.

Çocuk Dünyası, I(5), 11 Nisan 1329 [10 Nisan 1913], s.3.

5.2.5. Sınıfın En Tembeli

Baba:

- Oğlum sınıfınızın en tembeli kimdir?

Oğul:

- Bilmem babacığım.

Baba:

- Canım bilmez olur musun? Siz hepimiz yazar yahut okurken sırasında tembel tembel oturan, ötekilerini seyir eden kimdir?

Oğul:

- Ha! Bildim. Hoca efendi!

Çocuk Dünyası, I(1), 2 Kânunuevvel 1926, s.15.

5.2.6. Otelde

Garson kapıyı vuruyor:

- Beyefendi saat beş treniyle gitmek isteyen siz miydiniz?
- Evet.
- O halde rahatça uyuyabilirsiniz. Tren hareket etti.

Çocuk Dünyası, I(1), 2 Kânunuevvel 1926, s.15.

5.2.7. Sakalın Çıkmasını Bekliyorum

Kösenin biri bir gün bir berber dükkânına girer. Berbere kendisini tıraş etmesini söyler. Berber usturasını biledikten sonra kösenin başına geçer ve bekler.

Köse sorar.

- Ne bekliyorsun?

Berber cevap verir:

- Sakalının çıkmasını bekliyorum!

Çocuk Dünyası, I(1), 2 Kânunuevvel 1926, s.15.

5.2.8. İki Mektepli Arasında

- Babam yüz lira vererek bir antikacıdan tam beş yüz senelik bir cetvel satın aldı.

- Beş yüz senelik bir şey mi? Ben de en aşağı iki bin senelik bir cetvel var.
- Yok canım!
- Evet, kerrat cetveli...

Çocuk Dünyası, I(2), 9 Kânunuevvel 1926, s.15.

5.2.9. Tamam Hesap

Balıkhaneden dükkânlara balık taşıyan bir arabacı bir gün arabasında bir balık buldu. Sahibini bilmediğinden alıp karakola götürdü.

Muavin:

- Peki, dedi. Bırakınız. Eğer bir sene zarfında sahibi çıkmazsa gelip alırsınız!

Çocuk Dünyası, I(2), 9 Kânunuevvel 1926, s.15.

5.2.10. İyi Gelmemiş!

Hasan akşam evde diyordu ki:

- Bugün hoca bir çocuğu sınıfta ıslık çaldığı için fena halde patakladı. Fakat beş para etmedi.

Babası sordu:

- Neden para etmedi?

- Çünkü ağlarken ıslıktan on defa daha fazla patırtı yaptı.

Çocuk Dünyası, I(2), 9 Kânunuevvel 1926, s.15.

5.2.11. Vahşi Bir Hayvan

Küçük Rıfat hayvanat bahçesini gezmeye gitmişti. Eve dönünce babası bütün hayvanları görüp görmediğini sordu. Rıfat cevap verdi:

- Yalnız bir tanesini göremedim. Onu çok görmek isterdim. Muhakkak çok vahşi ve yırtıcı bir hayvan olacak. Her tarafta ilanlarla haber verilmişti.

Babası merakla sordu:

- O hayvan nasıl şeymiş?

- Her tarafta “Yankesicilerden kendinizi koruyunuz!” diye yazılıydı. Ama bakındım, bakındım. Hiçbir kafesin içinde göremedim.

Çocuk Dünyası, I(3), 16 Kânunuevvel 1926, s.15.

5.2.12. Yeri Kaybolmuş

Ahmet ağlayarak salona girdi.

- Baba, komşunun oğlu kafama vurdu!

- Nerene? Göster bakayım.

Ahmet hıçkırarak şöyle söyledi:

- Yeri kayboldu. Sokaktan gelirken elimi kaybolmasın diye kapattım ama yok oldu.

Çocuk Dünyası, I(3), 16 Kânunuevvel 1926, s.15.

5.2.13. Hangi Yoldan?

Naciye'nin başı ağrıyordu. Doktor çağırdılar. Doktor ona bir hap vererek dedi ki:

- Bu hap şimdi senin baş ağrını geçirir. Onu kolay kolay yutabilecek misin?

Naciye cevap verdi:

- Onu gayet kolay yutarım. Fakat içeri gittikten sonra başıma giden yolu nereden bulacak?

Çocuk Dünyası, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.

5.2.14. Çiçekler Neden Büyür?

Dün hoca efendi sınıfta sordu:

- Çocuklar, içinizden biri bana çiçeklerin neden büyüdüklarını söyleyebilir mi?

Arka sıradan bir çocuk ayağa kalktı:

- Efendim zannederim ki kirli toprakların içinden çıkmak istiyorlar da...

Çocuk Dünyası, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.

5.2.15. Ayakları Rahat Değilmiş

Annesi sordu:

- Bahar yeni ayakkabılarım nasıl?

- Ayakkabılar çok iyi anneciğim ama benim ayaklarım o kadar rahat değil!

Çocuk Dünyası, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.

5.2.16. Kuşçu Dükkânında

- Siz bana bu papağanın her işittiği sözü tekrar ettiğini söylemişsiniz. Nasıl oluyor da satın alalı altı ay olduğu halde daha bir kelime bile söylemiyor.

- Bunda hayret edilecek bir şey yok. Çünkü bu papağan sağırdır.

Çocuk Dünyası, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.

5.2.17. Nasıl Açarlar?

- Demek büyük balıklar zavallı küçük sardalyeleri yerler. Öyle mi?
- Öyle ya kızım.

Küçük Ümran bir dakika düşündü:

- Peki, ama sardalye kutularını nasıl açarlar?

Çocuk Dünyası, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.

5.2.18. Canlarını Yakmıyormuş!

Mini mini Şükran kedi yavrularını misafirlere göstermek için getiriyordu.

Annesi dedi ki:

- Şükran yavaş getir. Canlarını yakma!
- Merak etme anneciğim, onları dikkatle kuyruklarından tutup getiriyorum.

Çocuk Dünyası, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.

5.2.19. İnanmazsan!

Yıldız:

- Ben sana gökte kaç yıldız var söylerim.

Oğuz:

- Söyle bakalım.

Yıldız:

- On beş bin altı yüz elli

Oğuz:

- Amma da uyduruyorsun. Sana inanmam ki!

Yıldız:

- Öyleyse git de kendin say!

Oğuz:

- ! ...

Çocuk Dünyası, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.

5.2.20. Dişçide Kalmış!

Muallim sınıfta sordu:

- İclal, dün neden mektebe gelmediniz?

Küçük İclal cevap verdi:

- Efendim, çok dişim ağrıyordu da...

- Peki, kızım şimdi nasılsın? Hala dişin ağrıyor mu?

- Vallahi bilmem efendim. Dişim dişçide kaldı.

Çocuk Dünyası, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.

5.2.21. Köşedeki Bakkaldan!

Hoca çocuklara Uşak'ın nerede olduğunu soruyordu. Fakat içlerinden hiç kimse cevap veremiyordu. Bunun üzerine dedi ki:

- Nasıl? Şekerinizin nereden geldiğini bilmiyor musunuz?

Arka sıradan bir çocuk ayağa kalktı:

- Onu elbette biliriz efendim. Bizim köşedeki bakkaldan alıyoruz.

Çocuk Dünyası, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.

5.2.22. Başından Aşağı Geçmiş!

Ayhan babasının yazıhanesinden bir mürekkep kalemiyle siyah mürekkebi alarak bir kâğıdın üstüne çizgiler çizmeye başladı. Annesi odaya girince onu mürekkebe batmış bir halde buldu:

- Ayhan! Ne yaptın? Mürekkebin içine girmişsin, dedi.

Ayhan ciddiyetle cevap verdi:

- Hayır anne! Mürekkep benim başımdan aşağıya geçti.

Emin olun ki annesi ikisinin de aynı manaya gittiğini anlayıncaya kadar biraz düşündü.

Çocuk Dünyası, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.

5.2.23. Hayırlı Dua

İç sıkıcı bir adam bir gün komşusuna der ki:

- Ben sizin çok yakın komşularınızdan biriyim. Şu derenin kenarındaki evlerden birinde oturuyorum.

Komşu şöyle söyler:

- İnşallah bir gün içine düşersiniz!

Çocuk Dünyası, I(13), 24 Şubat 1927, s.14.

5.2.24. İnanmazsan Havluya Bak!

Dadısı Türkan'a dedi ki:

- Sana söylediğim halde galiba yüzünü yıkamadın!

- Vallahi yıkadım. İnanmazsan havluya bak!

Dadısı havluya baktı. Havlu simsiyahtı.

Çocuk Dünyası, I(14), 3 Mart 1927, s.10.

5.2.25. Ev sahibi ile Müşteri Arasında

- Bu evin nesine otuz lira istiyorsunuz? Bir manzarası bile yok.

- Güzel manzarası mı yok? İstasyonu görmüyor musunuz? Yalnız bir sabah treni kaçıran müşterileri seyretmek otuz lira eder.

Çocuk Dünyası, I(26), 26 Mayıs 1927, s. 15.

5.2.26. Süt Katmasını Unutmuş

Müşteri:

- Oğlum ben sizden süt istemiştım. Sen su getirmiştın. Bu ne biçim iş?

Sütçünün çırağı:

- Affedersiniz efendim. Usta o kadar dalgınmış ki süt katmasını unutmuş...

Çocuk Dünyası, I(26), 26 Mayıs 1927, s. 15.

5.2.27. Mahkûm

Hâkim:

- Defol karşımdan. Bir daha yüzünü görmeyeyim.

Mahkûm:

- Peki, efendi. Bunu bana değil –jandarmaları göstererek- efendilere söyleyiniz. Bendeniz emrinize itaat etmeye hazırım.

Çocuk Dünyası, I(26), 26 Mayıs 1927, s. 15.

5.2.28. Kibrit

- Oğlum kibrit aldın mı?

- Evet anneciğim.

- Bari iyi yanıyor mu?

- Tabii. Hepsini tecrübe ettim.

Çocuk Dünyası, I(29), 16 Haziran 1927, s.16.

5.2.29. Hanım ile Uşak Arasında

Hanım:

- Çorbayı sofrada tabaklara koyarken misafirlerin üstüne dökme!

Uşak:

- Peki, hanımcığim. Fakat nereye dökeyim?

Çocuk Dünyası, I(29), 16 Haziran 1927, s.16.

5.2.30. Gözlük

- Baba niçin gözlük takıyorsun?

- Büyük görmek için yavrum.

- Öyleyse benim pastamı verirken çıkar.

Çocuk Dünyası, I(29), 16 Haziran 1927, s.16.

5.2.31. İki Arkadaş Arasında

- Sadık mendilin niçin düğümlü?

- Kardeşim bir mektup verecekti. Postaya vermeyi unutmayayım diye böyle yaptım.

- Peki, unutmadın mı?

- Hayır, kendisi vermeyi unuttu.

Çocuk Dünyası, I(29), 16 Haziran 1927, s.16.

5.2.32. Para Olmadığını Görünce

Hâkim:

- Bu cüzdanı çaldığına pişman oldun mu?

- Evet, içinde para olmadığını görünce...

Çocuk Dünyası, I(29), 16 Haziran 1927, s.16.

5.2.33. Ağaçlar

Küçük Kaya sonbahar nihayetlerine doğru Erenköy'de amcasının sayfiyesine gitmişti. Ağaçlarda bir tane bile yaprak yoktu. Yazın tatilde gittiği vakit bütün ağaçları yapraklarla dolu görünce amcasına şöyle söyledi:

- Zavallı bahçıvanlar ağaçlara bu kadar yaprağı takıncaya kadar kim bilir ne çok yorulmuştur değil mi?

Çocuk Dünyası, I(29), 16 Haziran 1927, s.16.

5.3. Efsane

5.3.1. Ateşin Zaptı

Bundan pek çok zaman evvel insanlar hayvanların dilinden anlarken Koyut isminde bir köpek bir kabileye dost ve rehberdi. Bu kabilenin içinde çevik ayaklı, keskin gözlü bir çocuk vardı ki Koyut ile her gün ormanlarda dolaşır, koşardı. Kayaların oyuklarında elleriyle balık avlayan balıkçıları ve sivri taşlarla ağaçların köklerini kazın kadınları seyrederdilerdi.

Bir gün kış gelmişti. Çıplak adamların beyaz karlar içinde dolaştıklarını ve üşüdükleri zaman titreye titreye karlar altındaki sefil kulübelerine girdiklerini bin türlü ızdırıp içinde temaşa ediyorlardı. Çocuk kendi kabilesinin bu sefalet halinden çok mükedder olmuştu.

- Ben bu kadar kederlenecek bir şey göremiyorum, diyordu.

- Fakat senin arkanda kalın tüylü bir kürk var. Hâlbuki bu zavallıların örtünecek bir şeyleri yok ki...

- Öyleyse ava çıkalım. Onlara da birer kürk bulalım.

- Hayır. Ben ava falan gidemem. Zavallı kabilemi soğğun şiddetinden koruyacak bir çare bulmalıyım. Bana yardım eder misin? Ey kabilemin en aziz dostu.

Bunun üzerine Koyut birden fırladı. Yıldırım gibi koşarak gözden kayboldu. Bir müddet sonra tekrar gelerek aranılan çareyi bulduğunu fakat bunun yapılmasının pek güç olacağını söyledi. Çocuk:

- Bizim için hiçbir şey güç olmamalıdır, dedi. Bunun üzerine Koyut yanardağa giderek oradaki ateşten bir parçasını kabileye getirmek lazım geldiğini söyledi. Genç çocuk sordu:

- Ateş ne demek sanki?

- Ateş çiçek gibi kırmızı bir şeydir. Mamafih asla çiçek değildir. Otların, ormanların arasında bir hayvan gibi harap ederek koşar fakat asla hayvan değildir. O tehlikeli ve fenadır. Lakin aynı zamanda faydalı bir hizmeti vardır. Yalnız kendisine taşlar arasında bir yatak yapmak ve ona yiyecek odun vermek lazımdır. Eğer böyle olursa soğuktan o kadar korkulamaz. Çocuk:

- Öyleyse ben bu ateşe malik olacağım, dedi.

İlk önce kabileden yüz adam aldı. Sonra hep birlikte Koyut ile beraber yanardağa doğru yürümeye başladılar. Birinci günün sonuna doğru içlerinden en zayıf olanı seçerek yolun bir kenarına, beklemesini emir ederek bıraktılar. İkinci günün akşamı geriye kalanların en zayıfını ayırarak yolun bir tarafında beklettiler. Böylece yüzüncü gün çocukla Koyut'tan başka bir şey kalmadı.

İkisi yüksek dağları, geniş yaylaları, büyük ormanları geçtiler. Nihayet yanar dağın dibinde akan bir nehir kenarına vardılar. Dağ tepesinde kalın bir duman tabakası olan bir mahruta benziyordu. Geceleyin ateşten ruhlar dağın tepesinde raks ediyorlar ve eteğinden akan nehri kızıl akisleriyle sanki kana boyuyorlardı. Koyut çocuğa:

- Sen burada kal, dedi. Ben gidip bir baş ateş alıp getireyim. Daima hazır bulun ki koşa koşa gelerek yorulduğum zaman ateşi kurtarmak için bana yardım edebilesin. Çünkü ateşten ruhlarını kovalayacaklar.

Bunun üzerine Koyut bir yılan gibi tepeye doğru kayd, gitti. Ateşten ruhlar onu öyle zayıf görünce aczine hükmederek eğlenmeye başladılar fakat akşama doğru hepsi de dağın etrafındaki her günkü rakslarına başlarken Koyut yalnız ucu yanmış

bir ateşli odun çalarak bütün süratiyle koşmaya başladı. Ateşten ruhlar işin farkına varınca arılar gibi vızlayarak her taraftan Koyut'un arkasından saldırdılar. Fakat sadık köpek o kadar süratle koşuyordu ki gecenin karanlığında elindeki kıvılcım saçan ateşle bir kuyruklu yıldız benziyordu.

Çocuk onun yukarıdan aşağıya yıldırım gibi indiğini gördü. Cesur hayvan gelir gelmez çocuk derhal elindeki ateşi yakalayarak ok gibi fırladı. Bu süratle yolda gelirken bıraktığı birinci adama yaklaştı. Bu adam belini kırmış ve ileriye doğru eğilmiş, tam koşmaya hazır bir vaziyetteydi. Çocuğun elinden ateşi kapar kapmaz yolda kendisini bekleyen ikinci adama doğru koşmaya başladı. Böylece ateş parçası elden ele beyaz dağa kadar geçti, gitti. Ateşten ruhlar beyaz dağdan ileriye gidemedikleri için büsbütün kızıyorlar ve hırlıyorlardı.

Artık beyaz dağdan ileriye yol rahattı. Orada birbirlerini hep bekleştiler ve sonra büyük bir zaferle memleketlerine vardılar. Orada ateşe taştan bir yatak yaparak mümkün olduğu kadar çok yiyecek vermeye başladılar. Böylece bütün kabile ateşin harareti karşısında eski sefaletlerini unutuyorlardı.

Genç çocuk yurdun “Büyük Ateş Getiricisi” diye ad aldı. Artık o zamandan beri bu büyük ve şerefli ad evlat ve intikal ederek bu güne kadar geldi. Hiç şüphe etmeyiniz karilerim ki onlar için bu şeref kıyamete kadar devam edecektir.

Çocuk Dünyası, II(75), 18 Eylül 1330 [1 Ekim 1914], s.5- 6.

5.3.2. Karga ile Baykuş

Pek eskiden kargalar beyazmış. O zaman bir karga ile bir baykuş ahabap olur. Uzun uzun konuşurlar. Karga kendi rengini beğenmediğini söyler. Baykuş da der ki:

- Ben de keşke sırtımda şöyle güzel benekler olaydı diyordum.

Karga:

- Öyle ya! Ben de öyle istiyorum. Hadi kandilden biraz kararmış yağ alalım da sen beni boyarsın, ben seni boyarım.

- Kuku maaav! Ne tuhaf olur değil mi?

Eskimoların iglolarında bazen kandil taştan olmaz da topraktan olur. Bu da kullanıla kullanıla eskiyince dibinde birçok yağ bırakır. Eskimolar bu yağı alıp

çiğneme sakızı yaparlar.

Bu sözleşme üzerine karga baykuştan bir tüy koparır ve onu yağa batırır. Baykuşun bütün vücuduna güzel siyah benekler yapar. O kadar iyi yapar ki baykuşun adeta çirkinliği gider. Güzel bir kuş olur.

Şimdi boyamak nöbeti baykuşa gelir. O da karganın yaptığı gibi tüyü yağa batırıp benek yapmaya başlar. Evvela ufak yuvarlak öyle benekler yapar ki karganın pek ziyade hoşuna gider. Baktıkça sevinir ve gururlanır. Lakin baykuş öyle biri birer benek yapmaya usanır. Daha yarıda iken tüyü bırakır ve kandili kapınca devirir. İçindeki siyah yağı karganın üstüne döker.

Karga kendini öyle simsiyah olmuş görünce pek ziyade hiddetlenir ve silkinerek dallara, yapraklara sürünerek temizlenmeye çalışırsa da muvaffak olamaz. O siyah yağ üstüne yapışıp kalır. İşte o zamandan beri kargalar böyle kapkara olmuş.

Çocuk Dünyası, I(13), 24 Şubat 1927, s.7.

5.3.3. İyi Hava Fena Hava

Birçok zaman evvel Kutup Denizi kenarında iki Eskimo çocuğu evlerinden çıkıp uzak köye giderlerken gayet dehşetli bir kasırgaya tutulur ve düşmemek için birbirinin elinden tutarlar. Gide gide rüzgâr o kadar şiddetlenir ve o kadar çok kar yağar ki bir adım daha atamayacaklarını anlarlar. Evvela şaşırıp birbirlerine sarılırlar. Rüzgârdan ve kardan gözlerini açamazlar. Bir dehşetli sağanak gelir. Bunları kapınca bir küçük kar kulübesinden içeriye atar. Oh, ne ala diye sevinirler. Çünkü fırtınadan kurtuldular ve kuytu, sıcak bir yere sığındılar.

Kulübede yalnız başına bir koca karı oturuyormuş. Merhametli bir kadın olduğundan bunları kabul etmiş. Oturunuz, dinleniniz, demiş. Önlerine biraz da yiyecek koyduktan sonra ben gidiyorum, sakın ne yapacak diye arkamdan bakmayın. Yoksa nâdam olursunuz, demiş. Parkasını giyip postunu temizlemeye mahsus taş bıçağı eline alarak kapıdan dışarıya çıkmış.

Eskimo kadınlarının biraz marangoz planyasına benzer bıçakları vardır ki hayvan pöstekilerini kürk yapmak için onunla kazırlar. Bunun ağzı çakmak taşı gibi sert ve keskin bir taştır. İşte bu koca karının alıp çıktığı bıçakta böyle bir şey.

Çocuklar meraktan duramazlar. Kadın gittikten sonra büyüğü hadi gidip bakalım, der. Küçüğü ise korkar. Yok, yok diye mani olur. Hâlbuki büyüğü koca karı

o bıçakla ne yapacak ne olursa olsun mutlaka gidip görmeliyim diyerek ayağa kalkar. Küçüğü de razı eder. İkisi beraber kapıdan çıkıp bakarlar.

Koca karı nereye gitti, ne yapıyor dersiniz? Çocuklar bir de bakarlar ki kadın gökyüzüne çıkmış. Elindeki bıçakla bulutları kazıyor. Bunlar gelip bakıncaya kadar gökteki kara bulutların yarısını kazımış. Kazıdığı yerlerde gök masmavi olmuş. Hâlbuki yarısı kalın kara bulut dolu. Koca karı bunların kendine baktığını görünce gökyüzünü bırakıp aşağıya iner. Eve dönüp gelir. Çocuklar kadın giderken nasıl uslu uslu oturuyorlarsa yine öyle otururlar. Kadın belki bizi görmemiştir deyip hiç ses çıkarmazlar. Hâlbuki koca karı içeriye girince bağırarak der ki:

- Sizi gidi çapkınlar sizi! Ne yaramaz şeylersiniz güya ben size gelin de arkamdan bakın dedim öyle mi? Eğer beni gözetlemeyediniz beni aşağıya indirmeyediniz bütün bulutları bitirirdim. Artık hiç fırtına olmazdı. Ne çare ki böyle oldu. Şimdi bir daha gidip göğe çıkamam ve bulut kazıyamam. Bunun için hava bazı açık olur, bazı bulutlu.

O zamandan beri bazı fırtınalı olur, bazı hava açılmış. Çünkü koca karı gökyüzünün ancak yarısını temizleye bilmiş.

Çocuk Dünyası, I(14), 3 Mart 1927, s.7.

5.3.4. Karga ile Gündüz

Pek çok zaman evvel dünya henüz yaratılmışken Alaska'da gündüz yani aydınlık yokmuş. Her yer daima karanlıkmış. Oradaki ahali de ne yapsın? Hep karanlıkta yaşarmış. Bazen gündüz olmadı, hayır gece bitmedi diye münazara ederlermiş. Gündüz gece böyle birbirine karışmış olduğu için halkın bir kısmı gece diye uyur, bir kısmı da gündüz oldu diye kalkıp çalışmış. Hâlbuki hakikatte her vakit karanlık olduğundan uyanık olanlar uyku vaktini uykuda olanlarda uyanma zamanını tayin edemezlermiş.

Orada bir köyde bir karga varmış. Köylü onu pek akıllı bir hayvan diye severmiş. Çünkü karga onlarla konuşur, zeki olduğunu sözleriyle ispat edermiş.

Bunun için köy halkı onu aralarına alırlarmış.

Sahihten karga cemaate çok şeyler anlatırmış. Bundan evvel uzak memleketlere uzun seferler yaptığı için gördüğü ve yaptığı şeyleri bütün hikâye edermiş.

Alaska'da gaz, elektrik falan yokmuş. Herkes geceleri evinde zeytinyağı gibi ayı balığı yağı yakıp onun ışığında oturmuş.. Bir akşam karga pek kederli durur ve hiçbir söz söylemez. Acaba ne oldu? Diye taaccüp ederler. Onun düşünceli durması herkese tasa olur. Çünkü neşeli gönül açıcı bir arkadaş. İnsan o uzun gecelerde görüşmek gülüşmek istemez mi? Bunun için ne düşünüyorsun? diye sorarlar. O da şu cevabı verir:

- Size acıyorum. Hiç gündüzünüz yok. Aydınlığımız yok.

Hepsi birden:

- Gündüz dediğin şey nedir? Neye benzer? Biz bu ana kadar hiç böyle bir şey işitmedik.

Karga:

- Eğer bu memlekette gündüz olsa her tarafa gider, her şeyi görürsünüz. Hatta uzaklarda bir hayvanı bile fark edersiniz.

Bu sözler onlara pek garip gelir. Aman bize şu gündüzü getirir misin? Diye kargaya yalvarırlar.

Karga evvela ricalarını kabul etmez, der ki:

- Gündüzün nerede olduğunu biliyorum. Ama oraya gitmek benim için pek güçtür.

Bunun üzerine hepsi karganın başına üşüşerek aman o gündüz nerede ise bize biraz gidip getir diye yalvarıp yakardılar. Karga yine olmaz o aydınlığı ele geçirmek mümkün değildir, der. Hâlbuki herifler yakasını bırakmazlar, reis der ki:

- Aman karga! Sen akıllı ve cesaretlisin. Yapamam diyorsun ama biz eminiz ki sen bu işi yaparsın.

Nihayet karga dayanamaz:

- Pekiyi öyleyse gideyim, diyerek ertesi gün yola çıkar. Tabii her taraf karanlık. Bereket versin ki fırtına yokmuş. Bütün ahali seyre çıkar. Karga Allahısmarladık, deyip kanatlarını açar. Herkes uğurlar olsun diye bağırır. O da şarka doğru uçmaya başlar. Çünkü güneş şarktan doğar. Zulmet içinde uçar. Nihayet kanatları yorulur. Lakin o hiç durmayıp yine uçar. Günlerce böyle gittikten sonra nihayet gözü biraz görmeye başlar. Evvela hafif görür. Sonra gittikçe açılır. Akıbet

bütün yer, gök aydınlık olur.

Dinlenmek için bir ağacın dalına konar. Bu aydınlık acaba nereden geliyor diye etrafa göz gezdirir. Nihayet görür ki yakın bir köyde kardan yapılmış bir evden geliyor.

O evde köyün reisi yahut muhtarı oturuyormuş. Onun pek güzel bir kızı varmış. Kız ırmaktaki delikten yahut kuyudan su almak için her gün evden çıkarmış. Kışın her şey buz kesildiği için Eskimolar ancak böyle bir nehrin buzunu delip su tedarik edebilirler. Kız yine su almaya çıkar. Evin kapısında bir yere saklanır. Üstüne başına biraz toz toprak atıp şöyle bir efsun okumaya başlar:

- Ya-Ka-Ti-, Ya-Ka-Ti-O

Beni öylesine küçülte koy

Ki tek bir zerrecik olayım ben

Görmesin hiç kimse, gösterme sen

Derken mini mini bir toz tanesi olur. Böyle deyip kapıya yakın bir yarığın içine girip güneşin aydınlığında gizlenir ve kızı bekleyip durur.

Kız ayı balığı derisinden tulumunu doldurup döner. Karga güneşte uçuşan bir zerre olduğu için kızın üstüne konar ve onunla beraber gündüz aydınlığının geldiği kapıdan içeriye girer. Evin içerisi pek aydınlık ve güneşliymiş. Bir de bir kutup ayısının yeni pöstekisi üzerinde kara gözü sevimli bir küçük çocuk oynamış.

Çocuğun denizaygırı dışından oyma birçok mini mini oyuncakları varmış. Köpek, tilki, denizaygırı başı, eskimo kayığı gibi şeyler. Çocuk yine öyle dışten yapılmış kapaklı bir küçük kutuya bu oyuncakları dolduruyor, boşaltıyormuş. Lakin çocuk o oyuncaklardan o kadar haz etmiyor gibi duruyormuş.

Reisin kızı sudan dönüp içeriye girer. Çocuğu eğilip yerden alır. Bu esnada üstünden o küçük toz zerresi düşer ve çocuğun kulağına girer. Böylece karga yerini bulur. Derken çocuk huysuzlanır. Bağırıp çağırmaya başlar. Reis der ki:

- Ne istiyorsun yavrum?

Karga hemen kulağına fısıldar:

- Gündüzü iste, gündüzü iste!

Çocuk gündüzü ister, reis kızına ver, der. Kız babasının av torbasının ham

deriden sırtını çözer ve üzeri resim dolu bir küçük tahta kutu çıkarır ki bu resimler reisın yaptığı büyük işleri gösteriyormuş. Kız bunun içinden parlayan bir yuvarlak çıkarıp çocuğa verir..

Çocuk bu yuvarlaktan pek ziyade hoşlanır ve uzun müddet onunla oynar. Karga yuvarlağı ele geçirmek istediğı için bir hile düşünür. Çocuğun kulağına der ki: “Bir iplik iste de yuvarlağı bağla!” çocuk ister. Bulup verirler. Derken reis ile kızı dışarı çıkarlar. Kapı açık kalır. Karga böyle bir fırsat gözetleyip durduğı için kapıyı kapadıklarına pek ziyade sevinir. Çocuk oynaya oynaya kayığa yaklaşır. Karga “Git, git. Kapıya doğru git. Yuvarlağı da çek.” Diye kulağına söyler. Çocuk emekleyip gider. Yuvarlağı da elinden bırakmaz. Gide gide karganın derisini gizlediğı yere gelince kulağındaki toz tanesi çıkıp karga derisinin içine girer. Yine karga olur. Bunun üzerine karga hazretleri gagasıyla ipin ucundan yakaladığı gibi pırrrr... Uçar. Çocukta bir çığlıktır koparır. Bu feryadı duyan kız ile babası ve daha bütün köy halkı ne oldu diye koşup gelirler. Bakarlar ki karga gündüzü alıp gökyüzüne çıkmış. Gidiyor. Derhal yaylarını kapıp oklarını atarlar. Lakin hiç biri yetiştiremez bile. Nerede kaldı ki vuracak! Gözlerinin önünde çabucak kaybolur gider.

Alaska’ya yaklaşınca gündüzün nasıl aydınlık yapacağını görmek için bir tecrübe etmek ister. İlk karanlık evin üstüne gelince bir parça koparıp atar. O parça köye düşünce köy apaydınlık olur. Sonra uça uça hangi köyün üstüne gelirse aynı böyle yapar. Akıbet kendi köyüne gelir. Gündüzü küçük küçük parçalara ayırıp her tarafa saçar. Köylüler sevinerek kargayı alkışlarlar. O kadar sevinirler ki raks etmeye, türkü söylemeye başlarlar ve karganın şerefine bir ziyafet tertip ederler. Hâsılı gündüzü getirdiğinden dolayı karga hazretlerine nasıl teşekkür ve mukabele edeceklerini bilmezler.

Karga sonunda der ki:

- Eğer büyük gündüzü getirebileydim, Alaska’da kışın bile karanlık olmazdı. Lakin o kadar ağır ki ben kaldırıp getiremem. Köylü o günden beri kargayı şükür ve minnetle sever. Onu avlamayı günah sayıp hiç hatırına bile getirmez.

Çocuk Dünyası, I(15), 10 Mart 1927, s.12- 13.

5.4. Destan

4.1. Türk Serencamları- 1- Ergenekon- Bozkurt

Fikri Bey her akşam yemekten sonra bir köşeye çekilir, gazete okur zevcesi Gülnaz Hanım dikiş dikerdi. Kızları Sevinç Hanım da haftada bir defa mektepten izinli geldikçe babasının kütüphanesinden bir kitap alır okurdu. Sevinç on iki yaşlarında nur topu gibi güzel bir kızdı. Kendisi ne kadar güzelse ahlakı da o kadar güzeldi. Babasını annesini hiç üzmez sözlerini dinler, derslerine çalışırdı.

Bir Cuma akşamı Sevinç Şemsettin Sami Bey'in Gave adlı tiyatrosunu eline geçirmiş, ertesi günü dersleri olmadığı için bu tiyatroyu okumayı kurmuş idi.

Birdenbire okumasını bıraktı, aklına bir şey geldi. Bu okuduğu kitabın isminden bir şey anlayamamıştı. Nihayet babasına sormaya karar verdi. Fikri Bey'in yanına sokularak:

- Babacığım, Gave kimdir? Dedi.

Fikri Bey kızının böyle meraklı suallerini daima beklerdi. Onun her şeyi bilmek, öğrenmek istediğini bilirdi. Onun için okumasını bıraktı. Dedi ki:

- Kızım Gave eski zamanlarda Acemistan'da hürriyetini kaybetmiş, düşmanların eline geçmişti. Düşman padişahının ismi "Dahhak" idi. Bu adam büyük bir yılanı tapardı. Yerli ahaliyi kırıp azaltmak için her gün Acemlerden bir taze kız ile bir genç oğlan ister, bunların beyinlerini yılanı yedirirdi.

Bir gün sıra demirci Gave'nin oğluyla kızına geldi, bu derece vahşi bir zulme dayanamayan Gave deriden önlüğünü bir sırığa takarak ortaya atıldı. Oğullarını, kızlarını kaybetmiş veya edecek olan halk arkasına düştü. Gave Dahhak'ı öldürerek Acemistan'ı düşman istilasından kurtardı. Bunun için Acemler Gave'ye "Milletin Kurtarıcısı" adını verdiler ve önlüğünü elmaslar ve mücevherlerle bezeyerek milli sancak yaptılar.

Bu hikâyeyi dinlemekte olan Gülnaz Hanım birdenbire söze karıştı, müteessir bir sesle kocasına:

Zaten siz erkekler hep böyle yaparsınız, bize ya eski Yunanlıların, ya eski İranlıların masallarını anlatırsınız. Annelerimizden işittiğimiz, yahut Türk tarihlerinden okuduğumuz masallardan, destanlardan, hikâyelerden hiç haberiniz yok. Venüs'ten bahsedersiniz, bizim "Dünya Güzeline", "Ala Geyiği" hatırıma bile

getirmezsiniz. Herkül'ü tanırırsınız "... Veli"nin adını bile işitmemişsiniz, "Gave"yi çocuklarınıza tanıtırsınız, Türk milletinin kurtarıcısı olan "Bozkurt"dan hiçbir söz söylemezsiniz. Yahudilerin "Arz... , Slavların "...bilirsiniz, Türklerin halkça maruf olan "Kızıl Elma"sından haberiniz bile yok, dedi. Sonra kızına dönerek:

- Kızım babanın anlattığı hikâye Acemler başından geçmiş bir vakia değildir. Bunun aslı bir Türk serencamıdır. Acemler bunu Türklerden alarak benimsemişlerdir. Necip Asım Bey'in "Türk Tarihi" ni okumadan evvel, ben de bunu bilmezdim. Fakat onu okuduktan sonra işin ne olduğunu anladım.

Türklerin İlhan adlı bir hakanları vardı. Bunun zamanında Çinliler, Sibiry'a'nın şimalindeki "Tonguz"lar, garpta ve cenuptaki Acemler ve Afganlarla birleşerek "Türk Yurdu" na gizli baskın yaptılar. Tıpkı şimdi Balkan Devletleri'nin yaptıkları gibi.

Müdafaaya hazırlıkları olmayan Türkleri kadın, çocuk demeyerek hep boğazladılar. Yalnız ".. ve "Kayan" adlı iki şehzade ile iki kız kurtulabildiler. Bunlar dağlardan aşarak yürüdüler. Altay Dağları arasında bir gizli yurda düştüler. Burada birçok ırmaklar, yemiş ağaçları, av hayvanları ve demir madenleri vardı. Türkler, burada dört yüz sene Robenson hayatı yaşadılar. Hem yeniden çoğaldılar hem de yeniden bütün atlarıyla, silahlarıyla, ziraat, sanayi ve edebiyatıyla müstakil bir Türk medeniyeti yarattılar. Bu gizli yurda "Ergenekon" derler. "Ergene" dağ sırtı demektir, "kon" da konak manasıdır. Nihayet çoğala çoğala bu küçük dünyaya sığamadılar. Dışarı çıkmak için dağlar yol vermiyordu. Dağların arkasında başka ülkeler, başka milletler olduğundan da haberleri yoktu.

Bir gün "Bozkurt" adlı bir demirci tılsımlı bir mağara gördü. Oraya şimdiye kadar Ergenekonlulardan hiçbir kimse girememişti. Böyle insan ayağı değmemiş bir mağara içinde ocak, örs, çekiç gibi demir avadanlıkları buldu.

Hemen ocağı yaktı, bir demir parçasını ocakta kızgın bir hale getirdi, örsün üzerine koydu, çekiçle vurdu. Vurur vurmaz hemen mağaranın dış kapısı açıldı. Bunu gören demirci koştu, halka müjde verdi ve halkı toplayarak, Ergenekon'dan çıkarttı.

Türkler Ergenekon'dan çıktıktan sonra tekrar cihangir bir millet olarak düşmanlarından öçlerini aldılar. Ergenekon'dan çıkılan güne "Yeni Gün" adı verildi ve Türk yılının başı sayıldı. Sonra Acemler buna "Nevruz" namını verdiler.

Bozkurt Türklerin kurtarıcısı olduğu için Türk sancağının tepesine altından bir kurt başı takılmak adet oldu. Bundan başka her yılbaşı olan Yeni Gün'de demir ayini yapmak kaide haline girdi. Hakan milli ocağın önüne gelir, bir demir parçasını kızdırır, örs üzerine koyarak çekiçle vururdu. Ondan sonra davullar çalınır, oyunlar oynanır, bayram yapılırdı. Hala bugün nazar değenlere günlük yakmak ve kurşun dökmek âdeti buradan kalmıştır. Lohusalara ve çocuklara demir parçaları takılır.

İşte kızım görüyorsun ki Acemler Türklerin bir serencamını benimseyerek kendilerine milli bir destan haline koymuşlar. Biz ise bunun kendi malımız olduğunu bilmeyerek başkalarınınmış gibi öğreniyor ve herkese öğretiyoruz. Her Cuma akşamı izinli olarak eve geldikçe sana Türklüğe dair milli masallardan birini nakil edeceğim.

Çocuk Dünyası, I(8), 2 Mayıs 1329 [15 Mayıs 1913], s. 4- 6.

5.5. Oyun ve Eğlence

5.5.1.Yumurtadan Kuş

Resimle anlatılmıştır.

5.5.2.Aile Eğlencelerinden

Sevgili dostlarım, size bu hafta eğlenceli olduğu kadar zor bir oyun gösteriyorum. Masrafsızca hemen her aile nezdinde tedariki mümkün olan bu oyun iki tane şişe tıpası mantardan başka bir şey değildir. Şekilde gördüğünüz gibi birisinin üstü diğerrinin altına gelecek surette yan yana korsunuz. Artık eğlencenin esası hazırlanmıştır. Şimdi diğerr iki resimde görüldüğü üzere bu iki mantarı iki parmak arasında tutabilmek kalıyor. Ben kendi hesabıma çok uğraştım. Biraz da siz uğraşın bakalım. Muvaffak olabilecek misiniz?

Çocuk Dünyası, I(30), 3 Teşrinievvel 1329 [16 Ekim 1913], s.6.

5.5.3.Aile Eğlencelerinden

Size bu hafta yapması biraz uzun fakat eğlencesi güzel bir oyun gösteriyorum. Bunu hepiniz yapamayacaksınız fakat muvaffak olanlarınız pek güzel eğlenmiş olacaklar. Bu sütunlarda size göstereceğim oyunları evvela kendim yapmak âdetinde olduğumdan bunu da uğraşarak yaptım ve muvaffakta oldum. Eğlence gayet basit... Bütün takımı ayrı ayrı dört numaraya kadar olan şekillerle gösterilmiştir. Bir numaralı şekil ortasındaki yarık vasıtasıyla iki numaralı şeklin iki ucundaki deliğe merbut olan üç numaralı tele geçirilmiştir. Dört numaralı halka ise bir ve iki numaralı

parçalar arasında serbestçe hareket edebilecek bir haldedir.

Bu suretle birbirine geçirilen parçaların hepsi birden beşinci şekildeki vaziyeti alır. Aletin ne suretle yapılacağına gelince: Ben mukavvadan yaptım. Pek güzel oldu. Yalnız çok dayanmadı, çabuk yırtıldı. Bittabi siz de teneke ve telden yaparsanız bunun için de içinizde eli her işe yatar maharetli olanlar pek çabuk muvaffak olurlar. Eğlenceyi yapıp hazırladıktan sonra asıl mesele ortadaki serbest halkayı oradan çıkarmaktır. Bu da gayet kolay. Altı numaralı şekilde işte bunu gösteriyor. Şekle güzelce bakmak zannederseniz sizi uzun tariflere müracaattan kurtarır. Çünkü resimde hepsi güzelce görülüyor. Artık oraya bakarak onu da başa çıkarırsınız. Haydi bakalım... Biraz da siz uğraşın. Hem kendinize güzel bir eğlence tedarik etmiş hem de elinizi dimağınızın emrine hazır bulundurmaya alışmış olursunuz. Çünkü sevimli dostlarım, şunu iyice hatırlınıza yerleştiriniz ki dimağ vücudun her tarafına hükmedemezse o gibi insanlar felaketten hiçbir zaman kurtulamazlar.

Çocuk Dünyası, I(32), 17 Teşrinievvel 1329 [30 Ekim 1913], s.6- 7.

5.4. Aile Eğlencelerinden

Bu haftaki eğlencemiz gayet kolay. Sermayesi bir lambadır. Geceleyin ellerinizi lambanın ziyasına gösterildiği gibi tutarsanız duvarda şapkalı bir frenk başı meydana çıkar. Frenkin burnunun büyüyüp küçülmesi ise parmağınıza daha doğrusu keyfinize tabidir.

Çocuk Dünyası, I(34),7 Teşrin-i Sani 1329 [1914], s. 7.

5.5.4. Hikâye Oyunu

Avrupa'da mektep çocuklarını en ziyade eğlendiren "Hikâye Oyunu" dedikleri şeydir. Bu oyunu oynayacaklar evvela bir yerde toplanıp halka gibi otururlar. İçlerinden biri eline bir kâğıt ile kurşun kalem alıp kimin hikâyesi yazılacaksa haber verir. Mesela "Bir Haylaz Çocuğun Hikâyesi" yazılacak.

İptida kendisi bir satır yazar. Fakat yazdığını kimseye göstermeyip yalnız en son üç kelimesini gösterir. Sonra yanındaki efendi o üç kelimeyi görerek alt tarafına kendisi de bir satır yazar. O da yazdığı satırın yalnız son üç kelimesini üçüncü efendiye gösterir ve üçüncüde bir satır yazarak son üç kelimeyi yanındaki arkadaşına gösterir. Bu suretle aynı kâğıda herkes üst tarafında bulunan efendinin yazdığı son üç

kelimeyi görerek bir satır dahi kendisi ilave ede ede hikâye tamam olur. Ancak cümlesi, diğerlerinin ne yazdığını bilemeyerek birer satır yazmış oldukları için bu hikâye o kadar acayip bir şey olur ki hepsi birden okunduğu zaman dinleyenler gülmekten kırılırlar.

Bu oyundan bir numune olmak üzere bir mektepte “Kapıcının Hikâyesi” ser levhası altında efendiler arasında yazılan hikâyeyi her efendinin yazdığı vecihle parça parça olarak yazıyoruz ki her parçanın kavis içine aldığımız son kelimeleri alt taraftaki arkadaşlarına gösterdikleri kelimelerdir.

Kapıcının Hikâyesi

Birincinin yazdığı: Bizim kapıcı efendi gayet tiryaki ve hastalıklı bir adam olduğundan (gece sabahlara kadar asla uyumaz.)

İkincinin yazdığı: Uyuyacak olsa kapıdan girip çıkanları göremez. Girip çıkan çocukları isimleriyle (çağdırmaktan mütelezziz olur.)

Üçüncünün yazdığı: Fakat sesi güzel olmadığından çağdırdığı şarkılardan yalnız kendisi mütelezziz olup başkaları ise (adeta nefret ederler.)

Dördüncünün yazdığı: Evet nefret ederler. Zira kapıcı üstünün başının temiz olmasına dikkat etmediği gibi, fazla olarak enfiye dahi (çeker ki hiç iyi değildir.)

Beşincinin yazdığı: Geçen gün dahi kapıdan izin almadan geçmiş olan bir efendinin eteğinden çekeyim derken (yeni setresini yırtmıştı.)

Altıncının yazdığı: İşte böyle birbirinin setresini yırtan çocuklar, cezaya müstehâk olduklarından kapıcı dahi onları derhal mübaşire ihbar eder... ilâh

Gönderen: Sultanahmet'ten 689 Fahrettin

Çocuk Dünyası, I(48), 6 Şubat 1329 [19Şubat 1914], s. 10- 11.

5.5.5. Pusula Oyunu

Bu oyun yaz mevsiminde bir bahçe meydanında, kış mevsiminde dahi mekteplerin teneffüs hanesinde oynanır. Malumdur ki pusula şark, garp, şimal ve cenuptan ibaret olan cihet-i erbaa-yı asliye ile şark-ı şimali, şark-ı cenubi, garb-ı şimali, ve garb-ı cenubiden ibaret olan cihet-ı erbaa-yı feriyeyi gösterir.

Bu cihetlerin birer isimleri daha vardır ki gemiciler o isimleri istimal ederler. Şarka; gün doğusu, garba; batı, şimale; yıldız, cenuba; kible, şark-ı şimaliye;

poyraz, şark-ı cenubiye; keşişleme, garb-ı şimaliye; karayel, garb-ı cenubiye; lodos derler.

Evvela sekiz çocuk cihet-i erbaa-yı asliye ve cihet-i erbaa-yı feriyeden birer tanesinin isimlerini alırlar. Şark garbın karşısına, şimal dahi cenubun karşısına geçip durdukları gibi cihet-i erbaa-yı feriyeye dahi bunların ara yerlerindeki mevkilerini tutarlar.

Bundan sonra diğer sekiz çocuk dahi rüzgârlardan birinin ismini alarak şu halde yıldız şimalin arka tarafında bulunur ve kible cenubun ve gün doğusu şarkın ve batı dahi garbın arkasında bulunur. Poyraz, keşişleme, karayel ve lodos dahi cihet-i feriyeye noktalarından kendi arkadaşlarının arka tarafında bulunur. Demek oldu ki pusula teşkil edildi.

Bunların orta yerinde “gemi” olan çocuk bulunup “kaptan” olan çocuk ise hepsinin haricinde bulunur. Şimdi asıl matlup olan şey gemi olan gemi olan çocuğun kaptan tarafından işaret olunacak cihete dönmesi ve fırtına ne kadar çok olursa olsun o ciheti asla kaybetmemesidir.

Bu oyunda fırtına ise pusulanın cihetlerini tayin eden çocukların karışmasıdır. Demek oluyor ki çocuklar ne kadar karışsa gemi daima kaptan tarafından işaret olunan cihete dönecektir. Fakat fırtına çıkıp da çocuklar karıştığı zaman kaptan “hava durdu, süt liman” dediği anda herkes kendi karşılığını ve pusuladan kendi mevkiini fil- hal bulacaktır. Eğer gemi döneceği ciheti şaşırır ve yahut pusulanın cihetleri yerlerini bulamayarak karışırsa bu dikkatsizliği edenlere oyun bittikten sonra kaptan ceza verecektir. Ceza ise; hata edenler, etmeyenleri arkalarına alıp, pusulanın dairesi kadar olan mesafeyi dolaştırmaktır. Bu oyun dikkatlice oynanırsa pek güzel bir oyun olur. Şimdi burada kaptanın vereceği kumandaları sayalım ki her kumanda verildikçe hâsıl olacak hareketlere dikkat olunsun.

- Hazır ol!
- Gemi Şarka!
- Gemi garp cenubiye!
- Gemi poyraza!
- Gemi kibleye!

- Gemi garp şimaliye!

Kaptan bu kumandaları verdikçe gemi hep işaret olunan taraflara döner. Dikkat etmelidir ki kaptan cihetlerin gâh coğrafya isimlerini söylüyor, gâh gemici isimlerini söylüyor.

Gemi olan çocuk buna dikkat etmezse yanılır. Hatta bazı kere kaptan gemiyi yanıltmak için gemi mesela cenuba dönmüş bulunduğu halde yine cenup demek olan “kıbleye” kumandasını verir. O zaman gemi hiç yerinden kımıldamayıp “vi ya!” derken dosdoğru gidiyorum demektir. Derken kaptan fırtına kumandasını verdiğinde pusulanın cihetlerini teşkil eden çocuklar karmakarışık olarak yerlerini değiştirirler. Lakin kaptan “Süt liman” kumandasını verince bunlar bir anda pusulayı teşkil etmelidirler. Bahusus pusulanın evvelki şekilde olması da lazım değildir. Mesela şimal ve yıldız evvelce teneffüs hanenin kapı cihetinde iken sonra pencere cihetine gelebilirler. Bu halde sair cihetler dahi şimale bakarak hemen kendi yerlerini bulacaktır. Zira pusulanın gösterdiği birinci cihet şimal ciheti olduğundan diğer cihetlerin kâffesi şimale bakarak kendi mevkilerini tayin edeceklerdir. İlk oynanmaya başladığı zaman çocuklar acemi olacağından biraz güçlük görünürse de oynayanlar öğrenip de maharetle icra eyledikleri zaman bu oyunun esir almaca ve hamam kızdı gibi ayak oyunlarında daha zevkli ve daha eğlenceli bir oyun olduğu görülür. Hele fırtına çıkıp da limana gelinceye kadar çocukların karışması üzerine geminin müteveccih olduğu noktayı kaybetmemek için fırıl fırıl dönmesi, mesela cenup cihetine edilse gerek cenup gerek kıble hep bir olduğundan gâh kıble olan çocuğu bir tarafta gâh cenup olan çocuğu diğer tarafta görerek dönecek ciheti dahi şaşırıp kalması pek tuhaf, pek zevklidir.

Bu oyunu oynayanlar hiç ses çıkarmayıp herkesin kulağı ve dikkati kaptanın ağzından çıkacak kumandalara münhasır olması en başlı şeraittendir.

Gönderen: Sultanahmet'ten 689 Fahrettin

Çocuk Dünyası, I(49), 13 Şubat 1330 [26 Şubat 1914], s. 12- 13.

5.5.6. Ev Eğlencelerinden

İki elinizi burada görüldüğü gibi lambanın önüne tutarsanız Amerika'nın yerli ahalisinden kırmızı derili bir insan başı çıkar.

Tecrübesi pek kolay.

Çocuk Dünyası, I(49), 13 Şubat 1330 [26 Şubat 1914], s. 14.

5.5.7. Gölge Oyunu /Eşek, Eşek ile Sahibi

Yazısız.

5.5.8. Gölge Oyunu/Ata Binen Jokey

Yazısız.

5.5.9. Eğlenceli Oyunlar

Birkaç arkadaş toplandınız, oyun mu düşünüyorsunuz? Şunları tecrübe ediniz. Eğleneceksiniz.

- 1-

Odanın bir ucuna bir sıra yastık diziniz. Yastıkların adedi oyuncuların adedinden bir tane eksik olacaktır.

Bütün çocuklar odanın diğer ucuna gidecekler ve bir işaret verilince tek ayaküstünde sekerek birer yastık kapmaya koşacaklardır. En son gelene tabii yastık kalmayacaktır. O çocuk oyundan çıkar. Bir yastık daha eksilterek oyuna devam ediniz. Böylece en sona kalan oyunu kazanır. Yere basan da oyundan çıkar. Tecrübe ediniz. Manzara hoş olacaktır.

- 2-

Bu oyun için bir tanesi müstesna olmak üzere bütün oyuncuların gözleri bağlanacaktır. Gözleri açık olan çocuk eline bir çingirak alacaktır. Gözleri bağlı oyuncular çingirak sesini takip ederek onu tutmaya çalışacaktır.

Oyunun tatlı yeri birbirlerini tutmaya başlayınca meydana çıkar.

Tam yakaladım diye bağırınca başka taraftan çingirak sesi gelir.

Hakikaten yakalayan çocuğun gözünü açarlar. Çingırağı bu sefer o alır. Fakat emin olunuz yakalamak çok güçtür.

Çocuk Dünyası, I(1), 2 Kânunuevvel 1926, s.15.

5.5.10. Mektep Oyunları / Savurma Bol

Savurma Bol iki çocukla oynanır.

Oyun levazımı iki metre uzunluğunda ve dört santim kalınlığında düzgün

bir direk. Bir buçuk metre boyunda bir ip, ipin ucunda ağ torba içine konulmuş bir tenis topu. Her iki çocuğun tahtadan yapılmış hafif tenis raketi gibi birer raketi. Bütün levazım bundan ibaret.

Yer kazılarak direk sağlamca buraya dikilecek. İp direğin yukarı ucuna bağlanacak. Top tarafı aşağıda olacak. İşte bu kadar.

Raket nasıl kullanılacak?

İki oyuncu çocuktan her biri raketlerini ellerinde tutacak ve direğe yakın olarak karşılıklı vaziyet alacaklardır. Hariçten bir efendi hakem olarak oyuna nezaret edecek. Bu efendi oyuncuları oyuna başlatacaktır. Şöyle ki:

Hakem topu eliyle tutup “Hazır olunuz!” diye bağırarak. Bilahare topu döndürerek savuracak ve çekilecek. Etrafında bulunan iki oyuncu topa vurmaya başlayacaklardır. Oyuncunun biri elindeki raketle sağ tarafa vurup topu direğe sarmaya çalışacaktır. Öteki oyuncu da ona mukabele edip direğe top sardırmamaya ve bilakis sola ve mukabil tarafa sarmaya çalışacak. İşte oyun bu suretle devam eder. Hangi taraf ipin ucunda bağlı olan topu direğe vuruşlarıyla sarabilirse o taraf oyunu kazanmış olur. Oyun da bu suretle biter.

Çocuk Dünyası, I(2), 9 Kânunuevvel 1926, s.14.

5.5.11. Fenni Eğlence

Üç bardak alınız. Birincisini iyi suyla, ikincisini de çok tuzlu suyla doldurunuz. Üçüncüsüne gelince yarısına kadar iyi su koyunuz ve bardağın dibine kadar yetişen bir huni ile bardak doluncaya kadar çok tuzlu su dökünüz. Bu üçüncü ameliyat fevkalade dikkatle yapılmalıdır. Çünkü tuzlu su aşağıda kalacak ve iyi su üst tabakayı işgal edecektir.

Şimdi üç yumurta ile pekala arkadaşlarınızı hayrete düşürsünüz. Birinci bardağa konan yumurta dibe gider. Çünkü sudan ağırdır. İkincisi suyun üstünde yüzer. Üçüncüsü de suyun ortasında kalır.

Çocuk Dünyası, I(7), 13 Kânunusani 1927, s.15.

5.5.12. Ufak Oyunlar

1- Bir bardağı suyla doldurunuz. Bir de iğne alınız. Arkadaşlarınıza iğneyi suyun üzerinde yüzdürmeyi söyleyiniz. Hepsi beyhude uğraştıktan sonra siz onlara

yapacağınızı söyleyiniz.

Çok ince bir kâğıdı ıslatınız. Suyun üstüne koyunuz. Sonra da yavaşça iğneyi kâğıdın üzerine bırakınız. Kâğıt batacak. İğne suyun üstünde kalacaktır.

Bundan başka bir usul daha var.

İğneyi, vazelin gibi iğnenin üzerinde durabilecek yağlara sürdükten sonra suyun yüzeyine bırakırsanız yine batmaz.

2- Üstünde örtü olan bir masaya birkaç kitap koyunuz. Sonra arkadaşlarınıza kitaplara dokunmadan onları kaldırmalarını söyleyiniz. Şaşırtma basittir. Masa örtüsünün dört ucundan tutar, kitaplarla birlikte kaldırırınız.

Çocuk Dünyası, I(8), 20 Kânunusani 1927, s.14.

5.5.13. Eğlenceli Oyunlar

Dede Oyunu

Çocuklar size bir dakikada yapılacak kolay fakat çok eğlenceli bir oyun:

İçinizden biri dede olur ve o evde kalır. Bütün çocuklar dışarıya çıkarlar.

Dede yere oturur ve dizlerinin üstüne ayaklarının görünmeyeceği bir tarzda bir örtü örter.

Sonra ayakkabısının birini çıkartarak yarısını örtünün altına saklar. Bir kısmını da dışarıya çıkarır. İşte şimdi oyun başlar.

Oyuncular birer birer odaya girerler. Dede ilk girene:

- Eğil bakayım, der. Elimi sık. O da olduktan sonra ayağımı sık.

Çocukların birer birer ellerinde ayakkabıların kalması ve yüzlerinin hali çok tuhaf olacaktır. Emin olunuz çok güleceksiniz.

Yemiş Oyunu

Bu oyunu oynamak için çok çevik ve seri olmalısınız.

Lazım olan tek şey bir tabak yahut ona benzer yuvarlak bir şeydir.

Bunu bulduktan sonra bütün oyuncular birer yemiş ismi alırlar. Mesela portakal, muz, ayva, çilek, nar ilah...

Bir halka olursunuz. Biriniz tabağı çevirerek bir yemiş adı söyler. Adın

sahibi tabak yere düşmeden koşup tutacaktır. Aksi takdirde oyundan çıkar. Eğer düşmeden tutarsa ortaya geçer, tabağı o çevirir. Oyun böylece devam eder. (Siz ihtiyat olarak çinko tabakla oynarsınız.)

Çocuk Dünyası, I(13), 24 Şubat 1927, s. 14.

5.5.14. Oyunlar Şakalar

Musiki Oyunu

Size çok heyecanlı bir oyun!

Annenize, kardeşinize size piyano çalmasını söyleyiniz. Yahut gramofonu işletiniz. Keman da olur.

Bütün oyuncularını tek sıra olarak yürütünüz. Bir ağızdan çalınan şarkının makamını söyleyiniz. Birden musiki durur. O vakit herkes bir yere oturacaktır. En son oturan oyundan çıkar. Tecrübe ediniz. Heyecanlı dakikalar geçireceksiniz.

Çocuk Dünyası, I(14), 3 Mart 1927, s.10.

5.5.15. Fenni Eğlence

Arkadaşınıza ellerinden birinde tek diğesinde çift olmak üzere herhangi bir şey tutmasını söyleyiniz. Arkadaşınız tuttuktan sonra siz, sağ elindeki sol eli tekindeki, çift bir adede darp etmesini ve hâsıl darplar mecmuunu size söylemesini bildiriniz. Yekunden hangi elinde tek, hangi elinde çift olduğunu anlayabilirsiniz.

İzahat: Eğer mecmu tek çıkarsa sağ elindeki tek, sol elindeki çifttir. Mecmu çift çıkarsa sol elindeki tek, sağ elindeki çifttir.

Çocuk Dünyası, I(24), 12 Mayıs 1927, s.15.

5.5.16. Fenni Eğlence

İki kişi sırayla birden yüze kadar saymaya başlar. Birisinin söylediği adede diğeri en aşağı 1, en fazla 10, ilave edebilir. Mesela: birinci beş dediyse diğeri en aşağı bir ilave ederek altı, en fazla on ilave ederek on beş diyebilir. Yani 6 ile 15 arasında herhangi bir adedi söyleyebilir. Böyle devam ederek önce 100 adedini kim söyleyebilirse oyunu o kazanır.

İzahat: Yüz adedini söyleyebilmek için 89'u söylemiş olmak lazımdır. Çünkü 89'u siz söylerseniz arkadaşınız 90 ile 99 arasında bir adet söylemeye mecburdur. Siz de söylediği adedi 100'e çıkarabilirsiniz. 89 söyleyebilmek için 78'i,

67'i, 56'yı, 1'i söylemek lazımdır. 1'i söylemek için önce başlamak lazımdır. Eğer arkadaşınız önce başlarsa fırsat bulur bulmaz bu rakamlardan birini söyler ve devam edersiniz.

Çocuk Dünyası, I(25), 19 Mayıs 1927, s.13.

5.6. Takvim Törenleri

5.6.1. Hızır İlyas Bayramı

Nisan ayının 23. günü ruz-ı hızır başlar. O gün ekseri memleketlerde mektep çocukları muallimleri ile birlikte sahraya giderler. Bundan on beş, on yedi sene evvel ol böyle bir günde bizde arkadaşlarımızla birlikte sahraya gitmiş idik.

Sabah namazında mektebe toplandık. Hepimizin yanında bir çıkı içinde yiyeceğimiz bulunuyordu. Güneş doğarken tabur olduk, yola düzıldük. Gideceğimiz yer “Topan Dağ” idi. Bu dağ bir ova ortasında tostoparlık bir ufacık tepe olduğundan “Topan Dağ” demek pek münasipti. Topan Dağ'da ne yaptık? Diye sorarsanız size cevabı vereyim: Evvela acıkmış olduğumuzdan sabah yemeklerimizi yedik. Sonra top, koşmaca, çelik çomak, birdirbir, atlamaca gibi oyunların hepsini oynadık. Öğle vakti, hepimiz çayda abdest alıp namaz kıldık. Bizimle namaz kılan birçok köylülerde vardı.

Namazdan sonra bir köylü bize kestane ziyafeti çekti. Büyük bir ateş yaktılar. İki çuval kestaneyi bu ateşin kuru üstüne döktüler. Arasında yarılmamış kestaneler tabanca gibi patlardı.

Akşamüstü ikindi namazını da kıldıktan sonra birinci muallim uzun bir dua okudu, hepimiz “Âmin” dedik. Köylülerde diz çökerek “Âmin!” diyorlardı.

Eve avdet ettiğimiz zaman artık ortalık kararmış, biz de pek ziyade yorulmuştuk.

Çocuk Dünyası, I(2), 21 Mart 1329 [3 Nisan 1913], s.7.

6. SONUÇ

Bu çalışmamızda II. Meşrutiyet'in ilanından sonra 14 Mart 1329 [27 Mart 1913]'da yayın hayatına başlayan ve Cumhuriyet'in ilanından sonra da yayınına devam ettiren Çocuk Dünyası adlı derginin harf inkılabına kadar yayımlanmış olan eski harfli 124 sayısı halk edebiyatı ve folklor ürünleri açısından incelenmeye çalışılmış ve dizini yapılmıştır. İncelememiz sonucunda elde ettiğimiz sonuçları şöyle değerlendirebiliriz:

Çocuk Dünyası dergisi, yayınlandığı dönemde çocukların ruhi, hissi ve okuma ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla yayın yapan bir eğitim, kültür ve fikir dergisidir. 1918 yılında Muallim Ahmet Halit yönetimine geçecek olan Çocuk Dünyası, 1913'te Tevfik Nureddin tarafından "*Çocukların Fikirlerinin Açılmasına Çalışır ve Haftada Bir Çıkar Milli Mecmuadır*" başlık altı sloganı ile yayımlanmıştır. Dergi, Türk Yurdu Cemiyeti'nin çatısı altında, İttihat ve Terakki'ye yakın olan aydınlar tarafından, çocuklara yönelik olarak çıkartılmıştır. Nitekim derginin yazar kadrosu incelendiğinde belli bir fikir ve düşünce etrafında toplanan kişilerce yayımlanmış olduğu görülmektedir. Bu bağlamda Çocuk Dünyası'nda İttihat ve Terakki Partisi'nin gerçekleştirmeyi hedeflediği kültürel değişim programına destek verecek türden halk edebiyatı metinlerinin yayınlandığını söylemek mümkündür.

Çocuk Dünyası, dergisi nitelikli metinlere yer vermesi, eğitici ve öğretici olması bakımından çocuk edebiyatı dergisidir. Dergi sayfalarında dönemin basın, siyaset ve edebiyat dünyasının önemli isimleri de çocuklar için eserler ortaya koymuştur. Ziya Gökalp, Ali Ulvi, Mehmet Emin, Aka Gündüz, Yaşar Nabi, Yusuf Ziya, Halide Nusret, Mahmut Yesari, Abdullah Ziya gibi devrin önde gelen aydınlarının şiirlerinin ve hikâyelerinin dergide yer alması, dönemin yazar ve şairlerinin çocuk edebiyatı ile yakından ilgilendiğini göstermekte ve Çocuk Dünyası'nın edebiyat tarihimiz açısından önemini arttırmaktadır.

Çocuk Dünyası, I. Dünya Savaşı'nın getirdiği maddi problemler, kâğıt sıkıntısı, çalışanların askere alınması gibi siyasi ve sosyal sebeplerle belli dönemlerde yayınına ara vermiş olsa da çağdaşlarına göre en uzun soluklu yayın hayatına sahip olan çocuk dergisidir.

Çocuk Dünyası dergisinde halk edebiyatı türlerinden masal, bilmece, fıkra,

efsane ve destan; çocuk folkloruyla ilgili olarak da oyun ve eğlence metinleri yayınlanmıştır. Bir gezi yazısında da bahar bayramı olarak kutlanan Hıdrellez ile ilgili inanış ve uygulamalardan bahsedilmiştir.

Dergide halk edebiyatı türlerden masal ve bilmece diğer türlere oranla daha yoğun bir şekilde yer almıştır. Masalların diğer türlere göre daha fazla yer almasının iki sebebi vardır. Bunlardan birincisi derginin ilk sayısında ifade ettiği gibi masallardan özellikle de “milli masallardan” istifade edeceğini yayın politikası olarak kabul etmesidir. İkincisi ise okurlar için “Masal ve Bilmece Müsabakaları” düzenlenmesi ve bu müsabakalar aracılığıyla okurlara çeşitli ödüller vaat edilmesidir. Bu durum okurlar tarafından bu iki türe olan ilgiyi arttırmıştır.

Çocuk Dünyası’nda masal müsabakası üç kez düzenlenmiştir. Bu müsabakalardan birincisi derginin Tevfik Nurettin yönetiminde çıktığı 2. sayıda; ikincisi Ahmet Halit yönetiminde çıktığı 86. sayıda; üçüncüsü ise yine Ahmet Halit yönetimindeki Cumhuriyet’in ilanından sonra yayınlanan 12. sayıda okurlara duyurulmuştur. Her üç yarışmada da okurlardan istenilen şartlar aynıdır. Bu şartlar; masalın işitildiği şekilde yazılması, saf ve akıcı bir dil kullanılması, daha önce neşredilmemiş olması, masalı gönderen kişinin isim ve adresinin net bir şekilde belirtilmesidir. Derginin yayınladığı dönem göz önüne alındığında derleme tekniği açısından bu şartların oldukça hassas olduğu söylenebilir. Buna ilaveten yayımcıların dergiye gönderilen masalların daha önce neşredilmemiş olması şartını koymaları, ellerine geçen folklor malzemesinin gelişigüzel basılmadığını da göstermektedir. Dolayısıyla Çocuk Dünyası’nda açılan masal ve bilmece müsabakaları hem okuyucuları sözlü gelenekteki halk edebiyatı ürünlerini toplamaya teşvik etmiş hem de toplanan bu ürünler dergi aracılığı ile yayımlanmış ve korunmuştur.

Çocuk Dünyası’nda masal metinleri yayınlanırken metin başlıklarının altında Milli Masal, Çeviri Masal, Hayvan Masalı, Tekrarlı Masal şeklinde alt/yan başlıklar kullanılmıştır. Derginin yayın tarihini ve Anti Aarne’nin Fin masal tipleri kataloğunu 1910 yılında hazırladığını göz önüne aldığımızda o yıllarda yurdumuzda masal incelemelerinin Avrupa’daki şeklienden haberdar olunamayacağı açıktır. Ancak söz konusu başlıklarda hafife alınmamalıdır. Zira milli masal başlığı ile yayınlanan masallar, derginin açtığı masal müsabakaları sonucunda dergi okurları tarafından derlenerek yazıya geçirilip gönderilen ve yayınlanan masallardır. Çeviri masal ise Alman, Danimarka, Fransız, İngiliz, Yunan, İran, Hint, İspanyol ve Japon

edebiyatlarından çevirisi yapılan masallardır. Söz konusu masallar bazen “Grimm Hikâyelerinden Naklen”, “Japon Hikâyesi”, “Andersen’den/Hans Andersen’den”, “Arap Masallarından”, “Çin Çocuk Edebiyatından” “Acem Masalı” gibi alt başlıklarla, bazense “Fransızcadan”, “İspanyolcadan” gibi ülke isimleri verilerek yayınlanmıştır. Dergide milli masal ve çeviri masal başlığı ile yayınlanan masallar Anti Aaerne kataloğuna göre “*Asıl Halk Masalları*” başlığı altında sınıflandırılan anlatılardır. Hayvan masalları ise hem çeviri hem de derleme yoluyla dergide yayınlanan ve Anti Aaerne’nin kataloğunda “*Hayvan Masalları*” başlığı altında tasnif edilenlerdir. Tekrarlı Masal ise Aarne’nin öğrencisi Stith Thompson’un masal tip kataloğundaki “IV. Formulle Başlayan Masallar” sınıflaması altında verdiği “*Zincirlemeli Masallar*” başlığına dâhil olan anlatılardır.

Çocuk Dünyası’nda masallar “Of Lalanın Hikâyesi”, “Bir Kurdun Hikâyesi” gibi zaman zaman hikâye olarak da adlandırılmıştır. Bu durum da bize henüz masal ve hikâye arasındaki çizginin net olmadığını düşündürmektedir.

Çocuk Dünyası’nın eski harfi 124 sayısında yayımlanan efsane metni sayısı dördüttür. Bunlardan bir tanesi efsane başlığı altında, diğer üçü ise masal başlığı altında verilmiştir. Bu bağlamda dönem itibarıyla masal ve efsane arasındaki ayırımın da net olmadığı, bugünkü anlayışımızdan farklı olduğu söylenilebilir.

Çocuk Dünyası’nın 14 Mart 1329-9 Kânunusani 1335 tarihleri arasında yayınlanan ilk 96 sayısında toplam 4 fıkra metni yayımlanmış ve bu metinler “Latife” başlığı altında verilmiştir. Söz konusu fıkralardaki çatışma öğretmen-öğrenci arasındadır. 2 Kânunuevvel 1926-19 Mayıs 1927 tarihleri arasında yayınlanan 30 sayısında ise toplam 29 fıkra metni yer almış ve bu metinler “Şakalar” başlığı altında yayınlanmıştır. Çocuk Dünyası dergisinde incelememize konu olan 33 fıkra metni Dursun Yıldırım’ın yapmış olduğu tasnif esas alınarak değerlendirildiğinde “Gündelik Fıkra Tipleri” grubuna dâhil olmaktadır ve bu fıkraların işlevi; okurları eğlendirmek, eğlendirirken düşündürmek ve istenmeyen tutum ve davranışları eleştirmektir.

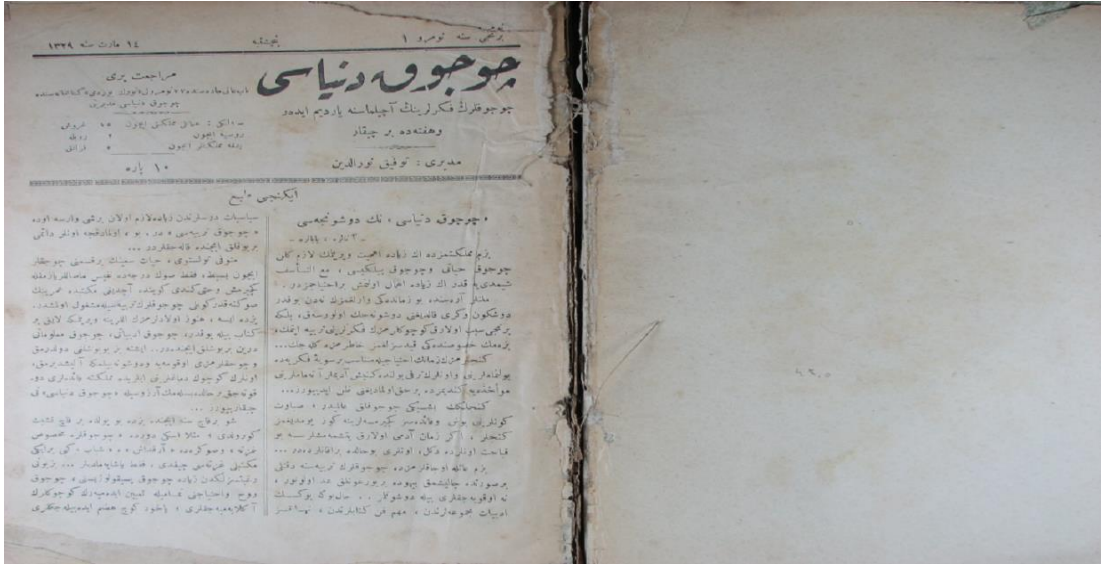
Çocuk Dünyası’nda incelememize konu olan sayılarında 157 bilmece metni yayımlanmıştır. Bu bilmecelerin işlevi çocukların zekâlarını ve soru çözme kabiliyetlerini geliştirmek, düşündürmek, eğlenceli vakitler geçirmelerini sağlamaktır.

Çocuk Dünyası'nda yer alan oyun ve eğlenceler çocukların algı, dikkat, problem çözme, hayal gücü, dil gelişimi, okuma-yazma gibi zihinsel faaliyetleri ile fiziksel becerilerini geliştirmeye yönelik eğlencelerdir. Bununla birlikte Musiki Oyunu ve Yastık Oyunu günümüzde oynanmakta olan Sandalye Kapmaca oyununun varyantlarıdır. Dolayısıyla bu oyunlarda kültürümüzün devamlılığında söz etmek mümkündür.

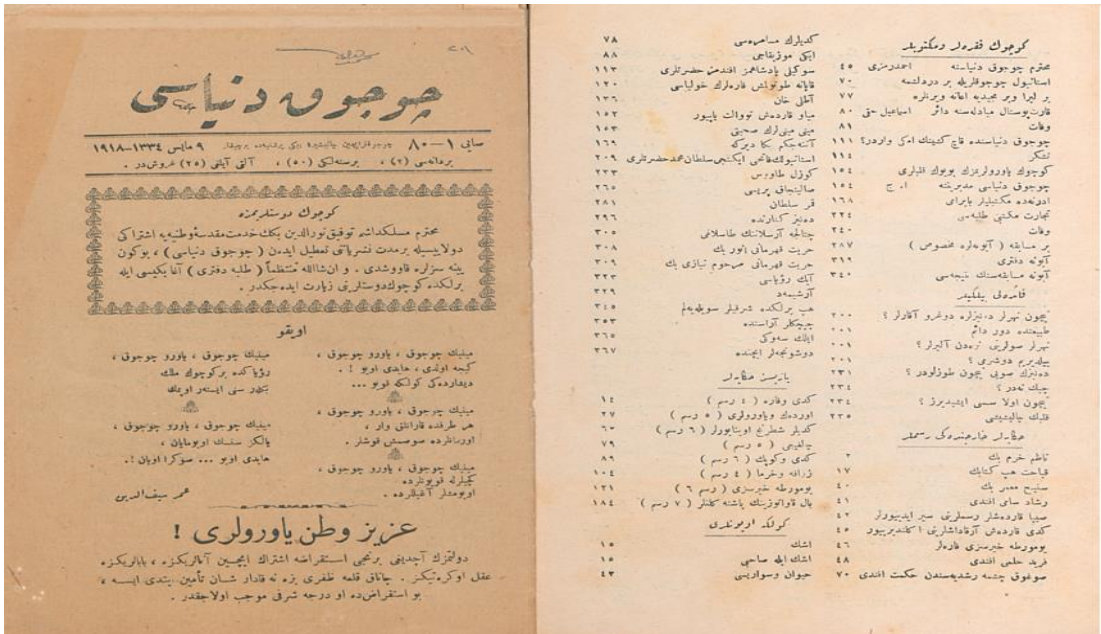
Son olarak Çocuk Dünyası'nın içeriğinde yer alan halk edebiyatı ve folklor ürünleri milli ve manevi değerlerin çocuklara aktarılmasında bir vasıta olmuş, böylelikle kültürel belleğin canlı tutulmasını sağlamıştır. Dergide derleme masal ve bilmece metinlerinin yayınlanması onu önemli kılan özelliklerinden birisidir. Dolayısıyla dergi sadece çocukları eğlendiren ve eğitim işlevi ön planda olan bir dergi değil aynı zamanda halk edebiyatımız açısından da bir kaynaktır.

EKLER

Ek 1: Çocuk Dünyası dergisinin Tevfik Nurettin döneminde yayın hayatına başlayan 14 Mart 1329 [27 Mart 1913] tarihli ilk sayısının kapak resmi.

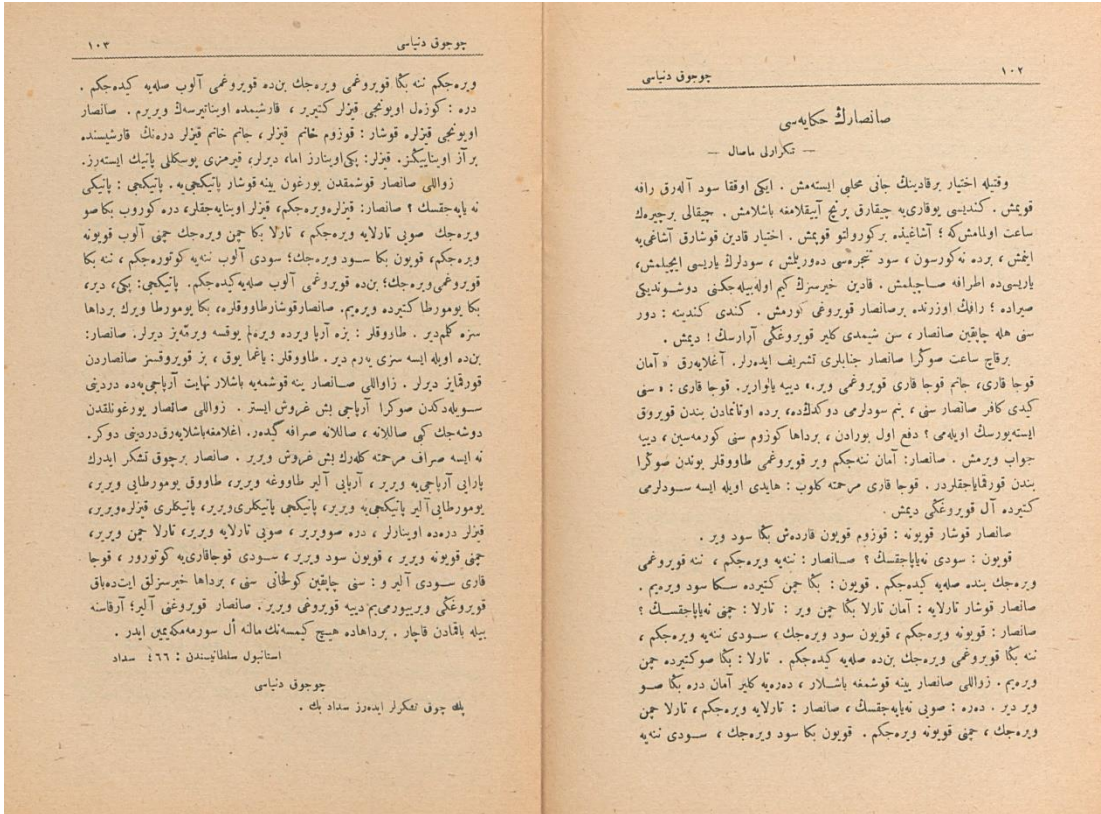
Ek 2: Çocuk Dünyası dergisinin 9 Mayıs 1334 [9 Mayıs 1918] Ahmet Halit döneminde yayınlanan 80/1 sayısının kapak resmi.

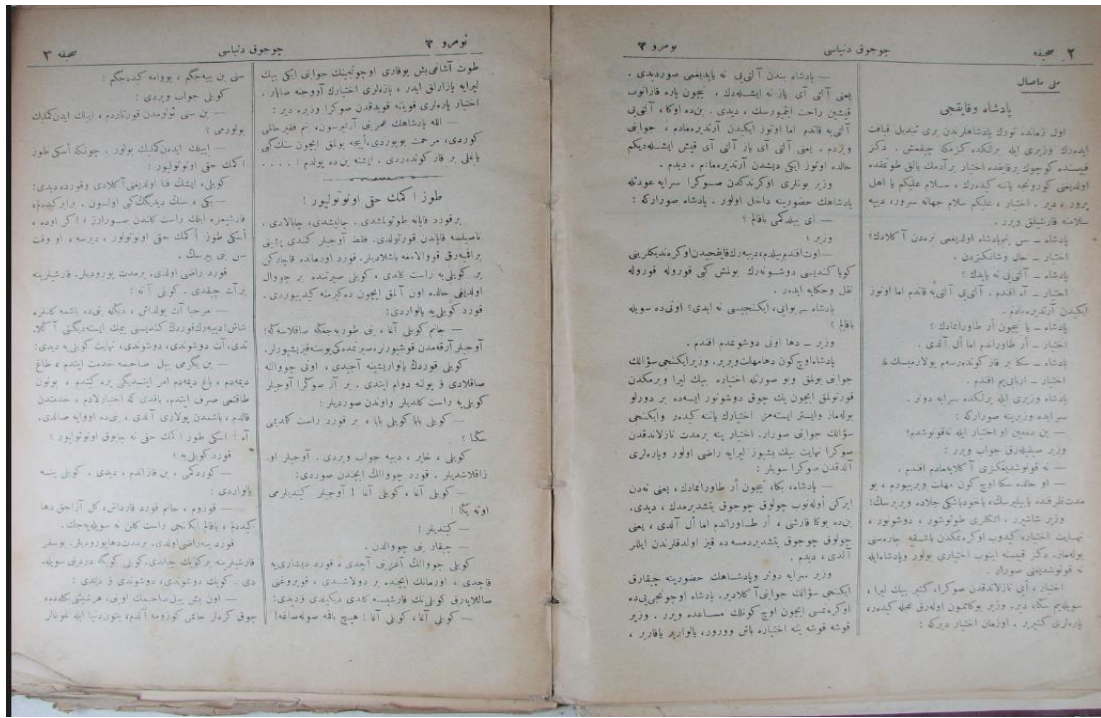
Ek 3: Çocuk Dünyası dergisinin Cumhuriyet'in ilanından sonra tekrar yayın hayatına döndüğü 2 Kânunuevvel 1926 tarihinde, Muallim Ahmet Halit yönetiminde yayınlanan ilk sayısının kapak resmi.

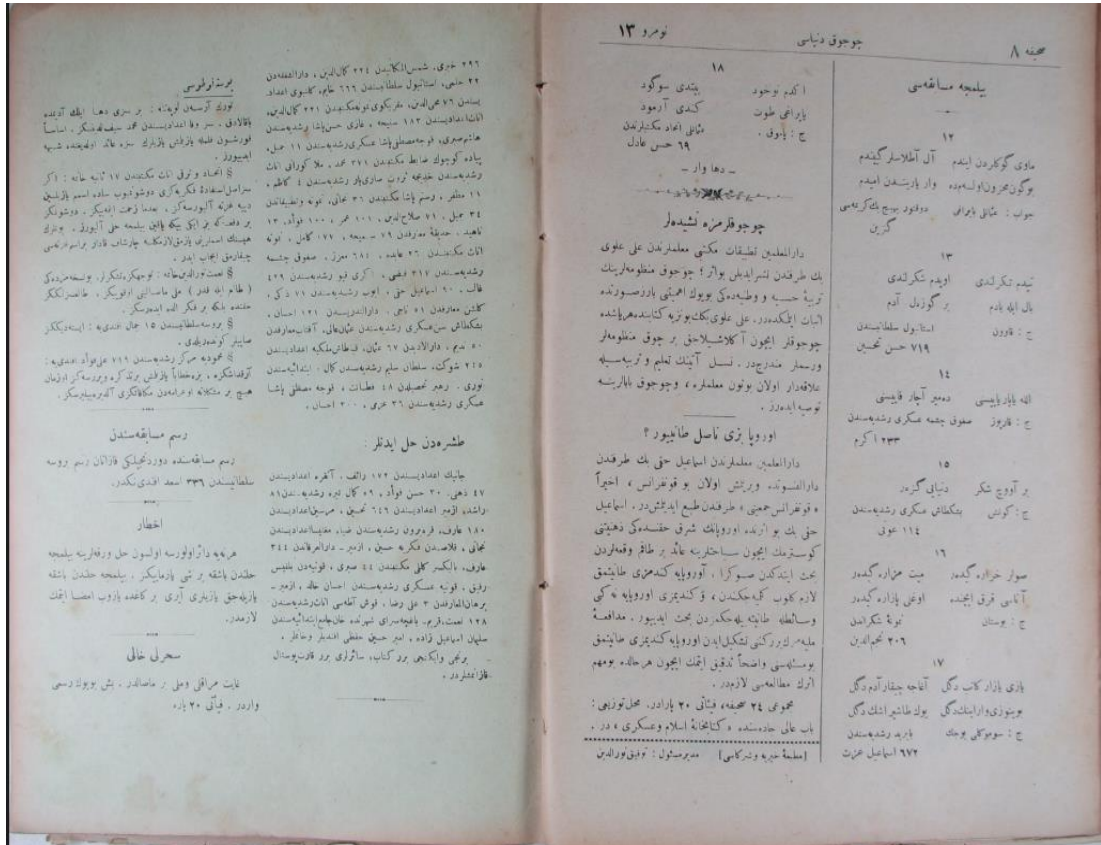
Ek 4: 1 Ağustos 1334 [1 Ağustos 1918] tarihli sayıdan. Zincirlemeli masal örneği.

Ek 5: 28 Mart 1329 [10 Nisan 1913] tarihli sayıdan. Asıl halk masalı ve hayvan masalı örneği.

Ek 6: 6 Haziran 1329 [19 Haziran 1913] tarihli sayıdan. Bilmeceler.

Ek 7: 24 Şubat 1927 tarihli sayıdan. Masal başlığı ile yayımlanmış etiyojik efsane örneği.

ص ۶ : ص ۷ :
 جوق دیاسی
 انگریز ماسالنامہ :
فاراغ ابر بايقوسه
 پاك اسكيدن قارغار ياس ايش ، اوزمان بر قارغا ابر
 بايقوش آحاب اولوره اوزون اوزون قوشور. قارغا كندى
 ونكى بكشمه ياكى سولار . بايقوشده .
 — نده كلكى صرتمده شوبه كوزل بنگر اولايدي
 ديزيرم .
 قارغا — توبيا ، نده توبه ايشورم . هادى قلدبلان
 راز قارميش باغ آلايدم سن ي بارسك ، ن سن بوزارم .
 — تو تو بياو ! بايقوش اولور ديكلى !
 آي آلايوردى :
 اورمان يولنده ايكي كوي اوي وار . فايرى آليايق ،
 چيغرى دار عيسر ، چايزى پوسونر و دام قورقزله
 قلايشن ، قنط لمر افزى چيچك آمش گل قندالزله سوسو .
 راز اول يول كازدمه آقسا آتاجك آتنده كوچوك بر قز
 اوتورور و اولردن بركت نامنده اوزورله طاقير طاقير
 فوتوشان لهليك آتبه بايقوردى .
 كوچوك باراك جوق ديشارى چيغدى ، قوزك پانه
 كندى ، بوئر قزداشيبار . آرك :
 — نه بايقورسا! ديه سوردي . قز جواب وردى :
 — لهيكه بايقورم . قوشو نه پ آتسام لهيكه زه
 مې منى بر قزداش كيرمسكى سوبه ادي !
 هادى چام لهيكه هج جوق كيريزم! نومشو
 قان اولن بكده سوبه ادي اما ايله نيسه كنده كويوردى .
 نده اوكا بين ايت ! ديمه ، ايله ندى ، بولاقرى مخصوص ،
 آلاي اولسون ديه سوبه اير !
 — توبه ايسه كوچوك بنگر زومدن كيبور !
 اوتورى بر مك بايقوسك آتسه سالار كيتورم اولره
 يرايم ، قنط قز اولن كورمه بوز . . .
 و آرانق آقسايك دالغرى خيشردى . جوق قز اولور
 بوزونله بايقوشيبار . مره امله ملك جوق كيريبوردي .
 قوزقون بايقوش قز شاديبور . تم بوسراده اولن قيسى
 آتسه ، آ قنط نده ديشه ، حاقير . . .
 ماسال بايا
 جوق ديكلى نمر كاتيلان :
 كود ، قيش
 بايرده دومانلر
 سوي بايور بيگلر
 باشدن باشه بوز طوشن
 بوئ يولره نه بر قوش
 نه چيچك ، نه چمن
 اوزاق ايلردن آسن
 سونوق ، قزرا فورتيا
 قز دلو كوي يولده ،
 سادورور نه قز .
 دوشور ايسكه قز .
 بايرده واز داها

Ek 8: 11 Nisan 1329 [10 Nisan 1913] tarihli sayıdan. Latife başlığı altında yayımlanan bir fıkra örneği.

ص ۲ : ص ۳ :
 جوق دیاسی
 انگریز ماسالنامہ :
فاراغ ابر بايقوسه
 پاك اسكيدن قارغار ياس ايش ، اوزمان بر قارغا ابر
 بايقوش آحاب اولوره اوزون اوزون قوشور. قارغا كندى
 ونكى بكشمه ياكى سولار . بايقوشده .
 — نده كلكى صرتمده شوبه كوزل بنگر اولايدي
 ديزيرم .
 قارغا — توبيا ، نده توبه ايشورم . هادى قلدبلان
 راز قارميش باغ آلايدم سن ي بارسك ، ن سن بوزارم .
 — تو تو بياو ! بايقوش اولور ديكلى !
 آي آلايوردى :
 اورمان يولنده ايكي كوي اوي وار . فايرى آليايق ،
 چيغرى دار عيسر ، چايزى پوسونر و دام قورقزله
 قلايشن ، قنط لمر افزى چيچك آمش گل قندالزله سوسو .
 راز اول يول كازدمه آقسا آتاجك آتنده كوچوك بر قز
 اوتورور و اولردن بركت نامنده اوزورله طاقير طاقير
 فوتوشان لهليك آتبه بايقوردى .
 كوچوك باراك جوق ديشارى چيغدى ، قوزك پانه
 كندى ، بوئر قزداشيبار . آرك :
 — نه بايقورسا! ديه سوردي . قز جواب وردى :
 — لهيكه بايقورم . قوشو نه پ آتسام لهيكه زه
 مې منى بر قزداش كيرمسكى سوبه ادي !
 هادى چام لهيكه هج جوق كيريزم! نومشو
 قان اولن بكده سوبه ادي اما ايله نيسه كنده كويوردى .
 نده اوكا بين ايت ! ديمه ، ايله ندى ، بولاقرى مخصوص ،
 آلاي اولسون ديه سوبه اير !
 — توبه ايسه كوچوك بنگر زومدن كيبور !
 اوتورى بر مك بايقوسك آتسه سالار كيتورم اولره
 يرايم ، قنط قز اولن كورمه بوز . . .
 و آرانق آقسايك دالغرى خيشردى . جوق قز اولور
 بوزونله بايقوشيبار . مره امله ملك جوق كيريبوردي .
 قوزقون بايقوش قز شاديبور . تم بوسراده اولن قيسى
 آتسه ، آ قنط نده ديشه ، حاقير . . .
 ماسال بايا
 جوق ديكلى نمر كاتيلان :
 كود ، قيش
 بايرده دومانلر
 سوي بايور بيگلر
 باشدن باشه بوز طوشن
 بوئ يولره نه بر قوش
 نه چيچك ، نه چمن
 اوزاق ايلردن آسن
 سونوق ، قزرا فورتيا
 قز دلو كوي يولده ،
 سادورور نه قز .
 دوشور ايسكه قز .
 بايرده واز داها

KAYNAKÇA

Abrahams, D. Roger ve Alan Dundes. (2015). *Bilmeceler. Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar III*, Oğuz, M.Öcal ve Gürçayır Teke, Sercan (Editörler). Ankara. Geleneksel Yayıncılık, ss.299- 312.

Ahmetoğlu, Selim. (2010). *İttihatçı Aktüaliteden Kitlesele Popülariteye: Şehbal Mecmuası (1909- 1914)*. İstanbul: Libra Kitap.

Alptekin, Ali Berat. (2005). *Hayvan Masalları*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Bakırcı, Nedim. (2004). *Türk Dünyası Coğrafyasında Tespit Edilmiş Hayvan Masalları Üzerine Bir İnceleme*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora Tezi.

Başgöz, İlhan ve Andreas Tietze. (1999). *Türk Bilmeceleri I-II*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Bayrak, M. Orhan. (1994). *Türkiye’de Gazeteler ve Dergiler Sözlüğü (1831- 1993)*. İstanbul: Küll Yayınları.

Boratav, Pertev Naili. (1997). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.

Çelebioğlu, Amil ve Yusuf Ziya Öksüz. (1995). *Türk Bilmeceler Hazinesi*. İstanbul: Kitabevi.

Çetişli, İsmail ve N. Çetin, A. Doğan, A. Gür, Ş. Demir, C. Karataş. (Editörler). (2007). *II. Meşrutiyet Dönemi Türk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Duman, Hasan. (2000). *Osmanlı- Türk Süreli Yayınları ve Gazeteleri*. Ankara: T.C. Tanıtma Fonu ve Kültür Bakanlığı Yayınları.

Eberhard, Wolfram ve Pertev Naili Boratav. (1953). *Typen Turkischer Volksmärchen*. Wiesbaden: F. Steiner.

Elçin, Şükrü. (2000). *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Ercan, Recep. (2011). *Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Fikir Dergiciliği ve*

Sosyolojiye Etkileri. Ankara: Anı Yayıncılık.

Gür A. ve E. Engin. (Editörler). (2015). *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Işık, İhsan. (2002). *Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi*. Ankara: Elvan Yayınları.

Karakışlar, Yavuz Selim. (1988). II. Meşrutiyet'te Bir Çocuk Dergisi Çocuk Dünyası. *Tarih ve Toplum Dergisi*. Sayı:52, 24- 28. Ankara: Anı Yayıncılık.

Kocabaşoğlu, Uygur. (2010). *İkinci Meşrutiyet'in Birinci Meşrutiyeti: Matbaasuat. II. Meşrutiyet Devrinde Basın ve Siyaset*. Konya: Palet Yayınları.

Necatigil, Behçet. (1993). *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*. İstanbul: Varlık Yayınları.

Okay, Cüneyt. (1999). *Eski Harfli Çocuk Dergileri*. İstanbul: Kitabevi.

Sadi, Süleyman. "Cidaller Hasbıhaller", *Peyam-ı Edebi*, Sayı: I/28, 27 Mart 1330.

Sakaoğlu, Saim. (1999). *Masal Araştırmaları*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Sakaoğlu, Saim. (2002). *Gümüşhane ve Bayburt Masalları*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Semerci, Nuriye ve Tuba Yelken. (2010). "İlköğretim Programlarındaki Ortak Temel Becerilere İlişkin Öğretmen görüşleri". *Doğu Anadolu Araştırmaları Dergisi*. Sayı:2/8.

Tanpınar, Ahmet Hamdi. (2010). *XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Tuğluoğlu, Fatih. (2015). II. Meşrutiyet Döneminde Milliyetçi Bir Çocuk Dergisi: Talebe Defteri (1913- 1919). *Çağdaş Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi*. Sayı: XV/30, 99- 139.

Tuncer, Hüseyin. (1994). *Meşrutiyet Devri Türk Edebiyatı*. İzmir: Akademi

Kitapevi.

Türk Dili Kurumu. (2011). Türkçe Sözlük. Ankara: TDK.

Türk Tarih Kurumu. Tarih Çevirme Klavuzu.
<http://www.ttk.gov.tr/genel/tarih-cevirme-kilavuzu/>

Yıldırım, Dursun. (1994). Türkiye’de Folklor Araştırmalarının Gelişme Devreleri. *Milli Folklor*, 21, Bahar, 2- 15.

Yıldırım, Dursun. (1999). *Türk Edebiyatında Bektaşî Fıkraları*. Ankara: Akçağ Yayınevi.

Yılmaz, Eray. (2017). Osmanlıcılıktan Türk Milliyetçiliğine Bir Çocuk Dergisi: Çocuk Dünyası (1913- 1914). *Tarih İncelemeleri Dergisi*. Sayı:32/1, 209-232.

Yücel, Ayşe. (2002). Türk Dünyasında Hıdrellez Kutlamaları ve İşlevleri. *Milli Folklor*, 54, Yaz, 35- 38.

Ziya Gökalp (2018). *Küçük Mecmua Yazıları*, Hazırlayan: Ali Duymaz, İstanbul: Ötüken Neşriyat.